This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

A propos de ce livre

Ceci est une copie numérique d'un ouvrage conservé depuis des générations dans les rayonnages d'une bibliothèque avant d'être numérisé avec précaution par Google dans le cadre d'un projet visant à permettre aux internautes de découvrir l'ensemble du patrimoine littéraire mondial en ligne.

Ce livre étant relativement ancien, il n'est plus protégé par la loi sur les droits d'auteur et appartient à présent au domaine public. L'expression "appartenir au domaine public" signifie que le livre en question n'a jamais été soumis aux droits d'auteur ou que ses droits légaux sont arrivés à expiration. Les conditions requises pour qu'un livre tombe dans le domaine public peuvent varier d'un pays à l'autre. Les livres libres de droit sont autant de liens avec le passé. Ils sont les témoins de la richesse de notre histoire, de notre patrimoine culturel et de la connaissance humaine et sont trop souvent difficilement accessibles au public.

Les notes de bas de page et autres annotations en marge du texte présentes dans le volume original sont reprises dans ce fichier, comme un souvenir du long chemin parcouru par l'ouvrage depuis la maison d'édition en passant par la bibliothèque pour finalement se retrouver entre vos mains.

Consignes d'utilisation

Google est fier de travailler en partenariat avec des bibliothèques à la numérisation des ouvrages appartenant au domaine public et de les rendre ainsi accessibles à tous. Ces livres sont en effet la propriété de tous et de toutes et nous sommes tout simplement les gardiens de ce patrimoine. Il s'agit toutefois d'un projet coûteux. Par conséquent et en vue de poursuivre la diffusion de ces ressources inépuisables, nous avons pris les dispositions nécessaires afin de prévenir les éventuels abus auxquels pourraient se livrer des sites marchands tiers, notamment en instaurant des contraintes techniques relatives aux requêtes automatisées.

Nous vous demandons également de:

+ *Ne pas utiliser les fichiers à des fins commerciales* Nous avons conçu le programme Google Recherche de Livres à l'usage des particuliers. Nous vous demandons donc d'utiliser uniquement ces fichiers à des fins personnelles. Ils ne sauraient en effet être employés dans un quelconque but commercial.

+ *Ne pas procéder à des requêtes automatisées* N'envoyez aucune requête automatisée quelle qu'elle soit au système Google. Si vous effectuez des recherches concernant les logiciels de traduction, la reconnaissance optique de caractères ou tout autre domaine nécessitant de disposer d'importantes quantités de texte, n'hésitez pas à nous contacter. Nous encourageons pour la réalisation de ce type de travaux l'utilisation des ouvrages et documents appartenant au domaine public et serions heureux de vous être utile.

+ *Ne pas supprimer l'attribution* Le filigrane Google contenu dans chaque fichier est indispensable pour informer les internautes de notre projet et leur permettre d'accéder à davantage de documents par l'intermédiaire du Programme Google Recherche de Livres. Ne le supprimez en aucun cas.

+ *Rester dans la légalité* Quelle que soit l'utilisation que vous comptez faire des fichiers, n'oubliez pas qu'il est de votre responsabilité de veiller à respecter la loi. Si un ouvrage appartient au domaine public américain, n'en déduisez pas pour autant qu'il en va de même dans les autres pays. La durée légale des droits d'auteur d'un livre varie d'un pays à l'autre. Nous ne sommes donc pas en mesure de répertorier les ouvrages dont l'utilisation est autorisée et ceux dont elle ne l'est pas. Ne croyez pas que le simple fait d'afficher un livre sur Google Recherche de Livres signifie que celui-ci peut être utilisé de quelque façon que ce soit dans le monde entier. La condamnation à laquelle vous vous exposeriez en cas de violation des droits d'auteur peut être sévère.

À propos du service Google Recherche de Livres

En favorisant la recherche et l'accès à un nombre croissant de livres disponibles dans de nombreuses langues, dont le français, Google souhaite contribuer à promouvoir la diversité culturelle grâce à Google Recherche de Livres. En effet, le Programme Google Recherche de Livres permet aux internautes de découvrir le patrimoine littéraire mondial, tout en aidant les auteurs et les éditeurs à élargir leur public. Vous pouvez effectuer des recherches en ligne dans le texte intégral de cet ouvrage à l'adresse `http://books.google.com`

Crus 440.1.3

Harvard College Library

FROM

Archibald Cary Coolidge Ph.D.

1 July, 1895

Ab 10 8.5.3

PUBLICATIONS DE L'ÉCOLE DES LANGUES ORIENTALES VIVANTES

ΛΕΟΝΤΙΟΥ ΜΑΧΑΙΡΑ

ΧΡΟΝΙΚΟΝ ΚΥΠΡΟΥ

CHRONIQUE DE CHYPRE

TEXTE GREC

PAR

E. MILLER

MEMBRE DE L'INSTITUT
PROFESSEUR A L'ÉCOLE DES LANGUES ORIENTALES VIVANTES

ET

C. SATHAS

AVEC UNE CARTE EN CHROMOLITHOGRAPHIE

PARIS
ERNEST LEROUX, ÉDITEUR
LIBRAIRE DE LA SOCIÉTÉ ASIATIQUE,
DE L'ÉCOLE DES LANGUES ORIENTALES VIVANTES ETC.
28, RUE BONAPARTE, 28
1882

PUBLICATIONS

DE

L'ÉCOLE DES LANGUES ORIENTALES VIVANTES

IIe SÉRIE — VOLUME II

CHRONIQUE DE CHYPRE

TEXTE GREC

VIENNE. — TYP. ADOLPHE HOLZHAUSEN,
IMPRIMEUR DE LA COUR I. & R. ET DE L'UNIVERSITÉ.

ΛΕΟΝΤΙΟΥ ΜΑΧΑΙΡΑ

ΧΡΟΝΙΚΟΝ ΚΥΠΡΟΥ

CHRONIQUE DE CHYPRE

TEXTE GREC

PAR

Emmanuel
E. MILLER

MEMBRE DE L'INSTITUT
PROFESSEUR A L'ÉCOLE DES LANGUES ORIENTALES VIVANTES

ET

Konstantinos N.
C. SATHAS

AVEC UNE CARTE EN CHROMOLITHOGRAPHIE

PARIS
ERNEST LEROUX, ÉDITEUR
LIBRAIRE DE LA SOCIÉTÉ ASIATIQUE,
DE L'ÉCOLE DES LANGUES ORIENTALES VIVANTES ETC.
28, RUE BONAPARTE, 28,
1882

820 30/2 ~~AM 1085.3~~
~~MS. 1133.3~~
Crus 440.1.3
Harvard [illegible] Library
[illegible]

Archibald [illegible], Ph. D.
July 1, 1888.

INTRODUCTION.

L'histoire obscure de la Grèce pendant le moyen âge a reçu une lumière inattendue dans ces derniers temps, grâce aux travaux bien connus des érudits français, allemands et surtout des Grecs. Il ne se passe pas de jour sans que la découverte d'un manuscrit ne vienne combler quelque lacune de cette période si longue, si intéressante et si peu connue.

On sait que chaque province, chaque ville de la Grèce conservait, tant dans l'antiquité, que dans le moyen âge, ses chroniques particulières. Pendant cette seconde période, les traditions historiques du peuple grec se conservèrent dans deux espèces d'archives locales, les souvenirs historiques ou chroniques proprement dites et les actes des saints indigènes. L'ancien esprit de jalousie locale se perpétua surtout

dans l'attachement égoïste que chaque ville montrait pour ses propres saints, qui sont les héros et les protecteurs de la cité où leur mémoire est vénérée. Les actes de ces saints indigènes, pour la plupart non reconnus par l'église, peuvent être regardés comme de véritables chroniques. On jugera de leur importance par ceux de Saint-Démétrius publiés par les Bollandistes; ces actes ne sont que des chroniques de Thessalonique, la ville protégée par le saint dont la Grèce entière enviait l'honneur de posséder les reliques.

Ces chroniques des villes grecques furent pour la plupart emportées par le cyclone destructeur de l'invasion musulmane. Toutefois il ne faut pas encore désespérer de découvrir quelques lambeaux de ces précieux documents qui font connaître la vie politique et privée des Hellènes, sur laquelle les chronographes byzantins ne fournissent pas un seul renseignement.

Dans l'état où se trouvent aujourd'hui les recherches sur le moyen âge grec, on peut dire qu'il n'y a qu'une seule île, dont les chroniques aient échappé à la grande catastrophe; c'est l'île de Chypre.

Au siècle passé, deux révérends Chypriotes, l'archevêque Chrysanthe et l'archimandrite Cyprien, animés d'un zèle patriotique, ont publié à Venise une

foule d'offices (ἀκολουθίαι) *de saints chypriotes qui éclairent d'un jour inattendu l'histoire de l'île. Malheureusement ces offices, devenus très rares, n'ont été mis à profit par aucun des historiographes modernes. Il serait à désirer qu'un chercheur érudit rassemblât en un seul corps cette hagiographie chypriote, à laquelle on ajouterait une partie non moins considérable de documents d'une même importance, nous voulons dire les éloges de divers saints de Chypre écrits au douzième siècle par le célèbre moine Néophyte le Reclus* (Ἔγκλειστος), *qui, contemporain de l'occupation de Chypre par Richard Cœur-de-Lion et par les Templiers, nous a laissé une espèce de protestation très passionnée contre les envahisseurs*[1]. *Ces derniers documents inconnus aux historiens de Chypre se trouvent dans un manuscrit de la Bibliothèque Nationale de Paris, n° 1189*[2].

En 1647 le Vénitien François Lorédano publia une histoire très détaillée de Chypre pendant tout le moyen âge. Des chercheurs plus modernes ont cru découvrir les sources où Lorédano avait puisé ses renseignements; c'étaient des chronographies rédigées en langue vénitienne par Francesco Amadi, Diomède

[1] *Publiée, après Cotelier et M. Sathas, dans les Historiens grecs des Croisades, t. Ier, p. 559—563. Voy. la préface, p. XII.*

[2] *M. Miller, dans ses notes sur l'opuscule de Néophyte, a fait usage de ce manuscrit. Voy. Hist. gr. des Crois., t. II, p. 695—698.*

Strambaldi et Florio Bustron. Mais tous ces historiens, regardés comme des originaux, n'avaient fait que copier les chronographies plus anciennes rédigées en langue grecque. Quelles étaient ces chronographies et que devinrent-elles? On savait, par Florio Bustron, que son parent Georges Bustron, le conseiller du dernier roi de Chypre Jacques II, avait rédigé ses Mémoires en langue grecque. M. de Mas Latrie a eu la main heureuse en retrouvant dans le British Museum le manuscrit de ces mémoires, manuscrit dont il a publié quelques fragments. C'est à M. Sathas qu'on doit l'édition complète de Georges Bustron d'après deux manuscrits de Venise.

Emm. Bekker, en 1841, a découvert à Venise un autre chronographe grec plus important et tout-à-fait inconnu, et dont Georges Bustron a écrit la suite. C'est Léonce Machéras. L'édition que M. Sathas a donnée de sa Chronique a fait connaître un corpus des historiographes depuis Constantin le Grand jusqu'à l'établissement définitif des Vénitiens dans l'île de Chypre.

Cependant cette édition de Machéras, faite avec le secours d'un seul manuscrit, celui de Saint-Marc de Venise (class. VII, cod. XVI), laissait beaucoup trop à désirer. M. Sathas savait très bien qu'une autre copie de cette chronique est conservée à Oxford,

mais il n'avait pu en profiter pour combler les lacunes considérables que présente le manuscrit de Venise. C'est ce qui nous a décidés à donner une nouvelle édition de Machéras d'après les deux manuscrits connus.

Le manuscrit d'Oxford, conservé à la Bibliothèque Bodléienne (Seld. supra 14, ancien numéro 3402), est un petit in-4°, se composant de 331 feuillets ou 662 pages écrites sur papier. Au commencement et à la fin se trouvent six feuillets blancs ajoutés au moment de la reliure. Écrit en 1555, il présente les défauts de ce système bizarre adopté par les copistes chypriotes, système dont M. Sathas a déjà parlé[1] *et qui consiste à séparer un mot en deux, à réunir deux mots en un seul et à les accentuer d'une manière étrange.*

Sur le premier feuillet de garde on lit ce titre erronné : Historia CPlana (Constantinopolitana) graecobarbara. Sur le suivant une main vénitienne a écrit ce souvenir se rapportant à un des membres de la famille Mocenigo : 1577 adi 4 zugno. Notta como hozi a 17 hore mori il serinissimo princ. Ms. Alvise Mozenigo.

A la fin du manuscrit, on lit cette note du copiste: Τελὸς οσόδε· που εἰχεν τὸ αυτὸν βιβλίον· Ἐγραύθη· ἐν

[1] *Biblioth. Gr. medii aevi, vol. VI, p. 95—99 de la préface.*

τῇ πόλει· τίμαν νορία τῆς Πάφου· ἐχρονίας τοῦ Κῦ ἡμῶν Ἰῦ Χῦ· αφνε· μινὶ· Ιουνιω· τῇ· ιγης· ημέρα πέμπτη· ινος ιγης. *C'est-à-dire : « Ce manuscrit a été écrit dans la ville de Paphos le jeudi 13 juin 1555, treizième indiction. »*

Malheureusement les deux manuscrits en question, qui nous ont servi à restituer le récit de Machéras, ne pouvaient nous aider à donner une édition critique et définitive du texte. Les copistes, ne suivant que leur propre caprice, ont estropié l'original d'une manière déplorable, soit en ajoutant des mots qui n'ont pas de sens, soit en omettant des phrases qui ne leur convenaient pas ou qu'ils ne comprenaient pas. Celui d'Oxford alla même plus loin; il voulut cacher jusqu'au nom de l'auteur, en effaçant celui du pauvre Machéras et en mettant à la troisième personne ce que celui-ci raconte de lui-même à la première personne. Ce système malicieux a été suivi par un autre Chypriote, Diomède Strambaldi, qui, en traduisant Machéras en dialecte vénitien, cherche toujours à le supprimer comme historiographe. Quant au copiste de Saint-Marc, exempt de ces mesquines jalousies locales, il nous a conservé le nom du vrai rédacteur de la chronique.

Il y avait plusieurs manières de publier une nouvelle édition de Machéras. Fallait-il choisir parmi

les leçons données par les deux manuscrits et constituer ainsi un texte qui participerait de l'un et de l'autre? Mais une difficulté se présentait. Comme nous n'avons pas le manuscrit original de l'auteur dont l'ouvrage, ainsi que nous venons de le dire, ne nous est arrivé que dans des copies défectueuses et infidèles, il est impossible de savoir quelle était l'orthographe suivie par Machéras, d'autant plus que de son temps le dialecte chypriote était très corrompu par suite de l'intrusion d'une foule de mots étrangers, surtout français, qui étaient reproduits d'une manière très inexacte. La prononciation d'ailleurs variait beaucoup à cette époque et le même mot se prononçait souvent de deux manières différentes, c'est ce qui arrive même encore aujourd'hui, où les Grecs, dans la rapidité de la conversation, transposent quelquefois l'accent des mots.

Dans ces conditions d'incertitude nous avons pensé qu'il valait mieux reproduire fidèlement les deux copies de la chronique de Machéras, telles qu'elles nous ont été conservées, et nous avons adopté un système économique qui nous a permis d'arriver à ce résultat. Nous avons donné la préférence au texte du manuscrit de Venise, comme le moins défectueux et le plus ancien, et nous avons mis en note les variantes du manuscrit d'Oxford et entre crochets dans le texte tous les suppléments fournis par ce dernier.

On a indiqué aussi, quand cela paraissait utile, la traduction de Strambaldi, d'après le manuscrit de la Bibliothèque Nationale de Paris (Fonds italien n° 386).

A la suite du texte grec de Machéras nous avons reproduit dans un appendice une lettre très intéressante de Nicéphore Grégoras qui contient un éloge de l'île de Chypre, et les deux chansons déjà connues où sont racontés les amours de Pierre Ier et de Jeanne l'Aleman.

M. Sathas, dans sa première édition, avait donné un glossaire pouvant servir à la fois à la chronique de Machéras et à celle de Bustron qu'il avait publiée à la suite. Ce glossaire a dû être refait entièrement, parce qu'il ne s'applique plus aujourd'hui qu'au premier de ces deux chroniqueurs. D'ailleurs des recherches nouvelles et une étude plus approfondie de la langue employée par Machéras ont donné à M. Sathas l'occasion de modifier quelques-unes de ses explications, sans compter qu'il fallait ajouter les mots nouveaux fournis par les suppléments du manuscrit d'Oxford. Dans le travail primitif l'explication des mots accompagnés des synonymes helléniques, était donnée en grec; elle est donnée ici en français, afin que le nouveau glossaire puisse servir de contrôle et de complément à la traduction française

de la chronique de Machéras qui forme le second volume de notre ouvrage.

Dans la pensée qu'il serait intéressant pour le lecteur d'avoir sous les yeux une carte de Chypre presque contemporaine de notre chroniqueur, nous avons choisi celle qui a été copiée vers le milieu du XVIe siècle par le célèbre cartographe vénitien Baptiste Agnese[1] ou Palnese, car il signe lui-même de ces deux manières différentes, et qui est conservée à Venise sous le n° Class. Ital. IV, cod. 62[2]. Reproduite par le procédé photographique, elle a l'avantage de donner la physionomie exacte de ce précieux monument géographique et de rappeler au lecteur quelques-uns des noms de lieu mentionnés dans la chronique de Machéras. Nous regrettons seulement que la nomenclature n'en soit pas plus riche.

Bien que, dans l'introduction placée en tête du

[1] *M. Cristoforo Negri, dans un opuscule très rare intitulé « Portolani esistenti nelle principali bibliothece di Venezia » et publié à Venise en 1866, a décrit les deux magnifiques portulans dressés en 1545 et 1554 par Agnese d'après d'autres plus anciens. Voici la description du portulan d'où est tirée notre carte de Chypre : « Atlante di 36 tavole membranacee col nome Baptiste Palnese fecit Venetia anno domine 1554, die 20 octobris. » Dovrebbe essere però dell' Agnese, mentre è una copia migliorata del portolano dell' Agnese 1545. Le prime 16 tavole sono simili al suddetto dell' Agnese. La 17 rappresenta la Morea, la 18 l'isola di Candia; 19 Cipro; 20 Lesbo coll' Asia minore; 21 Negroponte; 22 Scio; 23 Rodi; 24 Malta etc. »*

[2] *C'est d'après le même portulan que M. Sathas a publié la carte de la Morée en tête du premier volume de son ouvrage intitulé : Monumenta Historiae Hellenicae.*

second volume de sa Bibliothèque grecque, M. Sathas ait réuni tous les renseignements qu'il a pu trouver sur Machéras et sur son ouvrage, nous croyons devoir, pour le lecteur français, entrer ici dans quelques détails sur la personnalité de cet écrivain. Nous ignorons l'époque précise de la naissance et de la mort de Léonce Machéras. Nous savons seulement qu'un de ses frères, Paul Machéras, figurait en 1359 parmi les jeunes Chypriotes qui suivaient les chevaliers comme secrétaires ou écuyers (βαγλιῶται)[1], *et qu'un voyageur français, Bertrandon de la Broquière, rencontra en 1434, à Laranda de Lycaonie, notre auteur qui était envoyé comme ambassadeur du roi de Chypre Jean II près le sultan d'Iconium*[2]. *De ces deux dates assez éloignées l'une de l'autre on peut conjecturer que le chronographe chypriote fut un de ces* μακρόβιοι, *dont Chypre fournissait alors d'assez nombreux exemples*[3].

[1] *Voy. notre édition, p. 58.*

[2] *« Item trouway en Lurande ung gentilhomme de Cypre que l'en nomme Lyachin Castrico, et ung aultre que l'en nomme Lyon Maschere, qui parloient assès bon françois.» Voy. Mas Latrie, III, p. 3.*

[3] *« Que si tu veux mieux cognoistre sa bonté (il s'agit du climat de Chypre), considère l'aage des hommes qui tous presque ne meurent qu'en la decrepite vieillesse, et y en a beaucoup d'iceux qui voyent leur quatriesme et cinquiesme génération, qui est à dire les petits enfans des enfans de leurs enfans.» Descript. de toute l'île de Chypre par R. P. Estienne Lusignan, Paris 1580, f° 13 recto. Au même endroit l'auteur chypriote cite divers exemples de Chypriotes parvenus à l'âge de 110, 120 et 125 ans.*

Machéras cite souvent ses frères et parents qui occupèrent des places importantes, comme hommes de lettres et comme guerriers. Il est rare de voir des Chypriotes appartenant à l'église grecque, jouir d'une pareille estime dans une société si dévouée à l'église de Rome. Son père Stavrinos, homme de lettres, fut appelé par les chevaliers pour donner son avis sur l'importante question de la succession au trône (p. 339). Ses frères, Paul, Nicolas et Pierre, se sont distingués dans les affaires politiques et pendant le siège mémorable de Cérines par les Génois. Nous trouvons mentionnés encore (p. 254) Cosmas Machéras, un chef des pillards (σακουμάνος), *et Georges Billy, gouverneur de Chypre, neveu de Léonce. Celui-ci ne parle que deux fois de lui-même. En 1400, secrétaire de Jean de Norès, il prend part avec son frère Nicolas au complot pour chasser les Génois de Famagouste (p. 349). En 1426 il suit le roi Janus contre les Arabes comme surintendant des vivres de l'armée chypriote (p. 368). Sa chronique va jusqu'en 1458, mais nous ignorons si notre auteur a continué jusqu'à cette époque, ou si quelque copiste y a ajouté quelques faits postérieurs à la mort de Machéras.*

Il est hors de doute que Machéras rédigea sa chronique d'après les archives officielles et d'après d'autres historiens inconnus. Indépendamment des

actes officiels qu'il insère dans son ouvrage, il donne d'autres détails qu'il n'a pu connaître qu'à l'aide des archives de la chancellerie. Quelquefois il nous indique lui-même la source à laquelle il a puisé ses renseignements[1].

Comme Georges Bustron, sans nous en prévenir, commence son récit, au point où Machéras finit sa chronique, on peut présumer que ce dernier écrit la suite d'une autre chronique grecque plus ancienne. Se contentant de dire quelques mots sur le roi Hugues IV (1324—1359), il nous renvoie à une autre chronique où sont racontées les guerres de ce roi contre les Turcs[2]. *Puis reprenant son récit à l'avènement du roi Pierre Ier, il dit clairement que son intention est de raconter seulement les exploits de ce vaillant prince*[3]. *Quels furent ces chronographes grecs, les devanciers de Machéras? C'est ce que nous ignorons. Nous savons seulement par le père Lusignan qu'au milieu du XVIe siècle on conservait encore à Chypre des «histoires écrites en langue grecque et de plusieurs autheurs*[4]*».*

[1] Ἤδρα γραμμένον, *p. 47.* — Ἀλλοῦ ἤδρα γραμμένον, *p. 48.* — Καὶ τοῦτον ἐξηγᾶται το τὸ βιβλίον τὸ ἔγραψεν ὁ σὶρ Τζουὰν τὲ Μιμάρς, *p. 310.*

[2] Ἠκούσετε τὰ γενέμενα εἰς τὴν Τουρκίαν, *p. 84.*

[3] Ἀπαὶ τὸν ποῖον θέλω ἐξηγηθῆν ὅσον νὰ δώσῃ ὁ θεὸς νὰ τὸ ἐξηγοῦνται εἰς τὸν κόσμον, *p. 53.*

[4] *Descr. de l'île de Chypre, f° 292, recto. On lit encore au feuillet 228, verso : «Anciens autheurs grecs . . . . . les livres desquels sont escrits à la main qui estoient gardez comme un riche trésor en nostre couvent de Saint-*

Qui sait quelle surprise nous réserve l'avenir sur l'histoire chypriote?

Comme document historique, la chronique de Machéras a une grande valeur. Nous avons sous les yeux un auteur original qui nous raconte dans une simplicité extraordinaire les faits chypriotes pendant plus d'un demi-siècle. Diomède Strambaldi ne fait que le traduire incomplètement; ne connaissant même pas le vrai sens des mots grecs dont Machéras s'est servi, il se contente de laisser en blanc ou de transcrire en lettres italiennes les mots dont il ignore la signification.

Au point de vue de la langue, Machéras peut être regardé avec les Assises chypriotes et Bustron comme l'un des premiers et des plus complets documents du dialecte populaire de la Grèce. Il est à remarquer que les 257 mots de l'ancien dialecte de Chypre, conservés par Hésychius et par d'autres glossateurs, sont presque tous oubliés par les Chypriotes modernes. Il n'y a qu'un seul mot cité par Hésychius, qui se soit conservé dans les chroniques chypriotes et parmi les Chypriotes d'aujourd'hui. C'est le mot βροῦχος, *qui signifie petite sauterelle, criquet.*

Dominique de Nicosie . . . . . la grande Chronique, le Supplément des Chroniques. » Lusignan ne connaissait pas Machéras, mais seulement son continuateur Bustron, « l'histoire entière de Georges Bustron et autres qui ont escrit l'an mil quatre cens cinquante-cinq jusqu'en l'an mil quatre cens nonante. » F° 291.

On voit, au contraire, le nouveau dialecte chypriote avoir tant de ressemblance avec la langue populaire dont se servent les habitants de la Grèce continentale, qu'on peut dire que les mêmes causes ont produit le même phénomène glossologique. L'étude d'une question aussi importante, se trouvant liée à l'histoire des invasions de la Grèce, nous éloignerait de notre sujet; nous nous contenterons d'en dire quelques mots au point de vue qui nous occupe.

On sait combien de discussions a provoqué la théorie un peu singulière d'un historien allemand, M. Fallmerayer, sur la destruction totale de l'ancien élément grec par une invasion slave. C'est par cette invasion qu'on a voulu expliquer la barbarie de la langue grecque. Mais Chypre n'a jamais été conquise par les Slaves, à moins que M. Fallmerayer n'ait voulu étendre aux îles grecques la destruction de l'élément grec.

M. Sathas a repris récemment cette question. Il a démontré que ces prétendus Slaves n'étaient autres que des Albanais, les Byzantins ayant par ignorance confondu ce dernier peuple avec les Slaves[1].

Cette nouvelle théorie appuyée sur des documents nouveaux a produit une grande sensation dans le

[1] *Monumenta Historiae hellenicae, Paris 1880, in-4°, préface du Ier volume.*

monde savant. Aux yeux de ceux qui connaissaient mieux la Grèce moderne que M. Fallmerayer, la théorie slave passa toujours comme une simple fantaisie, car personne n'a rencontré, ni dans la langue, ni dans les coutumes, ni dans les mœurs du peuple hellène, la moindre trace du passage de ces fameux envahisseurs qui détruisirent entièrement la race classique. Cependant quelques sceptiques, ne pouvant se débarrasser de leurs anciens préjugés, se sont récriés contre la théorie de M. Sathas, en affirmant d'une manière un peu singulière que les Albanais ne sont apparus en Grèce qu'à la fin du XIVe siècle. Mais si ces écrivains voulaient se donner la peine de parcourir, non pas des manuscrits et des livres rares, mais des ouvrages imprimés plusieurs fois, il leur serait facile de reconnaître que leur argument n'est pas soutenable, car l'établissement des Albanais, non-seulement dans le Péloponnèse, mais dans l'île de Chypre elle-même, remonte justement mille ans avant la date citée plus haut. Ils y verraient aussi que les bons Chypriotes du XVIe siècle, peu gênés par la question slave ou albanaise et ne sachant même pas s'il existait d'autres Grecs hors de Chypre, nous donnent des renseignements très précieux sur ces Albanais, renseignements qui s'accordent avec les affirmations des auteurs les plus

sérieux[1]. *On sait que Laonic Chalcocondyle incline à reconnaître dans les Albanais la même origine que dans les anciens Macédoniens*[2]. *Le même fait est affirmé à diverses reprises par le père Lusignan qui a eu à sa disposition tant de documents perdus aujourd'hui et qui connaissait les traditions de ce peuple*

[1] « *Premièrement Calocère, premier Duc envoyé en Cypre par le Grand Constantin, ordonna qu'ils payeroient tous les ans certain tribut au Duc pour la solde ou entretenement des hommes d'armes Albanois ou Macedoniens, lesquels etoient levez pour la descente de l'isle contre les pirates et corsaires : à laquelle taille tant les villageois che les citoyens de chasque ville contribuoient.* » *F° 68, r°.* « *Les Albanois ou Macedoniens estoient gagez et auxiliaires, tous hommes d'armes tirez d'Epire, lesquels marchoient continuellement par tout le pais sans demeurer en place. Pour ceste cause ils estoient nommez Stradiots, au Arvanistes qui vaut autant à dire que Coureurs champestres. Ceux-ci avoient femmes et enfans, et étoient subjects avec leurs capitaines à defendre l'isle de pirates et corsaires. Chacun d'eux possedoit un champ ou terre, où il semoit et recueilloit asses d'herbes pour son cheval.* » *Descr. de toute l'isle de Cypre par le R. père Lusignan, Paris 1580, f° 2, r°. Cf. Machéras, p. 6 — 7. Les Albanais de Chypre sont mentionnés dans toutes les chroniques et dans les relations des provéditeurs vénitiens. Beaucoup de saints chypriotes, dont les offices liturgiques nous sont parvenus, étaient des anciens Albanais. Leur surnom* Στραδιῶται (*en français Estradiots, cf. Philippe de Comines, p. VIII, 7*) *n'a aucun rapport avec le grec* στρατιώτης, *le soldat; il signifie, comme le remarque si justement le père Lusignan, le coureur, en grec moderne* στρατοκόπος. *Ce mot a la même signification que leur nom* Ἀρβανίτης, *qui provient de la basse latinité Arbanum et Herbaticus (erraticus). Une glose dit :* « Ἀλήτης, *herbaticus, vagus.* » *Ducange, Gloss. Lat. C'est à cause de leur vie vagabonde que les Albanais sont appelés, par Anne Comnène,* Οὐέτωνες *(XII, 370), ce mot qui a tant tourmenté les savants étant d'origine albanaise* (βέτον, *l'errant, le voyageur). Pour la même raison leur province était appelée par les Byzantins* Θέμα Βαγενετίας, *ce dernier mot provenant du latin vagus (vagabond). On sait que les anciens Pélasges, dont on veut voir les descendants dans les Albanais, ne signifiaient que des hommes errants.*

[2] *Hist., p. 27, éd. Bonn.*

formant encore alors une caste à part dans l'île de Chypre.

Ne voulant pas discuter la question de savoir si les Albanais sont des Macédoniens, comme ces derniers écrivains le prétendent[1], *nous ne pouvons qu'écarter, comme incroyable et insoutenable, toute théorie d'invasion slave en Grèce, et reconnaître dans la Grèce moderne une influence très prononcée de l'élément albanais. Quelle est cette influence que la langue albanaise a exercée sur le grec, c'est là une belle étude qui se recommande aux jeunes érudits de la Grèce*[2]*!*

La solution de cette question permettra de reconnaître jusqu'à quel point l'albanais a influencé l'idiome chypriote qui, comme nous l'avons dit, est un dialecte tout nouveau ayant peu de rapports avec l'ancien et formé sous la même influence qu'a subie la langue parlée par tous les Grecs d'aujourd'hui.

Mais si une pareille influence a transformé ainsi l'ancien idiome de Chypre, la langue de Machéras conserve encore ce cachet particulier qui rendit Chypre célèbre dans le monde ancien, nous voulons dire le

[1] *Dans tout le moyen âge les Albanais étaient appelés Macédoniens. Même au siècle passé les mercenaires albanais au service des rois de Naples portaient le nom de Reggimento dei Macedoni.*

[2] *M. Gustave Mayer à Gratz, a publié deux remarquables études sur la langue des chroniques chypriotes.*

solécisme. On sait que ce mot, σολοικισμὸς, *doit son origine au parler barbare d'un ancien district de Chypre, Soles*[1]. *Du temps des Romains le solécisme se répandit tellement dans toute l'île que le dialecte chypriote devint synonyme de ce mot, comme on le voit par cette épigramme d'Ammien (XI, 146):*

Ἑπτὰ σολοικισμοὺς Φλάκκῳ τῷ ῥήτορι δῶρον
πέμψας, ἀντέλαβον πέντε διακοσίους·
καὶ νῦν μὲν, φησὶν, τούτους ἀριθμῷ σοι ἔπεμψα,
τοῦ λοιποῦ δὲ μέτρῳ πρὸς Κύπρον ἐρχόμενος.

C'est-à-dire : « Ayant envoyé en présent à l'orateur Flaccus sept selécismes, j'en ai reçu mille en retour. « Pour le moment, dit-il, je t'envoie ceux-ci en petite quantité; par la suite, je t'en enverrai à foison, à mon arrivée en Chypre. »

En parcourant Machéras, on voit à chaque ligne les traces évidentes du solécisme chypriote. Jamais la langue vulgaire des Grecs n'a été corrompue à ce point. Machéras, quoique un peu lettré, ne se gêne nullement ni pour la syntaxe ni pour l'orthographe; il confond d'une façon bizarre les articles, les noms, le mode et le nombre des verbes. Ne pouvant se débarrasser des solécismes qu'il a sucés avec le lait de sa mère, il prétend de bonne foi que c'est l'invasion

[1] Σόλοι πόλις Κιλικίας καὶ Κύπρου, ἀφ' ὧν ὁ σολοικισμὸς, βαρβαρίζοντες κατὰ τὴν ἰδίαν γλῶσσαν. *Suidas s. v.* Σόλοι.

française qui a apporté ce mal dans le pays conquis[1]. *Cependant le témoignage des Anciens démontre que le solécisme est un fruit du sol chypriote!*

[1] Καὶ ἀπὸ τότες ἀρχέψαν νὰ μανθάνουν φράγκικα, καὶ 'βαρβατίσαν τὰ ρωμαΐκα, ὡς γοῖον καὶ σήμερον, καὶ γράφομεν φράγκικα καὶ ρωμαΐκα, ὅτι εἰς τὸν κόσμον δὲν ἠξεύρουν ἴντα συντυχάνομεν, *p. 85. Le père E. Lusignan croit que les barbarismes du dialecte chypriote sont dus au mélange de diverses langues. «Mesmes aujourd'hui .... toute l'isle parle grec, et encore bien corrompu, ayant esté ainsi alteré par les Assyriens, Syriens, Juifs, Arméniens, Albanois, ou Lacédémoniens, François, Italiens et Turcs.» Descr., f° 2, recto.*

ΛΕΟΝΤΙΟΥ ΜΑΧΑΙΡΑ

ΧΡΟΝΙΚΟΝ ΚΥΠΡΟΥ.

ΕΞΗΓΗΣΙΣ

τῆς γλυκείας χώρας Κύπρου, ἡ ποία λέγεται Κρόνακα, τοὐτέστιν Χρονικόν.

Ἐβουλεύτηκα ἐν ὀνόματι τοῦ ἀγαθοῦ θεοῦ τοῦ ἐν τριάδι προσκυνουμένου νὰ ἐξηγηθῶ περὶ τῆς ἀκριβῆς χώρας Κύπρου. Ὡς χρόνοι εἶναι τρεῖς ἐν τῷ κόσμῳ, ὁ περασμένος, ὁ εὑρισκόμενος, καὶ ὁ ἐρχόμενος, ἤτζου εἶναι καὶ ἡ 'μέραι τῆς ζωῆς μας, ὡς γοῖον λαλεῖ ὁ Δαβίθ· ὅτι ἡ 'μέραις μας διαβαίνουν καὶ 'μεῖς καταλυοῦμεν τοὺς καρποὺς ἄγουρους, καὶ θανατόνομεν τοὺς γονίους μας, νὰ πάρωμεν τὴν κληρονομιάν τους, ὡς μωροί· καὶ πόσον καιρὸν ν' ἀπαντήσωμεν, μέλλει νὰ 'ποθάνωμεν, καὶ γιὰ τοῦτον ἂς ἀπομεινίσκωμεν ὥστη νὰ θέλῃ ὁ θεὸς νὰ σηκόνῃ τοὺς γονίους μας καὶ νὰ 'παίρνωμεν τὴν κληρονομίαν· 'δὲ πῶς μᾶς παραπονᾷ ὁ φρένιμος Σολομὼν, καὶ λαλεῖ· «Ψέματα τῶν ψεμάτων, ὅλα εἶναι ψέματα».

Ἐπειδὴν τὰ πάντα διαβαίνουν καὶ τὰ γινησκοῦνται 'ξηγοῦνται, πολλὰ 'πεθυμοῦν ὅλοι νὰ 'γρικήσουν τὰ ἐδιάβησαν, καὶ τὰς παλαιὰς ἱστορίας, ὅτι μανθάνουσιν τὰ πράμματα τὰ ἐδιάβησαν, καὶ ἀπ' ἐκεῖνα μανθάνουσιν καὶ βλέπουνται, καὶ ἀνὲν καὶ τινὰς ἐμποδιστῇ νὰ βλέπεται, μήπως καὶ γλυτώσουν, θέλω ποίσειν διὰ τῆς χάριτος τοῦ παναγίου πνεύματος μικρὴν ἀνθύμησιν, διὰ νὰ τὴν διαβάζουσιν ἐκεῖνοι, ὁποῦ εὑρίσκουνται, οἱ ποῖγοι θέλουν ἀλεγριάζεσθαι τὰς παλαιὰς ἱστορίας.

Ὁ μέγας Κωνσταντῖνος μετὰ τὸ βαπτιστῆναι εἶπεν, ὅτι ἡ Ἀγία μας χώρα ἡ Κύπρος ἔμεινεν χωρὶς τινὰν χρόνους λς', διατὶ ἐγίνην πεῖνα μεγάλη ἀπού ἀβροχίαν, καὶ οὖλη ἡ σπορὰ ἐχάθηκεν· καὶ ἡ πεῖνα ἐγίνην μεγάλη, καὶ οὖλα τὰ νερὰ τῶν βρύσων ἐξεράναν, καὶ ἐπηγαῖναν οἱ ἀνθρῶποι ἀπού τόπον εἰς τόπον μὲ τὰ κτηνά τους νὰ εὕρουν νερὸν, νὰ ζήσουν καὶ τὰ κτηνά τους· καὶ οὖλα ἐστεγνῶσαν, καὶ λάκκοι καὶ βρύσες, καὶ ἀφῆκαν τὴν πανθαύμαστον Κύπρον καὶ ἐπεράσαν ὀδῶ καὶ 'κείω ὅπου πᾶσα εἷς ηὗρεν ἀνάπαυσιν· καὶ τὸ νησὶν ἔμεινεν χωρὶς τινὰν χρόνους λς'. Ὅνταν ἐστράφην ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἀπαὶ τὴν εἰδωλολατρείαν εἰς τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ μὲ ὅσους εἶχεν εἰς τὴν Ῥώμην, τότε ἐπῆρεν ὁρισμὸν ἡ ἁγία δέσποινα Ἑλένη ἡ μητέρα του ἀπαὶ τὸν υἱόν της νὰ 'πάγῃ νὰ γυρεύσῃ τὸν τίμιον σταυρὸν εἰς τὸ Ἱεροσόλυμα· καὶ ἦρτεν εἰς τὴν Ἀνατολὴν, καὶ ἦρτεν εἰς τὴν Κύπρον, καὶ ἐπέζευσεν πρὸς τὴν Λεμεσὸν καὶ ηὗρεν τὸ νησὶν ἔρημον, καὶ πολλὰ ἐπικράνθη θωρῶντα τὸ τόσον ὄμορφον νησὶν καὶ ἦτον ἔρημον.

Καὶ μοναῦτα ἐμίσευσεν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ, καὶ μὲ μέγαν κόπον καὶ πολλὴν ἔξοδον καὶ φοβερίσματα, καὶ ηὗρεν τὸν τίμιον σταυρὸν καὶ τοὺς ἄλλους β' σταυροὺς τοὺς λῃσταΐς, καὶ τὰ καρφία καὶ τὸν στέφανον τὸν ἀκάνθινον, καὶ λς' σταλαμματίαις αἷμαν, ὅπου ἐστάξεν ἀπαὶ τὸ αἷμαν τοῦ Κυρίου καὶ ἔπεσεν εἰς ἕναν πανίν· τὸ ποῖον εἶναι πολλὰ μακρὺν, ἃ σᾶς 'ξηγῃθῶ τὰ πράμματα καταλεπτῶς, ἀμμὲ εὑρίσκεται γραμμένον πολλὰ πλατεῖα εἰς τὸ βιβλίον τὸ ἔγραψεν ὁ ἅγιος Κυριακὸς πῶς εὑρέθη ὁ τίμιος σταυρὸς, καὶ πῶς ἀγρώνισεν τοῦ Χριστοῦ ἀπαὶ τοὺς λῃστάδας, καὶ ποῖος τοῦ καλοῦ λῃστοῦ καὶ ποῖος τοῦ πονηροῦ.

Ἡ ποία ἁγία δέσποινα Ἑλένη θωρῶντα, ἐθαυμάστην καὶ ἐποῖκεν καὶ 'κτίσαν πολλαῖς ἐκκλησίαις εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ ἐπὶ ὀνόματος τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος καὶ τοῦ ζωοποιοῦ σταυροῦ, ἀπὸ γῆς, καὶ ἐτελείωσέν ταις, καὶ ἄλλαις ἀφῆκεν χρυσίον καὶ ἐτελείωσάν ταις.

Ἤξευρε καὶ τοῦτον, ὅτι ὅσον ἐπήγαινεν εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ ὥρισεν τοὺς ἄρχοντες, ὅτι ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν νὰ κτίσουν

πύργους ν' ἀποσκεπάζῃ ἕνας τὸν ἄλλον καὶ νἄχῃ ἀνθρώπους ἀποὺ 'πάνω νὰ θωροῦν 'μέραν καὶ νύκταν, καὶ νἄναι ὅτοιμοι ὅσο νὰ 'δοῦν λαμπρὸν ἢ καπνὸν εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ, ὅτοιμα νὰ ποίσῃ πᾶσα εἷς, ὅτι τὸ ναὺρεθῇ ὁ τίμιος σταυρὸς νὰ ὑψωθῇ νὰ γινῇ φανὸς ἀποὺ πύργον εἰς πύργον, νὰ μάθῃ ὁ βασιλεὺς τὴν ἡμέραν ὁποῦ ναὕρῃ ἡ μητέρα του τὸν τίμιον σταυρόν· καὶ ἤτζου ἐγίνετον μὲ τούτην τὴν στράταν. Τὴν ὥραν ὁποῦ ἡ μακαρία Ἑλένη ηὗρεν τὸν τίμιον σταυρὸν, ἐκείνην τὴν ὥραν ἔμαθέν το ὁ υἱός της ὁ βασιλεύς. Τώρα νὰ στραφοῦμεν εἰς τὴν ἁγίαν Ἑλένην.

Καὶ ὅνταν ἡ ἁγία Ἑλένη ηὗρεν τὸν τίμιον σταυρὸν καὶ ἔμαθεν ἀπαὶ τὸ θαῦμαν τοῦ σταυροῦ, ἐπῆρεν τὸ ὑποπόδιον ὅπου ἐκαρφῶσαν τοὺς ἁγίους πόδας, καὶ ἔσκισέν το εἰς γ' καὶ ἐποῖκεν δύο σανίδια ἀποὺ τὰ ποῖα ἔβγαλεν ις' γωνίαις, ἀποὺ πᾶσαν σανίδαν δύο κομμάτια, καὶ ἔμειναν δύο σταυροί. Τὸν δὲ Σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ ἀφῆκέν τον εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων μὲ πολὺν χρυσίον καὶ μαργαριτάριν καὶ πέτραις. Τἀπίσα ἐξήλωσεν τοὺς σταυροὺς τῶν λῃστῶν καὶ ἔβαλεν τὸ μακρύσιν τοῦ καλοῦ μὲ τὸ κοντόσιν τοῦ πονηροῦ, καὶ ἐποῖκεν ἕναν, τὸ ὁμοῖον καὶ τὸ μακρύσιν τοῦ πονηροῦ μὲ τὸ κοντῆσιν τοῦ καλοῦ, καὶ ἐποῖκεν τοὺς β' σταυρούς. Ἐπειδὴ ἐποῖκαν ἀντάμα τόσον καιρὸν, χρόνους ξθ' (1), δὲν ἦτον δίκαιον νὰ ῥίψουν τοῦ πονηροῦ, ἐπῆρέν τους μετά της νὰ τοὺς ἰδῇ ὁ υἱός της τὸ μάκρος καὶ τὸ πλάτος, ὅτι ὅλοι ἦτον εἰς ἕναν ἀξαμόν· καὶ τοὺς β' σταυροὺς τοὺς μονοκόμματους καὶ τὰ ις' σανίδια καὶ τὰ καρφία καὶ τὸν στέφανον ἔβαλέν τα εἰς τὸ σεντοῦκιν, μὲ τοὺς β' σταυροὺς εἰς τὸ κάτεργον, καὶ ἐνέβην ἡ ἁγία Ἑλένη καὶ ἦρτεν εἰς τὴν Κύπρον, καὶ ὅνταν ἐπεσῶσαν καὶ ἐράξαν εἰς τὴν γῆν ἔβγαλεν τὸ σεντοῦκιν μὲ τοὺς δύο σταυροὺς, καὶ ἔφαν εἰς τὸ Βασιλοπόταμον· καὶ ὅνταν ἀπόφαν, ἔπεσεν ἀπὸ τὸν κόπον τῆς θαλάσσου καὶ ἐκοιμήθην, καὶ εἶδεν ἕναν δρομαν, ὅτι ἕνας παιδίος ἄνθρωπος εἶπέν της· Κυρία μου Ἑλένη, ὡς γοῖον ἐποῖκες εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ ἔκτισες πολλοὺς ναοὺς, ἤτζου ποῖσε καὶ ὦδε, ὅτι ὁρισμὸς εἶναι εἰς τὴν αὐτὴν χώραν νὰ κατοικοῦσιν ἀνθρῶποι ἕως

1) Probablement τθ'.

τῆς συντελείας, καὶ νὰ μὲν 'ξηλειφθῇ εἰς τοὺς αἰῶνας· καὶ ἔκτισε ναὸν εἰς τὸ ὄνομαν τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ καὶ 'βάλε ἀπὸ τὰ τίμια ξύλα, ἀποῦ βαστᾷς. Καὶ ἐξύπνησεν καὶ ἐσηκώθην ἀπαὶ τὸν ὕπνον καὶ ἐγύρεψεν τὸ σεντοῦκιν καὶ τοὺς σταυροὺς τοὺς μεγάλους· ὢ, τοῦ θαύματος! ὁ νεῖς μέγας ἐχάθην· καὶ ἔπεψεν γυρεύγοντά του, καὶ εὑρέθην εἰς τὸ βουνὶν τὸ λεγόμενον 'Ολυμπία, διὰ τὸν σταυρὸν τὸ 'Ολυμπάτο, ὄνομα τοῦ καλοῦ λῃστοῦ· καὶ ἔκτισε ναὸν τοῦ τιμίου σταυροῦ καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ σταυροῦ μερτικὸν ἀπαὶ τὸ τίμιον ξύλον. Τἄπισα εἶδεν ἕναν στύλον λαμπρὸν ἀπὸ τὴν γῆν ὡς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἐπῆγε νὰ τὸ ἰδῇ τὸ θαῦμα, καὶ ηὗρεν εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ ποταμοῦ τὸν ἕναν μικρὸν σταυρὸν ἀπὸ τοὺς δύο, καὶ φωνὴ ἀπὸ τὸν οὐρανὸν καὶ εἶπεν· 'Ελένη, ποῖσε νὰ κτίσῃς ὠδᾶ ἐκκλησίαν εἰς τὸν αὐτὸν τόπον λεγόμενον Τόγνην. Καὶ ἐποῖκε ναὸν τοῦ τιμίου σταυροῦ καὶ ἕναν γεισφύριν νὰ περνοῦν οἱ ἀνθρῶποι, καὶ ἐσήμωσεν τὸν αὐτὸν σταυρὸν μετὰ ἀργύρου, χρυσίου καὶ μαργαριτάρου. Καὶ ἀπὸ τότε ὁ Κύριος ἔπεψεν τὸν ὑετὸν, καὶ ἐγριπήθην εἰς πᾶσα τόπον· καὶ ἐγρίκησεν ὁ λαὸς καὶ ἐστράφησαν εἰς τὰς κατοικίας τους· τὸ ποῖον μετά τους ἦλθαν καὶ πολλοὶ πάροικοι, καὶ ἐκατοικῆσαν εἰς τὸ νησίν. Καὶ τελειόνοντα τὰ κτίσματα, ἐνέβην εἰς τὸ κάτεργον καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Ἀφὸν ἐπῆγεν ἡ ἁγία 'Ελένη εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ ὁ λαὸς ἐπλήθυνεν εἰς τὸ νησίν, ἐννοιάστησαν τὸ ἔλα τῶν ἀθέων Σαρακηνῶν, πῶς πολλαῖς φοραῖς αἰχμαλωτεῦσαν τὸ αὐτὸ νησὶν καὶ ἐχαλάσαν πολλαῖς χώραις καὶ κάστρη, καὶ αἰχμαλωτεῦσαν τὸν λαὸν, καὶ ἐφοβοῦνταν καὶ ἦσαν ἐννοιασμένοι, λαλοῦντα· Ὅποτε θελήσει ὁ Σουλτάνος νὰ μᾶς αἰχμαλωτεύσῃ, ὅτοιμον εἶναι. Τότε ἐσυνβουλεύθησαν νὰ τὸ ποίσουσι νῶσιν τοῦ βασιλέως νὰ πέψῃ λᾶς τῶν ἁρμάτων νὰ βλέπουν τὸν τόπον· τοὺς ποίους καλλίτερους ἀνθρώπους, ὁποῦ εὑρίσκονταν εἰς τὸ νησὶν ἐπέψαν τους εἰς τὸν βασιλέαν, ζητῶντα τῆς μεγάλης του ἁγιωσύνης νὰ πέψῃ ἀνθρώπους τῶν ἁρμάτων ἀπεζοὺς καὶ καβαλλάριδες διὰ τὴν βλέπησιν τοῦ τόπου κατάδικα τοὺς Σαρακηνούς. Ὁ βασιλεὺς γρικῶντα τὴν παρακάλεσίν τους, ἔπεψεν πολὺν λαὸν

τῶν ἁρμάτων εἰς βλέπησιν τοῦ αὐτοῦ τόπου· καὶ τἄπισα ἐκάτσαν μεσόν τους καὶ εἶδαν τὴν ὁμάδαν τοῦ μηνίου τοῦ λαοῦ, καὶ ἐμοιράσαν τα μεσόν τους καὶ ἐβάλαν καπετάνον νὰ τὰ συμπιάζῃ, καὶ ἔπεσεν πασανοῦ τὸν χρόνον ἀπὸ τρία 'πέρπυρα χρυσᾶ ὁποῦ ἦσαν ὑπέρπυρα ς', ὁποῦ εὑρίσκουνταν εἰς τὴν Κύπρον, καὶ ἐκράκτην Στρατία διὰ τοὺς Στρατιώταις· τὸ δουκάτον ἔξαζεν ὑπέρπυρα δ' τῆς Κύπρου. Ὁμοίως ἐκράζαν το καὶ Καπνόν· καὶ ὁ νοικοκύρης, ἂν εἶχεν υἱοὺς καὶ κόραις εἰς τὴν τάβλαν του καὶ εἰς τὸν καπνόν του, ἐκεῖνος μοναχὰ ἐπλέρονεν, καὶ ἄνταν ἀχωρίστησαν ὁ υἱὸς καὶ ἡ κόρη νὰ ἁρμάστην, ἐπλήρονεν πᾶσα εἷς τὸ μερτικόν του. Τότε ἔπεψε δοῦκα νὰ κρίνῃ τὸν λαὸν, καὶ ἀπὸ τότε ἔπεψεν δούκαν, καὶ κατὰ καιρὸν ἄλλασσέν τον, καὶ οὕτως ἐπορεύγουνταν ὡς τὸν καιρὸν ὅπου ἔπεψεν δούκαν ὀνόματι Ἰσάκιον, ὁ ποῖος ἦτον πόρνος, καὶ ἦτον εἰς τὴν ἐχρονίαν ᾳ'(1) Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἀφότις ἐγίνετον ἡ ἀφεντικὴ διάβασις τοῦ λαοῦ τὸν ἐσυμπίασεν ἕνας δούκας ὀνόματι Τεπουλίου, καὶ ἐκάμαν(2) οἱ Λατῖνοι ὅλην τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, καὶ τοὺς Σαρακηνοὺς αἰχμαλωτεῦσαν καὶ ἀπομακρύσαν τους, καὶ πάντα ἐπεθυμοῦσαν τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας καὶ ποτὲ δὲν ἐμουλλῶσαν, ἀμμὲ πάντα ἐπαρακάθουνταν καὶ ἐμποδίζαν τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐτζιγαρίζαν τοὺς χριστιανοὺς, οἱ ποῖγοι εἶναι ὡς τὴν σήμερον ἀληθινά . . . . (3).

Ὁ ποταμὸς ὁ χείμαρρος ἐκατέβασεν πολλὴν ἄμμον καὶ καταχερὸς ἐσκέπασέν την· καὶ λαλοῦν οἱ λᾶς, ὅτι τοῦτον τὸν λίθον ἕνι λίθος ἐλευθερίας καὶ ὀλίγον ἐμπορεῖ νὰ 'φελέσῃ· τοῦτον ἐγίνετον διὰ νὰ μηδὲν 'δῇ τὸ τέλος· ὅτι λαλεῖ ὁ φιλόσοφος, σκοπᾶτε τὰ τέλη τῶν πραγμάτων, καὶ ἀπὸ τὸ τέλος τὴν ἀρχήν· ἀμμὲ ἐχάθην, ὅτι σημεροψυχία(4).

Καὶ ὅνταν ἐξημέρωσεν ἡ δευτέρα, καὶ ἐξέβησαν οἱ φρέριδες τοῦ ὄχλου,

1) Erreur de date. Isaac Comnène, le dernier des gouverneurs byzantins de Chypre, prit possession de son gouvernement un peu avant 1185. — 2) Probablement ἐπῆραν. — 3) Le récit est interrompu. Il s'agit de la vente de Chypre par le roi Richard Ier à l'ordre des Templiers. — 4) Période tronquée et incompréhensible; on peut lire: ἐχάθην σήμερον ἡ εὐψυχία.

ἔρχεψεν ἡ λύπη καὶ τὸ κλαῦμαν τόσον εἰς τὰῖς γυναῖκας, ὡς γοῖον εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἀποῦ ἐσκοτώθησαν, οἱ φρέριδες ἐλυπήθησαν πολλὰ πῶς εἰς ἴντα μόδον νὰ γλυτώσουν ἀπαὶ τούτην τὴν ταραχήν.

Οἱ ἄνωθεν Τεμπλιῶταις ἦσαν πολλὰ ἄρχοντες καὶ εἶχαν μεσόν τους μεγάλην αἱρετικίαν καὶ πολλὰ βρωμισμένην τάξιν εἰς τὸ κρυφόν· καὶ ἄνταν ὁ θεὸς ἐβαρύθην τὸ κακὸν τὸ ἐπολεμοῦσαν, ἐφανέρωσέν το τοῦ Πάπα μὲ τούτην τὴν τάξιν· δύο παιδίοι ἦσαν ἀπὸ μίαν χώραν καὶ ἀναγυώθησαν ἀντάμα, καὶ ἀγάπαν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον ὡς γοῖον νἄχαν εἶσταιν ἀδελφία· καὶ διαβαίνοντα καιρὸς θεωρῶντα τὴν τάξιν τοὺς Τεμπλιώταις πολλὰ τιμημένην, καὶ πολλὰ τεκόνταν ἐδουλεῦγαν τἀφφικία τους· καὶ ἦτον πλούσιος ὁ ἕνας παιδίος ἀπαὶ τοὺς δύο, ἐπεθύμησεν νὰ γίνῃ ἀδελφὸς εἰς τὴν τάξιν τοὺς Τεμπλιώταις, καὶ ὁ μάστρος ἐπερίλαβέν τον, καὶ ὁ ἄλλος παιδίος ἔθελεν καὶ ἐκεῖνος νὰ πάρῃ τὸν ὄρδινον· καὶ ἄνταν ἐπῆγαν τὴν νύκταν οἱ ἀδελφοὶ νὰ τὸν χεροτονήσουν, ὁ σύντροφός του ἐμπῆκεν κρυφὰ μεσόν τους εἰς τὴν σύνοδον, ὅτι κανένας δὲν ἐπῆρεν σκοπὸν, ὅτι ὁ θεὸς ἐσφάλισε τὰ 'μάτιά τους καὶ δὲν τὸν εἴδασιν, γιὰ νὰ ἀποσκεπαστοῦσιν· καὶ εἶδεν πρᾶμμαν τὸ ἐποῖκαν τοῦ συντρόφου του, καὶ ἐξηγήθην τα τοῦ Πάπα· Εἶδα τὸν παπᾶν ὁποῦ ἐθέλαν νὰ κουρέψουν, τοὐτὲ νὰ τὸν χειροτονήσουν, τὸν σύντροφόν μου, βαστάνοντα εἰς τὰ χέργιά του σταυρὸν χαρκὸν καὶ ὁ 'Ιησοῦς Χριστὸς σταυρωμένος ἀπάνω εἰς τὸν σταυρόν· τότε ἐγονάτισεν, καὶ ἐπρουμουτίασεν τοῦ μεγάλου μαστόρου νὰ κρατήσῃ κρυφὰ πᾶσα πρᾶμμαν τὸ νὰ τοῦ ποίσουσιν· καὶ τότες εἶπέν του ὁ παπᾶς: φαίνεταί σου τοῦτος ὁ σταυρωμένος ἔνι υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὡς γοῖον λαλοῦν οἱ λᾶς; Καὶ ἔχαν τάξιν, ὅτι ἂν εἴπῃ, ναὶ πιστεύω ἀληθινὰ ὅτι τούτη εἶναι εἰκόνα τοῦ 'Ιησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, τότες ἐλάλεν του ὁ παπᾶς· καὶ 'μεῖς ἤτζου πιστεύομεν, ἀμμὲ δοκιμάζομέν σε· καὶ τότε ἐχεροτονοῦσάν τον καὶ 'πέμπαν τον εἰς τὸν πόλεμον, καὶ μὲ τούτην τὴν λογὴν ἐσκοτόνετον· ἀμμὲ ὁ σύντροφός μου ὅταν τοὺς εἶπε, ναὶ πιστεύω ἀληθινὰ ὅτι τοῦτος εἶναι εἰκόνα τοῦ Κυρίου· ἀμμὲ εἰπέν τους, σεῖς ἴντα τὰ λαλεῖτε; ὅ,τι εἶναι 'πέτε μου καὶ νὰ 'μολογήσω·

ὁ παπᾶς εἶπέν του, τοῦτος ἦτον ἕνας ψεματινὸς προφήτης. Γρικῶντα ἐκεῖνος ἐτζέπασέν το, καὶ ἐπιάσεν τὸν τίμιον σταυρὸν ἀπὸ τὸ χέριν του καὶ ἔρριψέν τον χαμαὶ καὶ ἐποϊκέν του πολὺν ὕβρισμόν. Τἄπισα ἔγδυσάν τον ὁλόγυμνον, καὶ ἐπλύναν τον ἀπὸ 'πάνω κάτω· τἄπισα ἐφίλησάν τον εἰς τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν κορφὴν καὶ εἰς τὸ στόμαν, καὶ εἰς τ' ἀφάλιν, καὶ εἰς τὸν κῶλον πᾶσα εἷς· τότε ὅσοι ἐθέλαν ἔχαν ναὐτειάσουν μετά του. Καὶ ἐπρουμουτίασέν τους πᾶσα φορὰν ὁποῦ νὰ τὸν γυρεύγουν νὰ ἦναι ὅτοιμος καὶ μηδὲν ἀντισταθῇ τινός. Καὶ τότε ἔντυσάν τον τὰ βρωμισμένα ῥοῦχα τῆς βρωμισμένης τους τάξις καὶ ἔμπασάν τον 'ψηλά. Καὶ πισαυρίου ἐδῶκάν του ἀσῆμιν καὶ χρυσάφιν καὶ φορεχίαις πολλὰ, καὶ ἐγυρίσαν τον τὴν χώραν μὲ χαρὰν μεγάλην. Ἀμμὲ τὸ βιβλίον τῆς τάξις τους μὲ μεγάλην φρόνησιν καὶ τιμὴν, ἔξω εἰς τοὺς ἀνθρώπους νὰ κρατοῦν τὴν ἀλήθειαν τῆς ἐκκλησίας, τὸ φᾶν τους, τὸ πγεῖν τους, τὴν ἐντυμασίαν τους, καὶ μὴν ἔχουν σουπερπίαν, νὰ ἔχουν ἀπομονὴν ὅ,τι τοὺς 'πῇ ὁ πᾶσα εἷς, ἀπομονητικοὶ, καὶ πολλὰ ἄλλα καλὰ μαθητεμένοι, ἀμμὲ 'ς τὸ κρυφὸν εἶχαν τὸ ἐγρικήσετε ἄνωθεν.

Ὅνταν ὁ ἁγιώτατος Πάπας ἐγρίκησεν τὰ αὐτὰ λογία, πολλὰ τὸ ἐπικράνθη· Ποῖον ἔπαθα, Κύριέ μου; ὁ παντοδύναμος θεὸς ἔπεψεν τὸν υἱόν του τὸν ἠγαπημένον, μὲ τὸ θέλημάν του ἔδωκεν θάνατον καὶ ἐπάθεν καὶ ἐπῆγεν εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ ἐκάθησεν ἐκ δεξιῶν τοῦ πατρὸς διὰ νὰ μᾶς λυτρώσῃ ἀπὸ τὰ χεργία τοῦ διαβόλου, καὶ ἔδωκέν μας νὰ φύγωμεν ἀποὺ πᾶσαν ἁμαρτίαν διὰ νὰ μὲν 'πᾶμεν εἰς ταῖς χεῖρας τοῦ διαβόλου, καὶ τοῦτος ὁ μέγας μάστρος, ὁ φίλος μου, νὰ κρατῇ τοῦτον τὸ κακόν; ὁρκίζω εἰς τὸν Κύριον, ὅτι μίαν ἡμέραν νὰ 'ξηλειφθοῦν ἀπὸ τὸν κόσμον. Καὶ ὡς καλὸς χριστιανὸς ὁποῦ ἦτον ὁ ἁγιώτατος Πάπας, ὥρισεν τὸν παῖδα μὲ ἐντολὴν νὰ μὲν τὸ 'πῇ τινὸς ἄλλου· καὶ ἐθέλησεν ὁ Πάπας νὰ μάθῃ περίττου καθαρά· ἔκραξεν ὁμπρός του τὸν μέγαν μάστρον τοῦ Τέμπλου, καὶ μέσα εἰς πολλὰ λογία εἶπεν του· 'πεθυμίαν ἐπεθύμησα νὰ 'δῶ πῶς χειροτονᾶτε τοὺς ἀδελφούς· διὰ τοῦτο ἔπαρε τοῦτον τὸν παιδίον, (ἕναν τὸν ἔθελεν ὁ Πάπας), ὁμπρός μου χειροτόνησ'τον. Ὁ ποῖος εἶπεν του· Τοῦτον

δὲν ἠμπορεῖ νὰ γενῇ, αὐθέντη, ὅτι ἡ τάξι μας ὁρίζει νὰ μὴν χειροτονήσωμεν τινὰν φανερὰ, ἀμμὲ κρυφὰ ἐκεῖ ὁποῦ εἶναι ὁ τόπος ἐπιτήδειος, μέσα εἰς τὸν τόπον τὸν ἁγιασμένον. Καὶ δὲν ἔδειξεν ὁ Πάπας περίττου φανὸν, οὐδὲ ἄγγρισιν. Τἄπισα ἐκάλεσεν τὸν μέγαν μάστρον τοῦ Σπιταλίου καὶ ὥρισέν τον νὰ χειροτονήσῃ τὸν αὐτὸν παιδίον, ἀδελφόν· ὁ ποῖος πάραυτα ἐχειροτόνησέ τον. Τότε ἐπῆρεν ὁ Πάπας μεγάλην χαρὰν, ὅτι οἱ Σπιταλιῶταις ἔνι καλοὶ χριστιανοὶ, καὶ οἱ Τεμπλιῶταις εἶναι ὡς γοῖον τοὺς ἐπροδῶκαν. Τότες ἔρισεν τὸν συνγκριτικόν του καὶ ἔγραψεν δύο γραφαῖς τοῦ πασανοῦ ἀφέντη εἰς τὸν κόσμον ὁποῦ εὑρίσκουντεν οἱ Τεμπλιῶταις σπιτία καὶ κρατήματα, καὶ ἔμαθεν τὸν ποῖον μακρὺν τόπον τὸν εἶχαν οἱ Τεμπλιῶταις καὶ ἦτον στράτα κοντὰ 'νοῦ χρονοῦ. Τὸ ἕναν χαρτὶν ἐλάλεν.

«'Ηγαπημένε μας υἱὲ, χαίροις μετὰ εὐλογίας ἀρχιερατικῆς· ἤξευρε μὲ τοῦτον, τὸ χαρτίν μας τὸ ἀνοικτὸν διάβασ' το, καὶ τὸ βουλλωμένον ἔχε το εἰς φύλαξιν εἰς καλὸν τόπον καὶ μηδὲν εἶναι τινὰς ἀπότορμος νὰ τὸ ἀνοίξῃ ἢ νὰ τὸ διαβάσῃ ὡς τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς ὁποῦ μέλλει νὰ ἔλθῃ· καὶ ὅνταν 'πᾶτε εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅνταν τελειώσῃ ἡ πρώτη λειτουργία, πρὶν νὰ ἐβγοῦν οἱ λᾶς ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ἄνοιξε τὸ χαρτὶν τὸ βουλλωμένον καὶ ὅ,τι λαλεῖ ποῖσε ὅτοιμα, ἀπάνω εἰς ἀφορεσμόν». Διότι τὸ βουλλωμένον χαρτὶν ἐλάλεν. «'Ως γοῖον μᾶς τὸ ἐπροβιάσαν ὀμπρός μας, ὅτι ἡ τάξις τοὺς Τεμπλιώταις εἶναι εἰς μέγαν κακὸν καὶ ἀρνοῦνται τὸν θεὸν καὶ ὅλους τοὺς ἁγίους· καὶ γιὰ τοῦτον ὁρίζομέν σε, ὅτι πρὶν νὰ φτάσῃ τὸ γιῶμαν νὰ ὁρίσῃς νὰ τοὺς σκοτώσουν ὅλους ὁποῦ εὑρίσκουνται εἰς τὸν τόπον σου, καὶ μὲν ἐλεμονηθῇς κανέναν. Καὶ εὔχομαί σου καὶ ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ θεοῦ, καὶ ὅλα τους τὰ καλὰ, καὶ κληρονομίαις τους, ὅπου εὑρίσκουνται εἰς τὸν τόπον σου ἂς δοθοῦν εἰς τὴν ἐξουσίαν τοὺς Σπιταλιώταις. Καὶ ἀνίσως καὶ δὲν ποίσῃς τὸν ὁρισμόν μου καὶ ἀφήσῃς ζωντανὸν κανέναν, νὰ σοῦ ἔλθῃ ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ὡς γοῖον ἦλθεν εἰς τὸν 'Ιούδαν».

Καὶ ἐποῖκεν τὸν λόγον τοῦ Πάπα εἰς ὅλην τὴν Κύπρον, καὶ ὅλους ἐσκότωσέν τους τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς. Καί τινες λέγουσιν, ὅτι ὁ Πάπας

ἦτον ἀγγρικισμένος μὲ τὸν μάστρον τοῦ Τέμπλου, διότι ἐποῖκέν του ἀγανάκτησιν, καὶ τοῦτον ἦτον ἡ ἀφορμὴ, καὶ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἔπεσεν ἐπάνω του, διότι ἦτον πολλὰ ἀγγκρισμένος μετά τους, διὰ τὰς ἁμαρτίας τους· καὶ διὰ τοῦτο ἐκαταλύσαν τους ὅλους μίαν ἡμέραν, καὶ δὲν ἐγλύτωσεν κανένας, καὶ ἂν εἶχεν ἔχειν καθαροὺς ὁ θεὸς, ἐθέλεν τοὺς γλυτώσειν· καὶ τοῦτον ἦτο ὀργὴ τοῦ θεοῦ.

Καὶ ὅνταν ἐτελείωσεν ἡ λειτουργία τῆς Πεντηκοστῆς, εἰς πᾶσα χώραν ἀνοῖξαν τὸ χαρτὶν τὸ βουλλωμένον καὶ ἐγρικῆσαν ὅλοι τὸ ἐλάλεν· καὶ γρικῶντα τὸν ὁρισμὸν τοῦ Πάπα, ὅτοιμα πρὶν τὸν γιῶμαν, ὅπου εὑρίσκουνταν ἐσκοτῶσάν τους ὅλους τοὺς Τεμπλιώταις, καὶ εἴ τι εἶχασι ἐδόθησαν εἰς τὸ Σπιτάλιν.

Χρῆσι εἶναι νὰ 'ξηγηθοῦμεν τὴν ἀφορμὴν τοῦ καλοῦ Κοντεφρὲ ντὲ Πολίου, διὰ νὰ καταιβοῦμεν νὰ 'ξηγηθοῦμεν τοὺς ῥηγάδες τοὺς λατίνους ὁποῦ ἐστέφθησαν εἰς τὴν 'Ιερουσαλήμ. Τῇ πέμπτῃ αὐγούστου ᾰπς' Χριστοῦ ἐσκαλεύτην ἀπὸ τὴν Φραγγίαν ὁ Κουντεφρὲ ντὲ Πουλιοῦ, καὶ μὲ πολὺν φουσάτον καὶ καλὰ συντροφιασμένος μὲ μεγάλους ἀφένταις, καὶ ἔφτασεν εἰς τὴν Συρίαν καὶ ἄρχεψεν καὶ ἐνίκαν τοὺς τόπους, τὸν ἰούνην ᾰ῾ηθ' Χριστοῦ, μὲ πλῆθος λαοῦ ἀπεζοὺς καὶ καβαλλάριδες· καὶ εἰς τὴν 'Ιερουσαλὴμ εἶχεν Σαρακηνοὺς καὶ εἶχαν καὶ δ' γίγαντες, καὶ οἱ χριστιανοὶ ἀποκλεῖσάν τους ὡς ταῖς ιε' ἰουλίου ᾰ῾ηθ', καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐνικῆσάν τους. Καὶ ἠμπορῶ νὰ 'πῶ, ὅτι ὁ ἁγιώτατος Πάπας 'Ολβάνος καὶ ὁ ῥὲ Φίλιππος ὁ ῥήγας τῆς Φραγγίας, καὶ ὁ κῦρις Ἀλέξης ὁ Κουμνηνὸς βασιλεὺς τῆς Κωνσταντινόπολις, καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἀφένταις ἐπῆραν τὴν ἁγίαν 'Ιερουσαλὴμ, καὶ οὗλοι ἀντάμα ἐχειροτονῆσαν ῥήγαν τοῦ Γεροσολυμάτου τὸν ἄνωθεν Κοντεφρὲ ντὲ Πουλιοῦ, ὁ ποῖος δὲν ἔθελε νὰ στεφθῇ ῥήγας, οὐδὲ ἐθέλησε νὰ βάλλῃ στέφανον εἰς τὴν κεφαλήν του, λαλῶντα· Ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντα, ὁ γλυκὺς 'Ιησοῦς ἐφόρησεν στέφανον ἀκάνθινον εἰς τὴν χαράν του, τὴν ἡμέραν ὅταν τὸν ἐσταύρωσαν. Καὶ ἐπέθανεν εἰς τοὺς ᾰρ' Χριστοῦ καὶ ἔθαψάν τον εἰς τὸ Καβαλκάριον ὄρος. Μετέπειτα ἐστέφθην ὁ Μπαντουνῆν

ὁ ἀδελφός του, καὶ ἐπέθανεν εἰς τὴν ἐχρονίαν ᾱριη' Χριστοῦ. Τἄπισα ἐστέφθην ὁ Μπαντουνῆν Λανγκιλίου, καὶ ἐπέθανεν ᾱρλς' Χριστοῦ. Τἄπισα ἐστέφθην ὁ Φουκᾶς* ὁ γαβρὸς αὐτοῦ, ὁ ἄντρας τῆς κόρης του, καὶ ἐπέθανεν (1) εἰς τὴν ἐχρονίαν ᾱρμγ'. Τἄπισα ἐστέφθην ὁ Μπαντουνῆν ὁ Γερὸν (2), ὁ υἱὸς τοῦ Φουκᾶ, καὶ ἐπέθανεν (3) ᾱρξγ' Χριστοῦ. Τἄπισα (4), ἐστέφθην ὁ Ἀμέρην (5) ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ ἐπέθανεν (6) ᾱροδ'. Τἄπισα (7) ἐστέφθην ὁ Παντουῆν ὁ Κελεφὸς καὶ ἐπέθανεν ᾱρπα'. Τἄπισα ἐστέφθην ὁ Παντουῆν ὁ Παιδίος, ὁ υἱὸς τῆς κουντέσσας τοῦ Γιάφα (8), ὀνόματι Σιβύλλα, κόρη τοῦ ῥὲ Ἀμαρὴν καὶ ἀδελφὴ τοῦ ῥὲ Παντουῆν (9) τοῦ Κελεφοῦ, καὶ συμβία τοῦ μαρκὶς Γκιλιάμε Τελοῦνγγε Ἐπεέ (10) · καὶ ἀπέθανεν ὁ αὐτὸς Παντουῆν ᾱρπς'. Τἄπισα (11) ἐστέφθην ὁ ῥὲ Γκῆ ῥήγας Ἱεροσολύμων (12), ὁ ποῖος ἁρμάστην μὲ τὴν κυρὰν Σιμβύλλαν (13) τὴν μητέραν τοῦ ῥὲ Μπαντουῆν, ἡ ποία (14) ἐστέφθην ῥήγαινα Ἱεροσολύμων καὶ ἁρμάστην μὲ τὸν αὐτὸν ῥὲ Γκῆν τὲ Λουζουνίαν εἰς τὴν ἐχρονίαν ᾱρϟ' [τοῦ ποιοῦ ἐπολομοῦσαν οἱ Σαρακηνοὶ μεγάλαις ἀγανάκτησες] καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ καὶ τῶν Γενουβήσων (15) ἐπῆρεν τὸ ῥηγάτον τῆς Κύπρου, καὶ ἔδωκέν τους τὴν ἐλευθερίαν ἐκείνους καὶ τῶν παιδιῶν τους ὅτι ἐδούλευσάν του μὲ τὰ κορμία τους καὶ μὲ τὸ δικόν τους.

Εἰς τὴν αὐτὴν ἐχρονίαν ἤρτεν ὁ ῥήγας τῆς Ἐκλετέρας ὀνόματι Λητζὰρ, καὶ ὁ ῥήγας τῆς Φράντζας ὁ ῥὲ Φίλιππος, καὶ ἦλθεν ὁ μάστρος τοῦ Τέμπλου καὶ ἐζήτησέν τους γιὰ τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ νὰ ἐβγάλῃ τὴν Κύπρον ἀπαὶ τὰ χέργιά τους · ὁ ποῖος ἐπούλησέν την τοῦ ῥὲ Οὔνγκε τοῦ ῥηγὸς τῶν Ἱερουσολύμων διὰ ρ' χιλιάδες δουκάτα χρυσᾶ, καὶ ἐδανείστην

* Ici commence le ms. d'Oxford, dont nous indiquerons les variantes au bas des pages. Les additions seront insérées dans le texte entre crochets.

1) ἐπόθανεν. — 2) εἰς ᾱρμγ'. Ἔπειτα ἐστ. ὁ Παντουὴν ὁ Γέρων. — 3) ἐπόθανεν. — 4) Ἔπειτα. — 5) ῥὲ Ἀμαρήν. — 6) ἐπόθανεν. — 7) Ἔπειτα. — 8) παίδιος τοῦ Γιάφα. — 9) Μπαντουήν. — 10) Ἐπήε. — 11) Ἔπειτα, toujours pour τἄπισα. — 12) Οὔνγκιες ῥήγας Ἱεροσολυμῶν. — 13) μὲ τὴν Σιβύλλαν. — 14) ἡ ὁποία. — 15) τοὺς Γενουβήσους.

ἀπὸ τοὺς Γενουβήσους πολλὰ καὶ ἀγόρασέν την κατὰ τὰ στοιχήματα τοὺς Τεμπλιώταις [τὸ ποῖον ὁ δούκας τῆς Κύπρου εἶχεν 'παιθάνειν καὶ τινὰν δὲν εἶχεν νὰ διαφεντέψῃ· καὶ ἦρτεν μὲ τοὺς λᾶς του καὶ μὲ τὴν παρουνίαν του καὶ ἐκράτησεν τὸ ῥηγάτον.

Καὶ ἦρταν διὰ τὸ Γεροσόλυμαν ὁ ῥὲ Φιλίππος καὶ ὁ ῥήγας τῆς 'Εγκλετέρας καὶ τῆς Φράντζας· καὶ ἔχοντα καὶ ηὗράν τον πῶς ἐπτώχυνεν ὁ αὐτὸς ῥὲ Οὔνγκε καὶ ἀπὸ ἀνθρώπους καὶ ὄξοδον, καὶ οἱ Σαρακῆνοὶ ἐπῆραν ὅλους τοὺς τόπους, καὶ ηὗράν τον πῶς ἀγόρασεν τὴν Κύπρον, ἐστράφησαν καὶ ἐπῆγαν τἀμπρὸς ὀπίσω]. Τοῦτον ἐγίνην εἰς τὴν ἐχρονίαν αριβ' Χριστοῦ· καὶ τοῦτος ἦν ὁ πρῶτος ῥήγας 'Ιεροσολύμων καὶ Κύπρου, καὶ ἀπέθανεν εἰς τοὺς ασε'.

Καὶ ὄντα τὴν ἐγόρασεν ὁ αὐτὸς ῥὲ Οὔνγκε τὴν Κύπρον ἀπαὶ τοὺς Τεμπλιώταις καὶ τοὺς Λαγκουβάρδους, μανθάνοντα τὴν ἀγανάκτησιν ὅπου τοὺς ἐποῖκαν καὶ τὸν σφαμμὸν εἰς τὴν χώραν, ἦτον εἰς μεγάλην ἐννοίαν καὶ ἐννοιάζετον πῶς νὰ ποίσῃ νὰ μὲν ἔχουν κακὸν εἰς τὴν Κύπρον, ὅτι ὅλος ὁ τόπος ἦτον γεμάτος 'Ρωμαῖοι, καὶ ἐλάλεν εἰς τὸν ἐμαυτόν του· Ὅποτε θελήσουν νὰ ῥεβελιάσουν κατὰ μέναν (1), ἠμποροῦν νὰ τὸ ποίσουν καὶ θέλουν ἔχειν βοήθειαν (2) τὸν βασιλέαν τῆς Κωνσταντινόπολις, καὶ ἐμποροῦν μὲ δύναμιν νὰ σηκώσουν τὸ ῥηγάτον ἀπαὶ τὰς χεῖράς μου. 'Εννοιάστην νὰ δηθῇ μὲ τὸν σουλτάνον τοῦ Καρίου, καὶ ἔπεψεν μαντατοφόρους παρακαλῶντά τον, ὅτι πάντα ἀποὺ τὸν θεὸν εἶναι, ὅτι οἱ λᾶς ν' ἀγαποῦν τοὺς γειτόνους τους, καὶ μὲ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ εἴμεστεν γειτόνοι, παρακαλῶ σε νὰ ποίσωμεν δῆμαν μεσόν μας, καὶ προυμουτιάζω σου, ὅτι πάντα νὰ ἦμαι φίλος σου σπλαγχνικὸς, καὶ νὰ κρατῶ τοὺς φίλους σου διὰ ἀγαπημένους μου φίλους καὶ τοὺς ἐχθρούς σου ὡς θανατήσιμούς μου ἐχθρούς· καὶ ζητῶ σου, ὅτι ἀνισῶς καὶ ὁ βασιλεὺς τῶν 'Ρωμαίων νὰ ποίσῃ ἀρμάδαν νὰ ἔλθῃ ἀπάνω μου, νὰ μοῦ δώσῃς βοήθειαν καὶ δύναμιν, καὶ θέλω εἶσταιν ὑπόδουλός σου. Καὶ ἀνισῶς καὶ πέψῃ ἀρμάδαν κατάδικά σου, νὰ ἔχῃς 'νῶσιν νὰ βλέπεσαι.

1) κατὰ πρόσωπά μου. — 2) ἔχειν νίκην.

Ὁ σουλτάνος ἀπολογήθην του καὶ 'μήνυσέν του μὲ τοὺς δύο του μανταοφόρους· Γιέ μου, ἀπαὶ τὸ μοῦ μηνᾷς ὅτι εἶσαι γεῖτός μου καὶ νὰ ἔχωμεν ἀγάπην κατὰ τὸν ὁρισμὸν τοῦ θεοῦ καὶ νὰ ἔχωμεν δῆμαν μεσόν μας, τζετιάζω το· καὶ τὸ εἶσαι εἰς ὄρεξιν νὰ κρατῇς τοὺς φίλους μου φίλους σου, καὶ τοὺς ἐχθρούς μου ὡς ἐχθρούς σου, τὸ ὁμοῖον(1) θέλω ποίσειν καὶ 'γὼ μετά(2) σου· ἀπαὶ τὸ θέλεις νὰ ἦσαι ὑποτακτικός μου, δὲν εἶναι ἀπαὶ τὸ θέλημά σου(3), ἀμμὲ εἶναι ἀπὸ θεοῦ θέλημαν, ὅπου μᾶς ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν· καὶ ἤξευρε, οὐδὲ σοὺ(4), οὐδὲ ἐκεῖνοι ὁποῦ νὰ γεννηθοῦν ἀποὺ 'ξαυτόν σου νὰ μὲν ἔχετε ἀγανάκτησιν(5) ἀποὺ 'ξαυτῆς μου, οὐδὲ ἀπὸ 'κείνους ἀποῦ νἄρτουν ὀπίσω μου, χωρὶς νὰ ἦναι ἀπὸ 'ξαυτόν σας· ἀπαὶ τὸ θέλεις νὰ ἔχῃς ἀπὸ 'ξαυτῆς μου βοήθειαν καὶ δύναμιν ἂν ἔρτῃ ὁ βασιλεὺς τῆς Κωνσταντινόπολις ἀπάνω σου, ἀδύνατον εἶναι, ὅτι εἵμεστεν ὡρισμένοι(6) νὰ βουθοῦμεν τοὺς πιστοὺς τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ μεγάλου προφήτη τοῦ Μαχομέτη, ὄχι(7) τοὺς ἀπίστους· ἀμμὲ, ἂν θέλῃς(8) νὰ 'μολογήσῃς ἕναν μόνον θεὸν καὶ τὸν Μαχομέτην τὸν προφήτην, καὶ νὰ 'ψηλώσῃς τὸ δακτύλιν σου, τότε θέλω σὲ κρατήσειν διὰ ἀκριβόν μου φίλον καὶ ἀδελφόν, καὶ θέλω ποίσειν στερεὸν δῆμαν(9) μετά σου, καὶ θέλω εἶσταιν κατάδικος τοὺς ἐχθρούς σου.

'Ακούσας(10) ὁ ῥὲ Οὖγκε ἐταράχθην πολλὰ καὶ εἶπεν· Ὁ θεὸς νὰ μὲ σκεπάσῃ, ὅτι ἂν μοῦ 'δῶκεν ὅλην του τὴν ἀφεντίαν, δὲν θέλω ἀρνηθῆν τὴν ἁγίαν τριάδαν· κάλλιο νὰ ἦμαι ὑπόδουλος τοῦ βασιλέως, παρὰ νὰ ἀρνηθῶ τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ μου· καὶ πιστεύω πατέρα, υἱὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα, καὶ ἐκεῖνος νὰ μοῦ βουθήσῃ καὶ νὰ μὲ ἀποβγάλῃ ἀποὺ πᾶσα πειρασμόν.

Πάλιν(11) ἐμήνυσεν τοῦ σουλτάνου ζητῶντα βουλὴν ἀπὸ 'ξαυτῆς του πῶς νὰ 'μπορήσῃ ν' ἀφεντεύσῃ τὸν λαόν. Ὁ σουλτάνος ἐμήνυσέν του· Γιέ μου

1) ὅμοιον. — 2) μητά. — 3) ἀπὸ 'ξαυτῆς σου. — 4) ἤξευρε τοῦτον, ὅτι οὐδὲ ἐσού. — 5) μὲν ἐννοιάστητε νὰ ἔχετε δισπλαζίριν. — 6) ὡρισμένοι ἀπαὶ τὸν νόμον μας. — 7) Μαχεμέτη μας καὶ ὄχι. — 8) καὶ ἀνισῶς καὶ θέλῃς. — 9) στερεωμένον δῆμαν. — 10) Γρικῶντά το. — 11) Πάλε.

δός τα ὅλα, νὰ κάμῃς οὗλα· πέψε φέρε ἀπὸ τοὺς φίλους σου καὶ ἀπαὶ τὴν πίστιν σου καλοὺς καβαλλάρους ψουμάτους καὶ ποῖσε ἀβιτζιάλιδες, καὶ μοίρασε τὸ ῥηγάτον σου εἰς αὐτόν σου καὶ εἰς αὐτόν τους, καὶ ποῖσέ τους(1) κληρονομίαις ὅπου νὰ τοὺς ἀναπαμείψῃ· [καὶ] θέλουν ἔχει καρδίαν νὰ 'δηγοῦν τὸ ῥηγάτον σου, καὶ θέλουν εἶσταιν ἀναπαμένοι, καὶ ἐσοὺ ἀναπαμένος, ὅτι δὲν θέλου σὲ περιβαρύνει νὰ τοὺς πλερόνῃς τοὺς κόπους τους, καὶ θέλεις εἶσταιν ἀπότορμος νὰ τοὺς τάσσῃς καὶ νὰ τοὺς ὁρίζῃς νὰ πηγαίνουν εἰς ταῖς χρῆσές σου χωρὶς νὰ ἔχῃς ἐννοίαν ἴντα νὰ τοὺς πλερώσῃς· κάλλιον νὰ δώσῃς δόσια αὐτάρκετα(2) καὶ νὰ φέρῃς μεγάλους ἀνθρώπους, παρὰ νὰ δώσῃς ὀλίγα καὶ νὰ χάσῃς τὸ δελοιπόν. Καὶ πέψε φρενίμους μαντατοφόρους· μηδὲν πέψῃς ἄτυχους, καὶ χάσῃς πολλά.

[Τότες ὁ ῥήγας ἔπεψεν μαντατοφόρους εἰς τὴν Δύσιν καὶ εἰς τὴν Φραγκίαν μὲ χαρτιὰ καὶ προβιλίζια καὶ εἰς τὴν Ἐγκλετέρραν καὶ εἰς πολλοὺς μεγάλους ἀφένταις ὁποῦ 'τον πλούσιοι καὶ εἰς τὴν Καταλωνίαν, καὶ ἐπρουμούτιασεν ἀσῆμιν, χρυσίον, κληρονομίαις νὰ τοὺς δώσῃ καὶ 'κείνους καὶ τῶν παιδιῶν τους, καὶ διὰ τὰ ἅγια λείψανα τὰ εὑρίσκουνται εἰς τὴν Κύπρον. Καὶ ἔχοντα καὶ ἦτον κοντὰ τὸ Ἱεροσόλυμαν εἰς τὴν Κύπρον, ἦλθαν πολλοὶ μὲ ταῖς γυναῖκές τους καὶ μητὰ παιδία τους, καὶ ἐκατοικῆσαν εἰς τὴν Κύπρον. Καὶ ὁ ῥήγας τοὺς μὲν ἔδωκεν μηνία, τοὺς δὲ ρένταις καὶ ἀσενιάσματα, καὶ κριτάδες εἰς τὴν κρίσιν καὶ εἰς ταῖς χώραις τῆς Ἱερουσαλήμ· καὶ τοὺς πειὸν χαμηλοὺς ἐποῖκέν τους νὰ ἔχουν ἐλευθερίαις, μιαμουνάτα διὰ νὰ φριαντζιάζουν· καὶ ἑτέρους Συργιάνους νὰ πλερόνουν ὅλα τὰ ἤμισα ἀποὺ πούλησιν καὶ ἀγορὰν, καὶ εἴ τι ἐπλερόναν οἱ ἐντόπγοι νὰ μὲν πλερόνουν.

Καὶ ἦρταν πολλοὶ Συριάνοι καὶ πολλοὶ Λατῖνοι καὶ ἐκατοίκησαν εἰς τὴν Κύπρον· καὶ ἀθυμοῦνταν τὴν ἀγανάκτησιν τὴν ἐποῖκαν οἱ Ῥωμαῖοι τοὺς Τεμπλιώταις, καὶ ἐζητῆσαν τοῦ ῥηγὸς νὰ ἔχουν ἐλευθερίαν νὰ μὲν κρινίσκουνται κατὰ τοὺς τοπικοὺς, καὶ εἴ τι 'ποῦν διὰ τοὺς πτωχοὺς τοὺς ἐντόπιους, νὰ τοὺς πιστεύγουν, καὶ εἴ τι 'ποῦν οἱ πτωχοὶ, νὰ μὲν τοὺς πιστεύγουν,

1) δός τους. — 2) αὐταρκετά.

οὐδὲ ἡ μαρτυρίαις τους νὰ 'ξάζουν] κατὰ πρόσωπα τοὺς καβαλλάριδες [οὐδὲ] τοὺς ψουμάτους· καὶ ἀνὲν καὶ ὁ ῥήγας σύρῃ μαρτυρίαν, νὰ μὲν τοῦ πιστέψουν, χωρὶς νὰ τὸ 'μολογήσῃ ὁ ψουμάτος μὲ τὸ 'δικόν του θέλημαν· καὶ ἂν γενῇ μάλλωμαν μεσὸν ψουμάτου καὶ ἄλλου ἀπαὶ τὸν λαὸν τὸν πτωχὸν (1), καὶ ἂν σηκώσῃ τὸ χέριν του κατὰ πρόσωπα τοῦ ψουμάτου, νὰ χάνῃ (2) τὸ χέριν τὸ δεξιόν. Τοῦτον ἐγίνετον [διατὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἦτον πολλοὶ εἰς τὴν Κύπρον καὶ] γιὰ νὰ καταλύσουν τὴν σουπερπίαν τοὺς Ῥωμαίους (3) νὰ μὲν ῥεβελιάσουν, νὰ τοὺς ποίσουν ὃ γοῖον (4) ἐποῖκαν τοὺς Τεμπλιώταις. Καὶ ἐποῖκαν ἀσίζας εἰς τὸ διάφορός τους, καὶ ἐποῖκαν, ὅτι ἄντα θέλῃ νὰ βάλῃ ὁ ῥήγας τὸν στέφανον (5) εἰς τὴν ἐκκλησίαν, νὰ 'μόσῃ ἀπάνω εἰς τὸ Εὐαγγέλιον νὰ κρατήσῃ καὶ νὰ στερεώσῃ τὰς ἀσίζας καὶ ὅλα τὰ καλὰ συνήθεια τοῦ αὐτοῦ ῥηγάτου καὶ νὰ στερεώσῃ τὰ προβιλήζια τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας.

Μέσα εἰς τοῦτον δὲν εἶχαν λαὸν οἱ Λατῖνοι οὐδὲ ἀρχιπίσκοπους, οὐδὲ λογάδες νὰ ὑμνολογοῦν τὴν ἁγίαν τοῦ θεοῦ ἐκκλησίαν (6)· ἐπέψαν οἱ ῥηγάδες ὁ ἕνας ὀπίσω τοῦ ἄλλου εἰς τὸν ἁγιώτατον Πάπαν (7) λαλῶντα νὰ πέψῃ 'πίσκοπον, μητροπολίταις καὶ παπάδες. 'Απολογήθην τους· Μετὰ χαρᾶς νὰ τὸ ποίσω, μόνον νὰ μᾶς δείξετε ἀπόθεν νἄχουν τὴν ζωήν τους, ὅτι δὲν εἶναι δίκαιον νὰ πέψω ἀρχιερέαν καὶ δασκάλους τῆς θεολογίας καὶ διακόνους καὶ νὰ μὲν ἔχουν ζωὴν, καὶ ὁ ῥήγας ὀποῦ νὰ 'βρίσκεται (8) κατὰ τὴν ἡμέραν μηδὲν γρικήσῃ τὴν βουλὴν τοὺς ἄρχοντές του κατάδικά τους. Καὶ ὁ ῥήγας ἐμήνυσέν τους νὰ τοὺς ποίσῃ μηνίον ἀκανετόν τους (9) διὰ τὴν ζωήν τους. Ὁ Πάπας δὲν τὸ 'θέλησεν, ἀμμὲ ἐμήνυσέν του· Παιδίν μου γλυκὺν, ἐκεῖνοι ὀποῦ μηνιάζονται εἰς τὸ θέλημαν εἶναι ἐκείνους ὀποῦ

1) μὲ τὸν ψουμάτον ἀπαὶ τοὺς τοπικοὺς τοὺς πτωχούς. — 2) νὰ κόβγουν. — 3) διὰ νὰ τοὺς ταπεινώσουν. — 4) ὡς γοιόν. — 5) ὅντα νὰ φορήσῃ τὴν κουρούναν. — 6) καὶ μέσα εἰς οὖλα ἡ ἐκκλησία δὲν εἶχεν οὐδὲ ἀρχιεπίσκοπον, οὐδὲ ἱερεῖς νὰ ὑμνολογήσουν τὸν θεόν. — 7) καὶ ἔπεψεν ὁ ῥήγας μαντατοφόρους εἰς τὸν Πάπαν. — 8) ἀρχιεπισκόπους, ληγάτους, παπάδες, διδασκάλους, καὶ νὰ μὲν ἔχουν νὰ ζήσουν, καὶ ὁ ῥήγας ὀποῦ ναὐρέθη. — 9) μηνία ἀκανητῶντά τους.

τοὺς μηνιάζουσιν (1), καὶ ἄνταν (2) θέλῃ νὰ τὸν ἀπολογιάσῃ, κρατεῖ τὸ ψουμίν του, καὶ ὁ δουλευτὴς θέλει στεντιάσειν καὶ θέλειν κακοπαθήσειν· ἀμμὲ, ἂν τοὺς 'πεθυμᾷς, ποῖσέ τους τὴν ζωήν τους ἀσάλευτην ὅλην τους τὴν ζωήν, καὶ κανένας (3) ὀπίσω σου νὰ μὲν ἔχῃ ἐξουσίαν (4) νὰ τοὺς τὸ σηκώσῃ, καὶ τότε νὰ σοῦ πέψω ὅσους ἔχεις χρῆσιν (5) διὰ νὰ δοξάζεται τὸ ὄνομαν τοῦ θεοῦ καὶ τῆς ἁγίας τριάδος εἰς τὸν τόπον σου, κατὰ τὴν τάξιν τὴν 'δικήν μου, καὶ ἀπαὶ τοὺς ἀρχιέρεις Λατίνων νὰ χειροτονοῦνται διάκονοι, ἱερεῖς καὶ οἱ λοιποὶ τῆς ἐκκλησίας. Καὶ ὠρδινίασεν δέκα τζανούνιδες [σοφοὺς διὰ νὰ διώχνουν πᾶσα βλασφημίαν τῶν αἱρετικῶν ἀπὸ τὴν ἁγίαν τοῦ θεοῦ ἐκκλησίαν, καὶ νὰ πέψῃ δ' ἐπισκόπους] εἰς πᾶσα μίαν ἐπισκοπὴν μὲ τοιοῦτον, νὰ πλερόνουνται ἀπὸ τὸ δέκατον τῆς ἐκκλησίας· καὶ εἶναι (6) ὡς τὴν σήμερον. Τἄπισα ἐκτίσαν οἱ ῥηγάδες καὶ οἱ ἄρχοντες νεῖς ὀπίσω τοῦ ἄλλου ἐκκλησίαις καὶ πολλαῖς μοναῖς [εἰς τὴν Λευκωσίαν, καὶ ἀρχέψαν τὴν ἁγίαν Σοφίαν], καὶ ἐποῖκαν ταῖς ἀσίζαις καὶ ἐποῖκάν τους νὰ ἔχουν 'ς τὴν ζωήν τους· καὶ τὰ χωρία τὰ εἶχαν ἡ ἐπισκοπαῖς τῶν 'Ρωμαίων, ἔδωκάν τα (7) τῶν Λατίνων. Τότε ὁ βασιλεὺς θωρῶντα τὴν στενὴν ζωὴν τοὺς ἀρχιερεῖς τῆς Κύπρου (8), ὅτι δὲν εἶχαν δέκατον τῆς ἐκκλησίας, ἐσυγκατέβησαν [οἱ ῥηγάδες] ἔδωκάν τους χωργία καὶ ἄλλα εἰσοδέματα τοῦ πασανοῦ κατὰ τοῦ ἐφάνην. Καὶ τοιούτους ἐσηκῶσάν τα οἱ ῥηγάδες ἀπαὶ τοὺς ἐπισκόπους διὰ ἀφορμαῖς, καὶ ὡς τὴν σήμερον ἔχουν τα καὶ χαρίζουν τα τοὺς καβαλλάριδες (9). Τὰ ἐμεῖναν εἰς τὸ χέριν τοὺς ἐπισκόπους τοὺς 'Ρωμαίους ἐσηκῶσάν τα καὶ ἔδωκάν τα τοὺς Λατίνους.

Χρῆσι εἶναι τὰ φουμίσωμεν τὴν ἁγίαν νῆσον (10), καὶ ὅσον τὴν φουμίσω δὲν θέλω 'πεῖν ψέματα. Εἰς τὸν αὐτὸν τόπον εἶχεν ἀρχιεπισκόπους (11) ιδ'

1) ἐκείνου ὁποῦ τοὺς μηνιάζει. — 2) ἀντά. — 3) τινάς. — 4) ἠμπορῇ. — 5) ὄρεξιν. — 6) ἀπαὶ τὸ δέκατον, καὶ νὰ τὸ ἔχῃ ἡ ἐκκλησία, καὶ ἤτζου εἶναι. — 7) καὶ τὰ δέκατα εἶχάν τα ἡ ἐπισκοπαῖς ἡ 'Ρωμαίκαις καὶ χωρία, καὶ ἐσηκῶσάν τα καὶ ἐδῶκάν τα. — 8) τῶν ἐπισκόπων τῶν 'Ρωμαίων. — 9) κατὰ τὸ τοὺς ἐφάνην, καὶ ἔχουν τα ὡς τὴν σήμερον, καὶ 'κεῖνοι διδοῦν τα τοὺς κλερικοὺς καὶ ὅπου τοὺς φανῇ. — 10) νὰ φουμίσω τὴν πανθαύμαστην ν. Κύπρον. — 11) ἐπισκόπους 'Ρωμαίους.

καὶ μὲ τὴν χάριν τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ ἦσαν ἀρχιεπίσκοποι, τοὐτέστιν· ἅγιος Βαρνάβας ἀπόστολος Χριστοῦ, ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος, ἅγιος Σέργιος, Δομέτιος, Πορφύριος, Πλούταρχος, ἕτερος Βαρνάβας, Θεόδωρος, Βασίλειος, Ἀρκάδιος, Θεόδωρος, Ἰωάννης, ἕτερος Βαρνάβας, Σωφρόνιος, Ἡσαΐας, Ἱλαρίων, καὶ Νεόφυτος, Γρηγόριος, Εὐθύμιος(1), Ἀλέξιος, Νεῖλος, Γερμανὸς, ἀρχιεπίσκοποι Κύπρου· ἀρχιεπίσκοποι Δαμασίας, Ἡρακλείδιος, Μνάσων καὶ Ῥόδων, Μακεδόνιος, Δαμασίας. Λάζαρον τὸν ἁγιώτατον ἐπισκόπον Κιττιέων ἀνέστησεν ὁ Κύριος ἐκ νεκρῶν. Τύχωνος τοῦ ἁγιωτάτου ἐπισκόπου Ἀμαθούντων, τοὐτέστιν τῶν Λευκάρων. Ζήνωνος τοῦ ἁγιωτάτου ἐπισκόπου Κυρηνέων, Κιλισίου(2), Φυλαρίου τοῦ ἁγιωτάτου ἐπισκόπου Πάφου, Νικολάου καὶ Ἀρκαδίου τοῦ ἁγιωτάτου ἐπισκόπου Ἀρσενόης(3). Ἀξιβίου τοῦ μακαριωτάτου ἐπισκόπου Σολείας. Εὐλαλίου τοῦ ἁγιωτάτου ἐπισκόπου Λαπίθου. Θεοδότου(4) ἐπισκόπου Κυρηνείας. Δημητριανοῦ, Πάππου, Ἀθανασίου, Εὐσταθίου, Νικήτα ἐπισκόπου Κυθηρέων. Σπυρίδωνος ἐπισκόπου Τριμυθούντων. Φίλωνος(5), Συνεσίου, καὶ Σωσικράτους(6) ἐπισκόπου Καρπασέων. Τριφυλλίου τοῦ Φωτολαμποῦς ἐπισκόπου Λευκωσίας· καὶ Τυχικοῦ τοῦ ἁγιωτάτου ἐπισκόπου Νέας Πόλεως Λεμεσοῦ(7).

Ἔδειξά σας τὰς ιδ' ἐπισκοπαῖς, νὰ σᾶς δείξω καὶ πόσα σώματα τῶν ἁγίων εὑρέθησαν. Ὅταν(8) οἱ Σαρακηνοὶ ἐπῆραν τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, τότε ἐβγῆκαν οἱ πτωχοὶ οἱ χριστιανοὶ ἀποῦ ἐγλυτῶσαν καὶ ἐπῆγαν ὅπου ηὗραν καταφύγιν· ἦσαν ἀρχιεπισκόποι, ἐπισκόποι, ἱερεῖς καὶ λαϊκοὶ, καὶ ἐπῆγαν ὅπου ἐφτάσαν· καὶ ἤρταν καὶ εἰς τὴν περίφημον Κύπρον μία συντροφία, ὅπου ἦσαν τ' ὀνομάτοι, καὶ γρικῶντα, ὅτι Ἕλληνες ἐφεντεῦγαν τὸν τόπον, διὰ τὸν φόβον ἐπῆγαν εἰς τὸ ἕναν μέρος καὶ εἰς τὸ ἄλλον καὶ ἐσκάψαν(9) τὴν γῆν καὶ ἐμπῆκαν μέσα, καὶ ἐπροσεύχουνταν τῷ θεῷ, καὶ

1) Ἐλευθέριος. — 2) ὁ ἅγιος Κιλίσιος. — 3) ὁ ἅγιος Φυλαρίων ἐπίσκοπος Κυρηνέων, ὁ ἅγιος Νικόλαος ἐπίσκοπος Πάφου, ὁ ἅγιος Ἀρκάδιος ἐπίσκοπος Πάφου Ἀρσενόης. — 4) ὁ ἅγιος Θεόδωρος. — 5) Σίνωνος. — 6) Σωκράτης. — 7) Νεμεσοῦ. — 8) Ἄνταν. — 9) ἐπῆγαν εἰς πολλοὺς τόπους τοῦ νησίου καὶ ἐσγάψαν.

ἦσαν δύο τρεῖς ἀντάμα, καὶ εἶχαν τινὰν δουλευτὴν ἀποῦ τοὺς ἐδούλευγεν τὸ ἐχρειάζουνταν διὰ τὴν ζωήν τους(1)· καὶ ἐποθάναν εἰς τὸ αὐτὸν νησὶν, καὶ πολλοὶ ἀξ αὐτῶν τους ἐφανερώθησαν δι' ἀγγέλου, ἄλλοι διὰ τὰ θαυμαστὰ θαύματα· μεσὸν τοὺς ποίους εἶδα καὶ ἔμαθα πολλὰ κοιμητήρια, καὶ πολομοῦν θαυμαστὰ θαύματα, καὶ εἶναι χωριστὰ λείψανα καὶ κοιμητήρια τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ ἐπισκόπους τοὺς ἄνωθεν λαλημένους. Εὑρίσκεται εἰς τὴν Περιστερόναν τῆς Μεσαρίας ὁ ἅγιος Ἀναστάσιος ὁ θαυματουργὸς, εἰς τὴν Ὁρμετίαν(2) ὁ ἅγιος Κωνσταντῖνος Στρατιώτης, εἰς τὴν Σύνταν ὁ ἅγιος Θεράπων, εἰς τὴν Ποταμίαν ὁ ἅγιος Σωζόμενος, πρὸς τοῦ Κάζα Πιφάνη ὁ ἅγιος Πίκτητος, εἰς τὸ κάστρον τοῦ ἁγίου Ἱλαρίου ὁ ἅγιος Ἱλαρίων νέος, πρὸς τὴν Κυθρίαν ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος, τὸ κοιμητήριν του εἶναι εἰς μοναξίαν, καὶ οἱ τόποι ἐρημώθησαν, ἐπῆραν(3) τὴν ἁγίαν του κάραν καὶ τὰ εἰκονίσματα, καὶ ἔβαλάν τα εἰς φύλαξιν εἰς τὸν Κουτζουβέντην. Εἰς τὴν Κορφίνουν(4) ὁ ἅγιος Ἡράκλειος ἐπίσκοπος, ὁ ἅγιος Λαυρέντιος, ὁ ἅγιος Ἐλπίδιος, ὁ ἅγιος Χριστόφορος, ὁ ἅγιος Ὀρέστης, καὶ ὁ ἅγιος Δημητριανὸς, ὁποῦ πολομοῦν ἄπειρα θαύματα. Εἰς τὸ Λευκόνικον(5) ὁ ἅγιος Εὐφημιανὸς, εἰς τὴν Περιστερόναν τοῦ κούντη Τετζὰφ ὁ ἅγιος Βαρνάβας καὶ ὁ ἅγιος Ἱλαρίων, εἰς τὴν Ἀχεὰν(6) ὁ ἅγιος Ἡλιόφωτος(7), ἅγιος Αὐξουθένιος, ὁ ἅγιος Παμφοδίτης(8), ὁ ἅγιος Παμμέγιστος, καὶ ὁ ἅγιος Παφνούτιος, ὁ ἅγιος Κουρνούτας· πρὸς τὴν Ζωτίαν(9) ὁ ἅγιος Εἰρηνικὸς(10), καὶ εἰς τὸ Κιλάνιν ἄλλος ὁ ἅγιος Θεράπων, καὶ εἰς τοῦ Μόρφου ὁ ἅγιος Θεοδόσιος, καὶ ὁ ἅγιος Πολέμιος· εἰς τὴν Βάσαν ὁ ἅγιος Βαρνάβας μοναχὸς πρὸς τὴν Ἀλεκτόραν(11)· εἰς ἕναν τόπον λεγόμενον εἰς τὴν Γλυφίαν(12) τὸ κοιμητήριν τοῦ ἁγίου Κασιανοῦ καὶ τὸ σῶμάν του, καὶ ἑορτάζουν τον τῇ ις' σεπτεβρίου. Ἕτερος ἅγιος Κασιανὸς εἰς τὴν Αὐδίμουν καὶ

1) καὶ οἱ χριστιανοὶ ἐπερισκοποῦσαν τὸ εἶχαν χρῆσιν. — 2) Ὁρμιδάν. — 3) καὶ ἡ ἐκκλησία ἐρημώθην, καὶ ἐπ. — 4) Κοφήνου. — 5) Λευκομιάτην. — 6) Ἀχερά. — 7) Ἡλιοφώτης. — 8) Παφοδότης. — 9) τὴν Ζώτια. — 10) Ἀρνιακός. — 11) Ἀλέκτορα. — 12) εἰς τοῦ Γλυφία.

ἑορτάζουν τον τὴν ὕστερην φεβρουάρη, καὶ ἑορτάζουν τον καὶ τὴν δ' δικεβρίου, καὶ τὸ κοιμητήριν του εἰς τὴν Ἀξύλου. Ὁ ἅγιος Ἀλέξανδρος, ὁ ἅγιος Χαρέτης(1), καὶ ἕτερος Ἐπιφάνιος εἰς τὸν Κούρδακαν(2). Ὁ ἅγιος Πήγων(3) καὶ ὁ ἅγιος Χριστόφορος εἰς τὴν Ἀρόδαν· ὁ ἅγιος Καλάντιος(4), ὁ ἅγιος Ἀγάπιος, καὶ ὁ ἅγιος Βαρλὰμ εἰς τὴν Ταμασίαν(5)· εἰς τὸ Πέρα ὁ ἅγιος Βασίλειος ἐπίσκοπος καὶ ὁ ἅγιος Δημητριανὸς ἐπίσκοπος. Ἔχει πολλοὺς ἄλλους ὁποῦ οὐδὲν ἐφανερώθησαν, τοὺς ποίους καὶ τοὺς ἄνωθεν νὰ παρακαλοῦμεν νὰ παρακαλέσουν κύριον τὸν θεὸν νὰ ἀποβγάλῃ τὴν αὐτὴν νῆσον ἀπὸ τοὺς ἄθεους Ἀγαρηνούς(6).

Ἀκομὴ(7) εὑρίσκουνται εἰς τὸ αὐτὸν νησὶν ἅγιοι περαστικοὶ καὶ ἄλλοι Κυπριῶταις οἱ ποῖγοι εἶναι· πρῶτος ὁ Σαντζουάνης Τεμουφόρτε(8) εἰς τὴν Λευκωσίαν εἰς τὸ Πιάλεβε, ἀφέντης Φραντζέτζης(9), ὁ ποῖος πολομᾷ ἄξια θαύματα εἰς τοὺς ἀστενεῖς, καὶ τῆς πύρεξες· ὁμοίως ὁ ἅγιος Μάμας [εἰς τοῦ Μόρφου, ὁποῖος ἦρτεν] ἀπαὶ τὴν Ἀλλαγίαν, καὶ εἰς τὴν ζωήν του ἐπιάνεν τοὺς λέοντας καὶ ἐγάλευέν τους, καὶ ἐπολόμαν τυρὶν καὶ ἐταγίζεν τοὺς πτωχούς· καὶ ἐτρέξαν τον οἱ Τοῦρκοι, καὶ ἐσκοντιλῆσεν, καὶ ἐτζακίσθην τὸ γαλευτῆριν καὶ ἐχενώθην τὸ γάλαν, καὶ φαίνεται ὁ τόπος τοῦ γαλάτου εἰς τὸ χωρίον τῆς Ἀλλαγίας ἕως τὴν σήμερον· καὶ ἐμαρτύρησεν, καὶ οἱ γονεῖς του ἐβάλαν τον εἰς κιβοῦριν καὶ διὰ χάριτος κυρίου ἐπέσωσεν εἰς τὴν Κύπρον, εἰς τὸν 'γιαλὸν τῆς Θεμόρφου, καὶ ἐπικαλύφθεν ἑνοῦ καλοῦ ἀνθρώπου νὰ πάρῃ τὸ ζευγάριν του καὶ τοὺς δ' του υἱούς· καὶ ἐπῆγεν, καὶ ἐδῆσάν το μὲ τὸ σχοινὶν καὶ ἐπῆράν τον ὡς γοῖον ἕναν μικρὸν πρᾶμμαν, τὸ ποῖον ἦτον πολλὰ βαρετὸν, ὅτι πολλοὶ ἀνθρῶποι ἐθέλαν διαβάσειν μέγαν κόπον νὰ τὸ σύρουν· καὶ ὅνταν ἦλθεν εἰς τὸν τόπον ὁποῦ εὑρίσκεται σήμερον, ἐστάθηκεν καὶ δὲν ἠμπόρησεν τινὰς νὰ τὸ σαλέψῃ· καὶ ἔκτισαν ναὸν καὶ βρύει μῦρος, καὶ πολομᾷ μεγάλα θαύματα εἰς οὖλον τὸν κόσμον, πληγαῖς ἀγιάτρευταις, καὶ ἀποῦ τὸν ζωγραφίζουν βρύει ἱάματα

1) Χαρίτων. — 2) Κόρδακαν. — 3) Πίων. — 4) Καλαντίος. — 5) Μασίαν. — 6) Σαρακηνούς. — 7) Ὁμοίως. — 8) Σὰν Τζουὰν Τεμουφόρτου. — 9) Φραντζῆζης.

εἰς τὴν Λευκωσίαν, εἰς τὴν Λεμεσὸν, εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, εἰς τὴν Κλαυδίαν· ἂν ἤτον νὰ γράψω ταῖς γιάσες του ὡς του νἄζουν δὲν ἐφτάνα. Ἀκόμη εὑρίσκεται εἰς τὴν Ἀκροτίκην εἰς τὴν κώμην τοῦ ἁγίου Ἀνδρονίκου τῆς Κανακαρίας (1), ἔχει ὀλίγον καιρὸν καὶ εὑρέθην δι' ἀποκαλύψεως θεοῦ, τὴν λέγουν ἁγίαν Φωτεινὴν, καὶ ὁ τάφος της εἶναι κάτω τῆς γῆς, ἔχει βῆμαν καὶ ἔχει νερὸν ἁγίασμαν, καὶ ἔχει πολὺν βάθος νερὸν, καὶ εἰς τὸ γύρισμαν τοῦ φενγκαρίου (2) πήσει ἀπάνω τὸ νερὸν, καθὼς πήσει τὸ πάγος, εἰς μίαν τζίπαν, καὶ σηκόνουν το ὠγοῖον μίαν τάβλαν ὡς τὸ πάγος, καὶ τὸ ν' ἀργήσῃ λεῖ καὶ γίνεται ψιλὸν ὡς γοῖον τὸν κορνιακτὸν, καὶ χολλιάζουνται τυφλοὶ καὶ θεραπεύουνται. Ἀκόμη ὁ ἅγιος Φώτιος (3) πλησίον Ἀθιένου, καὶ κράζουν τὸ πραστεῖον Ἅγιον Φώτην, καὶ ἑορτάζεται ιη' ἰουλίου καὶ πολομᾷ πολλὰ θαύματα, καὶ εἶναι ἀπὸ τοὺς τ'. Καὶ εἶναι καὶ ὁ ἅγιος Διομήδιος (4) μαθητὴς τοῦ ἁγίου Τριφυλλίου, καὶ μίαν φορὰν, ἀποὺ ταῖς πολλαῖς φοραῖς ὅπου πῆραν οἱ Σαρακηνοὶ τὴν Κύπρον, ἠῦραν εἰς τὴν Ὁδηγήτριαν τὸ κοιμητήριν τοῦ ἁγίου Τριφυλλίου, καὶ ἀνοῖξάν το καὶ ἠῦραν τὸν ἅγιον τοῦ θεοῦ σωστὸν, καὶ ἐκόψαν τὴν κεφαλήν του καὶ ἐπῆράν την ὥδε ὅπου εἶναι ἡ λότζα τοῦ βισκούντη, καὶ ἐπίασαν νὰ τὸν κάψουν, καὶ ἔδωκέν τους ὁ θεὸς κώλυσιν· καὶ τὸ παιδάκιν ὁ ἅγιος Διομήδιος ηὗρεν ἀδειάσιν καὶ ἔκλεψε τὴν ἁγίαν του κεφαλὴν καὶ ἔφυγεν, καὶ ὅταν τὸ βάλαν τὸ σῶμαν, ὥδε ὅπου εἶναι ἡ βαπτιστήρα ὅπου φωτίζουν, ἐγυρέψαν τὴν κεφαλὴν, ὥδα σκοπίζουν, ἐκεῖ ἀγυρεύγουν, ἐμάθαν πῶς τὴν ἐπῆρεν τὸ παιδὶν καὶ ἔφυγεν, ἐτρέξαν κάποσοι ὀπίσω του καὶ ἐφθάσαν τον εἰς τὴν φούρκαν (5) [τοῦ Λευκομιάτη] ὅπου κρεμάζουν τοὺς κλέπταις· θωρῶντα πῶς ἔρχουνταν ἀναγκαστοὶ, ἐφοβήθην, καὶ ἐφυσῆσέν τους ἐπὶ ὀνόματος κυρίου Ἰησοῦ, καὶ ὅτοιμα ἐπρήστησαν καὶ ἔπεσαν χαμαὶ, καὶ ἐπῆρέν την καὶ ἐπεσώθην εἰς τὸν Λευκομιάτην· καὶ οἱ Σαρακηνοὶ ὅπου ἦσαν πρησμένοι, ἦλθαν ὀλίγον τὸ κατὸλίγου ὡς τὸν Λευκομιάτην, καὶ ἐπαρακάλεσάν

1) Ἀκροτικὴν ὁ ἅγιος Ἀνδρόνικος εἰς τὴν Κανακαρίαν. — 2) τῆς σελήνης. — 3) τοῦ Ἁγίου Φωτίου. — 4) Δημήτριος, par erreur. — 5) τὴν λαξίαν.

τον νὰ τοὺς γιάνῃ, καὶ ἐπρουμουτιάσαν του νὰ μὲν ἔρτουν εἰς τὴν Κύπρον νὰ ποίσουν κακὸν, καὶ ἐγιάνεν τους· καὶ ἐκοιμήθην ἐκεῖ (1) ὁ ἅγιος, καὶ ἐκτίσαν του ναὸν, καὶ ὡς τὴν σήμερον πολομᾷ πολλὰ (2) θαύματα.

Καὶ ὁ ἅγιος Γεώργιος ὁ Μαχαιρωμένος εἰς τὸν Ἀχλίοντα (3) τοπικὸς θαυματουργός. Ὁμοίως ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος ὁ Πεντασκοινίτης (4), ἀπαὶ τὸ Πεντάσχοινον, καὶ βρύει ἰάματα. Καὶ ὁ μέγας Ἰωάννης ὁ Λαμπαδιστὴς εἰς τὴν Μαραθάσαν, ὁποῦ διώχνει τὰ δαιμόνια, ὁ ποῖος ἦτον διάκος εἰς τὴν ἀνορίαν τῆς Μαραθάσας. Ὁμοίως ὁ ἅγιος Σώζοντας (5) εἰς τοῦ Πλακουντουδίου (6) παιδὶν βοσκαρίδιν, καὶ ἐτρέξαν το οἱ Σαρακηνοὶ ὅταν ἐκάψαν τὴν εἰκόναν τῆς Θεοτόκου εἰς τὴν μονὴν καὶ ἐτυπώθην εἰς τὰς πλάκας καὶ εἶναι μέχρι τὴν σήμερον, καὶ ἐφεῦγεν καὶ ἐσκοντίλησεν καὶ ἐτζακίσθην τὸ γαλευτῆριν καὶ ἐχενώθην (7) τὸ γάλαν καὶ εἶδαν τὸν τόπον πάντες, καὶ ἐνέβην εἰς τὸ σπήλαιον μὲ τὰ ἄλλα παιδία, καὶ ἐβάλαν λαμπρὸν καὶ ἐκάψαν τα· καὶ ἐκτίσαν ναὸν καὶ ἐβάλαν τὰ ἁγιάσματα καὶ θεραπεύουν πᾶσαν νόσον (8). Ὁμοίως εἰς τὴν γῆν (9) τοῦ Κάζα Πιφάνη πρὸς τὸν βορέαν (10) εὑρίσκεται μία περνιέρα γεμάτη λείψανα, ὅγιοι λέγονται (11) Ἅγιοι Φανέντες· καὶ τὰ λείψανα ἐστεγνῶσαν (12) καὶ ἦλθαν καὶ ἐκολλῆσαν ὥσπερ πέτραι, καὶ ἂν ἐβγῇ κανέναν βαρὺ ὡς γοῖον (13) πέτρα, καὶ εἶναι ἀποὺ τοὺς τ' ὁποῦ ἤφυγαν ἀπαὶ τὴν Συρίαν. Ὁμοίως εἰς τὸ χωρίον τὸν Λάρνακαν ἕν' ἡ μονὴ τοῦ ἁγίου Ὀλφιάνου (14) ἀπὸ τοὺς τ'.

Ὁμοίως εὑρίσκεται εἰς τὴν Μαραθάσαν εἰς τὸν Κύκκον ἡ εἰκόνα τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου· ἔρκοντα (15) τοῦ κυροῦ Μανουὴλ τοῦ Βουτουμήτη δούκας εἰς τὴν Κύπρον, [καὶ ἐσηκώθην ἕναν πρωνὸν νὰ πάγῃ εἰς τὸ κυνῆγιν καὶ] ηὗρεν πτωχὸν γέρον (16) εἰς τὰ ὄρη Μαραθάσας ὀνόματι Ἡσαΐας, καὶ

1) εἰς τὸν Λευκομιάτην. — 2) εἰς τὰ πρήσματα ποιεῖ ἄπειρα. — 3) Ἄνω Λιόντων. — 4) Πεντασχοινίτης. — 5) Ὄζοντας. — 6) Πλακουντουδιοῦ. — 7) ἐγχενώστην. — 8) τὰ ἅγια λείψανα, καὶ πολομοῦν πολλαῖς ἰατρείαις. — 9) μερίαν. — 10) τὸ βόρειον. — 11) λεγόμενοι. — 12) ἐστηγνῶσαν. — 13) καὶ ἐγίνησαν ὥσπερ. — 14) ὁ ἅγιος Ὀλβιανός. — 15) ἐλθόντος. — 16) καὶ ἔμπλασεν ἑνοῦ μοναχοῦ.

μέσα εἰς πολλοὺς(1) ἔδωκέν του λακτίαν, καὶ εἰς ὀλίγον καιρὸν ἔπεσεν εἰς ἀστένειαν τὴν λεγομένην ψατίκαν(2), [καὶ ἐπιάστην ἐκεῖνον τὸ πόδιν ὁποῦ ἔδωκεν τοῦ μοναχοῦ] καὶ εἶδεν εἰς τὸ ὄρομάν του, ἐστράφην εἰς τὸν ἅγιον νὰ λάβῃ εὐχὴν, καὶ ἀποκαλύφθην τοῦ μοναχοῦ ἡ Θεοτόκος [ἡ Τρικουκκιώτισσα] νὰ ζητήσῃ τὸ εἰκόνισμαν ἀποῦ 'βρίσκεται εἰς τὸ παλάτιν τοῦ βασιλέως εἰς τὴν Πόλιν νὰ τὸ φέρουν ὧδε. [Πηγαίνωντα ὁ δούκας εἰς τὸν μοναχὸν ἔκλαψεν, καὶ ἐσυγχώρησέν του, καὶ παρευθὺς ἰατρεύθην· καὶ ἐζήτησέν του νὰ ἔχῃ τὸ εἰκόνισμαν, καὶ εἶπέν του· 'Εκεῖνον ἔχει τὸ ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ παλάτιν του. Καὶ παγαινάμενος ὁ ἄνωθεν Μανουὴλ εἰς τὴν Κωνσταντινόπολιν ηὗρεν τὴν θυγατέραν τοῦ βασιλέως μὲ μεγάλην ἀσθένειαν εἰς τὸν θάνατον, καὶ δὲν ἐδυνήθην κανένας ἰατρὸς νὰ τὴν θεραπεύσῃ, καὶ ἐκείθετον χρόνον ἕναν· καὶ θωρῶντα ὁ δούκας τὴν ἰατρείαν ἀποῦ τοῦ 'ποίκεν ὁ μοναχὸς, εἶπέν το τοῦ βασιλέως, καὶ εἶπέν του — ποῦ εὑρίσκεται; — εἰς τὴν Κύπρον εἰς τὴν Μαραθάσαν· καὶ πῶς τὸν κράζουν; 'Ησαΐαν. Καὶ παρευθὺς ἔπεψεν ὁ βασιλεὺς ἕναν ξύλον εἰς τὴν Κύπρον ὅτι πῶς ὁ μοναχὸς νὰ πάγῃ 'ς τὴν Κωνσταντινόπολιν· καὶ θωρῶντα τὸν ὁρισμὸν ἐπῆγεν, καὶ ὅσον ἐτάνυσεν εἰς τὴν κόρην, παρευθὺς ἐθεραπεύθην ἡ κόρη καὶ ἐσηκώθην ἀπὸ τὴν νόσον. Καὶ ὁ βασιλεὺς ἐθέλησεν νὰ δώσῃ τοῦ μοναχοῦ μεγάλα χαρίσματα, καὶ ἐκεῖνος ἐγονάτισεν καὶ ἐζήτησέν του τὴν εἰκόναν· καὶ ὁ βασιλεὺς ἐλυπήθην νὰ τὴν δώσῃ, καὶ θωρῶντα τὸν κόπον τοῦ μοναχοῦ καὶ τὴν ἰατρείαν τῆς θυγατέρας του μὲ μεγάλην πλῆξιν ἔδωκέν τούτη, καὶ ἔφερέν την μητά του, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Κύπρον, καὶ ἐχάρησαν πολλὰ, καὶ ἔκτισαν ναὸν καὶ ἐβάλαν μοναχοὺς, καὶ εἰς τὴν ἀβροχίαν ποιεῖ ἄπειρα θαύματα· ἡ ὁποία εἶναι ἱστόρισμαν τοῦ ἀποστόλου Λουκᾶ.] Καὶ ἔπεψέν το ὁ βασιλεὺς καὶ ἔκτισεν τοῦ μοναχοῦ μονὴν καὶ ἔδωκέν του μέγα χαρίσματα.

'Ομοίως εἰς τὴν ἐκκλησίαν(3) ὁ ἅγιος Νεόφυτος, ὁ ποῖος ἦτον παιδίος καλόγηρος(4) ἀπαὶ τὰ Λεύκαρα καὶ ἐγίνην στυλίτης εἰς τὸ αὐτὸν μοναστή-

1) καὶ διατὶ τὸν ἐπερίκοψεν. — 2) σατικᾶ. — 3) ἐγκλείστραν. — 4) παιδὶν καλογῆριν.

ριν, καὶ ἐκοιμήθην, καὶ εἶναι ὁ τάφος του ἐκεῖ καὶ βρύει θαύματα. Ὁμοίως εὑρίσκεται ὁ σταυρὸς τοῦ Λύμπα, ὁ ποῖος κράζεται ὁ Μέγας, καθὼς ὀπίσα ’ξηγᾶται, καὶ ὁ σταυρὸς ὁ Φανερούμενος (1), ὁ σταυρὸς τῆς Ψόκας τοῦ λεγομένου Κοκᾶ (2), ὅπου βρύει μῦρον, [καὶ ὁ σταυρὸς τῶν Λευκάρων, τοὺς ὁποιους ἔκτισεν ἡ ἁγία Ἑλένη] καὶ οὗλοι ἔχουν ἀπαὶ τὸ τίμιον ξύλον καὶ πολομοῦν θαυμαστὰ θαύματα.

Ἀκόμη εὑρίσκουνται εἰς τὴν Κύπρον (3) ἡ δύο κεφαλάδες τοῦ ἁγίου Κυπριανοῦ καὶ Ἰουστίνης, οἱ ποῖοι ἐμαρτυρῆσαν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, καὶ εἰς τὴν κάκωσιν τῆς Συρίας ἐφέραν ταις εἰς τὴν Κύπρον καὶ ἐβάλαν ταις εἰς ἕναν ἐκκλησοῦδιν εἰς τὸ Μένικον, καὶ εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ βημάτου πρὸς τὸν νότον ἔχει λάκκον (4), ὅπου πολομᾶ μεγάλαις ἴασες εἰς γαρισούραν καὶ εἰς τὰς πύρεξες· καὶ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ ῥὲ Πιὲρ τοῦ μεγάλου εἶχεν τὴν καρτάναν καὶ δὲν ἠμπόρησεν ναῦρῃ ὑγείαν, τινὲς εἶπάν του διὰ τὸν ἅγιον Κυπριανὸν καὶ Ἰουστίναν ὁποῦ εἶναι εἰς τὸ Μενικὸν κοντὰ τοῦ Ἀκακίου, ὁ ποῖος ἦρτε καὶ προποτίστην καὶ πάραυθα ἐγίανεν· εἶναι ἀληθεία τὸ νερὸν εἶναι πολλὰ γλυφὸν καὶ κακόποτον, ἀμμὲ θαυμαστὸν εἰς ἰατρείαν· καὶ ὥρισεν καὶ ἐποῖκαν ἐκκλησίαν ἀποὺ γῆς καὶ ἀργύρωσεν ταῖς β′ κεφαλαῖς, καὶ εἰς τὴν κορυφὴν ἀφῆκεν τόπον μὲ πόρταις νὰ προσκυνοῦσι τὰ λείψανα.

Ὁμοίως ὁ (5) Ἰγνάτιος ὁ πατριάρχης Ἀντιοχείας γρικῶντα τὴν μεγάλην ζημίαν τὴν ἐποῖκεν (6) ἡ ἀκρίδα [εἰς τὸν καιρὸν τοῦ ῥὲ Οὔγκε, ἐμήνυσέν τον ὁ πατριάρχης] τοῦ ῥὲ Οὔγκε καὶ ὥρισεν καὶ ἐζωγραφῆσαν ἕναν εἰκόνισμαν τὸν ἅγιον Χριστόφορον μάρτυραν, καὶ τὸν ἅγιον Ταράσιον πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἅγιον Τρύφον μάρτυραν, καὶ ἐγκαινίασεν ὁ αὐτὸς πατριάρχης καὶ ἐστεῖλάν το εἰς τὸ Παλόκυθρον, ὅτι ἐκεῖ ἐγένετον· καὶ εἶπέν τους εἰς τὸ γέννημάν της νὰ λιτανεύουν τὸ εἰκόνισμαν καὶ νὰ λειτουργᾷ, καὶ ὁ κύριος νὰ φυλάξῃ τοὺς καρποὺς, [καὶ ἐλευθερώθησαν ἀπὸ τὴν ἀκρίδαν] καθὼς μοῦ τὸ εἶπεν ὁ κὺρ παπᾶ Φίλιππος.

1) Φανερωμένος. — 2) Ψόκας ὁ Κοκκᾶς. — 3) τὸ Μένικον. — 4) λακκίν. — 5) Ἀκομὴ ὁ ἅγιος. — 6) τὴν ἐπολόμαν.

Ἂς ἔλθωμεν εἰς τὸ προκείμενον. Ἐστέφθην ὁ ῥὲ Οὖγκε Τελουζουνίας ὁ υἱὸς τοῦ ῥὲ Ἀμαρῆν καὶ ἐπέθανεν εἰς τοὺς ᾳσιθ' Χριστοῦ· ἡ γυναῖκά του ἡ ῥήγαινα Ἄλις (1) τοῦ ἄνωθεν ῥὲ Οὖγκε ἐκράτησε τὸ ῥηγάτον ὅλης ιθ' Χριστοῦ· καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ῥὲ Οὖγκε [ᾳσκ'] ἑρμάστην (2) μὲ τὸν Ῥεί-μουν (3) τὸν υἱὸν τοῦ πρίντζη, καὶ ἐτελεύτησεν ὁ αὐτὸς Ῥεῖμουν ᾳσλβ' Χριστοῦ· καὶ ἡ συμβία του ἡ ῥήγαινα ἐπῆγεν εἰς τὴν Φρανγκίαν νὰ ὁρμαστῇ μὲ τὸν κούντη τὲ Τζάμπα (4), καὶ δὲν ἁρμόστην (5), καὶ ἐστράφην ἀπαὶ τὴν Τσαμπάναν εἰς τὴν Κύπρον ᾳσλε' Χριστοῦ, καὶ ἁρμόστην εἰς τὴν ἐχρονίαν ᾳσλθ' μὲ τὸν Ῥαοὺλ Τεσασοῦς (6). Καὶ εἰς τὴν ἐχρονίαν ᾳσμβ' ἐστράφη-σαν οἱ Λανκούβαρδοι (7) εἰς τὴν Κύπρον μὲ τὴν βουλὴν τοῦ σὶρ Ἀμαρὴν Παρλᾶς (8) καὶ τοῦ σὶρ Ἀμαρὴν Τεπεσὰν (9) καὶ τοῦ Χουὲτ Τεζηπλέτ· καὶ ὁ κύρης τοῦ Βερουτίου καὶ τὰ παιδιά του ἐτζακίσαν τους, καὶ ἔμεινεν τὸ κουβέρνον εἰς τὰς χεῖρας τῆς ἄνωθε τάμε Ἀλὶς ὅλης ἐχρονίας ᾳσμς' Χριστοῦ· καὶ ἀπόθανεν, καὶ ἐστάθην ὁ υἱὸς αὐτῆς Ῥουνέκλης (10) ὁ Χαρὴν, καὶ ἁρμόστην μὲ τὴν Πλατζιάνσα (11) εἰς τὴν ἐχρονίαν ᾳσμς' Χριστοῦ· καὶ ὁ αὐτὸς ῥὲ Χαρὴν ἐπέθανε τῇ κθ' αὐγούστου ᾳσξα', καὶ ἐστέφθην ὁ Οὖγκε, καὶ ἐπέθανεν ᾳσξζ. Τῇ κε' (12) δικεβρίου ἐστέφθην ὁ Οὖγκε ὁ ἀνηψιός του τὴν ἡμέραν τῶν Γεννῶν ᾳσξη' ῥήγας τῆς Κύπρου, καὶ τῇ κδ' σεπτέβρη ᾳσξθ' ἐστέφθην ῥήγας τῶν Ἱεροσολύμων· καὶ ἐπέθανεν τῇ κζ' μαρτίου· καὶ ἐστέφθην ὁ καλὸς ῥὲ Οὖγκε (13), καὶ ἐπέθανεν τῇ ι' μαγίου ᾳσπε', καὶ ἐστέφθην ὁ καλὸς ῥὲ Χαρὴν, ἀδελφὸς τοῦ καλοῦ ῥὲ Τζουὰν τῇ κδ' ἰουνίου [ᾳσπε'] · καὶ τῇ ιε' αὐγούστου ᾳσπς' τὴν ἡμέραν τῆς Θεοτόκου ἐστέφθην ὁ ῥὲ Χαρὴν εἰς τὴν χώραν τῆς Τύρου ῥήγας τῶν Ἱεροσολύμων ὅτι ἀκομὴ ἀποκρατοῦσαν χώραις εἰς τὴν Συρίαν (14) [καὶ ἐστέφθην ῥήγας τῶν Ἱεροσολύμων] διὰ χειρὸς τοῦ φρὲ Πουνακοῦρος, ἀρχιεπίσκοπος Τύρου

1) ἡ Ἀλής. — 2) ἁρμάστην. — 3) L'original portait probablement Βεϊμούν. 4) Ζάμπα. — 5) ἁρμάστην. — 6) Τεσασοῦν. — 7) Λαγκούβαρδοι. — 8) Παρλάν. — 9) Τεπέσα. — 10) Ῥεηνεκλῆς. — 11) Πλαζάντζαν. — 12) Τῇ ε'. — 13) Corrigez en Τζουάν. — 14) ἐπῆγεν εἰς τὴν χώραν τῆς Τύρου, διότι ἀκομὴ ἐκρατοῦσάν την οἱ χριστιανοί.

[ᾳσπϛ'. Καὶ ὁ αὐτὸς ῥὲ Χαρὴν ἄρκεψεν τὸ τειχόκαστρον τῆς Λευκωσίας]. Καὶ τὴν ἐχρονίαν ᾳτϛ' Χριστοῦ τῇ κϛ' (1) ἀπριλλίου ὁ μισὲρ Μαρὶν (2) Τελουζινιᾶς ὁ υἱὸς τοῦ ῥὲ Οὔγκε, ὁ κύρης τῆς Τύρου καὶ κοντοσταύλης τῶν Ἱεροσολύμων ἐψηφίστην κουβερνούρης τῆς Κύπρου μὲ τὸ θέλημαν ὅλους τοὺς περίττου αὐθένταις καὶ ψουμάτους καὶ σορδάτους, ὁποῦ εὑρίσκουνταν κατὰ τὴν ἡμέραν. Διὰ καλὸν πρόσωπον ὁποῦ τοὺς ἔδειξεν ὁ κύρης τῆς Τύρου (3) ἐκόμπωσέν τους καὶ ἔβαλέν τους εἰς τοῦτον τὸ κακὸν θέλημαν, νὰ πᾶσιν κατὰ πρόσωπα τοῦ καλοῦ τους αὐθέντη χωρὶς καμμίαν ἀφορμὴν τὴν ἐποῖκεν· καὶ μεσὸν τοὺς αὐθέντεις τῆς Κύπρου εἶχεν δύο ὅπου δὲν ἦσαν εἰς τὴν βουλήν του, οὐδ' ἐθέλησαν νὰ ἦναι ποτὲ εἰς τούτην τὴν παραβουλιὰν, τοὐτέστιν, ὁ μισὲρ Φίλιππε τὲ Ἡμπελὴν ὁ συνεσκάρδος τοῦ ῥηγάτου τῆς Κύπρου, ὁ ποῖος ἦτον ἀδελφὸς τῆς ῥήγαινας (4) τῆς μάνας τοῦ ῥηγός, καὶ ὁ μισὲρ Τζουὰν Ταπιέρη (5) ἐξάδελφος τοῦ ῥήγα, ἀδελφότεκνος τῆς ῥήγαινας, υἱὸς τῆς ἀδελφῆς της, καὶ ἄλλοι πολλοὶ ψουμάτοι καὶ σορδάτοι ὁποῦ δὲν ἐκουβεντιάσαν (6) εἰς τοῦτον τὸ κακόν. Εἶχεν ἓξη μῆνες ὅπου ἐπλημμέλαν ὁ κύρης (7) Τύρου πῶς νὰ τελειώσῃ, καὶ ἐβάλαν του ἀφορμὴν ὅτι ἔπεφτεν ἀπὸ κακὴν ἀρρωστίαν· καὶ ὁ κύρης τῆς Τύρου καὶ ὁ ἀδελφός του ὁ κοντοσταύλης ἠῦραν τούτην ἀφορμὴν, ὅτι διὰ τὴν μεγάλην πτωχίαν τὴν εἶχαν, ὅτι ἐξωδιάζαν τὸ 'δικόν τους ἄπρεπα, καὶ εἶδαν ὅτι ὁ ῥήγας ἦτον πλούσιος, γιὰ νὰ 'πάρουν τὸ ἐδικόν του ἐννοιάστησαν τούτην τὴν παραβουλιὰν, [καὶ ηὗράν του ἀφορμὴν πῶς 'ξοδιάζει τὸ ἔχει τοῦ ῥηγάτου]. Καὶ γρικῶντα κάτινες καβαλλάριδες πιστοὶ τοῦ ῥηγὸς, εἶπαν τὸ πρᾶγμαν τοῦ ῥηγός· ὁ ῥήγας ἦτο πολλὰ καλός, δὲν ἐπίστευσεν τὰ λογία τους, λαλῶντα· Δὲν θέλουν τορμήσει τ' ἀδερφία μου ποτὲ νὰ 'μποῦν εἰς τούτην τὴν φαντασίαν. Θεωρῶντα οἱ καβαλλάριδες τὸ πῶς ὁ ῥήγας δὲν ἐπίστευσεν, καὶ οἱ καταδίκοι (8) του ἀναγκάζαν τὸ πρᾶγμα,

1) κ'. — 2) σὲρ 'Αμαρήν. — 3) Καὶ τοῦτο ἐποῖκέν το ὁ μισὲρ 'Αμαρὴν Τελουζουνίας καί. — 4) θεῖος τοῦ ῥηγός. — 5) Ταπιέρρ. — 6) ἐκουσεντιάσαν. — 7) Καὶ ἐπλημμέλαν ἓξη μῆνες ὁ κ. — 8) κατάδικοί.

ἐξ αὐτόν τους ἐπῆγα κἄτινες κρυφὰ εἰς τὸν συνεσκάρδον (1), ὁ ποῖος ἦτον εἰς τὸ χωργιόν του καὶ δὲν εἶχεν κανέναν μαντάτον ἀληθινὸν, ὡς γοιὸν τοῦτον· καὶ ἔδωκαν τοῦτο ἀληθινὰ νὰ τὸ μάθῃ, παραῦτα ἐξέβην καὶ ἤρτεν εἰς τὴν χώραν, καὶ ἦτον πρὶν τελειωθῇ τὸ κακὸν ἀποὺ μίαν ἡμέραν, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν ῥῆγα καὶ ἐσύντυχεν μὲ τὴν ἀδελφήν του τὴν ῥήγαινα, καὶ μανθάνοντα ἀληθινὰ πῶς τὸ κατάστησεν ὁ ἀδελφότεκνός του (2) ὁ κύρης τῆς Τύρου νὰ τὸ τελειώσῃ, ἐπάντεχε ὁ καλὸς αὐθέντης νὰ τοῦ συντύχῃ καὶ νὰ τοὺς ἀποκόψῃ, καὶ ἔβαλέν τον εἰς τὴν στράταν τῆς δικαιοσύνης καὶ ὅρκου, καὶ ἂν γενῇ, θέλ' εἶσταιν μεγάλην κατηγορία εἰς τὸν κόσμον (3)· ἀμμὲ εἰς κουφοῦ πόρταν ἐσυντύχανεν, τίποτες οὐδὲν ἐφέλεσεν· ἐστράφην εἰς τὸν ῥῆγα τὸν ἀδελφότεκνόν του τὸν ῥὲ Χαρήν.

Τὴν ἀτὴν τρίτην κϛ' ἀπριλην ᾳτϛ' ἐτελειώθησαν ἡ βουλαῖς, καὶ ἐπῆγεν ὁ μισὲρ Ἀμαρὴν Τελουζουνία ὁ ἀφέντης τῆς Τύρου, καὶ ὁ ἀφέντης ὁ Χαμερὴν ὁ κοντοσταύλης τῆς Κύπρου ὁ ἀδελφός του, καὶ ὁ μισὲρ Παλίαν (4) πρίντζης τῆς Γαλιλαίας ὁ γαμπρός του, καὶ ὅσοι ἔσαν (5) τῆς βρωμισμένης βουλῆς εἰς τὸ λουτρὸν, καὶ ἐστράφησαν ἔσω του, καὶ ἐφάγαν γιῶμαν ὅλοι ἀντάμα καὶ ἐλούθησαν εἰς τὸ λουτρὸν τοῦ σὶρ Χίου Περιστερῶν, καὶ ἄνταν ἀποφάγαν, ἐπέψε καὶ ἐκράξεν τους ὅλους τοὺς λιζίους καὶ καβαλλάρους καὶ σορδάτους (6) ὅσοι εὑρίσκουνταν εἰς τὴν Λευκωσίαν, καὶ ἐβάλαν τους καὶ ὠμόσαν· καὶ ὠμόσαν μερτικὸν (7) θελημματικῶς, καὶ μερτικὸν (8) χωρὶς τὸ θέλημάν τους· καὶ ὁ ὅρκος ἕνι τοῦτος· 'μόνω εἰς τὰ ἅγια τοῦ θεοῦ εὐαγγέλια νὰ βλεπήσω, ὡς ὅσον ἦτον ἀφέντης μας, τὸν ἀφέντην τῆς Τύρου κατὰ πρόσωπα πᾶσα ἀνθρώπου, ἐβγάλλοντα τὸ κορμὶν τοῦ ἀφέντη μας τοῦ ῥηγὸς, τοῦ ποίου εἴμεσθεν κρατούμενοι μὲ ὅρκον.

Καὶ εἰς τοῦτα οὖλα ὁ συνεσκάρδος δὲν ἦτο, καὶ μανθάνοντά τον, ἐκα-

1) συνεσκάρδον τὸν ἀδελφόν του. — 2) ἀδελφός του. — 3) καὶ εἶπέν του· ἀθθυμήθου, καὶ ἔποικες ὅρκον τοῦ ἀδελφοῦ σου, καὶ θέλεις εἶσταιν καταγνωσμένος εἰς ὅλον τὸν κόσμον. — 4) Παλιᾶς. — 5) ἦσαν. — 6) λίζιους καὶ καβαλλάριδες. — 7) ἄλλοι. — 8) καὶ ἄλλοι.

βαλλικεῦσεν, καὶ ἡ ἀδελφή του ἡ ῥήγαινα ἡ μητέρα τοῦ ῥηγὸς καὶ ἐπῆγαν ν' ἀποτζακίσουν τὸν υἱόν της καὶ τοὺς ἄρχοντες· καὶ ἐμπαίνοντα ηὗραν οὖλους τοὺς καβαλλάριδες, ψουμάτους, σορδιέριδες (1), πουρζέζιδες, λιζίους σωρεμένους, καὶ ἡ ῥήγαινα ἐπαρακάλεσέν τους, καὶ ἐκατηγορῆσέν τους νὰ στραφοῦν ἀπὸ τὴν μερίαν (2) τοῦ ῥηγός· καὶ [τοῦτον τὸ πολομᾶτε] δὲν εἶναι τιμή σας, παρὰ πάντα ἀντροπή σας, καὶ κρίμαν· καὶ πᾶτε κατὰ πρόσωπα τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀφέντη σας, καὶ βάλλετε τὸ νησὶν τοῦτον εἰς κατάλον (3), καὶ ἀνοίγετε τὰ 'μάτια (4) τοῦ λαοῦ καὶ νὰ ῥεβελιάσουν· μηδὲν πᾶτε κατὰ πρόσωπα τοῦ καλοῦ σας ἀφέντη τοῦ ῥηγὸς καὶ τοὺς ὅρκους σας! Τότεοὖλοι εἶπαν· Μέγαν κακὸν νὰ πᾶμεν κατὰ πρόσωπα τοῦ ἀφέντη μας.

Γρικῶντα ὁ κύρης τῆς Τύρου ἐσύντυχεν πολλὰ λογία χοντρὰ τοῦ θείου του τοῦ συνεσκάρδου, λαλῶντα· Τίς σοῦ εἶπε νἄρτῃς ἔσω μου, καὶ 'ξηλόνεις (5) ταῖς δουλειαῖς μου! Τότες ὁ συνεσκάρδος ἀφῆκεν τὴν ῥήγαιναν ἐκεῖ, καὶ 'κεῖνος ἐστράφην εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ῥηγὸς, καὶ 'ποῖκεν συντροφίαν τοῦ ῥηγὸς, καὶ ἐφοβήθην μηδὲν βάλλουν χέρι ἐπάνω του, ὅτι ἐθυμώθησαν.

Ἡ ῥήγαινα ἐκλαῦσεν (6) πολλὰ καὶ ἐδέρνετον, καὶ τίποτες δὲν ἐφέλεσεν. Ἀκομὴ ὁ μάστρος τοῦ Σπιταλίου (7) φρέρε Τζάκε Τεμιλᾶ ἦτον ἔξω (8), καὶ τὸ νἄρτη ἐμηνῦσέν του [ὁ κύρης τῆς Τύρου] καὶ 'πῆγεν, καὶ ἐσμίκτην μετά (9) τους· ὁ ποῖος ἐδάνεισεν τοῦ κυροῦ τοῦς Τύρου μ' (10) χιλιάδες ἄσπρα τῆς Κύπρου. Ὁμοίως καὶ ὁ μισὲρ Τανολάνε ὁ 'πίσκοπος [ὁ λατῖνος] τῆς Λεμησοῦ ἐσμίκτην μεσόν τους· καὶ ὁ κύρης τῆς Τύρου εἶχέν τον πολλὰ ἀκριβόν. Θωρῶντα ἡ ῥήγαινα ὅτι δὲν (11) ὠφελᾷ καὶ δὲν ἠμπόρεσεν νὰ τοὺς ἀποτζακίσῃ, παρὰ σκανταλον ἐγενίσκετον, ἐστράφην πρὸς τὸν ῥήγαν πολλὰ πικραμένη μὲ κακὴν καρδίαν.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν τὸ 'σπερὸν ὅλοι ἀντάμα ἐγράψαν εἰς χαρτὶν ταῖς

1) σολδάτους. — 2) μεργιάν. — 3) εἰς μέγαν σκάνταλον. — 4) τὰ ἀμμάτια. — 5) νὰ 'ξηλώσῃς. — 6) ἔκλαψεν. — 7) Σπιταλιοῦ. — 8) ἦτον εἰς τὸ χωρίον του. — 9) μητά. — 10) ν'. — 11) πῶς εἴ τι ἐπλημμέλαν δέν.

ἀφορμαῖς τοῦ αὐτοῦ ῥηγὸς, διὰ ταῖς ποίαις ἐκαβαλλικέψαν καὶ ἦρταν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ῥηγὸς, καὶ ἐμπῆκαν εἰς τὸ Τριπὰς κοντὰ εἰς τὸ κελλὶν τοῦ ῥηγὸς, καὶ ἀνέβην ὁ μισὲρ Μπαντουὴν τὲ Ἡμπλὴν(1) εἰς τὸ κελλὶν(2) τοῦ ῥηγὸς ὁποῦ ἀκείθετον ἀστενὴς, καὶ εἶπεν τοῦ ῥηγός· ἀδὲ τοὺς ἄρχοντας τοῦ λαοῦ σου ἦλθαν εἰς αὐτόν σου νὰ συντύχουν! Ὁ ῥήγας ἐγύρισεν καὶ εἶπέν του· εἶσαι καὶ σοὺ μὲ τὴν συντροφίαν τους, ἀγειά σου! Καὶ ὅτοιμα ὁ κύρης τῆ Τύρου καὶ οὖλοι ἀντάμα ἐνέβησαν εἰς τὸ κελλὶν τοῦ ῥηγὸς καὶ ηὗράν τον ἄρρωστον, καὶ ἀκάθετον εἰς τὸν θρόνον καὶ ἕναν ῥαβδὶν εἰς τὸ χέριν του καὶ ἐκούμπιζεν.

Καὶ μοναῦτα ὥρισεν ὁ κύρης τοῦς Τύρου καὶ ἐδιαβάσαν τὸ χαρτὶν, καὶ ἐδόθην τοῦ σὶρ Οὔγκε(3) τὲ Ἡμπελὴν νὰ τὸ διαβάσῃ ὁμπρὸς τοῦ ῥηγὸς καὶ ὅλου τοῦ λαοῦ· τὸ ὁποῖον χαρτὶν ἦτον πολλὰ ζητήματα κατὰ πρόσωπα τοῦ ῥηγὸς, κστηγορῶντά του καὶ μέφοντά τον· τὰ ποῖα ζητήματα εἶ πολυξήγητα νὰ γραπτοῦν, ἀμμὲ τὸ μεγαλείτερον ἐλάλεν, ὅτι ὁ ῥήγας ὡς γοῖον κουβερνιάζει τὸ ῥηγάτον ἐρκέται(4) ζημία, καὶ ὅνταν χρειαστῆ θέλει γυρέψειν νὰ ἀπάρῃ ἀπὸ τοὺς λᾶς· διὰ τοῦτον ἐφάνην μας ὅλους ἀντάμα καὶ ὠρδινιάσαμεν κουβερνούρην τὸν ἀδελφὸν τοῦ ῥηγὸς τὸν κύρη τῆς Τύρου, ὡς γοῖον ἐκεῖνος ὁποῦ εἶναι κληρονόμος(5), καὶ ἐμπαίνει του νὰ γυρέψῃ τὸ καλὸν τοῦ ῥηγάτου.

Ὁ ῥήγας ἀπολογήθην καὶ εἶπέν τους· Ἐγρίκησα τὸ κακὸν θέλημαν τὸ ἔχετε μετά μου, καὶ ἐγράψετε κεφάλαια ἄπρεπα· δὲν εἶμαι ἐγὼ ὁ πρῶτος ὁποῦ ἀρρώστησα· ὅτι ὁ ῥὲ Μπατουῆν εἶχεν μεγαλείτερην ἀστένειαν, ὁ ποῖος ἦτον ῥήγας τῶν Ἱεροσολύμων, καὶ οἱ ἀνθρῶποί του δὲν τοῦ ἐσηκῶσαν τὴν ἀφεντίαν του, ἀμμὲ εἶπαν, ὁ θεὸς ὁποῦ τοῦ ἔπεψεν τὴν ἀστένειαν δύναται νὰ πέψῃ καὶ τὴν ὑγείαν. Ἀκομὴ γυρέψετε εἰς τὰς γραφὰς(5) καὶ ναῦρετε, ὅτι ποτὲ δὲν ἐγίνετον εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ καμμία βουλὴ, οὐ καμμία χρῆσις, δίχως τὸ θέλημαν τοῦ ῥηγός· οὐδὲν ἐξουσίαν ἔχετε νὰ

1) Ἡμπελήν. — 2) εἰς τὴν τζάμπραν. — 3) Ὕγκου. — 4) ἔρκεται. — 5) κληρονόμος. — 5) ταῖς γραφαῖς.

μοῦ σηκώσετε τὴν ἐξουσίαν μου διὰ καμμίαν ἀφορμὴν τὴν ἐγράψετε· καὶ εἴ τις τορμήσῃ καὶ πάγῃ κατὰ πρόσωπα τοῦ ὅρκου ὁποῦ μοῦ ἐποίκετε, ἔχω τὸν θεὸν κριτὴν ὁποῦ θέλει ποίσειν κρίσιν.

Καὶ ὅταν ἐδιάβασεν ὁ μισὲρ Οὔνγγε τὲ Ἡμπελῆν τὸ χαρτὶν, καὶ ἀπολογήθην ὁ ῥήγας ἔμπροσθεν τοὺς αὐθέντας καὶ τοῦ πόπουλου, τότες ἐξέβησαν ἀπὸ τὸ κελλὶν τοῦ ῥηγὸς, εἰς τοὺς ἡλικοὺς, καὶ ἐκάτσαν εἰς τὸ παλάτιν τοῦ ῥηγός· καὶ (ὁ) κὺρης τῆς Τύρου καὶ ὁ κοντοσταύλης ὁ ἀδελφός του, καὶ ὁ μισὲρ Ἐμπαλίαν(1) τὲ Ἡμπελῆν ὁ πρίντζης τῆς Γαλιλαίας, ἐκάτσαν εἰς τὴν αὐλὴν εἰς τὴν μεγάλην λόντζαν. Καὶ ἔρισεν ὁ κουβερνούρης [ὁ κύρης τῆς Τύρου] καὶ ἐδιαλαλῆσαν εἰς τὴν Λευκωσίαν τὸ πῶς εἶναι κουβερνούρης τοῦ ῥηγάτου τῆς Κύπρου, καὶ μηδὲν εἶναι τινὰς ἀπότορμος νὰ σκαλευτῇ ἀπαὶ τὸ σπίτιν του νὰ ποίσῃ ταραχὴν [ἀπάνω εἰς φούρκαν]. Καὶ ὥρισεν καὶ ἐβουλλῶσαν τὸ σύνγκριτον καὶ τὴν βόταν ὅπου ἦτον ὁ βίος· καὶ ὥρισεν β' καβαλλάριδες ψουμάτους, τὸν σὶρ Τζουὰν Λετὸρ(2) καὶ τὸν σὶρ Οὔγκε Τεφὰρ νὰ 'πάρουν τὸν ὅρκον τοὺς πουρζέζιδες τῆς Λευκωσίας· οἱ ποῖοι ἐκάτσαν εἰς τὸν ἅγιον Γεώργιον τῶν Ὀρνιθίων καὶ ἐπῆραν τὸν ὅρκον τοὺς λᾶς τῆς Λευκωσίας διὰ τὸν αὐτὸν κύρην τῆς Τύρου.

Ἡ δὲ ἡ ῥήγαινα ἐκάτσεν εἰς τὸν ἡλιακὸν εἰς τὸ διάβαν τοὺς καβαλλάριδες καὶ ὅλου τοῦ λαοῦ ὁποῦ ἐδιάβαινεν, καὶ ἔσκισεν τὰ ῥοῦχά της καὶ ποῖκεν μέγαν κλάμαν(3), ὡς γοῖον νἄχεν 'παιθάνειν ὁ υἱός της ὁ ῥήγας· καὶ ἐγίνην μεγάλην λύπην νὰ τὴν 'θώρει τινάς· καὶ εἶχεν μέγαν φόβον εἰς τὴν καρδίαν της λαλῶντα, ὁ θεὸς θέλει ποίσειν κρίσιν καὶ θέλω χάσει τὰ παιδιά μου· καὶ παρακάλεν τὸν πᾶσαν ἕναν ὡς γοιὸν ἐδιαβαίνασιν, μηδὲν ποίσουν ἀγανάκτησι τοῦ ῥηγὸς καὶ ὀργιστῇ τους ὁ θεὸς καὶ 'ξηλείψει τους· καὶ ἐλάλεν τούς το μὲ μεγάλην ταπείνωσιν(4) καὶ γλυκεῖα λογία καὶ πολὺν κλάμαν, γιὰ ν' ἀφήσουν τὸν ῥῆγα εἰς τὴν ἀφεντίαν του, λαλῶντά τους πῶς· Εἶστε ἄνθρωποί(5) του καὶ ὁμοστικοί του! Καὶ ἑκαταρᾶτον τοὺς δύο τοὺς υἱοὺς, ὁποῦ ἀναμίξαν τοὺς καβαλλάριδες, καὶ ὁ

1) Παλίας. — 2) Λεστόρ. — 3) δαρμόν. — 4) παραπόνησιν. — 5) ἀνθρῶποί.

διάβολος ἐσκλέρονεν τὴν καρδίαν τους τόσον, ὁποῦ δὲν ἐθέλαν νὰ(1) τζακιστοῦν νὰ στραφοῦν εἰς τὸν ἀφέντην τους, καὶ δὲν ἐγρικῆσαν τῆς καλῆς ῥήγαινας ὅσα τοὺς ἐλάλεν. Ὁμοίως ἔμοσεν ὁ κύρης τῆς Τύρου νὰ βλεπίσῃ τὸ ῥηγάτον καὶ τοὺς ἀφένταις, καὶ μηδὲν στρέψῃ τὸ κουβέρνον εἰς ὅλην του τὴν ζωήν.

Ἀφὸν τοῦτα οὖλα ἐγινήκασιν, ἐπέψεν ὁ ῥὲ Χαρὴν τὴν νύκταν εἰς τὸν ἀδελφόν του τὸν κύρην τῆς Τύρου δύο καλογήρους τοῦ Σὰν Τομένικου καὶ ἕναν νοτάρην νὰ μεταγράψουν τὰ κεφάλαια τὰ ἐγράψαν διὰ λόγου του· καὶ ἐπέψαν καὶ ἕναν καβαλλάρην [διὰ νὰ τὰ κοπιάρουν] μετά τους. Καὶ ζητῶντά τα τοῦ κυροῦ τοῦς Τύρου, ἔδωξέν τους καὶ δὲν ἄκουσε νὰ τοὺς δώσῃ τίποτες· ἀκομὴ ὥρισεν νὰ μὲν ἐμπῇ ὁ νοτάρης ὁμπρός του μὲ τοὺς καλογήρους καὶ μὲ τὸν καβαλλάρην. Θωρῶντα τὸ κακὸν θέλημαν, ἀποχαιρέτησάν τον καὶ ἐστράφησαν.

Τότε ἔπεψεν [ὁ κύρης τῆς Τύρου] α' καβαλλάρην νὰ 'πάρῃ τὸν ὅρκον τους εἰς τὴν Κερηνείαν· καὶ οἱ λᾶς τῆς Κερηνείας καὶ ὁ σὶρ Ὅτε(2) Τεβῆς ὁ καπιτάνος ἐκλειδῶσαν τὸ κάστρον καὶ ἐδῶξαν τὸν μαντατοφόρον καὶ ἐκράτησαν(3) τὸ κάστρον διὰ τὸν ῥήγαν. Καὶ τἄπισα ἐκόνπωσέν τον ἕνας λίζιος τῆς Κερηνείας ὀνόματι Ἀνδρὲ ντὲ Μπουνὲς(4), ὁ ποῖος ἐσυντύχεν τοῦ καπετάνου καὶ τοῦ σὶρ Τζουὰν Φαράντου καὶ τοὺς μαστόρους καὶ ἐστρέψαν τὰ 'νοικταρία(5) τοὺς μαντατοφόρους, ὁ ποῖος ἦτον τοῦ σὶρ Τελέμε(6) τὲ Φρασέ. Τἄπισα οἱ καβαλλάριδες καὶ οἱ λίζοι, καὶ οὖλοι οἱ μαστόροι καὶ οὖλος ὁ λαὸς, σεργένταις καὶ ἄλλοι, ὠμόσαν τοῦ κυροῦ τῆς(7) Τύρου καὶ ἐδιαλαλῆσάν τον διὰ κουβερνούρην. Ἀκομὴ ἔπεψεν εἰς τὴν Πάφον καὶ εἰς τὴν Νεμεσὸν(8) καὶ ὡς ὅλα τὰ κάστρα, καὶ ἐπῆραν τὸν ὅρκον τους, καὶ ἐδιαλαλήθην παντοῦ διὰ κουβερνούρης.

Θωρῶντα ὁ μάστρος τοῦ Σπιταλίου, ὁποῦ ἦτον εἰς τὴν Νεμεσὸν(9) καὶ

1) δὲν ἦτον ῥεμέδα νά. — 2) 'Οντέτης. — 3) ἐσφάλισεν τὴν Κερήνειαν καὶ ἐδίωξεν τὸν μαντατοφόρον καὶ ἐκράτησεν. — 4) Πεκοῦνες. — 5) 'νοικτάρια. — 6) Παρτολομέ. — 7) τούς. — 8) Λεμεσόν. — 9) Λεμεσόν.

γοὶ ιδ' ἐπισκόποι καὶ ἡγουμένοι, ὅτι ἐδιαλαλήθην κουβερνούρης ὁ κύρης τῆς Τύρου εἰς τὴν Λευκωσίαν, καὶ ἐμπαῖναν καὶ ἐκατεβαῖναν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ῥηγὸς ιε' 'μέραις νὰ 'μπορήσουν τὰ τοὺς 'σάσουν (1)· καὶ δὲν ἠμπορῆσαν νὰ ποίσουν ἄλλον, παρὰ ἐχωρίσαν ζωὴν τοῦ ῥηγὸς καὶ τῆς ὑποταγῆς του διὰ οὖλόν του τὸ στάτον ρ' χιλιάδες ὀνομίσματα (2), καὶ τῆς μητέρας του τῆς ῥήγαινας χιλιάδες κ' τὸν χρόνον· διὰ ταῖς δύο του ἀδελφάδες τὰ κοράσια χιλιάδες η' τὸν χρόνον· καὶ διὰ τὸν Οὖγκε τὸν ἀδελφότεκνόν του, υἱὸν τοῦ ἀδελφοῦ του τοῦ μακαρίτη κοντοσταύλη τῆς Κύπρου, χιλιάδες ι', καὶ διὰ τὴν θείαν τους τὴν κυρὰν τὴν Μαργαρίταν πριντζαιναν τῆς 'Αντιοχείας καὶ κούνταιναν τῆς Τρίπολης καὶ κυρὰν τῆς Τύρου χιλιάδες ς' τὸν χρόνον· διὰ ταῖς ταμιτζέλλαις τὲ Μουφόρτου, κόραις τοῦ μακαρίτη κυροῦ τῆς Τύρου καὶ τοῦ Τερούντου μισὲρ Φιλίππου [ὀνομίσματα] χιλιάδες δ'. 'Οποῦ εἶναι ὁμάδα ρμε' (3) χιλιάδες ὀνομίσματα τὸν χρόνον. Καὶ ἐδιάλεξεν ὁ ῥήγας χωρία (4) τὰ τοῦ ἀρέσαν, καὶ τὰ δὲ λοιπὰ ἐμεῖναν εἰς τὸν κουβερνούρην.

Καὶ ἔρισεν ὁ ῥὲ Χαρὴν, ὅτι τὸ 'δικόν του νὰ δοθῇ εἰς φύλαξιν εἰς τὰ χέργια τοὺς πατέρες τοῦ Σὰν Τομένικου, καὶ νὰ πουλήσουν ὅλα του τὰ κινητικὰ (5) πράμματα καὶ νὰ πλερώσουν ὅσα ἀφῆκεν ὁ κύρης του (6) ὁ ῥὲ Οὔνγκες, καὶ ὅσους ἐχρῶστεν ὁ αὐτὸς ῥὲ Χαρήν· καὶ νὰ δώσουν διὰ τὴν ἁρμασίαν τῶν δύων του ἀδελφάδων τετρακοσίαις χιλιάδες ὀνομίσματα, πᾶσα μίας σ' (7) χιλιάδες· καὶ 'κεῖνα τὰ νὰ μείνουν νὰ ἦναι εἰς τὴν βλέπησιν τοὺς [ἄνωθεν] ἀδελφοὺς, τοὐτέστιν τοὺς πατέρες, διὰ τὴν χρῆσιν τοῦ νησίου. Καὶ μὲ τοιοῦτον ὁ ῥήγας ἐποῖκεν νὰ μὲν ἔχῃ ἐξουσίαν ὁ κύρης τῆς Τύρου νἄχῃ πογέριν νὰ 'γγκίσῃ τίποτε εἰς τὸ ἐδικόν του· καὶ ἐβάλεν [ὁ ῥήγας] εἰς τὸ διαλαλημὸν τὰ τζουελλία τοῦ ῥηγὸς, τὰ κτηνὰ τῶν χωργιῶν του καὶ τοῦ σταύλου του, [καὶ τὰ ροῦχά του] τὰ χρυσᾶ· καὶ ἐγίνην μέγαν κλάμαν εἰς τὴν χώραν νὰ πουλέται τὸ δικὸν τοῦ ῥηγὸς ἀπὸ ζῶντά

1) 'σάσουσιν. — 2) δουκάτα χιλιάδες δέκα? τοὐτέστιν ρ' χιλιάδες. — 3) ρμη'. — 4) χωργία. — 5) οὖλά του τὰ κινητὰ. — 6) ὁ πατέρας του. — 7) διακόχιαις.

του εἰς τὸν διαλαλημόν. Καὶ ἐπλερῶσαν ὅλους τοὺς ἀδικημένους τοῦ κυροῦ του καὶ 'κείνου· καὶ ἐποῖκαν γραψίματα μὲ νοτάρην μεσόν τους μὲ τὸν ἀδελφόν του τὸν κύρην τῆς Τύρου, καὶ ἐβουλλῶσάν το μὲ τὴν βοῦλλάν τους καὶ δύο βούλλαις τοῦ κουμεντούρη τοῦ Σπιταλίου· καὶ ἐσημάδεψάν το ὅλοι οἱ ἐπισκόποι καὶ πριούριδες, τζανούνηδες· καὶ ὁ ῥήγας δὲν τὸ ἐσημάδεψεν, ἀμμὲ ἀποδιάβασεν τὸ πρᾶμμαν.

Τὸ ἐλάλεν τὸ χαρτὶν, ἐλάλεν οὕτως· 'Εμεῖς Χαρῆν χάριτος τοῦ θεοῦ(1) ῥήγας τῶν 'Ιεροσολύμων, Κύπρου, καὶ λαλοῦμεν(2) ὡς ὅσοι μᾶς 'γρικοῦσιν τῆς αὐτῆς γραφῆς, ὅτι ἐσυμπάψαμεν μὲ τὸ θέλημάν μας τοὺς ἀνθρώπους μας· ὅτι ἐκρατήσαμεν ἀπὸ τοὺς εἰσόδους τοῦ ῥηγάτου ὀνομίσματα ρμη' χιλιάδες, καθὼς ἄνωθεν δηλοῖ, καὶ τὰ ἐναπομένοντα θέλομεν νὰ ἦναι διὰ τὸ κουβέρνον τοῦ νησίου· καὶ ἤτζου ἐστάθημαν κουντέντε τὰ δύο μέρη, ὁ ῥήγας καὶ ὁ κύρης(3) τῆς Τύρου.

Καὶ ἐπρουμουτίασεν ὁ ῥήγας νὰ μὲν ἀγκαλέσῃ εἰς τὸν Πάπαν. 'Ακομὴ ὁ ῥήγας νὰ ἔχῃ δέκα συντρόφους σορδιέριδες, ὡς γοῖον εἶχεν πάντα, καὶ ιβ' καβαλλάριδες ψουμάτους, καὶ κ' τουρκοπούλους ἀπάνω εἰς τὰ ἄλογα, καὶ εἰς οὖλους τοὺς βαχλιῶταις καὶ σιργένταις τοὺς εἶχεν καὶ ἐκράτεν. Τοῦτοι εἶναι οἱ καβαλλάριδες, τοὺς ἐκρατῆσεν τοὺς ψουμάτους· ὁ μισὲρ Φιλίππη(4) τὲ 'Ημπελῆν ὁ συνεσκάρδος ὁ θεῖός του, [καὶ ὁ μισὲρ Τζουὰν Τεκάμε ὁ ἀνηψιός του], μισὲρ 'Εμπαλίαν(5) τὲ 'Ημπελῆν Ναγκαρνῆν(6), μισὲρ Λοῆς Τενόρες, μισὲρ Πιὲρ Ζηπλὲτ, μισὲρ Χαμερῆν Τεβιλμαρὴν(7), μισὲρ 'Ανισία Τεμπρὲς(8), μισὲρ 'Ενὰτ(9) Τεσασοὺνς(10), μισὲρ Τζουὰν Παπῆ(11), [μισὲρ Οὔγκε Ταγκουλιὲρ, μισὲρ Σιμοὺν ὁ υἱός του], μισὲρ Οὔνγκε Μπεντουῆν(12)· τοῦτοι οὖλοι ἦσαν ἁπλικεμένοι μὲ τὸν ῥήγαν.

Μετὰ κ' ἡμέραις ὁ κύρης τῆς Τύρου μὲ τὴν συντροφίαν του [ἦλθεν] ἔσω του, καὶ τὰ ὀνόματα τοὺς σύντροφούς του εἶναι τοῦτοι· μισὲρ Χαρὴν Τελου-

1) 'Εγὼ χάριν τοῦ θεοῦ ῥὲ Χαρήν. — 2) λαλῶ. — 3) ἐγὼ καὶ ὁ ἀδελφός μου ὁ κύρης. — 4) Φιλίππε. — 5) Μπαλία. — 6) Μαγκαρνήν. — 7) Τεμιλμαρὴν. — 8) Τεπρεές. — 9) Νάρτ. — 10) Τεσασῆς. — 11) Παπήν. — 12) Παντουήν.

ζουνία ὁ κοντοσταύλης τῆς Κύπρου καὶ ὁ ἀδελφός του, ὁ μισὲρ Παλίαν τὲ Ἠμπελῆν πρίντζης τῆς Γαλιλαίας, μισὲρ Τζουὰν τὲ Ἠμπελῆν ἀφέντης τοῦ Ἀρσεφίου, μισὲρ Ἐνπαντουῆν δὲ Ἠμπελὴν, μισὲρ Οὔνγκε τὲ Ἠμπελὴν, μισὲρ Φιλίππη τὲ Ἠμπελὴν ὁ νέος(1), μισὲρ Ῥουπὴν τὲ Μουφόρτου, μισὲρ Οὔγκε(2) τὲ Ἠμπελὴν, μισὲρ Ἐγκάντη Κορτεπεσὰν(3), μισὲρ Τζουὰν Ταντιότζε, μισὲρ Ῥάγγε Τεμεπίταν(4), μισὲρ Ῥενιέρης κόντης, δίχως τοὺς ψουμάτους· ἀμμὲ ἀπὸ τοὺς ἄνωθεν ιβ' ἐξέβησαν γ' καὶ ἐπῆγαν μὲ τὸν ῥῆγα, ὁ μισὲρ Παντουῆν τὲ Ἠμπελῆν, μισὲρ Ῥουπῆν τὲ Μουφόρτου, μισὲρ Ῥάγκε Τεπέσαν(5), ὅτι ἀγρωνίσαν πῶς ἦτον κακὸν τὸ ἐποίκασιν· καὶ ὁ ῥήγας ἐπερίλαβέν τους μετὰ χαρᾶς· καὶ πολλὰ ἐπλημμελοῦσαν νὰ βάλουν τὸν ῥῆγα εἰς τὸ θέλημάν τους, καὶ δὲν ἠμποροῦσαν.

Ὁ κύρης τῆς Τύρου ἐπῆρεν τὸ σύνγκριτον ἔσω του(6), καὶ ἀφέντεψεν τὰ ῥηγάτικα ὡς γοῖον τὰ δικά του· ὁ ποῖος πρὶν νὰβγῇ ἀπαὶ τὴν αὐλὴν τοῦ ῥηγὸς, ἐποῖκεν καὶ ἐμόσαν του ὁ σὶρ Φίλιππε τὲ Ἠμπελὴν ὁ συνεσκάρδος καὶ ὁ μισὲρ Τζουὰν Ταπιὲρ, καθὼς ἐποῖκαν οἱ δέλοιποι ἀφένταις, θέλοντα καὶ μὴ θέλοντα.

*Ὁ ῥήγας ἐξέβηκεν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν(7) Στρόβιλον καὶ ἐπαρδιάβαζεν μὲ τὰ φαρκονία του· καὶ ἡ ζήλα ἐνέβην εἰς τὸν κύρην τοῦς Τύρου, ἔσασεν μὲ τοὺς λᾶς του νὰ πᾶν ν' ἀρεστιάσουν τὸν ῥῆγα μηδὲν πᾶν οἱ καβαλλάριδες τὴν νύκταν καὶ βουλευγοῦνται μετά του(8)· καὶ μίαν νύκταν ἁρματώθησαν μὲ ἄλογα καὶ ἅρματα νὰ πᾶν νὰ πιάσουν τὸν ῥὲ Χαρῆν ἀπὸ τὴν χώραν(9)· καὶ τινὰς ὁποῦ ἀγάπαν τὸν ῥήγαν ἔμαθέν το καὶ 'μήνυσέν το τοῦ ῥηγὸς εἰς τὸν(10) Στρόβιλον· ὁ ποῖος ἐξέβην μὲ τὴν συντροφιάν του καὶ ἦρτεν 'ξήκαμπα, καὶ ἀπὸ τὴν πόρταν τοῦ λουτροῦ ἐνέβην ἔσω του

1) ὁ παιδιος. — 2) Ὕκου. — 3) Κορτεσπέσα. — 4) Ἄγκε Τεμεσίτα. — 5) Οὔγκε Τεπεσά. — 6) εἰς τὸ σπίτιν του. — 7) τὸ Σ. casal Stronchilo. — 8) βουλεύγουνται μητά του. — 9) ἀπέξω τῆς χώρας. fuori della città. — 10) τὸ Σ. casal Stronchilo.

* Ici commence la traduction italienne de Diomède Strambaldi, dont nous donnerons les variantes au bas des pages.

[διατὶ ἀκομὴ τὸ τειχόκαστρον πόρταις δὲν εἶχεν] (1). Καὶ ἄνταν ἐξημέρωσεν (2) ἐμάθεν ὁ κύρης τοῦς Τύρου πῶς ὁ ῥήγας ἦρτεν εἰς τὴν χώραν, ἐπικράνθην, καὶ εἶπεν· ἀκανί, ἔχω καταπατητάδες (3)· καὶ ἐβάλεν καὶ ἐβλέπαν του ἀμπέξω 'μέραν νύκταν· καὶ ὁ ῥήγας πάλε ἐβλέπετον· καὶ εἶχαν κακὴν ζωήν· ὅτι ἐφοβοῦνταν μὲν πέψῃ (4) χαρτία εἰς τὴν 'Ρώμην (5) καὶ ἐννοιάζουνταν καθημερινόν· καὶ ὁ διάβολος ἔβαλλεν εἰς τὴν καρδίαν του τὰ δὲν ἐννοιάζετον [ὁ ῥήγας].

Ἀληθείᾳ ὁ κύρης τοῦς Τύρου ἔπεψεν μαντατοφόρους εἰς τὸν Πάπαν, τὸν κύρην τοῦ Κουρίκου ὀνόματι σὶρ Χετοῦ Γγανιὰτζ (6), ὁ ποῖος ἦτον πολλὰ κατάδικος πάντα τοῦ καλῷ (7), ὁ ποῖος ἦτον φευγὸς ἀπὸ τὴν Ἀρμενίαν διὰ πολλὰ κακὰ τὰ ἐποῖκεν κατὰ πρόσωπα του σὶρ Χετοὺμ (8) τοῦ ἀφέντη του κληρονόμου τῆς Ἀρμενίας, καὶ ἦρτεν εἰς τὸν ῥὲ Χαρρῆν μὲ τὴν γυναῖκάν (9) του καὶ μὲ τὰ παιδιά του· καὶ ὁ καλὸς ῥὲ Χαρρῆν ἐπερίλαβέν τον καὶ ἐποῖκέν του ζωὴν ὡς (10) ἔπρεπεν· καὶ ὡς γοῖον ἔβαλλεν λογία μεσὸν τοῦ σὶρ Χετοὺμ τοῦ ῥηγὸς τῆς Ἀρμενίας καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του τοῦ σὶρ Τόρος, καὶ τίτοιον σκάνταλον ὡς γοῖον ἔβαλλεν εἰς τὴν Ἀρμενίαν μέσα τοὺς β' ἀδελφοὺς, τίτοιον σκάνταλον ἔβαλλεν καὶ μέσα τοὺς β' ἀδελφοὺς τούτους· καὶ ὁτόσον ἐγίνετον, ὅτι μίαν ἡμέραν ἐπῆγαν καὶ ἀρεστιάσαν τὸν ῥῆγα εἰς ταῖς ζ' φεβρουάρη ᾳτ' Χριστοῦ, καὶ ἔβγαλεν [ὁ κύρης τῆς Τύρου] (11) δυναστικῶς τὸν ἀδελφόν του τὸν ῥὲ Χαρρῆν καὶ ἐπέψεν τον εἰς τὴν Ἀρμενίαν εἰς τὸν ῥὲ Χετοὺμ τὸν πεθερόν του [ὁ πγοιὸς ἦτον ῥήγας τῆς 'Αρμενίας. Καὶ ἔμεινεν ὁ κύρης τῆς Τύρου εἰς τὸ κουβέρνον τοῦ ῥηγάτου (12) χρόνους θ'].

Καὶ τῇ ε' μαρτίου ᾳτθ' Χριστοῦ ὁ σὶρ Σιμοὺν τὲ Μουντολὴφ ὁ καβαλ-

1) La même addition est donnée par Str. — 2) Καὶ τὸ πωρνό. — 3) εἶπεν· Ἔχει ὁ ῥήγας κ. io ho delli spioni. — 4) καὶ ἐφοβᾶτον ὁ κύρης τῆς Τύρου μὲν, comme chez Str. — 5) εἰς τὸν Πάπαν — 6) Χετὸν Γανιάζ. Siricietu Ganiaz. — 7) ἦτον πάντα κατάδικος τοῦ ῥηγός. — 8) Χετοῦ. Ser Scietum. — 9) γεναῖκάν. — 10) ὡς γοιὸν. — 11) e mese il signor de Tiro per forza il suo fratello. — 12) Nel governo del regno.

λάρης τὸν κύρην τῆς Τύρου ἐσφάξεν τον εἰς τὴν ἀναπάν(1)· καὶ τῇ κ' αὐγούστου ᾳτθ' Χριστοῦ ἐστράφην εἰς τὴν Κύπρον ὁ καλὸς ῥὲ Χαρρῆν· καὶ ἐπέψαν τὸν υἱόν του ῥήγαν τῆς Ἀρμενίας(2) μὲ τὴν γυναῖκαν τοῦ κυροῦ τοῦς Τύρου μὲ τὰ παιδιά της, τὸν Λιβοῦν τὲ Λουζουνίαν, ὁ ποῖος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ παπποῦ του ἐγίνην ῥήγας τῆς Ἀρμενίας· καὶ ἡ παρθένος Μαρία τὲ Λουζουνία κόρη τοῦ κυροῦ τοῦς Τύρου ἐρμάσαν την μὲ τὸν ἀφέντην τὸν Μανουὴλ τὸν Κατακουζηνὸν τὸν δεσπότην τοῦ Μωρέως, ὁ ποῖος ἦτον ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως τῆς Κωνσταντινόπολις. Ἡ ῥήγαινα ἦτον εἰς τὸν πατέραν της. Καὶ ἀφέντεψεν, ἀφὸν ἐστέφθην ὥς που καὶ ἐπέθανεν λθ' χρόνους καὶ δ' μῆνες καὶ κδ' ἡμέραις, καὶ ἐπέθανεν ἡμέρα πέπτη τὴν ὕστερη μαρτίου ᾳτκδ' Χριστοῦ εἰς τὸν Στρόβιλον· καὶ τὴν παρασκευγὴν τῇ θ' ἀπριλίου ἐφέραν τον ἀπαὶ τὸν Στρόβιλον εἰς τὴν Λευκωσίαν καὶ ἐθάψαν τον εἰς τὸν Σὰν Τομένικον(3).

Ἀκομὴ τὸν ἰούλην μῆναν [ᾳτκε'] ὥρισεν ὁ ῥὲ Οὔνγκες καὶ ἐφουρκίσαν ρ' ἀνθρώπους [εἰς τὴν χώραν ιη', καὶ] εἰς τὴν Ἀμμόχουστον [η'], εἰς τὴν Κερηνείαν [η'], εἰς τὴν Πάφον καὶ εἰς τὴν Λεμεσὸν [ζ'], εἰς τὸν Κορμακίτην ζ', εἰς τὸ Καρπάσιν ις'(4). Τοῦτοι οἱ ἀθρῶποι ἦσαν κλέφταις, κουρσάριδες, ληστάδες, καὶ ἐκουρσεῦγαν καὶ ἐσκοτόναν, καὶ ἐποῖκαν μεγάλα κακὰ εἰς τὸ νησίν· καὶ ὁ ἀμιράλης(5) ἀρμάτωσεν β' κάτεργα καὶ ἐπίασεν τὰ δύο κάτεργα(6) τὰ κουρσάρικα, καὶ ἐφέραν τα εἰς τὴν Ἀμμόχουστον καὶ ἔπεψεν καὶ ἐφουρκίσαν τους.

Καὶ ἐκουρουνιάστην ὁ Οὔνγκε τὲ Λουζουνίας ὁ ἀνεψιός του· καὶ νὰ σᾶς εἰπῶ τὰ πράγματα τὰ ἐγίνουνταν εἰς τὸν καιρόν του. Εἰς τοὺς ᾳτλ' Χριστοῦ ἐκατέβην ὁ ποταμὸς τῆς χώρας τόσον μέγας καὶ ἐξερρίζωσεν πολλὰ δεντρὰ, καὶ ἐκατέβασέν τα καὶ ἐφέρεν τα εἰς τὴν χώραν, καὶ ἐστούπωσεν(7)

1) drento in un necessario. — 2) τὸν υἱὸν τοῦ ῥηγὸς εἰς τὴν Ἀρ. — 3) et fu incoronato il re Ugo de Cipro il mese di aprile 1324. — 4) καὶ εἰς τὸ Καρπάσιν κ'. — 5) ἀμιραλῆς. — 6) galere. — 7) Καὶ τῇ ι' νοεμβρίου ᾳτλ' Χριστοῦ ἐγίνην μεγάλη τάραξι ἀπὸ βροχὴν, καὶ τὴν νύκταν ἐκατέβην ἕνας μέγας ποταμὸς εἰς τὴν Λευκωσίαν καὶ ἔφερεν πολλὰ δεντρὰ καὶ 'σύρτην καὶ ἐστούπωσεν.

τὸ γειοφύριν τοῦ Συνεσκάρδου, καὶ ὁ ποταμὸς ἐπῆγεν τριγύρου τῆς χώρας καὶ ἐχάλασεν πολλὰ σπιτία(1) καὶ ἔπνιξεν πολὺν λαόν· καὶ τὸ ψῆλος τοῦ νεροῦ ἔχει σημάδιν ἕναν καρφὶν εἰς τὸν ἅγιον Γεώργιον τῶν Ὀρνιθίων(2)· [καὶ διὰ ἐκείναις ταῖς ψυχαῖς καὶ διὰ ἀθθύμησιν ὡς τὴν σήμερον γίνεται λιτανεία εἰς ταῖς ι' νοεμβρίου](3).

Καὶ εἰς τὴν ἐχρονίαν ᾳτμή' ἔπεψεν ὁ θεὸς θανατικὸν μέγαν διὰ τὰς ἁμαρτίας μας καὶ ἐπέθανεν τὸ ἥμισον τοῦ νησίου. Καὶ εἰς τοὺς ᾳτνα' ἀρχέψεν ἡ εὐλογημένη ἀκρίδα καὶ ἤρτεν εἰς τὴν Κύπρον [καὶ ἐποῖκεν μέγαν κακόν]. Καὶ εἰς τοὺς ᾳτξη' (4) ἦλθεν ἄλλον θανατικὸν τῶν παιδίων καὶ ἐξηλείπτην [ὅλον τὸ περίττου] νησίν.

Ἀγρικήσετε πῶς ἡ ἁγία Ἑλένη [ἐλθόντος της εἰς τὴν Κύπρον] μὲ τὸ θέλημαν τοῦ θεοῦ ἔφηκεν πολλὰ προσκυνήματα εἰς τὸ νησίν, τὸν σταυρὸν τὸν μέγαν καὶ τὸν μικρὸν εἰς τὴν Τόγνην(5), ὁ ποῖος(6) ἐπολόμαν πολλὰ θαύματα καὶ πολλαῖς ἰατρείαις· θωρῶντα οἱ Λατῖνοι ἐζηλεῦγαν καὶ ἐλαλοῦσαν ὅτι δὲν εἶναι θαῦμα τοῦ σταυροῦ, ἀμμὲ οἱ Ῥωμαῖοι μὲ μαγείαις πολομοῦν θαύματα· ἄλλοι ἐλαλοῦσαν, ὄχι, ἀμμὲ τὰ θαύματα διὰ τοῦ σταυροῦ γινίσκουνται. Γρικῶντα ἕνας παπᾶς λατῖνος ἐθυμώθην, ὀνόματι σὶρ Τζούαν Σαρθαμαρῆν(7), ἐπῆγεν εἰς τὴν Τόγνην(8) καὶ τὴν νύκταν ἔκλεψεν τὸ ζωοποιὸν ξύλον καὶ ἐβάλεν το ἀπουκάτω εἰς τὴν κόττα του, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν 'γιαλὸν, ὁποῦ τὸν ἐγδέχετον τὸ ξύλον νὰ τὸν σηκώσῃ, καὶ ἐνέβην ἐς τὸ ξύλον καὶ ἀρμενίσαν· ὦ τοῦ θαύματος! παραῦτα ἐγίνην ζάλη καὶ ἤρταν νὰ πνιγοῦσιν καὶ ἐβγάλαν τον εἰς τὴν γῆν· ὁ ποῖος ἔβγαλεν

1) καὶ ἐπερικύκλωσεν μέσα τὴν χώραν, καὶ ἐχάλασεν οὖλα τὰ περίττου σπίτια. — 2) Καὶ ἐβάλλασι δι' ἀθθύμησιν εἰς τὸν ἅγ. Γ. τ. Ὀρ. ἕνα καρφὶν 'ψηλὰ ὡς ὁποῦ ἔφθασεν, καὶ ἄλλο καρφὶν εἰς τὸ σπίτιν τοῦ κούντη τῆς Τρίπολης κατὰ πρόσωπα τοῦ καστελλιοῦ. e per ricordanza messero segnali, al' incontro del castello ficcorono un chiodo, et il simile nella chiesa di san Zorzi delli Pollami, li quali stanno fin il giorno presente et era l'acqua alta nove brazze, et anegò la maggior parte del popolo. — 3) Che la vigilia di san Marti si face ogni anno una processione. — 4) 1376, Str. — 5) casal Togni. — 6) ὁ πγοιὸς. — 7) Sandamari. — 8) casal Togni.

τὰ τζουελλία καὶ(1) οὖλον τὸ μαργαριτάριν καὶ ἐπῆρέν τα, καὶ τὸ ζωοποιὸν ξύλον ἐρρίψεν το μέσα εἰς τὴν κερατζίαν τοῦ Ἀβρὰν(2) εἰς τὸ χωρίον τὸ Καλαμοῦλιν, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ ξύλον καὶ ἐπέρασεν.

Ὁ δὲ ὁ σταυρὸς τῶν Λυμπίων, τοὐτέστιν ὁ μέγας, μοναχός του ἦλθεν κάτω τοῦ ὄρου, καὶ ἦτον εἰς τὴν ἐχρονίαν ᾳτκς΄(3) ὡς ὅπου οἱ Σαρακηνοὶ ἦλθαν καὶ [ἐπῆραν τὸν ῥὲ Τζένιον, καὶ] ἐκάψαν τὴν ἐκκλησίαν· ἀληθείᾳ τὸ τιμίον ξύλον ὅπου ἦτον μέσα, ἔμεινεν χωρὶς βλάβην μὲ τὸ χρυσάφιν τὸ ἦτον μετά του.

Ἡ ποία κλεψία τὴν ἐποῖκεν ὁ παπᾶς εἰς τὸν σταυρὸν ἔτον ᾳτιη΄ Χριστοῦ· καὶ ἔμεινεν τὸ τίμιον ξύλον ὁ σταυρὸς εἰς τὴν κερατζίαν κβ΄ χρόνους, καὶ εἰς τοὺς ᾳτμ΄ Χριστοῦ ὄνταν ἐθέλησε νὰ φανερωθῇ, ἐφάνην ὑπ' ὄρομαν εἰς ἕναν σκλαβοποῦλον, βοσκαρίδιν τῶν σφακτῶν(4) ἀπαὶ τὸ χωργίον τὸ Καλαμοῦλιν, ὀνόματι Γεώργιος, τὸν ποῖον αἰχμαλωτεῦσαν οἱ κουρσάριδες καὶ ἐπουλῆσάν τον εἰς τὸ αὐτὸν χωρίον κοντὰ τῆς Κακορακίας(5)· καὶ ὁ αὐτὸς Γεώργιος ἐξηγήθην τὸ ὄρομάν του πολλοὺς, καὶ εἶπάν του· Εἶναι φαντασία! καὶ συχνὰ ἐθῶρεν(6), ὅτι ἔκραζάν τον καὶ ἐλαλοῦσάν του τ' ὄνομάν του· Ἔλα εἰς αὐτόν μου, κ' ἐγὼ νὰ σοῦ δώσω θησαυρὸν, ἀποῦ νὰ μὲν σὲ λείψῃ. Οἱ δ' ἐκεῖνοι ἀποῦ τοῦ 'γρικοῦσαν πάντα ἐλαλοῦσάν του· Φαντασία τοῦ δαιμόνος εἶναι! Ἐγένετον εἰς τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ὡς γοῖον ἔβοσκεν τὰ σφαχτὰ, ἐκοπίασεν καὶ ἔπεσε νὰ κοιμηθῇ κοντὰ τῆς κερατζίας ὅπου ἦτον ὁ σταυρὸς, καὶ δὲν ἠμπόρε νὰ κοιμηθῇ· καὶ ὡς γοῖον ἐκείθετον, ἐβίγλησεν 'ψηλὰ καὶ θωρεῖ ἕναν κεράτζιν εἰς τὸ κλαδὶν τῆς κερατζίας, ἐσηκώθην καὶ ἐπεθύμησεν νὰ τὸ φάγῃ· καὶ 'σηκώθην καὶ σύρνει τὸ ῥαβδίν του νὰ ῥίψῃ τὸ κεράτζιν, καὶ ἐπεριπλέκτην εἰς τὰ κλαδία τὸ ῥαβδίν· τότε ἐπίασεν πέτραν καὶ ἔσυρε νὰ ῥίψῃ τὸ ῥαβδὶν, καὶ ὡς γοῖον ἐπῆγεν νὰ σύρῃ τὴν πέτραν, θωρεῖ λαμπρὸν μέσα εἰς τὴν κερατζίαν καὶ ἐφοβή-

1) καὶ ἔπγιασεν τὸν σταυρὸν καὶ ἔβγαλεν τὸ ἀσῆμιν καί — 2) Ἀβρᾶ. Arnà. — 3) ᾳυκς΄. Str. 1426. — 4) ὄρομαν ἑνοῦ παιδίου σκλαβόπουλου. schiavetto pastorello. — 5) Κακορυακιᾶς. Cacorachia. — 6) πάλε ἐσυχνοθῶρέν το.

θην· πιάνει τὸ ραβδὶν, καὶ ἐπῆγεν τρεχάτος εἰς τὸ χωργίον καὶ ἔβαλε φωναῖς· Ἐλᾶτε, ὅτι λαμπρὸν ἐβάλαν εἰς τὴν κερατζίαν, καὶ δὲν εἶδα τίς τὸ ἔβαλεν, διὰ νὰ κάψουν τὸ δεντρόν! Τοῦτον ἐποῖκεν νὰ μὲν ἐννοιαστοῦν πῶς ἐκεῖνος ἔβαλεν τὸ λαμπρόν. Ὁ λαὸς ὅτοιμα ἔπιασε νερὸν καὶ ξιναρία καὶ ἦλθαν νὰ γιτιάσουν τὸ δεντρὸν, καὶ μὲν γενῇ καὶ περιττοῦ ζημία· καὶ ὅσον ἦρταν, θωροῦν τὸ λαμπρόν(1), ἄνταν ἦρταν κοντὰ, τότες ἐσκίσαν μέσα τὴν κερατζίαν μὲ τὸ ξινάριν, καὶ ἄνοιξεν ὀλίγον ἡ κερατζία, καὶ παραῦτα ἐβγῆκεν ἡ μυρῳδία, ὡς γοῖον τὸν μοῦσκον. Ὁ παιδίος θεωρεῖ τὸν σταυρὸν καὶ βάλεν φωνὴν μεγάλα· Τώρα ἐτελείωσαν τὰ ῥόματά μου· δέτε τὸν σταυρὸν τοῦ Κυρίου! καὶ βάλλει τὸ χέριν του καὶ πιάνει τὸν ζωοποιὸν σταυρόν. Καὶ παραῦτα πιάνουν τον οἱ ἱερεῖς, καὶ παραῦτα ἐγιάναν ιβ΄ ἀστενεῖς ἀπὸ πολλαῖς ἀστένειαις, ὅπου εἶχαν λαμπαχίον(2), ἄλλοι ὅπου ἐπηγαῖναν αἷμαν, στραβοὶ, λωβοὶ(3), καὶ ἄλλοι. Καὶ ὁ λόγος ἐβγῆκεν εἰς τὰ περίχωρα. Γρικῶντά το ὁ πίσκοπος τῶν Λευκάρων ἐπῆγεν μὲ τὸ κλῆρός του καὶ λαὸς πολὺς, καὶ ἦλθαν ζητῶν τὸν σταυρὸν, λαλῶντα· Τοῦτος εἶναι [ὁ σταυρὸς] ἀποῦ ἐκλέψαν ἀπὸ τὴν Τόγνην. Καὶ ὁ παιδίος ὁ Γεώργιος δὲν ἐθέλησε νὰ τὸν δώσῃ· ἀμμὲ ὅτοιμα ἐπῆρεν τὸν σταυρὸν, καὶ ἦρτεν εἰς τὸν ῥῆγα καὶ εἶπέν του τὸ πρᾶμμαν πῶς ἐτραβενίασεν(4). Ὁ ῥήγας ἐβάλεν τον εἰς τὸ σπίτιν του, καὶ θωρῶντα τὰ πολλὰ θαύματα ἀποῦ γινίσκουνταν ἀπὸ ξαυτῆς του, ἐπεθύμησε νὰ τὸν κρατήσῃ εἰς τὸ σπίτιν του, καὶ ἐκρατῆσέν τον ιδ΄(5) ἡμέραις. Καὶ τὴν νύκταν, ὡς γοῖον ἐκοιμᾶτον, ὁ ῥήγας εἶδεν ἕναν ὄρομαν πολλὰ κακὸν, καὶ φοβήθην, καὶ ἔκραξεν τὸν Γεώργιον καὶ ἔδωκέν του τὸν σταυρόν. Καὶ ἐγύρεψάν τον νὰ πάγῃ εἰς Κερηνείαν [διὰ ἀστενεμένους], καὶ ἐπῆγεν μὲ τὸν σταυρὸν, καὶ ἐποῖκεν πολλὰ θαύματα. Καὶ ἐκρέμισεν ὁ παιδίος [ἀπαὶ τὸ γονικόν του] καὶ ἐτζακίστην τὸ πόδιν του, καὶ διὰ θελήματος θεοῦ καὶ τῆς ἐνεργείας τοῦ ζωοποιοῦ σταυροῦ ἐγίανεν, καὶ ἐκουρεύτην μοναχὸς, καὶ ἐκράξαν τον Γαβριήλ.

1) θωροῦν πῶς ἅφτεν ὀμπρὸς εἰς τὸν σταυρόν. — 2) λαμπασμένοι. inspiritati. — 3) λωροί. asserati. — 4) ἐτρεβενίασεν. — 5) ια΄. undese.

Καὶ γιατὶ οἱ Λατῖνοι φθονοῦν τοὺς Ῥωμαίους, κρύβουν τὰ θαύματα τὰ γινίσκουνται ἀποὺ τὰ εἰκονίσματα καὶ ἀποὺ τὰ τίμια ξύλα εἰς τὰς ἐκκλησίας τῶν Ῥωμαίων, ὄχι δι' ἀπιστίαν, ἀμμὲ διὰ φθόνον· διὰ τοῦτον ἐλαλούσασιν οἱ 'κκλησιαστικοὶ Λατῖνοι, ὅτι ὁ σταυρὸς δὲν εἶναι τίμιον ξύλον, ἀμμὲ τὰ θαύματα γινίσκουνται ἀποὺ τέχναις.

'Σ ἐκεῖνον τὸν καιρὸν εὑρέθην εἰς τὴν Λευκωσίαν ἐπίσκοπος τῆς Ἀμμοχούστου(1) ὁ φράνγκος, ὀνόματι Φρὲ Μαρὰ(2), καὶ 'γρικῶντα τὰ θαυμαστὰ θαύματα τοῦ σταυροῦ καὶ τὰ ψεματινὰ λογία τῶν Λατίνων λαλῶντα, οἱ Ῥωμαῖοι(3) πλανοῦν τὸν λαὸν καὶ βάλλουν τους εἰς αἱρεσίαν, λαλῶντα διὰ τὸν σταυρὸν πῶς ἔνι τίμιον ξύλον ἀπὸ τὸν σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ, καὶ λαλοῦν ψέματα καὶ πέφτουν ὡς γοῖον τοὺς Ἕλληνες(4) καὶ ὀνομάζουν πράμματα ἄπρεπα τὰ ποῖα δὲν εἶναι· ἔπεσεν ὁ 'πίσκοπος εἰς ζήλαν, καὶ μὲ μεγάλην κακίαν ἐπῆγεν εἰς τὸν ῥὲ Οὔνγκε καὶ εἶπέν του· Ἀφέντη, ἤξευρε, ὅτι εἶναι ἁμαρτίαις ἡ ποῖαις συγχωροῦνται μὲ τὸν ῥιμιατὸν(5), οἱ δὲ Λατῖνοι ἔχουν νερὸν τοῦ ἁγιασμοῦ τὸ πολομοῦν τὸ σαββάτον μὲ τὸ δρόσος· ἄλλαις ἁμαρτίαις συγχωροῦνται διὰ προσευχῆς καὶ νηστείας, καὶ ἄλλαις διὰ τὸ λαμπρὸν, τὸ λέγομεν πῦρ καθαρτήριον· ἡ δὲ ἁμαρτίαις ὁποῦ σύρνουν τὸν λαὸν εἰς ἀπιστίαν, καὶ οἱ ἄρχοντες τοῦ λαοῦ ἀπομεινίσκουνται, τοῦτοι πᾶσιν ἀσυμπάθητοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον· διὰ τοῦτο ἐφάνην, ὅτι ἐγὼ καὶ σοὺ θέλομεν δώσειν λόγου τοῦ θεοῦ διὰ τὰ 'γρικοῦμεν, ὅτι μεσόν μας ἕναν κοπέλλιν ἐπελέκισεν ἕναν σταυρὸν καὶ λαλεῖ ὅτι εἶναι ἀπὸ τὸν σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ, καὶ 'μεῖς(6) βαστοῦμέν το. Ὁ ῥήγας εἰπέν του· Τίντα μέλλει νὰ γινῇ; Ὁ 'πίσκοπος εἶπέν του· Νὰ τὸ ἐξετάσωμεν, ἂν ἦναι ἀπὸ τὸ ξύλον τοῦ ζωοποιοῦ. Ὁ ῥήγας εἶπέν του· Εἶναι νὰ 'ξετάσω τὰ μυστήρια τῶν ἐκκλησιῶν; Εἶπέν του ὁ 'πίσκοπος· Ὄχι, ἐμέναν, ἐμέναν

1) Famagosta. — 2) Fra Marin. — 3) li Greci. — 4) Strambaldi n'ayant pas compris ce mot a écrit : come ελλιρτο *(sic)*. — 5) per pregheri. — 6) καὶ λαλοῦν πολλαῖς πελλάραις, καὶ 'μεῖς. Ces mots manquent dans Strambaldi.

ἐγγίζει! ἀμμὲ, εἶπέν του, χωρὶς τῆς βοηθείας σου δὲν ἠμπορῶ νὰ τὸ ποίσω. Ὁ ῥήγας εἶπέν του· Ποῖσαι ἐκεῖνον τὸ εἶναι χρῆσι ὀμπρός μου, καὶ δὲν εἶναι τινὰς νὰ σὲ καταδικάσῃ. Ὁ ἐπίσκοπος εἶπέν του· Ἀφέντη, ἠξεῦρε πῶς ἐξετάζουνται τὰ τίμια ξύλα διὰ πυρὸς καὶ αἵματος· διὰ τὸ λαμπρὸν, νὰ τὸ βάλλῃς τὸ ξύλον, καὶ ἂν καγῇ, δὲν εἶναι τίμιον ξύλον, εἰ δὲ μείνῃ χωρὶς βλάβην, εἶναι τίμιον ξύλον· ἀκομὴ ἂν ἔν' καὶ τρέχῃ ἀπὸ τινὰν αἷμαν, καὶ νὰ τὸ βάλλῃς ἐπάνω, στέκει τὸ αἷμαν καὶ πήσει. Ὁ ῥήγας εἶπέν του· Ποῖσαι τὸ σοῦ φαίνεται.

Τότε ὥρισεν ὁ ἐπίσκοπος καὶ ἐφέραν τὸ μέγαν κανούνιν τὸ ῥηγάτικον τὸ τετρακάντουνον, καὶ ἐγέμωσάν το κάρβουνα καὶ ἄψάν τα, καὶ ἐπίασεν τὸν σταυρὸν, ὁ ποῖος ἦτον χωρὶς ἀσῆμιν καὶ ἔβαλέν τον, ὀμπρὸς τοῦ ῥηγὸς καὶ ὅλους ὅπου ἦτον εἰς τὸ παλάτιν, μέσα εἰς τὸ λαμπρὸν, καὶ ἐποῖκεν ὥραν πολλὴν, ὅτι πολλοὶ ἐλαλοῦσαν, ἐκάην· τὰ ἐπίσα ἐπιάσαν τον μὲ τὸν ζαμμὸν(1) καὶ ἐβγάλαν τον, καὶ ἔμεινεν χωρὶς βλάβην ὡς γοῖον ἦτον. Ἡ ῥήγαινα ἡ Ἀλὶς ἡ γυναῖκα τοῦ ῥὲ Οὔνγκε [πηγαίνοντά της εἰς τὸν Μαχαιρᾶν(2), καὶ γυναῖκες δὲν ἐμπαῖναν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἔσω, καὶ ἐκείνη ἐθέλησεν νὰμπῇ, ἐπιάσθην ἡ γλῶσσά της, καὶ] ἦτον πιασμένη ἀπαὶ τὴν Μαχαιριώτισσαν [χρόνους γ']· τὸ νὰ 'δῇ τὸ ξύλον τοῦ σταυροῦ σωστὸν καὶ καλὰ, ὡς γοῖον τὸ 'βάλασιν, ἔβαλεν φωνὴν μεγάλην· Πιστεύω, Κύριε, ὅτι τοῦτον τὸ ξύλον(3) εἶναι ἀπὸ τὸ ξύλον τοῦ Χριστοῦ· καὶ λαλῶντα τὸν λόγον, ἐκαθάρισεν ἡ γλῶσσά της, ὢ τοῦ θαύματος! Τότε ὁ ῥήγας ἔκραξεν τὸν μοναχὸν Γαβριὴλ καὶ εἶπέν του· Ἔπαρ' τὸ ζωοποιὸν σταυρὸν καὶ ἄμε ὅπου θέλεις εἰς ὅλον μου τὸ νησὶν, μόνον μὲν τορμίσῃς νὰ τὸν πάρῃς ἔξω τῆς Κύπρου, καὶ ἂν τὸν πάρῃς, θέλω σοῦ δώσειν κακὸν θάνατον.

Εἰς ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἡ τάμε Μαρία Τεπλησίε(4) διὰ τὸ θαῦμαν τὸ εἶδεν εἰς τὴν ἀδελφοτέκνην της καὶ διὰ νὰ κατευοδωθῇ ὁ ἄντρας της, ὅτι ὁ ῥήγας ἔπεψέν τον μαντατοφόρον εἰς τὸν Πάπαν νὰ 'μερώσουν

1) ζαυλόν. con un moccaor. — 2) casal Machierà. — 3) φωνὴν, καὶ ἐσύντυχεν καὶ λαλεῖ τους· Ἄπιστοι, ἐγὼ πιστεύγω ὅτι ὁ αὐτὸς σταυρός. — 4) de Blis.

μὲ (1) τοὺς Γενουβίσους διὰ μάλλωμαν τὸ 'γίνην μεσόν τους καὶ τοὺς Κυπριώταις, ἐζήτησεν μὲ ὅλην της τὴν καρδίαν τοῦ ῥηγὸς νὰ τῆς δώσῃ ὁρισμὸν καὶ τόπον νὰ κτίσῃ ναὸν τοῦ τιμίου σταυροῦ ἀπού γῆς. Ὁ ῥήγας μετὰ χαρᾶς ἔδωκέν της ὁρισμόν. Τότες ἡ ἀρχόντισσα ἔκραξεν τὸν μοναχὸν Γαβριὴλ καὶ εἶπέν του, διὰ τὰ μεγάλα θαυμάσια τοῦ τιμίου σταυροῦ ἐμπῆκεν εἰς ὄρεξιν νὰ κτίσῃ ναὸν τοῦ τιμίου σταυροῦ διὰ τὴν ψυχήν της· διὰ τοῦτον, εἶπέν του· Ἄμε ὅπου νὰ σ' ἀρέσῃ νὰ εὕρῃς τόπον νὰ κτίσωμεν ναόν.

Ἀκομὴ ἡ χώρα δὲν ἦτον κτισμένον τὸ τειχίον (2), ὁ μοναχὸς ἐζήτησεν τοῦ θεοῦ νὰ τοῦ ἀποκαλύψῃ ποῦ νὰ τὸν κτίσῃ τὸν ναὸν, καὶ ἐπλημμέλαν ὅτοσα, ὅτι ἐφάνην του εἰς ἕναν ἀναπαμένον τόπον νὰ τὸν 'γείρουν ὅπου εἶναι εἰς τὴν γῆν τοῦ ἁγίου Δομετίου (3). Καὶ εἶπέν το τῆς [ἄνωθεν] καβαλλαρίας, ἡ ποία παραῦτα ὥρισεν καὶ ἐσγάψαν καὶ ἐθεμελιῶσάν τον μὲ τὴν εὐχὴν τοῦ ἐπισκόπου [Ῥωμαίων] Λευκωσίας (4). Καὶ ἄνταν ἐτελειώθην ὁ ναὸς, ὥρισεν ἡ κυρὰ ἡ ῥήγαινα (5) καὶ ἐκτίσαν κελλία διὰ μοναχοὺς, καὶ ἐποῖκεν τὴν μονὴν, καὶ ἐξωδίασεν καὶ ἐζωγραφίσαν την καὶ ἐβάλαν τὰς εἰκόνας εἰς τὰ στασιδία, καὶ ἐποῖκεν τὰ ἱερὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ βιβλία· καὶ οὕλην τούτην τὴν ἔξοδον ἐποῖκέν την ἡ ῥήγαινα Ἀλὶς ἡ γυναῖκα τοῦ ῥηγὸς τοῦ ῥὲ Οὔνγκε [καὶ ἡ καβαλλαρία]· καὶ ἐκράκτην ὁ Σταυρὸς ὁ Φανερωμένος (6)· καὶ τὸ ξύλον ἐκόσμησέν το μὲ τὸ ἀσῆμιν καὶ χρυσίον καὶ μαργαριτάρι καὶ πέτραις πρετζιοϋζαις, καὶ ἐβάλαν τον εἰς ἕναν σεντοῦκιν, καὶ ἐβάλαν τον μέσα εἰς τὸν αὐτὸν ναόν.

Τὸν καιρὸν ἐκεῖνον εὑρέθην εἰς τὴν Κύπρον ὁ πατριάρχης τῆς Ἀντιοχείας ὀνόματι Ἰγνάτιος, θωρῶντα τὸν ἔξοδον καὶ τὸ θέλημαν τῆς καβαλλαρίας καὶ τῆς ῥήγαινας, καὶ τὰ θαύματα τοῦ σταυροῦ, ἐποῖκεν καὶ ἐποῖκαν

1) Πάπαν, διὰ νὰ ποίσῃ ὁ Πάπας ἀγάπην τοῦ ῥηγὸς μέ. — 2) Καὶ ἀκομὴ ἡ χώρα δὲν ἦτον πολλὰ κτισμένον τὸ τειχόκαστρον. — 3) San Demetrio. — 4) Λευκουσίας. Str. écrit toujours *Nicossia*. — 5) ὥρισεν ὁ ῥήγας. — 6) La Croce Ritrovata.

ἕναν σταυρὸν μέγαν, ξυλένον κάρινον, τὸ μάκρος πιθαμαῖς ε' (1), καὶ τὸ πλάτος τοῦ ξύλου δ' δακτυλία, καὶ ἐγκαινίασέν τον καὶ ἐμύρωσέν τον μὲ γ' λοαῖς ἀποὺ 'πάνω ἕως κάτω καὶ ἔβαλεν μέσα ὀλίγον ἀπαὶ τὸ τίμιον ξύλον, καὶ ἔβαλεν ἀπαὶ τὸ σῶμαν τοῦ Κυρίου τῆς ἁγίας Πέφτης μέσα, καὶ ἔγραψεν τοὺς δέκα ὁρισμοὺς καὶ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ κατὰ Ἰωάννην, τὴν διαθήκην τῆς ἁγίας Πέμπτης (2), καὶ ἔβαλεν λείψανα τῶν ἁγίων μ', καὶ τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου ἀρχιεπισκόπου Κύπρου, τοῦ ἁγίου Τριφυλλίου ἐπισκόπου Λευκωσίας, τοῦ ἁγίου Σωζομένου Ποταμίας καὶ τοῦ ἁγίου Ἡρακλειδίου, καὶ τῶν ἁγίων μ' μαρτύρων τῶν ἐν Σεβαστείᾳ, καὶ τοῦ ἁγίου Εὐθυμίου μονῆς τῶν Ἱερέων (3), καὶ ἐποῖκεν ὀπίσω τοῦ σταυροῦ χολέτραν [σγαφτὴν] κ' ἐκεῖ μέσα ἔβαλεν τὰ ἄνωθεν, καὶ ἐσφαλίσεν τα, καὶ ἐσκεπάσεν ὅλον τὸν σταυρὸν μὲ τὸ μεταξωτὸν καὶ ἐβάλεν τον εἰς τὸ κουβοῦκλιν (4) τοῦ αὐτοῦ ναοῦ, καὶ εἶναι γραμμένον εἰς τὸ βιβλίον τοῦ αὐτοῦ σταυροῦ· καὶ ὅνταν γινίσκεται θανατικὸν, ἢ ἀκρίδα, ἢ ἀβροχία νὰ πολομοῦν λιτὴν καὶ νὰ ἐβγάλουν τὸν Φανερωμένον Σταυρὸν καὶ νὰ τὸν λιτανέσουν (5) τριγύρου τῆς ἐκκλησίας καὶ νὰ ποίσουν δρόσος νὰ τὸν βουτήσουν καὶ νὰ τὸν ῥαντίσουν κατὰ τὸν ἀέραν, καὶ ὁ θεὸς νὰ σηκώσῃ τὴν ὀργὴν, καθὼς ἐπροείπαμεν.

Ὁ αὐτὸς ῥε Οὔνγκε ἔζησεν πολὺν καιρὸν καὶ ἐποῖκεν υἱοὺς καὶ κόραις, καὶ μερτικὸν ἐπεθάναν καὶ μερτικὸν ἐζῆσαν· ὁ πρῶτος ἦτον ὁ σὶρ Πιὲρ τὲ Λουζουνίας κούντης τῆς Τρίπολης, ὁ δεύτερος ὁ Τζουὰν τὲ Λουζουνίας πρίντζης τῆς Ἀντιοχείας καὶ κοντοσταύλης Κύπρου, καὶ ὁ μικρὸς σὶρ Τζακὲτ (6) τὲ Λουζουνίας κοντοσταύλης τῶν Ἱεροσολύμων (7)· καὶ κόρην μίαν ὀνόματι Τιτζήβα (8) καὶ ἄρμασέν την μὲ τὸν σὶρ Φαράντον Τεμαγίορ (9).

Καὶ θωρῶντα (10) ὁ αὐτὸς κούντης καὶ ὁ πρίντζης τοὺς ἐρχομένους ἀπὸ

1) πιθαμαῖς πέντε ἥμισυ. palme cinque et mezo. — 2) Πέφτης. il misterio di Giovedi Santo. — 3) del monasterio d'Andrio. — 4) in una Κουβοῦκλιν *(sic)* Str. — 5) νὰ λιτανεύουν. — 6) Τζάκος. — 7) κοντοσταύλης καὶ συνεσκάρδος. contestabile de Jerusalem et siniscalco. — 8) Τζήβαν. Zaca. — 9) Str. De major. — 10) Le nom du mari de Chive Lusignan étant Ferdinand de Majorque, il faut corriger le texte : τὲ Μαγιόρκας. Θωρῶντα.

τὴν Δύσιν ὄμορφους καὶ καλοὺς, ἐνέβην ζήλα εἰς τὴν καρδίαν τους νὰ(1) τᾶσιν πέρα εἰς τὴν Δύσιν νὰ 'δοῦν τὸν κόσμον καὶ νὰ γευτοῦν τὴν ξενητείαν, ἡ ποία εἶναι πολλὰ γλυκεῖα εἰς ἐκείνους ὁποῦ δὲν τὴν ἐγευτῆσαν καὶ πολλὰ πικρὴ εἰς ἐκείνους ὁποῦ τὴν εἴδασιν· ἐβουλευτῆσαν ἀποὺ 'μέραις μὲ τοὺς καβαλλάριδες τῆς βουλῆς τους νὰ φύγουν νὰ πᾶν νὰ 'δοῦν τὸν κόσμον, καὶ εἶπάν το καὶ τοῦ σὶρ Τζουὰν Λουμπάρη(2) καὶ ἐσμίκτη νὰ πάγῃ μετά τους, διατὶ ἦτον ὁ περίττου δυνατὸς καὶ ὁμορφότερος καβαλλάρης ὁποῦ εὑρίσκετον εἰς τὴν Κύπρον, [φουμισμένος] καὶ εἰς πολὺν τόπον· ὁ ποῖος ἦτον μηνιασμένος [τοῦ ρηγὸς], καὶ εἶχεν μηνίον ὀνομίσματα ω'(3) τὸν χρόνον μοναχὰ, καὶ ἦτον πολλὰ πικραμένος τιτοῖος καβαλλάρης νὰ ἦναι ἠτζου κακὰ ψηφισμένος· καὶ ἔχοντα καὶ τὸ θέλημαν τῶν παιδίων τοῦ ρηγὸς, ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν ρήγαν ὁρισμὸν νὰ πάγῃ νὰ περάσῃ, καὶ ἐδῶκέν του διὰ νὰ μὴ δὲν δείξῃ ὀξόμπλι τοὺς ἄλλους καβαλλάριδες νὰ τὸν βαρυνίσκουν νὰ τοὺς πιντένῃ τὸ μηνίον τους καὶ νὰ τοὺς χαρίζῃ καὶ χωρία· ὁ ποῖος ἐπῆγεν εἰς τὰ παραγιαλία γυρεύγοντα ξύλα νὰ περάσῃ μὲ τὰ δύο παιδία τοῦ ρηγός. Καὶ εἰς τοὺς ᾳτμθ'(4) ἐφύγαν οἱ δύο υἱοὶ τοῦ ρηγὸς, καὶ ἐπῆγαν μετά τους ὁ σὶρ [Σιμοὺν Τενούργιζη καὶ ὁ σὲρ] Πιὲρ Τεκοῦντζες.

Ὅνταν ἐγρίκησεν ὁ ρήγας πῶς ἐπῆγαν τὰ δύο του παιδία, πολλὰ ἐλυπήθην, καὶ δὲν ἠμπορῶ νὰ σᾶς 'ξηγηθῶ τὴν πικρίαν τὴν ἐδιάβασεν. Παραῦτα ἐμήνυσεν τοὺς ἐμπαλίδες, τοὺς τζιβητάνους καὶ οὔλους τοὺς βλεπατόρους τοῦ νησίου νὰ ποίσουν καλαῖς βίγλαις, πὰς καὶ(5) δὲν ἐπέρασαν τὰ παιδία του, νὰ πέψῃ νὰ τὰ κολακέψῃ. Καὶ 'κεῖνοι ηὗραν ξύλα καὶ ἐπέρασαν ἀπαὶ τὰ Στηλαρία(6) ἀποὺ μίαν μερίαν· καὶ ὁ σὶρ Τζουὰν Λουμπὰρ ἦτον εἰς ἄλλην μερίαν [καὶ ηὗράν τον οἱ βιγλάτορες εἰς τὴν μερίαν]

1) ὁ αὐτὸς Πιὲρ Τελουζούνιας ὁ κούντης ἐκείνους ὁποῦ ἔρχουνταν ἀπὸ τὴν Δύσιν καὶ ὁ ἀδελφός του ὁ μισὲρ Τζουὰν Τελουζουνίας, ἤρτέν του ὄρεξι νά. — 2) Λαμπερτή. Lumbarti. — 3) μηνίον λοκότενα. bisanti 900. — 4) ᾳτμε'. Str. 1349. — 5) ὅλους ὁποῦ ἐβλέπαν εἰς τὸ νησὶν νὰ πάρουν σκοπὸν πὰς καὶ ἀκομή. — 6) Στηλάργια. Stilaria.

τῆς Ἀμμοχούστου, καὶ ἐποῖκάν το νῶσιν τοῦ ἐμπαλῆ τῆς Ἀμμοχούστου, ὁ ποῖος ἔπεψε καὶ ἔφερέν τον καὶ ἔβαλέν τον εἰς τὴν φυλακὴν τῆς Ἀμμοχούστου.

Ὁ ῥήας (1) ἐπῆρεν ὅλην του τὴν παρουνίαν καὶ ἐξέβην γυρευγῶντα τὰ παιδιά του, καὶ ἦτον νὰ μορίσῃ ἀποὺ τὸ κακόν του· καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον καὶ ηὗρεν τὸν πτωχὸν τὸν σὶρ Τζουὰν Λουμπὰρ, τὸν εἶχεν πιάσειν ὁ σὶρ Τουμᾶς Τεμουντελὴφ, ὅπου ἦτον εἰς τὸν τόπον τοῦ ἐμπαλῆ τῆς Ἀμμοχούστου (2), καὶ ηὗρέν τον εἰς τὴν φυλακὴν ὁ ῥήγας, ἀγκρισμένος (3) μετά του, ὅτι ἐπολογίασέν τον, καὶ ἐζήτησε νὰ πάγῃ νὰ περάσῃ· καὶ ὁ ῥήγας εἶπεν εἰς τὴν καρδίαν του, πὰς καὶ νἄτον καὶ τοῦτος εἰς τὴν βουλὴν τῶν παιδιῶν μου νὰ πᾷ μετά τους; ὥρισεν καὶ ἐτυραννίσαν τον χωρὶς ἐλεμοσύνην, καὶ ἐπέψεν τον εἰς τὴν χώραν καὶ ἐβάλαν τον εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ῥηγάτικην εἰς τὸ παλάτιν τοῦ κοντοσταύλη.

Θωρῶντα ὁ ῥήγας ὅτι δὲν τοὺς ηὗρεν, ἐστράφην εἰς τὴν Λευκωσίαν, καὶ παραῦτα ὥρισεν καὶ ἁρματῶσαν β' κάτεργα (4), καὶ ἔπεψεν τὸ ἕνα ἀποὺ τόπον εἰς τόπον γυρεύγοντα τὰ παιδιά του· καὶ ἐπῆγαν ὡς τὴν Χιὸν, καὶ δὲν τοὺς ηὗρεν, καὶ ἐστράφησαν, ὅτι ἤτζου τοὺς ὥρισεν· καὶ τὸ ἄλλον κάτεργον ἐγδέχετον εἰς τὸν λιμιόναν τῆς Ἀμμοχούστου. Θωρῶντα ὁ ῥήγας ὅτι τὸ κάτεργον ἐστράφην καὶ δὲν ηὗρεν τὰ παιδία του, ἔβγαλεν τὸν καλὸν καβαλλάρην ἀπὸ τὴν φυλακὴν τῆς αὐλῆς του, καὶ ἔκοψεν τὸ χέριν του καὶ τὸ πόδιν του καὶ ἐκρεμάσεν τα εἰς τὴν Πυλληρὴν (5), καὶ 'κεῖνον ἐπῆρεν καὶ ἐφούρκισέν τον εἰς τὴν φούρκαν τῇ κδ ἀπριλλίου ατμθ' Χριστοῦ, καὶ ὁ θεὸς νὰ τὸν μακαρίσῃ.

Πάλε ὁ ῥήγας ἔβαλεν β' καραβοκυροὺς εἰς τὰ κάτεργα, τοὐτέστιν τὸν σὶρ Νενῆς (6) εἰς τὸ ἕναν κάτεργον, καὶ τὸν σὶρ Λοῆς Τενόρες (7) ἐς τὸ ἄλλο,

1) Καὶ ὁ ῥήγας. — 2) in loco del governator di Famagosta. — 3) ἀκρισμένος. — 4) Str. traduit toujours *galere*. — 5) et li fece attacar su la Berlina. Str. traduit toujours Πυλληρὴν par Berlina. — 6) Τενῆς. Tenes. — 7 Ντενόρες. Alvise de Nores.

καὶ ἔπεψέν τους μὲ πολλὰ χαρτία εἰς τὸν Πάπαν καὶ εἰς τοὺς προδέλοιπους ἀφέντας, νὰ γυρέψουν τὰ παιδιά του· καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Ῥώμην. Γρικῶντα ὁ Πάπας τὴν θλίψιν τοῦ ῥηγὸς, ἔπεψεν παντοῦ μὲ ἀφορισμὸν, ὅτι μὲν εἶναι τινὰς ἀπότορμος νὰ κρατήσῃ τὰ παιδία ἀπάνω εἰς ἀφορισμὸν, ἀμμὲ νὰ τ' ἀποκόψῃ νὰ στραφοῦν εἰς τὸν τόπον τους.

Καὶ ἐξωδίασεν πεντακόχιαις χιλιάδες ὀνομίσματα (1), ὡς που νὰ τοὺς φέρῃ. Τὸ δουκάτον ἔξαζεν τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ὑπέρπυρα γ' καὶ ιβ', καὶ πολλαῖς φοραῖς παρακάτω δύο τρία καρτζά. Τὸ γρόσιν τὸ ἀργυρὸν ἔξαζεν καρτζὰ κδ', καὶ ὁτόσον ἀσήμιν ἔχουν τὰ καρτζὰ τὰ κδ', ὅσον βαρὺ τὸ γρόσιν τὸ ἀργυρόν (2)· καὶ ἂν εἶχαν ποίσειν τὰ καρτζὰ ἀσημένα ἤθελα εἶσταιν τόσα φτενὰ, ὅτι ἠθέλαν καταλυέσθαιν γλήγορα· ἀμμὲ ἐσμίξαν τα (3) μὲ τὸ χάρκωμαν ν' ἀπαντοῦν. Τὸ λοιπὸν τὰ παιδία ηὗράν τα καὶ ἐφέραν τα εἰς τὴν Κύπρον, καὶ ἐποῖκαν μεγάλην χαράν· ὁ ῥήγας ἐποῖκεν ψουμὶν αἰώνιον τοῦ σὶρ Τονῆς (4) τὸν χρόνον ὀνομίσματα ᾳ', καὶ ἕτερον ψουμὶν τὸν χρόνον ὑπέρπυρα ᾳ' (5), καὶ τοῦ σὶρ Λογῆς (6) Τενόρες καὶ τοὺς κληρονόμους του τὸν χρόνον ,β' (7) εἰς ταῖς καλλίτεραις ρένταις τῆς ῥηγάδας· ὁ ποῖος εἶχεν γυναῖκαν τὴν Χελουῆς Τεπρεζουὴκ (8), καὶ ἡ μανά της ἦτον Τεμπελῆ (9) ὀνόματι Ἀλίς.

Νὰ μηδὲν μείνῃ ἡ ἀφορμὴ τῶν παιδίων χωρὶς νὰ παιδευτοῦν, νὰ δώσῃ ἔξόμπλιν ὁ ῥήγας νὰ μὲν ἀποτορμοῦν οἱ λᾶς νὰ φεύγουν, ἐπιδέξια ἐξέβην παραδιαβαστῶντα ἀποὺ τόπον εἰς τόπον, καὶ ἐπεσῶσαν εἰς τὴν Κερηνείαν, καὶ ἐβάλεν τοὺς δύο του υἱοὺς εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ εἰς τὴν πόρταν ἐμεῖνεν ὁ ῥήγας καὶ πολλὰ ἐλυπεῖτον· καὶ ἐποῖκαν ἡμέραις γ', καὶ εἶχεν πολλὴν λύπην, ὅτι ἦτον ἀφορμὴ τοῦ θανάτου του.

1) bisanti. — 2) Καὶ ἔξαζε τὸ δουκάτον νομίσματα ε', καὶ τὸ γρόσιν τὸ ἀργυρὸν κουκκία ιβ', καὶ τὸ δωκεκάριν κουκκία ς', καὶ τὸ ἀσῆμιν ὀνομίσματα εἴκοσι τὸν μάρκον. Il ducato valeva bisanti cinque, et il mezo bisanti cavati dodici, l'argento bisanti vinti la marcha. — 3) καρτζὰ ὅλα ἀσῆμιν, δὲν ἐκουργίαζαν, καὶ ἐσμίξαν. — 4) Τουνές. Antonio. — 5) bisanti mille. — 6) Alvise. — 7) 'νομίσματα χίλια. bisanti mille. — 8) Τεπρεζούν. Chelvis de Prosino. — 9) τὲ 'Ημπελῆ.

Ηὗρα γραμμένον, ὅτι ὁ ῥὲ Οὔνγκες ἔστεψεν τὸν υἱόν του [τὸν Περρῆν] ῥήγαν τῆς Κύπρου ζωντά του τῇ κδ' νοεβρίου ἀτνη' Χριστοῦ· καὶ ἐπέθανεν ὁ αὐτὸς ῥὲ Οὔνγκες τῇ ι' ὀκτωβρίου ἀτνθ', καὶ ἐθάφτην εἰς τὸν Σὰν Τομένικον εἰς τὸ κατωφλίον (1) ὁποῦ ἐβγαίνει εἰς τὸ κλόστριν. Καὶ [ζωντά του] ἐποῖκεν τὸν υἱόν του τὸν [Τζουάνην] πρίντζην κοντοσταύλην τῆς Κύπρου, καὶ τὸν μικρὸν [υἱόν του τὸν Τζάκον] κοντοσταύλην τῶν Ἱεροσολύμων [καὶ συνεσκάρδον]. Νὰ σᾶς 'πῶ πῶς ἐκουεβερνιάζουνταν τὰ παιδία τοὺς ῥηγάδες. Ἠξεύρετε, ὅτι ἀφὸν ἐπῆραν οἱ Λατῖνοι τὴν Κύπρον ὡς τοῦ ῥὲ Πιὲρ, τὰ παιδία τοὺς ῥηγάδες ἦτον κούντηδες τῆς Τρίπολης, καὶ ἐπένπα τους εἰς τὰ Κουντιάτικα ὅπου εἶναι σήμερον τὸ κηνουργίον (2) καστέλλιν· καὶ κοντὰ τοῦ αὐτοῦ ἀπλικίου ἦτον ἄλλό 'να ἀπλίκιν πλιθαρένον (3) τοῦ κούντη τὲ Γιάφα· καὶ γιὰ τοῦτον ἐκράζαν τα Κουντιάτικα· ὅτι ὁ μέγας υἱὸς ἐγδέχετον τὸ ῥηγάτον, ἴντα ἐχρειάζετον τὴν τιμὴν τοῦ πριντζάτου; Τὸν δεύτερον διὰ μεγάλην τιμὴν ἐχρειάζετον τὸ πριντζάτον, καὶ ἐπολομοῦσάν τον πρίντζην τῆς Ἀντιοχείας· καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἕναν ὀπίσω τοῦ ἄλλου ἐδοῦσάν τους τὰ 'φίκια τοῦ ῥηγάτου, τόσον τοῦ Ἱεροσολυμάτου ὡς γοῖον τῆς Κύπρου. Ἠξεύρετε καὶ τοῦτον, ὅτι ὅσα ὀφφίκια 'πάρουν (4) εἰς τὸ στέψιμον τοῦ ῥηγὸς ἔχουν τα (5) ὅλην τους τὴν ζωήν· ἀμμὲ ἐκεῖνοι ὁποῦ δὲν τὰ 'παίρνουν εἰς τὸ κουρουνίασμαν, ἐμπορεῖ ὁ ῥήγας νὰ τοὺς ἐβγάλῃ (6) ὅταν ἀθελήσῃ· καὶ διὰ τοῦτον ἐκεῖνα τὰ 'φίκια ἐκράζαν τα τοῦ ῥηγάτου, ὡς γοῖον μαριτζᾶν, συνεσκάρδον, πουντιλλιέρης, τζαμπερλάνος· εἰ δὲ τὰ ἄλλα λέγουνται τῆς Κύπρου, ὡς γοῖον ἀμιράλης, ἀδετούρης, πραχτόρας (7), τουρκοπουλιέρης· καὶ ἂν ἔνῃ καὶ δὲν τοὺς ἀλλάξαν, δὲν εἶναι θαυμαστόν· ἀθθυμοῦμαι τὸν βισκούντην, τὸν πράχτοραν καὶ τὰ δελοιπὰ 'φίκια καὶ δὲν τ' ἀλλάξαν ποτέ· ἀμμὲ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ῥὲ Πιὲρ, οὗλους ἀλλάσσαν τους.

Ἀκομὴ ἠξεύρετε, ὅτι γ' πρίντζηδες μόνον ἔχει, τὸν πρίντζην τῆς Γαλι-

1) κατώφλιον. — 2) κηνούργιον. — 3) del plishe *(sic)*. — 4) ἐπαῖρναν. — 5) εἶχάν τα. — 6) ἐπαῖρναν εἰς τὸ κ. ἐμπόρεν ὁ ῥ. νὰ τὰ σηκώσῃ. — 7) πράκτορας.

λαίας, τῶν Ἱεροσολύμων, καὶ τῆς Ἀντιοχείας, καὶ διὰ τοῦτον εἶναι περίττου ἄξια τὸ πριντζάτον παρὰ τὸ κουντάτον.

Καὶ ἀλλοῦ ηὗρα γραμμένον, ὅτι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ῥὲ Οὔνγκες ἐστέφθην ὁ ῥὲ Πιὲρ τῇ κυριακῇ τῇ κδ' νοεμβρίου ᾳτνθ' Χριστοῦ ἀπὸ χειρὸς τοῦ φρὲ Γκῆ τὲ Ἡμπελὴν, ἀδελφὸς τοῦ ἀφέντη τοῦ Ἀρσεφίου, ἐπίσκοπος Νεμεσοῦ (1), εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν, ῥήγας τῆς Κύπρου· καὶ διατὶ ἐκρατοῦσαν οἱ Σαρακηνοὶ τὴν Ἱερουσαλὴμ, διὰ τὴν ἔχθραν καὶ πολλὰ κακὰ οἱ ῥηγάδες ἐδῶκαν τὸ ἀξίωμα τῆς Ἀμμοχούστου καὶ τὰς βούλλας καὶ τὴν χαραχὴν, καὶ ὅνταν ἔμελλε νὰ στεφθοῦν οἱ ῥηγάδες τῶν Ἱεροσολύμων ἐπηγαίναν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· διὰ τοῦτον καὶ ὁ ῥὲ Πιὲρ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον καὶ ἐστέφθην ῥήγας τῶν Ἱεροσολύμων τῇ ε' ἀπριλίου ᾳτξ' (2) Χριστοῦ, ὁποῦ ἦτον πλῆθος τοῦ πλούτου, οὗλοι ἄρχοντες πλούσιοι, ὡς γοῖον ἦτον ὁ σὶρ Φρασὲς ὁ Λαχανεστούρης (3) καὶ ὁ ἀδελφός του ὁ σὶρ Νικὸλ ὁ Λαχανεστούρης. Καὶ δὲν ἠμπορῶ νὰ γράψω τὴν πλουσιότητα τὴν εἶχαν, διατὶ τὰ καραβία τοὺς χριστιανοὺς δὲν ἐτορμοῦσαν ἀποῦ ἔρχουνταν ἀπὸ τὴν Δύσην νὰ πραμματευτοῦν ἄλλου παρὰ εἰς τὴν Κύπρον, διατὶ ἦτζου ἦσαν ὡρισμένοι καὶ διαφεντεμένοι ἀπὸ τὸν ἁγιώτατον Πάπαν, νὰ ἔχουν τὸ κέρδος οἱ πτωχοὶ οἱ Κυπριῶταις, διατὶ εἶναι ἀπλικεμένοι ἀπάνω εἰς μίαν πέτραν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπὸ τὴν μίαν μερίαν εἶναι οἱ ἐχθροὶ τοῦ θεοῦ οἱ Σαρακηνοὶ, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλην οἱ Τοῦρκοι· καὶ διατὶ εἶναι κοντὰ ἡ Συργία (4) εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, ἐπέμπαν τὰ καράβιά τους καὶ ἐκουβαλοῦσαν τὰ πράγματα (5) εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, [καὶ εἶχαν κουμέσους, καὶ ἐπουλοῦσάν ταις τὸν Φρασὲς τὸν Λαχανεστούρην (6) καὶ τὸν ἀδελφόν του]· καὶ ἄντα νἄρταν τὰ ξύλα τῆς Βενετίας, τῆς Γενούβας, τῆς Φλουρέντζας, τῆς Πίζας, τῆς Καταλωνίας, καὶ οὔλης τῆς Δύσης, εὗρισκαν

1) Λεμεσοῦ. — 2) Str. 1260. — 3) μεγάλη πλουσιότητα εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· μέσα εἰς ὅλον ἦτον ἕνας Νεστούρης ὀνόματι Φρασὲς Οὐλαχανεστούρης. Lachanopoli. — 4) Σουρία. — 5) ταῖς πραμματειαῖς. — 6) et vendevano le mercantie a Frasses Lachanopolo.

τὰς πετζίας, καὶ εἴ τι 'χρήζουνταν ἐφορτόναν καὶ ἐπηγαῖναν· καὶ διὰ τοῦτον ἦσαν πλούσιοι οἱ Ἀμμοχουστιανοὶ, καὶ ἐφθονίστην ὁ τόπος, ὅτι ἐρημιάστην καὶ τὸ πλοῦτος ἐστράφην εἰς τοὺς Σαρακηνούς (1).

Καὶ νὰ σᾶς εἰπῶ μερτικὸν ἀπαὶ τὴν ἀρχοντίαν τὴν εἶχεν (ὁ) σὶρ Φρασὲς τοῦ Λαχᾶ (2)· μέσα εἰς πολλὰ καλέσματα τὰ ἐκάλεσεν τὸν ῥήγαν (3) καὶ τοὺς ἀφένταις· ἀληθῶς ὅτι οὖλοι οἱ Συριάνοι τῆς Ἀμμοχούστου τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπολομοῦσαν μὲ τοὺς καβαλλάριδες [τὸν Γενάρην], ἀμμὲ ὁ αὐτὸς σὶρ Φρασὲς πολλὰ ἐξαίσια καὶ μὲ τὸν ῥήγαν πολλαῖς φοραῖς· μίαν φορὰν ἤρτεν ἔσω του, ὁ ποῖος σὶρ Φρασὲς ἀπαὶ τὴν χαρά̓ν του καὶ νὰ δείξῃ τὴν ἀρχοντιάν του ἔβαλεν ξυλαλᾶν (4) γ', δ' γομαρίας ἀντὶς ξύλα καὶ ἐμαγειρέψαν τὰ φαγητά· καὶ ἄνταν ἐδειπνῆσεν ὁ ῥήγας μὲ τοὺς παρούνιδες καὶ οὖλους τοὺς ἀφέντας, ἐκάτσαν χαμηλὰ καὶ ἐπαῖζαν τὸ ζάριν (5)· καὶ ἐθέλησε νὰ τοὺς δείξῃ ἕναν μερτικὸν τοῦ θησαυροῦ του· καὶ ὥρισεν καὶ ἐφέραν μίαν μεγάλην σανία, ὁποῦ τὴν ἐβαστάξαν δ' ἀνομάτοι, γεμάτην μαργαριτάριν χοντρὸν καὶ πέτραις ἀτίμηταις· καὶ εἶχε μέσα δ' λυχνάρια, τοὐτέστι νακαρπάγκουλα (6), καὶ ἐχένωσεν εἰς τὴν γωνίαν τοῦ σπιτίου, ἐχένωσεν δουκάτα ὡς γοῖον νἄχεν εἴστην σιτάριν, καὶ εἰς ταῖς ἄλλαις γωνίαις γροχία καὶ σεραφία. [Καὶ ἐποῖκεν κολατζίουν διὰ κουφετζιοὺν τὸ μαργαριτάριν.] Ἦτον χειμῶνας καὶ εἰς τὴν τζημνίαν κορμία ξυλαλᾶς καὶ κανουνία ἀργυρᾶ· καὶ ξυλαλᾶν ἐπυρόνουνταν (7)· καὶ πευκία μεταξωτὰ, καὶ εἰς μερτικὸν ἐκάθονταν· καὶ ἦσαν σκεπασμένα τὰ δουκάτα καὶ ἡ μονέδαις· καὶ τότες ὥρισεν καὶ ἐσβύσαν ταῖς φωτίαις, καὶ τὴν σανίαν ἔβαλέν την ἴχια μέσα καὶ ἀποσκέπασέν την καὶ ἐφέγγαν τὰ λυχνάρια ὡς γοῖον τὰ κάρβουνα τὰ ἀπτρύμενα. [Καὶ δὲν ἀφῆκε νὰ ἐμπῇ ἔσω ἄτυχους

1) καὶ ὅλον τὸ νησὶν καὶ ὅλα τὰ καλὰ ἐχάθησαν ἀφὸν ἐστέφθην ὁ υἱὸς τοῦ ῥὲ Πιὲρ ὁ Περρῆς διὰ τὸ σκάνταλον τὸ ἐγίνην μὲ τοὺς Γενουβίσους, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Συρίαν. — 2) ὁ Λαχανεστούρης. Lachanopulo. — 3) ῥὲ Πιέρ. — 4) ἐμαγείρευσεν τὰ φαγητὰ μὲ τὸν ξυλαλᾶν. — 5) τὸ ταβλίν. — 6) δ' καρπάκουλα ἤγουν λυχν. — 7) καὶ ἄπλωσεν ὀγδόντα πεύκια μεταξωτὰ καὶ κανούνια ἀργυρᾶ καὶ ἔβαλεν ξυλαλᾶν καὶ ἐπυρόνουνταν.

ἄνθρωπους παρὰ τὸν ῥήγαν καὶ τοὺς ἀδελφούς του,] καὶ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς καβαλλάριδες ἀχόρταγοι καὶ πτωχοὶ ἐβάλαν τὰ χέριά τους καὶ πᾶσα εἷς ἐπιάσεν ἀπόθεν τοῦ 'φάνη(1), καὶ ἐπῆράν του μίαν μεγάλην καντιτάν· καὶ δ,τι τοῦ 'πῆραν δὲν τοῦ ἐφάνην τίποτες. [Καὶ μίαν ἡμέραν ἐποῖκεν μέγαν παρτὶς(2), καὶ ἔπεψεν τοῦ ῥηγὸς χάρισμα δέκα χιλιάδες δουκάτα, διότι ὁ ῥὲ Πιὲρ ἔποικεν ἀδελφωσύνην μητά του, καὶ 'μήνυσέν του· 'Εκτὲς ἐποῖκα ἕναν παρτὶς καὶ ἐκέρδαισα λ' χιλιάδες δουκάτα(3), καὶ τοῦτα πέμπω τῆς ἀφεντείας σου, καὶ μὲν τὸ βαρυθῇς. Καὶ εἰς τοὺς ατνθ' ἦρτεν εἰς τὴν 'Αμμόχουστον ἐνεῖς Κατελάνος μὲ ἕναν καράβιν 'δικόν του καὶ ἦτον κουρσάρης, καὶ ἔφερεν μητά του μίαν πέτραν πρετζιούζαν, 'γρικῶντα τὴν πλουσιότητα τῆς Κύπρου διὰ νὰ τὴν πουλήσῃ· καὶ τινὰς δὲν ἐπῆγεν νὰ τὴν ἀγοράσῃ, καὶ ἐδυσφάμασεν τὴν Κύπρον. Καὶ ἐπῆγαν καὶ εἶπάν το τοῦ Λάχα Νεστούρη(4)· καὶ ἐβγῆκεν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ καράβιν, καὶ ἐσύντυχεν μὲ τὸν καραβοκύρην, καὶ λαλεῖ του· Δεῖξέ μου τὴν τζόγια ὁποῦ ἔφερες νὰ πουλήσῃς, καὶ εἶπάν μου πῶς ἐρυφούτιασες τοὺς Κυπριώταις· καὶ ἐγὼ εἶμαι ὁ περίττου πτωχὸς καὶ ἦρτα νὰ τὴν ἀγοράσω. Καὶ θωρῶντά τον ὁ καραβοκύρης μὲ τὰ παπούγκια κατζούφτερνα(5), εἶπέν του· Ἄμε 'ς τὸ καλὸν, καὶ εἶναι ἀντροπὴ νὰ συντύχω μετά σου. Καὶ ὁ Λάχα Νεστούρης λαλεῖ του· Λαλῶ σε, δεῖξέ μού την. Καὶ βιγλίζει ὁ καραβοκύρης καὶ θωρεῖ τον πῶς ἐφόρεν δ' δακτυλίδια πρετζιόζα, δείχνει του τὴν πέτραν, καὶ 'σάζουνται διὰ δ' χιλιάδες δουκάτα· καὶ ἐβγάλλει τὰ δακτυλίδια καὶ δίδοῖ τού τα διὰ ἀρραβῶνα, καὶ λαλεῖ του· Δός μου τὴν πέτραν κ' ἔλα μητά μου νὰ σὲ πλερώσω. Καὶ 'παίρνει τὴν πέτραν καὶ 'πᾶσιν ἔσω, καὶ λαλεῖ του· Κάτσε νὰ φᾶμεν. Καὶ ἦτον τετράδη, καὶ πέμπει καὶ ἀγοράζει κουκκία, καὶ πγιάνει τὴν πέτραν καὶ βάλλει την εἰς τὸ 'γδὶν καὶ κοπανίζει την. Θωρῶντά τον ὁ καραβοκύρης πῶς ἐτζάκισεν τὴν πέτραν,

1) καὶ ιβ' καβαλλάριδες ἐπιάσαν μαργαριτάριν χωρὶς διάκρισιν. — 2) un mercato, et guadagnato 30 millia ducati. — 3) mercato. — 4) Lachanopuli. — 5) senza calzetto, con le scarpe sole.

ἔθελεν νὰ τὸν σκοτώσῃ. Λαλεῖ του· Ἀδελφὲ, δὲν τὴν ἐγόρασα; κάτσε νὰ φᾶμεν, καὶ ἂν δὲν σὲ κουσεντιάσω, ἔχεις δίκαιον νὰ παραπονηθῇς. Καὶ μοναῦτα ἐποῖκεν τὴν πέτραν ὡς γοιὸν ἀρτύματα καὶ ἔβαλέν την εἰς τὰ κουκκιὰ, καὶ ἐφάγαν. Καὶ ὅσον ἐφάγαν, ἐπῆρέν τον εἰς τὰ μαχαζένια· καὶ θωρῶντα τόσον πλῆθος ἀσῆμιν, χρυσάφιν, σπέτζιαις, εἶπέν του· Ἀὲ ἀπόθεν ἔχεις ἀπλαζίριν νὰ σὲ πλερώσω. Θωρῶντα ἔμεινε πολλὰ σπαβεντιασμένος ὁ καραβοκύρης, διότι θωρῶντα πῶς δὲν ἔθελεν νὰ τοῦ πουλήσῃ τὴν τζόγια, ἐσάστην καὶ ἐπούλησέν του καὶ τὸ καράβιν διὰ ς′ χιλιάδες δουκάτα· καὶ ὁ καραβοκύρης ἐθάρρεν πῶς δὲν ἔχει νὰ τὸν πλερώσῃ, καὶ ἐσάσθην καὶ 'πούλησεν τὸ καράβιν, καὶ εἶπεν· Κερδαίνει τὴν ἀρραβῶνα, διότι ἂν εἶχέν του πάρειν τὸ καράβιν, ἔθελεν 'παιθάνειν ἀπαὶ τὴν πλῆξίν του, καὶ λαλεῖ τοῦ Λάχα Νεστούρη· Ἀδελφὲ, δὲν ἐθάρρουν καὶ ἡ Κύπρος ἔχει ἤτζου μεγάλους ἀνθρώπας· τὴν τζόγιαν ἐποῖκές την ὡς γοιὸν σοῦ 'φάνην, νὰ καὶ τὴν ἀρραβῶναν ὁποῦ μοῦ ἔδωκες, καὶ τὸ καράβιν μὲν μοῦ τὸ σηκώσῃς, διότι εἶναι τὸ κουντέντον μου. Λαλεῖ του ὁ Λάχα Νεστούρης (1)· Ἔξευρε νὰ 'ξεύρῃς πῶς ἐγὼ εἶμαι ὁ περίττου πτωχὸς εἰς τὴν Κύπρον, καὶ ἐθέλησα νὰ ποίσω τούτην τὴν πρέζαν διὰ νὰ μὲν πάγῃς νὰ δυσφαμιάσῃς τὸ νησίν. Καὶ ἐχάσεν τὴν τζόγιαν, καὶ ἐπῆρεν τὸ καράβιν καὶ ἐπῆγεν. Καὶ μανθάνοντά το ὁ ῥήγας καὶ ὅλοι οἱ καβαλλάριδες ἐπῆραν μεγάλην χαρὰν τὸ ἐποῖκεν ὁ Λάχα Νεστούρης. Καὶ τόσην πλουσιότηταν εἶχεν ὁ Λάχα Νεστούρης καὶ ὁ ἀδελφός του.] Ὁ ποῖος ἐπολόμαν κατὰ τὴν πίστιν του πολλὰ ψυσικὰ καὶ ἔκτισεν καὶ τὴν ἐκκλησίαν τοὺς Νεστούριδες ἀποὺ γῆς. Καὶ ἀπὸ θανάτου του ἐδυστυχέψαν τὰ παιδιὰ τοῦ σὶρ Φρασὲς, ὁ Τζολὲς κραζομένος Ἰωσὴφ, καὶ ὁ Τζετζίους ὁ λεγόμενος Γεώριος· ὁ ποῖος Γεώριος ἐσκότωσεν ἄνθρωπον εἰς τὴν Ἀμμόχουστον καὶ ἤρτεν εἰς τὴν Λευκωσίαν καὶ ἔμπηκεν εἰς τὸ σπιτάλιν, καὶ τόσην ἦτον ἡ πτώχιά του ὅτι ἐσημάνισκε ταῖς καμπάναις εἰς τὸ σπιτάλιν καὶ 'διδοῦσάν του καὶ ἔτρωγεν, καὶ εἶδά τον μὲ τὰ 'μάτιά μου. Καὶ ὁ Ἰωσὴφ 'πραγματεύγετον εἰς τὴν Ἀμμόχουστον,

1) **Lachanopuli.**

καὶ κάθα λίγον ἔρχετον εἰς τὴν χώραν καὶ ἐκάθετον μὲ τὸν ἀδελφόν του πτωχούλικος, καὶ εἶδα καὶ 'κεῖνον (1).

'Επὶ τὸ προκείμενον νὰ συντύχωμεν πῶς ἔλλαξεν ὁ ῥήγας τὸ 'φίκιον τοῦ πρώτου του υἱοῦ ἀπὸ κουντάτον εἰς πριντζάτον. Ἄνταν ἦλθεν ὁ ῥὲ Τζάκες ἀπὸ τὴν Γενούβαν, ὡς γοῖον θέλω σᾶς ἐξηγηθῆν τὸν 'ξορισμόν του ὡς γοῖον ὁ καιρὸς νὰ τὸ δώσῃ, διὰ τὴν ἀγάπην ἀποῦ ἀγάπαν τὸν υἱόν του τὸν πρῶτον ὀνόματι 'Ανίους, διατὶ ἐγεννήθην εἰς τὴν Γενούβαν, ἔχραξέν τον τὸ ὄνομαν τοῦ τόπου, καὶ διατὶ τὸ κουντάτον ἔδωκέν το τοῦ ἀδελφοτέκνου του τοῦ Τζάκου τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀδελφοῦ του τοῦ πρίντζη, διὰ βίαν ἐδῶκεν τὸ πριντζάτον τοῦ υἱοῦ του τοῦ 'Ιανίους· καὶ διὰ νὰ δουλεύγεται εἰς τὴν ὄρεξίν του μηδὲν εἶναι εἰς τὴν μούττην τῶν καβαλλαρόπουλων, τοὐτέστιν οἱ βαχλιῶται τοῦ ῥηγὸς, ὅνταν ἐθέλαν ἐδουλεῦγαν καὶ ὅνταν ἐθέλαν ἐψεματολογοῦσαν, ἐδιάλεξεν ἀπαὶ τὰ παιδία τοὺς πουρζέζιδες καὶ ἐποῖκεν βαχλιώταις τοῦ κορμιοῦ του καὶ 'κείνους· ἔκοψεν τὸ κόμμαν τοῦ χεργίου ἐκείνου ὁποῦ νὰ σηκώσῃ μαχαῖριν ἀπάνω εἰς καβαλλάρην ἢ λιζίου. Ἔρισεν εἴ τις νὰ ποίσῃ ἀγανάκτησιν κανενοῦ πουρζέζη οὔ ἄλλου πτωχοῦ, νὰ διαφεντέψῃ τὸν καβαλλάρην οὔ τὸν λίζιον ἀπαὶ τὴν μερίαν τοῦ ῥηγὸς, παρευθὺς νὰ συρτῇ· εἰ δὲ ἂν ἔν' καὶ βιάσῃ ὁ λίζιος τὸν πτωχὸν, καὶ ὁ πτωχὸς διαφεντεύγοντα τὸ κορμίν του νὰ λαβώσῃ τὸν λίζιον ἢ τὸν καβαλλάρην, νὰ τὸν κρινίσκουν ὡς γοῖον νἄχεν δώσειν ἄλλου πτωχοῦ ὡς γοῖον ἐκεῖνον (2).

'Ως ὧδε ἐξηγήθηκά σας πῶς ἐστράφην τὸ ῥηγάτον ἀπαὶ τοὺς 'Ρωμαίους καὶ ἐδόθην τοὺς Λατίνους, καὶ πῶς ἐφέραν ξενικοὺς διὰ τὴν βλέπησιν τοῦ τόπου, καὶ πῶς ἐποῖκαν τὰς ἀσίζας, καὶ πῶς ἐμόσαν ὁ ῥήγας καὶ οἱ καβαλλάριδες νὰ τοὺς κρατοῦν, καὶ πῶς ἐφέραν λογάδες Λατίνους καὶ ἐκτίσαν

1) Καὶ εἶχεν ὁ Λάχα Νεστούρης δύο παιδία παλληκάρια, καὶ ὅνταν ἐπῆραν οἱ Γενουβίσοι τὴν Ἀμμόχουστον καὶ ἐβάλαν την εἰς σάκκον καὶ αἰχμαλωτίσαν την, τὰ δύο παιδία τὰ ἄνωθεν τὸ ἕναν ἐφίννιασεν εἰς τὸ σπιτάλιν καὶ ἐσημάνισκεν ταῖς καμπάναις, καὶ τὸ ἄλλον ἐγίνην γρουτάρης καὶ ἐγύριζεν εἰς τὰ χωργία. — 2) Tout ce paragraphe manque dans le ms. d'Oxford et dans Strambaldi.

ἐκκλησίαις, καὶ πολλὰ πράγματα, καὶ πῶς οἱ ῥηγάδες ἐγένοντο ὡς τοῦ ῥὲ Πιέρ· ἀπαὶ τὸν ποῖον θέλω ξηγηθῆν ὅσον νὰ δώσῃ ὁ θεὸς νὰ τὸ 'ξηγοῦνται εἰς τὸν κόσμον.

Καὶ ἄνταν ἐστέφθην ὁ ῥήγας ὁ ῥὲ Πιὲρ, καθὼς ἄνωθεν δηλοῖ, ἦρτεν τὸ πρᾶγμαν τῇ κυριακῇ τῇ ιζ' ὀκτωβρίου ᾳτξ' Χριστοῦ. Ὁ αὐτὸς ῥὲ Πιὲρ ὠρδινίασεν καὶ ἔδωκεν τὰ 'φίκια τοῦ ῥηγάτου τὰ χηράτα· τοὐτέστιν τὸ πριντζάτον τῆς Ἀντιοχείας τοῦ ἀδελφοῦ του τοῦ σὶρ Τζουὰν τὲ Λοζουνία, ἀκομὴ ἔδωκέν του καὶ τὸ κοντοσταυλίκιν τῆς Κύπρου· καὶ τοῦ ἄλλου του ἀδελφοῦ τοῦ Τζακὲς τὸ κοντοσταυλίκιν τῶν Ἱεροσολύμων· καὶ τοῦ σὶρ Τουμᾶς τὲ 'Ημπελὴν, κῦρις τοῦ Ἀρσεφίου, συνεσκάρδος τοῦ ῥηγάτου· καὶ τὸν σὶρ Ἀμοὺν Παπὴν ποντουλλιέρην(1) τοῦ ῥηγάτου τῆς Κύπρου· καὶ τὸν σὶρ Ὄγγη Ἐνεμπεὲν τὸν ἰατρὸν(2) τζανσελλιέρην τοῦ αὐτοῦ ῥηγάτου τῆς Κύπρου· καὶ τὸν σὶρ Πιὲρ Μαλοζέλι(3) τζαμπερλάνον τῆς Κύπρου. Ὁ ποῖος ῥὲ Πιὲρ ἁρμάστην μίαν ὁμόρφην κόρην ἀπὸ τὴν Καταλωνίαν καὶ ἐκράζαν την Λιενόρην Ταραγγοῦν(4)· καὶ ἐστέφθην μετὰ τοῦ ῥηγὸς ἡ αὐτὴ ῥήγαινα.

Καὶ πάλιν ἀναφέρομεν γιὰ τὸν ληγάτον τοῦ Πάπα· τῇ δευτέρῃ τῇ κ'(5) δικεμβρίου ᾳτνθ' ἀνάφανεν εἰς τὸν λιμιόναν τῆς Κερηνείας ἕναν κάτεργον ἁρματωμένον καὶ ἀπάνω ἦρτεν ἕνας ληγάτος τοῦ Πάπα, τὸν ποῖον ἐκράζαν τον φρέρε Πιέρην(6) τὲ Τουμᾶς ἀπαὶ τὸν ὄρδινον τοῦ Κάρμε, καὶ ἦρτεν εἰς τὴν Λευκωσίαν· καὶ ὁ ῥὲ Πιὲρ καὶ οὗλοι οἱ ἀφένταις ἐπεριλάβαν(7) τον πολλὰ τιμημένα· ὁ ποῖος ἐθέλησε νὰ ποίσῃ τοὺς 'Ρωμαίους Λατίνους, καὶ ἐθέλησε νὰ τοὺς κουφερμιάσῃ, καὶ ἐγίνην μέγαν σκάνταλον μὲ τοὺς 'Ρωμαίους καὶ μὲ τοὺς Λατίνους· καὶ ἔπεψεν νὰ φέρῃ τοὺς 'πισκόπους καὶ 'γουμένους [καὶ παπάδες], καὶ ἦρταν μίαν ἡμέραν εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν, καὶ οἱ 'πισκόποι δὲν ἔξευραν τὸ θέλημάν του· καὶ ἄνταν ἐπῆκαν εἰς τὴν

1) Simon Babin puntulier. — 2) Ugo Nembre medico. — 3) Malose. — 4) da Rau. — 5) η'. Str. 8. — 6) φρὲ Πιέρ. Fra Pier. — 7) ἐπροσδέκτησάν.

ἐκκλησίαν, ἐφαλίσαν (1) ταῖς πόρταις καὶ ἐκουφερμιάσαν ἕναν παπᾶν, τὸ παρανόμιν του ὁ Μαντζᾶς (2)· καὶ οἱ ἄλλοι ἐδιαφεντεύγουνταν, καὶ οἱ Φράνγκοι ἐδυναστεῦγάν τους. [Καὶ ἐγίνην μέγαν σκάνταλον.] Ἐγρίκησεν ὁ λαὸς τὴν ταραχὴν καὶ ἐτρέξαν νὰ 'μποῦν εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν, καὶ δὲν τοὺς ἀφῆκαν, ἀμμὲ ῥωμανίστησαν (3). Τότες ἐπῆγαν καὶ ἐφέραν μία νευρίαν μεγάλην νὰ τσακίσουν ταῖς πόρταις, καὶ ἄλλοι 'βάλαν λαμπρὸν [νὰ ταῖς κάψουν]. Γρικῶντα τὰ γενόμενα ὁ ῥήγας ἔπεψεν τὸν ἀδελφόν του τὸν πριντζην, καὶ τὸν ἀμιράλλην, καὶ τὸν βισκούντην τῆς Λευκωσίας, καὶ ὡρίσαν καὶ ἀνοῖξαν τὴν ἁγίαν Σοφίαν, καὶ ἐδιαφεντέψαν τὸν λαὸν, καὶ ἐσύρτησαν εἰς μίαν μερίαν· καὶ μοναῦτα ἐβγάλαν τοὺς ἐπισκόπους καὶ (πα)πάδες τοὺς Ῥωμαίους, καὶ ὡρίσαν τους νὰ πολομοῦν [τὰ μυστήριά τους] κατὰ τὸ ἦσαν συνειθισμένοι· καὶ τὸν ληγάτον ὡρίσαν τον ναὺκαιρέσῃ τὸ νησίν· καὶ εἰς τούτην τὴν στράταν ἔπαψεν τὸ σκάνταλον· καὶ ὅσους ἐκουφερμίασεν, ἐρρίψαν τὸ πανπάκιν καὶ ἐπτύσαν το.

Καὶ τῇ ιη' σεπτεβρίου ὥρισεν ὁ ῥήγας γ' καβαλλάριδες νὰ πᾶν εἰς τὸν Πάπαν νὰ τοῦ 'ποῦν τὸν θάνατον τοῦ ῥηγὸς τοῦ πρώτου καὶ (4) τὸ στέψιμον τοῦ ῥὲ Πιὲρ, καὶ νὰ 'ποῦν τοῦ ἁγιωτάτου Πάπα [καὶ τὴν πελλάραν τὴν ἐποῖκεν ὁ λεγάτος, καὶ] νὰ μὲν πέψῃ τοὺς ληγάτους νὰ γενοῦν σκάνταλα· οἱ πγοὶ καβαλλάριδες ἦτον ὁ μισὲρ Ἀμοὺν Πάπε (5) πουντουλιέρης Κύπρου, καὶ ὁ μισὲρ Πιὲρ Τενουρῆν (6), καὶ ὁ σὶρ Τζουὰν Καρμαῆν (7) Γενουβίσος καβαλλάρης Κύπρου.

Τὴν αὐτὴν ἐχρονίαν ἦλθα εἰς τὰ νερὰ τῆς Κύπρου β' κάτεργα τῶν Λουβέντε Κατελάνως (8) διὰ νὰ κουρσέψουν, καὶ ἐπῆραν πολλὰ καραβία (9) Κυπριώτικα· καὶ μοναῦτα ὡρίσεν ὁ ῥὲ Πιὲρ καὶ ἁρματῶσαν β' κάτεργα 'δικά του, καὶ ἦτον καπετάνος Γενουβίσος ὀνόματι Φραντζικῆν Σπινόλας,

1) ἐσφαλίσαν. — 2) Μαντζῆς. Manzin. — 3) καὶ εὑρῆκαν ταῖς πόρταις σφαλισμέναις. — 4) θάνατον τοῦ πατέρα του καί. — 5) Παπή. Simon Babi. — 6) Τενούρ. Tenor. — 7) Κάρμε. Carme. — 8) τοῦ Λουκὲν τοῦ Κατελάνου. de Luca Cathelano corsaro. — 9) ξύλα.

καὶ ἕτερος Γενουβίσος ὀνόματι Φράσες Γγατανίε (1), οἱ πγοὶ ἦσαν μηνιασμένοι τοῦ ῥηγὸς, καὶ ἔπεψέν τους γυρεύγοντά τους· καὶ 'πῆγαν καὶ δὲν ἠμπορῆσαν νὰ τὰ εὕρουν, καὶ ἐπήγασιν εἰς τὴν 'Ρηγούναν (2) καὶ δὲν τὰ ηὗραν, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Παρσαλόναν (3) καὶ εἶπάν τα τοῦ ῥηγὸς τῆς 'Ραούνας (4), ὁ ποῖος ἐπρουμουτίασέν τους, ὅτι ἂν τοὺς βάλλῃ 'ς τὸ χέριν του νὰ ποίσῃ τοῦ βηγὸς βεντέτταν ἀπαὶ τὰ κρήατά τους (5). Καὶ ἐστράφησαν εἰς τὴν Κύπρον. Καὶ τοῦτα ἦσαν τὰ πρῶτα κάτεργα τὰ ἔβγαλεν ὁ ῥὲ Πιὲρ ἀφὸν ἐστέφθην.

Καὶ τῇ γ' (6), τῇ κγ' τοῦ μαρτίου μηνὸς ᾳτξ' Χριστοῦ ἐξέβην ὁ ῥὲ Πιὲρ ἀπαὶ τὴν Λευκωσίαν νὰ πάγῃ εἰς τὴν 'Αμμόχουστον διὰ νὰ στεφθῇ ῥήγας τῶν 'Ιεροσολύμων· καὶ ἐπῆγεν κυνηγῶντα, καὶ τὸ σαββάτον [ἀπέσωσεν εἰς τὴν 'Αμμόχουστον τῇ κζ' μαρτίου,] καὶ τὴν κυριακὴν τῇ κη' μαρτίου ὠρδινίασεν ἀφιτζιάλιδες τοῦ ῥηγάτου τῶν 'Ιερσολύμων εἰς τόπον [ἐκείνους] ὁποῦ ἐπέθαναν, τοῦ σὶρ Φιλίππε Τεμπρεζοΐη (7) τὸν κύρην τῆς γυναίκας τοῦ ἀδελφοῦ του Τζακὲτ (8), ὁποῦ ἦτον κούντης Τεμπρεζουΐη (9), συνασκάρδος 'Ιεροσολύμων, καὶ τὸν σὶρ Τζουὰν τὲ 'Ημπελὴν υἱὸς τοῦ σὶρ Φιλίππε, κοντοσταύλης τῶν 'Ιεροσολύμων, τὸν σὶρ Ματὲ Τεμπλεσίε μπουντελιέρην (10), τὸν σὶρ Τζουὰν Βισκούντην μαρετζᾶν (11), τὸν σὶρ Τζουὰν Τεμουντολὴφ εἰς τὸν τόπον τοῦ τζαμπερλάνου τοῦ αὐτοῦ ῥηγάτου τῶν 'Ιεροσολύμων. Καὶ ὥρισε νὰ 'δηγήσουν νὰ στεφθῇ τὴν ἡμέραν τοῦ πασχάτου, ὁποῦ ἦτον τῇ ε' ἀπριλίου ᾳτξ' Χριστοῦ· καὶ ὅνταν ἦρτεν ἡ ἁγία κυριακὴ, ἐστέφθην εἰς τὸν ἅγιον Νικόλαον ὑπὸ χειρὸς τοῦ φρὲ Πιὲρ Τουμᾶς τοῦ λεγάτου τοῦ Πάπα ἀπαὶ τὸν ὄρδινον τοῦ Κάρμε, καὶ ἔστεψεν καὶ τὴν ῥήγαιναν μετά του, καὶ ἐγίνην μεγάλη φέστα καὶ ἀρχοντικὸν παναγύριν ὀκτὼ ἡμέραις εἰς τὸ κουρουνίασμάν του εἰς τὴν 'Αμμόχουστον.

1) Γατάνην. Gatani. — 2) Raguna. — 3) a Salona. — 4) re di Raguna. — 5) τὸ κρηάς τους. — 6) τῇ τρίτῃ. lunedi. — 7) Τεπρεζουή. de Presoni. — 8) Τζάκον. — 9) Τεπρεζουή. de Presuin. — 10) Ματέο Τεπλήσιε πουντουλιέρην. de Plissie pontalor. — 11) μαρίτζαν. de Moniza *(sic)*.

[Ἂς ἔλθωμεν εἰς τοὺς μαντατοφόρους ὁποῦ ἔπεψεν εἰς τὸν Πάπαν.] Παγαίνοντα οἱ μαντατοφόροι ὁμπρὸς τοῦ Πάπα, καὶ εἶπάν του τὸν θανάτον τοῦ κυροῦ του καὶ τὸ στέψιμον τοῦ ῥὲ Πιέρ. Μανθάνοντα τὸ μαντάτον ὁ σὶρ Οὔνγκε ντὲ (1) Λουζουνίας ὁ υἱὸς τοῦ Γυῆ (2) ντὲ Λουζουνία τοῦ πατρὸς του ῥὲ Οὔνγκε, [ὁπγοῖος ἦτον] πρίντζης τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐφέρεν χαρτία ἀπαὶ τὸν ῥήγαν τῆς Φρανγκίας τοῦ ἀνηψιοῦ του (3) εἰς τὸν ἁγιώτατον Πάπαν Ἰννοκεντίον ἀγκαλειῶντα νὰ τοῦ ποίσῃ δίκαιον τοῦ αὐτοῦ Οὐγκὲ ἀπαὶ τοὺς παρούνιδες τοῦ ῥηγάτου τῆς Κύπρου ἀποῦ ἐστέψαν τὸν ῥὲ Πιὲρ, καὶ δὲν τοῦ ἐμπαΐνεν· καὶ ἔδειξεν τὰ στοιχήματα τὰ ἐποῖκεν ὁ παππποῦς του [ὁ ῥὲ Οὔγκες] μὲ τὸν παππποῦν του τὸν ἄλλον τὸν κύρην τῆς μανᾶς (4) του ὀνόματι Λογῆς Τεβαλὸς (5), λαλῶντα νὰ πέψῃ ὁ αὐτὸς Λοῆς τὴν παρθένον τὴν κόρην του νὰ τὴν ἁρμάσῃ μὲ τὸν υἱόν του τὸν Γυῆ, [καὶ] ἂν ποίσῃ υἱὸν καὶ 'παιθάνῃ ὁ αὐτὸς Γυῆ (6), καὶ τἄπισα 'παιθάνῃ ὁ ῥὲ Οὔνγκες, τὸ ῥηγάτον νὰ πέφτῃ του ἄνωθεν υἱοῦ τῆς κόρης τοῦ Λογῆς (7), καὶ μὲν τὸ 'πάρῃ ἄλλον παιδὶν τοῦ ῥὲ Οὔνγκε. Καὶ ἐξέτασεν ἁγιώτατος Πάπας τοὺς μαντατοφόρους διὰ τοῦτον, καὶ οἱ μαντατοφόροι οὕτως εἶπαν· Ἀφέντη, νὰ 'ξεύρῃ ἡ ἁγιωσύνη σου, ὅτι οἱ γονεῖς μας δὲν ἀφῆκα τὰ σπιτία τους καὶ τοὺς συνγγενάδες τους καὶ κληρονομιαῖς τους πᾶ ν' ἀπλικέψουν εἰς μίαν πέτραν μέσα εἰς τὴν θάλασσαν, ὥς που καὶ ἐποῖκαν στοιχήματα καὶ ἀσίζαις νὰ ἦναι θαρρούμενοι· καὶ ἂν ποίσῃ καβαλλάρης, ἢ παρούνης, ἢ ῥήγας πολλὰ παιδία καὶ ἁρμαστοῦν καὶ 'παιθάνουν τὰ παιδία, τὰ 'γγονία τοὺς ἀποθαμένους νὰ μὲν κληρονομίσουν, παρὰ τὰ παιδία τοὺς ἀποθαμένους τὰ εὑρισκοῦνται ζωντανά. Καὶ διὰ τοῦτον ὁ πατέρας του ὁ Γυῆ (8) ἐτελεύτησεν καὶ δὲν ἐκληρονόμισεν τὸ ῥηγάτον, πῶς νὰ κληρονομίσῃ ὁ Οὐγκὲ (9) ὁ υἱὸς αὐτοῦ;

Ὁ Πάπας εἶπεν· Δὲν 'ταιργιάζουν τὰ λογία σας, ὀδ' (10) ἔναι πρᾶμμαν

1) τέ. — 2) de Gise. — 3) τὸν ἀνηψιόν του. suo cugino. — 4) μάνας. — 5) Alvise de Valo. — 6) Ugo. — 7) Λοῆς. — 8) τοῦ Οὐγκῆ. — 9) Οὔνγκες. — 10) οὐδ'.

τοῦτον νὰ τσακίσουν τὸ δίκαιον τοῦ παιδίου· ἴντα δύναμιν ἔχουν ἡ ἀσίζαις σας νὰ πᾶν κατὰ προσῶπα τῶν στοιχημάτων; καταλύουν τοὺς νόμους! Πολλὰ ἐδιαφεντεύγουνταν οἱ μαντατοφόροι, ἀμμὲ δὲν ἠμπορῆσαν νὰ ποίσουν τίποτες· ἀμμὲ ἐμήνυσεν ὁ Πάπας χαρτία [πολλὰ], καὶ τὸ ἀγκάλεμαν τοῦ ῥηγὸς τῆς Φραγκίας, καὶ ἐτάξεν τον ὡς χρόνον νὰ πάγῃ [εἰς τὴν Ῥώμην] ὁμπρός του ν' ἀπολογηθῇ [ὁ αὐτὸς ῥὲ Πιέρ].

Στρεφόντα τους οἱ μαντατοφόροι ἀπὸ τοῦ Πάπα ἐδῶκαν τὰς γραφὰς τοῦ Πάπα εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ῥὲ Πιὲρ, καὶ ἅντα τὰ 'διαβάσεν πολλὰ ἐπικράνθην καὶ ἐννοιάζετον ἴντα νὰ ποίσῃ. Καὶ ἀγρωνίσαν οἱ ἄρχοντες (1), ὅτι δίκαιον ζητᾷ, καὶ νὰ πέψῃ [ὁ ῥήγας] μαντατοφόρους ν' ἀπολογηθοῦν εἰς τὸ καλλίτερον ὁποῦ νὰ 'μπορήσουν, καὶ ἅντα νὰ μηδὲν ἠμπορήσουν νὰ τὸν νικήσουν, ἂς τοῦ ποίσουν ψουμὶν ν' χιλιάδες ἄσπρα τῆς Κύπρου. Καὶ ἀπόβγα ἐψηφίσαν β' μαντατοφόρους καβαλλάριδες, τὸν σὶρ Τζουὰν Τεμόρφου τὸν κούντη τὲ Ῥουχᾶς καὶ μαριτζᾶς (2) τῆς Κύπρου, καὶ τὸν σὶρ Τουμᾶς Τεμουντολὴφ τὸν ἀδετούρην (3) τῆς Κύπρου, οἱ πγοὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ πολλαῖς ἀφορμαῖς ἐπροσβάλαν καὶ δὲν ἐφελέσαν. Ὅμως [ὁ Πάπας] ἔπεψέν τους εἰς τὸν ῥήγαν τῆς Φρανγκίας· οἱ πγοὶ ἐξέβησαν ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον τῇ θ' ἀπριλίου ᾳτξ' Χριστοῦ, καὶ πολλὰ ἐπλημμελέψαν, καὶ ἐτάξαν του ψουμὶν κάθα χρόνον ν' χιλιάδες ἄσπρα τῆς Κύπρου. Καὶ εἰς τοῦτον ἐστράφησαν εἰς τὴν Κύπρον. Τότε ἐποῖκεν συμπεθερίαν ὁ μισὲρ Τζουὰν Τεμόρφου μὲ τὸν πρίντζην τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐχαρτῶσέν τον [ἐκεῖ] μὲ τὴν κόρην του. Καὶ στρεφόντα τους εἰς τὴν Κύπρον, ἐμπλάσαν τοῦ Τζουὰν Τεβεροῦνε (4), τὸν ἔπεψεν ὁ ῥήγας νὰ πιάσῃ λᾶς τῶν ἁρμάτων εἰς τὸ μηνίον· καὶ μοναῦτα ἐπεζεῦσαν εἰς τὴν Λουμπαρδίαν, καὶ ἐπιάσαν πολλοὺς λᾶς τῶν ἁρμάτων, καὶ ἤρταν ἀντάμα εἰς τὴν Κύπρον καὶ μὲ τὸν ἄνωθεν Τζουὰν Τεβεροῦνες (5). Καὶ ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐπῆγεν ὁ σὶρ Γαλιώτη Ταπέραις μὲ τὸν σὶρ Μπουρτουλάτζε Τράρε, Φλουρουντῖνοι, καὶ

1) ἀγρωνίζοντα οἱ παρούνιδες καὶ οἱ καβαλλάριδες. — 2) μαρίτζαν. Marizzan. — 3) δετούρην. auditor. — 4) Βερνῆ. de Verona. — 5) Τεβερνῆ. de Verona.

ἐπῆραν καὶ τὸν ἀδελφόν μου τὸν σὶρ Πὸλ Μαχαιρᾶ, παιδάκιν βαχλιώτην τους, καὶ ἐστράφησαν εἰς τὴν Κύπρον.

Καὶ τῇ κυριακῇ τῇ κβ' ἀπριλίου ᾰτξ' (1) Χριστοῦ, εὑρίσκοντα (2) ὁ ῥὲ Πιὲρ εἰς τὴν 'Αμμόχουστον, ἐσηκώθην μεγάλη τάραξι καὶ ταραχὴ μεσὸν τοὺς λᾶς (3) τῶν ἁρμάτων τοὺς νέους μὲ τοὺς παληοὺς, τοὺς Κυπριώταις, τοὺς Συριάνους, καὶ ἐσκοτῶσαν ἀπαὶ τοὺς ξενικοὺς β' ἀνομάτους· καὶ τότε ἐγίνην μεγάλη ταραχὴ μεσόν τους. Θωρῶντα ὁ ῥήγας, ὅτι ἦτο νὰ σκοτωθοῦν πολλοὶ, ὥρισεν καὶ διαλαλῆσαν νὰ μὲν ἦναι τινὰς ἀπότορμος νὰ βαστάξῃ ἅρματα οὔ νὰ ποίσῃ μάλλωμαν, ἀπάνω 'ς τὴν κεφαλήν του (4). Καὶ ἐπῆγεν ὁ βισκούντης μὲ λᾶς πολλοὺς καὶ ηὗρεν ἐκείνους ὅπου ἐποῖκαν τὸ μάλλωμαν καὶ ἐφευρκίσεν τους εἰς τὴν φούρκαν. Καὶ εἰς τοῦτον ἐσυμπάψαν οἱ λᾶς καὶ τὸ ῥιμοῦριν.

Τώρα εἶναι χρῆσι νὰ σᾶς 'πῶ πῶς ἐδόθην τὸ κάστρον τοῦ Κουρίκου (5) μὲ τὸ νησὶν εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ῥὲ Πιὲρ, καθὼς τὸ ηὗραν (6) γραμμένον εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ῥηγάτικην. Τοῦτον τὸ Κουρίκος ἦτον [εἰς τὴν ἐξουσίαν] τοῦ ῥηγὸς τῆς Ἀρμενίας, ἡ ἐπισκοπὴ ἀπὸ κάτω τοῦ μητροπολίτου τῆς Ταρσοῦ, καὶ πηγαίνει μὲ τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, καὶ νὰ καταιβῇ εἰς τὸ Ἀρμενάκιν καὶ νᾶρτῃ εἰς τὴν Σελευκίαν (7) καὶ νὰ πᾷ 'ς τὸ Σύσην (8)· τοῦτα οὖλα ἐπῆράν τα διὰ τὰς ἁμαρτίας μας οἱ Τοῦρκοι, καὶ ἔμεινεν ἡ χώρα τοῦ Κουρίκος ἀπαὶ (9) τὴν ἐκκλησίαν τῆς ἁγίας τριάδος ν' ἀγκαλίσῃ (10) πολὺν τόπον καὶ νᾶρτῃ εἰς τὰ Πιλεργία (11) ὁποῦ ἦτον τὸ κουμέρκιν, καὶ νὰ καταιβῇ ἐς τὰ Ἑβραΐκα (12) νᾶρτῃ εἰς τὸ Κουρίκος, τοὐτέστιν τὸ καστέλλιν τοῦ Κουρίκου, καὶ φαίνουνται μέχρι τὴν σήμερον τὸ τειχοκάστρον καὶ οἱ θεμελοὶ (13) τοὺς πύργους. Θωρῶντα οἱ λᾶς τοῦ Κουρίκου (14), ὅτι καθημερινὸν οἱ Τοῦρκοι ἐκατασφίνγκαν τους, καὶ ἐφεύγαν

1) 1361. Str. — 2) εὑρισκόμενος. — 3) μέγαν σκάνταλον μὲ τοὺς λᾶς. — 4) ἀπάνω εἰς φούρκαν. — 5) Κούρικος. Curico. — 6) καὶ ηὗρά το γρ. — 7) τὰ Σελεύκεια. Selefebia. — 8) Σίση. Sisii. — 9) τὸ Κούρικος ἄψαλτον ἀπαί. — 10) καὶ ἀγκαλίσαν. — 11) καὶ ἦρταν ὡς τὰ Πυλέργια. Pilerga. — 12) νᾶρτῃ ὡς τὰ Ὀβραΐκα (alla Zueca) καί. — 13) Θεμελίοι. — 14) τοῦ Κούρικος.

ἀπὸ τόπον εἰς τόπον, ἐπῆραν τὰ ἔξω σπιτία, καὶ περιβόλαια καὶ ἄλλα πολλὰ, καὶ ἐπῆραν καὶ τὴν χώραν, οἱ χριστιανοὶ ἄλλοι ἦρταν εἰς τὴν Κύπρον, ἄλλοι ἐμεῖναν εἰς τὸ καστέλλιν, καὶ ἄλλοι ἔξω 'ς τὸ νησὶν, καὶ ἐσφίνγκουνταν, καὶ ἐκρατοῦσάν το διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ. Τὸ ῥηγάτον τῆς 'Αρμενίας ἔμπεσεν τοῦ ῥὲ Λιβοῦ(1), καὶ ἦτον πτωχός· εἶχασιν σ' χώραις καὶ κάστρη καὶ ἐχαλάσαν τα, καὶ ἐπῆράν τα οἱ Τοῦρκοι, τὰ μὲν ἐχαλάσαν, τὰ δὲ κρατοῦν τα. Θωρῶντα ὁ ῥήγας τῆς 'Αρμενίας ἔφυγεν καὶ ἐπῆγεν εἰς τοὺς συνγγενᾶς(2) του εἰς τὴν Φραγκίαν· οἱ πτωχοὶ οἱ χριστιανοὶ, οἱ 'Ρωμαῖοι καὶ 'Αρμένιδες, ἐμεῖναν ὀρφανοὶ, καὶ δὲν εἶχαν ἀπὸ πούποτες βοήθειαν, οὐδὲ νὰ ζήσουν, ἐπέψαν μαντατοφόρον εἰς τὸν ῥὲ Οὔνγκε ζητῶντα νὰ πάρῃ τὸ κάστρον καὶ νὰ τοὺς ἀγιτιάσῃ· καὶ δὲν ἄκουσεν λαλῶντα· Μὲ τὸ θελήσῃ ὁ θεὸς νὰ πάρω τὸ κάστρον τοῦ ἀνηψιοῦ μοῦ! Καὶ ἐκιντύνευγαν ὡς τὸν καιρὸν τούτου τοῦ ῥὲ Πιέρ· ἄνταν ἐστέφθην, καὶ 'γρικήθην εἰς ὅλον τὸν κόσμον τὰ καλὰ ἔργα τοῦ ῥὲ Πιὲρ, ἐπεθύμῆσαν νὰ πέσουν ἐς τὰ πλάγιά του(3). Ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐπέψαν οἱ Κουρουκιῶταις μαντατοφόρους πρὸς τὸν ὑψηλότατον ῥὲ Πιὲρ τῇ η' ἰανουαρίου ατνθ' (4) τὸν Μιχάλην τὸν Ψαράρην καὶ τὸν Κώσταν τὸν Φιλιτζην, 'Ρωμαῖοι, καὶ ἐρικουμαντιάσαν ὅλους τοὺς λᾶς τοῦ Κουρίκου καὶ τὸ νησίου(5) εἰς τὸν ῥῆγα καὶ εἰς τὴν βουλήν του· καὶ διαβάζοντα τὰ χαρτία, 'γρικῶντα πῶς παραδιδοῦνται εἰς αὐτόν του, καὶ ὁ ῥήγας 'πεθυμημένος νὰ ἔχῃ τόπον εἰς τὴν Τουρκίαν, 'προσδέχτην τους πολλὰ μετὰ χαρᾶς καὶ μὲ τιμήν· καὶ τῇ ιε' γενναρη ατνθ'(6) Χριστοῦ ὁ ῥήγας ἔπεψεν κάτεργα τῆς Μύρνης(7) καὶ τὸν σίρε 'Ρομπέρτο Τελουζᾶ(8) καβαλλάρης 'Ενγκλέζης, καπετάνον τοῦ αὐτοῦ κάστρου· καὶ ὅνταν ἐπέσωσαν εἰς τὸ Κουρίκος ὅλοι ἀντάμα ἀνοῖξαν ταῖς πόρταις καὶ ἐπεριλάβαν τον πρεπάμενα μὲ τὴν(9) λιτανείαν· καὶ ἄντ' ἀνέβην ὁ καπετάνος μὲ τοὺς τζακρατόρους, τοὺς ἐπῆρεν

1) ἔπεσεν τοῦ ῥὲ Λίβου. re Linu. — 2) εἰτζοὺς *(sic)* συγγενάδες. — 3) εἰς τὰ πλάγη του. — 4) ατξα'. 1361. — 5) νησίν. — 6) ατξα'. 1361. — 7) le galere de Smirne. — 8) don Ruberto de Lusugnan. — 9) μετὰ χαρᾶς καὶ ἐποῖκαν.

μετά του δ' μαστοργίαις, εἰς τὴν καθολικὴν καὶ ἐβάλεν εἰς τὸ ἀναλογίον τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ ἐμόσαν ὅλοι πᾶσα εἷς, ὅτι νὰ κρατοῦν τὸ αὐτὸν κάστρον διὰ τὸν ἀφέντην τὸν ῥὲ Πιὲρ, καὶ πρῶτον διὰ τὸ ὄνομαν τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ· καὶ τοῦτον ἐγίνετον μὲν τὸ πάρουν οἱ Τοῦρκοι καὶ θέλει ἔχειν τὸ ῥηγάτεν ἀγανάκτησιν. Καὶ ἐποῖκεν τὸ νησὶν τοῦ Πάπα καὶ ἐζήτησέν του β' κάτεργα τὰ ἦτον τὸ νησὶν τῆς Κύπρου κρατημένα νὰ πέψῃ(1) εἰς τὴν βλέπησιν τῆς Κυρήνης(2)· καὶ ἀπὸ τότε ὡς τὴν σήμερον οἱ ῥηγάδες καὶ κουβερνούριδες τῆς Κύπρου πέμπουν κάθα χρόνον β' κάτεργα καὶ μηνίον τοὺς Κουρουκιώταις καὶ βιττουγαλίαν καὶ ἁρματωσίαις(3), καὶ πολεμίζουν καθημερινὸν μὲ τοὺς Τούρκους, καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς θαυμαστῆς εἰκόνος τῆς Κουρουκιώτισσας εἰκόνος τοῦ θεοῦ, βλέπεται κατὰ πρόσωπα τοὺς Τούρκους.

Καὶ θέλει εἶσται βαρετὸν εἰς ἐκείνους ὁποῦ 'γρικοῦσιν νὰ 'ξηγηθῶ καταληπτῶς τὰ καθημερινὰ θαύματα τὰ πολομᾷ ἡ αὐτὴ εἰκόνα, καὶ πῶς εἰς τ' ὄρομαν τοῦ Καραμάνου τοῦ μεγάλου τοῦ κυροῦ τοῦ Μαχομὲτ Μπαχία(4), καὶ ἐτύφλωσέν τον καὶ ἔμεινεν στραβὸς ἡμέραις πολλαῖς καὶ ἐμολόγησεν πῶς μία ἀρχόντισσα ἀπαὶ τὸ Κουρίκος ἔδωκέν τον κατἄμματα καὶ ἐτυφλῶσέν τον, καὶ ἦτον πληροφορία τῆς εἰκόνος τὰ φοβερὰ θαύματα· ἐσήκωσεν τὸ φουσάτον του καὶ ἐποῖκεν πολλὰς λαμπάδας κερένας χοντραῖς καὶ γ' καντήλαις ἀργυραῖς(5) ὁποῦ 'κρέμουνταν ὀμπρός της, καὶ πολλαῖς γέρναις λάδιν καὶ ἐποῖκεν(6) λυχναψίαν καὶ ἐψάλλαν ὅλη νύκτα· καὶ 'πισαυρίου ἐσυναλεῖψαν παντάκιν ἀπαὶ τὴν εἰκόνα καὶ ἔβαλάν το εἰς τὰ 'μάτιά του καὶ παραῦτα ἐγίανεν. Καὶ πολλὰ ἄλλα θαύματα.

Τὸ λοιπὸν μανθάνοντα ὁ μέγας Καραμάνος τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τὸ πῶς ὁ ῥήγας ἐπῆρεν τὸ Κουρίκος [ἐφοβᾶτον μὲν ἁρματώσῃ ὁ ῥήγας καὶ πάγῃ

1) τὰ ἦσαν εἰς τὴν Κύπρον νὰ τὰ πέψῃ. — 2) τῆς Μύρνης. alla guardia della Smirne. — 3) ἁρματωχιαῖς. — 4) Παχιᾶ. Machomet bassà. — 5) λαμ. καφουρέναις καὶ καντήλαις ἀργυραῖς γ'. — 6) καὶ δ' γέρναις 'λάδιν τὸν χρόνον καὶ πολλὰ δουκάτα, καὶ ἐπ.

ἀπάνω του καὶ σηκώση του τὴν ἀφεντίαν, καὶ ἐδήθην μὲ τὸν ἀφέντην τῆς Ἀλλαγίας καὶ μὲ τὸν ἀφέντην τὸν Μονοβγάτην (1), καὶ πᾶσα εἷς ἁρμάτωσεν ξύλα ὅσα δυνήθην διὰ νὰ ἔρτου εἰς τὴν Κύπρο διὰ νὰ κευρσέψουν, μήπως καὶ φοβηθῇ ὁ ῥὲ Πιὲρ πῶς πᾶσα ἀφέντης ἔβγαλε ξύλα.

Μοναῦτα ὁ ῥήγας ὥρισεν ὅλους τοὺς καβαλλάριδες νὰ ἦναι ἐηγημένοι ἀντὰν τοὺς τάξου νὰ ἐμποῦ εἰς τὰ κάτεργα νὰ πᾶν διὰ τοὺς ἐχθρούς τους. Καὶ μοναῦτα ἐμήνυσεν τοῦ μεγάλου μαστόρου εἰς τὴν Ῥόδον νὰ τοῦ πέψῃ δ' κάτεργα ὅτι εἶναι κρατούμενος νὰ ἐλεμονοῦνται τοὺς πτωχούς· καὶ ἁρμάτωσεν δ' κάτεργα καὶ ἔπεψέν τα τοῦ ῥηγὸς μὲ τὸν ἀμιράλην τῆς Ῥόδου καὶ τὸν καστελλάνον τῆς Ῥόδου καὶ μὲ πολλοὺς φρέριδες.

Καὶ ἁρμάτωσεν ὁ ῥὲ Πιὲρ ἄλλα μς' μικρὰ μεγάλα ἀπὸ τὴν Κύπρον, καὶ ἀπὸ ἄλλους ἀφένταις, ὁμοῦ ν'· καὶ παραῦτα ὥρισεν πᾶσα ἕναν νὰ ἐμπῇ ὁποῦ ἦτον τὸ θέλημαν τοῦ ῥηγός. Καὶ ἐπῆγεν ὁ ῥήγας καὶ οὖλη ἡ παρουνία εἰς τὴν Ὀμμόχουστον (2) τῇ Κυριακῇ, ιβ' ἰουλίου ᾳτξα' (3) Χριστοῦ, καὶ ὠρδίνιασεν τὰ ξύλα καὶ ἔβαλεν τοὺς λᾶς καὶ καραβοκυρσὺς, καὶ ἦρταν καὶ ἕτερα ξύλα, ὁμοῦ ἡ ὁμάδα ρς', καὶ ιβ' κουρσάρικα, καὶ δύο τοῦ Πάπα, ὁμοῦ ὁλότης ριδ'.

Καὶ ὁ ῥὲ Πιὲρ μὲ τοὺς καβαλλάριδές του καὶ μὲ ὅλην του τὴν παρουνίαν ἀπάνω εἰς τὸ καπετανίκιν, καὶ ἀπάνω εἰς ἄλλο κάτεργον ὁ σὶρ Φιλίππε τὲ Ἠμπελὴν, καὶ εἰς ἄλλον ὁ κύρης τοῦ Ἀρσεφίου, καὶ εἰς ἄλλον ὁ σὶρ Τζὰκ τὲ Ἠμπελὴν ὁ κοντοσταύλης τῶν Ἱεροσολύμων, καὶ ἀπὸ θανάτου του ἔδωκεν τὸ κοντοσταυλίκιν τοῦ ἀδελφοῦ του τοῦ μισὲρ Τζάκου Τελουζουνία, καὶ ἀπάνω εἰς ἄλλον κάτεργον ὁ αὐθέντης Τεπασὶτ (4) ὁποῖος εὑρέθην εἰς τὴν Κύπρον, καὶ ὁ σὶρ Τζουὰν Τεσοὺρ (5) μὲ τὸ κάτεργόν του, καὶ ὁ ἀμιράλης τῆς Κύπρου εἰς ἄλλον, ὁ πρίντζης ὁ ἀδελφὸς τοῦ ῥηγὸς καὶ ὁ σὶρ Σιμοὺν Ταντιότζες (6) εἰς ἄλλον, καὶ ὁ σὲρ Τζουὰν Τεμόρφους εἰς ἄλλον ὁ κούντη Τερουχᾶς, ὁ σὶρ Φιλίππε Τεπρεζουὴκ (7),

1) signor Monongati. — 2) Famagosta. — 3) 12 di aprile 1361. — 4) de Passes. — 5) de Sur. — 6) Simon de Antiochia. — 7) de Preson.

κούντης Τεπρεζουήκ(1) εἰς ἄλλον πεθερὸς τοῦ Τζάκες υἱὸς τοῦ κούντη τῆς Σαβόγιας, ὁ σὶρ Πιὲρρ Λαζὲς εἰς ἄλλον, ὁ σὶρ Ἀμοῦν Παπῆν(2) εἰς ἄλλον πουντουλιέρης τῆς Κύπρου, ὁ σὶρ Πατῆ Ντενόρες εἰς ἄλλο, ὁ σὶρ] Τεπριὲς(3), σὶρ Τζουὰν τ' Ἀντιότζες(4) υἱὸς τοῦ σὶρ Τουμᾶς Τεμουντολὴφ τῆς Κλήρου, ὁ υἱὸς τοῦ σὶρ Τζουὰν, ὁ σὶρ Τζουὰν Βισκούντης(5), σίρε Τζουὰν Τεπριὲς, σὶρ Χιοῦν τὲ Μιμάρτζη, σὶρ Ἀρνὰτ Τεμουντολὴφ(6), σὶρ Ἐτζακὲ Λεπετὶτ(7), σὶρ Πιὲρ Τεκασὶν(8), σὶρ Τζουὰν Τεκαρμᾶ(9), σὶρ Πιὲρ Μαλοζὲλ(10), ὁ ἀδελφότεκνος τοῦ Πάπα ὁ καστελλάνος τῆς Ῥόδου, σὶρ Τζὰκ Λαζὲ, ὁ σὶρ Νικολὶ Λαζὲ, τὰ β' κάτεργα(11) τὰ ἐκράτεν ὁ ῥήγας τῆς Μύρνης(12), ὁ σὶρ Τζάκε(13) Τενόρες ὁ τουρκοπουλιέρης τῆς Κύπρου, μισὲρ Τζουὰν Τεπλησίε(14), σὶρ Τζακὲ Μουντετζὰφ(15), σὶρ Τζουὰν Μπεντουὴν(16), σὶρ Τζουὰν Τελητπάμεν(17), ὁ σὶρ Τζουὰν Τεσασίους(18), ὁ σὶρ Ῥενιὲρ Λεπετὶτ(19), σὶρ Οὔνγκε Τεμουντολὴφ, σὶρ Τζουὰν Τελαφιὲρτ, σὶρ Χαρὴν Τεζηπλὲτ, σὶρ Τζουὰν Τεμουντολὴφ ὁ ἀμιράλης, ὁ σὶρ Τζουὰν Τελητγλητζίου(20) ἀπάνω 'ς τὸ δεύτερον κάτεργον τῆς Ῥόδου, τὰ β' κάτεργα τὰ Γενουβίσικα ὅπου ἐφέραν τὸν ποδεστὰν, τὸ κάτεργον τοῦ ἀρχιπισκόπου τῆς Κύπρου, καὶ ὁ σὶρ Ἀνσίαν(21) Τεκιβίδες, καὶ πολλοὶ ἄλλοι. Τούτη ἡ ἀρμάδα ἐξέβην τὴν ἄνωθεν ἡμέραν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἁλυκὴν(22) καὶ ἐφορτῶσαν τ' ἄλογα καὶ φαγούραν(23) διὰ τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὰ ἄλογα εἰς τοὺς Μύλους. Γρικῶντα ὁ ἀφέντης τῆς Ἀττα-λείας(24), ὅτι ὁ ῥήγας ἁρματόνει, ἔπεψεν μαντατοφόρους, καὶ ἄλλους μαντατοφόρους ὁποῦ ἔρχουνταν συγχνὰ εἰς τὴν Κύπρον καὶ χαρτία παρα-

1) de Preson. — 2) Amon Babin. — 3) don Badin Tempries. — 4) Ἀντιό-τζους. d'Antiochia. — 5) τοῦ σὲρ Τουμᾶς Βισκούντη εἰς ἄλλον. — 6) ὁ Μουντολή-φης. — 7) Τζὰκ Τεπεσίτ. Zaco de Pessit. — 8) de Vassin. — 9) Τζουὰν Κάρμας. Carme. — 10) Μαλάζες. Maloses. — 11) ὁ σὶρ Τζὰκ Λαζὲς εἰς ἄλλον, ὁμοίως καὶ τὰ δύο κ. — 12) Σμύρνης. Smirne. — 13) Τζάκο. — 14) de Blis. — 15) Μουντε-ζάρ. Montezar. — 16) Πεντουήν. Beduin. — 17) Τελαπάμε. — 18) Τεσασοῦν. de Sanson. — 19) Λεσπεσί. Lipessi. — 20) de Liglisie. — 21) Ἀσίαν. — 22) Sa-lines. — 23) φαούραν. — 24) Ἀττάλειας.

καλητικὰ(1) νὰ μὲν πέψῃ τούτην τῆν ἀρμάδαν ἀπάνω του, παντέχοντα νὰ 'ξηλώσῃ τὸν ῥῆγα ἀπαὶ τὸ θέλημάν του· τὸ ποῖον ὀλίγον τὸν ἐφέλεσεν. Μανθάνοντα οἱ μαντατοφόροι πῶς ὁ ῥήγας εἶναι εἰς τοὺς Μύλους ἐπῆραν τὰ κανισκία μὲ τὸ ξύλον τους, καὶ ἦρταν εἰς τοὺς Μύλους ἀπαντῶντά του καὶ ἐχαιρετίσαν τον, καὶ ἔδωκάν του τὰ κανισκία καὶ τὰ χαρτία, καὶ ἐπῆρέν τα καὶ 'ποῖκεν ἄρμενα· καὶ ἐπῆραν καὶ κεῖνον τὸ ξύλον μετά τους καὶ ἐπῆγαν καταβγοδωμένοι εἰς τὴν Ἀττάλειαν.

Καὶ τῇ γ', τῇ κγ' αὐγούστου ατξα' Χριστοῦ ἐπεσώθην τὸ φουσάτον τοῦ ῥήγα εἰς τὴν Τουρκίαν εἰς τὰ μέρη τῆς Ἀττάλειας ὅπου κράζουν Τετραμίλιν(2), καὶ ἐπεζεῦσαν τ' ἄλογα· καὶ μοναῦτα ὁ ῥήγας ἔπεψεν τὸν ἀδελφόν του τὸν πρίντζην μὲ πολλοὺς λᾶς τῶν ἁρμάτων ἀπεζοὺς καὶ καβαλλάριδες νὰ παρακάτσουν τῆς Ἀτταλείας, καὶ ἐπῆγεν ὁ λαὸς μὲ τὸν πρίντζην· καὶ ἂν εἶχεν θέλειν, ἔπαιρνέν την, ἀμμὲ 'ποῖκέν το μὲν ἀνγκριστῇ ὁ ῥῆγος(3). Καὶ τῇ κδ' αὐτοῦ μηνὸς ἦρτεν ὁ ῥήγας καὶ τὸ δελοιπὸν φουσάτον καὶ ἐπαρακάτσαν τοῦ κάστρου ἀπὸν παντόθεν, καὶ τὸ 'σπερνὸν(4) ἐπῆράν το, καὶ ἐνέβην εἰς τὴν χώραν μὲ μεγάλην χαρὰν καὶ τιμὴν, καὶ ἐποῖκαν μεγάλην εὐχαριστίαν εἰς τὸν θεὸν διὰ τὴν πρώτην νίκην.

Ὁ Τακᾶς(5) ὁ ἀφέντης τῆς χώρας εὑρέθην ἔξω τῆς χώρας εἰς ἕναν τόπον τὸ λέγουν τὸ Στενόν· ὅσον ἐγρίκησεν τοῦτα τὰ πικρὰ μαντάτα ἐπικράνθην, καὶ ἐμήνυσεν κρυφὰ νὰ φέρῃ καμπόσους λᾶς τῶν ἁρμάτων, καὶ ἦλθεν καὶ ἐνέβην μέσα εἰς τὸ κάστρον ἀπὸν ἕναν τόπον κρυφὸν, καὶ εἶδεν τὰ φλαμποῦρα(6) τοῦ ῥηγὸς εἰς τὸν πύργον(7) καὶ εἰς τὸ τειχοκάστρον, καὶ ἐφοβήθην πολλὰ [μὴ] δὲν ἀγρωνιστῇ καὶ πιαστῇ· καὶ ἐξέβην καὶ 'πῆγεν 'ς τὸ Στενὸν, ὅπου ἦτον ἁπλικεμένος, μὲ μεγάλην λύπην καὶ μεγάλην πικρίαν.

Ὁ ῥήγας ἀρώτησεν τοὺς ἄρχοντες τῆς βουλῆς του, τίντα τοὺς φαίνεται

1) μὲ χαρτιὰ παρακαλῶντα. — 2) κράζεται Τραμίλιν. Tramil. — 3) ἀγρικίσῃ *(sic)* ὁ ῥήγας. — 4) τὸ πωρνό. la mattina. — 5) Καὶ ὁ Τάκας. — 6) φλάμπουρα. — 7) τοὺς πύργους.

νὰ ποίσῃ· οἱ ἄρχοντες εἶπάν του· [ἀφέντη, κράτησ'] τὸν τόπον διὰ λόγου σου, καὶ βάλλε καὶ ἄλλους ἀνθρώπους τῶν ἁρμάτων νὰ τὸν βλέπουσιν. Καὶ ἤτζου(1) ἐποῖκεν. Τότες ὠρδινίασεν τὸν μισὲρ Τζάκε Τενόρες τὸν τουρκοπουλιέρην τζηβιτάνον εἰς τὸν αὐτὸν τόπον(2), καὶ ἀφῆκεν εἰς τὴν συντροφίαν του πολλοὺς καβαλλάριδες καὶ τουρκοπούλους καὶ πολλοὺς τζαρατόρους(3) νὰ βλέπουν τὸν τόπον· καὶ ὥρισεν καὶ ἐδιαλαλῆσαν, εἴ τις θέλῃ ἀπὸ τοὺς Ἀτταλιώταις νὰ 'μπῇ εἰς τὰ κάτεργα νἄρτῃ εἰς τὴν Κύπρον, ἔνι εἰς τὸ θέλημάν του, καὶ εἴ τις θέλῃ νὰ μείνῃ, ἀς μένῃ. Καὶ ἀφῆκεν γ' κάτεργα ἁρματωμένα εἰς τὴν βλέπησιν τῆς Ἀτταλείας.

Ἄνταν ἐμάθασιν ὁ ἀφέντης ὁ Μονοβγάτης καὶ ὁ ἀφέντης τῆς Ἀλλαγίας πῶς ἐπῆρεν ὁ ῥὲ Πιὲρ τὴν Ἀτταλείαν, ἐπῆραν μέγαν φόβον εἰς τὴν καρδίαν τους, καὶ πολλὰ ἐπικράνθησαν· καὶ μοναῦτα ἐπέψαν τοὺς μαντατοφόρους τους εἰς τὴν Ἀτταλείαν εἰς τὸν ῥῆγγα παρακαλῶντά τον νὰ ἔχῃ καλὴν ἀγάπην μετά τους, καὶ ἐταχθῆσα νὰ τὸν τολιάζουν(4) κάθα χρόνον πρᾶμμαν ὠνοματισμένον καὶ νὰ βάλλῃ τὰ σημάδιά του εἰς τοὺς τόπους τους, καὶ νὰ ἦναι ἀνθρῶποί του. Θωρῶντα τὰ καλὰ ταξίματα ὁποῦ τοῦ ἐτάξασιν, ἄρεσεν τοῦ ῥηγὸς καὶ ἔπεψεν ἀπαὶ τὰ φλάμπορά(5) του καὶ ἐβάλαν τα 'ψηλότερα τῶν δικῶν τους. Καὶ τῇ κ'(6) σεπτέβρη ᾳτξα' Χριστοῦ ἐξέβην ὁ ῥήγας ἀπαὶ τὴν Ἀτταλείαν καὶ ἐφέρεν μετά του τὸ δελοιπὸν φουσάτον, καὶ ἦρτεν εἰς τὴν Ἀλλαγίαν(7)· παραῦτα ἐξέβην ὁ ἀμιρᾶς μὲ ὀλίγους λᾶς καὶ ἐπροσκυνῆσέν τον, καὶ ἔδωκέν του [τ' ἀνοικτάρια τοῦ κάστρου, καὶ ἔδωκέν του] καὶ ἕναν ἀφεντικὸν κανίσκιν. Ὁ ῥήγας ὥρισεν καὶ ἐπῆραν τὰ κανίσκια, καὶ τὰ 'νοικτάρια ἐπαράδωκέν του τα· καὶ ἐποῖκεν στοιχήματα μεσόν τους(8), καὶ ἔμοσεν τοῦ ῥηγὸς νὰ ἦναι δοῦλός του δουλωμένος. Καὶ ὁ ῥήγας ἐποῖκεν ἐκεῖ μίαν ἡμέραν, καὶ ἐμίσευσεν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ Νουσγάτην εἰς τὸν ποταμόν(9). Ὁ ἀφέντης ὁ Μονοβγάτης 'ξεύροντα πῶς

1) ὕτζου. — 2) Τζάκον Ντενόρες τὸν τουρκ. διὰ καπετάνον τοῦ αὐτοῦ τόπου. — 3) ballestrieri. — 4) νὰ τὸν πλερόνουν. — 5) φλάμπουρά. — 6) η'. Str. 8. — 7) Ἀλλαγιάν. — 8) μητά τους. — 9) εἰς τὸν ἀφέντην τὸν Μονοβγάτην. dal signor Monovgati.

ἔμελλε νὰ πάγῃ ἐκεῖ, ἦτον πολλὰ περίλυπος, καὶ ἔπεψέν του κανίσκιν καὶ μαντατοφόρους, καὶ εἶπάν του· Μὲν τὸ βαρεθῇς, ὅτι δὲν ἠμπόρησεν ἀφέντης νἄρτῃ εἰς τὴν ἀφεντίαν σου. Ὁ ῥήγας ὥρισεν καὶ ἐστρέψαν του τὰ κανισκία καὶ εἶπέν τους· Χαιρετήσετέ τον καὶ ἔχω τον διὰ ἐδικόν μου. Καὶ ἐξέβην καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Κύπρον, καὶ τῇ κβ' σεπτεβρίου ᾳτξα' Χριστοῦ ἐπέσωσεν ὁ ἀφέντης μας ὁ ῥήγας εἰς τὴν Κερηνείαν· καὶ τὰ ἄλλα κάτεργα ἐπῆγαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον καὶ ἀπαρματῶσαν (1). Καὶ ὁ ῥήγας ἦρτεν εἰς τὴν Λευκουσίαν, καὶ ἐπροσδέκτησάν τον μὲ μεγάλην τιμήν (2).

Ἄνταν ἐστράφην τὸ φουσάτον εἰς τὴν Κύπρον, ὁ ἀμρᾶς τῆς Ἀτταλείας ὁ Ταννᾶς ἐσυμπίασεν φουσάτον καὶ ἦρτεν καὶ ἐπαρακάτσεν τῆς Ἀτταλείας· καὶ οἱ λᾶς ἐξέβησαν καβαλλάριδες καὶ ἀπεζοὶ καὶ ἐδῶξάν τους, καὶ ἀπαὶ τὴν ἀνάγκην τους ἀφῆκαν τὰς τέντας τους καὶ τὸ 'δικόν τους. Καὶ ἐποῖκεν καιρὸν πολὺν νἄρτῃ νὰ πολεμήσῃ· καὶ ἐποῖκεν ὁρισμὸν ὅτι κανένας Τοῦρκος νὰ μὲν φέρῃ καμμίαν βιττουαλίαν νὰ πουλήσῃ· καὶ ἔφτασεν ὁ χειμῶνας, καὶ τὰ ξύλα ἀπαὶ τὴν σκλεριὰν (3) δὲν ἐπολομοῦσαν (4) ἄρμενα· καὶ οἱ λᾶς ἐπείνασαν, καὶ τὰ ἄλογα δὲν εἶχα νὰ φᾶν παρὰ τὰ κιτρομηλόφυλλα. Ἔμαθεν ὁ Ταννᾶς τὸ στενοκοπημὸν τοὺς λᾶς καὶ ἐφέρεν φουσάτον πολὺν τὸ ἁγιοσαββάτο, τῇ ιγ' ἀπριλίου ᾳτξβ', καὶ ἔπεψεν μαντατοφόρους εἰς τὴν Ἀτταλείαν εἰς τὸν τουρκοπουλιέρην τῆς Κύπρου ζητῶντα νὰ τοῦ δώσουν τὴν Ἀτταλείαν μὲ ἀγάπην, καὶ ἃ δὲν, ἐθέλει τὴν πάρει μὲ τὸ σπαθίν του, καὶ δὲν θέλει λυπηθῆν τινὰν, ὅτι 'ξεύρω τὴν πεῖναν τὴν ἔχουν ἀπέσω. Καὶ 'γρικῶντα τὰ λογία, ὁ τουρκοπουλιέρης ἐμήνυσέν του· Εἶναι ὁτοιμος νὰ πολεμήσῃ μετά του, ἀμμὲ τὸ κάστρον δὲν τοῦ τὸ δίδει μὲ τὸ θέλημάν του, οὐδὲ νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ πατήσῃ τὸ πόδιν του μέσα· καὶ ἔδωξεν τὸν μαντατοφόρον μὲ ὕβριν (5). Καὶ ἐπῆγεν ὁ μαντατοφόρος καὶ ἐξηγήθην τα τοῦ ἀφέντη τοῦ Ταννᾶ· καὶ ἦρτεν καὶ ἐπολέμησεν μέγαν πόλεμον, καὶ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ ἐνίκησέν τον ὁ λαὸς τῆς Ἀτταλείας

1) ἐξηρματῶσαν. — 2) χαράν. — 3) σκλερίαν. — 4) δὲν ἐμπορῆσαν νὰ ποίσουν· — 5) μὲ πολλὴν ἀντροπήν.

τὸν Ταχκᾶν· καὶ τοῦτον ἦτον γ' φορὰ ὅπου 'τζακίστην ὁ Ταχκᾶς(1) ἀφὸν ἐπῆρεν ὁ ῥήγας τὴν 'Ατταλείαν· καὶ ἀπὸ τὴν πλῆξίν του ὁ Ταχκᾶς ἔκοψεν τὸ νερὸν ὁποῦ ἔπεμπεν(2) εἰς τὴν 'Ατταλείαν. Τότε ἔπεψεν δύναμιν ἀμπέσω ὁ καπετάνος καὶ ἐχαλάσεν τὰ παλαιὰ ἁπλικία, καὶ ἔκοψεν τὰ δεντρὰ(3), τοὺς γούππους ἐγέμωσεν, διατὶ οἱ Τοῦρκοι ἐκρύβγουνταν καὶ ἀπηδοῦσαν καὶ ἐζημιόναν τοὺς λᾶς. Καὶ ἔρισεν ὁ καπετάνος καὶ ἐκτίσαν τὸ τειχόκαστρον, καὶ ἐψηλῶσαν καὶ τοὺς πύργους.

Καὶ τὴν πέφτην, τῇ θ' μαΐου ᾳτξβ' Χριστοῦ, ὁ ῥήγας ἐπεψεν δ' κάτεργα καὶ ς' ταφουρέτζαις(4) καὶ δ' ξύλα κουρσάρικα· καὶ ἔπεψε ν' ἀλλάξῃ τὸν καπετάνον, καὶ ἔπεψεν τὸν σὶρ Τζουὰν Τεσοὺρ τὸν ἀμιράλην(5) τζηβιτάνον εἰς τὴν 'Ατταλείαν εἰς τὸν τόπον τοῦ καπετάνου τὸν ἐκράζαν τουρκοπουλιέρην, καὶ πολλοὺς λᾶς τῶν ἁρμάτων καὶ πολλὴν πουττουαλίαν(6) νὰ ζήσουν· καὶ ἔδωκεν τὰ χαρτία ὁ ἀμιράλης τοῦ καπετάνου, καὶ ὁ ἀμιράλης ἐπῆρεν τὰ ξύλα καὶ ἐπῆγεν εἰς τὰ Μύρα ὁποῦ ἦτον ὁ ἅγιος Νικόλαος καὶ ἐβάλεν καὶ παρακάτσαν τοὺς [Τούρκους]· καὶ βοηθῶντος τοῦ θεοῦ ἐπῆρεν τὸ κάστρον καὶ ἐκούρσεψεν δσον ἠμπόρησεν(7), καὶ ἐπῆρεν καὶ τὴν εἰκόναν τοῦ μεγάλου Νικολάου καὶ ἔφερέν την εἰς τὴν 'Αμμόχουστον(8) καὶ ἔβαλέν την εἰς τὸν ἅγιον Νικόλαον τοὺς Λατίνους. Καὶ ἐστράφην εἰς τὴν 'Ατταλείαν, τότες ἐπέζευσεν καὶ ἐπερίλαβεν τὸ κάστρον ἀπαὶ τὸν καπετάνον. Καὶ ἀμιράλης ἀπαὶ τὸ ἔβγα του ἀπαὶ τὰ Μύρα ἔβαλεν λαμπρὸν καὶ ἐκάψεν τὸ κάστρον(9)· 'γρικῶντα ὁ Ταχκᾶς τοῦτον τὸ μαντάτον, πῶς ὁ ἀμιράλης(10) ἐπῆρεν τὸ κάστρον τῶν Μυρέων(11) καὶ αἰχμαλώτισέν τους, καὶ ἐκάψεν το, καὶ ὁ τόπος ἔμεινεν εἰς τὴν 'Ατταλείαν εἰς τὸν τόπον τοῦ ῥηγὸς, καὶ ἐπῆγεν καὶ ηὗρέν τους αἰχμαλωτεμένους, καὶ καμένους τοὺς τόπους καὶ χαλασμένους, πολλὰ ἐλυπήθην· καὶ ἄνταν ἐδιάβην ἡ λύπη, ἀμήνυσεν τοῦ ἀμιράλη νὰ μηνύσῃ τοῦ ῥηγὸς νὰ τοῦ

1) ὁποῦ ἐνικῆσαν τὸν Ταχκᾶν. — 2) ἔμπαινεν. — 3) δενδρά. — 4) ταφουρίτζαις. — 5) ἀμιραλῆν. — 6) βιττουαλίαν. — 7) καὶ ἐκόψαν δσους ἐμπορῆσαν. — 8) 'Ομμόχουστον. — 9) il castello de Mirton *(sic)*. — 10) ἀμιραλῆς. — 11) Μυρῶν.

πουλήσῃ τὴν Ἀτταλείαν καὶ νὰ τοῦ δώσῃ εἴ τι θέλει, ἃ δὲ κανοὺ(1), θέλει ποίσειν ὅσον κακὸν σώνει διὰ νὰ πάρῃ τὴν χώραν του. Ὁ ἀμιράλης ἐμηνῦσέν του· Ὁ ἀφέντης μου δὲν χρειάζεται τὰ καρτζά σου νὰ πουλήσῃ τὴν χώραν του, ἀμμὲ, ἂν εὕρῃ(2) καὶ ἄλλαις ν' ἀγοράσῃ, μετὰ χαρᾶς 'παίρνει ταις· ἀπαὶ τὸ μὲ φοβερίζει νὰ σφικτῇ νὰ τὴν 'πάρῃ, τρεῖς φοραῖς ἐδοκίμασεν(3) καὶ ἔχασεν τὸ κόπον του μὲ σαγίτταις καὶ βερετουνία· καὶ πάλαι ἐς τὸν ὁρισμόν του, ὅνταν θέλῃ ν' ἀρχέψῃ, καὶ διὰ τοῦ θεοῦ φυλάγω σου καλὰ κανισκία.

Τώρα νὰ 'ξηγηθοῦμεν τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ῥηγὸς τῆς Φραγγκίας· δὲν ἦτον κουντέντος εἰς τὸ ψουμὶν τὸ ἔδῶκαν τοῦ ἀνηψιῶ του τοῦ πρίντζη τῆς Γαλιλαίας, ἀμμὲ ἦρτεν καὶ ἀγκάλεσεν μὲ τοὺς μαντατοφόρους του εἰς τὸν Πάπαν νὰ θελήσῃ νὰ δώσῃ τὸ ῥηγάτον τῆς Κύπρου τοῦ [ἄνωθεν] πρίντζη· καὶ ἐπέψεν του τὰ στοιχήματα. Θωρῶντα ὁ Πάπας πῶς τὸν ἐσφίνγκεν ὁ ῥήγας τῆς Φραγγκίας καὶ εἶχεν καὶ δίκαιον, ἐμηνῦσεν τοῦ ῥηγὸς τῆς Κύπρου νὰ πάγῃ σωματικῶς(4) ν' ἀπολογηθῇ. Ὅνταν εἶδεν ὁ ῥήγας τὰ χαρτία τοῦ Πάπα, παραῦτα ἔρισεν τὸν σὶρ Τζουὰν Καρμαὴν(5) νὰ πάγῃ καπετάνος εἰς τὴν Ἀτταλείαν· καὶ ὥρισεν καὶ ἐπῆραν φαγούραν πολλὴν καὶ ὠδήγησεν(6) τὸ κάστρον· καὶ ἐμήνυσεν καὶ ἀρμάτωσεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον γ' κάτεργα καὶ μίαν σατίαν καὶ ἦρταν εἰς τοὺς Μύλους(7)· καὶ ὁ ῥήγας ἐπῆγεν κυνηγῶντα καὶ ἐπέσωσεν εἰς τὴν Ἔμπαν πρὸς τὴν Πάφον· καὶ τὴν δευτέραν τῇ κδ' ὀκτωβρίου ᾳτξβ' Χριστοῦ ἐνέβην ὁ ῥὲ Πιὲρ καὶ ἐπῆρεν μετά του τοὺς καβαλλάριδες τοὺς κάτωθεν ὠνοματισμένους· τὸν σὶρ Πιὲρ Τενουρῆν(8), τὸν σὶρ Τζουὰν τὲ Γαβριάλλε(9), τὸν σὶρ Τζουὰν Τεφενίου(10), τὸν σὶρ Νικολὲ Τζεμπελῆν, τὸν σὶρ Τζουὰν Τενουρῆν(11), καὶ πολλοὺς ἄλλους καβαλλάριδες καὶ ἀπὸ τὴν ἀποταγήν του.

1) καὶ ἃ δ' ἔνε. — 2) μακάρι ναὗρεν. magari può trovasse. — 3) ἐδικίμασεν. — 4) μὲ τὸ κορμίν του. — 5) Carmain. — 6) φαούραν . . . ἐδήγησεν. — 7) Molini. — 8) Τενούρης. — 9) Γαβριέλ. Gabriel. — 10) Τεφηνιόν. de Finio. — 11) Τενούρην. de Nur.

Νὰ ἠξεύρετε καὶ τοῦτον· ὅτι ὁ αὐτὸς ῥὲ Πιὲρ ἀγάπαν τὴν ῥήγαιναν ὡς γοῖον ὁρίζει ὁ θεὸς (1), τὴν Ληνόραν, καὶ ἐβγαίνοντά του νὰ πάγῃ 'ς τὴν Φραγγίαν ὥρισεν καὶ ἐδῶκαν τοῦ φαρράση του τῆς τζάμπρας του ἕναν ἀποκάμισον (2) τῆς ῥήγαινας, καὶ ὥρισεν τὸν αὐτὸν τζαμπερλάνον ὁποῦ τοῦ στρώνει τὸ κρεββάτιν του νὰ βάλλῃ τὸ ἀποκάμισον τῆς ῥήγαινας εἰς τὸ πλευρόν του· καὶ ὄντα νἄπεσεν ὁ ῥήγας νὰ κοιμηθῇ, ἀγκαλίζεν (3) τὸ αὐτὸν ἀποκάμισον καὶ ἐκοιμᾶτον [διὰ τὴν ἀγάπην τὴν εἶχεν μὲ τὴν ῥήγαιναν]· ὁ μποῖος φαρράσης τῆς τζάμπρας ἦτον 'Ιωάννης ἀδελφὸς τοῦ Μπασέτ· καὶ ἤτζου ἐπορεύγετον πολὺν καιρόν. Καὶ ἐπῆγεν ὁ ῥήγας εἰς τὴν 'Ρόδον, καὶ ἐμηνῦσεν τοῦ σὶρ Πιὲρ Τεσοὺρ (4) καὶ τοῦ σίρε Τζάκε Λεπετὶτ (5), ὁποῦ ἦτον εἰς τὴν 'Ατταλείαν, καὶ τὸ ἦνι (6) εἰς τὴν 'Ρόδον διὰ νὰ 'μποῦν εἰς τὰ κάτεργα εἰς τὴν συντροφίαν τοῦ ῥηγός. Καὶ παραῦτα ἐξέβησαν (7) καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν 'Ρόδον εἰς τὴν συντροφίαν τοῦ ῥηγός. Καὶ παραῦτα ἐξέβησαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν ὥραν καὶ ἐπεσῶσαν εἰς τὴν Βενετίαν, καὶ ἐπροσδεκτῆσάν τον μὲ μεγάλην τιμήν. Καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ 'Αβενίου, καὶ ἐστάθην εἰς τὴν κούρτην τῆς 'Ρώμης ἔμπροσθεν τοῦ Πάπα ὀνόματι 'Ιννοκεντίου. Καὶ μανθάνοντα ὁ σὶρ Οὔγκε ντὲ Λουζουνίας τὸ ἔλα τοῦ θείου (8) του τοῦ ῥηγὸς εἰς τὸν Πάπαν, ἦλθεν καὶ 'κεῖνος, καὶ πολλὰ ἀγκαλέστησαν· καὶ ὀπίσω εἰς πολλαῖς πλημμελείαις, ὁ Πάπας καὶ οἱ γαρδεναλῆδες ἐμπῆκαν μεσόν τους (9) ὁτόσα, ὅτι ἐμπάσαν (10) τους κατὰ τὸν πρῶτον 'σασμὸν [ὅτι νὰ τοῦ διδῇ κάθα χρόνον ν' χιλιάδες ἄσπρα τῆς Κύπρου]. Καὶ ἐγονάτισεν [ὀμπρὸς τοῦ ῥηγὸς] καὶ ἐποῖκέν τον λιζίον τοῦ ὄρκου, καὶ ἐκιτιάσεν τὸν ῥήγαν. 'Ο ῥήγας ἐκατάστησε νὰ ἔλθουν οἱ δυσίκοι ἀπάνω τοὺς Σαρακηνούς (11).

1) γοιὸν θέλει ὁ θ. — 2) Φραγγίαν, ἐπῆρεν ἕναν φάρρασιν τῆς τζάμπρας του, καὶ ἐπῆρεν ὁ φάρρασίς του ἕναν. — 3) ἀγκάλιαζεν. — 4) de Sur. — 5) Τζάκες Τεσπεσήτ. de Petit. — 6) Probablement: καὶ νὰ ἦναι. Le ms. d'Ox.: 'Αττάλειαν νὰ πᾶν εἰς τὴν 'Ρ. — 7) Καὶ μοναῦτα ἐβγῆκαν. — 8) θειοῦ. — 9) ἐμπῆκεν μεσόν τους ὁ ῥήγας τῆς Φράντζας καὶ οἱ γαρδενάληδες. — 10) ἐσάσαν. — 11) Καὶ ὁ ῥήγας ἐπαρακάλεσεν τοὺς ἀφέντας τῆς Δύσης νὰ πέψουν σφόρτζου διὰ νὰ 'πάγῃ κοῦντρα τοὺς ἀλλόπιστους διὰ νὰ 'πάρῃ τὸ ῥηγάτον τῶν 'Ιεροσολύμων, τὸ σπίτιν τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ πρίντζης τῆς Ἀντιοχείας ὁ κουβερνούρης τῆς Κύπρου ἁρμάτωσε β' κάτεργα νὰ 'πάρῃ τὸν σὶρ Τζουὰν Καρμαὴν εἰς τὴν Ἀτταλείαν γιὰ ν' ἀλλαχτοῦν, νὰ στραφῇ εἰς τὴν Κύπρον τὸ ἄλλον ἀλλάγιν μὲ τὸν σὶρ Τζουὰν Τεσοὺρ, ὁ ποῖος σὶρ Τζουὰν Τεσοὺρ ἀνάστησεν πολλοὺς τόπους καὶ ἐψήλωσεν καὶ πολλὰ μερτικὰ τὸ τειχόκαστρι καὶ τὸν πύργον. Ἐμάθεν το ὁ Ταχκᾶς καὶ ἐσυνπίασεν φουσάτον πολὺν καὶ ἦρτεν εἰς τὸ κάστρον· καὶ τοῦτον ἐποῖκέν το, διατὶ ἐδήθην μὲ τὸν ἀφέντην τῆς Ἀλλαγίας (1), καὶ ἐδῶκέν του λόγον νἄρτῃ μὲ τὰ ξύλα του τῆς θαλάσσου, καὶ ὁ Ταχκᾶς ἀπὸ τὴν γῆν νὰ τὸ ἀποκλείσουν. Μανθάνοντα τὰ αὐτὰ μαντάτα ὁ σὶρ Τζουὰν Καρμὲς (2) παραῦτα ἁρμάτωσεν μίαν γριππαρίαν (3) καὶ ἔπεψέν την εἰς τὴν Κύπρον καὶ ἐμήνυσεν τοῦ [πρίντζη τοῦ] κουβερνούρη. Ὁ αὐτὸς κύρης ὁ πρίντζης παραῦτα ἁρμάτωσεν γ' κάτεργα καὶ ἔβαλεν καπετάνον τῶν κατέργων τὸν σὶρ Τζουὰν Τεπρίες (4), καὶ ἀπεσῶσαν εἰς τὴν Ἀτταλείαν πρὶν νὰ φτάσῃ τὸ φουσάτον τοὺς Τούρκους μίαν ἡμέραν. Ὁ Ταχκᾶς ἐσυνπίασεν μέ' χιλιάδες ἀνθρώπους καὶ ἦρταν ὀχτὼ κάτεργα τῆς θαλάσσου. Ὁ καπετάνος ἁρμάτωσεν τὸ καστέλλι καλὰ καὶ ὠρδινίασεν καλὰ ταῖς βίγλαις του καὶ ἔρισε νὰ (5) μηδὲν ἦναι τινὰς ἀπότορμος νὰ ῥίψῃ βερετοῦνιν οὐδὲ σαγίτταν (6) εὔκαιρα, παρὰ ἄνταν κοτέψῃ τὸ φουσάτον (7). Καὶ ὁ Ταχκᾶς ἐτριγύρισεν τὸ κάστρον ἀπ' ἔξω καὶ ἔρριψεν μέσα πολλαῖς πέτραις καὶ ἄλλα πολεμικά, καὶ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ δὲν ἔβλαψε τινά. Ὁ καπετάνος ὁ σὶρ Τζουὰν Καρμαγῆν ὥρισεν καὶ ἐσύραν μίαν πέτραν, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν κατούναν (8) τὴν ἔστησεν ἀπ' ἔξω καὶ ἐτσάκισέν την, καὶ ἐσκότωσεν πολλοὺς ἀνθρώπους. Τἄπισα ἔφερεν σκάλαις καὶ ἐκούμπησάν ταις εἰς τοὺς τοίχους (9). Ὁ καπετάνος ἔρισεν καὶ 'σημάναν ταῖς καμπάναις καὶ τὰ τρουμπετία (10), καὶ ἔρισέν τους καὶ ἔπαιξαν τὰς τζάκρας καὶ

1) τῆς Ἀτταλειας. de Atalia. — 2) Κάρμες. Carme. — 3) maona. — 4) de Pries. — 5) ὠρδινίασεν καὶ ταῖς βιττουαλίαις καὶ ἐποῖκεν ὁρισμὸν νὰ. — 6) tirar freza ne βερετουνιν *(sic)*. — 7) ἄντα νἄρτῃ τὸ φουσάτον κοντά. — 8) τὴν τένταν τοῦ Ταχκᾶ. tenta del Racca *(sic)*. — 9) τὰ τειχιά. — 10) τρουμπέττια.

τὰ δοξαρία(1)· καὶ οἱ Τοῦρκοι ὅπου ἦσαν εἰς ταῖς σκάλαις ἐπέσαν εἰς τὸ χαντάκιν, καὶ (μὲ) τοὺς ἄλλους ἐσκοτῶσαν ἕναν μέγαν ἀμιρᾶν συγγενῆν τοῦ Ταχκᾶ. [Καὶ ἀνοῖξαν ταῖς πόρταις τοῦ κάστρου καὶ ἐξέβησαν τἄλογα καὶ οἱ ἀπεζοί, καὶ ἐποῖκαν τοὺς Τούρκους μέγαν μακελλειὸν, καὶ οἱ δελοιποὶ ἐφύγαν μὲ μεγάλην ἀντροπήν· καὶ ὁ καπετάνιος τῶν καραβιῶν ὁ μισὲρ Τζουὰν Τεπρίες(2) ἀποσκέπασεν τὰ ξύλα τὰ ὀκτὼ τοῦ Ταχκᾶ(3) καὶ ἐπῆγεν ἀπάνω τους, καὶ θωρῶντα ἐφύγαν καὶ ἐπῆγαν εἰς ταῖς Γερακιαῖς(4), καὶ ἐφύγαν πολλοὶ ἀπαὶ τὰ ξύλα καὶ ἐμπῆκαν εἰς τὸ ὄρος καὶ ἐδιαφεντεύγουνταν· καὶ ὁ μισὲρ Τζουὰν Τεπρίες ἐκουβέρτιασεν τὰ δύο κάτεργα καὶ ἐκάψαν(5) καὶ τὰ ὀκτὼ ξύλα.

Καὶ εἰς τοὺς ᾰτξγ' ὁ ἀφέντης ὁ πρίντζης ὁ κουβερνούρης τῆς Κύπρου ἔπεψεν δύο κάτεργα ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον εἰς τὴν Ἀττάλειαν καὶ βοήθειαν(6), καὶ ἐβάλαν καπετάνον τὸν σὲρ Νικολὸ Λαζὲν, καὶ εἰς τὸ ἄλλο τὸν σὶρ Ὕγκοῦ Τεποῦ(7), πουρζέζην τῆς Ἀμμοχούστου· καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Πάφο τὸ κάτεργον ὁποῦ ἦτον ὁ σὶρ Ὕγκε Τεποῦ καὶ ἐτζακίστην, καὶ ἐχάθησαν ἡ' ἀνομάτοι. Καὶ μανθάνοντά το ὁ πρίντζης ἔπεψεν ἄλλα δύο(8) κάτεργα καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ καπετάνου καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Ἀττάλειαν.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἐχρονίαν ἦτον θανατικὸν εἰς τὴν Κύπρον καὶ ἐπόθανεν πολὺς λαὸς, καὶ ἐπόθανεν καὶ ἡ τάμου Τζίβα(9) ἡ κόρη τοῦ ῥὲ Οὔνγκε· καὶ ἄρχεψεν ἀπὸ ἀρχῆς μαρτίου· καὶ ὁ μισὲρ Τζουὰν Κάρμες ἠστένησεν, καὶ ἐμήνυσεν τοῦ κουβερνούρη, ἂν ἦναι ὁρισμός του, νὰ πάγῃ εἰς τὴν Ῥόδον διὰ νὰ ἰατρευτῇ, ὅτι εἶναι κοντὰ τῆς Ἀττάλειας παρὰ τὴν Κύπρον· καὶ ἐμήνυσέν του, ἂν θέλῃ, νὰ βάλλῃ τὸν υἱόν του εἰς τὸν τόπον του καὶ ἂς πάγῃ νὰ ἰατρευτῇ· καὶ εἰς ὀλίγαις ἡμέραις ἀπό-

1) ἐσύραν ταῖς τζάκραις καὶ τὰ δοξάργια. — 2) de Bries. — 3) Racca. — 4) in un loco ditto Jerachies. — 5) ἐκόψαν probablement une faute qu'il faut corriger ἐκάψαν, d'après Str. qui traduit « brusorono ». — 6) per condur vittuaria. — 7) du Pu. — 8) dodici. — 9) dame Civa.

θανεν εἰς τὴν Ῥόδον, καὶ μανθάνοντα τὸν θάνατον τοῦ σὶρ Τζουὰν Κάρμε ὁ κουβερνούρης τῆς Κύπρου ἐστερέωσεν τὸν υἱόν του καπετάνον εἰς τὴν Ἀτταλειαν.]

Καὶ [γρικᾶτε περὶ τοῦ ῥὲ Πιέρρ· καὶ πηγαίνοντα εἰς] τὸ Βενίου(1), ἐπόθανεν ὁ Πάπας καὶ ἐχειροτονῆσαν ἕναν καλόγηρον ἀπὸ τὴν μονὴν τοῦ ἁγίου Βίκτωρος ἀπὸ τὴν Μαρσιλίαν(2), καὶ ἦτον ἡγούμενος τῆς Μαρσιλίας(3), καὶ ἐκράξαν τον Πάπαν Οὔρπαν(4) πέμπτον· καὶ ὁ ῥήγας ἐποῖκέν του μεγάλην χαράν· καὶ τελειόνοντα τὴν δουλιάν του εἰς τὸ Ἀβενίου(5) ὁ ῥήγας ἐπῆγεν εἰς τὴν Φρανγκίαν καὶ εἰς τὴν Γενούβαν, καὶ εἰς τὸν ἐμπεραδούρην τῆς Ἀλαμανίας(6), καὶ οὗλοι οἱ ῥηγάδες καὶ οἱ ἀφέντας ἐποῖκάν του μεγάλην τιμὴν καὶ πολλὰ κανισκία ἀφεντικά.

Γρικῶντα οἱ Τοῦρκοι πῶς τὸ θανατικὸν ἐξήλειψεν τοὺς ἀνθρώπους τῆς Κύπρου, καὶ ὁ ῥήγας ἦτον εἰς τὴν Φρανγκίαν(7), οἱ Τοῦρκοι οὗλοι ἀντάμα ἁρματῶσαν ιβ' κάτεργα καὶ ἐβάλαν καπετάνον ἕναν ὀνόματι Χαμοὺτ Ῥαὶς(8), καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Κύπρον, καὶ ἀπεζεῦσαν εἰς τὴν Πενταγίαν, καὶ ἐκουρσεῦσαν πολλοὺς λᾶς, καὶ ἐπῆρέν τους καὶ 'πῆγεν. Καὶ 'γρικῶντά το ὁ πρίντζης ἔπεψεν ἀπαὶ τὴν Λευκωσίαν ἀνθρώπους ἀπεζοὺς καὶ τῶν ἁρμάτων καὶ καβαλλάριδες, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Πενταγίαν, καὶ ἐμάθαν πῶς ἐπῆγαν. Καὶ μοναῦτα ὁ πρίντζης ἁρμάτωσεν β' κάτεργα διὰ νὰ πάρουν βιττουαλίαν καὶ ν' ἀλλάξῃ τὸν καπετάνον μισὲρ Πατῆ Τεπρίες(9)· καὶ ἐξέβην τῇ β', τῇ ι' μηνὸς ἰανουαρίου ᾳτξγ' Χριστοῦ, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Πάφον καὶ ηὗρέν τους σκλερίαις, καὶ ἐποῖκεν ἐκεῖ ἡμέραις μγ', καὶ εἰς ταῖς ιγ' τοῦ φευρουαρίου ἐποῖκεν γαλήνην ἡ θάλασσα, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀτταλείαν, καὶ ἔφερεν τοὺς λᾶς τῶν ἁρμάτων μετά του, καὶ τὸν σὶρ ἀφέντε Καρμαγῆν(10).

1) Ἀβενιοῦ. andanto ιστο αβενιου *(sic)*. — 2) Μαρσίλειαν. — 3) Μαρτζιλίας. — 4) Οὔρπα. Surpa. — 5) Ἀβενιοῦ. in αβενιου *(sic)*. — 6) ἐμπερατούρην τῆς Ἀλλαμάνιας. — 7) εὑρίσκετον εἰς τὴν Φράντζαν. — 8) Χαμοὺτ Ῥίς. Chamotrais. — 9) Badin Debriel. — 10) don affende Carme.

Ὅνταν ἐπῆγεν εἰς τὴν Τουρκίαν ὁ Μαχουμὲτ Ῥαῆς (1) ἠξηγήθην πῶς ἡ Κύπρος εἶναι εὔκαιρη καὶ δὲν πολομοῦν καμμίαν βίγλαν, καὶ 'χάρησαν πολλά· καὶ ἁρματῶσαν ς' κάτεργα καὶ ἦρταν εἰς τὸ Καρπάσιν (2) καὶ ἐκουσέψαν το καὶ 'πῆραν πολλὰ χωρία καὶ ἀνθρώπους, καὶ ἀπ' ὀλίγον ἐπαΐρναν τὴν κυρὰν τοῦ Καρπασίου, γυναῖκαν τοῦ σὶρ 'Αφρὸ Τελαρῶτζε (3), καὶ ἐστράφησαν εἰς τὴν Τουρκίαν. Καὶ ὁ πρίντζης ἔμαθεν τὰ μαντάτα καὶ ἐμήνυσεν εἰς τὴν 'Αμμόχουστον καὶ ἁρματῶσαν δ' κάτεργα, καὶ ἔβαλεν καπετάνους τὸν μισὲρ Φραντζικῆν Σπινόλαν, τὸν σὶρ Τζακὲ Τεμιτρὲ (4), τὸν σὶρ Σαβεντετὲ (5), καὶ καβαλλάρην τὸν σὶρ Χαρρῆν Τελακουροῦνε, καὶ ἐπέψεν τους νὰ βλέπουν τὸ παραγιάλιν· τὰ β' κάτεργα ἐπῆγαν ἀπαὶ τὴν μερίαν τῆς Τουρκίας (6) τοῦ Καρπασίου, καὶ τ' ἄλλα β' ἐπῆγαν τὴν μερίαν τῆς Πάφου· καὶ παγαίνοντα τὰ κάτεργα ἀπαὶ τὸ Καρπάσιν τὰ ἦτον ὁ σὶρ Φραντζικῆς (7) Σπινόλας καὶ ὁ σὶρ Χαρρὴν Τελακουροῦνε (8), πρὸς τὸν Κορμακίτην (9), ηὗραν β' ξύλα τούρκικα, τὸ ἕναν ἀπεζεῦσεν εἰς τὴν γῆν καὶ ἐπῆγεν κουσεύγοντα, καὶ τὸ ἄλλον ἔστεκεν· καὶ εὑρίσκοντα τὸ κάτεργον εὔκαιρον οἱ Κυπριῶταις ἐβάλαν λαμπρὸν καὶ 'κάψαν το· καὶ θωρῶντα οἱ ἀνθρῶποι ὁποῦ ἦτον εἰς τὴν γῆν ἀπεζεμένοι τὸ πῶς ἐκαύγετον τὸ ξύλον τους, ἐνέβησαν εἰς ἕναν βουνάριν καὶ ἐθέλα νὰ διαφεντευτοῦν.

Καὶ μανθάνοντα τὸ μαντάτον ὁ κουβερνούρης, ἔπεψεν λᾶς τῶν ἁρμάτων, καὶ ἐπιάσαν τους καὶ ἐφέραν τους εἰς τὴν Λευκωσίαν καὶ ἐκωλοσύραν τους εἰς τ' ἄλογα καὶ ἐκρέμασάν τους. Τὸ ἄλλον κάτεργον (10) τὸ τούρκικον τὸ ν' ἀποσκεπάσῃ τὰ β' κάτεργα τὰ Κυπριώτικα, ἐξέβην καὶ ἔφυγεν· καὶ ἐφτάσεν το τὸ κάτεργον τοῦ σὶρ Φραντζικῆ Σπινόλα, καὶ ἐπῆγεν ἀπάνω του ἀξαρμάτωτον, καὶ μοναῦτα οἱ Τοῦρκοι ἐπαραδόθησαν, καὶ ἔδησάν το καὶ ἐπῆράν το μετά τους. Τὸ ἄλλον κάτεργον (11) τοῦ σὶρ Χαρρῆν Τελα-

1) il corsaro Machomet rais. — 2) Carpasso. — 3) 'Αλφοῦν Τελαροῦτζε. Alfo de Lorenzo. — 4) Τζάκο Τεμητρές. de Mitri. — 5) Σαβετεέ. don Saba. — 6) τῆς 'Αλλαγίας. de allara *(sic)*. — 7) ὁ Φρατζικῆς. — 8) καὶ ὁ σὶρ Φραντζῆς. Charin Delacurunte. — 9) casal Cormachiti. — 10) ξύλον. — 11) ξύλον.

κουρούνα ἔμεινεν εἰς τὴν Κύπρον διὰ νὰ 'δοῦν πῶς καύγεται τελεῖα τὸ κάτεργον τὸ τούρκικον. Θωρῶντα οἱ Τοῦρκοι τοὺς λᾶς τοῦ κατέργου τοῦ σὶρ Φραντζικῆ Σπινόλα ἀξαρμάτωτους, εἶπαν μεσόν τους· Θωροῦμεν πῶς οἱ χριστιανοὶ κωλοσύρνουν καὶ φουρκίζουν μας, καὶ δὲν γλυτόνομεν· ἂς σταθοῦμεν εἰς τ' ἄρματά μας ν' ἀποθάνωμεν, παρὰ νὰ μᾶς κωλοσύρουν! Καὶ μοναῦτα ἐκόψαν τὸ παλαμάριν (1), καὶ γεμόνουν τὰ δοξάρια καὶ 'σύραν ταῖς σαγίτταις, καὶ ἐσκοτῶσαν τὸν καπετάνον τὸν σὶρ Φραντζικῆν Σπινόλαν, καὶ ἐλαβῶσαν καὶ πολλοὺς τοῦ κατέργου. Θωρῶντα οἱ προδέλοιποι τὴν ἀντρείαν τοὺς Τούρκους, ἐπέσαν κἄποσοι [χριστιανοὶ] εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐπῆγαν πλέοντα εἰς τὸ ἄλλον κάτεργον τοῦ σὶρ Χαρρῆν Τελακουροῦνε (2), καὶ εἶπάν τού το, ὅτι δὲν τὸ ἀποσκέπαζεν. Καὶ μοναῦτα ἐποῖκεν τοὺς ἀνθρώπους του καὶ ἁρματώθησαν, καὶ ἐτρέξαν ὀπίσω του καὶ ἐφτάσαν· καὶ ἀπὸ τὸν θυμόν τους οἱ Κυπριῶταις ἀπηδῆσαν εἰς τὸ τούρκικον καὶ ὁ σὶρ Χαρρῆν Τελακουρούνα (3) ὁ καπετάνος· καὶ ὁ λαὸς [ὁποῦ ἦτον εἰς τὸ ξύλον τοῦ σὶρ Χαρρὴν ἦτον πολὺς, καὶ ἐμπαίνοντα εἰς τὸ τούρκικον], καὶ τὸ ξύλον ἐπλαγίωσεν, καὶ ἐπέσαν πολλοὶ λᾶς εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ὅλοι ἦσαν ἁρματωμένοι καὶ ὁ καπετάνος ὁ Σπινολᾶς ἐπνίγησαν. Καὶ ἐνέφανεν καὶ τὸ κάτεργον τοῦ Τζουὰν Τεμιτρὲ (4) ἀπὸ τὰ μέρη τῆς Πάφου, καὶ ἐπιάσαν τοὺς Τούρκους, ὅπου ἐμεῖναν ζωντανοὶ καὶ ἐσιδορῶσάν (5) τους· καὶ ἦρταν τὰ δ' κάτεργα (6) καὶ ἐφέρνν τὸ ξύλον τούρκικον καὶ τὸ μισοκαμένον καὶ μὲ τοὺς Τούρκους, καὶ ἦλθαν εἰς Κερηνείαν· καὶ ὁ κουβερνούρης πολλὰ ἐλυπήθην τὴν ζημίαν καὶ τὸν θάνατον τοὺς β' καπετάνους, καὶ ἔρισεν καὶ ἐκωλοσύραν τοὺς Τούρκους καὶ ἐκρεμάσαν τους εἰς ταῖς φούρκαις. Καὶ ὁ πρίντζης ἐμήνυσεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον καὶ ἁρματώθησαν ἄλλα δ' κάτεργα καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Κερηνείαν εἰς τὴν συντροφίαν τῶν ἄλλων δ' (7), καὶ ηὗραν κἄτι σατίαις μὲ τὰ δ' κάτεργα· καὶ ἔβαλεν

1) tagliorono lo παλαμαρι *(sic)*. — 2) Ταλακουρέουνε. Delacureune. — 3) de Churune. — 4) Mitre. — 5) ἐσιδερῶσαν. — 6) ξύλα. — 7) εἰς τὴν συντροφίαν τῶν δ' κατέργων.

καπιτάνον τὸν σὶρ Τζουὰν Ταντιότζε (1) τὸν υἱὸν τοῦ σὶρ Τουμᾶς, καὶ τὸν σὶρ Τζουὰν Τεσοὺρ τὸν ἀμιράλην εἰς τὴν συντροφίαν του, καὶ ἄλλους πολλοὺς καβαλλάριδες, νὰ πᾶν εἰς τὴν Τουρκίαν νὰ τὴν ζημιώσουν. Τὸ λοιπὸν ἐξέβησαν τὰ η' κάτεργα καὶ ἡ σατίαις, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Τουρκίαν καὶ ἀπεζέψαν εἰς τὸ Ἀνεμοῦριν (2) καὶ ἐκουρσέψαν (3) το· καὶ ἐπολεμίζαν τὸ κάστρον, καὶ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ ἐπῆραν τοὺς Τούρκους (4) καὶ ἐφέραν τους εἰς τὴν Κύπρον, καὶ ἐβάλαν λαμπρὸν καὶ τὴν χώραν [τὸ Ἀνεμοῦριν (5)] ἐκάψαν την. Καὶ τότε ἐπῆγαν εἰς τὸ Σὶ (6) καὶ ἐπαρακάτσαν του· καὶ δὲν ἠμπόρησα νὰ τὸ πάρουν, διατὶ ἀναγκάζουνταν νὰ πᾶ νὰ εὕρουν τὸν Μαχομὲτ Ῥαὶς (7), ὅτι ἔμαθαν πῶς ἦλθεν εἰς τὴν Κύπρον [καὶ ἐποῖκεν πολλὴν ζημίαν]· καὶ 'γρικῶντα ὁ Ῥαὶς πῶς τὸν γυρεύγουν, ἀφῆκέν τα καὶ πῆγεν ἀπὸ τὴν Κύπρον, χωρὶς νὰ ποίσῃ ζημίαν, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Συρίαν καὶ ἐχώστην εἰς τὸν λιμιόναν (8) τῆς Τρίπολης. Ὁ ἀμιράλης ἐμήνυσεν τοῦ Μελὲκ ἀμιρᾶ ὁποῦ ἦτον εἰς τὴν Τρίπολιν νὰ μὲν καρεντιάσῃ (9) τὸν Μαχωμὲτ Ῥαὶς, ὅτι εἶναι ἐχθρὸς (10) τῆς Κύπρου, καὶ ἡ Κύπρος ἔχει καλὴν ἀγάπην μὲ τὸν σουλτάνον τοῦ Καργίου. Ὁ Μελὲ ἀμιρᾶς (11) ἔδειξέν του καλὸν φανὸν καὶ ἐμήνυσέν τους, πῶς ἐγὼ ἀπὸ 'ξαυτῆς μου δὲν δύνομαι νὰ τὸν διώξω, χωρὶς νὰ μοῦ μηνύσῃ ὁ σουλτάνος τοῦ Καργίου. Καὶ εἰς τοῦτον ἔστειλεν ὁ ἀμιράλης α' ἀπὸ τὰ κάτεργα καὶ ἐδωκέν του ὁ Μὲλ ἀμιρᾶς δύο Σαρακηνοὺς καὶ ἐπῆράν τον εἰς τοῦ σουλτάνου, καὶ πρὶν νἀβγοῦν ἔπεψεν κανισκία (12) εἰς τὰ κάτεργα· καὶ θεωρῶντα τοὺς Τούρκους τοῦ Ἀνεμουρίου κλαππωμένους ἀπάνω, ὁ Μελὲκ ἀμιρᾶ ἐνγκρίστην καὶ δὲν ἐφῆκεν τινὰν νὰ πάγῃ εἰς τὸν σουλτάνον.

1) de Antiochia. — 2) nel loco ditto Anemuri. — 3) ἐκουρτζέψαν. — 4) καὶ ἐπολεμίσαν τὸ κάστρον καὶ ἐπῆράν το καὶ ἐχαλάσαν το, καὶ ἐπῆραν πολλοὺς T. — 5) città di Anemuri. — 6) Σύκην. Sichia. — 7) Μαχομὲτ πασίαν τὸν Ῥαΐς. — 8) λιμεόνα. — 9) νὰ μὲν τὸν ἀτζετιάσῃ. — 10) ὀχτρός. — 11) Melecamira. — 12) καὶ ἐμήνυσεν τοῦ Λεμὲχ ἀμιρᾶ διὰ νὰ πέψῃ δύο Σαρακηνοὺς νὰ τὸν πάρουσιν εἰς τὸν σουλτάνον καὶ ἔπεψεν καὶ κανίσκιν.

θωρῶντα ὁ ἀμιράλης πῶς τιπότες δὲν ἠμπορεῖ νὰ ποίσῃ, ἐστράφην εἰς τὴν Κύπρον καὶ ἐξαρμάτωσεν.

Μοναῦτα ἐμήνυσεν ὁ κουβερνούρης ν' ἁρματώσῃ δ' κάτεργα ὁ ἀμιράλης ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον διὰ φύλαξιν τοῦ νησίου, κατὰ τὸ συνῆθιν· καὶ ὄνταν ἐπλερώθησαν οἱ ναῦταις, ἐφύγαν β' ἀπὸ 'ξαυτῆς τους, ἐγυρέψεν τους καὶ ηὗρέν τους καὶ 'κυβέντισέν τους μὲ τὸ τρουμπέττιν, καὶ ἔκοψεν πασανοῦ τὸ 'φτίν του τὸ δεξιόν· οἱ ποῖγοι διαφεντεύτησαν διὰ Γενουβίσων (1), καὶ διότι εὑρίσκετον εἰς τὸν λιμιόναν ἕναν κάτεργον (2) Γενουβίσικον τὸ ποῖον ἐναύλωσέν το ὁ κουβερνούρης νὰ πάρῃ βιττουάλιαν εἰς τὴν Ἀτταλείαν, καὶ θωρῶντα πῶς ἐκυβέντισεν (3) τοὺς συντρόφους τους, ἐπηδῆσαν εἰς τὸ κάτεργον (4) καὶ ἐκόψαν πολλοὺς Κυπριώταις, ὅπου ἐπαῖρναν τὴν βιττουαλίαν εἰς τὴν Ἀτταλείαν, καὶ ἐπῆραν τὴν βιττουαλίαν, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Χιόν. Καὶ μοναῦτα ἐμήνυσεν ὁ κουβερνούρης καὶ ἐκρατῆσαν ὅλους τοὺς Γενουβίσους καὶ νὰ πιάσουν καὶ τοὺς ἐγγυτάδες τῶν αὐτῶν κατέργων (5) ὁ ἀμιράλης, καὶ νὰ τοῦ μηνύσουν νὰ στρέψῃ τὰ πράγματα τὰ ἐπῆρεν. Καὶ μοναῦτα ὁ ποδεστᾶς τοὺς Γενουβίσους, ὅπου ἦτον εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, ἐρμάτωσεν ἕναν γρίππον καὶ ἔπεψέν τον γυρεύγοντα τοῦ κατέργου. Εἰ δὲ τὰ δ' κάτεργα ὅπου ἐφυλάγαν τὸ νησὶν ἐστράφησαν εἰς τὴν Κύπρον μὲ τὸν σὶρ Νικὸλ (6) τὲ Ἡμπελὴ τὸν καπετάνον, καὶ ἐστέκουνταν εἰς τὸν λιμιόναν (7), ἐγδέχοντα ὁρισμὸν τοῦ πρίντζη. Καὶ θωρῶντα τὸ κάτεργον τοὺς Γενουβίσους ὅπου ἐστρέφετον ἀπὸ τὴν Χιόν, καὶ κατὰ τὸν ὁρισμὸν τοῦ ποδέστα ἐποῖκαν ἄρμενον καὶ ἐπῆγαν ἀπάνω του, καὶ μερτικὸν σολδάτοι τοῦ ῥηγὸς Σιτζηλιανοὶ (8) ἀπηδῆσαν ἀπὸ τὸ κάτεργον τοῦ ῥηγὸς εἰς τὸ Γενουβίσικον, καὶ ἐσκοτῶσαν κἀπόσους Γενουβίσους. Γρικῶντα ὁ ποδεστᾶς ὀνόματι σὶρ Γιλιάμε Λερμὴν τὴν ζημίαν τὴν τοὺς ἐποῖκαν καὶ τὸν φόνον, ὥρισεν καὶ ἐπιάσαν ἕναν Πιζάνην ὅπου ἦτον εἰς τὸ κάτεργον τοῦ ῥηγὸς,

1) Γενουβίσοι. — 2) λιμεόνα ξύλον. — 3) πῶς ἀντρόπιασαν. — 4) la galera Cipriota. — 5) τοῦ αὐτοῦ κατέργου. — 6) Νικολό. — 7) λιμεόνα. — 8) Γενουβίσοι. Siciliani.

καὶ ηὗρέν τον ἀφορμὴν πῶς ἦτον Γενουβίσος, καὶ ἀρνᾶται πῶς δὲν εἶναι· ὥρισεν καὶ ἐκόψαν τὴν γλῶσσάν του. Γρικῶντα ὁ σὶρ Τζουὰν Τεσασοῦν(1) ὁ ἐμπαλῆς τῆς Ἀμμοχούστου τούτην τὴν παράξενην κρίσιν τὴν ἐποῖκεν εἰς ξένην χώραν, ἐποικέν το νῶσιν τοῦ ἀμιράλη(2) ὅπου ἦτον ὁ σὶρ Τζουὰν Τεσοὺρ, καὶ ἀγκρίστην πολλὰ, καὶ ἐκαβαλλίκευσεν μὲ τὸν ἐμπαλῆν καὶ ἦλθαν εἰς τὴν λότζαν(3) τοὺς Γενουβίσους, καὶ ηὗραν ταραχὴν μεσὸν τοὺς Πιζανοὺς καὶ τοὺς Γενουβίσους· καὶ ἐκεῖ ἐκατηγόρησεν ὁ ἀμιράλης τὸν ποδεστᾶν πολλὰ, [πῶς ἐποῖκεν τίτοιαν κρίσιν εἰς τὴν λότζαν του, καὶ εἶπέν του· Ὅρισε τοὺς Γενουβίσους νὰ πᾶν ἔσω τους νὰ ’ξαρματώσουν, εἰ δὲ μὴ, ὁρίζω καὶ κατακόβγουν τους. Καὶ ὁ ποδεστᾶς εἶπέν του· Μηδὲν σοῦ φαίνεται, ἀφέντη, ὅτι ἂν τοὺς κατακόψῃς τοὺς Γενουβίσους ὁποῦ εὑρίσκουνται εἰς τὴν Ἀμμόχουστον καὶ σκοτόνεις ὅσους ἔχει εἰς τὸν κόσμον, ἔχει ἄλλους πολλοὺς εἰς τὸν κόσμον ἀπαὶ τὸ αἷμάν μας ἀποῦ θέλουν πάρειν βεντέτταν ἀπὸ ’ξαυτὸν τοὺς φονειάδες, καὶ μηδὲν σοῦ φαίνεται καὶ εἶμεστεν χωργιάταις σου. Καὶ μέσα εἰς τοῦτον ἐσκοτώθησαν πολλοὶ, καὶ ὁ ἐμπαλῆς τῆς Ἀμμοχούστου καὶ ὁ ἀμιραλῆς ἐπέψαν χαρτιὰ τοῦ κουβερνούρη καὶ ὁ ποδεστᾶς τὸ τὶ ἐγίνην. Καὶ μοναῦτα ἔρισεν δ’ καβαλλάριδες νὰ πᾶν νὰ ποίσου ἐξέτασιν, τὸν σὶρ Τουμᾶς Τεμουντολὴφ ὁ ἀδετούρης, καὶ ὁ σὲρ Τζουὰν Ντενόρες ὁ τουρκοπουλιέρης, καὶ ὁ κούντη Τερουχᾶς, ὁ σὶρ Τζουὰν Τεμόρφους καὶ ὁ μαριτζᾶς τῆς Κύπρου, ὁ σὶρ Τζὰκ Τεσανταμικέλ(4)· καὶ πεσώνοντα εἰς τὴν Ἀμμόχουστον ἐπῆγαν εἰς τὸν ἅγιον Νικόλαον, καὶ ἐμηνύσαν εἰς πᾶσα μοναστῆριν τοὺς Λατίνους, καὶ ἐπέψαν ἀπὸ πᾶσα μοναστῆριν δύο καλογήρους, καὶ ἐμηνύσαν καὶ τοῦ ποδεστᾶ νὰ πᾶ νὰ συντύχῃ μετά τους· καὶ ἦλθεν καλὰ συντροφιασμένος, καὶ ἐσύντυχαν πολλὰ καὶ ἀργῆσαν νὰ μουλλώσουν. Τἄπισα ἐστράφην ὁ ποδεστᾶς καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν λότζαν του καὶ ἔρριψεν τὸ βεργὶν ἀπαὶ τὸ χέριν του, καὶ ἐποῖκεν διαλαλημὸν ὅτι ὅλοι οἱ Γενουβίσοι ναὺκαιρέσουν τὴν Κύπρον ὅλον ὀκτώβρην ᾳτξδ’.

1) Τεσασοῦ. de Sasso. — 2) ἀμιραλῆ. — 3) λότζα. logia. — 4) de San Michiel.

Καὶ οἱ ἄνωθεν δ' ἄρχοντες ἐξηγήθησαν τὴν ὑπόθεσιν τοῦ κουβερνούρη, καὶ ὁ κουβερνούρης ὥρισεν νὰ γενῇ ἕνας διαλαλημὸς ὅτι πᾶσα Γενουβίσος ὁποῦ θέλει νὰ μείνῃ εἰς τὴν Κύπρον, νὰ μείνῃ χωρὶς φόβον τὸ κορμίν του καὶ τὸ 'δικόν του, καὶ νὰ ἦναι εἰς τὸ θέλημάν του, κατὰ τὸ συνῆθίν τους. Καὶ ὁ αὐτὸς ποδεστᾶς ἐμπῆκεν εἰς ἕναν καράβιν, καὶ πολλὰ ἐβάρυνεν τοὺς ἀφέντας τῆς Κύπρου εἰς τὸ κουμοῦνιν.

Καὶ ὁ ἀφέντης ὁ πρίντζης ἐμήνυσέν το τοῦ ῥηγὸς εἰς τὴν Φραγκίαν τὸ πρᾶμμαν τὸ ἐγίνην μὲ τοὺς Γενουβίσους· καὶ οἱ Γενουβίσοι ἐπέψαν εἰς τὴν Κύπρον ἕναν Γενουβίσον διὰ νὰ ἐξετάσῃ τὸ πρᾶμμαν· καὶ ἐπέσωσεν εἰς τὸ νησὶν τῇ ιβ' σεπτεβρίου ᾳτξδ', καὶ ὥρισεν τοὺς Γενουβίσους νὰ εὐκαιρέσουν τὴν Κύπρον διὰ οὖλον φεβρουάρην. Καὶ ὁ ῥήγας ἐμήνυσεν τοῦ ἀδελφοῦ του τοῦ Τζάκου Τελουζουνία νὰ πάγῃ ἐκεῖ ἀποῦ εὑρίσκεται ὁ ἀδελφός του ὁ ῥήγας, καὶ κατὰ τὸν ὁρισμόν του ἐπῆγεν μητὰ κάτεργα τὰ Βενέτικα.

Καὶ ὁ κουβερνούρης ἁρμάτωσεν δ' κάτεργα διὰ νὰ πέψῃ τὸ ἀλλάγιν(1) τῆς 'Ατταλείας τὸν σὶρ Σιμοὺν Τατιατέμ(2). Καὶ τῇ γ' σετεβρίου(3) ᾳτξδ' ἔβαλεν εἰς τὰ κάτεργα καπετάνον τὸν σὶρ Παρτεποῦν(4)·] καὶ ἐβγῆκαν τὰ αὐτὰ κάτεργα καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν 'Ατταλείαν, καὶ ἔμεινεν τὸ κάτεργον ὅπου ἦτον ὁ καπετάνος ὁ σὶρ Πόλτε Ποῦς(5), καὶ ἔμεινεν εἰς τὴν 'Ατταλείαν διὰ νὰ σηκώσῃ τὸν καπετάνεν τὸν σὶρ Μπατὶ(6) Τεπρίες· καὶ ἐπῆγαν τὰ γ' κάτεργα εἰς τὴν ῥιβιέραν διὰ νὰ ζημιώσουν τοὺς Τούρκους, καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Ἀλλαγίαν(7) καὶ ἐποῖκαν μεγάλην ζημίαν(8), καὶ ἐνέβησαν εἰς τὸν λιμιόναν(9) διὰ νὰ πολεμίσουν τὸ κάστρον· καὶ ἐξέβησαν γ' καραβία τούρκικα καὶ ἐπολεμίσαν· καὶ ὡς γοῖον ἐπολεμίζαν, ἀναφάναν ἄλλα β' καραβία τούρκικα καὶ ἐγίνησαν ε', καὶ ἔρισεν ὁ σὶρ Νικὸλ(10) Λαζὲς τὸν σὶρ Τζουὰν Γουνέμας(11) νὰ βιστηρίσῃ τὸ ἕναν καράβιν ὡς γοῖον

1) il cambio. — 2) don Lion Tatiame. — 3) 30 settembrio. — 4) Pol de Bon. — 5) Τζὰκ Τελαποῦς. Pol de Bon. — 6) Πατή. Badin. — 7) Ἀλλαγιάν. — 8) ζημιάν. — 9) λιμιόνα. — 10) Νίκο. — 11) Γουνέμε. Gonneme.

ἐμπαίνει· καὶ ἐκεῖνος δὲν ἐθέλησεν νὰ τὸ βιστηρίσῃ, καὶ ἐξέβην ἔξω νὰ πάγῃ· καὶ ἐξέβην καὶ τὸ ἄλλον κάτεργον καὶ ἀκλούθησέν του, καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Κύπρον καὶ ἐσμίκτησαν μὲ τὰ ἄλλα δύο· καὶ πρὶν νὰ 'μποῦν (1) ἐσηκώθην μία σκλερία μεγάλη, καὶ ἐχωρίστησαν τὰ γ', καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Κερηνείαν (2), καὶ τοῦ καπετάνου τοῦ σὶρ Πατῆ Τεπρίες ἐπῆγεν εἰς τὴν Πάφον, καὶ ἐκεῖ εὗρεν τὰ κάτεργα τὰ Βενέτικα, ὅπου ἦτον ὁ σὶρ Τζάκε (3) Τελουζουνίας, καὶ τὸν σὶρ Πιὲρ Ταμοῦντε (4) ὅπου 'πήγαινεν πέρα (5), καὶ ἐρικουμαντιάστην τους (6) καὶ ἐπαρακάλεσέν τους νὰ τὸν ρικουμαντιάσουν εἰς τὸν ῥῆγα· καὶ ἐγύρισεν καὶ 'πῆγεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον καὶ ἀπέζευσεν· καὶ ἦλθεν ὁ σὶρ Νικὸλ Λαζὲς εἰς τὴν Λευκωσίαν καὶ ἐξηγήθην τοῦ πρίντζη τὴν ὑπόθεσιν τοῦ σὶρ Τζόρτζε· ὁ κύρης πρίντζης ἀγκρίστην καὶ ἔπεψεν καὶ ἀρεστίασεν τὸν ἄνωθεν Τζόρτζε Γόνεμε (7) εἰς τὴν Κερηνείαν. Τότες ἐμήνυσεν τοῦ ἀμιράλη καὶ ἁρμάτωσεν β' κάτεργα νὰ πᾶν εἰς τὴν συντροφίαν τῶν ἄλλων γ' κατέργων ὅπω (8) ἦσαν εἰς τὴν Κερηνείαν, νὰ πᾶν νὰ γυρέψουν τὰ ε' τούρκικα, καὶ ἔβαλεν καπετάνον εἰς τὰ ἄνωθεν κάτεργα τὸν καβαλλάρην τὸν σὶρ 'Ροτζὲρ Τελὰ Κολθὲ (9), καὶ ἔπεψέν τον εἰς τὴν Κερηνείαν διὰ νὰ ἐμπῇ ἀπάνω εἰς τὸ κάτεργον· κατὰ τὸν ὁρισμὸν ὁ ἀμιράλης (10) ἁρμάτωσεν τὰ β' κάτεργα εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἔβαλεν καπιτάνον εἰς τὰ δύο, ὡς που ν' ἀπαισώσῃ εἰς τὴν Κερηνείαν, τὸν σὶρ Νικὸλ Μανσέλ (11)· καὶ ἦλθαν (12) εἰς τὴν Κερηνείαν καὶ ἐγυρέψαν (13) τὰ γ' κάτεργα, καὶ εἶπάν τους πῶς ἐπῆγαν εἰς τοὺς Μύλους· καὶ μοναῦτα ἐποῖκαν (14) ἄρμενα καὶ ἐπῆγαν καὶ ἐφτάσαν (15) τους· καὶ 'κείνην τὴν ὥραν ἀναφάναν γ' τούρκικα, καὶ δὲν τ' ἀποσκεπάσαν τὰ ε' τὰ ῥηγάτικα (16), καὶ ἐπεζεῦσαν καὶ ἐπῆγαν καὶ ἐκουρσεῦσαν (17) τὴν χώραν, καὶ ἐπῆραν ροῦχα καὶ λαὸν πολὺν (18), καὶ ἐφέραν τα εἰς τὰ ξύλα τους.

1) νἄμπου. — 2) Κερήνειαν. Str. écrit toujours Cerines. — 3) Τζάκο. — 4) de Monte. — 5) ὁποῦ ἐπηγαῖναν εἰς τὸν ῥῆγα. — 6) ἐρικουμαντιάστησαν. — 7) Τζόρτζου Γονέμε. — 8) ὁποῦ. — 9) Τζέ Τελακλθε. don Zuan de Lachite. — 10) ἀμιραλῆς. — 11) Νικολὸ Μασέλ. Massel. — 12) ἦλθεν. — 13) ἐγύρεψεν. — 14) ἐποῖκεν. — 15) ἔφτασέν. — 16) Κυπριώτικα. — 17) ἐκουρσέψαν. — 18) λᾶς πολλούς.

Ὁ σὶρ Πατὶ Τεμόρφου(1) ὁ τζηβιτάνος τῆς Πόλης(2) ἐποῖκε νῶσιν τοῦ καπετάνου τῶν κατέργων τοῦ σὶρ Ῥοτζὲρ(3) Τελὰ Κολύε(4), καὶ πρὶ νὰ ἔλθουν τ' ἄλλα β', ἐβγῆκαν τὰ γ' καὶ ἐπῆγαν καὶ ηὗραν τὰ τούρκικα, καὶ ὥρισε νὰ βιστηρίσουν, καὶ [ἐκεῖνοι] ὅπου ἦτον τῆς βουλῆς του εἶπάν του, μὲν τὰ βιστηρίσῃς, ὅτι εἶναι φορτωμένα χωργιάταις, καὶ θέλουν πνιγῆν, ἀμμὲ νὰ τὰ πολεμίσουν. Οἱ Τοῦρκοι θωρῶντα τὰ γ' κάτεργα μοναῦτα ἐπῆραν καρδίαν καὶ ἐστάθησαν καὶ 'πολεμίζαν, καὶ τὸ ἕναν κάτεργον ἀπαὶ τὸν θυμόν του ἐπῆγεν καὶ 'βιστήρισεν τὸ ἕναν τούρκικον καὶ ἐτζάκισέν το, καὶ 'τζάκισεν οὔλην τὴν μίαν μερίαν, καὶ ἔσφιξεν ὁ πόλεμος· καὶ εἰς τοῦτον ἀναφάναν καὶ τὰ ἄλλα δύο, καὶ εἶδαν τὰ ς'(5) κάτεργα καὶ ἐφοβήθησαν, θαρρῶντα καὶ εἶναι καὶ τὰ ς' τούρκικα, καὶ ἐπῆγα νὰ πιάσουν(6) εἰς τὴν γῆν διὰ νὰ γλυτώσουν τοὺς ἀνθρώπους· καὶ ἡ βίγλα ἔδωκέν τους ἀβὶς πῶς τὰ γ' εἶναι τούρκικα μόνον(7)· καὶ μοναῦτα ἦρταν εἰς τὴν βοήθειαν τοὺς συντρόφους τους, καὶ ηὗραν ὅτι ἐσκοτῶσαν τόσους Τούρκους, καὶ δὲν εὑρέθησαν ζωντανοὶ παρὰ ξ' μόνον. Καὶ μοναῦτα ἐπέψαν τους εἰς τὴν Λευκωσίαν καὶ ἐκωλοσύραν τους καὶ ἐκρεμάσαν(8) τους· καὶ [τοὺς] αἰχμαλώτους ἐφῆκάν τα(9) καὶ πῆγα εἰς τοὺς τόπους τους(10)· καὶ τὰ η' κάτεργα ἦλθαν εἰς Κερηνείαν. Ἐμήνυσεν ὁ ἀφέντης ὁ πρίντζης νὰ στραφοῦν τὰ κάτεργα εἰς τὴν Ἀμμόχουστον ν' ἀπαρματώσουν(11)· καὶ τῇ γ', τῇ κγ' νοεμβρίου ᾳτξδ' Χριστοῦ, ἐπῆγαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. Οἱ δὲ οἱ παράνομοι Τοῦρκοι ἐμάθαν τὰ πικρὰ μαντάτα, πῶς ἐχάσαν τὰ γ' ξύλα καὶ τοὺς λᾶς τους, ἐλυπήθησαν πολλὰ, καὶ 'ποῖκαν ὅρκον πεῖον μηδὲ ν' ἁρματώσουν νὰ ἔλθουν νὰ κουρσέψουν.

Τὸ λοιπὸν τὸ σουπέρπιον(12) γένος τῶν Γενουβίσων καὶ παράβουλον, ὁποῦ πάντα 'πλημμελοῦσα νὰ πάρουν τὴν Κύπρον(13) καὶ ἀφορμολογοῦσαν,

1) Τεμόρφους. Badin de Morfo. — 2) il civitan de Poli. — 3) Τζέρ. — 4) Zuan della Colie. — 5) θωρῶντα ς'. — 6) πέσουν. — 7) πῶς εἶναι ἡ συντροφία τους. — 8) ἐφουρκίσαν. — 9) ἀφῆκάν τους. — 10) ἐπῆγαν εἰς τὰ σπίτιά τους. — 11) διὰ νὰ 'ξαρματώσουν. — 12) σουρμπέρμπιον. — 13) νὰ βάλλουν τὴν Κ. εἰς τὸ χέριν τους.

ηὗραν ἀφορμὴν τοῦ μαλλωμάτου καὶ ἐπέψαν(1) χαρτία εἰς τὴν Γένουβαν, ὅπου ἦτον ὁ ῥὲ Πιὲρ, καὶ ἀγκαλέσαν ἀπὸ τὸ ἄδικον ὁποῦ τοὺς ἐγίνετον εἰς τὴν Κύπρον [καὶ ἐζητῆσαν νὰ ποίσουν κ' κεφάλαια μὲ τὸν ῥήγαν]. Καὶ ὁ ῥήγας ἐπερίλαβέν τους μὲ μεγάλην χαρὰν, καὶ διότι εἶχεν ὄρεξιν νὰ φέρῃ δύναμιν νὰ πάγῃ νὰ κατακόψῃ τοὺς ἄπιστους Σαρακηνοὺς, δὲν ἐθέλησε νὰ τοὺς ἀγκρίσῃ, διὰ νὰ μηδὲν 'ξηλωθοῦν οἱ λᾶς. Τότες ὠρδινίασεν γ' καβαλλάριδες ἀπὸ τὴν συντροφιάν του νὰ πᾶσιν εἰς τὴν Γένουβαν(2) διὰ νὰ 'σάσουν τὴν διαφοράν· οἱ ποῖγοι ἦσαν ὁ μισὲρ Φιλίππε Τεμανζηέρες(3) ὁ τζαντζηλιέρης τῆς Κύπρου, καὶ ὁ μισὲρ Σιμοὺν Τενόρες, καὶ τὸν μάστρε Γκὶ(4) τὸν ἰατρὸν, καὶ ἔδωκέν τους πογέρι νὰ ποίσουν στοιχήματα εἰς τὸ καλλιώτερον ὁποῦ νὰ 'μπορήσουν, διὰ νὰ γενῇ ἀγάπη μεσόν τους, διὰ νὰ μηδὲν ἔχῃ κώλυμαν εἰς τὸ ταξεῖδίν του. Οἱ μαντατοφόροι ἐπῆγαν εἰς τὴν Γένουβαν, καὶ μέσα εἰς πολλαῖς διαφοραῖς καὶ ζητήματα τὰ 'ζητοῦσαν οἱ Γενουβίσοι, ἐσυντύχα καὶ ἐκατάστησαν νὰ γενοῦν τὰ κεφάλαια τοῦτα, τὰ ποῖα εἶναι κ', καὶ 'γράφησαν λατίνικα εἰς χαρτὶν μένπρινον. Καὶ πρῶτον πρῶτον, ζητᾷ ὁ ῥήγας τῆς Κύπρου τὴν ἀγάπην, ἡ ποία ἀγάπη νὰ ἦναι ἀληθινὴ καὶ στερεωμένη, καὶ ὁ θεὸς νὰ τὸ ποίσῃ εἰς καλὴν ὥραν. Ἀπὸ τὴν ζημίαν ἀποῦ ἐγίνην εἰς τὴν Κύπρον νὰ τὸ 'σάσουν καὶ τὸ μάλλωμαν τῆς Ἀμμοχούστου, νὰ διαφεντέψουν νὰ μὲν τοὺς πολομοῦν ἀγανάκτησιν· διὰ τοῦτον ἐπέψαν μαντατοφόρους νὰ συνπάψουν τὴν ἀγάπην. Τὰ ὀνόματα τῶν ιβ' ὑπογεγραμμένων συνβουλατόρων τοῦ δουκάτου οἱ ποῖγοι ἐσμίκτησαν νὰ γινῇ ἀγάπη, καὶ εἶναι γ' κεφάλαιον(5)· Πρῶτον ὁ τούζης σὶρ Γαβριὲλ Τανουρνὲ(6), καὶ ὁ σὶρ Λεβροῦν Λιαδοὺς(7) Πιοὺρ Τζακέντε Φαντεκῆν καὶ εἶναι ὁ δεύτερος· ὁ τρίτος μισὲρ Ἔκτορ Βισεῆς(8), ὁ δ' μισὲρ Πιὲρ τὲ Συνγκαστὲρς(9), ὁ ε' μισὲρ Παρτολομαῖος Πορτονάρη(10), ὁ ς' μισὲρ

1) ἐμήνυσαν. — 2) νὰ συντύχουν μὲ τοὺς Γενουβίσους. — 3) Τεμαντζιέρες. Manzieri. — 4) Τζήν. Zuan. — 5) κεφάλαια. 3° capitolo. — 6) da Nurne. — 7) Λαδούς. Lauren Ladus. — 8) Βησύρης. — 9) Τεληγκαστόρ. — 10) Παρτολομίο Πορτουνάλη. Bartholomio Portonari.

Τζουλίαν τὲ Καστρὸ (1), ὁ ζ′ μισὲρ Τζουάνε Τεφουτάνε (2) νοτάριος, ὁ η′ Τουμᾶς Τεαγγαρῆν (3), θ′ Τζάκες Τεπουνὲτ (4), ι′ Πανπελοῦς (5) Δεκαζάλε, ια′ Τελαλητοὺς Τεκορδερῆς (6), ιβ′ Βαρθολομαῖος Τεβιαλῆς (7).

Τὸ τέταρτον, νὰ καθαρίσουν ποΐγοι (8) εἶναι Γενουβίσοι καὶ ποΐγοι εἶναι ὅπου κράζουνται Γενουβίσοι, ἀνισῶς καὶ ἦναι ἀπουλεύθεροι τῶν Γενουβίσων (9), καὶ ὅλοι ὅπου εἶναι εἰς τὸν τόπον τοὺς Γενουβίσους (10).

Τὸ πέμπτον, νὰ 'δοῦν ν' ἀποσκεπάσουν τὸ κουμέρκιν ἀνισῶς καὶ ποτὲ ἐπλέρωσεν Γενουβίσος κουμέρκιν κατὰ τὴν καθάρισιν, νὰ πορευτοῦν ὡς γοΐον (11) τὸν περασμένον καιρόν.

Τὸ ς′, οἱ κραζομένοι Γενουβίσοι νὰ ἔχουν (12) σωστὴν ἐλευθερίαν τῶν Γενουβίσων.

Τὸ ζ′, ἡ κρίσες τῶν Γενουβίσων νὰ γινίσκουνται μὲ τὸν ποδεστᾶν κατὰ τὸν πρῶτον καιρόν (13).

Τὸ η′, ἀποὺ τοὺς Γενουβίσους ὅποι' (14) εἶναι ἀνθρῶποι τοῦ ῥήγα (15), καὶ ἔχει πολλοὺς ἀποῦ σφίνγκουνται νὰ γενοῦν ἀπὸ τὴν πτώχειάν τους, νὰ μηδὲν (16) τοὺς δέχουνται καὶ κανενεὶς Γενουβίσος.

Τὸ θ′, νὰ μὲν τοὺς σφίξουν οἱ ἐφφικάτοροι (17) τοῦ ῥηγὸς διὰ νὰ γενοῦν τοῦ ῥηγὸς δυναστικῶς.

Τὸ ι′, ὅλοι οἱ Γενουβίσοι καὶ οἱ λεγομένοι Γενουβίσοι νὰ ἔχουν ἐξουσίαν νὰ πᾶν καὶ νὰ ἔλθουν (18) εἰς τὴν Κύπρον θαρρούμενα ἀπάνω εἰς ὁποῖον καράβιν θέλουν (19).

Τὸ ια′, ἀνισῶς ὅτι κάτεργα ἁρματωμένα Γενουβίσικα νὰ ἔλθουν εἰς τὴν Κύπρον καὶ νὰ μηδὲν ἔχουν πραμματείαις νὰ μηδὲν (20) ἦναι κρατούμενοι νὰ ἐμποῦν (21) εἰς τὴν Ἀμμόχουστον.

1) Κάστρο. — 2) Τεφουντάνε. de Fontane. — 3) Τεαγκαρή. de Ancari. — 4) Τζάκο Τεσπουνές. Zaco de Punes. — 5) Πανπαλοῦς. Pampala de Catala. — 6) Τελαλετούς. Telatesto de Corderis. — 7) de Vialis. — 8) πγοί. — 9) καὶ ἂν ἓν' καὶ ἦναι ἀπὸ ἐλευθέρους Γενουβίσους. — 10) τῶν Γενουβίσικων. — 11) κατά. — 12) νἄχουν. — 13) καθὼς ἦτον πρῶτα. — 14) ἀποῦ. — 15) ῥηγός. — 16) μέν. — 17) ἐφφικατόροι. officiali. — 18) νἄρτουν. — 19) πᾶσα κ. ἀποῦ νὰ θέλουν. — 20) μέν. — 21) μὲν νἀμποῦν.

Τὸ ιβ', ὅτι οἱ Γενουβίσοι, ἢ λεγομένοι Γενουβίσοι νὰ ἔχουν πογέρι νὰ πεζεύσουν ὅπου θέλουν εἰς ὅλον τὸ νησίν.

Τὸ ιγ', ὅτι (1) οἱ καραβοκυροὶ οἱ Γενουβίσοι, ἢ λεγομένοι Γενουβίσοι νἄχουν πογέρι νὰ 'βγαίνουν ἀποὺ ὁποῖον (2) τόπον θέλουν ἀπὸ τὴν Κύπρον νὰ πᾶσιν (3) εἰς τὸ ταξεῖδίν τους.

Τὸ ιδ', ὁ ῥήγας καὶ ὀφφιτζιάλιδές (4) του νὰ μηδὲν (5) ἔχουν πογέριν νὰ 'μιλήσουν (6) τοὺς Γενουβίσους ἢ τοὺς λαλημένους (7) Γενουβίσους, οὐδὲ τὰ καραβία τους, οὐδὲ ταῖς πραμμάτειάς τους.

Τὸ ιε', τὰ ζυγία τοὺς Γενουβίσους καὶ τὰ μέτρη τους ὅπου ἔχουν χανουτία (8) νὰ ἦναι εἰς τὴν ἀφεντιάν τους, τοὐτέστιν τοῦ ποδεστᾶ τους, καθὼς τὸ λαλεῖ τὸ πριβιλίζιν (9) τοῦ ῥὲ Οὔκ (10), [καὶ 'δεῖξάν το καὶ εἶναι γραμμένον τῇ ι' ἰανουαρίου ᾳσλβ' Χριστοῦ].

Τὸ ις', τὸ κουμοῦνιν (11) τοὺς Γενουβίσους νἄχουν τόπον καὶ ἐξουσίαν νὰ ποίσουν λότζαν τῶν Γενουβίσων (12).

Τὸ ιζ', ὁ ῥήγας καὶ οἱ ἀβιτζιάλιδές (13) του νὰ ποίσουν κρίσιν καὶ δικαιοσύνην τοὺς Γενουβίσους ἀποὺ (14) τὰ πράγματα τὰ ἐπήρασιν.

Τὸ ιη', νὰ ποίσουν κρίσιν τοὺς Τζιτζιλιάνους καὶ τοὺς ἄλλους ὅπου ἦτον (15) εἰς τὴν λότζαν (16) τοὺς Γενουβίσους εἰς τὴν Ἀμμόχουστον.

Τὸ ιθ', νὰ 'δοῦν τὸ προβιλίζιν τοῦ μακαριωτάτου ῥὲ Οὔκ (17), καὶ πᾶσα πρᾶμμαν ὅπου ἐγγίζει εἰς τὸ αὐτὸ προβιλίζιν διὰ τοὺς Γενουβίσους κατὰ 'κεῖνον νὰ 'γρικοῦνται καὶ νὰ πορεύγουνται· νὰ 'ξορίσουν ἀπὸ τὴν Κύπρον τὸν [Τζουὰν Τεσοὺρ τὸν ἀμιράλην καὶ τὸν] σὶρ Τζουὰν Σασοῦν, ὁκαποτὲ (18) ἐμπαλᾶς τῆς Ἀμμοχούστου, νὰ ποίσουν ἔξω τῆς Κύπρου καιρόν.

Τὸ κ', ὅσοι θέλουν ν' ἀποβγοῦν διὰ Γενουβίσοι οἱ ποῖγοι (19) νὰ ἦναι

1) ὅλοι. — 2) ὅπγοιον. — 3) παγαίνουν. — 4) ὀφφιτζιάλιδες. officiali. — 5) μέν. — 6) βουλλώσουν. — 7) λαλουμένους. — 8) χανούτια. botteghe. — 9) προβλίζιν. — 10) Ἤκ. — 11) la duana delli Genovesi. — 12) τοὺς Γενουβίσους. — 13) καβαλλάριδες. officiali. — 14) ἀπαὶ. — 15) ἦσαν. — 16) corte. — 17) μακαρίτη τοῦ ῥὲ Οὔνγκε. della buona memoria del re Ugo. — 18) καποτὲ. — 19) οἱ πγοί.

ἀπὸ τόπους Γενουβίσικους, καὶ δειχνόντα β' μαρτυρίαις νὰ τοὺς δεκτοῦν μετὰ χαρᾶς.

Καὶ τελειόνοντα οἱ μαντατοφόροι τὰ ἄνωθεν κεφάλαια καὶ τὴν ἀγάπην, ἐστράφησαν εἰς τὸν ῥῆγα καὶ ἐμεταγράψαν φράνγκικα ἀπεζὰ τὰ στοιχήματα καὶ ἐδεῖξάν τα τοῦ ῥηγός. Καὶ ὅλα ἐστερέωσέν τα, χωρὶς νὰ 'ξορίσουν τὸν ἀμιράλην (1) καὶ τὸν σὶρ Τζουὰν Σασιοῦν (2). Καὶ ἐξαναμήνυσεν εἰς τὴν Γένουβαν καὶ ἐποῖκάν του τὸ χαρτὶν τῆς ἐλευθερίας του, τοὐτέστιν σάλβο κουντοῦτον.

Καὶ μοναῦτα ἁρματῶσαν γ' κάτεργα εἰς τὴν Γένουβαν καὶ ἦρταν εἰς τὴν Κύπρον, καὶ ἐφέραν ποδέσταν (3) μετά τους ὀνόματι 'Ιάκωβος Σαλβάντζος (4), καὶ ἐδιαλαλῆσαν καὶ τὴν ἀγάπην, καὶ ἀφῆκάν τον εἰς τὴν 'Αμμόχουστον.

Νὰ μηδὲν μείνῃ νὰ μηδὲν σᾶς 'πῶ ἀπόθεν ὁ ῥήγας ἐλικουβρίασεν (5) τόσον λογάριν καὶ ἐποῖκεν τιτοίους (6) ὀξόδους καὶ τόσον καιρόν. Ὁ αὐτὸς ῥὲ Πιὲρ πρὶν νὰ πάγῃ ὠρδινίασεν ἕναν πουρζέζην ὀνόματι σὶρ Τζουὰν τὲ Σταθία (7) λατῖνον, καὶ ἐποῖκέν τον τζαμπερλάνον τοῦ ῥηγάτου, καὶ εἶχεν ἀπὸ τὸν ῥῆγα πογέριν νὰ σωρεύγῃ τοὺς εἰσόδους τοὺς ἀτάκτους καὶ χρέη παλαιὰ (8) καὶ ὅσα φέρει ὁ καιρὸς χρόνον πρὸς χρόνον εἰς τὴν ῥηγάδα, καὶ νὰ πολομᾷ καὶ τοὺς ἐξόδους τοὺς ἀπρέπους (9) ἀποῦ δὲν ἦσαν ταμμένοι καὶ γραμμένοι εἰς τὸ σύνγκριτον· ὁ ποῖος (10) ἔπεσεν εἰς μεγάλην ἐννοίαν (11) ἄνταν εἶδεν τὸ θέλημαν τοῦ ῥηγὸς νὰ γυρέψῃ νὰ πάγῃ πέρα· τότες ἐβουλεῦσάν τον οἱ συνγκριτικοὶ (12) νὰ συντύχῃ μὲ τὸν ῥῆγα, καὶ νὰ καταστήσῃ νὰ ἐλευθερώσῃ τοὺς λᾶς τοὺς 'περπεριάριδες, ὅπου ἦσαν οἱ περίττου 'περπεριάριδες (13) οἱ περίττου τοῦ συνκρίτου καὶ οὖλον τὸ ἄρχοντολόγιν τοὺς πουρζέζηδες τῆς Λευκωσίας· ὅτι οἱ Συριάνοι (14) ἐκρατοῦσαν

1) ἀμιραλῆν. — 2) Σασοῦν. — 3) τὸν ποδεστᾶν. — 4) don Jacomo Salcanzo. — 5) Καὶ νὰ σᾶς 'πῶ ὁ ῥ. ἀπόθεν ἐλικούβριασε. — 6) τίτοιους. — 7) Στάθια. Pathia. — 8) παληά. — 9) ὀξόδους τοὺς ἄπρεπους. — 10) σύγκριτον· ὁπγοιός. — 11) ἔννοιαν. — 12) συγκριτικοί. — 13) οἱ πγοὶ ὅλοι οἱ περίττου εἰς τὴν Κύπρον ἦσαν 'περπεριάριδες. — 14) Σουργιάνοι.

εἰς τὴν πλουσίαν χώραν τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ διατὶ(1) τοὺς ἐψεματολογοῦσαν οἱ Συριάνοι λαλῶντά τους, ὅτι εἶναι παροῖκοι· καὶ νὰ δώσῃ ὁ πασαεῖς πολλὰ(2) τίποτες, ἀνισῶς καὶ θέλεις νὰ ὁρίσῃς, διότι καὶ ἡ ἀρτία(3) τοῦ πατρός του ῥὲ Οὔτζε(4) τίντα ἐγίνετον, ἐξωδιάστην μὲ τὰ ἅρματα(5) τὰ ἠκούσετε τὰ γενόμενα εἰς τὴν Τουρκίαν. Καὶ διὰ τὴν χρείαν τοῦ ῥηγὸς τοσαῦτα ἔξευρε νὰ τὸν καταστήσῃ(6), ὅτι ἐσυνγκατέβην ὁ ῥήγας νὰ 'λευτερώσῃ ἀπὸ τοὺς 'περπυριάριδες εἴ τις νὰ θελήσῃ τὸ τοιοῦτον, ὅτι νὰ δώσῃ πᾶσα εἷς διὰ τὸ κορμίν του καὶ διὰ τὴν γυναῖκάν του καὶ διὰ τὰ παιδιά του τ' ἀνήλικα χιλιάδες β' ἄσπρα τῆς Κύπρου· καὶ ἐσυμπάψαν(7) πολλοί, καὶ ἐσυμπίασεν λογάριν πολύν(8), [διότι πᾶσα κεφάλιν ἐπλέρονεν δύο ὑπέρπυρα, ἕξη καὶ δεκάξη, καὶ ἐλευθερώθησαν πολλοί]· καὶ ἄντα δὲν εἶχα(9) νὰ δώσουν δύο χιλιάδες, ἐπαρκατέβασέν τα ᾳω'(10), καὶ ἐκατέβαινεν ὀλίγον τοῦ κατ' ὀλίγου ὡς τὰ ὀνομίσματα(11) ᾳ' πᾶσα εἷς μὲ τὴν συμβίαν(12) του καὶ μὲ τὰ παιδιά του τ' ἀνήλικα. Καὶ εἰς τούτην τὴν τάξιν ἐλευθερώθησαν ὅλοι οἱ πλουσίοι 'περπυριάριδες ὅπου ἐπλερόναν κάθα χρόνον περισσὸν(13) βίον ἀποὺ δύο χιλιάδες ὀνομίσματα(14) τὸν χρόνον.

Καὶ διατὶ δύο φυσικοὶ ἀφένταις εἶναι εἰς τὸν κόσμον, ὁ ἕνας κοσμικὸς καὶ ὁ ἄλλος πνευματικὸς(15), τοὺς εἶχεν τὸ νησάκιν τοῦτον, τὸν βασιλέαν τῆς Κωνσταντινόπολης καὶ τὸν πατριάρχην τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας, πρὶν τὴν πάρουν οἱ Λατῖνοι, διὰ τοῦτον ἦτον χρῆσι νὰ 'ξεύρωμεν ῥωμαῖκα καθολικὰ(16), διὰ νὰ πέψουν γραφαῖς τοῦ βασιλέως, καὶ συριάνικα σωστὰ(17) [διὰ τὸν πατριάρχην], καὶ οὕτως ἐμαθητεῦγαν τὰ παιδιά τους, καὶ τὸ σύνγκριτον οὕτως(18) ἐδιάβαινεν μὲ τὰ συριάνικα καὶ ῥωμαῖκα, ὡς που καὶ

1) διὰ τοῦτον. — 2) πολύν. — 3) ἀρχοντία. ricchezza. — 4) Οὔγκε. — 5) ἁρματώματα. — 6) ποίσῃ. — 7) ἐκουτεντιάσαν. — 8) ἐσωρεῦσαν πολὺν πλοῦτον. — 9) ἀποῦ ἦσαν πτωχοὶ καὶ δὲν εἶχα. — 10) Str. 1900. — 11) aspri. — 12) γυναῖκάν. — 13) πολύν. — 14) aspri. — 15) 'κκλησιαστικός. ecclesiastico. — 16) καὶ ἐστουδίαζαν ῥωμαῖκα ἑλληνικά. — 17) καλά. — 18) ἤτζου.

'πῆραν τὸν τόπον οἱ Λαζανιάδες. [Καὶ ἡ αὐλὴ ἡ ῥηγάτικη κτίσμαν τοῦ βασιλέως τῶν 'Ρωμαίων, καὶ ἐκεῖ ἐκατοικοῦσαν οἱ δούκιδες ὅπου ἔρκουνταν.] Καὶ ἀπὸ τότες ἀρκέψαν νὰ μαθάνουν φράνγκικα, καὶ 'βαρβαρίσαν τὰ ῥωμαΐκα, ὡς γοῖον καὶ σήμερον, καὶ γράφομεν φράνγκικα καὶ ῥωμαΐκα(1), ὅτι εἰς τὸν κόσμον δὲν ἠξεύρουν ἴντα συντυχάνομεν.

Τώρα νὰ 'ξηγηθῶ τὴν μάχην ὅπου ἐγίνην μὲ τοὺς Σαρακηνοὺς μὲ τὴν Κύπρον· ὅταν(2) ἐπῆγαν τὰ κάτεργα καὶ ἐπῆραν τὴν 'Ατταλείαν, εὑρέθην ἕνας Σαρακηνὸς, τὸν ἐκράζαν Χατζιάνην(3) καὶ ἐπιάσαν τον καὶ 'φέραν τον σκλάβον εἰς τὴν Κύπρον καὶ 'βάλαν τον εἰς τὴν Κερηνείαν· καὶ ἦλθεν ἕνας Τοῦρκος νὰ πραμματευτῇ· δσον ἐμπαίνει εἰς τὴν Κερηνείαν, ἀγρώνισέν(4) τον, καὶ παρακάλεσέν τον νὰ συντύχῃ τοὺς λᾶς του(5) νὰ πέψουν νὰ τὸν ἀποσπάσουν ν' ἀποβγῇ ἀπαὶ τὰ σίδερα· καὶ ἔδωκέν του καὶ χαρτὶν, καὶ ἐπῆρέν το εἰς τὴν Δαμασχόν(6). Γρικῶντα οἱ Σαρακηνοὶ πῶς ὁ συνγγενής τους εἶναι εἰς τοιοῦτον κακὸν εἰς τὴν Κερηνείαν, ἐπῆγαν εἰς τὸν ἀφέντην τῆς Δα(μα)σχοῦ(7) καὶ ἀγκαλέσαν, λαλῶντα, ὅτι ἡ ἀγάπη ὅπου εἶναι ἀνάμεσα τοῦ σουλτάνου καὶ τοῦ ῥηγὸς τῆς Κύπρου ἐποντίστην, ἐπειδὴ ἐπιάσαν(8) τὸν ἄνθρωπον τὸν σουλτανικὸν καὶ ἔχουν τον εἰς τὴν φυλακὴν εἰς τὴν Κύπρον εἰς τὴν Κερηνείαν. Γρικῶντα ὁ ἀφέντης τῆς Δαμασχοῦ(9) ἔπεψεν καὶ ἐπίασεν(10) οὖλους τοὺς πραγματευτάδες τοὺς Κυπριώταις, καὶ ὥρισέν τους νὰ γράψουν χαρτία εἰς τὴν Κύπρον [διὰ] νὰ 'ξαπολύσουν τὸν ἄνθρωπον τοῦ σουλτάνου(11)· καὶ ἤτζου ἐποίκασιν, καὶ ἐπέψαν γραφαῖς τοῦ κουβερνούρη, ὁ ποῖος ἔπεψέν τους ἀντίλογον, πῶς δὲν θέλει νὰ τὸν δώσῃ· καὶ στρέφοντα ὁ ἀντίλογος εἰς τοὺς πραμματευτάδες ἐποῖκάν το νῶσιν τοῦ ἀφέντη τῆς Δαμασχοῦ(12)· καὶ ὁ αὐτὸς ἀμιρᾶς Μέλη Μπέχνα ἦτον

1) καὶ ἄνταν ἄρκεψεν τὸ λατινικὸν, ἐβαρβαρίστην τὸ ῥωμαΐκον, καὶ ἐσμίκτην ἡ συντυχία βάρβαρη ῥωμαίκη καὶ λατίνικη. e quando si comminciò à intrigar il parlar greco, et scrivero parole latine e greche, et non sano ciò che parlano. — 2) ἄνταν. — 3) Χαντζιάνης. — 4) ἀγνώρισέν. — 5) τοὺς ἠλᾶς *(sic)*. con li suoi parenti. — 6) Δαμασκό. — 7) Δαμασκοῦ. — 8) ἐπγιάσαν. — 9) Δαμασκοῦ. — 10) ἐπγιάσεν. — 11) τὸν σουλτάνικον. — 12) Δαμασκοῦ.

τόσον σουπερπίος (1), καὶ 'γρικῶντα τὰ μαντάτα ἐπολογήθην τους τόσον σκλερὰ καὶ ἀντροπιασμένα· τότες ἔρισεν καὶ ἐγράψαν χαρτία εἰς τοὺς πουρζέζηδες τῆς Κύπρου πολλὰ χοντρά· καὶ ὁ ἀμιράλης (2), εὑρέθην εἰς τὴν 'Αμμόχουστον καὶ ἐφέραν τὸ χαρτὶν, καὶ ἐμεταγλώττισέν το φράνγκικα, καὶ ἐπέψαν το τοῦ κουβερνούρη, καὶ ἔπεψέν του καὶ τὰ στοιχήματα, καὶ ἐμήνυσέν το τοῦ ῥηγὸς πέρα. 'Ακομὴ ὁ πρίντζης ἔπεψεν χαρτὶν τοῦ ῥηγὸς διὰ πολλαῖς ἀφορμαῖς καὶ ἔγραψεν καὶ διὰ τοῦτον, καὶ ἔπεψέν τα τοῦ ῥηγὸς εἰς τὸ 'Αβενίου (3). Θωρῶντα ὁ ῥήγας τὰ φοβερίσματα καὶ τὰ ἀναπειλήματα τοῦ αὐτοῦ Μέλε (4) Πέχνα τόσον σκλερὰ καὶ τόσον ν' ἀναπειλᾶτον τὸ νησὶν, ἐπῆρεν καὶ ἔδειξέν το τοῦ ἁγιωτάτου Πάπα καὶ τοὺς ἀφένταις ὁποῦ εὑρίσκουνταν εἰς τὸ 'Αβενίου (5), καὶ οἱ ἀφένταις ὁποῦ ἐλεῖπαν ἐμήνυσέν το (6) μὲ τὰ γράμματά του· τότες ἐθυμώθησαν δυνατὰ [οὗλοι οἱ ἀφένταις] καὶ ἐβάρτησαν νὰ ἔλθουν ἀπ' ὧδε νὰ πᾶν εἰς τὴν Συρίαν (7) νὰ ζημιώσουν καὶ νὰ κουρσεύσουν τὴν γῆν τοῦ σουλτάνου τοῦ Καργίου. Θεωρῶντα ὁ ῥήγας τὸ καλὸν θέλημαν τοὺς ἀφένταις, ἐμήνυσεν τοῦ ἀδελφοῦ του εἰς τὴν Κύπρον ν' ἁρματώσῃ ὅσα ξύλα ἔχει εἰς τὸ ἀρσηνάλιν (8) τῆς 'Αμμοχούστου καὶ ὅσα ἄλλα εὑρίσκουνται (9) εἰς τὸ νησὶν, καὶ νὰ ποίσῃ ἄλλα ὅσα νὰ 'μπορήσῃ, νὰ ταῦρῃ ὅτοιμα εἰς τὸ ἔλα του, καὶ νὰ ποίσῃ ποξαμάτιν πολὺν καὶ σιτάριν πολὺν διὰ τὸ ἄνωθεν ἁρμάτωμαν (10)· καὶ ἄνταν τὰ 'δηγήσῃ, νὰ πέψῃ (11) εἰς τὴν 'Ρόδον νὰ ἐγδεκτοῦν (12) τὸν ῥῆγα, καὶ διὰ τοῦτον νὰ μηνύσῃ ἀντίλογον. Καὶ ὁ κουβερνούρης ἁρμάτωσεν ὅλον τὸ στόλος καὶ ὡδήγησεν (13) πᾶσα πρᾶμμαν διαλεκτὰ καὶ διωρθωμένα. Καὶ τὸν ἰούνιον (14) μῆναν τξε' Χριστοῦ ἁρμάτωσεν ὁ κουβερνούρης μίαν σατίαν καὶ ἔβαλεν ἀπάνω τὸν σὶρ Χαρρὴν Τεζηπλὲτ καὶ ἔπεψέν τον εἰς τὸν ῥῆγα, λαλῶντά του πῶς τὸ στόλος (15) εἶναι

1) ὁποῖος ἦτον πολλὰ σουρπέμπος. — 2) ἀμιραλῆς. — 3) Str. in Αβενιου *(sic)*. — 4) Μελέχ. — 5) 'Αβενιοῦ. — 6) ἐμήνυσέν τούς το. — 7) Σουρίαν. — 8) ἀρσηνάλι. — 9) ἔχει. — 10) τὴ ἄν. ἁρμάδαν. — 11) καὶ νὰ τὰ 'δ. καὶ νὰ τὰ πέψῃ. — 12) ἐγδεχτοῦν. — 13) ἐδήγησεν. — 14) Ιούνην. — 15) ἡ ἁρμάδα.

'δηγημένον(1). Ὁ ῥήγας ἐξέβην ἀπὸ τὸ 'Αβενίου(2) καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Βενετίαν, καὶ ηὗρέν τον ὁ αὐτὸς σὶρ Χαρρὴν Τεζηπλὲτ καὶ εἶπεν τὰ μαντάτα, καὶ ἐχάρην χαρὰν μεγάλην ὁ ῥήγας, καὶ ἐπερίλαβέν τον πολλὰ μετὰ χαρᾶς(3) καὶ ἐσύντυχέν του κρυφὰ τὸ ἤθελεν(4), καὶ ἐμήνυσεν τοῦ πρίντζη νὰ πέψῃ τὴν ἀρμάδαν εἰς τὴν 'Ρόδον. Καὶ τῇ πέπτῃ, τῇ κε'(5) ἰουνίου ᾳτξε' Χριστοῦ, ὁ αὐτὸς κουβερνούρης ὠρδινίασεν εἰς τὸν τόπον του τοῦ ῥηγάτου(6) τὸν σὶρ Τζάκε(7) Τενόρες τὸν τουρκοπουλιέρην, καὶ 'κεῖνος καὶ οἱ λοιποὶ(8) ἀφένταις οἱ κάτωθεν ὠνοματισμένοι ἐνέβησαν εἰς τὰ κάτεργα· καὶ ἦσαν λγ' σατίαις ὅπου(9) εἶχαν τ' ἄλογα, καὶ καραβία ι', καὶ ἕτερα τὰ λέγουν περιστερία κ'(10), καὶ ἐξέβησαν(11) ἀπὸ τὸν λιμιόναν(12) τῆς 'Αμμοχούστου ρκ'(13) ἄρμενα· καὶ τὰ 'νοματολόγια(14) τῶν ἀρχόντων ὅπου ἐμπῆκαν εἰς τὰ ξύλα εἶναι οἱ κάτωθεν, χωρὶς τοὺς ἀνομίμους(15), καὶ πᾶσα εἷς ἦτον μὲ τὴν ὑποταγήν του, καὶ ὁ πρίντζης ἦτον καπιτάνος εἰς ὅλα τὰ ξύλα. Πρῶτος ὁ μισὲρ Τζουὰν Τελουζουνίας(16), πρίντζης τῆς 'Αντιοχείας [ὁ ἀδελφὸς τοῦ ῥηγὸς] καὶ κουβερνούρης τῆς Κύπρου καὶ καπιτάνος φυσικὸς τῆς ἀρμάδας, μισὲρ Τζουὰν τὲ 'Ημπελὴ κούντης τοῦ Γιάφα, μισὲρ Τζουὰν Τεμόρφου καὶ κούντη 'Ρουχᾶς(17), μισὲρ 'Αμοῦν Παπῆς(18) πουντουλιέρης τῆς Κύπρου, ὁ σὶρ Οὔγγε Τεμουντολὴφ, ὁ [ὁ σὶρ Τουμᾶς Τεμουντολὴφ, ὁ σὶρ Πιὲρ τὲ Κασῆ,] σὶρ Τζουὰν Τεσοὺρ ὁ ἀμιράλης, ὁ σὶρ 'Ροτζιὲρ(19) Τεμουντολὴφ, ὁ σὶρ Τουμᾶς Τεβερνῆ, ὁ σὶρ Τζουὰν τ' 'Αντιότζε(20), ὁ σὶρ Τζουὰν Τελαφιέρτε(21), ὁ σὶρ Πατὴ Τεπρίες(22), ὁ σὶρ Τζουὰν Τεπριὲς, ὁ σὶρ Τζάκε Τεπελὴν(23), ὁ σὶρ Νιὲλ Πεντὶτ(24), ὁ σὶρ Οὔγγε Πεζουὴν, ὁ σὶρ Παλίαν Τενεβρὲ(25), ὁ

1) 'δηγημένη. — 2) 'Αβενιοῦ. — 3) ἐπροσδέκτην τον τιμημένα. — 4) ἤθελεν. — 5) κθ'. — 6) διὰ τὸ ῥηγάτον κουβερνούρην. — 7) Τζάκο. — 8) δελοιποί. — 9) ἀποῦ. — 10) ἕτερα κ' κραζόμενα περιστέργια, καὶ ἕτερα ἄλλα. — 11) ἐβγῆκαν. — 12) λιμεόνα. — 13) ρη'. — 14) ὀνόματα. — 15) ποπλάνους. — 16) Τελουνίας. — 17) Τερουχᾶς. — 18) Amon Babin. — 19) 'Οτζίες. don Rugier, — 20) d'Antiochia. — 21) de Lafierte. — 22) Badin de Bries. — 23) Τεσπελῆ. de Ibelin. — 24) Τεπέντιτ. de Pentot. — 25) Μπαλιὰν Τένορες. Balian de Nevre.

σὶρ Τζουὰν Τεζηπλὲτ, ὁ σὶρ Γῆν Τεμιμὰρς (1), ὁ σὶρ Τζακὲς (2) Τεμουντεζὰρτ (3), ὁ σὶρ Χαμερὴν Τεμουντεζὰρτ, σὶρ Παλίαν Τεπλεσίας (4), σὶρ Τουμᾶς Ταντιότζε, σὶρ Νικὸλ Τεμπελὴν (5), σὶρ Λογῆς Τενόρες, [ὁ σὶρ Αηπὰν Τεμουντεζὰρτ], ὁ σὶρ Ὀτέτ Τεζηπλὲτ (6), ὁ σὶρ Γιλιάμε Βισκούντης (7), καὶ ἡ συντροφία τοῦ σὶρ Τζάκε Τενόρες [τοῦ] τουρκοπουλιέρη, καὶ ἡ συντροφιὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς Λευκωσίας (8), καὶ ἡ συντροφιὰ τοῦ ἐπισκόπου τῆς Λεμεσοῦ, [καὶ ἡ συντροφιὰ τοῦ κουμεντούρη]. Τότες ἐξέβησαν καὶ ἤλθαν εἰς τὴν Ἀλικὴν (9), καὶ ὁ κουβερνούρης ἦτον ἀστενὴς (10) καὶ ἐστράφην εἰς τὴν Λευκωσίαν, καὶ τὸ στόλος τῆς ἀρμάδας (11) ἐπῆγεν εἰς τοὺς Μύλους (12) καὶ ἐφορτῶσαν τ' ἄλογα. Θεωρῶντα ὅτι ὁ πρίντζης ἄργησε νὰ στραφῇ, ἀφῆκαν τὸ κάτεργόν του καὶ ἄλλα γ' εἰς τὴν συντροφιάν του, καὶ ἡ ἀρμάδα ἐπῆγεν εἰς τὴν Ῥόδον. Θωρῶντα ὁ κύρης ὁ πρίντζης, ὅτι δὲν ἐκαλλιτέριζεν, ἀμμὲ (13) περίττου ἐχειροτέριζεν, ἐμήνυσεν τῶν δ' κατέργων νὰ πᾶν εἰς τὴν Ῥόδον. Καὶ τῇ κε' αὐγούστου εἰς τοὺς τξε' Χριστοῦ ἐπέσωσεν ἡ ἀρμάδα εἰς τὴν Ῥόδον, καὶ ὁ ῥήγας ἐπῆρεν μεγάλην χαρὰν ὅταν τὴν εἶδεν. Καὶ πρὶν νάβγῃ ὁ ῥήγας ἀπὸ τὴν Βενετίαν ἔπεψεν ἕναν κάτεργον μὲ τὸν σὶρ Χαρρὴν Τεζηπλὲτ καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Γένουβαν καὶ ἐσυμπάψαν (14) τὴν ἀγάπην. Καὶ ἐσυντροφίασεν τὸν ποδεστᾶν ὅπου ἔρχετον (15) εἰς τὴν Κύπρον μὲ τρία κάτεργα ὁ μισὲρ Τζάκομου Σαλβάγω (16), καὶ ἤλθαν (17) τὰ δ' κάτεργα καὶ ηὗραν τὸν ῥῆγα εἰς τὴν Ῥόδον, καὶ ἔπεψέν τον εἰς τὴν Κύπρον· καὶ ἄνταν ἐπεσῶσαν εἰς τὴν Πάφον, ἀφῆκεν τὸ ῥηγάτικον κάτεργον καὶ τὰ γ' τὰ Γενουβίσικα, καὶ ἐγύρισεν εἰς τὴν Κερηνείαν· καὶ ὁ μισὲρ (18) Χαρρὴν ἐπέζευσεν καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Λευκωσίαν, καὶ ἐδιαλάλησεν τὴν ἀγάπην τοὺς Γενουβί-

1) Γητέ Μιμαρίς. Giti Mimar. — 2) Τζάκε. — 3) de Montezart. — 4) Τεπλησίε. don Balin de Plistie. — 5) Νικολὸ Τεμπελήν. — 6) Ὀτέτης Ζηπλέτ. — 7) Γιλιὰμ B. Gilian Visconte. — 8) Λευκουσίας. — 9) Salines. — 10) ἄρρωστος. — 11) καὶ ἡ ἀρμάδα. — 12) Mollini. — 13) ἐκαλλιωτέρισεν παρά. — 14) ἐσύμπαψεν. — 15) ἔρκετον. — 16) Σαλβάγκο. Zaco Musalvago *(sic)*. — 17) ἤρταν. — 18) σέρ.

σους, καὶ εἶπεν τοῦ κουβερνούρη τὸν ὁρισμὸν τοῦ ῥηγός· καὶ πάλιν ἐστράφησεν(1) καὶ ηὗρεν τὰ γ' κάτεργα καὶ ἐσυντροφίασέν τα καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ πάλαι ἐδιαλαλῆσαν τὴν ἀγάπην εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· καὶ ὁ σὶρ Χαρρὴν ἐνέβην εἰς τὰ κάτεργα καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ῥόδον, καὶ ηὗρεν [τὸν ῥήγαν καὶ] τὴν ἀρμάδαν. Εἰς τὴν Ῥόδον τὸ λοιπὸν οἱ μεθυστάδες οἱ ναῦταις εἶχα λογία εἰς τὴν μέσην τους, καὶ ἐποῖκαν μάλλωμαν καὶ ἐσκοτώθησαν πολλοὶ Κυπριῶταις καὶ Ῥοδῖταις [εἰς τὰ ξύλα. Καὶ] ὁ ῥήγας ὥρισεν καὶ ἐδιαλαλῆσαν νὰ μὲν ἦναι τινὰς ἀπότορμος νὰ ποίσῃ μάλλωμαν, ἀπάνω εἰς τὴν κεφαλήν του(2)· ὁμοίως καὶ ὁ μέγας μάστρος τὸ ὅμοιον ἐποῖκεν· καὶ ἔπαψεν τὸ σκάνταλον(3). Καὶ ὁ μέγας μάστρος καὶ οὗλοι οἱ φρέριδες ἐπαρακαλέσαν τὸν ῥῆγα νὰ στερεώσῃ ἀγάπην μὲ τὸν Ἅγιον Ἰωάννην καὶ μὲ τὰ Παλατία(4)· καὶ ὁ ῥήγας ἐστερέωσεν τὴν ἐζήτησίν τους· ὁ ἀμιράλης τῆς Ῥόδου ἐποῖκέν το νῶσιν εἰς τὰ Παλατία(5), ὅτι ἐφοβοῦνταν, καὶ 'γρικῶντά το ἐχάρησαν πολλὰ, καὶ ἐπέψαν μαντατοφόρους καὶ μεγάλα κανισκία τοῦ ῥηγὸς εἰς τὴν Ῥόδον, καὶ ἐποῖκεν στοιχήματα καὶ ἐγράψεν τα(6).

Ὁ μέγας μάστρος ἁρμάτωσεν δ' κάτεργα καὶ ἐπέψεν(7) ρ' φρέριδες καὶ ἄλογα καὶ κάτεργα· καὶ ὁ ῥήγας [ὥρισεν καὶ] ἔφερεν μετά του ιε' κάτεργα καὶ τὸ κάτεργον τὸ ἐστράφην ἀπὸ τὴν Γένουβαν, ὅπου εἶναι ις'· ὁ ῥήγας εἰς τὸ κάτεργόν του, ὁ λεγάτος(8), ὁ πρίντζης, ὁ κύρης τοῦ καστελλίου(9), ὁ κύρης τῆς κάσσας(10), ὁ Χεττὲ(11) Κυπριώτης, ὁ κύρης τοῦ Ῥοκιαμοφὸρτ(12), ὁ μαριτζᾶς τῆς Τζαμπανίας(13), ὁ βισκούντης τοῦ Τούρου(14), ὁ Τουντὲκ, καὶ ὁ Πρεζουὴ καὶ ἡ συντροφιά του, [ὁ μισὲρ Σιμοὺν Τενόρες, ὁ μισὲρ Τζουὰν Λάσκαρις, ὁ μισὲρ Πιὲρ Μαλαζὲ], ὁ μισὲρ Πιὲρ

1) ἐστράφην. — 2) εἰς κόμμαν κεφαλῆς. — 3) ἐσύμπαψεν πᾶσα σκ. — 4) Παλάτια. — 5) Str. notificò εἰσταπαλατια. — 6) καὶ γραψίματα. — 7) ἔβαλεν. — 8) ληγάτος. — 9) καστελλιοῦ. il signor del castello. — 10) Βάσας. il signor de Vassa. — 11) Χέτ. il Chier. — 12) Βιαμουφόρτου. Rochamoforte. — 13) ὁ μαρίτζας τῆς τζάμπρας. il marizan della camera. — 14) ὁ βισκούντης τοῦ βὶ Οὔγκε.

Τεγριμάνη, σὶρ Τζουὰν Ταμὰρ, ὁ μισὲρ Χαρρὴν Τεζηπλέτ· ὁμοῦ οἱ ἄνωθεν ις', καὶ τοῦ Σπιταλλίου δ', καὶ ἕτερα πολλὰ καραβία. Καὶ εὑρέθησαν ὅλα ἅρμενα ρξε'.

Ὁ ῥήγας ἔπεψεν τὸ κάτεργον τοῦ(1) σὶρ Τζουὰν Ταμὰρ(2) εἰς τὴν Κύπρον καὶ εἶπεν τὰ μαντάτα τῆς ῥήγαινας καὶ τοῦ πρίντζη, καὶ 'μήνυσέν του νὰ διαφεντέψῃ νὰ μὲν πάγῃ κανέναν ξύλο εἰς τὴν Συρίαν(3) διὰ νὰ μηδὲν μάθουν τὸ ἄμε τοῦ ῥηγὸς, ὅτι κρυφὰ ἐθέλε νὰ πεζεύσῃ(4) εἰς τὴν γῆν τοῦ σουλτάνου νὰ τὸν ζημιώσῃ, καὶ νὰ ἀβιζιάσουν τοὺς Κυπριώταις νὰ φύγουν ἀπὸ τὴν Συρίαν.

Ὁ λεγάτος ἐκατήχησεν εἰς τὴν Ῥόδον τὸ ἄμε ὅπου ἔθελεν νὰ πάγῃ ὁ ῥήγας εἰς τὴν Συρίαν, καὶ πᾶσα εἷς μὲ προθυμίαν καὶ πίστιν νὰ συντρέξῃ νὰ πᾶσιν κατάδικα τοὺς ἐχθρούς τους.

Γρικῶντα τὰ μαντάτα οἱ Ἀμμοχουστιανοὶ ἐπικράνθησαν πολλὰ, διὰ πολλὰ πράμματα τὰ εἶχαν ἀγορασμένα εἰς τὴν Συρίαν καὶ δὲν ἦτον μόδος νὰ σηκωθοῦν εὔκολα.

Ἤτζου εἰς ὀλίγον καιρὸν ὁ ῥήγας μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ ἐβγῆκεν καὶ πηγαίνει 'ς τὸ Ῥαοῦζε, καὶ ἀπεκεῖ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν(5)· καὶ τῇ πέμπτῃ, τῇ θ' ὀκτωβρίου(6) ατξε', ἐπεσῶσαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν(7)· καὶ ὄνταν οἱ Σαρακηνοὶ εἶδαν τὸ φουσάτον τοῦ ῥήγα τῆς Κύπρου πολλὰ ἐτρομάξαν, καὶ ἐξέβην καὶ ἔφυγεν πολὺν πλῆθος. Τἄπισα ἐκατέβησαν οἱ Σαρακηνοὶ, κοντὰ δέκα χιλιάδες καβαλλάριδες καὶ ἀπεζοὶ, νὰ διαφεντέσουν τὸν λιμιόναν, καὶ δὲν ἠμπορῆσαν. Τὸ πρῶτον κάτεργον ἀποχωρίσθην καὶ ἐπίασεν γῆν τοῦ σὶρ Τζουὰν Τεσοὺρ, καὶ ἀπεκεῖ ἕναν ὀπίσω τοῦ ἄλλου, καὶ ἀπεζεῦσαν ὅλοι μὲ κατευόδωσιν. Οἱ Σαρακηνοὶ εἶχαν χαρὰν, λαλῶντα, δὲν ἔχουν ἄλογα εἰς τὸ φουσάτον! καὶ ἐκατέβησαν καὶ ἐσυντύχαν πολλὰ ἄπρεπα λογία καὶ σουπερπία(8) ὅλην ἐκείνην τὴν νύκταν ἀπὸ τὸ τειχόκα-

1) μὲ τόν. — 2) Tamari. — 3) Συρίαν, toujours. — 4) ἀπεζεύσῃ. — 5) Ἀλεξάντρα. — 6) τῇ ε' δικεβρίου. cinque di ottubrio. — 7) Ἀλεξάντρα. — 8) ἀτιμάσματα.

στρον (1). Καὶ βαθεῖαν αὐγὴν ὥρισεν ὁ ῥήγας καὶ ἀπεζεῦσαν (2) τ' ἄλογα εἰς τὴν γῆν· καὶ ἄνταν εἶδαν τ' ἄλογα οἱ Σαρακηνοὶ ἐπίασέν τους μέγας φόβος, καὶ 'φύγαν πολλοὶ Σαρακηνοί. Καὶ 'πισαυρίου ὅπου ἦτον παρασκευὴ τῇ ι' μηνὸς ὀκτωβρίου (3), οἱ Σαρακηνοὶ ἐνέβησαν εἰς τὰ τειχόκαστρα (4) τῆς Ἀλεξάνδρας μὲ θάρρος νὰ τὴν διαφεντέψουν (5). Ἀμμὲ ὁ θεὸς ἐποῖκεν χάριταν τοὺς χριστιανοὺς, καὶ ὅσον ἐκαβαλλικεῦσαν εἰς τ' ἄλογα ἦλθαν καὶ τὰ κάτεργα καὶ ἐνέβησαν εἰς τὸν παληὸν λιμιόναν (6), καὶ τὸ φουσάτον τῆς γῆς ἐπῆγεν εἰς τὴν χώραν· καὶ ἐπαίνοντά τους εἰς τὴν πόρταν τῆς χώρας, ὅμως οἱ χριστιανοὶ ἐκάψαν ταῖς πόρταις τῆς χώρας καὶ ἐδῶκαν ἔσω (7), καὶ τὰ κάτεργα ἀπὸ τὴν πόρταν τοῦ λιμιόνος τοῦ παλαιοῦ, καὶ μὲ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἐπῆραν τὴν Ἀλεξάνδραν, ὅπου εἶναι (8) περίττου δυνατὴ παρὰ οὔλαις ταῖς [χώραις ὁποῦ] ἔχουν οἱ Σαρακηνοὶ κοντὰ εἰς τὴν θάλασσαν. Τοῦτον ἐγίνετον τῇ δ', τῇς δ' ὥραις· καὶ 'παίρνοντά την οὖλοι οἱ χριστιανοὶ ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην, καὶ εὐχαρίστησαν πολλὰ τοῦ θεοῦ.

Ὁ δὲ ληγάτος μοναῦτα ὥρισεν καὶ ἐποῖκαν παρακάλεσες (9) εἰς τὸν θεὸν, καὶ ἐλειτουργῆσαν εἰς τὸ ὄνομαν τῆς ἁγίας τριάδος, καὶ ἐμακαρίσαν καὶ τοὺς χριστιανοὺς ὅπου 'σκοτώθησαν εἰς τὸν πόλεμον. Καὶ ὁ ῥήγας ἐποῖκεν καβαλλάρην τὸν Τζάκε (10) Τελουζουνίαν τὸν ἀδελφόν του, καὶ τὸν σὶρ Τουμᾶς Ταντιότζε, καὶ πολλοὺς ἄλλους, καὶ ἔδωκεν τοῦ ἀδελφοῦ του τοῦ σὶρ Τζάκε ἐφρίκιν τὸ συνεσκαρδίκιν· καὶ τοῦ σὶρ Τζουὰν Τεμόρφου ἐποῖκέν τον κούντη Τερουχᾶς· τὸ δὲ πριντζάτον τῆς Γαλιλαίας ἔδωκέν το τοῦ μισὲρ Οὔγκε Τελουζουνία τοῦ ἀδελφοτέκνου του. Τὸ λοιπὸν ὁ ῥήγας καὶ οὖλη ἡ ἀρμάδα ἐμείνισαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν· μετὰ γ' ἡμέραις καὶ ἐνέβησαν ἔσω, καὶ ηὗραν ἕναν πύργον γεμάτον ἀξαζόμενα πράγματα καὶ

1) καστέλλιν. — 2) ἐκατέβησαν. — 3) Καὶ πισαυρίου ι' ὀκτωβρίου. il giorno sequente tre di ottubrio. — 4) τὸ τειχόκαστρον. — 5) νὰ διαφεντευτοῦν. — 6) λιμεόνα. — 7) καὶ ἐστάθησαν οἱ Σαρακηνοὶ εἰς ταῖς πόρταις ε' χιλιάδες, καὶ οἱ χριστιανοὶ ἐκόψαν ταις καὶ ἐνέβησαν ἔσω. — 8) Ἀλεξάντρα, ἡ πγοιὰ ἦτον. — 9) πολλαῖς εὐχαριστίαις. — 10) σὶρ Τζάκ.

ἀρκοντίαις, καὶ πολλαῖς πραμματείαις, καὶ πολὺν πλοῦτον ἀσῆμιν καὶ χρυσάφιν(1). Ὁ λαὸς τῶν κατέργων ἐξέβην καὶ ἐνέβην εἰς τὴν χώραν, καὶ ἐπῆραν πολὺν πλοῦτον καὶ ἐφέραν τον εἰς τὰ κάτεργα. Καὶ ὁ ῥήγας [ἀπ' ἐκεῖνα] δὲν ἐπῆρεν τίποτες, μὲ θάρρος ὅτι θέλειν κρατήσειν τὴν χώραν διὰ λόγου του. Τότες ἐσυνβουλεύτην μὲ τὸν ληγάτον καὶ μὲ τοὺς καβαλλάριδές του, καὶ ὅλοι εἶπάν του· Ἄργει ἐκεῖ(2), καὶ δὲν εἶναι διὰ κανέναν διάφορος, ἀμμὲ νὰ πᾶμεν εἰς τὸν τόπον μας. Καὶ ὅλοι ἀντάμα μίαν βουλὴν ἐποίκασιν. Καὶ ὥρισεν ὁ ῥήγας καὶ ἐστράφην τὸ φουσάτον εἰς τὰ κάτεργα, καὶ ἐποῖκαν ἄρμενα καὶ ἤρταν εἰς τὴν Λεμεσὸν, καὶ ἀπεζεύγοντα μὲ χαρὰν μεγάλην. Καὶ ἀπέζευσεν ὁ ῥήγας καὶ οὗλοι οἱ καβαλλάριδες καὶ οἱ παρούνιδες εἰς τὴν γῆν, καὶ τὰ κάτεργα ἐγυρίσαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον καὶ ἐξηφορτῶσαν τὰ ροῦχα, καὶ ἀποαρματῶσαν ὅλα τὰ ξύλα, ἐβγάλλοντα τοῦ μισὲρ Τζουὰν Τεσοὺρ τὸν ἀμιράλη, ὅτι ὥρισέν τον ὁ ῥήγας νὰ μὲν ἀπεζεύσῃ, ἀμμὲ νὰ ἦναι ὅτοιμος νὰ πάγῃ τὰ μέρη τῆς Δύσης, κατὰ τὸ ἀστοίχημαν(3) τὸ ἐποῖκεν μὲ τοὺς Γενουβίσους, καὶ νὰ 'πάρῃ καὶ τὰ ξύλα τὰ Γενουβίστικα μετά του, καθὼς τὸ ἐξηγήθηκα ὀπίσω.

Ὁ ῥήγας ἔγραψεν γραφαῖς εἰς τὸν Πάπαν καὶ ἔδωκέν ταις τοῦ ἀμιράλη(4), καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς ἀφένταις τῆς Δύσης [ὅτι] νὰ ἦναι ῥικουμαντιασμένος εἰς [τὸν Πάπαν καὶ εἰς τοὺς δελοιποὺς ἀφένταις τῆς Δύσης], καὶ νὰ τοὺς 'πῇ τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἀλεξάνδρας. Καὶ ἐβγαίνοντά του ὁ ἀμιράλης ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον ἦλθεν εἰς τὴν Ἁγία Νάπαν, κ' ἐκεῖ ἐπῆγαν ὅλοι οἱ 'δικοί του καὶ ἐπαραγγείλέν τους καὶ ἐδῶκεν πασανοῦ τὴν δουλίαν του νὰ τὴν πολομᾷ ὥς που νὰ στραφῇ. Καὶ ἐπῆρεν μετά του τὸν σὶρ Τουμᾶς Ἄρα καὶ τὸν σὶρ Φραντζὲς Κμάδα καβαλλάριδες εἰς τὴν συντροφιάν του· καὶ ἀπεκεῖ ἐπῆγεν εἰς τὴν Πάφον καὶ ἔμεινεν μίαν ἡμέραν. Ὁ ῥήγας ὥρισεν γ' κάτεργα κουρσάρικα καὶ ἐποῖκάν του συντροφίαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Ῥόδον, καὶ ἐκεῖ ηὗραν τὸν σὶρ Τζουὰν Σασίουν(5) κακο-

1) χρυσίον. — 2) νὰ μὲν ἀργήσῃ ἐκεῖ. — 3) τὰ στοιχήματα. — 4) ἀμιραλῆ. — 5) Σασοῦν.

ψυχημένον, καὶ ἐπέθανεν καὶ ἐθάψαν τον. Καὶ ἐγδέχετον τὸν ληγάτον ἐκεῖ ἕως τὸν μάρτην ᾳτξε' Χριστοῦ κατὰ τὸν ὁμισμὸν τοῦ ῥηγός· καὶ ὁ ληγάτος ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον διὰ νὰ ἐμπῇ εἰς τὸ κάτεργον νὰ πάγῃ εἰς τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ῥήγα, καὶ ἐκεῖ ἐκακοψύχησεν καὶ ἀπόθανεν τῇ ς' Ἰουνίου τξς' Χριστοῦ.

Καὶ 'γρικῶντα τὰ μαντάτα ὁ ἀμιράλης ἐσηκώθην ἀπὸ 'κεῖ καὶ ἐπῆγεν τὴν Γένουβαν· ὁμπρὸς ἐπῆγεν εἰς τὴν 'Ρώμην, καὶ ἄνταν ἐγρίκησεν ὁ Πάπας τὰ μαντάτα ἀπὸ τὸν ἀμιράλην, ἐχάρην χαρὰν μεγάλην καὶ ὅλη ἡ 'Ρώμη· καὶ 'μάθαν τὴν νίκην τοὺς χριστιανοὺς τοὺς Κυπραίους, ἐζηλέψαν οἱ ἄρχοντες τῆς Δύσης καὶ ἐβάλαν βουλὴν ν' ἁρματώσουν νἄρτουν εἰς τὴν μερέαν τῆς Κύπρου πρὸς τὴν βοήθειαν τοῦ ῥηγὸς διὰ τὴν Συρίαν· ὁμοίως καὶ ὁ κούντης τῆς Ἀσαβογίας (1), ὁ ποῖος ἔμελλε νἄρτῃ μὲ πολλὰ φουσάτα· ὁμοίως καὶ ὁ ῥήγας τῆς Φραγγίας ἔπεψεν γιὰ τοῦτον ἕναν μέγαν καβαλλάρην ὀνόματι σὶρ Τζουὰν Τελαβιὲρ, καὶ εἶπέν το τοῦ ῥηγὸς τῆς Κύπρου, πῶς μέλλει ὁ ἀφέντης ὁ ῥήγας τῆς Φραγγίας νὰ πέψῃ πολὺν φουσάτον εἰς τὴν Κύπρον νὰ καταλύσουν τοὺς Σαρακηνούς. Καὶ μέσα εἰς τοῦτον ἐπῆγεν τὸ κάτεργον τὸ Βενέτικον καὶ ἐπῆρεν μαντάτον πῶς γίνεται ἡ ἀγάπη μὲ τὸν σουλτάνον καὶ μὲ τὸν ῥήγαν τῆς Κύπρου· καὶ 'γρικῶντα οἱ ἀφένταις τῆς Δύσης, ἐκόπην ἡ ὄρεξί τους (2) νὰ ἔλθουν εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ ῥηγὸς τῆς Κύπρου. Τὸ λοιπὸν 'γρικῶντα τὸ κουμοῦνιν τῆς Βενετίας (3) τὰ μαντάτα τῆς Ἀλεξάνδρας, ἐπικράθησαν πολλὰ, διότι τὸ περίττου διάφορος τῶν πραμματείων ἦτον ἐκεῖ καὶ ἀπ' ὅλην τὴν Συρίαν· μοναῦτα ἐπέψαν μαντατοφόρους καὶ παρακαλητάδες εἰς τὸν σουλτάνον καὶ εἶπαν πῶς ἡ ἀρμάδα ὅπου ἦρτεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν δὲν ἦτον μὲ τὴν βουλήν τους, οὐδ' ἐξεῦράν το, οὐδ' ἐβοήθησάν τους, καὶ θέλου νὰ ἔχουν τὴν ἀγάπην τους καθὼς τὸ πρότερον· καὶ δὲν ὠφελήθησαν. Τὸ κάτεργον ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν, καὶ τὸν ἀποκλισιάρην ἐπῆράν τον εἰς τὸ Κάργιος, καὶ μὲ μεγάλην ταπείνωσιν καὶ παρακάλεσιν ἐποῖκεν τὴν μαντατοφορίαν

1) Σαβόγιας. — 2) ἡ καρδία τους. — 3) οἱ Βενετίκοι. la republica de Venetia.

του· καὶ ἄνταν ἐδιαβάσαν τὰ χαρτία ὀμπρός του, [ὁ σουλτάνος] ἐπολογήθην καὶ εἶπεν· Δὲν θέλω νὰ ποίσω ἀγάπην μὲ τινὰν, χωρὶς νὰ ποίσω πρῶτα μὲ τὸν ῥῆγα τῆς Κύπρου, διατὶ δὲν πρέπει ἐκεῖνος νὰ ἦναι εἰς μάχην μετά μας, καὶ 'μεῖς νἄχωμεν ἀγάπην μετά σας. Τότες ἐστράφην ὁ μαντατοφόρος καὶ ἐνέβην εἰς τὸ κάτεργον, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Κύπρον, καὶ ἐπέζευσεν εἰς τὴν 'Αμμόχουστον.

Τῇ κε' ἀπριλίου τξε'(1) Χριστοῦ ὁ ῥὲ Πιὲρ ἐστρέφοντά του εἰς τὴν Κύπρον, ὥρισε νὰ τοῦ ποίσουν κάτεργα καὶ σαττίαις καὶ ἄλλα πολλὰ ξύλα διὰ νὰ πάγῃ εἰς τὴν Συργίαν νὰ πάρουν τὸ Βεροῦτιν ὅπου εἶναι κοντὰ εἰς τὴν Κύπρον ρο' μίλια τῆς θαλάσσου· καὶ ὠρδινίασεν καπιτάνον τὸν μισὲρ Πιὲρ Μουσρὴν (2), καὶ ἦτον ὅλη ἡ ἀρμάδα εἰς τὸν λιμιόνα τῆς 'Αμμοχούστου. Καὶ στρέφοντα τὸ κάτεργον τὸ Βενέτικον ἀπὸ τοῦ σουλτάνου εἰς τὴν 'Αμμόχουστον, καὶ θωρῶντα τὴν ἀρμάδαν ὅτοιμη νἀβγῇ, πολλὰ ἐπικράνθησαν· καὶ μοναῦτα ἐπεζεῦσαν οἱ μαντατοφόροι εἰς τὴν γῆν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Λευκωσίαν εἰς τὸν ῥῆγα καὶ εἶπάν του τὴν ἀπολογίαν τοῦ σουλτάνου, καὶ λαλοῦν του καὶ τοῦτον· 'Αφέντη, ἔπαρε σκοπὸν, καὶ ἐξολοθρεύγεις (3) μας, διότι ὅ,τι καὶ ἂν ἔχωμεν εἰς τὸν κόσμον εἶναι εἰς τὴν Συργίαν, καὶ ἐμεῖς ὅλοι εὑρισκούμεθα εἰς τοὺς ὁρισμούς σου· καὶ ἀνισῶς καὶ ἡ μεγάλη σου βασιλεία πᾶς νὰ τοὺς ποίσῃς ἀγανάκτησιν, κρατοῦν ἐκεῖνοι τὸ ἐδικόν μας, καὶ θέλομεν γινῆν ἔρημοι εἰς τὸν κόσμον τοῦτον· διὰ τοῦτον παρακαλοῦμέν σε καὶ εἰς τὸ βάπτισμαν τὸ εἶσαι βαπτισμένος, νὰ κωλύσῃς τὴν ἀρμάδα νὰ μὲν πάγῃ εἰς τὴν Συρίαν, παροὺ νὰ γενῇ ἡ ἀγάπη τὴν ζητᾷ ὁ σουλτάνος, καὶ τὸ νὰ σηκώσωμεν (4) τὸ 'δικόν μας ποῖσε ὡς θέλεις. Καὶ ἀνισῶς καὶ χρήζεσαι καρτζὰ διὰ τὴν αὐτὴν ἀρμάδαν ὅπου ἐπλέρωσες τοὺς λᾶς καὶ ἐξωδίασες, ἡμεῖς νὰ τὰ πλερώσωμεν οὖλα καὶ οὔλην τὴν ζημίαν, καθὼς ἐδουλεύτης καὶ ἄλλην φορὰν ἀξαυτῶν μας.

Γρικῶντα ὁ ῥήγας τὰ καλά τους λογία καὶ τὴν παρακάλεσίν τους καὶ

1) ᾳτξς'. Str. donne aussi 1366. — 2) Μουστρήν. Mustrin. — 3) 'ξηλοθρεύγεις. — 4) διὰ νὰ σηκ.

ταῖς πολλαῖς δούλεψες ὁποῦ ἐδουλεύτην ἀξαυτῆς τους, ἐκώλυσεν τὴν ἀρμάδαν καὶ δὲν ἐπῆγεν· καὶ εἶπέν τους καὶ τοῦτον· Πῶς, ἄρχοντες, καλλίων (1) φίλος εἰς στράταν, παρὰ λογάριν εἰς τὴν ζωήν· ὁμοίως ἀθυμῶντα ταῖς πολλαῖς δούλεψες ταῖς ἔχω ἀξαυτῶν σας, δὲν θέλω νὰ ἔχετε ζημίαν ἀπὸ τὴν ἀφορμήν μου· καὶ διὰ τοῦτον πολομῶ ἀργὰ τὴν ἀρμάδαν· καὶ ἐπειδὴ καὶ ὁ σουλτάνος θέλει (2) νὰ ἔχῃ ἀγάπην μετά μου, διὰ τὴν ἀγάπην σας ἀρεσκεῖ μου, μόνο νὰ ποίσετε νὰ μοῦ πέψῃ τὸν μαντατοφόρον του.

Οἱ μαντατοφόροι εὐχαρίστησάν του πολλὰ ἀπὸ τὸ καλὸν θέλημαν ὅπου τοὺς ἐποῖκεν, καὶ ἐπῆραν ὁρισμὸν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ Κάργιος (3), καὶ ἐζητῆσαν τοῦ σουλτάνου νὰ πέψῃ μαντατοφόρον εἰς τὴν Κύπρον.

Ὁ ῥῆγας ἔπεψεν χαρτὶν τοῦ σὶρ Πιὲρ Μουρσῆ (4) τοῦ καπιτάνου τῆς ἀρμάδας· Ἔξευρε, ὅτι διὰ τὴν ἀγάπην τοὺς ἠγαπημένους μας φίλους τοὺς Βενετίκους, δὲν θέλω νὰ βλάψωμεν τὸν σουλτάνον τοῦ Καργίου· διὰ τοῦτον ἔβγα, ἄγωμε εἰς τὰ μέρη τῆς Τουρκίας, καὶ ποῖσε ὅσην ζημίαν νὰ 'μπορήσῃς νὰ ποίσῃς τοὺς Τούρκους. Ἐπῆρεν τὰ κάτεργα καὶ ἐπῆγεν εἰς τοὺς Μύλους, καὶ ἐσηκῶσαν (5) ἄλογα, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀλλαγίαν καὶ ἐπολεμίσαν τὸ κάστρον, καὶ ἐζημιῶσαν τὸν λιμιόναν, καὶ τὸ ἐξώκαστρον (6) δὲν ἠμπορῆσαν νὰ τὸ πάρουν διατὶ ἀναγκάζουνταν· καὶ ἐπῆγαν τριγύρου ὅλον παραγιάλιν καὶ ἐζημιόνεν τους ὡς τὸν ποταμὸν τὸν Μονοβγάτην (7) καὶ 'κεῖ ἦτον πολλὰ ξύλα τούρκικα καὶ ἐκάψαν τα οὖλα μὲ τοῦ θεοῦ τὴν βοήθειαν. Καὶ ἀπὸ 'κεῖ ἐπῆγαν εἰς τὴν Ἀτταλείαν, καὶ ἐποῖκαν πολλαῖς ἡμέραις, καὶ ἐστράφησαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον.

Τὸ κάτεργον τὸ Βενέτικον (8) ἐστράφην εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν, καὶ ἐπῆγαν οἱ μαντατοφόροι εἰς τὸ Καργίος καὶ ἐσυντύχαν τοῦ σουλτάνου, καὶ εἶπάν του πῶς ἐποῖκαν τὸν ῥῆγα καὶ ἐξηρμάτωσεν νὰ μὲν πάγῃ κοῦντρά του, καὶ νὰ τοῦ πέψῃ μαντατοφόρους νὰ τελειώσουν τὴν ἀγάπην· διατὶ δὲν

1) κάλλιον. — 2) καὶ ἔχοντα καὶ ὁ σ. ἀρέσκει. — 3) Κάριος. — 4) Μουστρί. Mustri. — 5) ἐσήκωσεν. — 6) 'ξώκαστρον. — 7) ἐζημίωσάν τους εἰς τὸν π. τὸν Μονογβάτην *(sic)*. — 8) τοὺς Βενετίκους.

πιστεύγει πῶς θέλεις τὴν ἀγάπην του, ὡς γοῖον μᾶς εἶπες ταῖς διαβούσαις ἡμέραις, καὶ διὰ νὰ τελειώσωμεν τοὺς ὁρισμούς σου ἐποίκαμεν τὸ αὐτὸν πρᾶγμαν (1). Καὶ 'γρικῶντα ὁ σουλτάνος εἰς τιτοίαν λογὴν, ἄρεσέν του πολλὰ, καὶ ἔρισεν καὶ ἐποῖκαν μεγάλα κανισκία, καὶ μεγάλους ἀφένταις διὰ μαντατοφόρους, καὶ ἔπεψεν εἰς τὴν συντροφιὰν τοὺς Βενετίκους. Καὶ τῇ κζ' μηνὸς μαγίου (2) τξς' Χριστοῦ ἐράξεν τὸ κάτεργον τοὺς Βενετίκους εἰς τὴν Ἀμμόχουστον καὶ ἐπέζευσεν, καὶ ἐξέβησαν οἱ μαντατοφόροι τοῦ σουλτάνου, καὶ ἐπερίλαβέν τους τιμημένα ὁ ῥήγας· ὥρισεν καὶ ἐπῆραν ἄλογα καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ καβαλλάριδες, καὶ ἐσυντροφεῦσάν τους καὶ ἐφέραν τους εἰς τὴν χώραν τῇ β' μηνὸς ἰουνίου τξς' (3) Χριστοῦ, καὶ ἐνέβησαν ἔμπροσθεν τοῦ ῥηγὸς καὶ ἔδωκάν του τὰ κανισκία καὶ τὰ χαρτία ὁποῦ τὸν ἔπεψεν ὁ σουλτάνος· καὶ ὁ ῥήγας ἐπερίλαβέν τους μετὰ χαρᾶς καὶ ἔπεψέν τους ἐκεῖ ὅπου ἦτον 'δηγημένα εἰς τὸ σπίτιν τοῦ κυροῦ τοῦς Τύρου· καὶ 'πῆγαν πολλοὶ καβαλλάριδες καὶ ἐπῆράν τους μὲ πολλὴν τιμὴν, καὶ ἐδουλεῦσάν τους πολλὰ τιμημένα εἰς ὅλαις τους ταῖς χρῆσες. Καὶ ὁ ῥήγας ὥρισεν καὶ ἐκράξαν τοὺς ἄρχοντες τῆς βουλῆς, καὶ ὥρισεν καὶ ἀναγνῶσαν τὰ χαρτία ὁμπρός τους· καὶ μοναῦτα ἐζήτησέν τους βουλὴν τὸ τί νὰ ποίσῃ. Εἰς τοῦτον οἱ ἄρχοντες εἶπαν· 'Επειδὴ καὶ ὁ σουλτάνος τιτοίως παιδεμένος καὶ ζητᾷ ἀγάπην (4), καὶ διὰ τὴν μίαν μερίαν καὶ διὰ τὴν ἄλλην ἔνι καλόν· ὅτι τὸ κοῦρσος δὲν εἶναι τινὸς διάφορος παρὰ τοῦ φουσάτου, εἰ δὲ ὁ ἔξοδος ἔναι δικός σου (5). Γρικῶντα ὁ ῥήγας τοῦτον, ἔρισεν καὶ πολομᾷ μαντατοφόρους καὶ ἔπεψέν τους εἰς τὸ Κάργιος· οἱ ποῖγοι ἦτον Καταλάνοι, ὁ Τζὰν Τάλφους (6) καὶ ἦτον 'Εβραῖος καὶ ἐβαπτίστην, καὶ τὸν σὶρ Τζόρτζε Σετήβα (7), καὶ τὸν σὶρ Πόλτα Μπελονία (8) τὸν νοτάριον· καὶ ἔδωκέν τους πρεπάμενα κανισκία νὰ δώσουν

1) ἐποίκαμέν του καὶ ἐκουσεντίασεν. — 2) Str. 24 mazo. — 3) τῇ ι' ἰουνίου ᾳτξς'. Str. 5 zugno 1366. — 4) ὁ σ. τίτοιος ἀφέντης ζητᾷ τὴν ἀγ. — 5) οἱ ὀξόδοι εἶναι 'δικοί σου. — 6) Ταλφούς. Talfo. — 7) Σύττηκα. Scitica. — 8) Πὸλ Ταπελονία. Porta Belloca.

τοῦ σουλτάνου, καὶ ἄλλα πολλὰ ὅπου ἔδωκαν τοὺς μαντατοφόρους τοῦ σουλτάνου· καὶ ἔδωκέν τους καὶ ἀντίλογον τῶν γραφῶν τοῦ σουλτάνου εἰς τὰ χεργία τοὺς μαντατοφόρους τοῦ σουλτάνου, καὶ ἄλλαις γραφαῖς ὅπου ἔδωκεν τοὺς μαντατοφόρους τοὺς ἰδικούς του. Καὶ ἔρισεν καὶ ἁρματῶσαν ἕναν κάτεργον ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἐνέβησαν οἱ μαντατοφόροι μέσα· καὶ οἱ μαντατοφόροι τοῦ σουλτάνου ἐνέβησαν εἰς τὸ Βενέτικον ὅπου τοὺς ἔφερεν. Καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν ἀντάμα, καὶ ἐπῆγα(1) εἰς τὸ Καργίος, καὶ ἐπῆγαν ὁμπρὸς τοῦ σουλτάνου· καὶ ὁ σουλτάνος ἐπροσδέχτην τους μὲ καλὸν πρόσωπον· καὶ ἐδιαβάσαν ταῖς γραφαῖς, καὶ ὥρισεν καὶ ἐγράψαν τους ἄλλαις καὶ ἔπεψέν τους εἰς τὴν Κύπρον.

Θωρῶντα οἱ Βενετίκοι πῶς ἀρχέψα(2) νὰ γενῇ ἡ ἀγάπη, ἐνέβησαν εἰς τὸ κάτεργόν τους καὶ ἐπῆγαν εἰς Βενετίαν, καὶ εἶπαν τὰ μαντάτα. Καὶ 'γρικῶντα οἱ ἄρχοντες ὅπου ἔθελα νὰ καταιβοῦν εἰς τὸ παζάγιν(3) ἐξηλώθησαν καὶ δὲν ἦλθαν, καὶ ἐγίνην μεγάλη ζημία εἰς τοὺς χριστιανούς. Καὶ ὁ κούντης τῆς Σαβογίας(4), ὅπού 'τον 'δηγημένος νὰ ἔλθῃ διὰ τοὺς Σαρακηνοὺς, 'γρικῶντα τὴν ἀγάπην, ἐπῆγεν εἰς τὴν Ῥωμανίαν εἰς βοήθειαν τοῦ βασιλέως τῆς Κωνσταντινόπολης τοῦ ἀνηψιοῦ του. Καὶ διὰ τῆς χάριτος τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ ὁ βασιλεὺς ἐτσάκισεν τοὺς Τούρκους καὶ ἐπῆρεν πολλαῖς χώραις ὅπου τοῦ ἐκράτουν.

Καὶ ὅνταν ἦλθαν οἱ μαντατοφόροι ἀπὸ τὸν σουλτάνον εἰς τὴν Κύπρον, καὶ ἐδιαβάσαν ταῖς γραφαῖς, ἐζήτησεν ὁ σουλτάνος νἄχῃ τοὺς Σαρακηνοὺς τοὺς σκλάβους τοὺς ἐσήκωσεν ὁ ῥήγας ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδραν, καὶ τότες νὰ τελειώσῃ τὴν ἀγάπην. Ὁ ῥήγας δὲν ἐννοιάστην τὴν παραβουλίαν, ἄμμε ὡς καλὸς ἐπίστευσέν του, καὶ μὲ καλὴν καρδίαν ὥρισεν ὅσοι σκλάβοι εὑρίσκουνται νὰ 'δηγηθοῦν νὰ ἦναι τοῦ σουλτάνου καὶ νὰ συνπιαστοῦν(5) ἔμπροσθεν ἑνοῦ καπετάνου τὸν ὠρδινίασεν ὁ ῥήγας διὰ λόγου τους· καὶ ὅλους ἔπεψέν τους τοῦ σουλτάνου εἰς τὸ Κάργιος, καὶ ἔπεψεν καὶ τὸν σὶρ Γιλιὰμ

1) καὶ ἀπεκεῖ ἐπῆγαν. — 2) ἄρχεψε. — 3) εἰς τὴν Σουρίαν. in Suria. — 4) Σαβόγιας. — 5) πρεζεντιαστοῦν.

Τερρὲς(1) νὰ πᾷ μαντατοφόρος, καὶ νοτάριον τὸν σὶρ Πόλτα Πολονίαν(2), καὶ ἔδωκέν τους ὅλα τὰ 'μάλωτα ὅπου ἐλευθερώθησαν εἰς τὸ νησὶν, καὶ ἁρμάτωσεν ἕναν κάτεργον νὰ τοὺς πάρῃ εἰς τὸ Κάργιος. Καὶ παγαίνοντά τους εἰς τὴν Πάφον, ὁ αὐτὸς σὶρ Γιλιὰμ Τερρᾶς ἐκακοψύχησεν καί 'μήνυσέν το τοῦ ῥηγός· καὶ ὁ ῥήγας ἐμήνυσέν του νὰ πάγῃ, ὅτι εἶναι τὰ 'μάλωτα παραδομένα 'ς τὸ χέριν του καὶ τὰ χαρτία, καὶ μὴ ἐμπορῶντα νὰ πάγῃ νὰ τὰ δώσῃ εἰς τὸ χέριν τοῦ σὶρ Πόλτα Πελονία(3) νὰ πάγῃ, καὶ 'κεῖνος νὰ στραφῇ εἰς τὴν Λευκωσία γιὰ νὰ γιατρευτῇ. Καὶ ὁ ἄνωθεν ἐπῆρεν τὰ 'μάλωτα καὶ τὰ χαρτία καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν σουλτάνον· καὶ ἄνταν ἐπῆρεν ταῖς γραφαῖς ὁ σουλτάνος καὶ ἐκουντεντιάστην, καὶ [ἔμαθεν ὅτι] τὸ ἁρμάτωμαν τοὺς ἀφένταις τῆς Δύσης ἐξηλώθην καὶ πᾶσα εἷς ἐπῆγεν ἔσω του, καὶ τὰ 'μάλωτα ἐπῆγαν εἰς τὸ Κάργιος, ηὗρεν ἀφορμὴν ὅτι ὁ ῥήγας ἐγέλασέν του καὶ δὲν τοῦ ἔπεψεν μαντατοφόρους τιμημένους, μεγάλους ἀφένταις, ὡς γοῖον ἦτον μαθημένος, καὶ διὰ τοῦτον δὲν θέλει νὰ ποίσῃ ἀγάπη· καὶ ἐκρατῆσεν(4) τὸν μαντατοφόρον, καὶ ὥρισεν καὶ μοναῦτα εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν νὰ κρατήσουν τὸ κάτεργον. Εἰ δὲ ὁ καραβοκύρης ἦτον φρένιμος(5) καὶ δὲν ἐπιστεύθην νὰ 'μπῇ εἰς τὸν λιμιόναν, ἀμμ' ἔστεκεν ἔξω ἐγδέχοντα(6) τὸν μαντατοφόρον νὰ ἔλθῃ, καὶ [οἱ Σαρακηνοὶ] ἐκολακεῦγάν τον νὰ 'μπῇ εἰς τὸν λιμιόναν· ἐκεῖνος θωρῶντα τὰ φουφουρίσματα, ἐποῖκεν ἄρμενα καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Κύπρον, καὶ ἐξηγήθην τὰ μαντάτα τοῦ ῥηγός. Θωρῶντα ὁ ῥήγας πῶς ἐκομπώθην καὶ ἐγελάστην πολλὰ ἀπὸ τοὺς Βενετίκους, καὶ 'κεῖνοι ἦτον(7) ἡ ἀφορμὴ καὶ 'ξηλώθην τὸ ἁρμάτωμαν τὸ ἔμελλε νὰ καταιβῇ ἀπὸ τὴν Δύσιν, τὸ ποῖον ἦτον ἀκανητὸν νὰ σηκώσῃ(8) πολλαῖς χώραις τοῦ σουλτάνου, ἐπικράνθην πολλά. Τὸ λοιπὸν ὁ ῥήγας, φρένιμος καὶ ἀποτόρμος(9), ἐμήνυσε εἰς τὴν Ἀμμόχουστον νὰ βάλλουν εἰς

1) Τερράς. Helia Terra. — 2) Τζὰν Ταπολονία. Zuan da Polonia. — 3) Ταπολονία. — 4) ἐκράτησεν. — 5) φρόνιμος. — 6) καὶ ἐκδέχετον. — 7) ἦσαν. — 8) ἡ ἁρμάδα τοὺς ἀφένταις ἀποῦ 'θέλαν νἄρτουν καὶ ἦτον ἀκανητὴ νὰ πάρῃ. — 9) ἀπαίτορμος.

ὁδηγίαν (1) οὗλα τὰ κάτεργα καὶ ὅσα ξύλα ἔχει μικρὰ καὶ μεγάλα διὰ νὰ πάγῃ εἰς τὴν Συρίαν. Καὶ μοναῦτα ἔπεψεν ἕναν κάτεργον μὲ τὸν σὶρ Πιὲρ Τελεβὰτ (2) καβαλλάρην Φραντζόρτζην (3) νὰ πάγῃ εἰς τὴν Κωνσταντινόπολιν νὰ ποίσῃ νῶσιν τοῦ κούντη Τεσαβογία (4), νὰ ἔλθῃ νὰ πᾶσιν εἰς τὰ ῥοῦχα τοῦ σουλτάνου· τὸν πσῖον ἐγυρέψαν τον καὶ δὲν τὸν ηὗραν ἐκεῖ καὶ ἐγδέχουν τον, καὶ [ἐλθόντος του] εἶπέν του τὰ μαντάτα, καὶ [ὁ κούντης] εἶπέν του· Καλὰ ἤμουν ὁδηγημένος νὰ ἔλθω, ἀμμὲ οἱ Βενετίκοι εἶπάν μου πῶς γινίσκεται ἡ ἀγάπη, καὶ δὲν εἶχα ἴντα νὰ ποίσω, ἤλθα εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ ἀνηψιοῦ μου [τοῦ βασιλέως] καὶ δὲν ἠμπορῶ νὰ τὸν ἀφήσω. Γρικῶντα ὁ ἀφέντης τῆς Πάρας (5) ἐδήγησεν τὸ κάτεργόν [του] καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Κύπρον καὶ τὸν ἔξοδόν του μὲ τὸν σὶρ Πρίου. Ὅνταν ὁ ῥήγας ἔμαθεν τὸ ἔλα τοῦ ἀφέντη τῆς Πάρας (6) εὐχάρην χαρὰν μεγάλην (7) καὶ ἐδέκτην του πολλὰ ἔντιμα. Καὶ ἐπῆγεν ὁ ῥήγας εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ μοναῦτα ἀνάφανεν ἕναν κάτεργον ἀπὸ τὴν Δύσιν, ὁ ποῖος ἦτον ὁ ἔντιμος καβαλλάρης ὁ μισὲρ Τζουὰν Τεμπελῆ (8) συνεσκάρδος τῶν Ἱεροσολύμων, ἀνηψιὸς τοῦ ῥηγὸς, ὁ ποῖος ἤθελεν πάγειν εἰς τὴν Δύσιν μὲ τὸν ῥήγαν, καὶ ἀφῆκεν τὸν ῥήγαν καὶ ἐπῆγεν εἰς βοήθειαν τοῦ Ἐνγκλετέρρα (9) κατὰ πρόσωπα τοῦ ῥηγὸς τῆς Φραγκίας, καὶ ἀνγκρίστην ὁ ῥήγας πολλὰ μετά του, διατὶ τὸν ἀφῆκεν καὶ ἐπῆγεν κατὰ πρόσωπα τοῦ ἠγαπημένου του φίλου τοῦ ῥηγὸς τῆς Φραγγίας· καὶ ἄνταν ἐστράφην εἰς τὴν Κύπρον, δὲν τὸν ἐγύρεψεν· τώρα ἐμετάνωσεν καὶ ἀγρώνισεν τὸ πταῖσμάν του, καὶ ἦλθε ζητῶντα συμπαθεῖον ἀπὸ τὸν ῥῆγα. Καὶ ὁ ῥήγας, ὡς ἐκεῖνος ὅπου εἶχεν τὸ θέλημα νὰ πάγῃ κατὰ πρόσωπα τοῦ σουλτάνου, θωρῶντά τον ἐσυγχώρησέν του καὶ ἐπροσδέκτην τον πολλὰ μετὰ χαρᾶς. Καὶ ἰξευρόντα οἱ Βενετίκοι θαρρῶντα, ὅτι ἐγίνετον ἡ ἀγάπη ἀνάμεσον τοῦ σουλτάνου καὶ τοῦ ῥήγα, καὶ ὡς ἐκεῖνοι ὅπου δὲν ἔχουν ἀλλοῦ νὰ πραμ-

1) ὅρδινον. — 2) Τελεκάτ. Delenart. — 3) Φραντζόζην. Franzese. — 4) τῆς Σαβόγιας. — 5) τῆς Πάρου. il signor de Paru. — 6) τῆς Πάρου. — 7) ἐχάρην μεγάλως. — 8) τὲ Ἡμπελήν. — 9) τῆς Ἐγκλετέρρας.

ματευτοῦσιν τόσον πλούσια παρὰ τὴν Συργίαν, ἁρματῶσαν γ' κάτεργα καὶ ἐβάλαν ἀπάνω ὁ' πραμματευτάδες καὶ ἐπέψαν τους εἰς τὴν Συρίαν μὲ πολὺν πλοῦτον καὶ μὲ μεγάλαις χρήσιμαις πραμματείαις(1)· καὶ ἐπεσῶσαν εἰς τὸ Βεροῦτιν καὶ ἐδήκτησάν(2) τους οἱ Σαρακηνοὶ μὲ καλὸν πρόσωπον, ὅτι εἶχαν καὶ πολλὴν προθυμίαν οἱ πραμματευτάδες οἱ Σαρακηνοὶ νὰ πουλήσουν τὰ ἀρτυματικά τους καὶ πᾶσα ἄλλην πραμματείαν· καὶ ὅταν ἐπεζεῦσαν, ὥρισεν ὁ ἀμιρᾶς καὶ ἐπῆραν τὸν λαὸν καὶ τοὺς πραμματευτάδες καὶ οὖλαις ταῖς πραμματείαις καὶ ἐβάλαν τους εἰς φύλαξιν(3). Γρικῶντα ὁ λαὸς ὁποὖμεινεν εἰς τὰ κάτεργα τὴν ἀπιστίαν τοὺς ἀπίστους Σαρακηνοὺς, μοναῦτα ἐπῆραν τὰ κάτεργα(4) καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον καὶ εἶπάν το τοὺς λᾶς τους(5) ὅπου ἦτον εἰς τὴν Κύπρον καὶ τοῦ ῥήγα, καὶ ἐπικράνθησαν ὅλοι τους πολλά.

Θεωρῶντα οἱ Καταλάνοι οἱ πραμματευτάδες πῶς ἐπάψαν ἡ πραμματείαις τῆς Συρίας, ἐπαρακαλῆσαν(6) τὸν ῥῆγα νὰ πέψῃ μαντατοφόρους εἰς τὸν σουλτάνον ἀνισῶς καὶ θέλει νὰ ποίσῃ τὴν ἀγάπην, ἔχοντα καὶ θέλου νὰ κάμουν νὰ ζιοῦν(7). Καὶ μοναῦτα ἁρμάτωσεν ἕναν κάτεργον 'δικόν του καὶ ἔβαλλεν ἀπάνω α' ἔντιμον καβαλλάρην καὶ πολλοὺς ζηντηλόμους, καὶ πολλὰ φρονίμους, εἰς τὴν συντροφίαν τοὺς ἄνωθεν, καὶ ἔπεψέν τους εἰς τὸν σουρτάνον ζητῶντά του νὰ πάψῃ τὸν θυμόν του καὶ νὰ ποίσῃ ἀγάπην, νὰ μὲν θελήσῃ τὴν ζημιάν του καὶ τὴν ζημίαν τοὺς χριστιανοὺς, καὶ ἂς 'λεσμονηθῇ τοὺς 'δικούς του, καὶ ἂς κοιμήσῃ τὴν κακωσύνην του. Καὶ ὁ θεὸς ἐσκλήρωσεν τὴν καρδιάν του ὡς γοῖον τοῦ Φαραῶ, καὶ δὲν ἔθελε νὰ ποίσῃ ἀγάπην. Θεωρῶντα οἱ σοφοὶ ἄνδρες οἱ Κατελάνοι ὅτι οὐδὲν ὠφελοῦν, μᾶλλον μάλλωμαν γινίσκεται, ἐξέβησαν καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον τῇ κς' νοεμβρίου ἀτξς' Χριστοῦ καὶ ηὗραν τὴν ἁρμάδαν τῆς Κύπρου ἕτοιμην(8) νὰ ἐβγῇ.

1) πραμματειαῖς. — 2) ἐπροσδέχτησάν. — 3) καὶ ἐκείνους ἐβάλαν τους εἰς τὰ σίδερα. — 4) ξύλα. — 5) Βενετίκους. — 6) ἐπαρακαλέσαν. — 7) ἃ θέλουν νἄχουν κέρδος οἱ πραμματευτάδες του. — 8) 'δηγημένην.

Τὸ λοιπὸν ὁ ῥήγας τῆς Κύπρου ὡς φρόνιμος ἐμήνυσεν πρὶν τὸν καιρὸν εἰς τὴν Ῥόδον νὰ τοῦ πέψουν δ' κάτεργα, καὶ ὅσα ἄλλα ξύλα εὑρεθοῦν εἰς τὸν λιμιόναν νὰ τοῦ τὰ πέψουν εἰς τὸν ἔξοδόν(1) του. Καὶ 'γρικῶντα ὁ μέγας μάστρος ἔπεψέν του δ' κάτεργα καὶ ὅσα ἄλλα ξύλα εἶχεν 'δηγημένα [καὶ ιβ' σατίαις] εἰς τὸν ἔξοδον τοῦ Σπιταλλίου, καὶ ἐπεσῶσαν εἰς τὴν Κύπρον τῇ ια' νοεμβρίου τξς' Χριστοῦ. Θεωρῶντα ὁ καλὸς ῥὲ Πιὲρ τὴν ἀρμάδαν ὅλην πῶς ἦτον 'δηγημένη, τοὐτέστιν ἄρμενα ριϛ', κάτεργα νϛ', νάβας καὶ ἄλλα ξύλα ξ', καὶ ἔβαλεν καβαλλάριδες καραβοκυροὺς τοὺς κάτωθεν ὠνοματισμένους· τὸ πρῶτον καπετανίκιν τὸ κάτεργον τοῦ ῥηγὸς, ὁ πρίντζης τῆς 'Αντιοχείας, ὁ μισὲρ Φιλιπποῦν(2) τὲ 'Ημπελῆ κύρης τοῦ 'Αρσεφίου, μισὲρ Τζουὰν τὲ 'Ημπελῆ(3) συνεσκάρδος τῶν 'Ιεροσολύμων, ὁ σὶρ Τζουὰν τὲ 'Ημπελὴν κούντης τοῦ Γιὰφ(4), σὶρ Τζουὰν τὲ Μόρφου κούντη Τερουχᾶς, ἡ συντροφιὰ τοῦ λεγάτου(5), ἡ συντροφία τοῦ ἀρχιπισκόπου(6), ἡ συντροφία τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἡ συντροφία τοῦ σὶρ Τζουὰν Τελαληβιέρε(7), ὁ σὶρ Λογῆς Τεροκαιφόρτου(8), ὁ σὶρ Σιμοὺν Τενούρη μόρτζος 'Ιεροσολύμων(9), ὁ σὶρ Τζάκο Τενόρες(10) καὶ(11) τουρκοπουλιέρης τῆς Κύπρου, σὶρ Τουμᾶς Τεβερνὴ(12), σὶρ Τζάκε Τεμουζὰρτ(13), σὶρ 'Αμοὺν Βισκούντης, μισὲρ Τζουὰν Πεντυῆν(14), σὶρ Φιλίππε Δουκίζες(15), τὸ κάτεργον τὸ 'Αναπολιτάνικον(16), σὶρ Τζουὰν Τεπρίες(17), σὶρ 'Ροτζὲρ(18) Τεμουντολὴφ, ὁ σὶρ Γιλιὰμ(19) Βισκούντης, σὶρ Νιὲρ Τεπενετὶτ(20), ὁ σὶρ Τζουὰν Τεμουντολὴφ, ὁ σὶρ Τζουὰν Λάσκαρις, ὁ σὶρ Τζουὰν Μουστρὶ(21), ὁ σὶρ Τζουὰν Τεζηπλὲτ, ὁ μισὲρ Μάρκο Κορνὲρ, σὶρ Πιὲρ Μαλολὲς(22), σὶρ Τζουὰν Ταμουρὶς(23), σὶρ 'Ρὰφ Τεκαρμαῆ(24), σὶρ

1) ὄξοδόν. — 2) Φιλίππε. — 3) 'Ημπελὴν. — 4) Γιάφα. Zaffo. — 5) ληγάτου. — 6) ἀρχιεπισκόπου. — 7) Τελαληβιέρη. — 8) τοῦ 'Ροκαιφόρτου. — 9) Τενουρὴ, μαριτζᾶς τῶν 'Ιερ. marzan di Jer. — 10) Ντενόρες. — 11) ὁ. — 12) Τεβερνῆς. de Vernin. — 13) Τζάκου Τεμουντεζάρτ. de Montezare. — 14) Πεντουῆν. Benduin. — 15) Φιλιππῆ Λουκιζῆς. Duchise. — 16) 'Αναπολιτάνον. — 17) Τεσπρίες. — 18) 'Οτζέρ. — 19) Galian. — 20) Λιές Τεπεντίς. — 21) Μούστρι. — 22) Μαλοζές. — 23) da Muro. — 24) 'Εραφὲς Τεκάρμαι.

Τζουὰν Τεραφιὲρ(1), σὶρ Τζουὰν Ταντιότζε, σὶρ Ἀρνὰτ Σοσίους(2), σὶρ Πιὲρ Γριμάνης(3), σὶρ Τζουὰν Τεγριμάντε καβαλλάρης τοῦ ῥὲ Τεραγούνα(4) καὶ ἡ συντροφιά του, ὁ σὶρ Ἐμπριμὼν Ταλαβότε(5), σὶρ Λαφοῦν Φαρράντος, σὶρ Ὀτὲτ Παντουῆν, σὶρ Φλερμοὺντ(6) κύρης τῆς Κουμπαρίας(7), ὁ σὶρ Ὀγκετῆς Μιμάρις(8), σὶρ Χαρρὴν Τεμουζεζὰρτ(9), σὶρ Πιὲρ Τεκασὶν, σὶρ Νικὸλ Λαζὲς(10), σὶρ Γγετῆς Μιμὰρς(11), σὶρ Τζουὰν Τεμουντολὴφ, καὶ τὰ κάτεργα τὰ ἐκράτησεν ὁ ῥήγας εἰς τὴν ῥόγαν(12) του τοῦ Σπιταλλίου κάτεργα δ' καὶ σατίαις ιβ', ὁ σὶρ Τουμᾶς Τεμουντολὴφ τῆς Κλήρου(13), σὶρ Ἀμοὺν Παπῆ(14), σὶρ Τζουὰν Τελαπάμε(15)· καὶ ἀπάνω εἰς τὰ καραβία ἦτον καραβοκυροὶ χαμῆλοι καὶ δὲν ἐγράφησαν(16)· τὰ ξύλα ὁμάδα μη', καὶ ἀπάνω σοῦμμα πενῆντα δύο· ὅλα ρ'.

Καὶ τῇ κωριακῇ τῇ ἑβδόμῃ δεκεβρίου τῆς αὐτῆς ἐχρονίας(17) τξς' Χριστοῦ, ἐξέβην ἡ ἄνωθεν ἀρμάδα τοῦ ῥηγὸς Ἱεροσολύμων καὶ Κύπρου, καὶ πηγαίνοντα εἰς τὸ πέλαγος ἐσηκώθην ζάλη καὶ μεγάλη σκλερία, καὶ τὰ ξύλα ἐχωρίστησαν μεσόν τους καὶ δὲν εἶδαν ἕναν τ' ἄλλον ποῦ 'πῆγεν. Τὸ κάτεργον τοῦ ῥηγὸς καὶ ἄλλα ἐπῆγαν εἰς τὸ Καρπάσιν καὶ εἰς τὴν Ἀκροτίκην(18)· τὸ κάτεργον τοῦ ἀφέντη τῆς Πάρας καὶ ἄλλα ιδ' εὑρέθησαν(19) εἰς τὴν Τρίπολιν καὶ ἐπολεμίσαν τὸν πύργον, καὶ ἐπῆραν τὸν καπετάνον ὀνόματι Μεκεντὰμ Νταούτ· καὶ ἐμεῖναν τὰ αὐτὰ ιε' κάτεργα εἰς τὴν Τρίπολιν ιβ' ἡμέραις [καὶ] ἐγδέχουνταν τὴν ἀρμάδαν. Ὁ ῥήγας ἀπὸ τὴν σκλερίαν τὸ ἕναν ἀπέσωσεν(20) εἰς τὸ Καρπάσιν, καὶ ἐπέζεψεν καὶ ἤρτεν εἰς τὸ χωργίον τὸ Τρίκομον(21), καὶ ἔρισεν τὰ δελοιπὰ ξύλα

1) Τεραφιές. de Rafies. — 2) Σεσίους. — 3) Γρικανίς. — 4) τὲ Ῥαούνα. de Raguna. — 5) Πρίμο τῆς Βότας. — 6) Φλεμούντ. — 7) de Compana. — 8) Ὀτὲτ Μιμαρίς. — 9) Τεμουντεζάρ. — 10) Νικὸ Λάζες. — 11) Κέτη Μιμαρίς. — 12) συντροφιάν. — 13) de Chiru. — 14) Παπῆν. — 15) Τελαπίμε. Chielapame. — 16) καὶ εἶχε καὶ καραβοκυροὺς χαμηλοὺς καὶ δὲν τοὺς ἔγραψα. — 17) τῇ ιζ' τοῦ ἰανουαρίου τῆς ἄνωθεν ἐχρονίας. — 18) Ἀκροτικήν. — 19) ἐπῆγαν. — 20) ἐπέζευσεν. — 21) nel casal Tricomo.

νὰ πᾶν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. Θωρῶντα ὁ ἀφέντης τῆς Πάρας πῶς τὸ δελοιπὸν στόλος (1) δὲν ἐφάνην, αἰμαλώτευσεν (2) τὴν Τρίπολιν, καὶ ἐστράφησαν εἰς τὴν Κύπρον.

Ἄνταν ἔμαθεν ὁ σουλτάνος τὸ ἁρμάτωμαν καὶ τὴν ζημίαν τὴν ἐποῖκαν οἱ Κυπριῶταις, πολλὰ ἐπικράνθην καὶ ἐμετάνωσεν διατὶ δὲν ἐτελείωσεν τὴν ἀγάπην· καὶ μοναῦτα (3) ἔβγαλε ἀπὸ τὴν φυλακὴν τὸν σὶρ Τζάκο Τεπολονία (4) τὸν νοτάριον, ὁποὖχεν πέψειν ὁ ῥήγας διὰ μαντατοφόρον εἰς τὸν σουλτάνον καὶ ἐφυλάκισέν τον ὡς ὧδε· ἐβγάλλοντά τον ἀπὸ τὴν φυλακὴν ἔδωκέν του ἕναν μαντατοφόρον εἰς τὴν συντροφιάν του καὶ χαρτία καὶ πρεπάμενα κανισκία εἰς τὸν ῥῆγα διὰ νὰ τελειώσῃ τὴν ἀγάπην. Ὁ ῥήγας ἦλθεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ τὸ κάτεργόν του ἔραξεν εἰς τὸν ἅγιον Γεώργιον τῆς Δαδᾶς (5), [καὶ ὁ ῥήγας ἦτον εἰς τὴν Ἀμμόχουστον] καὶ ἐμηνύσαν το τοῦ ῥηγὸς, καὶ ὁ ῥήγας ἔδωκεν ὁρισμὸν νὰ ἔλθουν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἤτζου ἐγίνην. Καὶ ἐλθόντος του εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, ὁ ῥήγας ἐπερίλαβέν τους μὲ πολλὴν τιμὴν καὶ ἔδωκεν ἕναν ὄμορφον ἁπλάκιν (6) καὶ ἐμπῆκαν ν' ἀναπαυτοῦσιν. Καὶ 'πισαυρίου (7) ἔπεψεν καὶ ἔφερέν τους ὁμπρός του· οἱ ποῖγοι ἐδῶκάν του [καὶ τὰ κανίσκια καὶ] τὰ χαρτία τοῦ σουλτάνου καὶ ἐδιαβάσαν τα ὁμπρός του. Ὅμως ὁ ῥήγας ἐπεθύμαν τὴν ἀγάπην τοῦ σουλτάνου διὰ τὴν παρακάλεσιν τοὺς Βενετίκους καὶ τοὺς Γενουβίσους καὶ τοὺς Καταλάνους, [καὶ ἀρώτησεν ὁ ῥήγας] τοὺς ἄρχοντες τῆς βουλῆς του καὶ εἶπάν του, πῶς καλὸν εἶναι νὰ ποίσῃς ἀγάπην, ὅτι ὁ σουλτάνος εἶναι πολλὰ ἄρχος (8) καὶ ἀπομεινίσκει ὥστη (9) ν' ἀγανακτήσῃς τὸν ὄξοδον, καὶ ν' ἀπολογιάσῃς τοὺς ξένους νὰ πᾶσιν καὶ νὰ μείνῃς μοναχὸς καὶ ἀδήγητος, καὶ θέλει σηκωθῆν καὶ θέλειν ἐρτῆν καὶ ἀπηδᾷ σου ἀξάφνου καὶ θέλει σὲ ζημιώσειν πολλά. Καὶ 'γρικῶντα τούτην τὴν καλὴν βουλὴν, ἐπρουμουτίασεν νὰ ποίσῃ ἀγάπην μὲ τὸν σουλτάνον·

1) ἡ δελοιπὴ ἁρμάδα. — 2) αἰχμαλώτευσεν. — 3) παραῦτα. — 4) Τεσπελονία. de Polonia. — 5) τῆς Δάδης. san Zorzi tisδάδις *(sic)*. — 6) ἁπλίκιν. — 7) 'πισαυριοῦ. — 8) πλούσιος. — 9) ὡς ὅπου.

καὶ οὕτως ἐλαλήθην ἔμπροσθεν τοῦ μαντατοφόρου τοῦ σουλτάνου τῇ κυριακῇ τῇ ι' μηνὸς φεβρουάρη ᾰτξς' Χριστοῦ.

Καὶ ἔπεψεν ὁ ῥήγας τὸν σὶρ Τζάκε(1) Τενόρες τὸν τουρκοπουλιέρην τῆς Κύπρου, τὸν σὶρ Πιὲρ Τεκάμπη(2), τὸν σὶρ Τζὰκ Τελεπεσὴτ(3) καὶ τὸν σὶρ Οὔνγκε Λαπάμε(4) νὰ πᾶσιν εἰς τὸ Καργίος νὰ στερεώσῃ(5) τὴν εὐλογημένην ἀγάπην, καὶ νὰ ποίσῃ τὸν ὅρκον ὁ σουλτάνος κατὰ τὸ συνῆθιν. Καὶ ἐμήνυσεν εἰς ὅλον τὸ νησὶν τῆς Κύπρου ὁποῦ ἔχει Σαρακηνοὺς ἄπιστους νὰ ἔλθουν(6) εἰς τὴν Ἀμμόχουστο μοναῦτα ἢ εἰς τὴν Λευκωσίαν· καὶ ἦλθαν ὅτοιμα περισσοὶ, καὶ ἐπαράδωκέν τους τοῦ τουρκοπουλιέρη(7) νὰ τοὺς πάρῃ μετά του εἰς τὸ Κάργιος· ἀκομὴ ἐδιαλάλησεν ὅσους ἔχει Σαρακηνοὺς βαπτισμένους ὅπου ἦτον μὲ τὸ θέλημάν τους καὶ θέλουν νὰ πᾶν εἰς τὸ Κάργιος μὲ τοὺς μαντατοφόρους νὰ πᾶσιν, καὶ εἴ τις ἦλθεν καὶ ἀπὸ τὴν Συρίαν καὶ θέλει νὰ πάγῃ, ἂς πάγῃ.

Καὶ μοναῦτα ἁρμάτωσεν α' κάτεργον ὁ ῥήγας καὶ μίαν σατίαν, καὶ μία νάβαν, νὰ ἐμπῇ ὁ μαντατοφόρος καὶ τὰ 'μάλωτα νὰ πᾶν εἰς τὸ Κάργιος(8). Καὶ κατὰ τὴν ὥραν(9) ἐφέραν γραφαῖς ἀπαὶ τὸν καπετάνον τοῦ Κούρικος καὶ ἀπαὶ τὸ Κονίος(10), λαλῶντα πῶς ὁ μέγας Καραμάνος ἐμήνυσεν εἰς τὸ Κούρικος πῶς τοῦ ἔδωκεν ὁρισμὸν ὁ σουλτάνος νὰ παρακάτσῃ τοῦ Κούρικος, καὶ ἦλθεν μὲ πολὺν φουσάτον καὶ παρακάτσεν τοῦ κάστρου. Ἔπεψεν ὁ ῥήγας καὶ ἔφερεν τὸν μαντατοφόρον τοῦ σουλτάνου ἔμπροσθέν του καὶ ἐδιαβάσαν του τὰ χαρτία· καὶ 'γρικῶντα ὁ μαντατοφόρος εἶπεν· Μὲν τ' ὁρίσῃ(11) ὁ θεὸς, ὅτι ἐγίνετον τοῦτον ἀπὸ τὸν ἀφέντην μου. Καὶ μοναῦτα ὥρισεν καὶ ἁρματῶσαν δέκα κάτεργα, καὶ ἔπεψέν τα εἰς βοήθειαν τοῦ κάστρου, καὶ ἔβαλεν καὶ καραβοκυροὺς τιμημένους ἄρχοντες, καὶ καπιτάνον τὸν πρίντζην τὸν ἀδελφόν του· καὶ τὰ ὀνόματα τῶν

1) Τζάκ. — 2) Τεκαμπήν. de Cantin. — 3) Τζάκο Τεπετήτ. Debetit. — 4) Ὄγκου Τελαπάμε. — 5) στερεώσουν. — 6) εὑρίσκεται Σαρ. ἀβάπτιστος νὰ ἔρτῃ. — 7) τοῦ σὶρ Τζουὰν Τενόρες. — 8) τὴν Σουρίαν. — 9) μέσα εἰς τοῦτον. — 10) Κόνιος. Cognio. — 11) ἀφέντῃ, μηδὲν τὸ ὁρίσῃ.

ἀρχόντων εἶναι τοῦτοι· σὶρ Φιλίππε Τεηνπελὴν, [ὁ σὶρ Τζουὰν Τεημπελὴ], σὶρ Φιλίππε Τεπρεζουὴ (1), τὸν σὶρ Φιλήμων τὸν ἀφέντην τῆς Πάρας, τὸν μισὲρ Σιμοὺν Τενόρες, καὶ τὸν σὶρ Τουμᾶς Ταντιότζε, τὸν σὶρ Τζουὰν Μουρσὶ, τὸν σὶρ Τζουὰν Λάσκαριν καβαλλάρης Ῥωμαῖος (2) ἀπαὶ τὴν Κωνσταντινόπολιν (3), καὶ τὸν σὶρ Τζάκες Τεμουντεζὰρτ, καὶ πολλοὺς ἄλλους καβαλλάριδες τῆς συντροφιᾶς τους, καὶ πολλοὺς λᾶς τῶν ἁρμάτων. Καὶ τῇ κϛ′ φεβρουαρίου τξϛ′ Χριστοῦ, ἡ αὐτὴ ἁρμάδα ἐξέβην ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ Κούρικος καὶ ηὗραν τὸ κάστρον ἀποκλεισμένον καὶ πολὺς λαὸς τῶν Τουρκῶν (4), καὶ εἶχαν πάρειν καὶ τὸν πύργον ὅπου ἦτον κτισμένος ἀπάνω τῆς πέτρας πλησίου τοῦ πηγαδίου (5) ἔξω τοῦ κάστρου κατὰ πρόσωπα τοῦ πύργου τοῦ λεγομένου τοῦ Ὀρνιθαρίου. Καὶ ἄνταν οἱ Κουρουκιῶταις ἀποσκεπάσαν τὴν ἁρμάδαν, ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην καὶ ἐσημάναν ταῖς καμπάναις καὶ ἐπαῖξαν τὰ τρουμπέτια. Καὶ ἄνταν ἐπέζευσεν ὁ πρίντζης καὶ ἐνέβην εἰς τὸ κάστρον μὲ τὴν συντροφιάν του, ἐποῖκεν τρεῖς ἡμέραις καὶ δὲν ἐξέβην ἀπὸ τὸ κάστρον, ἀμμὲ ἐπολεμίζαν ἀπὸ 'πάνω μὲ τοὺς Τούρκους. Καὶ ὀπίσω εἰς γ′ ἡμέραις ὥρισεν ὁ κύρης ὁ πρίντζης καὶ ἐξέβησαν ἔξω οἱ Κουρουκιῶταις καὶ ἐποῖκαν μέγαν πόλεμον, καὶ ὁ θεὸς ἔδωκεν τὸ νίκος τοὺς χριστιανοὺς καὶ ἀτσακίσαν τοὺς Τούρκους (6) καὶ 'φύγαν, καὶ 'πιάσαν ἀπὸ 'ξαυτῆς τους πολλοὺς ζωντανοὺς, καὶ ἐσφάγησαν πολλοὶ Τοῦρκοι, καὶ ἐπῆράν τους οἱ χριστιανοὶ πολλὰ πολεμικὰ καὶ ταῖς τένταις τους καὶ πολλὰ ῥοῦχα, καὶ ἐλαβῶσαν καὶ τὸν μέγαν Καραμάνον πολλοὺς κόρπους, καὶ ἐπῆραν καὶ τὸν πύργον τὸν εἶχαν πάρειν οἱ Τοῦρκοι. Καὶ ὁ πρίντζης ἔμεινεν ιβ′ ἡμέραις εἰς τὸ Κούρικος, ἐγδέχετον (7) μήπως καὶ στραφοῦν οἱ Τοῦρκοι· καὶ ἔμαθεν πῶς πλεῖον δὲν ἔρκουνται, διατὶ ἐτσακίστησαν καὶ πᾶσα εἷς ἐπῆγεν ἔσω του. Καὶ ἐχάρην χαρὰν μεγάλην, καὶ 'μήνυσέν [το τοῦ ῥηγὸς] καὶ

1) Τεπρεζουήκ. — 2) Greco. — 3) Πόλιν. — 4) μὲ πολὺν λαὸν Τούρκους. — 5) εἰς τὴν ῥότζαν πλησίον τοῦ πηγαδιοῦ. — 6) ἐνικῆσαν οἱ χριστιανοὶ καὶ ἐσκοτῶσαν πολλοὺς Τ. — 7) καὶ ἐστέκετον.

ἦλθεν εἰς τὴν Κύπρον εἰς τὴν Ἀμμόχουστον τῇ ιδ' μηνὸς μαρτίου τξζ' Χριστοῦ.

Τὸ λοιπὸν εὑρισκομένου τοῦ ἀφέντη τοῦ πρίντζη εἰς τὸ Κούρικος, ἐνέβησαν πολλοὶ Τοῦρκοι Βαρσαχίδες(1) φίλοι τοῦ τόπου καὶ ἐδῶκάν του νὰ 'γρικήσῃ πῶς εἰς τὸ Κάργιος ἦτον μεγάλη φιλονεικία(2) μὲ τὸν σουλτάνον καὶ ἀνάμεσα τοὺς ἀμιράδες(3), καὶ ἐσκοτῶσαν τὸν μέγαν ἀμιρᾶν ὅπου 'κουβερνίαζεν(4) τὸ γένος τῶν Μουσθλουμάνων(5), ὀνόματι Πέχνα 'Ελλαζεζὴ(6), διότι ἦτον εἰς τὸ θέλημάν του(7), καὶ ἐσυνβούλεψεν τὸν σουλτάνον νὰ ποίσῃ τὴν ἀγάπην μὲ τὴν Κύπρον, καὶ ἔβαλεν εἰς τὸν τόπον του ἄλλον ἀμιρᾶν, ὀνόματι Χασὰτ Νταμούρ(8). Καὶ τοῦτον εἶπέν το ὁ πρίντζης τοῦ ῥηγός· καὶ ὁ ῥήγας ἔπεψεν τοὺς μαντατοφόρους, καὶ ἐστράφην εἰς τὴν Λευκωσίαν· καὶ μανθάνοντα τὰ μαντάτα, διότι οἱ μαντατοφόροι ἀκομὴ [ἀπού κακὸν καιρὸν] ἦτον εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, ἔπεψεν καὶ ἐφερέν τους ὁμπρός του(9) καὶ [ἐλθόντος τους ὁμπρός του] ἐρώτησέν τους διὰ τοῦτον· καὶ 'κεῖνοι εἶπάν του· Ἀφέντη, ἐμεῖς ξεύρομεν πῶς ὁ ἀφέντης μας ὁ σουλτάνος καὶ οὖλοι οἱ ἀμιράδες θέλου νὰ ποίσουν ἀγάπη μὲ τὴν ἀφεντιάν σου διὰ νὰ τελειωθῇ χωρὶς κώλυσιν ἡ ἀγάπη· καὶ ἄλλην ἔννοιαν μηδὲν ἔχῃς. Καὶ μοναῦτα ἔδωκέν τους ὁρισμὸν νὰ στραφοῦν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον καὶ νὰ ποίσουν τὸ ταξεῖδίν τους.

Οἱ Γενουβίσοι θωρῶντα πῶς ἄργε νὰ τελειωθῇ ἡ ἀγάπη, ἔπεψεν(10) ἕναν κάτεργον εἰς τὸ Κάργιος μὲ τὸν σὶρ Πιὲρ Τεβανὲς(11) ἕναν φρόνιμον πραμματευτὴν, καὶ ἐζήτησέν του τὴν ἀγάπην. Καὶ ὁ σουλτάνος εἶπέν του· Δὲν πολομῶ ἀγάπην μὲ κανέναν χριστιανὸν, χωρὶς νὰ ποίσω μὲ τὸν ῥῆγα τῆς Κύπρου, καὶ ἐγδέχομαι τὸν μαντατόρον του(12)· καὶ εἶχαν πολλὴν πικρίαν. Θωρῶντα ὁ ἄνωθεν σὶρ Πιὲρ, ἐξέβην καὶ ἦλθεν γυρεύγοντα τοὺς

1) Βαράχιδες. Turchi βαροχιδες *(sic)*. — 2) ταραχή. — 3) μαμουλούκους. mamaluchi. — 4) ἐκουβερνίαζεν. — 5) Μουσουλμάνων. — 6) Ἰοπέχνα. il figliolo di Bechna. — 7) ἐκεῖνος ἦτον ἡ βουλὴ καὶ τὸ θέλημαν τοῦ σουλτάνου. — 8) Χασὰν Ταμούρ. Chassan Tamur. — 9) τους εἰς τὴν Λευκωσίαν. — 10) ἐπέψαν. — 11) Τεκασί. de Cassin. — 12) μαντατοφόρον.

μαντατοφόρους, καὶ ἐπαρακάλεσεν τὸν ῥῆγα νὰ τοὺς ἐξηφτειάσῃ γλήγορα. Καὶ μοναῦτα ὁ ῥήγας ἐμήνυσεν τοῦ τουρκοπουλιέρη(1) εἰς τὸ ὄνομαν τοῦ Χριστοῦ νὰ πάγῃ εἰς τὸν σουλτάνον τὸ γληγορότερον τὸ νὰ ἐμπορήσῃ. Καὶ ἁρμάτωσεν α' κάτεργον, καὶ ἦτον καὶ τὸ κάτεργον τοῦ ῥὲ δὲ Ῥαούνα(2), καὶ μίαν σατίαν, καὶ β' νάβαις νὰ σηκώσουν τοὺς λᾶς τοὺς ἔπεψεν εἰς τὸν σουλτάνον, καὶ τὸ κάτεργον τὸ Γενουβίσικον τὸ ἔφερεν ὁ ἄνωθεν ὁ σὶρ Πιέρου Κανὲλ(3), καὶ ἐπῆγαν ὅλοι συντροφίαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν· καὶ ἐνέβησαν ἔξω τὸ σαββάτο, τῇ ιδ' μαρτίου τξζ' Χριστοῦ, καὶ ἐπῆγαν ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ [εἰς τὴν Ἀλεξάντραν] ἐπροσδέκτησάν τους μὲ μεγάλην τιμὴν, καὶ ἐδῶκάν του συντροφίαν ἀμιράδες ἔντιμους, καὶ ἐπῆράν τον εἰς τὸ Κάργιος εἰς τὸν σουλτάνον· καὶ εἶχεν ὁρισμὸν ἀπὸ τὸν ῥῆγα ὅ,τι ποίσει νὰ τοῦ πέψουν ἀντίλογον ἀπὸ τὸ Καργίος μὲ τὴν σατίαν μοναῦτα διὰ νὰ ξεύρῃ.

Ὁ ῥήγας ἁρμάτωσεν πολλὰ κάτεργα νὰ πάρουν τὸ πλέρωμαν τοὺς λᾶς(4) εἰς τὴν Ἀτταλείαν τοὺς σολδάτους, καὶ βιττουάλιαν. Θωρῶντα ὁ ῥήγας πῶς δὲν ἦλθεν ἡ σατία(5) ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδραν, ἦτον πολλὰ περίλυπος, καὶ ὥρισεν τὸν μισὲρ Τζουὰν Μουρσῆ, τὸν εἶχεν βάλλειν καπετάνον εἰς τὴν ἁρματωσίαν, νὰ μὲν σκαλέψῃ ὥστη νὰ τοῦ μηνύσῃ ὁ ῥήγας.

Θεωρῶντα ὁ λαὸς τῆς Ἀτταλείας, ὅτι ὁ ῥήγας δὲν ἔπεψεν τὸ πλέρωμάν τους καὶ βιττουάλιαν κατὰ τὸν καιρὸν, εἶπαν· Ὁ ῥήγας ἐλησμόνησέν μας. Καὶ ἐς τοῦτον ἔπεσεν ἔχθρα εἰς τὸ μεσόν τους. Ὁ σὶρ Λίουν Βεντιαμὲς(6) ὁ καπετάνος ἐκουβερτίαζέν(7) τους μὲ γλυκεῖα λογία(8) ν' ἀπομείνουσιν, καὶ δὲν ἠμπόρε νὰ τοὺς ταπεινώσῃ. Καὶ ἦτον ἕνας μάστρος ὀνόματι Πιὲρ Κανὲλ(9) καὶ ἐπονηρεῦγέ τους εἰς τὴν τοιούτην λογὴν, ὅτι ἐρεβελιάσαν καὶ ἐπῆραν καὶ τὸ ἀνοικτάριν ἀπὸ τὸ χέριν τοῦ καπετάνου,

1) τοῦ Τζάκου Ντενόρες. — 2) τ' Ἀραγούνα. re de Aragona. — 3) Πιὲρ Τεκανέλ. de Canal. — 4) ἀνθρώπους. — 5) καὶ ἡ σατία ἄργησεν νἄρτῃ. — 6) Λιοὺν Κεντιάμε καί. Lion Chentiame. — 7) ἐκουφερτίαζεν. — 8) γλυκειὰ λόγια. — 9) εἶχεν μεσόν τους ἕναν κοντοσταυλίκην τὸν Πιὲρρ Τεκανές.

λαλῶντα νὰ τὸ στρέψουν τοὺς Τούρκους· καὶ ἐδιάβασαν μεγάλον φόβον καὶ ἔννοιαν. Καὶ ὁ καπετάνος ἐποῖκεν τόσον καὶ 'κρατῆσέν τους, καὶ ἐβαστάξαν ἕως τὸν καιρὸν καὶ ἐμήνυσεν τοῦ ῥηγὸς μοναῦτα ν' ἀναγκαστῇ νὰ πὲ τὸ πλέρωμάν τους. Καὶ μανθάνοντά το ὁ ῥήγας πολλὰ τὸ ἐπικράνθη, καὶ πάλε ἐννοιάζετον διὰ τὴν σατίαν [διὰ νὰ ἔρτῃ ἀπαὶ τὸ Κάργιος] διὰ νὰ 'ξεύρῃ μαντάτον ἀπὸ τὸν σουλτάνον. Ἐμήνυσεν ὁ ῥήγας τοῦ ἀμιράλη νὰ μηνύσῃ τοὺς λᾶς ν' ἁρματώσῃ ὅσα ξύλα ἐμπορήσει· καὶ μοναῦτα ἁρμάτωσεν κη' κάτεργα, χωρὶς τὰ δ' τῆς 'Ρόδου τὰ εὑρέθησαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ εἶχεν καὶ πολλὰ ἄλλα μικρὰ, καὶ ἐβάλαν καραβοκυροὺς τοὺς κάτωθεν δηλημένους· πρῶτον τὸ κάτεργον τοῦ ῥηγός· β', τοῦ πρίντζη· γ', τοῦ μισὲρ Τζουὰν τὲ 'Ημπελῆ· δ', τοῦ μισὲρ Φιλίμπο Ταπεργή(1)· ε', τοῦ κούντη [τὲ Τζὰφ] μισὲρ Τζουὰν τὲ 'Ημπελῆ· ς', τοῦ μισὲρ Τζουὰν τὲ Μόρφου κούντη τὲ 'Ρουχᾶς· ζ', μισὲρ 'Ονγγὲτ(2) Τελουζουνία πρίντζης· η', ὁ μισὲρ φρὲ 'Ραμοῦντες(3) ἀφέντης τῆς Πάρας· θ', ὁ μισὲρ Σιμοῦν Τενόρες μαριτζᾶς 'Ιεροσολύμων· ι', μισὲρ Τζουὰν Τεπριές· ια', μισὲρ Τζουὰν Πετουὴ Λουζουνίας(4)· ιβ', σὶρ Γιλιὰμ Βισκούντης· ιγ', σὶρ Τζουὰν Τελαφιέτ(5)· ιδ', σὶρ Τουμᾶς Τεμουντολὴφ τῆς Κλήρου· ιε', Τζουὰν Ταντιότζε· ις', σὶρ Τουμᾶς Τεβερνῆ· ιζ', σὶρ 'Ρωγὲρ(6) Δεμουντολήφ· ιη', σὶρ Τζάκε Τεμουντεζάρτ· ιθ', σὶρ Χαρρὴν Τεμουντεζάρτ· κ', σὶρ Τζουὰν Ταμουστρί(7)· κα', σὶρ Πιὲρ Μαλοζέ· κβ', σὶρ Τζουὰν Ταμάρ· κγ', σὶρ Μαρὴν Κορνέρ· κδ', σὶρ Λιοῦν Σπινόλας· κε', σὶρ Τζουὰν Λασκάρις· κς', σὶρ Πρίμου Τελαβότα(8)· κζ', σὶρ 'Αλφοῦν Φαρράντ(9)· κη', τὸ κάτεργον τοῦ ἐπισκόπου τῆς Κύπρου· κθ', ἡ συντροφία τοῦ σὶρ Τζουὰν Τελαβίες.

Καὶ τῇ κς' μαγίου ᾳτξζ' Χριστοῦ ἐξέβην ὁ ῥὲ Πιὲρ μὲ οὔλην τὴν

1) Φιλίππος Τάπερ. Filippo Taper de siniscalco. — 2) Οὔγγε. Ugo. — 3) Ἀλμοῦντες. — 4) Τεπουήλ ὁ Λ. Beduin il Lusugnan. — 5) τὲ Ἀλφιέλ. de Alfier. — 6) Ὕγκε. Ugo. — 7) Μουστρί. — 8) Πριμοῦν τῆς βότας. don Primo tis votas. — 9) Φαρράντος.

ἀρμάδαν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀτταλείαν· καὶ ὅσον ἀπεσῶσαν ἔκοψεν τὴν κεφαλὴν τοῦ μάστρε Πιὲρ Κανὲλ ὅπου ἔτον(1) ἡ ἀφορμὴ τοῦ σκαντάλου, καὶ ἐποίκεν πλέρωμαν τοῦ λαοῦ· καὶ ἀπέκει ἐξέβην καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ῥόδον διὰ νὰ μάθῃ μαντάτον ἀπὸ τὸ Κάργιος· καὶ ἄλλαξεν τὸν καπετάνον τῆς Ἀτταλείας καὶ ἔβαλεν τὸν σὶρ Τουμᾶς Τεμουντολὴφ τῆς Κλήρου.

Πηγαίνοντα ὁ σὶρ Τζάκες Τενόρες ὁ τουρκοπουλιέρης καὶ ἐμπαίνοντα ἔμπροσθεν τοῦ σουλτάνου, ἐσύντυχέν του πολλὰ ἀπότορμα καὶ ἀτζήπωτα, λαλῶντά του, ὅτι δὲν πρέπει οἱ ἀφένταις οἱ καθολικοὶ νὰ προυμουτιάζουν νὰ πολομοῦν(2) ἀγάπην καὶ πάλε νὰ μεταγνώθουν(3) καὶ νὰ πλημμελοῦμεν μὲ πολὺν κόπον καὶ πειρασμὸν, καὶ ν' ἀποδιαβάζῃς [τὸν ἀφέντην μας] ἀποὺ μίαν ἡμέραν εἰς ἄλλην, [καὶ ὁ ἀφέντης μου εἶναι καθολικὸς ἀφέντης]. Καὶ πολλὰ ἄλλα λογία σκληρὰ καὶ ἄπρεπα, καὶ ἐφουμίζετον εἰς τὴν εὐγενείαν του πῶς ὁ ἀφέντης του εἶναι καθολικὸς ἀφέντης. Γρικῶντα ὁ σουλτάνος, ἐθυμώθην πολλὰ καὶ ὥρισε νὰ τὸν ἁπλώσουν χαμαὶ νὰ τὸν παιδεύσουν. Καὶ ἐσηκώθην ἕνας ἀμιρᾶς καὶ λαλεῖ τοῦ σουλτάνου· Δός μου ὁρισμὸν ἐμὲν τοῦ δούλου(4) σου νὰ σοῦ συντύχω· παρακαλῶ πολλὰ τὴν μεγάλην σου ἀφεντίαν(5) ἔμπροσθεν τοὺς ἀμιράδες σου νὰ μοῦ ἀκούσῃς(6). Ὁ δὲ σουλτάνος ἐρίσεν τον νὰ συντύχῃ. Καὶ ἐκεῖνος εἶπεν· ἀφένταις, δοτέ μου ν' ἀγρικήσω πόθεν εἶναι θαρρούμενοι οἱ χριστιανοὶ καὶ πέμπουν τόσον λογάριν καὶ πραμματείαις εἰς τὸν τόπον σου, καὶ τόσοι πρατευτάδες(7) ὅπου στέκουνται εἰς ταῖς χώραις σου; Καὶ ὁ σουλτάνος εἶπέν του· [Ἔρκουνται] εἰς τὸν ὅρκον τοῦ σουλτάνου καὶ εἰς τὸν ὅρκον τὸν διδοῖ ἔμπροσθεν τοὺς [ἀμιράδες]. Ἀπολογᾶταί του· Οἱ μαντατοφόροι τοὺς χριστιανοὺς στέκουν ὀμπρός σου, καὶ θωρῶ ὥρισες νὰ τὸν ἁπλώσουν νὰ τὸν παιδεύσουν· πολομῶντα τοῦτον, τίς ἔνι ἐκεῖνος ὅπου νὰ πέψῃ πλεῖον μαντατοφόρον εἰς τὴν ἀφεντείαν σου; καὶ θέλει γενῆν μεγάλη μάχη εἰς τὸ μέσος· διὰ τοῦτον ἡ ἀφεντιά σου ἄνοιξε τὰ βιβλία τὰ σουλτάνικα καὶ ψηλάφησαι(8)

1) ἦτον. — 2) ποίσουν. — 3) μετανώθουν. — 4) δουλευτῆ. — 5) βασιλείαν. — 6) 'γρικήσῃς. — 7) πραμματευτάδες. — 8) 'δέ.

ἀνισῶς καὶ ποτὲ κανένας σουλτάνος διαβατνωμένος σου ἐποῖκεν τιτοῖον πρᾶμμαν ποτέ· μαντατοφόρος οὐδ' ἐτιμάζεται, οὐδὲ παιδεύγεται· ἐμπορεῖ νὰ τὸν κατηγορήσουν, ἂν συντύχῃ ἄπρεπα λόγια, καὶ νὰ τὸ μηνύσουν τοῦ ἀφέντη του νὰ 'παίρνῃ σκοπὸν ἴντα ἀνθρούπους πέμπει μαντατοφόρους, καὶ ὄχι νὰ τὸν θανατώσουν· καὶ ἀνισῶς καὶ τοῦτον γινῇ [ἡ χῶραίς σου οὖλαις χαλοῦνται, διότι] οἱ Μουσθλουμάνοι δὲν ἔχουν πεῖον καμμίαν ζωήν. Καὶ τόσον ἐσύντυχεν ὁ ἀμιρᾶς, ὅτι ἔκοψεν τὸν σουλτάνον ἀπὸ τὴν κακὴν ὄρεξιν ὅπου εἶχεν εἰς τὸν μαντατοφόρον. Λαλεῖ του ὁ σουλτάνος· 'Αρωτοῦμέν σε ὡς παλαιὸν καὶ ἐμπιστὸν τοῦ σπιτίου μας (1), τίντα πρέπει τοῦ χοιριδίου (2) τούτου τοῦ μαντατοφόρου ὅπου 'σύντυχεν τόσον ἀντροπιασμένα ἔμπροσθεν [ἐμὲν καὶ] τοὺς ἀμιράδες μου; Εἶπέν του· Μηδὲν τοῦ κάμεις (3) κακόν· ἄφης τον (4) νὰ πᾷ τὴν δουλιάν του, [καὶ μήνα το τοῦ ἀφέντη του]. Καὶ ἐσυνκατέβην ὁ σουλτάνος. Καὶ ὅνταν ἐγρίκησεν ὁ τουρκοπουλιέρης τὰ λογία (5) τοῦτα, εἶχεν ἕναν φίλον Γενουβίσον ὅπου ἐμουσθλουμάνισεν, καὶ ἐκράζαν τον σίρε Λουσίερ Τελὸρτ (6), καὶ σαρακηνὸν (7) ἐκράζαν τον Νασὰρ 'Ελτὴν, ἔπεψεν καὶ ἔκραξέν τον καὶ ἔδωκέν του πρεπαμένα κανισκία νὰ τοῦ δώσῃ καὶ τοὺς ἀμιράδες τοὺς 'φελέσιμους, καὶ παρακαλέσεν τον νὰ ποίσουν κοντὸ (8) τὸ 'ξηφτείασμάν του ἀπὸ τὸν σουλτάνον. Ὁ ποῖος ἐπῆγεν καὶ ἐδήθην μὲ τὸν ἀμιρᾶν ἀποῦ ἐξηλῶσεν (9) τὸν σουλτάνον νὰ μὲν ποίσῃ τὴν ἀγάπην. Καὶ ἐπῆγεν ὁ ἕνας ἀπὸ τὴν μίαν μερίαν καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλην ἐκεῖνος, καὶ ὁτόσα ἀποτσακίσαν τὸν σουλτάνον, καὶ τόσα τοῦ εἴπασιν· ὅτι ὁ θεὸς θέλει πέψειν μεγάλην παίδευσιν εἰς αὐτῆς μας, ἂν δὲν ποίσῃς ἀγάπην, ὅτι ἐμάθαμεν καὶ ὅλοι οἱ χριστιανοὶ μέλλει νὰ σωρευτοῦσιν νὰ ἔλθουν κατάδικά σου νὰ σὲ 'ξηλείψουν, καὶ νὰ καταλύσουν καὶ τὸν σουλτανικὸν λαόν· καὶ φαίνεταί μας καὶ ἀναγκάζεις τους νὰ τὸ ποίσουν. Εἰς τοῦτον ἐσυνγκατέβην ὁ σουλτάνος νὰ τελειωθῇ ἡ ἀγάπη, καὶ ὥρισεν [νὰ

1) τῆς αὐλῆς μου. — 2) χοιριδιοῦ. — 3) μὲν τοῦ ποίσῃς. — 4) καὶ ἀπολόγιασ' τον. — 5) λόγια. — 6) Λουχιὲρ Τελόρε. — 7) καὶ ἦτον μουσουλμάνος. — 8) κοντόν. — 9) 'ποῖκεν.

πέψουν] μαντατοφόρους νὰ ἔλθουν μὲ τὸν τουρκοπουλίζην (1) εἰς τὴν Κύπρον. Τότε εἶπεν τοῦ σουλτάνου ὁ ἀμιρᾶς Νασὰρ Ἐλιτήτι· Ἀφέντη, οἱ Φράγκοι λαλοῦσιν, ἀποῦ διδοῖ γληγόρα, διδοῖ δεύτερον (2)· πρῶτον ὅτι δείχνει πῶς ἔχει θέλημα νὰ τὸ δώσῃ, καὶ τὸ δεύτερον διδοῖ τὸ πρᾶμμαν ἕτοιμα. Τὸ λοιπὸν καὶ ἡ ἀφεντιά σου ἐκεῖνον τὸ μέλλει νὰ ποίσῃς ἢ νὰ δώσῃς ἂς γενῇ γληγόρα, διὰ νὰ ἐβγαίνῃ ἡ ἀκουή σου καὶ νὰ ἔρχουνται ἡ πραμματεῖαις, καὶ ν' ἀνοίξῃ ὁ τόπος καὶ τὸ καλὸν τοῦ θεοῦ.

Ἐμέρωσεν ὁ λύκος ἄγριος, καὶ μοναῦτα ἔπεψεν καὶ ἐξηφτείασεν τὸν τουρκοπουλιέρην καὶ τοὺς μαντατοφόρους (3) μὲ τὰ κανισκία τὰ συνειθισμένα, καὶ μὲ καλὸν πρόσωπον ἐξέβησαν καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν, καὶ ηὗραν τὰ κάτεργά τους, καὶ ἐνέβησαν καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Κύπρον. Καὶ τὴν παρασκευὴν τῇ ιδ' ἰουνίου ᾰτξζ' Χριστοῦ ἔμαθεν (4) πῶς ὁ ῥήγας εὑρίσκέται εἰς τὴν Ῥόδον. Τότες ἐγδέχτην τοὺς μαντατοφόρους καὶ ἐποῖκέν τους μεγάλην ἀπόλαυσιν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον καὶ ἐμήνυσέν το τοῦ ῥηγὸς, καὶ ἄφηκέν τους νὰ τοὺς ὁδηγοῦν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. Καὶ 'κεῖνος ἐπῆγεν νὰ 'δῇ τὴν ῥήγαινα, καὶ τῇ δευτέρᾳ τῇ κδ' ἰουνίου τῆς αὐτῆς ἐχρονίας τελειόνοντα ταῖς δουλιαῖς τους, ἐξέβην ἀπὸ τὴν Λευκωσίαν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ὡδήγησεν τὰ κάτεργά του, καὶ ἐμπάσεν τοὺς μαντατοφόρους, καὶ ἐνέβην καὶ 'κεῖνος, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Ῥόδον· καὶ ἐξέβην ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον τὴ παρασκευὴν κη' ἰουνίου τῆς ἄνωθεν ἐχρονίας. Καὶ 'πεσώνοντά τους εἰς τὴν Ῥόδον, εὑρέθην ὁ ῥήγας εἰς τὸ κυνῆγιν, καὶ μανθάνοντα ὁ ῥήγας πῶς ἦρτεν ὁ τουρκοπουλιέρης (5) καὶ οἱ μαντατοφόροι τοῦ σουλτάνου, ἐχάρην πολλὰ, καὶ ἀφῆκεν τὸ κυνῆγιν καὶ ἦλθεν μοναῦτα εἰς τὴν Ῥόδον. Γρικῶντα πῶς δὲν ἐτελειώθην ἡ ἀγάπη τοῦ σουλτάνου, παρὰ ἐξανάπεψεν μαντατοφόρους νὰ τοῦ συντύχουν, ὥρισε ν' ἀπεζεύσῃ ὁ τουρκοπουλιέρης μὲ τὴν συντροφίαν του καὶ ν' ἀφήσουν τοὺς μαντατοφόρους τοῦ σουλτάνου εἰς τὰ ξύλα τους, ἕως ὅπου νὰ ἰδοῦν ἄλλον ὁρισμὸν ἀπαὶ

1) τουρκοπουλιέρην. — 2) ἀποῦ διδοῦν γλήγορα, διδοῦν δ. — 3) Καὶ ἤτζου. — 4) ἐμάθαν. — 5) Τζάκο Ντενόρες.

τὸν ῥῆγα. Καὶ μοναῦτα ἐσύντυχεν μὲ τὸν τουρκοπουλιέρην καὶ ἔμαθεν τὰ γενόμενα· καὶ μοναῦτα ἔπεψεν ἕναν κάτεργον εἰς τὴν Κύπρον, καὶ ἀπάνω ἔπεψεν τὸν σὶρ Λιοῦν Κεντατιαμὲ (1) νὰ 'δηγήσῃ ὅσα ἄλογα ἐμπορεῖ νὰ 'πάρῃ μετά του, καὶ νὰ 'δηγήσῃ καραβία [καὶ] ταφουρέντζαις καὶ λουσεργία νὰ σηκώσουν τὰ αὐτὰ ἄλογα, ὁμοίως καὶ πολλαῖς σατίαις (2), καὶ πᾶσα ἄλλα ξύλα ὅπου ναὺρεθοῦν εἰς τὸν λιμνιόναν τῆς Ἀμμοχούστου, καὶ νὰ τὸν ἐγδεχτοῦν. Ὁ ἄνωθεν σὶρ Λιοῦν (3) Κεντατιαμὲ μοναῦτα ἐποῖκεν τὸν [ὁρισμόν του], καὶ ἦλθεν καὶ ἐπλέρωσεν τὸ μηνιόν τους καὶ 'δήγησεν πᾶσα πρᾶμμαν κατὰ τὸν ὁρισμὸν τοῦ ῥηγὸς, καὶ ἀπομεῖνεν τὸ νὰ ἔλθῃ. Καὶ τότες ἐνέβην (4) εἰς λόγια ὁ κύρης σὶρ Λιοῦν Κεντατιαμὲ μὲ τὸν κύρην τοῦ Ῥοκεφὸρτ (5), [καὶ] μὲ τὸν σὶρ Τζουὰν Μουρσὶ (6) ὁ ῥήγας ἀνγκρίστην μετά του. Τότες ἐσάστην ὁ κύρης τοῦ Ῥοκεφὸρτ μὲ τὴν ἀφέντην τῆς Πάρας ν' ἀφήσουν τὸν ῥῆγα καὶ νὰ πᾶσιν εἰς τὴν Δύσιν· καὶ (μο)ναῦτα ἁρματῶσαν α' κάτεργον ἀπὸ τὴν Ῥόδον, καὶ 'τάξαν τὸν ῥῆγα τῆς Κύπρου νὰ εὑρέθη ἔμπροσθεν τοῦ Πάπα τῆς Ῥώμης εἰς τερμένον τὴν ἡμέραν τῶν Γεννῶν νὰ τοὺς ἀπολογθῇ γιὰ τὸ ἀγκάλεμαν τὸ ἔχουν μεσόν τους καὶ νὰ δικαιωθοῦν ἀπὸ τὸ ζήτημάν του. Καὶ τότες ἀνάφανεν ὁ μέγας μάστρος τῆς Ῥόδον ἀπάνω εἰς δύο κάτεργα ἀπὸ πέρα, καὶ 'κράζαν τον φρὲ Ῥαμοῦν Μπεληνγκιὲρ, ὁ ποῖος ἦτεν εἰς τὸν Πάπαν (7)· καὶ ἐδεκτῆσάν τον πολλὰ πρεπάμενα καὶ ἀπὸ τὸν ῥῆγα καὶ ἀπὸ τοὺς λᾶς του καὶ ἀπ' οὖλην τὴν Ῥόδο.

Ὁ ῥήγας ἐξέβην ἀπὸ τὴν Ῥόδον καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀτταλείαν, καὶ ἔπεψεν τὸν μισὲρ Τζουὰν Μουρσὶ (8) εἰς τὸν Τακᾶν καὶ εἶπέν τους νὰ ἔλθουν νὰ συντύχουν μὲ τὸν ῥῆγα. Καὶ [ἐπεζεῦσαν, καὶ ὁ] αὐτὸς Τακᾶς ἐπερίλαβέν τους πολλὰ τιμημένα, καὶ ἐπροσδέκτην τους πολλὰ τι(μη)μένα, καὶ ὁ ἄνωθεν Τακᾶς ἐποῖκεν μεγάλην τιμὴν τοῦ ῥηγὸς, καὶ ἀξίωσέν τον,

1) Γιλιούμ Τεσατιαμέ. Julio de Latiame. — 2) nave et maone et λυσέρια κε πολες σατιες *(sic)*. — 3) Γιλιούμ. — 4) ἦρτεν. — 5) Ῥοκεφόρτου. — 6) Μουστρί. — 7) Ῥαμοῦ καὶ ἦρτεν ἀποὺ πέρα. — 8) Μουστρί.

καὶ ἐπροσκύνησέν τον μὲ πίστιν· καὶ ἐσυντύχαν ὥραν πολλὴν, καὶ ἀποχαιρέτησεν ὁ Ταχᾶς, καὶ ἐπῆγεν ὁ Ταχᾶς τὴν δουλίαν του, καὶ ὁ ῥήγας ἐμπῆκεν εἰς τὸ κάτεργόν του καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀτταλείαν. Καὶ οἱ ἀμιράδες (1) τοὺς τόπους ἐκείνους ἐπέψαν τοῦ ῥηγὸς κανισκία (2) ἄξια μὲ τοὺς μαντατοφόρους, κατὰ τὸ συνῆθιν, ζητῶντα νὰ 'ξαναστερεώσῃ τὴν ἀγάπην τὴν εἶχεν ἡ Ἀτταλεία μετά του (3). Καὶ ὁ ῥήγας ἐκήρυξέν την· καὶ μετὰ ταῦτα ὁ ῥήγας ἐξέβην ἀπὸ τὴν Ἀτταλείαν καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Κύπρον εἰς τὸ Κίττιν (4), καὶ ἐπέζευσεν μὲ τοὺς λᾶς του, ἐγδεχόντα (5) τὸν σὶρ Τζουὰν Τεσιοὺρ (6) τὸν ἀμιράλην νὰ ἔλθῃ ἀποὺ πέρα, ὅτι ὁ μέγας μάστρος εἶπέν τους εἰς τὴν Ῥόδον τὸ πῶς εἶχεν ποίσειν τὴν ἀγάπην μὲ τοὺς Γενουβίσους, καὶ ἦτον ἕτοιμος νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Κύπρον. [Καὶ ὁ ῥήγας ὅσον ἐπέζευσεν] ἀρρώστησεν, καὶ ἐβάλεν τὸν ἀδελφόν του τὸν πρίντζην εἰς τὸν τόπον του, καὶ 'κεῖνος ἦλθεν εἰς τὴν Λευκωσίαν (7)· καὶ ἀντὰν ἐκαλλιτέρισεν (8) ἐστράφην εἰς τὸ Κίττιν (9). Καὶ τὰπίσα ἦλθεν εἰς ἀστένειαν ὁ κύρης ὁ πρίντζης, καὶ ἐφέραν τον μὲ τὸ τζάριν εἰς τὴν Λευκωσίαν. Καὶ τῇ κβ' σεπτέβρη εὑρισκόμενος ὁ ῥήγας εἰς τὸ Κίττιν, ἀνάφανεν τὸ κάτεργον τοῦ μισὲρ Τζουὰν Τεβριμαντὲ (10), καὶ ἦτον μέσα ὁ 'πίσκοπος τῆς Ἀμμοχούστου ὁ σὶρ Ἐρὰτ, καὶ ὁ σὶρ Τζουὰν Τεσιοὺρ (11) ὁ ἀμιράλης. Ὁ ῥήγας καὶ οὗλοι οἱ ἀφένταις (12) ἐδεκτῆσάν τους μὲ μεγάλην τιμήν· καὶ μοναῦτα ὥρισεν ὁ ῥήγας τὸν ἀμιράλην νὰ 'πάρῃ τὸν ἐπίσκοπον εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ 'κεῖνος νὰ στραφῇ εἰς τὸ Κίττιν, καὶ ἀνισῶς καὶ τὸν ῥῆγα δὲν τὸν εὕρῃ εἰς τὸ Κίττιν, νὰ πάγῃ εἰς τὴν Τρίπολιν.

Ὁ ῥήγας ἐξέβην ἀπὸ τὸ Κίττιν τῇ κβ' (13) σεπτέβρη ᾳτξζ' Χριστοῦ· καὶ ἐπέσωσεν οὖλη ἡ ἀρμάδα εἰς τὸν λιμιόναν τῆς Τρίπολης, καὶ τῇ κυριακῇ, τῇ κη' (14) σεπτέβρη, ἐνέβην εἰς τὴν Τρίπολιν ἔσω εἰς τὴν χώραν. Τὸ λοιπὸν ἐμπαίνοντα, ὁ λαὸς οὖλος ἐσκολίστην εἰς τὸ κοῦρσος, καὶ ἐστρέφοντα

1) li bassà. — 2) κανίσκια. — 3) μὲ τὸν ῥήγαν. — 4) nel casal Chiti. — 5) καὶ ἐκδέχουντα. — 6) Τεσούρ. — 7) Λευκουσίαν. — 8) ἐκαλλιωτέρισεν. — 9) casal Chiti. — 10) Τεκριμάντε. — 11) Τεσούρ. — 12) καβαλλάριδες. — 13) κζ'. — 14) κθ'.

νὰ ἐμποῦν εἰς τὰ κάτεργά τους, οἱ Σαρακηνοὶ ἐσφάζαν τους, ὅτι ἀξαπολύθησαν καὶ δὲν εἶχαν καπετάνον νὰ τοὺς ὁρδινιάζῃ· καὶ ἔρχουνταν δύο ἢ τρεῖς κ' ἐθαρροῦσαν καὶ εἶναι ἔσω τους· καὶ εἶχεν ἕναν μίλιν ἀπὸ τὴν χώραν ὡς τὸν λιμιόναν (1), καὶ ἐκεῖ ὁ τόπος εἶναι γεμάτος περιβολία (2) καὶ πολὺν καλάμιν τοῦ ζαχάριτος [καὶ φραμμοὶ πολλοὶ], καὶ οἱ Σαρακηνοὶ ἔτον χωσμένοι ἐς τοὺς φραμμοὺς καὶ εἰς τὰ καλαμερὰ τῶν περιβόλεων, καὶ ἐδόξευγάν τους καὶ ἐσκοτῶσαν πολλούς. Γρικῶντα ὁ ῥήγας καὶ θωρῶντα, ὅτι ἐμεῖνα μοναχοὶ, καὶ ἡ χώρα τειχόκαστρον δὲν εἶχεν, ἐφοβήθην μὲν τοῦ ἀπηδήσῃ φουσάτον καὶ σκοτώσουν τον· ὥρισεν καὶ ἔπαιξεν ἡ τρουπέττα (3) νὰ συνπιαστῇ ὁ λαὸς, καὶ συνπιάζοντα ἐνέβησαν εἰς τὰ κάτεργα. Καὶ διὰ τούτην τὴν ἀφορμὴν ἀπόλυσεν (4) ὁ ῥήγας τὴν Τρίπολιν γλήγορα διὰ τὸν ἀπαίδευτον λαὸν, ὅτι διὰ ὀλίγον κέρος νὰ (5) παρπατοῦν ἀξαπόλυτοι, καὶ οἱ ἐχθροὶ εὑρίσκουνταν εἰς χώστραις, καὶ ἐσφάζαν τους. Καὶ ἐπῆρεν τὴν πόρταν τὴν σιδερένην τοῦ καστελλίου καὶ ἐβάλεν την εἰς τὸ νησὶν τοῦ Κουρίκου. Καὶ ἐξέβην καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ταρτούζαν, καὶ τὸ στόλος τοῦ ῥήγα ἐξέβην ἀπὸ τὴν χώραν· καὶ θεωρῶντα ὁ λαὸς τοῦ χωργίου τοῦ σουλτάνου τῆς ἄνωθε Ταρτούζας τόσον πλῆθος λαοῦ, ἔφυγεν καὶ ἐπῆγεν ἀπάνω εἰς τὸ ὄρος. Τὰ κάτεργα ἀπεζεῦσαν καὶ ἐξέβησαν καὶ ἐκουρσέψαν τὴν χώραν καὶ τὸ χωρίον, καὶ ἠῦρασιν κουπία πολλὰ καὶ πίσσαν καὶ στουπὶν, ἐδηγίαν τῶν κατέργων τὰ ἐθάρρεν ὁ σουλτάνος νὰ ποίσῃ, καὶ ἦτον ἔσω εἰς τὴν καθολικὴν τῆς χώρας τὴν παλαιὰν τῶν χριστιανῶν· καὶ ὥρισεν ὁ ῥήγας καὶ ἐβάλαν λαμπρὸν καὶ ἐκαῦσάν τα, τὰ δὲ σίδερα καὶ καρφία, τὰ δὲν ἔκαυσεν τὸ λαμπρὸν, ἐρρίψαν τα εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐποῖκεν περίττου μίαν ἡμέραν διὰ νὰ τὰ καύσῃ ὅλα. Καὶ ἐπῆρεν τὴν πόρταν τὴ σιδερένην τῆς Ταρτούζας καὶ ἔπεψέν την εἰς τὸ Κουρίκος. Καὶ ἐξέβην καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Βαλήναν καὶ ἔβαλεν λαμπρὸν καὶ ἔκαυσέν την. Καὶ ἐξέβην καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Λαδικείαν (6), καὶ ἔχει δυνατὸν λιμιόναν,

1) 'γιαλόν. — 2) περιβόλια. — 3) τρουμπέττα. — 4) ἀξαπόλυσεν. — 5) ὅτι διὰ νὰ κουρτζέψουν. — 6) Λαδίκεια. Ladichia.

καὶ διὰ τὴν μεγάλην σκλερίαν(1) καὶ φορτούναν δὲν ἠμπόρησαν νὰ πιάσουν [εἰς τὴν] γῆν· καὶ ἀπέκει ἤλθαν εἰς τὸν Μάλον, καὶ ἐποῖκαν β' ἡμέραις· καὶ ἐξέβην καὶ ἦλθεν εἰς τ' Ἁγιάσιν(2)· καὶ ἡ ἄνωθεν χώρα ἦτον Τοῦρκοι τῆς Ἀρμενίας, καὶ ἐπῆράν την οἱ Σαρακηνοὶ, καὶ ἔχει δύο κάστρη, τὸ πρῶτον πλησίον τῆς θαλάσσης(3) καὶ τὸ ἄλλον εὑρίσκεται εἰς τὴν γῆν τὴν στερχῆαν(4), καὶ ἦτον καὶ τὰ δύο γεμάτα Σαρακηνούς· καὶ ὁ ῥήγας ἀπέζευσεν τὸ φουσάτον μὲ ἄλογα καὶ ἐκαβαλλίκευσεν καὶ ἐπῆρεν καὶ πολὺν λαὸν ἀπεζόν· καὶ ἐβούθησεν ὁ θεὸς, ὅτι πολεμίζοντά τους ἐπέφταν οἱ Σαρακηνοὶ ἀπὸ τὰ κάστρα ἀπὸ τὸν φόβον τους, ἄλλοι ἐφεῦγαν καὶ ἐγλυτόναν· καὶ ἐπῆραν τὴν χώραν καὶ ἐσκοτῶσαν πολλοὺς Σαρακηνοὺς, καὶ 'κεῖνοι ὅπου γλυτῶσαν ἐπῆγαν εἰς τὸ κάστρον τῆς γῆς. Καὶ ὁ ῥήγας ἔμελλε νὰ 'πάρῃ τὸ φουσάτον νὰ πάγῃ ἀπάνω τους, ἀμμὲ ἦτον πολλὰ ἀργὰ, καὶ ἔμεινεν διὰ νὰ πᾶσιν ταχία(5). Καὶ οἱ Σαρακηνοὶ ἐτρέξαν ἀπὸ παντοῦ καὶ ἐπῆγαν διὰ νὰ φυλάξουν τὸ κάστρον, καὶ τὸ πωρνὸν ἐπῆγα νὰ δοκιμάσουν νὰ βάλουν σκάλαν, καὶ ηὗράν το γεμάτον ἀνθρώπους· ἐβάλαν βουλὴν, ὅτι καλλίτερον νὰ στραφοῦν, παρὰ νὰ βάλλῃ τοὺς λᾶς(6) του εἰς τόσον κίντυνον καὶ νὰ κοπιάσῃ χωρὶς διάφορος· καὶ ἤτζου ἐγίνετον, καὶ ἔπαιξεν ἡ τρουμπέττα νὰ ἔρτῃ ὁ λαὸς ὅλος εἰς τὰ ξύλα· καὶ οὕτως ἐξέβησαν τιμημένα. Τῇ τετράδῃ τῇ ε' ὀκτωβρίου ἐπέσωσεν ὁ ῥήγας μὲ τὴν ἀρμάδαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἐβγῆκεν ὁ ῥήγας ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον καὶ ἦρτεν εἰς τὴν Λευκωσίαν, καὶ ὥρισεν νὰ 'πάρουν τοὺς μαντατοφόρους σουλτάνου καὶ μερτικὸν ἀπὸ τοὺς λᾶς του εἰς ταῖς φυλακαῖς τῆς Κερηνείας, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐφυλάκισέν τους εἰς τὸ ἀπλίκιν τοῦ κυροῦ τοῦς Τύρου. Καὶ μοναῦτα ὥρισεν καὶ ἐδιαλαλῆσαν, ὅτι εἴ τις θέλει νὰ πάγῃ εἰς τὴν γῆν τοῦ σουλτάνου νὰ κουρσέψῃ, νὰ πάγῃ, καὶ πάλιν νὰ στρέφουνται εἰς τὴν Κύπρον διὰ ν' ἀπαύγουνται καὶ πάλιν νὰ πηγαίνῃ, καὶ ὅ,τι χρῆσιν ἔχουν ἀπὸ τὸ τρασινάλιν, νὰ τοὺς δίδοῦν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον.

1) σκλεργία. — 2) Agiasso. — 3) κοντὰ τῆς θαλάσσου. — 4) στεργῆάν. — 5) πάγῃ τὴν αὐγήν. andar all' alba. — 6) ἀνθρώπους.

Γρικῶντα τὸν· διαλαλημὸν τὰ β' κάτεργα τὰ Γενουβίσικα τὰ ἦτον εἰς τὴν Ῥόδον, ὁ Περρὴν Τεγριμάντε(1) καὶ ὁ ἀδελφός του ὁ σὲρ Τζουὰν Τεγριμάντε, ἐπῆραν ὁρισμὸν καὶ ἁρματῶσάν τα καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ Σαΐτιν(2), καὶ ηὗραν γ' καραβία φορτωμένα εἰς τὸν λιμιόναν γεμάτα ψιλὴν πραμματείαν, καὶ ἐπῆράν τα καὶ ἦλθαν πρὸς τὴν Κύπρον, καὶ ἐμπλάζουν ἄλλο ξύλον Σαρακήνικον, καὶ ἐπῆράν τα καὶ ἐφέραν τα οὖλα εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, εἰς τὴν δόξαν τοῦ τιμίου σταυροῦ.

Τώρα νὰ στραφοῦμεν εἰς τὸ ἀγκάλεμαν τὸ ἀγκάλεσεν ὁ ἀφέντης τῆς Πάρας καὶ ὁ ἀφέντης τοῦ Ῥουκιφὸρτ(3) τὸν ῥῆγα διὰ νὰ πάγῃ εἰς τὸν Πάπαν ν' ἀποδικηωθῇ(4) τὴν ἡμέραν τοῦ Χριστοῦ γεννῶν. Ὁ ῥήγας νὰ δείξῃ πῶς ἦτον καθαρὸς, ὥρισεν καὶ ἁρματῶσαν τὸ κάτεργόν του(5) νὰ πάγῃ εἰς τὴν Πάφον, καὶ 'κεῖ νὰ τὸν ἐγδεχτῇ(6) διὰ νὰ 'μπῇ νὰ περάσῃ ὁ ῥήγας· καὶ ἀφῆκεν εἰς τὸν τόπον του τὸν ἀδελφόν του τὸν πρίντζην, καὶ ἐπῆρεν μετά του τὸν γνήσιόν του υἱὸν τὸν Περρὴν τὰν Λουζουνίαν τὸν κούντην τὲ(7) Τρίπολης, καὶ τὸν μισὲρ Ὀτὲτ τὸν ἀδελφοτέκνον του τὸν πρίντζην τῆς Γαλιλαίας, ὁ ποῖος ἁρμάστην εἰς τὴν Κύπρον μὲ τὴν τάμε Μαρίαν θυγατέραν τοῦ μισὲρ Τζουὰν Τεμόρφου κούντη τὲ Ῥουχᾶς, καὶ τὸν σὶρ Τζάκε Τενόρες τὸν τουρκοπουλιέρην, καὶ τὸν σὶρ Σιμοῦν Τενουρὶ, [καὶ τὸν Πιὲρρ Ταντιότζε], καὶ τὸν σὶρ Τζουὰν Μουστρὶ, τὸν σίρε Τυπὰτ Πελφανάντζα(8), καὶ ἄλλους πολλοὺς καβαλλάριδες καὶ πολλοὺς ἀπὸ τὴν ἀποταγήν του· καὶ ἀφῆκεν νὰ 'παίρνῃ σκοπὸν τὸ σπίτιν του ἕναν πολλὰ ἀντριωμένον καβαλλάρην, ὀνόματι σὶρ Τζουὰν Βισκούντην. Καὶ ὁ ῥήγας ἐχρήζετον δουκάτα διὰ τὸν ἐξόδον του(9)· [καὶ] τὸ βάρος ἦτον ἀπάνω τοῦ σὶρ Τζουὰν Τεκαστίκα(10), ὅπου ἦτον τζαμπερλάνος τοῦ ῥηγάτου τῆς Κύπρου, καὶ εἶχεν οὖλους τοὺς εἰσόδους τοῦ ῥηγάτου τῆς Κύπρου· καὶ [εἴ τι εἶχεν] ἐξωδιάστησαν, καὶ δὲν εἶχεν ἀπόθεν νὰ τανύσῃ(11)· βιγλίζοντα

1) de Grimante. — 2) Saiti. — 3) ὁ Ῥουκαιτεφόρτου. — 4) τὴν Ῥώμην διὰ ν' ἀπολογηθῇ. — 5) τὰ κάτεργά του. — 6) ἐκδεχτοῦν. — 7) τῆς. — 8) Τεφαλάτζε. Lipati Falaze. — 9) ὄξοδον διὰ τὴν στράταν του. — 10) Τεκαστίε. — 11) ποίσῃ.

ὅτι, ἂν δὲν εἶχεν ποίσειν τρόπον νὰ τοῦ εὕρῃ καρτζὰ, ἐθέλεν ἔχειν ζημίαν καὶ ἐντροπὴν ἀπὸ τὸν ῥήγαν, ἐδιαλάλησεν ἀπὸ τὴν μερίαν τοῦ ῥηγὸς, εἴ τις θέλει νὰ ἔλθῃ νὰ 'λεθερωθῇ(1), καὶ ἀποῦ ἔχει ἀμπελία καὶ ἑτέρας κληρομίαις(2) καὶ θέλει νὰ ταῖς 'λευτερώσῃ(3), ἂς ἔλθῃ εἰς τὸν τζαμπερλάνον· καὶ ἀρχέψαν οἱ πουρζέζιδες καὶ ἤλθαν καὶ ἐσάσαν ἀποὺ χίλια ὀνομίσματα εἰς ἄσπρα(4) τὸ πᾶσα ἀντρόγυνον καὶ μὲ τὰ παιδιά τους τ' ἀνήλικα, καὶ εἰς ὀλίγον ἐποϊκάν τα ὀνομίσματα ὀκτακόσια, καὶ τόσον ἐγυρέψασιν, καὶ εἰς τὸ ὕστερον ἐποϊκάν τους ὀνομίσματα διακόσια τὴν φαμιλίαν, καὶ εἰς τοῦτον ἐλευθερώθησαν πολλοὶ οὖλοι οἱ περίττου, καὶ ἐσυνπιάσαν πολὺν λογάριν. Τότες ἐπῆγεν ὁ ῥήγας εἰς τὴν Πάφον, καὶ ἐνέβην εἰς τὴν 'Ρόδον, καὶ [ἀπεκεῖ ἐπῆγεν] εἰς τὴν Ἀνάπολιν. Καὶ ἡ κυρὰ ἡ Τζουάνα ἡ ῥήγαινα τῆς Ἀνάπολης ἐπροσδέκτην τον πολλὰ σπλαγχνικὰ(5), καὶ ἐκεῖ ἐποῖκεν πολλαῖς ἡμέραις, καὶ [ἐπῆρεν μητά του] τὸ ἀποκάμισον τῆς γυναίκας του τῆς ῥήγαινας [καὶ] ἐστρῶνάν το εἰς τὸ κρεββάτιν του(6), ὡς γοῖον τὸ εἶπα ὀπίσω. Καὶ ἐξέβην καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Πάπα(7), καὶ ἐπέψαν καὶ ἐτάξαν τὸν ἀφέντην τῆς Πάρας νὰ ἔλθῃ, ὅτι ἤλθεν ὁ ῥήγας καὶ εἶναι ἕτοιμος νὰ τοῦ ἀπολογηθῇ ἀποὺ πᾶσα ζήτημαν ὅπου νὰ τοῦ ζητήσῃ, καὶ εἶναι ὅτοιμος νὰ καταιβῇ καὶ εἰς τὸν πόλεμον μετά του. Γρικῶντα ὁ ἀφέντης τῆς Πάρας(8) πῶς ἤλθεν ὁ ῥήγας τῆς Κύπρου, καὶ ἐννοιάζετον πῶς δὲν θέλει ἔρτειν, καὶ ἤλθεν ὁ ἀφέντης τῆς Πάρας καὶ ἐπῆγεν εἰς τοὺς ἀφέντας καὶ παρακάλεσέν τους νὰ καταδεχτοῦν νὰ ἐμποῦσιν μέσον τοῦ ῥηγὸς καὶ ἐκείνου νὰ τοὺς ποίσουν ἀγάπην, ὅτι ἐμετάνωσεν ἀπ' ἐκεῖνον τὸ εἶπεν τοῦ ῥηγός. Καὶ ἄνταν ἐπαρακαλέσαν τὸν ῥῆγα τοῦτο νὰ γενῇ, ἀτζετίασεν μὲ τοιοῦτον, νὰ ἔλθῃ ὁμπρὸς τοῦ Πάπα νὰ τὸ ἐπῇ ἐκεῖνον τὸ εἶπεν. Ὁ σὶρ Φιλιμοῦν Τερεσπάρε(9) ἤλθεν ἔμπροσθεν τοῦ

1) 'λευθερωθῇ. — 2) κλερονομιαῖς. — 3) 'λευθερώσῃ. — 4) ὀνομίσματα ἄσπρα τῆς Κύπρου. — 5) τιμημένα. — 6) τῆς Λιονόρας τῆς συμβίας του, καὶ στρώνοντα τὸ κρεββάτιν του ἐβάλλαν το κοντά του. — 7) εἰς τὴν 'Ρώμην. — 8) Πάρου. — 9) Τελεσπάμε.

Πάπα, καὶ ἀπῶπεν ἐκεῖνον τὸ ἔβαλεν ἀπάνω τοῦ ῥηγὸς (1), καὶ ἐμολόγησεν πῶς ὁ ῥήγας εἶναι καλὸς καὶ ὀρθόδοξος χριστιανὸς καὶ κυνηγὸς τῆς ἁγίας ἐκκλησίας, καὶ 'παίρνει βεντέτταν τοὺς χριστιανοὺς, καὶ ἄλλαις πολλαῖς τιμαῖς καὶ πολλαῖς καλαῖς μαρτυρίαις ὅπου τοῦ ἐπῆρεν (2). Καὶ εἰς τοῦτον ὁ ῥήγας ἐμπρόσθεν τοῦ Πάπα ἐσυμπάθησέν του· καὶ ὁ Πάπας ἐχάρην πολλὰ διὰ τούτην τὴν ἀγάπην καὶ ἐκάλεσέν τους νὰ φᾶσιν μετά του (3). Καὶ ὅνταν ἐποφάγασιν, ἐσηκώθεν ὁ μισὲρ Φιλήμουν τῆς Πάρας (4) καὶ ἐπίασεν τὸ κουφέττον (5) καὶ ἐδούλευσεν τοῦ Πάπα καὶ τοῦ ῥηγὸς τῆς Κύπρου· καὶ οὕτως ἐγίνετον ἡ ἀγάπη τοῦ ῥηγὸς καὶ τοῦ ἀφέντη τῆς Πάρας.

Χαρίσματα καὶ προυμουτιάσματα τὰ τοῦ ἐτάκτησαν τοῦ ῥηγὸς τῆς Κύπρου οἱ ἀφένταις τῆς Δύσης νὰ ἔλθουν εἰς τὴν συντροφίαν του μὲ πολὺν φουσάτον νὰ 'ξηλείψουν τὴν Συρίαν (6)· καὶ ὁ ἀφέντης τῆς Πάρας πολλὰ ἀνάγκαζεν τὸν Πάπαν καὶ τοὺς ἀφένταις τοὺς ἄλλους διὰ νὰ γένῃ τὸ πασάντζιν τοῦτον νὰ τὸ ἀναγκάσῃ διὰ νὰ ἔλθουν, καὶ δὲν ἠπόρησεν (7) ὁ Πάπας νὰ τὸ ἀναγκάσῃ διὰ τὴν ἄγκρισιν τὴν εἶχεν μὲ τὸν ἀφέντην τοῦ Μιλάνου (8)· καὶ ὁ ῥήγας ἐπῆγεν εἰς τὴν Φλουρέντζαν (9), καὶ ἔμαθεν πῶς ὁ ἐμπεραδούρης τῆς 'Αλαμανίας (10) ἦτον εἰς ἐκείνην τὴν μερίαν, καὶ ἦλθε νὰ διαφεντέψῃ τοὺς ποταμοὺς τοῦ Μιλάνου (11)· καὶ [ὁ ῥήγας ἐπῆγεν εἰς τοῦ 'μπερατούρη καὶ ἐπροσδέκτην τον πολλὰ τιμημένα, καὶ ἐποῖκεν πολλαῖς ἡμέραις, καὶ ἐστράφην εἰς τὰ Μιλᾶ· καὶ παγαίνοντα] ὁ ἀφέντης τοῦ Μιλάνου ἐποῖκέν του κάλεσμα καὶ κανισκία μεγάλα (12), καὶ τόσα ἐποῖκεν, [ὁ ῥήγας μὲ τὸν δούκαν] ὅτι ἐποῖκέν τους (13) ἀγάπην μὲ τὸν Πάπαν.

'Ας 'ποῦμεν καὶ περὶ τῶν κουμουνίου τῶν Γενουβίσων καὶ Βενετίκων (14).

1) εἶπεν διὰ τὸν ῥῆγα. — 2) ἐποῖκεν. — 3) καὶ ἐφάγαν ἀντάμα. — 4) ἐσηκώθην ὁ σὶρ Φιλιμοῦν Τελεσπάρες. — 5) τὴν κουφετζιούν. — 6) διὰ νὰ ξ. τὸν σουλτάνον. — 7) ἐμπόρησεν. — 8) Ἀμυλᾶ. — 9) Φλουρέτζαν. — 10) ἐμπερατούρης τῆς 'Αλλαμάνιας. — 11) Μιλᾶ. — 12) ὁ δούκας τοῦ 'Αμυλᾶ ἐπῆρε μεγαλότατην χαρὰν πῶς ἐκαταδέκτην ὁ ἀφέντης τοῦ 'Ιεροσολυμάτου καὶ ἐπῆγεν νὰ τὸν ἰδῇ· καὶ ἔμεινεν καὶ 'κεῖ πολλαῖς ἡμέραις, καὶ ἐποῖκάν του μεγάλα ἀπλαζίρια καὶ μεγάλαις τιμαῖς. — 13) καὶ 'ποῖκέν του. — 14) διὰ τὸ κουμοῦνιν τοὺς Γενουβίσους καὶ τοὺς Βενετίκους.

Εἰς ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐπέψαν μαντατοφόρους εἰς τὸν Πάπαν καὶ ἀγκαλέσαν τὸν ῥῆγα, λαλῶντα, ὅτι διὰ τὴν μάχην τὴν ἔχει μὲ τὸν σουλτάνον, [ὁ σουλτάνος] ἔπεψεν καὶ ἐπῆρεν ὅλαι ταῖς πραμματείαις τους ὁ σουρτάνος, καὶ πῶς ἔνι καὶ πιασμένοι εἰς τοὺς τόπους του ὅλοι οἱ χριστιανοί, καὶ ἔχουν μεγάλην ζημνίαν, καὶ ταπεινὰ καὶ δουλικὰ παρακαλοῦμεν καὶ προσπίπτομεν εἰς τοὺς πόδας σου νὰ τοῦ 'πῇς [καὶ νὰ τὸν καταγνώσῃς] νὰ κλίνῃ διὰ νὰ γενῇ ἡ ἀγάπη, διὰ νὰ ἐλευθερωθοῦν οἱ χριστιανοὶ καὶ ν' ἀνοικτοῦν ἡ στράταις. Καὶ ἐπέψαν δόκιμα κανισκία τοῦ Πάπα καὶ τοῦ ῥήγα· [καὶ ὁ ῥήγας ἦτον εἰς τὴν Φλουρέτζαν, καὶ ἐμήνυσέν του ὁ Πάπας καὶ ἦλθεν εἰς τὴν 'Ρώμην· καὶ ὅσον ἤρτεν, τὰ ἄνωθεν κευμούνια ἐπροσδέκτησάν τον, τοὐτέστι οἱ μαντατοφόροι, καὶ ἐδῶκάν του μεγάλα κανίσκια, καὶ δὲν τὰ ἀτζετίασεν. Καὶ] ὁ Πάπας ἐπαρακάλεσεν τὸν ῥῆγα νὰ κλίνῃ νὰ ποίσουν (1) ἀγάπην διὰ τὴν χρῆσιν τοὺς χριστιανοὺς, καὶ νὰ ἐβγοῦν καὶ οἱ χριστιανοὶ ἀπὸ ταῖς πρέκιαις (2) καὶ σκοτειναῖς φυλακαῖς. Γρικῶντα ὁ ῥήγας τοῦ Πάπα ἐπρουμουτίκσέν του ἀκωλύτως. 'Εζηλέψαν οἱ Γενουβίσοι τὰ δύο ἀδελφία ὁ Περρὴν Τεκριμάντε καὶ ὁ Τζουὰν ὁ ἀδελφός του διὰ τὴν πολλὴν σουπερπίαν τοῦ σουλτάνου, ἐπῆραν τὰ β' τους κάτεργα, ὅπου ἦτον εἰς τὸ μηνίον τοῦ ῥηγὸς, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν 'Αλεξάνδραν, καὶ 'κεῖ ηὗραν μίαν νάβαν σαρακήνικην ἀπὸ τὴν Τρίπολιν τῆς Βαρβαρίας (3) φορτωμένην ἀκριβὰ πράμματα. Θωρῶντα οἱ κλέφταις οἱ Σαρακηνοὶ τὰ δύο κάτεργα ἐβάλαν ἀπάνω πολλοὺς ἄλλους Σαρακηνοὺς διὰ νὰ βοηθιστοῦσιν (4), καὶ ψέματα ἐκοπιάσαν· τὰ αὐτὰ κάτεργα ἐντικτίσαν τους καὶ τόσον τὴν ἐπολέμισαν, ὅτι βοηθῶντος τοῦ θεοῦ μὲ πολὺν σκοτωμὸν καὶ λαβωμοὺς ἐπῆράν την καὶ ἐφέραν την εἰς τὴν 'Αμμόχουστον τῇ α' ἀπριλίου ᾳτξῃ' Χριστοῦ.

Καὶ τῇ θ' ἀπριλίου φῶς ἡμῖν ἔλαψεν τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ κυριακῇ τοῦ πάσχα τῆς ἐχρονίας ᾳτξῃ' Χριστοῦ· καὶ τὸν αὐτὸν μῆναν ὁ σὶρ Τζουὰν Τεσοὺρ ἁρμάτωσεν β' σατίαις ἀπὸ τὴν 'Αμμόχουστον καὶ ἀφῆκεν κεφάλιν

1) ποίσῃ. — 2) πρικιαῖς. — 3) Παρπαρίας. — 4) ἀγιτιάσουν.

τὸν σὶρ Τζουὰν Τεκολιὲς, καὶ ἐπῆγεν τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς ἁγίας κυριακῆς εἰς ἕναν χωρίον ὀνόματι Σαρφὲς(1) καὶ ἐπῆρεν ὅσους λᾶς εἶχεν τὸ χωργίον(2), καὶ ἐκουρσέψαν το· καὶ ἐφωνάξαν οἱ Σαρακηνοὶ καὶ ἀναφάναν ἄλλοι Σαρακηνοὶ ἀπὸ πολλὰ χωρία(3)· καὶ θωρῶντα ὁ Κολίες μηπῶς καὶ φράξουν τὸ διάβαν καὶ χάσουν τοὺς λᾶς, καὶ μοναῦτα ἔπεψεν τοὺς αἰχμάλωτους(4) εἰς τὰ κάτεργα, καὶ ἦλθαν κατευωδωμένοι εἰς τὴν Κύπρον εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. Τὸ λοιπὸν 'γρικῶντά των ὁ σουλτάνος ἐδέκτην [μὲ] μεγάλην χολὴν τὴν ζημίαν(5) ὅπου τοῦ ἐποῖκαν τὰ κάτεργα τῶν Γενουβίσων καὶ διὰ ταῖς σατίαις, καὶ ὅτι ἔχουν τοὺς μαντατοφόρους εἰς τὴν φυλακὴν εἰς τὴν Κύπρον· καὶ μοναῦτα ἁρμάτωσεν β' κάτεργα Μαγραπίτικα καὶ ἐπέψεν τους(6) νὰ κουρσέψουν τὴν Κύπρεν· καὶ ἡ σκλερία ἐπετάξεν τους εἰς τὸ Καστέλλο 'Ρούζου(7), καὶ ηὗραν ἕναν καράβιν Βενέτικον, ὁμοίως ηὗραν καὶ ἕναν γρίπον καὶ εἶχεν γ' χριστιανοὺς, καὶ ἐπῆράν το, καὶ ἐστράφησαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν.

Εἰς ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐστράφησαν τὰ ἄνωθεν β' ξύλα τὰ Μαγραπίτικα(8) εἰς τὴν Κύπρον νὰ κουρσέψουν, καὶ ἔδωκεν ὁ θεὸς καὶ ἦτον μία σατία ἁρματωμένη εἰς τὴν Ἀμμόχουστον διὰ νὰ πάγῃ εἰς τὸ Κούρικος, καὶ ἐξέβην ἔξω τοῦ λιμιόνος, διατὶ τὰ ταχία ἔμελλε ν' ἀρμενίσῃ, καὶ ἔνωσεν τὸ λάμνημαν τῶν κουπίων(9) τῶν β' κατέργων τῶν Μαγραπίτικων, καὶ ἤρτεν εἰς τὸν πύργον τῆς Τζαίνας τῆς ἀλύσου(10) καὶ εἶπέν το τῆς βίγλας καὶ ἐποῖκάν το νῶσιν τοῦ ἀμιράλη(11)· καὶ μοναῦτα ὁ ἀμιράλης ὥρισε νὰ ἐβγοῦν τὰ β' κάτεργα τὰ γενουβίσικα καὶ μία σατία, νὰ 'δηγηθοῦν, καὶ ἦσαν καλὰ 'δηγημένα· καὶ ἦτον καραβοκύρης τῆς σατίας ὁ μισὲρ Τζουὰν Τεπούς· νὰ ἐβγοῦν νὰ πᾶ νὰ γυρεύσουν τὰ αὐτὰ κάτεργα, ὡς ὅπου ν' ἀνοίξ' ἡ πόρτα, νὰ συνπιαστοῦν οἱ λᾶς· τὰ κάτερ' ἦτον 'δηγημένα καὶ ἐπῆ-

1) Σαρὲφ. — 2) χωρίον. — 3) χωργιά. — 4) ὅλους τοὺς Σαρακηνούς. — 5) πολλὰ ἐπικράνθην διὰ τὴν ζημιάν. — 6) ἔπεψέν τα. — 7) Καστελλοροῦζο. Castellorosso. — 8) galere d'Arabi. — 9) καὶ γρικῶντα πῶς ἐλάμναν τὰ κουπία. — 10) torre della Cadena. — 11) ἀμιραλῆ.

γαν γυρεύγοντά του, καὶ ἔφτασέν τα καὶ ἡ σατία καὶ ἐπῆγαν γυρευγῶντά τα· καὶ δὲν τὰ ἐφτάσαν, καὶ ἐστράφησαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. Καὶ τὰ β′ κάτεργα τὰ Γενουβίσικα ἐπῆγαν εἰς τὸν Δαμιάτην(1) καὶ ηὗραν δύο νάβαις σαρακήνικαις, ἡ ποῖαις ἡ μία(2) ἐνέβην εἰς τὸν λιμιόναν, καὶ ἐνέβησαν ἀπὸ τοὺς λᾶς τῆς γῆς καὶ ἐδιαφεντέψαν την, ὅτι δὲν ἠμπορῆσαν τὰ κάτεργα νὰ τὴν πάρουν· ἀμμὲ τὴν ἄλλην ὅπου ἦτον ἔξω ἐπῆράν την μὲ πολλαῖς πραμματείαις, καὶ ἐφέραν την εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. Ἀμμὲ ὅταν ἐστράφην(3) ἡ σατία καὶ ἀφῆκεν τὴν συντροφίαν τῶν β′ κατέργων, πολλὰ ἀνγκρίστην ὁ ἀμιράλης καὶ ἐφοβήθην μηπῶς καὶ ἐμπλαστοῦν(4) τὰ κάτεργα μὲ τὰ Μαγραπίτικα(5), καὶ ἔχουν(6) δισπλαζέριν, [καὶ ἔβαλλε] τὸν μισὲρ Τζουὰν Τεποῦν(7) εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ ἐπρουμουτίασε νὰ μὲν τὸν ἐβγάλουν ὡς που νἄρτουν τὰ β′ κάτεργα μὲ καταυγδίον εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, ἀλλοίως(8) νὰ κόψῃ τὴν κεφαλήν του. Καὶ τῇ ι′ μηνὸς μαγίου ᾳτξη′ ἐποῖκεν ὁ θεὸς τὸ θέλημάν του ἀπαὶ τὸν σὶρ Τζουὰν Τεσοὺρ τὸν ἀμιράλην τῆς Κύπρου εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, [καὶ τὰ κάτεργα ἦρταν κατευωδωμένα, καθὼς ἄνωθεν ἐλαλήθην· ὁ πγειὸς Τζουὰν Τεποῦς ἦτον εἰς τὴν νάβαν, καὶ εἰς τὰ Γενουβίσικα καπετάνος Γενουβίσος]. Τὸ λοιπὸν ἂς στραφοῦμεν εἰς τὸν ῥῆγα.

Ἐστάθην κουντέντος ἔμπροσθεν τοῦ Πάπα διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ σουλτάνου· ὥρισεν ὅτι οἱ μαντατοφόροι τῶν Γενουβίσων καὶ τοὺς Βενετίκους νὰ πᾶν εἰς τὸν σουλτάνον· καὶ πάραυτα ἁρματῶσαν οἱ Γενουβίσοι β′ κάτερ' καὶ ἐβάλαν μαντατοφόρον ἀπάνω τὸν Καζάζε Γγαρὲ(9), ὁμοίως καὶ οἱ Βενέτικοι ἁρματῶσαν β′ κάτεργα καὶ ἐπέψαν μαντατοφόρον τὸν κύρην Νικολάον Τζουστουνίαν(10)· καὶ ὁ ῥήγας ἐμήνυσεν εἰς τὴν Κύπρον τοῦ ἀδελφοῦ του τοῦ πρίντζη νὰ ἐβγάλῃ τοὺς μαντατοφόρους τοῦ σουλτάνου ἀπὸ τὴν Κερηνείαν καὶ νὰ τοὺς δώσῃ τοὺς μαντατοφόρους τῶν κουμουνίων(11)

1) τὸ Δαμιάτιν. Damiuta. — 2) μιά. — 3) Καὶ ὅνταν ἦρτεν ἡ σατία. — 4) μὲν τοὺς ἐμπλάσουν. — 5) galere d'Arabi. — 6) ποίσουν τους. — 7) Τεποῦς. — 8) ἀλλοιῶς. — 9) Casazecare. — 10) Giustinian. — 11) κουμουνιῶν.

νὰ τοὺς 'πάρουν εἰς τὸ Κάργιος, ὄνταν τοῦ ζητήσουν· καὶ νὰ τελειώσουν τὴν ἀγάπην οἱ ἄνωθεν μαντατοφόροι ὡς γοῖον τοῦ ἐπρόυμουτίασαν ὀπρὸς τοῦ ἁγιωτάτου Πάπα.

Καὶ τῇ κδ' μηνὸς ἰουνίου ᾳτξῆ' Χριστοῦ ἁρματῶσαν τὰ δ' κάτεργα τῶν κουμουνίων(1), καὶ ἐνέβησαν καὶ οἱ ἄνωθεν μαντα(το)φόροι, καὶ ἁρματῶσαν καὶ μίαν σατίαν καὶ ἐπέψαν την εἰς τὴν Κύπρον διὰ νὰ φέρῃ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ῥηγὸς εἰς τὸν κουβερνούρην· καὶ ἐξέβησαν ἀπὸ τὴν 'Ρόδον τῇ ε' ἰουνίου, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν. Καὶ οἱ μαντατοφόροι τῶν κουμουνίων ἐπήγασιν ἔμπροσθεν τοῦ σουλτάνου εἰς τὸ Κάργιος, καὶ ἐποῖκαν τὴν μαντατοφορίαν, καὶ ἐσυμπάψασιν μὲ τὸν σουλτάνον, καὶ ἐπέψαν εἰς τὴν Κύπρον νὰ φέρουν τοὺς μαντατοφόρους τοῦ σουλτάνου. Καὶ μοναῦτα [ὥρισεν] ὁ σουλτάνος νὰ ἐβγάλῃ τοὺς χριστιανοὺς ἀπὸ ταῖς φυλακάδες(2) καὶ νὰ τοὺς δώσῃ τὸ 'δικόν τους, καὶ νὰ ποίσῃ τὸν ὅρκον, κατὰ τὸ συνῆθιν(3) τῆς ἀγάπης. Καὶ ὄνταν ἐσυμπάψαν οἱ ἄνωθεν μαντατοφόροι, ἐμεῖναν εἰς τὸ Καργίος, καὶ ἐπέψαν ἀπὸ τὴν συντροφίαν τους δύο κάτεργα, ἕναν γενουβίσικον καὶ α' βενέτικον εἰς τὴν Κύπρον νὰ 'πάρουν τοὺς μαντατοφόρους τοὺς Σαρακηνοὺς εἰς τὸ Καργίος· καὶ ἐξέβησαν ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδραν τῇ η' μηνὸς αὐγούστου ᾳτξῆ' Χριστοῦ, καὶ ἐπέψαν χαρτία τοῦ ποδεστᾶ τοὺς Γενουβίσους καὶ τοῦ μπαλίου τοὺς Βενετίκους νὰ σμικτοῦ νὰ πέψουν γλήγορα τοὺς μαντατοφόρους τοὺς Σαρακηνοὺς εἰς τὸ Κάργιος· καὶ ὁ πάγιλος(4) καὶ ὁ ποδεστᾶς ἐνέβησαν εἰς τὴν Λευκωσίαν ζητῶντα τοὺς μαντατοφόρους· καὶ ὁ κουβερνούρης, ὡς εἶχεν τὸν ὁρισμὸν τοῦ ῥηγὸς, μοναῦτα ὥρισεν καὶ ἔδωκέν τους εἰς τὰς χεῖράς τους, καὶ ἐμολογῆσαν ἔμπροσθεν τοῦ νοτάρη πῶς τοὺς ἐπεριλάβασιν, καὶ γιὰ τοῦτον ἐποῖκαν προβιλίζιν. Τῇ παρασκευῇ τῇ κδ' αὐγούστου ᾳτξῆ' Χριστοῦ ἐξέβησαν ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον τὰ ἄνωθεν δύο κάτεργα καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν, καὶ ἐπῆραν τοὺς μαντατοφόρους τοὺς Σαρακηνοὺς εἰς τὸν σουλτάνον· καὶ ἄνταν ἀπεσῶσαν τὰ αὐτὰ κάτεργα εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν, ἐμηνύσαν τοῦ σέρα Κάζα Τεγγαρὶ καὶ τοῦ

1) κουμουνιῶν. — 2) φυλακαῖς. — 3) τοὺς ὅρκους τοὺς συνειθισμένους. — 4) παλίος.

σὶρ Νικὸλ Ζευστουνία τοὺς μαντατοφόρους τῶν κουμουνίων τὸ ἔλα τους· οἱ πγοὶ μαντατοφόροι τῶν κουμουνίων ἐποῖκάν το νῶσιν τοῦ σουλτάνου, καὶ 'κεῖνος εἶπεν· 'Επεζᾶτε τοὺς μαντατοφόρους μου εἰς τὴν γῆν. Οἱ μαντατοφόροι εἶπάν του· 'Αφέντη, ὡρισμένοι εἴμεσταν ἀπὸ τὸν ῥῆγα τῆς Κύπρου νὰ μὲν βάλωμεν τοὺς μαντατοφόρους σου εἰς τὴν γῆν, ὥς που νὰ τελειώσῃς τὴν ἀγάπην, καὶ νὰ ἐβγάλουν καὶ οὔλους τοὺς Χριστιανοὺς ἀπὸ τὴν φυλακὴν, μηδὲν μετανώσῃς ὡς γοῖον ἐποῖκες καὶ ταῖς ἄλλας φοραῖς. Γρικῶντα ὁ σουλτάνος ὁ ὑπερήφανος τὴν συντυχίαν τοὺς μαντατοφόρους, πολλὰ ἐθυμώθην· καὶ εὑρέθην ἐκεῖ ὁ ἀμιρᾶς ὀνόματι Μεχλὴν Πέχνα (1), ὅπου ἦτον ἀφορμὴ καὶ ἀρχεύτην ἡ μάχη, καὶ πάντα ἐμπόδιζε τὴν ἀγάπην, καὶ ἦτον φουσκωμένος ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ Καζάτζε Γκαρὶ (2) ὅπου ἐκολάκευγεν (3) τὸν σουλτάνον νὰ μαλακτιάνῃ τὸν θυμόν του διὰ νὰ τελειωθῇ ἡ ἀγάπη, καὶ σηκόνεται ἔμπροστεν τοῦ σουλτάνου καὶ ἔδωκεν τοῦ αὐτοῦ σὶρ Καζᾶ β' φούσκαις (4), καὶ λαλεῖ του· Χοιρίδιν 'δετιποτένον (5), κομπόνεις τὸν ἀφέντην μου τὸν σουλτάνον! καὶ τότε ζητᾶτε τὴν ἀγάπην μὲ γελοῖον (6)· καὶ νᾶρτῃ ὁ ῥήγας τῆς Κύπρου νὰ μᾶς ποίσῃ, ὡς γοῖον μᾶς ἐποῖκεν καὶ ταῖς ἄλλαις φοραῖς! Καὶ πιάνει τον ἀπὸ τὰ γενεῖα (7) νὰ κόψῃ τὴν κεφαλήν του. Θωρῶντα ὁ ἄνωθεν Καζᾶς (8) τὴν ἀντροπὴν ὅπου ἔπαθεν, εἶπέν του· 'Αφέντη ἀμιρᾶ, δὲν κομπόνω τὸν σουλτάνον, ἀμμὲ λαλῶ τὸ μοῦ παράγγειλαν νὰ 'πῶ· καὶ σοὺ ἐδέρες (9) με; 'γειά σου, ἂν ἐπεθάναν ὅλοι οἱ Γενουβίσοι! καὶ θέλει ἔρτειν καιρὸς καὶ ὁ δαρμένος θέλει δέρειν (10)! Τότες εἶπεν τοῦ σουλτάνου· 'Αφέντη, τάσσομαί σου εἰς τὴν πίστιν μας, ἂν δὲν τελειώσῃς τὴν ἀγάπην, θέλουν ἔρτειν ἀπάνω σου τόσον φουσάτον, καὶ θέλουν σὲ 'ξηλοθρεύσειν καὶ τοὺς πτωχοὺς τοὺς πραμματευτάδες. 'Απάνω εἰς τοῦτα τὰ λογία, ἐσηκώθην ὁ παλαιὸς ἀμιρᾶς καὶ εἶπεν τοῦ σουλτάνου· 'Αφέντη, μηδὲν 'γριχᾷς ἐκείνου ὅπου σοῦ λαλεῖ διὰ τὸ 'δικόν του διάφορος,

1) Πεχνάς. il bassà Meclin becna. — 2) Καζάζε Γκαρέ. Casazecare. — 3) ἐβούλευγεν. — 4) δύο φουσκαῖς. — 5) οὐδετιποτένον. — 6) γέλοιον. — 7) ἀπαὶ τὰ γένεια. — 8) Καζάζης. Sire Casa. — 9) ἔδερές. — 10) ἀποῦ ἔδερεν θέλει δαρτῆν.

παρ' ἀγρίκα ἐκείνου ὅπου σοῦ λαλεῖ διὰ οὔλους τὸ διάφορος· οἱ λᾶς τῶν ἁρμάτων θέλουν νὰ ἦναι πάντα μάχη, διὰ νὰ κλέψουν καὶ νὰ σκοτώσουν(1)· καὶ γιὰ κείνους μόνον θέλεις ὅλον τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ σου νὰ κουρσεύεται καθημερινόν; ἔξευρε, πῶς ὁ ῥήγας τῆς Κύπρου εἶναι εἰς τὴν Δύσιν καὶ συνπιάζει φουσάτον ἀπὸ τοὺς ἀφέντας τοὺς χριστιανοὺς, καὶ ἔρχουνται νὰ 'ξηλοθρεύσουν τὴν γῆν σου(2)· καὶ ἀνισῶς καὶ μάθῃ πῶς ἐτελείωσες τὴν ἀγάπην, θέλει ἔρτειν χωρὶς ἁρμάδαν, καὶ 'μεῖς θέλομεν εἶσταιν ἀναπαμένοι· καὶ ἂν δὲν μοῦ 'γρικήσῃς, πολλοὶ θέλουν φύγει ἀπὸ τοὺς τόπους σου καὶ θέλουν πᾶν εἰς τόπους ἐλεύθερους καὶ στερεωμένους καὶ θαρρούμενους, καὶ ἄλλους θέλουν 'πάρειν αἰχμάλωτους. Ἀρώτα καὶ μάθε πῶς τὰ μακζενία(3) εἶναι γεμάτα πραμματείαις, καὶ δὲν εὑρίσκεται τινὰς ν' ἀγοράσῃ. Ποῦ εἶναι τὰ δουκάτα τοὺς Γενουβίσους; δὲν θωρεῖς πῶς ἦρταν παρκάτω τὰ κουμερκία σου, καὶ οἱ πραμματευτάδες δὲν ἔχουν τί νὰ ποίσουν; Καὶ ὡς γοῖον ἐκεῖνος ὅπου εἶμαι δοῦλός σου καὶ κρατούμενος [τῆς ἀφεντειᾶς σου, εἶναι χρῆσι] νὰ εἰπῶ τοῦ ἀφέντη μου ὅλην τὴν ἀληθείαν διὰ τοὺς γονεῖς μου καὶ διὰ τὸ διάφορος τοῦ μουσθλουμανίου, εἶπουν σοῦ το· προυμουτιάζω σου, τὸ κρίμαν τοῦ αἵματος ὅπου νὰ χενωθῇ καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ὅπου νὰ αἰχμαλωτευτοῦσιν, ὁ θεὸς γιὰ κείνους θέλειν τὸ ζητᾷν ἀπὸ 'ξαυτόν σου, καὶ ἀπὸ 'κείνους ὅπου σὲ κωλύουν(4) νὰ μηδὲν ποίσῃς ἀγάπην. Ὁ σουλτάνος εἶπέν του· Καλὰ λαλεῖς, καὶ ἀρέσκει μου νὰ τελειωθῇ ἡ ἀγάπη!

Τότες ἐσηκώθην ἄλλος ἀμιρᾶς πολλὰ θυμωμένος καὶ λαλεῖ τοῦ σουλτάνου· Ἀφέντη, ἔχε ἀπομονὴν, μήπως καὶ ὁ ῥήγας στραφῇ χωρὶς φουσάτον, [διότι] 'γρικῶντα πῶς ἡ ἀγάπη ἀρχεύτην, καὶ [θαρρεῖ πῶς τελειόνεται, φόρτζῃ νἄρτῃ χωρὶς φουσάτον, καὶ] τότε θέλειν γενῆν ἡ ἀγάπη εἰς τὴν ὄρεξίν σου(5). Ὁ σουλτάνος ἐπεθύμαν εἰς τοῦτον, καὶ ὄχι νὰ τε(λει)ωθῇ καὶ ἀπομάκριζεν· καὶ 'γρικῶντα τοῦ ἀμιρᾶ ἀπόμεινεν ὀλίγαις ἡμέραις καὶ ἐφέραν του μαντάτον, πῶς ὁ ῥήγας ἐστράφην χωρὶς καμμίαν βοήθειαν· καὶ

1) κουρσεύγουν. — 2) ἔρκοντά του θέλει μᾶς 'ξηλείψειν. — 3) μαχαζένια. magazeni. — 4) κωλύουσι. — 5) θέλει γίνειν εἰς πᾶσά σου ἀπλαζίριν.

μοναῦτα ἐξαναλόγισεν, καὶ δὲν ἄκουσε νὰ ποίσῃ τὴν ἀγάπην, ἀμμ' ἔδωκεν πάλε γραφαῖς τοῦ Καζατζὴν Γκάρε(1) καὶ ἔστρεψέν τον εἰς τὴν Κύπρον. Ὁ αὐτὸς σὶρ Καζᾶς διὰ ν' ἀπόβγῃ καὶ νὰ 'πῇ καὶ τὰ ἄπρεπά τους λογία ἐξέβην καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Κύπρον, ὁ ποῖος ἐξηγήθην τοῦ ῥήγα ὅλην τὴν ἀφορμήν.

Καὶ ὁ ῥήγας ἐξαναγράψεν του χαρτὶν καὶ ἐπέψεν του τἀμπρὸς ὀπίσω, καὶ ἠῦραν καὶ δύο σκλάβους Σαρακηνοὺς ὅπου εὑρέθησαν εἰς τὴν Κύπρον καὶ ἔπεψέν τους τοῦ σουλτάνου, ὁ ποῖος ἐποῖκέν τ᾽ διὰ τὴν ἐλευθερίαν τοὺς χριστιανοὺς, καὶ πάλε ἐστράφην εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν.

Καὶ ἐβγαίνοντα ὁ ῥήγας ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον νὰ πάγῃ εἰς τὴν Κερηνείαν, ἐκακούχισεν(2) καὶ 'ποῖκεν κἄποσαις ἡμέραις· καὶ ὅνταν ἐκαλλιτέρισεν(3), ἐγύρεψε νὰ μάθῃ τὸ πρᾶμμαν πῶς ἐδιάβην· καὶ εἶπάν τού το καταληπτῶς. Καὶ ὁ φρενιμώτατος(4) ῥήγας μοναῦτα ἐμήνυσέν το τοῦ Πάπα, πῶς ἐγίνην γή δουλία, καὶ πῶς τοῦ ἐδῶκαν οἱ ἀφένταις πολλὰ ξύλα, καὶ 'γρικῶντα πῶς θέλει νὰ γενῇ ἡ ἀγάπη, ἀπολογιάσεν τα ἀπὸ τοὺς ἀφέντας, καὶ εἶπαν καὶ ἡ ἀγάπη εἶναι τελειωμένη, καὶ τώρα εὑρισκούμεθαν(5) κομπωμένοι. Ὁμοίως ἐπῆρεν βουλὴν ἀπὸ τοὺς ἄρχοντές του, καὶ ἐπέψαν χαρτία μὲ μίαν σατίαν καὶ ἐπῆράν τα εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν, καὶ ἐδῶκάν τα εἰς τὴν γῆν, καὶ ἡ σατία ἐστράφην.

Θωρῶντα ὁ σουλτάνος πῶς ἐστράφην ὁ σίρε Καζᾶ Τζηνγκαρὲ, καὶ ἔφερεν ἔντιμον κανίσκιν καὶ ταπεινὸν χαρτὶν, εἶπεν εἰς τὸν ἐμαυτόν του· Φαίνεταί μου πολλὰ ἐταπεινώθην ὁ ῥήγας καὶ πολλὰ 'πεθυμᾷ τὴν ἀγάπην ἀπὸ τὸν φόβον του. Καὶ ἐννοιάζετον, ὅντκν δὲν εἶδεν τὰ χαρτία ὅπου ἔρριψεν ἡ σατία εἰς τὴν γῆν, ἡ ποία γραφὴ ἐλάλεν οὕτως· «Πρὸς τὸν ἠγαπημένον μας φίλον τὸν σουλτάνον Βαβυλωνίας, ὁ 'δικός σου φίλος ὁ ῥήγας τῆς Κύπρου [ὁ ῥὲ Πιὲρ] πολλὰ χαιρετίσματα. Γίνωσκε ὅτι γνώθομαι πολλὰ βαρυμένος ἀξ αὐτόν σου(6), ὅτι ἐσὺ μὲ τὴν ὄρεξίν σου καὶ εἰς

1) Καζαζέ Γκαρέ. — 2) ἐκακοψύχησεν. si amalò. — 3) ἐκαλλιωτέρισεν. — 4) φρόνιμος. — 5) εὑρέθημαν. — 6) ἀπὸ 'ξαυτῆς σου.

τὴν ἐζήτησιν τὴν δικήν σου ἔγραψες νὰ ποίσῃς ἀγάπην· τὸ ποῖον ἐγίνετον(1) εἰς τὴν ζήτησιν τοὺς Γενουβίσους καὶ τοὺς Βενετίκους μὲ τοὺς Καταλάνους, καὶ πολλὰ μὲ παρακαλῆσαν διὰ νὰ στερεώσω τὴν ἀγάπην· καὶ ἄνταν ἤλθαν οἱ μαντατοφόροι μου ἔμπροσθέν σου, τοὺς δὲ ἐθέλησες νὰ τοὺς τρώσῃς(2), τοὺς δὲ ἐδέραν τους ὀμπρός σου, καὶ ἐβάσταξές(3) το· καὶ μίαν ζητᾷς τὴν ἀγάπην καὶ ἄλλην μετανώθεις(4), καὶ μακρυνίσκεις· τοῦτον δὲν εἶναι τοὺς καλοὺς ἀφένταις, δείχνεις πῶς εἶσαι ἕνας ἀφέντης ὅπου σ' ἐψήλωσεν ἡ τύχη· καὶ ἐπειδὴ καὶ ὁ θεὸς ἐσυγχωρῆσέν το διὰ τὰ κρίματά μας καὶ ἐδῶκέν σου τούτην τὴν ἀφεντίαν, πρέπει νὰ πολομᾷς(5) ὡς γοῖον πολομοῦν οἱ ἀφένταις οἱ ῥηγάδες, ὅπου ἔχουν τὴν ἀφεντίαν ἀπὸ γεννήσεώς τους. Πρῶτον συμβουλεύτουν(6) μὲ τὴν βουλήν σου καὶ μὲ τοὺς ἐδικούς σου, καὶ μόνος καὶ μοναχός σου καὶ 'δὲ τὸν νοῦ σου, καὶ ἀνίσως καὶ ἔχεις ὄρεξιν νὰ τελειώσῃς τὴν ἀγάπην, τότε τὴν γυρεῦγε καὶ ζητᾷ την(7)· εἰ δὲ νὰ τὴν ζητᾷς καὶ νὰ τὴν ἀξαπολᾷς(8), [εἶναι πράγματα τοὺς χοντροὺς ἀνθρώπους· διὰ τοῦτον] τάσσω σου(9) εἰς τὴν πίστιν μου ὡς χριστιανὸς ὅπου εἶμαι, ὅτι οἱ ἀφένταις τῆς Δύσης ἐποῖκαν ὁρισμὸν εἰς τοὺς ἐφφικατόρους τους νὰ ποίσουν μεγάλην ἁρμάδαν νὰ καταιβοῦν ἀπάνω σου, καὶ ἐγὼ ἐκομπώθηκα ἀπὸ τοὺς Βενετίκους καὶ ἐκόμπωσα τοὺς καλούς μου συγγενάδες τοὺς ἀφένταις, λαλῶντά τους ὅτι ἔχομεν καλὴν ἀγάπην μεσόν μας· εἰς τοῦτον ἐμεῖναν καὶ δὲν ἤλθαν. Καὶ ἐπίστευσα εἰς τὰ λογία σου ὡς λογία ἀφέντη, καὶ ἔβγαλα τοὺς σκλάβους μου [τοὺς Σαρακηνοὺς] καὶ ἔπεψά σού τους, καὶ σοὺ κρατεῖς τοὺς χριστιανοὺς εἰς ταῖς φυλακαῖς. Διὰ τοῦτον [μὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ 'πάγω εἰς τὴν Δύσιν, καὶ] ἂν τὸ δώσῃ ὁ θεὸς ὡς θέλω, καταιβαίνω ἀπάνω σου καὶ θέλω σοῦ δώσει νὰ γρωνίσῃς(10) ἴντα ἄνθρωπος εἶμαι, καὶ ἔχω θάρρος εἰς τὸν θεὸν νὰ

1) ἡ πγοιὰ ἐγίνην. — 2) σκοτώσῃς. — 3) ἐβάσταξά. — 4) μηταγνώθεις. — 5) ποίσῃς. — 6) συμβουλεύτου. — 7) γύρευγε καὶ ζήτα την. — 8) μετανώνεις. — 9) προυμουτιάζω σου. — 10) καὶ ἐκδέκτου με καὶ ἔρκομαι νὰ σὲ 'δῶ, καὶ θέλεις μὲ ἀγνωρίσειν.

μοῦ δώσῃ τὸ νίκος(1). Καὶ πλημμελᾷς με, καὶ περίττου δὲν σοῦ γράφω χωρὶς νὰ ἦναι καιρὸς καὶ τόπος».

[Καὶ ὁ ῥήγας ἐδήγησεν τὸ κάτεργόν του καὶ πολλοὺς καβαλλάριδες, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Φράτζα.

Καὶ ἐλησμόνησα νὰ σᾶς 'ξηγηθῶ πῶς ἀλλάξαν τὸ κουντάτον ἀπαὶ τὸ πριντζάτο· καὶ πολομῶ νὰ τὸ 'ξεύρετε, καὶ θέλετε τὸ μάθειν εἰς τὸ στέψιμον τοῦ Τζάκου Τελαζανία.

Καὶ ἄνταν ἐστέφθην ὁ ἀφέντης ὁ ῥὲ Πιὲρ ὠρδινίασεν καὶ τὰφφίκια τοῦ ῥηγάτου τὰ χηράτα· τὸ πριντζάτον τῆς Ἀντιοχείας ἔδωκέν το τοῦ ἀδελφοῦ του τοῦ σὲρ Τζουὰν Τελουζουνία καὶ κοντοσταυλίκιν τῆς Κύπρου, καὶ τὸν ἀδελφόν του τὸν Τζάκο Τελουζουνία ἐποῖκέν τον κοντόσταυλον τῶν Ἱεροσολύμων, καὶ τὸν σὶρ Τουμᾶς τὲ Ἠμπελῆ συνεσκάρδον τοῦ ῥηγάτου, καὶ τὸν σὶρ Σιμοῦν Παπῆν πουντουλλιέρην τοῦ ῥηγάτου τῆς Κύπρου, καὶ τὸν σὶρ Ὀγκὲ Ἐμπεὲ τὸν ἰατρὸν τζασιλλιέρην τοῦ ῥηγάτου, καὶ τὸν σὶρ Πιὲρ Μαλοζὲ τζαμπερλάνον τῆς Κύπρου. Καὶ ὁ ῥὲ Πιὲρ ἁρμάστην μίαν ὄμορφην κόρην ἀπὸ τὴν Καταλωνίαν, τὴν Λιονόραν τὲ Ῥαοῦ, καὶ ἐστέφθην μὲ τὸν ἄνωθεν ῥὲ Πιὲρ ἀντάμα.]

Τὸ λοιπὸν ἀφίνομεν τὴν ἐξήγησιν τοῦ σκύλου τοῦ σουλτάνου, καὶ ἂς ἔλθωμεν εἰς ἄλλην τῆς ῥήγαινας, ὀνόματι Λινόρας, γυναίκα τοῦ ἄνωθεν ῥὲ Πιέρ. Ὁ καλὸς ῥήγας, ὡς γοῦν ἠξεύρετε καὶ ὁ δαίμων τῆς πορνίας ὅλον τὸν κόσμον πλημμελᾷ τον ἐκόμπωσεν τὸν ῥήγαν, καὶ ἔπεσεν εἰς ἁμαρτίαν μὲ μίαν ζητὶλ ἀρχόντισσα(2) ὀνόματι Τζουάνα Λαλεμὰ(3) γυναῖκαν τοῦ σὶρ Τζουὰν Τεμουντολὴφ τοῦ κυροῦ(4) τῆς Χούλου, [ἡ πγοιὰ ἦτον χήρα], καὶ ἀφῆκέν την ἀγγαστρωμένην μηνῶν η'. Καὶ πηγαίνοντα ὁ ῥήγας τὴν δεύτερην φορὰν εἰς τὴν Φρανγγίαν(5), ἔπεψεν καὶ ἔφερέν την εἰς τὴν αὐλὴν ἡ ῥήγαινα· καὶ τὸ νὰ ἔλθῃ ὁμπρός της, ἐτίμασέν την ἀντροπιασμένα λογία(6) λαλῶντά της· Κακὴ πολιτικὴ, [ἐσοὺ εἶσαι ἀποῦ μὲ] χωρίζεις

1) τὴν νίκην. — 2) ζητὴλ ἀρχόντισσαν. — 3) Λαλέμα. — 4) ἀφέντη. — 5) Φράτζα. — 6) ἄπρεπα λόγια.

ἀπὸ τὸν ἄντρα μου! Καὶ ἡ ἀρχόντισσα ἐμούλλωσεν· καὶ ἡ ῥήγαινα ὥρισεν ταῖς βάγαις της καὶ ἔρριψάν την χαμαὶ, καὶ [ἐφέραν] ἕναν 'γδὶν (1) [μέγαν μαρμαρένον] καὶ ἐβάλαν το ἀπάνω εἰς τὴν κοιλιάν της καὶ ἐκουπανίσαν πολλὰ πράμματα (2), διὰ νὰ ῥίψῃ τὸ βρέβος (3)· καὶ ὁ θεὸς ἐγλύτωσέν το καὶ δὲν ἔπεσεν. Θωρῶντα πῶς τὴν ἐτυράννιζεν ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ δὲν ἔπεσεν (4), ὥρισεν καὶ ἐσφαλίσαν την εἰς ἕναν σπίτιν ὡς 'πισαυρίου· καὶ ὅνταν ἐξημέρωσεν (5), ὥρισεν καὶ ἐφέραν την ὀμπρός της, καὶ ἐφέραν καὶ ἕναν χερομύλην, καὶ ἁπλῶσάν την χαμαὶ καὶ 'βάλαν το εἰς τὴν κοιλίαν της καὶ ἀλέσασιν α' πινάκι (6) σιτάριν ἀπάνω εἰς τὴν κοιλιάν της, καὶ ἐκρατοῦσάν την, καὶ δὲν ἔπεσεν τὸ παιδίν. Καὶ 'ποϊκέν της (7) πολλὰ κακὰ, καὶ μυρίσματα, τζίκναις, βρώμους, καὶ ἄλλα κακὰ, καὶ ὅσα ὠρδινιάζαν ἡ γιλλοῦδες, ἡ μαμμοῦδες· καὶ τὸ παιδὶν περίττου ἐδυνάμονεν εἰς τὴν κοιλιάν της. Ὥρισέν την νὰ πάγῃ ἔσω της [καὶ εἶπεν τῶν μαμμούδων ὅλων ὅπγοια τὴν πιάσῃ καὶ δὲν τῆς φέρῃ τὸ παιδὶν, νὰ κόβγῃ τὴν κεφαλήν της], καὶ ἐπαραγγεῖλεν τῆς ὑποτακτῆς της, ὅσον γεννήσῃ τὸ παιδὶν νὰ τὸ φέρουν τῆς ῥήγαινας· καὶ ἤτζου ἐγίνην τὸ βρέφος τὸ καθαρὸν καὶ ἄπταιστον (8). Καὶ μοναῦτα ὥρισεν ἡ κακὴ ῥήγαινα καὶ ἐπῆραν τὴν κακότυχην τὴν λειχοῦσαν εἰς τὴν Κερηνείαν, καὶ ἐβάλαν την εἰς τὴν γούφαν ἤτζου 'ματωμένην, καὶ ἐκεῖ ἐστεντίασεν πολλὰ ἀπὸ πᾶσα πρᾶμμαν στερευμένη ἀπὸ τὸν καπετάνον, διὰ νὰ τελειώσῃ τὸν κακὸν ὁρισμὸν τῆς ἄθεης καὶ κακῆς ῥήγαινας. Καὶ διαβαίνοντα ζ' ἡμέραις ὁ πρίντζης ἔπεψεν καὶ ἄλλαξεν τὸν καπετάνον [τῆς Κερήνειας] καὶ ἔβαλεν ἄλλον καπετάνον τὸν σὶρ Οὔνγκε Τατιαμὲ (9), ὁ ποῖος ἦτον συνγγενὴς τῆς ἀρχόντισσας· καὶ ὁ κουβερνούρης ὥρισέν τον κρυφὰ νὰ τὴν ἀναπαύσῃ διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ ῥηγός· ὁ ποῖος σὶρ Λουκὲς ἐγέμωσεν τὴν γούφαν μίαν κάναν χῶμαν [καὶ

1) 'κδίν. — 2) ἕναν καφίζην ἅλας. — 3) κοπέλλιν. — 4) τὸ ἔρριψεν. — 5) τὸ πωρνόν. — 6) ἀλέσαν δύο καφίζια. — 7) 'ποϊκάν της ἡ μαμμοῦδες. — 8) Καὶ ὅσον ἐγέννησεν ἐπῆράν τής το, καὶ τινὰς δὲν ἠμπόρησε νὰ μάθῃ ἴντα ἐγίνην τὸ παιδίν. — 9) 'Ογγέτ Ταντιαμέ.

ἤρτεν ὅσον ἔφτασεν ἀπάνω] καὶ ἔβαλεν κάτω πελεκάνον καὶ ἐκάρφωσάν την μὲ τὰ σανιδία, καὶ ἔδωκέν της ῥοῦχα καὶ ἐκοιμᾶτον· καὶ 'δήγαν [της] καλὰ, καὶ τὸ φᾶν της καὶ τὸ πγεῖν της. Τοῦτα οὖλα τὰ μαντάτα ἐφτάσαν εἰς τὴν Φραγγίαν εἰς τ' αὐτία τοῦ ῥηγὸς τῆς Κύπρου [ἀπὸ τοὺς συγγενάδες του].

[Καὶ 'γρικῶντα] ὁ ῥήγας ἔγραψεν τῆς ῥήγαινας πολλὰ θυμωμένα· Ἔμαθα τὸ κακὸν τὸ ἐποῖκες τῆς ἠγαπημένης μας κυρᾶ(1) Τζουάνας Λαλεμᾶ· διὰ τοῦτον τασσόμαι σου, ὅτι ἀνισῶς καὶ ἔλθω εἰς τὴν Κύπρον μὲ καταυγοδίον βοηθῶντος θεοῦ, θέλω σοῦ ποίσειν τόσον κακὸν ὅπου νὰ τρομάξουν πολλοί· διὰ τοῦτον πρὶ νὰ ἔλθω ποῖσέ [της] τὸ χειρότερον τὸ νὰ 'μπορίσῃς. Καὶ ἄνταν ἐπεριλάβεν ἡ ῥήγαινα τὰ χαρτία, ἐμήνυσεν τοῦ καπετάνου τῆς Κερηνείας νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Λευκωσίαν, καὶ ἐμηνῦσέν του νὰ φέρῃ καὶ τὴν γυναῖκάν του κρυφὰ [διὰ] νὰ τὴν ζητήσῃ τῆς ῥήγαινας τὴν ἄνωθεν ταμὲ(2) Τζουάνα νὰ τὴν ἐβγάλῃ ἀπὸ τὴν γούφαν· καὶ οὕτως ἐγίνετον, καὶ ἐβγάλαν την ἀπὸ τὴν γούφαν, καὶ εἶπάν της· Ἐμεῖς ἐπήγαμεν εἰς τὴν ῥήγαιναν καὶ ἐπαρακαλέσαμέν την καὶ ἐβγάλεν σε, καὶ [τὴν αὐγὴν νὰ πάγῃς εἰς τὴν χώραν, καὶ] εὐχαρίστου(3) της. Καὶ ἐπέψαν την εἰς τὴν χώραν. Ἡ ῥήγαινα ὥρισεν καὶ ἐφέραν την ὀμπρός της, καὶ ἔρισεν καὶ ἐστρέψαν της ὅ,τι τῆς ἐπῆραν ἀπ' ἔσω της· καὶ εἶπέν της ἡ ῥήγαινα· Ἂν θέλῃς νὰ ἤμεστεν φίλεναις καὶ νἄχῃς τὴν ἀγάπην μου, ἔμπα εἰς κανέναν μοναστῆριν(4). Ἡ πγοία κυρὰ Τζουάνα εἶπέν της· Εἰς τὸν ὁρισμόν σου, κυρά μου· ὅρισ' με εἰς ποῖον μοναστῆριν νὰ πάγω. Καὶ ὥρισέν την νὰ πάγῃ εἰς τὴν ἁγίαν Φωτεινὴν ἡ λεγομένη Σάτα Κλέρα(5). Ἡ ἄνωθεν καβαλλαρία ἐποῖκεν χρόνον ἕναν εἰς τὴν γούφαν τῆς Κερηνείας καὶ εἰς τὸ μοναστῆριν, καὶ ἡ ὁμορφία [της] δὲν ἐπαρακατέβην.

Ἠξεύρετε, ὅτι ὁ αὐτὸς ῥὲ Πιὲρ εἶχεν ἄλλη μίαν καύχαν τὴν Τζίβαν Τεσταντιλίου, γυναῖκαν τοῦ σὶρ Γρινιὲρ Λεπεντίτ(6)· καὶ διατὶ ἡ ἄνωθεν

1) τάμε. — 2) τάμε. — 3) εὐχαριστοῦ. — 4) γίνου μοναχή. — 5) Φ. τὴν Σάντα Κλέραν. — 6) τοῦ Σιγκρινῆ Ἐλτὲ Πεντὶτ, ὀνόματι Τζάκα.

τάμου Τζίβα ἦτον 'παντρεμένη(1), δὲν ἠμπόρησε νὰ τῆς ποίσῃ δισπλαζίριν· καὶ εἶπέν μού το ἡ πεθέρα τοῦ Γεωργίου ἡ Μαρία τοῦ Νούζη τοῦ Καλογήρου, τοῦ γερακάρη τοῦ σὶρ Γχαρὴν Τεζηπλὲτ εἰς τὸ χωρίον τὴν Γαλάταν, ὅτι ἀγρωνίζε τον καὶ 'δουλεῦγέν του, καὶ ἔξευρέ το.

Πάλε νὰ ἔλθωμεν εἰς τὸ ἐτραβενίασεν διὰ τὸ πταῖσμαν τῆς ῥήγαινας· ὁ ἀρχέκακος διάβολος τῆς πορνίας ἔμπηκεν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ μισὲρ Τζουὰν Τεμόρφου τοῦ κούντη Τερουχᾶς, καὶ ἐπίασέν τον πολλὴ καὶ μεγάλη ἀγάπη ἀπάνω τῆς ῥήγαινας, καὶ ἐποῖκεν πολλοὺς τρόπους καὶ τόσα ἔδωκεν τῶν μαυλιστρίων, ὅτι ἀρχεύτην καὶ ἐτελειώθην, καὶ εὑρέθησαν ἀντάμα· καὶ ἐφανερώθην(2) τὸ πρᾶμμαν εἰς ὅλην τὴν χώραν πῶς ἐγίνην τίτοια παρανομία, καὶ οὖλος ὁ λαὸς δὲν ἠξηγᾶτον ἄλλον, τόσον ὅτι ἐξηγοῦντάν το καὶ τὰ κοπελλία. Τὸ λοιπὸν ἐμάθαν το τ' ἀδελφία τοῦ ῥήγα καὶ ἐπικράνθησαν πολλὰ, καὶ ἐννοιάζουνταν πῶς νὰ διαβῇ(3) τὸ μέγαν κακὸν τοῦτον, διὰ νὰ μηδὲν γενηθῇ τίποτες ἄλλον, ὡς γοῖον ἐγίνην. Μέσα εἰς τοῦτον ἦλθεν ὁ μισὲρ Τζουὰν Βισκούντης ὁμπρός του, τὸν ὥρισεν εἰς τὸ ἔβγα του νὰ 'παίρνῃ σκοπὸν τὸ σπίτιν του, καὶ ἀρχέψαν οἱ ἀφένταις νὰ τὸν ἀρωτοῦν περὶ τῆς ἀφορμῆς τῆς κυρᾶς τῆς ῥήγαινας, καὶ ἐρωτῆσάν τον ἀνισῶς καὶ εἶναι ἀληθεία. Καὶ ὁ καλὸς καβαλλάρης εἶπέν τους, ὄχι(4)· καὶ εἶπεν· Ἀφέντaις, τίς ἐμπορεῖ νὰ κρατήσῃ τὰ στόματα τοὺς λᾶς(5), οἱ ποῖγοι εἶναι ὅτοιμοι νὰ (λα)λοῦν κακὸν διὰ τὸν πασάναν, καὶ τὸ καλὸν τοὺς ἄλλους νὰ τὸ κρύψουσιν; καὶ λαλεῖ πάλε· Ὁ θεὸς τὸ 'ξεύρει, ὅτι τὴν ὥραν ὅπου τὸ ἐγρίκησα ἐφτάσα νὰ πέσω χαμαὶ ἐλλιγωμένος(6), καὶ δὲν ἠξεύρω ἴντα νὰ ποίσω. Ὁ ἀφέντης μου ὁ ῥήγας ἐδῶκέν(7) μου τὸ βάρος νὰ 'παίρνω σκοπὸν τὸ τιμημένον του σπίτιν περίττου παρὰ τοὺς ἀδέλφους του. Τότε λαλοῦν του· Φίλε, ὁ φανός μας εἶναι νὰ τὸ μάθῃ ἐξ αὐτόν σου παρὰ ἀπὸ ἄλλον τινάν. Ὁ καλὸς καβαλλάρης ἐπῆγεν ἔσω του καὶ ἔγραψεν τοῦ ῥηγὸς ἕναν ἀτζαλον χαρτὶν τὸ ποῖον ἐλάλεν οὕτως(8).

1) Ὑπαντρη. — 2) ἐγέμωσεν. — 3) 'σαστῇ. — 4) ἀφένταις, ψέματα εἶναι. — 5) ἀνθρώπους. — 6) νὰ 'λλιγωθῶ. — 7) ἔδωκέν. — 8) ὡς κάτω δηλοποιᾷ.

«Τρισεντιμότατέ μου ἀφέντη, ὀπίσω εἰς τὰ ῥηγάτα(1) εἶμαι κρατούμενος εἰς τὴν ἀφεντίαν σου, νὰ 'ξεύρῃ ἡ ἀφεντία σου, ὅτι ἡ τρισυψηλοτάτη μας κυρὰ ῥήγαινα ἡ ἁγία σου συμβία εἶναι καλὰ καὶ τ' ἀδελφία σου, καὶ ἔχουν μεγάλην 'πεθυμίαν ν' ἀξιωθοῦν νὰ σὲ 'δοῦσιν. Ἀποὺ τὰ μαντάτα τὰ εἶναι εἰς τὸ νησὶν, καταραμένη νὰ ἦναι ἡ ὥρα ὅταν(2) ἐννοιάστηκα νὰ σοῦ γράψω, καὶ τρισκατάρατη ἡ 'μέρα ὅπου μὲ ἀφῆκες βιγλάτορον τοῦ σπιτιοῦ σου, νὰ ζουρώσω τὴν καρδιάν σου(3) νὰ σοῦ 'ξηγηθῶ τὰ μαντάτα· ὅμως θέλω νὰ τὰ μουλλώσω, καὶ φοβοῦμαι τὴν ἀφεντιάν σου μηπῶς καὶ 'γρικήσῃς τα ἀπ' ἄλλον, καὶ θέλω κατηγορηθῆν καὶ θέλω παιδευτῆν· διὰ τοῦτον λαλῶ σου καὶ παρακαλῶ τὸν θεὸν καὶ τὴν ἀφεντιάν σου [ὁποῦ ναὺρέθηκα βωβὸς] νὰ μὲν 'πάρῃς δεσδένιον. Ἐξηγηθῆκαν εἰς τὴν χώραν, ὅτι ἐπλάνεσεν τὴν ἀρνάν σου καὶ εὑρέθην μὲ τὸν κλιάρον(4), καὶ λαλοῦν πῶς ὁ κούντη Τερουχᾶς ἔνε εἰς μεγάλην ἀγάπην μὲ τὴν κυράν μας τὴν ῥήγαινα, ἀμμὲ φαίνεταί μου καὶ εἶναι ψέματα· καὶ ἂν εἶχα τὴν ἀφεντίαν, ἔθελα ψηλαφήσειν(5) ἀπόθεν καὶ ἀποὺ τίναν ἐβγῆκεν τοῦτος ὁ λόγος, καὶ ἔθελα ποίσει νὰ μηδὲν ἦναι ἀπότορμος τινὰς τίτοιαις ἀντροπαῖς νὰ 'ξηγᾶται. [Καὶ διὰ τοῦτο μηδὲν μοῦ ὀργισθῇς, καὶ ἔχοντα καὶ ἐγρίκησα κατὰ τὸ μοῦ ἐποῖκες τὸ ἐγρίκησα ἐμήνυσα τῆς βασιλείας σου· καὶ παρακαλῶ τὸν θεὸν νὰ ἔλθῃ ἡ ἀφεντία σου νὰ 'ξετάσῃς τὸ πρᾶμμα καὶ ναὺρεθῶ ψεματάρης, καὶ νὰ παιδευτῇ ἐκεῖνος ὁποῦ ἀποτόρμησεν καὶ ἐσύντυχεν τίτοιον πρᾶμμαν.] Ταπεινὰ σὲ παρακαλῶ τὴν ἀφεντίαν σου, διὰ τὸν θεὸν καὶ διὰ τὴν καλὴν(6) ζωὴν τῆς βασιλείας σου. Ἐγράπτη ἐν τῇ πόλει Λευκωσίᾳ ιγ' δικεβρίου ᾳτξη' Χριστοῦ.»

Ὡς γοῦν σᾶς ἐξηγήθηκα ὀπίσω τὴν ἀγάπην τὴν εἶχεν ὁ ῥήγας μὲ τὴν ῥήγαιναν, καὶ διὰ τὴν ἀγάπην τὴν εἶχεν ἐπρουμουτίασέν της ὅπου νὰ εὑρίσκεται νὰ 'παίρνῃ τὸ ἀποκαμίσον της νὰ τὸ βάλλῃ τὴ νύκταν εἰς τὴν ἀγκά-

1) ῥικουμαντιάσματα. — 2) ἄνταν. — 3) λαβώσω τὴν καρδίαν μου, καί. — 4) ὁ κούντη τὲ Ῥουχᾶς ἐτάνυσεν εἰς τὸ σκουτέλλιν σου. — 5) γυρέψειν νὰ μάθω. — 6) μακρειάν.

λην του νὰ κοιμᾶται, καὶ ἐποῖκεν τὸν τζαμπερλάνον του νὰ 'παίρνῃ πάντα μετά του τὸ 'μάτιν τῆς ῥήγαινας καὶ νὰ τὸ βάλουν εἰς τὸ κρεβάτιν του. Εἰ δὲ καὶ τινὰς πῇ(1), ἔχοντα καὶ εἶχεν τόσην ἀγάπην, πῶς εἶχεν β' καύχαις; τοῦτον ἐποῖκέν το ἀπὸ πολλὴν λουξουρίαν τὴν εἶχεν, ὅτι ἦτον παιδίος ἄνθρωπος(2).

Καὶ ἐφέραν τὸ χαρτὶν, νύκταν ἐδιάβασεν τὰ σκοτανὰ μαντάτα(3) ὅπου τοῦ ἐφέραν, καὶ παραῦτα ὥρισεν τὸν τζαμπερλάνον καὶ ἐσήκωσεν τὸ 'μάτιν(4) τῆς ῥήγαινας ἀπαὶ τὴν ἀγκάλην του, ὁ ποῖος ἦτον ὁ 'Ιωάννης τῆς Τζάμπρας, καὶ εἶπέν του, πλεῖον μηδὲν τὸ βάλῃ. Τότε ἀναστέναξεν καὶ εἶπεν· ἀνάθεμα τὴν ὥραν καὶ τὴν ἡμέραν ὅπου μοῦ 'δῶκαν(5) τὸ χαρτίν· καὶ τοῦτο ἐγίνετον, ὅτι ἡ σελήνη ἦτον εἰς τὸν Αἰγόκερων ὅταν ἐγράφετον. Ὁ ῥήγας ὡς φρένιμος, τινὸς δὲν ἔδειξεν φανὸν, καὶ πολλὰ ἐσφίνγκετον νὰ δείξῃ ἀλεγρέτζαν καὶ δὲν ἠμπόρεν(6). Θωρῶντά τον οἱ καβαλλάροι τῆς συντροᾶς του(7), πῶς τὸ πρόσωπόν του ἦτον πολλὰ δημένον, [ὁποιὸς πάντα ἦτον πολλὰ χαρούμενος], ἀρωτῆσάν του καὶ εἶπάν του· Πέ μας τὸ κρυφόν σου, μηπῶς καὶ 'σασῶμέν το(8), ἢ νὰ μοιραστῇ ἡ πλῆξίς σου μετά μας. Ὁ ῥήγας ἀναστέναξεν καὶ εἶπεν· 'Ηγαπημένοι μου φίλοι, παρακαλῶ τὸν θεὸν τιτοίαν μαντατοφοργίαν νὰ μὲν δοθῇ ποτὲ τοὺς φίλους μου, οὐδὲ τοὺς ἐχθρούς μου, ὅτι πολλὰ πικρὸν καὶ φαρμακερὸν εἶναι, καὶ δὲν ἠπορεῖ νὰ μοιραστῇ, ἀμμὲ γινίσκεται ὡς γοῖον ἕναν κόμπον(9) εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ οὕτως εἶναι εἰς τὴν καρδιάν μου, καὶ δὲν ἠμπορεῖ τιτοῖον μαντάτον νὰ τὸ 'σάσῃ τινὰς ἄλλος παροὺ(10) ὁ παντοδύναμος· καὶ ἀγρωνίζω καθολικὰ ὅτι ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων(11) εἶναι ἀγκρισμένος μετά μου, ὅτι δὲν μ' ἐκάνεσεν(12) τὸ ψυσικὸν τὸ μοῦ ἔδωκεν ἀπὸ τοὺς γονεῖς μου, ἀμμὲ ἐγύρεψα νὰ 'πάρω τὸ δὲν εἶχαν γοῖ γονεῖς μου,

1) Καὶ λαλοῦν πολλοί. — 2) καὶ ἦτον καὶ παίδιος. — 3) τὸ σκοτεινὸν μαντάτον. — 4) ἀποκάμισον. — 5) 'φέραν. — 6) νὰ γίνῃ ἀλλέγρος, καὶ ἡ πλῆξι δὲν τὸν ἄφινεν. — 7) ὁποῦ ἦσαν μητά του. — 8) φόρτζῃ νὰ τὸ 'σάσωμεν. — 9) ἕνας κόμπος. — 10) παρά. — 11) βασιλέων. — 12) ἀκάνεν.

καὶ γιὰ τοῦτον ἐβάλεν τοὺς φίλους μου νὰ πάρουν βεντέτταν(1) καλλίον παρὰ τοὺς ἐχθρούς μου· διατὶ λαλεῖ, φύλαξόν με ἀπὸ 'κείνους ὅπου θαρρῶ, διατὶ ἐκείνους ὅπου δὲν ἀποθαρρῶ βλεπόμαι. Καὶ οἱ πτωχοὶ οἱ καβαλλάριδες ἐπέσαν εἰς μεγάλην πλῆξιν, καὶ ἀρωτῆσαν τοὺς δουλευτάδες του ἀνισῶς καὶ ξεύρουν τίποτες εἰς τούτην τὴν ὑπόθεσιν.

Τὸ λοιπὸν θωρῶντα ὁ ῥήγας πῶς δὲν εἶχεν πλεῖον δουλίαν εἰς τὴν μεργίαν(2) τῆς Δύσης, καὶ ἐθάρρεν ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ σουλτάνου ἐγίνην, ἀποχαιρέτησεν τοὺς ἀφένταις τῆς Δύσης καὶ ἐνέβην εἰς τὸ κάτεργόν του καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Κύπρον. Καὶ ἐπροσδέχτησάν τον ὡς γοῖον ἦτον τὸ συνῆθιν τὸ ῥηγάτικον, καὶ ἐποίκασιν ἑορτὴν καὶ χαρὰν ἡμέραις ὀκτώ.

Τὸ λοιπὸν εἶναι χρῆσι νὰ ἔλθωμεν εἰς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ κούντη τοῦ μισὲρ Τζουὰν Τεμόρφου. Ὅνταν ἦλθεν τὸ μαντάτον εἰς τὴν Κύπρον πῶς ὁ ῥήγας ἐτελείωσεν ταῖς δουλίαις του καὶ ἦτον ἕτοιμος νὰ στραφῆ εἰς τὴν Κύπρον, ὁ ἄνωθεν μισὲρ Τζουὰν Τεμόρφου ἐπίασέν τον μεγάλη ἔννοια διὰ τὸ ἔλα τοῦ ῥηγὸς, μηπῶς καὶ εἴπάν του τὰ μαντάτα ἡ ἀμουροῦζαίς του διὰ τὸ πεῖσμαν τῆς ῥηγαίνας, ἔπεψέν τους δύο κομματία πανὶν κοττένον σκαρλάτον, τὸ ἕναν τῆς τάμου Τζουάνας Λαλεμὰν καὶ τὸ ἄλλο τῆς τάμου Τζίβας τῆς Καντελίου, ὀξὺν φίνον, καὶ ὀνομίσματα χιλία ἄσπρα τῆς Κύπρου πᾶσα μιᾶς, καὶ ἔπεψεν παρακαλητάδες νὰ προυμουτιάσουν νὰ μὲν 'ποῦν τινὸς τίποτες, οὐδὲ τοῦ ῥηγὸς, ὅμως ἀνὲν καὶ ἄλλον ν' ἀγρικήσουν νὰ τὸν ἀβγάλουν πταίσθην. Καὶ ἡ ἀρχόντισσαις ἐπρουμουτιάσαν τοῦτο νὰ τὸ ποίσουν· καὶ ἤτζου ἐποίκασιν. Ὡς γοῖον ἔρχετον ὁ ῥήγας εἰς τὴν θαλασσαν, ἤρτέν του μία φουρτούνα μεγάλη, καὶ ἐπῆρεν τάμμαν ὄντα νἄρτῃ μὲ τὸ καλὸν εἰς τὴν Κύπρον νὰ γυρέψῃ ὅλα τὰ μοναστήρια τῆς χώρας νὰ τὰ προσκυνήσῃ· καὶ ἐπέσωσεν μὲ τὸ καλὸν καὶ ἤρτεν εἰς τὴν Λευκωσίαν καὶ ἐπῆγε νὰ προσκυνήσῃ τὰ μοναστήρια· πρῶτα ἐπῆγεν εἰς τὸ μοναστῆριν τὴν Σάτα Κλέρα(3), καὶ ἔδωκεν τοῦ μισὲρ Τζουάνη Μουστρὶ

1) βεττέταν. — 2) μερίαν. — 3) Comme la version du manuscrit d'Oxford est tout à fait différente de celle du manuscrit de Venise, nous croyons

πολλὰ καρτζὰ(1) καὶ ἐβάσταν μετά του· καὶ ἐπῆρεν ὁρισμὸν ἀπὸ τὴν 'γουμένην καὶ ἐνέβησαν εἰς τὰ κελλία τῶν καλογρήων. Ἀφὸν ἐπροσκύνησεν καὶ ἐνέβην καὶ εἰς τὸ κελλὶν τῆς τάμου(2) Τζουάνας Λαλεμὰν, καὶ ἐκείνη ἐγονάτισεν νὰ φιλήσῃ τὸ χέριν(3) τοῦ ῥηγὸς, καὶ ὁ ῥήγας ἐπερίλαβέν την μὲ μεγάλην ἀγάπην, καὶ ὥρισεν καὶ ἐδῶκάν της ὀνομίσματα ,α' γρόσια ἀργυρᾶ(4)· [καὶ εἶπέν της· Τίς σοῦ εἶπεν νὰ γενῇς καλογρήα ἤτζου; — Ἐστέντιασα εἰς τὸν (ψεύτικον) κόσμον, καὶ ἀς στεντιάσω καὶ εἰς τόν καλὸν]· καὶ ὥρισέν την μοναῦτα νὰ ῥίψῃ τὸ μοναχικὸν σχῆμαν καὶ νὰ πάγῃ ἔσω του, γιατὶ χωρὶς τὸ θέλημάν της τὰ ἐφόρησεν διὰ τὸν ὁρισμὸν τῆς ῥήγαινας· ὁ ῥήγας ἐπῆγεν καὶ ἐπροσκύνησεν εἰς τὰ μοναστήρια καὶ ἔδωκεν εἰς

devoir la donner ici en entier : Καὶ ὡς γοιὸν ἔρκετον ἠὗράν τον μεγάλαις σκλεργιαῖς, καὶ ἤτον νὰ χαθῇ, καὶ ἐπῆρεν τάμμαν νἄρτῃ εἰς τὴν Κύπρον καὶ νὰ γυρίσῃ ὅλα τὰ μοναστήρια καὶ 'Ρωμαΐκα καὶ Φράγκικα, καὶ ὅσην χρῆσιν ἔχουν νὰ τὰ 'δηγήσῃ.

Καὶ ὁ μισὲρ Τζουὰν Τεμόρφους μανθάνοντά το πῶς ὁ ῥήγας ἔμαθέν το, ἔπεσεν εἰς μεγάλην ἔννοιαν διὰ τὸ ἔλα τοῦ ῥηγὸς, καὶ ἐννοιάστην νὰ 'σάσῃ τὴν δουλειάν του, νὰ σκεπάσῃ τὸ κακὸν τὸ ἐποΐκεν τοῦ ῥηγός· καὶ ἐξενίασε ταῖς δύο καύχαις, τὴν μίαν, μίαν πάλλαν παννὶν ὀξὺν καὶ χίλια γρόχια ἀργυρᾶ, καὶ τὴν ἄλλην, μίαν πάλλαν παννὶν σχαρλάτον καὶ χίλια γρόχια ἀργυρᾶ· καὶ ἐπαρακάλεσέν ταις, ἐλθόντος του ὁ ῥήγας καὶ ἀρωτήσει ταις διὰ τὴν ἀφορμὴν τῆς ῥήγαινας διὰ 'λλόγου του, νὰ τοῦ 'ποῦν· 'Εμεῖς ξεύρομεν πῶς εἶναι τιμημένη ἡ κυρά μας, ἀμμὲ τὸ κακὸν ἐποΐκέν το ὁ μισὲρ Τζουὰν Βισκούντης, ὅτι ἐβάρτην νἀντροπίασῃ τὴν κυράν μας, καὶ 'κείνη ὡς φρόνιμη τίτοιον πρᾶμμαν δὲν ἤτον νὰ ποίσῃ· καὶ ἐμάθαμεν πῶς τὸν ἐξετίμασεν καὶ ποΐκέν του μεγάλαις ἀντροπαῖς· καὶ κεῖνος ἐθέλησεν νὰ σηκώσῃ τὴν πομπήν του καὶ νὰ τὴν βάλῃ εἰς τὴν κυράν μας καὶ εἰς τὸν ἀφέντην τὸν κούντην.

Καὶ ἐλθόντος του ὁ ῥήγας εἰς τὴν Κύπρον ἐποΐκαν χαραῖς καὶ λιτανίαις· καὶ ἐμπάσαν τον καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν αὐλήν του· καὶ ἤτον δύο στάντζιαις, ἡ μία τῆς ῥήγαινας μὲ ταῖς βάγιαίς της, καὶ ἡ ἄλλη μεριὰ ὁ ῥήγας μὲ τοὺς καβαλλάριδες καὶ παρούνιδές του· ἡ στάντζια τοῦ ῥηγὸς ἡ μεριὰ τοῦ ποταμοῦ. Καὶ τὴν ῥήγαιναν δὲν ἠθέλησεν νὰ τὴν ἰδῇ· τὸ ποιὸν ἀπλίκιν ἤτον περίφημον εἰς ὅλον τὸν κόσμον.

Καὶ 'πισαυρίου ὁ ῥήγας, κατὰ τὸ ἐτάκτην, ν' ἀγιτιάσῃ τὰ μοναστήρια, ἐπῆρεν μαστόρους καὶ γραμματικοὺς νὰ νοτιάσουν τοὺς ὀξόδους ὁποῦ 'θέλαν νὰ γενοῦν. Καὶ μέσα εἰς πολλὰ τὰ ἐγύρισεν, ἐπῆγεν εἰς τὴν Σάντα Κλέρα.

1) πολὺν λογάριν. — 2) τάμε. — 3) πόδιν. — 4) mille grossi d'argento.

πᾶσα ἕναν διὰ τὴν ψυχήν του(1). Καὶ ἦλθεν εἰς τὴν αὐλὴν ὁ ῥήγας, καὶ ἔρισεν καὶ ἐφέραν ὀμπρός του ταῖς δύο ἀρχόντισσαις καὶ ἔβαλέν ταις εἰς μίαν τζάμπραν καὶ ἐκεῖ ἐξετάσεν ταις κρυφὰ διὰ τὸν λόγον ὅπου εἶπαν· καὶ ὡς γοῖον ἐπροείπαμεν ἦτον κ' αἱ δύο ἀρχόντισσαις συμβουλεμέναις(2)· καὶ ἐξέτασεν πᾶσα μίαν χωρία, καὶ ἐδῶκαν καὶ ἡ δύο ἕναν λόγον εἰς τὸν ῥῆγα, καὶ δὲν ἠμπόρησε νὰ μάθῃ τίποτες ἀπὸ ξαὐτῆς τους, ἀμμὲ εἶπάν του· Ἤξευρε πῶς ἡ ῥήγαινα ἐσκανταλίστην μὲ τὸν μισὲρ Τζουὰν Βισκούντην, καὶ ἐτίμασέν τον, καὶ ἐκακώθην της, καὶ γιὰ τοῦτον ἔγραψεν τῆς βασιλείας σου τὸ χαρτίν. Πάλε εἶπαν· Ἀφέντη, ξεύρεις, πῶς ἡμεῖς οὐδὲν εἴμεστεν εἰς τὴν γράσαν σου(3), ἀμμὲ ἐκεῖ ὅπου ὁ κούντη Τερουχᾶς ἕνι καλός σου δοῦλος, πῶς νὰ τὸν συκοφαντήσωμεν ἄδικα; Τὸ λοιπὸν ἔμεινεν ὁ ῥήγας κονμπωμένος ἀπὸ ταῖς δύο ἀρχόντισσαις, καὶ 'θάρρησεν πῶς τοῦ εἴπασιν ἀληθεία. Καὶ εἰς τούτην τὴν λογὴν ἐπέρασεν ἡ αὐτὴ δουλία, ὡς γοῖον ἐγὼ ἔμαθα ἀπὸ τὴν κυρὰ Λόζε τὴν βυζαστρίαν τῶν κόρων τοῦ σὶρ Σιμοὺν Ταντιότζε, ἡ ποία ἦτον παροίκισσα τοῦ κούντη Τερουχᾶς, καὶ 'κείνη ἤξευρέν το καθολικὰ, ἡ μάνα τοῦ 'Ιωάννη τοῦ Μαγείρου.

[Καὶ ἐκείνου ἡ καρδία του δὲν ἐπίστευσεν, διότι ἡ ὀσκιά του ἦτον ἕνας λείοντας, καὶ ὄμορφον κορμὶν καὶ βαλτίσιμος ἄνθρωπος καὶ γνωστικὸς καὶ σοφὸς καὶ χαριτωμένος ἀπὸ τὸν θεὸν καὶ φαντασικός.]

Ταραχὴ ἀποῦ 'γίνην οἱ Γενουβίσοι μὲ τοὺς Βενετίκους. 'Εχρονίας ατξη' Χριστοῦ ἕνας Γενουβίσος ἔπηγεν εἰς τὸν ποῦντον τῆς 'Αμμοχούστου νὰ ἐμπῇ εἰς τὸ καράβιν του, καὶ δὲν ηὗρεν βάρκαν γενουβίσικην, ἐπῆγεν εἰς τὸ καράβιν τοὺς Βενετίκους καὶ παρακάλεσέν τους νὰ τὸν σηκώσουν νὰ τὸν βάλουν εἰς τὸ καράβιν του τὸ Γενοβίσικον· καὶ δὲν ἐθελῆσαν νὰ τὸν σηκώσουν, καὶ 'κεῖνος ἐτιμάσεν(4) τους πολλά. Τότες οἱ ἄνθρωποι τῆς βάρκας οἱ Βενετίκοι ἐδέραν τὸν Γενουβίσον· καὶ ὁ Γενουβίσος ἐπῆγεν καὶ ἀγκάλεσεν εἰς τὸν παλίον τους ὀνόματι Τζουὰν Τεμολῆς, καὶ δὲν ἐθέλησε

1) πολὺν ψυχικόν. — 2) βουλεμέναις. — 3) εἴμεστεν ὑπόδουλαίς σου, καὶ τὸ δὲν 'ξεύρομεν, οὐδὲ ἐμάθαμεν. — 4) ἐτίμασέν.

νὰ τοῦ ἀκροθῆ· καὶ 'κεῖνος μοναῦτα ἐξηγήθην το τοὺς συντρόφους του. Οἱ Γενουβίσοι ἦτον ἀγγωμένοι, ἦλθαν εἰς τὴν λότζαν τοὺς Βενετίκους καὶ ηὗραν τὰ ῥαβδία τοὺς ῥαβδουχοὺς (1) τοὺς Βενετίκους καὶ ἦτον καὶ ζωγραφισμένα, καὶ ἐτζαχίσαν τα ἀπάνω τους μικρὰ μικρὰ, καὶ ἐσύραν σπαθία καὶ ἐτρέξαν τοὺς Βενετίκους, οἱ ποῖγοι ἐφύγαν καὶ ἐνέβησαν εἰς τὰ δώματα τῆς λότζας τους (2), καὶ ἐστάθησαν καὶ ἐδιαφεντεύγουνταν. Τότες οἱ πραμματευτάδες οἱ Γενουβίσοι ἐνέβησαν εἰς τὰ δώματα τοῦ κουμερκίου, ὅπου εἶναι κοντὰ τῆς λόντζας, καὶ ἐσύραν ἡ μία μερία τῆς ἄλλης πέτραις, καὶ οἱ Βενετίκοι ἐσύραν τοὺς Γενουβίσους βερετσυνίαις· καὶ ἀπὸ τοὺς Γενουβίσους ἦλθε μία πετρία καὶ ἔδωκεν τοῦ παλίου [τοὺς Βενετίκους] εἰς τὸ χέριν καὶ ἐλαβῶσέν τον. Ὅταν ὁ καπετάνος ἔνωσεν τὴν ταραχὴν, μοναῦτα ἐπέψαν τὸν βισκούντην καὶ πολλοὺς λᾶς τῶν ἁρμάτων νὰ κόψουν τὸ σκάνταλον, καὶ νὰ βλεπήσουν καὶ τὴν χώραν. Καὶ πάλε ἐδῶκαν τοῦ παλίου ἄλλην πετρίαν εἰς τὸ πρόσωπον, καὶ μοναῦτα ἀφῆκέν τα κ' ἔφυγεν ἀπὸ τὴν λότζαν του καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ σπίτιν του καὶ ἐπαράγγειλεν μοναῦτα οὖλους τοὺς πραμματευτάδες ν' ἁρματωθοῦν. Τ' ὁμοῖον ἐποῖκεν καὶ ὁ ποδεστᾶς τοὺς Γενουβίσους ὀνόματι μισὲρ Τουάρδον Φαλαμονίγγον. Ἀπάνω εἰς τὴν αὐτὴν ταραχὴν ἐνέβησαν μεσόν τους οἱ μοναχοὶ τῶν Λατίνων καὶ ἐκατηγορῆσάν τους καὶ ὁ ἐμπαλῆς τῆς Ἀμμοχώστου, καὶ τόσον τοὺς ἐκατηγορῆσαν καὶ ἐποϊκάν τους ἀγάπην.

Πάλε ἂς ἔρτωμεν εἰς τὸν ῥῆγα· ὅτι δὲν ἐπιστεῦσεν τὰ λογία τῶν δύο κυράδων (3), ἐζητῆσεν τοὺς ἄρχοντας [τῆς] βουλᾶς του, πρῶτον τοὺς ἀδελφούς του καὶ τοὺς προδέλοιπους παρούνιδες, ψουμάτους καὶ λιζίους καὶ συμβουλατόρους, καὶ ἐκάτσεν τους καθόρδινα. Ἐζήτησεν ὁ ῥήγας [καὶ εἶπέν τους] εἰς τὴν αὐτὴν τάξιν· Ἄρχοντες κατὰ θεὸν τιμημένοι, φίλοι καὶ ἀδελφοὶ, εἰς αὐτόν σας ἀγκαλείω (4) τὸν πόνον καὶ τὸ καμίνιν καὶ καμὸν τῆς καρδιᾶς μου· τὸ λοιπὸν νῦν δὲν εἶναι νὰ τὸ θαυμασθῇ τινὰς τοῦτον τὸ 'γίνην, ὅτι ἀξ αὐτόν μου ἐγίνην, καὶ δὲν καταγνώνω ἄλλον παροὺ τὸν ἐμαυτόν

1) ῥαβδορούχους. — 2) τῶν κουμερκιῶν. — 3) ἀρχόντισσων. — 4) ἀγκαλειῶ.

μου. Ὁ θεὸς ἐποϊκέν με ῥήγαν τῆς Κύπρου καὶ ἐκράξε με καὶ τῶν Ἱεροσολύμων, καὶ πρὶν τὸν καιρὸν ἀνάγκαζα καὶ ἐπεθύμουν νὰ κτήσω τὸ ῥηγάτον [τῶν] Ἱεροσολύμων, καὶ τοῦτον ἀνάγκαζα νὰ τὸ τελειώσω διὰ καλὸν καὶ τιμὴν 'δική σας καὶ ἐδική μου· καὶ ὁ θεὸς ἐπαιδεῦσέν με διὰ νὰ τζακίσῃ τὴν σουπερπίαν(1) μου. Νἄχεν ποίσειν ὁ θεὸς νἄχά 'σταιν ῥήγας(2) τῆς Κύπρου τιμημένος, καὶ ὄχι ῥήγας ὅλου τοῦ κόσμου καὶ νἄμαι ἀντροπιασμένος! ὅτι εἰς τὸν Αἰγόκερων ζωδίον(3) ἐγεννήθηκα, καὶ εἰς τὸν πλανήτην τὸν Καιρὸν(4) ἐστέφθηκα. Τὸ λοιπὸν, ἄρχοντες, ὠδᾶ σᾶς παρακαλῶ καὶ ἐσυμπιάσα σας νὰ σᾶς εἰπῶ τὸ ἀγκάλεμάν μου, καὶ ἕνι πολλὰ βαρὺν καὶ δυσβάστακτον, καὶ ἀντροπιασμένον, καὶ ἄπρεπον νὰ σᾶς τὸ 'ξηγηθῶ. Ἐγὼ ξεύρω πῶς ὅλοι εἴσθε σοφοί· 'δέτε τὴν ζητῆσίν μου(5), καὶ δικαιώσατέ με ὡς γοῖον νὰ σᾶς δώσῃ χάριν καὶ γνῶσιν τὸ ἅγιον πνεῦμα. Τότε ὅλοι ἕναν στόμαν εἶπαν εἰς αὐτόν του· Ἀφέντη, ἀνὲν καὶ τινὰς εἶχεν φαντασίαν ἢ πάθος, καὶ ἐφάνην του, καὶ εἶπάν σου λόγια ἄπρεπα εἰς τὴν βασίλισσάν σου, ὡς φρόνιμος μηδὲν τὰ πιστεύσῃς, ὅτι πολλὰ λαλοῦν εἰς τὸν κόσμον, ὅτι δὲν εἶναι εὐαγγέλια. Καὶ ὁ ῥήγας ἐγέμωσεν χολὴν καὶ λαλεῖ τους· Ἀκανεῖ· ἀνὲν καὶ μὲν δέν μου πιστεύγετε, νᾶτε τὸ χαρτὶν τοῦτον τὸ μοῦ ἐπέψαν εἰς τὴν Φραγγίαν, ἀπὸ 'ξαυτῆς του νὰ γρωνίσετε τὸ πρᾶμαν πῶς ἐδιάβην. Ὅμως ζητῶ σας βουλὴν ἴντα σᾶς φαίνεται νὰ ποίσω· ν' ἀφήσω τὴν γυναῖκάν μου καὶ νὰ τὴν πέψω τοῦ κυροῦ της, νὰ σκοτώσω τὸ σκύλον τὸν ψωριάρην(6) ὅπου 'πόντισεν(7) τὸ μαργαριτάριν, οὐ νὰ μηδὲν(8) δείξω φανὸν τίποτες; Πέτε μου τὸν φανόν σας, καὶ προυμουτιαζω σας νὰ μὲν ποίσω ἄλλον, παρὰ τὸ νὰ μὲ βουλεύσετε· μηδὲν 'πῆτε, πλανῶ σας μὲ λογία, ἀμμὲ καλὰ ἐμπορῶ νὰ πάρω βεντέτταν. Ἀγρωνίζετε, ὅτι δὲν ἐδόθην εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, καὶ γιὰ τοῦτον λαλοῦν· πολλοὶ ἄνθρῶποι, πολλαῖς γνῶσες· διατὶ ἀποὺ παλαιὸν καιρὸν ἔχομεν ἀθρώπους τῆς βουλῆς γερόντων πειρασμένους, καὶ ἀπὸ 'ξαυτῆς τους εὑρίσκεται ἡ

1) σουπέρπιάν. — 2) ποίσειν ὁ θεὸς ῥήγαν. — 3) ζώδιον τὸν Αἰγ. — 4) Κρόνον. — 5) ἐζητησίν. — 6) ψωργιάρην. — 7) ἐπόντισεν. — 8) ἢ νὰ μὲν.

ἀλήθεια· ἀκομὴ κακὰ ἐμπορεῦν οἱ ἀνθρῶποι εὔκολα νὰ κρίνουν τὸν ἐμαυτόν τους, οὐδὲ οἱ γιατροὶ νὰ ἰατρεύσουν ταῖς γεναῖκές τους καὶ τὰ παιδιά τους, ὅτι πᾶσα πόνον κρινίσκουν τον ἄπρεπα ἀπὸ τὴν πολλὴν ἀγάπην τοὺς ἀγαποῦσιν· ἀμμὲ ξένοι ἰατροὶ πρέπει νὰ ἰατρεύσουν τῶν ἰατρῶν τὰς γεναῖκας καὶ τὰ παιδιά τους, καὶ ξένοι κριτάδες νὰ κρίνουν τὰ ἀγκαλέματα τῶν ἄλλων, ὅτι λείπει τους ὁ θυμὸς καὶ ἡ λύπη, καὶ θωροῦν τὸ πρᾶμμαν [μὲ τὴν ἀπομονὴν] ὡς γοῖον εἶναι. Διὰ τοῦτον ἔφερα τὴν ἀφεντιάν σας, καὶ βάλλω τὸ ἀγκαλέμαν μου ὁμπρός σας, καὶ ὡς γοῖον νὰ σᾶς φανῇ κρίνετέ το!

Ἀποκρίθησαν τοῦ ῥηγὸς καὶ λαλοῦν του· Ἀφέντη μας, ἐγρικήσαμεν τὸ ἀγκαλέμαν σου καὶ τὴν ἐζητῆσίν σου καὶ τὴν παραπόνησίν σου, καὶ ἐλπίζομεν εἰς τὴν χάριν τοῦ θεοῦ νὰ μᾶς διδαξῇ (1) ὡς γοῖον νὰ τοῦ ἀρέσῃ, καὶ ν' ἀρέσῃ καὶ τῆς βασιλείας σου. Τὸ λοιπὸν, ἂν ὁρίσῃς, ἀπαιχώρισαι ὀλίγον ἀποὺ ἐαυτῆς μας νὰ συμβουλευτοῦμεν, καὶ νὰ ἐγκλέξωμεν τὸ καλλίτερον τὸ νὰ θελήσῃ ὁ θεὸς, καὶ νὰ σοῦ 'ποῦμεν τὸ μέλλει νὰ γινῇ. Γρικῶντα ὁ ῥήγας, ὅτοιμα ἐπῆγεν. Καὶ οἱ καβαλλάριδες πολλὰ ἐκοπιάσαν εἰς τὴν μέσην τους· μερτικὸν ἐλαλοῦσαν νὰ σκοτώσουν τὸν κούντην· καὶ ἐλαλοῦσαν, ἂν τὸ ποίσωμεν, φανερόνεται τὸ πρᾶμμαν, καὶ θέλει εἶσταιν πολλὴ ἀντροπὴ εἰς αὐτόν μας. Ἄλλοι λαλοῦσαν, καλὰ εἴπετε διὰ τρεῖς ἀφορμαῖς ἔνι νὰ φύγωμεν, θυμοῦ, μῖσος, καὶ φάμας· ἀμμὲ ἀνισῶς καὶ 'ποῦμεν νὰ σκοτώσωμεν τὴν ῥήγαινα, νὰ 'ξεύρετε πῶς εἶναι ἀποὺ μεγάλην γενείαν τῶν Καταλάνων (2), καὶ εἶναι ἀνελεήμονες, καὶ θέλουν 'πεῖν πῶς διὰ μισητίαν τὸ 'ποίκαμεν, καὶ θέλουν ἁρματώσειν καὶ θέλουν ἔρτειν καὶ θέλουν μᾶς 'ξηλοθρεύσειν καὶ μᾶς καὶ τὸ 'δικόν μας. Πάλε ἀνὲν καὶ σκοτώσωμεν τὸν κούντην, ὁ λόγος φανερόνει τὸ γενόμενον, καὶ ἄλλοι πιστεύγουν καὶ ἄλλοι δὲν πιστεύγουν, καὶ τότε ὅλοι θέλουν τὸ πιστεύσειν, ὅτι διὰ τούτην τὴν ἀφορμὴν ἐσκοτῶσαν τὸν κούντην· καὶ ὁ λόγος θέλει ἐβγῆν εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην· καὶ ὁ ῥήγας μας, ὁποῦ 'ναι ἕναν ὄρνεον (3) καὶ 'μεῖς τὰ

1) φωτίσῃ. — 2) τῆς Καταλωνίας. — 3) ἕνας ἀετός.

πτερά του, ὡς γοῦν ἡ ὄρνιθα δὲν 'φελᾷ(1) χωρὶς τὰ πτερά της(2), ἤτζου καὶ ὁ ῥήγας μοναχός του δὲν 'φελᾷ χωρὶς μας, οὐδ' ἐμεῖς 'φελοῦμεν χῶρίς του· τὸ λοιπὸν νῦν θέλουν μᾶς κατηορήσειν, καὶ ὁ λόγος θέλει στερεωθῆν. Φαίνεταί μας ν' ἀγρικήσωμεν καλλιώτερα καὶ νὰ χώσωμεν τὸν λόγον· ἀληθῶς, ὅτι ὁ ῥήγας ἔδειξέν μας τὴν γραφὴν ἀπού τοῦ ἔπεψεν ὁ σὶρ Τζουὰν ὁ Βισκούντης εἰς τὴν Φρανγκίαν, ἂς 'ποῦμεν ὅλοι πῶς εἶναι ψεματάρης, καὶ νὰ τὸν ἐβγάλωμεν ἀπὸ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ λιζάτου(3), καὶ ἂς τὸν ἀφήσωμεν εἰς τὴν ἐλεημοσύνην τοῦ ῥηγὸς, ὡς ἐκεῖνος ὁπού ἐσυκοφάντησεν τὴν ῥήγαιναν καὶ ἀγκρίστην μὲ τὴν βασιλείαν της διὰ τίποτε ταραχὴν. ὁπού ἐσκανταλίστην μετά του τὸν διαβόντα καιρόν· καὶ ἀνὲν καὶ γλυτώσῃ, δόξα σοι ὁ θεὸς, εἰ δὲ μὴ, ἂς πάγῃ εἰς τὸ καλόν· παρκάτω κακὸν εἶναι ν' ἀπαιθάνῃ ἕνας καβαλλάρης, παρὰ νὰ μᾶς κρατήσουν ἐφίορκους(4), διατὶ δὲν ἐβλεπίσαμεν τὴν ῥήγαιναν μας· εἰ δὲ καὶ οὐδὲν τὴν ἐβλεπίσαμεν, ἄνταν ἐγρικήσαμε τὰ ἄπρεπα μαντάτα, διατὶ δὲν ἐποίκαμεν βεντέτταν τοῦ ἀφέντη μας ἀπὸ τὸν ἐχθρόν του καὶ παράβουλον τῆς τιμῆς του. Καὶ εἰς τούτην τὴν λογὴν εἴ τις νὰ τὸ 'γρικήσῃ τοῦτον, θέλει ἀποπιστευθῆν ἀποὺ τὴν κακὴν ἀκουὴν, καὶ θέλουν 'πεῖν ὅλοι πῶς ὁ καβαλλάρης εἶπεν ψέματα, καὶ 'δέτε καὶ πῶς ἔδωκεν ἄδικον θάνατον, καὶ ὁ λόγος θέλει παύσειν· τοῦτον τὸν λόγον ὅλοι θέλουν πιστεύσειν.

Καὶ τἀπισὰ(5) ἐκράξαν τὸν ῥήγαν καὶ ἐποϊκάν του τὴν συντυχίαν· Ἀφέντη, διὰ τὴ συντυχιά σου ἐγρικήσαμεν τὸ ἀγκάλεμάν σου, καὶ τὸ χαρτὶν τὸ μᾶς ἐδῶκες, καὶ πολλὰ ἐσυντύχαμεν μεσόν μας, καὶ ἐγυρέψαμεν καὶ ἀπὸ μίαν μερίαν καὶ ἀπὸ ἄλλην νὰ εὕρωμεν ὠχρὰν τίποτες ἀπ' ὅ,τι λαλεῖ τὸ χαρτίν· τὸ λοιπὸν ἀγρώνισε, ὅτι εἴ τι λαλεῖ τὸ χαρτὶν, εἶναι ψέματα, καὶ ὅτις τὸ ἔγραψεν ψέματα λαλεῖ εἰς τὸν λαιμόν του, καὶ ὅλοι μας ἀντάμα καὶ πᾶσα εἷς μας μερία εἵμεστεν ἕτοιμοι νὰ τὸ προβιάσωμεν ἀπὸ τὸ κορμίν μας εἰς τὸ 'δικόν του πῶς εἶναι ψεματάρης, καὶ τοῦτον ἐποϊκέν

1) ὁ ἀετὸς δὲν ἠφελᾷ. — 2) του. — 3) ῥηγάτου. del regno. — 4) παράβουλους. — 5) τἄπισα.

τον διατὶ ἐμάλλωσεν ἡ κυρὰ ἡ ῥήγαινα μετά του, καὶ ὁ αὐτὸς καβαλλάρης ἐπεθυμῆσέ την καὶ δὲν τὸν ἐβάσταξεν, καὶ ὠργίστην του, καὶ διὰ τοῦτον σοῦ ἔπεψεν τὸ χαρτίν· ἡ δὲ ἡ κυρά μας ἡ ῥήγαινα εἶναι καλὴ, καὶ ἁγία, καὶ εὐγενικὴ καὶ τιμημένη. Καὶ ἀθύμου τὸ μᾶς ἐπρουμουτίασες νὰ ποίσῃς τὸ νὰ σὲ βουλεύσωμε.

Καὶ εἰς τούτην τὴν λογὴν ἐβγάλαν τὸν ῥήγαν δικαιωμένον, καὶ τὸν καβαλλάρην ψεματάρην. Καὶ εἰς τοῦτον ἐστάθην ὁ ῥήγας εὐχαρισμένος, καὶ ἐζήτησεν τὸν καβαλλάρην εἰς τὸ πεγέριν του, καὶ ἔδωκέν τους καὶ τὸ χαρτὶν εἰς τὰς χεῖράς τους, καὶ ἐγράψαν τον διὰ παράβουλον, ὡς ἐκεῖνος ὅπου ἔβγαλεν τῆς ῥήγαινας κακὴν ἀκουγήν. Καὶ ὅνταν ἐγρίκησεν τὰ λογία τους καὶ ἔθελεν ἔχειν καὶ τῶν δύο κυράδων τῶν καύχων του τὰ λογία τους, ἐπίστευσεν καὶ ἔπεψε τὸ μεσανυκτικὸν εἰς τὸ σπίτιν τοῦ καβαλλάρη καὶ ἔκραξάν τον ἀπὸ τὸν ῥῆγα. Ὁ καλὸς καβαλλάρης ἦτον εἰς τὸ κρεβάτιν του, καὶ μοναῦτα ἐντύθην καὶ ἐκαβαλλίκευσεν νὰ πάγῃ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ῥηγός· καὶ ἔξω ἐστέκουνταν Τουρκοπούλοι καὶ Ἀρμένιδες καὶ λαὸς πολὺς τῶν ἁρμάτων, καὶ παίρνουν τον μοναῦτα καὶ πάγει εἰς τὴν Κερηνείαν, καὶ ἐβάλαν τον εἰς τὴν γούφαν (1) τοῦ Σκουτελλᾶ. Καὶ ἐποῖκεν κἄποσον καιρὸν (2), καὶ τἀπίσα ἔρχεται ἕνας ἀφέντης ἀποὺ τὴν Δύσιν (3) νὰ πάγῃ εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ νὰ προσκυνήσῃ, τὸν ποῖον ἐπαρακαλέσαν τον οἱ συνγγενάδες τοῦ σὶρ Τζὰν Βισκούντη νὰ τὸν ζητήσῃ ἀπὸ τὸν ῥήγαν, ὡς γοῖον εἶναι συνῆθιν τοὺς ἀφέντας· καὶ ἐπαρακάλεσεν τὸν ῥῆγα νὰ τὸν ἐβγάλῃ ἀπὸ τὴν γούφαν, καὶ ἐπρουμουτίασέν του ὁ ῥήγας νὰ τὸν ἐβγάλῃ. Καὶ ὅνταν ὁ κούντης ὁ ξενικὸς ἐπῆγεν, τότες ὥρισεν ἐβγάλαν τον ἀπὸ τὴν γούφαν τῆς Κερηνείας, καὶ ἔπεψέν τον εἰς τὸν Λειόνταν (4) καὶ ἐβάλαν τον εἰς τὴν γούφαν, καὶ ἔμεινεν χωρὶς φᾶν ὥς που καὶ ἀπόθανεν. Ὁ αὐτὸς καβαλλάρης ἂν ἦτον νὰ σᾶς εἰποῦν ποτάπος ἀντριωμένος ἦτον καὶ ἡ

1) Str. pozzo ουφα *(sic)*. — 2) ἕναν χρόνον. — 3) τἀπισὸν ἦλθεν ἕνας μέγας ἀφέντης Φραντζόζης. — 4) Λείονταν. Leone.

τζοῦσταις καὶ πᾶσα ἅρματον(1) ἦτον πολλὰ βαλέντε(2) ἀντρωμένος· τάμε ὁ θεὸς νὰ τοῦ συγχωρήσῃ.

Τὸ λοιπὸν μὲ ὅλον τοῦτον ὁ ῥήγας δὲν εὑρέθην πλερωμένος(3), καὶ δὲν ἦτον τόσον ἀνήξευρος, 'ξεύροντα τὸ πρᾶμμαν πῶς ἐγίνετον· ἄρχεψεν καὶ ἀντροπιάζεν ταῖς [ζητὶλ ἀρχόντισσαις], γεναῖκες τοὺς ἐχθρούς του ὅπου ἐσμίκτησαν νὰ ποίσουν τὴν ἀντροπὴν, [ἀπὸ μικρὴν ἕως μεγάλην]. Πολλὰ ἐννοιάζουνταν οἱ λᾶς(4) νὰ ποίσουν, ἀμμὲ τὸ νὰ 'δοῦν, ὅτι κἄτινες ἀρκέψασιν καὶ ἦτον νὰ τοὺς νώσουν, ἐσύρτησαν ἀπὸ τὸ κακόν· καὶ διατὶ δὲν εὑρέθην τινὰς νὰ τὸ 'ξηλώσῃ, ἄμμε ὅλοι ἐσμίκτησαν, διὰ τοῦτον ἐμίσησεν ὅλους, καὶ ἄρχεψε νὰ τοὺς πλερώσῃ ὅλους τὸν πασάναν κατὰ τὸ τοῦ ἐδούλευσεν· ὅτι οἱ Γενουβίσοι λαλοῦν, ὅπου νὰ σοῦ ποίσῃ, ποῖσέ του, καὶ ἀνισῶς καὶ δὲν ἐφτάσῃς νὰ τὸ ποίσῃς, μὲν τὸν λησμονήσῃς. Καὶ εἰς κοντολογίαν ἀντροπίασεν οὖλαις ταῖς κυράδες τῆς Λευκωσίας, [μικραῖς καὶ μεγάλαις] ταῖς ποίαις εἶναι μεγάλη ἀντροπὴ νὰ ταῖς ἀνσματίσωμεν. Οἱ ἀφένταις ἐμεῖναν ὅλοι ἐννοιασμένοι, καὶ κακὰ ἐθωροῦσαν(5) τὸν ῥῆγα· καὶ ὁ ἐχθρὸς(6) ὧδε ηὗρεν τόπον, καὶ ἔσπειρεν τὸν σπόρον του, τοὐτέστιν τὴν ἔχθραν, εἰς τιτοίαν λογὴν, ὅτι ἔστρεψέν του μέγαν διαφόρος τὰ ρ' χιλία. Τὸ πρᾶγμαν ἐδιάβαινεν ἡμέραν πρὸς ἡμέραν ὥς που καὶ 'βρέθην ὁ καιρὸς ἐπιτήδειος. Φανερὸν ἐγίνην εἰς τ' αὐτία(7) τοῦ ῥηγὸς πῶς ἦτον μισισμένος ἀποὺ ὅλους τοὺς καβαλλάριδες, καὶ ἐκεῖνος ἐμισῆσέν τους πολλά· ἦτον πολλὰ ἐννοιασμένος μήπως καὶ ἀποθάνῃ καὶ δὲν πλερωθῇ ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς του, ἢ πὰς [καὶ σκοτώσουν τον, ἢ] καὶ ἀποβγάλλουν(8) τον, ὡς γοῖον ἐποῖκαν τοῦ ῥὲ Χαρρί. Τὸ λοιπὸν ἔρισεν καὶ ἐκτίσαν του ἕναν πύργον, καὶ ἀπάνω ἔκτισε ναὸν ὀνόματι Μιζερικορδία(9)· τὴν δὲ φυλακὴν κάτω, τοὐτέστιν τὸν πύργον, ἐκράξεν τον Μαργαρίτα(10)· καὶ ἐτελείωσέν τον καὶ ἦτον πολλὰ δυνατὸς, καὶ ἤθελε νὰ τὸ χαντακώσῃ ἀπέξω. Καὶ

1) καὶ μέγας τζεστούρης. — 2) δόκιμος. — 3) κουντεντιασμένος. — 4) καβαλλάριδες. — 5) δὲν εἶχαν ἀμμάτια νὰ 'δοῦν. — 6) διάβολος. — 7) αὐτιά. — 8) 'ξορίσουν. — 9) καὶ μέσα ἐζωγράφισε μίαν εἰκόναν Μιζερικόρδιαν. — 10) il Margarith.

ἐννοιάστη νὰ ποίσῃ κάλεσμαν μέγαν μετὰ τὸ χαντάκωμα καὶ νὰ 'γορευτοῦν(1) ὅλοι οἱ ἄρχοντες οἱ μεγάλοι καὶ παρούνιδες, καὶ νὰ τοὺς ποίσῃ φᾶν, καὶ τότες νὰ φυλακίσῃ τοὺς ἀδελφούς του εἰς τὸν πύργον καὶ μερτικὸν ἀπὸ τοὺς καβαλλάριδες ὁποῦ ἐφορᾶτον, διὰ νὰ μηδὲν 'σαστοῦν εἰς τὴν μέσην τους καὶ ἀδικήσουν τον· καὶ πολομῶντα τοῦτον θέλ' εἶσταιν χωρὶς φόβον ὅλην του τὴν ζωήν. Καλὰ τὸ ἐννοιάστην, ἀμμὲ κακὰ ἐγίνετον. Ὅνταν ἤρτεν ἡ σαρακοστὴ τὴν ἁγίαν ἑβδομάδαν, ἔκραξεν τὸν πνευματικὸν νὰ τὸν 'ξηγορεύσῃ, ὀνόματι φρὲ Τζάκε τοῦ Σὰν Τομένικου, καὶ εἰς τὴν 'ξηγόρευσιν εἶπεν τούτῳ τὴν ἔννοιαν τῆς Μαργαρίτας. Ὁ αὐτὸς πνευματικὸς ἦτον καὶ τοῦ πρίντζη, καὶ ἐκράξεν τον καὶ ὁ πρίντζης νὰ τὸν 'ξηγορεύσῃ· καὶ ἄνταν τὸν ἐξηγόρευσεν, εἶπέν του οὖλην τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥηγός· καὶ ἐβλέπετον ὁ πρίντζης νὰ 'μπῇ εἰς τὴν Μαργαρίταν, οὐδὲ τὸν ἀδελφόν του τὸν Τζάκον ἄφινε νὰ ἐμπῇ.

Τὸ λοιπὸν εἶναι καιρὸς νὰ θερίσωμεν τὰ στραχδία(2) τῆς ἔχθρας, καὶ νὰ σᾶς 'πῶ τὴν κακίαν τὴν εἶχεν ὁ ῥήγας μὲ τοὺς καβαλλάριδές του καὶ 'κεῖνοι μετά του. Τῇ ἡ' ἰουναρίου μηνὸς ἡμέρᾳ κυριακῇ, ᾳτξη' Χριστοῦ, εὑρισκομένου τοῦ ῥηγὸς εἰς τὸ Ἀκάκιν ἐπῆγεν εἰς τὸ κυνῆγιν, καὶ κοντὰ τοῦ Ἀκακίου ἔχει ἕναν χωρίον μικρὸν ὀνόματι Μένικον, καὶ ἦτο τοῦ σὶρ Χαρρὴν τὲ Ζιπλὲτ, ὁ ποῖος καβαλλάρης εἶχεν ἕναν υἱὸν μονογενὴν ὀνόματι Τζακὲ(3), καὶ μίαν κόρην ὀνόματι Μαρία ἡ ποία ἦτον χήρα, καὶ μίαν πορνικὴν(4) ὀνόματι Λίζε· ὁ αὐτὸς καβαλλάρης ἦτον βισκούντης τῆς χώρας καὶ πολλὰ ἀγάπαν τὰ κυνηγία(5), καὶ οὗλοι οἱ καβαλλάριδες, ἐπαράγγειλεν καὶ ἐφέραν του ἀπὸ τὴν Τουρκίαν μίαν ζυγὴν σκυλία(6) λαγωνικὰ πολλὰ ὄμορφα· καὶ οὗλοι οἱ καβαλλάριδες ὁλικὰ καὶ μετὰ χαρᾶς(7) ἐκλουθοῦσαν τοῦ ῥηγὸς, ὡς γοῖον ἡ τάξις τοὺς καβαλλάριδες καὶ νὰ παραδιαβάζουν εἰς τὰ κυνηγία. Εὑρισκόμενος ὁ ῥήγας εἰς τὸ κυνῆγιν, ὁ σκυλομάγγος τοῦ αὐτοῦ βισκούντη ἐστρέφετον ἀπὸ τὸ κυνῆγιν, καὶ

1) σωρευτοῦν. — 2) στραχίδια. spighi. — 3) Τζάκον. — 4) μπαστάρδα. bastarda. — 5) κυνήγια. — 6) σκυλιά. — 7) κακά.

ἐδιάβην ἀπὸ τὴν αὐλὴν τοῦ Ἀκακίου νὰ πάγῃ εἰς τὸ Μένικον, καὶ εἶχεν τὰ δύο σκυλία τὰ ὄμορφα, καὶ εἶχέν τα χαρίσει τοῦ Τζάκου τοῦ υἱοῦ τοῦ ἄνωθεν σὶρ Χαρρί· ὁ κούντης τῆς Τρίπολης ὁ σὶρ Πιὲρ τοῦ Λουζανία (1) ὁ γνήσιος υἱὸς τοῦ ῥηγὸς, καὶ ἐμπλάσεν τοῦ σκυλομάγγου καὶ ἀρώτησέν τον, τίνος εἶναι τοῦτα τὰ λαγωνικά; καὶ εἶπέν του, ἀφέντη, εἶναι τοῦ ἀφέντη μου τοῦ Τζάκου τὲ Ζιπλέτ· καὶ ἐψηλαφῆσέν τα καλὰ καὶ εἶδέν τα, καὶ ὡς παιδίος (2) καὶ ἀφέντης ἐπεθύμησέν τα, καὶ λαλεῖ τοῦ σκυλομάγγου — δός μου τὰ σκυλία τοῦτα! Καὶ ὁ σκυλομάγγος λαλεῖ του· Δὲν τορμῶ, διατὶ φοβοῦμαι τὸν ἀφέντην μου· ζήτα τα τοῦ ἀφέντη μου, καὶ 'κεῖνος θέλει σοῦ τὰ δώσει. Καὶ ὁ ἀφέντης ὁ κούντης ἐμήνυσεν τοῦ Τζάκου τὲ Ζιπλὲτ νὰ τοῦ τὰ πέψῃ καὶ νὰ τὸν πλερώσῃ κουρτέσικα. Ἀπολογήθην του καὶ εἶπέν του· Ἄμε 'πὲ τοῦ ἀφέντη σου, πῶς ἐκεῖνον τὸ δὲν ἔχει, ἀγαπᾷ νὰ τὸ ἔχῃ, ἐγὼ δὲν ἀγαπῶ ἐκεῖνον τὸ δὲν ἔχω· διὰ τοῦτον ἂς μοῦ συμπαθήσῃ, καὶ δὲν τοῦ τὰ δίδω (3). Ὁ ἄνωθεν Τζάκες ἐπῆγεν εἰς τὸν ἀφέντην του, καὶ εἶπέν του πῶς ὁ κούντης ἐμήνυσεν διὰ τὰ σκυλία, καὶ πῶς τὸν ἀπολόγιασεν, καὶ ἀγγρίστην ὁ αὐτὸς σὶρ Χαρρὴν διὰ τὴν ἀπολογίαν (4) τοῦ υἱοῦ του. Ἐρχομένου τοῦ βασιλειώτη εἰς τὸν κούντην (5), καὶ εἶπέν του τὴν ἀπολογίαν τοῦ σὶρ Τζάκες, ὁ ἀφέντης ὁ κούντης ὁ νέος ἐδάκρυσεν πολλὰ, καὶ ἔπιασεν τὸ κλάμαν· καὶ ὡς γοῖον ἔκλαιγεν, δόξου καὶ τὸν ῥῆγα καὶ ἐνέβην τὴν πόρταν τοῦ π(α)λατίου, καὶ ἐγρίκησεν τοῦ υἱοῦ του πῶς ἔκλαιγεν καὶ ἀρώτησέν τον, γιὰ τίντα ἀφορμὴν κλαίεις; καὶ ὁ υἱός του ἀπὸ τὸ πολὺν κλάμαν δὲν ἠμπόρησε νὰ τοῦ ἀπολογηθῇ. Καὶ ὁ ῥήγας ἦλθεν πρὸς τὸν καβαλλάρην τὸν μάστρον του καὶ λαλεῖ του· Τίντα ἔχει ὁ υἱός μου καὶ κλαίγει ἤτζου; Καὶ ὁ καβαλλάρης λαλεῖ τοῦ ῥηγός· Ἀφέντη, ὁ Τζάκο τὲ Ζιπλὲτ ἔχ' ἕναν ζευγάριν σκυλία λαγωνικὰ ὁμορφώτατα, καὶ ἐδιάβην ὁ σκυλομάγγος του ἀπῶδε, καὶ εἶδέν τα ἀφέντης μου καὶ πολλὰ τὰ ἐπεθύμησεν, καὶ ἀζητῆσέν τα τοῦ

1) Περρὶν Τελουζουνίας. — 2) παιδάκιν ἐτῶν η'. — 3) διδῶ. — 4) ρισπόσταν. — 5) βασιλέως ἀπὸ τὸ κυνῆγιν.

σκυλομάγγου καὶ δὲν τοῦ τὰ ἔδωκεν· ἐμηνῦσέν του τοῦ σὶρ Τζάκες μὲ τὸν βαχλιώτην καὶ δὲν ἄκουσε νὰ τοῦ τὰ δώσῃ, καὶ ἔστρεψέν τον, καὶ γιὰ τοῦτον παραπονᾶται καὶ κλαίγει. Γρικῶντα ὁ ῥήγας ἐθυμώθην πολλὰ, καὶ ἡ κακία ἐπιντώθην, καὶ λαλεῖ· Μὲ μέγαν δικῆον ἔνι ὁ ἠγαπημένος μου υἱὸς κακόκαρδος! Καὶ στρέφεται πρὸς τὸν υἱόν του καὶ λαλεῖ του· Παιδίν μου, ἔπληξες! ἐγὼ νὰ μηνύσω τώρα τοῦ κυροῦ του νὰ μοῦ τὰ πέψῃ. Καὶ ἔπεψεν ὁ ῥήγας ἕναν φρόνιμον καβαλλάρην εἰς τὸν σὶρ Χαρρὴν τὲ Ζιπλὲτ νὰ τοῦ ζητήσῃ τὰ σκυλία διὰ τὸν υἱόν του τὸν κούντην τῆς Τρίπολης καὶ νὰ τὸν πλερώσῃ τὸ 'ξάζουν. Ὁ καβαλλάρης, μωραγάπητος τοῦ υἱοῦ του, καὶ ἀγάπαν καὶ τὰ κυνηγία (1), καὶ νὰ φανερώσῃ καὶ ὁ καιρὸς τὴν κακίαν τὴν εἶχαν οἱ ἀφένταις μὲ τὸν ῥήγαν, δὲν ἐννοιάστην πόση ζημία καὶ κίντυνος ὅπου μέλλει νὰ τοῦ ἔλθῃ διὰ τόσην μικρὴν ἀποσκότισιν, ὅτι οἱ σκύλοι εἶναι ὀλιγόζωτοι καὶ δὲν ἔχουν ζωὴν ὅσον ς' χρόνους καὶ ψοφοῦσιν (2), εἰ δὲ ὁ θυμὸς τοῦ ἀφέντη πολεμᾷ πολλὴν ζημίαν εἰς ῥένταις, σπιτία καὶ ἑτέρα, καὶ ἄλλους ἐμπάζει καὶ ἄλλους καταιβάζει, καὶ πολλοὺς ξηκληρόνει τους ἀποὺ τὰ ἀγαθά τους, ἀποτόλμησεν καὶ εἶπεν τοῦ καβαλλάρη ἀποῦ ἔπεψεν ὁ ῥήγας· Ἄμε 'πὲ τοῦ ῥηγὸς ἀπὸ ξαυτῆς μου, πῶς ἐκεῖνος θέλει τα διὰ τὸν υἱόν του διὰ τὸ ἀπλαζίριν του, μηδὲν πλήξῃ καὶ ἀρρωστήσῃ, καὶ ἐμέναν ψηφᾷ με ὡς γοῖον κτηνὸν, καὶ φονείαν τοῦ παιδίου μου! ὡς γοῖον ἐκεῖνος θέλει νὰ θεραπεύσῃ τὸ παιδίν του, ἤτζου καὶ ἐγὼ τὸ παιδίν μου, καὶ στιμιάζει με ὡς γοῖον πελ(ε)λὸν νὰ 'βγάλω τὸ ἀπλαζίριν τοῦ παιδίου μου, καὶ νὰ τὸ δώσω τοῦ παιδίου του· τὰ ποῖα λαγωνικὰ εἶναι 'δικά του, καὶ ἀνὲν καὶ 'πάρω τα ἀποὺ τὰ χερία του θέλει κακοψυχήσει, καὶ φόρτζη νὰ 'παιθάνῃ· καὶ γιὰ τοῦτον μὴ κάκον' μου νὰ τὸ ποίσω· ἀμμὲ ἡ Τουρκία κοντά μας εἶναι, καὶ γοῖ πραμματευτάδες ἐμπαίνουν καὶ καταιβαίνουν, καὶ ἀς δώσῃ λόγον καὶ νὰ τοῦ φέρουν ὅσα θέλει, καὶ ὄχι νὰ 'πάρῃ τὰ 'δικὰ τοὺς ἄλλους, διατὶ θέλω τα διὰ τὸ ἀπλαζίριν (3)

1) κυνήγια. — 2) τὸ ἀπλαζίριν τοῦ σκύλου δὲν εἶναι παντοτινὸν, παροὺ τρεῖς τέσσαρης χρόνοι. — 3) πλαζίριν.

μου καὶ τοῦ υἱοῦ μου. Ὁ καβαλλάρης λαλεῖ του· Ἀφέντη, βλέπε ὅτι ἠξεύρεις πῶς ἐμεῖς ἔχομεν νόμον νὰ ἤμεστεν κρατούμενοι ἕνας τοῦ ἄλλου, καὶ τούτη ἡ ἀπολογία δὲν εἶναι καλὴ πρὸς τὸν ἀφέντην τὸν ῥήγαν, καὶ ἀνισῶς καὶ πῶ του τοῦτα τὰ λογία, χωρὶς κώλυσιν θέλεις κιντυνεύσει, καὶ ἴδες ἐσού! Ἐκεῖνος λαλεῖ τοῦ καβαλλάρη· Ἂν ἦτον μόδος νὰ τοῦ δώκαμεν (1) ὅ,τι καὶ ἂν ἔχωμεν, δὲν ἔχει εὐκαρισίαν (2), διατὶ μισᾷ μας, καὶ ἂς ποίσῃ τὸ χειρότερον ὅπου νὰ ἠμπορήσῃ.

Ὁ καβαλλάρης ἔστρεψεν (3) τὸν ἀντίλογον πολλὰ κουρτέσικα εἰς τὸν ῥῆγα ὅσον ἠμπόρησεν.

Γρικῶντα τοῦτον ὁ ῥήγας καὶ θωρῶντα τὴν χοντροσύνην του, ἐθυμώθην· μοναῦτα ἐκείνην τὴν ὥραν ἐτάξεν τὸν σὶρ Χαρρὴν νὰ πάγῃ μὲ τ' ἄλογά του καὶ μὲ τ' ἅρματά του εἰς τὴν ἐβλέπησιν τῆς Πάφου, καὶ ἔπεψεν καὶ 'σιδέρωσεν καὶ τὸν υἱόν του τὸν Τζάκες (4) καὶ πέμπει τον μὲ μίαν τζάπαν εἰς τὸ χέριν του νὰ σγάφῃ εἰς τὸ χαντάκιν εἰς τὴν Μαργαρίταν, ἤγουν εἰς τὴν Μιτζιρικορδίαν, μὲ τοὺς ἀργάταις ὅπου ἐπολομοῦσαν δουλίαν. Ἀκομὴ ἔπεψε νὰ 'πάρῃ τὴν κόρην του τὴν Μαρία τὲ Τζιπλὲτ νὰ τὴν ἁρμάσῃ μὲ τὸν Καμοῦς τὸν ῥάφτην (5), ἡ ποία ἐχήρευσεν ἀπαὶ τὸν σὶρ Γῆν τὸν Βερνῆν (6)· ὁ ποῖος Καμοῦς ἦτον χαρκωματᾶς καὶ ἦτον καὶ βαχλιώτης τοῦ σὶρ Ἀμοῦν Παπί. Ἡ καβαλλαρία ἦτον φρένιμη (7), θωρῶντα τὸ σκάνταλον τοῦ ῥηγὸς καὶ τοῦ πατρός της, ἐφοβήθην, λαλῶντα πῶς εἰς κακὸν θέλημαν θέλει τελειωθῆν ἡ δουλία, ἀφῆκέν τα καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ μοναστῆριν ἀποῦ δὲν ταῖς ἐθῶρεν τινὰς, εἰς τὴν Σάντα Κλέραν, νὰ μείνῃ ὥστη νὰ παύσῃ ἡ κακία· [διότι] ἐγρίκησεν πῶς θέλει νὰ τὴν ἁρμάσῃ, ἐξέβην καὶ [ἀπεκεῖ] ἐπῆγεν εἰς τὴν Ταρτούζαν ἐς τὸ μοναστῆριν καὶ ἐκεῖ ἐχώστην. Ὁ ῥήγας ἔβγαλεν τὸν πατέραν της ἀπὸ τὸ βισκουντάτον καὶ ἔβαλεν τὸν σὶρ Τζουὰν τὲ Βιλίες (8). Καὶ τῇ κυριακῇ, τῇ ιε' μηνὸς ἰανουαρίου (9) τξη' Χριστοῦ, ἦλθεν ὁ ῥήγας ἀπὸ

1) δώσωμεν. — 2) δὲν μᾶς εὐχαρίζεται. — 3) ἔπεψεν. — 4) Τζάκον. — 5) μὲ ἕναν ῥάφτην ὀνόματι Κάμους. — 6) Γῆ Τεβερνῆ. — 7) φρόνιμος. — 8) Τεβλες. — 9) jugno.

τ' Ἀκάκιν εἰς τὴν Λευκωσίαν, καὶ ἐγρίκησεν πῶς δὲν εὑρέθην ἡ καβαλλαρία, καὶ ἐγύρεσέν την ἀκριβὰ, καὶ [μανθάνοντα πῶς ἦτον εἰς τὴν Ταρτούζαν], ἔπεψεν δυναστικῶς καὶ ἔβγαλέν την ἀπὸ τὸ μοναστῆριν, καὶ ἔβαλέν την εἰς τὸ κριτήριον, καὶ ἔπεψέν την τοῦ βισκούντη νὰ τὴν μαρτυρίσῃ ὥς που νὰ 'μολογήσῃ τίς τῆς ἐπαράγγειλεν νὰ πάγῃ εἰς τὸ μοναστῆρι νὰ χωστῇ· εἶπεν τοῦ βισκούντη· 'Αφέντη θέλω νὰ ποίσω καλὸν διὰ τὴν ψυχήν μου, καὶ ξηκληρόνω τὸν ἀφέντην μου τὸν ῥήγαν μὲ τὸ τουέριν μου, καὶ ἂς τὸ 'πάρῃ εἰς τὸν ὁρισμόν του. Ὁ ῥήγας ὥρισεν νὰ τὴν μαρτυρίσευν, καὶ τόσον τὴν ἐμαρτυρίσαν ὅτι ἐτηγανίσαν καὶ τὰ πόδιά της. Ἡ πτωχὴ ἡ ἀρχόντισσα δὲν ἐλάλεν ἄλλον παροὺ — θεὲ, κρίσιν!

Καὶ θωρῶντα οἱ ἀφένταις ἐλαλοῦσαν· Τοῦτα ἐγδεχούμεσταν νὰ θωροῦμε ἀπῶδε καὶ ὀμπρὸς εἰς τὰς κόραις μας καὶ εἰς τοὺς υἱούς μας, καὶ εἰς τὰς κυράδες ταῖς χήραις(1)!

Καὶ πολλὰ ἐδιαφεντεύγετον ἡ ἀρχόντισσα, καὶ ὁ ῥήγας δὲν εἶχεν λύπησιν. Καὶ εἰς τοὺς ὕστερον ὁ αὐτὸς σὶρ Τζουὰν τὲ Νεβελίες(2) ἐρμάστην την, διότι ἦτον καὶ κεῖνος χηράτος.

Πάλε ἐγέννησεν ὁ διάβολος ἄλλον· καὶ ἐγύρεψεν ὁ ῥήγας νὰ 'πάρῃ βουλὴν τίντα νὰ ποίσῃ τοῦ σὶρ Χαρρῆν τὲ Ζιπλὲτ, ὅτι ἀπὸ τὸν θυμόν του πρὶν νὰβγῇ νὰ πάγῃ εἰς τὸ τάμμαν του, ἔπεψεν καὶ ἐβάλεν τον εἰς τὴν φυλακὴν τοὺς κλέπταις(3), χωρὶς μεγάλην αὐλὴν, καὶ τὸν Τζάκον καὶ τὴν ἀδελφήν του τὴν τάμε Μαρία τὲ Τζιπλέτ. Καὶ ὄνταν ἐζήτησεν βουλὴν, εἶπάν του οἱ παρούνιδες· Ἄμε ὀλίγον ἀποὺ 'ξαὐτόν μας, διὰ νὰ συντύχωμεν μεσόν μας, διὰ νὰ σοῦ στρέψωμεν ρεσπόσταν. Καὶ θωρῶντα οἱ ἀφέντας τὸν ῥήγαν γεμάτον κακωσύνην καὶ ὀργὴν, [ὄντας] ἐπῆγεν ἐξωμέρου, θωρῶντα οἱ καβαλλάριδες πῶς ἔβαλεν τὸ χέριν του ἀπάνω τοὺς λιζίους χωρὶς δίκαιον ἄπρεπα, ὅλοι ἀντάμα ἀνακατωθῆκαν καὶ ἐθυμώθησαν, καὶ εἶπασιν· Μίαν φορὰν ἐφανερώθην ἡ κακία τοῦ ἀφέντη μας μετά μας! Καὶ ἀρχέψαν ὅτοιμα νὰ μελετήσουν ἄλλον, καὶ τὸ ἐγίνην ἀφῆκάν το. Καὶ ὅλοι οἱ καβαλλάριδες

1) ἐθαρρούσαμεν νὰ ἰδοῦμε εἰς τὰ παιδία μας! — 2) Τεναβλες. — 3) κλέφταις.

σηκόνουνται εἰς τοὺς δύο ἀδελφοὺς τοῦ ῥηγὸς καὶ λαλοῦν τους· Ἀφέντοι(1), ’ξεύρετε πῶς καὶ ἡμεῖς εἴμεστεν ἕτοιμοι τοῦ ῥηγὸς καὶ ’κεῖνος ἐμᾶς, καὶ εἴμεστεν κρατούμενοι μὲ ὅρκον τοῦ ῥηγὸς καὶ ὁ ῥήγας ἐμᾶς, καὶ ἐμεῖς ἕνας πρὸς τὸν ἄλλον· τὸ λοιπὸν, ἀφέντοι, τὴν τάξιν τὴν ἐποῖκεν(2) ὁ ῥήγας μὲ τὸν σὶρ Χαρὴν τὲ Ζιπλὲτ καὶ μὲ τὰ παιδιά του, παράνομα τὸ ἐποῖκεν καὶ ἄδικα, ὅτι ἔπεψέν τον εἰς τὴν Πάφον, καὶ πρὶν νὰ πάγῃ ἐφυλάκισέν τον, χωρὶς τὴν αὐλήν του, καὶ τὸ παιδίν του καὶ τὴν κόρην του, καθὼς ἄνωθεν δηλοῖ ὅτι ἦτον ἀνθρῶποί του· καὶ μὲ δίκαιον δὲν ἐδύνετον νὰ βάλῃ(3) χέριν ἀπάνω τους, χωρὶς τοὺς αὐθέντας τῆς βουλῆς του. Εἰς τοῦτον ἀγρωνίζομεν ὅτι εἶναι ’φίορκος(4), ἐπειδὴ ἔμοσε νὰ κρατῇ ταῖς ἀσίζαις καὶ νόμους στερεωμένα· ἐμεῖς εἴμεσθεν κρατούμενοι νὰ διαφεντέψωμεν τοὺς ὁμοίους(5) μας! Τότε εἶπαν(6) τοῦ ῥηγὸς, καὶ λαλεῖ του ὁ ἀδελφός του ὁ πρίντζης· Ἀφέντη, φαίνεταί μας ὅτι μὲ ἄδικον ἐποῖκες τοὺς λίζιούς σου ἐκεῖνον τὸ ἐποῖκες, χωρὶς νὰ τὸ δώσῃς τῆς μεγάλης σου αὐλῆς καὶ νὰ τὸ ’γρικήσουν καὶ νὰ τὸ κρίνουν, καὶ πάγεις κατὰ πρόσωπα τοὺς νόμους καὶ τῶν ἀσίζων καθὼς ἔμοσες εἰς τὸ στέψιμόν σου, ὅτι εἶναι ὅμοιοί σου εἰς τὸν ὅρκον τους.

Γρικῶντα τοῦτον ὁ ῥήγας ἐθυμώθην καὶ συντυχάνει του ἄσχημα καὶ χοντρὰ λογία, καὶ ὁ πρίντζης ἐμούλλωσεν, καὶ ὁ μικρὸς ἀδελφὸς [ὁ Τζάκος] εἶπεν τοῦ ῥηγός· Ἀφέντη, εἶσαι πολλὰ θυμωμένος, καὶ ἐσκότισαν οἱ ἀφθαλμοί σου(7) καὶ δὲν θωρεῖς τὸ πρᾶμμαν πῶς πάγει· παρακαλοῦμέν σε ὡς ἀφέντης μας νὰ στραφῇς μὲ γλυκὺν βλέμμαν(8) εἰς αὐτῆς μας, κατὰ τὰς παλαιὰς ἀσίζαις(9), συνήθεια, καὶ κουστουμία τοῦ αὐτοῦ ἐντίμου ῥηγάτου. Ὁ ῥήγας ἀποστρίγκισέν(10) του καὶ ἐτίμασέν τον καὶ ’κεῖνον καὶ τὴν γεναῖκάν του, καὶ εἶπέν του πολλὰ ἄσχημα λογία. Καὶ ὁ δαίμων ἐχαίρετον· καὶ ἐτίμασεν καὶ ἀντροπίασεν ὅλους(11) τοὺς καβαλλάριδες.

1) ἀφένταις. — 2) τὸ κακὸν τὸ ἐτάνυσεν. — 3) τανύσῃ. — 4) ἐφίορκος. — 5) ὅμοιούς. — 6) ἐπῆγαν εἰς. — 7) ἐσκοτίσθησαν τἀμμάτιά σου. — 8) στρέμμαν. — 9) ἀσίζας. — 10) ἀποτζούκισέν. — 11) οὔλους.

Ἐκεῖ ἄρχεψεν τὸ δεντρὸν τῆς μισητίας. Θωρῶντα [ὅλοι οἱ ἀφένταις] τόσον θυμωμένον τὸν ῥῆγα, ἐπῆραν ὁρισμὸν νὰ πᾶσιν, καὶ εἶπάν του· Ἀφέντη, μηδὲν ἔχῃς ἔννοιαν, καὶ ἀπόψε θέλομεν τὰ καταμασσήσειν καὶ θέλομεν φέρειν καὶ ταῖς ἀσίζαις ἀνισῶς καὶ εὕρωμεν καὶ κανέναν κεφάλιν περὶ τούτου, καὶ θέλομεν τὸ φέρειν τῆς ἀφεντιᾶς σου. Ὁ ῥήγας ἐταπεινώθην καὶ ἐκοίμησεν τὸν θυμόν του, καὶ λαλεῖ τους· [Ἐκεῖνον τὸ ναῦρετε] βάλετέ το εἰς γράψιμον καὶ φέρτε μού το αὔριον ὁμπρός μου νὰ τὸ ᾽δῶ. Τότε ἐπήγασιν, καὶ ἦτον πολλὰ θυμωμένοι καὶ ἀγγρισμένοι ἀπαὶ τὰ ἄπρεπα λογία τοῦ ῥηγὸς καὶ ἀντροπὴν ὁποῦ τοὺς ἐπολόμαν (1) ἔμπροσθεν τοὺς παρκάτω ἀνθρώπους· καὶ ἐπῆραν ὁρισμὸν καὶ ἐξέβησαν ἀπ᾽ ὁμπρός του. Ἄνταν ἐκατέβησαν τ᾽ ἀδελφία τοῦ ῥηγὸς νὰ καβαλλικεύσουν, ἀκλουθῆσάν τους πολὺς λαὸς ἀπὸ τοὺς καβαλλάριδες καὶ ἐκατέβησαν ὡς κάτω ᾽ς τὸ περοῦνιν τῆς καθολικῆς σκάλας ὅπου καβαλλικεύγουν· ἐκεῖ ἀνοῖξαν τὸ στόμαν τους καὶ εἶπαν τῶν ἀδελφίων τοῦ ῥηγός· Εὐχαριστοῦμεν τοῦ θεοῦ, ὅτι ἤτζου σᾶς ἐστιμίασεν ὁ ἀδελφός σας ὡς γοῖον χωργιάταις, καὶ ἀνισῶς καὶ δὲν θέλετε νὰ τὸν ἀλλάξετε, ὁ θεὸς νὰ ποίσῃ κρίσιν, καὶ ἡ ἁμαρτία εἶναι (2) ἀπάνω σας καὶ ἀπάνω τῶν παιδίων σας. Καὶ μετὰ τὸ καβαλλίκεμαν, ἐποῖκαν δῆμαν καὶ ὅρκον καὶ ᾽σασμὸν μεσόν τους, καὶ ἐδῶκαν λόγον ν᾽ ἀγρυπνήσουν ἐκείνην ὅλην τὴν νύκταν τίντα (3) μέλλει νὰ γενῇ μὲ τὸν ῥήγαν διὰ νὰ τοὺς φοβηθῇ καὶ νὰ τοὺς κρατῇ εἰς τὸ πρῶτόν τους συνῆθιν, καὶ ν᾽ ἀποβγοῦν καὶ ἀπὸ τὴν ἀντροπὴν ὁποῦ τοὺς ἐπολόμαν ὅλους καὶ πασανοῦ καθημέρα (4)· καὶ πάλε ἐμόσαν νὰ μηδὲν χωρισθοῦν μεσόν τους ὡς αὔρι (5), καὶ μὲν ἀλλάξουν τὸ θέλημάν τους, καὶ εἶπαν· Ἄρχοντες, εἴδετε πῶς ὁ ῥήγας ἐτζάκισεν τοὺς ὅρκους τοὺς εἶχεν μεσόν του καὶ μεσόν μας! ἐπειδὴ ᾽τιμάζει τοὺς ἀδελφούς του ὡς γοῖον τοὺς φαράσιδές (6) του, τίντα (7) ᾽νοιάζεσθε καὶ μᾶς θέλει ποίσειν; διὰ τοῦτον ἐμεῖς εἴμεστεν ἐβγαρμένοι ἀπὸ τὸ δῆμαν τοῦ ὅρκου ὅπου ἐποίκαμεν μεσόν του καὶ μεσόν

1) ἐποῖκεν. — 2) καὶ ὅ,τι κακὸν νὰ τραβενιάσῃ νὰ ἦναι. — 3) ἴντα. — 4) καθημέρι. — 5) ὡς τὸ πωρνὸν νὰ πᾶν εἰς τὴν αὐλήν. — 6) χωργιάταις. — 7) ἴντα.

μας, ἐπειδὴ τόσον ἐσουπερπιάστην ἀφὸν ἤλθεν (1) ἀπὸ τὴν Φραγκίαν, καὶ ἐτζάκισεν καὶ ἀντροπίασεν τὸν ὅρκον του ἀποὺ τὴν μεγάλην μισητίαν ἀποῦ μᾶς μισᾷ· προυμουτιάζομέν σας, ἄλλον τόσον εἶναι μισισμένος ἀποὺ 'ξαὐτῆς μας! Ὁ πρίντζης καὶ ὁ κοντοσταύλης (2) ἐφάνουν (3) τους καλὸν τὰ λογία (4) τοὺς καβαλλάριδες καὶ ἐστερεῶσάν τα μὲ τὸν ὅρκον τους. Καὶ ἅνταν ἐβγῆκαν ἀπὸ τὴν αὐλὴν τὴν ῥηγάτικην, ὁ μισὲρ Τζουὰν Μουστρὶς, τὸν ἐψήλωσεν ὁ ῥήγας καὶ ὁ ἀμιράλης τὸν ἔκτισεν, καὶ ἀγάπαν τον πολλὰ, ὁ ποῖος ἦτον φρόνιμος καβαλλάρης, ἐννοιάστην πῶς τὸ τέλος τοῦτον τὸ ἀρχεύτην (5) ὁ ῥήγας εὔκολα δὲν 'ταιργιάζει τούτην τὴν ταραχὴν, ἐλυπήθην πολλὰ καὶ ἐβουλήθην μὲ ἔννοια νὰ βάλῃ σκοπὸν νὰ γιατρεύσῃ τούτην τὴν πληγὴν, ὅτι τὰ νήματα τῆς τέχνης ἦτον ἄκλωστα, καὶ λαλεῖ τοῦ ῥήγα· Ἀφέντη μου, ἐλεμονήθου με, καὶ τίποτε θέλω νὰ 'θυμήσω τὴν ἀφεντίαν σου, καὶ 'γρικῆσέ μου, καὶ ἀνίσως δὲν τὸ 'πῶ ὡς γοῖον πρέπει, ἡ ἀφεντιά σου ὅπου σοῦ ἐχάρισεν ὁ θεὸς τὸν νοῦν καθαρὸν θέλεις ἀκροθῆν (6) τὴν ὑπόθεσιν, καὶ δὲν θέλουν εἶστεν χαμένα [τὰ λόγιά μου]· παρακαλῶ σε, μηδὲν μοῦ ὀργισθῇς εἰς κανέναν λόγον ἀποῦ νὰ 'πῶ ἄπρεπον. Ὁ ῥήγας εἶπέν του· 'πὲ καὶ μὲν φοβηθῇς. Λαλεῖ του — ἀφέντη μου, ἀποὺ πολλοὺς σοφοὺς ἤκουσα, ἀπὸ παλαιὰν ταραχὴν καὶ μάχην γεννᾶται ἔχθρα, καὶ ἀπὸ ἔχθραν γεννᾶται μῖσος, καὶ ἀπὸ τὴν μισητίαν διαβαίνουν τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ καὶ ἀλλάσσουν οἱ κακοὶ λογισμοὶ καὶ κακαῖς συνείδησες τῶν ἀνθρώπων καὶ μεταστρέφουνται εἰς τὰ πάθη μὲ πεῖσμαν· διὰ τοῦτον φαίνεταί μου νὰ δώσῃς τόπον τοὺς κακούς· οἱ ἀφένταις μου οἱ ἀδελφοί σου ἐπῆγαν ἀπῶδε πολλὰ ἀγγρισμένοι καὶ ἀντροπιασμένοι ἀξαὐτόν σου, καὶ εἶναι καὶ οὖλοί σου οἱ συγγενάδες σου μετά τους καὶ πολλοὶ καβαλλάριδες, καὶ πρὶν κοιμηθοῦν ἀγγρισμένοι καὶ νὰ 'νοιαστοῦν κανέναν κακὸν, ὁποῦ μὲν τὸ δώσῃ ὁ θεὸς, παρακαλῶ σε νὰ 'τοὺς μηνύσῃς νὰ ἔλθουν, καὶ [νὰ τοὺς συντύχῃς] καλὰ καὶ ὄμνοστα λογία νὰ καταπαύσῃς τὸν θυμόν τους, καὶ ὡς

1) ἦρτεν. — 2) κοντόσταυλος. — 3) ἐφάνην. — 4) ἡ συντυχία. — 5) ἀρκεύτην. — 6) 'γρικήσειν.

φρένιμος θέλεις σιγουργιάσειν(1) τὴν καρδιάν τους καὶ θέλεις ἐβγάλειν τὸν θυμὸν ἀποὺ 'ξαὐτῆς τους, καὶ θέλεις τοὺς βάλειν ἀποὺ κακὸν εἰς καλόν.

Τοῦτος ὁ λόγος πολλὰ ἄρεσεν τοῦ ῥηγὸς, καὶ λαλεῖ του — καλὰ τὸ ἐννοιάστης! ὅμως ἄμε ὡς τοὺς ἀδελφούς μου καὶ 'πέ τους νὰ ἔλθουν ὡς ὧδε διὰ τίποτε χρῆσιν, τίποτε ζήτημαν [τὸ θέλω νὰ τοὺς ἀρτήσω] εἰς τὸ μερτικὸν τῆς βουλῆς ὁποῦ θέλουν νὰ ποίσουν τούτην τὴν νύκταν εἰς τὴν ἀφορμὴν ὁποῦ ἐγὼ ἐτάνυσα. Ὁ καβαλλάρης ἐκαβαλλίκευσεν καὶ ἀναγκάστη νὰ τοὺς ἐφτάσῃ, καὶ τρέχει καὶ πάγει ὡς τὸν ἅγιον Γεώργιον τῶν Ὀρνιθίων ὁποῦ πουλοῦνται τὰ νήματα τὰ πανπακερά· καὶ κοντὰ εἰς τὴν γωνίαν εὑρίσκεται(2) μία γούρνα μαρμαρένη καὶ εἶναι ἄξαμος τοῦ μόδι τῆς Λευκωσίας, καὶ τοῦτον γράφω το διὰ ἀθύμησιν καιροῦ καὶ τόπου· τὸ λοιπὸν ἐκόντεψέν(3) τους ἐκεῖ ὁ ἀμιράλης καὶ χαιρετᾷ τους· οἱ καβαλλάριδες θωρῶντά τον πῶς ἔρχετον, λαλοῦν τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ ῥηγός· Δέτε πῶς ἔπεψε νὰ σᾶς παρακαλέσῃ, διὰ νὰ πᾶτε νὰ 'μερώσῃ μετά σας, καὶ αὖρι νὰ σᾶς πῇ(4) χειρότερα παρὰ ποῦ σᾶς ἐποῖκεν, καὶ θέλετε εἶσταν ἀντροπιασμένοι ὅλην σας τὴν ζωὴν, ὅτι ὀπίσω εἰς τὴν ἀντροπὴν ὁποῦ σᾶς ἐποῖκεν, ἔπεψεν τώρα νὰ σᾶς κολακέψῃ ὡς γοῖον τὰ κοπελλία(5), καὶ ἀπῶδε καὶ ὀμπρὸς νὰ μᾶς κρατῇ ὡς κτηνὰ καὶ μωρσὺς, καὶ νὰ παγαίνετε ἀπὸ κακὸν εἰς χειρότερον(6)· εἰ δὲ καὶ θέλετε νὰ ποίσετε ὡς φρόνιμοι, ὡς ἀφένταις ὁποῦ εὑρίσκεσθε, ἀλαμᾶς, νὰ σᾶς ἀγρωνίσουν οἱ παρχατώτεροι ἀνθρῶποι, ἀποδιαβάσετέ τον, καὶ ἐλᾶτε μετά μας κατὰ τὸν ὅρκον σας, διὰ νὰ κατκπαύσῃ εἰς καλλίτερον. Καὶ εἰς τὴν αὐτὴν τάξιν ἐκουτεντιάσαν οἱ ἄρχοντες. Τότε ἐκοντέψεν ὁ ἀμιράλης κοντὰ τοὺς ἀφένταις καὶ ἐχαιρετῆσέν τους ἀπὸ τὴν μερίαν τοῦ ῥηγὸς, καὶ ἐστάθησαν ὀμπρὸς εἰς τὸν ἅγιον Γεώργιον· καὶ ἀντὰν ἐχαιρετῆσαν, ἄρχεψεν ὁ ἀμιράλης καὶ λαλεῖ τους·

1) σιουργιάσειν. — 2) εἰς τὴν γωνίαν τῆς ἐκκλησίας ἔξω ἔχει. — 3) ἔφτασέν. — 4) ποίσῃ. — 5) πολομοῦν τῶν κοπελλιῶν. — 6) Lacune dans le ms. d'Oxford, à propos de laquelle le copiste dit : εἰς τὸ ἀθιβόλιν λείπει εἰς τὸ μίτρος τῶν τετραδίων τέτραδα ὀκτὼ, καὶ ἀρκεύγει ἀπῶδε.

Ἀφένταις, ὁ ἀφέντης μου ὁ ῥήγας ὁ ἀφέντης ἀδελφός σας ζητᾷ σας καὶ θέλει σας νὰ σμίξῃ ἄλλον ζήτημαν κρυφὸν κοντὰ εἰς ἐκεῖνον, καὶ ἀνισῶς καὶ ἀγαπᾶτέ τον, στραφῆτε νὰ σᾶς συντύχῃ, καὶ πάλε θέλετε πάγειν. Οἱ ἄρχοντες μὲ θυμὸν καὶ πλῆξιν, καὶ πικρίαν δὲν ἐθελῆσαν νὰ στραφοῦν, ἀμμὲ λαλοῦν του· Ἀφέντη ἀμιράλη, στράφου εἰς τὸν ῥήγαν καὶ ῥικουμαντίασ' μας εἰς αὐτόν του, καὶ ἔχομεν μεγάλην ἐννοίαν διὰ τὴν ἐννοίαν τῆς βουλῆς καὶ 'πέτε τού το, καὶ πᾶμεν ὅλην τὴν νύκτα νὰ κοπιάσωμεν καὶ νὰ ποίσωμεν τὸ θέλημάν του εἰς τίποτε μόδον ὠφέλμον ὁποῦ νὰ 'μπορήσωμε, καὶ 'κεῖνον τὸ νὰ γρωνίσωμεν θέλομεν τὸ βάλλειν εἰς γράφος καὶ τὸ πωρνὸν θέλομεν τὸ φέρειν. Τὸ λοιπὸν ὁ ἀμιράλης λαλεῖ τους· Διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ στραφῆτε ὀπίσω, καὶ μηδὲν θελήσετε νὰ χαροῦν οἱ ἐχθροί σας, ὅτι τοὺς ἀγγέλους εἶναι ἀπού δὲν σκανταλίζουνται· τὸ λοιπὸν ἀνὲν καὶ ὁ ἀδελφός σας ἐσύντυχέν σας λογία ἄπρεπα, πρέπει ἐσεῖς ὡς γοῖον περίττου παιδίοι παρὰ κεῖνον, δίκαιον νὰ τὸν βαστάξετε ὡς γοῖον μεγαλείτερον ἀδελφὸν καὶ ἀφέντη σας, διὰ τὸν στέφανον ὁποῦ φορεῖ. Καὶ 'κεῖνοι εἶπάν του· εὔκαιρα κοπιάζεις! Καὶ ἐπήγασιν εἰς τὸ χανοῦτιν τοῦ Γιαφούνη (1), καὶ πολλὰ τοὺς ἐσύντυχεν, καὶ 'κεῖνοι δὲν ἐκουργιάσαν, καὶ εἶπάν του· Δὲν τὸ διδοῖ ὁ καιρὸς ὅτι νὰ στραφοῦν οἱ καβαλλάριδες καὶ νὰ σκορπιστοῦσιν, καὶ νὰ μὲν πληροφορήσωμεν τὸ θέλημαν τοῦ ῥηγὸς, καὶ δὲν ὠφελᾷ· ἀμμὲ τώρα, ὡς γοῖον εὑρισκούμεθα νὰ πᾶμεν ἔσω μου, εἶπέν του ὁ πρίντζης, καὶ ἀπεκεῖ μὲν σκαλευτοῦμεν ὅσ' ὥς που νὰ τελειωθῇ ἡ βουλὴ, καὶ καλὰ πωρνὸν θέλει τὸ 'δεῖν· καὶ τὸ ὥρισε νὰ πιντωθῇ τὸ θέλημάν του, θέλει μᾶς τὸ 'πεῖν, καὶ θέλομεν τὸ ἰδεῖν, καὶ ῥικουμαντίασ' μας εἰς τὴν ἀφεντιάν του.

Θεωρῶντα ὁ καλὸς καβαλλάρης πῶς τίποτε δὲν ἐφέλαν, ἀποχαιρέτησέν τους καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν ῥῆγα. Θεωρῶντα ὁ ῥήγας τὸν ἀμιράλην πῶς ἐστράφην χωρὶς τοὺς ἀδελφούς του, ἐπικράνθην καὶ εἶπέν του· πῶς ἔν' τ' ἀδέλφιά μου; διατὶ δὲν τοὺς ἔφερες; Καὶ εἶπέν του· Ἀφέντη, ἔφτασά τους

1) Str. la bottega del Jaffuni.

εἰς τὸν ἅγιον Γεώργιον, καὶ πολλὰ τοὺς εἶπουν ἀπὸ τὴν μερίαν σου καὶ ἐπαρακάλεσά τους, καὶ δὲν ἐθέλησαν, διὰ τὴν εὐλογημένην βουλὴν ὅπου τοὺς εἶπες νὰ ποίσουν, καὶ διὰ νὰ μηδὲν 'ξηλωθοῦν, καὶ τὸ πρωὶ μέλλει νὰ τελειωθῇ, καὶ μήπως καὶ κακοφανῇ σου, ἐφάνην ὅλους ἀντάμα νὰ πᾶσιν εἰς τὸ σπίτιν τοῦ ἀφέντη τοῦ ἀδελφοῦ σου τοῦ πρίντζη, καὶ ἀποκεῖ μηδὲν σκαλευτοῦν ὥς που νὰ ποίσουν ἀπόφαν τὸ μέλλει νὰ γινῇ, καὶ ταχία, ἂν τὸ δώσῃ ὁ θεὸς, θέλουν τὸ φέρειν ἔμπροσθέν σου, καὶ θέλεις ἰδεῖν τὴν ἀπόφαν, καὶ ρικουμαντιάζουνται εἰς τὴν ἀφεντιάν σου. Γρικῶντα τοῦτον ἐφάνην καλὸν τοῦ ῥηγός.

Οἱ δὲ ἄρχοντες οἱ καβαλλάριδες καὶ οὖλοι τῆς βουλῆς ἐσωρεύτησαν εἰς τὸ σπίτιν τοῦ πρίντζη καὶ ἐφιλονεικοῦσαν ὅλην τὴν νύκταν διὰ τὸν ῥῆγα· καὶ εἶπαν οἱ καβαλλάριδες τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ ῥηγός· Τίντα δίκαιον ἔχει ὁ ῥήγας μετά σας, ὁποῦ 'στε ῥηγάδες ὡς γοῖον ἐκεῖνον, δὲν σᾶς λείπει παρὰ ὁ στέφανος νά 'στε ὡς γοῖον ἐκεῖνον, νὰ σᾶς 'τιμάζῃ καθημερινὸν ἔμπροσθεν τοὺς ἄτυχους ἀνθρώπους! πῶς θέλει σᾶς στιμιάσειν ἄλλην φοράν; καὶ τίντα δίκαιον ἔχει μὲ τοὺς ἀνθρώπους του τοὺς λιζίους νὰ τοὺς βάλλῃ εἰς τὴν φυλακὴν χωρὶς τὸν φανὸν τῆς βουλῆς του, καὶ χωρὶς νὰ γρωνίσῃ καὶ ἔχει δίκαιον; ὅτι διὰ τὴν ἀληθείαν καὶ διὰ τὸν ὀρδινον καὶ νόμον τῶν ἀσίζων, ταῖς ποίαις ὤμοσε νὰ ταῖς βλεπίσῃ καὶ νὰ ταῖς φυλάξῃ, ἀξαπολύσαν οἱ γονεῖς μας τὸ 'δικόν τους καὶ ταῖς κληρονομιαῖς τους καὶ ἦλθαν εἰς τὸ νησὶν τοῦτον, πρὸς μικρὴν ἀνάπαυσιν, καὶ ἐποῖκαν 'σασμοὺς καὶ νόμους μεσόν τους· τώρα ὁ ῥήγας ἐπῆγεν κατὰ πρόσωπα τοὺς νόμους καὶ τῶν ἀσίζων, πῶς εἶναι τοῦτον; καὶ ἐφυλάκισεν τὸν σὶ(ρ) Χαρρῆν ὁ ποῖος εἶναι ἄνθρωπος λιζίος, καὶ εἶμεστεν κρατούμενοι ὁ εἷς ὑπὲρ τοῦ ἄλλου εἰς πίστιν· ἀκομὴ ἐπῆρεν τόν υἱόν του τὸν Τζακὲς, ὅπου εἶναι πρῶτος ἐκδεχόμενος τοῦ ψουμιοῦ τοῦ κυροῦ του καὶ ἔχει καὶ τοῦτος τόσην ἐλευθερίαν ὡς γοῖον τὸν πατέραν του κατὰ τὰ συνηθία καὶ ἀσίζαις τοῦ αὐτοῦ ῥηγάτου· πάλε τὴν τάμου Μαρίαν τὲ Ζηπλὲτ τὴν κόρην του, καβαλλαρίαν γυναῖκαν τοῦ σὶρ Γῆ τὲ Βερνῆ, τὴν ποίαν ὅταν θελήσῃ νὰ τὴν

ἁρμάσῃ, νὰ ἦναι δουλεμένη ἡ δούλευσις τοὺς καβαλλάριδες· γινίσκεται τοῦτον μὲ τὴν αὐλὴν, τοὐτέστιν γ' καβαλλάριδες λιζίους, ὁ ἕνας εἰς τὸν τόπον τοῦ ῥηγὸς, καὶ οἱ δύο ἡ αὐλὴ καὶ ὁ γραμματικὸς τοῦ μαρτζασίου, διαβαίνοντα ἕνας χρόνος ἀπὸ τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός της τοῦ ἀποθαμένου, καὶ νὰ τῆς δώσουν 'γρίκησι τὸ θέλημαν τοῦ ῥηγός(1)· ὁ ἀφέντης ὁ ῥήγας εἰς ὅλα τὰ πράμματα θέλει νὰ ὁρίσῃ διὰ νὰ δουλευτῇ ἀπὸ τοὺς λᾶς ὁποῦ ἔχουν ἀποὺ τὰ καλά του εἰς τὸ αὐτὸν νησὶν κατὰ τὴν ἀσίζαν, διὰ τοῦτον ἀνοματίζομέν σου τὸν δεῖναν καὶ τὸν δεῖναν. Καὶ νὰ τῆς ἀνοματίσουν γ' καβαλλάριδες νὰ ἦναι τιτοίας γενεᾶς ὡς γοῖον τὴν 'δικήν της ἢ τὴν γενείαν τοῦ ἀνδρός της ὅπου 'πέθανεν, καὶ νὰ διαλέξῃ ἕναν ἀπὸ τοὺς γ' ὅποιον θέλει νὰ πάρῃ ν' ἁρμαστῇ. Ἡ ἀρχόντισσα ἐκδέχεται καιρὸν νὰ ζητήσῃ διὰ ν' ἀπολογηθῇ, διὰ νἄχῃ τὴν βουλήν τους. Καὶ διαβαίνοντα ὁ καιρὸς, καὶ ἡ ἀρχόντισσα δὲν διαλέξει, τότες ἔχει πογέριν ὁ ῥήγας νὰ τὴν ἁρμάσῃ μὲ ἕναν ἀπὸ τοὺς γ' τοὺς ἄνωθεν, ὡς γοῖον θέλει ὁ ῥήγας. Ἀμμὲ ὁ ῥήγας θέλει νὰ τὴν ἁρμάσῃ μὲ ἕναν ῥάφτην, διὰ τοῦτον φαίνεταί μας εἰς πᾶσα δικαιοσύνην, δὲν εἶναι δίκαιο νὰ τὸ στερεώσωμεν! Ἀμμὲ νὰ μᾶς 'γρικήσετε νὰ ποίσετε τὸ θέλημάν μας, καὶ 'μεῖς μὲ τὴν βοήθειάν σας νὰ τὸν ἀρεστιάσωμεν, νὰ τὸν τριγυριάσωμεν, καὶ ἀπεκεῖ νὰ μὲν σκαλέψῃ ὥς που νὰ μᾶς πρεμουτιάσῃ εἰς τὴν πίστιν του νὰ μᾶς κρατῇ καὶ νὰ μᾶς ὁδηγᾷ κατὰ ταῖς ἀσίζαις μας, ταῖς ποίαις οἱ μακαρισμένοι οἱ ῥηγάδες οἱ προκάτοχοί του ἐποῖκαν τοῦτα τὰ καλὰ συνηθία τοῦ αὐτοῦ ῥηγάτου· εἰ δὲ ἀλλοίως, πᾶσα εἷς ἀποὺ 'μᾶς ν' ἀφήσωμεν τὸ ῥηγάτον καὶ νὰ πᾶμεν νὰ γυρέψωμεν τὸ ῥιζικόν μας ὅπου νὰ μᾶς ὁδηγήσῃ ὁ θεός.

Τούτη ἡ βουλὴ καλὰ ἄρεσεν τοῦ πρίντζη καὶ τοῦ κοντοσταύλη, καὶ

1) Voici comment Strambaldi traduit cette période un peu confuse : Et quanto vole il re contra la volontà de alcuna sua feudataria non può toccarce addesso, si può ben far con il conseglio suo, cioè de tre cavallieri ligii, l'uno in loco del re, et li duoi della corte et il scrivan delle marzasoni, et doppo la morte del suo marito doppo passato un anno, et che lei sia avisata la volontà del re.

ἐκάτζαν νὰ φᾶσιν, νὰ δειπνήσουν· καὶ ἄνταν ἐδειπνῆσαν, καὶ ἐπέσαν νὰ κοιμηθοῦσιν εἰς τὸ μέγαν παλάτιν ὅπου ἐκάθουνταν, ἔφτασεν ὁ καιρὸς ὅπου ὁ ἐχρὸς ἐθέλησε νὰ 'σοδιάσῃ τοὺς καρποὺς τοὺς ἔβαλλεν εἰς τὴν καρδιάν τους, νὰ σκοτώσουν τὸν ῥήγαν. Θωρῶντα ὅτι τ' ἀδελφία τοῦ ῥηγὸς ἦσαν εἰς τὴν συντροφιάν τους, ἐγινῆκαν ἀπότορμοι καὶ ἐβουλεύτησαν μεσόν τους καὶ εἶπασιν· Ἄρχοντες, εἶναι ἀληθεία καὶ εἴπαμεν τοὺς ἀφένταις τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ ῥηγὸς, πρῶτο ν' ἀρεστιάσωμεν τὸν ῥήγαν καὶ νὰ μᾶς προμουτιάσῃ νὰ μᾶς κρατῇ ὡς γοῖον πρέπει· νὰ τὸν ἀφήσωμεν, ὅλοι θέλομεν ἀποθάνομεν· ἔμοσεν ἑπτὰ φοραῖς προτήτερα παρὰ νὰ στεφθῇ, καὶ τότες τὸν ἐφόρησεν (1) καὶ ἐλησμόνησεν τοὺς ὅρκους του καὶ πάγει κατὰ πρόσωπα τῶν ἀσίζων καὶ τοῦ θεοῦ ὅπου ἔμοσεν· τίς νὰ 'μπιστευθῇ τοῦ ὅρκου του πλέον καὶ τὰ προυμουτιάσματά του ἀπῶδε καὶ ὁμπρός; Οἱ δὲ λοιποὶ εἶπαν — καλῶς λαλεῖτε! προυμουτιάζω σας δὲν εἴμεστεν κρατούμενοι, ἀφὸν ἐτζάκισεν τὸν ὅρκον του, ἀμμὲ στέκοντα ἔμπροσθέν του νὰ τὸν σκοτώσωμεν! Ἄλλοι εἶπαν — νὰ πᾶμεν ἀργὰ εἰς τὸ σπίτιν του, καὶ ὡς γοῖον κοιμᾶται νὰ τὸν σκοτώσωμεν, καὶ ν' ἀναγκάσωμεν τοὺς ἀδελφούς του, καὶ νὰ καβαλλικεύσωμεν τὴν αὐγήν· καὶ οὕτως θέλομεν τελειώσειν ἐκεῖνον τὸ συντυχάνομεν, ἀλλοίως μηπῶς καὶ οἱ ἀδελφοί του ἀποκτείνουν μας. Ἄλλοι εἶπασιν — ἂς τὸ ποίσωμεν! Ἀμμὲ παρακαλοῦν καὶ τ' ἀδελφία του νὰ τοῦ ἀποβγοῦν· χωρὶς τῶν ἀδελφιῶν του ἐξηγοῦνταν, καὶ δὲν ἤξευραν τίποτε ἀπὸ τὴν βουλὴν τούτην. Ὁ λόγος λαλεῖ· Τόσην 'παίναν ἔχει ἀπεῦ κρατεῖ τὸ πόδιν τοὺριφίου, ὡς γοῖον ἐκεῖνον ὁποῦ τὸ 'γδέρνει. Τὸ λοιπὸν τὸ μεσανυκτικὸν ἀναγκάσαν τοὺς ἀφένταις νὰ ὁρίσουν διὰ νὰ σελλώσουν καὶ νὰ πέψουν νὰ ἐβγάλλουν τοὺς φυλακισμένους καβαλλάριδες καὶ νὰ τζακίσουν καὶ τὰ σίδερα ἀποὺ τὰ ποδία τους, τοῦ Τζάκο τὲ Ζιπλὲτ καὶ τῆς Μαρία τὲ Ζιπλὲτ, ὡς γοῖον ἐγίνετον.

Πάλι νὰ στραφοῦμεν εἰς τὸν ῥῆγα. Ὄνταν ἐτελείωσεν ταῖς δουλιαῖς του ἐκάτζε νὰ φᾷ νὰ δειπνήσῃ πολλὰ πικραμένος τῇ τρίτῃ τῇ ις' Ἰανουαρίου

1) et poi fu incoronato.

ᾳτξη' Χριστοῦ τὴν παραμονὴν τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου· ὁ ῥήγας ἐνήστευγεν τὴν παραμονὴν τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου καὶ πολλοὶ καβαλλάριδες μετά του, οἱ ποῖοι θεωρῶντα τὸν ῥῆγα ὁτοσαῦτα θυμωμένον ἐποῖκεν τὸν ἐμαυτόν του καὶ ἦτον ἄρρωστος, καὶ ὀπίσω εἰς πολλοὺς μίσους ἐφέραν του ἀγρελλία, καὶ ὁ βαχλιώτης του ἐζήτησεν 'λάδιν νὰ βάλλη εἰς τ' ἀγρελλία(1), καὶ ἐλησμόνησαν ν' ἀγοράσουν, καὶ τὰ χανουτία ἐσφαλίσαν(2) ὅτι ἦτον ἀργά· καὶ ὁ ῥήγας ἐγδέχετο νὰ τὰ φέρουν ὁμπρός του· θωρῶντα πῶς δὲν τὰ ἐφέραν, εἶπεν — εἰς τ' ὄνομα τοῦ θεοῦ τοῦτα τ' ἀγρελλία φέρνετέ τα! Καὶ ὁ βαχλιώτης εἶπέν του· Ἀφέντη, 'λάδιν δὲν ἔχουν, καὶ οἱ μυροψοὶ ἐσφαλίσαν, καὶ πῶς ἐλησμονῆσαν νὰ φέρουν ἀνωρὰς καὶ ἂς ἔχουν συμπαθίον. Ὁ ῥήγας ἀγγρίστην, ἔχοντα καὶ ἦτον θυμωμένος καὶ φουσκωμένος, καὶ εἶπεν· Τοῦτον ἔποικέν μού το ὁ ἐμπαλῆς τῆς αὐλῆς μου διὰ πεῖσμαν(3)! καὶ πέμπει μοναῦτα καὶ βάλλει τον εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ ἐφοβέρισέν τον ὅτι τὸ πωρνὸ νὰ κόψῃ τὴν κεφαλήν του. Τὸν ποῖον ἐβγάλαν τον ἀντὰν ἐβγάλαν καὶ τοὺς ἄλλους· καὶ ἦλθαν ὅλοι ἀπὸ τὴν φυλακὴν ἔσω τοῦ πρίντζη(4), καὶ ἐξηγγηθῆσάν του εἴ τι ἐγίνετον.

Καὶ τὴν τετράδην τῇ ιζ' Ἰανουαρίου ᾳτξη' Χριστοῦ καλὰ ταχία ἦλθαν ὅλοι οἱ καβαλλάριδες εἰς τὴν συντροφιὰν τοῦ πρίντζη καὶ τὸν ἀδελφόν του εἰς τὸ ῥηγάτικον ἀπλίκιν καὶ ἀπεζεύσαν εἰς τὸ περοῦνιν, καὶ ἐνέβησαν τὴν σκάλαν(5) καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν λόντζαν μὲ ὅσους ἦσαν εἰς τὴν φυλακήν· τότες ἀκτυπᾷ ὁ πρίντζης τὴν πόρταν 'πιδεξία· ἡμέρα τοὺς λουχέριδες ἦτον τοῦ Τζιλὲτ τὲ Κορναλίε(6), ἄνοιξεν, καὶ ὄνταν ἐνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ τοῦ ῥηγὸς ἐνέβησαν ὅλοι ἀντάμα. Ἐγρίκησεν ὁ ῥήγας τὴν ἀναμιγὴν καὶ ἐσηκώθην ἀπὸ τὸ κρεβάτιν καὶ λαλεῖ· ποῖγοι εἶναι τοῦτοι ὅπου ἦλθαν; Ἡ τάμου Τζιβὰ τὲ Σκαντελίε(7), ἡ καύχα του, ὁποῦ ἐκοιμᾶτον μετά του,

1) sparasi. — 2) li fruttaroli erano serrati. — 3) per farmi dispiacer. — 4) in la corte del principe. — 5) Str. ajoute : et era l'Ave Maria al' alba. — 6) et era de Rugier *(sic)* de Juli de Cornalie. — 7) la signora Juana de Scandelion.

εἶπέν του — τίς θέλει εἶσταιν παρὰ τ' ἀδελφία σου; Καὶ ἐσκουλλίστην ἡ ἀρχόντισσα τὴν κότταν της καὶ ἐξέβην ἔξω εἰς τὴν λόντζαν καὶ ἐκατέβην εἰς τὸ σέντε· καὶ ἐκεῖ ἐκείθουνταν σέλλαις τῶν τζούστων καὶ ἐσφαλίσαν τὴν δράππαν. Ὁ πρίντζης θωρῶντα τὴν τάμου Τζίβαν(1) πῶς ἀβγῆκεν ἀπὸ τὸ πλευρὸν τοῦ ῥηγὸς, ἐνέβην εἰς τὴν τζάμπραν τοῦ ῥηγὸς καὶ ἐχαιρέτησεν τὸν ῥήγαν· καὶ ὁ κοντοσταύλης δὲν ἐνέβην ἔσω, οὐδὲ ὁ πρίντζης ἔθελε νὰ 'μπῇ, ἀμμὲ οἱ καβαλλάριδες τὸν ἐβιάσαν καὶ ἐμπῆκεν, ὅπου ἄλλα ἐννοιάζουνταν. Τότε λαλεῖ τοῦ ῥηγὸς — ἀφέντη, καλημέρα 'πάνω σου. Καὶ ὁ ῥήγας εἶπέν του — καλημέρα νἄχῃς, καλέ μου ἀδελφέ. Καὶ ὁ πρίντζης εἶπέν του — ἀπόψε πολλὰ ἐκοπιάσαμεν ὅλην τὴν νύκταν καὶ ἐγράψαμεν τὸν φανόν μας καὶ ἐφέραμέν σού τον νὰ τὸν ἰδῇς. Ὁ ῥήγας ἦτον γυμνὸς μὲ τὸ ἀποκάμισον καὶ ἔθελε νὰ 'ντυθῇ, καὶ ἀντράπη νὰ ἐντυθῇ ὀμπρὸς τοῦ ἀδελφοῦ του καὶ λαλεῖ του — ἀδέλφη πρίντζη, ἄμε ὀλίον ἔξω νἀντυθῶ, καὶ θέλω 'δεῖν τὸ γράψιμόν σας· ὁ πρίντζης ἀναχώρησεν. Τότες ἐβρούθησεν ἀφέντης τοῦ Ἀρσεφίου, καὶ 'βάσταν μίαν κουρτέλλαν ὡς γοῖον σπαθόπουλον εἰς τὸ χέριν του, κατὰ τὰ 'γουζιάζαν τὸν αὐτὸν καιρὸν, καὶ κοντά του ὁ σὶρ Χαρρῆν τὲ Ζιπλέτ. Καὶ ὄνταν ἔβγηκεν ὁ πρίντζης, ἔβαλεν τὰ ῥοῦχά του νἀντυθῇ, καὶ ἔβαλεν τῶνάν του μανίκιν(2), καὶ 'γύρισεν τὸ πρόσωπόν του νὰ βάλλῃ καὶ τὸ ἄλλον, καὶ θωρεῖ τοὺς καβαλλάριδες εἰς τὴν τζάμπραν του καὶ λαλεῖ τους — ἄπιστοι, παράβουλοι, ἵντα θέλετε τούτην τὴν ὥραν εἰς τὴν τζάμπραν μου ἀπανωθιόν μου; Καὶ ἦτον ὁ σὶρ Φιλίππη τὲ Ἠνπελῆν ἀφέντης τοῦ Ἀρσεφίου, καὶ ὁ σὶρ Χαρρῆν τὲ Ζιπλὲτ, καὶ ὁ σὶρ Τζάκες τὲ Γαβριάλε, τοῦτοι οἱ γ' ἐνέβησαν μοναῦτα καὶ ἐβγάλαν τὰ σπαθιά τους καὶ δῶκάν του τρεῖς τέσσαρης κόρπους πᾶσα εἷς, καὶ ὁ ῥήγας ἔβαλεν φωναῖς — βοήθειαν! ἐλεμοσύνην! Καὶ μοναῦτα ἐβρούθησεν καὶ ἐνέβην ὁ σὶρ Τζουὰν Γκορὰπ, ὁ ἐμπαλῆς τῆς αὐλῆς, καὶ ηὗρέν τον ἐλλιγωμένον, καὶ ἐβγάλλει τὸ μαχαῖρίν του καὶ ἔκοψεν τὴν κεφαλήν του λαλῶντα — ἐσοὺ σήμερον ἔθελες νὰ κόψῃς τὴν κεφαλήν μου,

1) la signora Civa. — 2) una manega del zubon.

καὶ 'γὼ νὰ κόψω τὴν 'δικήν σου, καὶ τὸ ἀναπάλημάν σου νὰ πέσῃ ἀπάνω σου!

Καὶ οὕτως ἐνέβησαν οἱ καβαλλάριδες νεῖς ὀπίσω τοῦ ἄλλου, καὶ ὅλοι ἐβάλαν τὰ μαχαιργία τους διὰ τὸν ὅρκον, καὶ ἐκρατοῦσαν τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ ῥηγὸς κοντὰ καὶ σφικτὰ, διὰ νὰ μηδὲν γενῇ τίποτες ταραχή· ἐκεῖνοι ἐφοβοῦνταν μηδὲν τοὺς σκοτώσουν. Καὶ τἄπισα παρὰ οὖλους ἤρτεν ὁ τουρκοπουλιέρης (1) ὅπου δὲν ἦτον εἰς τὴν βουλήν τους· διὰ νὰ μηδὲν ἦναι ἔξω τῆς βουλῆς, ηὗρέν τον τυλιμένον τὸ αἷμάν του, ἀναβράκωτον καὶ κομμοκέφαλον, καὶ ἔβγαλεν τὴν μάχαιράν του καὶ κόβγει τὰ λιμπά του μὲ τὸν αὐλὸν, καὶ εἶπέν του — διὰ τοῦτα ἔδωκες θάνατον! Καὶ πολλὰ τὸν ἐλυπήθην, ἀμμὲ διὰ νἄναι εἰς τὴν συντροφιάν τους τὸ 'ποῖκεν.

Καὶ μοναῦτα ἔπαιξεν ἡ τρουμπέττα εἰς τὴν πόρταν τοῦ ῥηγὸς, καὶ λαλοῦσιν — ἄρχοντες, ὁ θεὸς ἐποῖκεν τὸ θέλημάν του ἀποὺ τὸν ἀφέντην μας τὸν ῥήγαν! Καὶ ἐκρεμάσαν τὸν μέγαν κούφανον (2) καὶ ἐδεῖξάν τον πρὸς τὸν ποταμὸν, καὶ λαλοῦν τοῦ λαοῦ — νὰ μὲν τορμήσῃ τινὰς νὰ ἦναι ἀπότορμος νὰ ποίσῃ καμμίαν ταραχὴν εἰς κόμμαν κεφαλῆς! καὶ ὁ ῥὲ Πιὲρ, ὁ υἱὸς τοῦ ῥὲ Πιὲρ, ἐνέβην εἰς τὴν τάξιν τοῦ ῥ(ηγ)άτου! Καὶ μοναῦτα ἐδῶκάν του ὅρκον ὅλοι οἱ ψουμάτοι. Καὶ ἐλυπήθην πολλὰ ὁ λαὸς τοῦ ῥὲ Πιὲρ, καὶ ἐβάλαν φωνὴν βίβα ῥὲ Πιέρ (3)! γ' φοραῖς.

Τότες ἐκαβαλλίκευσεν ὁ κοντοσταύλης καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν 'Αμμόχουστον, καὶ ἐπῆρεν τὸν ὅρκον τους· καὶ ἔμπλασεν τοῦ σὶρ Τζουὰν Μουστρὶ καὶ ἐπηγαῖνεν εἰς τὸ κωνῆγιν, καὶ ἐπῆρέν τον μετά του, καὶ εἰς τὴν στράταν εἶπέν του τὸν θάνατον τοῦ ῥηγός. Καὶ διατὶ ἐκαταμπλέξαν του πῶς ἔχεν τὴν κυρὰν τοῦ 'Αρσεφίου, ἐζήτησε νὰ ἔχῃ δίκαιον ὁ ἀφέντης τοῦ 'Αρσεφίου ἀπὸ τὸν ἀμιράλην, καὶ ὁ πρίντζης καὶ ἡ ῥήγαινα ἐπέψαν τον εἰς τὴν Κερηνείαν εἰς ἀρέσταν, ὅτι ὁ κύρης τοῦ 'Αρσεφίου ἐζήτα νὰ τὸν σκοτώσουν. Θεωρῶντα ὁ ἀμιράλης πῶς ἦτον πιασμένος εἰς τὴν Κερηνείαν καὶ

1) il turcopuliere Zaco de Nores. — 2) Str. κονφανον scudo *(sic)*. — 3) viva re Perrin.

δὲν ἔχεν πῶς νὰ διαβῇ, ἐποῖκεν ἕναν γρίπον καὶ ἐψάρευγεν· καὶ διαβαίνοντα ὀλίγος καιρὸς διὰ νυκτὸς ἐπέρασεν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Τουρκίαν· ὅτι ἦτον μέσα εἰς ἕναν πύργον καὶ ἐβγαλεν β' βέργαις σιδερέναις ἀπὸ τὸ παραθύριν καὶ ἐκρεμάσθην μὲ τὸ σκοινὶν καὶ εὑρέθην ἔξω τοῦ πύργου, καὶ ἐμπαίνοντα εἰς τὸν γρίπον ἐποῖκεν ἄρμενα καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν κόλφον τῆς Ἀτταλείας. Καὶ ἄνταν ἐπῆγεν ὁ σιργέντης ὅπου ἔβλεπεν τὸν πύργον, ἐπῆγε νὰ τοῦ πάγῃ νὰ φᾷ καὶ δὲν τὸν ηὗρεν, μοναῦτα ἐποϊκέν το νῶσιν τοῦ καπετάνου τῆς Κερηνείας, καὶ 'κεῖνος ἁρμάτωσεν μίαν φούσταν καὶ ἔβαλεν καραβοκύρην τὸν σὶρ Πατῆν Ῥαζοὺρ (1), καὶ πηγαίνοντά του ἀποσκέπασέν τον εἰς τὸ πέλαγος· καὶ τὸ νὰ 'δῇ ὁ ἀμιράλης τὴν φούσταν πῶς ἐπήγαινεν διὰ λόγου του, ἐφοβήθην καὶ ἀπεζεύσάν τον εἰς τὴν γῆν, καὶ ἀπὸ τὸν φόβον του ἐπαρπάτησεν τόσον ὅτι ἐποστάθην, καὶ ἐνέβην εἰς ἕναν ὄρος καὶ ἔπεσεν ἀπουκάτω εἰς ἕναν δένδρον νὰ 'πάρῃ ὀπνὰν, καὶ 'κεῖ ἐξεψύχησεν. Εἰ δὲ ἡ φούστα ἐπίασεν τὸν γρίπον καὶ ἔφερέν τον εἰς τὴν Κερηνείαν· καὶ τὸν ἀμιράλην εὑρίσκοντά τον ἀποθαμένον ἐθάψαν τον εἰς τὸν ναὸν τῆς ἁγίας Μαρίνας πλησίον τῆς Ἀτταλείας οἱ χριστιανοὶ ἀποῦ εὑρίσκουνταν ἐκεῖ. Ὁ δὲ σὶρ Πατῆ Ῥαζοὺρ μὴ θωρῶντα τὸν ἀμιράλην πῶς ἐπέθανεν, ἐρχομένου του εἰς τὴν Κερηνείαν γυρεύγοντα τὸν ἀμιράλην καὶ δὲν τὸν ηὗρεν, ἐθάρρεν καὶ πῆγεν εἰς τὸν Τοῦρκον τὸν Ταχᾶν. Καὶ μοναῦτα ὁ πρίντζης ἐννοιάστην πῶς ὁ ἀμιράλης εἶναι 'κεῖ, καὶ ἔπεψεν τὸν σὶρ Πατῆ Ῥαζὸρ καὶ τὸν σὶρ Τζουὰν Πασὲλ μὲ τὴν φούσταν νὰ πᾶσι νὰ τὸν γυρέψουν· καὶ ἐπῆγαν, καὶ ἐμάθαν πῶς ἐπέθανεν.

Τώρα νὰ 'ξηγηθοῦμεν περὶ τοῦ τρισκαταράτου σουλτάνου ὅπου ἀπομάκριζεν τὴν ἀγάπην καὶ δὲν ἔθελε νὰ τὴν τελειώσῃ. Ἐθυμώθην ὁ κουβερνούρης τῆς Κύπρου ὁ ἀφέντης ὁ πρίντζης περὶ τοὺς Γενουβίσους τοὺς μανταποφόρους ὅπου εἶχαν πάγειν μὲ τὸ κάτεργον τοῦ ῥηγὸς μὲ χαρτία· καὶ ὅταν ἔδωκεν τὰ χαρτία ὁ σὶρ Καζάσου Γκάρε (2) εἰς τὸν σουλτάνον, ὁ σουλτάνος ἐποῖκεν μικρὸν φανὸν ὅτι δὲν ἐψήφισεν τὸν ῥήγαν καὶ δὲν ἐθέ-

1) Badin Razur. — 2) Casastucare.

λησε νὰ 'γρικήσῃ διὰ τὴν ἀγάπην. Μανθάνοντα τὸ κάτεργον τὰ μαντάτα τοῦτα, ἀφῆκέν τα καὶ 'στράφη νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Κύπρον· καὶ ὡς γοῖον ἔρκετον, εἰς τὴν στράταν ἐπάντησε 'νοῦ καραβίου σαρακήνικου ὅπου ἐπήγαινεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν, καὶ 'πολέμισεν καὶ πῆρέν το, καὶ ἔφερέν το εἰς τὴν Κύπρον. Τοῦτα οὖλα ἀνάφερέν τα ὁμπρὸς τοῦ πρίντζη, καὶ πῶς ἐκαταδίκαζεν τοὺς χριστιανοὺς ὁ σουλτάνος εἰς ταῖς φυλακαῖς· ἐλυπήθην ὁ κουβερνούρης πολλὰ, καὶ πολομᾷ ἕναν διαλαλημὸν, ὅτι πᾶσα ἄνθρωπος ὅπου θέλει νὰ πάγῃ νὰ κουρσέψῃ εἰς τὴν γῆν τῆς Συρίας νἄχῃ πογέρι, καὶ νὰ τοὺς δώσῃ καὶ ξύλα καὶ ἅρματα. Τότε οἱ Ἀμμουχουστιανοὶ ἁρματῶσαν μίαν σατίαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Συρίαν καὶ ἐμπλάσαν 'νοῦ καραβίου φορτωμένου ψιλὴν πραμματείαν καὶ ἐπῆράν το, ὁμοίως ἐμπλάσαν καὶ ἄλλα δ' καὶ ἐπῆράν τα εὔκαιρα καὶ ἐφέραν τα εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. Τότε ὁ κουβερνούρης ὁ πρίντζης ἁρμάτωσεν δ' κάτεργα καὶ ἔβαλεν καπετάνον τὸν σὶρ Τζουὰν τὲ Μόρφου, καὶ ἄλλους γ' καβαλλάριδες εἰς τὰ γ' κάτεργα, τὸν σὶρ Γρινιὲρ Λεπεντὶτ, καὶ τὸν σὶρ Πιὲρ τὲ Σοὺρ, καὶ τὸν σὶρ Τζουὰν τὲ Κολλίες, καὶ ἐξέβησαν ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον τῇ τρίτῃ, ι' Ἰουνίου ᾳτξθ' Χριστοῦ, καὶ τῇ πέμπτῃ αὐτοῦ μηνὸς ἐπῆγαν εἰς τὸ Σαΐτιν καὶ ἐθέλαν νὰ ἐμποῦν εἰς τὴν χώραν, καὶ ἐσυνεπαντῆσάν τους καὶ ἐπολεμίζαν ἀπὸ τὸ πωρνὸν ὡς τὸ δεῖλις, καὶ ἐτζακίστησαν οἱ Σαρακηνοί· τότες ἐσηκώθην ἕνας κακὸς καιρὸς, καὶ ἐφοβήθησαν διὰ τὰ κάτεργα, καὶ ἐνέβησαν ὅλοι μέσα διὰ νὰ τ' ἀγιτιάσουν· καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸν ποταμὸν καὶ ἐσηκῶσαν νερὸν, καὶ ἐμεῖναν ὅλην τὴν νύκταν· καὶ ἀπεκεῖ ἐξέβησαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ Βεροῦτιν, καὶ δὲν ἠμπορῆσαν νὰ 'μποῦν, ὅτι ὁ τόπος ἦτον στενὸς, καὶ δὲν ἠμπορῆσαν νὰ πιάσουν ἐκεῖ· καὶ ὁ πύργος ὅπου ἦτον ὁμπρὸς ἦτον καλὰ 'δηγημένος καὶ ἐδιαφέντευγέν τους, καὶ ἔσω εἰς τὴν χώραν εἶχεν πολλοὺς ἀνθρώπους, κοντὰ τετρακοσίους, καὶ πολλοὺς πραμματευτάδες, καὶ καβαλλάριδες καὶ ἀπεζούς. Τὰ κάτεργα ἦλθαν πρὸς τὸ Ζίπλι (1), καὶ οἱ Σαρακηνοὶ ἀκλουθῆσάν τους τῆς γῆς, καὶ ἦλθαν εἰς τὸ Πετροῦνιν (2) καὶ

1) Zibli. — 2) Perulli.

ἐπιάσαν τὴν γῆν δυναστικῶς, καὶ ἐστάθησαν εἰς πόλεμον καὶ ἐτζακίσαν τοὺς Σαρακηνοὺς, καὶ ἐνέβησαν εἰς τὴν χώραν καὶ ἐκουρσέψαν την, καὶ ἐβάλαν λαμπρὸν καὶ 'κάψαν την. Καὶ ἀπεκεῖ ἦλθαν εἰς τὴν Ταρτούζαν καὶ ἐκουρσέψαν την, καὶ ἐμείναν μίαν ἡμέραν εἰς τὸ νησὶν τῆς Ταρτούζας· καὶ ἔρκουνταν παραγιάλιν παραγιάλιν κοντὰ εἰς τὴν γῆν, ἐκουρσέψαν καὶ ἐζημιῶσαν ὅλους τοὺς τόπους εἰς τὴν Λαδικείαν (1)· καὶ δὲν ἠμπορῆσαν νὰ πιάσουν γῆν, ὅτι ἐδιαφεντεύγάν τους οἱ πύργοι· καὶ ἀπεσῶσαν εἰς τὴν γῆν τῆς Ἀρμενίας, καὶ τῇ κωριακῇ τῇ ιζ' μηνὸς ἰουνίου ᾳτξθ' Χριστοῦ ἐπῆγαν εἰς τὸ Ἀγιάσιν (2), καὶ τίποτες δὲν ἠμπορῆσαν νὰ ποίσουν διὰ τὸν πολὺν λαὸν τὸν εἶχεν· καὶ ἦλθαν εἰς τὸ Πορτὰλ (3) κ' ἐκεῖ ἐποῖκαν γ' ἡμέραις. Τῶναν κάτεργον ἔβαλεν νερὸν καὶ ἔπεψέν το εἰς τὸ Κούρικος νὰ πάρῃ πίσσαν καὶ νὰ πάγῃ εἰς τὴν Ἀτταλείαν, ὅτι ἐμέλλαν καὶ τἄλλα κάτεργα νὰ πᾶσιν εἰς τὴν Ἀτταλείαν διὰ νὰ καλαφατίσουν. Τὰ κάτεργα ὅμως ἐξέβησαν καὶ ἐποῖκαν ζημίαν, καὶ ἐπεσώθησαν ἐς τὴν Ἀτταλείαν καὶ ἐκαλαφατίσαν, καὶ ἦλθεν καὶ τὸ κάτεργον τοῦ Γραμμάδη, καὶ τελειόνοντα ἐπῆγαν εἰς τὸν Φοίνικαν (4), καὶ ἀπεκεῖ ἐπῆγαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν· καὶ τῇ δευτέρᾳ, τῇ ι' μηνὸς ἰουλίου ᾳτξθ' Χριστοῦ, τὰ ἄνωθεν κάτεργα δυναστικῶς ἐνέβησαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν εἰς τὸν λιμιόναν. Ὁ καπετάνος νὰ μάθῃ τὴν ὄρεξιν τοῦ σουλτάνου, ἀνοσῶς καὶ θέλῃ τὴν ἀγάπην ἢ ὄχι, ἔρριψεν μίαν βάρκαν ἀπὸ τὸ κάτεργον καὶ ἔπεψέν την εἰς τὴν γῆν μὲ γραφὴν εἰς τὸν ἀμιρᾶν, λαλῶντα πῶς — ὁ ἀφέντης μας ὁ ῥήγας ἔπεψεν μαντατοφόρους νὰ πᾶσιν εἰς τὸν σουλτάνον, καὶ θέλω νὰ τὸν καταιβάσω εἰς τὴν γῆν, καὶ νὰ πέψῃς ἀνθρώπους νὰ τῷ συντροφιάσουν εἰς τὸ Καργίος. Ἐκεῖνος μηνᾷ του — φίλε μου, ὁ σουλτάνος δὲ εἶναι εἰς ὄρεξι νὰ ποίσῃ διὰ τώρα ἀγάπην, ὅτι 'ξηλοθρεύγουνται οἱ μουσθλουμάνοι.

Τὸ κάτεργον τοῦ σὶρ Πιὲρ τὲ Σοὺρ ἐνέβην εἰς τὸν παλαιὸν λιμιόναν τῆς Ἀλεξάνδρας, καὶ ηὗρεν μίαν μεγάλην νάβαν Μαγραπίτικην, καὶ ἐπολέμισέν την· καὶ μέσα εἶχεν τετρακοσίους ἀνομάτους, καὶ ἀπὸ τὴν γῆν

1) Ladichia. — 2) Agiasso. — 3) al porto. — 4) Sinica.

ἐδιδοῦσάν της βοήθειαν· καὶ θωρῶντα ὅτι εὔκαιρα ἐκοπιάζαν, ἐμήνυσέν το τοῦ καπετάνου καὶ ἦλθεν μὲ τὰ γ' κάτεργα, καὶ πολλὰ τὴν ἐπολεμίσαν καὶ τίποτες δὲν ἠμπορῆσαν νὰ ποίσουν, καὶ ἐλαβώθησαν ἀπὸ τοὺς λᾶς τῶν κατέργων κοντὰ ρ' ἀνομάτοι. Θωρῶντα ὁ καπετάνος πῶς δὲν ἠμπορεῖ νὰ ποίσῃ τίποτες, ἐξέβην καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ νησὶν τοῦ Ῥησίου (1), καὶ δὲν ἠμπόρησε νὰ πιάσῃ γῆν, διατὶ ἦτον σκλερία μεγάλη· καὶ ἐξέβησαν, καὶ ἦλθαν εἰς τὸ Σαΐτιν (2)· καὶ τῇ ιθ' μηνὸς ἰουλίου τὰ ἄνωθεν κάτεργα ἦτον εἰς τὸ Σαΐτιν, καὶ ἐπεζεῦσαν ἐκεῖ, καὶ ἦτον πολλὰ καλὰ βλεπημένα· ἐπολεμῆσαν τοὺς Σαρακηνοὺς, καὶ ἐσηκώθην σκλερία, καὶ οἱ λᾶς ἐστράφησαν εἰς τὰ κάτεργα, καὶ ἦλθαν εἰς τὸ Βεροῦτιν. Θωρῶντα ὁ καπετάνος τοὺς λᾶς πῶς ἦτον κοπιασμένοι καὶ λαβωμένοι, ἐποῖκεν ἄρμενα καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Κύπρον καὶ ἔραξεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον τῇ κυριακῇ τῇ κβ' ἰουλίου ᾳτξθ' Χριστοῦ.

Καὶ τὸ σαββάτον, τῇ δ' μηνὸς αὐγούστου, ἐτελεύτησεν ὁ ἔντιμος καβαλλάρης ὁ μισὲρ Φιλίππε τὲ Πρεζουὴ καὶ κούντης τὲ Π(ρ)εζουὴ (3), ὁ ποῖος ἁρμάστην μὲ τὴν ἀνυψηλοτάτην ῥήγαιναν Κύπρου, συμβίαν τοῦ ῥὲ Οὔκ, μητέραν τοῦ ῥὲ Πιὲρ καὶ τοῦ πρίντζη καὶ τοῦ κοντοσταύλη, εἰς τὴν Λευκωσίαν, καὶ ἐθάφτην εἰς τοὺς Φρὲ Μενούριδες (4).

Καὶ τῇ κυριακῇ, τῇ ε' μηνὸς αὐγούστου, ἀναφάναν, καὶ ἦλθαν καὶ ἐράξαν εἰς τὴν Ἀμμόχω(στο)ν ἕναν μέγαν καράβιν Γενουβίστικον, καὶ ἀπάνω ἦτον ὁ μισὲρ Πιὲρ Μαλοζὲς τζαμπερλάνος τοῦ ῥηγάτου τῆς Κύπρου· καὶ ἐφέραν τὸν ἀφέντην τὸν κουβερνούρην ἀπὸ τὴν Γένουβαν καὶ ἔρχουνταν εἰς τὸν ῥήγαν ἀπὸ τὸν ἁγιώτατον Πάπαν, λαλῶντα — εἰς τὴν ἐζήτησιν τῶν Γενουβίσων καὶ τῶν Βενετίκων, νὰ πέψετε μαντατοφόρους εἰς τὸν σουλτάνον τοῦ Καρίου νὰ τελειώσουν τὴν ἀγάπην, διὰ ν' ἀποβγοῦν οἱ χριστιανοὶ ἀπὸ τὸν κριτερημόν. Ὁ κουβερνούρης ἁρμάτωσεν δύο κάτεργα καὶ ἔβαλεν ἀπάνω καραβοκυροὺς καβαλλάριδες, ἤγουν τὸν σὶρ τὲ Κασὶν καὶ τὸν σὶρ

1) isola de Rosetto. — 2) Saeto. — 3) de Presoni et conte de Presoni. — 4) seppellito a San Dominico.

Τζουὰν Γκοράπ, καὶ πουρζέζιδες ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον διὰ νὰ τελειώσουν τὴν ἀγάπην.

Καὶ τῷ σαββάτῳ, τῇ η' ὀκτωβρίου τξθ', ἐξέβησαν οἱ αὐτοὶ μαντατοφόροι ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Ῥόδον καὶ ηὗραν τὰ β' κάτεργα τοὺς Βενετίκους· καὶ τὰ κάτεργα τῶν Γενουβίσων δὲν ἤρτασιν· ἀκομὴ τὰ κάτεργα τὰ Καταλάνικα ἐπήγασιν εἰς τὴν ριβιέραν τῆς Γενούβας καὶ ἐζημιῶσαν τοὺς Γενουβίσους· καὶ τότες ἐπῆγαν τὰ κάτεργα εἰς τὴν Σαρδενίαν μήπως καὶ εὕρουν τα, καὶ ἐπῆγαν καὶ δὲν τοὺς ηὗρασιν, καὶ διὰ τοῦτον ἀργῆσαν. Καὶ τὰ κάτεργα τὰ Κυπριώτικα καὶ τὰ Βενέτικα ἐποῖκαν πολλαῖς ἡμέραις, ὡς που καὶ ἦλθαν· καὶ ἔδωκεν καὶ ἡ Ῥόδος δύο κάτεργα, καὶ γίνησαν η' κάτεργα· καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν. Καὶ εἶπάν το τοῦ ἀμιράλη τῆς Ἀλεξάνδρας τὸ ἔλα τους, καὶ 'κεῖνος νὰ ποίσῃ νῶσιν τοῦ σουλτάνου νὰ τοὺς τέψῃ χαρτὶν σάλβο κουντοῦτο νὰ 'μποῦν ὀμπρός του. Καὶ ὁ ἀμιρᾶς ἐποῖκε νῶσιν τοῦ σουλτάνου, καὶ μοναῦτα ὁ σουλτάνος ἔπεψεν χαρτὶν σάλβο κουντοῦτο, καὶ ἔπεψέν τού το νὰ τοὺς περιλάβῃ ἀσπασίως καὶ νὰ τοὺς τιμήσῃ ὡς τοὺς πρέπει. Ἄνταν τοὺς ἐμήνυσεν ὁ ἀμιρᾶς τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ σουλτάνου, δὲν ἐπιστεύσασιν διατὶ ἀθυμοῦνταν τὰ πολλὰ κομπώματα ὁποῦ τοὺς ἐκόμπωσεν· καὶ μὲ βουλὴν μεσόν τους ἐγράψαν χαρτία εἰς τὸν σουλτάνον καὶ ἐλαλοῦσαν οὕτως·

«Ἀφέντη, ὀπίσω εἰς τὰ πολλὰ ρικουμαντιαζόμεθα εἰς τὴν ἀφεντίαν σου· γίνωσκε νὰ ξεύρῃ ἡ ἀφεντιά σου, ὅτι ὁ μπαλίος τῆς Κύπρου μὲ τὴν εἴδησιν τῆς ἀφεντίας καὶ τοὺς καβαλλάριδες τοῦ αὐτοῦ ῥηγάτου, καὶ μὲ τὸ θέλημαν τοῦ κουμουνίου τῆς Γένουβας καὶ τοὺς Βενετίκους, καὶ μὲ τὴν εἴδησιν τοῦ μεγάλου μαστόρου τῆς Ῥόδου, καὶ διὰ ὁρισμὸν τοῦ ἁγιωτάτου Πάπα τῆς Ῥώμης, ἐπέψεν με εἰς τὴν ἀφεντιάν σου νὰ ἰδοῦμεν τὸ θέλημάν σου πόταπον εἶναι, ὅτι διὰ ἄλλαις φοραῖς ἔπεψάν σου τοὺς μαντατοφόρους τους ζητῶντα τοὺς πραμματευτάδες τοὺς ἔχες φυλακισμένους καὶ τὰ πράμματά τους, καὶ ἡ ἀφεντιά σου ὡς φρόνιμος ἐζήτησες τοὺς Σαρακηνοὺς ὅπου ἦτον εἰς τὰς φυλακὰς εἰς τὴν Κύπρον καὶ τοὺς μαντατοφόρους· καὶ

'γρικῶντα τὸ ζήτημάν σου, καὶ ἔμοσες καὶ εἶπες νὰ ἔλθουν οἱ μαντατοφόροι σου καὶ ὅλοι σου οἱ σκλάβοι ἀπὸ τὴν Κύπρον, καὶ μοναῦτα νὰ πέψῃς τοὺς χριστιανοὺς τοὺς μαντατοφόρους καὶ πραμματευτάδες εἰς τὴν Κύπρον· καὶ κατὰ 'κεῖνον τὸν λόγον ἐπέψαν τοὺς ἐδικούς σου, καὶ ἐσοὺ δὲν ἔπεψες τοὺς ἐδικούς τους, οὐδὲ ἔβγαλές τους ἀπὸ ταῖς φυλακαῖς. Τώρα οἱ ἄνωθεν ἀφένταις ζητοῦν σου ἀπὸ τὰ δύο πράγματα νὰ ποίσῃς α', οὒ ἀνίσως καὶ θέλῃς νὰ γινῇ ἡ ἀγάπη καὶ νὰ ἐβγάλλῃς τοὺς χριστιανοὺς ἀπὸ ταῖς φυλακαῖς, ἢ ἂ δὲν 'ναι, νὰ τοὺς μηνύσῃς τὸ θέλημάν σου, νὰ πᾶμεν πᾶσα εἷς νὰ ποίσῃ τὴν δουλιάν του, καὶ ὡς δώσει ὁ θεός. Καὶ τοῦτον ἂς ἦναι τὸ ὕστερον τέλος.»

Καὶ ἐβγάλλουν δ' σοφοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἐδῶκάν τους τὰ χαρτία, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ Κάργιος καὶ ἐδῶκαν τὰ χαρτία τοῦ σουλτάνου· καὶ ὁ σουλτάνος ἦτον εἰς τὸ κυνῆγιν, καὶ ἐπῆράν τους ἔμπροσθεν τοῦ σουλτάνου καὶ ἐδῶκάν του τὰ χαρτία· καὶ ὥρισεν καὶ διαβάσαν τα, καὶ ὥρισεν μοναῦτα καὶ ἐποίκασιν ἀντίλογον καὶ ἔδωκέν τούς τα νὰ τὰ φέρουν εἰς τὰ κάτεργα, τὰ ποῖα ἐλαλοῦσαν οὕτως.

«'Αγρωνίσετε πῶς ἐπεριλάβαμεν τὰ χαρτιά σας, καὶ τὸ ἐγράφαν ἐγρικήσαμεν· ἀπὸ τὸ μᾶς γράφετε, ὅτι διὰ ὁρισμοῦ τοῦ Πάπα καὶ ἑτέρους ἀφένταις πῶς ἤλθετε νὰ 'σῆτε ἀνισῶς καὶ ἔχωμεν θέλημα νὰ τελειώσωμεν τὴν ἀγάπην ἢ ὄχι, καὶ ἄλλα πολλά· τὸ πῶς ἐζητήσαμεν τοὺς λᾶς μας καὶ νὰ σᾶς δώσωμεν τοὺς λᾶς σας, μὲ ὅρκον ἐμεῖς μὲ τὸν Κατζηκάλε (1) τὸν μαντατοφόρον δὲν ἐποίκα(με)ν τίποτες 'σασμοὺς, λόγον εἴχαμεν μόνον, καὶ οὐδ' ἐκεῖνος ἐκράτησεν τὸν λόγον του, οὐδὲ ἐμεῖς. 'Εσεῖς εἶσθε μαντατοφόροι, ἔλατε καὶ θέλομεν σᾶς προσδεκτῆν μετὰ χαρᾶς κατὰ τὸ συνῆθιν τοὺς μαντατοφόρους. Καὶ ἀνισῶς καὶ δὲν πιστεύγετε τοὺς λόγους μας, ἀμέτε ποίσετε τὸ χειρότερον τὸ νὰ 'μπορήσετε.»

Γρικῶντα τὸν λόγον τοῦ σουλτάνου, ἐνῶσαν ὅτι ὁ σουλτάνος δὲν ἔχει ὄρεξιν νὰ ποίσῃ τὴν ἀγάπην. Τότε γράφουν ἕναν κακὸν χαρτὶν καὶ βάλλουν

1) Casasichare.

το εἰς τὴν μούττην τοῦ κονταρίου καὶ ἐμπήγουν το εἰς τὸν λιμιόναν τῆς Ἀλεξάνδρας, καὶ ἀποβγάλαν τον ἀποὺ τὴν ἀγάπην. Καὶ ἐξέβησαν καὶ ἤλθαν εἰς τὴν Πάφον τῇ 0′ μηνὸς δικεβρίου ᾳτξθ′ Χριστοῦ· καὶ ἀπὸ 'κεῖ ἐξέβησαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Ῥόδον· καὶ τὰ ξύλα τοὺς Γενουβίσους καὶ τοὺς Βενετίκους ἐπῆγεν τὸ κάτοθεν(1) εἰς τὸν τόπον του· καὶ τὰ δύο Κυπριώτικα ἐστράφησαν εἰς τὸν τόπον τους εἰς τὴν Ἀμμόχουστον.

Γρικῶντα ὁ ἐμπαλῆς καὶ ὁ κουβερνούρης ταῖς πράξες τοῦ σουλτάνου πολλὰ τὸ ἐλυπήθην καὶ ἔπληξεν· καὶ μοναῦτα ἐμήνυσεν τοῦ καπετάνου τῆς Ἀμμοχούστου νὰ ὁρίσῃ νὰ γενῇ ὁδηγία εἰς τὰ κάτεργα νὰ πᾶσιν εἰς τὸ κοῦρσος εἰς τοὺς Σαρακηνούς.

Μανθάνοντα τὸ χαρτὶν ὁ σουλτάνος τὸ ἐβάλαν εἰς τὸ κοντάριν, καὶ πῶς ἀποκάτζαν τὴν ἀγάπην καὶ ἐκηρύξαν τὴν μάχην, ἐσυνπίασεν ὁ σουλτάνος ὅλους τοὺς ἀμιράδες καὶ ἐζήτησέν τους βουλήν· ὅλοι ἐφοβήθησαν μήπως καὶ ὁ ῥήγας, ἤστοντά του εἰς τὴν Φρανκίαν, ἐζήτησεν βοήθειαν κατάδικά τους, καὶ εἶπαν· Ὅσῳ που ν' ἀνοίξῃ ὁ καιρὸς θέλομεν ἰδεῖν· ἂν τοὺς ἔλθῃ βοήθεια, θέλομεν ποίσειν τὴν ἀγάπην· διὰ τοῦτον ἂς τοὺς ἀποδιαβάζωμεν ὥς που ν' ἀνοίξῃ ὁ καιρὸς, ἂν τοὺς ἔλθῃ ἢ ὄχι· καὶ μήνα τους μὲ ὄμορφα λογία πῶς θέλομεν ποίσειν τὴν ἀγάπην, καὶ τὰ ἑξῆς.

Τότε ἐβγάλαν ἀπὸ τὴν φυλακὴν β′ πραμματευτάδες χριστιανοὺς, ὁ ἕνας Γενουβίσος ὀνόματι μισὲρ Παρθολομαῖος, καὶ ἄλλος Βενέτικος ὀνόματι σὶρ Μάρκος Πρὶν, καὶ ἔπεψέν τους εἰς τὴν Κύπρον, λαλῶντα τοῦ ἐμπαλῆ καὶ τοὺς προδέλοιπους, πῶς δὲν ἐτελειώθην ἡ ἀγάπη τώρα, καὶ ἦτον οἱ μαντατοφόροι ἐκεῖ· ὅτι οἱ μαντατοφόροι καὶ οἱ πραμματευτάδες ἐξέβησαν πολλὰ ἀγγρισμένοι καὶ θυμωμένοι καὶ δὲν ἐκαταδέκτησαν νὰ ἔλθουν εἰς αὐτόν μας, ἀμμὲ θέλουν νὰ τελειώσουν τὴν ἀγάπην· μόνον νὰ πέψετε τοὺς μαντατοφόρους εἰς τὸ Κάργιος διὰ νὰ τελειωθῇ.

Καὶ ἄνταν ἐπεσῶσαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ 'γρικῶντα τὰ μαντάτα οἱ πραμματευτάδες τῆς Ἀμμοχούστου τὴν ἀγάπην ἐχάρησαν πολὺ, καὶ ἀπὸ

1) Probablement καθέν.

τὴν χαράν τους ἐσυντροφιάσαν τους εἰς τὴν χώραν, καὶ ἐξηγήθησάν το τοῦ μπαλῆ τὸ γενόμενον, πῶς τοὺς εἶπεν ὁ σουλτάνος. Καὶ ὁ μπαλῆς ἐμήνυσεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον νὰ μὲν πάγῃ τινὰς νὰ τοῦ ποίσῃ ζημίαν εἰς τὴν Συρίαν, οὐδὲ ξύλα ν' ἁρματώσουν. Τότε ἐπολογήθην τοῦ σουλτάνου πῶς τώρα δὲν θέλει ποίσειν τὴν ἀγάπην ὥς που νὰ ἔλθουν τὰ κουμουνία, ἀμμὲ μὲν ἔχῃ ἔννοιαν ὅτι καμμία ζημία δὲν θέλει τοῦ γενῆν.

Ὥδε εἶχεν ποδέσταν τοὺς Γενουβίσους καὶ μπαλῆν τοὺς Βενετίκους ὀνόματι μισὲρ Παρθολομαῖον Κουρή· τότε ἐζήτησαν τοῦτο: οἱ ἄρχοντες οἱ Γενουβίσοι καὶ Βενετίκοι ν' ἁρματώσουν ἕναν κάτεργον εἰς τὴν ἔξοδόν τους διὰ νὰ μηνύσουν εἰς τὴν Γένουβαν καὶ εἰς τὴν Βενετίαν τὸ θέλημαν τοῦ σουλτάνου. Ἁρματῶσαν τὸ κάτεργον καὶ ἐβάλαν ἀπάνω τοὺς δύο πραμματευτάδες ἀποῦ ἦλθαν ἀπὸ τὸ Κάργιος, καὶ ἐξέβησαν τῇ ι' φεβρουαρίου ᾳτξθ' Χριστοῦ.

Θεωρῶντα ὁ σουλτάνος πῶς οὐδὲν ἐστράφησαν οἱ πραμματευτάδες ἀποῦ ἦλθαν ἀπὸ τὸ Κάργιος νὰ μάθῃ τὸ θέλημάν τους, ἔπιασέν τον ἡ ἐννοία καὶ ἔβγαλεν ἄλλους δύο πραμματευτάδες ἀπὸ τὴν φυλακὴν, ὁ ἕνας Γενουβίσος ὀνόματι σὶρ Πιὲρ Καστανίε, καὶ ὁ ἕτερος Βενέτικος ὀνόματι Περνάρδος Δεχέντε, καὶ ἔπεψέν τους εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἐπεσῶσαν μὲ τὸ καλὸν καὶ ηὗραν τὸ ἔπεψεν τοῦ σουλτάνου ὁ βαλ(ῆς), καὶ ἐπῆράν το καὶ ἐστράφην εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν. Θωρῶντά τους εἰς τὴν Ἀμμόχουστον πάλιν ἐχάρησαν καὶ ἐμήνυσαν τοῦ ἐμπαλῆ καὶ τοῦ παλίου μὲ παρακάλεσιν νὰ πέψουν νὰ τελειώσουν τὴν ἀγάπην· καὶ εἶπέν τους — δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ποίσωμεν τίποτες χωρὶς, καὶ 'μήνυσά το τῶν κουμουνίω. Καὶ πάλε ὁ ποδέστας τοὺς Γενουβίσους καὶ ὁ μπαλίος τοὺς Βενετίκους ἁρματῶσαν μίαν σατίαν καὶ ἐπέψαν την μὲ τοὺς δύο πραμματευτάδες, καὶ ἐβάλαν καὶ μίαν παντιέραν πανὶν σχαρλάτον μετὰ τῶν δύο κουμουνίων. Ὅνταν ἐπῆγεν ἡ σατία εἰς τὴν Δύσιν, ἐπῆγεν ὁ πασαγεῖς εἰς τὸ κουμοῦνίν του καὶ εἶπαν τὸ θέλημαν τοῦ σουλτάνου. Καὶ ἐποῖκαν μεγάλην χαρὰν τὰ κουμουνία, καὶ μοναῦτα ἐμηνῦσάν το τοῦ ἁγιωτάτου Πάπα, καὶ ἐπαρακαλέσαν τον νὰ γράψῃ εἰς

τὴν Ῥόδον καὶ εἰς τὴν Κύπρον νὰ πέψουν τοὺς μαντατοφόρους νὰ τελειώσουν τὴν ἀγάπην. Ὁ ἁγιώτατος πατὴρ ὁ Πάπας, διὰ τὴν ἀγάπην τῶν κουμουνίων καὶ διὰ τὸ συμφέρον τῆς χριστιανωσύνης, ἐποῖκάν τον καὶ ἔπεψεν εἰς τὴν Ῥόδον εἰς τὸν μέγαν μάστρον καὶ εἰς τὸν κουβερνούρην τῆς Κύπρου, νὰ πέψουν τοὺς μαντατοφόρους εἰς τὴν Συρίαν διὰ νὰ τελειώσουν τὴν εὐλογημένην ἀγάπην. Καὶ ἐπέψαν καὶ τὰ κουμουνία.

Τότε οἱ Γενουβίσοι ἁρματῶσαν δύο κάτεργα, καὶ ἐβάλαν ἕναν φρόνιμον ἄνθρωπον μαντατοφόρον ὀνόματι σὶρ Γατιὲρ Τορία(1), ὁμοίως καὶ οἱ Βενετίκοι ἄλλα δύο κάτεργα καὶ ἕναν φρόνιμον ἄνθρωπον μαντατοφόρον ὀνόματι μισὲρ Πιὲρ Τζουστουνίαν(2), καὶ ἐπέψαν καὶ τοὺς δ' μαντατοφόρους τοὺς ἔπεψεν ὁ σουλτάνος· καὶ ἦρταν τὰ δ' κάτεργα εἰς τὴν Ῥόδον καὶ ἐδῶκαν τὰ χαρτία ὅπου ἐβαστοῦσαν ἀπὸ τὸν Πάπαν τοῦ μεγάλου μαστόρου, ὁ ποῖος μοναῦτα ἁρμάτωσεν δύο κάτεργα καὶ ἔπεψεν ἕναν μαντατοφόρον τὸν μισὲρ Ταβέρνε· καὶ ἐξέβησαν καὶ τὰ ς' καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον τῇ ι' μηνὸς ἰουλίου τοῦ Χριστοῦ καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Λευκωσίαν εἰς τοῦ παλίου· καὶ μοναῦτα ὥρισεν καὶ ἐξέβησαν β' κάτεργα, καὶ ἐβάλεν β' μαντατοφόρους τὸν σὶρ Τουμᾶς Τερρᾶς(3) καὶ τὸν σὶρ Στιένην τὸν Φάρδην· καὶ πρὶ νὰ 'βγοῦν τὰ κάτεργα ἀπὸ τὸ νησὶν, ἐπέθανεν ὁ ἄνωθεν σὶρ Τουμᾶς Τερρᾶς, καὶ ὁ ἐμπάλης ἔβαλλεν ἄλλον ὀνόματι Τζουὰν Πετουνὴ(4) Λαχνέ· καὶ τῇ κη' ἰουλίου αὐτῆς ἐχρονίας τοῦ Χριστοῦ ἐξέβησαν ἀπὸ τὸν λιμνιόναν τὰ η' κάτεργα καὶ τοὺς μαντατοφόρους καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸν σουλτάνον, καὶ εἶπαν οὕτως·

«Ἀκριβὲ φίλε, διατὶ εἴμεσθεν 'πεθυμημένοι νὰ 'γρικήσωμεν περὶ τῆς ὑγείας σου, παρακαλοῦμέν σε νὰ μᾶς τὸ ποίσῃς φανερὸν μὲ τὴν γραφήν σου· ἀνισῶς καὶ καταδέχεσαι νὰ μάθῃς καὶ περὶ ἐμᾶς, χάριτι κυρίου τοῦ θεοῦ εἴμεστεν καλά. Ἀδελφὲ, γίνωσκε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν κουμουνίων ἐμηνῦσάν μου παρακαλέματα νὰ σοῦ μηνύσω νὰ τελειωθῇ ἡ ἀγάπη· διὰ τοῦτον πέμπω σου τὸν σὶρ Τζουὰν Πετουνῆν, τοῦ ποίου ἐπαραγγείλαμέν του

1) Galtier Doria. — 2) Giustinian. — 3) de Ra. — 4) Beduin.

πολλὰ λόγια νὰ σοῦ εἰπῇ, καὶ 'κεῖνον τὸ νὰ σοῦ 'πῇ πίστευσέ του ὡς γοῖον νὰ ἤμεσθεν ἐμεῖς, καὶ ὅ,τι ἀστοιχήματα καὶ 'σασμοὺς ποίσει μετά σου, ἐμεῖς στερεόνομέν το διὰ καλὸν, καὶ τοῦτον ἐποίκαμέν το μὲ τὴν βουλήν μας. Καὶ στερεόνοντα τὴν ἀγάπην, θελόμεν σοῦ στείλειν τοὺς Σαρακηνοὺς τοὺς ἔχομεν εἰς τὴν φυλακὴν, μὲ τὸ ἐδικόν τους.»

Καὶ τῇ ϛ′ μηνὸς αὐγούστου το′ Χριστοῦ, ἐπεσῶσαν τὰ η′ κάτεργα εἰς τὴν 'Αλεξάνδραν, καὶ μοναῦτα οἱ μαντατοφόροι τῶν κουμουνίων ἐπεζεῦσαν εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐπέψαν τοὺς δ′ μαντατοφόρους εἰς τὸ Κάργιος νὰ 'ποῦν τοῦ σουλτάνου τὸ ἔλα τοὺς μαντατοφόρους· καὶ τότε ὁ σουλτάνος ἔμαθεν τὸν θάνατον τοῦ ῥηγὸς, καὶ πῶς δὲν τοῦ ἔρχεται βοήθεια ἀπὸ τὴν Δύσιν, καὶ ἐσπλαγχνίστην μας, καὶ ἔθελε νὰ τελειώσῃ τὴν ἀγάπην. Τότε ὁ σουλτάνος ἐδιάλεξεν μεγάλους ἀμιράδες καὶ ἐπέψεν τους εἰς τὴν 'Αλεξάνδραν νὰ συντροφιάσουν τοὺς μαντατοφόρους εἰς τὴν συντροφίαν τοὺς δ′ πραμματευτάδες, καὶ ἐπῆρεν τοὺς πραμματευτάδες καὶ τοὺς μαντατοφόρους τῶν κουμουνίων· οἱ δὲ τοῦ ῥηγάτου δὲν ἐπῆγαν· καὶ εὑρισκόμενοι ἔμπροσθεν τοῦ σουλτάνου ἐρώτησέν τους· Ποῦ εἶναι οἱ μαντατοφόροι τῆς Κύπρου; Εἶπάν του· 'Αφέντη, ὁρισμὸν ἔχουν ἀπὸ τὴν ἀφεντίαν τῆς Κύπρου νὰ μὲν ἀπεζεύσουν χωρὶς νὰ τελειωθῇ ἡ ἀγάπη. Καὶ οἱ μαντατοφόροι τῶν κουμουνίων ἐδεῖξάν του τὰ χαρτία τὰ ἐβαστοῦσαν, καὶ ἀναγνῶσάν τα ἔμπροσθέν του· καὶ 'γρικῶντά τα εἶπεν τοὺς ἄρχοντες· 'Αν θέλετε νὰ τελειωθῇ ἡ ἀγάπη, κιτιάσετέ με ἀπὸ τὰ πράμματα τῶν πραμματευτάδων ὅπου ἐπῆρα τὰ παλαιὰ καὶ τὰ νεῖα, ὡς γοῖον τὸ ἐστερέωσεν ὁ μισὲρ Μάρκο Πριούλης καὶ ὁ μισὲρ Παρθολομαῖο Μαλὼ, καὶ ἀνίσως καὶ δὲν θέλετε, τίποτε δὲν πολομῶ. Εἶπάν του· 'Αφέντη, τοῦτον τὸ πρᾶμμαν δὲν ἠμποροῦμε νὰ τὸ ποίσωμεν, οὐδὲ ὁ σὶρ Μάρκο Πριούλης, οὐδὲ ὁ σὶρ Παρθολομαῖος Μαλὼ δὲν εἶχαν ἐξουσία νὰ ποίσουν τιτοῖον πρᾶμμαν· ἐμποροῦν καλὰ νὰ κιτιάσουν τὰ πράμματά τους, καὶ ὄχι τῶν ἄλλων. Τοῦτα τὰ λογία εἶπέν τα τοῦ σουλτάνου ὁ σὶρ Γατάνια Τοργίας· καὶ ὁ σουλτάνος ἀγγρίστην ὅτοιμα καὶ ἔβαλέν τον εἰς τὴν φυλακήν. Τότε ἐζήτησε καὶ ὁ μισὲρ Πιὲρ Τζου-

στουνίας ὁ Βενέτικος νὰ πᾷ καὶ κεῖνος εἰς τὴν φυλακὴν εἰς τὴν συντροφίαν τοῦ Γενουβίσου, καὶ ἐβάλαν καὶ 'κεῖνον μητά του, καὶ 'κεῖ ἐμεῖναν δ' ἡμέραις.

Τότε οἱ χριστιανοὶ οἱ μαντατοφόροι ἐμηνῦσαν κρυφὰ τοὺς φίλους τους τοὺς χριστιανοὺς καὶ σαρακηνοὺς ἀπὸ τὴν μίαν μερίαν καὶ ἀποὺ τὴν ἄλλην νὰ τοὺς βουλεύσουν ἵντα στράτα νὰ κρατήσουν, μήπως καὶ τελειωθῇ ἡ εὐλογημένη ἡ ἀγάπη. Τοῦτοι καὶ 'κεῖνοι ἐμηνύσαν τους· Νὰ 'ξεύρετε ὅτι ἀνισῶς καὶ νὰ ἦλθεν ὅλος ὁ κόσμος, δὲν τζακίζεται νὰ ποίσῃ ἀγάπην χωρὶς νὰ γενῇ ἡ αὐτὴ κιτάσσα. Γρικῶντα οἱ δύο μαντατοφόροι τοῦτα τὰ λογία, ἐμηνύσαν τοῦ σουλτάνου πῶς ἐκεῖνον τὸ τοῦ φαίνεται διὰ τὴν κιτάσσαν(1), ἀρέσκει τους καὶ 'κείνους. Μοναῦτα ὁ σουλτάνος ὥρισεν καὶ ἐβγάλαν τους ἀπὸ τὴν φυλακὴν, καὶ ἐμήνυσε νὰ ἔλθῃ καὶ τῆς Κύπρου ὁ μαντατοφόρος νὰ τοὺς στερεώσῃ ἀγάπην. Ὁ σουλτάνος ἐποῖκεν ἕναν χαρτὶν σάλβο κουντοῦτον, τὸ ποῖον ἐποῖκεν τοῦ μαντατοφόρου τῆς Κύπρου, καὶ ἔπεψέν το μὲ ἕναν μέγαν ἀμιρᾶν νὰ πάγῃ νὰ τοῦ συντροφιάσῃ. Ὅταν ἐπερίλαβεν ὁ σὶρ Τζουὰν Πετούνην τὸ σάλβο κουντοῦτον, καὶ εἶδεν(2) τοὺς μαντατοφόρους τῶν κουμουνίων τὸ πῶς τοῦ ἐπέψαν γραφαῖς νὰ πάγῃ εἰς τὸ Καργίος χωρὶς φόβον, καὶ μοναῦτα ἀπέζευσεν ἀπὸ τὸ κάτεργον, καὶ ὁ μέγας ἀμιρᾶς ἀποῦ ἦλθεν ἀπὸ τὸ Καργίος, τὸν ἔπεψεν ὁ σουλτάνος, ἐπερίλαβέν τον τιμημένα καὶ μὲ καλὸν πρόσωπον· τὸ ὁμοῖον καὶ ὁ μέγας Μελὲκ ἀμιρᾶς ἐποῖκέν του πολλὴν καὶ μεγάλην τιμὴν, τὸ αὐτὸ καὶ οὖλοι οἱ ἀμιράδες. Τὸ λοιπὸν ἐπῆράν τον καὶ ἐπήγασιν εἰς τὸ Καργίος. Τότε ὁ σουλτάνος ὥρισε νὰ πᾶσιν ὅλοι οἱ ἀποκλισιάροι ἀντάμα ἔμπροσθεν τοῦ σουλτάνου νὰ ποίσουν τὴν μαντατοφορίαν τους· καὶ μοναῦτα ὅλοι οἱ μαντατοφόροι ἐπῆγαν ἔμπροσθεν τοῦ σουλτάνου καὶ εἶπάν του καταληπτῶς τὴν μαντατοφορίαν τους· καὶ ὀπίσω εἰς πολλαῖς διαφοραῖς καὶ ἔννοιαις ὁποῦ ἐκαταδικάζουνταν, ἐστερεῶσαν τὴν ἀγάπην, ἡ ποία νὰ ἦναι εἰς καλὴν καὶ

1) circa la quietanza. — 2) Et immediate che ricevette le scritture don Zuan de Sur et don Antonio Stifardo el salvocondutto, et hanno visto.

εὐλογημένην ὥραν. Καὶ ὁ σουλτάνος ἔμοσεν ἀπάνω εἰς τὸν Κόραν(1) καὶ εἰς τὸ σπαθὶν τὸ γυμνὸν, νὰ κρατήσῃ στερεωμένην τὴν ἀγάπην καὶ κατὰ τὰ στοιχήματα τὰ ἔχουν συνειθισμένα· ὁμοίως οἱ μαντατοφόροι τῶν κουμουνίων καὶ τῆς Κύπρου ἐμόσασιν εἰς τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον νὰ κρατήσουν τὴν ἀγάπην στερεωμένην. Καὶ μοναῦτα ὁ σουλτάνος ὥρισεν δύο ἀμιράδες μεγάλους ἀνθρώπους νὰ ἔλθουν μαντατοφόροι εἰς τὴν Κύπρον νὰ δώσουν τὰ χαρτία καὶ τὰ στοιχήματα τῆς ἀγάπης, καὶ νὰ 'μόσουν ἔμπροσθέν τους διὰ ὄνομαν τοῦ σουλτάνου, καὶ ὁ κουβερνούρης ἔμπροσθεν τοὺς ἀμιράδες διὰ ὄνομαν τοῦ ῥηγάτου νὰ κρατήσῃ στερεωμένην τὴν ἀγάπην καὶ τὰ στοιχήματα.

Τότε ἐξέβησαν ὅλοι οἱ μαντατοφόροι καὶ οἱ δύο ἀμιράδες τοῦ Καργίου καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν, καὶ 'παισώνοντά τους ἐκεῖ ἐπέψασιν δύο κάτεργα καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Κύπρον εἰς τὸν κουβερνούρην νὰ τοῦ φέρουν τὰ μαντάτα τῆς ἀγάπης, τὰ ποῖα κάτεργα ἦτον τὰ Ῥοδίτικα. Καὶ τῇ κθ' μηνὸς σεπτεβρίου ἀτο' Χριστοῦ, ἐράξαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον τὰ ς' κάτεργα, τὰ δ' τῶν κουμουνίων καὶ τὰ δύο τὰ Κυπριώτικα, καὶ ἐφέραν τοὺς μαντατοφόρους τοῦ σουλτάνου, καὶ οἱ Κυπριῶταις, καὶ τῶν κουμουνίων, καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Κύπρον, τοὐτέστιν εἰς τὴν Λευκωσίαν, καὶ ἐπερίλαβάν τους μὲ μεγάλην τιμὴν καὶ χαρὰν, καὶ ἐπέψαν τους εἰς ὄμορφα ἀπλικία καὶ ἀναπαύτησαν· καὶ τἄπισα ὥρισεν ὁ κουβερνούρης καὶ ἦλθαν ὀμπρός του καὶ ἐμήνυσεν καὶ τοῦ ἀδελφοτέκνου του τοῦ ῥηγὸς καὶ ἦλθεν, καὶ οὔλους τοὺς ἀφένταις τοῦ ῥηγάτου. Καὶ ἐνέβησαν οἱ μαντατοφόροι τοῦ σουλτάνου καὶ δὲν ἐχαιρέτησαν τὸν ῥήγαν πρεπάμενα οὐδὲ τὸν κουβερνούρην, ἀμμὲ μὲ μεγάλην σουπερπίαν εἶπαν τοῦ πρίντζη καὶ τοῦ ῥηγός — ἀφένταις, ὁ ὑψηλότατος ἀφέντης ὁ μέγας σουλτάνος πόλεως Καργίου καὶ τῆς Βαβυλωνίας καὶ ἀφέντης τῶν νησίων, καὶ ἀφέντης μας, χαιρετᾷ σε καὶ πολομᾷ σε νὰ ἠξεύρῃς πῶς ἐσυμπάθησέν σου ἀπὸ τὸ πταίσιμόν σας, ὅτι ὁ πατήρ σου ὁ ῥὲ Πιὲρ ἦτον ἡ ἀφορμὴ τούτη ἡ μάχη, ὅτι ἐκόμπωσέν τον καὶ ἦλθεν εἰς

1) sul Mahomet.

τοὺς τόπους τοῦ ἀφέντη μου, καὶ ἐποῖκεν πολλὴν αἰχμαλωσίαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν καὶ εἰς ἄλλους πολλοὺς τόπους· ὁμως ἐσυγχώρησέν τα ὁλα, καὶ τώρα ἐστερέωσεν τούτην τὴν ἀγάπην ὄχι δι' ἄλλον, παρὰ διὰ ταῖς μεγάλαις παρακάλεσες τῶν κουμουνίων, καὶ βλέπε μηδὲν ἦστε ἀπότορμοι ἀπῶδε καὶ ὁμπρὸς νὰ ποίσετε τίτοια πράμματα, καὶ ἀλλοίως ἂν δικιμασέτε, θέλετε τὸ 'νώσειν ἐσεῖς καὶ ὄχι ἄλλος. Γρικῶντα ὁ κουβερνούρης τίτοια λογία ἀπὸ τοὺς Σαρακηνοὺς, ἐθυμώθην, καὶ ἀρωτᾷ τὸν σὶρ Τζουὰν Πεντουῆν (1) καὶ τοὺς μαντατοφόρους τῶν κουμουνίων, ἀνὲν καὶ 'γρικῆσαν τοῦ σουλτάνου καὶ εἶπεν τίτοια λογία καὶ ἀναπειλήματα. Καὶ 'κεῖνοι ἀπολογήθησαν καὶ εἶπαν· Ἀφέντη, ὁ κύριος οἶδεν ὅτι τώρα τὰ ἐγρίκησα τοῦτα τὰ λογία, ὁ δὲ ὁ σουλτάνος μὲ πολλὴν χαρὰν καὶ πολλὴν ἀγάπην ἐστερέωσεν καὶ ἐβεβαίωσεν τὴν αὐτὴν ἀγάπην. Τότε μὲ πολὺν θυμὸν καὶ ὀργὴν ἐνέβην εἰς τὸ παλάτιν καὶ ὥρισεν μοναῦτα νὰ τοὺς βάλλουν εἰς τὴν φυλακὴν τοὺς μαντατοφόρους τοῦ σουλτάνου· καὶ οὕτως ἐγίνετον· καὶ ἐκαταγνῶσάν τους, καὶ ἐκεῖνοι δὲν ἐσυγκατέβησαν. Τἄπισα ἐζητῆσαν συμπαθίον τοῦ κουβερνούρη, καὶ ὁ κουβερνούρης διὰ τὸ καλὸν τοὺς πτωχοὺς τοὺς χριστιανοὺς, ἐσυγκατέβην ὁ κουβερνούρης, καὶ ἐφῆκέν τους δ' ἡμέραις εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ τότε ἔβγαλέν τους καὶ ἦλθαν ὁμπρός του καὶ ἐδῶκαν λόγον, πῶς συνεῖθιν ἔχουν οἱ μαντατοφόροι νὰ μεγαλυνίσκουν τοὺς ἀφένταις του, ὅνταν θέλουν καὶ νὰ συντύχουν ὀλίγον δυνατὰ καὶ χωρὶς ἄγγρισιν, διὰ νὰ γενῇ ἡ ἀγάπη ὅμορφη, τὸ ποῖον πέφτομεν ὡς ἀξίος ἀφέντης καὶ προσκυνοῦμεν τὸ κράτος τῆς βασιλειᾶς σου νὰ μᾶς συγχωρήσῃς. Μοναῦτα ὥρισεν καὶ ἐφέραν τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον καὶ ἔμοσεν ὁ κουβερνούρης νὰ κρατήσῃ τὴν ἀγάπην στερεωμένην μὲ τὴν δικαίαν ἐξουσίαν, χωρὶς καμμίαν κακίαν οὔ καμμίαν ἀπιστίαν. Ὁμοίως καὶ οἱ μαντατοφόροι τοῦ σουλτάνου τὸ ὁμοῖον ἐποῖκαν ὅρκον.

Ὁ κουβερνούρης ἔπεψεν καὶ διαλαλῆσαν τὴν ἀγάπην εἰς τὴν Λευκωσίαν καὶ εἰς ὅλαις ταῖς χώραις τῆς Κύπρου, καὶ ἐπερίλαβεν τὰ χαρτία καὶ τὰ

1) don Zuan Beduin.

κανισκία τοῦ σουλτάνου, καὶ ἔδωκέν τους ἄλλαις γραφαῖς καὶ κανισκία νὰ 'πάρουν τοῦ σουλτάνου, καὶ ἔδωκεν καὶ τοὺς μαντατοφόρους δόκιμα κανισκία, καὶ ἐπολόγιασέν τους, καὶ ἀποχαιρετῆσαν καὶ ἐπῆγαν μὲ τοὺς μαντατοφόρους τῶν κουμουνίων εἰς τὴν Ἀμμόχουστον καὶ ἐνέβησαν εἰς τὰ κάτεργά τους, καὶ ἐπῆγαν μὲ τὸ καλὸν εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν. Καὶ ἐβγάλαν τοὺς χριστιανοὺς ἀπὸ τὴν φυλακὴν ὅσους εἶχαν εἰς τὴν Συρίαν, καὶ ὅσους Σαρακηνοὺς εἶχασιν εἰς τὴν Κύπρον εἰς ταῖς φυλακαῖς ὅλους ἐβγάλαν τους, καὶ πᾶσα γεῖς ἐπῆγεν εἰς τὸν τόπον του.

Ἂς ἔλθωμεν πάλιν εἰς τὸν θάνατον τοῦ ῥηγὸς τοῦ ἀντριωμένου τοῦ ῥὲ Πιέρ. Ὁ πρίντζης καὶ κουβερνούρης τῆς Κύπρου ἔπεψεν εἰς τὴν Δύσιν ἕνα νοτάρην, ὀνόματι μισὲρ Παρθολομαῖον Καφάση (1), εἰς τὸν ἁγιώτατον Πάπαν νὰ κηρύξῃ τὸν θάνατον τοῦ ῥὲ Πιὲρ, καὶ ἁρμάτωσεν μίαν σατίαν καὶ ἔπεψέν τον. Πηγαίνοντα ἔμπροσθεν τοῦ Πάπα, πολλὰ ἐκατηγορῆσαν τοὺς Κυπριώταις· τὸν ποῖον ἐντύσαν τον μίαν τζανουνίαν εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν τῆς Κύπρου (2), καὶ τὸν ἀβικάρην ἔντυσέν τον τὴν ἀρχιεπισκοπὴν τῆς Κύπρου. Καὶ τοῦτος ἐστράφην εἰς τὴν Κύπρον· καὶ στρέφοντά του, 'γρικῶντα ὁ κουβερνούρης τὸ κακὸν θέλημαν τοῦ Πάπα, ἐξανάστρεψεν ἄλλους μαντατοφόρους, τοὐτέστιν τὸν ἀρχιεπίσκοπον τοῦ Φουλίε, ὅπου εὑρέθην εἰς τὴν Κύπρον, καὶ ἕναν καβαλλάρην ξενικὸν ὀνόματι μισὲρ Γιλιέρμον τὲ Τζουρνίγι, καὶ τόσον ἐκοπιάσαν καὶ ἀλλάξαν τὸ κακὸν θέλημαν τοῦ Πάπα, καὶ ἐπροσδέκτην τους καὶ μὲ κανισκία πρεπάμενα, τὸ ὁμοῖον τοὺς ἐποῖκαν καὶ οὗλοι οἱ ἀφένταις, καὶ ἐστράφησαν εἰς τὴν Κύπρον τὸν φεβρουάρην τξθ' Χριστοῦ.

Καὶ τῇ κθ' μηνὸς αὐγούστου εὑρέθην ἔμπροσθεν τοῦ κουβερνούρη ἕνας γραμματικὸς τοῦ Τζουὰν Σιλερίου (3), ὅπου ἦτον μαθητής του, ὁ Νικολὸς Τεναοῦ (4), νοτάριος τὸν ἔφερεν ὁ ῥὲ Πιὲρ μετά του καὶ ἐποϊκέν τον λιζίον του καὶ ἐποϊκέν τον καντζηλιέρην μέγαν τοῦ συνκρίτου, καὶ μετὰ τὸν θάνατον

1) Cafari. — 2) un canonicato di Cipro in Santa Sofia. — 3) de Lion. — 4) de Lion.

τοῦ ῥὲ Πιὲρ ἀφῆκέν τον ὁ κουβερνούρης εἰς τ' ὀφφίκιν του ὡς γοῖον ἦτον καὶ μὲ τὸν ῥῆγα· καὶ αὐτὸς ἐκήρυξέν τον παράβουλον (1), καὶ εἶπέν του καὶ πῶς γράφει εἰς τὴν Δύσιν γραφαῖς· ἐποῖκεν τρόπον εἰς τιτοῖον μόδον ὅτι ἀπὸ τὴν μερίαν τῆς ῥήγαινας ἔγραψεν τοῦ Πάπα ἕναν χαρτὶν, τὸ ποῖον ἐπιάσαν το καὶ ἐφέραν το ἔμπροστέν του, καὶ ἄλλον εἰς τὸ ῥήγαν τῆς Φραγγίας καὶ ἄλλα εἰς τοὺς ἀφένταις τῆς Δύσης, ζητῶντα κρίσιν, καὶ ἀγκαλειῶντα τοὺς ἄρχοντες πῶς ἐποῖκαν ἄδικον φόνον εἰς τὸν πτωχὸν τὸν ῥήγαν, καὶ νὰ ἁρματώσουν οἱ Γενουβίσοι δ' κάτεργα εἰς τὸν ἔξοδόν της νὰ ἔλθουν νὰ σηκώσουν τὸν υἱὸν τοῦ ῥὲ Πιὲρ ἀπὸ τὴν Κύπρον καὶ 'κείνην νὰ πάγῃ εἰς τὸν ἁγιώτατον Πάπαν ν' ἀγκαλέσουν. Καὶ μοναῦτα ἔπεψεν ὁ κουβερνούρης καὶ ἔφερεν ἔμπροστέν του (τὸν) Νικολὸν καὶ ἐξέτασέν τον, καὶ 'κεῖνος ἀρνήθην λαλῶντα· Ψέματα λαλεῖ ὁ μαθητής μου! Καὶ ὁ μαθητής του ἔδειξέν του τὴν γραφὴν, καὶ 'κεῖνος ἐχάθην ἀπὸ τὸν φόβον του. Θωρῶντα ὁ κουβερνούρης, μοναῦτα ἔπεψεν ἔσω του καὶ ἐγύρεψεν ταῖς γραφαῖς του, καὶ ηὗρεν ὅλαις ταῖς κόπιαις τῶν γραφῶν ὅπου ἔπεψεν· καὶ μοναῦτα ἔπεψέν τον εἰς τὴν φυλακὴν, ἐβάλαν τον εἰς τὸ κριτήριον καὶ ἐμολόγησεν πᾶσα πρᾶμμαν, καὶ μέσα εἰς ὅλα πῶς τὸ χαρτὶν τὸ ἔπεψεν εἰς τὴν Γένουβαν ἔδωκάν το τοῦ μισὲρ Μάρκου Γριμάνη τοῦ υἱοῦ τοῦ μισὲρ Πιέρου Γριμάνη, καὶ ἐμήνα νὰ ἔλθουν πολλὰ πλοῖα διὰ νὰ 'ξηλεθρεύσουν τὸ νησίν.

'Ο κουβερνούρης μοναῦτα ἐμήνυσέν το τοῦ καπετάνου τῆς 'Αμμοχούστου ν' ἀρεστιάσουν τὸν αὐτὸ Μάρκο Γρινίερ καὶ νὰ πιάσῃ τὰ χαρτία τὰ τοῦ ἔδωκεν ὁ Νικολὸς νὰ πάγῃ εἰς τὴν Γένουβαν. Γρικῶντα ὁ καπετάνος ἔβαλλέ τον εἰς τὴν φυλακὴν καὶ ἔσφιξέν τον, καὶ ἔδωκέν του τὰ χαρτία καὶ ἔπεψέν τα τοῦ κουβερνούρη εἰς τὴν Αευκωσίαν. Γρικῶντα ὁ ποδεστᾶς τοὺς Γενουβίσους τοῦτον εὑρισκόμενος εἰς τὴν Λευκωσίαν, πῶς εἰς τὴν 'Αμμόχουστον ὁ ἐμπαλῆς ἔβαλεν τὸν Γενουβίσον εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ εἶχεν ἀβικάρην εἰς τὴν 'Αμμόχουστον ὀνόματι Νικολὸ Τομενίκο, ὁ δὲ ποδέστας τὸν ἀβικάρην ἔκραζέ τον 'Αντώνιον Δελαβινίαις, παιδίος πραμ-

1) et il proprio scolaro ha accusato il suo maestro per traditor.

ματευτὴς, καὶ 'γροικῶντα πῶς ἐφυλάκισεν τὸν Γενουβίσον εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ ῥηγὸς, ἔπεψεν μαντάτον ὁ ποδεστᾶς τοῦ ἀβικάρη νὰ πάρῃ τὸν Γενουβίσον εἰς τὴν ἐξουσίαν του· ὁ ποῖος ἔπεψεν β' Γενουβίσους, τὸν Τουμάζο Τζηγκαρᾶ καὶ τὸν σὶρ Παρσεβὰλ Σιμπῶ, εἰς τὸν καπετάνον τῆς 'Αμμοχούστου, ζητῶντα τὸν Γενουβίσον τὸν αὐτὸν σὶρ Μάρκον, νὰ τὸν βάλλῃ εἰς τὴν φυλακήν του, διότι εἶναι τῆς ἐπαρχίας του. Ὁ ἐμπαλῆς 'γροικῶντα τοῦτον, κατὰ τὸ παλαιὸν συνῆθιν ἔδωκέν τού τον, καὶ ἔβαλέν τον εἰς τὴν φυλακήν του κατὰ τὸν ὁρισμὸν τοῦ κουβερνούρη. Καὶ ὁ ἐμπαλῆς ἐμήνυσεν τοῦ ποδεστᾶ καὶ ἦλθεν ἔμπροσθέν του, ὅταν ἦτον εἰς τὴν Αευκωσίαν, καὶ ἐζήτησέν του τὸν παράβουλον, καὶ ὁ ποδεστᾶς ἐδιαφέντεψέν τον εἰς τὴν καλλίτερην λογὴν ὅπου ἠμπόρησεν, καὶ εἶπέν του πῶς δὲν ἠξεῦρεν κανέναν πρᾶμμαν ἀπὸ τὶ ἐγράφαν τὰ χαρτία. Ὁ κουβερνούρης εἶπέν του· Ἀνισῶς καὶ δὲν ἠξεύρῃ τίποτε, ἀς πάγῃ ἀκαταζήτητος, εἰ δὲ καὶ 'ξεύρει νὰ τοῦ δώσου θάνατον. Καὶ τοῦτος ὁ λόγος ἄρεσεν τοῦ ποδέστα· καὶ παραῦτα πέμπει ὁ κουβερνούρης δύο πραμματευτάδες καὶ δ' Γενουβίσους καὶ β' καβαλλάριδες καὶ ἕναν νοτάρην, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ ἐπῆραν καὶ ἐμαρτυρίσαν τὸν Νικολὸ Τεναοῦν, καὶ ἐμολόγησεν ἔμπροσθέν τους, τὸ πῶς ὁ ἄνωθεν σὶρ Μάρκος ἦτον αἴτιος τῆς αὐτῆς ὑπόθεσης. Καὶ ὄνταν ἔμαθεν ὁ κουβερνούρης τὴν ἀληθείαν, ὁμοίως καὶ ὁ ποδέστας, ἐπαρακάλεσεν τὸν κουβερνούρην νὰ ἔχῃ μάκρυσμαν ὀλίγον, διὰ νὰ ποίσουν βουλὴν καὶ νὰ 'ξετάσουν καὶ τὸ πρᾶμμαν καλλίτερον. Ἐσυγκατέβην του ὁ κουβερνούρης, καὶ ὁ ποδέστας ἐπῆγεν εἰς τὴν 'Αμμόχουστον μὲ ὅλους τοὺς Γενουβίσους ὅπου ἦτον μετά του· μανθάνοντά το ὁ κουβερνούρης, διὰ νὰ παύσῃ τὴν ταραχὴν, μὲν γινῇ σκαντάλον εἰς τὴν 'Αμμόχουστον, ἔπεψεν ἕναν χαρτὶν πολλὰ κουρτέσικον τοὺς πραμματευτάδες τοὺς Γενουβίσους, ἀγκαλειῶντα τὸν ποδεστᾶν καὶ τὸν ἄνωθεν σὶρ Μάρκον· οἱ ποῖοι πραμματευτάδες ἀναγνόντα ταῖς γραφαῖς τοῦ κουβερνούρη, ἐγράψαν του μὲ μεγάλην ταπείνωσιν καὶ κουρτέσικα πολλὰ, καὶ πάντα ἐδεῖχναν αἴτιον τὸν ποδέσταν καὶ τὸν σὶρ Μάρκον.

Ὁ δὲ κουβερνούρης πολομᾷ αὐλὴν μεγάλην, καὶ βάλλει τὸ ἀγκάλεμαν ἔμπροσθέν τους, ζητῶντα κρίσιν ἀπὸ τὸν Νικολὸ Τεναοῦν. Καὶ ἡ αὐλὴ ἀποφάσισε νὰ τοῦ δώσουν θάνατον πικρὸν ὡς γοῖον παράβουλον, καὶ διατὶ ἦτον λιζίος ἐπαραδῶκάν τον τοῦ κουβερνούρη κατὰ τὸ ὡρίζαν ἡ ἀσίζαις. Καὶ 'κεῖνος ἔδωκέν τον καὶ 'κωλοσύραν τον, καὶ ἐφορκίσαν τον εἰς τὴν φούρκαν τῇ κυριακῇ τῇ ιζ' σεπτεβρίου ἀτο' Χριστοῦ.

Θεωρῶντα ἡ αὐλὴ πῶς οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ τὸν σὶρ Μάρκον, καὶ δὲν ἐθέλαν νὰ καταπροσωπίσουν τοὺς Γενουβίσους, κρυφὰ ἐπαραγγείλαν τοῦ 'πισκόπου τῆς Ἀμμοχούστου καὶ ἀξαὐτῆς του ἐσυμβούλεψεν τὸν ποδέσταν νὰ ἔλθῃ νὰ ζητήσῃ συμπαθίον ἀπὸ τὸν κουβερνούρην διὰ λόγου του, διὰ τὸν σὶρ Μάρκον· καὶ οὕτως ἐγένετον· οἱ ποῖγοι ἐξέβησαν καὶ ἦλθαν ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον εἰς τὴν Λευκωσίαν· καὶ ἐσυμπαθίστησαν ἀπὸ τὸν πρίντζην, ὁ ποῖος ἐπερίλαβέν τους πολλὰ τιμημένα καὶ ἐβάλεν τον καὶ ἔμοσέν του εἰς τὰ ἅγια τοῦ θεοῦ εὐαγγέλια νὰ μὲν ἀποσκεπάσῃ εἰς τὴν Δύσιν τὰ μαντάτα τοῦτα, οὐδὲ νὰ πάγῃ ποτὲ κατὰ πρόσωπα τῆς Κύπρου, ἢ καὶ ἐπαράγγειλέν του ἡ ῥήγαινα, ἢ ὄχι· ὁ ποῖος ἐκρατήθη νὰ τὸ ποίσῃ.

Ἂς ἔλθωμεν εἰς τὴν Ἀτταλίαν καὶ νὰ 'ξηγηθοῦμεν τὰ γενόμενα. Θεωρῶντα ὁ ἀμιρᾶς ὅπου ἐκράτεν ἐκεῖ ὁ Τακᾶς, πῶς ἡ Κύπρος εὑρίσκεται εἰς μεγάλην ἀνακάτωσιν, ἐγύρεψε νὰ 'πάρῃ τὴν χώραν του, καὶ ἐκατάστησεν ἕναν Τοῦρκον 'δικόν του φίλον καὶ ἦλθεν εἰς Ἀτταλίαν ὡς γοῖον φευγὸς, καὶ ἐπαρακάλεσεν καὶ ἐβαπτίσαν τον, καὶ εἶπέν τους πῶς εἶχεν πολὺν καιρὸν καὶ εἶχεν πίστιν νὰ βαπτιστῇ. Θεωρῶντά τον ὁ καπετάνος ἐπίστευσέν του καὶ ἐποϊκέν του μηνίον, καὶ ἀποθάρρησέν τον· καὶ τοῦτος ἦτον ἀπὸ τὸν Ἀτταλιώτην, καὶ ἔλαχεν ἔξω 'παίρνωντα τὴν Ἀτταλίαν ὁ ῥήγας, καὶ οἱ Ἀτταλιῶταις ἦτον συγγενάδες καὶ φίλοι του· ὁ ποῖος καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐδήνετον μὲ τοὺς τοπικοὺς καὶ ἐπρουμουτίαζέν τους ἀπὸ τὴν μερίαν τοῦ Τακᾶ, νὰ τοὺς δώσουν τὴν χώραν εἰς τὸ χέριν τους. Καὶ ἄνταν ἐκατάστησεν μερτικὸν ἀπὸ 'ξαὐτῆς τους, ἐμήνυσεν τοῦ Τακᾶ νὰ ἔλθῃ νὰ τοῦ

δώσουν τὴν χώραν· ὁ ποῖος κατὰ τὸν λόγον του ἦλθεν μονονυκτὶς, καὶ ἔβαλεν λαμπρὸν εἰς ταῖς πόρταις, καὶ ἐβάλαν σκάλαις εἰς τὴν μερίαν ὅπου ἔβλεπεν ὁ βαπτισμένος καὶ 'κεῖνοι ὅπου ἦτον 'σασμένοι μετά του, καὶ ἐνέβησαν εἰς τοὺς τοίχους, καὶ εὑρίσκαν τοὺς ἄνδρες ὅπου δὲν ἦτον εἰς τὴν βουλὴν ἐσκοτόναν τους, καὶ εἰς τοῦτον τὸν μόδον ἐπῆραν ιδ' πύργους, καὶ ἐσκοτῶσαν καὶ πολλούς. Καὶ θέλοντος τοῦ θεοῦ, ἐδιάβην ἡ βίγλα καὶ θωρεῖ ταραχὴν μεγάλην, ἔνωσέν το καὶ ἐποῖκε νῶσιν τοῦ καπετάνου μὲ μεγάλην καὶ ἄγριαν φωνήν· καὶ 'γρικῶντα ὁ μισὲρ Τζουάνης ὁ καπιτάνος, μοναῦτα ἐσημάναν τὴν καμπάναν μὲ τὸ σφυρὶν, καὶ εἶχάν το διὰ παραβουλίαν, καὶ μοναῦτα ἁρματώθην ὁ λαὸς, καὶ ἦλθαν καὶ ἐσμίκτησαν μὲ τοὺς Τούρκους καὶ 'πολεμίσαν ὡς τὸ πωρνὸν, καὶ βοηθῶντος τοῦ θεοῦ ἐνικῆσάν τους οἱ χριστιανοὶ, καὶ ἐσκοτῶσαν πολλοὺς καὶ ἕναν μέγαν ἀμιρᾶν συγγενῆν τοῦ Ταχᾶ· καὶ πολλοὶ ἐπῆγαν νὰ καταιβοῦν μὲ ταῖς σκάλαις καὶ ὁ βαπτισμένος καὶ οἱ συντρόφοι του, καὶ ἀπὸ 'πάνω ἐσκοτῶσάν τους. Ἀμμὲ 'κεῖνοι ὁποῦ ἦλθαν νὰ βάλουν λαμπρὸν εἰς τὴν πόρταν ἐνέβησαν ἔσω δύο Τοῦρκοι, ὡς γοῖον τὸ αὐτὸν καὶ ἐσκοτῶσάν τους. Θεωρῶντα ὁ Ταχᾶς πῶς δὲν εἶχεν διάφορος, ἀμμὲ ἔχασεν πολλοὺς ἀνθρώπους καὶ τὸν ἀνηψιόν του, εὐκαίρεσεν τὸν τόπον μὲ μεγάλην ἀντροπήν.

Γρικῶντα τοῦτα ὁ κουβερνούρης, ἐννειάστηκεν ὅτι ὁ καπιτάνος ἔθελε νὰ δώσῃ τὴν χώραν τοῦ Ταχᾶ, καὶ ἁρμάτωσεν μοναῦτα β' κάτεργα καὶ ἔβαλεν καπιτάνον τὸν σὶρ Τουμᾶς τὲ Μουντολὴφ τῆς Κλήρου, καὶ ἔπεψεν ν' ἀλλάξουν τὸν καπιτάνον καὶ ἔβαλεν τὸν σὶρ 'Εστὰν Πασαντὸν, καβαλλάρην τοπικὸν, ὁ ποῖος ἦτον Γενουβίσος(1)· καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν 'Ατταλίαν, καὶ ἐπέρασαν εἰς τὸ 'Ανεμούριν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν γῆν τῆς Τουρκίας, καὶ ἐκουρτζέψαν τους καὶ ἐποῖκάν τους μεγάλην ζημίαν, καὶ ἐπεσώθησαν εἰς τὴν 'Ατταλίαν. Καὶ ἐξέτασεν ὁ σὶρ Τουμᾶς τὲ Μουντολήφις τὴν ἀφορμὴν, καὶ ηὗρεν καθαρὸν τὸν σὶρ Τουμᾶς τὲ Κολλίες· καὶ ἀφῆκεν τὸν σὶρ 'Εστᾶς(2) εἰς τὴν 'Ατταλίαν, καὶ ἔφερεν μετά του τὸν σὶρ Τζουὰν τὲ

1) Etan il cavalliere paesan Genovese. — 2) Etan.

Κολλίες· καὶ ἐφῆκεν τὸν αὐτὸν σὶρ Ἐστᾶς καὶ τοὺς λᾶς του νὰ στέκουν εἰς τὴν Ἀτταλίαν, καὶ ἐστράφησαν εἰς τὴν Κύπρον.

Καὶ μέσα εἰς τοῦτον ἐδιάβην καιρὸς, καὶ ὁ ῥήγας ἦλθεν εἰς τὴν ἐτὰν χρονῶν ιε', καὶ ἐθέλησεν νὰ ζητήσῃ τὸ ῥηγάτον του, νὰ μπῇ εἰς τὸ ποσέσον τοῦ ῥηγάτου. Καὶ τὸν νοέμβριον μῆναν ἀτο' Χριστοῦ εἶπεν τοῦ θείου του πῶς θέλει νὰ 'πάρῃ τὸ ῥηγάτον του. Ὁ κουβερνούρης μὲ καλὸν θέλημαν δὲν τὸν ἔβαλεν καμμίαν διαφορὰν, ἀμμὲ μοναῦτα ἔταξεν τοὺς καβαλλάριδες τῆς βουλῆς νὰ σωρευτοῦν εἰς τὴν Λευκωσίαν τῇ πρώτῃ δικεβρίου τῆς αὐτῆς ἐχρονίας, νὰ στρέψῃ τὰ ῥηγάτα τοῦ ῥηγὸς, τοῦ κληρονόμου τῶν αὐτῶν ῥηγάτων. Καὶ τῇ τετράδῃ, τῇ κδ' μηνὸς δικε(β)ρίου ἐσυμπιάστησαν οὗλοι οἱ καβαλλάριδες καὶ οἱ ἀφένταις εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ πρίντζη καὶ κουβερνούρη εἰς τὴν Λευκωσίαν κατὰ πρόσωπα τῶν Κουντιάτικων. Ὥρισεν τὸν σὶρ Τουμᾶς τὲ Μουντολὴφ τὸν ἀδετούρην νὰ ζητήσῃ τὰ ῥηγάτα διὰ τὸν ἀδελφότεκνόν του ἔμπροσθεν τῆς αὐλῆς κατὰ τὸ συνῆθιν· ὁ ποῖος ἐστάθην εἰς τὰ ποδία του καὶ εἶπεν· Ἀφέντη κουβερνούρη, ἤλθαμεν εἰς τὴν ἀφεντίαν σου ὅλοι οἱ ἀνθρῶποι τοῦ ῥηγὸς, καὶ δείχνομέν σου τὸν ἀφέντην μας τὸν ῥήγαν τὸν ἀδελφότεκνόν σου, καὶ κληρονόμον μας τοῦ ῥηγάτου Ἱεροσολύμου καὶ Κύπρου· καὶ πολομοῦμέν σε νὰ 'ξεύρῃς τὴν ἀφεντίαν σου καὶ τῆς αὐλῆς τῶν αὐτῶν ῥηγάτων, ὡς καθὼς καὶ ἀγρωνίζεις, τὸ πῶς ὁ θεὸς ἐποῖκεν τὸ θέλημάν του ἀπὸ τὸν ἀφέντην μας τὸν ῥήγαν τὸν ἀδελφόν σου τὸν ῥὲ Πιὲρ τὸν υἱὸν τοῦ ῥὲ Οὔγγε· ὁ αὐτὸς ῥὲ Πιὲρ ἐφῆκεν ἕναν υἱὸν ὅπου εἶναι ἔμπροσθέν σας· καὶ διατὶ ἦτον ἀνήλικον, ἐπερίλαβες τὸ κουβέρνον, κατὰ τὸ ἴσον δίκαιον καὶ κατὰ τὰ καλὰ συνήθια τοῦ εὐγενεστάτου ῥηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τῆς Κύπρου, ὅτι ἐσοὺ εἶσαι ὁ περίττου κοντὸς συγγενὴς καὶ κληρονόμος τῶν αὐτῶν ῥηγάτων· καὶ ἂν εἶχεν ποίσειν ὁ θεὸς τὸ θέλημάν του ἀπὸ τὸν αὐτὸν μας ἀφέντην, ἔθελεν στεφθῆν ἡ ἀφεντιά σου ῥηγας· ἀμμὲ ὁ ἀφέντης μας διὰ τὸ ἔλεος τοῦ θεοῦ ὁ Πιὲρ τὲ Λουζουνίας κούντης τῆς Τρίπολης καὶ κληρονόμος τῶν αὐτῶν ῥηγάτων ἕνι ζωντανὸς, καὶ εἶναι νόμου ἡλικίας, ζητᾷ

σου νὰ 'πάρῃ τὰ ῥηγάτα του, ἂν φανῇ τῆς αὐλῆς, ὡς ἐκεῖνος ὅπου εἶναι κοντότερος κληρονόμος τῶν αὐτῶν ῥηγάτων· καὶ ἀνισῶς ἡ ἀφεντιά σου καὶ ἡ αὐλὴ τοῦτον ἀπιστεῖ το, ἔνι ὅτοιμος νὰ τὸ παραστήσῃ καὶ ἂς τὸ 'δῇ ἡ αὐλὴ, ὡς γοῖον νὰ τῆς φανῇ ὅτι εἶναι χρῆσι νὰ τὸ δείξῃ· καὶ παρακαλεῖ σας νὰ πιάσετε τὴν ἐζήτησίν του, ἂν φανῇ τῆς αὐλῆς. Καὶ ἀπαὶ τοῦτον ἐμπαίνει εἰς τὴν αὐλὴν, χωρὶς νὰ 'πῇ τὸ ἔχει εἰς τὸν καιρὸν ὅταν θελήσῃ.

Εἰς τοῦτον ὁ κουβερνούρης ἐστάθην ὀρθὸς εἰς τὰ ποδία του, καὶ εἶπεν τῆς αὐλῆς· Ἄρχοντες, ἐκατάλαβα καλὰ τὸ ἐζήτησεν ὁ σὶρ Τουμᾶς τὲ Μουντολὴφ ὁ ἀδετούρης, διὰ τὸν ἀδελφότεκνόν μου, ζητῶντά μου νὰ τοῦ τὸ στρέψω τὰ ῥηγάτα του τὸ πῶς εἶναι 'δικά του, ὡς γοῖον ἐκεῖνος ὅπου ἔφτασεν εἰς τὸν νόμον. Ἄρχοντες, ἂς δείξῃ πῶς εἶναι υἱὸς τοῦ ἀδελφοῦ μου τοῦ ῥὲ Πιὲρ, καὶ πῶς εἶναι νόμου ἡλικίας, καὶ τότε θέλω ποίσειν τὸ θέλει τὸ δίκαιον. Καὶ ἀπὸ τοῦτον βάλλομαιν εἰς ἀγρωνημίδαν τῆς αὐλῆς, χωρὶς τὸ ἔχω νὰ εἰπῶ τίντα τόπος καὶ καιρὸς νὰ ἦναι.

Ὁ ῥήγας ἔφερεν καὶ ἔδειξεν μετ' ἀξιολόγους ἀφένταις, καὶ ἐμόσαν εἰς τὰ ἅγια τοῦ θεοῦ εὐαγγέλια, πῶς εἶναι υἱὸς τοῦ ῥὲ Πιὲρ καὶ εἶναι δίκαιος κληρονόμος τῶν αὐτῶν ῥηγάτων, καθὼς τὸ ἐκράτεν καὶ ἐνομεῦγέν το ὁ πατήρ του ὁ ῥὲ Πιὲρ, καὶ εἶναι καὶ νόμου ἡλικίας ἐτῶν ιε'. Καὶ εἰς τοῦτο ἐδέκτην τον ἡ αὐλή· καὶ μοναῦτα εἶπεν τοῦ κουβερνούρη ἡ αὐλή· — ἀφέντη κουβερνούρη, ὁ ἀφέντης ὁ ἀδελφότεκνός σου ἔδειξεν πρεπάμεναις μαρτυρίαις, καὶ εἶναι δίκαιον νὰ τῷ στρέψῃς τὰ ῥηγάτα του.

Καὶ μοναῦτα ὁ κουβερνούρης ἔμπροσθεν τῆς αὐλῆς ἐγονάτισεν, καὶ ἐκράτεν ἕναν κεργὶν εἰς τὸ χέριν του καὶ μ' ἐκεῖνον ἐπαράδωκέν του τὰ ῥηγάτα του τοῦ ἀφέντη τοῦ συνεσκάρδου. Τότες ὁ συνεσκάρδος εἶπεν τοῦ κληρονόμου νὰ ποίσῃ ὅρκον· ὁ ποῖος ἐγονάτισεν καὶ ἐποῖκεν ὅρκον ὀμπρὸς τῆς αὐλῆς. Τότε εἶπεν ἡ αὐλὴ τοῦ συνεσκάρδου· Ἀφέντη, ὁ κληρονόμος ἐποῖκεν τὸ πρέπει, ὅσον ἦτον κρατούμενος, καὶ βάλλετέ τον εἰς νομὴν τῶν ῥηγάτων του. Καὶ ὁ συνεσκάρδος ἔμπροσθεν τοὺς ἀφέναις καὶ τοῦ ἐπισκόπου

τῆς Πάφου ὀνόματι σὶρ Λίες τὲ Καρμπεπαὴ, καὶ τοῦ ἐπισκόπου τῆς Νεμεσοῦ τοῦ μισὲρ Ἐνιμὰρ, καὶ ἔμπροσθεν τοὺς λογάδες τοὺς Ῥωμαίους ἔβαλεν εἰς νομὴν τὸν κούντην τῆς Τρίπολης εἰς τὰ ῥηγάτα του ὡς γνήσιον κληρονόμον καὶ υἱὸν τοῦ ῥὲ Πιέρ. Καὶ ὅτοιμα οὗλοι οἱ λίζοι ἐποϊκάν του ὅρκον κατὰ τὸ συνῆθιν. Καὶ τὰπίσα ἐμήνυσεν ὅλους τοὺς λιζίους καὶ καβαλλάριδες νὰ ἐλθουν εἰς τὴν Λευκωσίαν εἰς τὸ στέψιμόν του.

Καὶ τῇ κυριακῇ, τῇ ιβ' μηνὸς ἰανουαρίου ἀτοα' Χριστοῦ ἐστέφθην ὁ ῥὲ Πιὲρ τὲ Λουζουνίας ὁ κούντης τῆς Τρίπολης εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν ῥήγας τῆς Κύπρου. Καὶ τῇ ιβ' ὀκτωβρίου ἀτοβ' Χριστοῦ ἐπῆράν τον εἰς τὴν Ἀμμόχουστον καὶ ἐστέψαν τον ῥῆγα τῶν Ἱεροσολύμων, κατὰ τὴν προπάλαι συνήθειαν· ὅτι ἀφὸν οἱ κατάδικοι τοῦ τιμίου σταυροῦ ἐπῆραν τὸ Ἱεροσόλυμαν, ἐδῶκαν τὴν ἀξίαν τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τὰ σημεῖα εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. Καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Νικολάου καὶ 'κεῖ ἐστέφθην· καὶ ἐβγαίνοντά του ἦλθεν εἰς τὸ περοῦνιν νὰ καβαλλικεύσῃ· τότε ἀπήδησαν οἱ Βενετίκοι καὶ ἐπιάσαν τὸ ῥέτινον τοῦ ἀλόγου του τὸ δεξιὸν, οἱ Γενουβίσοι ἐδιαφεντεῦγάν το διὰ λόγου τους, κατὰ τὴν φραντζίνζαν τὴν εἴχασιν, ὅτι ἐχάρισάν τούς το, ὅτι πάντα ὅνταν νὰ καβαλλικεύῃ ὁ ῥήγας, οἱ Γενουβίσοι νὰ ἦναι δεξιὰ καὶ οἱ Βενετίκοι ἀριστερά. Καὶ ἔλαχεν ὅτι οἱ Βενετίκοι εἶχαν ἕναν καράβιν εἰς τὸν λιμιόναν, καὶ διατὶ ἦτον πολλοὶ ἐγυρέψαν νὰ ποίσουν τοῦτον τ' ἀπήδημαν. Καὶ εἰς τοῦτον ἐγίνην μία ταραχὴ μεγάλη. Καὶ ἦτον συνῆθιν ὅτι ἐγυρίζαν τὸν ῥήγαν ἀπὸ τὸν ἅγιον Νικόλαν ὡς ταῖς λόντζαις, καὶ τότε ἔρχουνταν εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ῥηγάτικην. Θεωρῶντα ὁ πρίντζης τὴν ταραχὴν μεγάλην, μοναῦτα ἔδωξεν τοὺς Γενουβίσους καὶ τοὺς Βενετίκους, καὶ ἐπίασεν τὸ χαλινάριν ἐκεῖνος καὶ ὁ συνεσκάρδος, καὶ ἐπῆράν τον καὶ 'γυρίσαν τον κατὰ τὸ συνῆθιν, ὄχι τελειωμένον γυρὸν διὰ τὸ σκάνδαλον, καὶ ὁ κύρης τοῦ Ἀρσεφίου εἰς τὸν ζαρβὸν ρέτινον. Καὶ ὅνταν ἦρταν εἰς τὴν αὐλὴν, ἐφοβώθην ὁ ποδέστας τοὺς Γενουβίσους, μήπως καὶ οἱ Βενετίκοι ποίσουν ῥιμοῦριν εἰς τὸ ἔμπα τοῦ ῥηγὸς

εἰς τὴν αὐλὴν, ὥρισεν καὶ ἐκρατοῦσαν τίποτε μικρὰ ἅρματα ὅλ' οἱ Γενουβίσοι ἀπὸ κάτω τους.

Τῇ ιζ' (1) ὀκτωβρίου ᾳτοβ' Χριστοῦ, πρὶν στεφθῇ ὁ ῥήγας, ἔδωκεν ὅλα τὰ 'φίκια τοὺς κάτωθεν ἀφέντας τοῦ ῥηγάτου τῶν 'Ιεροσολύμων, τὰ ποῖα νὰ ἦναι στερεωμένα καὶ βεβαιωμένα· τοὐτέστιν τοῦ μισὲρ Τζάκου τὲ Λουζουνία τοῦ θείου του κοντοσταύλην, τὸν σὶρ Λίουν τὲ Λουζουνίαν συνεσκάρδον, τὸν σὶρ Τουμᾶς τὲ Μουντολὴφ τὸν ἀδετούρην τῆς Κύπρου πουντουλιέρην, καὶ τὸν μισὲρ Νικολὸ Ταχλιρίσσα τζαμπερλάνον τῶν 'Ιεροσολύμων, τοῦ μισὲρ Τζάκου τὲ Λουζουνία τοῦ ἀνηψιοῦ του, τοῦ υἱοῦ τοῦ κούντη, τὸ 'φίκιν του τὸ κουντάτον τῆς Τρίπολης.

Καὶ ὄνταν ἐστέφθην, ἐχάρισεν πολλὰ ψουμία, διὰ τὸν ὁρισμὸν τῆς μητέρας του. Θεωρῶντά τον οἱ θεῖοί του καὶ οἱ ἕτεροι ἀφέντας, διὰ νὰ μὲν 'ξηλοθρευτῇ τὸ ῥηγάτον, καὶ ἡ ζημία πέσῃ ἀπάνω τους, ἐβῶκάν του νόταν τοῦ ῥηγὸς, καὶ ὁ ῥήγας μὲ μερτικὸν τοὺς λᾶς του ὅπω εὑρέθησαν ἐκεῖ ἐποῖκεν μίαν ἀσίζαν εἰς τὴν αὐλὴν, ὅτι εἴ τι χαρίσει ἀποὺ τὴν ἡμέραν ἀποῦ νὰ κουρουνιαστῇ ὅλον χρόνον τῆς ζωῆς του, ἀποὺ κε' χρονῶν καὶ ἀπάνω, νὰ ἦναι ἀξαζόμενον, καὶ ἀπὸ κε' χρονῶν καὶ κάτω εἴ τι χαρίσει νὰ μὲν ἀξάζῃ τίποτε, εἰ δὲ ἀποὺ κε' χρονῶν καὶ ἀπάνω νἄναι στερεωμένον εἰς τοὺς αἰῶνας. Καὶ ἄντα τό 'μαθεν ἡ ῥήγαινα ἔπληξεν πολλὰ, ὅτι ἐπρεσμουτίασε νὰ δώσῃ ὁποῦ 'χεν φιλίαν πολλὰ ἄλλα χωρία. Καὶ ἀπ' ἔκει πάλε ἄρχεψεν ἡ ἔχθρα μὲ τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ ἀντρός της.

Καὶ ὄνταν ἐκάτσαν εἰς ταῖς τάβλαις νὰ φᾶσιν, ὥρισεν καὶ 'βάλαν τὴν τάβλαν τοὺς Γενουβίσους δεξιὰ, καὶ τοὺς Βενετίκους ἀριστερά· καὶ ὡς γοῖον ἐτρῶγαν, ἐφοβέριζεν ἕναν κουμοῦνιν τὸ ἄλλον, καὶ ἐτρίζαν τὰ 'δοντία τους. Τὸ λοιπὸν ὁ ποδέστας μισὲρ Ἀντώνιος Τανεγροῦ εἶχεν ὁρίσειν κἀπόσους Γενουβίσους καὶ ἁρματώθησαν 'πιδεξία ἀπέσω κρυφὰ, οἱ ποῖγοι ἦσαν ἀπὸ 'κείνους ἀποῦ 'κάτζαν εἰς τὴν τάβλαν, καὶ ἀπεστέκουνταν Γενουβίσους διὰ

1) Probablement ζ', le roi ayant été couronné le 12.

τὸν φόβον τῶν Βενετίκων(1). Καὶ ἄνταν ἐσηκώθησαν ἀπὸ ταῖς τάβλαις, ὁ ῥήγας ἐπῆγε ν' ἀλλάξῃ τὰ φορήματά του εἰς τὰ σπιτία τοῦ σὶρ Τεμὲνζ Πετρὲ, πουρζέζης τῆς Ἀμμοχούστου, καὶ ἐστράφην, καὶ ἀρχέψαν εἰς τἀρχίσματα(2), καὶ ὥς που νἄρτῃ ὁ ῥήγας, ἐτιμάζαν οἱ Γενουβίσοι τοὺς Βενετίκους, καὶ οἱ Βενετίκοι τοὺς Γενουβί(σ)ους· καὶ μοναῦτα γ' πραμματευτάδες Γενουβίσοι, ὁ σὶρ Τζουλίεν Ἰταλίε, ὁ σίρε Μπαρναπὸ Ῥίτζο, καὶ ὁ σὶρ Ἐγκατεφλὲν τὲ Φλουσία(3), ἐβγάλαν τὰ σπαθία τους καὶ ἐτρέξαν ἀπάνω τοὺς Βενετίκους. Θεωρῶντα οἱ Βενετίκοι τοὺς Γενουβίσους πῶς ἔρχονται ἀπάνω τους, ἐβγάλαν κἄτινες τὰ σπαθιά τους ἀξαὐτῆς τους, τοὐτέστιν ὁ σὶρ Γιαννάκης Κονὲρ, καὶ ὁ σὶρ Μαρὶν Μαρπίε(4), καὶ ἐστάθησαν νὰ διαφεντευτοῦν. Γρικῶντα οἱ Γενουβίσοι οἱ ἁρματωμένοι ὁποῦ ἐλάχαν ἔξω τῆς αὐλῆς ἐβρουθίσθησαν καὶ ἐμπῆκαν. Οἱ σεργένταις ὁποῦ ἐβλέπαν τὴν σκάλαν ἐπίασαν καὶ ἀποαρματῶσάν τους.

Ἐγρικήθην ὁ λόγος εἰς τὴν χώραν πῶς ταραχὴ μεγάλη εἶναι εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ῥηγὸς, καὶ ἐτρέξαν καὶ ἐσυνπιάστησαν νὰ 'δοῦν. Γρικῶντα οἱ ἀφένταις τὴν ταραχὴν, ἀφῆκαν τὸν ἀφέντην εἰς τὴν τζάμπραν, καὶ οἱ ἀφένταις ἐξέβησαν· καὶ τὸ νὰ 'δοῦν τὰ σπαθία γυμνὰ καὶ 'κείνους ὅπου ἐβρούθησαν νὰ 'μποῦν περφόρτζα, ἐθυμώθησαν καὶ ἀγγρίστησαν, καὶ ἐρίσαν τοὺς καβαλλάριδες καὶ τοὺς βαχλιώτες νὰ τοὺς πιάσουν· καὶ κεῖνοι ἐτρέξαν νὰ φύγουν. Ἐπιάσαν δ' πραμματευτάδες ἀξ αὔτης τους καὶ ηὗράν τους ἁρματωμένους καὶ ἐσκοτῶσάν τους. Καὶ τὸ ἀπλίκιν τοῦ Πέτρη(5) ἦτον κοντὰ τῆς αὐλῆς τοῦ ῥηγὸς, καὶ ἐποῖκαν γειοφύριν καὶ ἐπηγαῖναν ἀπὸ τῶναν σπίτιν εἰς τὸ ἄλλον. Καὶ οἱ σκοτωμένοι ἦτον ὁ σὶρ Τουμᾶς Τζηγκὰλ(6) καὶ ὁ σὶρ Τομένικο Τορίας(7), καὶ ἑτέρους ἀπὸ τὴν σαούναν, καὶ ἕνας νοτάρης, ὁμοίως καὶ δύο σκλάβοι, καὶ ἐλαβώθησαν καὶ πολλοί.

1) et de quelli sentorono parte in tavola, et altri stavano in piedi per timor delli Vinetiani. — 2) et cominciorono a ballar. — 3) Julien Talié, don Bernado Rizzo, don Gatelfe de Floria. — 4) Malipier. — 5) Petri. — 6) Cical. — 7) Doria.

Ὅτι ὁ κύρης ὁ πρίντζης ὥρισε νὰ τοὺς ῥίψουν ἀποὺ 'πάνω κάτω· καὶ βρουθῶντά τους ἀπὸ τὸν φόβον, ἐπιάνασιν τὰ μαρμαρένα πιλερία τοὺς ἡλιακοὺς τῆς λόντζας (1) νὰ γλυτώσουν· οἱ δ' ἐκεῖνοι ἀποῦ ἐστέκαν ἀποὺ 'πάνω μὲ τὰ σπαθία καὶ 'κόβαν τὰ χεργία τους, καὶ ἐπέφταν καὶ 'σκοτόνουνταν, ὁ σὶρ Νικὸλ 'Εσταμπινέλλο (2) καὶ ὁ σὶρ Νικὸλ τὲ Φροντεφρασία (3), καὶ ὁ σὶρ Φράσες Κινταμὰρ, καὶ ὁ σὶρ 'Ελσυχίερ Σιμπὸ (4), καὶ 'κείνους τοὺς ἐκρεμμίσαν ἀπὸ τὴν λόντζαν ὀμπρὸς τῆς πόρτας ἦτον ὁ Λανσελὼτ, Μαλοζὲλ (5) καὶ ἕτεροι.

Ἡ ταραχὴ ἦτον πολλὰ μεγάλη· ὁ λαὸς τῆς 'Αμμοχούστου ἐπῆγαν νὰ χαλάσουν τὴν λότζαν τοὺς Γενουβίσους. Θεωρῶντα οἱ Βενετίκοι πῶς ἐσμίκτησαν πολλοὶ Γενουβίσοι, ἐπίασαν τὰ τριστέλλια εἰς τὰ χεργία τους νὰ διαφεντευτοῦσιν. Καὶ ἔδραξεν ὁ λαὸς τὸ σεντοῦκιν τῶν γραψιμάτων τῆς λόντζας τῶν Γενουβίσων καὶ ἐτζακίσαν το. Πολλοὶ Γενουβίσοι ἀπὸ τὸν φόβον ἐνέβησαν εἰς τὰ δώματα καὶ ἐκρεμμοῦσαν κάτω εἰς τοὺς Φρεμενούριδες. Τίτοιοι ἐσκοτώθησαν καὶ ἄλλοι ἐλαβώθησαν, καὶ ἄλλοι ἐγλυτῶσαν· καὶ ἂν εἶχαν τοὺς πιάσειν οὖλους ἐσκοτόναν τους, ὅτι ἤτζου ἐδῶκαν ὁρισμόν. Καὶ ὁμοίως καὶ ὁ μισὲρ Πιὲρ Μαλουζὲ (6) ὁ τζαμπερλάνος τῆς Κύπρου ἦτον εἰς τὴν μέσην· ὅτι τὸ ν' ἀποφάγῃ, ἐπῆγεν πρὶν τὴν ταραχὴν, καὶ ἐγύρεψε νὰ στραφῇ, καὶ εἶδεν τὴν ταραχήν· καὶ ὁ μωρὸς καὶ ὁ μεθυσμένος λαὸς τῆς 'Αμμοχούστου ἐπῆγε νὰ τὸ σκοτώσουν, καὶ ἐτρέξαν οἱ καβαλλάριδες καὶ ἐγλυτῶσάν τον.

Καὶ ἄνταν ἐγρίκησεν ὁ πρίντζης πῶς οἱ λᾶς τῆς 'Αμμοχούστου ἐπῆγαν εἰς τὴν λότζαν, καὶ ἐτζακίσαν τὸ σεντοῦκιν, καὶ ἄλλοι ἐπῆγαν εἰς τὰ μακζενία τοὺς πραμματευτάδες καὶ εἰς τὰ σπιτία τους καὶ ἐκουρσεῦγάν τους, μοναῦτα ἔπεψεν τὸν σὶρ Τζουὰν τὲ Μόρφου τὸν κούντη τὲ 'Ρουχᾶς μὲ πολλοὺς καβαλλάριδες καὶ λαὸν τῶν ἁρμάτων, καὶ ὡρίσαν καὶ ἐδια-

1) li pilastri de marmo de liachi della logia. — 2) Nicolò Sapinello. — 3) de Fronte de Frassi. — 4) don Luggier Simbo. — 5) Laselot Molusè. — 6) Malusa.

φεντέψαν τοὺς λᾶς νὰ μηδὲν ἦναι ἀπότορμοι νὰ ποίσουν καμμίαν ἀγανάκτησιν τοὺς Γενουβίσους. Καὶ παραῦτα ἐσύρτησαν καὶ ἐπῆγαν ἔσω τους. Τἄπισα ηὗραν τοὺς Βενετίκους καὶ 'στέκουνταν εἰς τὴν λότζαν τους ἁρματωμένους μὲ φλάμπουρον ἀδίπλωτον καὶ ἐδῆλεν πόλεμον, καὶ ἐποϊκάν τους καὶ 'στράφησαν εἰς τοὺς τόπους τους. Καὶ ἐδιαφεντέψαν πᾶσα λογὴν ἄνθρωπον νὰ μὲν βαστάξῃ ἅρματα, καὶ μηδὲν τορμήσῃ τινὰς νὰ ζημνιώσῃ τινὰν οὐδὲ εἰς τὸ κορμίν του, οὐδὲ εἰς τὸ 'δικόν του· καὶ εἴ τις πάγῃ κατὰ πρόσωπα τοῦ αὐτοῦ ὁρισμοῦ νὰ ἦναι τὸ κορμίν του καὶ τὸ 'δικόν του εἰς τὴν πέναν (1).

Ὁ ῥήγας ἄνταν ἔνωσεν καὶ ἔπαψεν ἡ ταραχὴ καὶ πᾶσα εἷς ἐπῆγεν ἔσω του, ὥρισεν καὶ ἐκράξαν τὸν ποδέσταν τοὺς Γενουβίσους ὅπου εὑρέθησαν εἰς τὴν ῥηγάτικην αὐλὴν, καὶ οὗλους τοὺς πραμματευτάδες ὅπου ἦτον μετά του διὰ τὸν φόβον τῆς ταραχῆς, τοὺς λογάδες τοῦ πρίντζη, καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς λοιποὺς ἀφένταις καβαλλάρους, καὶ ἑτέρους ὅπου εὑρίσκουνταν εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ῥηγάτικην, καὶ ἄνταν ἦλθαν ἔμπροσθεν τοῦ ῥηγὸς, τότες ὁ ῥήγας εἶπεν τοῦ θείου του τοῦ πρίντζη νὰ συντύχῃ τοῦ ποδέστα διὰ τὴν ἄσχημην φέσταν, ὅπου 'γίνετον διὰ τὴν ἀφορμήν του. Καὶ ὁ πρίντζης πολλὰ ἐκατηγόρησεν τὸν ποδέσταν διὰ τὸ ἐγίνετον, καὶ εἶπέν του θαρρούμενα· Δὲν ἔμεινεν ἀξ αὐτόν σου νὰ μηδὲν εἶχεν θανατωθῆν ὁ ἀδελφότεκνός μου ὁ ῥήγας μὲ τὰ ἔργατά σου, καὶ νὰ σκοτωθῇ καὶ πολὺς λαός· καὶ σοὺ ἤσουν ἡ 'φορμὴ νὰ 'ξηλοθρευτῇ ἡ χαρὰ τοῦ στεψιμάτου τοῦ ἀδελφοτέκνου μου διὰ τὰ κακά σου ἔργατα. Καὶ ἔρισεν ἕναν νοτάρην καὶ ἐπροτεστίασέν τον ὀμπρὸς 'ς ὅλους, καὶ ἔβαλέν το εἰς γράψιμον. Καὶ ὁ ποδέστας ἄρχεψεν μοναῦτα νὰ δείξῃ πῶς δὲν εἶναι πταίστης. Καὶ διότι ἦτον ἀργὰ καὶ ἐθέλαν νὰ βάλλουν τάβλαις διὰ τὸν δεῖπνον, ἔθελε νὰ δώσῃ ἐγγυμαχίαν ὡς τὸ πωρνὸν διὰ ν' ἀπολογηθῇ ἀπάνω εἰς τὴν ἀρέσταν ὅπου τοῦ ἐποίκασιν. Τότε ἔπεψεν καβαλλάριδες καὶ ἀνθρώπους τῶν ἁρμάτων νὰ τοῦ ποίσουν συντροφίαν εἰς τὸ ἁπλίκιν του διὰ νὰ μηδὲν τοῦ ποίσῃ τινὰς καμμίαν

1) li sia tagliata la testa.

ἀγανάκτησιν, καὶ μὲ ὅλους τοὺς πραμματευτάδες ὅπου ἦτον εἰς τὴν συντροφίαν τῶν Γενουβίσων. Τότε ὥρισεν τὸν βισκούντην καὶ ἐφέραν ἀμαξία καὶ ἐσηκῶσαν τὰ κορμία τοὺς Γενουβίσους τὰ σκοτωμένα, καὶ ἐπῆράν τα ἔξω τῆς Ἀμμοχούστου εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου (Γ)εωργίου καὶ 'κεῖ ἐθάψαν τα.

Ὁ ῥήγας δὲν ἔδειξεν φανὸν ἀπὸ τοῦτον, ὅτι δὲν τὸ ἔδειχνεν· καὶ ἔθελε νὰ ποίσῃ τζούσταις καὶ χαραῖς μεγάλαις. Καὶ διαβαίνοντα δύο μέραις, τῇ ιδ' ὀκτωβρίου τοβ' Χριστοῦ, ὁ ῥήγας ἔπεψεν τὸν σὶρ Τζουὰν τὲ Ζιπλὲτ καὶ τὸν σὶρ Τζουὰν Γγοράπην (1), τὸν σὶρ Ὀγκὲτ τὲ Μιμὰρς (2), καὶ τὸν σὶρ Τζάκε τὲ Σανταμικὲλ (3), καὶ ἄλλους κριτάδες καὶ νοτάριδες εἰς τὴν συντροφιάν τους, νὰ πᾶσιν εἰς τὸν ποδέσταν νὰ ζητήσουν τοὺς ἀντίλογους εἰς τὰ ζητήματα τοῦ ῥηγός. Καὶ διότι ὁ ποδέστας ἦλθεν κατὰ τὴν ἐγγυμασίαν του, ἀμμὲ ὁ ῥήγας ἦτον σκολισμένος εἰς ταῖς τζούσταις καὶ δὲν ἠμπόρησε νὰ τοῦ 'γρικήσῃ. Καὶ ὅταν οἱ ἄνωθεν ἐπῆγαν εἰς τὴν λότζαν, ἐζήτησαν τοῦ ποδέστα τοὺς ἀντίλογους, ὁ δὲ ποδέστας εἶπέν τους· Ἄρχοντες, δὲν μοῦ φαίνεται καὶ ἦμαι κρατούμενος ν' ἀπολογηθῶ τῆς τιμῆς σας, ὡς που νὰ μοῦ δείξετε πῶς ὁ ῥήγας ἔδωκέν σας ἐξουσίαν νὰ μοῦ 'γρικήσετε. Οἱ ἄνωθεν ἄρχοντες ἐστράφησαν εἰς τὸν ῥῆγα καὶ εἶπάν τού το. Μοναῦτα ἔκραξεν ὁ ῥήγας ἕνα νοτάρην καὶ ἔβαλέν τους εἰς τὸν τόπον του, πρῶτον τὸν σὶρ Τζάκε τὲ Σανταμικὲλ διὰ προκουρούρην του, καὶ τοὺς ἄλλους ἄρχοντες εἰς τὴν συντροφιάν του. Τότε ὁ αὐτὸς σὶρ Τζὰκ ἐπῆρεν μετά του ἀπὸ τοὺς πραμματευτάδες ὅπου εἶχεν ὁ τόπος ἀπὸ τὴν Δύσιν δύο, δύο, τοὐτέστιν Κατελάνους, Προβασάλους, Φουρουντίνους καὶ Ἀναπολιτάνους, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν λόντζαν. Τότε ὁ αὐτὸς σὶρ Τζάκε Σανταμικὲλ ἐζήτησεν τοῦ ποδέστα ἔμπροσθεν τοὺς ἄνωθεν ὠνοματισμένους νὰ τοῦ ἀπολογηθοῦν ἀποὺ τὰ ζητήματα ὅπου τοῦ ἐζήτησεν ὁ ῥήγας. Καὶ πάλε ἀπολογήθην του ὅτι· Δὲν 'γρικῶ νὰ σοῦ ἀπολογηθῶ ὡς που νὰ μοῦ δείξῃς τὴν ἐξουσίαν τὴν ἔχεις ἀπὸ τὸν ῥῆγα. Ὁ ἄνωθεν σὶρ Τζὰκ ἔδειξέν του

1) Gorab. — 2) Ugo de Mimars. — 3) de S. Michiel.

τὴν ἐξουσίαν τὴν εἶχεν ἀπὸ τὸν ῥῆγα. Τότε λαλεῖ του ὁ ποδέστας· Ἀφέντη, τώρα νὰ σοῦ ἀπολογηθῶ εἰς πᾶσα κεφάλιν πρεπάμενα· ὄχι διὰ ὁτόσον, ὅτι τοῦτον τὸ πρᾶμμαν εἶναι πολλοῦ καὶ μεγάλου κινδύνου! τὸ κηνούργιον πρᾶμμαν τὸ ἐγίνετον εἰς τοὺς Γενουβίσους μας, ὅτι εἰς μερτικὸν ἐσκοτώθησαν καὶ μερτικὸν ἐκουρσεύτησαν, διὰ τοῦτον 'γρικῶ ὅτι ὁ ἀφέντης ὁ ῥήγας νὰ ἀναπληρώσῃ καὶ νὰ πλερώσῃ τὸ 'δικὸν τοὺς Γενουβίσους ὅσους ἐπῆραν καὶ ἐσκοτῶσάν τους, καὶ εἰς τοὺς φονειάδες νὰ ποίσῃ κρίσιν, καὶ τότε θέλω τοῦ ἀπολογηθῆν καὶ διὰ λόγου μου καὶ ἀπὸ τὴν βουλήν μου· ἂς ποίσῃ ὅτι τὸ δίκαιόν μου νὰ ἔχῃ τόπον· ὁμοίως νὰ σηκωθοῦν καὶ νὰ στραφοῦν τὰ βιβλία καὶ γραφαῖς τῆς λόντζας τὰ ἁρπάξαν, ἀκομὴ καὶ ἀπὸ τὰ σεντούκια τοὺς πραμματευτάδες. Ἀπολογήθην του ὁ σὶρ Τζὰκ καὶ εἶπέν του· Ἀφέντη, ἐγὼ λαλῶ σου ἀπὸ τὸν ῥήγαν, ὅτι ἐσοὺ ἤσουν ἡ ἀφορμὴ τοῦ 'ξηλωμάτου τῆς χαρᾶς του καὶ τοῦ θανάτου τοὺς Γενουβίσους, καὶ ἀκωλύτως ὁ ῥήγας θέλει πάρειν βεντέτταν ἀποὺ 'ξαυτόν σας. Καὶ εἰς τόσον ἐχοντρύναν εἰς τὰ λογία, καὶ διὰ νὰ μηδὲν συντύχῃ περίττου, ἔσυρεν ὁ σὶρ Τζάκες τοὺς λᾶς τῆς συντροφιᾶς του καὶ ἤλθεν εἰς τὸν ῥήγαν. Καὶ ὅταν ἤλθεν ὁ σὶρ Τζὰκ ἔμπροσθεν τοῦ ῥηγὸς καὶ ἔστρεψεν τὸν ἀντίλογον ἀπὸ τὸν ποδέσταν, 'γρικῶντα ὁ ῥήγας ἀγγρίστην, καὶ ἔπεψεν καὶ ἐπιάσαν οὔλους τοὺς πραμματευτάδες τοὺς Γενουβίσους ὅπου εὑρέθησαν ἁρματωμένοι καὶ ἐβάλαν τους εἰς τὴν φαλακὴν, διατὶ ἤλθαν ἁρματωμένοι εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ῥηγάτικην εἰς τὴν ἡμέραν ὅπου ἦτον ἡ ἑορτή· οἱ ποῖγοι ἦσαν, ὁ σὶρ Φρατζηκῆς Φρατζεφήγκο, σὶρ Τζουλὶμ Ταμιλᾶ, καὶ ἀλλῶνας.

Καὶ τῇ δευτέρᾳ, τῇ ιη' ὀκτωβρίου ὁ ῥήγας ἔπεψεν τὸν σὶρ Τζὰκ τὲ Σανταμικὲλ καὶ ἄλλους εἰς τὴν συντροφίαν του εἰς τὴν λότζαν τοὺς Γενουβίσους, καὶ εἶπεν τοῦ ποδέστα ἀπὸ τὴν μερίαν τοῦ ῥηγός· Ἤξευρε, διότι εἶσαι μερτικάρης εἰς τὴν ταραχὴν, διατὶ δὲν ἐβάσταξες νὰ παιδευτοῦν ἐκεῖνοι ὅπου ἐποῖκαν τὸ σκάνταλον, καὶ ὁ ῥήγας ὥρισεν καὶ ἐφυλακίσαν οὔλους τοὺς πραμματευτάδες τοὺς Γενουβίσους ὅπου εὑρέθησαν ἁρματωμένοι εἰς τὸν καιρὸν τοῦ στεψιμάτου του ἔσω εἰς τὴν αὐλήν του, καὶ ἤξευρε,

ὅτι ἐσοὺ τὸ θέλημάν σου ἦτο νὰ σκοτώσουν τὸν ἀφέντην τὸν ῥήγαν μὲ ὅλους τοὺς καβαλλάριδες, καὶ ἀξ αὐτῆς των ἔμαθα τὴν ὄρεξίν σου· διὰ τοῦτον ἡ ἀφεντιά σου πέμπεις γραφαῖς εἰς τὴν ἀφεντίαν τῆς Γένουβας, καὶ στείλαί της λοιπὸν τὴν ἀφορμὴν καταληπτῶς· καὶ ἀπὸ 'κεῖ δὲν ἐβγοῦν, ὡς που νὰ ἔλθῃ ἀντίλογος ἀπὸ τὴν Γ'ένουβαν· καὶ διὰ νὰ μηδὲν ἀξαργοῦν οἱ Γενουβίσοι ἀποῦ δὲν ἐπατζιάστησαν, μηνᾷ σου νὰ πολομοῦν τὴν δουλιάν τους εἰς τὸ ἀπλαζῆρι τους, ὡς γοῖον ἦσαν μαθημένοι, νἄχουν πάντοτε τὴν ἐλευθερίαν τους εἰς ὅλον μου τὸ νησίν, κατὰ τὸ συνειθισμένον τὸ ἔχουν.

'Ο ποδέστας ἀπολογήθην ὅλος ταπεινὰ καὶ μὲ καλὴν τάξιν, ὅποιος ἦτον ὁ σὶρ 'Αντώνιος τὲ Κεγρῶ (1) ὁ ποῖος ἦτον στραβὸς καὶ πολλὰ σουπέρπος, καὶ ἐσύντυχεν μὲ καλὴν τάξιν καὶ γλυκία λογία καὶ εἶπεν τοὺς ἄρχοντες· 'Απὸ τὸ 'ξηγᾶσθε, ὅτι εἶμαι μερτικάρης τοῦ μαλλωμάτου, καὶ δὲν ἐθέλησα νὰ ποίσω δίκαιον, σωζομένου τῆς τιμῆς μου ἀπ' ἀρχῆς· ἡ ἀφεντία τοῦ ῥηγὸς ὥρισεν καὶ ἐθανατῶσαν πολλοὺς πραμματευτάδες Γενοβίσους εἰς τὴν ὄρεξίν του, χωρὶς νὰ 'ξετάσουν τὸ πρᾶγμαν, καὶ χωρὶς νὰ 'νοιαστῇ τὸν 'σασμὸν καὶ τὰ στοιχήματα τὰ ἔχουν μεσὸν τοῦ κουμουνίου καὶ τῆς βασιλείας του· καὶ τίτοιους ἐκρεμμίσαν καὶ 'σκοτῶσαν, καὶ ἄλλους ἐκατακόψαν, ἄλλους ἐφυλακίσαν, ἄλλους ἐδέραν, ἄλλους ἐκουρσεῦγαν, καὶ τώρα ἐκείνους ὅπου ἐμεῖναν ἔβαλέν τους εἰς τὸ κριτήριον καὶ ἐτυράννισέν τους, καὶ ἐγύρευσεν νὰ μάθῃ ἀξ αὐτῶν τους τὴν ὑπόθεσιν· καὶ ἀνισῶς νά 'χαμεν λείπειν, ἐθέλετ' ἔχειν πρόφασιν· τώρα εἴδετε δυνατὰ τὰ πράμματα πῶς ἐδιάβησαν, ὅτι οὖλοι ἀντάμα εἶστε εἰς τὴν βοήθειαν τοὺς Βενετίκους, καὶ ἐλησμονήσετε ταῖς καλαῖς δούλευσες ὅπου ἐδουλεύτην τὸ ῥηγάτον τοῦτον ἀπὸ τοὺς Γενουβίσους, καὶ μοναῦτα ὡς κατάδικους ὥρισαν καὶ ῥίψαν τους κάτω ὡς κατάδικους. Διὰ τοῦτον τάσσομαί σας, ὅτι ἤτζου εὔκολα τὸ πρᾶμμαν δὲν θέλει διαβῆν, χωρὶς νὰ τὸ ποίσω νῶσιν τοῦ κουμουνίου. 'Απὸ τὸ λαλεῖτε, ὅτι νὰ πολομοῦν οἱ πραμματευτάδες τὴν δουλιάν τους, ὡς γοῖον ἦτον συνειθισμένοι, ἀπάνω εἰς τίντα νὰ ἦναι θαρρούμενοι, νὰ τὰ πιστεύσωμεν,

1) Degri.

ὅτι ἐτζακίσετε τὴν ἀγάπην; Ἀμμὲ, ἂν θέλετε, ἂς διαλαλήσῃ ὁ ἀφέντης ὁ ῥήγας νὰ μηδὲν ἦναι τινὰς ἀπότορμος νὰ ποίσῃ καμμίαν ἀγανάκτησιν τοὺς Γενουβίσους, διὰ τὴν πληροφορίαν τοὺς πραμματευτάδες.

Καὶ τοῦτον γρικῶντά το ὁ ῥήγας, ὥρισεν καὶ διαλαλῆσαν εἰς ὅλην τὴν Ἀμμόχουστον νὰ μηδὲν ἦναι τινὰς ἀπότορμος νὰ ποίσῃ ἀγανάκτησι τοὺς Γενουβίσους, ἀπάνω εἰς τὸ χέριν τους τὸ δεξίον. Καὶ συγχωρῆσάν τους καὶ ἐβγάλαν τοὺς φυλακισμένους.

Καὶ διαβαίνοντα ἄλλ' ὀλίγαις ἡμέραις ἐποῖκεν ἄλλον διαλαλημὸν λαλῶντα, πῶς· Ξεύρετε πῶς ἐδώκαμεν ἐξουσίαν καὶ ὁρισμὸν τοὺς γερόντως φίλους τοὺς Γενουβίσους νὰ μποῦν καὶ νὰ βγοῦν εἰς τὸ νησίν μας τὰ κορμιά τους καὶ ταῖς πραμματείαις τους, νὰ πωλοῦν, ν' ἀγοράζουν εἰς τὴν γῆν, εἰς τὴν θάλασσαν, ὡς γοῖον ἦτον συνειθισμένοι πάντα. Τοῦτον ὅλον ἐγίνετον διὰ νὰ μαλακτιάνουν τὸν θυμὸν τοὺς Γενουβίσους καὶ νὰ τοὺς κολακέψουν· καὶ ὀλίγον ἐφελέθησαν.

Γρικῶντα οἱ Γενουβίσοι τοῦτον τὸν διαλαλημὸν, ἐπῆγαν ὅλοι μὲ ὅλον τους τὸ λογάριν, μὲ τὰς γυναῖκάς τους καὶ τὰ παιδιά τους καὶ τὴν ὑποταγήν τους, καὶ ἐνέβησαν εἰς δύο κάτεργα καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Γένουβαν, καὶ ἐξηγήθησαν τὰ γενόμενα· τὰ ποῖα κάτεργα ἀποκόψαν τα καὶ ἀξάζασιν τὸ ἀσημοχρούσαφον τὸ πήρασιν δύο μιλούνια χιλιάδες γροσία τῆς Κύπρου. Καὶ τὸ δουκάτον ἔξαζεν βυζάντια γ', ἡ' γρόσια, τοὐτέστιν τριάμισυ γρόσια τῆς Κύπρου (1).

Γρικῶντα ὁ ῥήγας πῶς εὐκαιρέσαν οἱ Γενουβίσοι τὴν Ἀμμόχουστον, ἔπεψεν λᾶς, καὶ ἐβλέπαν τὴν πόρταν καὶ σῦλην τὴν Ἀμμόχουστον νὰ μὲν πᾶν οἱ Γενουβίσοι, καὶ κεῖνοι ἐπῆγαν καὶ δὲν τοὺς ἐνῶσαν. Γρικῶντα καθαρὰ πῶς ἐπῆγαν, ἐποῖκεν βουλὴν μὲ τοὺς καβαλλάριδές του νὰ πέψουν μαντατοφόρους εἰς τὸν ἁγιώτατον Πάπαν, πρὶν νὰ πέψουν οἱ Γενουβίσοι ὅπου

1) et estimorono l'oro et l'argento che hanno portato via et era due millioni ducati, et il ducato valeva dieci grossi d'argento, et il grosso valeva carati 12 l'uno.

'πῆγαν εἰς τὴν Γένουβαν, διὰ νὰ μηδὲν πέσῃ ὁ ῥήγας εἰς τὴν ὀργήν. Καὶ ἦτον ἀφορμὴ τοῦ κακοῦ, ὅτι εἶχαν πέναν χιλιάδες ρ'(1) κατὰ τὰ στοιχήματα τοὺς Γενουβίσους ἔμπροσθεν τοῦ Πάπα, τὰ εἶχασιν πρωΐ, εἴ τις ἀρκέψει τὴν μάχην ἀπὸ τοὺς Κυπριώταις ἢ τοὺς Γενουβίσους νὰ διδῇ ἕνας τοῦ ἄλλου ρ' χιλιάδες δουκάτα. Καὶ νὰ τοῦ 'ποῦν καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς μάχης, τῆς παραβουλίας τὴν ἐποῖκαν, καὶ πῶς τἀφῆκαν καὶ 'φύγασιν, καὶ νὰ ζητήσουν τῆς ἁγιωσύνης του νὰ τοὺς δώσουν τὰς ρ' χιλιάδες δουκάτα τῶν στοιχημάτων, καθὼς ἄνωθεν δηλοῖ, διότι ἐκεῖνοι ἦτον ἡ ἀφορμὴ τῆς παραβουλίας, καὶ μὲ δικαιοσύνην ἐπέσαν εἰς τὴν ζημίαν.

Καὶ τὴν δευτέραν, τῇ κ' ὀκτωβρίου ἐποῖκεν ὁ θεὸς τὸ θέλημάν του ἀπὸ τὸν σὶρ Πιὲρ τὲ Σοὺρ τὸν ἀμιράλην τῆς Κύπρου, ὁ υἱὸς τοῦ σὶρ Τζουὰν τὲ Σούρ.

Ἀναφάναν ἀποὺ πέρα δ' κάτεργα βενέτικα, καὶ ὁ ῥήγας ἐγδέχετον νὰ ἔλθουν ξύλα νὰ πέψῃ τοὺς μαντατοφόρους εἰς τὸν Πάπαν· γοῖ ποῖοι μαντατοφόροι ἦτον σίρε Νιὲλ(2) Λαπεντὶτ, καὶ ὁ σὶρ Λιὰμ τὲ Τζερνὴρ(3), καὶ ἐβάλαν τους ἀπάνω εἰς τὰ κάτεργα καὶ ἐπήγασιν εἰς τὸν Πάπαν. Καὶ ἔπεψεν καὶ ἡ ῥήγαινα ἕναν ἀπὸ τὴν ὑποταγήν της, ὁ ποῖος ἦτον πραμματευτὴς Καταλάνος, ὠνοματισμένος σὶρ Ἀλφούντζου Φαράντο(4), καὶ ἔδωκέν του χαρτία νὰ πάρῃ τοῦ κωροῦ της, καὶ ἔγραψέν του πᾶσα κατάδικον ὅπου τῆς ἦλθεν, καὶ νὰ γυρέψῃ πᾶσα κακὸν κατὰ πρόσωπα τοὺς ἐχθρούς της νὰ πάρῃ βεντέτταν.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐξέβην ὁ ῥήγας ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Λευκωσία.

Καὶ τῇ η' μηνὸς νοεμβρίου ἐπέσωσεν ἕναν κάτεργον εἰς τὴν Ἀμμόχουστον τοῦ βασιλέως τῆς Κωνσταντινόπολης τοῦ Καλογιάννη τοῦ Παλαιολόγου(5), καὶ ἔφερεν δύο μαντατοφόρους διὰ νὰ συμπεθερέψουν τὴν θυγατέραν τοῦ βασιλέως μὲ τὸν αὐτὸν ῥῆγα· οἱ ποῖγοι μαντατοφόροι ἦτον, ὁ πρῶτος

1) cento millia ducati. — 2) Chiel. — 3) Giliam de Cerni. — 4) Alfonso Farando. — 5) Calo Janni Palioloco.

ἕνας καβαλλάρης Πολίτης ὀνόματι Γεώργιος ὁ Βαρδαλῆς(1), καὶ ὁ ἄλλος καβαλλάρης Ἀλαμάνος ὅπου ἦτον εἰς τὸ μηνίον τοῦ βασιλέως, γοί ποῖοι ἦτον πολλὰ φρονίμοι καὶ σοφοὶ καὶ τιμημένοι καβαλλάριδες, τοὺς ποίους ἐπροσδέκτην τους πολλὰ τιμημένα, καὶ ἐπῆρέν τους εἰς τὴν Λευκωσίαν νὰ ποίσουν τὴν μαντατοφοριάν τους.

Εἰς τοῦτον τὸν καιρὸν ἔλαχεν ἡ βασίλισσα(2) εἰς τὴν Κύπρον, διότι ἐκαλέσαν την εἰς τὸ στέψιμον τοῦ ῥηγὸς, ἡ ὁποίγα ἦτον ἡ κυρὰ ἡ Μαργαρίτα Λουζουνία ἀγγόνισσα τοῦ κυροῦ τοῦ Στύρου καὶ ἀδελφὴ τοῦ ῥὲ Λίουν τοῦ ἀφέντη τῆς Ἀρμενίας· ἡ ποία ἦτον γυναῖκα τοῦ κυροῦ Μανουὴλ τοῦ Κατακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως τοῦ Μοραιῶς(3)· καὶ δὲν ἔφτασεν εἰς τὸ στέψιμον τοῦ ῥηγὸς, ἀμμὲ ἐπέσωσεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον μ' ἕναν κάτεργον 'δικόν της ἀφὸν ἐστέφθην ὁ ῥήγας, καὶ ἐπροσδέκτησάν την πολλὰ τιμημένα ὡς γοῖον συγγενατρίαν τοῦ ῥηγός· διότι ἡ Ἀραδίπου καὶ ἡ περιοχή της καὶ ὅλον τὸ ψουμὶν τοῦ κυροῦ τοῦ Στύρου ἐκατέβην εἰς αὐτόν της(4), ὅτι ἦτον παπποῦς της· καὶ ἐποῖκάν της νὰ ἔχῃ κάθα χρόνον ,δ' ἄσπρα τῆς Κύπρου(5) ὅπου ἐξάζαν δουκάτα χίλια.

Οἱ αὐτοὶ μαντατοφόροι τοῦ βασιλέως ἐνέβησαν ἔμπροσθεν τοῦ ῥηγὸς καὶ τῆς βουλῆς του, καὶ ἀνάφεράν τον τὴν μαντατοφοριάν τους μὲ τοιούτην τάξιν· 'Αφέντη, εὐλογημένε ῥὲξ Ἱεροσολύμου καὶ Κύπρου, ὅπου ὁ θεὸς ν' αὐξήσῃ τὰ ἔτη σου καὶ νὰ σοῦ δώσῃ δύναμιν κατάδικα τοὺς Ἀγαρηνοὺς, ὁ ἁγιώτατός μας ἀφέντης ὁ βασιλεὺς(6) πολλὰ χαιρετίσματα εἰς τὴν ἀφεντιά σου· καὶ θέλομε νὰ ζητήσωμεν τῆς ἀφεντιᾶς σου καὶ τῆς βουλῆς σου, ὅτι πολλαῖς συμπεθερίαις ἐγίνουντα ἀναμέσα τῶν Ῥωμαίων καὶ τῶν Λατίνων, καὶ ἀπὸ τὸν ῥήγαν τῆς Φραγγίας μὲ τὸν βασιλέαν τῆς Πόλεως(7)· τὸ λοιπὸν ἐβγῆκεν ἡ φάμα(8) τῆς ἀφεντιᾶς σου, καὶ εἰς πόσην ἀγάπην εὑρίσκεται

1) cavallier Greco da Costantinopoli nominato Zorzi Cardachi. — 2) la imperatrice. — 3) imperator de Greci. — 4) Aradippo et la sua giurisdittione, et la intrada del signor di Tiro pervene a lei dal suo avo. — 5) quattro millia grossi d'argento. — 6) l'imperator de Costantinopoli. — 7) Costantinopoli. — 8) la fama.

ὁ λαός σου μετά σου, τὸ λοιπὸν ὁ βασιλεύς μας ἕνι εἰς ὄρεξιν νὰ ποίσῃ συμπεθερίαν μὲ τὴν ἀφεντιάν σου τὴν μονογενῆν του παρθένον θυγατέραν. Καὶ πρῶτον τὸ γυρεύγεται εἰς τὸν γάμον, εἶναι πρῶτον ἡ ὁμορφία· προυμουτιάζομέν σου, ὅτι εἶναι ἀποὺ ταῖς πρώταις ὄμορφαις γυναῖκες ὅπου ἔχει οὖλη ἡ γῆ τοῦ κόσμου· δεύτερον εἶναι ἡ γνῶσις· καὶ τούτη εἶναι σκεπασμένη μὲ τὴν ἐλεμοσύνην τοῦ θεοῦ, τόσην γνῶσιν καὶ παίδευσιν τὴν ἔχει, ὡς γοῖον θέλει τὸ μάθειν ἡ ἀφεντιά σας καὶ ἀπὸ πολλοὺς, καὶ καλὰ διδασκαλεμένη γραμμάτων (1)· καὶ τὸ ἄλλον τάσσομέν σου προικίον 'περισσὸν, χωρὶς κάστρη πολλὰ εἰς τὴν 'Ελλάδαν (2), καὶ εἰς χρυσίον καὶ ἕτερα χιλιάδες δουκάτα πεντήκοντα, καὶ θέλεις ἔχειν καὶ τὸν βασιλέαν πατέραν σου καὶ 'κεῖνος θέλει σ' ἔχειν υἱόν. Καὶ οὖλα εἴπαμέν σού τα ἐν συνόψει, καὶ ὄνταν θέλῃς θέλομέν σου τὰ εἰπεῖν εἰς πλάτος· καὶ προυμουτιάζομέν σου εἰς τὸν θεὸν, ὅτι εἶναι πολλὰ καλὸν διὰ λόγου σας καὶ διὰ λόγου μας.

Καὶ ἔδωκαν τὰ χαρτία τοῦ ῥηγὸς τὰ ἔπεψεν ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸν οἶκον ὅπου ἦσαν ἀπλικεμένοι. Εἰς τοῦτον ἐπολογήθην ἡ βουλὴ τοῦ ῥηγὸς τοὺς μαντατοφόρους καὶ εἶπάν τους· Ἄρχοντες, χιλία καλῶς ἤλθετε μὲ τὰ τιμημένα σας λόγια· ἐγρίκησέν τα ὁ ἀφέντης μας, καὶ θέλει νὰ πᾶτε ν' ἀναπαυτῆτε, καὶ ὁ ῥήγας θέλει 'πάρειν τὴν βουλήν του καὶ θέλει σᾶς ἀπολογηθῆν. Ἀκομὴ καὶ ἡ βασίλισσα ἐπῆγεν μοναχή της εἰς τὸν καθέναν καὶ ἐπαρακάλειν τον νὰ τελειωθῇ, ὅτι τὸ περίττου τὸ ἤλθεν, ἤλθεν διὰ νὰ τὸ τελειώσῃ.

Καὶ μοναῦτα ὥρισεν ὁ ῥήγας καὶ ἀνοῖξαν τὰ χαρτία τοῦ βασιλέως καὶ ἀναγνῶσάν τα, καὶ ἐζήτησέν τους βουλήν· καὶ διὰ τὴν παλαιὰν μισητίαν τοὺς Φράγγους μὲ τους 'Ρωμαίους (3), δὲν ἐδιαλέξαν τὸ καλλίτερον. Εἰς πολλὰ λογία ἐφάνην τους ν' ἀπολογηθοῦν τοὺς μαντατοφόρους εἰς τοιούτην

1) et è insegnata dal primo dottor de Costantinopoli. — 2) molti castelli ιστινελλοck in Elodi . . *(sic)*. — 3) et per l'antiqua consuetudine delli Latini con li Greci.

τάξιν, καὶ ἐγράψαν καὶ τοὺς ἀντίλογους· Ἄρχοντες, ἀπὸ τὴν ἁρμασίαν τῆς κυρᾶς τῆς θυγατέρας τοῦ βασιλέως μὲ τὸν ῥῆγα ἔνι πολλὰ χρήσιμα, εἰ δὲ τώρα οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ γενῇ, ὅτι ὁ ῥήγας εἶναι σκολισμένος μὲ τὴν μάχην τῶν Γενουβίσων, καὶ δὲν τὸ διδοῖ ὁ καιρὸς, οὐδὲ τὴν καρδίαν ἐκείνην ἔχει ν' ἁρμαστῇ, ὅτι τοῦ γάμου πρέπει του χαρὰ καὶ ἀπουσκότισι, καὶ ὄχι μάχαις, καὶ λύπαις, καὶ σκοτισμοὺς, καὶ ἄλλα κακὰ, καὶ ζημίαις μεγάλαις. Διὰ τοῦτον οὐδὲν τοῦ φαίνεται νὰ γενῇ τώρα, νὰ πέψῃ ὁ βασιλεὺς τὴν κόρην του τόσον ὄμορφην καὶ καλὴν εἰς τιτοίους φόνους καὶ κίντυνους. Ἕνι καὶ δυνατὸν εἰς τὸ ἔλα της, συγχωρῶντά το ὁ θεὸς, μὲν τὸ 'νώσουν οἱ Γενουβίσοι καὶ πάρουν τον καὶ ὅλον της τὸ προικίον, κακὰ ν' ἀποβγῇ ἀπὸ 'ξαὐτῆς τους· ἢ πάλε ἡ ἁρμάδα νὰ 'πάρῃ τὸ νησὶν καὶ τὸν ῥῆγα, ἢ πὰς καὶ ἀποθάνῃ εἰς τὸν πόλεμον, καὶ μείνῃ ἡ κυρὰ, πρὶν χαρῇ, χήρα, καὶ νἄναι πικρίαν τῆς χαρᾶς καὶ λύπην ἀπαρηγόρητην. Διὰ τοῦτον καὶ πολλαῖς ἄλλαις ἀφορμαῖς δὲν μᾶς φαίνεται νὰ γενῇ, καὶ πολλὰ τὸ λυπούμεθαν ὅτι δὲν τὸ φέρνει ὁ καιρὸς νὰ τελειωθῇ. Ὅμως ὁμπρὸς εἶναι ἡ ἀφορμαῖς, καὶ σεῖς εἶστε φρενίμοι καὶ 'δέτε το, καὶ ὡς γοῖον σᾶς φανῇ νὰ ποίσωμεν.

Οἱ μαντατοφόροι εἶπάν τους — φρενίμοι εἶσθε, καὶ ἐπειδὴ καὶ ἔχετε τόσαις λύπαις, θελόμεν τὸ 'πεῖν τοῦ βασιλέως, καὶ ὡς θέλει ὁ θεὸς θέλειν γινῆν. Καὶ ἔγραψαν γραφαῖς τοῦ βασιλέως. Καὶ ἀποχαιρετῆσαν καὶ ἐπῆγαν οἱ μαντατοφόροι. Καὶ τοῦτον πάλιν ἐγίνετον, διὰ τὴν κρυφὴν ζήλαν τὴν εἶχαν εἰς τὴν μέσην τους ὁ σὶρ Τζουὰν τὲ Μόρφου κούντη τὲ Ῥουχᾶς μὲ τὸν Τζάκον τὲ Νόρες τὸν τουρκοπουλιέρην τῆς Κύπρου· ὅτι ὁ κούντης ἔρμασεν τὴν πρώτην του θυγατέραν μὲ τὸν υἱὸν τῆς κόρης τοῦ κυροῦ τοῦ Στύρου, ἄγγοναν τοῦ ῥὲ Οὔγκε, ὁ ποῖος ἦτον πρίντζης τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἔθελε ν' ἁρμάσῃ καὶ τὴν ἄλλην του κόρην μὲ τὸν ῥὲ Πιέρ· καὶ πάλε ὁ Τζάκο τὲ Νόρες ἔθελε νὰ τὸν 'πάρῃ τὸν ῥήγαν γαπρὸν εἰς τὴν κόρην του τὴν Μαργαρίταν τὲ Νόρες καὶ ἐπολόμαν της μεγαλότατον προικίον. Ἀμμὲ, θεωρῶντα ὁ θεὸς τὴν ζήλαν τους, δὲν ἀξιώθησαν κανένας τους νὰ τὸν 'πάρῃ, ἀμμὲ οὖλα ἐπῆράν τα οἱ Γενουβίσοι.

Καὶ ἦλθεν κρυφὰ ἡ κόρη τοῦ δούκα τὲ Μιλᾶ(1) τοῦ μισὲρ Παρναπῶ, πηγαίνοντα οἱ μαντατοφόροι τοῦ βασιλέως, καὶ ἡ παρθένος ῥήγαινα Βαλιεντίνα ἀνάφανεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον καὶ ἁρμάστην μὲ τὸν ῥήγαν· ἡ ποία ἦτον περίττου πλούσια παρὰ οὔλαις ταῖς ῥήγαιναις.

Καὶ ἡ βασίλισσα ἐπῆγεν νὰ προσκυνήσῃ τὸν ἁγιώτατον Τάφον, καὶ πάλιν ἐστράφην εἰς τὴν Κύπρον καὶ εὑρέθην εἰς τὸ στέψιμον τοῦ ῥηγὸς, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Κωνσταντινόπολιν.

Ἂς ἀφήσωμεν τοῦτον, ἂς ἔλθωμεν εἰς τοὺς μαντατοφόρους ὅπου ἔπεψεν ὁ ῥήγας εἰς τὸν ἁγιώτατον Πάπαν. Πηγαίνοντα οἱ μαντατοφόροι, ὁ σὶρ Πιὲρ Λεπεντίτη καὶ ὁ σὶρ Λιάμε τὲ Τζερνὴ(2), εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ ἐδῶκαν τὰ χαρτία τοῦ Πάπα καὶ εἶπάν του τὴν ἀφορμὴν καταληπτῶς, ὁ ἁγιώτατος Πάπας, τῶν χριστιανῶν ἡ βοήθεια, τὸ ζύγιν τῆς δικαιοσύνης, κατὰ τὸ 'γρίκησεν, ἐφάνην του καὶ οἱ Γενουβίσοι ἔχουν τὸ ἄδικον· τότε ἔπεψεν μαντατοφόρους εἰς τοὺς Γενουβίσους λαλῶντα τὴν ἀγανάκτησιν τὴν ἐποῖκαν τοὺς Κυπριώταις, καὶ πῶς τοὺς ἀγκαλέσαν νὰ ἔλθουν ν' ἀπολογηθοῦν, καὶ ἂν ἦναι τὸ λαλοῦν ἀληθεία, νὰ πλερώσουν ρ' χιλιάδες δουκάτα τοὺς Κυπριώταις· καὶ ἂν θέλουν νὰ 'ποῦν τίποτες, νὰ ἔλθουν ὀμπρὸς τοῦ Πάπα, καὶ ἔδωκέν τους τέρμινον πρεπάμενον(3).

Οἱ Γενουβίσοι 'γρικῶντα, ἐγράψαν τοῦ Πάπα χαρτία καὶ ἐπέψαν τα, καὶ ἐπέψαν τα τοῦ προκουρατούρη τους τοῦ γαρδινάλη ὅλην τὴν ἀφορμὴν, καὶ ἐπέψαν τα μὲ τοὺς μαντατοφόρους. Καὶ ἦλθαν ἔμπροσθεν τοῦ Πάπα, καὶ ἐφέραν ὅλην τὴν ὑπόθεσιν καταληπτῶς. Γρικῶντα ὁ Πάπας τὸ κακὸν ὅπου ποιπῆκαν οἱ τιμημένοι καβαλλάριδες Κύπρου τοὺς Γενουβίσους, ἐποῖκεν ἀπόφαν ἡ βουλὴ τοῦ Πάπα νὰ πλερώσουν οἱ Κυπριῶταις· καὶ ὥρισεν τοὺς μαντατοφόρους τοὺς Κυπριώταις νὰ 'ποῦν τοῦ ῥηγὸς καὶ τῆς βουλῆς του νὰ δώσουσιν τοὺς Γενουβίσους τοὺς φονειάδες τοὺς Βετετίκους, καὶ εἴ τι πρᾶμμαν τοὺς ἐπῆραν, καὶ ἀπὸ ταῖς ἑκατὸν χιλιάδες τὰ δουκάτα ἐμποροῦν νὰ διαβοῦν εἰς τὸ ἀλαφρὸν, ὅτι τὸ πρᾶγμαν ἐγίνετον ἀθελῶς, καὶ οὐδ' ἑνοῦ

1) del re de Milo. — 2) Lamet Zerni. — 3) termine conveniente.

διδοῦμεν ἀφορμὴν, οὐδὲ τοῦ ἄλλου. Καὶ ἀνὲν καὶ πέψουν οἱ Γενουβίσοι νὰ 'πάρουν τὰ αὐτὰ πράγματα καὶ τοὺς φονειάδες, καὶ ὁ ῥήγας καὶ ἡ βουλή του δὲν τοῦ ἀπιδιάσουν, τότε νὰ δώσουν τοὺς Γενουβίσους ρ' δουκάτα, καὶ δσον ὄξοδον ποίσουν οἱ Γενουβίσοι νὰ τὸν πλερώσῃ ὁ ῥήγας.

Ὅνταν ἐκάμαν τὸ ἀγκάλεμαν οἱ Γενουβίσοι μὲ τὴν ἀπομονὴν καὶ τὴν φρόνησιν, ἐπέψαν χαρτία τοῦ ῥηγὸς τῆς 'Ραούνας καὶ τοὺς ἀφέντας τῆς Παρσαλόνας(1), φανερόνοντά τους πῶς ἡ ῥήγαινα τῆς Κύπρου ἐμήνυσέν τους νὰ ποίσουν ἀρμάδα νὰ ἔλθουν εἰς τὴν Κύπρον, ἀπὸ τὸ αἷμαν τοῦ ῥὲ Πιὲρ τοῦ ἀντρός της νὰ 'πάρου βεντέτταν, καὶ μηνοῦν τούς το μηδὲν ἁρματώσουν κατάδικά τους· οἱ ποῖγοι ἐπολογήθησάν τους· 'Επειδὴ καὶ ἐμήνυσεν ἡ ῥήγαινα καὶ ὁ υἱός της πῶς τοὺς ἀρέσκει, ἀρέσκει καὶ μᾶς, ποίσετε τὸ θέλετε.

Καὶ ἡ κρίσις ἡ δικαία ἐγίνετον τοὺς Γενουβίσους. Τότε ὁ πατὴρ τῆς ῥήγαινας τῆς Λημόρας ὀνόματι Φρὰ Πιὲρ τὲ 'Ραοῦν(2) ἔδειξεν γραφαῖς ταῖς ἔπεψεν ἡ κόρη του νὰ ταῖς δώσουν τοῦ Πάπα, εἰς ταῖς ποίαις πολλὰ ἐβαρύνισκεν τοὺς ἀφένταις καὶ ὅλους τοὺς καβαλλάριδες τοὺς Κυπριώταις διὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀντρός της τοῦ ῥὲ Πιὲρ, καὶ πῶς ἐστέφθην ὁ υἱός της ῥήγας Κύπρου, καὶ πῶς ὁ πρίντζης ἐπῆρεν καὶ 'παίρνει ὅλην τὴν εἴσοδον τῆς Κύπρου, καὶ ὁ πτωχὸς ὁ υἱός της μετὰ βγίας ἔχει τὴν ζωήν του, καὶ γελοῦν του καὶ 'παίρνουν τὸ 'δικόν του· καὶ πολλὰ ἄλλα λογία κατάδικα τοὺς καβαλλάριδες πρὸς ὠφέλειαν 'δικήν της· καὶ ἔπεψεν καὶ μεγάλα κανισκία τοῦ Πάπα, καὶ ἐμήναν του παρακαλῶντα ταπεινὰ νὰ δώσῃ ὁρισμὸν τοὺς Γενουβίσους νὰ ἔλθουν εἰς τὰ μέρη τῆς Κύπρου νὰ τῆς 'πάρουν βεντέτταν ἀπὸ τὸν θάνατον τοῦ ἀντρός της, καὶ νὰ βάλλουν καὶ τὸν υἱόν της, ὡς γοῖον κλερονόμος καὶ ἀφέντης ῥήγας νὰ ῥίζῃ εἰς τοὺς καβαλλάριδες καὶ εἰς ὅλον τὸ ῥηγάτον νὰ ἦναι εἰς τοὺς ὁρισμούς του.

Ὅνταν ἐπερίλαβεν ὁ Πάπας τὰ κανισκία καὶ 'γρίκησεν τὰ χαρτία, τὰ ποῖα ἦτον καλὰ θεσμένα, καὶ ἐπροβίαζέν τα καὶ ἦτον ἀληθεία, καὶ

1) alla regina *(sic)* et alli signori di Barsalona. — 2) Fre Pier de Raon.

ἀνάγκασέν τον ὁ Φραπιέρος Τεραούνα(1), πολλὰ τὸν ἐβίασεν νὰ σμικτῇ μὲ τοὺς Γενουβίσους νὰ ποίσουν τὴν ἀρμάδαν διὰ τὴν Κύπρον, καὶ μὲ πολλὴν δύναμιν καὶ μὲ παραβουλίαν πῶς νὰ βάλλουν τὸν ῥήγαν εἰς τὸν τόπον ὡς γοῖον ζητᾷ, καὶ κωλύμαν μὲν ἔχῃ νὰ πάρῃ βεντέτταν διὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀντρός της. Ἀκομὴ ἐμήνυσεν τοῦ μεγάλου μαστόρου νὰ ἔρτῃ εἰς τὴν συντροφιὰν τοὺς Γενουβίσους εἰς τὴν Κύπρον νὰ ἐμπῇ μεσὸν τοὺς Κυπριώταις καὶ τοὺς Γενουβίσους, μὴ καὶ συμπάψῃ τους νὰ λείψουν ἡ μάχαις καὶ τὰ κούρση καὶ οἱ πολέμοι, καὶ ὅσοι εἶναι φονειάδες νὰ τοὺς δώσουν θάνατον.

Ὁμοίως ἡ ῥήγαινα ἔπεψεν γραφαῖς τοῦ ῥὲ Τεραοῦ τοῦ ἀνῃψιοῦ της(2) καὶ τῆς ῥήγαινας τῆς Ἀνάπολης τῆς Τζουάνας νὰ ἦναι εἰς τὴν βοήθειαν τοὺς Γενουβίσους, διὰ νὰ ποίσουν τὴν ἁρματωσίαν νὰ ἔλθουν εἰς τὴν Κύπρον.

Ἐπειδὴ καὶ οἱ Γενουβίσοι ἐπήγασιν ἀπὸ τὸν Πάπαν καὶ ἐπῆραν ὁρισμὸν νὰ ἁρματώσουν, ἐπῆγαν εἰς τὴν Γένουβαν καὶ ἐδιαλαλῆσαν τὴν μάχην μὲ τὴν Κύπρον, καὶ ἐποῖκαν μαούναν(3), τοὐτέστιν ἐβάλαν μεσόν τους ἡ ἀρχόντισσαις ἡ χήραις ἀπὸ τὸ ἐδικόν τους(4), καὶ ἐσυμπιάσαν τετρακοσίαις χιλιάδες δουκάτα χρυσᾶ, καὶ ἐδῶκάν τα εἰς τὴν μέσην τους μὲ τοιοῦτον, εἴ τι κάμουν ἀπὸ τὴν Κύπρον νὰ ἔχουν καὶ ἐκεῖναις μερτικὸν εἰς διάφορος ὀνομίσματα ἑξῆντα τὰ ἑκατὸν, ὅπου εἶναι τὸν χρόνον σμ' χιλιάδες δουκάτα. Καὶ ὡρίσαν, ὅτις ἔχει καρδίαν πολέμου νὰ ἔλθῃ μὲ τὸ θέλημάν του εἰς τὴν ἀρμάδαν πᾶσα εἷς κατὰ τὸ ἐμπορεῖ, νὰ ἐπάρουν ἀπὸ τὸ κουμοῦνιν τὰ κάτεργα(5). Καὶ ἐβάλαν δ' εἰς τὴν ἀρμάδαν νὰ ὁρίζουν. Καὶ ὁ τούζης, ὀνόματι Ῥεντομένικος τὲ Καμπὲ Φρεοῦγγε(6) ἔβαλεν τὸν ἀδελφόν του τὸν Καπιὲρ Καμπὲ Φρεοῦγγε(7) ἀμιράλην τῆς ἀρμάδας, καὶ τὸν σὶρ

1) il Fre de Raguna. — 2) re Raguna suo avo. — 3) fecero sonanza. — 4) le vedoe che hanno amazzato in Cipro li loro mariti, et sonorono della robba loro. — 5) et tuor danari dalla communità per montar su le gallere. — 6) Domenico de Campo. — 7) Fre Ugo.

Λούκα Σπηνόλα, τὸν σὶρ Τζόρτζε Τζηπὸ(1), τὸν σὶρ Ἀφρὴν Τορία(2), τὸν σὶρ Ὕγκο τὲ Νεγροῦν(3), καὶ τότε ὡρίσαν νὰ ἦναι μὲ τὸν αὐτὸν ἀμιράλην. Καὶ μοναῦτα ἐσηκῶσαν τὸ σταντάρτ τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ ἀρχέψαν τὴν καταραμένην ἁρμάδαν.

Τἄπισα ἐβουλεύτησαν νὰ πέψουν εἰς τὴν Κύπρον κάτεργα ζ'(4), νὰ ζητήσουν κρίσιν ἀπὸ τοὺς φονειάδες ὁποῦ ἐσκοτῶσαν τοὺς Γενουβίσους, καὶ δίκαιον ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ τοὺς ἐποῖκαν ἀγκανάκτησιν εἰς τὴν λόντζαν τους, καὶ τὴν κρίσιν τὴν νὰ ποίσουν οἱ Κυπριῶταις νὰ ἦναι ὁμπρὸς τοῦ τζηβιτάνου τῶν αὐτῶν κατέργων, ὁποῖος ἦτον ὁ σὶρ Ταμὲ Γατανίε(5). Ὁμοίως ἐδῶκάν του καὶ δύο συνβουλατόρους εἰς τὴν βουλήν τους τὸν μισὲρ Τζάκομο Γριλλίον(6) καὶ τὸν μισὲρ Γιλιὰμ Λερμήν(7). Καὶ οἱ ζ' πατρούνιδες τῶν ζ' κατέργων(8) ἦτον ὁ μισὲρ Παρναπὸ Γατάνιε, καὶ σὶρ Μαρὴν Κορζάνα Φέσκος(9), σὶρ Τουμᾶς Ταγκᾶς(10), καὶ Ῥαφαὲλ τὲ Τζηλαμπᾶ(11), καὶ ὁ σὶρ Ἀντώνης Καστανίε(12). Καὶ ἐδῶκαν πογέριν τοῦ αὐτοῦ Γατανίε(13) νὰ ἔλθου εἰς τὴν Κύπρον νὰ ζητήσουν τοῦ ῥηγὸς τὰ ἄνωθεν λαλημένα· καὶ ἂν ἴσως καὶ ὁ ῥήγας καὶ οἱ ἄνωθεν αὐθένταις δὲν ὁδγιάσουν(14) [corr. ὀβεδιάσουν] τὰ ἄνωθεν ζητήματα, νὰ ζητήσουν ὅσον δύνεται τὸ ῥηγάτον, τὸ γληγορότερον ὅπου νὰ 'μπορήσῃ(15) καὶ νὰ μηνύσουν εἰς τὴν Γένουβαν νὰ πέψουν τὴν προδέλοιπην ἁρμάδαν. Καὶ ἀνισῶς καὶ ὁ ῥήγας ὑποτακτῇ νὰ ποίσῃ τὰ ζητούμενα μὲ ἀγάπην, ὡς γοῖον εἶπεν ὁ Πάπας τοῦ ῥηγὸς καὶ τῆς βουλῆς του μὲ τοὺς μαντατοφόρους, νὰ τοὺς ἀπολογηθοῦν οἱ Γενουβίσοι ταπεινὰ καὶ ὑποτακτικὰ, καὶ νὰ μηδὲν τολμήσουν νὰ ποίσουν καμμίαν ζημίαν, οὐδὲ κανέναν φαστιδίον εἰς τὸ ῥηγάτον.

Καὶ πρὶν νὰ ἔλθῃ ὁ σὶρ Ὀτὲτ(16) Μουντολὴφ, ἔπεψεν δύο μαντατοφόρους Φλουρουντίνους, τοὺς ποίους ἐκράζαν τους τὸν πρῶτον σὶρ Λιβιὲρ

1) Zipo. — 2) Alfonso Doria. — 3) don Ugo de Negro. — 4) gallere 60. — 5) Tame Gatania. — 6) Zacomo Gillio. — 7) Giulio Lermi. — 8) et li 60 sopracomiti delle 60 gallere. — 9) Marco Corzana Fresco. — 10) Tacca. — 11) de Zimbet. — 12) Castanio. — 13) Gatanie. — 14) non obedivano. — 15) che domandino risposta dal re et dalli signori. — 16) Odel.

τὲ Λεστόρνε καὶ τὸν ἄλλον σὶρ Μαρτελιὲλ Πίση (1), καὶ ἔδωκέν τους γραφαῖς νὰ ταῖς δώσουν τοῦ καπετάνου τῶν κατέργων. Καὶ ὁ καπετάνος ἐποῖκεν ὀλίγον ψῆφος ἀπὸ 'ξαύτόν τους, καὶ μοναῦτα ἐπολογίασέν τους καὶ δὲν ἐκαταδέχτη νὰ γράψῃ ἀντίλογον. Οἱ ποῖγοι ἐστράφησαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸν καπετάνον. Καὶ τὸ νὰ στραφοῦν οἱ μαντατοφόροι οἱ Φλουρουντίνοι, εἰς τὴν γῆν ἐβγάλαν ἕναν καλόγηρον Αὐγουστῖνον καὶ γραφαῖς, καὶ ἔστειλάν τον εἰς τὸν ῥῆγα. Καὶ θωρῶντα ὁ ἐμπαλῆς τὸν καλόγηρον ἐπερλαβέν τον μετὰ χαρᾶς, καὶ εἶπέν του πῶς μέλλει νὰ πάγῃ εἰς τὸν ῥῆγα, καὶ μοναῦτα ἔδωκέν του καὶ συντροφίαν, καὶ ἔπεψέν τον εἰς τὴν Λευκωσίαν.

Καὶ ὅνταν ἐπερλαβεν ὁ ῥήγας τὰ χαρτία, ἐπολογήθην τους μὲ γραφαῖς κρυφαῖς, καὶ ἔπεψέν τους εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· καὶ μοναῦτα ὁ ἐμπαλῆς, τοὐτέστιν ὁ καπετάνος, ἔπεψέν τους εἰς τὰ κάτεργα, καὶ ὁ καπετάνος τῶν κατέργων ἀνάγνωσεν ταῖς γραφαῖς ἔμπροσθεν τῆς βουλῆς του, καὶ ἐποῖκαν ἀντιλόγους καὶ ἐξανάπεψέν τους τοῦ ῥηγὸς, καὶ δὲν ἐξέβην λόγος ἴντα ζητοῦν. Καὶ τὸ νὰ ταῖς διαβάσῃ ὁ ῥήγας, ἐξανάγραψεν ἀντιλόγους καὶ ἔπεψέν τους εἰς τὰ κάτεργα μὲ δύο καβαλλάρους Γενουβίσους ἀνθρώπους τοῦ ῥηγὸς, τὸν σὶρ Ἀφὲτ Καρμαὶ (2) καὶ σὶρ Τουμᾶς Τιροῦν (3)· καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον καὶ ἐνέβησαν εἰς τὰ κάτεργα καὶ ἐσυντύχαν μετά τους. Καὶ ἐμήνυσεν ὁ ῥήγας τοῦ καπετάνου νὰ τοῦ στείλῃ εἰς πρόσωπον δ' καβαλλάριδες χαιρετίσματα, διὰ νὰ πέψουν οἱ Γενουβίσοι δ' Γενουβίσους εἰς τὸν ῥήγαν νὰ συντύχουν. Ὁ καπετάνος κατὰ τὸν ὁρισμὸν τοῦ ῥηγὸς ἔπεψεν δ' καβαλλάριδες, τοὐτέστιν τὸν σὶρ Τζεβὸς τὲ Νεσηνὲς καὶ τὸν σὶρ Λογῆς Λαζὲ (4), τὸν σὶρ Τζουὰν τὲ Κολλιὲς (5), καὶ τὸν σὶρ Χαρρὴν Μοῦτζε (6), καὶ ἐνέβησαν εἰς τὰ κάτεργα, καὶ ὁ καπετάνος δὲν τοὺς ἐψήφισεν τίποτες, ὡς κακοί· ἐσυνβουλεύτησαν, καὶ ἔστρεψέν τους, καὶ ἐμήνυσεν τοῦ ἐμπαλῆ νὰ τοὺς πέψῃ δ' ψυμάτους καβαλλάριδες ἀπού

1) Marti Elpisi. — 2) Arfes Carmain. — 3) Tiro. — 4) Zaco Deneti, Alvise Lase. — 5) Colie. — 6) Monze.

μεγάλην γενείαν, ν' ἀποθαρρήσουν τὰ κορμία τους νὰ ἔλθουν εἰς τὸν ῥῆγα. Καὶ ὁ καπετάνος ἐμήνυσεν τοῦ ῥηγὸς, καὶ ὁ ῥήγας ἔπεψεν γ' καβαλλάριδες (1).

Ὡς πονηροὶ οἱ Γενουβίσοι πονηρὰ ἐκαταστῆσαν· πρῶτον ἐκουρσεῦγαν ὠδᾶ καὶ 'κεῖα, καθὼς κάτωθεν θέλετε τὸ μάθειν. Τὸ λοιπὸν τῇ πέμπτῃ, τῇ ιβ' μαγίου ᾳτογ' Χριστοῦ ὁ καπιτάνος τῶν κατέργων ἔπεψεν τὰ γ' κάτεργα διὰ νυκτὸς νὰ ἔλθουν ν' ἀπεζεύσουν σιμὰ εἰς τὸν λιμιόναν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον νὰ δικιμάσουν ἂν ἐμποροῦν νὰ ποίσουν ζημίαν· ἀμμὲ ἡ βίγλα ἀπὸ τὸν πύργον ἐνῶσάν τους καὶ ἐδῶκάν τους βερετουνίαις ὅσαις ἐθέλαν καὶ πέτραις, καὶ δὲν ἠμπορῆσαν νὰ βάλλουν σκάλαν εἰς τὴν γῆν. Τότε ἦλθαν καὶ τὰ δ' ἄλλα κάτεργα εἰς τὸ νησὶν τῶν Βοειδίων(2). Ἀληθεί' ἂς εἰποῦν σας πῶς τὸ ἕναν ἀπὸ τὰ γ' κάτεργα ἐπηγαῖναν ἀπὸ τὴν Τουρκίαν καὶ ἀποσκέπᾶσεν διὰ τίποτε δύναμιν τοὺς Τούρκους, καὶ ἐστράφην. Τότε ἀπεζεῦσαν καὶ ἀπὸ τὰ ιγ' κάτεργα(3) καὶ ἦλθαν εἰς τὰ περιβόλαια τῆς Τζηλήρης(4), καὶ ἐκουρσέψαν καὶ ἐλαβῶσαν καὶ πολλοὺς περβολάριδες· καὶ ἐγυρέψαν νὰ ἔλθουν πρὸς τὴν μερίαν τῆς Ἀμμοχούστου, καὶ ἦλθαν ὡς τὸν στρογγυλὸν πύργον τοῦ τρασηναλίου(5)· καὶ μοναῦτα ὁ μισὲρ Τζουὰν τὲ Κολλίες ὅπου ἦτον εἰς τὴν βλέπησιν τοῦ πύργου, θωρῶντα τὰ κάτεργα πῶς ἐκοντέψαν εἰς τὴν χώραν, μοναῦτα ἐσυμπίασεν ὅσους ἀνθρώπους ἐμπόρησεν ἀπ' ἔξω, καὶ ἔβαλεν καὶ καβαλλάριδες, καὶ μεσόν τους ἦτον ὁ σὶρ Γῆς Γουνὰλ λιζίος, καὶ ὁ σὶρ Τζὰκ Τζάππος καβαλλάρης σορδάτος, καὶ ὁ σὶρ Τζόρτζε Μονομάχος καβαλλάρης Ῥωμαῖος ἀπὸ τὴν Κωνσταντινόπολιν, καὶ ἄλλοι πολλοὶ καὶ ἀπεζοί(6). Καὶ ἐπεσώθησαν τὰ κάτεργα νὰ ῥίψουν τὴν παλαμάραν, καὶ ἐδῶξάν τους μὲ ταῖς πέτραις καὶ βερετουνία εἰς τοιούτην τάξιν, ὅτι ἐφύγαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ νησὶν τῶν

1) tre cavallieri provisionati, don Thomas de Morfu, don Zuan Babin, don Pier de Muntolif, et li mandò à Famagosta. — 2) isola delli Manzi. — 3) tutte le 60 gallere. — 4) Cilliri. — 5) trasinale. — 6) don Zorzi Alexio, et don Zuan Zappo cavallier soldato et don Zorzi Monomacho, et assai fanti.

Βοειδίων. Καὶ μέσα 'ς τοῦτον ἐβγῆκεν ὁ καπιτάνος τῆς Ἀμμοχούστου μὲ λᾶς πολλοὺς, καβαλλάριδες καὶ ἀπεζοὺς, καὶ ηὗραν πῶς ἐφύγαν εἰς τὸ νησὶν τῶν Βοειδίων· τότε ἐπῆγαν ἀπάνω τους καὶ ἐπολεμίσαν τόσον, ὅτι ἔφυγαν, καὶ ἐπῆγαν καὶ ἐμπῆκαν εἰς τὰ κάτεργα, καὶ ἄλλοι ἐπιάσαν τὸ διάβαν τους καὶ ἐκόψαν τὰς παλαμάρας τους, καὶ ἀντροπιάστησαν πολλὰ εἰς τιτοίαν στράταν, ὅπου δὲν ἐτορμῆσαν πλεῖον νὰ 'βγῇ νὰ βάλλουν σκάλαις εἰς τὴν γῆν, ἀμμὲ 'μεῖναν ῥαμένοι ἀπάνω εἰς τὰ σίδερά τους κατὰ πρόσωπα τοῦ λιμιόνος. Καὶ πολλοὶ Γενουβίσοι ἐλαβώθησαν πικρὰ, καὶ τοιοῦτοι ἐπεθάνασιν, καὶ πισαυρίου ἐκατέβησαν καὶ ἐθάψαν τους εἰς τὸ νησὶν εἰς τὴν Σάντα Κατερίνας (1).

Τότες ἦρταν οἱ καβαλλάριδες ὁποῦ ἐθέλαν νὰ ἐμποῦν νὰ τοὺς κρατοῦν οἱ Γενουβίσοι διὰ νὰ κατεβοῦν οἱ μαντατοφόροι (2), καὶ εἶχαν ἀπεζεύσειν ὁ σὶρε 'Ραφὲ τὲ Καρμαὴν (3) καὶ ὁ σὶρ Τουμᾶς τὲ 'Ριοῦν (4) ἐγδέχονταν τοὺς μαντατοφόρους τους νὰ τοὺς συντροφιάσουν εἰς τὴν Λευκωσίαν. Καὶ ἄνταν ἀναφάναν εἰς τὴν πόρταν τῆς Κάβας νὰ 'μποῦν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον ὁ αὐτὸς σὶρ Ἀφὲ (5) καὶ ὁ σὶρ Τουμᾶς, ἐννοιάστηκαν ὅτι εἶναι Γενουβίσοι, καὶ ἐγίνην μεγάλη ἀνάγκη, ὅτι ἀπ' ὀλίγον ἐσκοτόναν τους. Καὶ ὁ καπετάνος τῆς Ἀμμοχούστου ἦλθεν εἰς τὴν πόρταν καὶ ἔστρεψεν τοὺς λᾶς καὶ ἔπαψεν ὁ θόρυβος. Καὶ ὁ αὐτὸς σὶρ Ἀφὲ καὶ ὁ σὶρ Τουμᾶς ἐμπῆκαν εἰς τ' ἀπλίκιά τους καὶ πλεῖον δὲν ἐξέβησαν, καὶ ἐπομεῖναν β' ἡμέραις. Καὶ θωρῶντα ὁ καπετάνος δὲν δείχνει φανὸ νὰ στείλῃ μαντατοφόρους, ἐστράφησαν εἰς τὴν Λευκωσίαν κρυφὰ διὰ νυκτός.

Καὶ παραῦτα τὴν παρασκευὴν, τῇ ιγ' μαγίου, ἐγρίκησεν ὁ ῥήγας τὰ μαντάτα, τὰ καμώματα τῶν Γενουβίσων καὶ πολλὰ τὸ ἐβαρύθην· τότε ἔπεψεν τὸν μισὲρ Τζάκε τὲ Λουζουνίαν τὸν κοντοσταύλην τῶν Ἱεροσολύμων εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ θωρῶντά του ὁ λαὸς ἐπῆραν μεγάλην καρδίαν καὶ ἐπαρηγορήθησαν, καὶ ἐπαντέχαν νὰ ἐμπῇ εἰς τὰ κάτεργά μας νὰ τοὺς

1) Santa Catherina. — 2) che ha mandato il re per tenir li Genovesi per andar li imbassatori loro. — 3) Afet de Carme. — 4) de Rio. — 5) Afet.

πολεμίσῃ, καὶ νὰ πέψῃ λᾶς νὰ βλεπήσουν τὸ νησίν, μηδὲν σηκώσουν νερὸν ἀπὸ τὰ Στηλερία(1), ὅτι ἡ ὄρεξι τοὺς λᾶς ἦτον πολλὰ δυνατὴ διὰ νὰ πολεμίσουν. Ἐλθόντος τοῦ κοντοσταύλη, ἐδιαλάλησεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, μηδὲν εἶναι τινὰς ἀπότορμος νὰ σύρῃ βερετοῦνιν ἀπάνω τοὺς Γενουβίσους, μηδὲ τοὺς ποίσει τινὰς ἀγανάκτησι(2)· Ἀγρικῶντα ὁ λαὸς τῆς Ἀμμόχουστου ἀποκρυάναν, ὡς γοῖον νὰ εἶχαν τζακιστῆν(3).

Καὶ ὁ ῥήγας ἔβαλεν ὅλους τοὺς Γενουβίσους εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ κυροῦ τῆς Τύρου, ἐβγάλλοντα τοὺς ψουμάτους ὅσοι ἦσαν εἰς τὴν Λευκωσίαν· καὶ ὁ κοντοσταύλης ἀρεστίασεν τοὺς Γενουβίσους τῆς Ἀμμοχούστου εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ῥηάτικην.

Καὶ ἄνταν ἔμαθεν ὁ ῥήγας πῶς οἱ Γενουβίσοι ἐποῖκαν μάχην μὲ τὴν Κύπρον, ἐφοβήθην πὰς καὶ στείλουν ἀπαὶ τὰ ξύλα τους καὶ παρακάτζῃ τῆς Ἀτταλίας, καὶ τὸ κάτεργον ἀπαὶ τὴν Ἀτταλίαν δὲν ἠμπόρει νἄχῃ ζωοτροφίαν, καὶ ἂν χάσουν τὴν στράταν τῆς Κύπρου ἐθέλαν παραδοθῆν τοὺς Τούρκους· καὶ ἐκεῖ εἶχεν πολλοὺς λᾶς τῶν ἁρμάτων, καὶ ἡ Κύπρος ἐχρήζετόν τους διὰ τὴν Ἀμμόχουστον καὶ τὸ νησίν· ἀκομὴ καὶ τὸν ὄξοδον ἐχρήζουνταν διὰ τὰ μηνία νὰ τἄχουν διὰ τὴν Κύπρον, πὰς καὶ δὲν ἠμπορήσουν νὰ τοὺς ὁδηγοῦν· καὶ εἰς τοῦτον ἔχεν βουλὴν μὲ τοὺς καβαλλάριδες, καὶ οὗλοι ἀντάμα εἶπαν νὰ στρέψουν τὸ αὐτὸν κάστρον τοὺς Τούρκους, παρὰ νὰ τὸ 'πάρουν οἱ Γενουβίσοι· καὶ ἐζήτησάν το νὰ τὸ 'δηγοῦν, καὶ δὲν ἐφάνην τοῦ ῥηγὸς, 'δὲ τῆς βουλῆς του νὰ τὸ δώσουν ἀλλοῦ παρὰ τοῦ Τακᾶ. Καὶ εἰς τοῦτον ὁ ῥήγας ἔπεψεν ἕναν πουρζέζην ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον τὸν σὶρ Πατὴ Μισταχέλην(4), καὶ ἐδῶκέν του εἰς τὴν συντροφίαν τον τὸν Τζορτζῆν τὸν Πισσολόγον ἀπὸ τὴν Λευκωσίαν(5), νὰ πᾶν εἰς τὸν Τακᾶ τὸν ἀφέντην τῆς Ἀτταλίας, καὶ ἀνὲν καὶ ὁ Τακᾶς θελήσῃ νὰ γινῇ ἄνθρωπος τοῦ ῥηγὸς καὶ νὰ τοῦ 'μόσῃ νὰ διδῇ τέλος τῆς Κύπρου ἐκεῖνος καὶ εἴ τις ἔρτῃ ὀπίσω του, καὶ ἄλλα πολλὰ στοιχήματα τὰ τοὺς εἶχεν ὁρίσει νὰ τοῦ

1) Stilleria. — 2) sotto pena di forca. — 3) si scapporono come zerbe. — 4) don Battista Mistachel. — 5) Pissologi Nicossioto.

'ποῦσιν, καὶ νὰ σηκώσῃ καὶ τοὺς λᾶς καὶ *τὴν ἁρματωχίαν τὴν εἶχεν ἡ τζαρτζαχάνα, τὰ εἶχεν(1) πέψειν ὁ ῥήγας, καὶ νὰ ἔλθουν(2) εἰς τὴν Κύπρον.

Πηγαίνοντα οἱ ἄνωθεν εἰς τὸν Ταχᾶν, καὶ ἐδιαβάσαν του τὸ χαρτὶν(3) τοῦ ῥηγὸς, ἐχάρην χαρὰν μεγάλην, καὶ ἐστερέωσεν τὰ μαντάτα, καὶ ἐδῶκέν τους κανισκία(4). Εἰς τοῦτον ὁ μισὲρ Πατὶ Μισταχέλης καὶ ὁ σὶρ Τζόρτζους ὁ Πισσολόγος ἐπῆγαν εἰς τὴν 'Ατταλίαν καὶ ἐδῶκαν ταῖς γραφαῖς τοῦ σὶρ 'Εστάσε Πασάντη(5) τοῦ καπετάνου τῆς 'Αλλαγίας(6), καὶ ἐδεῖξάν του τὸ πογέριν τοὖχαν(7), καὶ ὥρισεν ὅτι οἱ λᾶς νὰ στραφοῦν εἰς τὰ ξύλα τοῦ ῥηγὸς, τοὐτέστιν ἀπάνω εἰς τὸ μέγαν καράβιν τὸ ἔπεψεν ὁ ῥήγας, καὶ ἐς ὅλα τὰ καραβία, νὰ ἔλθουν εἰς τὴν Κύπρον(8).

Καὶ τὸ σαββάτον, τῇ ιδ' μαγίου ᾳτογ' Χριστοῦ ἦρτεν ὁ Ταχᾶς νὰ βάλλῃ τὴν κατούναν του ὀμπρὸς εἰς τὴν 'Ατταλίαν, καὶ ἐποῖκεν τοὺς ὅρκους τους ἔμελλε νὰ ποίσῃ τοῦ ῥηγὸς, καὶ ἔδωκεν τοὺς μαντατοφόρους α' μερτικὸν ἀγγεῖα(9) ἀργυρᾶ νὰ τὰ φέρουν(10) τοῦ ῥηγὸς, μέσα εἰς τὰ ποῖα ἔπεψεν ἕναν ποτήριν ἀργυρὸν πολλὰ τιμημένον καὶ πολλὰ βαρὺν(11), τὸ ἔχουν οἱ Τοῦρκοι εἰς τὴν παρδιάβασιν(12) καὶ μεσόνουν τὴν κρασὴν, καὶ πιάνουν μὲ τὸ κουτάλιν καὶ διδοῦν τους καὶ πίνουν, ὡς γοῖον μίαν λεχάνην μὲ τὸ πόδιν, [βάρος η' μάρκους](13). Καὶ ἐτελείωσαν πᾶσα πρᾶμμαν ὅπου τοὺς ὥρισεν ὁ ῥήγας· καὶ ὥρισαν τοὺς λᾶς νὰ 'μποῦν ἀπάνω εἰς τὰ ξύλα. Τὸ ποῖον ἦτον μεγάλη ἀντροπὴ τῆς χριστιανωσύνης νὰ στρέψουν τοιοῦτον ὄμορφον κάστρον τοὺς Τούρκους, τὸ ἔκτησεν ὁ ῥὲ Πιὲρ [ὁ ἀντριωμένος ὁ πατέρας του] μὲ μεγάλον πόλεμον καὶ μὲ σκοτωμὸν πολὺν ὥς που νὰ τὸ 'πάρῃ ἀπὸ τοὺς Τούρκους(14)· καὶ τοῦτον ἐγένετον διὰ τὴν ἀφορμὴν τῶν

* Ici recommence le ms. d'Oxford.

1) τὴν ἔχει. — 2) νὰ τὴν 'πάρῃ. — 3) διαβάζοντα τὰ χαρτία. — 4) κανίσκια. — 5) Πάσα. don Stassi Bassa. — 6) Ἀττάλειας. — 7) τὸ εἶχαν. — 8) τὰ ἄλλα ξύλα καὶ νὰ βάλουν καὶ ὅλην τὴν ἁρματωσίαν καὶ νἄρτουν. — 9) ἀγγειά. — 10) διὰ κανίσκιν. — 11) βαρετόν. — 12) παραδιάβασιν. — 13) peso marchi otto. — 14) ὡς ὅπου νὰ τὸ καταστήσῃ ἀπὸ τὰ χέρια τοὺς T.

Γενουβίσων. Ὁ λαὸς ἐκουβαλήθην(1) εἰς τὰ ξύλα μὲ ὅλαις του ταῖς βιττουαλίαις καὶ τὴν εἰκόναν τῆς Κύπρου Θεοτόκον(2), τὴν ἐζωγράφισεν ὁ ἀπόστολος Λουκᾶς, καὶ οὖλον τὸ ἀσημοχρούσαφον(3) τοῦ ναοῦ καὶ τῶν εἰκόνων τοῦ τέμπλου, καὶ πολλὰ ἄλλα λείψανα, καὶ ἤρταν εἰς τὴν Κερηνείαν(4). Καὶ ἄνταν ἐμάθαν τὰ κάτεργα τοὺς Γενουβίσους τὰ μαντάτα, ἐπέψαν δύο κάτεργα νὰ τοὺς ἐμπλάσουν νὰ τὰ 'πάρουν, καὶ ὁ θεὸς ἐγλύτωσέν τους ἀπαὶ τὰ χεργία τους, χωρὶς τοῦ σὶρ Πατῆ Μισταχέλην καὶ ἄλλους ὅπου ἦσαν ἀπάνω εἰς μίαν βάρκαν, καὶ ἔπιασέν τους τὸ κάτεργον τὸ Γενουβίσικον· καὶ ἡ ἀφορμὴ ἦτον, καὶ ὁ αὐτὸς σὶρ Πατῆς ἔπονέν(5) τον ἡ καρδιά του νὰ 'μπῇ εἰς τὸ καράβιν, μηπῶς καὶ 'δοῦν τον ἀπὸ μακρὰ καὶ ἔλθουν καὶ 'πάρουν τον, ἀμμὲ ἐρμάτωσεν(6) τὴν βάρκαν τοῦ καραβίου νὰ ἔρτῃ γίτζαν γίτζαν ὅλον παραγιάλιν, καὶ ἀνὲν καὶ ἀποσκεπάσῃ κανέναν ἄρμενον νὰ πέσῃ εἰς τὴν γῆν· καὶ ἤτζου ἦλθαν εἰς τὴν Ἀλλαγίαν(7), καὶ ἕναν κάτεργον Γενουβίσικον ἦτον 'ραμένον ὀμπρὸς εἰς τὸν λιμιόναν τῆς Ἀτταλίας καὶ ἀποσκέπασεν τὴν βάρκαν καὶ ἐπῆγαν ἀπάνω της καὶ ἐπῆράν την σύψυχην. Καὶ τὰ ἄλλα ξύλα ἐπεσῶσαν κατηυοδωμένα(8) εἰς τὴν Κερηνείαν. Τὸ κάτεργον [τὸ Γενουβίσικον] ἐπῆρεν τὴν βάρκαν καὶ τοὺς λᾶς ἔμπροσθεν τοῦ τζηβιτάνου(9) τῶν κατέργων [τοὺς Γενουβίσους], καὶ ἀπὸ 'ξαύτῆς τους ἐμάθαν εἴ τι ἐγίνην, καὶ ἐσιδέρωσάν τους, καὶ εἶχέν τους ἀπάνω εἰς τὸ κάτεργον.

Θεωρῶντα οἱ Ῥοδίταις τὸ ἔλα τῶν ζ' κατέργων καὶ ταῖς φοβέραις ὅπου ἐφοβερίζαν, καὶ θωρῶντα πῶς ἀργῆσαν νὰ στραφοῦν, ἐννοιάστησαν νὰ τὰ γυρέψουν· καὶ τὸν ἰούνιον μῆναν ἀτογ' Χριστοῦ ἁρμάτωσαν ἀπὸ(10) τὴν Ῥόδον καὶ ἐπέψαν τὸν μαριτζᾶν(11) τῆς Ῥόδου νὰ ἔρτῃ νὰ συνπάψῃ τοὺς Γενουβίσους μὲ τοὺς Κυπριώταις. Ὅνταν τὸ ἔμαθεν ὁ ῥήγας εἶχεν(12) χαρὰν μεγάλην· καὶ ἐπῆγαν εἰς τὰ κάτεργα τὰ Γενουβίσικα καὶ ἐζητῆσάν

1) ἤλθεν. — 2) Ὑπεραγίας Θεοτόκου. — 3) ἀσῆμιν καὶ χρυσάφιν. — 4) Κερήνειαν. Cerines. — 5) ἐπόνεν. — 6) ἁρμάτωσεν. — 7) Ἀλλαγιάν. — 8) κατευωδωμένα. — 9) καπετάνου. — 10) ἀπού. — 11) μαρίτζαν. il marizan. — 12) ἔπαθεν.

τους νὰ 'ποῦν τίντα(1) θέλουν· καὶ εἶπάν τους· Ἀφέντη, θέλομεν προτήτερα ὁ ῥήγας νὰ μᾶς δώσῃ τοὺς φονειάδες ὅπου ἐσκοτῶσαν τοὺς λᾶς μας, καὶ νὰ μᾶς δώσῃ καὶ ρ' χιλιάδες δουκάτα κατὰ τὰ στοιχήματά μας, καὶ ρ' χιλιάδες δουκάτα τὰ πράμματα τὰ ἐσηκῶσαν οἱ λᾶς του ἀπαὶ τοὺς λᾶς μας, καὶ ρ' χιλιάδες δουκάτα τὰ ἐξωδιάσαμεν εἰς τὸ ἁρμάτωμαν· καὶ ἂν δὲν θέλῃ νὰ μᾶς δώσῃ τοὺς φονειάδες, ἂς μᾶς δώσῃ πεντῆντα χιλιάδες δουκάτα, [καὶ νὰ μᾶς δώσῃ καὶ ἑκατὸν χιλιάδες δουκάτα τὰ ἐδανεῖσαν τοὺς γονεῖς του, ὁποῦ εἶναι σν' χιλιάδες δουκάτα]. Τότες ἐστράφην μαριτζᾶς τῆς Ῥόδου καὶ ἔφερεν τὰ μαντάτα, ὅτι ζητοῦν τρακόσιαις πεντῆντα χιλιάδες δουκάτα. Καὶ [ὁ ῥήγας ἔπεμψεν εἰς αὐτῆς τους] τὸν σὶρ Τουμᾶς τὲ Μόρφου κούντη τὲ Ῥουχᾶς [καὶ ἕτερον καβαλλάρην, καὶ] ἐμήνυσάν τους πῶς — ζητοῦν ἀξ αὐτόν σας νὰ 'δοῦν τὸν ὁρισμὸν τὸν ἔχετε ἀπαὶ τὸ κουμοῦνιν, καὶ σεῖς δὲν ἐκαταδέκτητε νὰ 'πῆτε ἀπάνω εἰς τοῦτον· τώρα ἦλθεν ὁ μαριτζᾶς(2) τῆς Ῥόδου καὶ ἐζήταν διὰ λόγου σας μίαν μεγάλην ὁμάδαν(3) δουκάτα· διὰ τοῦτον ὁ ῥήγας λαλεῖ, ποίσετε νὰ 'μπῆτε εἰς ἐντεχάμενα ζητήματα, ὅτι τὸ ῥηγάτον εἶναι πτωχὸν, καὶ ὁ ἀφέντης μας ὁ ῥήγας εἶναι ὀρφανὸς, καὶ τὸ ἔχει εἶναι πολλὰ ὀλίγον· διὰ τοῦτον εἶναι χρῆσι νὰ ἔχετε συγκατάβασιν ἀξ αὐτόν μας ὅπου εἴμεστεν ἁπλικεμένοι [ἀπάνω εἰς μίαν πέτραν] μέσον τοὺς ἀπίστους Τούρκους καὶ Σαρακηνούς. Οἱ καπετάνοι ἐπικράνθησαν(4)· Ἄρχοντες ῥικουμάντιασέ μας εἰς τὴν ἀφεντίαν τοῦ ἀφέντη τοῦ ῥηγὸς, καὶ 'πέτε του, ὁ θεὸς τὸ 'ξεύρει, πολλὰ μετὰ χαρᾶς ἐδεκτήκαμεν τὸ ἔλα σας· ἀπαὶ τὸ ζητᾶτε νὰ σᾶς ἀποκριθοῦμεν, δὲν τὸ διδοῖ ὁ καιρὸς, ἀμμὲ νὰ ἔχωμεν βουλὴν μεσόν μας καὶ [θέλετε 'γρικήσειν] τὴν ἐγρίκησίν μας, τὸ ζήτημάν μας, [καὶ] τὸν ὁρισμὸν τὸν ἔχομεν ἀπὸ τὸ κουμοῦνιν μας [θέλετε ξαγρικήσειν], μόνον στειλετέ μας εἰς τὰς χεῖράς μας καλοὺς καβαλλάριδες νὰ ἤμεστεν θαρρούμενοι(5) νὰ πέψωμεν [καὶ ἐμεῖς] τοὺς λᾶς μας [εἰς αὐτόν σας].

1) Ἴντα. — 2) μαρίτζας. — 3) καντιτάν. quantità. — 4) ἀπολογήθησαν. risposero. — 5) διὰ σιγουρτά.

Οἱ καβαλλάριδες ἐστράφησαν εἰς τὴν Κερηνείαν, καὶ ἀπεζεύσαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Λευκωσίαν, καὶ εἶπαν τοῦ ῥηγὸς πᾶσα πρᾶμμαν, καὶ πῶς οἱ Γενουβίσοι ζητοῦν στιγουρτὰν διὰ νὰ πέψουν μαντατοφόρους. Ὁ ῥήγας ἔπεψεν τὸν σὶρ Τζουὰν Παντουὴν (1) τὸν παιδίον (2) διὰ νὰ πάγῃ στιγουρτὰν εἰς τὰ κάτεργα τὰ Γενουβίσικα· καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Κερίαν (3) καὶ ἐπῆγεν εἰς τὰ κάτεργα τῶν Γενουβίσων· καὶ ὅνταν ἐχαιρέτησεν τοὺς καπετάνους καὶ ἐγράψαν τὰ ζητήματά τους εἰς τὰ χαρτία, καὶ ἔδωκάν τα τοῦ Γιλάμε Αόρμην (4), καὶ ἐπέψεν τον μαντατοφόρον εἰς τὸν ῥήγαν· ὁ ποῖος ἐπέζευσεν εἰς τὴν [Κερηνείαν], καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Λευκωσίαν, καὶ ὅνταν ἦλθεν ἔμπροσθεν τοῦ ῥηγὸς, εἶπέν του· Ἀφέντη, οἱ ἀφένταις μου οἱ καπετάνοι ῥικουμαντιάζονται εἰς τὴν ἀφεντιάν σου, καὶ πολομοῦσι (5) νὰ ἠξεύρῃς ὅτι ἀπαὶ τοὺς μαντατοφόρους τοὺς ἔπεψες εἰς τὸν ἁγιώτατόν μας πατέραν τὸν Πάπαν ἐσυντύχαν μεσόν (6) μας εἰς τοιούτην τάξιν, ὅτι νὰ πέψῃς εἰς τὴν Γένουβαν τοὺς φονειάδες ὅπου ἐσκοτῶσαν τοὺς λᾶς μας εἰς τὸ θάρρος τοῦ ἁγίου σου στεφάνου, τὸ ἐστέφθης παρὰ θεοῦ τὴν ἡμέραν τῆς χαρᾶς σου, καὶ εἰς τὸ θάρρος τῆς καλῆς σου ἀγάπης, ἄδικα χωρὶς καμμίαν ἀφορμήν· ἀκομὴ νὰ πέψῃς καὶ τὸ πρᾶμμαν τὸ ἐσήκωσαν οἱ λᾶς σου ἀπαὶ τοὺς λᾶς μας· καὶ ἂν δὲν τὰ πέψῃς, θέλουν ἁρματώσουν τόσην τὸ κουμοῦνιν εἰς τὸν ὄξοδόν σου καὶ θέλουν ἔρτει νὰ τὰ γυρέψουν, καὶ νὰ 'μπέσῃς εἰς κουντουματζιὸν (7), ἀπαὶ τὸ ποῖον (8) πρᾶγμαν οὐδὲν (9) ἔδειξες φανόν· διὰ τοῦτον χρεωστεῖς νὰ μᾶς δώσῃς διὰ τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν τριακόσιαις πεντῆντα χιλιάδες δουκάτα, καὶ ἂν φαίνεται τῆς ἀφεντιᾶς σου, νὰ ὁρίσῃς νὰ μᾶς τὰ δώσῃς· καὶ ζητοῦμέν σου νὰ μᾶς δώσῃς εἰς τὸ νησίν σου μίαν δύναμιν, κανέναν καστέλλιν, νὰ μείνουν οἱ πραμματευτάδες μας νὰ πολομοῦν ταῖς ὀρεξές τους, διότι δὲν ἀρέσκουν τοὺς ἄρχοντες τοὺς Γενουβίσους νὰ ἦναι οἱ λᾶς μας καὶ τὸ 'δικόν τους ἀποκάτω εἰς τὴν ἐξουσίαν σας, καὶ

1) Παπῆν. **Badin.** — 2) παίδιον. **zovene.** — 3) Κερήνειαν. — 4) Γηλάβε Λερμῆ. **Gilave Lermi.** — 5) πολομοῦ σου. — 6) ἐσυντύχα μητά. — 7) κουντουμάτζιαν. — 8) πγοιόν. — 9) δέν.

ἄντα σοῦ φανῇ νὰ παίρνῃς τὸ 'δικόν τους, καὶ νὰ τοὺς σκοτόνῃς· ἐπειδὴ εἰς τὰ στοιχήματα τὰ στερεωμένα τῆς ἀγάπης τιτοῖον κακὸν μᾶς ἐγίνετον, πῶς ν' ἀποθαρρήσωμεν πεῖον νὰ μείνωμεν εἰς τὸν τόπον σου; ὅτι ἂν εἶχαν πταίσειν οἱ λᾶς μας καθὼς σοῦ ἐφάνην, ἔθελες ἀγκαλέσειν εἰς τὸν ποδέσταν (1) καὶ ἔθελες δικαιωθῆν, ἀμμὲ ὄχι νὰ ποίσουν ὡς γοῖον ἐχθροὺς θανατήσιμους (2) καὶ ἀνάφεντους, νὰ πράξετε φόνους καὶ κούρση, καὶ ἀτιμίαις, καὶ νὰ τοὺς κρεμμίσουν, νὰ τοὺς φυλακίσουν, καὶ πᾶσα κακόν. Διὰ τοῦτον φαίνεταί μας πῶς ἐσοὺ ἦσουν ἡ ἀρχὴ τῆς μάχης, καὶ ἔπεσες εἰς τὴν κουντουμάσαν (3) κατὰ τὰ στοιχήματα ὅπου ἐγίνουνταν ἔμπροσθεν τοῦ ἁγιωτάτου Πάπα· καὶ ἂν μᾶς δώσῃς τὰ σοῦ ζητοῦμεν, θελόμεν ἀφήσειν τοὺς λᾶς μας εἰς τὸ κάστρον τὸ (4) νὰ μᾶς δώσῃς, καὶ θέλομεν πάγειν εἰς τὸν ἀφέντην μας, καὶ θέλομεν ἔχειν ἀγάπην πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μας, εἰδὲ μὴ (5), θέλομεν μείνειν ὧδε ὥς που νὰ μᾶς ποίσῃ βεντέτταν ὁ θεός.

Γρικῶντα τὴν μαντατοφορίαν ὥρισεν καὶ ἐδῶκάν του ἀνάπαυσιν· τότες ἔβαλεν τὴν ἐζήτησιν ἔμπροσθεν τῆς βουλῆς του, καὶ ἐβιγλίσαν, καὶ εἶδαν νὰ μηδὲν (6) δώσουν τοὺς φονειάδες, διότι δὲν τοὺς ἐμπαίνει παιδεμὸς, ὅτι ὡρισμένοι ἦσαν ἀπὸ τὴν ἀφεντίαν τοῦ ῥηγός· παρὰ τὰ πάντα οἱ Γενουβίσοι εἶχαν πταίσιμον ὅπου ἦλθαν ἁρματωμένοι ἔσω εἰς τὸ σπίτιν τοῦ ῥηγὸς κρυφὰ, καὶ εἶναι φανερὸν ὅτι ἂν εἶχαν ἁρματωθῆν διὰ τὸν φόβον τοὺς Βενετίκους ἠθέλαν τὸ ποίσει νῶσιν κρυφὰ τοῦ ῥηγὸς καὶ ἔθελεν τοὺς εἰπεῖν (7) τὸν ὁρισμόν του· καὶ ἀπ' ἐκεῖνον τὸ λαλοῦν, νὰ πλερώσωμεν ρ' χιλιάδες δουκάτα διὰ τὴν κουντουμάσαν (8), φαίνεταί μας καὶ μὲ φανερὸν δίκαιον ἐκεῖνοι θέλουν νὰ μᾶς δώσουν ταῖς ρ' χιλιάδες τὰ δουκάτα, ὅτι ἐχάσαν τα καὶ εἶναι εἰς τὴν κουντουμάσαν· πρῶτον ἐρματώθησαν καὶ ἦρταν εἰς τὸ παλάτιν· λαλοῦν καὶ ἦρταν διὰ τοὺς Βενετίκους, εὔκολα ἦτον διὰ τὸν ῥῆγα! τἀπίσα ἐφύγαν ἀπαὶ τὸν τόπον μας κρυφὰ μὲ ταῖς γυναῖκές

1) ποδεστάν. — 2) θανατωμένους. mortali. — 3) κουντουμάτζιαν. — 4) ὁποῦ. — 5) ἀλλοιῶς. — 6) ἐγρικῆσαν καὶ εἶπαν νὰ μέν. — 7) 'πεῖν. — 8) κουντουμάτζιαν.

τους καὶ τὰ παιδιά τους καὶ ὅλον τους τὸν βίον(1)· τἄπισα ἤλθαν τὰ δύο κάτεργά τους ὑβρίζοντα καὶ ἀτιμάζοντα τὸν ῥῆγα καὶ τοὺς λᾶς του· τἄπισα ἤλθαν τὰ ς' κάτεργα καὶ τριγυρίζουν καὶ κουρσεύγουν τὸ νησίν. Τούτη ἡ βουλὴ ἄρεσέν τους καὶ ἐδῶκάν την τοὺς μαντατοφόρους καὶ εἶπάν τους· Ἄντα νὰ μηδὲν ἔχετε τὸ θέλετε, νἄχετέ το ποίσειν νῶσιν τοῦ Πάπα, καὶ ἀρεσκεῖ(2) μας νὰ ὑποτακτοῦμεν τοὺς ὁρισμούς του· καὶ ἀπαὶ τὸ χρήζεσθε νἄχετε κάστρον εἰς τὸν τόπον μας, ἤτζου ὡς γοῖον ἐπορεύγεσθε παραπίσω(3), θέλετε διαβαίνειν καὶ παραμπρός· ὅτι δὲν πρέπει νὰ ποίσωμεν εἰς τὸν καιρόν μας πρᾶμμαν ἀποῦ δὲν ἐγίνην ἀπῶδε καὶ ὀπίσω· ἀμμὲ προυμουτιάζομέν σας εἰς τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον νὰ σᾶς ἔχωμεν καλὰ καὶ ἀγαπημένα· ἀπαὶ τὸ ζητᾶτε τὸ πλέρωμαν τοῦ ἁρματωμάτου σας, πρέπει νὰ μᾶς δώσετε ὅσα ἐκουρσέψετε, καὶ ἐρημιάσετε(4), καὶ ἐχαλάσατε εἰς τὸ νησίν μας ἄδικα· ἂν(5) θέλετε νὰ ποίσετε ἀγάπην, δόξα σοι ὁ θεός· εἰδὲ μὴ, ποίσετε τὸ θέλετε· ὅτι δὲν μᾶς φαίνεται νὰ στερεώσωμεν τὰ ἄδικα ζητήματα τὰ εἶναι πολλὰ σκληρὰ καὶ στεγνά· καὶ ἂν μᾶς ποίσετε ζημίαν, καιρὸς θέλει ἔρτειν ὅπου θέλει μᾶς ἐκδικήσειν ὁ θεός.

Τότες ἐπῆγεν ὁ μαντατοφόρος, καὶ ἐστράφην ὁ σὶρ Τζουὰν Παντουὴν ὁ παιδίος. Τότε τὰ κάτεργα ἐστερεῶσαν τὰ τοῦ ῥηγὸς, καὶ ἐφανερώθην ἡ μάχη. Καὶ ἐμεῖναν εἰς τὴν γῆν ς' Γενουβίσοι, καὶ ἐπιάσαν καὶ ἐβάλαν τους εἰς τὴν φυλακὴν εἰς τὴν Λευκωσίαν εἰς τὸ ἀπλίκιν τοῦ κυροῦ τοῦ Στύρου. Καὶ ἐπιάσαν καὶ τοὺς Γενουβίσους τοὺς Κυπριώτάις, ὅπου οἱ μακαρισμένοι οἱ ῥηγάδες ἐποῖκάν τους ἐλευθερίαν, ὡς γοῖον Γενουβίσους, καὶ ἄλλους ἐποῖκαν μιαμούνιδες διὰ ψυσικὸν(6) νὰ μὲν πλερώσουν κανέναν δικαίωμα ν' ἀγοράζουν τα οὐδὲ πουλοῦν τα, καὶ ἑτέρους ἐλευθερίαν(7) τοὺς Γενουβίσους, ἐκεῖνοι ὅπου ἦσαν Συργιάνοι, οἱ Γουρρίδες(8), οἱ Πίπιδες, οἱ Τανιέλιδες, οἱ Γουλίδες(9) ἀποῦ δὲν ἦσαν ἀπὸ χώραις τοὺς Γενουβίσους,

1) οὖλόν τους τὸ δικόν. — 2) ἀρέσκει. — 3) ἀπῶδε καὶ ὀπίσω. — 4) ἐρημώσετε. — 5) ἄ. — 6) ψυχικόν. — 7) δικαίωμαν ἀγοράζοντα καὶ πωλῶντα καὶ ἕτεραις ἐλευθερίαις. — 8) Γούριδες. — 9) li Gurri, li Bibi, li Danieli, li Guli.

ὡς γοῖον ἐκεῖνοι ὅπου ἦσαν ἀποὺ τὸ Ζηπλὲτ, ἀπαὶ τὴν Τάκην, ἀπαὶ(1) τὸν Καφὰν, ἀπαὶ(2) τὴν Χίον, ἀπαὶ(3) τὸν Γαλατὰν(4), τοῦτοι δὲν εἶναι ἀποὺ ταῖς χώραις τῶν Γενουβίσων· ἀμμὲ τοὺς ἀλλους ἐθέλησαν οἱ ῥηγάδες καὶ ἐποῖκάν τους τούτην τὴν ἐλευθερίαν, καὶ οἱ κούσουλοι διὰ φόρος(5) τοῦ κουμουνίου ἐσύραν τους μὲ τὸ κουμοῦνιν· καὶ διὰ τοῦτον ἐβάλαν τους εἰς τὰς φυλακάς(6). Καὶ πολλὰ ἐδιαφεντεύτησαν μὲν τοὺς βάλλῃ εἰς τὴν φυλακὴν, λαλῶντα πῶς δὲν ἦτον Γενουβίσοι, καὶ ὀλίον ἐφελέσαν(7).

Θεωρῶντα ὁ μαριτζᾶς(8) τῆς Ῥόδου πῶς ἀρχέψαν εἰς τὴν αὐτὴν μάχην οἱ Γενουβίσοι, καὶ πῶς οἱ Κυπριῶταις δὲν ἐκουσεντιάσαν νὰ τοὺς δώσουν ἐκεῖνα ὅπου τοὺς ἐζητοῦσαν, οὐδὲ πολὺν, οὐδὲ ὀλίον(9), παντέχοντα διὰ τὰς ἀπολογιάς τους ν' ἀγρικηθῇ, ἐπάντεχε νὰ τοὺς κατηχήσῃ καὶ νὰ τοὺς 'γρικήσουν· καὶ ἄκλωστα ἦσαν τὰ νήματα. Εἶπεν ἡ βουλὴ τοῦ ῥηγός· Ἂς ἀνακράξωμεν τὸ ἀγκάλεμάν μας ἔμπροσθεν τοῦ Πάπα, καὶ τὸ νὰ φανῇ τῆς αὐλῆς τῆς Ῥώμης νὰ(10) κρατηθοῦμεν. Καὶ οἱ Γενουβίσοι ἦσαν δυνατοὶ καὶ δὲν ἀκοῦσαν. Ὁ μαριτζᾶς τῆς Ῥόδου ἐπῆρεν τοὺς λᾶς του καὶ ἐνέβην εἰς τὸ λουσέριν του καὶ ἐπῆγεν ἔσω τους(11).

Καὶ κάτεργα [τὰ Γενουβίσικα] ἐτριγυρίζαν εἰς τὸ νησὶν καὶ ἐκουρσεῦγαν πράμματα, κτηνὰ ἐσκοτῶναν, σπορὰν ἐκαῦγαν, σκλάβους φευγοὺς(12) ἐτζετιάζαν, καὶ πᾶσα κακὸν ἐπολομοῦσαν. Τᾶπισα ἦλθαν τὰ ς' κάτεργα εἰς τὴν Ἁλυκὴν διὰ νὰ κουρσεύσουν, καὶ 'κεῖ ηὗραν τὸν καπετάνον καλὰ συντροφιασμένον μὲ πολλοὺς λᾶς τῶν ἁρμάτων καβαλλάριδες καὶ ἀπεζοὺς, καὶ δὲν ἠμπορῆσαν νὰ ποίσουν τίποτες, καὶ ἀφῆκάν τα, [καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Λεμεσὸν καὶ εἰς τὴν Πάφον] καὶ ἐστράφησαν εἰς τὸν ἅγιον Εὐξίφην(13) καὶ εἰς τὴν Πενταγίαν(14)· καὶ 'κεῖ εὑρέθην ὁ Μαριτζὰν(15) τὲ Λουνίας(16) ὁ κοντοσταύλης, καπετάνος ἀπάνω εἰς τ' ἀνομάτους τῶν ἁρμάτων, καὶ

1) ἀποὺ. — 2) ἀπὸ. — 3) ἀπό. — 4) Galatia. — 5) διὰ τὸ διάφορος. — 6) ταῖς φυλακαῖς. — 7) ὀλίγον ἐφελέθησαν. — 8) μαρίτζας. il marizzà. — 9) ὀλίγον. — 10) ἀς. — 11) ἐνέβην εἰς τὰ ξύλα καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ῥόδον. — 12) καὶ φεγγούς *(sic)*. — 13) Santo Xisi. — 14) Πεντάγιαν. Pentaglia. — 15) Τζάκο. misser Zaco. — 16) Τελουζουνίας. Lusugnan.

ἄνταν τὰ ξύλα ἐξέβησαν ἀπὸ τὸν λιμιόναν τῆς Ἀμμουχούστου, ὁ κοντοσταύλης ἀφῆκεν εἰς τὴν βλέπησιν τῆς Ἀμμουχούστου ᾳ΄ ἀνθρώπους(1) καὶ ἔσυρεν(2) τοὺς δελοιποὺς εἰς τὴν Λευκωσίαν, καὶ ἐσκόρπισεν εἰς τὰ παραγιαλίαν τ' παλληκάρια(3), καὶ εἶχεν πολλοὺς ἀπεζοὺς τοπικοὺς, καὶ Ἀρμένιδες ἀπεζοὺς σορδάτους(4). Μανθάνοντά το οἱ Γενουβίσοι δὲν ἐτορμῆσαν ν' ἀπεζεύσουν, οὐδὲ νὰ σηκώσουν νερόν· καὶ ἐστράφησαν πολλοὶ εἰς τὴν Λεμεσὸν, ὅπου ἦσαν ὀλιγώτεροι λᾶς καὶ ἀχαμνοί· καὶ ἀπεζεῦσαν καὶ ἐκάψαν τὰ σπιτία, καὶ οἱ λᾶς ἐφύγαν, καὶ ἐποῖκαν(5) μεγάλην ζημίαν. Καὶ ἔχοντα καὶ ταῖς ἀντροπαῖς ταῖς ἐδιαβάσαν πολλαῖς ἀπὸ ὅλους, ὠδὲ(6) ἀποφουσκῶσαν καὶ ἐπῆραν καρδίαν, καὶ ἐδιαλαλῆσαν, ὅτι ὅσοι σκλάβοι, παροῖκοι, φονειάδες, κλέπταις(7) ἀπού νὰ θελήσουν νὰ ἔρτουν 'ς ἐμᾶς(8) νὰ τοὺς τζετιάσωμεν καὶ νὰ τοὺς ποίσωμεν καλὴν συντροφίαν, καὶ νὰ ἦναι ἐλεύθεροι, παντολεύθεροι, καὶ νὰ ζήσουν μετά μας, καὶ 'μεῖς μετά(9) τους. Τότες ἐσυμπιάστην μία ὁμάδα(10) Βουργάροι, καὶ ἐπῆγαν οἱ Γενουβίσοι μετά τους, καὶ οἱ σκλάβοι ἐκουρσεῦγαν καὶ ἐκουβαλοῦσάν τους πᾶσα πρᾶμμαν τὸ ἐχρήζουνταν· καὶ ἐσυνπιάστησαν Βουργάροι, Ῥωμαῖοι(11), Τατάροι σύμα δύο χιλιάδες ἀνθρώπους, καὶ ἐπῆραν τὰ καστελλία(12) τῆς Πάφου· τότε ἦσαν [τὰ καστέλλια] χαμηλὰ, καὶ ὁτοσαῦτα ἐποῖκαν ὅτι ἐψηλῶσάν τα, καὶ ἐκόψαν τὴν θάλασσαν καὶ ἐπεριχυκλῶσάν(13) την τόσον δυνατὰ, ὅτι οἱ Κυπριῶταις καὶ ἐβάλαν παρδέσκαις(14) καὶ πολεμιστάδες καὶ ἐδιαφεντευγοῦνταν, καὶ ἀμεριμνῆσαν.

Τὰ μαντάτα ἐπεσώθησαν(15) εἰς τὴν χώραν τὸ ἐποῖκαν οἱ Γενουβίσοι· εἶχεν ὁ ῥήγας βουλὴν μὲ τοὺς λᾶς του, καὶ ὥρισαν νὰ πάγῃ καπετάνος ὁ πρίντζης τῆς Ἀντιόχειας· ὁ ποῖος ἔκλεξεν ᾳ΄ καλοὺς ἀνθρώπους πολεμιστάδες καὶ ἐξέβην ἀκ. τὴν Λευκωσίαν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Πάφον· καὶ

1) ἀνομάτους. — 2) ἔφερεν. — 3) zoveni disposti a cavallo. — 4) σολδάτους. — 5) ἐπῆγαν μέ. — 6) ὧδε. — 7) κλέφταις. — 8) εἰς αὐτῆς μας. — 9) μητά. — 10) ἁρμάδα. — 11) Greci. — 12) καστέλλια. — 13) ἐτριγυριάσαν. — 14) σπιγκάρδαις. — 15) τὸ μαντάτον ἦρτεν.

'κεῖ ἦτον ἐμπαλῆς ἕνας Λουμπάρδος ὀνόματι Τσμένικο τὲ Μουνποῦλσαν (1), καὶ εἶχεν εἰς τὴν συντροφιάν του καλὴν συντροφίαν ἀπαὶ τοὺς λᾶς τῆς ἐνορίας μὲ ἄλογα καὶ ἀπεζούς· καὶ ὅσον τὸ 'μάθαν τὸ ἔλα τοῦ πρίντζη ἐπῆγαν εἰς τὴν συντροφιάν του· [Καὶ τῇ] κυριακῇ, τῇ γ' Ἰουλίου ᾳτογ' Χριστοῦ, καλὰ πωρνὸν, ὁ αὐτὸς πρίντζης ἐπῆγεν εἰς τὸν πύργον τῆς Πάφου, καὶ ἄρχεψεν εἰς τὸν πόλεμον, καὶ ἐνέβησαν εἰς τὰ κάτεργα καὶ ἦλθαν καὶ ἐπολεμίζαν, καὶ 'πάντισεν (2) ὁ πόλεμος δ' ὥραις, καὶ δὲν ἠμπορῆσαν νὰ ποίσουν τίποτες, ὅτι εἶχαν μεγάλην βοήθειαν οἱ Γενουβίσοι ἀπαὶ τοὺς Βουργάρους· καὶ οἱ λᾶς δὲν ἐβαστοῦσαν σκουταρία, καὶ διὰ τοῦτον πολλοὶ ἐλαβώθησαν. Τότες ἀνασπάστην ἕνας ἀπότορμος παιδίος, μάνας υἱὸς, Κυπριώτης (3), καὶ ἐπῆρεν μετά του ν' παλληκαρία ὡς γοῖον ἐκεῖνον, καὶ ἐπῆγαν ὅλοι μὲ μίαν βουλὴν καὶ ἕναν θέλημαν, καὶ ἐπῆκαν (4) εἰς ἕναν κάτεργον· καὶ ἦτον ἡ σκάλα εἰς τὴν γῆν· [καὶ εἶπέν τους νὰ τρέξουν ὅλοι νὰ 'μποῦν εἰς τὸ κάτεργον], καὶ τρεχάτος ἐνέβην (5) εἰς τὸ κάτεργον, παντέχοντα καὶ ἀκλουθοῦν του οἱ συντρόφοι· καὶ 'κεῖνοι ἐμεῖναν εἰς τὴν γῆν· ἴντα νὰ 'θέλαν ποίσειν (6) οἱ ν' μέσα εἰς τὸ κάτεργον; Θωρῶντα οἱ Γενουβίσοι τὴν ἀποτορμίαν τοῦ παιδίου (7), ἐπροσδέκτησάν του πολλὰ καλὰ, θωρῶντα ὅτι ἔμεινεν μοναχὸς, καὶ ἐγυρέψεν δεξιὰ σὺριστερὰ καὶ δὲν ηὗρεν τινὰν, καὶ στανιὸ (8) του ἐπαρεδόθην τοῦ καπετάνου τοῦ κατέργου, ὁ ποῖος καπετάνος καὶ οὖλη ἡ τζούρμα ἐκράτησάν τον εἰς μεγάλην τιμήν.

Ἀληθείᾳ εἰς τὴν συντροφίαν τοῦ πρίντζη εἶχαν ἕναν βοτάνιν, τὸ κράζουν (9) λαμπρὸν Ἑλληνικὸν, καὶ μ' ἐκεῖνον ἐποῖκαν μεγάλην ζημίαν τῶν κατέργων.

Θεωρῶντα ὁ κύρης ὁ πρίντζης, ὅτι τὸ στάτον του (10) ἐκεῖ περίττου ἦτον διὰ ζημίαν παρὰ διαφόρος, ἐξέβην καὶ ἐστράφην εἰς τὴν Λευκωσίαν· καὶ

1) Μένικο Τεμοῦνπούλσα. Menico de Monbulsan. — 2) ἐπάντισεν. — 3) παιδιος Κυπριώτης ἀντριωμένος. — 4) ἐμπῆκαν. — 5) καὶ τρέχει ἐκεῖνος καὶ 'παίρνει τὴν σκάλαν καὶ ἐμπῆκεν. — 6) ποίσωμεν. — 7) παιδιου. — 8) στανίο. — 9) ἐκράζαν. — 10) στέκοντα.

ὅνταν ἐμάθαν οἱ καπετάνοι τῶν κατέργων πῶς ὁ πρίντζης μὲ ὅλον τὸ φουσάτον ἐστράφην, ἔβγαλαν τὸ σκλαβολόγιον (1), καὶ ἐπῆγαν καὶ αἰχμαλωτεῦσαν ὅλην ἐκείνην τὴν ἀνορίαν (2), καὶ ἐπῆραν πολλοὺς ἀνθρώπους καὶ γυναῖκες καὶ παιδία (3)· καὶ ἐφύγαν πολλοὶ καὶ ἐπῆγαν εἰς τὰ ὄρη, καὶ ἐπῆραν πολλὴν φαγούραν καὶ κτηνά.

Μανθάνοντα τὸν ξηλοθρεμὸν (4) τῆς Πάφου ὁ σὶρ Τζὰκ τὲ Λουζουνίας ὁ κοντοσταύλης, ἐχουχλούμισεν τὸ αἷμάν του, καὶ μὲ κολακίον (5) ἐσυνπίασεν πολλοὺς ἀνθρώπους καὶ 'πῆρέν τους καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Πάφον, καὶ ἐμηνῦσάν τους νὰ πολεμίσουν, καὶ ἁρματώθησαν καὶ ἐπῆγαν μὲ ὄμορφην τάξιν· καὶ θωρῶντά τους δὲν ἀκοῦσαν νὰ κατεβοῦν εἰς τὸν πόλεμον, καὶ ἐποῖκαν ἕναν ἔνκρυμμαν (6). Καὶ ἐπίασεν γ' Γενουβίσους, καὶ εἶπάν τους πῶς ἦρταν ἄλλα δύο κάτεργα καὶ μίαν νάβαν εἰς τὴν βοήθειάν τους, καὶ ἔρχεται καὶ ἄλλη πολλὴ δύναμιν, καὶ θαυμάζουμέθαν (7) πῶς δὲν τὴν ηὕραμεν ὧδε, διότι διὰ κακὸν καιρὸν ἐχωρίστησαν. Θωρῶντα ὁ κοντοσταύλης τοῦτον, εὐκαίρωσεν τὸν τόπον καὶ ὥρισεν καὶ ἐδιαλαλῆσαν, ὅσοι εἶναι σκλάβοι, πταῖσταις καὶ φονειάδες ἂς ἔλθουν μὲ τὸν ῥῆγα νὰ ἦναι εἰς τὴν συντροφιάν του, καὶ οἱ σκλάβοι ἐλεύθεροι ἀπὸ σκλαβίαν καὶ ἀποὺ πᾶσα πταῖσμαν.

Καὶ τῇ πρώτῃ μηνὸς ὀχτωβρίου (8) ατογ' Χριστοῦ ἐφέραν χαρτὶν τοῦ ῥηγὸς πῶς ἀναφάναν εἰς τὴν Πάφον ἅρμενα λς' Γενουβίσικα, καὶ ἦτον δεῖλις, καὶ ἐγυρίσαν εἰς τὴν Ἁλυκὴν (9), καὶ ὅλοι οἱ λᾶς ἐφύγαν καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Λευκωσίαν. Ὁ ῥήγας ὥρισεν καὶ ἐποῖκαν διαλαλημὸν τῇ κυριακῇ, τῇ β' μηνὸς ὀκτωβρίου, ὅλ' οἱ βιγλατόροι νὰ βλέπουν τὸ τειχοκάστρον πᾶσα εἷς τὸν τόπον του, καὶ μηδὲν λείψῃ, ἀπάνω εἰς κόνμαν (10) κεφαλῆς, μηδὲν ἔχῃ τινὰς φωτίαν τὴν νύκταν ἔσω του ὅπου νὰ φέγγῃ (11), παρὰ εἰς τοὺς τόπους τοὺς χρηζάμενους, καὶ τινὰς νὰ μὲν τορμήσῃ νὰ

1) τοὺς σκλάβους. — 2) μερίαν. contrada. — 3) κοπέλλια. — 4) 'ξηλειμμόν. — 5) κολακίον. — 6) ἔγκρυμμαν. — 7) θαυμαζόμεθα. — 8) ὀκτωβρίου. — 9) Salines. — 10) κόμμαν. — 11) ἄψῃ τὴν νύκταν φῶς.

βρεθῇ [τὴν νύκταν] ἔξω τοῦ σπιτίου τὸ νὰ δώσουν ἡ γ' ὧραις, καὶ ὁποῖον εὕρουν νὰ τὸν βάλλουν εἰς τὴν φυλακὴν ὡς 'πισαυρίου(1) νὰ τὸν ἐξετάξουν, καὶ ἂν ἔν', νὰ τὸν παιδεύγουν· καὶ κανένας παπᾶς 'Ρωμαῖος, οὐδὲ Φράγκος μηδὲν σηκωθῇ ταχία(2), οὐδὲ νὰ σημάνῃ καμπάνα, οὐδὲ σήμαντρον ὡς τὸ 'ξημέρωμαν· καὶ τινὰς μηδὲν ποίσῃ μάλλωμαν, μηδὲ ποίσῃ ἀγανάκτησιν τινὸς, ἀπάνω εἰς κόμμαν κεφαλῆς· καὶ οἱ βιγλατόροι νὰ ἔρτουν εἰς τὴν ἀφεντίαν τοῦ ῥηγὸς νὰ τοὺς δώσῃ ὄρδινον πῶς νὰ 'δηγοῦνται.

Καὶ 'πισαυρίου μὲ(3) τὸν διαλαλημὸν, τῇ δευτέρα, τῇ γ' ὀκτωβρίου, ἐκαβαλλίκευσεν ὁ ῥήγας μὲ τοὺς λᾶς του καὶ ἐγύρισεν τὴν χώραν ἀπέσω· καὶ οἱ τοῖχοι ἦσαν πολλὰ δυνατοὶ, ἀμμὲ ἦσαν χαμηλοὶ, καὶ ἐμήνυσεν εἰς τὰς ἀνορίας καὶ ἐσυνπιάστησαν καὶ ἔκτισάν το μὲ πηλὸν καὶ ματζακάναις(4), καὶ ἐσγάψαν τὸ χαντάκιν καὶ ἐποῖκαν περδέσκαις ρλγ', δηχῶς τοὺς πύργους· καὶ ἐστράφην ὁ ῥήγας, καὶ ὥρισεν καὶ ἐδῶκαν τόπον τοὺς βιγλατόρους.

Πάλε ἐποῖκαν ἄλλον διαλαλημόν· Πᾶσα ἄνθρωπος ἀπού ιε' χρόνων καὶ ἀπάνω νὰ ἔλθουν νὰ τοὺς δώσουν ὄρδινον νὰ πᾶνε εἰς τοὺς τόπους τοὺς χρήσιμους νὰ γραπτοῦν, καὶ ἀπού δὲν γραπτῇ νὰ τὸν 'πάρουν πάροικον ῥηγάτικον. Καὶ ἄνταν τοὺς ἐγράψαν, ἐμετρῆσάν τους καὶ ἐβάλαν τους εἰς τοὺς τόπους τοὺς χρήσιμους, καὶ ἐποῖκαν πολλὴν καλὴν τάξιν.

Τὴν αὐτὴν κυριακὴν, τῇ β' ὀκτωβρίου, ἐφέραν χαρτία ἀπαὶ τὸν ἐμπαλῆν τῆς Ἀμμοχούστου πῶς ἐπεσῶσαν τὰ λς' κάτεργα εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ μοναῦτα ἀρκέψαν εἰς τὸν πόλεμον, καὶ πῶς ὁ ἐμπαλῆς τῆς Ἀμμοχούστου ἔβαλλεν εἰς ὄρδινο νὰ βλεπήσῃ τὸ κάστρον εἰς τοὺς τόπους τοὺς πρεπάμενους, ὡς γοῖον πρέπει· καὶ ἄρεσεν τοῦ ῥηγός· καὶ μοναῦτα ἔπεψεν βοήθειαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. Καὶ μοναῦτα ὥρισεν καὶ ἐδιαλαλῆσαν εἰς τὴν Λευκωσίαν, ὅτι πᾶσα ἄνθρωπος κοσμικὸς, 'κκλησιαστικὸς, ἐκεῖνοι ὅπου εὑρισκοῦνται γραμμένοι, ἔξω ἐκείνους ὅπου εἶναι ὠρδινιασμένοι νὰ βλέπουν τοὺς τόπους τοὺς χρῃζάμενους, καὶ ὅσον ἀγρικήσουν τὸ τρουμπέττιν νὰ εὑρε-

1) τὸ πωρνόν. — 2) ταχιά. — 3) 'πισαυριοῦ μετά. — 4) ματζαγκάναις. mazzacana.

θοῦν ἁρματωμένοι καὶ καβαλλικεμένοι, πᾶσα εἷς ὡς γοῖον νὰ ἐμπορήσῃ, καὶ νὰ πάγῃ εἰς τὴν συντροφιὰν τοῦ ῥηγὸς εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. Καὶ οὗλοι ἐδηγήθησαν, καβαλλάροι καὶ ἄλλοι, καὶ ἐνέβησαν εἰς τὴν στράταν. Ὄνταν ἐδείπνησεν ὁ ῥήγας, ὄνταν ἔπαιξεν ἡ τρουμπέττα τὴν νύκταν ἐκείνην τῆς κυριακῆς, ἐκαβαλλίκεψεν ὁ ῥήγας καὶ ὁ πρίντζης, καὶ ὁ κοντοσταύλης ὅπου ἐστράφην ἀπὸ τὴν Κερηνείαν· καὶ ὄνταν ἐβγῆκαν ἀπὸ τὴν Λευκωσίαν εὑρέθησαν δύο χιλιάδες ἀνθρῶποι, χωρὶς ἐκείνους ἀποῦ ἐβάλαν ἀπάνω εἰς ταῖς φυλακάδες τοῦ τειχοκάστρον, καὶ εἰς τοὺς πύργους τοῦ τειχοκάστρον, τοὐτέστι νὰ βλέπουν τῆς Λευκωσίας, ἀπεζοὶ καὶ καβαλλάριδες. Καὶ ἄφηκεν ὁ ῥήγας εἰς τὸν τόπον του τὸν σὶρ Τζουὰν τὲ Νεβίλαις (1)· καὶ τὸ πωρνὸν τὴν δευτέραν ἀπεσῶσαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον.

Καὶ τῇ δευτέρᾳ, τῇ τρίτῃ ὀκτωβρίου, ἐποίκασιν πόλεμον, καὶ ἀπάντησεν πολλὴν ὥραν (2), καὶ ἐπέθαναν καὶ ἐλαβώθησαν πολλοὶ καὶ ἀπαὶ τῶναν μερτικὸν καὶ ἀπαὶ τὸ ἄλλον (3)· ἐγανακτῆσαν οἱ Γενουβίσοι καὶ ἐμπῆκαν εἰς τὰ κάτεργά τους· καὶ ὁ ῥήγας ὥρισεν νὰ βλέπουν ταῖς πόρταις νὰ μὲν φύγουν οἱ λᾶς ἀπαὶ 'κείνους ὅπου ἦρταν ἀπαὶ τὴν Λευκωσίαν, καὶ ἐβάλλαν τέσσαρης χιλιάδες ἄνδρες (4) καὶ ἐβλέπαν μηδὲν ἐβγοῦν ἀπαὶ τὰ κάτεργα οἱ Γενουβίσοι, οὐδὲ οἱ λᾶς μας μηδὲν ἐβγοῦν ἔξω καὶ πιαστοῦν ἀπαὶ τοὺς Γενουβίσους. Καὶ οἱ Γενουβίσοι ἐβγάλαν μερτικὸν ἀνθρώπους ἀπαὶ τὰ κάτεργα καὶ ἐτριγυρίσαν τὴν Ἀμμόχουστον ἀπ' ἔξω· καὶ ἐμεῖναν οἱ Κυπριῶταις ἔσω ἀποκλεισμένοι (5) εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ τινὰς δὲν τοὺς ἐφέρεν φαγούραν (6), οὐδὲ ἀπ' ἔσω ἐβγαῖναν ἔξω.

Καὶ τῇ τετράδῃ, τῇ ε' ὀχτωβρίου, τῇ κα' ὥρᾳ, ᾳτογ' Χριστοῦ, θεωρῶντα ὁ κοντοσταύλης τὴν στενοχωρίαν τῆς Ἀμμοχούστου, ἔκραξεν μερτικὸν ἀνθρώπους, ἐκεῖνοι ὅπου 'θέλαν μὲ τὸ θέλημάν τους, καὶ εὑρέθησαν φ' ἀνθρῶποι, καὶ ἀνοῖξαν ταῖς πόρταις τῆς Κάβας καὶ μοναῦτα ἐξέβησαν· καὶ θωρῶντα οἱ Γενουβίσοι ἐσμίχτησαν, καὶ ἐσκοτῶσαν καὶ ἐλαβῶσαν πολλοὺς

1) Νεβίλες. — 2) ὁ' ὥραις. hore 4. — 3) τὴν μίαν μεργιὰν καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλην. — 4) πολλαῖς μαστοργιαῖς. assai artificii. — 5) ἔξω ἀπλικεμένοι. — 6) φαούραν.

Γενουβίσους, καὶ ἐπίασαν καὶ σ' Γενουβίσους, καὶ ἐλαβῶσαν ἕναν καβαλλάρην πολλὰ ἀπότορμον ὀνόματι σίρε Ῥαΐμουν (1) τὲ Καφρᾶ μὲ ἕναν βερετοῦνιν εἰς τὸ πρόσωπον καὶ ἐξέβην εἰς τὸ κιλάκιν του (2), καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Λευκωσίαν καὶ ἀπέθανεν, καὶ ἐθάψαν τον εἰς τὴν Ταρτσύζαν. Καὶ [θωρῶντα τὸ κακὸν ἀποῦ τοὺς ἐποῖκαν] ἐχωρίστησαν οἱ Γενουβίσοι ἀπὸ τοὺς Κυπριώταις.

Καὶ ὄνταν ἦλθεν ὁ κοντοσταύλης εἰς τὴν Λευκωσίαν, καὶ ὄνταν ἦλθεν εἰς τὸ πραστίον τοῦ Ἀγροῦ, ἔμπλασεν ξ' Γενουβίσους ὅπου εἶχαν ἐβγῆν ἀπαὶ τὰ κάτεργα, καὶ ἐπῆγαν καὶ ἐκουρσέψαν καὶ ἐστρέφουνταν, καὶ ἄλλοι ὅπου ἐθωροῦσαν μηδὲν ἔρτῃ φουσάτον ἀπαὶ τὴν χώραν, καὶ θωρῶντά τους ὁ κοντοσταύλης μὲ τὴν τέχνην του καὶ μὲ τὴν δύναμίν του ἐτριγύρισέν τους, ὡς γοῖον νὰ βάλῃ τὰ σφακτὰ εἰς τὴν μάνδραν, καὶ ἐσκότωσέν τους· καὶ ἐμεῖναν ζωντανοὶ κ' καὶ ἔβαλέν τους εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ κυροῦ τοῦ Στύρου· καὶ ἦρτεν πολλὰ χαρούμενα εἰς τὴν Λευκωσίαν ὁ κοντοσταύλης· καὶ τὰ πράμματα καὶ τὰ κτηνὰ ἐστρέψαν τα τοὺς ἀφέντας τους· καὶ ἐνέβην εἰς τὴν Λευκωσίαν τῇ ς' ὀκτωβρίου ατογ' Χριστοῦ μὲ τὴν βουλὴν τοῦ ῥηγός.

Ἀγρικῶντα ὁ πρίντζης τὴν ἀνδρίαν τοῦ κοντοσταύλη ἐπεθύμησε νὰ ἐβγῇ νὰ πολεμήσῃ, ἀμμὲ οἱ λᾶς (3) δὲν ἐθελήσασιν [νὰ τὸν ἀκολουθήσουν], λαλῶντα· Ὁ ῥήγας ἔπεψέν μας νὰ βλέπωμεν τὴν Ἀμμόχουστον, ὄχι νὰ παγαίνωμεν εἰς τὸν πόλεμον, μηδὲν χάσωμεν τοὺς λᾶς μας, καὶ τἄπισα χάσωμεν τὴν χώραν καὶ τὰ κορμιά μας, ἀμμὲ ἂν θέλῃς νὰ παραδιαβάσῃς ἄμε εἰς (4) τὴν ὑπσταγήν σου, διότι (5) οἱ Γενουβίσοι εἶναι πολλὰ πειρασμένοι τοῦ πολέμου καὶ καλὰ ἁρματωμένοι, παρὰ μᾶς, μὲν βάλλωμεν τοὺς λᾶς μας εἰς τὴν δοκιμήν. Τἄπισα ἔκραξεν ὅλους εἰς τὴν βουλὴν ὁ πρίντζης καὶ εἶπέν τους· Ἄρχοντες, ἔκραξά σας νὰ 'πῆτε τὸν φανόν σας, καὶ μηδὲν ἀντραπῆτε, ὅτι ἀποῦ δὲν 'πῇ καλὰ δὲν ἔχει κατηγόρησιν, διότι δὲν

1) Ῥεμοῦν. — 2) καὶ ἔραξεν ὀπίσω. et rispose fuori delle sue spalle. — 3) ἀνθρῶποι. — 4) ἔπαρ'. — 5) διατί.

εἶστε πειρασμένοι, καὶ ἀποῦ καλὰ 'πῇ θέλειν ἔχειν τιμήν· φαίνεταί σας νὰ ἐβγοῦμεν νὰ τοὺς πολεμήσωμεν; Καὶ εἶπάν του· θωρεῖ ἡ ἀφεντιά σου, ὅτι εἶναι πολλὰ ξύλα, καὶ ἂν ἐβγοῦμεν ὅλοι ζημίαν θέλομεν ἔχειν, καὶ [ἐκεῖνοι,] ἂν εὕρουν μόδεν, θέλουν πολεμήσειν, ἃ δ' ἔναι(1), θέλουν ἐμπαίνει εἰς τὰ ξύλα, καὶ 'μεῖς θέλομεν ἔχειν ζημίαν· διὰ τοῦτον φαίνεταί μας νὰ μὲν ἐβγοῦμεν ἀκ τὴν 'Αμμόχουστον, ὥς που νὰ φανῇ τοῦ ῥηγός. Εἶπέν τους ὁ πρίντζης· ἐπειδὴν φαίνεταί σας νὰ μὲν ἐβγοῦμεν, ἀρέσκει μου· ἀμμὲ φαίνεταί μου κακὸν, ἐκεῖνοι νὰ γυρίζουν καὶ νὰ κουρσεύγουν(2) τὸ νησὶν, καὶ μεῖς νὰ καθούμεθαν· ἀμμὲ ἂς πέψωμεν τινὰν, μήπως καὶ 'σαστοῦν νᾶ πᾶν(3) ἀπ' ὧδε, καὶ μεῖς ν' ἀναπαυτοῦμεν.

Παραῦτα(4) ὠρδινίασαν ε'(5) καβαλλάριδες καὶ ἐπέψαν τους μαντατοφόρους· ὁ πρῶτος ἦτον ὁ σὶρ Τζουὰν τὲ Μόρφου ὁ κούντη τὲ 'Ρουχᾶς, ὁ δεύτερος ὁ σὶρ 'Αμοῦν Παπῆς(6) πουντουλιέρης τῆς Κύπρου, ὁ γ' ὁ φρὲ Τρὰν(7) ὁ κουμεντούρης τοῦ Σπιταλίου, ὁ δ' ὁ ἀβικάρης τῆς 'Αμμοχούστου, ὁ ε' ὁ 'Ρετζακὲ τὲ Μιτζὲλ(8) ὁ τζηβιτάνος τοῦ μαρτζασίου(9)· οἱ πγοὶ ἐζητῆσαν τοὺς Γενουβίσους νὰ τοὺς συντύχουν· καὶ οἱ Γενουβίσοι ἐπέψαν τὸν σὶρ Ταμίαν Γατανίε καὶ εἶπέν τους· ἀφένταις, ἐλᾶτε εἰς τὰ κάτεργα νὰ συντύχετε, διότι οἱ ἀφένταις μας ἔχουν φόβον νἄρτουν εἰς τὴν γῆν, διότι ἔχει Λουμπάρδους καὶ θέλουν μάχην διὰ τὸ κοῦρσος, παρὰ ἀγάπην· καὶ ἂν ἔρτουν εἰς τὴν γῆν, εἶναι πολλοὶ Συργιάνοι καὶ ζαρποτίδες, καὶ δὲν μᾶς ἀφήνουν νὰ συντύχωμεν τὰ ζητήματά μας, καὶ(10) εἶναι βαρετὰ καὶ δυνατά· καὶ μεῖς πεθυμοῦμεν νὰ ποίσωμεν ἀγάπην, νὰ στραφοῦμεν εἰς τὰ σπιτία μας. Οἱ καβαλλάριδες εἶπάν του· Καὶ ποῦ θέλετε ὅμορφον τόπον; Καὶ εἶπέν τους· Ἂν ὁρίσετε(11), εἰς τὸ καστέλλιν, καὶ ἂς ἐβγοῦν οἱ ἀνθρῶποι, καὶ ἂς μείνουν ιβ' μόνον νὰ τὸ βλέπουν καὶ ἐσεῖς οἱ ε'· καὶ

1) καὶ ἂν δὲν εὕρουν. — 2) κουρτζεύγουν. — 3) πᾶσιν. — 4) Μοναῦτα. — 5) duoi. — 6) Παπήν. Babin. — 7) Πετρᾶς. fre Petra. — 8) σίρε Τζάκε τὲ Μικέλ. Zaco de Michel. — 9) Καρπασίου. civitan de Carpasso. — 10) τὰ πγοιά. — 11) ἂν ἔχετε ἀπλαζίριν.

ἀξ αὐτόν μας(1) ιβ', καὶ 'γὼ καὶ δ' μου συντρόφοι, καὶ 'κεῖ νὰ γενῇ τὸ μέλλει νὰ γενῇ· καὶ μεῖς θέλομεν ἐμπῆν ἀκ(2) τὴν πόρταν τῆς θαλάσσου(3), καὶ σεῖς ἐμπᾶτε ἀκ(4) τὴν πόρταν τῆς γῆς. Καὶ οἱ μαντατοφόροι ἤρταν εἰς τὸν ῥῆγα καὶ εἶπάν τού το· καὶ 'γρικῶντα τὰ λογία(5) τοῦτα ὁ ῥήγας καὶ ὅλοι του οἱ ἀφένταις ἐκουντετιάσαν, ἐβγαλλόντα δ' καβαλλάριδες τοὐτέστιν ὁ σίρε Γκῆ τὲ Μὰρ(6) ὁ ἀμιφάλης τῆς Κύπρου, καὶ ὁ σὶρ Τζουὰν τὲ Ζιπλὲτ, ὁ Περὸτ τὲ Μουντολὴφ βαχλιώτης, καὶ ὁ Γλυμὸτ ὁ ἀδελφός του, δὲν ἐθελῆσαν. — 'Ας μηνύσωμεν, εἶπεν ὁ ῥήγας, τὰ λογία μὴ καὶ [ξηφιαστοῦμεν καὶ] πᾶν ἀπ' ὦδε! 'Αμμὲ οἱ δ' οἱ ἄνωθεν ἐλαλοῦσαν· Διαφεντεύγομέν σας ἀπαὶ τὸν θεὸν καὶ ὁρίζομέν σας νὰ μὲν τορμίσετε νὰ ποίσετε τούτην τὴν ἀποτορμίαν, ὅτι οἱ Γενουβίσοι εἶναι πρακτικοὶ(7) τοῦ πολέμου καὶ κομπωτάδες, καὶ θέλουν μᾶς κομπώσει νὰ ἐμποῦν, καὶ τότες τίς θέλειν τοὺς ἐβγάλλειν; Καὶ διὰ τοῦτον δὲν ἦσαν οὖλοι μιᾶς βουλῆς, οὐδ' ἑνοῦ θελημάτου, καὶ τὸ πρᾶμμαν εἶχεν φόβον. Καὶ ὁ κοντοσταύλης ἦτον εἰς τὴν Λευκωσίαν· εἶπαν· νὰ τὸ μηνύσωμεν καὶ τοῦ κοντοσταύλη νἄρτῃ(8) εἰς τὴν 'Αμμόχουστον· καὶ ἐγράψαν του α' χαρτὶν λαλῶντα ἀπαὶ τὸν ῥῆγα· «'Ηγαπημένε μας θεῖε, διὰ τὸ ἐλέος τοῦ θεοῦ ἐσυνπάψαμεν τὴν ὑπόθεσίν μας μὲ τοὺς Γενουβίσους· καὶ γιατὶ οἱ καβαλλάριδες οὖλοι δὲν εἶναι 'νοῦ θελημάτου(9), καὶ οἱ Γενουβίσοι δὲν θέλουν τζετιάσουν τὰ στοιχήματα τὰ νὰ ποίσωμεν, ἂν δὲν διαβοῦν ἀποὺ 'μπρός σου, καὶ νὰ τὰ σημαδέψῃς μὲ τὰ γράμματά σου καὶ τοῦ θείου μας τοῦ πρίντζη, διὰ τοῦτον ἔβγα καὶ ἔλα εἰς τὴν 'Αμμόχουστον διὰ νὰ ἀποβγοῦμεν ἀξ αὐτόν τους» (10). Καὶ τὴν γραφὴν ἔδωκάν την τοῦ σὶρ Πιὲρ τὲ Κασῆ, καὶ ἐφέραν την εἰς τὴν Λευκωσίαν· καὶ ὁ κοντοσταύλης ἦτον ἀστενὴς(11), καὶ ἄνταν ἐφέραν τὴν γραφὴν καὶ ἀναγνῶσάν την, καὶ ἔμαθεν ἀπαὶ 'κεῖνον ὅπου 'φέρεν τὸ χαρτὶν πῶς τὸ θέλημαν τους ἦτο νὰ βάλλουν

1) ἀπὸ 'ξαύτῆς μας. — 2) ἀπό. — 3) τοῦ 'γιαλοῦ. — 4) ἀπό. — 5) λόγια. — 6) Ugo de Mar. — 7) πράτικοι. — 8) διὰ νὰ ἔλθῃ. — 9) μίας βουλῆς. — 10) ἀπὸ 'ξαύτῆς τους. — 11) ἄρρωστος.

τοὺς Γενουβίσους εἰς τὸ καστέλλιν, καὶ ἐθυμώθην δυνατά· διὰ τοῦτον ἔγραψεν χαρτὶν καὶ ἀπολογήθην τους· «Τρισεντιμότατε [ἀφέντη ἀδελφότεκνε, καὶ ἐσεῖς ἔντιμοι] ἀφένταις, ὀπίσω εἰς τὰ ρικουμαντιάσματα(1) τοῦ 'ψηλοῦ χαρτίου τῆς βασιλείας σου ἐπερίλαβα, καὶ ἀπαὶ τὸν συμπαμμὸν τὸν ἐποῖκες μὲ τοὺς Γενουβίσους ἀρεσκεῖ(2) μου, καὶ ὁ θεὸς νὰ τὸ ποίσῃ διὰ καλόν· καὶ ἀπαὶ τὸ θέλεις νὰ ἤμαι ἐκεῖ νὰ σημαδέψω τὰ στοιχήματα, ὁ θεὸς τὸ 'ξεύρει ὅτι εἶμαι ἄρρωστος καὶ δὲν ἠμπορῶ νὰ ἔλθω· ὄχι διὰ ὅτοσο(3) νὰ ποίσῃς μὲ τὴν βουλήν σου ἀρεσκεῖ(4) μου, καὶ στερεονῶ το καὶ 'γὼ καὶ τώρα καὶ παραμπρός». Θωρῶντα ὁ ῥήγας τὸν ἀντίλογον τοῦ κοντοσταύλη, πολλὰ ἀγγρίστη [διότι δὲν ὑπεδίασεν εἰς τὸν ὁρισμὸν], ὄχι διὰ τὸ καλὸν ὅλους, ἀμμὲ διὰ ζήλαν ἐθέλαν νὰ τὸν ἔχουν εἰς τὴν συντροφιάν τους· τότε(5) ἐξαναγράψαν του ἄλλον χαρτὶν λαλῶντα· «Ἠγαπημένε μας θεῖε, τὴν γραφήν σου ἐπερίλαβα καὶ ἀπὸ τὴν ἀστενείαν(6) σου πολλὰ τὸ λυπούμεθαν. Οἱ παράβουλοι Γενουβίσοι δὲν συνπαύγουν νὰ ποίσουν 'τίποτες δίχως σου, καὶ τὸ κάτσημόν σου εἰς τὴν Λευκωσίαν γυρίζει μας μεγάλη ζημία, ὅτι τριγυρίζουν τὸ νησὶν καὶ κατακουρσεύγουν το, καὶ καταλῦσάν το(7), καὶ καταλύουν το· διὰ τοῦτον μηνοῦμέν σου, ὅσον περιλάβῃς τὴν γραφήν μας, ἀπάνω εἰς ἐπῆτιον(8) παραβουλίας, νὰ ἐβγῇς νἄρτῃς ἤτζου, ὡς γοῖον εὑρίσκεσαι, ἔμπροσθέν μας χωρὶς καμμίαν ἀφορμήν· καὶ λυπήθου τὸ νησὶν, ὅτι δὲν εἶναι δίκαιον, οὐδὲ καλὸν, διὰ λόγου σου νὰ κιντυνεύγῃ τὸ ῥηγάτον μας· ὅτι οἱ ἄρχοντες τῆς βουλῆς μας ὅλοι ἀντάμα θέλουν νὰ τελειώσουν τὰ στοιχήματα, καὶ δὲν τὰ τελειόνουν χωρὶς σου». Καὶ τὸ χαρτὶν ἐδῶκάν το τοῦ πριούρη(9) τοῦ Σὰν Τομένικου, καὶ ἐφέρεν(10) το εἰς τὴν Λευκωσίαν καὶ ἐδῶκέν το τοῦ κοντοσταύλη.

Καὶ ἄνταν ὁ κοντοσταύλης ἐδιάβασεν τὸ χαρτὶν, παραῦτα ἐδηγήθη νὰ καβαλλικέψῃ νὰ πάγῃ εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· καὶ τὸ νὰ τὸν νώσῃ ὁ λαὸς

1) ρικουμεντιάσματα. — 2) ἀρέσκει. — 3) διὰ τοῦτον ἐκεῖνον τό. — 4) ἀρέσκει. — 5) καὶ πάλε. — 6) ἀστένειάν. — 7) κουρτζεύγουν το καὶ 'ξηλοθρεύγουν το. — 8) ἐπιτίμιον. — 9) πιούρη. — 10) ἔφερέν.

τῆς Λευκωσίας, παραῦτα ἀναμίκτησαν καὶ ἐσυνπιάστησαν περίττου παρὰ γ' χιλιάδες ἄνδρες, καβαλλάριδες, σορδιέριδες(1), λίζοι, καὶ ὅλος(2) ὁ λαὸς καὶ εἶπάν του· Ἀφέντη, ὁ ἀφέντης μας ὁ ῥήγας εὑρίσκεται εἰς τὴν Ἀμμόχουστον καὶ ὁ ἀφέντης μας ὁ πρίντζης καὶ οὖλοι οἱ περίττου καβαλλάριδες [καὶ ἡ κυρὰ μας ἡ ῥήγαινα], δὲν τοὺς ἀκανεῖ; τίντα σὲ θέλουν καὶ σέναν; δὲν εἶναι ἀκανετὸν ἐκεῖνοι νὰ συνπάψουν μὲ τοὺς Γενουβίσους, ἀμμὲ θέλουν καὶ σέναν; δυναστικῶς θέλομε νὰ μὲν πάγῃς(3) ἀπ' ὦδε, ἀμμὲ νὰ μείνῃς διὰ νὰ μᾶς ἀγιτιάσῃς, καὶ νὰ μᾶς νοικοκυρέψῃς(4) ὡς καλός μας ἀφέντης. Παραῦτα ἐπέψαν χ' ἀνθρώπους(5) καὶ ἐπῆγαν εἰς τὰς πόρτας νὰ τὸν βλέπουν, νὰ μηδὲν τὸν ἀφήσουν νὰ πάγῃ ὁ κοντοσταύλης ἀπαὶ τὴν χώραν· καὶ ἦσαν β' πόρταις καθολικαῖς ἀνοικταῖς εἰς τὴν Λευκωσίαν, τῆς ἁγίας Παρασκευῆς(6) καὶ τοῦ ἁγίου Ἀντρέα(7), καὶ ἦσαν ὡρισμένοι ν' ἀποθάνουν, παρὰ νὰ τὸν ἀφήσουν νὰ πάγῃ. Καὶ ἐγυρέψαν τὸν πριούρην(8) ἀποῦ ἐφέρεν χαρτὶν νὰ τὸν σκοτώσουν, ὁ ποῖος 'γρικῶντα τὸ θέλημαν τοῦ λαοῦ ἔφυγεν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ καστέλλιν, ὅπου ἐπλίκευσεν ἡ μάνα τοῦ αὐτοῦ κοντοσταύλη, ὀνόματι Ῥοϊνιέλης. Καὶ ἐτριγυρίασεν ὁ σὶρ Τζουὰν Γκορὰπ, καὶ ἐβάλαν ᾳ ἀνθρώπους(9) νὰ τὸν βλέπουν, μηδὲν ἀφήσουν τὸν κοντοσταύλην νὰ πάγῃ· καὶ ἦσαν πολλὰ μετανωμένοι καὶ ἐξαπολῦσαν(10) τὸν ῥῆγα καὶ τὴν μάνα του καὶ τὸν πρίντζην καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον.

Τἄπισα(11) ἐσυνβουλεύτην ὁ κοντοσταύλης μὲ τοὺς καβαλλάριδες καὶ μὲ τὸν Μουντολὴφ τὲ Φερνὲ, καὶ ἐποῖκαν βουλὴν νὰ διαλαλήσουν, κανενεὶς μηδὲν εἶναι ἀπότορμος(12) νὰ ποίσῃ καμμίαν ἀγανάκτησιν τοὺς Γενουβίσους, διότι ὁ ῥήγας ἐποῖκεν ἀγάπην μετά(13) τους εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· καὶ ὅσους εἶχεν ἀρεστιασμένους εἰς τὰς φυλακὰς ἐξαπόλυσέν τους· καὶ ἀπέκει· Οἱ λᾶς δὲν ἀφήνουν τὸν κοντοσταύλην νὰ πάγῃ εἰς τὴν Ἀμμόχουστον,

1) σολδάτοι. — 2) οὖλος. — 3) ἐμεῖς δὲν θ. νὰ π. — 4) βλεπίσῃς. — 5) ὁ λαὸς ἔπ. ἑξακοσίους ἀνομάτους. — 6) Santa Veneranda. — 7) Ἀνδρέου. — 8) πιούρην. — 9) χιλιους ἀνομάτους. — 10) ἀφῆκαν. — 11) Τἀπίσα. — 12) ἀπαίτορμος. — 13) μητά.

[καὶ εἶπέν τους]· ἠξεύρετε, ὅτι οὐδὲν 'πάγει· ἀμμὲ πᾶσα εἷς νὰ πᾷ νὰ πολομᾷ τὴν δουλιάν του. Καὶ ὁ λαὸς ἐσύνπαψεν· καὶ μέσα εἰς τοῦτον ταῖς νύκταις ἐβλέπαν ταῖς πόρταις τοῦ σπιτίου (1) τοῦ κοντοσταύλη, μηδὲν πάγῃ κρυφὰ εἰς τὴν 'Αμμόχουστον· καὶ εἶπαν τοῦ κοντοσταύλη· 'Εντιμοτάτε μας ἀφέντη, ἂν θέλῃς νὰ πᾷς εἰς τὴν 'Αμμόχουστον ἔπαρ' μας μετά σου, νὰ μείνωμεν εἰς τὴν σκέπην (2) σου, ὅτι καλλίον ν' ἀπαιθάνωμεν μὲ ἀφέντην 'ξευράμενον, παρὰ νὰ ζιοῦμεν ὡς γοῖον κτηνὰ ὅπου νὰ μὲν ἔχουν βοσκόν. Γρικῶντα ὁ κοντοσταύλης, δὲν τοῦ 'φάνη νὰ πάγῃ εἰς τὴν 'Αμμόχουστον, καὶ νὰ πᾷ καὶ ὁ λαὸς μετά του, καὶ ἡ Λευκωσία νὰ μείνῃ εὔκαιρη, ἀμμὲ ἔγραψεν χαρτὶν εἰς τὴν 'Αμμόχουστον, καὶ ἐμήνυσέν το τοῦ ῥηγὸς, ὅτι ἂν ἔρτω, ἡ Λευκωσία μηνίσκει εὔκαιρη, καὶ θέλουν τὴν 'πάρειν οἱ Γενουβίσοι. Καὶ 'πισαυρίου (3) πάλιν οἱ λᾶς ἀναμίγουνταν (4), καὶ πάλε ἐδια(λά)λησεν ὁ σὶρ Μουντολὴφ, ὅτι πᾶσα ἄνθρωπος νὰ πολομᾷ τὴν δουλιάν του, διατὶ ὁ ἀφέντης ὁ κοντοσταύλης δὲν θέλει νὰ σᾶς ἀφήσῃ, ἀμμὲ ὡς γοῖον ἀγαπᾶτε καὶ θέλετε τὴν συντροφιάν του, τὸ ὁμοῖον καὶ ἡ ἀφεντία του θέλει τὴν συντροφιάν σας.

Καὶ εἰς τοῦτον ἐβάλαν ἕναν δανεικὸν ἀπάνω εἰς πᾶσα λοὴν (5) ἄνθρωπον μὲ τὴν βουλήν του, τοὺς ἀνθρώπους τοῦ ῥηγὸς, ὅπου ἦτον (6) ἡ ὁμάδα ἕναν μιλοῦνιν δουκάτα· τοὐτέστιν ἀπάνω [εἰς τοὺς πουρζέζηδες τῆς Λευκωσίας ρ' χιλιάδες δουκάτα, ἀπάνω εἰς] τὰ χωργιὰ τὰ ῥηγάτικα τ' χιλιάδες δουκάτα· ἀπάνω τοὺς 'Εβραίους τῆς 'Αμμοχούστου λ' χιλιάδες δουκάτα· ἀπάνω τοὺς 'Εβραίους τῆς Λευκωσίας ο' χιλιάδες δουκάτα· ἀπάνω τοὺς καβαλλάριδες, κυράδες, λιζίους καὶ ἄλλους, ,τ' δουκάτα. Καὶ ἐκλέξαν (7) καὶ ὅσον ἠμπορῆσαν νὰ πλερώσουν, καὶ τἄπισα ἐπλημμέλεψάν τους καὶ πολλὰ τοὺς ἐβασανίσαν. Ὅμως ἐπέψαν εἰς τὴν Λευκωσίαν κιλιούρην νὰ συμπιάσῃ (8) τὰ δανεικά· καὶ ἦσαν κἄτινες ῥεβελιασμένοι καὶ δὲν ὑποτάκτησαν (9) νὰ πλερώσουν, καὶ ἐβάλλαν τους εἰς τὴν φυλακὴν εἰς τὸ ἀπλίκιν

1) σπιτιοῦ. — 2) τὸ σκέπος. — 3) πισαυριοῦ. — 4) ἀναμίκτησαν. — 5) λογήν. — 6) ἐγίνην. — 7) ἐγκλέξαν. — 8) κιλούρην νὰ ἐγκλέξῃ. — 9) ὑπεδιάσαν.

τοῦ κυροῦ τοῦ Στύρου. Γρικῶντα ὁ λαὸς πῶς ἐβάλαν κατινὲς(1) εἰς τὴν φυλακὴν, ἐρρεβελιάσαν καὶ ἐπῆγαν νὰ τζακίσουν τὴν φυλακὴν νὰ ἐβγάλουν τοὺς λᾶς· καὶ ἐπῆραν μετά(2) τους ἕναν φλάμπουρον μὲ τὰ σημαδία(3) τοῦ ῥηγὸς, λαλῶντα, οὐδὲν(4) μᾶς φαίνεται νὰ πλερώσωμεν τὰ δανεικὰ τοὺς Γενουβίσους! Γρικῶντα ὁ σὶρ Τζουὰν τὲ Ναβίλες ὁ βισκούντης τὴν ταραχὴν, ἐκαβαλλίκεψεν καὶ ἤρτεν καὶ ἀρώτησέν τους· τίντα(5) θέλετε; Εἶπάν του· Νὰ ἐβγοῦν οἱ λᾶς μας ἀπαὶ τὴν φυλακὴν, τοὺς ἐβάλαν διὰ δανεικὰ τοὺς Γενουβίσους. Παραῦτα ὥρισεν ὁ βισκούντης καὶ ἀνοῖξαν τὴν φυλακὴν, καὶ ἐβγάλαν ἐκείνους ὅπου ἔθελεν ὁ λαὸς, τοὺς δὲ ἄλλους ἀφῆκάν τους· καὶ ἐδῶκαν τ' ἀνοικταρία τοῦ βισκούντη, καὶ ἤρταν εἰς τὸ σπίτιν τοῦ κοντοσταύλη καὶ εἶπάν τού το· καὶ μοναῦτα ἐποῖκεν διαλαλημὸν, νὰ μὲν ἔναι τινὰς ἀπότορμος(6) νὰ ποίσῃ ταραχήν· καὶ ὡς γοῖον ἔβγαινεν ὁ διαλαλητὴς νὰ ποίσῃ τὸν διαλαλημὸν, ἐρρίψαν τον καὶ ἐτζαλαπατῆσάν τον, καὶ δὲν τὸν ἀφῆκαν νὰ διαλαλήσῃ, λαλῶντα· Ἐμεῖς δὲν πολομοῦμεν μάλλωμαν, παρὰ τὸν ἀφέντην μας τὸν κοντοσταύλην δὲν τὸν ἀφήνομεν νὰ πάγῃ ἀποὺ ἑαὐτόν μας, [διὰ νὰ] μηδὲν(7) μείνωμεν ἀνακέφαλοι.

Θωρῶντα οἱ λᾶς ὅτι ἐσκολίζουνταν καὶ ἀξαργοῦσαν ἀπὸ τὴν δουλιάν τους, διὰ νὰ βλέπουν τὸν κοντοσταύλην, καὶ ἐγινίσκετόν τους ζημίαν, ἐσηκώθην [ἕνας ὀνόματι] Ψυχίδης καὶ ἐσυνπίασεν(8) ξ' ἀνομάτους, καὶ ἐπῆρεν ἀπάνω του νὰ βλεπίσῃ τὸν κοντοσταύλην εἰς μόδον ὅπου νὰ μὲν πάγῃ, καὶ ὁ λαὸς νὰ πολομᾷ τὴν δουλίαν τους· καὶ ὅλοι ἐκουντετιάσαν, καὶ ἀφῆκαν τὸ βάρος εἰς τὸν Ψυχίδην. Καὶ ὄντα(9) τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ [ἀναπαύτην καὶ] ἐφῆκαν τὸν κοντοσταύλην κουβέρνον τῆς Λευκωσίας, ἀμμὲ ὁ κοντοσταύλης πάντα ἐννοιάζετο νὰ τελειώσῃ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ῥηγὸς, καὶ δὲν τὸν ἀφῆναν οὐδὲ χαρτὶ νὰ τοῦ μηνύσῃ(10), καὶ ἐδιαφεντέψαν νὰ μὲν τορμίσῃ τινὰς νὰ πάγῃ εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· θωρῶντα ὁ κοντοσταύλης

1) κᾶτινες. — 2) μητά. — 3) σημάδια. — 4) δέν. — 5) ἴντα. — 6) ἀπαίτορμος. — 7) μέν. — 8) ἐσώρευσεν. — 9) ὅλον. — 10) φέρουν.

τὸ πρᾶμμαν τὸ πῶς ἐπροξέναν μέγαν κίντυνον, τὴν ἄγγρισιν τοῦ ῥηγὸς καὶ τὴν ὄρεξιν τοῦ λαοῦ, ἐσυνπίασεν τοὺς καβαλλάριδες τοὺς Κυπριώταις, καὶ δύο φρενίμους καβαλλάριδες Φράγκους, τὸν σιρὲ Γκαλιοτὴ (1) Ταμπιέρες καὶ τὸν σίρε Μπελησοὺν τὲ Λαπελισουνιέρε (2), καὶ ἀπαὶ τοὺς πουρζέζηδες, καὶ ἐζήτησέν τους βουλὴν νὰ τοῦ 'ποῦν τὸν φανόν τους, τίντα νὰ ποίσῃ, μηδὲν ἀφοραθῇ ὁ ῥήγας κακόν — ἀληθείᾳ ἐπολογήθηκα τοῦ ῥηγὸς εἰς τὸ πρῶτον χαρτὶν τὸ πῶς δὲν ἤμουν καλά· τὸ β' ἐμήνυσά τους, τὸ πῶς οἱ λαῖς δὲν μὲ ἀφήνουν νὰ ἔρτω καὶ βλέπουν ταῖς πόρταις τῆς Λευκωσίας καὶ τῆς αὐλῆς μου νὰ μηδὲν ἔρτω, ἀμμὲ ἐλπίζω νὰ τοὺς καταπραΰνω καὶ νὰ ἔλθω εἰς τοὺς ὁρισμούς σου· τοὺς ἀνθρώπους δὲν ἠμπορῶ νὰ τοὺς φύγω, λοιπὸν φαίνεταί μου νὰ τοῦ γράψω χαρτὶν, καὶ νὰ τζακίσετε τὸν λαὸν νὰ τὸν ἀφήσουν νὰ πάγῃ. Καὶ ἐκατηχῆσαν τὸν λαὸν πολλὰ, καὶ εἶπαν· Δίκαιον εἶναι νὰ γραπτῇ ἀντίλογος καὶ χαρτὶν εἰς τὸν ἀφέντην μας τὸν ῥῆγα νὰ ξεύρῃ πῶς εἴμεστεν ὑποτακτικοί του, μηδὲν παντέχῃ ὅτι ἐρρεβελιάσαμεν καὶ ἐποίκαμεν τὸν ἀφέντην τὸν κοντοσταύλην κουβερνούρην, καὶ ζηλέψῃ καὶ φέρῃ τοὺς Γενουβίσους καὶ 'ξολοθρέψῃ μας. Τοῦ λαοῦ ἄρεσέν του νὰ γράψουν χαρτίν· καὶ εἶπαν νὰ τοῦ γράψουν εἰς τοιούτην τάξιν· Ἀκριβέ μου ἀφέντη καὶ γνήσιέ μου ἀδελφότεκνε, ταπεινὰ προσπίπτω εἰς τὴν ἀφεντιάν σου· πολομῶ τὴν ἀφεντιά σου νὰ ἠξεύρῃς, ὅτι ἐπερίλαβα τὸ χαρτίν σου, καὶ μοναῦτα ὡς γοῖον εὑρίσκουμουν, ἐξεβῆκα νὰ ἔλθω εἰς τὴν ἀφεντιάν σου, ἀμμὲ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ δὲν μὲ ἀφῆκεν, καὶ εἶναι πολλὰ μετανωμένοι καὶ ἀφῆκαν τὴν βασιλείαν σου καὶ τὸν ἀδελφόν μου τὸν πρίντζην καὶ ἐπήγετε· καὶ ἐφάνην μου νὰ τοὺς ἀποτζακίσω, νὰ ἔλθω εἰς τὴν ὑπόταξιν τοὺς ὁρισμούς σου, ὡς γοῖον δι' ἄλλον χαρτὶ σοῦ τὸ ἐμήνυσα· τώρα θωρῶ, ὅτι καθημερινὸν περίττου καὶ περίττου μὲ βλέπουν καὶ διαφεντεύγουν με νὰ μὲν ἔβγω ἀπ' ὦδε, καὶ διὰ τοῦτον δὲν θέλω νὰ 'μπῶ εἰς δοκιμὴν νὰ σκοτωθῶ· διὰ τοῦτον γράφω τὴν ἀφορμὴν τῆς ἀφεντιᾶς

1) Γκαλίο τὸν. Galeto da Pier. — 2) Μπελησοῦν Λαπερουσουνιέρε. Belin de Capresugnixen *(sic)*.

σου, καὶ νά 'μαι σκουζιασμένος. Καὶ γραφόντα τὸ χαρτὶν, πρὶν νὰ 'δοῦν ποῖον, ἐθέλαν νὰ τὸ πέψουν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον.

Καὶ ὅνταν ἔπεψεν τὸ χαρτὶν, ἐφέραν μίαν γραφὴν ἀπαὶ τὸν καπετάνον τῆς Κερίας (1) καὶ οὖλης τῆς ἀνοριᾶς του εἰς τὸν κοντοσταύλην, λαλῶντα οὕτως· «Δικέ μας καὶ τριστιμημένε (2) ἀφέντη, πολομῶ τὴν ἀφεντίαν σου νὰ ἠξεύρῃς, ὅτι ὁ ἀφέντης μας ὁ ῥήγας ἔπεψέν μας εἰς τὴν Κερίαν (3) τὸν σὶρ Φρεσὲ (4) Σατοῦρνον μὲ 'δικόν τοῦ αὐθέντη (5) χαρτὶν, λαλῶντα ὅτι νὰ κρατήσωμεν τὸν αὐτὸν σὶρ Φρασὲς εἰς τὴν συντροφίαν τοῦ τζηβιτάνου μας (6), καὶ νὰ διαλαλήσωμεν ἀπαὶ τὴν μερίαν τῆς βασιλείας του, ὅτι οὖλοι οἱ λᾶς τῆς Κερηνείας νὰ ἦναι εἰς τὸ θέλημαν τοῦ αὐτοῦ σὶρ Φρασὲς τοῦ Κατελάνου· 'γρικῶντα τοῦ ὁρισμοῦ, καὶ σκοπίζοντα τὴν ἀφεντιάν σου, πῶς ἀφεντεύγεις τὴν Λευκωσίαν καὶ οὖλον τὸ νησὶν, δὲν ἐδέχτημαν τὸν αὐτὸν σὶρ Φρασὲς, ἀμμ' ἐδώξαμέν τον καὶ ἐστράφην εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· ὅτι φαίνεταί μας [πῶς δὲν εἶναι πεμπάμενος ἀπαὶ τὸν ἀφέντην μας τὸν ῥήγαν, ἀμμὲ] οἱ Γενουβίσοι τὸν ἐπέψαν [μὲ τρόπον ἀπὸ τὴν μερίαν τοῦ ῥηγὸς] μήπως καὶ βάλλουσιν τὴν Κερηνείαν εἰς τὸ χέριν τους, καὶ ἐφάνην μας τοῦτον τὸ κατάστημαν ἐποϊκάν το οἱ Γενουβίσοι διὰ τὸν φόβον ὅπου σὲ φοβοῦνται, μηδὲν κρατήσῃς τὸ αὐτὸν κάστρον εἰς τὸ χέριν σου· ἐμεῖς ὅλοι ἀντάμα θέλομέν σε καὶ ψηφοῦμέν σε διὰ ἀφέντην μας, ὅτι κανένας δὲν ἀγαπᾷ τὸ αὐτὸν νησὶν πέριττου σού· διὰ τοῦτον οὖλοί μας παραδιδούμεθαν εἰς τὴν ἀφεντίαν σου, καὶ παραδιδοῦμεν καὶ τὸ κάστρον εἰς τὴν βλέπισίν σου, ὅσ' ὡς που νἄρτῃ ὁ ἀφέντης μας ὁ ῥήγας ὁ τρισακριβός σου ἀδελφότεκνος, ὅπου νὰ σοῦ τὸν χαρύνῃ ὁ θεὸς, καὶ νὰ μᾶς βλεπίσῃ ἀπαὶ τοὺς ἀθέους Γενουβίσους».

Παραῦτα ὥρισεν ὁ κοντοσταύλης εἰς τὸ σύγκριτον καὶ 'πέψαν 'νοῦ μηνὸς πλέρωμαν εἰς τὸ κάστρον, καὶ ἐμήνυσέν τους νὰ τὰ μοιραστοῦν, καὶ ἔπεψέν τους ἀντίλογον· «ἀκριβοὶ, καλοὶ [ἀδελφοὶ] καὶ δίκῃοι φίλοι καὶ συντρόφοι,

1) Κερηνείας. — 2) Τρισακριβὲ καὶ ἠγαπημένε. — 3) Κερήνειαν. — 4) Φρασέ. Frasse. — 5) ῥηγός. — 6) διὰ καπιτάνον εἰς τὴν Κερήνειαν.

τὴν γραφήν σας ἐπεριλάβα· ἀπαὶ τὸ μ' ἐψηφίσετε διὰ κουβερνούρην τοῦ κάστρου, εὐκαρίζομαί σας καὶ πέμπω σας πλέρωμαν 'νοῦ μηνός· καὶ ἂς ἦστε ὄξυπνοι, καὶ πολομᾶτε καλαῖς βίγλαις μέραις καὶ νύκταις, ὅτι οἱ ἐχθροὶ τριγυριζοῦν (1) μας, καὶ βλεπηθῆτε, διατὶ δὲν ἠξεύρ' τινὰς τὸν κλέπτην ποίαν ὥραν ἔρκεται· καὶ εἴ τι (2) χρῃζεσθε, μηνύσετέ μου νὰ σᾶς πέψω».

Εἰς τὴν Ἀμμόχουστον θωρῶντα, ὅτι ὁ κοντοσταύλης οὐδὲν ἐπῆγεν, οὐδὲ τὸ κωλύμαν ἐμήνυσεν, ἐμεῖναν 'ξηστικοὶ, καὶ ἀναγκάσαν τὸν ῥῆγα νὰ πέψῃ νὰ 'δῇ τίντα πολομοῦν. Ὁ ῥήγας ἔδωκεν ἕναν χαρτὶν τῆς ἐμπιστιωσύνης εἰς τὸ χέριν τοῦ σὶρ Τιπὰτ Μπελφὸρτζ καὶ ἐπαράγγειλέν τον πολλὰ τίποτε νὰ 'πῇ τοῦ κοντοσταύλη ξηστοματῆς. Τὸ σάββατο, τῇ ιη' νοεμβρίου ἀτογ' Χριστοῦ, ὥρισεν, ὥρᾳ πρώτῃ τῆς νυκτὸς, ἦλθεν ὁ [αὐτὸς] σίρε Τιπὰτ, βουργέσης (3) τοπικὸς, καὶ ἐφέρεν τὸ χαρτὶν τοῦ ῥηγὸς, καὶ ἦλθεν εἰς τὸ σπίτιν τοῦ κοντοσταύλη καὶ ἔδωκέν του τὸ χαρτὶν, τὸ ποῖον ἐλάλεν (4)· «Τρισακριβὲ (5) καὶ ἠγαπημένε μου θεῖε, πέμπομέν σου τὸν ἠγαπημένον μας Τιπὰτ Μπελφαρὰτζ (6), τὸν ποῖον ἐπαραγγείλαμέν του πολλὰ λογία (7) κρυφὰ νὰ σοῦ συντύχῃ, καὶ εἴ τι σοῦ 'πῇ κρατεῖς το (8) ἀληθῶς, ὡς γοῖον νὰ σοῦ τὸ 'παμεν μὲ τὸ στόμαν μας». Τότες ὁ κοντοσταύλης ἐπῆρέν (9) τον ἀπαὶ τὸ χέριν καὶ 'ζητῆσέν του νὰ τοῦ δώσῃ τὸν ὁρισμὸν τοῦ ῥηγὸς, ὁ ποῖος εἶπέν του· Ὁ ῥήγας χαιρετᾷ σε καὶ λαλεῖ, ἂν τὸν ἀγαπᾷς, τώρα νὰ ποίσῃς θαρρούμενα, ὅτι 'ξεύρει καὶ ἀγαπᾷς τον, νὰ πᾷς μοναῦτα εἰς τὴν Κερηνείαν καὶ νὰ τὴν βλεπίσῃς πρεπάμενα· καὶ δὲν ἠμπορεῖς νὰ τοῦ ποίσῃς μεγαλείτερην χαρὰν, νὰ βλεπίσῃς ὅσον ἠμπορεῖς τὴν Κερηνείαν, καὶ ἤτζου ἔχει τὸ θάρρος καὶ θέλεις τὸ ποίσειν.

Ὁ κοντοσταύλης ἔχοντα τοῦτον τὸν ὁρισμὸν καὶ τὸν λόγον τοὺς Κερηνειώταις, ἐκουντεντίασεν (10)· καὶ μετὰ ταῦτα ἐξέβην ὁ σὶρ Τιπὰτ νὰ πάγῃ

1) τριγυρίζου. — 2) ἴντα. — 3) πουρζέζης. — 4) καὶ ἐδηλοποίαν οὕτως. — 5) Τρισάκριβε. — 6) Belfara. — 7) τίποτες. — 8) κράτησ' το. — 9) ἐπίασέν. — 10) ἐκουτέντιασεν.

ἔσω του. Καὶ ἐγρίκησεν ὁ λαὸς, ὅτι ὁ σὶρ Τιπὰτ ἦλθεν ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον, ἐννοιάστησαν ὅτι θέλει νὰ ποίσῃ τὸν κοντοσταύλην νὰ πάγῃ εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἀρχέψαν νὰ τὸν λιθοβολήσουν· ὁ ποῖος ἔφυγεν καὶ πῆγεν καὶ ἀγιτιάστην. Καὶ 'πισαυρίου ταχία(1) ἐξέβην καὶ ἦλθεν εἰς τὸν κοντοσταύλην· καὶ πάλε ἐτρέξα τον μὲ ταῖς πέτραις, λαλῶντά του· Ἤλθες νὰ πλανέσῃς τὸν ἀφέντην μας τὸν κοντοσταύλην νὰ πάγῃ εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ νὰ ἔλθουν οἱ Γενουβίσοι νὰ μᾶς εὕρουν ἀνακεφάλους, νὰ μᾶς κουρσέψουν(2), καὶ νὰ πάρουν καὶ τὴν Λευκωσίαν, ἢ νὰ δυναστέψετε νὰ ἐκλεκτοῦν τὰ δανεικά! Τότε ὁ σὶρ Τιπὰτ ὡς γνωστικὸς εἰπέν(3) τους εἰς λογὴν(4) ὅπου εὐκαρίστησαν(5)· καὶ μοναῦτα ἐπῆρεν ἀντίλογον καὶ τὸ χαρτὶν τὸ εἶχεν γραμμένον καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον.

Τῇ δευτέρῃ, τῇ κ' νοεμβρίου ἀτογ' Χριστοῦ, καλὰ ταχία ὁ κοντοσταύλης ἔπεψεν μίαν καλὴν καὶ μεγάλην συντροφίαν λᾶς τῶν ἁρμάτων εἰς τὴν Κερίαν καὶ πλέρωμαν ἄλλὼναν μῆναν καὶ περίττου, ἤγουν [χίλια] ἄσπρα τῆς Κύπρου, [καὶ ἔπεψέν τους καὶ καρτζὰ] διὰ ν' ἀγοράσουν φαγούραν(6), καὶ ἐμηνῦσέν τους ἔγραφος πῶς νὰ βιγλίζουν [καλὰ τὸν 'γιαλὸν], καὶ πόσαις βίγλαις νὰ πολομοῦν, καὶ ὥρισεν τὸν σὶρ Μουντολὴφ τὲ Βερνῆ(7) ν' ἀγοράσῃ τὴν φαγούραν(8), καὶ ἔδωκέν του εἰς τὴν βοήθειάν του δύο βαχλιώταις τῆς τζάμπρας του· καὶ ἐξέβησαν τὰ 'σπερνὰ τὰ μικρὰ ἀπὸ(9) τὴν Λευκωσίαν. Καὶ ἐβγάλαν καὶ τὸν σὶρ Τζουὰν Γκορὰπ(10) ἀπαὶ τὸν φόβον ὁ λαὸς, διὰ νὰ μηδὲν συνβουλεύσῃ τὸν κοντοσταύλην νὰ πάγῃ εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· ἦλθαν ὡς τὸ σπίτιν τοῦ κοντοσταύλη, τὸ ποῖον(11) εἶναι κατὰ πρόσωπα τοῦ καστελλίου· πάλε ὁ λαὸς εἶδαν τὸν [σὶρ Τζουὰν Γορὰπ], καὶ ἀπηδῆσαν ἀπάνω τον καὶ εἶπαν· Πάλε ἦρτε νὰ πλανέσῃ τὸν ἀφέντην μας νὰ πάγῃ εἰς τὴν Ἀμμόχουστον! καὶ ἐλάσσαν. Γρικῶντα τὴν ἀναλοχὴν ὁ κοντοσταύλης, ἐβίγλισε νὰ τοὺς ἰδῇ, καὶ ἦτον σκοτεινὰ, καὶ

1) πισαυριοῦ ταχιά. — 2) αἰχμαλωτίσουν. — 3) ἐσύντυχέν. — 4) λοήν. — 5) εὐχαρίστησαν. — 6) φαούραν. — 7) Τεβερνήν. — 8) φαούραν. — 9) 'σπερινὰ ἀπὸ. — 10) Γοράπ. — 11) ποιόν.

ὥρισεν καὶ ἐρρίψαν τους β' τορτισία καὶ ἄψάν τα(1), καὶ εἶπέν τους· Φίλοι μου, εὐχαρίζομαί σας πῶς μὲ ἀγαπᾶτε ὅτοσον, καὶ θέλετέ με διὰ βοσκόν σας· ἀμμὲ σκοτόνετέ με ἀπαὶ τὰς ταραχὰς καὶ δὲν μὲ ἀφήνετε ν' ἀναπαυτῶ· προυμουτιάζω σας ὅτι νὰ μὲν πάγω εἰς τὴν 'Αμμόχουστον, διὰ τὴν ζωήν μου· λοιπὸν, ἃ μὲ ἀγαπᾶτε, ἀμέτε ν' ἀναπαυτῆτε, [καὶ] ν' ἀναπαυτῶ καὶ 'γώ. Γρικῶντα ὁ λαὸς ἀφῆκάν τα καὶ 'πήγασιν, καὶ ἐκοιμήθησαν καμπόσοι(2) διὰ νὰ βλέπουν ταῖς πόρταις τῆς αὐλῆς του μηδὲν πάγῃ κρυφά.

Καὶ τὴν δευτέρην ὥραν τῆς νυκτὸς εἶπεν τοὺς καβαλλάριδες τῆς βουλῆς του, τοῦ σὶρ Τζουὰν Γκορὰπ, καὶ τοῦ σὶρ Τζουὰν τὲ Νεβίλες τοῦ βισκούντη τῆς Λευκωσίας, καὶ τὸν σίρε Πιὲρ τὲ Κασὴν καὶ τοὺς λοιποὺς, πῶς τοῦ ἐμήνυσεν ὁ ῥήγας νὰ πᾷ νὰ βλεπίσῃ τὴν Κερηνείαν, καὶ δὲν ἠμπορεῖ νὰ μὲν τοῦ ὑποτακτῇ(3)· γοί ὁποῖοι εἶπάν του· Ἄμε εἰς τὴν καλὴν ὥραν, μόνον βάλλε [ὠδὰ] τινὰν εἰς τὸν τόπον σου πρὶν νὰ πᾷς. Τότες ἔβαλλεν τὸν σὶρ Πιὲρ τὲ Κασὴν κουβερνούρην τῆς Λευκωσίας. Τότες ἐγύρευγαν καιρὸν ὁ σὶρ Τζουὰν Κουράπ(4) νὰ πάγῃ ἔσω του, ὁμοίως καὶ ὅλοι οἱ καβαλλάριδες· καὶ ὁ λαὸς ἔβλεπεν ταῖς πόρταις, θωρῶντα τὸν σὶρ Τζουὰν Γκορὰπ πῶς ἐπῆγεν ἔσω του τἄπισα, ἦτον πλησίον τῶν ἐσπιτίων τοῦ συνεσκάρδου εἰς τὸν ἅγιον 'Ελευθέριον, ἐτρέξαν νὰ τὸν λιθοβολήσουν(5)· καὶ ηὗρεν τὸ παραθύριν, τὴν πόρταν τοῦ κούντη ἀνοικτὴν καὶ ἀπέζευσεν, καὶ ἐνέβην καὶ ἐρρωμανίστην, καὶ λαλοῦν· Καλ' ἡμέρα 'ξημερόνεται! καὶ ἤτζου ἐγλύτωσεν [ἀπὸ τὸν θάνατον].

Καὶ τὴν τρίτην, τῇ κα' νεεμβ(ρ)ίου ατογ' Χριστοῦ, ὅταν ἐσήμανεν τὸ μεσανυκτικὸν ὁ αὐτὸς κοντοσταύλης ἐδηγήθην μὲ τὴν κυρὰν(6) τὴν Χελευγῆς τὴν κοντοσταύλαιναν τὲ Πρεζουϊὴ(7), καὶ τὴν ἀνήλικήν του θυγατέραν καὶ μὲ τὴν ὑποταγήν του καλὰ λ' ἀνομάτους, καὶ ἐκαβαλλίκευσεν καὶ

1) ἄψαν δύο τορτίσγια. — 2) ἐμεῖναν μερτικόν. — 3) ὀπεδιάσῃ. obedire. — 4) Γοράπ. — 5) σκοτώσουν μὲ ταῖς πέτραις. — 6) συμβίαν του. — 7) Πρεζόη. Cheluis de Preson.

ἐπῆγεν εἰς τὴν πόρταν τῆς ἁγίας Παρασκευῆς· καὶ οἱ βλεπάτοροι ἦτον κοπιασμένοι καὶ 'κοιμήθησαν, καὶ δὲν ἐνῶσαν, καὶ ἐξηπέρτισεν καὶ 'πῆγεν πρὸς τὴν Κερίαν(1)· καὶ ὅταν ἐξύπνησαν ὅπου ἐβλέπαν καὶ ἐνῶσαν τὸ πῶς ἐπῆγεν, ἐλάξαν καὶ ἐκλάψαν . . . . . μήπως καὶ ὁ πατήρ του ὁ ῥὲ Οὔγγες νὰ ζῇ, καὶ ἀπὸ θανάτου του νὰ καταιβγῇ τὸ ῥηγάτον τοῦ υἱοῦ του τοῦ αὐτοῦ Γκῆ· χωρὶς νὰ 'ποῦν· Ὁ πατήρ του δὲν ἐκληρονομῆσεν, πῶς νὰ κληρονομήσῃ ὁ υἱός του(2); Καὶ ἐκουντεντιάσαν του οἱ καβαλλάριδες, καὶ ἐγράψαν το εἰς τὴν μεγάλην αὐλὴν, καὶ ἐδῶκαν τὰ προβιλίζια καὶ ἐπέψαν τα τοῦ κυροῦ τῆς κόρης τοῦ αὐτοῦ Λογῆς τὲ Βαλσὲς, ἡ ποιγὴ ἁρμάστην καὶ ἐποῖκεν υἱὸν καὶ ἔκραξέν τον Οὔγγε, τὸ ὄνομαν τοῦ παππού του. Καὶ ἐπόθανεν ὁ υἱὸς τοῦ ῥὲ Οὔγγε, καὶ ὁ υἱός του ἀναγυιώθην καὶ ἐγίνετον καβαλλάρης εἰς τὴν Φραγγίαν· καὶ ἐκεῖνος καὶ οἱ γονεῖς του ἀγκαλέσαν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ῥὲ Οὔγγε, καὶ ἔστρεψεν ἡ βουλὴ τοῦ ῥὲ Πιὲρ τοῦ μεγάλου, ὁ ποῖος ἦτον θεῖος τοῦ παιδίου, εἰς τὸν Πάπαν λαλῶντα, κατὰ τὰ στοιχήματα καὶ προβιλίζια τοὺ ῥηγάτου ἔπεσεν τοῦ αὐτοῦ Οὔγγε τοῦ πρίντζη τῆς Γαλιλαίας· καὶ εὑρίσκεται εἰς τὴν Λουμπαρδίαν εἰς τοὺς πολέμους, εἰς τὴν Κῃνουργίαν χώραν. Τοῦτα οὖλα ἠξεῦράν τα οἱ Γενουβίσοι, καὶ ἐψιλοκοπεύτησαν(3) καὶ ἐκομπῶσαν τὸν τοιοῦτον καὶ τηλικοῦτον σὶρ Τζουὰν τὲ Μόρφου, καὶ ἐπῆραν τὸ κάστρον τῆς Ἀμμοχούστου.

Ὁ ῥήγας πεθυμῶντα ν' ἀποβγάλλῃ(4) τοὺς Γενουβίσους ἔπεψέν τους β' καβαλλάριδες, καὶ ἐπεριλάβαν τους, καὶ ἔπεψαν καὶ κεῖνοι β' Γενουβίσους πολλὰ σοφοὺς καὶ ἐπεσώθησαν(5) εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ῥηγός· καὶ ὅσ' ὅπου(6) νὰ ποίσουν νῶσιν τοῦ ῥηγὸς, ἐπερίλαβέν(7) τους ὁ σὶρ Τζουὰν τὲ

1) εἰς τὴν Κερίνειαν. — 2) Au lieu de la ligne, ὁ πατὴρ — ὁ υἱός του, le ms. d'Oxford donne ce qui suit : καὶ εἶπαν· μήπως καὶ οἱ καβαλλάριδες ἐστάθησαν κουντέντε ὅτι νὰ ἔρτῃ ὁ Οὔγγες ὁποῦ εἶναι εἰς τὴν Φραγγίαν ὁποῦ 'χεν διαφορὰν ὁ κύρης του ὁ ῥὲ Πιέρ; μήπως καὶ ἐφέραν τον οἱ Γενουβίσοι διὰ νὰ τὸν στέψουν ῥήγαν τῆς Κύπρου; καὶ ὁ πατήρ του δὲν ἐκληρονόμησε, πῶς νὰ κληρονομήσῃ ὁ υἱός του. — 3) ἐψιλοκοπήθησαν. — 4) νὰ ἀποβγάλλουν. — 5) ἀπεσῶσαν. — 6) ὥς που. — 7) ἐπροσδέκτην.

Μόρφους [ὁ κούντη Τερουχᾶς] καὶ ἐποϊκέν τους καλὸν πρόσωπον(1) κατὰ τὸ συνῆθιν, καὶ ἐμάθαν ἀπὸ 'ξαύτῆς του πῶς νὰ χαιρετήσουν τὸν ῥῆγα· εἶπάν του κρυφά· θέλομε νὰ σοῦ συντύχωμεν διὰ τὸ μέγα σου διάφορος, ἀφὸν νὰ συντύχωμεν μὲ τὸν ῥήγα! Ὅρισεν [ὁ ῥήγας] καὶ ἐμπάσαν τους εἰς τὴν τζάμπραν του καὶ εἶπάν του· ἀφέντη, νὰ 'ξεύρῃ ἡ ἀφεντιά σου καὶ οἱ ἄρχοντες τῆς βουλῆς σου, ὅτι ὁ καπετάνος μας καὶ ὅλη(2) ἡ ἀρμάδα ῥικουμαντιάζουνται(3) εἰς τὴν ἀφεντιάν σου, καὶ μηνοῦ σας, ὡς γοῦον καὶ ἄλλαις φοραῖς τὸ(4) ἐμηνῦσαν, ὅτι οἱ λᾶς μας δὲν θέλουν οὐδὲ ἀρέσκει τους, οὐδὲ ἀποθαρροῦν τὰ κορμιά τους νὰ πεζεύσουν(5) εἰς τὴν Ἀμμόχουστον νὰ συντύχουν μὲ τοὺς λᾶς σας, διὰ ν' ἀποφύγουν τ' ἀπέβγαρμάν μας, ὅτι ὁ λαὸς τῆς Ἀμμοχούστου ἔνι χοντροὶ λᾶς καὶ πλούσιοι(6), καὶ θέλουν μᾶς ποίσειν ἀγανάκτησιν· ἀμμὲ, ἂν σᾶς φανῇ(7), ναὺκαιρέσετε τὴν Ἀμμόχουστον, τοὐτέστιν τὸ καστέλλιν, καὶ ἀφῆτε ιβ' σεργένταις(8), νὰ ἔρτωμεν καὶ μεῖς ιβ' τζακράτοροι μὲ τὴν βάρκαν τῆς θαλάσσου, καὶ νὰ 'μποῦν καὶ μαντατοφόροι ὅσους θέλετε νὰ πέψετε καὶ σεῖς, καὶ 'κεῖ νὰ ποίσωμεν ἀπόφαν(9) τὸ μέλλει νὰ γενῇ· καὶ ἂν θέλετε νὰ τελειωθῇ ἡ δουλιά μας, ἂς γενῇ, εἰ δὲ κἂν οὔ(10), ἔχετε ὑγείαν, ὅτι δὲν θωρεῦμεν ἄλλοιώς πως νὰ τελειωθῇ ἡ δουλιά μας, ὅτι οἱ λᾶς μας δὲν ἀποθαρροῦ τὰ κορμιά τους εἰς τὰ χεργία τοὺς Συργιάνους καὶ Ῥωμαίους. Ἐπολογήθην τους ὁ ῥήγας· Καρτερήσετε(11) ὀλίγον νὰ ἔχω(12) βουλὴν μὲ τοὺς λᾶς(13) μου. Οἱ Γενουβίσοι εἶπάν του· Ἀφέντη πᾶμεν εἰς τὸν καπετάνον μας, καὶ ἔχοντα τὴν βουλήν σου θέλεις μᾶς τὸ 'πεῖν καὶ θέλομεν τὸ 'πεῖν τοῦ καπετάνου μας.

Ὁ σὶρ Τζουὰν τὲ Μόρφους, ὅπου ἦτον 'πεθυμημένος νὰ τοῦ καθαρίσουν τὸ τοῦ εἶπαν, ἐπῆρέν τους μερίαν, καὶ ἐδεῖξαν φανὸν ὅτι συντυχάνουν διὰ

1) καλὴν συντροφίαν. — 2) οὖλη. — 3) ῥικουμεντιάζουνται. — 4) σᾶς. — 5) ἀπεζεύσουν. — 6) εἶναι πολλὰ χοντροὶ καὶ ἄρχοντες. — 7) ἃ σᾶς φανιστῇ. — 8) ἀνομάτους ἁρματωμένους. — 9) νὰ γινῇ ἡ ἀπόφα. — 10) οὐδὲ ἀλλοιῶς. — 11) ἀπομείνετε. — 12) ποίσω. — 13) παρούνηδες.

τὴν ἀγάπην, καὶ ἐγύρεψε νὰ μάθῃ τὸ κρυφόν· οἱ μαντατοφόροι εἶπάν τους φανερά· ἐσοὺ θέλεις καὶ εἴμεστεν ἀκομὴ (1) ὧδε, ὅτι εἰς αὐτόν σου εἶναι τὸ ἀπόβγαρμάν μας· ἂν θελήσῃς νὰ βάλλῃς τὴν ὄρεξίν σου, ἀποβγαίνομεν (2). Τἄπισα εἶπάν του κρυφά· ἐξεῦρε ὅτι τούτη ἡ ἀρμάδα ἐποίκαμέν την διὰ λόγου σου, ὅτι ὁ κύρης ὁ πρίντζης [ὁ Οὖγκες, ὁ ἄγγονας τοῦ ῥὲ Οὖγγε ἀποῦ εἶναι εἰς τὴν Φραγγίαν, τὸ ῥηγάτον ἦτον τοῦ κυροῦ του κατὰ τὴν προυμέσαν τὴν ἐποῖκεν ὁ ῥὲ Οὖγκες, καὶ πὲρ φόρτζα ἐπῆρέν το ὁ ῥὲ Πιὲρ ὁποῦ ἐσκοτώσετε, καὶ τώρα ἦλθεν νὰ ἁρμαστῇ τὴν θυγατέραν σου ὁποῦ ἐχαρτώθην, καὶ] ὁ γαπρός σου ἔνι ἀπάνω εἰς τὰ κάτεργα, καὶ εἰς τὸν ὄξοδόν του ἤρταμεν νὰ 'πάρῃ τὸ ῥηγάτον, καὶ ἤλθαμεν νὰ τὸν βάλλωμεν εἰς νομὴν (3), καὶ ποῖσε νὰ βουλεύσῃς τὸν ῥῆγα νὰ μᾶς βάλλῃ 'ς τὸ καστέλλιν, καὶ θέλομεν κατεβάσειν τὸν γαπρόν (4) σου καὶ θέλει περιλάβειν τὸ ῥηγάτον του. Ὁ κούντης ἐθάρρεν καὶ συντυχάνει μὲ λᾶς ἀποῦ ἔχουν διάκρισιν, καὶ 'πίστευσέν τους εἰς τὸν ἄπιστόν τους λόγον, καὶ ἐλησμόνησεν τὸ 'πεῖν τοὺς φιλοσόφους (5) ὅπου λαλοῦσιν — μὲν πιστεύσῃς πᾶσα λόγον τὸν ἀγρικήσῃς, μὴ δὲν σὲ (6) κρατήσουν μωρόν. Καὶ πηγαίνοντα νὰ φάγῃ, ἐγύρεψε πῶς νὰ παγιδέψῃ τὸν σὶρ Ἀμοῦν Παπῆν, ὁ ποῖος ἦτον πιστὸς καὶ καλὸς συνβουλάτορος τοῦ πρίντζη, νὰ τὸν καταστήσουν νὰ ποίσῃ τὸν πρίντζην καὶ τὴν βουλὴν νὰ συγκατεβοῦν ν' ἀφήσουν τοὺς Γενουβίσους νὰ 'μποῦν εἰς τὸ καστέλλιν, ὅτι ἦσαν εἰς τὸν ναὶ καὶ εἰς τὸ ὄχι (7). Καὶ ἐποῖκεν εἰς αὐτῆς του [ὁ διάβολος] ὡς γοῖον ἐποῖκεν (8) ὁ διάβολος μὲ τὴν Εὔαν καὶ τὸν Ἀδὰμ, ἤτζου 'ποῖκεν ὁ κούντη τὲ Ῥουχᾶς μὲ τὸν πουντουλιέρην τῆς Κύπρου. Ἔκατζεν ὁ ῥήγας νὰ φᾷ, καὶ τὴν βουλὴν ἀφῆκέν την ὡς τὸ ἀπογιόμαν (9). Τότες ἐκάλεσεν ὁ κούντη τὲ Ῥουχᾶς τὸν πουντουλιέρην τῆς Κύπρου νὰ φάγῃ μετά (10) του, καὶ ἄνταν ἀποφάγαν, ἐ[ρώτησεν ὁ κούντης

1) στεντιάζομεν. — 2) διότι διὰ λόγου σου ἐγίνην ἡ ἁρμάδα καὶ ἤρταμε, καὶ ἀνάγκασε νὰ ἀποβγοῦμε. — 3) ποσέσον. — 4) γαμπρόν. — 5) τοὺς λόγους τῶν φιλοσοφόφων *(sic)*. — 6) νὰ μὲν σέ. — 7) μερτικὸν ἐθέλαν καὶ μερτικὸν δὲν ἐθέλαν. — 8) ἐμπῆκεν. — 9) ἀπόγιομαν. — 10) μητά.

ἂν ἦναι ἀλήθεια καὶ ἐφέραν τὸν ῥὲ Οὔγκε], πρὶν χαρτώσει οὔ ὁμόσει, ἀμμ' ἐκάθετον τυφλὸς διὰ τὴν ἁμαρτίαν τους(1), καὶ ἐκομπώθησαν διὰ τὸ κέρδος, καὶ ὅλοι ἐτζενιάστησαν καὶ ἐκλεῖσαν τὸ νησὶν, πόσαις ἐμεῖναν χήραις καὶ ὀρφανοί, [καὶ ἐπῆραν τὸ 'δικόν τους, καὶ ἐπῆγαν] εἰς τὸ διακόνιον(2) ἀπὸ τοὺς Γενουβίσους; Τότες ἐπῆγεν ὁ σὶρ Ἀμοῦν Παπῆς εἰς τὸν πρίντζην τῆς Ἀντιοχείας, καὶ ἐβίαζέ τον(3) ν' ἀφήσῃ τοὺς Γενουβίσους νὰ 'μποῦν εἰς τὸ καστέλλιν ἀπαὶ τὴν πόρταν τῆς θαλάσσου νὰ συντύχουν νὰ τελειώσουν τὴν ἀγάπην.

Καὶ εἰς τοῦτον ἐκάτζαν εἰς τὴν βουλὴν, καὶ πολλοὶ ἐκουντρεστιάζαν(4) μεσόν τους, καὶ μερτικὸν ἐλαλοῦσαν νὰ μὲν ἐμποῦν, διατὶ, ἂν ἐμποῦν, δύσκολα θέλουν ἐβγῆν. Ἄλλοι (λα)λοῦσαν· Ἀνὲν καὶ κρατήσουν τὸ κάστρον, ἐμεῖς ἔχομεν τὴν χώραν καὶ θέλομεν τοὺς ἀποκλείσειν ἔσω· ἐμεῖς θωροῦμεν πῶς ἐκεῖνοι ἀναγκάζουνται νὰ πᾶν ἔσω τους. Καὶ εἰς τοῦτον τὸν λόγον ἐστάθησαν ὅλοι εἰς κακὴν ὥραν καὶ ἐποῖκαν ἀπόφαν νὰ 'μποῦν. Ὥρισαν τὸν καστελλάνον νὰ ἐβγῇ καὶ νὰ μείνουν ιβ' τζακρατόροι μόνον, καὶ οἱ λοιποὶ ὅλοι νὰ ἐβγοῦν(5)· καὶ ἐβγαίνοντά τους ἐμηνύσαν τῶν κατέργων, καὶ ἐνέβησαν εἰς ταῖς βάρκαις ιβ' συντρόφοι ἀντριωμένοι, καὶ ἀπεζέψαν, καὶ ἡ βάρκα ἐστράφη νὰ φέρῃ ἄλλους· καὶ ἐφέραν τοὺς ε' μαντατοφόρους τοὺς Γενουβίσους καὶ ἀνοῖξαν τὴν πόρταν τοῦ 'γιαλοῦ, καὶ ἐστέκαν οἱ δώδεκα συντρόφοι, καὶ ἀφῆκάν τους καὶ ἐνέβησαν. Καὶ ἦρταν καὶ ἀπαὶ τὴν πόρταν τῆς γῆς πέντε(6) καβαλλάριδες οἱ μαντατοφόροι τοὺς ὠρδινίασεν ὁ ῥήγας, καὶ ἐκάτζαν εἰς τὸ παλάτιν. Ἡ βάρκαις ἐκουβαλοῦσαν τοὺς Γενουβίσους ἔξω τοῦ κάστρου· καὶ ἄνταν ἐμπῆκαν οἱ ιβ' Γενουβίσοι καὶ οἱ ε' μαντατοφόροι, ἐπιάσαν οἱ 'Αμμοχουστιανοὶ [νὰ σφαλίσουν] ταῖς πόρταις νὰ μὲν ἐμποῦν πλέον [ἄλλοι Γενουβῆσοι]. Καὶ μοναῦτα οἱ μαντατοφόροι οἱ Γενουβίσοι ἐποτζουκίσαν(7) τοὺς ιβ' Ἀμμοχουστιανοὺς ν' ἀφήσουν ἀνοικτά(8)·

1) ἐτύφλωσέν τον ὁ διάβολος διὰ νὰ χαλάσῃ τὸ νησὶν διὰ ταῖς ἁμαρτίαις του. — 2) καὶ ἐδιακονῆσαν. — 3) ἀβίσγιασεν. — 4) ἐκουντραστιάζαν. — 5) νἀβγοῦσι. — 6) ν'. — 7) ἐποτζακίσαν. — 8) καὶ εἶπάν τους· Ἀφῆτε ταῖς πόρταις ἀνοικταῖς· ἢ κρατεῖτέ

καὶ ἀπηδῆσαν οἱ ιβ' Γενουβίσοι, [καὶ ἐσύραν τὰ σπαθία καὶ] καὶ πᾶσα εἷς ἐπίασεν τὸν ἕναν, καὶ ἡ πόρταις ἐμεῖναν ἀνοικταῖς. Καὶ μοναῦτα [ἡ βάρκαις] ἐγέμωσεν τὸ καστέλλιν Γενουβίσους. Τὸ ν' ἀγρικήσουν οἱ μαντατοφόροι οἱ [ε'] καβαλλάριδες τὴν ταραχὴν, ἀφῆκαν τὸ κάστρον καὶ ἐξεβῆσαν ἔξω, καὶ ἐμεῖνεν τὸ κάστρον εἰς τὸ χέριν τοὺς Γενουβίσους. Καὶ τοῦτο ἦτον καλὸν τὸ 'ποίκαν οἱ καβαλλάριδες τῆς Κύπρου!

Τότε ἐμετανῶσαν ἐκεῖνοι ὅπου ἐργάστησαν τὸ κακὸν, [ὡς γοιὸν ἐμετάνωσεν καὶ ὁ Ἰούδας μὲ τὸν Χριστὸν,] ὁ σὶρ Τζουὰν τὲ Μόρφους καὶ ὁ σὶρ Ἀμοῦν Παπῆς. Ἀφὸν ἐμπῆκαν οἱ Γενουβίσοι εἰς τὸ καστέλλιν καὶ ἔμεινεν τέλεια 'δικόν τους, ἐμηνῦσαν τοῦ ῥηγὸς νὰ πέψῃ τοὺς μαντατοφόρους του νὰ τελειώσουν τὴν ἀγάπην, καὶ οὐδένας καβαλλάρης δὲν ἐθέλησεν νὰ 'μπῇ εἰς τὰ χέργιά τους, ἀμμὲ ἐμηνῦσαν· 'Ας κατεβῇ ὁ ἀμιράλης(1) εἰς τὴν γῆν ἔξω τῆς 'Αμμοχούστου αὔριον, καὶ νὰ βάλλωμεν παπᾶν νὰ μᾶς λειτουργήσῃ καὶ νὰ μᾶς 'μόσουν εἰς τὸ φρικτὸν καὶ ἅγιον σῶμαν τοῦ Κυρίου(2) νὰ μὲν μᾶς ἀδικήσουν, καὶ τότες ν' ἀποθαρριστοῦμεν(3) νὰ 'μποῦμε εἰς τὸ καστέλλιν.

Πισαυρίου ἐκατέβην ὁ [ἀμιραλῆς ὁ] σὶρ Πιὲρ 'Εντεκαμπὲ Φρεγκοῦσε μὲ μεγάλην δόξαν καὶ φοβέραν μὲ μίαν μεγάλην συντροφίαν τοὺς καραβοκυροὺς, καὶ ἐμπῆκαν εἰς τὸν ἅγιον Νικόλαν καὶ ἐλειτουργήθησαν [καὶ οἱ καβαλλάριδες ἀντάμα]· καὶ ἅνταν ἐσήκωσεν ὁ παπᾶς τὸ κορμὶν τοῦ Χριστοῦ, ἀφῆκάν το εἰς τὸν ἅγιον σκούτελλον καὶ τὸ αἷμαν τοῦ Κυρίου εἰς τὸ ποτήριον, καὶ ἐβάλαν τὰ μιαρά τους χεργία(4) οἱ Γενουβίσοι, ὁ ἀμιράλης καὶ οἱ καραβοκυροὶ, καὶ ἐμόσαν τοῦ ῥηγὸς καὶ τοὺς ἄρχοντες, τὸ(5) νὰ 'μποῦν εἰς τὸ καστέλλιν νὰ συντύχουσιν καὶ 'κεῖ νὰ γένῃ τὸ νὰ δώσῃ(6) ὁ θεός. Καὶ ὅνταν(7) ἐτελείωσεν ἡ λειτουργία, ἐπῆραν τὸν ῥῆγα καὶ τὴν

μας διὰ ἐχθροὺς τοῦ θεοῦ, καὶ κρατεῖτέ μας ὡς γοιὸν σκύλλους καὶ δὲν ἀτζετιάζετε τὸν ὁρισμόν μας;

1) ἀμιραλῆς. — 2) ποίσουν ὅρκον εἰς τὸ κορμὶν τοῦ Χριστοῦ. — 3) ἀποθαρρήσωμεν. — 4) χέργια. — 5) ἄρχοντές τους, ὅτι. — 6) θέλῃ. — 7) ἅνταν.

μητέραν του καὶ τὸν πρίντζην, καὶ ἐκάτζαν εἰς τὸ παλάτι [τοῦ καστελλιοῦ] νὰ συντύχουν· καὶ Γενουβίσοι ἐβγαῖνεν ἕνας [ἕνας] ἔξω, καὶ ἐμεῖναν οἱ γ΄ αὐθέντας μόνον, ὁ ῥήγας καὶ ἡ μητέρα του, καὶ ὁ πρίντζης, καὶ ἐκλειδῶσάν τους μέσα [καὶ ἀφῆκάν τους] ἄφαγους καὶ ἄποτους ὅλην τὴν ἡμέραν, διχῶς νὰ τοὺς ἀφήσουν δουλευτὴν, καὶ τὴν νύκταν ἐκοιμήθησαν χαμαὶ ἐντυμένοι (1), [ὡς γοιὸν τοὺς σκύλλους τοὺς ἐτρακτίασαν]. Θεωρῶντα ἡ ῥήγαινα τὸν υἱόν της ἀγισμάτιστον, ἀδείπνητον καὶ κοιμισμένον χαμαὶ, ἐλυπήθην πολλά. [Καὶ ἐμπῆκαν τόσοι Γενουβῆσοι ὅτι ἐκρατῆσαν δυνατὰ τὸ κάστρον καὶ τῶξω καὶ τὸ ἔσω.]

Καὶ 'πισαυρίου τὸ πρωὶ (2) ἀφῆκαν ἀπὸ τὴν ὑποταγὴν τοῦ ῥηγὸς καὶ τῆς ῥήγαινας καὶ τοῦ πρίντζη καὶ ἐνέβησαν νὰ τοὺς δουλεύσουν (3)· καὶ θωρῶν(τά) τους φυλακισμένους εἰς τὰ χεργία τοὺς ἐχθρούς τους [ἐκλάψαν οἱ δοῦλοι καὶ] ἐφοβήθησαν πολλά. Καὶ τἄπισα ἐνέβην ὁ ἀμιράλης νὰ τοὺς χαιρετήσῃ, καὶ τὸ νὰ τὸν ἰδῇ ἡ ῥήγαινα, ἐσύντυχέν τον 'πὸ πολλὰ ἀτζίπωτα, εἶπεν· Ἄ, κύρη, τούτη εἶναι ἡ πίστι σου καὶ ὁ ὅρκος σου; νἄχεν ἀπαντήσειν (4) δ΄ ὥραις, ἀμμὲ μοναῦτα νὰ μὰς φυλακίσῃς [καὶ νὰ μᾶς ἀφήσῃς] ἄφαγους, ἄποτους! τοῦτον δὲν ἐγίνην οὐδὲ εἰς Τούρκους, οὐδὲ εἰς Σαρακηνοὺς, καὶ νὰ μᾶς κοιμήσῃς ὡς γοῖον τοὺς σκύλλους! Ὁ ἀμιράλης ἐπολογήθην· Κυρά μου, μέγαν σκοπὸν εἶχεν τοῦτον τὸ σᾶς ἐγίνετον, καὶ ἄνταν τὸ 'γρικήσῃς, ὡς φρένιμη ὁποῦ 'σαι θέλεις μοῦ εὐχαριστεῖν· νὰ ἠξεύρῃ ἡ ἀφεντιά σου, ὅτι ἡ περίττου τζοῦρμαν τῶν καραβίων (5) ἐθέλησαν νὰ σᾶς θανατώσουν, ἀντὶ τοὺς λᾶς μας ὅπου 'σκοτώσατε, καὶ ἐδιάβασα πολλὰ φαστιδίο (6) νὰ τοὺς μουλλώσω καὶ νὰ τοὺς 'μερώσω μετά σας· καὶ καλλίον νὰ μείνετε νηστικοὶ, παρὰ νὰ εἴχετε εἴσταιν σκοτωμένοι· ὅμως ἐγίνετον (7). Τώρα [ἡ ἀφεντεία σας] πέψετε φέρετε τοὺς καβαλλάριδες καὶ τὸν κοντοσταύλην ἀπαὶ τὴν Λευκωσία νὰ συντύχωμεν, καὶ νὰ 'δοῦμεν

1) καὶ εἰς τὴν γῆν ὡς γοιὸν εὑρέθησαν. — 2) 'πισαυριοῦ τὸ πωρνό. — 3) καὶ ἐμπάσαν πασανοῦ ἕναν δουλευτὴν νὰ τοὺς δουλεύγουν. — 4) νὰ μὲν ἀπαντήσῃ. — 5) τζοῦρμα τοῦ κατέργου. — 6) πολὺν φαστίδιον. — 7) τοῦτον ἐδιάβην.

ἵντα νὰ ποίσωμεν διὰ νὰ πᾶμεν ἔσω μας(1). Ἡ ῥήγαινα(2) εἶπέν του· Κύρη, δὲν εἶναι καιρὸς νὰ συντυχάνωμεν εὔκαιρα λογία· ἐσοὺ ἀγνωρίζεις(3), ὅτι ὁ λαὸς ὅλος ἐφοβήθησαν, καὶ ἂν μηνύσωμεν χίλια μαντάτα, τινὰς δὲν θέλει ποίσειν τινὰ διὰ λόγου μας· ἀμμὲ ἐβγάλλετε τὸν ῥῆγα ἔξω καὶ νὰ τοὺς μηνύσῃ [καὶ] κατὰ τὰς ἀσίζας μας νὰ ἔρτουν, καὶ τότες θέλουν ἔρτειν. Ὁ ἀμιράλης εἶπέν της· Ἀληθινὰ λαλεῖς, καὶ νὰ γενῇ, μόνο νὰ ἠξεύρῃς, ἐμεῖς ἤλθαμαν [καθὼς μᾶς ἐμήνυσες] νὰ σᾶς δοκιμάσωμεν ἀπαὶ τοὺς παραβούλους σας, καὶ μείνετε(4) εἰς τὴν βλέπισίν μας, καὶ θέλετε μᾶς εὐχαριστεῖν.

Μοναῦτα ἐβγάλαν τὸν ῥῆγα καὶ τὴν μητέρα του καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ ἀπλίκιν τους· ἀμμὲ τοῦ πρίντζη ἐβάλαν τον(5) σίδερα ψιλὰ εἰς τὰ ποδία(6) του, καὶ ἀρεστιάσαν τον ὡς φονείαν ὅπου ἐσκότωσεν τὸν ἀδελφόν του· καὶ ἐπλημμελοῦσαν νὰ πιάσουν καὶ τὸν κοντοσταύλην νὰ τὸν βάλλουν εἰς τὸ χέριν τους νὰ τοὺς κακοθανατίσουν. Ὁ ῥῆγος ἔπεψεν καὶ ἐκράξαν τοὺς καβαλλάριδες καὶ ἄλλους(7) ψουμάτους νὰ ἔλθουν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον μὲ(8) τ' ἄλογά τους καὶ τ' ἄρματά τους καὶ τὴν δούλευσιν τοῦ ψουμιοῦ τους [ἀπὸ τὴν Λευκωσίαν], οἱ ποῖοι(9) κατὰ τὸν ὁρισμὸν τοῦ ῥηγὸς ἐξέβησαν καὶ ἦρταν· καὶ ἐκράξαν τους εἰς τὸ καστέλλιν εἰς τὴν βουλὴν, καὶ [ἐμπαίνοντα] ἐπιάσαν τους [οὔλους] καὶ 'φυλακίσαν τους.

Θωρῶντα τοῦτον, ὁ μάγειρος τοῦ πρίντζη ὁ Γαλευτηρᾶς(10), πῶς ἦτον πολλὰ στενοχωρισμένος ἀφέντης του ὁ πρίντζης καὶ κριτηρεμένος νὰ 'μολογήσῃ τὸ 'δικόν τους, καὶ ἄργεν εἰς τὸ καστέλλιν, ἐννοιάστη νὰ τὸν ἐβγάλλῃ ἀπαὶ τὴν φυλακήν(11)· καὶ ἤτζου ἐγίνετον· καὶ λαλεῖ του· Ἀφέντη, εἶμαι πολλὰ περίλυπος, θωρῶντα τὸν ῥῆγα καὶ τὴν μητέραν του εἰς τ' ἀπλίκιά τους καὶ σένα φυλακισμένον [εἰς τὸ καστέλλιν, ὡς γοιὸν νὰ ἦσουν φονειᾶς

1) καὶ 'μεῖς εἰς τὸν τόπον μας. — 2) Καὶ ὁ ῥήγας. — 3) ἀγρωνίζεις. — 4) διὰ νὰ σοῦ ποίσωμεν βεντέτταν ἀπὸ τοὺς παράβουλούς σου καὶ ἔμεινες. — 5) ἐφορίσαν του ἕνα ζευγάριν. — 6) πόδιά. — 7) πολλούς. — 8) μή. — 9) οἱ πγοί. — 10) Γαλευτήρης. Galentin. — 11) τὸ καστέλλιν.

ἡ κλέφτης], καὶ φαίνεταί μου κακὰ ἐννοιάζουνται διὰ λόγου σου, ὅτι πολλὰ σὲ μισοῦν· ἀμμὲ, ἂν θέλῃς νὰ βάλλῃς τὸ κορμίν σου εἰς περίκουλον, μὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ θέλω σὲ ἐβγάλλειν(1) ἀπ' ὦδε. Ὁ πρίντζης εἶπέν του· Τὸ λαλεῖς ἀρέσκει μου, καὶ εἴ τι μοῦ 'πῇς νὰ ποίσω, καὶ ὡς τὸ δώσῃ ὁ θεὸς ἀς γενῇ. Καὶ 'πισαυρίου(2) ἐφέρεν α' κόπελλον τοῦ μαγειρείου(3) μὲ μίαν ζυγὴν 'ποδήματα πλατεῖα, καὶ ἔμπασεν τὸν πρίντζη εἰς τὸ μαγειρεῖον(4) καὶ 'νακόμπωσεν 'ψηλὰ(5) τὰ σίδερα καὶ ἔβαλεν τὰ 'ποδήματα, καὶ κατάδυσέν τα, καὶ 'φόρησέν του τὰ ροῦχα τοῦ κοπέλλου, καὶ ἐμουζώθην(6), καὶ ἐβάλεν εἰς τὴν κεφαλήν του ἕναν χαρκὶν καὶ ἕναν χαρκόπουλον εἰς τὸ χέριν του, λαλῶντα, πᾶ νὰ τὰ γανώσῃ(7)· καὶ ἔβγαλέν τον ἀπὸ τὸ καστέλλιν, καὶ ἔβγαλέν τον ἀπὸ τὴν πόρταν τῆς Ἀμμοχούστου, καὶ ἐπῆρέν τον εἰς τὸ παρασπίτιόν του εἰς τὸν Κολόταν, καὶ ἐκεῖ ἐκαβαλλικέψεν τον ἀπάνω εἰς τὴν φοράδαν τοῦ καστελλάνου καὶ ἐπῆρέν τον εἰς τὴν Καντάραν.

Καὶ ἄνταν ἐγυρέψαν οἱ Γενουβίσοι τὸν πρίντζην, [δὲν τὸν ηὗραν, καὶ ἐπλῆξαν πολλὰ] λαλῶντα· Εἴχαμέν τον εἰς τὰ χεργία(8) μας, καὶ ἐπεθυμοῦμεν(9) νὰ βάλλωμεν καὶ τὸν κοντοσταύλην, τώρα ὁ κοντοσταύλης, κατὰ τὸ 'μάθαμεν, εἶναι εἰς τὴν Κερίαν(10), καὶ ὁ πρίντζης ἐπῆγεν εἰς τὴν Καντάραν!

Θωρῶντα ὁ ῥήγας τοὺς Γενουβίσους, πῶς τὸ καστέλλιν ἐκρατοῦσάν το δυνατὰ καὶ πολλὰ τὸ ἐβλέπαν, εἶχεν κακὴν καρδίαν, εἶπάν του οἱ καβαλλάριδες ὅπου ἦσαν ἤξω τοῦ καστελλίου ὅπου ἔρχουνταν ξύστερα, καὶ μανθάνοντα οἱ ἄλλοι πῶς ἦσαν εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ εἶπαν(11) τοῦ ῥηγὸς καὶ ὥρισεν καὶ ἐσγάψαν χαντάκιν ἔξω τοῦ καστελλίου καὶ ἐχωρίσαν το ἀπαὶ τὴν Ἀμμόχουστον· τὸ ποῖον ὀλίγον ἐφέλεσεν, ὅτι ἔχοντα τοὺς καβαλ-

1) βαστᾷ με ἡ ψυχή μου νὰ σὲ ἐβγάλω. — 2) 'πισαυριοῦ. — 3) μαγεργειοῦ. — 4) μαγεργειόν. — 5) ἐτζάκισέν του. — 6) ἐμούζωσέν τον. — 7) ἂν τὸν ἀρωτήσῃ τινὰς, 'πέ του πῶς τὰ 'παίρνεις νὰ τὰ γανώσῃς. — 8) χέργιά. — 9) ἐπεθυμούσαμεν. — 10) Κερήνειαν. — 11) ἔρκουνταν ἀπὸ τὴν Λευκωσίαν, ἀφὸν ἐγλυκάναν οἱ Γενουβίσοι ἀπαὶ τὸ κακὸν, καὶ εἶδαν πῶς δὲν ἔχου φόβον πειὸν καὶ εἶπαν.

λάριδες πολλοὺς καὶ τοὺς καλλιώτερους εἰς τὴν φυλακὴν, ἐβγῆκαν οἱ Γενουβίσοι καὶ 'πῆραν τὴν Ἀμμόχουστον ὅλην. Καὶ ὁ ἀμιράλης τοὺς Γενουβίσους ἀπλικεμένος μὲ τὸν ῥῆγα εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ῥηγάτικην(1), καὶ ἔβαλεν βαχλιώταις τοῦ ῥηγὸς καὶ λουχέριδες(2) Γενουβίσους καὶ βλεπατόρους νὰ μὲν ἀφήσουν κανέναν Κυπριώτην νὰ συντύχῃ μὲ τὸν ῥῆγα κρυφά. Καὶ ἀνοῖξαν ταῖς πόρταις τῆς Ἀμμοχούστου τῆς θαλάσσου καὶ ἀπεζέψαν καὶ ἐγεμῶσαν τὴν Ἀμμόχουστον. Καὶ τοῦτον ἐγινέτον(3) διὰ τὰ πολλά μας κακὰ, ὅπου τοὺς(4) ἐτύφλωσεν ὁ διάβολος καὶ ἐκουσεντιάσαν ὅλοι οἱ καβαλλάριδες καὶ τὸ κοινὸν τοῦ λαοῦ, καὶ δὲν ἐδιαφεντέψαν οὔ μὲ ἔργον, οὔ μὲ(5) λόγον· ὅτι δὲν δύνεται κανένας ἄνθρωπος εἰς τὴν δύναμίν του νὰ καυχιστῇ, διότι Κύριος ἀστενεῖ τον, διὰ νὰ δυναμώσῃ τὸν ἐχθρόν του. Καὶ ἄνταν οἱ ἄπιστοι Γενουβίσοι μὲ ἀφορμὴν καὶ τέχνην ἐσηκῶσαν τὴν Ἀμμόχουστον ἀπαὶ τὸν ῥῆγα διὰ γ' κακὰ τὰ εἶχαν οἱ καβαλλάριδες, διὰ τὸ κέρδος τους τὸ εἶχα [νὰ] μὲν 'ξοδιάσουν, φθόνον(6) κρυφὸν, καὶ βουλὴν τοὺς παιδίους(7). Καὶ ἐλαλοῦσαν τοῦ ῥηγὸς καὶ τῆς μητέρας του· Ἀφήσετε(8) νὰ βάλλωμεν τοὺς καβαλλάριδες εἰς τὰς φυλακὰς ἀπάνω εἰς τὸ καστέλλιν, νὰ σφικτοῦν νὰ δώσουν καὶ νὰ πλερώσουν τὸ ἐπρουμουτιάσαν, ν' ἀποβγοῦμεν ἀξ αὐτόν σας, νὰ πᾶμεν ἀπ' ὦδε. Τότε ἐβάλαν τοὺς καβαλλάριδες εἰς τὸ καστέλλιν καὶ τοὺς πουρζέζιδες εἰς τὰ κριτήρια, τὰς χήρας καὶ ὀρφανοὺς ἐπαῖρναν τὸ 'δικόν τους, καὶ ἐκουρσέψαν τὴν χώραν(9) δύο καὶ γ' φοραῖς, καὶ πολλὰ κακὰ τὰ ἐποίκασιν. Ἐβάλλαν κοῦρσος εἰς τὴν Ἀμμόχουστον δύο γ' φοραῖς καὶ ἐποῖκαν πολλαῖς ἀγανάκτησες, καὶ ἐκριτηρεῦγαν(10) τοὺς λᾶς καὶ 'μολογοῦσαν τὸ 'δικόν τους καὶ ἐπαῖρνάν το· καὶ εἴ τι καὶ ἂν εἶχαν χωσμένον καὶ φανερὸν ἐπῆράν το καὶ Ἑβραίους καὶ χριστιανούς.

Καὶ τῇ κυριακῇ, τῇ κβ' ὀκτωβρίου ατογ' Χριστοῦ ἐκόψαν ταῖς κεφαλάδες

1) ῥηάτικην. — 2) λουχερίδες. cortegiani. — 3) ἐγίνην. — 4) ἀποῦ 'μᾶς. — 5) οὐδὲ μὲ ἔργον, οὐδὲ μέ. — 6) καὶ φτόνον. — 7) παῖδιους. — 8) ἀφῆτε. — 9) Λευκωσίαν. Nicosia. — 10) ἐσφίγγαν.

τοὺς κάτωθεν δηλούμενους, διὰ νὰ 'πάρῃ βεντέτταν ἡ ῥήγαινα(1)· τοὐτέστιν τὸν κύρην τοῦ Ἀρσεφίου, ὁ ποῖος(2) ἔδωκεν μεγάλα ξενία(3) νὰ γλυτώσῃ· καὶ ἐθέλαν νὰ τὸν γλυτώσουν, ἀμμὲ ἡ γυναῖκά του ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον νὰ δουλεύγῃ τοῦ ἀντρός της, καὶ ἐπῆγεν μὲ τὸν ἀμιράλην [τοὺς Γενουβίσους], καὶ 'γρικῶντα πῶς ἔμελλε(4) νὰ γλυτώσῃ, εἶπέν του· Τούτη εἶναι ἡ ἀγάπη ὅπου(5) μὲ ἀγάπας! γλυτόνεις τὸν ἄντρα μου, ὁ ποῖος μεγάλον κακὸν καὶ θάνατον θέλει μοῦ δώσειν(6)· μέναν τὸ ξένιον ἔπαρ' το καὶ κεῖνον θανάτως' τον! Καὶ ἤτζου ἐγίνετον(7)· καὶ ἀπάνω εἰς τὴν Πυλληρὴν(8) ἐκόψαν τὴν κεφαλήν του, [καὶ τοῦ] σὶρ Χαρρὴν τὲ Ζιπλὲτ Μενικιώτη(9), καὶ τοῦ σὶρ Τζουὰν τὲ Γαβριαλῆ, ὅτι τοῦτοι ἐσκοτῶσαν τὸν ῥὲ Πιὲρ τὸν μέγαν. Καὶ ὁ διαλαλητὴς ἐλάλεν· Γρικᾶτε πάντες τὸν διαλαλημὸν τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ῥὲ Πιὲρ τοῦ ῥηγὸς τῶν Ἱεροσολύμων καὶ Κύπρου· μηδὲν εἶναι τινὰς ἀπότορμος νὰ βάλλῃ τὸ χέριν του εἰς τὸν ἀφέντην του· καὶ τούτη εἶναι ἡ κρίσις τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ῥηγὸς τῶν Ἱεροσολύμων καὶ Κύπρου. Καὶ πολλοὺς ἀντριωμένους ἐρρίψαν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἄλλους ἐφουρκίζαν(10), κατὰ 'κεῖνον τὸ ἐπροδόναν(11) οἱ κᾶτινες, οἱ ἄπιστοι Γενουβίσοι(12), καὶ ὁ θεὸς νὰ τοὺς μακαρίσῃ.

Θωρῶντα οἱ Γενουβίσοι ὅτι ἡ Λευκωσία ἔμεινεν εὔκαιρη(13) ἀπὸ τοὺς ἀφένταις, ἐπέψαν ἀπὸ τοὺς λᾶς τους καὶ ἐκουρσέψαν την, καὶ τὰ κούρση ἐφέραν τα εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἐκρατοῦσαν τὸ τειχοκάστρον ἀπὸ τὴν πόρταν τοῦ Φόρου ὡς τὸν πύργον τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου, καὶ ἐκτίσαν ἀπάνω τους τοίχους καὶ ἐκρατοῦσάν το δυνατὰ, καὶ τὸν πύργον ὅπου εἶναι κόντα(14) τῆς πόρτας τοῦ Φόρου ἐγεμῶσάν το χῶμαν καὶ βιζάκαις, καὶ ἐποῖκάν τον ὡς γοῖον καστέλλιν.

Τότε ὁ ἀμιράλης μὲ τοὺς καβαλλάριδες ἐποῖκεν βουλὴν ν' ἀφεντέψῃ

1) ὁ ῥήγας. — 2) ὁπγοιός. — 3) πολλὰ ξένια. — 4) ἐθέλαν. — 5) ἀποῦ. — 6) ἐμέναν διὰ 'λλόγου σου. — 7) ἐγίνην. — 8) τὸ γειοφύριν τῆς Πυλληρῆς. — 9) Μινικιότ. Minichel. — 10) ἐφουρκίσαν. — 11) καθὼς τοὺς ἐπροδῶκαν. — 12) Γενουβίσοι ἐντόπγιοι. — 13) πῶς ὁ τόπος ἔμ. εὔκαιρος. — 14) κοντά.

ὅλον τὸ νησὶν, καὶ εἶπάν του· Πῶς ἀνίσως καὶ 'πάρωμεν τὴν Κερηνείαν, ὅλη ἡ Κύπρος εἶναι ἐδική μας. Τότε ὁ πρίντζης ἐσηκώθην(1) ἀπὸ τὴν Καντάραν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν ἅγιον 'Λάργιον(2). Καὶ μανθάνοντά το ὁ ἀμιράλης ἦλθεν καὶ εἶπεν τοῦ ῥηγός· Κύρη, ἐγρίκησες πῶς ἐδιαμοιράσαν τὸ ῥηγάτον σου οἱ θγειοῦδές σε, ὁ γεῖς κρατεῖ τὸν ἅγιον 'Λαρίον, καὶ εἶναι κάστρον μέγαν καὶ δυνατὸν, καὶ ὁ κοντοσταύλης [κρατεῖ] τὴν Κερίαν(3), καὶ φαίνεταί μου πῶς θέλουν κρατήσειν ὅλον τὸ νησὶν, καὶ σοὺ θέλεις μείνεις(4) 'πτωχὸς καὶ ἄκλερος· ἀμμὲ δός μας τὸ 'σώκαστρον(5) τῆς Κερηνείας, καὶ μεῖς νὰ νοικοκυρεύσωμεν τὸν τόπον. Ὁ ῥήγας ἀπολογήθην καὶ εἶπέν τους· Πολλᾶτε(6), ἐγὼ δὲν θέλω ν' ἀγγρίσω τοὺς θειοῦδές μου, ὅτι ἤτζου ἔχουν καὶ 'κεῖνοι πογέριν εἰς τὸ ῥηγάτον ὡς γοῖον ἐμέναν. Ἀγγρίστην(7) ὁ ἀμιράλης καὶ εἶπέν του μὲ θυμόν· Ζητῶ σου νὰ μοῦ τὸ δώσῃς νὰ σοῦ τὸ βλεπίσω(8), καὶ [σοὺ] δὲν θέλεις; Ὁ ῥήγας ἀπολογήθην του· Ἀκανεῖ ἐκεῖνον τὸ μοῦ ἐποίκετε ὡς καὶ τώρα, ὁ θεὸς νὰ σᾶς πλερώσῃ! Ἀγγρίστην ὁ ἀμιράλης καὶ ἔδωκεν τοῦ ῥηγὸς μίαν σφοντυλίαν(9)· ὁ ῥήγας ἐδάκρυσεν καὶ εἶπέν του· Ἠὖρές με πτωχὸν καὶ δέρνεις με! ὁ θεὸς νὰ μοῦ βουθήσῃ(10)! Καὶ τότε ἐπῆγεν ὁ ἀμιράλης καὶ ἔρισεν καὶ ἐσφαλίσαν τὸν ῥῆγα ἔσω νηστικὸν ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ ὅλην τὴν νύκταν· καὶ 'πισαυρίου ἐμήνυσέν του ὁ ῥήγας, καὶ ἦλθεν καὶ εἶπέν του· Καλὰ, παρὰ νὰ μὲ θανατώσῃς ἀπού τὴν πεῖναν, ὅρισε ἴντα νὰ γενῇ! [Καὶ εἶπέν του· Νὰ ποίσῃς ὁρισμὸν τοῦ κοντοσταύλη νὰ μοῦ παραδώσῃ τὸ κάστρον τῆς Κερηνείας.] Τότες ἐποῖκαν χαρτία τοῦ κοντοσταύλη νὰ παραδώσῃ τὸ κάστρον τῆς Κερηνείας εἰς τὴν ἀφεντίαν τοῦ σὶρ Πιὲρ τὲ Καμπὲ Φρεγκούζη τοῦ ἀμιράλη τοὺς Γενουβίσους. Καὶ ἅνταν ἐτελείωσεν τὸ χαρτὶν, εἶπαν οἱ Γενουβίσοι τοῦ ἀμιράλη· Ἀφέντη, ἐκεῖνον τὸ 'ποῖκες δὲν ἠφελᾷ, ὅτι ἐμεῖς εἴπαμεν καὶ ὅλον τὸ στάτον εἶναι εἰς τὴν Κερηνείαν(11) καὶ δὲν θέλουν

1) ἐβγῆκεν. — 2) Ἱλαρίον. S. Hilarione. — 3) Κερήνειαν. — 4) μείνειν. — 5) κάστρον. — 6) 'ς πολλᾶτε. gran mercé. — 7) Καὶ μοναῦτα ἀκρίστην. — 8) νὰ βλεπίσω τὸ 'δικόν σου. — 9) σφοντυλιά. schiaffo. — 10) βοηθήσῃ. — 11) ἂν πᾶμεν ὅλον τὸ στάτον εἰς τὴν Κ.

μᾶς ὑποτακτῆν(1), ἀμμὲ δώχνεις μας, ἴντα θέλομεν πολομᾶν; ἀμμὲ 'πὲ τοῦ ῥηγὸς νὰ μᾶς δώσῃ τὴν μητέραν του εἰς τὴν συντροφίαν σου, τῆς ποίας θέλεις τῆς τὸ παραδώσειν τὸ κάστρον, καὶ 'κείνη θέλει μᾶς τὸ δώσειν. Καὶ ἄρεσέν τους ὁ λόγος, καὶ ἐζήτησάν την τοῦ ῥηγὸς καὶ ἔδωκέν τούς την. Τότες ἐκατήχησέν την ὁ ἀμιράλης λαλῶντα· 'Εσοὺ ξεύρεις τὸ πῶς ὁ κοντοσταύλης ἦτον εἰς τὴν βουλὴν νὰ σκοτώσευν(2) τὸν ἄντραν σου τὸν ῥῆγα, καὶ τώρα ἐπῆγεν καὶ ἐπῆρεν τὸ κάστρον τὴν Κερηνείαν· διὰ τοῦτον φαίνεταί μου νὰ σοῦ δώσω φουσάτον καὶ νὰ πάῃς νὰ τὴν 'πάρῃς, καὶ νὰ τὴν βλεπίσῃς. 'Η ῥήγαινα ἔδειξεν φανὸν, ὅτι ἀρέσκει της. Καὶ ἔπεψεν φουσάτον μετά(3) της καὶ β' καπετάνους, καὶ ἦλθαν καὶ ἐγιοματίσαν εἰς τὴν Ἄσκιαν, καὶ τοὺς καπετάνους ἐκράζαν τους τὸν ἕναν σὶρ Κολτὰ Κασκὸ καὶ ὁ ἄλλος σὶρ Τίσιο Σίμπο, μὲ ψ' ἀνθρώπους τῶν ἁρμάτων.

Πηγαίνοντα ἡ ῥήγαινα μὲ τὸ φουσάτον, ἔμεινεν ὁ γραμματικὸς ὁ μικρὸς τῆς ῥήγαινας ὀνόματι Δημήτρης Δανιὲλ, καὶ ἀγόρασεν ἁρμωρὰ διὰ τὸ κελλάριν καὶ ἔπεψέν τα μὲ τὴν ὑποταγὴν τῆς ῥήγαινας, καὶ ἐκοντοστάθην ὥστη νὰ πλερώσῃ· καὶ ἄντα τὰ 'πλέρωσε, ἐκαβαλλίκευσε νὰ πάῃ· καὶ ὁ ῥήγας πικραμένος ἔστεκεν εἰς τὰ παραθύρια τῆς λόντζας(4), καὶ ἐδιαλογίζετον πὰς καὶ ἡ ῥήγαινα κομπωθῇ καὶ πᾶσιν καὶ 'πάρουν τὴν Κερηνείαν· καὶ ἔγραψεν α' χαρτὶν μὲ(5) τὰ γράμματά του εἰς τὴν ῥήγαιναν τὸ θέλημάν του, καὶ ἐγύρευγεν τινὰν ἐμπιστὸν ἄνθρωπον νὰ τοῦ τὸ δώσῃ νὰ τῆς τὸ 'πάρῃ· θωρῶντα τὸν Δημήτρην ἐμήνυσέν του μὲ τὸν φαρράσην τον νὰ πάῃ εἰς τὸ Σὰν Τομένικον, καὶ ἡ ἀναπάγ'(6) ἡ ῥηγάτικη τοῦ Σὰν Τεμένικου κρούει πρὸς ἐκεῖ, καὶ νὰ πάῃ εἰς τὴν ἀναπὰν· καὶ ἄνταν ἦλθεν ὁ Δημήτρης εἰς τὸν τοῖχον τῆς ἀναπᾶς, καὶ εἶπέν του ὁ ῥήγας· Δημήτρη, ἔξω 'σαι(7); εἶπε — ναὶ ἀφέντη! — μοναχὸς εἶσαι; εἶπέν του, ναὶ, ἀφέντη. Καὶ εἶχεν μίαν τρύπαν καὶ ἔρριψεν τὸ χαρτὶν καὶ εἶπέν(8) του· τοῦτον τὸ χαρτὶν διδῶ σου το εἰς τὸ χέριν σου, δός το εἰς τὸ χέριν τῆς

1) ὀπεδιάσειν. — 2) καὶ ἐσκοτῶσαν. — 3) μητά. — 4) παραθύργια τῆς λότζας. — 5) μή. — 6) ἀναπὰ ἡ. — 7) εἶσαι. — 8) λαλεῖ.

μητέρας μου· καὶ εἶπέν του· Μὲν ἀναγκαστῇς νὰ ἐβγῇς ἀπὸ τὴν Λευκωσίαν ὥς που νὰ διαβοῦν πεντέξη μέραις, καὶ μοναῦτα νὰ γράψῃ χαρτία εἰς τὴν Πενταγίαν, εἰς τὴν Πάφον νὰ ἔλθουν τὰ φουσάτα τοῦ Κορομίλου, ὁμοίως καὶ ὅλους τοὺς Βουργάρους ἀποῦ ἐφύγασιν ἀπὸ τοὺς Γενουβίσους (1), καὶ ἐπρουμουτίασέν τους ὁ κοντοσταύλης νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ, καὶ ἀφῆκέν τους νὰ βλέπουν τὰ παραγιάλια, καὶ νὰ τοὺς στερεώσῃ εἴ τι τοὺς ἐτάκτηκεν (2) ὁ θεῖός μου, καὶ εἶναι μὲ τὴν ῥήγαιναν καὶ μὲ τὸν Καλόγηρον, καὶ ἀς κάτζουσιν εἰς τὸ Πᾶς καὶ ἀς βλεπίσουν ταῖς στράταις, καὶ ἀς ἔνε (3) ὅτοιμοι ὅσο νὰ τὴν ἰδοῦν νὰ τὴν δράξουν, καὶ τοὺς Γενουβίσους ἀς τοὺς δώξουν μὲ μεγάλην πομπὴν, καὶ μοναῦτα ἀς ἐμπῇ εἰς τὴν Κερηνείαν, καὶ ἀς τὴν φυλάγουσιν (4) ὡς γοῖον τὰ 'μμάτιά τους.

Ὁ αὐτὸς Δημήτρης 'παίρνοντα τὸ αὐτὸν χαρτὶν, ἐννοιάστην πὰς καὶ ψηλαφήσουν τον εἰς τὴν πόρταν καὶ ποντιστῇ ἡ δουλία, ἐπῆγεν εἰς τὸν τόπον ὅπου ἔδησεν τὸ ἄλογον καὶ ἔβγαλεν τὴν σέλλαν, καὶ ἄνοιξεν τὸ πανέλλιν τῆς μίας μερίας καὶ ἔβαλλεν τὸ χαρτὶν μέσα καὶ τὸ 'σέλλωσεν, καὶ ἐκαβαλλίκευσεν καὶ ἐπῆγεν ἐς τὴν πόρταν νὰ 'βγῇ. Οἱ Γενουβίσοι ὡς γοῖον φρόνιμοι ἐπιάσαν τὴν πόρταν καὶ 'βλέπαν την, ἀφὸν ἐπῆγεν ἡ ῥήγαινα καὶ ἡ ὑποταγή της καὶ ὅλον τὸ φουσάτον, νὰ μὲν ἐβγῇ πλεῖον (5) τινὰς, μηδὲν (6) γενῇ τίποτες παραβουλία (7)· παγαίνοντα νὰ ἐβγῇ ἐστρέψαν τον εἰς τὸν 'μιράλην μὲ τὸν σιργέντην, ἂν ὁρίσῃ νὰ τὸν ἀφήσουν· καὶ ἄνταν ἐνέβην ὀμπρὸς τοῦ ἀμιράλη, εἶπέν του· [Ποῦ θέλεις νὰ πᾶς; Καὶ εἶπέν του·] 'Αφέντη, ἐγὼ εἶμαι κελλάρης τῆς κυρᾶς μου τῆς ῥηγαινας, καὶ ἀγόρασα

1) καὶ διὰ τὸν θεὸν χῶσέ το ὅσον ἐμπορεῖς, καὶ μηδὲν τὸ δώσῃς εἰς ἄλλον χέριν παρὰ τῆς μητέρας μου κρυφά· καὶ μὲν ἀναγκαστῇς νὰ πᾷς καὶ βλέπισ' το καλὰ μὲν τὸ πιάσουν· καὶ 'πέ της, ἄντα νὰ πάγῃ εἰς τὴν χώραν νὰ μείνῃ πεντέξη ἡμέραις, καὶ μοναῦτα νὰ γράψῃ εἰς τὴν Πάφον, εἰς τὴν Πεντάγιαν νἄρτουν οὖλα τὰ φουσάτα, ὁμοίως καὶ τοὺς Βουλγάρους ἀποῦ 'φύγαν. — 2) ἐπρουμουτίασεν. — 3) νὰ ἦναι. — 4) νὰ τοὺς ποίσουν πᾶσα ἀντροπὴν ἀποῦ νὰ 'μπορήσουν, καὶ τὴν ῥήγαιναν ἀς τὴν πάρου εἰς τὴν Κερήνειαν, καὶ ἀς φυλάγου τὴν Κερήνειαν. — 5) πγειόν. — 6) διὰ νὰ μέν. — 7) παραβουλιά.

ἁρμυρὰ διὰ τὰ φουσάτα καὶ ἔπεψά τα μὲ τοὺς στρατοκόπους· ὥς που νὰ πλερώσω ἐγὼ τὸν ἄνθρωπον ἔμεινα, καὶ δὲν μὲ ἀφήνουσιν (1) νὰ ἐβγῶ. Τότες ὥρισεν καὶ ἐβάλλασιν κερὶν εἰς τὸ 'νύχιν τοῦ μεγαλιόνοστου *(sic)* (2) καὶ ἐβουλλῶσάν το, καὶ εἶπάν του· Ἄμε νὰ πᾷς.

Θωρῶντα ὁ ῥήγας τὸν Δημήτρην πῶς τὸν ἐφέραν εἰς τὸν ἀμιράλην, ἐννοιάστην πὰς (3) καὶ ηὗρασιν τὸ χαρτὶν τὸ τοῦ ἔδωκεν, καὶ ἐφοβήθην, καὶ ἐγδέχετον (4) νὰ 'δῇ τὸ τέλος· καὶ ἄνταν τὸν εἶδεν πῶς ἐστρέφετον (5), ἐχάρην. Ἐρώτησεν τὸν Δημήτρην (6) ὁ ῥήγας· Ποῦ ἦσουν; εἶπέν του· Ἀφέντη, δὲν μὲ ἀφήκασι νὰ πάγω, ὅσου ποῦ καὶ ἔδωκέν μου ὁ ἀμιράλης βούλλα (7) νὰ πάγω. Ὁ ῥήγας ἐχάρην καὶ εἶπέν του· Χαιρέτα μου τὴν μετέραν μου. Ἐβγαίνοντα ὁ Δημήτρης εἰς τὸ κατήφορον τοῦ ἁγίου Μάμα, ἀπέζευσεν καὶ ἔβγαλεν τὸ χαρτὶν καὶ ἔβαλέν το εἰς τὸ (8) κόρφον του, καὶ ἐκαβαλλίκευσεν καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ἀσκίαν (9), καὶ ηὗρεν τὸ φουσάτον καὶ ἀπόφαγεν καὶ ἐκάτζαν ν' ἀναπαυτοῦν· καὶ ἐνέβην εἰς τὸ ἀπλίκιν ὅπου ἦτον ἡ ῥήγαινα, καὶ ἐκράξεν τὴν Προφέτταν τὴν κιλιτρίαν (10) τῆς ῥήγαινας καὶ εἶπέν της· ποῖσε νῶσιν τῆς κυρᾶς μου, ὅτι θέλω νὰ τῇ συντύχω ἀπὸ τὴν μερίαν τοῦ ἀφέτη (11) μου τοῦ ῥηγός. Καὶ [πολομῶντά το νῶσιν], ἡ ῥήγαινα ἔκραξέν τον ὀμπρός της καὶ ἀρώτησέν τον διὰ τὸν ῥῆγα, καὶ εἶπέν της· κυρά μου, ἔνι καλὰ καὶ χαιρετᾷ σε χίλια χαιρετίσματα, καὶ ἔρισέν με νὰ σοῦ συντύχω. Καὶ παραῦτα ἔρισεν ἡ ῥήγαινα τὴν Προφέττην καὶ ἔβγηκεν (12) ἔξω, καὶ ὁ Δημήτρης ἐγονάτισεν καὶ ἔδωκέν της τὸ χαρτὶν καὶ εἶπέν της ξηστοματῆς του τὰ λογία (13) τὰ (14) τοῦ εἶπεν ὁ ῥήγας· καὶ ἄνταν ἐγρίκησεν ἡ ῥήγαινα τὰ λογία τοῦ παιδίου, ὡς φρονίμη (15) ἐφοβήθην μηδὲν τ' ἀποσκεπάσῃ τὰ λογία, ὅτι ὁ Δημήτρης ἦτον Γενουβίσος ὠνοματισμένος. Τἄπισα ἔκραξεν ἡ ῥήγαινα τὴν Προφέτταν καὶ ὥρισέν την

1) ἀφίνουν. — 2) τὸ μεγαλίον του. — 3) πῶς. — 4) ἐκδέχετον. — 5) ἐστράφη νἄρτη εἰς τὴν χώραν. — 6) Καὶ ηὗρεν καιρὸν καὶ ἀρώτησέν τον. — 7) βουλήν. — 8) 'ς τόν. — 9) Ἄσκιαν. Aschia. — 10) τζαμπερλάναν. — 11) ἀπαὶ τὴν μεργιὰν τοῦ ἀφέντη. — 12) ἐβγῆκεν. — 13) ἐξηστοματῆς τὰ λόγια. — 14) ἀποῦ. — 15) φρόνιμη.

νὰ βάλλῃ ὀμπρός της ταύλαν μικρὴν νὰ δώσῃ τοῦ Δημήτρη(1) νὰ φᾷ, καὶ ὥρισεν τὸν σκουτιέρην νὰ δώσῃ τοῦ ἀλόγου του ταγήν(2)· καὶ ὡς που νὰ φάγῃ ὁ Δημήτρης ἔγραψεν ἡ ῥήγαινα 'να χαρτὶν μὲ τὰ γράμματά της τοῦ κοντοσταύλη, νὰ πέψῃ νὰ συνπιαστῇ(3) τὸ φουσάτον γλήγορα νὰ τὸ βάλλῃ εἰς τὸ στενὸν διάβαν τῆς Κερηνείας, καὶ ἀς μᾶς ἐκδεκτοῦν ὡς που νἄρτωμεν, καὶ τὸ νὰ φτάσωμεν ἀς ἔνε ὅτοιμοι νὰ μὲ πιάσουν, καὶ τοὺς Γενουβίσους ἀς τοὺς δώξουν μὲ ἀντροπήν(4)· καὶ τὸν Δημήτρην τὸν ἀποκομισθὴν τὸν δουλευτήν μας ποίσετε τὸ καλλίτερον τὸ νὰ 'μπορίσητε, ὡς γοῖον νὰ ἤμεστεν ἐμεῖς, καὶ πᾶσα χρῆσιν τὴν ἔχει μὲ(5) τοῦ τὸ κρατήσῃς, καὶ μὲν τὸν ἀφήσῃς νὰ 'βγῇ ἀποὺ τὴν Κερηνείαν ὡς που νὰ ἔρτωμεν(6). Τἄπισα ἔκραξεν ἡ ῥήγαινα τὸν Δημήτρην καὶ εἶπέν του· 'Εσοὺ μοῦ ἔφερες τὸ χαρτὶν καὶ τὰ μαντάτα, ἐσοὺ νὰ πάγῃς εἰς τὴν Κερηνείαν νὰ τὸ 'πῆς τοῦ κοντοσταύλη, νὰ πέψῃ νὰ φέρῃ τὰ φουσάτα ὡς γοῖον μοῦ τὰ ἐξηγήθης, καὶ ποῖσε ν' ἀναγκαστῇς νὰ πάγῃς γλήγορα(7) διὰ νὰ στραφῇς ἀπόψε εἰς τὴν χώραν, καὶ 'γδέχομαί σε. Ὁ Δημήτρης ηὗρεν ἀφορμήν· Τὴν στράταν, κυρά μου, δὲν τὴν ἠξεύρω, καὶ τὸ ἄλογόν μου εἶναι ἀποσταμένον. Καὶ εἶπέν του· Ἔγραψα τοῦ κοντοσταύλη νὰ σοῦ δώσῃ ἄλογον· ἀπαὶ τὴν στράταν τώρα νὰ κράξω τὸν μάστρον τοὺς ἀγελάρχιδες(8) καὶ θέλει σοῦ τὴν παραγγείλει, καὶ σοὺ βάρ' την εἰς τὸν νοῦ σου. Καὶ ἔκραξαν τὸν Τρικομίτην τὸν μάστρον τοὺς ἀγελάρχιδες(9), καὶ ἦλθεν ὀμπρὸς καὶ εἶπέν του· Ἀπόθε νὰ πάγω ἀπ' ὧδὲ εἰς τὴν Κερηνείαν; Καὶ ἔδειξέν του τοὺς τόπους καὶ ἐπαράγγειλέν του. Τότες εἶπέν του· 'Εγρίκησες τὴν στράταν; ἄμε τώρα 'ς τὸ καλόν. Τότες ἐπῆρε τὸ χαρτὶν καὶ ἔβαλλέν το 'ς τὸ πανέλλιν, ὡς γοῖον ἐποῖκεν εἰς τὸ ἄλλον, καὶ ἐπῆρεν τὸ ἄλογόν του νὰ τὸ ποτίσῃ, καὶ ἀφὸν ἔπγεν, ἐχαλίνωσέν το καὶ ἔβαλλεν τὴν στράταν

1) νὰ φᾷ ὁ Δημήτρης. — 2) νὰ ταγίσουν τὸ ἄλογόν του. — 3) σωρεύσῃ. — 4) νὰ τοὺς ποίσουν πᾶσα κακόν. — 5) νὰ χρειαστῇ μέν. — 6) νἄρτωμεν. — 7) ἐγλήγορα. — 8) Str. il ministro delli αγελαρχιδες *(sic)*. — 9) il ministro delli agelarchi.

ὀμπρὸς καὶ ἐπῆγεν· στέκοντα ἡλίου ἐπέσωσεν εἰς τὴν Κερίαν καὶ ἐννοιάζετον πότε νὰ στραφῇ εἰς τὴν χώραν.

Ἡ κυρὰ ἡ ῥήγαινα, πηγαίνοντα ὁ Δημήτρης, ὥρισεν καὶ ἐδηγῆσαν καὶ ἐκαβαλλικέψαν καὶ ἐπεσῶσαν εἰς τὴν Λευκωσίαν, καὶ ηὗρεν ἀφορμὴν καὶ εἶναι συτζακισμένη (1), καὶ ἀπὸ 'μέραν ὡς ἡμέραν μὲ ἀφορμαῖς ἔσυρέν τους ἡμέραις ς' εἰς τὴν Λευκωσίαν, διὰ νὰ 'δηγήσῃ ὁ κοντοσταύλης [τὴν ἁρμάδαν]. Καὶ ἄνταν ἐδιάβασεν τὴν γραφὴν τῆς ῥήγαινας ὁ κοντοσταύλης, ἔκραξεν τὸν Δημήτρην νὰ 'μπῇ νὰ δειπνήσῃ μετά του· καὶ εἶπέν του· Ἀφέντη, ἡ κυρά μου ἡ ῥήγαινα ἔρισέν με νὰ πάγω γλήγορα, καὶ ἐκδέχεταί με. Καὶ ὁ κοντοσταύλης εἶπέν του· Ἀπόψε δὲν σὲ ἀφήνω νὰ πάγῃς, καὶ ἐγὼ θέλω τῆς μηνύσειν πῶς σ' ἐκρατῆσα ἐγὼ, γιατὶ ἤτζου γράφει. Λαλεῖ του· Ἀλήθειαν λαλεῖς, καὶ γράφει σου, ἀμμὲ ὕστερα εἶπέν μου ξηστοματῆς, ὅτι νὰ πάγω γλήγορα καὶ θέλει με. Εἶπέν του· Ἀπόμεινε ν' ἀναπαυτῇ τὸ ἄλογόν σου καὶ σού. Τόσον τὸν ἔσφιξεν καὶ στανιό του ἐκράτησέν τον, καὶ 'μεῖνεν μίαν ἡμέραν καὶ νύκταν· καὶ τὸ πωρνὸ ἐκολάκευγέν τον νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ στραφῇ εἰς τὴν Λευκωσίαν, καὶ ἔδειξέν του τὸ χαρτὶν, καὶ στανίο του ἐστάθην ὥς που ἦλθεν ἡ ῥήγαινα καὶ τὰ φουσάτα.

Καὶ τὴν κυριακὴν εἰς τὰς δ' (2) δικεβρίου ατογ' ἦτον ὅπου 'μπῆκεν ἡ ῥήγαινα εἰς τὴν Λευκωσίαν μὲ τ' (3) ἀνθρώπους καβαλλάριδες ἁρματωμένους καὶ υ' ἀπεζοὺς μὲ τὸν καπετάνον τους, καὶ οἱ ἀπεζοὶ ἄλλον καπετάνον. Καὶ ἐβγῆκεν ἀπὸ τὴν Λευκωσίαν ὁ σὶρ Πιὲρ τὲ Κασὶν (4) ὁ κουβερνούρης τούτης, καὶ μερτικὸν ἀνθρώπους τῆς Λευκωσίας καὶ ἐσυνεπαντῆσαν τῆς ῥήγαινας καὶ ἐπροσδέκτησάν την ὡς [γοιὸν] ἔπρεπεν· καὶ ἐσάστησαν (5) οἱ Γενουβίσοι καὶ ἐνέβησαν δύο, δύο, καὶ ὕστερα ὁ καπετάνος· καὶ ὀπίσω τοὺς λᾶς τῶν ἁρμάτων ἦτον ἡ ῥήγαινα συντροφιασμένη μὲ τοὺς τζακρατόρους τοὺς Κυπριώταις (6), καὶ οἱ καβαλλάριδες τριγύρου της. Καὶ οἱ καπετάνοι (7) ἐμπαῖναν καὶ κατεβαῖναν καὶ ἐπαῖρναν σκοπὸν (8) μὲν τοὺς

1) καὶ δὲν ἐγνώθετον καλά. — 2) ς'. — 3) τρακόσιους. — 4) Κασή. — 5) ἐσάσαν τους. — 6) τῆς Λευκωσίας. — 7) καπετάνιδες. — 8) ἐσκοποῦσαν.

ἀναφάνῃ φουσάτον [κατάδικά τους]· καὶ μὲ τοιούτην ὁπλὴν ἐνέβησαν εἰς τὴν χώραν· καὶ εἰς τὸ ἀπέζεμάν της ἦτον ἀργὰ, καὶ οἱ καπετάνοι ἦσαν ὁμπρὸς τῆς ῥήγαινας, καὶ ἐσφαλίσαν ᾗ(1) πόρταις, καὶ ἐφέραν οἱ καβαλλάροι τῶν πόρτων τ' ἀνοικτάρια νὰ τὰ δώσουν τῆς ῥήγαινας· καὶ παραῦτα(2) ἐτανύσαν οἱ καπετάνοι καὶ ἐπῆράν(3) τα. Τότε ἐπέψαν τοὺς Γενουβίσους ν' ἀπλικέψουν εἰς τὸ ἀπλίκιν τοῦ μισὲρ Τζουὰν τὲ Μουρὲ, ὅπου εἶναι κατὰ πρόσωπα τοῦ Ἀμαξαρίου(4) οἱ καπετάνοι, καὶ τὰ φουσάτα ὡδὲ καὶ 'κεῖ τοῦ πόταμου(5), καὶ ἐκρατοῦσαν ἀπὸ τὸ γεισφύριν τῆς Πυλληρῆς(6) ὡς τὴν πόρταν τοῦ Φόρου(7).

Καὶ τὴν τρίτην, ϛ'(8) δικεβρίου τογ' Χριστοῦ ἐθελῆσαν οἱ Γενουβίσοι δυναστικῶς νὰ σηκώσουν τὰ ἅρματα τοὺς Λευκωσιάταις, καὶ ἀρχέψαν(9) ἀπὸ τὴν Ἀρμενίαν, καὶ ἀρχέψαν ταραχαῖς μεγάλαις, καὶ οἱ Λευκωσίταις ἐπῆραν δυναστικῶς τὰ ἀνοικτάρια τῆς πόρτας τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου καὶ ἐκλεῖσαν τὰ διαβατὰ μὲ(10) σανιδία, καὶ ἐστάθησαν ἕτοιμοι εἰς τὸν πόλεμον, καὶ ἐθανατῶσαν τοὺς(11) Γενουβίσους, ὅτι [ἐπάρτησαν καὶ] ἀποθαρροῦσαν τὰ ὁρμιά τους καὶ ἐτριγυρίζαν τὴν χώραν σκορπισμένοι ὡς πρόβατα(12), καὶ τοὺς μὲν ἐρρίβγαν εἰς τοὺς λάκκους, τοὺς δὲ ἐρρίβγαν εἰς τὰ χανταχία, καὶ τὴν νύκταν ἐτριγυρίζαν τους· καὶ ἐπολομοῦσαν πόλεμον οἱ Γενουβίσοι ἀπὸ τὴν πόρταν τοῦ Φόρου καὶ οἱ Λευκωσιάταις ἀπὸ τὴν πόρταν τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου· καὶ ἀντριώθησαν οἱ Λευκωχιάταις(13) καὶ ἐπῆγαν καὶ ἐδράξαν καὶ τ' ἀνοικταρία τῆς πόρτας τοῦ Φόρου ἀπὸ τὰ χέργια τοὺς Γενουβίσους. Τότες ὁ σὶρ Τίζος Σάνπο ὁ καπετάνος καὶ ὁ ἄλλος ὁ σὶρ Νικὸλ Ταγκάρος(14) ἤρταν εἰς τὴν ῥήγαιναν καὶ εἶπάν της· Κυρά μου, ἡ ἐλπίδα(15) μας ἦτον εἰς τὸν θεὸν καὶ εἰς ἐσέναν νὰ ἔχωμεν βοήθειαν νὰ σὲ ἐκδικήσωμεν(16) ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς σου, καὶ ἐμεῖς ηὔραμεν τὸ κατάδικον,

1) ταῖς. — 2) μοναῦτα. — 3) ἐσύραν. — 4) Ἀμαξαριοῦ. delli Carettieri. — 5) ὡδᾶ καὶ βία τοῦ ποταμοῦ. — 6) Berlina. — 7) porta da basso. — 8) ζ'. — 9) ἀρκέψαν. — 10) μητά. — 11) πολλούς. — 12) γοῖον τὰ σφακτά. — 13) Λευκωσιάταις. — 14) Τάγκαρος. da Caro. — 15) ὀλπίδα. — 16) δικαιώσωμεν.

καὶ ἀπέσωσές μας ὧδε νὰ μᾶς σκοτώσουν. Καὶ [ἐκείνη, ἔχοντα καὶ εἶχαν τὸν ῥήγαν εἰς τὰ χέργιά τους], μοναῦτα ὥρισεν, κατὰ τῆς εἶπαν οἱ καπετάνοι, καὶ ἐδιαλαλῆσαν, ὅτι πᾶσα ἄνθρωπος ἁπλικεμένος εἰς τὴν Λευκωσίαν νὰ πᾷ νὰ πολομᾷ τὴν δουλιάν του, καὶ μὲν γυρεύγουν ταῖς δουλίαις(1) ταῖς ῥηγάτικαις, ὅτι τοῦτον ἐγγίζει ἄλλους καὶ θέλουν τὸ γυρέψειν· καὶ εἴ τις δὲν ὀπιδιάσῃ(2) τὸν αὐτὸν ὁρισμὸν νὰ κόβγουν τὴν κεφαλήν του ὡς ἀνυπότακτον(3). Καὶ παραῦτα οἱ Ἀρμένιδες καὶ οἱ Λευκωχιάταις ἐστρέψαν τ' ἀνοικταρία τῶν πόρτων(4), καὶ πᾶσα γεῖς ἐπῆγεν εἰς τὴν δουλιάν του. Καὶ οἱ Γενουβίσοι ἐμπῆκαν παραμπρὸς εἰς τὴν Λευκωσίαν.

Καὶ τὴν τετράδην, τῇ ζ'(5) δικεβρίου ᾰτογ' Χριστοῦ ἐφέραν μαντάτον, ὅτι ὁ κοντοσταύλης ἐξέβην ἀπὸ τὴν Κερηνείαν μὲ φουσάτον πολὺν Βουργάρους διὰ νὰ ἐμποῦν εἰς τὴν Λευκωσία, καὶ οἱ Γενουβίσοι ἐτρομάξαν(6)· καὶ 'γρικῶντα τὰ αὐτὰ μαντάτα τὸ πλῆθος τοὺς λᾶς τῆς χώρας ἐπῆγαν μὲ μεγάλην καρδίαν νὰ τζακίσουν ταῖς πόρταις τῆς χώρας τῆς ἁγίας Παρασκευῆς, καὶ ἐτζακίσαν ταις καὶ ἐπῆραν τὸν κουφανὸν καὶ ἐπῆγαν νὰ προσδεκτοῦν τὸν κοντοσταύλην· καὶ ἐπῆγαν μερτικὸν Γενουβίσοι νὰ τοὺς κωλύσουν, καὶ ἐσκοτῶσάν τους, καὶ ἐβάλαν τὸ φουσάτον ὅπου ἐβγῆκεν συνεπαντῆς τοῦ κοντοσταύλη, τὸν σὶρ Ματέον τὲ Βιλιὲρ ἔχοντα εἰς τὴν συντροφίαν του λ' καβαλλάριδες καὶ πολὺν πλῆθος ἀπεζικόν· καὶ περίττου ἐβγαῖναν ἀπὸ τὴν Λευκωσίαν καὶ ἐσμίγουνταν ἀντάμα. Καὶ τὸ νὰ εὗρουν τὸν κοντοσταύλην, ἐπροσδέκτην τους μὲ μεγάλην χαρὰν, καὶ ἔρισεν τὸν σὶρ Ματέον τὲ Βιλιερὸ νὰ πάρῃ τὸ φουσάτον του καὶ νὰ παγαίνῃ ἐμπρός. Ἄλλοι Γενουβίσοι ἤρταν νὰ κρατήσου ταῖς πόρταις νὰ μὲν ἐβγοῦν ἐκεῖνοι, οὐδὲ ν' ἀφήσουν νὰ ἔμπῃ ὁ κοντοσταύλης· τοὺς ποίους ἐτρέξαν, καὶ ἄλλους ἐσκοτῶσαν, καὶ ἐπῆράν τους εἰς τὸ γειοφύριν τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους· καὶ 'γρικῶντα οἱ λᾶς, ἐλάχαν ἄφνου καὶ ἦσαν ἁρματωμένοι, καὶ οἱ Γενουβίσοι ἐστάθησαν ἀπάνω 'ς τὸ γειοφύριν, καὶ [οἱ Κυπριῶταις] μὲ ταῖς τζάκραις

1) δουλεύγουν ταῖς δουλειαῖς. — 2) ὀπεδιάσῃ. — 3) γοιὸν παράβουλον. — 4) πορτῶν. — 5) η'. Str. 8. — 6) ἐπεθάναν ἀπὸ τὸν φόβον.

ἐλαβόναν τους, καὶ δὲν ἐδυνήθησαν νὰ τοὺς ἐβγάλουν ἀπὸ τὸ γειοφύριν, καὶ εἶπάν το τοῦ κοντοσταύλη. Τότες εἶπεν· Τίς ἔνι(1) ἀπότορμος νὰ 'πάρῃ λᾶς νὰ τοὺς βουθήσῃ καὶ νὰ δώξῃ τοὺς Γενουβίσους ἀπὸ τὸ γειοφύριν; Καὶ ἐστέκαν εἰς τὴν πόρταν· παραῦτα ἐσηκώθην ἕνας καβαλλάρης ὀνόματι σὶρ Νικὸλ Λαζὲ(2), ὁ ποῖος εἶπεν τοῦ κοντοσταύλη· Ἀφέντη, βαστᾷ με ἡ ψυχή μου, ἂν ἔνε ὁρισμοῦ(3) σου, νὰ πάγω καὶ νὰ ποίσω ὅσον δώσῃ ὁ θεός! Καὶ ἔπεψέν τον.

Τότες ἐκαβαλλίκευσεν ὁ σὶρ Νικὸλ Λαζὲ(4) καὶ ἐπῆρεν ἀπὸ τὸ φουσάτον τοῦ κοντοσταύλη ρν' ἀνομάτους τζακρατόρους καὶ ἦρταν τρεχάτοι ἀπάνω τοὺς Γενουβίσους· καὶ τὸ ν' ἀναφανοῦν, ἐννοιάστησαν πῶς [εἶναι] ὁ κοντοσταύλης, καὶ ἐφύγαν οἱ Γενουβίσοι καὶ ἐμπῆκαν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ῥηγὸς, καὶ εἶπάν το τῆς ῥήγαινας· καὶ μοναῦτα ἔπεψεν ἡ ῥήγαινα τὸν σὶρ Τζουὰν τὲ Νεβίλες τὸν βισκούντην νὰ τάξῃ τὸν κοντοσταύλην νὰ 'πάρῃ τὰ φουσάτα καὶ νὰ πάγῃ ἀπὸ τὴν Λευκωσία· ὁ ποῖος ἦρτεν τραχάτος(5) ὡς τὸ γειοφύριν τῆς Πυλληρῆς, καὶ ἐκεῖ ἔμπλασεν τὸν σὶρ Νικὸλ Λαζιὲ(6), καὶ ἦρτεν ἀπὸ τὴν μερίαν τῆς ῥήγαινας, [ὅτι νὰ 'πάρῃ τὰ φουσάτα καὶ] νὰ πάγῃ ἀπὸ τὴν Λευκωσίαν. Καὶ παραῦτα(7) ἔστρεψεν τοὺς λᾶς μὲ τὸ φουσάτον τὸ ἔφερεν, καὶ πολλοὺς τοπικοὺς, καὶ ἐπῆγαν ὡς τοῦ κοντοσταύλη καὶ εἶπάν του, πῶς ἔπεψεν ἡ ῥήγαινα καὶ ἐμήνυσέν του νὰ 'πάρῃ τὰ φουσάτα καὶ νὰ πάγῃ ἀπὸ τὴν Λευκωσίαν. Παραῦτα ἐστράφην μὲ τὸ φουσάτον εἰς τὴν Κερηνείαν καὶ ἔπιασεν(8) τὸ Διάβαν, ὡς γοῖον ὡρισμένος(9).

Καὶ τὴν πέφτη, τῇ κ' δικεβρίου ατογ' Χριστοῦ, ἐπαντέχαν οἱ Γενουβίσοι, ὅτι ὁ κοντοσταύλης ἀπέζευσεν, καὶ [ἐκεῖνος] ἐπαρακάθετον τῆς Λευκωσίας, καὶ ἁρματώθησαν καὶ ἦρταν νὰ τὸν πολεμήσουν καὶ νὰ τὸν δώξουν· καὶ ὅταν ἦλθαν(10) εἰς τὴν [ἀπάνω] πόρταν, ηὗράν την ἀνοικτὴν καὶ εὔκαιρην,

1) δὲν ἐμπορῆσαν νὰ τοὺς καταπονήσουν οἱ Λευκωσιάταις, ὅτι ἦσαν ὀλίγοι καὶ οἱ Γενουβίσοι περισσοὶ, διότι ὅλοι ἐμεῖναν μὲ τὸν κοντοσταύλην· καὶ εἶπεν ὁ κοντοσταύλης· Τίς εἶναι. — 2) Zle. — 3) ὁρισμός. — 4) Νικολὸ Λαζίες. — 5) τρεχάτος. — 6) Νικόλα Zle. — 7) μοναῦτα. — 8) ἐπγίασεν. — 9) καθὼς τὸν ὥρισεν. — 10) ἄνταν ἦρταν.

καὶ ἐστρέφουνταν. Καὶ κάτινες Λευκωχιάταις ὅπου ἐννοιάστησαν ὅτι τοῦτα τὰ καμώματα εἶναι μὲ τὴν βουλὴν τῆς ῥήγαινας, ἐπροδῶκάν τους ἄλλοι(1) ὅπου ἐπήγασιν μὲ τὸν κοντεσταύλην, καὶ ἐπῆγαν καὶ ἐκουρσέψαν(2) τὰ σπιτία τους ὡς ἄπιστοι· θωρῶντα ἄλλοι τοπικοὶ τὸ πῶς ἐκουρσεῦγαν τοὺς λᾶς, παραῦτα ἐπιάσαν(3) δυνατὰ τὸν τόπον ἀποὺ κοντὰ τῆς πόρτας τοῦ Φόρου ὡς τὴν πόρταν τοῦ ἁγίου Ἀντρέου(4), καὶ ἐκαταδῶξαν(5) τοὺς Γενουβίσους εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ῥηγὸς, καὶ πολλοὺς ἐσκοτῶσαν. Καὶ ἄλλοι λᾶς ἐσηκώθησαν ἀπὸ τὸν Τράχεναν καὶ ἀπὸ τὸ Σημηντῆριν(6) καὶ οἱ Βονιάταις καὶ ἐκαταδίωξάν τους καὶ ἀρχέψαν νὰ κουρσεύσου ὡς τὸ γειοφύριν τῆς Πυλληρῆς· καὶ ἐκεῖ ἐσμίξαν πόλεμον πολὺς καὶ δυνατὸς ἀπὸ τὸ γειοφύριν τῆς Πυλληρῆς ὡς τὸ γειοφύριν τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου(7) καὶ ἀπάντησεν [ὁ πόλεμος ἀπὸ ταῖς ιβ' ὥραις] ὡς τὴν κα' ὥραν τῆς ἡμέρας. Καὶ δνταν ἐπῆγαν οἱ Γενουβίσοι εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ῥηγὸς, ἐπῆγαν οἱ τοπικοὶ καὶ ἐκουρσεῦσαν τὰ σπιτία τοὺς Γενουβίσους τοὺς ἄσπρους καὶ τοὺς Λευκωσιάταις ὅπου εἶχαν ἀγάπην μὲ τοὺς Γενουβίσους· καὶ οἱ πτωχοὶ χεροτεχνίταις(8) οἱ ἀνήμποροι ἐμπῆκαν καὶ ἀποκλείστησαν(9) εἰς τὰ σπιτία(10) τους καὶ ἐπόμεινεν ἡ χώρα ὡς ἔρημη. Ὁμοίως ἐβάλαν λαμπρὸν εἰς τὰ σπιτία τοὺς Γενουβίσους [καὶ τοὺς τοπικοὺς ὁποῦ εἶχαν φιλίαν μὲ τοὺς Γενουβίσους], καὶ ὀλίγον ἐδιαφορέψαν, ὅτι παραῦτα οἱ Γενουβίσοι ἐσβύσαν τα ὅλα.

Ἐγράψαν χαρτὶν οἱ καπετάνοι καὶ ἐπέψαν το τοῦ σὶρ Πιὲρ τὲ Καμπὲ Φρεγκοῦζε εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· καὶ τὴν παρασκευὴν τῇ θ'(11) δικεβρίου ὁ αὐτὸς ἀμιράλης ἔπεψεν δύναμιν εἰς τὴν Λευκωσίαν, μὲ τὴν βουλὴν

1) ἄδικα ἄλλοι κλέφταις. Strambaldi traduit ainsi cette période : et trovorono alcuni che erano in compagnia del contestabile Nicossioti che venivano per intrar, et pensorono che li fatti del contestabile fosseno fatti con il conseglio della regina, et li acusarono falsamente altri ladri. — 2) ἐκουρτζεῦγαν. — 3) ἐπγιάσαν. — 4) Ἀνδρέου. — 5) ἐμακελλέψαν. — 6) casal Tracona et dal Cimiterio. — 7) τοὺς Ἁγίους Ἀποστόλους. — 8) οἱ Κυπριῶταις. — 9) ἀσφαλιστήκασιν. — 10) σπίτιά. — 11) ι'.

τοῦ ῥηγὸς, ὅτι ὁ αὐτὸς ἀμιράλης εἶπέν του· Ἀγρωνίζει, ὁ θεῖός σου ὁ κοντοσταύλης θέλει νὰ κρατήσῃ τὴν Λευκωσίαν διὰ λόγου του, καὶ ὀλίγον, ὀλίγον θέλει νὰ σὲ ξηκληρώσῃ ἀπὸ τὸ ῥηγάτον σου, καὶ νὰ στείλωμεν νὰ τὴν βλεπίσωμεν. Καὶ ὅνταν ἤρτασιν, ηὕρασιν τὰ σπιτία εὔκαιρα, ὅτι τοῖοι(1) ἐπῆγαν εἰς τὴν Κερηνείαν μὲ τὸν κοντοσταύλην, ἄλλοι ἐγυρίζαν ἀπὸ τὴν μίαν μερίαν καὶ ἀπαὶ τὴν ἄλλην καὶ ἐπολεμίζαν(2). Καὶ πάλε ἐκουρσεῦσαν τὴν Λευκωσίαν καὶ(3) ἐπῆγαν εἰς τὴν πόρταν τῆς ἁγίας Παρασκευῆς, καὶ ἐσφαλίσαν καὶ ἐκλειδῶσάν την, καὶ ἦρταν εἰς τὴν πόρταν τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου, καὶ ηὕρασιν τὸν πύργον γεμάτον Ἀρμένιδες καὶ Συργιάνους ὅπου ἐβλέπασιν τὴν πόρταν, καὶ δὲν ἐδυνήθησαν(4) νὰ τὴν σηκώσουν ἀποὺ τὸ χέριν τους.

Ἐστάθησαν καὶ ἐσυμβουλεύτησαν οἱ Γενουβίσοι τίντα(5) νὰ ποίσουν, ὅτι [εἰς] πᾶσα πόλεμον χάνονται πολλοὶ καὶ καθημερινὸν ὀλιγανίσκουν, καὶ δὲν ἐθελῆσαν νὰ ποίσουν πόλεμον, καὶ εἶπάν το τοῦ ἀμιράλη, καὶ 'κεῖνος εἶπεν τοὺς καπιτάνους, καὶ 'κεῖνοι εἶπάν το τῆς ῥήγαινας, καὶ εἶπασιν νὰ γενῇ διαλαλημὸς, ὁ ποῖος ἐλάλεν· Πᾶσα ἄνθρωπος ὅπου εἶναι εἰς τὸν πύργον τού ἁγίου Ἀνδρέου καὶ νὰ κατεβῇ μὲ ἀγάπην, νὰ ἦναι συγχωρημένος, καὶ νὰ πᾶν νὰ τοὺς δώσῃ ὁ ἀμιράλης(6) ἕναν χαρτὶν ἀπαὶ τὴν μερίαν τῆς ῥήγαινας νἄρτῃ εἰς τὴν συντροφιάν της· καὶ εἴ τις δὲν ποίσει διὰ τὸν αὐτὸν ὁρισμὸν καὶ πιάσουν(7) τον ἀπάνω εἰς τὸν αὐτὸν πύργον, νὰ ἦναι τὸ κορμίν του καὶ τὸ 'δικόν του εἰς τὸν ὁρισμὸν τῆς ῥήγαινας(8). Γρικῶντα τὸν αὐτὸν διαλαλημὸν, ἀφῆκαν τὸν πύργον καὶ ἐπῆγαν καὶ ἐδῶκαν τὰ χαρτία τῆς ῥήγαινας σημαδεμένα μὲ τὰ γράμματα(9) τοὺς καπετάνους, διὰ νὰ μὲν κουρσέψουν τὰ σπιτία τους.

Καὶ πάλε οἱ Συργιάνοι(10) ἐμετανῶσαν, καὶ ἐστράφησαν καὶ ἐπιάσαν

1) τὴν περίττου χώραν εὔκαιρην, ὅτι πολλοί. — 2) καὶ πολλοὶ ἀπαὶ τὸν φόβον ἐξωρίστησαν ὀδῶ καὶ κειᾶ, καὶ ἄλλοι ἐπολεμίζαν. — 3) Καὶ ἐκουρτζεῦγαν οἱ λᾶς τῆς χώρας τοὺς Γενουβίσους καί. — 4) ἠμπορίσαν. — 5) ἴντα. — 6) δώσουν οἱ καπετάνοι. — 7) πγιάσουν. — 8) νὰ κόβγουν τὴν κεφαλήν του. — 9) ἔδωκέν τους χαρτὶν ἡ ῥήγαινα σημαδεμένον μὲ τὰ γράμματά της καί. — 10) Σουργιάνοι.

τὸν πύργον, καὶ ἦλθαν οἱ Γενουβίσοι καὶ εἶπάν τους· Δὲν ἐγρικήσετε τὸν ὁρισμὸν νὰ πᾶτε ἀπὸ τὸν πύργον; Καὶ εἶπάν του· Δὲν πολεμοῦμεν διὰ λόγου σας, οὐδὲ γιὰ(1) τὸν διαλαλημόν! Θωρῶντα οἱ Γενουβίσοι τὸ πῶς ὅλοι οἱ Λευκωσιάταις ἐπιάσαν τοὺς πύργους, τότες ἐβάλλασιν δύο περζεσκίαις(2) ἀπὸ τὴν μίαν μερίαν καὶ ἀποὺ τὴν ἄλλην τοῦ πύργου, καὶ ἐβάλαν μίαν καλὴν συντροφίαν ἀνθρώπους τῶν ἁρμάτων(3), καὶ ἐστάθησαν καὶ ἐσφιχτοπολεμῆσαν τὸν αὐτὸν(4) πύργον· καὶ ἐπέθαναν ζ'(5) Γενοβίσοι πρὶν 'πάρουν τὸν πύργον· καὶ χβ' Συριάνοι ἐκρατοῦσαν τὸν πύργον· θεωρῶντα πῶς ἐπάνταν ὁ πόλεμος, καὶ οἱ Γενουβίσοι ἀλλάσσουνταν, μαχανιασμένοι(6), ἀποσταμένοι, καὶ οἱ Συριάνοι ἀποστάθησαν καὶ δὲν εἶχαν ἀποὺ τινὰν βοήθειαν, καὶ ἐκρεμμίσαν οἱ δέκα εἰς τὸ χαντάκιν καὶ ἐτζακίσαν τὰ ποδία τους καὶ ἐμεῖναν ἐκεῖ χαμαὶ, [καὶ μερτικὸν ἐσκοτώθησαν]· τότες ἐπῆραν καρδίαν οἱ Γενουβίσοι καὶ ἐνέβησαν εἰς τὸν πύργον καὶ ἐκατακόψαν τοὺς Συριάνους ἀποῦ 'μεῖναν. Θωρῶντα ἕνας, ὄνομα Νάσαρις(7), ἐστάθην δυνατὸς εἰς τὸ σπαθίν του καὶ ἐδιαφεντεύγετον ὡς που ἀπάντα(8), θωρεῖ β' Γενουβίσους ὅπου ἐστέκετον εἰς ἕναν προμοχιόνιν(9), χώνεται καὶ ἀγκαλίζει τους, καὶ ἐκρέμμισαν εἰς τὸ ἔσω τῆς χώρας(10), καὶ παραῦτα ἐπεθάνασιν καὶ οἱ γ', διότι ὅλους του τοὺς συντρόφους ἐκατακόψαν τους. Καὶ τότες ἐπῆραν τὸν πύργον οἱ Γενουβίσοι, καὶ ἐξέβησαν καὶ ἐκατακόψαν τοὺς ι' ὅπου ἐκρεμμίσαν(11).

Τἄπισα ἐνέβησαν εἰς τὴν χώραν καὶ ἐξανακουρσέψαν(12) τὴν ὅλην, τόσον ἐκείνους ὅπου εἶχαν τὰ χαρτία, ὡς γοῖον ἐκείνους ὅπου δὲν εἶχαν· καὶ ἄνταν ἀποκουρσεῦσαν(13), ἐδιαλάλησαν ἀπὸ τὴν μερίαν τοῦ ἀμιράλη(14), ὅτι κανένας(15) Γενουβίσος νὰ μὲν ἦναι ἀπότορμος νὰ ποίσῃ κανέναν Κυπριώτην ν' ἀγανακτῇ· τοῦτον ἐποίκάν το τοὺς λᾶς διὰ νὰ κάτσουσι

1) διά. — 2) ἐβάλα μία σκάδρα. — 3) συντροφία τῶν ἁρμάτων. — 4) ἐπολεμίσαν τους δυνατὰ εἰς τόν. — 5) ἐσκοτῶσαν ιζ'. Str. 17 Gen. — 6) μακελλεμένοι. — 7) Ἀσάρις. Sari. — 8) καὶ ἀποστάθην. — 9) πριμοχιονίν. Str. ιστοπριμοχιζιν *(sic)*. 10) ἀπέσω τοῦ τειχιοῦ. — 11) ὅσοι ἦσαν ζωντανοί. — 12) ἐξανακουρτζέψαν. — 13) ἀποκουρτζεῦσαν. — 14) μεργιὰν τοῦ ἀμιραλῆ. — 15) κανενείς.

ἀμέριμνα εἰς τὰς δουλιάς τους(1)· καὶ πολλοὶ ἀπoῦ ἐξωδῶκαν ἐμπῆκαν εἰς τὴν χώραν. Καὶ διαβαίνοντα καμπόσαις ἡμέρκις, ἠῦραν ἀφορμὴν οἱ Γενουβίσοι λαλῶντα — ὅτι τοῦτοι ὅπου ἐλεῖπα(2) καὶ ἦρταν εἶναι καταπατητάδες, καὶ τοῦτοι ἀρχέψαν τὴν ταραχὴν, δώξετέ μάς τους(3)! Καὶ κἀτίνες(4) ἄπιστοι Κυπριῶταις ἀπὸ τὴν ζήλαν τους ἐδῶχνάν τους ἀποὺ ζήλαν παλαιὰν ἐκείνους ἀπoῦ ἐθέλασιν· καὶ οἱ Γενουβίσοι ὡς ἐχθροὶ καὶ ὡς ἐκεῖνοι ὅπου ἐθέλαν ν' ἀφεντέψουν τὸν τόπον, καὶ ἐπλημμελοῦσαν νὰ ὀλιγάνουν τὸν τόπον, καὶ ὅσους ἐδεῖχναν, χωρὶς νὰ τοὺς ἐξετάσουν, ἐκωλοσύρναν τους καὶ ἐφουρκίζαν τους· μέσα εἰς τοὺς δελοιποὺς καὶ ἐπιάσαν τὸν Ψυχίδην καὶ τοὺς υ'(5) του συντρόφους, οἱ ποῖγοι(6) κατὰ τὸν παραβοῦλόν τους διαλαλημὸν ἐποῖκαν τὸ νὰ πολομοῦν ταῖς δουλιαῖς τους, καὶ ἐβάλαν τους στεκάμενους εἰς τ' ἀμάξια δημένους, καὶ ἐβράζαν ταῖς δοντάκραις(7) καὶ ἐκατζουρίζαν(8) τὰ κρήατά τους, καὶ ἐφουρκίζαν τους.

Καὶ εἰς τὰς ιη' δικεβρίου τῆς αὐτῆς ἐχρονίας ατογ' Χριστοῦ, ὁμοίως ἕναν Γλίακαν, ἱερέαν τοῦ Χριστοῦ(9), διατὶ ἦτον μετά τους, ἐπῆράν τον καὶ ἐφουρκίσαν τον τὸ μεσανυκτικόν· οἱ ἄπιστοι κοπέλλοι ὁποῦ τοὺς ἐδεῖχναν! καὶ πῶς τὰ ἐβάσταξεν ὁ δίκαιος κριτής! ἀμμὲ διὰ τὰς πολλὰς καὶ ἀμέτρηταις ἁμαρτίαις [ὁποῦ εἶχεν τὸ νησὶν], ἐπαραχώρησεν ὁ θεὸς [νὰ παιδευτοῦν ἀπὸ τοὺς Γενουβίσους].

Φοβουμένοι(10) οἱ Γενουβίσοι διὰ ταῖς πολλαῖς ἀδικίαις, φόνους, κούρση καὶ ἄλλα κακὰ, μηδὲν φουσατέψουν οἱ Κυπριῶταις καὶ ἀδικήσουν(11) τους, ἐδιαλαλῆσαν ἀπὸ τὴν μερίαν τοῦ ῥηγὸς(12) καὶ τοῦ ἀμιράλη νὰ μὲν τορμίσῃ τινὰς [τοπικὸς ἢ σολδάτος] νὰ ἔχῃ ἅρματα ἔσω του, οὐδὲ καλὰ, οὐδὲ κακὰ, οὐ κηνουργία, οὐ παλῆα(13), οὐ κανέναν πρᾶμμαν ἀποῦ νὰ 'μπορῇ νὰ κακοδικήσῃ τινάν· καὶ εἴ τις εὑρεθῇ ὅτι ἔχει ἅρματα καὶ δὲν

1) διὰ νὰ μείνουν οἱ λᾶς ἀμέριμνοι εἰς ταῖς δουλειαῖς τους. — 2) ἀποῦ ἐλεῖπαν. — 3) διώξετέ τους. — 4) κἄτινες. — 5) πενῆντα. Str. 50. — 6) πγοιοί. — 7) δοντάγραις. — 8) ἐκόβγαν. — 9) ἕναν παπᾶν 'Ηλίαν. papa Helia. — 10) Καὶ φοβούμενοι. — 11) σκοτώσουν. — 12) τῆς ῥήγαινας. — 13) οὐδὲ καλῶς, οὐδὲ κακῶς, οὐδὲ κηνούργια, οὐδὲ παληά.

τὰ παραδώσῃ εἰς τὴν τζαρδαχάναν(1) τοῦ ῥηγὸς, νὰ κόβγουν τὴν κεφαλήν του, καὶ εἴ τις τὸν προδώσει νὰ ἔχῃ ἀπὸ τὸ 'δικόν του ὀνομίσματα πεντήκοντα(2). Θωρῶτα οἱ πτωχοὶ λᾶς τοὺς τυραννισμοὺς καὶ ταῖς ἀδικαῖς ἀπειλαῖς τοὺς Γενουβίσους, παραῦτα ἐφέραν πᾶσα λογὴν ἅρματον τὸ εἶχασιν [καὶ καλοὶ καὶ κακοὶ] καὶ ἐρρίψαν τα εἰς τὴν τζαρδαχάναν.

Καὶ νὰ σᾶς ἐξηγηθῶ τὴν ἀπιστίαν τοὺς Γενουβίσους μέσα εἰς τοὺς λᾶς ὁποῦ 'σαν ἔξω τῆς χώρας, καὶ ἄνταν ἐμπῆκαν ἐπιάσαν τους καὶ ἐκαταμακελέψαν τους. Νεῖς(3) πτωχὸς θωρῶντα πῶς ἐδιάβην καιρὸς καὶ πλεῖον(4) δὲν ἐγυρεύγασιν τινὰν, ἐφάνην του νὰ ἐμπῇ κρυφὰ ἔσω του, καὶ ν' ἀποσκεπάσουν οἱ λᾶς του, καὶ ἂν τὸν γυρεύγουσιν νὰ φύγῃ, εἰδὲ κἀνοὺ νὰ μείνῃ νὰ πολομᾷ τὴν δουλιάν του· καὶ ἦτον ἡμέρα σάββατον, καὶ ἄνταν ἐμπῆκεν δὲν ηὗρεν τὴν γυναῖκάν του ἔσω του, ὅτι ἐπῆγεν εἰς τὸ λουτρόν· καὶ κάτινες ἄπιστοι εἶδάν τον πῶς ἔμπαινεν(5) ἔσω του, καὶ ἐπῆγαν καὶ ἐπροδῶκάν τον· καὶ ἄνταν ἦρταν νὰ τὸν πιάσουν, ἀνάφανεν ἡ γυναῖκά του ἀπὸ τὸ λοὐτρὸν, καὶ θωρεῖ τους πῶς ἐμπῆκαν καὶ ἐγυρεῦγάν τον, καὶ εἶπέν τους· Ἀφένταις, τίντα γυρεύγετε; Καὶ εἶπάν της — τὸν ἄνδραν σου. Καὶ εἶπέν τους — δὲν εἶναι ὦδε. Καὶ εἶπάν της — ὦδ' ἔνε(6), ἀμμὲ κρύβγεις τον. Ἐκείνη ἡ κακότυχη ἦτον καρὴ ἀπὸ τὴν ἀφορμὴν(7), καὶ δὲν ἔξευρεν τὸ ἔλα τοῦ ἀντρός της, καὶ εἶπέν τους· Ἄρχοντες, ἂν(8) εὑρεθῇ ὁ ἄντρας μου ἔσω μου, νὰ μὲ καύγου(9). Ὁ πτωχὸς ὁ ἄντρας της 'γρικῶντα τὴν ταραχὴν ἄνοιξεν ἕναν σεντοῦκιν καὶ ἔδωκεν(10) μέσα. Τοῦτοι ἐνέβησα καὶ ἐγυρεῦσαν ἀπόθεν καὶ ἀποκεῖθεν ὅτοσον, ὅτι ἐγανακτίσαν πῶς δὲν εὑρίσκετον, καὶ [λαλοῦν ἐκεῖνοι ὁποῦ τὸν εἶδαν· Εἶναι ποσίπλε καὶ δὲν τὸν εὑρίσκομεν; Καὶ] ἐπῆγαν καὶ ἀνοῖξαν τὸ σεντοῦκιν καὶ ηὗράν τον. Καὶ μοναῦτα οἱ ἐχθροὶ τοῦ θεοῦ οἱ Γενουβίσοι ἐπῆραν τὴν πτωχὴν τὴν γυναῖκάν του, τὴν ἐλέγαν ἡ Βεργιλήνα(11), καὶ

1) τζαρτζαχάναν. — 2) ἑκατόν. besanti cento. — 3) Ἕνας. — 4) πγειόν. — 5) ἐμπῆκεν. — 6) ὦδε ἔνε. — 7) θαρρούμενη πῶς ἔλειπεν. — 8) ἀνὲν καί. — 9) καύσετε. — 10) ἐνέβην. — 11) ἐλέγαν Βεργινῖλλαν.

ἐκάψαν την εἰς τὸ Ἀμαξαρίον(1), καὶ ἐκεῖνον ἐφορκίσαν τον εἰς τὴν φούρκαν.

Ἀπεκεῖ ἐφέραν μαντάτα τὸ πῶς ὁ κοντοσταύλης ἐπῆγεν κρυφὰ εἰς τὴν Πενταγίαν(2) καὶ εἰς τοῦ Μόρφου καὶ εἰς ὅλην τὴν Σολείαν, διότι ἐθάρρησεν ὁ σὶρ Μουντολὴφ νὰ κουβερνιάσῃ καὶ νὰ ἐδηγήσῃ τὴν Κερηνείαν βιττουαλίαν(3), καὶ ἐκράτησεν τὰ καρτζὰ καὶ τίποτες δὲν ἀγόρασεν, οὐδὲ τὸ σιτάριν τό 'χεν μὲν εἶχέν το πουλήσειν διὰ τὴν σουπερπίαν καὶ νὰ κερδαίσῃ, καὶ ἔμεινεν τὸ κάστρον εὔκαιρον, καὶ ἂν εἶχεν ἔρτειν τὸ στόλος(4) ἀπάνω του ἐπαραδόνουνταν ἀπὸ τὴν πεῖναν. Καὶ διὰ τοῦτον ὡς καλὸς νοικοκύρης καὶ φρόνιμος ἀφέντης ὁ κοντοσταύλης, ἐπῆγεν μὲ τὸ κορμίν του καὶ ἐκουβαλίεν τους ψουμὶν καὶ ἐδῆγάν τους(5), καὶ ἐδήγησεν καὶ τὸ κάστρον. Θωρῶντα οἱ χωργιάταις τὸν κοντοσταύλην ἐπροσκυνῆσάν τον καὶ ἐρεβελιάσασιν, καὶ δὲν ὑποτάσσουνταν οὐδὲ τοῦ καστελλάνου, οὐδὲ τοῦ ἀφέντη τους, οὐδὲ ἀγγαρίον ἐδιαβάζαν(6), οὐδὲ τὰ τέλη τους ἐπλερόναν. Καὶ πᾶσα ἀφιτζιάλης εἶπέν το τοῦ πραχτόρου· δσ' ὧς που καὶ ἀγκαλέσαν εἰς τὴν ῥήγαινα(7), διατὶ ὁ ῥήγας ἦτον εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, εἶπάν το τῆς ῥήγαινας, καὶ εἶπέν τους· Ἡ ῥένται σας(8) ἔρκουνται παρκάτω, καὶ ἀπόθε νὰ πλερώσῃ ὁ ῥήγας τὰ χρέ του; Καὶ ἐπαρακαλέσαν νὰ βάλλῃ κανέναν καβαλλάρην νὰ βλεπίσῃ τὴν ἀνορίαν(9) καὶ νὰ ποίσῃ τοὺς χωργιάταις νὰ ὑποτάσσουνται τοὺς προεστούς.

Ἡ ῥήγαινα ὥρισεν παραῦτα τὸν Τζόρτζε Μονομάχον, καβαλλάρην Πολίτην, διὰ κεφάλιν καὶ ἔδωκέν του ξ' [ἀνομάτους] ἀνθρώπους τῶν ἁρμάτων καβαλλάριδες, καὶ πεντῆντα ἀπεζούς. Καὶ ὅλους τοὺς πουρζέζιδες ὅπου ἦσαν μὲ τοὺς Βουργάρους(10) μὲ τὸν κοντοσταύλην 'γρικοῦν πῶς οἱ Γενουβίσοι ἐπέψαν κεφάλιν καὶ λαὸν νὰ βλέπουν, ἐτρέξαν τους καὶ ἐδῶξάν τους·

1) Ἀμαξαργιόν. Carriaggio. — 2) Πεντάγιαν. — 3) διότι ἔδωκεν καρτζὰ τοῦ Μουντολήφη διὰ νὰ βιττουαλιάσῃ τὴν Κερήνειαν. — 4) ἡ ἁρμάδα. — 5) ἐκουβάλισεν, ψ. καὶ ἐδήγησεν τὸ καστέλλιν. — 6) νὰ ποίσουν ἀγγάριον. — 7) καὶ εἶπάν το τῆς ῥήγαινας. — 8) ῥένταις. — 9) νὰ περισκοπᾷ εἰς τοῦτα. — 10) Βουργάδους.

καὶ εἶχαν μετά τους τζακράτορους καὶ δοξιότaις(1) καὶ ἐσύραν ἀπάνω τους σαΐταις καὶ βερετουνία, ὅτι μὲ μεγάλαις ἀνάγκαις ἐστράφησαν εἰς τὴν Κερηνείαν, καὶ ἐτρέξαν τους καὶ ἐσκοτωσᾶσιν πολλοὺς, καὶ ἐπιασᾶσιν(2) λ' Γενουβίσους καὶ ἐπῆράν(3) τους εἰς ταῖς φυλακαῖς τῆς Κερηνείας· καὶ ἦλθεν ὁ Μονομάχος, εἶπέν το τῆς ῥήγαινας καὶ τοὺς καπετάνους, καὶ πολλὰ ἐθυμώθησαν.

Παραῦτα ἔρισεν καὶ ἐδῶκάν τους ἄλλους σ' νὰ πᾶσι νὰ πολεμήσουν τοὺς πουρζέζιδες, καὶ ἐπῆγαν εἰς τοῦ Μόρφου γυρεύγοντά τους· καὶ δὲν τοὺς ηὗρασιν, ὅτι ἐπήρασιν ψουμὶν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Κερηνείαν, [καὶ ἐπέψαν καὶ τοῦ πρίντζη εἰς τὸν Ἅγιον Ἀαρίον, καὶ οἱ σ' Γενουβίσοι ἐστράφησαν] εἰς τὴν Λευκωσίαν. Καὶ ὁ κοντοσταύλης δὲν ἐπέψεν(4) νὰ πέψῃ νὰ κουβαλῇ ψουμὶν τῆς ῥηγάδας ἀπὸ τὸ Μόρφου καὶ ἀπὸ τὴν Πενταγίαν νὰ γεμώσῃ(5) τὴν Κερηνείαν καὶ τὸν ἅγιον Ἀαρίον. Ἀληθείᾳ οἱ Γενουβίσοι δὲν ἐπέψαν νὰ διαφεντεύγουν τοὺς πουρζέζιδες καὶ δὲν ἐπλάζουνταν(6), ὅτι εἶχασιν πιγαῖς(7), καὶ τὸ νὰ στρέφουνταν εἰς τὴν Λευκωσίαν, ἔρχουνταν καὶ ἐφορτόνασιν· καὶ ὅσαις φοραῖς ἐσμίκτησαν, εἶχαν τὸ χειρότερον οἱ Γενουβίσοι.

Καὶ εἰς τοῦτον ἕνας καβαλλάρης, ὀνόματι σὶρ Πιὲρ τὲ Κασὶν, θωρῶντα τὴν ἀνδρίαν τοῦ κοντοσταύλη [καὶ πῶς ἔβλεπε τὴν Κερήνειαν, καὶ ὁ πρίντζης] ἐδήγησεν τὸν ἅγιον Ἱλαρίον, ἐζήλευσεν καὶ ἐσυπίασεν πολὺν φουσάτον χωρὶς νὰ τοῦ 'πῇ τινάς· θεωρῶντα τοὺς Γενουβίσους πῶς ἐξηλοθρεῦγαν τὴν Ἀκροτικὴν, ἐπῆρεν τοὺς λᾶς τοὺς ἐσυμπίασεν καὶ ἐβλέπεν(8) ταῖς πόρταις τῆς Ἀμμοχούστου εἰς τιτοίαν λογὴν ὅπου δὲν εἶχαν καμμίαν(9) ζωήν. Ἐπαρακαλῆσαν(10) τοὺς τοπικοὺς νὰ βάλλουν [βουλὴν] νὰ σηκωθῇ ὁ καλὸς καβαλλάρης ἀπεκεῖ, διὰ νὰ 'μποῦν οἱ λᾶς νὰ τοὺς φέρουν νὰ

1) τζακρατόρους καὶ διοξόταις. — 2) ἐτρέξεν τους ὁ κοντοσταύλης καὶ ἐσκότωσεν πολλοὺς καὶ ἐπίασεν. — 3) ἐσύρεν. — 4) ἔπαυσεν. — 5) βιττουαλιάσῃ. — 6) τοὺς ἐμπλάζαν. — 7) σπίγαις. spioni. — 8) ἔβλεπεν. — 9) καμμιάν. — 10) Καὶ ἐπαρακαλέσαν.

τρῶσιν(1), καὶ νὰ 'βγοῦν καὶ 'κεῖνοι νὰ κουρσεύγουν· ὅτοσον ἐγίνετον(2) ὅτι ἐγανακτῆσαν καὶ ἐπῆγαν ὅλοι(3) εἰς τὸν ἅγιον Σέργιον(4), καὶ ἀπὸ 'κεῖ ἦτον τὸ διάβαν τοὺς 'Αμμοχουστιανοὺς, καὶ ἐκάθουνταν εἰς τὸν πύργον. Καὶ ἕνας κλέπτης χωργιάτης ὅπου ἔκλεφτεν καὶ ἔπαιρνέ τα κρυφὰ 'ς τὴν 'Αμμόχουστον, καὶ ἐνῶσάν τον(5), καὶ διὰ τὸν φόβον τοῦ σὶρ Πιὲρ τὲ Κασὶ δὲν ἐπῆγεν καπόσαις ἡμέραις νὰ πᾷ 'ς τὴν 'Αμμόχουστον, καὶ ἐστάθην ἔξω μετά τους, καὶ εἶδέν τους πῶς ἀπορημνίσαν καὶ πολλαῖς βίγλαις δὲν ἐπολομοῦσαν· διατὶ οἱ Γενουβίσοι ἐφοβήθησαν φόβον πολὺν καὶ δὲν ἐτόρμα νὰ ἐβγῇ τινὰς, καὶ τὸν νὰ 'πιάσαν ἐφουρκίζαν τον, οὐδὲ ἀπέξω νὰ ἐμπῇ ἔσω ἀποὺ ξαὐτόν τους καὶ ἐφουρκίζαν τους, καὶ οἱ λᾶς ὅπου ἦσαν μετά τον ἐγυρίζαν καὶ ἐπηγαίναν(6) ἔσω τους· καὶ ὅνταν τοὺς ἀποσκεπάσεν ὁ χωργιάτης καλὰ, ἔφυγεν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν 'Αμμόχουστον καὶ εἶπέν τους· Τίντα μοῦ διδοῖτε νὰ σᾶς 'πάρω ἐκεῖ ἀποῦ κοιμᾶται ὁ σὶρ Πιὲρ τὲ Κασὶν καὶ νὰ τὸν πιάσετε; Καὶ ἐκεῖνοι ἐφοβήθησαν μηπῶς καὶ παραβγάλλῃ τους(7) νὰ τοὺς βάλλῃ 'ς τὸ χέριν του· τότες εἶπέν τους· Δήσετέ με καὶ 'πάρτε με μετά(8) σας, καὶ ἅντα νὰ πιάσετε(9) τὸ νίκος, ποίσετέ μου ζωὴν, εἰ δὲ ἂν σᾶς τζενιάσω, δότε(10) μου θάνατον. Παραῦτα ἐβγῆκεν μία μεγάλη καὶ καλὴ συντροφία(11) Γενουβίσοι ἀπὸ 'σπέρας καὶ ἐφτάσαν ἀπανωθίον τους τὸ πρωτόπνιν, καὶ ηὗράν τους ἀπαὶ τὸν κόπον κοιμισμένους, θαρρουμένους, σφαλισμένους, κλειδωμένους· καὶ παραῦτα ἐτριγυρίσαν τοῦ πύργου(12) μὲ τὸ λαμπρόν. Καὶ τὸ νὰ 'ξυπνήσουν, ἐπαραδοθῆκαν τοὺς Γενουβίσους· καὶ ἐσβύσαν τὸ λαμπρὸν, καὶ ἐπίασαν τὸν σὶρ Πιὲρ τὲ Κασὶ καὶ καλὰ(13) ξ' ἀνομάτους, καλὰ παλληκάρια· καὶ οἱ ἄλλοι ἐλεῖπαν εἰς τὰ σπιτία τους καὶ ἐγλυτῶσαν. Καὶ τὸν καβαλλάρην ἐδῆσάν τον μὲ τοὺς δελοιποὺς, καὶ ἐπῆράν τον μὲ τοὺς δελοιποὺς εἰς τὴν 'Αμμόχουστον. Καὶ

1) ζωήν. — 2) τόσον ἐγίνην. — 3) οὖλοι. — 4) Σέργην. — 5) ὅπου ἔβλεπεν καὶ ἔμπαζεν εἰς τὴν 'Αμ. κρυφὰ, καὶ ἐκακονῶσάν τον. — 6) μετά του, εἶχεν πολλοὺς ὁποῦ ἦσαν ἀπεκεῖ κοντὰ, καὶ τὴν νύκταν ἐπ. — 7) μήπως καὶ θέλει νὰ τοὺς παραβγάλλῃ. — 8) ἐπάρτε με μητά. — 9) ποίσετε. — 10) δόστε. — 11) καντιτὰ ἀνθρῶποι. — 12) τὸν πύργον. — 13) μὲ τούς. et 60 huomini valorosi.

τὸν χωργιάτην ἐποϊκάν του μηνίον, καὶ εἶχάν τον εἰς μεγάλην τιμήν. Καὶ τούτη ἦτον ἡ πρώτη ἀντραγαθία τὴν ἐποῖκαν οἱ Γενουβίσοι, διότι πάντα τὸ νὰ βρέθηκαν εἰς τὸν πόλεμον ἐνικοῦσαν οἱ Κυπριῶταις.

Θωρῶντα οἱ Γενουβίσοι ὅπου ἤλθασιν, πῶς δὲν ἠμπορῆσαν(1) νὰ ἔχουν νίκην, ὅτι κατὰ τὸ ἐννοιάζουνταν νὰ 'πάρουν τὴν Κερηνείαν [καὶ] ἐμποδίζουνταν καθημέρι(2), πότε ἀπηδοῦσάν τους καὶ 'πολεμίζαν τους καὶ 'θανατόναν τους, ἐκάτσαν εἰς τὴν βουλὴν(3) καὶ εἶπαν· Ἄρχοντες, ἤρταμεν νὰ κάμωμεν, καὶ ὁ θεὸς ἔδωκέν μας τὴν Ἀμμόχουστον· τώρα ἤλθαμε νὰ 'πάρωμεν τὴν Κερηνείαν, φοβούμεσταν μὲν χάσωμεν τὰ ἤμερα διὰ τὰ ἀγρία(4)· μὲ τοῦ θεοῦ ἔχομεν τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ μὲν χάσωμεν διὰ τὴν Κερηνείαν τὴν Ἀμμόχουστον· ὅτι ἐμάθετε πῶς ἐκαταστῆσαν τὸν σὶρ Πιὲρ τὲ Κασὶν καὶ μὲ ὀλίγον φουσάτον ἐστενοχωρῆσαν τοὺς συντρόφους μας τῆς Ἀμμοχούστου(5), καὶ ἂν δὲν εἶχαν τὸν πιάσειν ἐψοφοῦσαν τῆς πείνας(6). Τώρα ὁ πρίντζης εἶναι εἰς τὸν ἅγιον Ἰλαρίον(7) καὶ ὁ κοντοσταύλης εἰς τὴν Κερηνείαν, καὶ δὲν κινοῦνται(8), ἀμμὲ ἐννοιάζουνται πῶς νὰ μᾶς σκοτώσουν καὶ νὰ 'πάρουν καὶ τὴν Ἀμμόχουστον ἀπαὶ τὰ χεργία μας· καὶ οἱ τοῖχοι τῆς Ἀμμοχούστου εἶναι χαμηλοὶ, μὲν πᾶν καὶ σκαλώσουν καὶ 'πάρουν την, ἀμμὲ νὰ μηνύσωμεν τοῦ ἀμιράλη νὰ τοὺς 'ψηλώσῃ, καὶ νὰ τὸν φοβερίσημεν(9) νὰ ῥίσῃ νὰ πολομοῦν καλαῖς βίγλαις 'μέραν καὶ νύκταν.

Καὶ ἤτζου ἐγίνετον· καὶ τὸ νὰ περιλάβῃ ὁ ἀμιράλης τὰ χαρτία ἔρισεν καὶ ἐψηλῶσαν τὰ τειχία ὅπου ἦσαν χαμηλὰ, καὶ ἐγύρεψε νὰ τὴν τριγυρίσῃ(10) μὲ τὴν θάλασσαν, νὰ τὴν ποίσῃ νησίν.

Τότες ἐπέψαν τὴν πατρίτζαιναν(11) εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἐπέψαν καὶ ἐκουρτζέψαν τὸ σπίτιν τοῦ πρίντζη(12), καὶ ηὗραν ὅτοσον λογάριν,

1) ἠμποροῦσαν. — 2) καθημερινόν. — 3) ἐποῦκαν β. — 4) ἄγρια. — 5) ἐστενοκόπισεν τὴν Ἀμμόχουστον. — 6) ἐψοφούσαμεν ἀπαὶ τὴν πεῖναν. — 7) Λαρίον. — 8) καμοῦνται. — 9) φοβερίσωμεν. — 10) τριγυριάσουν. — 11) γυναῖκαν τοῦ πρίντζη. la principessa. — 12) σπίτιν του.

ἀσῆμιν καὶ χρουσάφιν, πέτραις καὶ μαργάριν(1), καὶ πλῆθος δουκάτα, καὶ γρισία, καὶ καρτζὰ, ὅτι ἦσαν ἀκανητὸν νἄχαν κουντεντιαστῆν(2) οἱ Γενουβίσοι καὶ νἄχαν πάγειν(3)· ἀμμὲ [ὁ πρίντζης] ἦτον τόσα ἀκριβὸς, ὅτι ἐπῆραν τὴν γυναῖκάν(4) του καὶ τὸ 'δικόν τους, καὶ ἐκιντύνευγεν καὶ 'κεῖνος· καὶ εἰς τὸ ὕστερον ἐσκοτώθην. Τοῦτα παθάνουν(5) οἱ ἀκριβοὶ, καὶ χειρότερα τοὺς πρέπει! κρίσις θεϊκὴ ἦτον εἰς τὸ 'δικόν του. Ὅτι ἄνταν ἐκάτσαν εἰς τὴν βουλὴν καὶ ἐσύντυχε(6) διὰ τὸν ῥῆγα διὰ τὸ πλέρωμαν τοὺς ἐξόδους(7) τοὺς Γενουβίσους νὰ πᾶν εἰς τὸ καλὸν, εἶπεν· Ἄρχοντες, θωρεῖτε ὅτι οἱ Γενουβίσοι ἐπέσαν ἀπάνω μας, καὶ τὸ ῥηγάτον καταλυέται καθημερινὸν, καὶ σεῖς εἶστε μέρος τοῦ ῥηγάτου· ὁ ἀφέντης ὁ ῥήγας ζητᾷ ἀξ αὐτόν σας νὰ δώσετε ἀπαὶ τὸ ἐδικόν σας καὶ ἐκεῖνος ἀπαὶ τὸ ἐδικόν του, νὰ 'λευθερωθοῦμεν ἐξ αὐτόν τους νὰ πᾶν νὰ μᾶς ἀφήσουν. [Καὶ εἶπαν οὖλοι οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ καβαλλάριδες·] Τάξετε πασᾶναν μὲ φόβον θεοῦ κατὰ τὸ ἔχει, καὶ νὰ τὸ δώσωμεν ὅλοι καλὰ μετὰ χαρᾶς, ὡς χρέος ἀγρωνιζάμενον(8) εἰς τὴν αὐλήν. Καὶ εἶπαν· ἂς ἔνι τὸ νὰ δώσῃ πασαεῖς ὁμπρός μας, μηδὲν ποίσουν παιδία καὶ προγονία. Καὶ εἶπαν τοῦ πρίντζη ὡς πρῶτον· καὶ εἶπεν νὰ δώσῃ τ' μόδια κριθάριν ἀπαὶ [τὸ πραστειὸν] τὴν(9) Κολόταν, τὸ ἐπουλιέτον ιβ' καφιζία(10) εἰς τὸ λοκοτίνιν(11), ὅπου ἔξαζεν βυζάντια(12) σ', καὶ ἂς εἶχεν τακτῆν ν'(13) δουκάτα. Θωρεῖτε οἱ ἀκριβοὶ πῶς 'ξοδιάζουν περίττου παρὰ τοὺς φτηνούς! ὅτι ἂν εἶχεν δώσεν ν' δουκάτα(14), ἐδιδοῦσαν καὶ οἱ ἄλλοι καβαλλάριδες καὶ οἱ πουρζέζιδες καὶ ὁ ῥήγας ἕναν μιλοῦνιν, καὶ ἐθέλαν [κουντεντιάσειν τοὺς Γενουβίσους νὰ] πᾶν εἰς τὸ καλόν(15). Καὶ ἤτζου ἐπῆραν [τὸ 'δικὸν] τοῦ πρίντζη(16) περίττου παρὰ 'ναν μιλοῦνιν δουκάτα(17) καὶ τὴν γυναῖκάν του, καὶ 'κεῖνον

1) χρουσάφιν καὶ τζόγιαις καὶ μαργαριτάριν. — 2) κουντεντιάσειν. — 3) πᾶν. — 4) γεναῖκαν. — 5) Καὶ τοῦτο π. ὅλοι. — 6) ἐσυντύχαν. — 7) ὀξόδους. — 8) ἀγνωριζάμενον. — 9) τόν. dal prastio Colota. — 10) καφίσγια. — 11) bizanti. — 12) ὀνομίσματα. bisanti. — 13) προυμουτιάσειν σ'. — 14) 200 bisanti. — 15) εἰς τὴν ὀργὴν τοῦ θεοῦ. — 16) ὁποῦ τοῦ 'πῆραν. — 17) ἀσημοχρούσαφον, χωρὶς τοὺς δελοιποὺς, καὶ ἐπῆραν.

εἶχάν τον εἰς τὴν φυλακὴν (1), καὶ ἐπῆραν τὴν Ἀμμόχουστον καὶ ἐκδῦσαν τοὺς πτωχοὺς, καὶ αἰχμαλωτεῦσαν τοὺς καβαλλάριδες καὶ τοὺς πουρζέζιδες.

Θωρῶντα οἱ Γενουβίσοι τὸν βίον τὸν ἀμέτρητον τὸν ἐσυνπίασαν ἀπαὶ τὸν πρίντζην, πάλε ἐξανακουρσέψαν τὴν χώραν τὴν πικραμένην, καὶ καβαλλάριδες καὶ πουρζέζιδες καὶ τὸν πολὺν λαὸν, [καὶ ἐπῆραν καὶ τόσον βίον ἀπαὶ τὸν Λάχα Νεστούρην (2) καὶ τὸν ἀδελφόν του, ὁπού εἶχαν δύο μιλλούνια δουκάτα], καὶ τὰς δύο εὐγενικαῖς τῆς Ἀμμοχούστου καὶ τῆς Λευκωσίας ὁμοίως· καὶ τὸ δανεικὸν τὸ εἶχαν βάλλειν καὶ δὲν ἐπλερῶσαν, τώρα ἐπλερώθησάν το, καὶ ἐπῆραν πολὺν λογάριν· καὶ τούτη ἦτον ἡ γ' φορὰ ὅπου ἐκουρσέψαν τὴν Κύπρον, καὶ πολλοὶ ἐπεθάναν εἰς τὸ μαρτύριον (3).

Ὦ τῆς θεϊκῆς σοφίας! Ἄνταν ἐκουρσεῦσαν τὴν Λευκωσίαν ἐκουβαλοῦσάν τα εἰς τὸ σύνκριτον, καὶ τότες ἐφορτῶσάν τα εἰς τὰ καμηλία καὶ εἰς τ' ἁμάξια, τζαμιλοττία (4), ἀσῆμιν καὶ χρυσάφιν (5), [καὶ εἴ τι ἠῦραν διὰ νὰ τὰ] 'πάρουν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· καὶ ἔφυγεν ἕναν μικρὸν κοπέλλιν (6) καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Κερηνείαν, καὶ εἶπεν τοῦ κοντοσταύλη, τὸ πῶς μέλλει νὰ φορτώσουν τὸν βίον νὰ 'πάρουν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἐγὼ εἶμαι ἕναν παιδὶν ἀπαὶ 'κείνους ὅπου βαστοῦν τὸ λογάριν νὰ τὸ 'πάρουν, καὶ εἶναι φ' ἀνομάτοι· καὶ διατὶ εἶμαι Κυπριώτης, ἦλθα νὰ σοῦ τὸ ποίσω νῶσιν. Ὁ κοντοσταύλης εὐχαρίστην του καὶ ἔδωκέν του πολλὰ τίποτες (7), καὶ ἔβαλέν τον εἰς τὴν τζάμπραν του· καὶ μοναῦτα ὥρισεν καὶ ἐκαβαλλικέψαν φ' ἀνομάτους λᾶς τῶν ἁρμάτων καὶ ἐτρέξαν ὀπίσω τους, καὶ ἦλθαν (8) εἰς τὴν Σύβουρην εἰς τὸ ἀπλίκιν τὸ δεσποτικόν (9)· καὶ ἀρώτησεν (10), ἂν ἤξεύρουν ποῦ εὑρίσκονται [τὰ καμήλια καὶ τὰ ἁμάξια ἀποῦ εἶναι φορτωμένα]

1) ἦτον καὶ 'κεῖνος ἀποκλεισμένος εἰς τὸν Ἅγιον Ἱλαρίον. — 2) Lachanopuli. — 3) et tutta la isola l'hanno corsigiato, et hanno tolto tante richezze, et lo lassarono deserto, et li Hebrei, et hanno tormentato molti per farli confessar dove tenivano la loro roba nascosta. — 4) τζαμιλόττια. — 5) χρουσάφιν. — 6) ἕνας παίδιος. — 7) καὶ ἐκανίσκεψέν τον. — 8) ἐφτάσαν τους. — 9) casal Siguri nel albergo di patron. — 10) ἀρωτῆσαν.

μὲ τὸ λογάριν· καὶ εἶπάν του, καὶ εἶναι εἰς τὴν Ἀσκίαν(1), καὶ κοιμοῦνται. Πάραυτα εἶχεν(2) βουλὴν ὁ κοντοσταύλης μὲ τὸ φουσάτον, ἂν τοὺς φανῇ νὰ πᾶν εἰς τὴν Ἀσκίαν(3), οὒ(4) νὰ τοὺς ἐγδεκτοῦν(5) ὧδε· καὶ εἶπάν του — ἂν πᾶμεν καὶ πάρωμεν τὸ πρᾶμμαν ἀπαὶ τὴν Ἄσκιαν ὡς που νὰ περιποιθοῦμεν, φεύγουν καὶ πολομοῦν νῶσιν, καὶ τὸ διάστημαν τῆς Ἀμμοχούστου εἶναι κοντὰ καὶ τρέχουν καὶ ἐφτάνου μας, καὶ θέλομεν κιντυνέψειν· ἀμμὲ ἄφησε νἄρτουν ὡς τὴν Σίνταν(6), ν' ἀπομακρίζουν, καὶ 'κεῖ μὲ τὸ θέλημαν τοῦ θεοῦ θέλομεν τὸ 'πάρειν(7). Καὶ ἄρεσεν τοῦ κοντοσταύλη. Τότες ἤρταν εἰς τὴν Σίνταν καὶ ἔρισεν καὶ ἀπεζέψαν, καὶ ἐβγάλαν τὰ χαλινάρια, καὶ ἀνοῖξαν τὸ ὀργίον(8) καὶ ἐπῆραν κριθάριν καὶ ἐταγίσαν τ' ἀλόγον(9) πασανοῦ πινάκιν, καὶ 'κεῖνοι ἀναπαύγουντων, καὶ ἀκρόνουνταν. Καὶ ἀναφάναν δ' Ἀλαμάνοι ὅπου εἶχαν μηνίον τοὺς Γενουβίσους καὶ ἔρκουνταν ὁμπρὸς καὶ 'παῖρναν σκοπόν· καὶ παραῦτα ὥρισεν ὁ κοντοσταύλης καὶ ἐχαλινῶσαν τ' ἄλογα καὶ ἐκαβαλλικέψαν, καὶ ἐδῶκαν ὄνομαν Σαντζουλία(10), ὅτι ἦτον ἀργά· καὶ ηὗραν τοὺς δ' Ἀλαμάνους, καὶ ἐπέσαν ἀπάνω τους, καὶ μοναῦτα ἐπροσκυνίσαν τον(11)· καὶ ἐπαράθησαν(12) τοῦ κοντοσταύλη, καὶ ἀρωτῆσάν τοις(13) ἂν θέλουσι νὰ σταθοῦν εἰς τὴν ῥόγαν του, οἱ ποῖοι(14) ἐστάθησαν καὶ ἐποῖκάν του ὅρκον· καὶ ἀπὸ ξαὐτῆς τους ἐμάθαν πῶς ἔρκουνται τ' ἀμαξία καὶ τὰ καμηλία(15). Καὶ τότες ἐπῆγεν(16) ὁ κοντοσταύλης καὶ τὸ φουσάτον ἀπάνω τοὺς Γενουβίσους· καὶ μοναῦτα ἐβάλαν φωνὴν οἱ Βουργάροι καὶ ἀρχέψαν εἰς τὰ δοξαρία(17), καὶ ἐφωνάξαν — βίβα ῥὲ Πιέρ! τὸ ἑρμηνεύεται, ζῇ ὁ ῥὲ Πιέρ· καὶ ἐπεθάναν οἱ Γενουβίσοι, καὶ οὒλους ἐκατακόψαν τους. Καὶ ἀπαὶ 'κείνους μερτικὸν(18) ἐχώστησαν ἀποὺ κάτω 'ς τ' ἀμαξία(19), καὶ διατὶ ἦτον σκοτεινὰ δὲν τοὺς εἴδασιν· καὶ ἄνταν ἐβγῆκεν ὁ ἥλιος(20), οἱ

1) Ἄσκιαν. — 2) 'ποῖκεν. — 3) Ἄσκιαν. — 4) ἤ. — 5) ἐκδεχτοῦμεν. — 6) casal Sinta. — 7) ἀπηδοῦμεν καὶ 'παίρνομέν το. — 8) ὀργιόν. li granari. — 9) ἄλογα. — 10) Σὰν Τζουλία. S. Giulian. — 11) τους. — 12) ἐπαραδόθησαν. — 13) τους. — 14) πγοιοί. — 15) τὰ καμήλια καὶ τ' ἀμάξια. — 16) Καὶ ὅσον ἀναφάναν ἔτρεξεν. — 17) δοξάργια. — 18) πεντέξη. — 19) ἀμάξια. — 20) ἐξηφώτισεν.

Βουργάροι ὅπου 'μεῖναν ὀπίσω, εἶδάν τους καὶ ἐπῆγαν νὰ τοὺς σκοτώσουν μὲ τὰ κονταρία καὶ σπαθία· καὶ ἕνας δοῦλος λεγόμενος Μπαξὶς 'νοῦ σακκουμάνου τὸν ἐκράζαν Κοσμᾶ Μαχαίρα, καὶ ὁ σακκουμάνος ἄλλαξεν τὸ ὄνομάν του καὶ ἔκραζέν τον 'Αντώνιον, ὁ ποῖος ἐκαβαλλίκευγεν, καὶ ἦτον εἰς τὸν τόπον τοῦ μαστόρου του, διατὶ ἐπῆγεν ὁ μάστρος του μὲ τοὺς λοιποὺς συντρόφους καὶ ἀφῆκαν τοὺς Βουργάρους νὰ τοὺς βλέπουν καὶ τὸ παιδὶν τοῦτον· καὶ ἄνταν εἶδαν τὸ θέλημάν τους καὶ 'θέλαν νὰ σκοτώσουν, ἔβαλεν φωνὴν ὅσην ἐδύνετον ἀπαὶ τὴν μερίαν τοῦ ἀφέντη τοῦ κοντοσταύλη· Μηδὲν τορμήσετε νὰ τοὺς ἐγγίσετε, ὅτι ἐπαραδόθησαν εἰς τὸν μάστρον μου, καὶ ἀφῆκέν με καὶ βλέπω τους ὥς που νὰ στραφῇ μὲ τὸν ἀφέντην τὸν κοντοσταύλην! Καὶ ἄνταν ἐξημέρωσεν, ἀφέντης ὁ κοντοσταύλης ἐστράφην, ὅτι εἶχεν πάγειν ὀμπρὸς μὲ τὸ φουσάτον του διὰ ν' ἀποσκεπάσῃ μηδὲν πηδήσουν καὶ ποίσουν δισπλαζίριν, καὶ ηὗρέν τους παραδομένους εἰς τὸ παιδὶν τὸν 'Αντώνην Μαχαιρᾶν· διότι ἔξευρε φράγγικα, καὶ τὸ νὰ ξηφωτίσῃ καὶ νὰ 'δοῦν τοὺς Βουργάρους πῶς ἔμελλε νὰ τοὺς σκοτώσουν, ἐβάλαν τον φωνὴν φράγγικα· Διὰ τὸν θεὸν παραδιδούμεθά σου καὶ γλύτωσ' μας! Τότες ὥρισεν ὁ κοντοσταύλης καὶ 'δῆσάν τους καὶ ἐφέραν τους ζωντανοὺς εἰς τὴν Κερηνείαν, καὶ τὸ πρᾶμμαν ἐφέραν το εἰς τὴν Τρυπημένην(1), καὶ 'κεῖ ἀπεζέψαν τὸ πρᾶμμαν ἀπαὶ τ' ἁμαξία καὶ ἐφορτῶσάν τα εἰς τὰ καμήλια, ὅτι οἱ Γενουβίσοι νὰ πᾶσιν γλήγορα καὶ ἀποφορτῶσαν τ' ἁμάξια, καὶ ἐβάλαν τα ὅλα ἀπάνω 'ς τὰ καμήλια, καὶ ἐξέβησαν ἀπαὶ τὴν Τρυπημένην καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Κερηνείαν. Καὶ τ' ἁμαξία τοὺς περβολάριδες ἀποφορτῶσάν τα καὶ 'στράφησαν· θωρῶντα οἱ Γενουβίσοι ἀρωτῆσάν τους· Ποῦ 'ναι τὸ πρᾶμμαν τὸ ἐβαστούσετε(2); Καὶ εἶπάν τους, πῶς ὁ κοντοσταύλης(3) τὸ πρᾶμμαν ἐπῆρέν το, καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἄλλους

1) casal Tripimeni. — 2) Καὶ τ' ἁμάξια ἦτον τοὺς περβολάριδες· καὶ ξηφορτόνοντά τα ὁ κοντοσταύλης, ἐστράφησαν εἰς τὴν Λευκωσίαν· καὶ ἐμπλάσαν τους οἱ Γενουβίσοι ἀποῦ 'μεῖναν μερτικὸν καὶ ὑπηγαῖναν εἰς τὴν 'Αμμόχουστον, καὶ ἀρωτοῦν τοὺς ἁμαξάριδες, ποῦ εὐκαιρέσετε τὰ πράμματα; — 3) πῶς ἀπῆδησεν ὁ κοντοσταύλης μὲ πολὺν φουσάτον, καί.

ἐσκοτῶσαν, καὶ ἄλλους ἐπῆραν αἰχμαλώτους καὶ ἐπῆρέν τους εἰς τὴν Κερηνείαν.

Παραῦτα οἱ Γενουβίσοι ἐδηγήθησαν καὶ ἐκαβαλλικεῦσαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν στράταν τῆς Κερηνείας [συνεπαντῆς τοῦ κοντοσταύλη] τὸν γενουάριον ᾳτογ' Χριστοῦ, καὶ πολλὰ ἐπαραδάρτησαν, καὶ ψέματα ἐκοπιάσαν, καὶ 'μάθαν πῶς τὰ 'πῆραν καὶ 'βάλαν τα εἰς τὴν Κερηνείαν κατευωδωμένα, καὶ ἐστράφησαν εἰς τὴν Λευκωσίαν θλιμμένοι μὲ ἀναστεναγμοὺς καὶ πόνους. Θωρῶντα τούτην τὴν ζημίαν, καὶ φόβον καὶ σκοτωμοὺς καθημερινὸν ἀπαὶ τὸν κοντοσταύλην, ἐπῆραν βουλὴν εἰς τίντα λογὴν νὰ βάλλουν τὸν κοντοσταύλην εἰς τὰ χεργία τους, καὶ εἶπαν μεσόν τους — ἐμεῖς ἤλθαμεν μὲ τὴν ῥήγαιναν μὲ τὸν ὁρισμὸν τοῦ ῥηγὸς νὰ μᾶς παραδώσουν τὴν Κερηνείαν, καὶ ἀς πᾶμε νὰ τὴν ἀναγκάσωμεν νὰ πᾶμεν· καὶ 'παίρνοντα τὴν Κερηνείαν, ἐκεῖ νὰ κωνηγήσωμεν καὶ τὸν κοντοσταύλην, καὶ εἰς τοῦτον τὸν μόδον θέλομεν βάλλειν εἰς τὴν ἐξουσίαν μας ὅλον τὸ ῥηγάτον τῆς Κύπρου. Τοῦτος ὁ λόγος ἄρεσεν ὅλους· καὶ ἄνταν ἐποῖκαν τὴν βουλὴν, ἐπῆγαν εἰς τὴν ῥήγαιναν, καὶ εἶπάν της ταπεινὰ καὶ κουρτέσικα· Κυρά μου, ἐμεῖς ἀφήκαμεν τοὺς τόπους μας καὶ τὸ 'δικόν μας καὶ ἤλθαμεν νὰ σοῦ ποίσωμεν ἐκδίκησιν (1) ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς σου τὸν κοντοσταύλην καὶ τὸν πρίντζην, καὶ νὰ τὴν βλέπωμεν (2) διὰ τὸν ἠγαπημένον σου υἱόν· καὶ διὰ λόγου σας ἐμείναμεν ὡς καὶ τώρα, ἔχομεν ις' (3) ἡμέραις· διὰ τοῦτον, ἂν ὁρίζῃς, νὰ πᾶμεν νὰ 'πάρωμεν καὶ νὰ αἰχμαλωτίσωμεν τὴν Κερηνείαν (4). Ἡ ποία τοὺς εἶπεν· Καλοί μου φίλοι, ἀς πᾶμεν! ἀποὺ μέν' μὲν ἔχῃ

1) βετέτταν. vendetta. — 2) βλεπίσωμεν τὸ ῥηγάτον. — 3) ιε'. — 4) dieci giorni, et ogni di recevemo ogni dispiacer et ne hanno amazzati et maltrattati, et forsi che si fa con il vostro conseglio, per il chè, se non è de vostro ordine il mal che ne vien fatto, era cominiciato contra de voi, che vi hanno amazzato il buon re Pier, et cosi si affaticano per estirparvi et tuorvi il regno, e se vi piace che noi adiamo a Cerines, chie ne la consegna il contestabile, secondo il commandamento del sign · Re vostro figliolo, et tolendo Cerines pigliaremo tutti.

κώλυμαν. Καὶ ἐκαβαλλίκεψεν ἡ ῥήγαινα ἀπάνω τῆς θαυμαστῆς μούλας τοῦ ἀνδρός της ῥὲ Πιὲρ, ὀνόματι Μαργαρίτα, καὶ ἔκατσεν ἀπάνω τῆς θαυμαστῆς μούλας γυναικεῖα(1), καὶ ἐπαράγγειλεν τοῦ σκουτιέρη της, ὀνόματι Πουτζουρέλλο(2), νὰ κρατῇ μετά του τὰ φτερνιστηρία της, καὶ ἄντα τοῦ νέψῃ, νὰ γυρίσῃ τὸ πόδιν της νὰ κάτσῃ ἀνθρωπινά, [καὶ φόρης' μου τὰ φτερνιστήρια]· ἡ ποία ἦτον κουντέντε, ὅτι τὰ φουσάτα ἐγδέχουντάν την. Καὶ ἄνταν ἦλθεν κοντὰ εἰς τὴν Ἀνιχίαν(3), οἱ Γενουβίσοι ἔρχουνταν πόδιν, πόδιν, καὶ ἐννοιάζουνταν, παίρνοντα τὸ κάστρον πῶς νὰ τὸ βλεπίσουν, καὶ ποίους νὰ βάλλουν νὰ τὸ βλέπουν· καὶ ἄνταν ἐνέβην ἡ ῥήγαινα εἰς τὸ ἀνήφορον, ἔνεψεν τοῦ Πουτζουρέλλου καὶ ἐγύρισεν τὸ πόδιν της καὶ ἐφόρησέν της τὰ πτερνιστηρία, καὶ ἔσφιξεν τὴν μούλαν καὶ ἐπήγαινεν· τότες ἐβάλαν φωνήν· Ὅ,τις θέλει νὰ ἔρτῃ, ἂς ἔρτῃ, καὶ ἀπoῦ δὲν θέλει νἄρτῃ ἂς πάγῃ εἰς τὴν φούρκαν! Καὶ μεναῦτα ἔμπλασεν ἡ ῥήγαινα τοῦ σάτου(4), καὶ ἐπροσδέκτησάν την πολλὰ τιμημένα. Καὶ ἄνταν ἐποσώθησαν(5) οἱ Γενουβίσοι, ἀπήδησαν(6) οἱ Βουργάροι μὲ τὰ δοξάρια καὶ 'ϑῶξάν τους, ὁμοίως οἱ τζακρατόροι ἀποὺ τὰ ἐγκρύμματα, καὶ ἐκαταπληγῶσάν τους, καὶ [μετὰ] πολλῆς ἀντροπῆς ἐστράφησαν κακόκαρδοι εἰς τὴν Λευκωσίαν. Καὶ τὴν ῥήγαινα ἐπῆράν την εἰς τὴν Κερηνείαν μὲ τὴν ὑποταγήν της καὶ μὲ τὸ 'δικόν της. Τότες ἦρτεν ὁμπρός της ὁ Δημήτρης Τανίους(7) ὁ γραμματικός της, καὶ ἐπροσκύνησέν την καὶ εὐχαρίστην της, καὶ εἶπέν της· Ἄ, κυρά μου, τίντα κακὸν ἐποῖκα τῆς αὐθεντιᾶς σου καὶ ἐφυλακίσες(8) με; σάντες τῆς(9) χάριτας ἀποῦ 'θέλες νὰ μοῦ ποίσῃς! ὅτι ἐπειδὴ ἀξιωθῆκα καὶ ἐφέρα σου τὸ χαρτὶν, νὰ μείνω ἀρεστιασμένος, ὡς που νἄρτῃ ἡ ἀφεντιά σου! ὅμως ὁ θεὸς νὰ σὲ πολυχρονῇ. Καὶ ἀπολογήθην του ἡ ῥήγαινα καὶ εἶπέν του· Γιέ μου Δημήτρη, ὁ θεὸς τὸ 'ξεύρει(10), ὅτι ἐπῆρα τόσον φόβον, ὅνταν μοῦ εἶπες τὰ μαντάτα, κακὰ 'μπόρε νὰ φυλαχθῇ εἰς

1) γυναικήσια. — 2) τοῦ Πουτζουρέλλου. — 3) Ἀνίχιαν. — 4) φουσάτου τοῦ κοντοσταύλη. — 5) ἀπεσῶσαν. — 6) ἀπηδῆσαν. — 7) Τανιέλ. Daniel. — 8) ἐφυλάκισές. — 9) τοῦταις εἶναι ἡ. — 10) γινώσκει.

τοὺς παιδίους, ὅτ' εἰ(1) εἶχαν ἐβγῆν ἀπαὶ τὰ χείλη σου, ἤμουν σκοτωμένη, ὁμοίως καὶ ὁ τρισάκριβός μου υἱὸς ὁ ῥήγας, καὶ τὸ νησὶν ἤθελεν αἰχμαλωτευθῆν· ὄχι διὰ τόσον ἔλθοντός σου εἰς τὴν Κερίαν ἔλειψέν σου τίποτες(2). Ναὶ, εἶπέν της, κυρά μου, τὸ πρόσωπον τῆς ἀφεντιᾶς σου! ἀμμὲ ὁ καλοπίχερος ὁ καβαλλάρης ὁ καπετάνος(3) ἐποϊκέν μου περίττου παρὰ ποῦ πρέπει(4), καὶ εἰς τὴν μακάριάν σου ζωὴν ἀποῦ τὸν ὥρισες καὶ εἰς τὴν ζωήν του. Καὶ μοναῦτα ὥρισεν καὶ ἐπιντῶσαν τὸ μηνιόν του ἀπάνω εἰς τὸ εἶχεν ὑπέρπυρα(5) ρ' τὸν χρόνον, καὶ ἐμήνυσεν χαρτὶν τοῦ σὶρ Πὸλ Μαριτζᾶ(6) τοῦ ἐμπαλῆ τῆς αὐλῆς της νὰ τὸ πιντώσῃ μοναῦτα(7).

Ἔδωκεν ἡ ῥήγαινα τοῦ μαγείρου της καρτζὰ νὰ πᾷ ν' ἀγοράσῃ ὄρνιθες διὰ τὸ φᾶν της διὰ τὸν δεῖπνον· τότες ἀρχέψαν οἱ λᾶς καὶ 'μουρμουρίζαν· Ποῦ ναὔρωμεν κρηάτα(8) καὶ ὀρνιθία διὰ τὸν κοντοσταύλην καὶ τὴν ῥήγαινα, καὶ σιτάριν καὶ ἄλλην φαγοῦραν; καὶ 'κεῖνον τὸ ἔχομεν(9) εἶναι πολλὰ ὀλίγον, [καὶ ὁ λαὸς εἶναι πολὺς], τίντα(10) νὰ γενοῦμεν, ἂν μᾶς παρακάτσουν οἱ Γενουβίσοι; Ὁ κοντοσταύλης ἦτον ἀπλικεμένος εἰς τὸ ἀπάνω κάστρον(11), καὶ ἡ ῥήγαινα εἰς τὸ 'ξώκαστρον· καὶ μοναῦτα ὁ κοντοσταύλης ἐκατέβην, ἐμπροσδέκτην της, καὶ ἐπαρακάλεσέν την νὰ πάγῃ ἀπάνω, καὶ δὲν ἀκοῦσεν λαλῶντα· Ἔχω ἀποταγὴν πολλὴν καὶ δὲν ἠμπορῶ νὰ φυλακιστῶ. Καὶ ἐπαράδωκέν της τ' ἀνοικταρία καὶ δὲν ἄκουσε νὰ 'πάρῃ(12), εἶπέν του· Ὁ θεὸς ἔρισέν με εἰς τὴν βλέπισίν σου, καὶ σοὺ μοῦ διδοῖς τ' ἀνοικτάρια; κράτε τα καὶ βλέπε τα διὰ τὸν ἀδελφοτέκνον(13) σου. Τότες ἡ ῥήγαινα ἐγρίκησεν τὸν γογγυσμὸν τοῦ λαοῦ διατὶ δὲν εἶχαν νὰ ζήσουν, ἔρισεν καὶ ἐκράξαν τὸν καπετάνον καὶ τοὺς μαστόρους καὶ ὅλον(14) τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ καὶ εἶπέν τους· Ἄρχοντες, ἐγὼ ἦλθα ὧδε νὰ φύγω ἀπαὶ τοὺς ἐχθρούς μου, ἀμμὲ δὲν ἤρτα νὰ μὲ μαντενιάζετε(15)· μὲ τὴν δύναμιν

1) ὅτι ἄν. — 2) καὶ σοὺ ἔχοντα καὶ ἦλθες εἰς τὴν Κερήνειαν, δὲν σοῦ ἔλειψεν τίποτες. — 3) ὁ κοντοσταύλης. — 4) μοῦ ἔπρεπεν. — 5) ὀνομίσματα. besanti. — 6) Πόλου Μαρίντζα. Pol Marzà. — 7) νὰ τὸ βάλλουν εἰς τὸ βιβλίον. — 8) ναὔρου κρηάς. — 9) τὸ ἔφερεν ὁ κοντοσταύλης. — 10) Ἴντα. — 11) καστέλλιν. — 12) δὲν ἠθέλησε νὰ τὰ ἀτζετιάσῃ. — 13) ἀδελφότεκνόν. nevodo. — 14) οὖλον. — 15) μαντενιάσετε.

τοῦ θεοῦ ἔχω διὰ λόγου μου καὶ διὰ λόγου σας. Τότες ἔρισεν καὶ ἐκράξαν τὸν Δημήτρην τὸν γραμματικόν της καὶ εἶπέν του· Φέρε μου τὰ καρτζὰ τὰ βαστᾷς ὧδε(1)! Καὶ ἐβαστάξαν καὶ 'φέραν τα ὀμπρός της ν'(2) χιλιάδες γρόσια, χωρὶς τὰ δουκάτα καὶ τὰ καρτζὰ τὰ μικρά· τότες εἶπεν τοῦ καπετάνου· Πέψε μου ἀπὸ τοὺς λᾶς τῆς Κιρηνείας νὰ πᾶν εἰς [ὅλην] τὴν ἀνορίαν ν' ἀγοράσουν πᾶσα πρᾶμμαν τοῦ φαγίου(3). Καὶ ἤτζου ἐγίνετον· καὶ ἐπῆγαν, καὶ ἐφέραν καὶ 'γεμῶσαν τὸ κάστρον σιτάριν καὶ κριθάριν, σφακτὰ, χοιριδία, ὀρνιθία, τυρία, καὶ πᾶσα καλόν. Μεσὸν τοῦ κοντοσταύλη καὶ τῆς ῥήγαινας ἐγέμωσεν τὸ κάστρον πᾶσα πρᾶμμαν τὸ ἐχρήζετον, καὶ ἐβλεπήθην καλὰ καὶ δυνατὰ, ὡς γοῖον νὰ τὸ 'γρικήσετε παράμπρος(4).

Μέσα εἰς τούταις ταῖς ταραχαῖς(5) καὶ τὰ ἀργίσματα τοὺς Γενουβίσους, κανεὶς δὲν ἐστράφη νὰ πᾷ(6) πρὸς τὴν 'Ρόδον· εἶχεν πέντε μῆνες, καὶ οἱ 'Ροδῖταις ἐπεθυμοῦσαν νὰ μάθουν μαντάτον· ἐθαυμάστην(7) ὁ μέγας μάστρος καὶ ἁρμάτωσεν μίαν γαλιότταν καὶ ἐμπῆκεν μέσα καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Κύπρον. Τὸν γεννάρην ᾳτογ' Χριστοῦ ἦλθεν εἰς τὴν 'Αμμόχωστον, καὶ ἐγύρεψε νὰ 'μπῇ μεσόν(8) τους νὰ τοὺς σώσῃ(9). Θωρῶντα οἱ Γενουβίσοι ὅτι ἐκατακουρσέψαν τὸ ῥηγάτον, καὶ τίποτες δὲν εἶχαν οἱ λᾶς(10), καὶ ἦσαν ἐννοιασμένοι, καὶ ὁ μέγας μάστρος ἐπλημμέλαν πολλὰ καὶ τίποτες δὲν ἠμπόρησε νὰ ποίσῃ, ἀπαὶ τὴν πλῆξιν ἀστένησεν καὶ ἐπέθανεν τὸν φευρουάρην ᾳτογ' Χριστοῦ, καὶ ἐθάψαν τον εἰς τὸν ἅγιον 'Ιωάννην εἰς τὸ Σπιτάλιν τῆς Λευκωσίας τῇ ις' φευρουαρίου, καὶ ἐστράφην τὸ ξύλον εἰς τὴν 'Ρόδον.

Τώρα νὰ 'ξηγηθοῦμεν τοὺς πολέμους ἀποῦ ἐπολεμίζαν ἀποῦ ἦτον ἀπαὶ τὸν θεὸν φυλαμένη τὴν Κερηνείαν οἱ Γενουβίσοι.

Καὶ τῇ ιδ' ἰανουαρίου ᾳτογ' Χριστοῦ ἐφουσκῶσαν τὸν ῥὲ Πιὲρ λαλῶντά

1) ἔχεις εἰς τὸ χέριν σου. — 2) Καὶ ἔφερέν της πεντῆντα. — 3) φαούραν. — 4) παραμπρός. — 5) ταραχιαῖς. — 6) τινὰς δὲν ἐπήγαινεν. — 7) καὶ εἶχέν το θαυμαστόν. — 8) μέσον. — 9) 'σάσῃ. — 10) ἐπτωχύναν το, καὶ οἱ λᾶς ἦσαν ἐννοιασμένοι.

του — ἐδιαμερίστησαν οἱ θειοί σου τὴν Κύπρον, ὁ νεῖς(1) ἐπῆρεν τὸ ἅγιον Ἤλαρίον καὶ ὁ ἄλλος τὴν Κερηνείαν· ἐσέναν ἴντα σοῦ 'μεῖνεν; εἶπέν τους — καὶ τίντα ἐμπορῶ νὰ ποίσω ἐγὼ πτωχὸν ὀρφανὸν, ἀποκλεισμένον εἰς τὰ χεργία σας; ἴντα νὰ ποίσω; Εἶπάν του — ἔβγα ἔλα μετά μας νὰ τὴν πολεμίσωμεν(2). Εἶπέν τους — εἰς τὸν ὁρισμόν σας, νὰ τὴν πολεμίσωμεν! — Καὶ νὰ 'πάρωμεν [καὶ βεντέτταν ἀπὸ τὸν κοντοσταυλην] καὶ νὰ σοῦ τὴν δώσωμεν. Καὶ ἁρματώθην ὁ ἀμιράλης τοὺς Γενουβίσους ὁ σὶρ Πιὲρ τὲ Κάμπε Φρεγγοῦγγε μὲ τὸν ῥήγα μὲ β ἀνθρώπους τῶν ἁρμάτων, καὶ ἤρταν εἰς τὸ Δίκωμον καὶ ἐκεῖ ἐποῖκαν τὴν κατούναν τους, διατὶ ἐφοβοῦνταν νὰ διαβοῦν τὸ Διάβαν, [διατὶ ἦτον στενὸν καὶ] ὅτι ἐβλέπαν οἱ Βουργάροι καὶ ἄλλοι πολλοὶ λᾶς τῶν ἁρμάτων. Τότες ἐπέψαν μίαν καλὴν συντροφίαν λᾶς τῶν ἁρμάτων νὰ πᾶν νὰ διαβοῦν. Τὸ Διάβαν εἶναι στενὸν, καὶ λᾶς πολλὰ ἐβλέπαν καὶ ἀπ' ὧδε καὶ ἀπὸ 'κεῖθεν· καὶ πολλὰ ἐσφίκτησαν νὰ διαβοῦν οἱ Γενουβίσοι καὶ δὲν ἠμπορῆσαν, καὶ λαβωμένοι καὶ ἀντροπιαμένοι ἐστράφησαν εἰς τὴν κατούναν. Θωρῶντα ὁ ἀμιράλης ἔπεψεν πολλοὺς καὶ πολλαῖς φοραῖς, καὶ ἐστρέφουντα ὡς τὸ πρῶτον· καὶ ἀφῆναν καὶ ἐδιαβαῖναν μερτικὸν, καὶ ἐπιάναν τους καὶ ἐπέμπαν τους εἰς ταῖς φυλακαῖς εἰς τὴν Κερηνείαν· καὶ πολλοὶ ἐσκοτώθησαν. Καὶ ἐποῖκαν εἰς τοῦτον τὸν πειρασμὸν ἡ' ἡμέραις εἰς τὸ Δίκωμον, καὶ 'πλημμελοῦσαν 'μέρα νύκταν, καὶ ἐστρέφουνταν μὲ πᾶσαν ἀντροπὴν καὶ ζημίαν.

Θωρῶντα ταῖς ἀγανάκτησες ταῖς ἐδιαβάζαν τὰ φουσάτα τοὺς Γενουβίσους, εἶπαν τοῦ ἀμιράλη· Φαίνεταί μας ὧδε θέλετε(3) ν' ἀποθάνωμεν· θωροῦμεν πῶς καθημερινὸν πᾶμεν καὶ κατακόβγουν μας, ἂς στραφοῦμε νὰ πᾶμεν ἔσω μας!

Καὶ τῇ κβ' ἰανουαρίου ἐκαβαλλικέψαν νὰ στραφοῦν εἰς τὴν Λευκωσίαν. Καὶ θεωρῶντά τους μὲ τὸν ῥῆγα ἕνας παπᾶς Ῥωμαῖος ἐρώτησέν τους· Τίντα ἔχετε καὶ πλημμελᾶτε; Οἱ Γενουβίσοι ὡς γνωστικοὶ ἐκομπῶσαν τὸν παπᾶν, εἶπάν του· Πατέρα μου, οἱ θειοῦδες τοῦ ῥηγὸς ηὗραν τον ὀρφανὸν

1) ἕνας. — 2) νὰ πᾶμεν νὰ πολεμίσωμεν τὴν Κερήνειαν. — 3) πῶς μᾶς ἔφερες ὧδε.

καὶ πτωχὸν, καὶ ἐμοιράστησαν τὸ νησίν του, ὁ πρίντζης ἐπῆρεν τὸν ἅγιον Ἱλαρίον, καὶ ἡ ῥήγαινα καὶ ὁ κοντοσταύλης ἐπῆραν τὴν Κερηνείαν, καὶ ἐφέραμέν τον νὰ [τὰ 'πάρωμεν νὰ] τοῦ τὰ δώσωμεν· καὶ κάθουνται εἰς τὸ Διάβαν καὶ δὲν ἠμποροῦμεν νὰ πᾶμεν νὰ τοῦ τὰ δώσωμεν τὸ ἐδικόν του, νὰ πᾶμεν καὶ ἐμεῖς ἔσω μας. Ἐννοιάστην ὁ παπᾶς ὅτι οἱ Γενουβίσοι λαλοῦν του ἀληθείαν, καὶ θωρῶντα τὸν ῥῆγα πικραμένον εἶπέν τους· Διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ καλοῦ μου αὐθέντη νὰ σᾶς 'πάρω ἀπ' ἄλλην στράταν καὶ νὰ τζακίσετε τὸ φουσάτον ὅπου εἶναι εἰς τὸ Διάβαν, καὶ ἀπεκεῖ ἂν ἠμπορήσετε νὰ 'πάρετε τὰ κάστρη, καὶ σεῖς οἱ καβαλλικεμένοι νὰ πᾶτε εἰς τὴν Λευκωσίαν. [Καὶ 'γρικῶντα οἱ Γένουβίσοι] ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην καὶ ἀκλουθῆσαν τοῦ παπᾶ, καὶ ἔμπασέν τους ἀπαὶ τὸ μονοπάτιν, καὶ [ἐπῆγαν καὶ] ηὗράν τους ἀμέριμνους· ὅτι οἱ λᾶς τῶν ἁρμάτων καὶ οἱ Βουργάροι θωρῶντα τὰ μακελλεῖα τὰ ἐποῖκαν τοὺς Γενουβίσους, καὶ θωρῶντά τους πῶς δὲν ἐτορμοῦσαν νὰ ἔλθουν πλεῖον, ἀμεριμνῆσαν καὶ ἐκάθουνταν κάτω χαμηλά· καὶ τότες ἐπῆραν ἀποὺ 'πάνω κάτω· οἱ Βουργάροι καὶ οἱ λοιποὶ εἶδαν ὀλίγους Γενουβίσους καὶ ἔρχονταν ἀπαὶ τὴν στράταν, ἐτρέξαν, καὶ εὑρέθησαν πιασμένοι ἀποὺ 'πάνω καὶ ἀποὺ κάτω, καὶ ἐγυρέψαν νὰ φύγου· καὶ ἐβάλα φωναῖς οἱ ἀπουπάνου τοὺς κάτω, καὶ ὅσους ἐμπορίσαν ἐκατακόψαν οἱ Γενουβίσοι, οἱ δὲ λοιποὶ ἐπῆγαν εἰς τὸν ἅγιον (Ἱλαρίον) καὶ ἐγλυτῶσαν. Καὶ ὁ ἀμιράλης ἐδηγήθη νὰ πάγῃ εἰς τὴν χώραν, καὶ ἀφῆκεν καπετάνον μὲ τὸν ῥῆγα, καὶ ἐπῆγε νὰ βλεπίσῃ τὴν Λευκωσίαν. Ἐμπαίνοντα οἱ Βουργάροι εἰς τὸν ἅγιον Ἱλαρίον, ἐμέτρησέν τους ὁ σὶρ Τζουὰν Περὸτ, ὁ ποῖος ἦτον μὲ τὸν πρίντζην, καὶ ηὗρέν τους παρκάτω ρ' ἀνθρώπους οἱ ποῖγοι ἐσκοτώθησαν εἰς τὸ Διάβαν τὸ στενὸν. Καὶ ὁ σὶρ Πιὲρ τὲ Κασὶν ἦτον μὲ τὸν πρίντζην, καὶ ἐπῆγεν ἀπ' ὦδε καὶ ἐπιάστην.

Τότες ἐπῆραν τὸν ῥὲ Πιὲρ μετά τους, ὡς γοῖον νὰ εἶχεν εἶσταιν σφακτὸν νἄχα θέλειν νἄχαν τὸ σφάξειν, τὸ ὀρφανὸν, τὸ ἀνακέφαλον, καὶ ἐποῖκαν ταῖς κατούναις εἰς τὸν ἅγιον Ἀντώνιον (1). Τὰ κτηνὰ τὰ εἶχαν διὰ τὴν

1) Ἀντώνην.

ζωήν τους τῆς Κερηνείας ἐβόσκουνταν ἔξω, καὶ καθημερινὸν ἐσκοτόναν καὶ 'τρῶγάν τα, καὶ ἐκαταλύσαν τα. Ὁ κοντοσταύλης καὶ ἡ ῥήγαινα ὡρίσαν καὶ ἐσηκῶσαν τοὺς πούντους καὶ ἐκαρφῶσαν τὰς πόρτας. Τότες ἦρταν οἱ Γενουβίσοι κορτέσικα καὶ εἶπάν τους· Καλὲ, δότε τὸ κάστρον τοῦ αὐθέντη του! Οἱ λᾶς τοῦ κάστρου εἶπάν του· Τὸ κάστρον ἔνι του αὐθέντη μας τοῦ ῥηγὸς καὶ 'μεῖς ἀνθρῶποί του! χωριστῆτε ἀπαὶ τὸν αὐθέντην μας, καὶ ἂς ἔρτῃ καὶ ἂς περιλάβῃ τὸ κάστρον του! Τότες ἐξητιμάσαν τὴν ῥήγαιναν, λαλῶντα· Ἔφερές μας νὰ μᾶς δώσουν τὸ κάστρον καὶ μὲ ταῖς τέχναις σου ἐξαπόλυσές μας, καὶ ἔφυγες καὶ 'πῆγες εἰς τὸ καστέλλιν! Ἐσύραν βερουτουνία, καὶ ἀποὺ πάνω ἐρρίψαν πέτραις καὶ ἄλλα ἀργαλεῖα, καὶ ἐπηγαῖναν ἡ πέτραις ὡς ταῖς κατούναις, καὶ λαμπρὸν Ἑλληνικὸν, πολλοὺς ἐπληγώσασιν. Τότες ἐσηκῶσαν τὴν κατούναν καὶ ἐπῆράν την ἐξωμέρου νὰ μὲν ἐφτάνῃ πέτρα, καὶ ἀρχέψαν εἰς τοὺς πολέμους: καὶ ἐπελεκοῦσαν(1) σκάλαις καὶ πέτραις καὶ τζενία(2) καὶ μάνγκανα πολλὰ, καὶ ὡς τὴν γ' ἡμέραν φευρουαρίου ἐτελειῶσάν [τα].

Καὶ τὸ σαββάτον τῇ δ' φευρουαρίου ατογ' Χριστοῦ ἁρματώθησαν οἱ Γενουβίσοι καὶ ἐπῆραν κ' σκάλαις μετά τους· ὅτι εἶχαν πολλαῖς σκάλαις εἰς τὴν Λευκωσίαν καὶ ἔπεψέν τους(3) ὁ ἀμιράλης εἰς τὴν Κερηνείαν, καὶ οἱ Βουργάροι ἀπηδῆσαν καὶ ἐπῆράν ταις, καὶ ἐσκοτῶσαν ἀποῦ ταῖς ἐπῆραν· καὶ 'κεῖναις ἐπῆράν ταις εἰς τὸν ἅγιον Ἱλαρίον, καὶ δσους ἐπιάσαν ζωντανοὺς ἐβάλαν τους εἰς τὰ σίδερα εἰς τὸν ἅγιον Ἱλαρίον· καὶ οἱ Γενουβίσοι ἐγδεχοῦντάν τους καὶ ἐμάθαν ἀπὸ 'κείνους ἀποῦ ἐφύγαν πῶς ταῖς ἐπῆραν οἱ Βουργάροι(4). Τότες ἐπῆράν τους(5) καὶ ἐπῆαν(6) εἰς τὴν Κερηνείαν, καὶ μοναῦτα ἐκόψαν κλαδία(7) τῶν δένδρων, καὶ ἐρρίψαν τα 'ς τὸ χαντάκιν τῆς Κερηνείας, καὶ ἐπῆραν ταῖς σκάλαις καὶ ἐκουμπίσαν ταις εἰς

1) ἐβάλαν. — 2) τζένια. — 3) ταις. — 4) ἐκδέχουντάν τους, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν κατούναν τους καὶ εἶπάν τους πῶς ταῖς ἐπῆραν οἱ Βουργάροι εἰς τὸν Ἅγιον Ἱλαρίον, καὶ ἐσκοτῶσαν καὶ πολλοὺς, καὶ ἐπῆραν καὶ μερτικὸν ζωντανούς. — 5) τὸ φουσάτον οἱ Γενουβίσοι. — 6) ἐπῆγαν. — 7) κλαδιά.

τοὺς τοίχους, καὶ ὅσα ξύλα ἠμπορίσαν νὰ εὕρουν ξερὰ(1), ἐρρίψαν τα εἰς τὸ χαντάκιν. Ὁ κοντοσταύλης ὥρισεν, κανενεὶς Κερηνειώτης μηδὲν δείξῃ πρόσωπον. Θωρῶντα οἱ Γενουβίσοι πῶς τινὰς δὲν δείχνει φανὸν ἀπαὶ τὸ κάστρον, ἀμεριμνῆσαν(2) καὶ ἐννοιάστησαν ὅτι διὰ πρώτης [πατάλλιας] νὰ τοὺς παραδοθοῦν· τότες εἶπαν τοῦ ῥηγὸς — ἔννοιαν μὲν ἔχῃς, καὶ εἰς β' ὥραις νὰ 'μποῦμεν εἰς τὴν Κερηνείαν. Παραῦτα ἐδιαλαλῆσαν τὸν ὁρισμὸν τοῦ ῥηγὸς· Ἄρχοντες μικροὶ, μεγάλοι, ὅπου εἶστε εἰς τὴν συντροφίαν τῆς ἀφεντίας τοῦ ῥηγὸς, μηδὲν τορμίσετε νὰ σύρετε βερετοῦνιν εἰς τὴν Κερηνείαν, ἂν θέλουν νὰ δοθοῦν(3) εἰς τὸν ἀφέντην τους· ἀκομὴ, ἐσεῖς ἄρχοντες ὅπου εἶ(στε) 'ς τὸ κάστρον, ἂν θέλετε μὲ τὸ καλὸν νὰ στρέψετε τὸ κάστρον τοῦ ἀφέντη του, θέλετε μείνειν(4) ἀναπαμένοι, καὶ ὁ ῥήγας θελεῖ σᾶς περιλάβειν μὲ μεγάλην χαρὰν, καὶ θελεῖ σᾶς μερετιάσειν πασανοῦ κατὰ τὸ πρέπει, καὶ μηδὲν εἶστε ἀπότορμοι νὰ σύρετε βερετοῦνιν(5) εἰς τὴν κατούναν τοῦ ἀφέντη τοῦ ῥηγὸς, καὶ εἴ τις θελήσει νὰ σύρῃ θέλομεν τὸ κρατήσειν διὰ παράβουλον· καὶ ἂν δὲν τὸ δώσετε μὲ τὸ καλὸν, θέλομεν ἐμπῆν μὲ δυναστείαν(6) καὶ θέλομεν σᾶς κατακόψειν, ὡς παράβουλοι τοῦ ῥηγός. Ἀπολογήθην ὁ λαὸς ἀπουπάνω τοῦ κάστρου καὶ εἶπαν τοῦ διαλαλητῆ· Ἄμε 'πὲ τοῦ ἀφέντη μας ἀπαὶ τὴν μερίαν τῆς κυρᾶς μας τῆς μητέρας του καὶ ἀπαὶ τὴν μερίαν τοῦ ἀφέντη τοῦ κοντοσταύλη τοῦ θείου του καὶ ἀπὸ ὅλους μικροὺς καὶ μεγάλους, ὅτι ὅλοι μας κρατοῦμεν τὸ αὐτὸ κάστρον διὰ τὸν ἀφέντην μας τὸν ῥῆγα, ἀς ἔρτῃ μονός του καὶ νὰ τὸν προσδεκτοῦμεν, ὡς γοῖον προείπαμεν· ἀμμὲ ὄχι νὰ 'μπῇ κανένας ἀπαὶ τοὺς ἄπιστους Γενουβίσους τοὺς παράβουλους, ὁποῦ παρακαλοῦμεν τὸν θεὸν νὰ 'δῇ τὴν ταπείνωσίν μας καὶ νὰ σηκώσῃ τὴν σουπερπίαν(7) τους· ἡ Γραφὴ λαλεῖ, μὲν φοβηθῇς ἀπὸ ἄνθρωπον σουπέρπιον, ὅτι, ἂν ἦναι σήμερον, αὔριον δὲν εἶναι· μηδὲν τὸ θελήσῃ ὁ θεὸς νὰ σταθοῦμεν νὰ πιαστοῦμεν

1) σωρεύσουν. — 2) ἦσαν ἀμέριμνοι. — 3) ἀνισῶς καὶ θελήσουν νὰ παραδοθοῦν. — 4) εἶσταιν. — 5) κανέναν πολεμικόν. alcuna arma. — 6) στανιό σας. — 7) σουπέρπιάν.

ἀπὸ τοὺς Γενουβίσους, οἱ ποῖοι ἔνι ἐφίορκοι(1), καὶ ἐμόσαν τοῦ ἀφέντη μας τοῦ ῥηγὸς, καὶ ἐπῆραν τὴν θαυμαστὴν καὶ πλουσίαν πόλιν τὴν Ἀμμόχουστον, ὁμοίως καὶ τὴν μεγάλην χώραν τὴν Λευκωσίαν, καὶ μὲ μαρτυρίαις καὶ πολλὰ βασανίσματα καὶ ρ′ χιλιάδες τέχναις ἐσηκῶσαν τὸ βίον τοὺς καβαλλάριδες καὶ τοὺς προδέλοιπους· διὰ τοῦτον προτήτερα(2) ν' ἀποθάνωμεν ὅλοι μας καὶ πᾶσα εἷς, παρὰ ν' ἀφήσωμεν τοὺς Γενουβίσους νὰ 'μποῦν ὧδε. Καὶ παραῦτα οὖλοι ἀντάμα ἕναν στόμαν ἐβάλαν φωνὴν — ζῇ ὁ ῥὲ Πιέρ! γ′(3). Θωρῶντα ὅτι ὁ διαλαλητὴς δὲν ἔθελε νὰ στραφῇ, ἀμμὲ προστοῦ(4) ἐδιαλάλεν, τότες ἐκαταλαβῶσάν τον μὲ τὰ βερετουνία, καὶ ἔφυγεν καὶ ἐπῆγεν εἰς τοὺς καπετάνους, καὶ ἐξηγήθην τὸ ἐγρίκησεν ἀπὸ τὴν Κερίαν.

Τότες ἐποῖκαν ἀποὺ σανιδία παφέζια καὶ σκάλαις, καὶ ἐφέραν τα πάλε καὶ ἤρταν, καὶ ἦτον καὶ ἡ ἄλλαις ἐκεῖ ἠκουμπισμέναις· καὶ πάλε ἐξαναδιαλαλῆσαν — εἴ τις νὰ 'μπῇ ἀπὸ ταῖς σκάλαις εἰς τὸ κάστρον νὰ βάλλῃ φλάμπουρον ὁ πρῶτος νὰ ἔχῃ ὑπέρπυρα(5) α′. Γρικῶντα οἱ ἀπέσω, [μοναῦτα ἐβάλαν ἕναν φλάμπουρόν του] τοῦ ῥηγός. Πάλε ὁ διαλαλητὴς ἐδιαλάλησεν — ὅπου νὰ βάλλῃ, τὸ β′ νὰ ἔχῃ ὑπέρπυρα(6) φ′· καὶ πάλε [ἀπέσω ἐβάλαν ἄλλο φλάμπουρον τοῦ ῥηγός· καὶ πάλε] ἐδιαλάλησεν — ἀποῦ νὰ βάλλῃ τὸ γ′ νὰ ἔχῃ ὑπέρπυρα(7) τ′· καὶ ἀπέσω ἔβαλαν ἄλλον φλάμπωρον. [Καὶ πάλε ἐδιαλαλῆσαν· Ἀποῦ ναὐρεθῇ νὰ βάλλῃ ἀπὸ τὴν σκάλαν εἰς τὸ τειχιὸν τὸ δ′ φλάμπουρον] νὰ ἔχῃ ὑπέρπυρα(8) ρ′. Καὶ ἀπέσω ἐβάλαν ἄλλον, καὶ εἶπάν τους· Τὰ φλάμπουρα τὰ θέλετε νὰ βάλλετε εἶναι σημαδεῖα(9) τοῦ ῥηγός! ἄπιστοι Γενουβίσοι, παράβουλοι, ἐμεῖς βάλλομεν τὰ φλάμπουρα τοῦ ἀφέντη μας, καὶ βάλλομεν καὶ τὴν ψυχήν μας καὶ τὸ κορμίν μας νὰ τὸ βλεπίσωμεν, ὅντα θελήσῃ ὁ θεὸς νὰ μᾶς λυτρώσῃ, νὰ φύγετε νὰ πᾶτε εἰς τὴν κακὴν ὥραν! Καὶ μοναῦτα ἐσύραν

1) παράβουλοι καὶ ὀχτροὶ τοῦ θεοῦ. — 2) καλλιώτερα. — 3) βίβα ῥὲ Πιὲρ, γ′ φοραῖς. — 4) παραπρός του. — 5) ὀνομίσματα. besanti. — 6) ὀνομίσματα. — 7) ὀνομίσματα. — 8) ὀνομίσματα. — 9) σημάδια.

βερετουνία καὶ ἐδῶξάν(1) τους· καὶ ἐστράφησαν καὶ ἐπολεμίζαν β'(2) ὥραις, καὶ ἐθυμώθησαν πολλὰ οἱ ἀποὺ 'πάνω. Καὶ ἀπάνω μέσα εἰς ὅλους ἦτον ἕνας παιδίος καλὸς τζακρατόρος κ' ἐκόρδαινεν ὄμορφα, καὶ ἐκόρδωνεν τοῦ κοντοσταύλη, καὶ ἔσυρεν πολλὰ καλὰ καὶ δὲν ἔχανεν βερετοῦνιν. Καὶ ἐσκοτῶσαν υ' ἀνομάτους ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἀπαὶ τοὺς Γενουβίσους. Καὶ 'κεῖνος ὁποῦ ἐκορδῶνεν δυνατὰ ὀνόματι Νικολῆ Μαχαιρᾶ, καὶ εἶπεν τοῦ συντρόφου του — σύρε εἰς ἐκεῖνον τὸν Γενουβίσον καὶ δός του εἰς τὴν κεφαλήν! Καὶ τοῦτος ἔστεκεν ὅτοιμος καὶ 'δῶκεν τοῦ Γενουβίσου· ὁ Γενουβίσος ἐπόνησεν, παντέχοντα ἐτρύπησέν τον, ἔβαλεν τὴν παλάμην του νὰ 'δῇ τὸ πασινέττιν του, καὶ παραῦτα ὁ Νικολῆς ἔσκασεν τὴν τζάκραν καὶ 'τρύπησεν τὴν παλάμην του καὶ ἐδιάβην τὸ πασανέττιν, καὶ ἀπόθανεν. Καὶ θωρῶντα πῶς δὲν ἠμποροῦν νὰ ποίσουν τίποτες ἐστράφησαν εἰς τὴν κατούναν τους, καὶ ἐποῖκαν ἕναν ροπάρουν(3) τριγύρου τῆς μίας σκάλας τῆς 'κουμπισμένης εἰς τὸ κάστρον, καὶ ἀποὺ 'πάνω ἐδεῖχνα φανὸν ὅτι δὲν τοὺς θωροῦν· τἄπισα ἀφῆκάν την καὶ 'στράφησαν ν' ἀναπαυτοῦν. Καὶ τὸ ἀπογίομαν ἔθελαν νἄρτουν νὰ 'μποῦν· καὶ πρὶν νὰ φᾶν ἐποῖκαν ἀναθεώρησιν εἰς τοὺς λᾶς, καὶ ηὗραν καὶ λεῖπαν υ' ἀνομάτοι· καὶ ἀπὸ τότες ἀρχέψαν καὶ ἐδειλισοῦσαν. Θωρῶντα ὁ πτωχὸς ὁ παπᾶς, ὅτι τὸ κάστρον ἐκρατοῦσάν το διὰ τὸν ῥῆγα, καὶ δὲν ἦτον ὡς γοῖον τὸν ἐκομπῶσαν οἱ Γενουβίσοι, ἐμετάνωσεν καὶ ἐστράφην [τἀμπρὸς ὀπίσω]· τὸ νὰ τὸν 'δοῦν οἱ Βουργάροι, ἐκατακόψαν τον.

Καὶ μετὰ τὴν αὔριον ὅπου εἶναι ε' φευρουάρη ᾳτογ' Χριστοῦ, τῇ κυριακῇ καλὰ πωρνὸν, ἐξέβησαν ἀπαὶ τὴν κρυφὴν πόρταν τῆς Κερηνείας ιε' συντρόφοι Στρατιῶταις(4) ἀντριωμένοι, καὶ ἐβαστοῦσαν λαμπρὸν καὶ ἐβάλαν εἰς τὸ χαντάκιν, καὶ ἐκάψαν τὴν παβιέραν καὶ 'κάψαν τὰ ξύλα, καὶ μέρος ἐμπάσαν ἔσω εἰς τὸ κάστρον· καὶ ἐγλυτῶσαν β' σκάλαις μακρείαις(5) καὶ ι' σανίδια ἀπαὶ τὴν παβιέραν. Τότες ἀρχέψαν τοῦτ' οἱ ιε' ἀνομάτοι καὶ

1) ἐδιῶξάν. — 2) ἀρχέψαν τὸν πόλεμον, καὶ ἐπολεμῆσαν γ' ὥραις. — 3) ροπάρο. riparo. — 4) Stradioti. — 5) μακρειαΐς.

ὑβρίζαν τοὺς Γενουβίσους πολλὰ ἄσκημα, καὶ ἐβάλαν τους φωνήν· Ἂν ἦστε ἀντριωμένοι, ἐλᾶτε νὰ παραδιαβάσωμεν! Καὶ τότες ἐχώστησαν οἱ ιε' ἀνομάτοι, καὶ ἀποὺ 'πάνω ἐκράξαν τους, τότες ἐβγῆκαν καὶ ἔρχουνταν πρὸς τὸ κάστρον· τότες ἐναφάναν ιε' καὶ οἱ Γενουβίσοι, ἐδιαλαλῆσαν(1) νὰ ἔρτουν ἀπάνω τους. Καὶ μοναῦτα ἀνοῖξαν τὴν πόρταν καὶ ἐρρίψαν τὸν ποῦντον τοῦ κάστρου· καὶ τούτην τὴν ἀποτορμίαν ἐποῖκάν την, διότι εἶχαν τὸν ποῦντον διπλόν· ὅτι ὀμπρὸς εἶχαν ἕναν μικρὸν, ὁ ποῖος εἶχεν κοντὰ εἰς τὸν ποῦντον τὸν μέγαν ἕναν σεντοῦκιν γεμάτον πέτραις καὶ ἐσοζύγαζεν· καὶ τὸ νᾶρταν Γενουβίσοι ν' ἀνέβησαν, ἔπαιρνέν τον καὶ ἔπεφτεν κάτω εἰς τὸ χαντάκιν, καὶ πάλε ἐστρέφετον ὁ ποῦντος, καὶ διὰ τοῦτον τὸν ἀφῆκαν ἀνοικτόν· καὶ ὀμπρὸς σιμὰ εἰς τὸν ἄλλον ποῦντον εἰς τὴν ἄκραν τοῦ τούτου, εἶχεν ἕναν διαζύγιν ἀποὺ κάτω του καὶ ἐβάσταν το(2). Καὶ οἱ λᾶς ἐμπαΐναν θαρρούμενα· καὶ πολλοὶ Γενουβίσοι ἐκομπώθησαν καὶ γλήγορα ἐτρέξαν καὶ ἦλθαν νὰ ἐμποῦν· καὶ τὸ διαζύγιν εἶχάν το σύρειν, καὶ οὖλοι ἐκρεμμίσαν κάτω, καὶ ἐκεῖνοι ὅπου ἐμεῖναν ἐφύγαν, καὶ ἀπουπάνω ἐπαΐζαν τζάκραις καὶ ἐκαταλαβῶσάν τους(3). Τότες ἐξέβησαν υ' Κερηνειῶταις καὶ ἐκράξαν τους νὰ κοντέψουν, μὲ πολλαῖς 'τιμασίαις(4) καὶ ἀντροπαῖς. Τότες ἐθυμώθησαν οἱ Γενουβίσοι καὶ ἐδιαλέξαν φ' ἀνομάτους ἀντριωμένους καὶ ἦλθαν νὰ πολεμίσουν· τότες ἀρκέψαν ἀπουπάνω καὶ ἀπαὶ τὴν παρπακάναν εἰς τιτοίαν λογὴν(5), ὅτι ἐφύγαν μὲ μεγάλην ἀντροπὴν ὅπου κ' ἐμπλέκαν· καὶ ἐλαβώθην ὁ σὶρ Λογῆς Τορίας ὁ ἀμιράλης τῆς Νέας Πόλης(6), ὁποῖος ἦτον καπετάνος τοὺς Γενουβίσους· καὶ οἱ Κερηνειῶταις ἦτον καλὰ καὶ γεροὶ, καὶ μὲ καλὴν καρδίαν καὶ νίκος(7). Θεωρῶντα οἱ Γενουβίσοι, ὅτι δὲν ἠμποροῦν νὰ πᾶν παραμπρὸς, ἐμηνῦσαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἦλθαν

1) ἐβάλαν φωνὴν μὲ τὸ τρουμπέττιν. — 2) καὶ ἦτον μὲ τζένιον, καὶ ἄνοιγεν καὶ ἐπέφταν μέσα ὡς γοιὸν πιάνουν τοὺς ποντικούς. — 3) et qui quel artificio li facevano cascar 30, et parte di essi si accorsero, et scamporono, et di sopra tiravano le balestre et li ferivano. — 4) ταμασίαις. — 5) τίτοιαν λοήν. — 6) ὁ ἀμιραλῆς τοὺς Γενουβίσους. — 7) καὶ κανένας Κερηνειώτης δὲν ἐλαβώθην, καὶ ἐμπῆκαν χαρούμενοι εἰς τὸ κάστρον διὰ τὴν νίκην τὴν ἐποῖκαν.

τῆς θαλάσσου βοήθεια, καὶ ἔφεραν μάγγανα καὶ ἀργάλια(1), ὅτι ἐπετάσαν πέτραις τόσον μακρὰ ὡς γοῖον καλὸν δοξάριν, καὶ μὲ τὸν πάφιλον(2), ὅπου ἤλθεν τῇ ι' φευαρουαρίου ἀτογ' Χριστοῦ, καὶ μέσα εἶχεν ἕναν μάγγανον ὡς γοῖον τραπουτζέττιν(3) καὶ ἐσύρνεν ἴχια(4) ὡς γοῖον τζάκρα, ἀμμὲ ἐσύρνεν κοντὰ, καὶ μίαν μεγάλην πέτραν ὅπου ἐβάρεν δ' λίτραις Κυπριώτικαις, καὶ μὲ 'κεῖνον τὸ μάγγανον ἐπολεμίζαν ἀπέξω ἀπαὶ τὴν θάλασσαν. Τότες ὁ κοντοσταύλης ὡς φρένιμος ἐβίγλισεν τὸν τοῖχον τοῦ κάστρου ὅπου ἐκτύπαν ἡ πέτρα, καὶ μοναῦτα ἐποῖκεν καὶ ἐκεντῶσάν τον ἀπέσω καὶ ἐφουργίασέν τον μὲ ἄλλον τοῖχον εἰς τιτοίαν λογὴν, ὅτι ἡ πέτρα δὲν ἔβλαπτεν τὸ τοῖχον. Τότες ἐβράσαν καὶ ἐκοντέψαν, καὶ ἀπηδῆσαν εἰς τοὺς τοίχους· καὶ ἀποὺ 'πάνω ἐρρίψαν τόσαις πέτραις καὶ βουτζία γεμάτα πέτραις καὶ ἄμμον, καὶ ἐμακελλέψαν τους. Γρικῶντα οἱ Γενουβίσοι, ὅπου ἦσαν τῆς γῆς, τὸν πόλεμον τῆς θαλάσσου, ἀποτορμίσαν καὶ ἤρταν τῆς γῆς, καὶ ἐνέβησαν εἰς τὸν χαντάκιν κ' ἔψαν(5) νὰ 'μποῦν εἰς ταῖς σκάλαις· καὶ ἄνταν ἐγεμῶσαν ἀνθρώπους, ἐρρίψαν ἀπουπάνω μίαν μεγάλην νευρίαν(6), ὅπου 'κάθετον ἀπάνω τὸ πριμοχιόνιον, καὶ ἐσκοτῶσάν τους, καὶ ἐτζακίσαν τὴν σκάλαν(7), καὶ οὖλοι ἐπέσαν εἰς τὸ χαντάκιν, καὶ ἀπουπάνω ἐρρίψαν τόσαις πέτραις, καὶ ἂν εἶχεν τινὰν ὁποῦ 'γναζεν ἐσκοτῶσάν τον· καὶ εἰς τὴν ἄλλην σκάλαν ἐρρίψαν ἀγκοῦραις(8) μὲ τὰ σχοινία καὶ δυναστικῶς ἐσύραν την ἀπουπάνω· καὶ ἐστέκαν δ' Γενουβίσοι ἀπάνω καὶ δὲν ἐπῆραν σκοπὸν πῶς ταῖς ἐκορακίσαν ἡ ἀγκοῦραις(9), καὶ θωρῶντα τὴν σκάλαν πῶς ἐμπαῖναν, ἐκρεμμίσαν καὶ ἐδῶκαν εἰς τὸ χαντάκιν, καὶ [ἀπουπάνω μὲ] ταῖς πέτραις ἐσκοτῶσάν τους· καὶ νεῖς ἀπότορμος παιδίος Γενουβίσος ὁποῦ ἐκράτεν πέρνουν(10) νὰ τὸ βάλλη ἀπάνω εἰς τὸ κάστρον, καὶ ἐσύραν τον μὲ τὴν σκάλαν καὶ ἐσκοτῶσάν τον.

1) πολλὰ καὶ μεγάλα πολεμικά. — 2) ἐφέραν ἕναν μάγγανον ὀνόματι Πάφιλον. intitolato Barillo. — 3) τριπουτζέττιν. — 4) ἴσχια. — 5) καὶ ἀρχέψαν. — 6) ἐρρίψαν νευριαῖς. — 7) ταῖς σκάλαις. — 8) ἄγκουραις. — 9) ἄγκουραις. — 10) παντιέραν. bandiera.

Βιγλίζοντα(1) οἱ Γενουβίσοι πῶς ἦσαν σφηνοκοπημένοι ἀπαὶ τὴν Κερηνείαν, καὶ δὲν ἠμποροῦσαν νὰ ποίσουν τὸ 'θέλαν(2), ἡ φαγούρα ἔλειψέν τους, ἐπέψαν νὰ φέρουν, καὶ εἰς τὸ ἔλα ἐδράσσαν το(3) οἱ Βουργάροι καὶ ἐβάλαν το εἰς τὸν ἅγιον Λαρίον, καὶ ἄλλους ἐσφάξαν καὶ ἄλλους ἐλαβόναν, ἐβάλαν βουλὴν νὰ 'πάρουν τὸν ῥῆγαν εἰς τὴν Λευκωσίαν· καὶ τῇ ιγ' φευρουαρίου, ἀτογ' Χριστοῦ, ἐπῆραν τὸν ῥήγαν εἰς τὴν Λευκωσίαν· καὶ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ οἱ Κυπριῶταις πάντα εἶχαν τὴν νίκην.

Καὶ ἂν θέλῃς νὰ σοῦ 'πῶ πῶς ἡ Ἀμμόχουστο ἐπάρτην, ἦτον παραχώρησις θεοῦ διὰ τὰς ἁμαρτίας μας· ὄχι τὴν Ἀμμόχουστον μοναχὰ, ἀμμὲ ἦτον δίκαιον νἄχαν 'πάρειν καὶ ὅλην τὴν Κύπρον διὰ ταῖς πολλαῖς μας ἁμαρτίαις· καὶ διὰ νὰ σᾶς τὸ 'πῶ φανερὰ, πρῶτον πάντων ἡ ἁμαρτία τοὺς σκλάβους· ἐχάνετον ἡ Ῥωμανία, καὶ ἐκουβαλοῦσαν τοὺς σκλάβους καὶ ἀμάλωτα 'ς τὰ νησία, καὶ ἐγίνουνταν ὁτόσον σκληρόκαρδοι ἀπάνω τους, ὅτι ἐκρεμοῦσάν τους ἀπαὶ(4) τὰ δώματα καὶ ἐσκοτόνουνταν, καὶ [ἄλλοι] ἐπέφταν εἰς τοὺς λάκκους, [ἄλλοι] ἐφουρκίζουνταν, ἀπαὶ τὰ μεγάλα βάσανα ἀποῦ τοὺς ἐπολομοῦσαν νὰ πολομοῦν· καὶ ἀπαὶ τὴν πεῖναν ἐπαραδῶκαν τὸν ἀφέντην τους τὸν ῥῆγα εἰς τὸν θάνατον· ἀκομὴ ἐπαραδῶκαν τὸν ὅμοιόν τους τὸν σὶρ Τζουὰν Βισκούντην τοῦ ῥηγὸς καὶ ἐσκοτῶσέν τον· ὁμοίως καὶ διὰ τὴν ἀρσενοκοιτίαν, ὅτι πολλὰ τὴν ἐγουζιάζαν(5) εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. καὶ ἐπῆγαν κατὰ πρόσωπα τοῦ θεοῦ, ὅπου λαλεῖ· ς' χρόνους νὰ σοῦ δουλεύσῃ ὁ δοῦλός σου καὶ εἰς τὸν ζ' νὰ τὸν ἐλευτερώσῃς(6), καὶ μὲν κοιμηθῇς εἰς κρῖμαν μὲ ἄρσεν· καὶ ἄλλον, θεὸν 'βλασφημοῦσαν· καὶ διὰ τινὰν μὲν 'πῇς κακὸν, καὶ τοῦτοι εἰς τοῦτον(7)· καὶ τοῦτοι τὸν ῥήγαν ὁποῦ ἐτίμησεν τὴν Κύπρον ἐσκοτῶσάν τον ὡς γοῖον ἕναν χοιρίδιν· καὶ τὸ ὕστερον, ἡ ἁμαρτία τῆς σουπερπίας ἀπαὶ τὸν μέγαν πλοῦτον τὸν εἶχαν, ἐκατα-

1) Θωρῶντα. — 2) τίποτες. — 3) ὡς γοιὸν τὴν ἐφέρναν ἐπαΐρνάν την. — 4) ἐκρεμοῦσαν ἀπό. — 5) ἐγουζάραν. — 6) καὶ ὁ νόμος θέλει ὅτι ὁ σκλάβος νὰ δουλεύῃ ζ' χρόνους καὶ νὰ τὸν ἀξαπολύσουν. — 7) καὶ ἐβλαστημοῦσαν πολλὰ τὸν θεὸν, καὶ διὰ πασᾶναν ἔλαλοῦσαν κακὰ, καὶ ὅλη ἡ Κύπρος γεμάτη πᾶσα κακόν.

φρονοῦσαν τοὺς λᾶς. Ηὗραν ἁρματωμένους τοὺς Γενουβίσους, νἄχαν ἔχειν ἀπομονὴν, ἀμμὲ ὄχι νὰ τοὺς χρεμμίσουν ἀπουπάνω κάτω· διὰ τοῦτον ἐκαβαλλικέψαν οἱ Βουργάροι καὶ οἱ σκλάβοι καὶ οἱ Γενουβίσοι, καὶ ἐκουρσεῦσάν τους καὶ αἰχμαλωτεῦσάν τους, καὶ ἐταπεινῶσαν ταῖς γυναῖκές τους καὶ τὸν βίον (1) τους.

Τῇ κζ' φευρουαρίου ἀτογ' Χριστοῦ ὁ σὶρ Τζουὰν Περὸτ, ὠρδινίασέν τον ὁ κοντοσταύλης καὶ πρίντζης, καὶ ἐπῆρεν Βουργάρους καὶ ἐβλέπαν ἀπέξω τὴν χώραν, νὰ στενοχωρηθοῦν (2) οἱ Γενουβίσοι. Καὶ μανθάνοντα τὸ μήνυμαν ὅπου τοὺς ἐμηνύσαν ἀπαὶ τὸ σέντζης (3) τῆς Κερηνείας, ἢ νὰ τοὺς πέψουν βιτουαλίαις, εἰ δὲ κάνοὺ (4), νὰ εὐκαιρέσουν τὸν τόπον, τότες ἐπέψαν υ' καμήλαις φορτωμέναις βιττουαλίαν καὶ ἁρματωσίαν· καὶ τῇ κη' φευρουαρίου ἐλθόντος τους εἰς τὸ Πὰς, ἐπηδῆσαν καὶ 'πῆράν τα οἱ Βουργάροι, καὶ ἐπῆράν τα 'ς τὸν ἅγιον Ἱλαρίον (5), καὶ δὲν εἶχαν γλυτώσειν παρὰ ε' τὰ εἶχαν λάχειν (6) ὀπίσω. Τοὺς Γενουβίσους ἐδῶξάν τους καὶ σκοτῶσαν. Καὶ κατὰ τὸ συνῆθιν τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐδῶκαν μέγαν πόλεμον εἰς τὴν Κερηνείαν, καὶ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ δὲν τοὺς ἐβλάψαν, καὶ ἐστράφησαν πολλὰ πληξισμένοι οἱ Γενουβίσοι. Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐστρέψαν τὸν ῥήγαν διὰ νυκτοῦ (7) εἰς τὴν Ἀμμόχουστον μὲ τὸν ἀμιράλην.

Εἴ τις ἔχει ἁπλαζίρι ν' ἀγρικήσῃ τὸν πόσον τῶν Γενουβίσων ὁποῦ ἐπαῖναν εἰς τὸ ῥηγάτον τῆς Κύπρου ἀπαὶ τὴν ἀρμάδαν τους, καὶ μηδὲν σᾶς φανῇ καὶ πολομῶ το διὰ νὰ φουμίσω τὰ φουσάτα μας τῆς Κύπρου κατὰ πρόσωπα τῶν φουσάτων τῶν Γενουβίσων· διότι πολλαῖς φοραῖς λαλῶ σας τοὺς μακελλεμοὺς ὅπου ἐμακελλεύγουνταν (8) οἱ Γενουβίσοι, τώρα θέλω νὰ σᾶς 'πῶ ν' ἀγρικήσετε τὸν ἀριθμὸν ἀπαὶ τὴν ἀρμάδαν (9) τὴν ἐφέραν ὡς ἐκείνην ὅπου 'πῆγεν (10) εἰς τὴν Γένουβαν. Πρῶτον ἦρταν ς' κάτεργα καλὰ ἁρματωμένα, καὶ ταῖπισα ε' κάτεργα, καὶ ἀπεκεῖ β' κάτεργα, καὶ

1) τὸ 'δικόν. — 2) Λευκωσίαν διὰ νὰ στενοχοπηθοῦν. — 3) τὴν κατούναν. — 4) ἀλλοιῶς. — 5) 'Λαριόν. — 6) ἡ ποιαῖς ἐλάχαν. — 7) μονονυκτίς. — 8) ἐμακελλέψαν καί. — 9) ποσότηταν. — 10) ἐπῆραν.

λς' κάτεργα· δμάδα μθ' κάτεργα, καὶ ἕναν καράβιν. Καὶ ἐπῆγαν ιβ' κάτεργα μοναχὰ εἰς τὴν Γένουβαν καὶ κακὰ ἁρματωμένα, καὶ 'κεῖνοι ὅπου ἐμεῖναν εἰς τὴν βλέπισιν τῆς Ἀμμοχούστου, μακάρι ἐμεῖναν οἱ λᾶς τῶν δύο κατέργων καὶ τοῦ καραβίου. Λοιπὸν ἐλείφτησαν τῶν λε'(1) κατέργων. Καὶ μέσα εἰς τὰ ιβ' ἀποῦ 'πῆγαν ἦσαν καὶ οἱ καβαλλάριδες ἀποῦ 'πῆραν ἀπαὶ τὴν Κύπρον. Καὶ ἐννοιαστῆτε(2) πόσοι σκοτωθῆκα!

Θωρῶντα οἱ Γενουβίσοι τὸ πῶς δὲν ἀξιώθησαν νὰ ἔχουν κανέναν νίκος εἰς τὴν εὐλογημένην Κερηνείαν, ἐμηνῦσαν τοῦ κοντοσταύλη παρακαλήματα, νὰ πέψῃ μαντατοφόρον εἰς τοὺς Γενουβίσους, μὴ καὶ συνπάψουν, νὰ πᾶν τὴν δουλιάν τους. Γριχῶντα ὁ κοντοσταύλης, ἦτον πολλὰ στενοχωρημένος διὰ ζωὴν, καὶ παρακάλεν(3) τὸν θεὸν νὰ πᾶσιν, ἐμήνυσεν εἰς τὸ σιέντζην νὰ πέψουν ἀμάχιν τινὰν, διὰ νὰ πέψουν μαντατοφόρους εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. Οἱ Γενουβίσοι καὶ ἐπέψαν ι' Γενουβίσους εἰς τὴν Κερηνείαν, καὶ ἐκράτησέν τους ὁ κοντοσταύλης· καὶ ἔπεψεν ἕναν καβαλλάρην Φραντζόζην(4) εἰς τὸν ῥῆγα καὶ εἰς τὸν ἀμιράλην τοὺς Γενουβίσους, καὶ ἐδῶκάν του καὶ χαρτὶν, τὸ ποῖον ἐφόρτωσέν τον κοντοσταύλης πολλὰ λογία νὰ συντύχῃ τοῦ ἀμιράλη τοὺς Γενουβίσους. Ὁ ποῖος καβαλλάρης ἐξέβην καὶ ἤρτεν εἰς τὴν Λευκωσίαν, καὶ δὲν ηὗρεν οὐδὲ τὸν ἀμιράλην, οὐδὲ τὸν ῥῆγα· ἀμμὲ ὁ καπετάνος τῆς γέρρας ἔδωκέν του ἀπλίκιν ν' ἀπλικέψῃ(5), ὡς που νὰ προβιβιάσῃ νὰ πάγῃ εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἐδιαφεντέψεν, νὰ μὲν πάγῃ τινὰς νὰ συντύχῃ μὲ τὸν μαντατοφόρον, διὰ νὰ μὲν ἀποσκεπαστῇ ἡ μαντατοφορία, ἀμμ' ἔβαλλέν τινα νὰ τὸν κουβερνιάσῃ(6). Τἄπισα ἤρτεν ἔμπροσθεν τοῦ καπετάνου καὶ ἔδειξεν τὰ χαρτία τὰ ἐβάσταν καὶ εἶπέν τους τὴν μαντατοφορίαν, καὶ ἐστρέψαν τον εἰς τὸ ἀπλίκιν του(7). Καὶ ἕνας Γενουβίσος, ὁποῖος ἦτον Φραντζόζης, δὲν ἐγρίκησεν τὸν διαφεντεμὸν(8) διὰ τῆς

1) Str. 55 gallere. — 2) ἐννοιάστητε. — 3) καὶ ἦτον καὶ στενοκοπημένος ἀπαὶ τὴν ζωὴν, ἐπαρακάλεν. — 4) Φρανζόζην. — 5) ὁ καπετάνος ὁποῦ ἦτον εἰς τὴν Λευκωσίαν ἔδωκέν του ν' ἀναπαυτῇ. — 6) κουβερνιάζῃ. — 7) ἐκεῖ ὁποῦ ἐκράτεν. — 8) διαλαλημόν.

ἀτυχιᾶς του· θωρῶντα τὸν Φραντζόζην ἐπῆγε νὰ τὸν ἰδῇ καὶ ἐρωτῆσάν τον ἀπαὶ τοὺς 'δικούς(1) του· καὶ τὴν αὐγὴν ἔπεψεν ὁ καπετάνος καὶ ἐπῆρέν τον ὁμπρός του, καὶ ἐπαραβίασέν τον διὰ νὰ τοῦ 'πῇ τὴν συντυχίαν τοῦ μαντατοφόρου ὅπου σύντυχεν· ἐκεῖνος ὁ πτωχὸς εἶπέν του — ἀφέντη, ἕνι φίλος μας, καὶ ἀπαὶ τὸν τόπον μου, καὶ ἐρώτησέν με διὰ τὰ ἰδία μας(2), καὶ εἶπουν του τὸ ἤξευρα, καὶ ὄχι ἄλλον(3). Καὶ ὁ καπετάνος νὰ στερεώσῃ τὸν ὁρισμόν του καὶ τὸν διαφεντεμόν του τὸν ἐποῖκεν, διατὶ ἦτον ὁ ἄνθρωπος ξένος, ὥρισεν καὶ 'πῆράν τον β' σεργένταις καλὰ βλεπημένον(4) ὡς ἔξω τῆς χώρας, καὶ ἐρίσαν τον μηδὲν στραφῇ εἰς τὴν χώραν ὥς που νὰ πάγῃ ὁ μαντατοφόρος, ἀπάνω εἰς κόμμαν τῆς κεφαλῆς του. Τοῦτον ἐγίνην, μηδὲν πέψουν καὶ κολακέψουν τοὺς λᾶς τῶν ἁρμάτων τοὺς Γενουβίσους καὶ σταθοῦν εἰς τὸ μηνίον τοῦ ῥηγὸς, καὶ νὰ πᾶν εἰς τὴν Κερηνείαν, καὶ εἶπάν τους(5) — τάσσομέν(6) σου, ὅτι ἂν δὲν εἶχες εἶσταιν περατικὸς, ἐφουρκίζαμέν σε! Ὁ καπετάνος ὥρισεν καὶ ἐγράψαν ἀντίλογον εἰς τὴν Ἀμμόχουστον εἰς τὸν ἀμιράλην καὶ εἰς τὸν ῥήγαν, καὶ ὥρισεν α' ἄνθρωπον νὰ πάγῃ εἰς τὴν συντροφίαν του, καὶ ἔπεψέν τους εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· καὶ ὅνταν ἐνέβην εἰς τὴν Ἀμμόχουστον ὁ μαντατοφόρος ὁμπρὸς τοῦ ῥηγὸς, ἐπροσκύνησεν τὸν ῥῆγα ὡς ἔπρεπε, καὶ ἐρικουμαντίασεν τὸν κοντοσταύλην εἰς αὐτῆς του καὶ εἰς ὅλην του τὴν συντροφίαν, καὶ ἀρχέψεν τὴν μαντατοφορίαν τοῦ ῥηγός· καὶ 'γρικῶντα ὁ ἀμιράλης ἦλθεν κοντὰ ν' ἀγρικήσῃ τὰ λογία τοῦ μαντατοφόρου, καὶ ἀρχέψεν τὴν μαντατοφορίαν εἰς τιτοίαν λογήν. — Ἀφέντη ἀμιράλη, ἐμπρόσθεν(7) τοῦ θεοστέπτου ἀφέντη μας τοῦ ῥηγὸς, ὅπου εὑρίσκομαι ἔμπροσθέν του, ὅτι εἰς τὴν ἐζήτησιν τοῦ καπιτάνου τοῦ σιεζίου ὁποῦ παρακάθουνται τῆς Κερηνείας, καὶ ἔπεψεν εἰς ἀμάχιν(8)

1) συγγενάδες. — 2) τοὺς 'δικούς του. — 3) Et li disse : non havè inteso il commandamento che io ho fatto, che nissun non dovesse andar a parlar con lui sotto pena della forca? — Li disse : Signor, io era fuori, et non l'ho saputo, et habbia perdono dalla Signoria vostra. — 4) ἐβλεπημένον. — 5) εἶπέν του. — 6) προυμουτιάζω σου. — 7) ἔμπροσθεν. — 8) τοὺς καπετάνους ὁποῦ εὑρίσκουνται ἔξω τῆς Κερηνείας ἐπέψαν εἰς ἀρέσταν ι' Γενουβίσους.

διὰ λόγου μου, καὶ ἐκουσεντίασεν ὁ ἀφέντης μου ὁ κοντοσταύλης καὶ ἐπέψεν με μαντατοφόρον εἰς τὴν αὐθεντιά σας, νὰ σᾶς δώσω νὰ γρωνίσετε τὸ θέλημαν τὸ ἐδικόν του καὶ τῆς βουλῆς του· διὰ τοῦτον παρακαλῶ σε, μηδὲν μὲ κατηγορήσετε (1) ἀπ' ἐκεῖνον ἀποῦ νὰ σᾶς συντύχω· καὶ ἀνὲν καὶ ἡ χοντροσύνη μου δὲν μοῦ δώσῃ νὰ συντύχω ὡς γοῖον πρέπει, ἐσοὺ ὅπου εἶσαι σοφὸς γεμάτος σοφίαν, ἔπαρ' τα ὡς γοῖον νἄχε σοῦ 'πεῖν ὁ Ἀριστοτέλης.

Ὁ ἀμιράλης ἐπολογήθην του εἰς τοιούτην λογήν· Ἀφέντη, ἐγρίκησά σου, καὶ ἐπειδὴ εἶσαι Φράγγος, θέλεις εἶσαιν κουρτέσης, καὶ ὅπου εὑρίσκεται κουρτεχία οὖλα τὰ λογία εἶναι παιδεμένα (2)· καὶ ἀποὺ τὸ εἶπες, ὅτι ὰ κοντοσταύλης μὲ ἀμάχιν σὲ ἔπεψεν νὰ ἔλθῃς εἰς ἐμᾶς, καλῶς ἦλθες· ἀπαὶ τὴν παρακάλεσιν μηδὲν (3) εἶσαι κατηγορημένος, ὅ,τι τὸ νὰ συντύχῃς· ἐγρώνισα (4) ὅτι σοφὸς εἶσαι καὶ διὰ σοφὸν σὲ ἐδιαλέξασιν καὶ ἐπέψαν σε εἰς αὐτόν μας, διὰ τοῦτον φαίνεταί μου ὅ,τι θέλεις εἰπεῖν πρὸς τὸ τέλος τῆς μαντατοφοριᾶς σου, θέλεις τὸ 'πεῖν καλὰ καὶ πρεπάμενα καὶ μαλακτότερα παρὰ ποῦ σοῦ παράγγειλαν πολλά· ὅτι πολλαῖς φοραῖς οἱ σοφοὶ μαντατοφόροι καταπαύγουν τον θυμὸν τοῦ ἀφέντη τους, ὅτι οἱ ἀφένταις ἀποὺ τὸν θυμόν τους λαλοῦν πολλὰ, ὅμως πολομοῦν ὀλίγα, καὶ οἱ μαντατοφόροι ἀλλάσσουν καὶ πολομοῦν τὰ σκληρὰ (5) εἰς μαλακτωσύνην, καὶ οὕτως γίνεται ἡ ἀγάπη (6) εἰς τὸν κόσμον· καὶ διὰ ἄλλαις ταῖς ἄνωθεν ἀφορμαῖς φαίνεταί μου καὶ θέλεις 'ξηγηθῆν τὴν μαντατοφοριάν σου τιμημένα καὶ πρεπάμενα, καὶ εἰς τοῦτον ποτὲ μαντατοφόρος δὲν κατηγορᾶται· ἀπαὶ τὸ χαρτὶν, ὡς γοῖον νὰ τὸ δώσῃ θέλειν 'πάρειν!

Τότε λαλεῖ ὁ ἀποκλισιάρης (7) πρὸς τὸν ἀμιράλην τῆς Γένουβας· Ἀφέντη ἀμιράλη, ὁ ἀφέντης μου ὁ κοντοσταύλης χαιρετᾷ σε, καὶ πολλὰ θαυμάζεται, ὅτι ἤλθετε ὧδε ἀντριωμένοι, σοφοὶ καὶ τιμημένοι ἀπὸ τὴν

1) μὲν μὲ καταγνώσετε. — 2) ἐσεῖς οἱ Φράγγοι εἶστε κουρτέσιδες, καὶ ὅπου εὑρίσκεστε κουρτέσικα εἶστε παιδεμένοι. — 3) τὴν συντυχίαν, δέν. — 4) ἀγρώνισά σε. — 5) σκλερά. — 6) ἤτζου πολομοῦν ταῖς ἀγάπαις. — 7) μαντατοφόρος.

Δύσιν εἰς ἕναν πτωχὸν νησὶν καὶ ὀρφανὸν ῥηγάτον, τὸ ποῖον νησὶν εἶναι θεμελιωμένον ἀπάνω εἰς μίαν πέτραν μέσα εἰς τὴν θάλασσαν καὶ τριγυρισμένον ἀπὸ τοὺς ἀπίστους Τούρκους καὶ Σαρακηνοὺς, καὶ ἐποίκετε εἰς αὐτόν μας κρίσαις καὶ πολλὰ ἄδικα τοὺς λᾶς τοὺς κατοικισμένους ἀποῦ εἶναι ἀποὺ κάτω εἰς τὴν βασιλείαν εἰς τὸ σκέπος τοῦ ῥηγός· καὶ ἀπάνω εἰς ὅλα θέλετε νὰ γυρέψετε τὸν πτωχὸν τὸν ῥῆγα ἀπὸ τὸ ῥηγάτον του νὰ τὸν ἀδικήσετε· καὶ εἰς τοῦτον φοβηθῆτε τὸν θεὸν, καὶ ἀγρωνίσετε πῶς μέλλει ν' ἀπεθάνετε καὶ σεῖς καὶ μεῖς, καὶ ἀκανεῖ σας ὅτι ἐπλερωθήκετε ὅσα(1) ἐζητήσετε· πρῶτον ἐζητήσετε καὶ ἐσκοτώσετε γ', δ' καβαλλάριδες, ἀς ἔνῃ(2) διὰ τοὺς δ' Γενουβίσους ὅπου 'σκοτῶσαν εἰς τὸ κουρουνίασμα, χωρὶς ἐκείνους ὅπου ἐμακελλέψετε(3) εἰς τὸν πόλεμον· δεύτερον ἐκουρσέψετε τὴν θαυμαστὴν Ἀμμόχουστον καὶ τὴν εὐγενικὴν Λευκωσίαν, καὶ μὲ τρόπους ἐβάλαν δανεικὰ, καὶ ἐσηκώσετε πᾶσα πρᾶμμαν τὸ εἶχαν ὅλοι καὶ ἄρχοντες καὶ πτωχοί· διὰ τοῦτον εἶστε πλερωμένοι τοὺς ἐξόδους(4) σας καὶ ἐκεῖνον τὸ ἐπῆραν ἀπὸ τοὺς λᾶς σας· διὰ τοῦτον φαίνετκι ὅτι ναὺ-καιρέσετε τὸν τόπον, καὶ νὰ πᾶτε εἰς τὸ καλὸν, καὶ συμβολεύγω σας νὰ πᾶτε εἰς τὸ καλὸν, καὶ ν' ἀφήσετε τὸν ῥῆγα(5) ν' ἀναπαυτῇ ἀπαὶ τὰ κακὰ ὅπου τοῦ ἐποίκετε· καὶ ἂν δὲν θελήσετε ν' ἀγρικήσετε τῆς βουλῆς μας, ἀκριβὰ θέλετε τὰ 'ξαναγοράσειν(6)· καὶ ἀνισῶς καὶ ἔχετε τὸ θέλημα νὰ καθαρίσετε τὸν ῥῆγα ἀπὸ τὴν κληρονομίαν του(7), ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ δὲν θέλει τὸ βαστάξειν· καὶ ἀκανεῖ τὸ ἐποίκετε, καὶ ἄμετε εἰς τὸν τόπον σας· καὶ τοῦτον ἂν τὸ ποίσετε, ὁ θεὸς θέλει σᾶς ἔχειν χάριταν καὶ θέλει ἀρέσειν τῆς βασιλείας του καὶ τοὺς ἀνθρώπους.

Καὶ ἀπολογήθην του ὁ Πιὲρ Κάμπε Φρατζόζε καὶ ἀμιράλης τῆς Γένουβας, ἀπολογήθην ταπεινὰ καὶ ὄμορφην τάξιν καὶ μὲ γλυκία λογία· Ἀφέντη καβαλλάρη, ἐγρίκησα ἐγὼ καὶ οἱ ἄρχοντες ὅπου εἶναι μετά μου τὸ χαρτὶν τὸ ἔφερες ἔμπροσθεν τοῦ ῥηγὸς καὶ ἐμέναν καὶ τὼς συντρόφους

1) περίττου παρά. — 2) ἔνε. — 3) ἐκατακόψετε. — 4) ἔξοδούς. — 5) τὸν τόπον. — 6) τὸ ἀξαναγοράσειν. — 7) 'ξηκληρώσετε τὸν ῥήγαν ἀπαὶ τὸ ῥηγάτον του.

μου τοὺς καπιτάνιδες, ἀπαὶ τὸ ποῖον(1) ἀπολογοῦμαί σου· πρῶτον, ἀπαὶ τοὺς λᾶς ὁποῦ ἐσφάγησαν εἵμεστεν πλερωμένοι· τὸ αἷμαν τοὺς Γενουβίσους μᾶς δὲν εἶναι ἤτζου! ὅτι περίττου μᾶς ἔβλαψεν, παρὰ ποῦ μᾶς ἐφέλεσεν(2), ὅτι ἐμεῖς ἐκαταλύθημαν πολλά· καὶ ἀπὸ τὸ λαλεῖ, ὅτι ἐπεριλάβαμεν τὸν τόπον καὶ ἀποκληρώσαμεν τὸν ῥῆγα καὶ ἐκουρσέψαμεν, τοῦτον γέγονεν διὰ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ ὅπου σᾶς δείχνει φανερὰ πῶς εἶναι ἀγγρισμένος μετά σας, ὅπου(3) ἐσφάξατε τὸν ἀφέντην σας τὸν ῥῆγα κοιταμένον εἰς τὴν κλίνην του, ὁ ποῖος ἦτον χρισμένον καὶ ἦστε κρατούμενοι τοῦ ὅρκου του, καὶ ἐθανατώσετέ τον τὴν ὁμορφίαν τῆς σαρκός του καὶ εἰς τὴν παραδιάβασιν τῆς παιδιωσύνης του· τὸ λοιπὸν 'ξεύρετέ το πῶς εἶστε ὅλοι ἀφωρισμένοι καὶ ἔξω τῆς ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ καὶ καταραμένοι ἀποὺ τὸν θεόν! καὶ ἀποῦ τὸ λαλεῖτε πῶς ἐπήραμεν πολλὰ πράμματα ἀπὸ τοὺς λᾶς καὶ νὰ κρατηθοῦμεν πλερωμένοι, τοῦτα ὅσα λαλεῖτε ἐπῆράν τα οἱ λᾶς τῶν ἁρμάτων καὶ ὄχι ἐμεῖς, δὲν μᾶς τὰ 'δώκετε ἐσεῖς εἰς ὄνομαν πλερωμάτου, οἱ λᾶς τὰ ἐκουρσέψαν καὶ ἐμοιράσαν τα εἰς τὴν μέσην(4) τους· ἀπὸ τὸ λαλεῖτε, ὅτι θέλομε νὰ ξηκληρώσομεν τὸν ῥῆγα ἀπὸ τὸ ῥηγάτον του, μηδὲν τὸ θελήσῃ ὁ θεός! ἀμμ' ἐμεῖς βιαζούμεθαν καὶ ἤλθαμεν ὧδε νὰ τὸν βάλλωμεν εἰς νομὴν(5) τοῦ ῥηγάτου του καὶ νὰ τὸν ἐκδικήσωμεν ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς του, καὶ τὸ τέλος θέλει δείξειν τὸ θέλημάν μας. Λοιπὸν εἰπὲν τοῦ κοντοσταύλη, ἂν θέλετε νὰ πᾶμεν ἀπῶδε, νὰ μᾶς πέψῃ ἕναν μιλοῦνιν δουκάτα, διὰ τὶ ἔχομεν νὰ ζητήσωμεν καὶ νὰ 'πάρωμεν· καὶ ἀνισῶς καὶ τώρα δὲν τὸ ἔχῃ, ἂς ποίσῃ μὲ τὸν καντζηλιέρην ἕναν προβιλίζιν καὶ σημαδεμένον μὲ τὸν ῥῆγα, καὶ ἂς(6) μᾶς πέψῃ ἀμάχια, καὶ νὰ τ' ἀφήσωμεν νὰ πᾶμεν· καὶ ἀλλοίως(7) ἀπῶδε δὲν πᾶμεν ὥς που ν' ἀποθάνωμεν. Καὶ τοῦτον ἔναι τὸ πλέρωμαν τῆς δουλίας(8)!

Καὶ ὁ καβαλλάρης ἐπολογήθην εἰς τοιούτην λογήν· 'Αφέντη, ἐκατάλαβα τὸ ἐσύντυχες μὲ τὸ στόμαν σου, νὰ ἐθέλησεν ὁ θεὸς νὰ ἦτον καὶ μέσα

1) εἰς τὸ ποιόν. — 2) ἐκλέψαν παρὰ ὁποῦ μᾶς ἐδῶκαν. — 3) διατί. — 4) μεσόν. — 5) ποσέσον. — 6) νά. — 7) ἀλλοιῶς. — 8) εἶναι ἡ ἀπόφα μας.

εἰς τὴν καρδιάν σου ἤτζου ὡς γοῖον τὸ εἶπαν τὰ χειλίση(1) σου! καὶ μακάρι νἄχεν ποίσειν τοῦ πασανοῦ παραθύριν, νὰ τ' ἀνοῖγαν νὰ 'θωροῦσαν ταῖς καρδιαῖς τους, ἂν ἔνι ὡς γοῖον λαλοῦν τὰ χεῖλη μας! ὅτι μεγάλη διαφορὰ εἶναι ἀπὸ τὸ 'πεῖν ὡς τὸ νὰ ποίσῃ(2). Ἀπὸ τὸ λαλεῖς, πῶς εἶσαι νὰ βάλλῃς εἰς νομὴν τὸν ἀφέντην μας τὸν ῥῆγα εἰς τὸ ῥηγάτον του, δὲν εἶναι κανενεὶς ἀποῦ δὲν τὸ θέλει, χωρὶς(3) ἐσᾶς ὅπου ἐσηκώσετε τὸ κάστρον του καὶ 'λοσύρετέ(4) τον ἀπῶδε καὶ ἀπεχεῖ, ὡς γοῖον φυλακισμένον, καὶ κοπιάζετε μέραν καὶ νύκταν μὲ πολλαῖς παραβουλίαις καὶ μὲ τίντα σκοπὸν νὰ 'πάρετε τὸ κάστρον καὶ τὸ δελοιπὸν ῥηγάτον, ὅπου(5) νὰ μὲν σᾶς ἀξιώσῃ ὁ θεός! Ἀπὸ τὸ θέλετε νὰ ἐκδικήσετε τὸν ῥῆγα ἀπὸ τοὺς παραβούλους του καὶ ἄλλα πολλὰ εὔκαιρα λογία, δὲν σᾶς ἐγγίζει, ἀμμὲ λαλεῖτέ το νὰ πιστέψῃ ὁ ῥήγας πῶς τὸ λαλεῖτε μὲ ἀληθείαν, καὶ 'νοιάζεστε(6), ὅτι ἀνισῶς καὶ δὲν 'ξορτώσετε νὰ 'πάρετε τὸ αὐτὸ νησὶν παντελῶς, νὰ σηκώσετε(7) ὅσον εἶναι δύναμις, καὶ τὸ ῥέστον νὰ γυρέψετε χρέος πολὺν(8), εἰς τιτοίαν λογὴν ὅπου νὰ τὸ ἔχετε δουλωμένον πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μας, καὶ ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος! Τότε εἶπέν του ὁ ἀμιράλης — ἀκανητὸν εἶναι(9), ἐμεῖς εἴπαμέν σου τὸ ἔμελλεν, καὶ ὡδᾶ ὁ καντζηλιέρης μας νὰ σοῦ ποίσῃ τὸν ἀντίλογον νὰ πᾷς.

Ὁ καβαλλάρης ἐγύρισεν πρὸς τὸν ῥῆγα καὶ εἶπέν του· Τρισφοβερώτατε κραταιὲ(10) ἀφέντη, μηδὲν ἔχεις ἐννοίαν καμμίαν(11) διὰ τὰ λόγιά μας, ὅτι συνῆθιν εἶναι εἰς τοὺς μαντατοφόρους ὅτι πολλαῖς φοραῖς λαλοῦν λογία, ὅπου φαίνεται τοὺς λᾶς καὶ εἶναι ἀληθεία(12)· καὶ 'κεῖ ὅπου νὰ 'δῇς μεγάλαις ταραχαῖς, ἐκεῖ θέλεις ἰδεῖν καὶ ἀγάπην καὶ φιλίαν, ὅτι μετὰ τὴν σκλερίαν ἔρχεται(13) γαλήνη· καὶ ὅσοι εὑρισκούμεθαν εἰς τὴν Κερη-

1) χεῖλη. — 2) τὴν καρδίαν εἰς τὸ στόμα. — 3) ἐβγάλλοντα. — 4) ἐκωλοσύρετέ. — 5) ὡς γοιὸν τὸ ἀρνὶν ἀποῦ τὸ 'παίρνουν νὰ τὸ σφάξουν, καὶ κοπιάζετέ τον 'μέραν καὶ νύκταν μὲ πολλαῖς παραβουλίαις, καὶ πλημμελᾶτε 'μέραν καὶ νύκταν πῶς νὰ 'πάρετε τὴν Κερήνειαν καὶ οὖλον τὸ ῥηγάτον ἀποῦ. — 6) ἐννοιάζεστε. — 7) κουρτζέψετε. — 8) τὸ δελοιπὸν νὰ τὸ χρειώσετε. — 9) ἀκανεῖ τὰ λόγια τὰ πολλά. — 10) Τρισεντιμότατέ μου. — 11) καμμιὰν ἔννοιαν. — 12) αλήθεια. — 13) ἔρχεται.

νείαν παρακαλοῦμεν τὸν θεὸν νὰ σοῦ δώσῃ μακαρίαν(1) ζωὴν, ὅλοι [τοῦτοι] νὰ διαβοῦν, καὶ σοὺ νὰ μείνῃς ὡς καθολικὸς ἀφέντης· ὅτι τὸ νερὸν πάγει, καὶ ὁ ἄμμος μεινίσκει, τοὐτέστιν οἱ ξένοι θέλουν πάγειν, καὶ οἱ τοπικοὶ θέλουν μείνειν. Καὶ λαλῶ σου φανερὰ, ἄλλον ἔν' τὸ ἐννοιάζουνται τοῦτοι οἱ καλοπίχεροι, καὶ ἄλλον τὸ λαλοῦν· ἀμμὲ, ἂν θέλῃς(2) νὰ περιλάβῃς τὸ κάστρον σου τὴν Κερηνείαν, καὶ ἔχῃς τὸ κορμίν σου εἰς τὴν ἐξουσίαν σου, ἔλα μὲ τοὺς καβαλλάριδές σου [καὶ πουρζέζιδές σου], καὶ θέλεις ἰδεῖν μοναῦτα πῶς νὰ σοῦ τὸ δώσουν· καὶ εἶμαι ὅτοιμος νὰ σὲ 'πάρω καὶ νὰ σὲ βάλλω μέσα. Ὁ καβαλλάρης, ὡς γνωστικὸς ὅπου ἦτον, καὶ σοφικὰ ἐδοκίμασεν(3) τὸν ῥῆγα νὰ ἦναι εἰς τὴν ἐξουσίαν του, καὶ γονατίζει καὶ λαλεῖ του — ἀφέντη, ἔχω ὁρισμὸν νὰ σοῦ 'πῶ κἄτι λογία κρυφὰ, καὶ ὅρισε τοὺς Γενουβίσους νὰ πᾶν ἐξωμέρου νὰ σοῦ συντύχω. Ὅτι οὗλοι οἱ δουλευτάδες τοῦ ῥηγὸς ἦτον Γενουβίσοι καὶ δὲν ἀφίναν τὸν ῥῆγα νὰ συντύχῃ μὲ τινὰν κρυφά· τότε ἐβάλαν του φωνὴν, — ἄμ'(4) ἐξωμέρου, ὅτι ὦδε δὲν ἔχει ἄπιστους, οὐδὲ παραβουλίαις(5)! τὸ θέλεις νὰ τοῦ 'πῇς, 'πέ το φανερά. Τότε λαλεῖ του — ἀφέντη, ἐγρικῆσα τοῦ ἀμιράλη λαλῶντα πῶς ἦλθαν(6) νὰ σὲ βάλλουν εἰς νομὴν(7), καὶ 'γὼ θωρῶ τὸ κατάδικον· ὅτι κουρτέσικα εἶσαι τριγυρισμένος, καὶ τινὰς δὲν ἠμπορεῖ νὰ σοῦ συντύχῃ κρυφά· τώρα ἀγρωνίζω φανερὰ τὸ 'πεῖν(8) τοῦ ἀμιράλη ὡς τὰ ἔργατά του. Εἶπέν του ὁ ἀμιράλης — ἀφέντη, φαίνεταί μου ὅτι εἶναι ἀπὸ ἐλίγην(9) πίστιν, καὶ πολλὰ μωροὶ εἶναι ὅπου (πι)στεύγουν εἰς τὰ λογία σας, καὶ ἀποῦ ν' ἀποθαρρήσῃ εἰς τὰ ταξίματά σας! — Κακὰ καὶ ἄπιστα κρατεῖτε τὸν ἀφέντην μας τὸν ῥῆγα εἰς τὸ χέριν σας φυλακισμένον, καὶ ὁ θεὸς ὁ ἐπουράνιος θέλει ποίσειν κρίσιν ἀπάνω σας! Ἐγύρισεν ὁ ἀμιράλης καὶ εἶπέν του — φαίνεται καλὰ πῶς εἶσαι ἕνας οὐδὲ τιποτένος, καὶ ἂν δὲν ἦτον ὅτι εἶσαι ὀμπρὸς τοῦ ῥηγὸς, ἐκόβγαν(10) τὴν κεφαλήν σου!

1) μακρειάν. — 2) ὅτι ἄλλον ἐννοιάζουνται τοῦτοι, καὶ ὁ θεὸς ἄλλον θέλει διορθώσειν· καὶ ἀνισῶς καὶ θέλῃς. — 3) ἐδικίμασεν. — 4) ἄμε. — 5) παράβουλους. — 6) ἤρταν. — 7) ποσέσον. — 8) τὰ λόγια. — 9) ὀλίγην. — 10) ἔκοβγα.

Καὶ ὁ καβαλλάρης εἶπέν του — δὲν εἶναι θαυμαστὸν ἂν κόψουν(1) τὴν κεφαλήν μου· χειρότερα ἐμπορεῖς νὰ ποίσῃς, ἀμμὲ ἀθυμίζω σε(2) πόσον κακὸν θέλειν γινῆν εἰς τοὺς Γενουβίσους ὅπου εἶναι(3) εἰς τὴν Κερηνείαν, ἐκείνους ὅπου κρατοῦν ἀμάχιν διὰ λόγου μου. Τότε εἶπέν του ὁ ῥήγας — ἀκανετὸν(4), κὺρ ἀμιράλη, 'ξεύρεις πολλὰ καὶ οἱ μαντατοφόροι λαλοῦν πολλά, καὶ περίττου παρὰ τοῦτα.

Τότες ἔρισεν τὸν καντζηλιέρην καὶ ἔγράψεν τοὺς ἀντίλογους καὶ ἐδῶκάν τους τοῦ καβαλλάρη νὰ τοὺς δώσουν τοῦ κοντοσταύλη, καὶ λαλεῖ του — 'πὲ τοῦ κοντοσταύλη ναὺκαιρέσῃ τὸ κάστρον τοῦ ῥηγὸς, καὶ θέλει ποίσειν φρόνιμα, διὰ νὰ ἔλθῃ ὁ ῥήγας μὲ τοὺς φίλοις(5) του νὰ ἐμπῇ μέσα, εἰ δὲ κἀνοὺ(6), ὁ ῥήγας μὲ τὴν βουλήν του θέλει ἁρματώσειν καὶ θέλειν τὴν πολεμίσειν εἰς τιτοίαν λογὴν ὅπου θέλειν τὴν 'πάρειν χωρὶς κώλυσιν, καὶ τότες θέλει δώσειν πασανοῦ τὸ πλέρωμαν, ὅπου εἶναι μέσα, ὡς γοῖον τοὺς πρέπει(7). Ὁ καβαλλάρης εἶπέν του — ἀφέντη, οἱ λᾶς [σας] φοβοῦνται ἀποὺ ἀνθρώπους ὅπου δὲν εἶδασιν, εἰ δὲ λᾶς(8) ὅπου εἶδαν καὶ 'δοκιμάσαμεν μηδὲν(9) τοὺς φοβερίζουν, καὶ δ' ἔναι χρῆσι· διὰ τοῦτον ἐννοιάστου νὰ εὐκαιρέσετε(10) τὸν τόπον καὶ νὰ πᾶτε τὴν δουλιάν σας, εἰ δὲ κἀνοὺ(11), θέλετε τὸ μετανώσειν!

Τότες ἐδῶκαν ὁρισμὸν τοῦ μαντατοφόρου καὶ ἐξέβην, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Κερηνείαν καὶ ἐνέβην ἔσω τῇ β' μαρτίου ἀτοδ' Χριστοῦ, καὶ ἐξηγήθην καταληπτῶς πᾶσα πρᾶμμαν τοῦ κοντοσταύλη.

Καὶ τὴν πέφτην τῇ γ' μαρτίου ἀτοδ' Χριστοῦ ἐπεσώθησαν τὰ κάτεργα τοὺς Γενουβίσους εἰς τὴν Κερηνείαν, καὶ ἀρμάδα τῆς γῆς εἰς τὴν συντροφίαν τῶν κατέργων· καὶ ἐποῖκαν πόλεμον μέγαν καὶ φοβερὸν, καὶ ἀποὺ τὴν γῆν ἐβάλαν σκάλαις, καὶ ἀπὸ τὸ κάστρον οἱ λᾶς ἐτζακίζαν ταις μὲ ταῖς πέτραις, καὶ ἐλαβῶσαν καὶ πολλούς. Καὶ ἐξέβην καὶ ἀπὸ τὴν Λευ-

1) κόψῃς. — 2) ἀθυμήθου. — 3) ὁποὖναι. — 4) ἀκανεῖ. — 5) φίλους. — 6) ἀλλοιῶς. — 7) μελετιάζει *(sic)*. — 8) εἰ δὲ ἀνθρώπους. — 9) ἐδικιμάσαν, μὲν. — 10) ποῖσε ναὺκαιρέσετε. — 11) ἀλλοιῶς.

κωσίαν μὲ φουσάτον ὁ σὶρ Τουμᾶς Ταγκὰν(1) ὁ Γενουβίσος, καὶ ἐνέβην εἰς τοὺς τοίχους τῆς Κερηνείας, καὶ ἀπουπάνω ἐλαβῶσάν τον μίαν βερετουνίαν εἰς τὸ πρόσωπον ἀπαὶ τὸ χέριν τοῦ Νικόλα(2) Μαχαιρᾶ, καὶ ἄλλην εἰς τὸ στῆθος ὑπὸ χειρὸς τοῦ κοντοσταύλη, καὶ μοναῦτα ἐστράφην εἰς τὴν κατούναν του, καὶ ἐγιατρεῦσάν τον καὶ 'γίανεν(3). Καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἐλαβώθησαν, καὶ ἐποθάναν πολλοί. Καὶ ἀπὸ τῆς θαλάσσου ἤρτεν κοντὰ ἕναν κάτεργον καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἄλυσον τοῦ λιμιόνος καὶ ἐσήκωσέν την καὶ ἐκόψεν την μὲ τὸ κοπίδιν· καὶ ἀπουπάνω ἐσύραν βερετουνία καὶ πέτραις, καὶ ἦτον σκεπασμένον καὶ οὐδὲν τοὺς ἐβλάψαν· καὶ ἔρχουνταν ν' ἀπεζεύσουν καὶ δὲν τοὺς ἀφίναν νὰ 'μποῦν ἀπάνω. Καὶ τὸ ἕναν κάτεργον ἐπῆγεν πρὸς τὴν Κάβαν, καὶ ἀπεζεῦσαν(4) τοὺς λαβωμένους καὶ ἐφέραν τους εἰς τὴν κατούναν τους, καὶ ἐγιατρεῦσάν τους, τοὐτέστιν εἰς τὸ σιρέντζην· καὶ ἐποῖκάν το νῶσιν τοῦ καπετάνου. Καὶ ἀπουπάνω εἶπαν τοῦ κατέργου ὁποῦ 'κόβγεν τὴν ἄλυσον — μηδὲν τὴν κόψετε καὶ μεῖς νὰ τὴν χαλάσωμεν! Καὶ εἶπάν τους — θέλετε τὴν χαλάσειν νὰ ἐμποῦμεν, εἰς τὸ ἔβγα θέλετε τὴν κορδώσειν! καὶ διὰ τοῦτο νὰ τὴν κόψωμεν. Καὶ κόβγοντά την ἐπῆγεν ἐξωμέρου, καὶ ὥρισεν ὁ κοντοσταύλης καὶ ἔσασάν(5) την ὡς γοῖον ἦτον.

Καὶ μοναῦτα ἀρχέψαν εἰς τὸν πόλεμον. Καὶ ἀπαὶ τὴν γῆν ἐφέραν ἕναν μάγγανον ὀνόματι Τριῶα(6), ἤγουν σκρόφα, καὶ ἦτον τρίπατον(7), καὶ ἄλλα τρία μάγγανα, καὶ ἐπολεμῆσαν πολλὰ δυνατά. Τὸ πρῶτον μάγγανον ἦτον ἕναν ξυλόκαστρον τρίπατον μὲ γ' περδεσκίαις(8), ἡ μία ἀπάνω τῆς ἄλλης, καὶ μέσα εἶχεν ἕναν πετροκόπον καὶ μὲ τὰ ἀργαλεῖά του, διὰ νὰ τρυπήσουν τὸν τοῖχον τοῦ κάστρου, καὶ εἰς τὴν ἄλλην εἶχεν πολλοὺς τζακρατόρους καὶ ἐσύραν βερετουνία ἀποὺ τὴν μίαν μερίαν νὰ σκολίζουν τοὺς λᾶς· ἦτον τόσα 'ψηλὰ καὶ ἦτον ὡς τὰ κρινέλλια τοῦ 'ξωκάστρου, καὶ ἀπαὶ τὸ 'ψῆλος τὸ εἶχεν ἀποσκεπάζαν τοὺς λᾶς τοῦ κάστρου τὸ τίντα

1) Ταγκᾶς. Zacca. — 2) Νικολό. — 3) ἐπόθανεν. — 4) ἀπέζευσεν. — 5) ἐσάσαν. — 6) Τριόλα.. — 7) τρίπατη. — 8) καὶ εἶχεν τρεῖς πατοὺς μὲ γ' περδέσκαις.

'πολομοῦσαν· καὶ ἐκράζαν τὸ κάστρον τοῦτον Κάττα(1)· καὶ τὸ ἄλλον Φαλκόνιν(2), καὶ ἦτον ἕναν καστέλλιν ξυλένον(3) γεμάτον ἀνθρώπους καὶ σκάλαις νὰ ἐμποῦν ἀπάνω εἰς τοὺς τοίχους τῆς χώρας· καὶ τὸ τρίτον ἦτον ἕναν κλουβὶν καθημένον(4) ἀπάνω εἰς μίαν κορφὴν μιᾶς νευρίας, καὶ ἦτον γεμάτον ἀνθρώπους τζακρατόρους, καὶ ἐπολεμίζαν πολλὰ δυνατὰ τὸ αὐτὸν κάστρον τῆς Κερηνείας. Τότε ὁ κοντοσταύλης ὡς 'ξευράμενος τοῦ πολέμου ἔβαλλεν ἀπέσω ς' ἀνθρώπους Βουργάρους καὶ ἐπῆραν λαμπρὸν μετά τους καὶ ἐκάψαν τὰ β' μάγγανα, τὸ φαλκόνιν καὶ τὸ κλουβὶν, καὶ τὴν σκρόφαν ἐρρίψαν την εἰς τὴν γῆν, καὶ ἀπουπάνω μὲ (πέ)τραις ἐτζακίσαν την τελεία, [καὶ ὅσοι ἀνθρῶποι ἦσαν μέσα ἄλλοι ἐκάγησαν καὶ ἄλλοι ἐσκοτώθησαν]. Καὶ ἐνύκτωσεν, καὶ ἐξέβησαν ἀπὸ τὸ κάστρον, καὶ ἐκλέξαν(5) τὰ καρφία καὶ ἐβάλαν τα εἰς τὴν Κερηνείαν. Τότε ἔρισεν ὁ κοντοσταύλης καὶ ἐπῆραν σανιδία καὶ ἐκαρφῶσάν τα μὲ τὰ καρφία καὶ ἐχῶσάν τα εἰς τὸν ἄμμον, ταῖς κεφαλάδες κάτω καὶ ταῖς μούτταις ἀπάνω· καὶ τοῦτον ἐποῖκάν το, ὅτι οἱ Γενουβίσοι ἐπῆγαν ν' ἀναπαυτοῦν ὀλίγην ὥραν. Καὶ πισαυρίου ἦλθαν πολλοὶ Γενουβίσοι τρεχάτοι καὶ ἐνέβησαν εἰς τὸ χαντάκιν καὶ ἐπολεμίζαν διὰ νὰ συνπιάσουν τὰ καρφία τῶν μαγγάνων, καὶ θαρροῦσαν νὰ τὰ εὕρουν· καὶ ἄνταν ἐκοντεῦσαν ἐκεῖ, ὀπουπάνω δὲν τοὺς ἐδεῖξαν φανὸν, διὰ νὰ τοὺς ἀφήσουν ν' ἀποτορμίσουν· καὶ ἄνταν ἀπεσῶσαν ἐκεῖ, ἐκαρφώθησαν ὅλοι τὰ ποδία(6) τους, καὶ ἀπὸ τὸν πόνον οὐδὲν(7) ἠμποροῦσαν νὰ σταθοῦν, ἀμμὲ 'πέσαν ἀπούκουππα, καὶ ἀπάνω ἐσύραν πέτραις καὶ βερετσουνία καὶ 'σκοτῶσάν τους. Ἀμμὲ ἀπὸ τῆς θαλάσσου ἐκαταστῆσαν ἕναν μάγγανον ἀπάνω τῶν δύο κατέργων εἰς τούτην τὴν λογήν· ἐβάλλαν τὴν πλώρην τοῦ 'νοῦ κατέργου μὲ τὴν πλώρην τοῦ ἄλλου καὶ ἐδῆσάν τα ἀντάμα, καὶ ἀπάνω εἰς τὰ δύο καταρίτια(8) τῶν δύο κατέργων ἐβάλλαν [ἕναν κάτεργον σταυροειδὲς, καὶ μέσα εἰς τὸ αὐτὸ κάτεργον ἐβάλαν] μίαν νευρίαν ὄρτου, καὶ ἀπάνω εἰς τὴν κορυφὴν τῆς νευρίας ἐβάλαν(9) μίαν περδέσκα γεμάτην

1) Καττάν. — 2) Φαρκόνιν. — 3) ξύλινον. — 4) καθούμενον. — 5) ἐγκλέξαν. — 6) πόδιά. — 7) δέν. — 8) κατάρτια. — 9) ἐποῖκαν.

τζακρατόρους, καὶ ἐπολεμίζαν πολλὰ δυνατά· καὶ ἦτον ψηλότερη παρὰ τοὺς τοίχους τῆς Κερηνείας τρεῖς κάνναις· καὶ τόσον ἐπολεμίζαν τοὺς Κερηνειώταις, ὅτι κανένας δὲν ἐτόρμα νὰ ἐβγῇ ἀπέσω του ἀποῦ δὲν τὸν ἐλαβόναν. Καὶ ὁ κοντοσταύλης ὥρισεν καὶ ἐποῖκαν ἕναν τοῖχον ξυλένον, ψηλὸς κάνναις ς' ἥ(μισυ)(1), καὶ ἐβάλαν τον κατὰ πρόσωπα τῆς περδέσκας ὡς γοῖον μίαν παρπακάναν, καὶ ἐκλείστην τὸ 'δεῖν τους, καὶ δὲν ἐθωροῦσαν ποῦ νὰ ῥίψουν τὰ βερετουνία· καὶ μὲ τοῦτον τὸν μόδον δὲν ἠμπορῆσαν νὰ ποίσουν κακὸν(2) τοὺς Κερηνειώταις. Ὁμοίως ὁ κοντοσταύλης ἐποῖκεν γ' καπουτζεττία(3), καὶ τὸ ἕναν ἔσυρνεν ἀπάνω τῆς σκρόφας, καὶ ἐκράξαν το Χοιρίδιν· καὶ τὸν κόρπον ὅπου ἔδωκεν ἐτζάκισεν τὴν τρόαν, καὶ πλέον δὲν ἠμπορῆσαν νὰ τὴν κορδώσουν, ὅτι ἐτζακίστην ὁ τροχός της. Τὸ δεύτερον ἔρριβγεν(4) εἰς τὴν θάλασσαν ἀπάνω τοῦ κατέργου κοντὰ εἰς τὴν ἄλυσον, καὶ τὸ γ' ἔρριβγεν(5) εἰς τὴν γῆν ἀπάνω τοὺς πολεμάρχους. Καὶ θέλετε νὰ 'δῆτε τὴν κρίσιν τοῦ θεοῦ; Καταιβαίνει ἕνας κόρπος ἀπὸ τὸ τριπουτζέττιν καὶ ἐμπαίνει τῆς περδέσκας τῶν κατέργων καὶ 'παίρνει την καὶ ῥίβγει την εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐφύγαν ἀπὸ τὸν λιμιόναν μακελλεμένοι καὶ ἀντροπιασμένοι οἱ Γενουβίσοι. Ἀπὸ τὴν κατούναν ἐμηνῦσαν εἰς τὴν Κερηνείαν νὰ ἐβγοῦν νὰ πολεμίσουν χέριν καὶ χέριν, ἢ ἂν ἔχουν κανέναν γενήσιμον(6) νὰ 'βγῇ νὰ πολεμίσῃ μετά τους, καὶ ἐλαλοῦσαν — ἄλλον εὐγενικὸν δὲν ἔχει παρὰ τὸν κοντοσταύλην! Τότε τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ἐξητίμασέν. τους πολλὰ, λαλῶντα — ψέμαν λαλεῖτε, λᾶς(7) τῆς μέσης, λύκοι ψαροπούλιδες! ἀμμ' ἔχομεν καβαλλάριδες εὐγενικοὺς, λιζίους καὶ πουρζέζιδες, πολλὰ καλὰ ἀναγυιωμένους(8). Ἐσεῖς ναῦταις κατεργάριδες, πῶς τορμᾶτε(9) νὰ κακολογᾶτε τοὺς καλὰ ἀναγυιωμένους τῆς Κύπρου; ἀμμὲ, ἂν ἔχετε ὄρεξιν νὰ παρδιαβάσετε(10), ἐμπῆξετε χαμαὶ εἰς τὴν γῆν

1) ψηλὸν ἓξη κάναις. alto dieci brazza et mezzo. — 2) βλάψουν πειόν. — 3) τρυπουτζέττια. — 4) ἔσυρνεν. — 5) ἔσυρνεν. — 6) γενήσικον. — 7) ὅλοι εἶστε ἄνθρωποι. — 8) tutti voi sete huomini de piazza, et noi semo cavallieri nobili ligii borghesi ben arlevati, voi sete marinieri gallioti. — 9) δὲν ἀντρέπεστε. — 10) παραδιαβάσετε.

α' κοντάριν, καὶ νὰ ἦναι σημάδιν τῆς δικηοσύνης, καὶ ἀπάνω τοῦ κονταρίου ἀς ἔχῃ φλάμπουρον, καὶ τότε νὰ ἐβγοῦμεν νὰ παρδιαβάσωμεν(1). Ὁ κοντοσταύλης ἔβγαλεν α' παιδὶν ὅπου ἦτον βαχλιώτης του, ὀνόματι Πολὴ Μαχαίρα, καὶ ἁρμάτωσέν τον τ' ἅρματά του, καὶ ἔβγαλέν τον ἔξω μὲ τὸ ἄλογόν του νὰ στέκῃ εἰς τὸν κάμπον διὰ θαρρούμενος, καὶ μὲ καλὴν συντροφίαν καὶ ἐπέψαν(2) καπετάνον τὸν σὶρ Τζάρλο Χαρμπουτζιὲρ(3) καβαλλάρην Κυπριώτην νὰ πολεμίσουν μὲ τοὺς Γενουβίσους. Οἱ Γενουβίσοι ἐβάλλαν τὸ κοντάριν καὶ τὸ φλάμπουρον διὰ νὰ πολεμίσουν, ἀμμὲ δὲν ἐθελῆσαν νὰ πολεμίσουν, ἀμμὲ 'μήνυσεν(4) τοῦ κοντοσταύλη νὰ πέψῃ εἰς ἀμάχιν, τοὐτέστιν σιγουρτὰν, γιὰ νὰ πέψουν [καὶ ἐκεῖνοι εἰς αὐτῆς του] μαντατοφόρους. Τότες ἐπέψαν τοὺς λᾶς εἰς τὴν Κερηνείαν, καὶ ἐπέψαν τὸν σὶρ Νικὸλ τὲ Μπελῆν(5) καὶ τὸν σὶρ Τζουὰν τὲ Πλεσίε(6) καὶ τὸν σὶρ 'Αρνὰτ τὲ Μὰρς(7) τὸν νέον καβαλλάρην Κύπρου, καὶ μὲ φ' ἀνθρώπους ἀπάνω εἰς τ' ἄλογα ἁρματωμένοι καὶ ἀπεζοὺς, εἰς τὸ θάρρος τῆς παντιέρας. Καὶ ὄνταν ἦλθαν εἰς τὴν κατούναν, τὸ λεγόμενον σιέζιν, οἱ καπετάνοι τοὺς Γενουβίσους ἐπεριλάβαν τους πολλὰ τιμημένα, ἐκρατῆσάν τους, καὶ ἐπέψαν μαντατοφόρους τὸν σὶρ Δανιὲλ(8) Γατανίαν(9) Γενουβίσον, καὶ τὸν σὶρ Τζὰκ τὲ Σανμικὲλ(10), καὶ τὸν σὶρ 'Αρφοῦς Φαρὰτ(11), ἀνθρῶποι τοῦ ῥηγὸς, καὶ ἕτεροι εἰς τὴν συντροφίαν τους. Καὶ ἐμπάσαν τους ἔμπροσθεν τοῦ κοντοσταύλη, καὶ ἐδέκτην τους πολλὰ τιμημένοι, καὶ ἔδωκέν τους πλατεῖα νὰ φᾶν καὶ νὰ πίουν(12), νὰ μὲν παντέχουν ὅτι εἶναι στενοκοπημένοι, καὶ ὁ θεὸς οἶδεν ἵντα στενοχωρίαν τὴν εἶχαν(13)! Καὶ ὅταν ἐθέλαν νὰ 'ποῦν τὴν μαντατοφορίαν τους, εἶπάν την εἰς τιτοίαν λογὴν — ἀφέντη, ἐσοὺ εἶσαι δυνατὸς παρὰ τὸν ῥῆγα καὶ περίττου 'ξεύρεις τὸ καλὸν τοῦ τόπου· ἔθελε εἶσταιν καλὰ φτιασμένον νὰ δώσῃς τὸ κάστρον τοῦ ἀφέντη του, καὶ

1) παραδιαβάσωμεν. — 2) ἔπεψεν. — 3) Τζὰν Λοχαμποῦτζερ. Zarlo Chambuze. — 4) ἐμηνύσαν. — 5) 'Ημπελῆ. Ibelin. — 6) Blissie. — 7) Μιμάρς. Mimars. — 8) Γαβριὲλ. — 9) Vatania. — 10) Σαντμικὲλ. — 11) 'Αλφοὺς Φαράντ. Alfonso Farant. — 12) πιοῦν. — 13) στενοχωρημένοι, καὶ ὁ θ. τὸ ἠξεύρει τὴν στενοχωρίαν τὴν εἶχεν.

τότε νὰ μᾶς συβουλέψῃς τὸν ῥήγαν νὰ μᾶς ἀποβγάλλῃ· καὶ πολομῶντα τοῦτον, ὁ ἀμιράλης θέλει σοῦ ἔχειν μεγάλην χάριτα. Τότε εἶπεν ὁ κοντοσταύλης τοὺς μαντατοφόρους — ἄρχοντες, πολλὰ θαυμάζομαι εἰς αὐτόν σας, ὅταν ἐννοιάζεστε(1) ὅτι ἐγὼ κρατῶ τὴν Κερηνείαν διὰ λόγου μου· δὲ θέλ' εἶσταιν τινὰς ἀπότορμος τοῦτον νὰ τολμήσῃ νὰ τὸ 'πῇ, ὅτι ἔχει ἄλλον ἀφέντην παρὰ τὸν ἀφέντην μου τὸν ῥὲ Πιὲρ, ὅπου ὁ θεὸς νὰ τοῦ δώσῃ ζωήν. Τότε ὅλοι ἀντάμα ἐβάλλαν φωνήν — ζῇ ὁ ῥὲ Πιέρ(2)! γ' φόραις· — ἀμμ' ἐγὼ θωρῶ πῶς ἐκομπώσετε τὸν ῥῆγα καὶ ἔχετέ τον φυλακισμένον, καὶ τὸν ἀδελφόν μου τὸν πρίντζην ἐβάλλετέ του σίδερα καὶ ἔχετέ τον φυλακισμένον, ὁμοίως καὶ οὗλους τοὺς λοιποὺς [δ'] καβαλλάριδες [ὁποῦ] σᾶς ἀποθαρρῆσαν. Ἀπαὶ τὸ μὲ συμβουλεύγετε νὰ δώσω τὴν βουλήν μου τοῦ ῥηγὸς καὶ νὰ σᾶς πλερώσῃ, τίς μὲ κατέστησεν ἄρχονταν καὶ δικαστὴν ἀπάνω τοῦ ἀφέντη μου; ἀκομὴ 'γρικῶ ὅτι ἡ Ἀμμόχουστος καὶ ἡ Λευκωσίαν εἶναι εἰς τὰς χεῖράς σας, καὶ ὁ ῥήγας δὲν μετέχει(3) τίποτες, πῶς νὰ τοῦ μηνύσω νὰ σᾶς πλερώσῃ; Οἱ μαντατοφόροι διὰ νὰ 'ξετάσουν καλὰ τὸν τόπον(4) ἐποῖκαν ς' ἡμέραις νὰ 'σάζουνται καὶ νὰ 'ξηλόνουνται, καὶ πάντα ἐπλημμελοῦσαν νὰ σηκώσουν ἀκ(5) τὸ χέριν του τὴν Κερηνείαν· καὶ θωρῶντα πῶς δὲν ἐμποροῦσαν νὰ ποίσουν τὸ θέλημάν τους, ἐποχαιρετῆσαν(6) καὶ ἐστράφησαν εἰς τὴν κατούναν τους· καὶ οἱ καβαλλάριδες ἤλθαν(7) εἰς τὴν Κερηνείαν, τοὺς(8) ἐκρατοῦσαν οἱ Γενουβίσοι διὰ τοὺς μαντατοφόρους τους. Καὶ ὅτοιμα ἐπέψαν τοὺς μαντατοφόρους εἰς τὸν ἀμιράλην, ὅνταν εἶδεν καὶ δὲν ἠμπορεῖ νὰ ποίσῃ τὸ θέλημάν του· οἱ ποῖοι ἐξηγηθῆσάν του ὅ,τι ἐγρίκησαν· καὶ ἀγγρίστην ὁ ἀμιράλης πάλιν εἰς τὴν κατούναν, ἐκεῖ ὅπου ἦσαν οἱ καθεζόμενοι.

Θεωρῶντα οἱ Γενουβίσοι ὅτι δὲν εὐγατίζουν(9) οὐδὲ μὲ τὰ μάγγανά τους, οὐδὲ μὲ τοὺς πολέμους τους, οὐδὲ μὲ τ' ἄλογά τους, ἀφῆκαν τὸν

1) ἄνταν ἐννοιάζεσθε. — 2) βίβα ῥὲ Πιέρ. — 3) ὁρίζει. — 4) σκοπόν. — 5) ἀπαί. — 6) ἀποχαιρετῆσαν. — 7) ἦρταν. — 8) ὁποῦ. — 9) πῶς δὲν εὐγατίζαν.

τόπον καὶ μὲ μεγάλην ἀνάγκην ἐπῆγαν(1) εἰς τὴν Λευκωσίαν, καὶ μὲ τοὺς Βουργάρους ἐμήνυσάν το τοῦ ῥηγὸς καὶ τοῦ ἀμιράλη εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. Ὁ ῥήγας ἦτον πολλὰ πικραμένος· τότε εἶπέν του ὁ ἀμιράλης· Πέψε νὰ ἔλθῃ ἡ μητέρα σου καὶ οἱ καβαλλάριδές σου νὰ 'δοῦμεν ἀπόθεν νἄχωμεν τὸ πλέρωμάν μας, καὶ θέλομεν νὰ πᾶμεν ἔσω μας.

Γρικῶντα οἱ Βουργάροι ὅπου ἦτον ἔξω(2) τῆς Λευκωσίας τὸ πῶς ἐπῆγαν ὅλοι οἱ περίττου Γενουβίσοι εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἀποῦ 'μεῖναν ἦτον ὀλίγοιν(3), ἐννοιάστησαν νὰ τὴν δράξουν· καὶ μανθάνοντα πῶς εἰς ἐκείνους ὅπου 'μείνασιν εἶχαν οἱ Γενουβίσοι δύο ἀδελφοὺς εἰς τὸ μηνιόν τους ἀντριωμένους, ὁ ἕνας ἦτον ὁ κούντη Τορπὴν(4), καὶ ὁ Φραντέσκος(5) ὁ ἀδελφός του, ἐμήνυσαν τῆς ῥήγαινας νὰ πέψῃ νὰ τοὺς παραβγάλλῃ νὰ ἔλθουν, καὶ ἀποκεῖ(6) νὰ δράξουν τὴν χώραν. Ἡ ῥήγαινα εἶπεν· Τίς ἔνι(7) ἀπότορμος ἀπὸ τοὺς δουλευτάδες μου νὰ 'πάρῃ χαρτὶν εἰς τὸν πνευματικόν μου εἰς τὴν Λευκωσίαν; Μοναῦτα εἶπέν της ὁ Δημήτρης Ταντὲλ ὁ μικρὸς γραμματικός — κυρά μου ἐγὼ νὰ τὸ 'πάρω(8). Καὶ ἐννοιάστησαν πῶς νὰ τὸ 'πάρῃ, καὶ εἶπέν του, ὡς γοῖον τὸ θέλομεν 'ξηγηθῆν ὦδε, καὶ ἄρεσέν τους· καὶ ἐγράψαν του τὰ χαρτία καὶ ἔδωκέν τού τα, καὶ ἔφερέν τα. Καὶ ἤρτεν εἰς τὸν Ἀρὰν(9), καὶ ἦτον ἕνας του τατᾶς ὅπου τὸν ἐβάπτισεν, ὁ ποῖος εἶχεν ἕναν σκλάβον βοσκὸν εἰς τιτοίαν ἐλικίαν ὡς γοῖον τὸν Δημήτρην, καὶ ἔπαιρνεν κάθα πωρνὸν ἕναν λαγῆνιν γάλαν εἰς τὸν νῶμόν του εἰς τὴν Λευκωσίαν καὶ 'πωῦλέν το. Τότε εἶπεν τοῦ τατᾶ· Ἀφέντη, ἐγὼ θέλω νὰ πάγω νὰ 'δῶ τοὺς λᾶς μου καὶ φοβοῦμαι μηδὲν ἀγνωριστῶ· τὸ λοιπονὶν δός μου τὰ ῥοῦχα τοῦ κοπέλλου σου καὶ τὸ γάλαν νὰ πάγω νὰ τοὺς ἰδῶ καὶ νὰ στραφῶ. Ὁ ποῖος εἶπέν του — ἔπαρε τὸ θέλεις καὶ ἀγῶμε εἰς τὸ καλὸν, ἀμμὲ βλέπε διὰ τὸν θεὸν μηδὲν σὲ ἀποσκεπάσουν. Τότε ὁ Δημήτρης ἐγδύθην καὶ 'φόρησεν τὰ ῥοῦχα τοῦ βοσκοῦ,

1) ἀντροπὴν ἐστράφησαν. — 2) ἀποῦ ἦτον ἀπέξω. — 3) 'κεῖνοι ὁποῦ ἦσαν εἰς τὴν Λευκωσίαν ἦσαν ὀλίγοι. — 4) Τουρπῆς. d'Urbin. — 5) Φραντζέσκος. — 6) νὰ πᾶσι. — 7) εἶναι. — 8) νὰ πάγω. — 9) casal Ara.

καὶ γεμόνει καὶ τὸ λαγηνόπουλον γάλαν, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν χώραν καὶ 'πῆγεν εἰς τὸν Σανταγουστὴν καὶ ἔδωκεν τὸ χαρτὶν τοῦ πνευματικοῦ της(1). Τὸ νὰ τὸν ἰδῇ ὁ πνευματικὸς ἐτρόμαξεν· ἀληθείᾳ ὅτι ὁ Δημήτρης ἦτον ἀσχημότερος τοῦ βοσκαριδίου. Τότε ἐσύντυχεν, καὶ κατάστησεν τὸν κούντη Τουρπὶν(2) καὶ τὸν ἀδελφόν του, καὶ ἐξέβησαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Κερηνείαν μὲ τὸν κὺρ Δημήτρην, καὶ παλαιὸν σκιάδιν εἰς τὴν κεφαλήν του. Καὶ ἄνταν ἐπεσῶσαν εἰς τὸν Ἀράν, καὶ ἔβγαλεν τὰ παληοροῦχα καὶ τὸ λαγῆνιν εὔκαιρον, ὅτι τὸ γάλαν ἔδωκέν το τοὺς καλογήρους, τότε 'φόρησεν τὰ ροῦχά του καὶ ἔφαγεν, καὶ 'καβαλλίκεψεν τὸ ἄλογόν του καὶ 'πῆγεν εἰς τὴν Κερηνείαν.

Θεωρῶντά τους ἡ ῥήγαινα πολλὰ ἐχάρην, καὶ ὥρισεν καὶ ἐπιντῶσάν του τὸ μηνίον του ἄλλα ὑπέρπυρα(3) ρ' τὸν χρόνον, καὶ ἐπερίλαβαν τὸν κούντην καὶ τὸν ἀδελφόν του μὲ μεγάλην τιμήν. Τότε εἶπέν τους νὰ πηδήσουν τῆς Λευκωσίας, καὶ εἶπάν της — εἰς τοὺς ὁρισμούς σου, μόνον ἔχε ὀλίγην ἀπομονήν. Καὶ ἄνταν ἐγυρέψαν οἱ Γενουβίσοι τὸν κούντην καὶ δὲν τὸν ηὗραν, ἐθαυμάστησαν πῶς ἐξέβησαν ἀποὺ τὴν χώραν, καὶ τὶς τοὺς ἔφερεν μαντάτον, καὶ τὶς τοὺς ἐπῆρεν εἰς τὴν Κερηνείαν(4). Τότε εἶπαν τῆς ῥήγαινας(5) — κυρά μου, χρηζούμεθαν ἄλογα διὰ νὰ πᾶμεν νὰ πηδήσωμεν τῆς Λευκωσίας.

Θεωρῶντα ὁ ἀμιράλης ὅτι ἔγραφεν χαρτία ἀπὸ τὴν μεριὰν τοῦ ῥηγὸς νὰ ἔλθουν νὰ βάλλουν βουλὴν νὰ τοὺς ἀποβγάλλουν, καὶ δὲν τοὺς ἀποθαρροῦσαν νὰ πᾶν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, ἔφερεν τὸν ῥῆγα καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Λευκωσίαν. Γρικῶντα ἡ ῥήγαινα πῶς ὁ υἱός της ἦλθεν εἰς τὴν Λευκωσίαν, καὶ ὁ κούντης ἐζήταν ἄλογα, ἔκραξεν τὸν Δημήτρην καὶ εἶπέν του — υἱέ μου, χρῆσι εἶναι νὰ 'πάρῃς χαρτὶν καὶ νὰ πάγῃς νὰ φέρῃς ἄλογα.

1) τῆς ῥήγαινας. — 2) Τοῦρπι. d'Urbin. — 3) τοῦ Δημήτρη ὀνομίσματα. — 4) καὶ ἐποῖκαν μέγαν κακὸν πῶς ἐφύγα καὶ δὲν τοὺς ἐνῶσαν, καὶ πῶς ἤρτεν μαντάτον καὶ δὲν ἐνῶσαν· καὶ ἐποῖκαν περισσαῖς βλέπισες εἰς ταῖς πόρταις, ὅπγοιος ἐμπῇ νὰ τὸν ἀξαμινιάζουν. — 5) Καὶ ἔχοντα καὶ ἡ ῥήγαινα εἶπεν τοῦ κούντη Τούρπη διὰ νὰ ἀπηδήσουν τῆς Λευκωσίας, εἶπάν της.

Ἐκεῖνος εἶπέν της — [κυρά μου, φοβοῦμαι νὰ πάγω, τάμε πά'] εἰς τὸν ὁρισμόν σου. Καὶ κατὰ τὸ πρῶτον, πάλε μὲ τὸ γάλαν εἰς τοὺς καλογήρους καὶ τὸ χαρτὶν, ἐνέβην καὶ ἔδωκεν τὸ γάλαν καὶ τὸ χαρτὶν τοῦ 'ξηγορευτῆ της· ἐκεῖνος ἐπῆγεν καὶ εἶπέν το τοῦ ῥηγός· καὶ μοναῦτα ἔκραξεν ἕναν Καταλάνον ὀνόματι Πρεμερὰ(1), ὁ ποῖος ἦτον ὅπου 'κουβερνίαζεν τ' ἄλογα τοῦ ῥηγὸς, καὶ εἶπέν του — ὡς γοῖον πᾶς τὸ πωρνὸν εἰς ταῖς πηγαῖς(2), θέλει ἔρτειν ἕναν κοπέλλιν βοσκαρίδιν νὰ σοῦ ζητήσῃ ἄλογα, καὶ δός του ὅσα θέλει. Καὶ πισαυρίου ἐβγάλαν τ' ἄλογα ἔξω, καὶ ἐμετρῆσάν τα οἱ Γενουβίσοι ὅπου βλέπαν τὴν πόρταν [καὶ ἦσαν ξβ']· καὶ πηγαίνοντα τὸ κοπέλλιν καὶ ἔδειξέν του σημάδιν τοῦ Πρεμέρα, ἀφῆκέν τον καὶ 'πῆρεν ἄλογα ιγ', καὶ ἔδωκάν τα τοὺς ἀνθρώπους ὁποῦ ἔφερεν ὁ Δημήτρης μετά του, καὶ ἐπῆράν τα καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Κερίαν· ὁ δὲ Δημήτρης ἐστράφην εἰς τὴν Λευκωσίαν διὰ νὰ 'πάρῃ τὸν ἀντίλογον τῶν χαρτίων ἀπαὶ τὸν 'ξηγορευτήν. Καὶ ἐμπαίνοντα τ' ἄλογα εἰς τὴν πόρταν, μετροῦν τα οἱ Γενουβίσοι καὶ εὑρίσκουν τα παρκάτω ιγ', πολομοῦν το νῶσιν τοῦ ἀμιράλη, καὶ ὁ ἀμιράλης ἐρώτησεν τὸν Πρεμιρᾶν(3), καὶ εἶπεν — ἐρίσαν με καὶ ἦλθεν ἕναν χωργιατοπούλιν καὶ πῆρεν ἄλογα ιγ'. Μοναῦτα ἔρισεν ὁ ἀμιράλης καὶ ἐφουρκίσαν τὸν Πρεμιρᾶν(4), καὶ ἐγυρέψαν [ἀκριβὰ] τὸ χωργιατόπουλον. ['Ο πγοιὸς ῥὲ Πιὲρ εἶχεν σ' κορτζέργια εἰς τὸν σταῦλόν του, τὰ πγοιὰ ἦσαν τοῦ πατέρα του τοῦ ῥὲ Πιὲρ, καὶ ἐπῆράν τα οἱ Γενουβίσοι, καὶ δὲν τοῦ ἀφῆκαν παρὰ ξδ'.] Μανθάνοντα ὁ 'ξηγορευτὴς τὰ μαντάτα, εἶπεν τοῦ Δημήτρη(5) — διὰ τὸν θεὸν διασώθου, μηδὲν μᾶς χάσουν ὅλους, καὶ βλέπε(6), ὅτι ἐς τὴν πόρταν ἔχει μεγάλην βλέπησιν διὰ λόγου σου. Τὸ παιδὶν [εἶπέν του· Μὲν φοβηθῇς. Καὶ] ἐσηκώθην τὴν αὐγὴν καὶ ἦλθεν εἰς τοῦ Πιαλέβι(7), καὶ 'κεῖ εἶχεν τρύπαν μὲ μίαν χολέτραν ξυλένην καὶ

1) Πρεμεράν. — 2) γοιὸν 'παίρνεις τὰ ἄλογα τὸ πρωνὸ εἰς τὸ νερὸν νὰ τὰ πλύνῃς. — 3) Πριμέραν. — 4) Πρεμέραν. — 5) 'Ο ποιὸς Δημήτρης ἦτον κοντὸς εἰς τὸ κορμὶν καὶ ἄπορος (*sic*, Str. zovene) καὶ ἦτον βαλέντε ἄνθρωπος. — 6) βλεπήθου. — 7) Πιάλεβε.

'πήγαινεν τὸ νερὸν 'ς τὸν Τράχανον(1), καὶ 'διάβην ἀπουμέσα καὶ 'ποντίστην(2) μὲ τὰ βόρβορα, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν 'Αρὰν [ἤτζου ποντισμένος], καὶ ἐγδύθην καὶ ἐπλύναν τον(3), καὶ ἐκαβαλλίκεψεν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Κερηνείαν. Καὶ ἦλθαν οἱ Γενουβίσοι, καὶ ἐγυρέψαν, καὶ ηὗραν τὸν τόπον καὶ τὴν συρματίαν εἰς τὴν χολέτραν(4) καὶ ἐνῶσαν πῶς ἐξέβην ἀπεκεῖ τὸ χωργιατόπουλον· καὶ ἔβαλλαν β' βεργίαις σίδερον εἰς ταῖς τρύπαις εἰς τὸν τοῖχον. Θωρῶντα τὸν Δημήτρην ἐχάρην πολλὰ ἡ ῥήγαινα, καὶ πάλιν ἐπίντωσεν τὸ μηνιόν του ἕτερα ὑπέρπυρα(5) ρ' τὸν χρόνον· καὶ πλεῖον δὲν ἐτόρμησε νὰ 'πάρῃ χαρτία.

'Ο πρίντζης εὑρίσκετον εἰς τὸν ἅγιον 'Ηλαρίον καλὰ συντροφιασμένος μὲ τοὺς σκλάβους τοὺς Βουργάρους, 'Ρωμανίταις(6), καὶ Τατάρους, καὶ πουρζέζηδες· ἔπεμπεν καὶ ἀνάγκαζεν τὴν ῥήγαιναν ν' ἀναγκάσῃ τὸν κούντη Τουρπὶ νὰ πάγῃ νὰ πάρῃ τὴν Λευκωσίαν. 'Ο κούντης ἐλάλεν το τοῦ ἀδελφοῦ του, καὶ οἱ ἀνθρῶποι ἦτον ἀπεζοὶ καὶ ἐλαλοῦσαν· Πῶς νὰ πᾶμεν μὲ τόσα ἄλογα εἰς τόσους μεγάλους φόβους, νὰ δώσουν καὶ νὰ φύγουν, ἂν ἔνι χρεία; ἀμμὲ νὰ 'μποῦν καὶ νὰ τοὺς κατακόψουν, εἶναι ζημία καὶ κρῖμαν! 'Εμήνυσέν το ἡ ῥήγαινα τοῦ πρίντζη, καὶ ὁ πρίντζης ἐμήνυσέν της — ὁ κούντης οὐδὲν θέλει, ἀμμὲ καλὰ ἐμπορεῖ νὰ τὸ ποίσῃ — Ἂν θενὰ(7) 'μποῦν ἀποὺ τὴν τρύπαν, τ' ἄλογα ἀπότε(8) νὰ τὰ 'μπάσωμεν; 'Η ῥήγαινα ἀνάγκαζεν τὸν κούντην καὶ τὸν ἀδελφόν του, οἱ ποῖγοι εἶπάν τους — διὰ παραβουλίαν μᾶς ἐφέρετε νὰ χάσωμεν τὰ κορμιά μας! Ὅμως ὁ Φραντζέσκος εἶπεν — εἰς τὸ ὄνομαν τοῦ θεοῦ, ἐπειδὴ καὶ δὲν μᾶς 'γρικοῦσιν, ἂς πᾶμεν. Καὶ πάντα ὁ πρίντζης ἐζήλευγεν καὶ ἐφοβᾶτον τὴν ῥήγαινα καὶ τὸν κοντοσταύλην, ὅτι ἐθῶρεν τὰς πρᾶξές τους πῶς πηγαίνουν παραμπρὸς, καὶ ἔπλησσεν καὶ ἔθελε νὰ ποίσῃ τρόπον νὰ παρκατεβῇ ἡ συντροφιά τους(9).

1) τῶν πηγῶν εἰς τὸν Τράχοναν. — 2) ἐσφύρωσεν μέσα τῆς τρύπας καὶ ἐτυλίκτην. — 3) ἐκδύθην καὶ ἐπλύθην καὶ ἐφόρησεν τὰ ροῦχά του. — 4) τὸ σύρμα μέσα εἰς τὴν Τρύπαν. — 5) ὀνομίσματα. — 6) 'Ρωμάνους. — 7) διατὶ τοὺς εἶπεν ὁ Δημήτρης πῶς ἐμποροῦν νά. — 8) ἀπόθεν. — 9) ἐπλημμέλαν νὰ παρκατεβάσῃ τὸ φουσάτον τους.

Τότες ἐξέβην ὁ κούντη Τουρπὶς μὲ τὸν ἀδελφόν του καὶ πολλοὺς ἄλλους ἀπεζοὺς, καὶ ἤλθαν εἰς τὴν τρύπαν ὁποῦ 'τον ὁ Τράχονας, καὶ διὰ νὰ μηδὲν ποίσουν ταραχὴν(1) δὲν ἐτζακίσαν ταῖς πόρταις νὰ 'μποῦν καὶ τ' ἀλόγα. Γρικῶντα οἱ Γενουβίσοι ἐφύγαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν πόρταν τοῦ Φόρου καὶ ἐνέβησαν τοῦ τειχίου(2). Καὶ ἤλθεν ὁ κούντης Τουρπὶς(3) ὡς τὸ γειοφύριν τῆς Πυλληρῆς ἀπεζῇ· 'γρικῶντα οἱ Γενουβίσοι πῶς ἦτον ἀπεζοὶ μὲ ὀλίγους λαῖς, ἐκλωθογυρίσαν τους καὶ 'στάθησαν εἰς τὸν πόλεμον· καὶ ἄνταν ἐποστάθησαν, ἐσύρτησαν μικρὸν διὰ ν' ἀνκπαυτοῦν, καὶ βρίσκουν ὀπίσω τους ἄλλους Γενουβίσους, καὶ θεωρῶντά τους, ἔφυγεν ἀπῶδε καὶ ἀποκεῖ· καὶ ἐκρεμμοῦσαν ἀπὸ τὸ τειχόκαστρον κάτω· καὶ ὁ κούντης ἐνέβην εἰς τὸν πύργον τοῦ Τράχονου(4)· καὶ τοσαῦτα ἐπολεμίσαν. Καὶ ὅσοι ἐκρεμμίσαν ἐσώθησαν· καὶ ὁ κούντης καὶ πολλοὶ ξένοι ἐπιάσαν τους· καὶ ἐφουρκίσαν τὸν κούντην καὶ τὸν ἀδελφόν του εἰς τὸ γειοφύριν τῆς Πυλληρῆς, καὶ τοὺς ἄλλους ἐκωλοσύραν καὶ ἐφουρκίσαν τους εἰς τὴν φούρκαν.

Τότε ὁ ἀμιράλης εἶπεν τοῦ ῥηγός — φαίνεταί μου μὲ τοὺς ὁρισμούς σου(5) κρατοῦν τὴν Κερηνείαν, ὅτι πῶς τορμᾷ ὁ θεῖός σου νὰ κρατῇ τὸ κάστρον διὰ λόγου σου; ἐμηνύσαν σου δύο, τρεῖς φοραῖς, ὅτι κρατεῖ το διὰ λόγου σου, καὶ οὐδὲν δείχνεις φανὸν ὅτι ἀγγρίστης, ἀμμὲ παραγγελιά σου [εἶναι νὰ τὸ κρατῇ]! Ὁ ῥήγας εἶπέν του — ἀφότις μ' ἔχεις εἰς τὰ χέργιά σου καὶ τινὰς δὲν τολμᾷ νὰ μοῦ συντύχῃ χωρίς(6) σου, πῶς ἐμπορεῖ νὰ γενῇ τοῦτον τὸ λαλεῖς; ἀμμὲ ἐσεῖς γινώσκω πῶς εἶστε πολλὰ φρόνιμοι(7), πέψετε τινὰν νὰ τὸν ἀποβγάλλω ἀποκεῖ, καὶ πολομῶντά το, ἐγὼ φαίνεταί μου διὰ καλόν. Καὶ μοναῦτα ἔταξαν τὸν σὶρ Ἀλαφρὰν Τοργίαν(8) καὶ τὸν σὶρ Τουμὲς Γατανία(9) καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Κερηνείαν εἰς τὸν κον-

1) et trovorono come havevano messo di ferri, et per non far rumor. — 2) εἰς τὴν κάτω πόρταν καὶ ἐπίασαν τοὺς πύργους. — 3) Καὶ γνώθωντα τὴν ταραχὴν ὁ κούντης ἔβαλλεν καὶ ἐτζακίσαν ταῖς πόρταις, καὶ ἦλθαν. — 4) Τραχόνου. — 5) τοῦτα οὖλα φαίνεταί μου νὰ γινίσκουνται μὲ τὴν βουλὴν σου καί. — 6) χῶρίς. — 7) φρενίμοι. — 8) Ἀλαφὰν Τόργιαν. Alafra Doria. — 9) Thomas Galania.

τοσταύλην νὰ τοῦ δώσουν τὰς γραφὰς ἀποῦ τοῦ ἔπεψεν ὁ ῥήγας· ὁ ποῖος ῥήγας ἔγραψέν του μίαν γραφὴν διὰ τῆς παραγγελίας τοῦ ἀμιράλη, ἡ ποία ἔλεγεν (1) οὕτως:

«Πέτρος διὰ τῆς χάριτος τοῦ παναγίου πνεύματος ῥήγας Ἱεροσολύμου καὶ Κύπρου πρὸς τὸν τρισάκριβόν μου θεῖον τὸν κοντοσταύλην· ὡς γοῖον δι' ἄλλης (2) σοῦ ἔγραψα νὰ μᾶς στρέψῃς τὸ κάστρον μας εἰς τὴν ἐξουσίαν μας, καὶ σοὺ ἀφορμολογᾷς λαλῶντα δὲν τὸ πολομᾷς παροὺ μηδὲν σηκωθῇ ἀπαὶ τὸ χέριν σου καὶ δοθῇ εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν μας, εὐχαρίζομέ σου, καὶ ἀγρωνίζομεν τὸ πῶς 'ς ὅσους ἔχει (3) μέσα, ἄλλος δὲν θέλει τὸ διάφορός μας παρὰ σού (4)· τώρα διατὶ εἴμεστεν πολλὰ 'πεθυμημένοι ν' ἀποβγοῦμεν τοὺς λᾶς τούτους ἀποῦ μᾶς ἐκολλήθησαν (5), καὶ πολλὰ στοιχήματα μετά τους πολομῶ, καὶ πότε (6) τοὺς ἀρέσκει καὶ πότε 'ξηλόνουνται (7), καὶ εἰς τοῦτον εὑρίσκουν ἀφορμὴν πῶς νὰ μηδὲν πᾶσιν ἀπῶδε χωρὶς ν' ἀποβγοῦν ἀπὸ τὴν Κερηνείαν, διὰ τοῦτον μηνοῦμέν σου καὶ ἐξορκίζομέν σε εἰς τὴν ἀγάπην τὴν μᾶς κρατεῖς, ναὺκαιρέσῃς τὸ κάστρον μας, καὶ παράδος το τοῦ ἠγαπημένου μας Λουκὲτ Τατιαμὲ (8) καὶ 'δήγα τον νὰ τὸ βλέπῃ πρεπάμενα· καὶ σοὺ νὰ ἐμπῇς εἰς τὸ κάτεργόν μας, καὶ ἔπαρ' καὶ μετά σου τὰς δύο μας γαλιάτζας καὶ ἄγωμε ὅπου θέλεις, καὶ ἔπαρε εἰς τὴν συντροφιάν σου ἀπὸ τοὺς λᾶς τῆς Κερηνείας. Καὶ τοῦτον ἀς γενῇ, πρὶν νὰ ἐβγοῦν οἱ Γενουβίσοι καὶ ἐμπλάσουν σου καὶ ἐμποδίσουν σε, ὅτι ὅλοι ἀντάμα λαλοῦσιν πῶς τὸ κάστρον κρατεῖς το διὰ λόγου σου, καὶ ποῖσέ τους νὰ ἐβγοῦν ἀπὸ τὴν ἐννοίαν τούτην· ὁμοίως τάσσουνταί σου καὶ πολομοῦν σου σαλβοκουντοῦτον, καὶ νὰ σοῦ 'μόσουν μὲν ἐβγοῦν ἀπὸ τὸ νησὶν ἀπὸ τὴν ἡμέραν ὅπου νὰ ἐβγῇς ἕως ἡμέραις ιε'. Καὶ πέμπομέν σου ι' χιλιάδες δουκάτα διὰ τὴν ἔξοδόν σου, τὰ ποῖα θέλεις τὰ 'πάρειν ἀπὸ τὴν Βενετίαν, καὶ πέμπει σου καὶ ὁ ἀμιράλης τὸ σαλβοκουντοῦτον

1) καὶ ἐδηλοποίαν. — 2) διὰ πολλαῖς φοραῖς. — 3) ὅτι ὅσοι εἶναι. — 4) ἐσού. — 5) ἐκουρτζέψαν καὶ αἰχμαλωτίσαν, καὶ εἴμεστεν σφιμμένοι. — 6) τόρα. — 7) τοροπί *(sic)* δὲν τοὺς ἀρέσκει. — 8) Τατιάμε. Luchier Tatiame.

σημαδεμένον μὲ γράμματά του, ἀνισῶς καὶ ἐμπλάσῃ σου ἡ ἀρμάδα τοὺς Γενουβίσους νὰ μὲν σοῦ ποίσουν καμμίαν ἀγανάκτησιν, οὔδε εἰς λιμιόναν, οὐδὲ εἰς τὸ κάστρον, οὐδὲ εἰς τὴν στερεάν(1)· καὶ διὰ περίττου στερέωμαν στέλλω σου(2) ὀκτὼ καραβοκυροὺς εἰς τὴν συντροφιάν σου νὰ τοὺς κρατῇς διὰ σιγουρτὰν εἰς τὸ κάτεργόν σου, καὶ ἀνισῶς τινὰς ἀποὺ τὰ κάτεργα θελήσουν νὰ σὲ ἀδικήσουν νὰ ῥίσῃς νὰ κόψουν τὰς κεφαλάς(3) του. Καὶ μηνοῦμέν σου καὶ ὁρίζομέν σε εἰς τὸν ὅρκον ὅπου μᾶς χρεωστεῖς νὰ πάγῃς εἰς τὴν Ῥώμην εἰς τὸν ἁγιώτατον πατέραν τὸν Πάπαν νὰ 'γκαλέσῃς ἀπὸ τὴν μεριάν μας ἀπαὶ τὸν ἄδικον ξηλοθρεμὸν ὅπου 'ποῖκαν οἱ Γενουβίσοι· καὶ τοῦτον γινίσκεται ἀνὲν καὶ οὖλοι μουλλώσουν, καὶ οἱ Γενουβίσοι θέλουν πάγειν ἀπῶδε. Καὶ θέλεις ποίσειν, ὡς γοῖον ἀκριβός μας θεῖος ὅπου εἶσαι, καὶ ὡς γοῖον πιστεύομεν εἰς τὴν ἀγάπην σου. Καὶ ἤτζου ὁρπίζομεν νὰ γενῇ».

Ἀκομὴ ἔρισεν ὁ ῥήγας καὶ ἐποῖκαν ἕναν χαρτὶν ἀπαὶ τὸν κατζηλέρην, τὸ ποῖον λέγει(4) οὕτως. «Τὴ δευτέραν τῇ ιδ' μαρτίου ἀτοδ' Χριστοῦ, ὁ ῥήγας μὲ ἔμπροσθεν μερτικὸν ἀποὺ τοὺς ἀνθρώπους του διὰ λόγου του καὶ διὰ τοὺς κλερονόμους του, ἐδῶκαν ἐξουσίαν τοῦ θείου του τοῦ μισὲρ Τζάκου τὲ Λουζουνία τοῦ κοντοσταύλη τῶν Ἱεροσολύμων νὰ ποίσῃ εἴ τι θέλῃ ἀποὺ τὰ χωργιά του, τοὐτέστιν νὰ τὰ πουλήσῃ, νὰ τ' ἀμαχεύσῃ ὅλα εἰς τὸ θέλημάν του μὲ χαρτὶν νοταρικὸν, καὶ εἴ τι ποίσει νὰ ἦναι ἀξαζόμενον, ὡς γοῖον νὰ ἦτον γράψιμον τῆς μεγάλης αὐλῆς». Καὶ ἔβαλέν το εἰς τοιούτην τάξιν καὶ ἔπεψέν τού το.

Ἀκομὴ ἔγραψεν καὶ ἄλλό 'ναν χαρτὶν εἰς τοὺς λᾶς τῆς Κερηνείας λαλῶντα ἀπὸ τὸν ῥῆγα, καὶ λαλεῖ οὕτως. «Γινώσκετε ὅτι ἀπὸ τὸν τρισάκριβόν μας θεῖον ἐμάθαμεν τὸν κόπον ὅπου ἐπῆρεν διὰ τὴν βλέπησιν τοῦ κάστρου μας, καὶ παρακαλοῦμεν κύριον τὸν θεὸν νὰ μᾶς ἀξιώσῃ νὰ σᾶς τὸ μερετιάσωμεν πρεπάμενα οὖλα ἀντάμα καὶ πασανοῦ σας· καὶ μηνοῦμεν τοῦ θειοῦ μας νὰ παραδώσῃ τὸ κάστρον μας τοῦ ἠγαπημένου καὶ ἐμπιστοῦ

1) γῆν. — 2) στερεωσύνην πέμπει. — 3) κεφαλάδες. — 4) δηλοποιᾷ.

μας καβαλλάρη Λουκὲτ Ταιάμε (1), καὶ μηνοῦμέν σας νὰ ἤστε εἰς τὴν ὑπόταξίν του, ὡς γοῖον νὰ ἦτον τὸ κορμίν μας, καὶ φυλάγετέ το καλὰ διὰ τοὺς κλέπταις (2), ὅτι τὸν θεῖόν μου στέλλω τον εἰς χρῆσες ἐδικαῖς μας».

Ἀκομὴ οἱ Γενουβίσοι ἐποῖκαν ἕναν χαρτὶν νοταρικόν. «Τῇ δευτέρᾳ τῇ ιδ' μαρτίου ἀτοδ' Χριστοῦ, ἔμπροσθεν ἐμοῦ τοῦ δημοσίου νοταρίου καὶ μαρτύρων τῶν κάτωθεν ὠνοματισμένων, ἐπὶ τούτῳ [εἰδικῶς] κληθέντων καὶ παρακληθέντων, οἱ ἐντιμότατοι καὶ φρονιμώτατοι ἀνθρῶποι, τοὐτέστιν ὁ μισὲρ Πιὲρ τὲ Κάμπε Φραγκοῦζε (3) καὶ ἀμιράλης τῆς Γένουβας, ὁ σὶρ Ῥουμπὰρ Σπινούλα, ὁ σὶρ Τιζία Σιππὸ, ὁ σὶρ Γριγγὸν τὲ Νεγροῦ, καὶ ὁ σὶρ Φρὰν Τορία, καὶ οἱ λοιποὶ καραβοκυροὶ τῶν κατέργων τῶν Γενουβίσων, ἦλθαν ἔμπροσθεν τοῦ ῥηγὸς τῶν Ἱεροσολύμων καὶ Κύπρου, καὶ ἐπῆραν ἀπάνω τους ἔμπροσθεν τῆς μαρτυρίας τοῦ θεοῦ καὶ εἶναι εἰς τὴν βοήθειαν καὶ εἰς τὴν βλέπησιν τοῦ κατέργου τοῦ ῥηγὸς, εἰς τὸ ποῖον μέλλει νὰ 'μπῇ ὁ κοντοσταύλης νὰ πάγῃ εἰς τὰ δύσικα (4) μέρη, νὰ μὲν τοῦ δώσωμεν ἐμπόδισμαν κανέναν, οὐδὲ καμμίαν ἀγανάκτησιν· καὶ ἂν γινῇ ἀλλοίως, καὶ γυρίσῃ καμμίαν ζημία τοῦ ῥηγὸς ἢ τοῦ θειοῦ του, ἢ τινὸς ἄλλου Κυπριώτη ἀποὺ τὴν τζούρμαν τοῦ κατέργου τοῦ ῥηγατίκου, νὰ πέσουν εἰς χρέος χ' (5) χιλιάδες δουκάτα εἰς τὴν τζάμπραν τοῦ ῥηγὸς τῆς Φραγγίας. Καὶ διὰ μεγαλείτερην (6) στερέωσιν καὶ βεβαίωσιν ἐγράπτη διὰ χειρὸς τοῦ νοταρίου τὸ αὐτὸν ἔγραφος τὴν ἡμέραν καὶ ἐχρονίαν τὴν ἄνωθεν, ἔμπροσθεν τοὺς κάτωθεν μάρτυρας, τοὐτέστιν μισὲρ Τζουὰν τὲ Λαπὴν, σὶρ Τζουὰν τὲ Φηνίουν (7), σὶρ Τζάκε τὲ Σανταμικὲλ, σὶρ Τζάκε τὲ Σκαντελίου (8), Λουρέντζο Μαλαπιέρον τὲ Λαβιέρε (9), Τζουὰν Τοργία, Μαρτὶ τὰ Φέσκο, καὶ ἕτεροι ἄλλοι πολλοί». Τὸ αὐτὸν προβιλίζιν ἔπεψάν το τοῦ κοντοσταύλη εἰς τὴν Κερηνείαν.

1) Τετιάμε. — 2) ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς μου. — 3) Φρεγγοῦζε. — 4) δυσικά. — 5) λ'. Str. 30 m. — 6) περίττου. — 7) Φηνιοῦ. de Fincii. — 8) Καντελοῦ. Cantalo. — 9) Λαλιβιέρε.

Ἀκομὴ ὁ ῥήγας ὥρισεν καὶ ἐποῖκαν ἄλλον χαρτὶν ἀνοικτὸν τὸ ποῖον ἔφεν (1) οὕτως. «Πέτρος τὲ Λουζουνίας διὰ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ ῥήγας Ἱεροσολύμων (2) καὶ Κύπρου· διὰ τὸ αὐτόν μας χαρτὶ πολομοῦμεν νὰ 'ξεύρουν ὅλοι ἀντάμα, καὶ πασαγεῖς, ὅτι ὅλαις ταῖς ἐλευθερίαις 'ς τοὺς σκλάβους τοὺς (3) ἐποῖκεν ὁ τρισάκριβός μας θεῖος ὁ κοντοσταύλης εἰς τὴν Κερηνείαν, καὶ ὅσαις κουντουνάντζαις ταῖς ἐποῖκεν τοὺς κακοποίους, κλέπταις (4), φονειάδες καὶ ἕτερους, γραμμένα καὶ σημαδεμένα μὲ τὰ γράμματά του, θέλομεν νὰ ἦναι στερεωμένα καὶ βεβαιωμένα διὰ πάντοτε, ὡς γοῖον νἄχεν εἶσταιν ὑπὸ χειρός μας· ὁμοίως καὶ τὰ πιντώματα τῶν μηνίων (5) καὶ τὰ κοψίματα, καὶ τοὺς κρατημένους καὶ τοὺς ἐπίντωσεν τὸ μηνίον στερεόνομέν το, καὶ θέλομεν νὰ ἦναι ἀξαζόμενα καὶ καλὰ, ὡς γοῖον νὰ τὰ 'ποίκαμεν ἐμεῖς μὲ τὸ χέριν μας· ὁμοίως καὶ οὖλα τὰ χαρίσματα τοὺς καβαλλάριδές μας ὅπου ἦσαν μετά (6) του καὶ πουρζέζηδες, στερεόνομέν τα, εὑρισκόμενον χαρτὶν στερεωμένον ἐξ αὐτόν του. Ἀκομὴ πολομοῦμεν κῃνουργίαν (7) χάριταν ὅλους τοὺς πταισμένους, κακοποίους (8), καὶ σκλάβους φευγοὺς, ὅλοι νὰ ἦναι συμπαθημένοι, καὶ νὰ στραφῇ πασαγεῖς εἰς τὸ σπίτιν του, καὶ εἰς τὴν τέχνην του· ὁμοίως καὶ τοὺς δελοιποὺς σκλάβους τοὺς ἐλευθέρωσεν ὁ θειός μου ὁ πρίντζης, τὸ ἐποῖκεν εἰς τὴν Καντάραν καὶ εἰς τὸν Λέονταν (9), καὶ εἰς τὸν ἅγιον Ἱλαρίον (10) [νὰ ἦναι στερεωμένον]. Καὶ διὰ πίστωσιν καὶ βεβαίωσιν τῆς ἀληθείας ἐποίκαμεν καὶ ἐγράψαμεν τὸ αὐτὸν προβιλίζιν καὶ ἐσημαδέψαμέν το μὲ τὰ γράμματά μας καὶ ἐβουλλώσαμέν το μὲ τὴν βοῦλλάν μας τὴν συνειθισμένη.»

Καὶ ἐποῖκεν καὶ ἄλλον χαρτὶν τοῦ Ὀλουκὲτ ἀπαὶ τὸν ῥῆγα (11). «Γινώσκετε λοσμένοι (12) δοῦλοι τοῦ ῥηγάτου μας, στέλλομεν τὸν θεῖόν μας πέρα [τὸν Τζάκο Τελουζουνία τὸν κοντόσταυλο], τοῦ ποίου (13) ἐμηνύσαμέν

1) ἐδηλοποίαν. — 2) Ἱεροσολύμου. — 3) ταῖς. — 4) κλέφταις. — 5) μηνιῶν. — 6) μητά. — 7) κῃνούργιαν. — 8) κακοποιούς. — 9) Λείονταν. — 10) Ἀαρίον. — 11) σὶρ Λουκὲτ Τατιάμε, καθὼς κάτωθεν δηλοῖ. — 12) χωσμένοι. nascosti. — 13) ποιοῦ.

του νὰ σοῦ παραδώσῃ τὸ κάστρον μας εἰς τὸ θέλημάν σου, καὶ ἐμηνύσαμεν τοὺς λᾶς μας τοῦ αὐτοῦ μας κάστρου νὰ σοῦ ὑποτάσσουνται δσ' ὡς που νὰ μᾶς φανῇ· διὰ τοῦτον μηνοῦμέν σου νὰ ὁρίσῃς τοὺς λᾶς νὰ πολομοῦν καλὴν βλέπησιν μέραν καὶ νύκταν, ὡς που (1) ὁ λύκος κρατεῖ εἰς τὴν Κύπρον, μηδὲν εὕρῃ τοὺς λᾶς κοιμισμένους καὶ δράξῃ τὸ ἀρνίον (2)· καὶ ποῖσε καὶ βίγλισε ὅλον τὸ κάστρον καταληπτῶς πᾶσα χρῆσιν τὴν εὑρίσκεται μέσα, διὰ νὰ πέψωμεν νὰ τὸ 'δηγήσωμεν (3) ὡς γοῖον πρέπει. Ἀκομὴ ὁρίσετε τὸν γραμματικὸν νὰ πέψῃ τὸν λογαριασμὸν αὐτοῦ κάστρου νὰ 'δῶ τὸ (4) χρωστοῦν τοὺς λᾶς ὅλον φευρουάρην, νὰ πέψω νὰ τοὺς πλερώσω. Ἐγράπτη ιδ' μαρτίου τοδ' Χριστοῦ.»

Ἀκομὴ ἐποῖκεν ἕναν χαρτὶν εἰς τὸν θεῖόν του τὸν πρίντζην λαλῶντα (5) οὕτως. «Διὰ πολλαῖς ἀφορμαῖς τοῦ ῥηγάτου πέμπομεν τὸν κοντοσταύλην εἰς τὴν Δύσιν, καὶ διὰ τὴν ὄρεξιν τοὺς Γενουβίσους ἐσυνεβάστησαν μετά του, καὶ ἐμηνῦσα νὰ βλέπετε τὸ κάστρον εἰς τὸ καλλίτερον τὸ νὰ 'μπορῇ, ὅσο ποῦ (6) νὰ πᾶν οἱ Γενουβίσοι· καὶ σοὺ βλέπε τὸν ἅγιον Ἱλαρίον (7) εἰς τὸ καλλιώτερον ὅπου νὰ 'μπορήσῃς.»

Ἀκομὴ ἔγραψεν τῆς μητέρας του εἰς τιτοίαν (8) λογήν. «Τρισακριβὴ καὶ πολλά μου σπλαγχνικὴ μητέρα, γίνωσκε, διὰ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ ἐσυνπάψαν οἱ Γενουβίσοι μετά μας, διὰ πολλαῖς ἀφορμαῖς ταῖς σοῦ μηνοῦμεν· τὸ πρῶτον ἦτον [διὰ τὸν] Γγεφρὰν Γγηπλὴν τὸν ἐνοικάτορον ὁποῦτον μεσόν (9) τους· καὶ ἐμαλλῶσαν δύο τρεῖς φοραῖς ὡς τὸν θάνατον, καὶ διὰ τούτην τὴν ἀφορμὴν ἐσηκῶσαν τὴν κατούναν τους ἀποὺ τὴν Κερηνείαν· τὸ β', ὅτι ἐχάσαν ἀπὸ τὰ χεργία τους τὸν θεῖόν μας [τὸν πρίντζην]· τὸ ἄλλον, ὅτι ἐκομπήθησαν (10) νὰ 'πάρουν τὴν Κερηνείαν, διότι ὁ κοντοσταύλης

1) ὡς ὅπου. — 2) ἀρνίν. — 3) ὡς γοιὸν τὸ εἶχεν καὶ ὁ ἀφέντης ὁ θεῖός μου, καὶ εἴ τι εἶναι χρῆσι μήνα μου νὰ πέψω νὰ τὸ 'δηγήσω. — 4) Ἴντα. — 5) διὰ νὰ πάγῃ ἀπαὶ τὸ καστέλλιν. — 6) ἐμήνυσα τὰ στοιχήματα τῆς ἀγάπης, καὶ ἐμηνύσαν του νὰ βάλλῃ τὸν σὶρ Λουκὲτ Ταταίμε εἰς τὸν τόπον του καὶ νὰ τὸ βλεπίσῃ εἰς τὸ καλλιώτερον μόδον ὁποῦ νὰ ἠμπορήσῃ ὡς ὅπου. — 7) Λαργιόν. — 8) τοιούτην. — 9) μετά. — 10) ἐκομπώθησαν ἀπὸ 'ξαυτῆς σου καὶ δὲν ἠμπόρησαν.

ἐποῖκέν τους πολλοὺς σκοτωμοὺς καὶ πολλὰ κακά· διὰ τοῦτον ἐφάνην τους καὶ ἐποίκαμεν ἀστοιχήματα μεσόν μας, τὰ ποῖα θέλομεν σοῦ ἲξηγηθῆν ὄντα νὰ ἔλθῃς εἰς τὴν Λευκωσίαν. Ἐγράπτη τῇ ιδ΄ μαρτίου, ᾳτοδ΄ Χριστοῦ.»

Ἡ κατούνα ἐσηκώθη ἀπαὶ τὴν Κερηνείαν μὲ ἀγάπην τῇ ιε΄ μαρτίου τοδ΄ Χριστοῦ· καὶ ἐστεντιάσαν(1) δ΄ μῆνες καὶ δὲν ἠμπορῆσαν νὰ κερδαίσουν ἄλλον, παροὺ ἐθανατῶσαν ὅλους τοὺς Γενουβίσους, καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Λευκωσίαν καὶ δὲν ἐποῖκαν ἄλλον. Ὁ ἀμιρᾶλης δὲν ἦτον πολλὰ ἀποὺ μεγάλην γενείαν, καὶ ἐφθονῆσάν τους καὶ ἀπὸ τὴν σουπερπίαν τους(2) καὶ ἀπὸ τὴν πλῆξίν τους ἐγλυτώσαμέν τους· καὶ πολλαῖς φοραῖς ἐγυρέψαν νὰ τὸν σκοτώσουν. Τὸ ποῖον δὲν ἔχει καμμίαν γενείαν νὰ ζηλεύγουν παρὰ οἱ Γενουβίσοι καὶ οἱ Ἀρμένιδες, οἱ δύο καταραμένοι, ὅτι εἶχαν σ΄ κάστρη καὶ χώραις οἱ Ἀρμένιδες καὶ ἀπὸ τὴν ζήλαν τους ἔχάσαν τα, τὸ ποῖον ἤτζου θέλει γινῆν καὶ τοῦτον τὸ κουμοῦνιν, θαρροῦμεν εἰς τὸν θεόν.

Γρικῶντα ὁ πρίντζης καὶ ὁ καπετάνος τοῦ Λειόντα(3) καὶ τῆς Καντάρας πῶς ἐμερῶσαν οἱ Γενουβίσοι, ἔγραψεν πασαεῖς χαρτὶν καὶ ἔπεψεν τοῦ ῥηγὸς, ὅτι «ἐμάθαμεν διὰ τὸ ἔλεος τοῦ θεοῦ πῶς ἐσύμπαψες μὲ τοὺς Γενουβίσους καὶ μέλλει νὰ πᾶσιν, διὰ τοῦτον μηνοῦμέν σου καὶ παρακαλοῦμέν σε τὴν ἀφεντιάν σου νὰ ὁρίσῃς νὰ ἔλθουν νὰ μᾶς ἀλλάξουν, καὶ ἂν ἔχετε τὰ σημαδία ἂς τὰ φέρουν, ἢ χαρτὶν τῆς ἐμπιστοσύνης, καὶ ἂς ἔλθουν νὰ τὰ περιλάβουν».

Καὶ ὁ κοντοσταύλης, ὅσον ἐπερίλαβεν τὸ χαρτὶν ὅπου τοῦ ἔπεψεν καὶ προβιλίζια νοταρικὰ καὶ ἕτερα, μοναῦτα ἔγραψεν ἀντίλογον τοῦ ῥηγὸς, λέγει(4) οὕτως. «Τρισακριβὲ καὶ τρισηγαπημένε ἀδελφότεκνε καὶ καλέ μου ἀφέντη, ταῖς γραφαῖς σου ἐπερίλαβα, καὶ τὸ(5) μοῦ γράφεις ἐγρικῆσα· ἀπαὶ τὸ μὲ ὁρίζεις νὰ παραδώσω τὸ κάστρον σου τοῦ σὶρ Λιουνκὲν Ταμὲ(6) καὶ τὰ ἑξῆς, κατὰ τὸν ὁρισμόν σου ἔκραξα ὅλον τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ καὶ ἔδωκα τὸ χαρτὶν τὸ μοῦ ἔπεψες, καὶ ὑποτάκτησαν τοῦ ὑψηλοτάτου

1) ἐστεντίασαν. — 2) ἦσαν πολλὰ σουπέρπγοι. — 3) Λείοντα. — 4) καὶ ἐδηλοποίαν. — 5) εἴ τι. — 6) Λιουκὲτ Ταμιάμε.

σου ὁρισμοῦ καὶ παραδιδοῦνται εἰς τὴν ἀφεντίαν σου· καὶ ἔδωκα ὅρδινον τοῦ σὶρ Λιοὺν Ταντιαμὲ εἰς τίντα(1) λογὴν καὶ τίντα τάξιν νὰ κρατῇ τὸ κάστρον· ἀκομὴ ἔγραψέν σου χαρτὶν ὁ λαὸς καὶ πέμπουν το τῆς ἀφεντιᾶς σου, καὶ ἄλλον ὁ σὶρ Λιοὺν Ταντιαμὲ καὶ πᾶσα χρῆσιν τὴν ἔχει.»

Καὶ πάλιν ὁ κοντοσταύλης μηνᾷ ἄλλον χαρτὶν τοῦ ῥηγός· «ἀφέντη, ἀπαὶ τὸ μοῦ μηνᾷς, ὅτι οἱ Γενουβίσοι ἐποίκασιν χαρτὶν σαλβοκουντοῦτον καὶ ἔπεψές μού το, δὲν τὸ πιστεύγω, ὅτι διὰ πολλαῖς φοραῖς μὲ ὅρκους ἐκονπῶσάν μας· ἀπαὶ τὸ μὲ ὁρίζεις νὰ κρατῶ ὀκτὼ καπετάνους τῶν κατέργων εἰς τὸ κατέργον μου, θαυμάζομαι πολλὰ εἰς τὴν ἀφεντιάν σου καὶ 'κείνους πῶς μὲ κρατοῦν ἀνήξευρον· ὁ θεὸς νὰ βλέπῃ τὸ ἁρμάτωμαν τοὺς Γενουβίσους νὰ μοῦ 'κοντέψαν, ποῖος ἐτόλμα νὰ 'γγίσῃ τινὸς ἀπὸ τοὺς καραβοκυρούς; γιὰ τοῦτον δὲν μοῦ φαίνεται νὰ 'μπῶ εἰς τὴν θάλασσαν, ἂν δὲν πᾶσιν· ἀμμὲ διὰ τὸ ἁπλαζίριν σου καὶ τὴν θαράπαυσίν μου, 'πὲ τοῦ ἀμιράλη νὰ πέψῃ 'ς τὴν Κερηνείαν κανέναν Γενουβίσον(2) νὰ μοῦ 'μόσῃ εἰς τὸ κορμὶν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἅντα νὰ ὑψώσῃ τὸ σῶμαν τοῦ Κυρίου καὶ τὸ αἷμαν, νὰ μὲν μοῦ ποίσουν καμμίαν ζημίαν(3), οὐδὲ νὰ μὲ 'ξηλώσουν ἀπαὶ τὴν στράταν μου».

Καὶ ἐπῆγεν τὸ χαρτὶν εἰς τὸν ῥῆγα, καὶ ἀνάγνωσέν το τοῦ ἀμιράλη· καὶ μοναῦτα ὁ ἀμιράλης ὠρδινίασεν τὸν σὶρ Τάμε Γατανία, ὁ ποῖος εἶχεν ἐξουσίαν ἀπαὶ τὸν δούκαν τῆς Γένουβας καὶ ἀπαὶ τὸ κουμοῦνιν νὰ ποίσῃ εἰς τὴν Κύπρον εἴ τι θέλῃ, εἰς τὴν συντροφιὰν τοῦ ἀμιράλη, καὶ τοῦ σὶρ Τζὰκ τὲ Σανταμικὲλ εἰς τὸν τόπον τοῦ ῥηγὸς, ἦλθαν εἰς τὴν Κερηνείαν· καὶ ὁ κοντοσταύλης ἐπερίλαβέν τους πρεπάμενα, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Εὐνομένος(4), καὶ ἄλλαξεν παπᾶς, καὶ ἄρχεψεν ἡ λουτουργία(5) εἰς τὸ ὄνομαν τῆς ἁγίας Τριάδος, καὶ εἰς τὸ τέλος τῆς λουτουργίας, ὄνταν ὁ ἱερεὺς ὕψωσεν τὴν ὅσταν καὶ τὸ αἷμαν καὶ τότε ἔβαλλέν τα εἰς τὴν ἁγίαν τράπεζαν, τότε ὁ σὶρ Τατιαμὲ Γατανία τὸ χαρτὶν τὸ ἐποῖκεν ὁ

1) τίτοιαν. — 2) δύο κορμιὰ μεγάλους ἀνθρώπους Γενουβίσους. — 3) καμμιὰν ἀγανάκτησιν. — 4) Eugnomono. — 5) λειτουργία.

ἀμιράλης, καὶ οἱ λοιποὶ(1) καβαλλάριδες τὸ ἐγράψαν καὶ ἐμηνῦσαν τοῦ κοντοσταύλη γράψιμον ἐμπιστιωσύνης καὶ πολλὰ ἕτερα στοιχήματα καὶ προυμουτιάσματα, καὶ ἐβάλλαν το εἰς τὸ βῆμαν καὶ τὸ σαλβοκουντοῦτον ὅπου τοῦ ἐπέψαν ταῖς διαβούσαις ἡμέραις, καὶ ἐβάλαν τὰ χεργία τους ὁ σὶρ Τάμε Γατανία καὶ ὁ σὶρ Τζάκε τὲ Σανταμικὲλ καὶ εἶπαν — ἐγὼν(2) Τάμε Γατανίε ὀμνύω(3) εἰς τὸ κορμὶν τοῦ Χριστοῦ διὰ οὔλως(4) τοὺς καραβοκυροὺς, νὰ κρατήσωμεν στερεωμένα καὶ ὑποτακτοῦμεν τὸ σαλβοκουντοῦτον τοῦτον τὸ σοῦ ἐπέψαμεν μὲ ὅσα προυμουτιάζουν μέσα, τὰ εἶναι(5) γεγραμμένα, χωρὶς καμμίαν κακουργίαν(6) κακῆς ἀφορμῆς. Ὁ ἱερεὺς(7) εἶπέν του — ἤτζου νὰ σοῦ βοηθήσῃ ὁ θεός! Ὁ σὶρ Τζάκες τὲ Σανταμικὲλ εἶπέν του — ἀφέντη, 'μόνω σου ἀπάνω εἰς τὸ τίμιον σῶμα καὶ αἷμαν τοῦ Κυρίου, διὰ τὸν ἀφέντην μου τὸν ῥῆγα, ὡς χριστιανὸς ὅπου εἶμαι, ὅτι ἀποὺ οὔλαις ταῖς γραφαῖς, ταξίματα καὶ ἄλλα ὅπου σοῦ ἐμήνυσεν ὁ ῥῆγας, νὰ τὰ κρατήσῃ καλὰ καὶ στερεωμένα μὲ(8) τὸ δίκαιόν του πογέριν. Καὶ πάλε ὁ σὶρ Ταταμὲ(9) εἶπέν του — 'μόνω σου ἀπὸ τὴν ἡμέραν ὅπου νὰ μισεύσῃς νὰ μὲν ἐβγοῦμεν. ἐμεῖς ὡς ἡμέραις ιε' ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον, διὰ νὰ πάγῃς εἰς τὸ ταξεῖδίν σου. Καὶ τελειόνοντα ἡ λειτουργία, καὶ πάλε μέσα εἰς τὴν ἐκκλησία ἐξαναπαράδωκεν ὁ κοντοσταύλης τὸ κάστρον εἰς τὸ χέριν τοῦ καπετάνου. Καὶ οὖλοι τοῦ μηνίου(10) ἐμόσαν νὰ βλέπουν τὸ κάστρον καλὰ καὶ ἐμπιστὰ διὰ τὸν ῥῆγα καταπρόσωπα πᾶσα λογῆς(11) ἀνθρώπου. Ὁ δὲ ἱερεὺς(12), κἀθα νὰ 'μόσαν ἢ νὰ προυμουτιάσαν τίποτες, ἐλάλεν τους — ἤτζου νὰ σᾶς βουθήσῃ(13) ὁ θεός!

Καὶ μοναῦτα ἐδιαλαλῆσαν εἰς τὴν Κερηνείαν· «ἄρχοντες, μικροὶ καὶ μεγάλοι, ἠξεύρετε, ὅ,τι λογῆς εὑρίσκεσθε(14), πλούσιοι καὶ πένητες, 'κλησιαστικοὶ καὶ λαγικοὶ(15), ὅπου εὑρίσκεσθε ὧδε, ἠξεύρετε ὅτι οἱ Γενουβίσοι ἐποῖκαν καλὴν ἀγάπην μὲ τὸν ἀφέντην μας τὸν ῥῆγα τῆς Κύπρου· διὰ

1) προδέλοιποι. — 2) ἐγὼ. — 3) 'μόνω. — 4) ὅλους. — 5) εἶν'. — 6) κακωσύνην. — 7) παπᾶς. — 8) ὅλον. — 9) Τατιάμες. — 10) ὅλοι οἱ μηνιασμένοι. — 11) λοῆς. — 12) παπᾶς. — 13) βοηθήσῃ. — 14) εὑρίσκεστε. — 15) κοσμικοί.

τοῦτον πασαεῖς ἐμπορεῖ νὰ 'μπῇ καὶ νὰ ἐβγῇ, νὰ πραμματευτῇ, νὰ πάγῃ πέρα ἢ τῆς γῆς ὅπου νὰ θελήσῃ εἰς τὴν ὄρεξίν τους, ὡς γοῦον ἦτον(1) συνειθισμένοι, καὶ κανέναν δισπλαζίριν νὰ μὲν ἔχουν οὐδὲ ἀπαὶ τὸ κορμίν τους, οὐδὲ ἀπαὶ τὸ 'δικόν τους, καὶ εἴ τι ἐγινέτον(2), καὶ θανάτοι, κούρση, καὶ ἀδικιαῖς ἀπαὶ τὴν μίαν μερίαν καὶ ἀπαὶ τὴν ἄλλην νὰ ἦναι συμπαθημένον, καὶ μηδὲν(3) εἶναι τινὰς ἀπότορμος νὰ γυρέψῃ τίποτες ἀπαὶ τὸ ἐδιάβην, εἰς πέναν τῆς ζωῆς του. Καὶ τοῦτος εἶναι ὁρισμὸς τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀφέντη μας τοῦ ῥὲ Πιὲρ τοῦ ῥηγὸς τῶν 'Ιεροσολύμων καὶ Κύπρου».

Τότε ἐβγῆκεν ἡ κυρὰ ἡ ῥήγαινα ἀπὸ τὴν Κερηνείαν καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Λευκωσίαν μὲ τὴν ὑποταγήν της καὶ τὸ ἐδικόν της. Καὶ ὁ σὶρ Πιὲρ τὲ Καμπὲ Φρεγκοῦζε ἐπῆρεν τοὺς Γενουβίσους καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν 'Αμμόχουστον. Καὶ ὁ κοντοσταύλης ἔπεψεν μαντατοφόρον τὸν Μουντολὴφ τὲ Βερνὴ(4), καὶ ἦλθεν εἰς τὸν ἀμιράλην, πρὶν νἄβγῃ ἀπαὶ τὴν Λευκωσίαν, διὰ νὰ στερεώσουν τὰ μαντάτα(5)· καὶ τῇ ἡ' ἀπριλίου ἀτοδ' Χριστοῦ ἐξέβην ὁ Μουντολὴφ(6) καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Λευκωσίαν ἔμπροσθεν τοῦ ῥηγὸς καὶ εἶπέν του — ὁ ἀφέντης ὁ θειός σου ῥικουμαντιάζεται εἰς τὴν ἀφεντιάν σου καὶ παρακαλεῖ σε νὰ τοῦ μηνύσῃς ἀνισῶς καὶ ὁ ὅρκος ἐγίνην ἔμπροσθέν(7) σου. Καὶ ὁ ῥήγας εἶπέν του — οὖλα ἐγίνησαν ὁμπρός μου καὶ μὲ τὴν βουλήν μου. Τότες ἦλθεν καὶ ὁ ἀμιράλης ἐκεῖ ὅπου ἦτον ὁ ῥήγας· καὶ οὖλοι τοῦ φουσάτου ἐπῆγαν εἰς τὴν 'Αμμόχουστον, χωρὶς τὸν ἀμιράλην καὶ τοὺς 'δικούς του. Καὶ πάλε ἀποσκεπάστην ὁ Μουντολὴφ ὁμπρός του(8) λαλῶντα — ἀφέντη, ὁ κοντοσταύλης ἐπέψεν με ὁμπρός σας διὰ νὰ σᾶς ἐρωτήτω τίποτες· πρῶτον τὸν ἀφέντην τὸν ἀμιράλην, τὸν 'σασμὸν, τὴν ἀγάπην καὶ τοὺς ὁρισμοὺς ὅπου ἐγίνουνταν ἀναμεσόν σας, κρατεῖ τα ἡ ἀφεντιά σου ἐξαζόμενα; 'Ο ἀμιράλης εἶπέν του — εἰς τὴν πίστιν μου κρατῶ τα

1) ἦσαν. — 2) ἐγίνουνταν. — 3) μήν. — 4) Μουντολίφην Τεβερνήν. — 5) τὴν ἀγάπην. — 6) Μουντολίφης. — 7) ἔμπροστέν. — 8) ὁ Μουντολίφης ἀποσκέπασε τὴν συντυχίαν εἰς τὸν ἀμιραλῆν.

ἐξαζόμενα καὶ στερεωμένα! Τότε ἔδωκέν του τὰ στοιχήματα τὰ γραμμένα, καὶ ἐζήτησεν [ὁ Μουντολήφης τοῦ ῥηγὸς] ταῖς δέκα χιλιάδες τὰ δουκάτα τοὺς(1) ἐξόδους του. Ὁ ῥήγας ὥρισεν καὶ ἐποϊκάν του χαρτὶν εἰς τὸν μισὲρ Τζουὰν Κορνὰρ νὰ τοῦ δώσῃ δέκα χιλιάδες δουκάτα, διὰ μ' χιλιάδες ἄσπρα τῆς Κύπρου. Τότε ὁ ἀμιράλης εἶπέν του — ἐλησμόνησες νὰ μοῦ πῇς νὰ στερεώσω καὶ νὰ κρατήσω τὰ στοιχήματα τὰ ἐποϊκεν ὁ σὶρ Τάμε(2), καὶ νὰ σοῦ δείξω πῶς εἶμαι ὅ(τοι)μος νὰ σοῦ 'μόσω! Μοναῦτα ὁ ἀμιράλης καὶ οἱ καραβοκυροὶ ὅπου εὑρέθησαν εἰς τὴν Λευκωσίαν ὠμόσαν ἔμπροσθεν τοῦ ῥηγὸς ἀπάνω εἰς τὰ ἅγια τοῦ θεοῦ εὐαγγέλια, ὅτι ὅλα τὰ στοιχήματα τὰ ἐποϊκεν ὁ σὶρ Τουμᾶς τὲ Γατανίε(3) μὲ τὸν κοντοσταύλην, τὰ ποῖα ἤθελεν τὰ δώσειν(4) ὁ Μουντολὴφ τοῦ ῥηγὸς, νὰ τὰ κρατήσουν καλὰ καὶ στερεωμένα διὰ πάντοτε. Τότε ὁ ῥήγας ἐποϊκεν ψουμὶν τοῦ Μουντολὴφ ἀφ' ἄσπρα τῆς Κύπρου νὰ τὰ 'παίρνῃ ἀπαὶ τὰ καθαρώτερα καρτζὰ τὰ ἔχει ἡ ῥηγάδα. Ἀκομὴ καὶ ὁ ἀμιράλης καὶ οἱ καραβοκυροὶ ἐμόσαν τοῦ ῥηγὸς, καὶ ὁ ῥήγας ἐκείνους, νὰ κρατήσουν στε(ρε)ωμένα τὰ στοιχήματα τὰ ἐποϊκαν μεσόν τους· [τὸ ποιὸν δὲν ἠμπόρεν ὁ ῥήγας νὰ ποίσῃ ἄλλοίως, καὶ εἴ τι τοῦ 'λαλοῦσαν ἐκεῖνοι ἐκουτέντιαζεν, διότι ἐροβᾶτον μὲν τὸν σκοτώσουν· καὶ ἐποϊκαν νὰ τοὺς δώσῃ ἐννακόσιαις χιλιάδες δουκάτα, καὶ ἐπῆραν νὰ κρατοῦν τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ πολλοὺς καβαλλάριδες τοὺς ποιοὺς θέλετε 'γρικήσειν, καὶ νὰ τοὺς τὰ διδοῦν κάθα χρόνον ὡς ὅπου νὰ τοὺς ἐξηπλερώσουν]. Καὶ τότε ἀφῆκεν ὁ ἀμιράλης τὴν Λευκωσίαν τοῦ ῥηγὸς, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον μὲ ὅλην τὴν συντροφίαν.

Τότε εἶπαν οἱ Γενουβίσοι τοῦ ῥηγὸς — ἀφέντη, ὁ κοντοσταύλης πάγει καθὼς ἔμοσεν ὁ Μουντολήφις· ὁ πρίντζης μεινίσκει εἰς τὰ καλά του· διὰ τοῦτον θέλομεν νὰ μᾶς δώσῃ ἐγγυμασίαν διὰ ζ(5) χιλιάδες δουκάτα [ἀποῦ] εἴμεστεν 'σασμένοι νὰ μᾶς δώσετε, καὶ νὰ πλερωθοῦμεν, νὰ στρέ-

1) ὁποῦ τοῦ ἐμήνυσε νὰ τοῦ πέψῃ διά. — 2) Tomas Gatania et suo compagno. — 3) Γατανίας καὶ ὁ σύντροφός του. — 4) πγοιὰ εἶχέν τα πρεζεντιάσειν. — 5) ἐγγυμασχιὰν διὰ ταῖς ἐννακόσιαις.

ψωμεν τὸ ἀμάχιν(1)· [καὶ εἶναι χρῆσι νὰ γενῇ καὶ ὁ κοντοσταύλης ὁπληγάδος εἰς τὴν ἐγγυμασχιάν], καὶ ἂν δὲν θέλῃ, νὰ τὸν ξηκληρίσῃς(2), ἢ καὶ νὰ μᾶς δώσῃς ἐγγυτὴν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, νὰ τὸν κρατοῦμεν ἐγγυτὴν τοὐτέστιν ἀμάχιν, ὡς που νὰ μᾶς πλερώσῃς, [τὸ ποιὸν τέρμενον εἶναι χρόνους θ', κάθε χρόνον ρ' χιλιάδες δουκάτα]. Τότες ὁ ῥήγας εἶπέν του — δὲν σᾶς ἀκανεῖ τὸ ἀμάχιν τὸ ἔχετε, τοὐτέστιν ἡ Ἀμμόχουστος, ἀμμὲ ζητᾷ καὶ ἄλλα διὰ ταῖς ϡβ χιλιάδες τὰ δουκάτα; Τότε ὁ ἀμιράλης, εἶπέν του — ἀφέντη, οἱ Τεμπλιῶταις ἐπουλῆσαν τὸ νησὶν ὅλον διὰ ρ' χιλιάδες δουκάτα, καὶ μεῖς νὰ κρατήσωμεν τὴν Ἀμμόχουστον διὰ ϡβ χιλιάδες δουκάτα; οὐδὲν εἶναι αὐταρκετόν(3). Τότε ἔπεψεν ὁ ἀμιράλης τὸ κάτεργον τὸ ῥηγάτικον νὰ πᾶσι νὰ σηκώσουν τὸν κοντοσταύλην ἀπαὶ τὴν Κερηνείαν, καὶ ἔδωκεν τοὺς ὀκτὼ καραβοκυροὺς τοῦ σὶρ Μουντολὴφ, καὶ ἐπῆρέν τους εἰς τὴν Κερηνείαν νὰ τοὺς βάλλῃ εἰς τὴν συντροφίαν τοῦ κοντοσταύλη, καὶ ἔπεψεν καὶ ἄλλα δύο κάτεργα νὰ πᾶσιν εἰς τὴν συντροφίαν τοῦ κατέργου τοῦ ῥηγός(4) [Κυπριώτικα].

Ὁ ῥήγας ἔγραψεν χαρτὶν τοῦ πρίντζη εἰς τοιούτην λογήν· «τρισάκριβέ μας θεῖε, ἠξεῦρε(5) ὅτι πέμπω τὸν θεῖόν μου τὸν κοντοσταύλην εἰς τὸν Πάπαν, καὶ ἐσυνεβαστῆκα(6) μὲ τοὺς Γενουβίσους καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν

1) καὶ πλερόνοντά μας, θέλομεν σᾶς πέψειν τ' ἀμάχιά σας. — 2) ξηκληρώσῃς ἀπὸ τὰ καλά του. — 3) ἐμεῖς ἔχομεν τὴν Ἀμμόχουστον καὶ τοὺς καβαλλάριδες ὁποῦ κρατοῦμεν, καὶ δὲν εἴμεστεν κουντέντε, παρὰ θέλομεν καὶ ἄλλην σιγουριτάν. Ὁ ῥήγας εἶπέν τους· Οἱ Τεμπλιῶταις ἐπουλῆσαν τὸν τόπον, διατὶ ὁ τόπος ἀφέντην δὲν εἶχεν, διατὶ ἐπέθανεν ὁ δούκας, καὶ ὁ βασιλεὺς ἦτον μακρὰ, καὶ 'κεῖνοι ἐχάσαν τὴν δύναμίν τους, καὶ εὑρέθησαν καὶ ἐπουλῆσαν πρᾶμμαν ξένον, καὶ ὁ βασιλεὺς ἦτον εἰς μεγάλαις γέρραις καὶ ἦτον σκολισμένος· ἀμμὲ ἐμεῖς δὲν ἐθέλαμεν τὸν κρατήσειν, καὶ ἐσήκονέ μας τον ὡς πρᾶμμαν 'δικόν του· μάθετε πόσα στοιχήματα καὶ προυμουτιάσματα ἐποῖκαν οἱ γονεῖς μου νὰ 'μπορήσου νὰ φέρουν ἀφένταις καὶ ἀνθρώπους διὰ νὰ 'μπορήσου νὰ κρατήσουν τὸ νησὶν, καὶ τότε 'πέτε ἂν ἓν' καὶ ἦτον νὰ τὸ ἀγοράσουν διὰ ρ' χιλιάδες δουκάτα. Πάλε ὁ ἀμιραλῆς ἐγύρισεν καὶ εἶπεν τοῦ ῥηγός· Ἂν ἓν' καὶ θέλῃ νὰ πάγῃ ὁ θειός σου ὁ κοντοσταύλης εἰς ταῖς δουλειαῖς σου ἀποῦ τὸν πέμπεις μὲ τὸ κάτεργον τὸ 'δικόν σου, ποῖσε ὁρισμὸν νὰ τὸ 'πάρῃ. — 4) ῥηγάτικου. — 5) ἔξευρε. — 6) ἐποῖκα στοιχήματα.

'Αμμόχουστον· διὰ τοῦτον ἔβγα καὶ ἔλα εἰς τὴν Λευκωσίαν νὰ 'δῇς τὰ στοιχήματα». Καὶ ἔπεψεν καὶ ἕναν καβαλλάρην ἄρχον εἰς τὸν Ἅγιον Ἱλαρίον, καὶ ἄλλους εἰς ὅλα τὰ κάστρη (1). Θωρῶντα τὸ χαρτὶν ὁ πρίντζης, μοναῦτα ἦλθεν εἰς τὴν Λευκωσίαν· ὁ ῥήγας ἔδειξέν του τὰ στοιχήματα καὶ εἶπέν του, — 'ποζητοῦν καὶ ἀπού 'ξαυτόν σου ἐγγυμαχίαν διὰ ζ χιλιάδες δουκάτα, καὶ κρατοῦν καὶ τὴν 'Αμμόχουστον ὥς που νὰ πλερώ(σω)μεν (2)· εἰ δὲ, ἂν γενῇ ἀλλοίως, νὰ πάγῃ εἰς τὴν 'Αμμόχουστον. Θεωρῶντα ὅτι ἀργοῦσαν καὶ δὲν ἀκοῦαν νὰ μισεύσουν (3) ὥς που νὰ 'πάρουν ἀμάχιν, [ὁ πρίντζης] μὲ τὸ ἴδιόν του θέλημαν ἔπεψεν τοὺς δύο του υἱοὺς, τὸν Τζάκες τὲ Λουζουνίαν τὸν κούντην τῆς Τρίπολις, γνήσιος υἱὸς, καὶ τὸν μισὲρ Τζουὰν τὲ Λουζουνίαν τὸν πορνικόν του, ὅπου ἦτον υἱὸς τῆς ταμὲ 'Αλῆς τὲ Ζιπλὲτ συμβία τοῦ μισὲρ Φιλίππε τὲ Κός· καὶ διὰ νὰ μηδὲν νώσῃ ὁ αὐτὸς σὶρ Φιλίππε Κὸς, ὅτι τὸ παιδὶν ἦτον πορνικὸν τοῦ πρίντζη, ἐπωνόμασέν τον τὸ ὄνομάν του Τζανὸτ, τὸ ὄνομαν τῷ πρίντζη, ἀμμὲ ἀπὸ θανάτου τοῦ ἄνωθεν μισὲρ Φιλίππε ἀποσκεπάστην πῶς ἦτον υἱὸς τοῦ πρίντζη, καὶ εἶχέν τον εἰς τὸ σπίτιν του καὶ ἐκράζετον υἱὸς τοῦ πρίντζη. Καὶ ἐζήτησεν τὴν πρίντζαιναν καὶ ἐφέρεν την ἀπὸ τὴν 'Αμμόχουστον.

Καὶ ἄνταν ἐστράφην ὁ σὶρ Μουντολὴφ τὲ Βερνῆς εἰς τὴν Κερηνείαν εἰς τὸν κοντοσταύλην καὶ ἔδωκέν του τὸ σαλβοκουντοῦτον, ὡς γοῦον τοῦ παράγγειλεν ὁ κοντοσταύλης, καὶ τὸ χαρτὶν τοῦ ῥηγὸς τοῦ ἀλλαμάτου, καὶ εἶπέν του πῶς ἐμόσαν ὀμπρὸς τοῦ ῥηγὸς, καὶ εἶπέν του πῶς μέλλει νὰ 'δηγήσουν τὸ κάτεργον νὰ πάγῃ εἰς τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ῥηγὸς μὲ τὸν κοντοσταύλην. Καὶ ἄνταν οἱ Κερηνειῶταις ἐμάθαν πῶς 'ξορίζουν τὸν κοντοσταύλην ἀπαὶ

1) Καὶ πέμπω σου καὶ τὸν μισὲρ Τζουὰν τὸν καβαλλάρην μου, καὶ παράδος του τὸ κάστρον. 'Ομοίως ἔπεψεν· καὶ εἰς ὅλα τὰ κάστρη νὰ τοὺς ἀλλάξῃ. — 2) πῶς ζητοῦν καὶ ἀπὸ 'ξαυτῆς του ἐγγυμασίαν διὰ ταῖς ἐννακόσιαις χιλιάδες τὰ δουκάτα· καὶ κρατοῦν καὶ τὴν 'Αμμόχουστον καὶ τοὺς καβαλλάριδες, καὶ ἐθέλαν καὶ τὸν θεῖόν μου τὸν κοντοσταύλην· καὶ ἃ δὲ θέλῃ, εἶπάν μου νὰ σηκώσω τὰ χωργιά του καὶ νὰ τὰ δώσω ἀλλοῦ διὰ νὰ τὸν κρατοῦν ἀμάχιν εἰς τὴν 'Αμμόχουστον ὡς ὅπου νὰ πλερωθοῦν. — 3) ἀκοῦσαν νὰ πᾶσιν.

τὴν Κύπρον, ὢ, τίντα(1) κλάμαν, καὶ ποτάπη λύπη ἐγίνετον! ἀμμὲ ὀλίγον ἐφελέσαν, ἐπειδὴ ἦτον τὰ πράμματα εἰς τὸ τέλος. Ἀμμὲ πολλὰ ἐμετανῶσαν καὶ ἐτελειῶσαν τὴν ἀγάπην· ὅμως εἶχαν ἀληθινὰς ἀφορμὰς νὰ γενῇ· πρῶτον, ὅτι ἄνταν ἦλθαν οἱ μαντατοφόροι εἰς τὴν Κερηνείαν μεγάλοι ἀνθρῶποι, ἐποῖκεν μέγαν ὄξοδον ὁ κοντοσταύλης καὶ ἐκράτεν(2) τους ιε' ἡμέραις ἔσω, καὶ τὸ σιτάριν τὸ εἶχεν τὸ κάστρον ἄλεσέν το καὶ ἔδωκέν το τοὺς μαγκίπους καὶ 'ποίκασιν ψουμὶν καὶ πουλοῦσάν το 'φτηνὸν εἰς τὴν μέσην, διὰ νὰ 'δοῦν οἱ μαντατοφόροι πῶς ἔ(χει) σιτάριν(3) πολὺν, διὰ νὰ σηκώσουν τὴν κατούναν τους νὰ φύγουν· καὶ ἄνταν ἐθέλαν νὰ πᾶν οἱ μαντατοφόροι ἀποὺ τὸ κάστρον ἔδωκέν τους δύο γομάργια(4) ψουμὶν καὶ ἐπῆραν μετά τους· καὶ ἐβούθησεν ἐκεῖνον τὸ ἄττον τοῦ κοντοσταύλη καὶ 'κόμπωσέν τους καὶ εἶπαν· Ἂν ποίσωμεν θ'(5) χρόνους ὧδε(6), δὲν κάμνομεν τίποτες! Καὶ μοναῦτα ἐσηκῶσαν τὴν κατούναν ἀπέξω. Ἀληθινὰ εἶναι ὅτι ἐκομπώθην ὁ κοντοσταύλης ἀπαὶ τὸν Μουντολὴφ τὲ Βερνὴ, ὅτι ἐπέψεν τους νὰ πᾶν ν' ἀγοράσουν σιτάριν διὰ τὸ κάστρον, καὶ διὰ τὴν ἀκριβείαν τους ἐκρατῆσαν τὰ καρτζὰ, καὶ τὸ κάστρον ἔμεινεν εὔκαιρον, καθὼς ἄνωθεν τὸ ἐξηγήθηκα· ὅτι μακάρι οἱ ἀκριβοὶ νὰ μὲν ἐγεννοῦνταν, ὅτι ἡ λύσσα τῆς φιλαργυρίας πολομᾷ τοὺς ἀνθρώπους δαιμόνους· ὅτι ὁ κοντοσταύλης ἐθάρρεν τὸ κάστρον πῶς ἔχει σιτάριν διὰ α' χρόνον, καὶ 'κεῖνον δὲν εἶχεν διὰ μῆνες ς', καὶ ἂν εἶχεν λείψειν τὸ ἐκουβαλοῦσαν οἱ πουρζέζηδες, οἱ Βουργάροι ἐφεῦγαν, καὶ ὅσον ἐγόρασεν ἡ ῥήγαινα, τὸ κάστρον ἔθελεν παραδοθῆν, διὰ ν' ἀβαντζιάσῃ ὁ ἄτυχος καβαλλάρης ὑπέρπυρα φ'. Ἀληθείᾳ πρὶν νὰ κουβαληθοῦν ἔξω οἱ Γενουβίσοι, καθημερινὸν ἐκουβαλοῦσαν, ἀμμὲ ἀφὸν ἐβάλλαν τὴν κατούναν ἔξω οἱ Γενουβίσοι, κανένας δὲν ἐτόλμησεν ἔξω νἄβγῃ, μᾶλλον τὸ κτηνοβόλιν τὸ εἶχαν ἔξω, ἐπῆράν τα· διὰ τοῦτον ἐστενοχωρήθησαν, καὶ ὁ θεὸς ἐβούθησέν τους.

Καὶ μετὰ ταῦτα ἐφάνην τὸ κάτεργον εἰς τὴν Κερηνείαν τὸ ἔμελλε νὰ 'μπῇ ὁ κοντοσταύλης μέσα, καὶ ἐδηγήθην καὶ ἡ κυρὰ ἡ κοντοσταύλαινα

1) Ἴντα. — 2) ἐκράτησέν. — 3) τὸ κάστρον ψουμίν. — 4) γομάρια. — 5) δέκα. — 6) ὠδᾶ.

καὶ ἡ κόρη του καὶ ὅλη του ἡ 'ποταγή· καὶ ἄνταν ἐσηκώθην ὁ κοντοσταύλης, πάλε ἔπεψεν πανταχοῦ(1) καὶ ἐκουβαλῆσεν(2) εἰς τὸ κάστρον σιτάριν, ἀπὸ τὴν ἀγάπην τὴν εἶχεν εἰς τὴν Κερηνείαν καὶ ἀπὸ τὸν φόβον μηδὲν(3) στραφοῦν οἱ Γενουβίσοι καὶ 'πάρουν την. Καὶ πάλε ὁ κοντοσταύλης ἔβαλεν τὸν σὶρ Λίουν(4) Τατιάμε καὶ ἔμοσεν, καὶ οὗλοι οἱ λᾶς τοῦ κάστρου, νὰ μὲν παραδώσουν τὸ καστέλλιν(5) ἄλλου τινὸς παρὰ τοῦ ῥηγὸς καὶ τοὺς ὁρισμούς του, ἐβ(γάλ)λοντα τοὺς Γενουβίσους, καὶ ἀνὲν καὶ μηνύσῃ τους καὶ ὁ ῥήγας νὰ μὲν ποίσουν διὰ λόγου του, ὅτι, ἂν μηνύσῃ, διὰ τὸν φόβον τους θέλειν μηνύσει.

'Ο κοντοσταύλης ἐνέβην εἰς τὸ κάτεργον, καὶ τὸ νὰ ποίσουν ἄρμενα, ἐφάνησαν(6) δύο κάτεργα Γενουβίσικα καὶ ἤλθαν εἰς τὴν συντροφίαν του. 'Ο κοντοσταύλης θωρῶντα πῶς ἔπεσεν εἰς τὸ χέριν τους, κράζει τοὺς η' καραβοκυροὺς καὶ λαλεῖ τους — ἄρχοντες, τοῦτα εἶναι τὰ προυμουτιάσματά σας καὶ οἱ ὅρκοι σας; δόξα σοι ὁ θεὸς, ἀκομὴ δὲν ἐβγήκαμεν ἀπὸ τὴν Κύπρον καὶ τὰ κάτεργά σας βλέπουν με! Οἱ καραβοκυροὶ, ὡς φρένιμοι καὶ κονμπωτάδες(7), εἶπάν του — ἀφέντη, ἐφάνην τοὺς καραβοκυροὺς καὶ τοὺς δελοιποὺς ἀφέναται, ὅτι εἶναι ἀντροπὴ ν' ἀφήσουν τιτοῖον(8) ἀφέντην νὰ πάγῃ μ' ἕναν κάτεργον, ὅποῦ εἶσαι αἶμαν ῥηγάτικον, καὶ 'πέψαν τα εἰς τὴν συντροφιάν σου. Τότε ἐκοντέψαν τὰ β' κάτεργα κοντὰ εἰς τὸ κάτεργον τὸ ῥηγάτικον καὶ ἐχαιρετῆσαν τὸν κοντοσταύλην· καὶ τοὺς β' καραβοκυροὺς ἐκράζαν, τὸν ἕναν Ἀντωνίο τελὰ Τοῦρνο, καὶ τὸν ἄλλον Ἀντώνιον Σκαρτζεφοῦγγον(9)· καὶ λαλοῦν τοῦ κοντοσταύλη· — [ἀφέντη] μηδὲν(10) ἔχῃς ἔννοιαν καὶ μεῖς πολομοῦμέν σου συντροφίαν ὡς ἐκεῖ ὅπου μέλλεις νὰ πεζεύσῃς, καὶ τότε πᾶμεν τὴν δουλιάν μας. 'Ο κοντοσταύλης ὅπου τοὺς ἀγρώνιζεν(11), δὲν ἐτόλμα νὰ τοὺς ξητζιπώσῃ(12), παρὰ εὐχαρίστειν(13) τους, ὅτι ὁ λόγος λαλεῖ — κρατεῖ με ὁ δυνατὸς, καὶ δέρνει με ὁ ἀδύνα-

1) παντοῦ. — 2) ἐκουβάλισεν. — 3) μέν. — 4) Λιοῦν. — 5) κάστρον. — 6) ἀναφάναν. — 7) φρόνιμοι καὶ κομπωτάδες. — 8) τίτοιον. — 9) Scarzasirigo. — 10) μέν. — 11) ὡς ἐκεῖνος ὁποῦ τοὺς ἐγνώριζεν. — 12) ξυτζυπτόση *(sic)*. — 13) εὐχαρίστειν.

τος. Καὶ ἄνταν ἀπεσῶσαν(1) εἰς τὴν Ῥόδον, τὸ κάτεργον τοῦ ῥηγὸς ἐνέβην εἰς τὸ Μαντράκιν, καὶ ἐκατέβησαν οἱ φρέριδες καὶ ἐπροσδέκτησάν τον πολλὰ τιμημένα· καὶ μετὰ δ' ἡμέραις ἦλθαν οἱ φρέριδες καὶ ἐπαρακαλέσαν τον τὰ πάγῃ εἰς τὸ κάστρον, ὅτι ἦτον ἀπλικεμένος ἔξω τοῦ κάστρου, καὶ εἶπάν του — ἀφέντη κοντοσταύλη, ἕνι(2) μεγάλη μας ἀντροπὴ νἄσαι 'πλικεμένος ἔξω τοῦ κάστρου, ἀμμὲ ἔμπα εἰς τὸ κάστρον καὶ ψήφα πῶς ἕνι(3) 'δικόν σου, ὡς γοῦν τὴν Κερηνείαν· καὶ ἀπάνω εἰς ὅλα φοβούμεθα μηδὲν ἔλθουν οἱ ἐχθροί σου καὶ 'πάρουν σε, καὶ δὲν μᾶς φαίνεται δίκαιον νὰ σὲ 'πάρουν ἀπαὶ τὰ χεργία μας· διὰ τοῦτον παρακαλοῦμέν σε νὰ ἐμπῇς εἰς τὸ κάστρον, ὅτι ἐκεῖ θέλεις εἶσταιν πολλὰ θαρρούμενα παρ' ἀλλοῦ, καὶ μεῖς νὰ σοῦ δουλεύγωμεν εἰς ὅλαις σου ταῖς χρῆσες. Ὁ κοντοσταύλης εὐχαρίστην τους καὶ ἐκουβαλήθην εἰς τὸ κάστρον· καὶ εἰς τὸ ἔμπα τοῦ Μαντρακίου(4) ἐκακοψύχησεν ἡ κόρη τοῦ κοντοσταύλη. Τότε ἦλθαν οἱ καραβοκυροὶ τῶν β' κατέργων καὶ εἶπαν τοῦ κοντοσταύλη — ἀφέντη, καιρὸς εἶναι νὰ 'μπῇς εἰς τὸ κάτεργόν σου, νὰ ποίσῃς ταξεῖδίν σου. Ὁ κοντοσταύλης θωρῶντα διὰ πάντα πῶς ἦτον εἰς τὰς χεῖράς τους, ἀπολογήθην πολλὰ ταπεινὰ καὶ κουρτέστκα καὶ εἶπέν τους — ὁ θεὸς τὸ γινώσκει, εὑρίσκομαι εἰς μεγάλην πεθυμίαν(5) νὰ τὸ τελειώσω, ἀμμὲ ἡ μονογενή μου κόρη ἀστένησεν πολλὰ καὶ δὲν τολμῶ νὰ τὴν σκαλέψω, μηδὲν πεθάνῃ, καὶ στέκομαι δσον νὰ καλλιτερίσῃ(6) νὰ μισεύσωμεν· ὅμως ἂν θέλετε νὰ πᾶτε, ἀμέτε εἰς τὸ καλὸν, καὶ εὐχαρίζομαί σας ἀπὸ τὴν συντροφίαν ὅπου μοῦ ἐποίκετε ὡς ὧδε. Οἱ ποῖγοι εἶπάν του — ἐπρουμουτιάσαμεν νὰ σὲ συντροφιάσωμεν ὡς ἐκεῖ ὅπου νὰ πᾷς(7). Καὶ πάλε εὐχαρίστην τους πολλὰ καὶ ἀποχαιρέτησέν τους. Καὶ ἐστράφησαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸν τοποκράτωρ(8) τῆς Ῥόδου ὅπου ἦτον εἰς τὸν τόπον τοῦ μεγάλου μαστόρου, καὶ εἶπάν του νὰ τὸν ἐβγάλλῃ τὸν κοντοσταύλην ἀπαὶ τὴν Ῥόδον· ὅτι ἀκομὴ δὲν εἶχεν ἔρτειν μέγας μάστρος ἀπαὶ τὸν Πάπαν(9)· ὁ ποῖος τοποκράτωρ ἦτον ὁ

1) ἐπέσωσεν. — 2) εἶναι. — 3) εἶν'. — 4) Μαντρακιοῦ. — 5) πεθυμιάν. — 6) καλλιωτερίσῃ. — 7) ἀποῦ νὰ θέλῃς. — 8) ἔσω τοῦ καστελλάνου. — 9) τὴν Φράντζαν.

μαριτζᾶς(1) τῆς Ῥόδου, ὅπου εἶχεν ἔρτειν εἰς τὴν Κύπρον· τὸν ποῖσν ἐφοβερίσαν τον καὶ ἐπροτεστιάσαν τον, λαλῶντά του — προτεστιάζομέν σε νὰ μᾶς πλερώσῃς ὅλαις ταῖς ζημίαις ὅπου νὰ μᾶς γενοῦν διὰ ταῖς ἡμέραις ὅπου νὰ σταθῶμεν ὧδε(2) διὰ τὸν κοντοσταύλην· διὰ τοῦτον λαλοῦμέν σου, ἂν θέλῃς νὰ ἦσαι φίλος μας, νὰ 'ρίσῃς τὸν κοντοσταύλην ναὺ καιρέσῃ τὸν τόπον, διὰ νὰ πᾶμεν τὴν δουλιάν μας· διατὶ προυμουτιάζομέν σου καὶ θέλομεν ἀπεζεύσειν, καὶ θέλομεν πλερωθῆν ἀπὸ 'ξαυτόν(3) σας. Ἀνάμεσα τῆς ταραχῆς τούτης ἐπέθανεν καὶ ἡ κόρη τοῦ κοντοσταύλη, ἡ ποία ἦτον χρόνων δύο· καὶ ἐπῆρεν καὶ 'κεῖνος καὶ ἡ κοντοσταύλαινα μεγάλην λύπην(4). Εἰ δὲ οἱ ἀδελφοὶ τῆς Ῥόδου, τοὐτέστιν οἱ φρέριδες, ἦτον εἰς μέγαν φόβον διὰ τοὺς Γενουβίσους, 'γριχῶντα τὴν σουπερπίαν τους καὶ τὸ κακὸν τὸ 'ποῖκαν εἰς τὴν Κύπρον, ἐμηνῦσαν τοῦ κοντοσταύλη νἄβγῃ νὰ πᾷ(5) τὴν στράταν του, διατὶ δὲν δύνονται νὰ ἀντισταθοῦν τοὺς Γενουβίσους, τοὺς κακοὺς χριστιανοὺς, τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου, καὶ δὲν θέλουν νὰ κιντυνεύσουν διὰ λόγου του. Ὁ κοντοσταύλης ἀπολογήθην τους — ἄρχοντες, παρακαλῶ σας νὰ μὲ ῥικουμαντιάσετε εἰς τὸν τοποκράτωρ(6) καὶ εἰς ὅλους τοὺς ἄρχοντες(7), καὶ νὰ τοὺς 'πῆτε ἀπαὶ τὴν μεριάν μου πῶς, τοῦτα εἶναι τὰ προυμουτιάσματα τὰ μοῦ ἐπρουμουτιάσαν, ὄνταν μὲ 'μπάσαν ἔσω; δὲν εἶναι κρατούμενοι νὰ διαφεντεύσουν τοὺς πτωχοὺς ἀπαὶ τοὺς κλέπταις(8), καὶ ἀδύνατους ἀπαὶ τὰ χεργία τοὺς δυνατούς; καὶ ἐγὼ ὅπου εἶμαι υἱὸς τοῦ καλοῦ ῥὲ Οὔγγε, ὅπου πολλὰ σᾶς ἀγάπαν, ὡς καὶ τὰ καλά σας(9) εὑρίσκουνται εἰς τὴν Κύπρον, καὶ εἶστε ὡρκισμένοι μας, θέλετε νὰ μὲ δώσετε εἰς τὰ χεργία τοὺς ἐχθρούς μου; καὶ πολλὴν χαρὰν ἐπῆρα ὄνταν ἐπέσωσα εἰς τὸν τόπον σας [διὰ ν' ἀγιτιαστῶ], καὶ ἐθάρρουν πῶς δὲν εἶμαι παρκάτω παρὰ τὸν 'δικόν μου(10), καὶ ἤτζου εὐχάρηκα(11) τοῦ

1) καὶ ἦτον εἰς τὸν τόπον του ὁ μαρίντζας. — 2) ὠδᾶ. — 3) 'ξαυτῆς. — 4) πλῆξιν. — 5) πάγῃ. — 6) ἀφέντην τὸν καστελλάνον. — 7) ἀφένταις. — 8) κλέφταις. — 9) πολλὰ χαρίσματα ὁποῦ σᾶς ἐχάρησαν οἱ γονεῖς μου. — 10) τὸ σπίτιν μου. — 11) εὐκαρίστηκα.

θεοῦ ὁποῦ μὲ ἔβαλεν εἰς καλὰ χεργία, καὶ σεῖς νὰ μὲν θελήσετε νὰ μοῦ σπλαγχνιστῆτε καὶ μὲ σκεπάσετε ἀπουκάτω τὸ σκέπος σας, ἀμμὲ νὰ φοβηθῆτε (1) τοὺς ἀπίστους (2) Γενουβίσους, καὶ νὰ μὲν βουθήσετε (3) ὡς γοῖον ὁρίζ' ἡ τάξι τῆς ἀδελφωσύνης σας; ἀκριβὰ παρακαλῶ τὸν θεὸν καὶ σᾶς νὰ μὲ βάλλετε εἰς ἕναν πύργον καὶ νὰ μὲ ἀφήσετε ὥς που νὰ πάγῃ ἡ ἄπιστος γενεὰ τῶν Γενουβίσων ἀπῶδε, καὶ τότε θέλετε μὲ ἀφήσειν, καὶ θέλω πάγειν εἰς τήν Ῥώμην νὰ τελειώσω τὸν ὁρισμὸν τοῦ ῥηγός· καὶ ἂν δὲν θέλετε νὰ τὸ ποίσετε τοῦτον, παρακαλῶ σας νὰ μοῦ ἁρματώσετε ἕναν κάτεργον ἀπαὶ τὰ κατέργα σας νὰ μὲ συντροφιάσῃ εἰς τὸ ταξεῖδίν μου διὰ νὰ πάγω εἰς τὴν Ῥώμην· καὶ πολομῶντα τοῦτον, [θέλετε μοῦ ποίσειν μεγάλον ἁπλαζίριν, καὶ] θέλει φανῆν ἡ καλὴ κουρτεσία τοὺς φίλους, καὶ τὸ καλὸν θέλημαν τὸ ἔχετε μὲ τὴν Κύπρον. Οἱ ἀδελφοὶ φρέριδες ἐστράφησαν εἰς τὸν τοποκράτωρ τὸν μαριτζᾶν καὶ εἰς τὴν βουλὴν τοὺς πρώτους, καὶ εἶπαν τὴν συντυχίαν τοῦ κοντοσταύλη· καὶ ἐποῖκαν βουλὴν ὅτι νὰ τοῦ βουθήσουν (4) καὶ νὰ τὸν συντροφιάσουν ὡς τὴν Βενετίαν.

Καὶ ἤτζου ἀποδιαβάζαν ἡμέραν πρὸς ἡμέραν· καὶ διαβαίνοντα ιγ' ἡμέραις ἀφὸν ἔραξεν τὸ κάτεργον τοῦ κοντοσταύλη εἰς τὸ Μαντράκιν, ἀναφάναν [ἄλλα] ι' κάτεργα Γενουβίσικα, εἰς τὰ ποῖα ἦσαν οἱ καβαλλάριδες οἱ Κυπριῶταις ὅπου θέλομεν τοὺς ἀνοματίσειν κάτωθεν, καὶ τὸ λογάριν τῆς Κύπρου ἐκεῖνον τὸ ἔμεινεν (5)· καὶ ηὗραν τὰ δύο κάτεργα ἐκεῖ, καὶ τὸ κάτεργον τοῦ ῥηγός· καὶ ἀγγρίστην ὁ ἀμιράλης καὶ οἱ λοιποὶ καβαλλάριδες, καὶ διατὶ ἐμεῖναν (6) ὡς καὶ τώρα εἰς τὴν Ῥόδον· καὶ εἶπάν του οἱ δύο καραβοκυροὶ τῶν κατέργων — ἀφέντη, μηδὲν ἀγγρίζεσαι (7), ὅτι οἱ Ῥοδῖταις [ἦτον ἀφορμὴ ὁποῦ] κρατοῦν τὸν κοντοσταύλην, καὶ δὲν μᾶς τὸν διδοῦν νὰ πᾶμεν! Τότε 'μηνῦσαν ὅλους τοὺς φρέριδες νὰ πέψουν τὸν κοντοσταύλην, μηδὲν κιντυνέψουν. Τότε ὁ τοποκράτωρ τοῦ μεγάλου μαστόρου καὶ οὗλοι οἱ πρῶτοι γέροντες (8) καὶ ὅλη ἡ χώρα ἀναμίκτηκεν, καὶ

1) ἐφοβήθητε. — 2) ἄπιστους. — 3) βοηθήσετε. — 4) τὸν ἀγιτιάσουν. — 5) ἐκουρσέψαν. — 6) ἐστάθησαν. — 7) ἀγγριστῆς ἐμᾶς. — 8) ὁ καστελλάνος καὶ οἱ περίττου φρέριδες.

ἐμηνῦσαν τοῦ κοντοσταύλη — διὰ τὸν θεὸν νὰ ἐβγῇ νὰ πάγῃ εἰς τὴν συντροφιάν τους, καὶ ἂν θέλῃς νὰ σοῦ δώσωμεν τὸ κάτεργόν μας συντροφίαν τοῦ ἐδικοῦ σου, εἰς τοὺς ὁρισμούς σου· ἀμμὲ ἴντα ἐμπόρουν νὰ ποίσουν β' κάτεργα μέσα εἰς τὰ ιβ' κάτεργα; ἀμμὲ ἤξευρε ὡς φρόνιμος πῶς σ' ἔχουν εἰς τὸ χέριν τους. Ὁ κοντοσταύλης πολλὰ ταπεινὰ ἀπολογήθην καὶ σπλαγχνικὰ — ἀκριβοὶ ἀδελφοὶ χριστιανοὶ, ὅπου εἶστε σκέπος(1) τοὺς ἀδύνατους, τώρα εἶναι καιρὸς νὰ μοῦ βουθήσετε(2) καὶ νὰ μὲ ἀποβγάλλετε ἀπαὶ τὸ πρόσωπον(3) τοὺς Γενουβίσους, ὅτι ἐγὼ ἤρτα εἰς τὰ χέργιά σας ὡς γοῖον ἀπελπισμένος εἰς τὸ σπίτιν σας, καὶ ἐμόσετέ μου νὰ μὲ συντροφιάσετε ὡς τὴν Βενετίαν εἰς τὸν ἔξοδόν μου(4). [Καὶ γοιὸν τοὺς ἐσυντυχάνεν, ἐγέμωσεν ἕναν μαντύλιν δάκρυα.] Καὶ ἐστράφησαν οἱ φρέριδες εἰς τὸν τοποκράτωρ ὁποῦ 'τον εἰς τὸν τόπον τοῦ μεγάλου μαστόρου, καὶ εἶπάν του τὰ λογία τοῦ κοντοσταύλη· οἱ ποῖοι πολλὰ τὸ ἐλυπήθησαν, ὅμως δὲν ἐδυνήθησαν νὰ ποίσουν τίποτες. Τότες ἐποῖκαν διαλαλημὸν ἔσω εἰς τὴν Ῥόδον, κανενεὶς νὰ μὲν τορμήσῃ νὰ πυλήσῃ τ' ἄρματά του, καὶ ὅσοι Κυπριῶταις εὑρίσκουνται εἰς τὴν Ῥόδον μοναῦτα ναὺκαιρέσουν τὸν τόπον [εἰς γ' ἡμέραις,] ἀπάνω εἰς κόμμαν τῆς κεφαλῆς του. Καὶ μοναῦτα ἐβάλλαν καὶ 'βλέπαν τὴν πόρταν τοῦ κοντοσταύλη ἐκεῖ ὅπου ἦτον ἀπλικεμένος· καὶ τὸ 'σπερνὸν(5) ἐξέβην ὁ τοποκράτωρ τοῦ μεγάλου μαστόρου καὶ οὖλοι οἱ πρῶτοι εἰς τὸν κοντοσταύλην καὶ εἶπάν του — καλὲ ἀφέντη, ἄμε ἀπᾶδε, παρακαλοῦμέν σε, ὅτι ἐμποροῦμεν νὰ κιντυνεύσωμεν εἰς τιτοίαν λογὴν ὅπου νὰ μὲν ἠμπορήσωμεν νὰ διορθωθοῦμεν· διὰ τοῦτον φαίνεταί μας νὰ ἐβγῇς νὰ πάγῃς τὴν βουλιάν σου, καὶ ἂν ἠμπορήσῃς νὰ ποίσῃς τὸν ἀμιράλην μὲ τὰ καλά σου λογία(6) νὰ πάγῃ μὲ τὰ κάτεργα καὶ νὰ σὲ ἀφήσῃ, τότε νὰ ποίσωμεν μετά(7) σου ὅσον νὰ 'μπορήσωμεν, καὶ μὲ τὰ κορμιά μας καὶ μὲ τὸ 'δικόν μας. Τότες εὐχαριστεῖν(8) τους καὶ εἶπέν τους — παρακαλῶ σας μηνύσετε τοῦ ἀμιράλη νὰ πέψῃ τινὰν νὰ τοῦ συντύχω. Μοναῦτα

1) σκέπετε. — 2) βοηθήσετε. — 3) τὰ χέργια. — 4) μὲ τὸν ὅξοδόν μου. — 5) πωρνόν. matina. — 6) λόγια. — 7) μητά. — 8) εὐχαρίστειν.

ἐπέψαν εἰς τὸν ἀμιράλην· 'γρικῶντά το ὁ ἀμιράλης, ἔπεψεν δ' καβαλλάριδες νὰ τοῦ συντύχουν καὶ εἶπάν του τὰ περὶ τῆς Κύπρου· καὶ εἶπάν του πῶς ὀλίγον ἔλειψε νὰ σκοτώσουν τὴν ῥήγαινα διὰ τὴν ἀπιστίαν ἀποῦ τοὺς ἐποῖκεν. Τότες εἶπέν τους — ἀφένταις, διατὶ δὲν μὲ ἀφήνετε νὰ πάγω τὴν δουλιάν μου, καὶ 'ξηλόνετέ με ἀπὸ τὴν στράταν μου; ἐσεῖς ἐπρουμουτιάσετέ μου μὲ ταῖς γραφαῖς σας, καὶ ἐδώκετέ μου καὶ τὸ σαλβοκουντοῦτον, καὶ οὖλα ἐποίκετε ψέματα, τίντα πίστιν ἔχετε, καὶ πῶς νὰ σᾶς κρατοῦμεν καὶ νὰ σᾶς πιστεύσωμεν εἰς τὸν λόγον σας ἢ εἰς τὸν ὅρκον σας; Τότε λαλοῦν του — νὰ 'δῇς τὸν λόγον μας καὶ τοὺς ὅρκους μας ποτάποι νᾶναι βεβαιωμένοι καὶ στερεωμένοι; ἔξευρε, ἐμόσαν(1) τοῦ ἀδελφοῦ σου τοῦ πρίτζη(2) καὶ ἦλθεν ἀπὸ τὸν Ἅγιον Ἱλαρίον, καὶ τῆς ῥήγαινας καὶ ἦλθεν ἀπὸ τὴν Κερηνείαν, καὶ ἀγανάκτησιν δὲν τοὺς ἐποίκαμεν, ἀμμ' ἐποίκαμέν τους καὶ ἀγάπην [καὶ εὐχαρίστησάν μας]· διὰ τοῦτον ἐμπορεῖ πᾶσα ἄνθρωπος νὰ μᾶς κρατήσῃ ὀρθοὺς καὶ ἐμπιστοὺς χριστιανούς· καὶ προυμουτιάζομέν σου, μὰ τὰ ζ'(3) μυστήρια τῆς ἐκκλησίας καὶ εἰς τὰ θεῖα τοῦ θεοῦ εὐαγγέλια ὅτι νὰ σὲ συντροφιάσωμεν, καὶ μηδὲν κινδυνέψῃ ἡ ζωή σου, οὐδὲ τὸ κορμίν σου, οὐδὲ ἡ ζωή σου, οὐδὲ ἡ ὑποταγή(4) σου, οὐδὲ τὸ 'δικόν σου, ἀμμὲ νὰ σὲ 'πάρωμεν καλὰ καὶ ἀναπαμένον καὶ εἰς τὸ ἀπλαζίριν σου(5). Γρικῶντα ὁ κοντοσταύλης τὰ καλὰ λογία καὶ τὰ προυμουτιάσματα, καὶ θωρῶντα τὸ κορμίν του δομένον εἰς τὰ χεργία τους, καὶ δὲν ἐμπόρεν οὐδὲ διαφεντεμοὺς, οὐδὲ μὲ κακὸν, οὐδὲ μὲ καλὸν καὶ δὲν ἠμπόρησε νὰ γλυτώσῃ ἀπὸ τὰ χεργία τους, εἶπεν — ἀποὺ τὰ δύο κακὰ, τὸ παρκάτω εἶναι καλλίτερον· ἐκουντετίασε νὰ πάγῃ μετά τους. Καὶ οἱ φρέριδες ἐπαραδῶκάν τον τοὺς Γενουβίσους, καὶ ἐπῆγαν τὴν δουλιάν τους.

Τώρα θέλομεν ν' ἀφήσωμεν τοῦτον, καὶ θέλομεν νὰ 'ποῦμεν τὸ ἔβγα τοῦ ἀμιράλη. Καὶ οἱ καραβοκυροὶ, ὅσον ἐξέβην ὁ κοντοσταύλης ἀπὸ τὴν Κύπρον, ἀφὸν ἐδιάβησαν ιε' μέραις κατὰ τὸν ὅρκον τους, τῇ ἐσχάτῃ ἀπριλίου

1) ἐμόσαμεν. — 2) πρίντζη. — 3) ἑφτά. — 4) ἀποταγή. — 5) εἰς πᾶσά σου ἀπλαζίριν.

ᾳτοδ' Χριστοῦ ἁρματῶσαν ι' κάτεργα μὲ τοὺς λᾶς τους καὶ μὲ τοὺς καβαλλάριδες ἀπού 'πῆραν ἀπὸ τὴν Κύπρον δι' ἀμάχιν διὰ ϡ (1) χιλιάδες δουκάτα χρυσᾶ· πρῶτον ἐπῆραν τὸν Τζάκον τὲ Λουζουνίαν τὸν υἱὸν τοῦ πρίντζη τὸν κούντην τῆς Τρίπολης, καὶ τὸν Τζάνον (2) τὲ Λουζουνίαν τὸν ἀδελφόν του τὸν πορνικὸν, καὶ τὸν σὶρ Ἀρνὰτ τὸν Σασοῦν, τὸν σὶρ Τζουὰν τὲ Σὴπλ (3) τὸν σὶρ Ἀμοῦν Βισκούντην, τὸν σὶρ Ὀτὲτ Μιμὰρς καὶ μαριτζᾶς (4) Κύπρου, τὸν σὶρ Πιὲρ Λαζὲ, τὸν σὶρ Πατὶ τὲ Νόρες, τὸν σὶρ Λαμπὰμ (5), τὸν σὶρ Σιμοῦ Μουντολὴφ, τὸν σὶρ Πιὲρ τὲ Φλουρὴν, τὸν σὶρ Τζάκε Πενεφὴν (6), τὸν σὶρ Φιλίππε Κόσταν, τὸν σὶρ Μάρην (7) τὲ Πλεσίε, τὸν σὶρ Πιὲρ Μουντολὴφ, τὸν σὶρ Νικὸλ τὲ Μουζελλᾶ (8), τὸν σὶρ Τουμᾶς τὲ Ποῦν, τὸν σὶρ Γατιὲρ τὲ Νόρες, τὸν σὶρ Τζάκε τὲ Νεβέρε, τὸν σὶρ Τζουὰν τὲ Λυμνὰτ, τὸν σὶρ Τζὰκ Λεπιουφλὲ (9) τὸν Τζασουλὰν, τὸν σὶρ Μαρὴν Λεμόνε, τὸν σὶρ Μαρὴν Μουντολὴφ, σὶρ Μαρὴν τὲ Ὀλύβα (10), τὸν σὶρ Γῆν Προτὸτ (11), τὸν σὶρ Γῆν τὲ Λακολὲ (12), σὶρ Τζουὰν τὲ Σαλαζῆς, σὶρ Τὰτ τὲ Λακολλεὲ (13), σὶρ Χαμαρὴν Τζὰκ, Τζακὲς Μουζελὰρτ (14), σὶρ Γιαλίαν τὲ Γαπριὲλ, σὶρ Πιὲρ τὲ Καφρᾶ, σὶρ Τζουὰν τὲ Μιμὰρς, σὶρ Ναρνάτος δὲ Λισενιὲ (15), σὶρ Πιὲρ τὲ Λιμνὰτ, σὶρ Λίαμ Φόρτ (16), σίρε Γρίμε βισκούντης (17), σὶρ Χαρρὴν τὲ Λιμνὰτ, σὶρ Ἀντρὲ τὲ Λακολλίε, σὶρ Πριάμουν Μουντολὴφ, σὶρ Γγὲ (18) τὲ Μουντολήφ. Καὶ ἄλλους ἐπέψαν (19) εἰς τὴν Χίον εἰς τὰς φυλα(κὰ)ς, τοὐτέστιν τὸν σὶρ Τζουὰν τὲ Μόρφου τὸν κούντην τὲ Ῥουχᾶς, τὸν σὶρ Ἀμοῦν Παπὶ, τὸν σὶρ Τζουὰν Παπὶ τὸν υἱὸν τοῦ σὶρ Γῆ, τὸν σὶρ Πιέρο Ῥουσίαν, σὶρ Τζουὰν Παπὶ ὁ υἱὸς Ῥεσία, τὸν υἱὸν σὶρ Φιλίππε Προβόστου, τὸν σὶρ Πιὲρ τὲ Κοῦντζες, σὶρ Τζουὰν Παπὶ ὁ υἱὸς σὶρ Ἀμοὺντ (20), σὶρ Νικὸλ Τζημπελῆν. Ὁμοίως ἐπῆραν καὶ τοὺς

1) ἐννακόσιαις. — 2) Τζανίουν. Zanion. — 3) Ζηπλέτ. Ziblet. — 4) τὸν μαρίτζαν τῆς. — 5) Γιλιὰμ Πάμε. — 6) Panefi. — 7) Μαρήν. — 8) Μουντετζάλ. Montezal. — 9) Τζὰ Λεσπιουφλέ. Zac Lespuiple. — 10) Τελίβε. — 11) Πρότον. — 12) Λακολλίες. — 13) Πατὶ τὲ Λακολλίες. — 14) Μουντεζάρ. Montezar. — 15) Ἀρνὰτ δὲ Λισενίε. — 16) Γιλιὰμ Φόρτου. — 17) Ἐγκίμε βισκούντης τῆς Ἀμμοχούστου. — 18) Κές. — 19) χωρὶς ἐκείνους ὁποῦ ἐπέψαν. — 20) τοῦ Ῥαμοῦ.

κάτωθεν δηλουμένους παΐδας(1) νὰ τοὺς ἁρμάσουν μὲ ταῖς κόραις τους, τὸν Τζάνον τὲ Νόρες νὰ τὸν 'πάρῃ γαμπρὸν ὁ ἀμιράλης τῆς Γένουβας ὁ σὶρ Πιὲρ τὲ Καμπὲ Φρεγκοΰζε, τὸν Λογῆς Βισκούντην νὰ τὸν 'πάρῃ ὁ σὶρ Τΐζο Σιπός. Καὶ ἕτεροι καβαλλάριοι οἱ κάτωθεν δηλουμένοι, ὅπου ἐπῆγαν ἀπὸ τὴν παραπόνησίν τους μοναχοὶ εἰς τὴν Γένουβαν· τὸ νὰ πάγῃ ἡ ἁρμάδα ἀποὺ τὴν Κύπρον, ἐσήκωσεν ὁ ῥήγας τὸ ψουμίν τους διὰ παραβουλίαν ὅπου 'σκοτῶσαν τὸν κύρην του, καὶ ἂν ἤλθεν κανένας καβαλλάρης, ἐξώριζέν τον καὶ ἔδωχνέν τον· τοὐτέστιν τὸν σὶρ Τουμᾶς τὲ Μόρφου, τὸν υἱὸν τοῦ κούντη τὲ 'Ρουχᾶς, τὸν σὶρ 'Αρνὰτ τὲ Μιμὰρς, σὶρ Γιλίαμ τὲ Μουντολὴφ, ὁ παιδίος σὶρ Φιλίππε τὲ Μουφλὲ(2), σὶρ Φιλίππες τὲ Σασοΰς(3), σὶρ Στὰς 'Ελητετὶτ(4), σὶρ 'Αμοὺν Καντουφλὲ(5), σὶρ Γῆ Μαλεπεῆ(6), σὶρ Τουμᾶς Μὰρς(7), σὶρ Φρασὲς Καμάδρας.

Οἱ Γενουβίσοι ἦλθαν τὰ ζ' κάτεργα εἰς τὴν Κύπρον τὸ σαββάτον τῇ ἐσχάτῃ ἀπριλίου ἀτογ' Χριστοῦ, καὶ τῇ ἐσχάτῃ πάλε τοῦ αὐτοῦ ἐπῆγαν, ὅπου κάν'(8) ἕναν χρόνον, [καὶ ἐποῖκαν] εἰς τὴν Κύπρον πολὺν κακὸν καὶ ζημίαν.

Καὶ πάλε εἰς τὸ ἐξηγούμεθαν ἂς ἔλθωμεν. Θεωρῶντα ὁ κοντοσταύλης τὸ σκάνταλον τοὺς Γενουβίσους εἰς τὴν 'Ρόδον, ἐκατέβην τὸ σαββάτον τῇ γ' ἰουνίου ἀτοδ' Χριστοῦ ἐκεῖνος καὶ ἡ κοντοσταύλαινα ἡ γυναῖκά του καὶ ἡ ἀποταγή του καὶ οὖλόν του τὸ 'δικὸν, καὶ ἐνέβην μέσα εἰς τὸ κάτεργον καλὰ πωρνόν· καὶ ἐστάθησαν εἰς τὴν σκάλαν τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς φρέριδες γ' ἡμέραις διὰ τὴν μεγάλην σκλερίαν ὅπου 'σηκώθην. Τότε εἶπάν του — χρῆσι εἶναι νὰ ἔλθῃς μετά μας ὡς τὴν Γένουβαν διὰ νὰ μαρτυρήσῃς τὴν ἀγάπην, καὶ προυμουτιάζομέν σου νὰ ποίσῃς τὸ καλοκαΐριν μετά μας, καὶ τἄπισα θέλεις πάγειν εἰς τὸν ῥήγαν τῆς Φραγκίας. Καὶ ἐπρουμουτιάσαν του καὶ ἐποίκασιν χαρτία νοταρικὰ, ὅμως ὀλίγον τὸν ἐφελέσαν, λαλῶντα,

1) παΐδιους. — 2) Μουντολήφ. Muntelif. — 3) Σασοῦν. Sanson. — 4) 'Εστὰς Λεπετίτ. Estasi Lepetit. — 5) Παντουφλέ. Pantuflo. — 6) Μαλιπιέρ. — 7) 'Αμάρς. Armars. — 8) κάνει.

διαβαίνοντα καιρὸς, νὰ τὸν ἀφήσουν νὰ πάγῃ, καὶ οὐδὲ ὁ κοντοσταύλης τοὺς ἐπιστεῦγεν, ἀμμὲ οὐδὲν ἔσωνεν πλέον.

Οἱ φρέριδες τῆς Ῥόδου μὲ ὅλους τοὺς πρωτογέρους ἐμετανῶσαν πολλὰ διατὶ ἀφῆκαν τὸν κοντοσταύλην καὶ ἐπῆράν τον οἱ ἄπιστοι Γενουβίσοι, καὶ ἐφοβήθησαν μηπῶς καὶ κρατήσῃ ὁ ῥήγας τὰ χωργία τους τὰ ἔχουν εἰς τὴν Κύπρον· ἀμμὲ οἱ πτωχοὶ Κυπριῶταις ὅπου βαστάνουν πολλὰ, καὶ ὁ θεὸς ἐκδεκᾷ τους μὲ τὴν ἐλεμοσύνην του, καὶ δὲν ἀφεντεύγουν παρὰ τοὺς πτωχοὺς τοὺς παροίκους καὶ τὰ μαχία, οὐδὲν ἔδειξαν κανέναν φανόν. Καὶ μὲ τούτην τὴν στράταν οἱ ἄπιστοι Γενουβίσοι ἐπῆραν τὸν κοντοσταύλην εἰς τὴν Γένουβαν, οἱ ποῖγοι ἐμόσαν δεύτερον ἀπάνω εἰς τὸ σῶμαν καὶ αἷμαν τοῦ Κυρίου καὶ γ' φοραῖς εἰς τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, νὰ μὲν ποίσουν κακὸν τοῦ κοντοσταύλη, οὐδὲ νὰ τὸν κωλύσουν ἀποὺ τὴν στράταν του ὅπου μέλλει νὰ πᾷ, καὶ ἐποῖκαν τὰ δύο σαλβοκουντοῦτα καὶ τρία νοταρικὰ καὶ στοιχήματα· τῆς ἀγάπης, καὶ οὖλα ἐτζακίσαν τα. Καὶ ἐπῆραν καὶ ἐβάλαν τους εἰς ταῖς φυλακαῖς τὸν κοντοσταύλην καὶ ζ' παρακαβαλλάρους του εἰς τὴν Μαλαπαγὰ(1), καὶ τοὺς δελοιποὺς ἐβάλαν τους εἰς τὸν πύργον τὸν λεγόμενον Κοντεφρὰ(2), τὴν δὲ κυρὰν τὴν κοντοσταύλαιναν, ὀνόματι Χελουγῆς Πρεζουηὴ(3), μὲ τὴν ὑποταγήν της ἀφῆκάν τους εἰς τὸ θέλημάν τους. Καὶ ἡ κυρὰ ἡ Χελουγῆς ἡ κοντοσταύλαινα ἐπῆγεν καὶ ἐπλίκευσεν εἰς μίας ἀρχόντισσας χήρας εἰς τὸ σπίτιν της, καὶ ἔρραβγεν ἀποκάμισα(4) καὶ εἴ τι ἄλλον εὑρίσκεν, καὶ μὲ τὰ καρτζὰ τοῦ ῥαψιμάτου της ἐδήγαν τὸν ἄντραν της καὶ τὴν ζωήν της.

Θωρῶντα ὁ κοντοσταύλης τὸ κορμίν του εἰς τὴν φυλακὴν καὶ τοὺς ψεματηνοὺς ὅρκους τῶν Γενουβίσων, δὲν ἀποθάρρησε νὰ πέψῃ νὰ 'πάρῃ τὰ δουκάτα ἀπαὶ τὴν Βενετίαν· ἐπάντεχεν ὅτι γλήγορα νὰ 'λευθερωθῇ ἀπαὶ τὰ χεργία τους, καὶ ἄνταν νἀβγῇ νὰ πᾷ μὲ τὸ κορμίν του εἰς τὴν Βενετίαν. Καὶ μανθάνοντα ὁ ῥὲ Πιὲρ τὸ πῶς οἱ Γενουβίσοι ἐπῆραν τὸν θεῖόν

1) Μαλαπάγαν. Malapaga. — 2) Κοντεφά. Contefa. — 3) Πρεζουήκ. — 4) μεσοβράκια.

του εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ δὲν ἐπέψαν νὰ πάρουν ταῖς ι' χιλιάδες τὰ δουκάτα ἀπαὶ τὴν Βενετίαν, ἐμήνυσεν χαρτία εἰς τὴν Βενετίαν, ὅτι ἀνὲν καὶ πέψῃ ὁ κοντοσταύλης νὰ ζητήσῃ τὰ καρτζὰ, νὰ μὲν τοῦ δώσουν τίποτες, ὅτι ὁ ῥήγας ἔπεψέν τον εἰς τὸν Πάπαν καὶ εἰς τὴν Φραγγίαν διὰ ταῖς δουλιαῖς του, καὶ ἐπειδὴ τὸν ἐμποδίσαν οἱ Γενουβίσοι καὶ δὲν ἐπῆγεν εἰς τοὺς ὁρισμούς του, δὲν εἶναι κρατούμενος νὰ τοῦ δώσῃ τίποτες, μηπῶς καὶ 'πάρουν τα οἱ Γενουβίσοι.

Ἀντὰν ἐποῖκεν ὁ κοντοσταύλης καιρὸν εἰς τὸν πύργον, ἐβαρήθην καὶ ἐκράτησεν στράταν μὲ καλοὺς φίλους Γενουβίσους καὶ ἐκαταστῆσαν νὰ τὸν ἐβγάλλουν· καὶ φοβῶντα μὲν φύγῃ καὶ πιάσουν τὴν κοντοσταύλαιναν, ἐπέψαν την εἰς τὴν Λουμπαρδίαν, καὶ τότε ἐβγάλαν τον ἀπαὶ τὴν φυλακὴν καὶ ἀφῆκάν τον τὰ γυρίζῃ. Καὶ ἐπῆγαν οἱ Γενουβίσοι καὶ εἶπαν ψέματα πῶς θέλει νὰ φύγῃ, καὶ 'ποῖκάν του πολλὰ κακά· ὕστερα ἐποῖκάν του ἕναν κλουβὶν σιδερένον ὅσον τὸν ἐχῶρεν νὰ γυρίσῃ, καὶ ἐκρεμμάσαν τον μὲ τὴν ἅλυσον εἰς τὸν πύργον τῆς Μαλαπάγας, καὶ ἐποῖκαν ὅρκον νὰ μὲν τοῦ δώσουν πα(ρὰ) ψουμὶν καὶ νερὸν, καὶ ἐκαρφῶσαν ἕναν τραβαρσάνιν εἰς τὰ δύο του ποδία, καὶ ἐβάλαν τον μέσα καὶ ἐκλειδῶσάν τον· καὶ ἔμεινεν ὡς ταῖς ἀποκρήαις. Καὶ ἐσυνβουλεύτησαν μεσόν τους καὶ εἶπαν — κα(βα)λλάριδες, τοῦτος εἶναι καλὰ ἀναγυιωμένος, καὶ μὲ τούτην τὴν ζωὴν ἐμπορεῖ ν' ἀποθάνῃ, καὶ θέλομεν χάσειν τὸ ἐγδεχούμεθαν ἀποὺ ξαὐτῆς του. 'Εμετανῶσαν, καὶ μηδὲν τζακίσουν τὸ κλουβὶν, ἐποῖκαν ἕναν Γενουβίσον ὀνόματι τὲ Μπαγὶ νὰ πάγῃ νὰ ζητήσῃ γράσαν (1) τοῦ κουμουνίου, νὰ τοῦ διδῇ ἐκεῖνος ψουμὶν καὶ τὸ νερόν· καὶ ἐπρουμουτιάσαν τού το, καὶ ὥρισαν τοὺς φυλακάτορους νὰ μὲν δώσῃ τοῦ κοντοσταύλη ἄλλος νὰ φᾷ τὸ ψουμὶν καὶ τὸ νερὸν, παροὺ ἐκεῖνος ὁ Γενουβίσος (2)· ὁ ποῖος ἔπαιρνεν καθημερινὸν μίαν ὄρνιθαν καὶ ἐπολόμαν την ὀπτὴν οὔ ζευστὴν, καὶ ἔπαιρνεν τὴν ἡμίσην καὶ ἔσκιζεν τὸ ψουμὶν καὶ ἔβαλλέν την μέσα, οὔ 'ριφιακὸν ἢ ἄλλον τὸ νὰ 'μπόρησεν, καὶ ἐσυγκέρναν χρασὶν μὲ τὸ νερὸν εἰς ἕναν κουζὶν, καὶ

1) gratia. — 2) salvo che Tepago cavallier.

τὴν νηστικὴν ψάριν καὶ ἄλλον ὅπου νὰ 'μπόρησεν. Καὶ 'γρικῶντα ἡ κοντοσταύλαινα πῶς ὁ ἄντρας της ἔφυγεν καὶ πάλιν ἐπιάστην, ἐστράφην εἰς τὴν Γένουβαν (1)· καὶ θωρῶντα οἱ Γενουβίσοι πῶς ἡ ἀρχόντισσα ἐστράφην εἰς τὴν Γένουβαν, μοναῦτα ἐβγάλαν τον ἀπὸ τὸ κλουβὶν καὶ ἀπὸ τὰ σίδερα, καὶ ἐβάλαν τον μέσα εἰς τὸν πύργον μὲ τὴν γεναῖκάν του.

'Ακομὴ γινώσκετε ὅτι οἱ καβαλλάριδες οἱ κάτωθεν ηὗραν ὁπλὴν νὰ φύγουν, τοὐτέστιν ὁ σὶρ 'Ογκὲτ (2) τὲ Μιμὰρς ὁ ἀμιράλης τῆς Κύπρου, ὁ σὶρ Πατὶν τὲ Νόρες, καὶ ὁ σὶρ 'Οτὲτ Σασοῦς, καὶ ὁ σὶρ Φιλιπποῦς τὲ Σασοῦς, ὁ σὶρ Πιὲρ Λαζὲς, Τζανὸς (3) Παπῆς, καὶ ὁ σὶρ Τουμᾶς τὲ Ποὺντ, σὶρ Πιὲρ τὲ Καφρᾶ, σὶρ Γῆς Βισκούντης, σὶρ 'Αρνὰτ Βισκούντης [καὶ] ὁ ἀδελφός του, σὶρ Τζουὰν τὲ Μιμὰρς, καὶ οἱ δύο του υἱοὶ ὁ σὶρ Πιὲρ καὶ σὶρ Χαρρὴν, καὶ ὁ σὶρ Γῆς τὲ Λεπαμὲ (4), σὶρ Φιλιππὲ Κόστα, καὶ σὶρ Μαρὴν τὲ Πλεσίε (5), καὶ σὶρ Οὔνκ Καντουφλέ (6). Τοῦτοι πάντα ἦσαν εἰς τὴν βουλὴν νὰ 'πάρουν τοὺς καβαλλάριδες νὰ φύγουν· καὶ ἄνταν ἐτελειῶσαν τὴν βουλὴν, ἀναυλῶσαν κάτεργα νὰ 'μποῦν νὰ ἔρτουν εἰς τὴν Κύπρον. Καὶ τοῦτον 'ξηγᾶται το τὸ βιβλίον τὸ ἔγραψεν ὁ σὶρ Τζουὰν τὲ Μιμάρς· ὅτι ὁ σὶρ Μαρὴν Λεμὸν (7) ἐπρόδωκέν τους εἰς τοὺς Γενουβίσους, καὶ μοναῦτα ἐπιάσαν τους καὶ ἐφυλακίσαν τους, καὶ ἐβλεπῆσάν τους πολλὰ δυνατὰ, ἕως ὧς που τοὺς ἐλευθέρωσεν ὁ θεὺς διὰ τοῦ ἐλέου του.

Νὰ σᾶς εἰπῶ τὴν ἐκδίκησιν ὅπου ἐκδικᾷ ὁ θεὸς τοὺς ἀδυνάτους· πρὶν νὰ 'βγοῦν οἱ Γενουβίσοι ἀπὸ τὴν Κύπρον ἐπέψαν τὰ πράμματα τὰ ἐκουρσεῦσαν πτωχοὺς καὶ πλουσίους, τὰ χωρία, τὴν Λευκωσίαν, τὴν 'Αμμόχουστον, ἐπέμψαν τα εἰς τὰ κάτεργα οἱ Γενουβίσοι καὶ ἐπέμπαν τα εἰς τὴν Γένουβαν· καὶ τῇ πέμπτῃ δικεβρίου ἀτογ' Χριστοῦ τὴν παραμονὴν τοῦ ἁγίου Νικολάου ἐγένετον σκίρσι (8) μεγάλη εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐτζάκισαν τὰ ς' κάτεργα εἰς τὴν 'Αγίαν Νάπαν, καὶ ὅλοι οἱ ἀθρῶποι ἐπνίγησαν,

1) come lo tormentavano, ritornò in Genova. — 2) 'Οκέτ. — 3) Τζουάν. Zano Babin. — 4) Τελαπάμε. — 5) Πλησίε. — 6) 'Αμοῦν Καρτουφλέ. Amun Cartufle. — 7) Λεμόνε. — 8) ζάλη.

καὶ τὰ πράμματα ὅλα ἐπῆγαν εἰς τὸ φοῦντος, καὶ δὲν ἐγλύτωσεν τινὰς, ὅτι ὁ τόπος ἦτον πετρώδης, καὶ οὔλοι ἐπνίγησαν· τὰ ἄδικα καμουμένα! [Τὰ δύο ἐπῆγαν εἰς τὴν Γένουβαν.]

Καὶ πρὶν ἐβγοῦν οἱ Γενουβίσοι ἀπαὶ τὴν Κύπρον ἀφῆκαν καπετάνον νὰ βλέπῃ τὴν Ἀμμόχουστον καὶ πολλοὺς λᾶς τῶν ἁρμάτων, καὶ ὡρίσαν τους νὰ ζητήσουν ἀπαὶ τὸν ῥήγαν κάθα καιρὸν ὅτοσα (1) κατὰ τὰ στοιχήματα τῆς ἀγάπης· καὶ ἔμεινεν καιρὸν, καὶ ἀκομὴ δὲν ἀρχέψαν νὰ τίσουν τίποτες.

Θωρῶντα ἡ ῥήγαινα ὅτι ἀντράδελφός της ὁ πρίντζης εἶχεν εἰς τὴν συντροφιάν του πολλοὺς Βουλγάρους εἰς τὸν Ἅγιον Ἱλαρίον (2), καὶ ἔρευγε νὰ τὸν κωνηγήσῃ (3), καὶ πρὶν ἐβγῇ [ἡ ῥήγαινα] ἀπαὶ τὴν Κερηνείαν ἐμήνυσέν του καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Κερηνείαν μὲ πολὺν φουσάτον· καὶ φοβῶντα εἰς τὸ διάβαν του μηδὲν τὴν πιάσῃ, ἐποῖκεν καὶ ἐλειτουργῆσαν, καὶ ἀπάνω εἰς τὸ κορμὶν τοῦ Χριστοῦ ἔμοσεν ὁ γεῖς τοῦ ἄλλου νὰ ἔχουν καλὴν ἀγάπην· καὶ τότες ἐστράφην εἰς τὸν Ἅγιον Ἱλαρίον, καὶ ἐκλουθῆσέν του ἡ ῥήγαινα ὡς τὸ Πὰς, καὶ ἀποχαιρετῆσαν, καὶ ἦρτεν ἡ ῥήγαινα εἰς τὴν Λευκωσίαν, καὶ ὁ πρίντζης ἐνέβην μὲ τὸ φουσάτον του εἰς τὸν Ἅγιον Ἱλαρίον. Καὶ ἅνταν ἐπέσωσεν ἡ ῥήγαινα εἰς τὴν Λευκωσίαν, ἐμήνυσεν χαρτὶν τοῦ πρίντζη. «Ἠγαπημένε μας ἀδελφὲ, ἔπαρε σκοπὸν ἀπαὶ τοὺς Βουργάρους, ὅτι συμβουλεύγουνται νὰ σὲ σκοτώσουν καὶ νὰ 'πάρουν τὸ κάστρον τοῦ Ἁγίου Ἱλαρίου (4), καὶ βλέπε τὸ κορμίν σου· καὶ διατὶ σὲ ἀγαπῶ, σοῦ τὸ μηνῶ.» Ὁ καλὸς ἀφέντης ἔδωκεν πίστιν εἰς τὸ χαρτὶν τῆς ἐχθρῆς του, ἡ φαρμακοῦσα (5) παρὰ τὸ φαρμάκιν, καὶ ἔπεσεν εἰς ἁμαρτίαν μεγάλην, ὅτι ἄδικα ἐφόνευσεν ταῖς ψυχαῖς· καὶ ἔμπασέν τους ἀπάνω καὶ ἐκεῖνος ἔκατζεν εἰς τὸν γούλαν ἔσω, καὶ ἔκραζεν ἕναν πρὸς ἕναν (6) καὶ ἔριζεν καὶ ἐρρίβγαν τον ἀκ τὸ παραθύριν κάτω, καὶ ἐσκοτόνουνταν εἰς τόσον

1) νύκτα τῶν Γεννῶν ρ' χιλιάδες δουκάτα. — 2) Ἀλαριόν. — 3) καὶ ἐκείνη ἐγύρευγε νὰ τὸν θανατώσῃ. — 4) τὸν Ἅγιον Ἱλαρίον. — 5) ὁποῦ ἦτον περίττου κακή. — 6) καὶ ἐγίνην φόνισσα, ὅτι ὁ πρίντζης, ὅσον εἶδεν τὸ χαρτὶν, ἐμπῆκεν εἰς τὸ ἀπάνω κάστρον, καὶ ἔφερεν ἕναν ἕναν.

κρεμμόν· καὶ ὁ ὕστερος διὰ θελήματος Κυρίου ἐγλύτωσεν, ὅτι ἐκρεμμίσαν τον καὶ δὲν ἐσκοτώθην, νὰ φανερωθῇ τὸ πῶς ἄδικα τοὺς ἐσκοτῶσαν, καὶ ἔζησεν πολὺν καιρὸν μετὰ ταῦτα.

Παντέχοντα ὁ πρίντζης ὅτι ἦτον λυμένη (1) ἡ καρδία τῆς ῥήγαινας διὰ τὸν ὅρκον, καὶ διὰ τοῦτον ὅσον τοῦ ἔγραψεν, ἀφῆκεν τὸν Ἅγιον Ἱλαρίον καὶ ἦ(ρ)τεν εἰς τὴν Λευκωσίαν. Ἡ ῥήγαινα ἦτον πολλὰ φουσκωμένη καὶ ἐγύρευγεν πῶς νὰ τὸν βάλλῃ εἰς τὸ χέριν της διὰ νὰ τὸν σκοτώσῃ· τότες ἐφούσκωσεν (2) τὸν υἱόν της τὸν ῥῆγα νὰ τὸν σκοτώσῃ, ὡς ἐκεῖνος ὅπου ἦτον ἀφορμὴ τοῦ σκοτωμοῦ τοῦ κυροῦ του. Τὸ ἀπογίομαν (3) ἐμήνυσέν του νὰ ἔλθῃ (4) εἰς τὸν ῥῆγα, καὶ ἔχωσεν ὀπίσω εἰς ταῖς ἄρτζαις τὸν σὶρ Φρασέσκην Ταμαχὴν, Γενουβίσος ὅπου ἔμεινεν εἰς τὴν Κύπρον εἰς τὸ μηνίον τοῦ ῥηγὸς διὰ βαχλιώτης του, καὶ τὸν σὶρ Φρασὲς Σατοῦρνον Κατελάνον βαχλιώτην τους, καὶ ἄλλους Ἀναπολιτάνους καὶ Λουμπάρδους, καὶ τὸν Λογῆς Ποῦς βαχλιώτην τοῦ ῥηγὸς, καὶ καβαλλάριδες Κυπριῶταις. Καὶ ὅνταν ἐγρίκησεν τὸν ὁρισμὸν τοῦ ῥηγὸς, ἐκατέβην ὁ αὐτὸς πρίντζης νὰ καβαλλικεύσῃ, εἶπάν του οἱ λᾶς ἀποῦ τὸν ἀγαποῦσαν — μηδὲν πᾷς, εἰδὲ κἀνοὺ σκοτόνου σε! Καὶ δὲν ἐπίστευσεν καὶ ἐκατέβην ὡς τὸ περροῦνιν· καὶ πάλε εἶπάν του, καὶ δὲν ἐπίστευσεν· λοιπὸν εἶπεν — οἱ ὅρκοι παιγνιδία (5) εἶναι! Καὶ τὸ νὰ κάτζῃ (6) εἰς τὸ ἄλογον, ἔχωσεν (7) τὰ ποδία του καὶ ἔφτασεν τὸ ἄλογον νὰ πταίσῃ, καὶ [ἔπεσεν χαμαὶ, καὶ ἐσηκώθην καὶ] ἐπῆγεν ἕως τὴν αὐλήν· καὶ πρὶν νὰ πεζεύσῃ, οἱ καβαλλάριδες ἐνέψαν του — στράφου! καὶ δὲν τοὺς ἐπίστευσεν, διὰ νὰ τελειωθῇ τὸ ἔμελλε νὰ γενῇ. Εἰς τὴν καλὴν ὥραν ἐπέζευσεν, καὶ ἐνέβην εἰς τὴν τζάμπραν τὴν στρωμένην, τὸ λεγόμενον τσάμπρε τὲ Παρίς (8)· ἐκεῖ ηὗρεν τὸν ῥῆγα καὶ τὴν μητέραν του καθεζομένους εἰς τὴν φούρμαν, καὶ ὁ πρίντζης ἐχαιρέτησέν τους μὲ τοὺς συγγενάδες τους, καὶ ἡ τάβλα ἦτον διηγημένη νὰ

1) πῶς ἐλύθην. — 2) καὶ ἐφούσκονε. — 3) Καὶ τὸ γιόμαν. — 4) νἄρτῃ. — 5) παιγνίδια. — 6) ὅσον ἐκαβαλλίκεψεν. — 7) ἔχασεν. — 8) τὴν χρουσῆν τὴν λεγομένην τὲ Παρίς.

κάτσουν νὰ φᾶσιν. Καὶ ἡ ῥήγαινα εἶπεν τοῦ πρίντζη· Ἀφέντη ἀδελφὲ, ἔλα εἰς τὴν τάβλαν νὰ φᾶμεν. Καὶ 'κεῖνος διὰ νὰ μὲν δείξῃ καμμιὰν κακωσύνην, εἶπέν της· Εἰς τὸν ὁρισμόν σου. Καὶ ἐκάτσαν εἰς τὴν τάβλαν· καὶ ἐκείνη ἐκατάστησεν ὅσον νὰ σηκώσουν τὸ μαντῆλιν, εἶχεν δηγημένον τὸ 'μάτιν τοῦ ῥηγὸς τοῦ ἀντρὸς της ὁποῦ τὸν ἐσκοτῶσαν μέσα εἰς τὴν σανίαν, καὶ εἶπέν τους ἐκείνους ὅπου εἶχεν χωσμένους, ὅσον νὰ δείξω τὸ 'μάτιν, ἐσεῖς ἀς ἦστε ὅτοιμοι νὰ τὸν σκοτώσετε. Καὶ ἤτζου ἐγίνην· ἐκεῖνος ἐκάθετον εἰς τὴν τάβλαν, καὶ ἡ καρδιά του ἦτον δημένη· εἶπάν του, ἀφέντη, φάγε· καὶ εἶπέν τους — ἡ καρδιά μου! ἡ καρδιά μου δὲν ἠξεύρω ἴντα ἔχει καὶ εἶναι δημένη, καὶ δὲν ἠξεύρω ἴντα ἔχω. Ὅμως ἄνταν ἀποφάγαν, ἔφερεν τὸ 'μάτιν εἰς τὴν τάβλαν καὶ εἶπέν του· Ἀφέντη πρίντζη, ἀγρωνίζεις τὸ 'μάτιν τοῦτον τίνος ἔνι;

Καὶ μοναῦτα ἀπηδῆσαν καὶ ἐσκοτῶσαν τὸν καλὸν πρίντζην εἰς τὴν τζάμπραν ἀποῦ ἐσκοτῶσαν τὸν ῥὲ Πιέρ. Καὶ ἐγίνην μέγαν κλάμαν καὶ μεγάλη λύπη· καὶ ἐπῆράν τον ἔσω του σκοτωμένον καὶ ἐθάψαν τον εἰς τὸν Σὰν Τεμένικον. Καὶ [ἐκείνην τὴν ἡμέραν] ἐχάρισεν τοῦ σὶρ Νικόλου [Ζαχαρίε] τὰ Παληομάσαρα διὰ παιδιῶν του(1)· καὶ μετὰ τὸ ἐλθεῖν τὸν ῥὲ Ζὰκ, ἔμαθεν τὸ πῶς ὁ ἀδελφότεκνός του ἐχάρισεν πολλὰ χαρίσματα καὶ ἐποῖκεν πολλαῖς ἐλευθερίαις, καὶ διατὶ ἦτον εἰς τοὺς κε′ χρόνους ἐσήκωσέν το· ὅτι ἐποῖκαν ἀσίζαν ὅ,τι ποίσει ὁ ῥὲ Πιὲρ εἰς τοὺς κε′ χρόνους νὰ μὲν ἦναι ἀξαζόμενα, διατὶ ἦτον παιδίος· καὶ οὕτως ἐσηκῶσαν τὰ Παληομάσαρα. Ἀκομὴ ὁ σὶρ Νικὸλ μαριτζᾶ δὲν ἐπῆρεν ἀποὺ τινὰν ξενίον ὥς που νὰ τελειώσῃ(2) τὴν δουλιάν του, καὶ ἂν ἐπῆρεν καὶ ἡ δουλία δὲν τὴν ἐτελείωσεν, ἔστρεφέν το, καὶ πολλὰ καλὰ ἐποῖκεν.

Εἰς ταῖς ἡμέραις ἐκείναις εἶχεν ἕναν παιδίον ὀνόματι Ὑπάτιον(3), υἱὸς

1) ὁ ῥήγας τοῦ σὶρ Νικὸλ Ζαχαρίε τὰ Παληομάσαρα, ὁ πγοιὸς ἦτον Βενέτικος, [διὰ] παιδία παιδιῶν του. — 2) μαριτζας ἦτον ἕνας καλὸς καβαλλάρης ὁ ποιὸς ἀπὸ τινὰν δὲν ἔκαιρνεν ξένιον χῶρις νὰ ἐτέλειωσεν. — 3) παίδιον πολλὰ φρόνιμον παρὰ οὖλους τοὺς καβαλλάριδες ὀνόματι Τιπάτ.

τοῦ σὶρ Τζουὰν Πλεφαρὰτζ Φρὰ Πρέρης(1), πλούσιος ἦτον· ἐνέβην πνεῦμα Κυρίου εἰς τὴν καρδιάν του, θεωρῶντα τὸ πῶς ἐμπαῖναν καὶ ἐβγαῖναν οἱ Ἀμμοχουστιανοὶ(2) εἰς τὴν Λευκωσίαν, καὶ οἱ Λευκωσιᾶταις εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, ἀθυμήθην, λαλῶντα, νὰ μηδὲν μεινῇ νὰ μηδὲν ποίσουν τίποτες ἀλαζονίαν οἱ Γενουβίσοι εἰς τὴν Λευκωσίαν, διότι ἐφοβοῦντον τὸν πρίντζην διὰ τοὺς Βουργάρους, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἐσκοτώθησαν, ὁμοίως τὸν κοντοσταύλην ὅπου ἐκράτεν τὴν Κερηνείαν καὶ μὲ ταῖς τέχναις τους ἐβάλλαν τον εἰς τὰς χεῖράς του, καὶ [ἐννοιάζουνταν μὲν στραφοῦν], ὅτι ἐμετανῶσαν καὶ ἐφῆκαν τὸ παγισίον μήπως καὶ 'ξαναστραφοῦν καὶ 'πάρουν το, καὶ ἐβουλήθην ἀφ' ἑαυτοῦ του νὰ πάγῃ εἰς τὴν Βενετία καὶ μὲ τὸ λογάριν(3) του ν' ἁρματώσῃ καὶ νὰ φέρῃ λᾶς τῶν ἁρμάτων εἰς τὴν ἐβλέπισιν τοῦ ῥηγάτου(4), καὶ ἂν δώσῃ ὁ θεὸς νὰ σηκώσῃ καὶ τὴν Ἀμμόχουστον ἀπὸ ταῖς χέραις τους(5). Καὶ τοῦτον ὄντα τὸ εἶδεν καλὰ, εἶπέν το τοῦ ῥηγὸς καὶ ἐθιόρκισέν τον μηδὲν ἐβγῇ ἀπὸ τὸ στόμαν του, διὰ νὰ μηδὲν ἀστοχήσῃ [ἐκεῖνον τὸ θέλει νὰ ποίσῃ]· ὁ ῥήγας ἐρώτησέν τον πολλὰ, καὶ εἶπέν του, πῶς οἱ Βενετίκοι ἐτάξαν μου νὰ μοῦ δώσουν ὅσα θέλω ν' ἀποβγάλλω τοὺς Γενουβίσους ἀπαῦτα· καὶ διὰ τοῦτο νὰ σοῦ γράψω χαρτία, καὶ ἂν δὲν σοῦ αὐταρκήσουν τὰ καρτζά σου, ἔπαρε δανεικὰ ἀπάνω μου, καὶ ποῖσε τὸ καλλίτερον τὸ νὰ 'μπορίσῃς, καὶ ἐγὼ νὰ τὰ πλερώσω. Τότε ἔγραψεν χαρτία εἰς τὴν ἀφεντίαν τῆς Βενετίας, ὡς ὅτι [ἐκλαμπρότατοί μου ἀδελφοί, ἔρκεται] ὁ ἠγαπημένος μου λιζίος εἰς τὴν ἀφεντίαν σας ὁ Τιπὰτ Ἴνπε Φαρὰτζ, καὶ εἴ τι χρειαστῇ διὰ λόγου μας, δότε τού το, καὶ ἐπάρετε γραφὴν ὑπὸ χειρός του καὶ ἐμεῖς νὰ σὲ πλερώσωμεν σῶα καὶ ἀνελλιπές. Τἄπισα λαλεῖ του ὁ ῥήγας — ἐπειδὴ τοῦτον ἔβαλλέν το ὁ θεὸς εἰς τὸν νοῦν σου, ἀναγκάστου νὰ στραφῇς. Καὶ ἐπῆρεν πολὺν λογάριν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Βενετίαν.

Εἰ δὲ οἱ Γενουβίσοι, ἀνθρῶποι τζιγαριστάδες καὶ δὲν 'παίρνουν ἄλλην

1) Τουμᾶς Πλεφαρατζῆ. — 2) Γενουβίσοι. — 3) 'δικόν. — 4) ῥηγός. — 5) τὰ χέργια τοὺς Γενουβίσους.

ἀνάπαυσιν παροὺ εἰς τὸ πλοῦτος καὶ εἰς τὸν κάματον, ἀρχέψαν καὶ ἐμουρμουρίζαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον νὰ ἔλθουν νὰ ζητήσουν τοῦ ῥηγὸς [ρ' χιλιάδες] δουκάτα, κατὰ τὰ στοιχήματα τῆς ἀγάπης, καὶ κεῖνος δὲν ἔχει νὰ μᾶς δώσῃ, καὶ ν' ἁρματωθοῦμεν καὶ νὰ τὸν προτεστιάσωμεν, καὶ νὰ πᾶμεν νὰ 'πάρωμεν τὴν χώραν(1) καὶ τὸν ῥήγαν εἰς τὴν ἐξουσίαν μας. Καὶ ἀνακατώθησαν μεσόν τους, καὶ ἐπέψαν τὸν σὶρ Ἀντώνη Καντέλη(2) νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν ῥῆγα. Καὶ ἐποῖκεν τὴν μαντατοφορίαν τοῦ ῥηγός· ὁ ῥήγας ἔπεψέν τον ν' ἀπαπαυτῇ, καὶ ἔμεινεν εἰς μεγάλην ἐννοίαν τίντα νὰ ποίσῃ καὶ πῶς ν' ἀπολογηθῇ.

Στέκομαι ὧδε νὰ σᾶς 'πῶ τὸ ποῖκεν ὁ σὶρ Τιπάτ· ἐπῆγεν εἰς τὴν Βενετίαν καὶ ἐπίασεν εἰς τὸ μηνίον ω' ἀνθρώπους τῶν ἁρμάτων, βαλένται(3) τοῦ πολέμου, ὅτι νὰ στιμιαστοῦν εἰς ὅλον τὸν κόσμον διὰ ἀνθρώπους τῶν ἁρμάτων, καὶ ἦτον ὅλοι Λουμπάρδοι, Ἀλαμάνοι, Χοῦροι, Σαβογιάνοι(4), Φράγγοι, καὶ Κρητικοὶ, καὶ Ἐνκλέζηδες ἐκλεκτοὶ, καὶ ἀγόρασεν ἕναν καράβιν δυνατὸν καὶ ἔβαλλέν τους, καὶ ἐνέβην μετά τους νὰ ἔλθουν εἰς τὴν Κύπρον. Οἱ Γενουβίσοι ἐμάθαν το καὶ ἁρματῶσαν δύο κάτεργα καλὰ καὶ ἐβγῆκαν γυρεύγοντά τους, καὶ ἦρταν ὀμπρὸς νὰ πηδήσουν νὰ τοὺς πάρουν. Ὁ λόγος λαλεῖ· Ἄνθρωπος ἀντὶ βουλῆς, ὁ θεὸς ἀντὶ δυνάμης(5). Καὶ ὁ θεὸς ἐθέλησεν νὰ βοηθήσῃ τοῦ πτωχοῦ τοῦ ῥηγάτου τῆς Κύπρου, ὅτι λαλεῖ· Ὁ παιδεύων καὶ πάλιν ἰατρεύει(6). Ἔμαθεν τὸ ἐννοιάστησαν οἱ Γενουβίσοι ὁ σὶρ Τιπὰτ ἀποὺ τινὰν φίλον ἐμπιστὸν καὶ εἶπέν του — βλεπήθου, μηδὲν πέσῃς εἰς 'τὰς χεῖρας τοὺς Γενουβίσους τοὺς ἐχθρούς σας! καὶ ἐκαλοδηγήθην καθὼς κάτωθεν δηλοῖ. Πρῶτον, ἐποῖκεν υ' τριβολία(7) σιδερένα, καὶ υ' κομματία σανιδία τὰ ποῖα εἴχασιν δ' χιλιάδες καρφία ξηντωτὰ καὶ ῥινισμένα, καὶ τὰ ἀγκίστρια διὰ τὰ ἐμποῦν εὔκολα καὶ νὰ ἐβγοῦν δύσκολα, καὶ υ' κουτζία ἀσβέστην(8) γεμάτα ἀκράτον, καὶ υ' σιδεροπάλουκα,

1) Λευκωσίαν. — 2) Καντελί. — 3) ὀκτακόσια παλληκάρια ἀνθρώπους τῶν ἁρμάτων ὅλοι διαλεμμένοι. — 4) Σαβογιανοί. — 5) ἀντιβούλης καὶ ὁ θεὸς ἀντιδυνάμης. — 6) ἰώμενος. — 7) τριβόλια. — 8) ἄσβεστον.

καὶ ἐπαράδωκεν κασανοῦ τὴν τέχνην του, καὶ εἶπέν τους, τὸ ν' ἀποσκεπάσουσιν τὰ κάτεργα τὸ καράβιν, βάρτε τὰς πλώρας της(1) ἀπάνω τους! Καὶ ὁ σὶρ Τιπὰτ ὡς καλὸς πολεμιστὴς ὥρισεν καὶ εἶχαν τ' ἅρματα ὅτοιμα ἀπουκάτω τῆς κουβέρτας νὰ μὲν φανοῦν, καὶ οἱ ἀνθρῶποι ἦσαν ἀπουκάτω, καὶ ἐποῖκαν τὸν αὐτόν τους ὅτι ἐφοβήθησαν, καὶ ἦσαν ἀπουκάτω τῆς στεγῆς(2) χωσμένοι, καὶ ἀπάνω ὁ κάμπος ὁποῦ ἐδηγοῦσαν τὸ καράβιν(3)· καὶ ὥρισέν τους νὰ μὲν σκαλέψουν ὥστη νὰ τοὺς ὁρίσῃ. Καὶ ὅνταν ἐκοντέψαν τὰ κάτεργα, παραῦτα ὥρισεν καὶ ἐπῆραν τὰ τριβολία καὶ τὰ σανιδόπουλα ἀποὺ τὸ κατάρτιν ὡς τὴν πλώρην, καὶ ἔβαλεν εἰς τὰ δύο πλευρὰ τοῦ καραβίου ἀνθρώπους μὲ τὰ κουζία ἀσβέστην· καὶ τὰ κάτεργα θωρῶντα εἰς τὸ καράβιν ὀλίγους ἀνθρώπους, ἐπῆραν θάρρος καὶ εἶπαν — πρὶν νὰ τὴν πολεμίσωμεν, 'παίρνομέν την! ἐκοντέψαν της, καὶ ἐπῆγεν τῶναν κάτεργον εἰς τῶναν πλευρὸν, καὶ τὸ ἄλλον εἰς τὸ ἄλλον· καὶ ἀπηδῆσαν ρ' ἀνομάτοι ἀποὺ πᾶσα κάτεργον, καὶ μοναῦτα ἐκαρφώθησαν. Καὶ οἱ δελοιποὶ ἀρχέψαν νὰ πολεμίσουν, καὶ ἀρχέψαν τους μὲ τὸν ἀσβέστην καὶ ἐτυφλῶσάν τους· καὶ ἐξέβησαν τὰ παλληκαρία, καὶ ἐσκοτῶσαν ὁσόσοι τοὺς ἐκαταπροσωπίσαν· καὶ 'κεῖνοι ὅπου μεῖναν ἐπαραδόθησαν εἰς τὰ χεργία τοῦ σὶρ Τιπὰτ, καὶ ἔβαλλέν τους εἰς τὰ σίδερα ἀπάνω εἰς τὸ καράβιν· καὶ ἀπαὶ τὸ καράβιν ἔβαλλεν λᾶς νὰ 'δηγοῦν τὰ κάτεργα· καὶ ἐφέραν τα καὶ ἐπεσῶσαν(4) εἰς τὴν Πάφον.

Τώρα νὰ σᾶς εἰπῶ τίντα ἐποῖκεν τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ σὶρ Τιπάτ. 'Απότης ἦλθεν ὁ σὶρ 'Αντώνης ὁ Καντέλης(5) ἀπὸ τὴν 'Αμμόχωστον(6), ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἐπέσωσεν καὶ ὁ σὶρ Τιπὰτ εἰς τὴν Πάφον. Καὶ ὥρισεν καὶ ἦλθαν ὁμπρός του οἱ ἀγελάρ(χι)δες(7) καὶ εἶπέν τους — ποῖος εἶναι ὁ περίττου γλήγορος νὰ 'πάρῃ ἕναν χαρτὶν τοῦ ῥηγὸς νὰ 'ξημερωθῇ ὁμπρός του, καὶ νὰ 'λευθερωθῇ; 'Απολογήθην ἕνας ὁ περίττου γλήγορος καὶ εἶπέν του — ἐγὼ νὰ τὸ 'πάρω κατὰ τὸ θέλημάν σου. Καὶ ἔδωκέν του τὸ χαρτὶν

1) τους. — 2) στέης. — 3) ὁ κάμπος δηγημένος. — 4) ἐπέσωσεν. — 5) Καντελῆς. — 6) per tuor le 400 m. ducati dal re. — 7) cavallaroti.

καὶ ἐπαράγγειλέν του, μηδὲν δώσῃ τινὸς τὸ χαρτὶν παρὰ εἰς τὸ χέριν τοῦ ῥηγὸς, καὶ νὰ τοῦ ζητήσῃ ἐλευθερίαν(1), καὶ νὰ τοῦ 'ξηγηθῇ τὰ γενόμενα ὅπου ἐγίνην. Πρὶν νὰ 'ξημερώσῃ ἀπέσωσεν ὁ χωργιάτης εἰς τὴν πόρταν, καὶ ἔβαλλεν φωναῖς καὶ ἀνοῖξάν του, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ῥηγὸς πρὶν 'ξημερώσῃ, καὶ ἐβάλαν(2) φωνήν — ποίσετε νῶσιν τοῦ ἀφέντη μου, καὶ ἐφέρα του καλὰ μαντάτα. Καὶ εἰς τοῦτον δόξου καὶ τὸν Ἀντώνην Καντελῆ νὰ 'πάρῃ τὸν ἀντίλογον εἰς τὴν Ἀμμόχουστον καὶ νὰ προτεστιάσῃ τὸν ῥῆγα καὶ νὰ τὸν τζεφιάσῃ· εἶπαν τοῦ ῥηγὸς(3) — ἀφέντη, ἔφερά σου χαρτὶν ἀποὺ τὴν Πάφον! Ὁ ῥήγας ἔρισε νὰ πᾶν νὰ τὰ φέρουν, καὶ ὁ ἀγελάρχης(4) δὲν τὰ ἔδωκεν, παρὰ εἶπεν — ὁρισμὸν ἔχω νὰ τὰ δώσω εἰς τὸ χέριν τοῦ ῥηγὸς καὶ ὄχι ἄλλον, νὰ μ' ἐλευθερώσῃ διὰ τὰ καλὰ μαντάτα τὰ τοῦ ἔφερα. Ἐπῆγεν εἰς τὸν ῥῆγα καὶ εἶπάν τού το, καὶ ὥρισε νὰ τὸν φέρουν ὁμπρός του· ἐσηκώθην καὶ ἐντύθην· καὶ τὸ νὰ ἐμπῇ ὁ ἀγελάρχης(5), μοναῦτα ἐνέβην καὶ ὁ Ἀντώνιος ὁ Καντήλης. Καὶ ἐγονάτισεν ὁ ἀγελάρχης(6) καὶ εἶπέν του — ἀφέντη, ὁ ἀφέντης ὁ σὶρ Τιπὰτ ρικουμαντιάζεται εἰς τὴν ἀφεντιάν σου, καὶ ἔφερεν ω' ἀνομάτους καλοὺς(7) τῶν ἁρμάτων, καὶ οἱ Γενουβίσοι ἐβγάλαν δύο κάτεργα καὶ ἐπῆγαν νὰ τοὺς πιάσουν εἰς τὸ καράβιν, καὶ ἐσκότωσέν τους, καὶ τοὺς λοιποὺς ἔφερέν τους σιδερωμένους, καὶ ἔφερεν τὰ κάτεργα καὶ τοὺς παράβουλους, καὶ ἔρισε νὰ μ' ἐλευθερώσῃς! Μοναῦτα ἐχάρην ὁ ῥήγας, καὶ ὥρισε νὰ τὸν ἐλευθερώσουν. Γρικῶντα τὰ μαντάτα ὁ Σκαντελίουν(8), δὲν ἀπσχαιρετῆσεν τὸν ῥῆγα, παροὺ ἔφυγεν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. Καὶ ἐσφαλίστην ἀπὸ τότες ἡ Ἀμμόχουστος. Τοῦτον ἐγίνην ᾳτοε' Χριστοῦ.

Καὶ ἀπαὶ κείνην τὴν ἡμέραν εὑρίσκουνταν καβαλλάριδες εἰς τὴν Κύπρον, δίχως τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τοὺς φυλακισμένους ἀποῦ 'τον εἰς τὴν Χίον(9)

1) τὴν Ἐλευτερίαν του. — 2) ἐβκάλαν. — 3) καὶ λαλεῖ του ὁ ἀελάρχης. — 4) ἀελάρχης. Str. armiraglio *(sic)*. — 5) ἀελάρχης. portalettere. — 6) ἀελάρχης. portalettere. — 7) ὀκτακόσια παλληκάρια, ἀνθρώπους. — 8) μαντατοφόρος ὁ Ἀντώνης. — 9) Χιό.

καὶ εἰς τὴν Γένουβαν, ὁ σὶρ Τζουὰν τὲ Πριὲς, ὁ σὶρ Τζουὰν τὲ Νεβίλαις, ὁ σὶρ Τζουὰν Γκορὰπ, ὁ σὶρ Τουμᾶς Παλὲκ (1), ὁ σὶρ Νικὸλ Μορὰ, σὶρ (Νι)κὸλ Σοῦντα (2), σὶρ Λητζιὲρ Σοῦντα καὶ ὁ ἀδελφός του, σὶρ Λιοῦν Τατιάμε, σὶρ Ὀτὲτ Λαμπὰμ (3), σὶρ Πιὲρ (4) Πεντουὴμ τῆς Βότας τῶν Σακκίων, σὶρ Τζακὲς Λαζὲς, σὶρ Δανιὲλ Λεπεντὴτ (5), σὶρ Γιλιάμε τὲ Τζερνῆ, σὶρ Τζουὰν τὲ Κολλίες, σὶρ Σιμοῦν τὲ Φοὺρ (6), σὶρ Δανιὲλ τὲ Σκολὰρ, σὶρ Τζουὰν Ποτηέρι (7), καὶ σὶρ Βερνῆ, σὶρ Τζουὰν τὲ Φηνουὲ (8), σὶρ Τζουὰν Παπὴν ὁ παιδίος, σὶρ Τζουὰν Πόνους, σὶρ Παλιὲν τὲ Λαβιλὰ (9), σὶρ Πιὲρ Πιζάνη, σὶρ Μαρὴν τὲ Λακολλίες, σὶρ Παρτελέμε Μαχίο (10) ὁ βισκούντης, σὶρ Παλίαν τὲ Σασοῦν, Τζάκος Τζάππος, σὶρ Ἀμοῦν Παπὴ, σὶρ Τουμᾶς Μαχαὶ, Τζάκος τ' Ἀντιότζε, σὶρ Ἀντρὲ Λέγκος (11), σὶρ Νικὸλ Κλορίσας, σὶρ Τζουὰν Πρὸτ, σὶρ Ἀντρὲ Ταπαριὲ, σὶρ Νικὸλ Ταπαριὲ (12), σὶρ Τζουὰν Πεντουὴν, [Βιτάλ Σουὰρ], Μαρτζὲ Ῥοζὲ, σὶρ Τζουὰν Πεντουὴν Ταλήσου Ἀρδρὲτ, σὶρ Τζουὰν Προβόστου ὁ τρανὸς, σὶρ Τζουὰν τὲ Πὶ, σὶρ Τζόρτζε Μονομάχο, [σὶρ Τζουὰν Λάσκαρις, ὁ σὶρ Τάμε Τεκελλίες,] σὶρ Τζουὰν τὲ Φηνίουν, σὶρ Τζουὰν τὲ Βιλιὲρς, σὶρ Πιὲρ τὲ Ποῦν (13), σὶρ Τουμᾶς Προβόστου· καὶ ὁ Πρακτορᾶς (14), ὁ ποῖος ἔλαχεν εἰς τὴν Λευκωσίαν, [ἄνταν] ἄρχισεν (15) ἡ ἀμάχη καὶ δὲν ἐστράφην εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· ἀμμὲ ἡ γυναῖκά του, ἀδελφὴ τοῦ σὶρ Τζουὰν Σωζομένου, καὶ ἡ κόρη του ἡ κυρὰ Εὐφημία, ἡ πγοία μετὰ ταῦτα ἁρμάστην μὲ τὸν σὶρ Τζουὰν τὲ Πὰκ, καὶ οἱ δύο του υἱοὶ ὁ Τζορτζῆς καὶ ὁ Πατῆς, ἐμεῖναν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον ὅπου ἐκατοικούσασιν· καὶ διαβαίνοντα καιρὸς πολὺς ὅπου ἦτον στενοχωρία, ἐξέβην ὁ Τζορτζῆς καὶ ἔφυγεν καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Λευκωσίαν. Καὶ ὁ σὶρ Νικὸλ ἐπῆρεν εἰς τὸ ψουμίν του τὴν Μαρίαν τοῦ Πισσολόγου, ἡ ποία εἶχεν υἱὸν τὸν Σιμουνῆν λαλῶντα τοῦ Χαρέρι,

1) Παλαίοι. Palechi. — 2) Σουτά. Sunta. — 3) Λαμπάμε. — 4) Πιέρ. — 5) Τεπεντήτ. — 6) Τεφοῦ. — 7) Ποτηέρ. — 8) Φινίε. — 9) Παλία Τεναβίλλα. — 10) Παρτελεμὲ Μαχία. — 11) Λεγκός. — 12) Ταπαρία. — 13) Σοῦ. — 14) Πράκτορας. — 15) ἄρχεψεν.

ἀμμὲ ὡς θωρῶ ἦτον τοῦ σὶρ Νικὸλ Πηλῆ· καὶ διαβαίνοντα πολὺς καιρὸς ἔφυγεν καὶ ἡ ἀρχόντισσά του ἀπαὶ τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἦλθαν ἀκ τὴν Ἀμμόχουστον εἰς τὴν χώραν, καὶ ἔφερεν μετά της τὴν κόρην της τὴν Φημίαν καὶ τὸν Ὑπατίον· καὶ οἱ Γενουβίσοι ἐπαρακαλοῦσαν νὰ ἐβγοῦν ἀπαὶ τὴν Ἀμμόχουστον οἱ ἄτυχοι ὅπου ἐκαταλυοῦσαν τὴν τροφήν. Καὶ ἄνταν ἦλθεν εἰς τὴν Λευκωσίαν ἐποῖκεν ἄλλους δύο υἱοὺς τὸν Λεόντιον καὶ τὸν Πέτρον. Ἀφὸν ἁρμάστην ἡ κυρὰ ἡ Εὐφημία μὲ τὸν σὶρ Τζουὰν τὲ Πὰκ ἐποῖκεν ἄλλους δύο υἱοὺς τὸν Νικολῆν καὶ Τζάκον, ὅπου νὰ τοὺς δώσῃ ὁ θεὸς ζωήν.

Ἄνταν ἐπολέμησεν ὁ ῥὲ Πιὲρ τὴν Ἀμμόχουστον μὲ τοὺς Στρατιώταις καὶ καπετάνιδες(1), μὲ τὸν κύρην Ἀλέξιον τὸν Κρητικὸν, μὲ τὸν σὶρ Κουρὰς Κουτζεμὰτ τὸν Ἀλαμάνον, μὲ τὸν Μικέλλον Οὐγγαρὸν, καὶ πολὺν πλῆθος ἀνθρώπους τῶν ἁρμάτων, καβαλλάριδες, καὶ τζακρατόρους, καὶ δοξιώταις, καὶ ὅνταν ἔμεινεν θαρρούμενος ὁ τουρκοπουλιέρης καὶ πλούσιος πολλὰ, ἐπεθύμαν πολλὰ νὰ ἔχῃ τὸ χωργίον τὴν Ἐλῆαν, καὶ ὀλίον ἔμεινεν καὶ δὲν τὴν ἐπῆρεν. Καὶ ἐπεθύμα νὰ 'πάρῃ τὸ κάστρον τοῦ Κουρίκου, ὅτι ἐφοβᾶτον ἡ καρδιά του πῶς θέλει πάθειν τὸ ἔπαθεν, καὶ ἐγύρευγεν πάντα νἄχῃ τόπον τῆς βοθειᾶς(2) του. Ὁ ῥήγας ἐπρουμουτίασε νὰ τῷ δώσῃ τὴν Ἐλῆαν(3), διότι ἦτον κοντὰ 'ς τὸ χωργίον του λεγόμενον Πέτρα, καὶ ἦτον ἐδικόν του, ἀμμὲ τὸ κάστρον τοῦ Κουρίκου δὲν ἔθελεν ὁ ῥήγας νὰ τοῦ τὸ δώσῃ μετὰ χαρᾶς· καὶ ὁ ἄνωθεν σὶρ Τιπὰτ δὲν ἔθελε νὰ 'πάρῃ τὴν Ἐλῆαν(4), ἂν δὲν πάρῃ καὶ τὸ Κούρικος καὶ ἐννοιάζετο νὰ τὸ πάρῃ· καὶ ἐποῖκεν καὶ μονέδα τοῦ Κουρίκος 'δικήν του, θαρρῶντα πῶς τό 'χει, καὶ ἔκραξέν την Κουρίαν(5). Καὶ μίαν ἡμέραν ἐσυμβουλεύτην ὁ ῥήγας μὲ τὸν δάσκαλόν του ὀνόματι σὶρ Φιλίππε, ἱερεὺς λατῖνος, ὁ ποῖος ἦτον υἱὸς

1) Καὶ ἄνταν ἦλθεν ὁ Τιπὰτ καὶ ἔφερεν τὰ ὀκτακόσια παλληκάρια, καὶ ἔρισεν ὁ ῥήγας νὰ πᾶν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον διὰ νὰ πολεμήσουν, καὶ ἐπῆγαν καὶ καβαλλάριδες καὶ ἀπεζοὶ, τζακρατόροι καὶ καπετάνιδες. — 2) βοηθειᾶς. — 3) Ἐλῆάν. — 4) Ἐλῆάν. — 5) Τακουρίαν.

μίας καλογρῆας Ῥωμέσσας, ἐξάδελφη τοῦ πατρός μου τοῦ κυροῦ Σταυρινοῦ τοῦ Μαχαίρα, καὶ λαλεῖ του — δὲν θωρεῖς πῶς μὲ βιάζει ὁ σὶρ Τιπὰτ νὰ τοῦ δώσω τὸ κάστρον μου τὸ Κουρίκος, καὶ δὲν μοῦ φαίνεται, καὶ 'κεῖνος πολομᾶ μου μούτταις! διατὶ μοῦ ἐδούλευσεν πολλὰ εἰς τὴν χρῆσίν μου, θέλει νὰ τοῦ στρέψω ἀντικάνισκον! καὶ διδῶ του τὸ χωργίον τὴν 'Λῆαν(1), ἀμμὲ τὸ κάστρον θέλω το διὰ λόγου μου· καὶ δὲν ἠξεύρω ἴντα νὰ ποίσω! Ὁ σὶρ Φιλίππος δασκαλεμένος ἀπὸ ἄλλους καβαλλάριδες ὅπου ἐφθονοῦσαν τὸν σὶρ Τιπάτ, καὶ ἐμουρμουρίζαν, εἶπεν τοῦ ῥηγὸς — ἀφέντη, δ'(2) ἔναι μόδος νὰ πάρῃ ὁ σὶρ Τιπὰτ τὸ Κουρίκος διὰ πολλαῖς ἀφορμαῖς· πρῶτον, εἶναι καβαλλάρης σου καὶ τουρκοπουλιέρης σου, μήπως κ' ἔχει κακὸν θελῆμαν καὶ 'νοιάζεται νὰ σοῦ ποίσῃ παραβουλίαν, καὶ γυρεύγει νἄχῃ τόπον νὰ προυσουδιάσῃ(3); ὁμοίως καὶ ὅλος ὁ λαὸς τῶν ἁρμάτων ἔνι εἰς τὰς χεῖράς του, καὶ ἀνισῶς καὶ θελήσῃ νὰ 'πάρῃ τὸ ῥηγάτον, ἔχει το ὅτοιμα, ὅπου ὁ θεὸς νὰ μὲν τὸν ἀξιώσῃ! ἀκομὴ ὅλοι οἱ ἀφένταις καὶ οἱ παρούνιδες καὶ οἱ καβαλλάριδες, θωρῶντα τὴν ἀφεντιάν σου πῶς τὸν ἀγαπᾶς καὶ ἔχεις τον ἀκριβὸν, ὅλοι ἔχουν πολλὴν ἀγάπην μετά του· καὶ διὰ τοῦτον δὲν μοῦ φαίνεται νὰ τοῦ τὸ δώσῃς τὸ κάστρον, ὄχι διὰ ὅτοσον, ἡ ἀφεντιά σου εἶσαι φρόνιμος καὶ ποῖσαι τὸ νὰ βάλλῃ ὁ θεὸς εἰς τὴν καρδιάν σου· καὶ ἀπού τοὺς πεθυμᾶς νὰ τοῦ δώσῃς διὰ τὴν δούλευσιν ὅπού σοῦ δούλευσεν, φαίνεταί μου, [διδόντα του τὴν 'Ελῆὰν], ἂν ἦναι φρόνιμος, εἶναι καλὰ πλερωμένος· ἦτον πουρζέζης, καὶ 'ποῖκές τον καβαλλάρην καὶ τουρκοπουλιέρην, καὶ χαρίσες του τὴν Τριμιθείαν(4) καὶ τὴν Πέτραν μὲ τὴν περιοχήν της καὶ ἄλλα πολλὰ σενιάσματα, καὶ τώρα θέλεις νὰ τοῦ δώσῃς τὴν 'Ελῆαν(5). Γρικῶντα τοῦτα ὁ ῥήγας, ὡς γνωστικὸς ἐκράτησέν τα εἰς τὸν νοῦν του καὶ εἶπεν — ὁ θεὸς τὸ γινώσκει, ὅτι δὲν εἶναι δίκαιον νὰ ἔχῃ ἐκεῖνος κάστρον κοντά μου, διατὶ ὅποτε θελήσει ἐμπορεῖ νὰ εὕρῃ ἀφορμὴν ν' ἀγγριστῇ μετά μου, καὶ νὰ γενῇ ἐχθρός μου καὶ νὰ πολεμήσῃ τὸν τόπον μου καὶ νὰ μὲ κουρσεύσῃ, καὶ ὁ θεὸς νὰ μὲ

1) 'Ελῆάν. — 2) δέν. — 3) προσουδιάσῃ. — 4) Τριμιθειάν. — 5) 'Ελῆάν.

σκεπάσῃ(1)! ἐμπορεῖ νὰ μοῦ σηκώσῃ τὸ ῥηγάτον· καὶ πάλε ἐμπορεῖ νὰ καταστήσῃ Βενέτικους νὰ πέμπουν τὰ κάτεργά τους εἰς τὸ Κουρίκος, καὶ οἱ Σαρακηνοὶ νὰ κουβαλοῦν ταῖς πραμματειαῖς τους τῆς γῆς, καὶ νὰ ἔχῃ τὸ διάφορος τὸ εἶχεν ἡ Ἀμμόχουστος, ὡς γοῖον ἐγίνην καὶ εἰς τὸ κουβέρνον τοῦ θείου τοῦ(2) πρίντζη· καὶ διὰ τοῦτον δὲν θέλω νὰ τοῦ τὸ δώσω! Τὸ λοιπὸν διαβαίνοντα καιρὸς, καὶ θωρῶντα ὁ σὶρ Τιπὰτ τὸν ῥῆγα πῶς δὲν ἔδειξεν φανὸν διὰ νὰ τοῦ δώσῃ τὸ κάστρον, ἐκακόνωσεν λαλῶντα — κἀτὶς(3) τὸν κωλεῖ! καὶ ἔμαθα πῶς [τὸ] κουμέρκιν τοῦ Κουρίκος ἀξάζει γ', δ'(4) χιλιάδες δουκάτα τὸν χρόνον. Καὶ ἦτον πολλὰ ἐννοιασμένος διὰ τοῦτον, καὶ ἐπεθύμα νὰ μάθῃ ἀπὸ τινὰν κωλύεται ὁ ῥήγας καὶ δὲν τοῦ τὸ διδοῖ τὸ κάστρον· καὶ ἐρώταν ἀπὸ τοὺς καβαλλάριδες νὰ μάθῃ καὶ ἀπὸ τοὺς βαχλιώταις τοῦ ῥηγὸς ἀποὺ τινὰν ἐγίνην τὸ κώλυμαν· καὶ κἀτὶς ἦτον ἐκεῖ ὅνταν ἐσυντύχανεν ὁ ῥήγας μὲ τὸν σὶρ Φιλίππη τὸν παπᾶν καὶ εἶπάν τον — φαίνεταί μας, ὅτι ὁ σὶρ Φιλίππ ὁ παπᾶς εἶναι ἀποῦ τὸν κωλεῖ, ὅτι ταῖς διαβούσαις ἡμέραις πολλὰ λόγια εἶχεν ὁ σὶρ Φιλίππ μὲ τὸν ῥῆγα· ὅμως, ἂν θέλῃς νὰ μάθῃς ἀκριβὰ ἀποὺ τινὰν γεννᾶται τὸ κώλυμαν, ἀξαναζήτα το τοῦ ῥηγὸς, καὶ θέλομεν 'πάρειν σκοπὸν ἀποὺ τινὰν νὰ πάρῃ βουλὴν, καὶ θέλεις τὸ μάθειν.

Μίαν τῶν ἡμερῶν ἐπίασεν ὁ κύρης Ἀλεξόπουλος κοψιάρους ἀποὺ τὴν Ἀμμόχουστον, Γενουβίσους πτωχοὺς Κυπριώταις ὅπου ἦσαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον ἀπλικεμένοι(5), καὶ ἐφέραν τους εἰς τὴν χώραν τοῦ ῥηγὸς, καὶ ἐχάρην πολλά. Εἰς τοῦτον θωρῶντα ὁ τουρκοπουλιέρης ὁ Τιπὰτ ἐγονάτισεν καὶ ἐζήτησέν του τὸ κάστρον. Ὁπολλὰ(6) εὐχαρίζετον ὁ ῥήγας τοῦ Ἀλεξόπολου ἀπαὶ τὴν καλήν του δούλεψιν [ὅτι ἦτον βαλέντες ἄνθρωπος καὶ ἐπιτήδειος τοῦ πολέμου]. Τότε λαλεῖ του ὁ ῥήγας τοῦ Τιπὰτ — πολλὰ

1) ἀποσκεπάσῃ. — 2) τὸν καιρὸν τοῦ θειοῦ μου. — 3) κἄτις. — 4) τρεῖς τέσσερης. — 5) Γενουβίσους ἀπὸ τὴν Ἀμ. πτωχοὺς ἀποῦ ἦσαν κατοικούμενοι εἰς τὴν Ἀμ. — 6) Πολλά.

σοῦ εὐχαρίζομαι, καὶ φαίνεταί μου ὅτι τὴν χάριταν ἔστρεψά σού την, ἀνισῶς καὶ ἀγρωνίζεις το· [διότι πρέπει νὰ ἦσαι εὐχαριστημένος, ἦσουν πουρζέζης, ἐποῖκά σε καβαλλάρην· ἔδωκά σε τὴν Τρεμιθειὰν, ἔδωκά σου τὴν Πέτραν, τώρα ἐχάρισά σου τὴν Ἐληὰν, καὶ πάλε προυμουτιάζω σου νὰ σοῦ χαρίσω· ἐποῖκά σε τουρκοπουλιέρην τῆς Κύπρου, καὶ τὸ κάστρον δὲν σοῦ τὸ διδῶ, διότι θέλω το διὰ λόγου μου]. Καὶ ἄνταν ἀπόφαν ὁ ῥήγας, ἐσυντύχανεν ἀπάνω εἰς τοῦτον μὲ τὸν [μάστρον του] σὶρ Φιλὶππ τὸν παπᾶν(1) καὶ ἐπαραπονᾶτον περὶ τοῦ σὶρ Τιπὰτ, λαλῶντα — δὲν ἠξεύρω ἴντα νὰ ποίσω μὲ τὸν τουρκοπουλιέρην ὅπου μὲ βιάζει νὰ τοῦ δώσω τὸ κάστρον μου; Ὁ ποῖος εἶπεν τοῦ ῥηγὸς — εἴπουν σου τὸν φανόν μου, καὶ ποῖσε τὸ θέλεις. Τὸ ’σπέρνον ἦλθεν ὁ σὶρ Τιπὰτ, καὶ μοναῦτα εἰπάν του — εἴδαμεν πῶς ἐπαραπονᾶτον διὰ λόγου σου ἔμπροσθεν τοῦ σὶρ Φιλίππου τοῦ παπᾶ, ὁ ποῖος εἶπεν τοῦ ῥηγός· Εἴπουν σου τὸν φανόν μου καὶ ποῖσε τὸ θέλεις· δὲν μοῦ φαίνεται νὰ δώσης τὸν δεξιὸν ὀφθαλμὸν τοῦ ῥηγάτου σου ’νοῦ καβαλλάρη(2). Τότε ἐθυμώθην ὁ σὶρ Τιπὰτ καὶ πολλὰ ἀναπειλᾶτον τὸν παπᾶν. Τότε ἦλθεν καὶ ὁ Ἀλεξόπουλος καὶ ἐδείπνησεν μετά του, καὶ ἐξηγήθην του τὸ ἐγίνην· ὁ ποῖος Ἀλεξόπουλος ἦτον Κρητικὸς, κακῆς κεφαλῆς, ὅπου πρῶτα σκοτόνει τὸν ἄνθρωπον καὶ τότε λαλεῖ του — βαρύνω σε θέλω! λαλεῖ του — αἴ, καλὲ τουρκοπουλιέρη, διὰ ἕναν κουτζούλλην τὸν φραγκοπάπαδον νὰ ποντίζεται ἡ δουλιά σου! νὰ τὸν ’δηγήσων εἰς τὰ ἅγια τοῦ θεοῦ! Ὁμοίως εἶπαν καὶ ἄλλοι δύο — αὔρι νὰ τὸν σκοτώσωμεν τὸν ἀπόπαπαν. Ἐγένετον τὴν ἑβδομάδαν τοῦ Πασχάτου(3)· τὴν δευτέραν, εἰς ταῖς ς′ ἀπριλίου ᾳτος′ Χριστοῦ, ἐπῆγε νὰ κοιμηθῇ· καὶ πισαυρίου, ὅπου ἦτον ζ′ ἀπριλίου ὅπου ἦτον τρίτη τῆς Λαμπρῆς, ὁ πτωχὸς ὁ σὶρ Φιλιππὲς ἐπῆγεν εἰς ταῖς ματίναις εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν· καὶ ὄνταν ἀπολύσαν ἦτον

1) τὸν πρέ. — 2) Καὶ τὸ πωρνὸν ἦλθεν ὁ Τιπὰτ εἰς τὸν ῥήγαν, καὶ εἰπάν του· Ὁ ῥήγας ἐπαραπονᾶτον διὰ λόγου σου ἔμπροσθεν τοῦ σὲρ Φιλίππε, ὁ πγοιὸς εἶπεν τοῦ ῥηγός· Εἴπου σου τὸν φανόν μου, καὶ ποῖσε τὸ θέλεις· δὲν μου φαίνεται νὰ δώσῃς τὸ δεξιόν σου ’μμάτι τοῦ ῥηγάτου ’νοῦ σου καβαλλάρη. — 3) τῆς Λαμπρῆς.

ἀργὰ, ἐκαβαλλίκευσεν καὶ ἐπῆγεν πρὸς τὴν μητέραν(1) του νὰ τὴν ἰδῇ, ὅτι ἦτον καλογρῆα(2) εἰς τὸν ἅγιον Μάμαν· καὶ πηγαίνοντά του ἔμπλασέν του ὁ βισκούντης ὁ μισὲρ Παρτελεμὲ Μαχαῖς καὶ ἀκλούθησέν του, καὶ ἐπῆγαν ἀντάμα· καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ κύρης Ἀλεξόπουλος καὶ οἱ δύο Φράγγοι, ὅπου ἐδῶκαν τὸν λόγον τους ἀσπέρας νὰ σκοτώσουν τὸν παπᾶν, καὶ ἦλθαν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ τουρκοπουλιέρη ἀπάνω εἰς τὸ παλάτιν· ὅτι εἰς τὰ σπιτία τοῦ σὶρ Τζὰκ τοῦ τὲ Νόρες ἀπλίκευεν ὁ Ἀλεξόπουλος μὲ τὸν σὶρ Τιπὰτ ἀντάμα, καὶ εἶχάν τα ἀμαχεμένα ἀπαὶ τὴν τάμου Μαργαρίταν τὲ Νόρες συμβίαν τοῦ σὶρ Πιὲρ τὲ Λεμέντε Μουντολὴφ κυροῦ τῆς Στεφάνου Βατίλης διὰ νομίσματα ᾱ΄ ἄσπρα τῆς Κύπρου.

Τότε ἐκαβαλλίκευσαν καὶ ἐπῆγαν κατὰ προσῶπα τοῦ παπᾶ. Ἐκεῖνος ὁ πτωχὸς ἐπῆγεν καὶ εἶδεν τὴν μητέραν του, καὶ ἐστρέφετον εἰς τὸ σπίτιν του μὲ τὸν μισὲρ Παρτελεμίὸ, ὁ ποῖος ἦτον θειός του· καὶ ὄνταν ἐφτάσαν εἰς τὸ γειοφύριν τοῦ Σὰν Τεμένικου πρὸς τὴν ἁγίαν Βαρβάραν, ἐνάφανεν ὁ Ἀλεξόπουλος καὶ ὁ σὶρ Τιπὰτ, καὶ ἄλλοι δύο(3)· καὶ θωρῶντά τους ὁ Ἀλεξόπουλος πῶς ἔρχουνταν καὶ ἦτον πρὸς τὴν βόταν τοῦ ἀμιράλη, καὶ τὸν ν' ἀποσκεπάσῃ ὁ Ἀλεξόπουλος παραῦτα ἔτρεξεν 'πάνω του, καὶ τἄπισα ἔτρεξεν καὶ ὁ σὶρ Τιπὰτ μὲ τοὺς δύο Φράγγους· καὶ ὅσον τοῦ ἐκοντέψαν τοῦ παπᾶ, εἶπέν του ὁ σὶρ Τιπὰτ — σὶρ Φιλίππ, κρατῶ σε διὰ φίλον μου, καὶ σοὺ πορεύγεσαι(4) τάμου ὡς γοῖον ἐχθρὸς, ὅτι ἐγὼ κτίζω, καὶ σοὺ χαλᾷς τὰ καμώματά μου! Τότε εἶπέν του ὁ σὶρ Φιλίππ — ἀφέντη, ἵντα ἄνθρωπος εἶμαι ἐγὼ καὶ 'ξηλόνω τὰ καμώματά σου; Ὁ δὲ Ἀλεξόπουλος ἐθυμώθην καὶ ἔδωκέν του μίαν διπλαρίαν μὲ τὸ φηκάριν, καὶ ὁ βισκούντης ἐδιαφέντευγέν τον ἀπαὶ τὴν μερίαν τοῦ ῥηγὸς νὰ τὸν ἀφήσῃ, [καὶ ἔσυραν τὰ σπαθία]· καὶ οἱ δύο Φράγγοι ἐσκοτῶσαν τὸν βισκούντην, καὶ ὁ Τιπὰτ καὶ ὁ Ἀλεξόπουλος ἐσκοτῶσαν τὸν παπᾶν, ὅπου ἐλάτρευγεν τὸν θεὸν, κοντὰ τοῦ ἀπλικίου, καὶ τἄπισα ἐστράφησαν εἰς τὰ σπιτία τὰ ἐκρατοῦσαν ὁ σὶρ Τιπάτ. Ὅσον τὸ ἐγρίκησεν ὁ ῥήγας τὸ κακὸν τὸ ἐγίνην, ἐννοιάστην, ὅτι ὅσον

1) μάναν. — 2) καλογρηά. — 3) οἱ δύο Φράγγοι. — 4) ἐτρακτιάστης.

ἀνάγκαζεν τὸν ῥῆγα γιὰ τὸ κάστρον τοῦ Κουρίκος, εἶπεν· Τίποτε παραβουλίαν ἔθελε νὰ ποίσῃ, καὶ ἔθελέ το νὰ πάγῃ νὰ βλεπηθῇ· καὶ πολλὰ ἐλυπήθην τὸν παπᾶν ὅτι εἶχέν τον εἰς τὰ κρυφά του. Ἕνι ἀληθεία καὶ 'κεῖνος δὲν ἦτον ὁ πνευματικός του, ἦτον ὁ φρὰ Πιέρος ἀκ τὴν Ῥώμην· καὶ πολλὰ ἐβαρύθην καὶ τὸν θάνατον τοῦ βισκούντη, ὅτι ἦτον καλὸς δουλευτὴς τοῦ ῥηγός. Καὶ ἡ ἀγάπη ὅπου ἀγάπαν τὸν σὶρ Τιπὰτ ἦτον τόσον πολλά, ὅτι ἐδιάβαινεν ὅλαις ταῖς ἀγάπαις· ὁμοίως εἶχεν καὶ πολλὴν βοήθειαν ἀκ τὴν στρατίαν τοῦ Ἀλεξόπουλου, καὶ ἦτον ὁ ῥήγας πολλὰ ἐννοιασμένος καὶ δὲν ἤξευρεν ἴντα νὰ ποίσῃ.

Εἰς τοῦτον [ἦλθεν] ἡ ῥήγαινα μὲ πολλὴν πλῆξιν, καὶ παραπονημένη ἀπαὶ τὸν Τιπὰτ, ὅτι ἐποῖκέν της πολλαῖς περιβάρυσες(1), καὶ εἶπεν τοῦ ῥηγός· [Ἔξευρε,] ὅτι τοῦτος ὁ σὶρ Τιπὰτ ἐσκότωσεν πολλοὺς τῆς ὑποταγῆς της(2) ἄδικα, καὶ ἐλάλεν τους· Μολογήσετε πῶς ἡ ῥήγαινα ἔθελε νὰ φαρμακέψῃ τὸν ῥῆγα τὸν υἱόν της! [καὶ ἐσκότωσεν περίττου παρὰ μ' ἀνομάτους, καὶ σοὺ τόσον τὸν ἀγάπας καὶ ποτὲ δὲν τοῦ εἶπες τίποτες]. Καὶ πολλὰ ἐκριτήρεψεν τὸν σὶρ Πόλου Μαρὰζ(3), ὁ ποῖος δὲν ἐδυνήθη νὰ βαστάξῃ τὰ κριτήρια καὶ ἐσφάγην μὲ τὸ χέριν του εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ πολλοὺς ἄλλους ἐσκότωσεν, κοντὰ ρ', καὶ ἔβαλλεν μαχαῖριν μεσὸν τῆς μάνας καὶ τοῦ υἱοῦ της, καὶ ἔθελε νὰ τὸν σκοτώσῃ μίαν νύκταν καὶ δὲν τὴν ἀφήκασιν. Γρικῶντα τὰ κακὰ τοῦτα ἡ ῥήγαινα, ἐπῆγεν εἰς τὸν ῥῆγα· καὶ μὲ τρόπον καὶ φρόνησιν ἡ ῥήγαινα ἐθέλησε νὰ 'ξετάσῃ τὴν ἐννοίαν τοῦ ῥηγὸς, καὶ λαλεῖ του — ἀφέντη μου, τὸ σκάνταλον καὶ τὸ κακὸν ὅπου ἐγίνην εἶναι φόνος, [ὁπγοιὸς ἐγίνην ἀπὸ τὸν Τιπάτ], ὅτι ὁ Ἀλεξόπουλος ὡς ξένος καὶ ἄπρακτος ἐφάνην του ὅτι ἤτζου ἦτον ὁ ὁρισμός σου καὶ ὑποτάκτην τοῦ ὁρισμοῦ σου· διὰ τοῦτον φαίνεταί μου, ὅτι εἶναι δίκαιον νὰ ἔχῃ συμπαθίον, ὅτι εἶναι χρηζάμενός μας εἰς τὸν κάμπον. Ὁ ῥήγας ὡς ἐκεῖνος ὅπου ἐγρώνιζεν τὸν σὶρ Τιπὰτ, εἶπέν της — ἀνισῶς καὶ ὁ Ἀλεξόπουλος εἶναι καλὸς, καὶ ὁ σὶρ Τιπὰτ πάλε εἶναι πολλὰ σοφὸς, καὶ καλὴν βουλὴν

1) πολλὰ κακά. — 2) μου. — 3) ὁπγοιὸς ἐκριτήρεψεν τὸν σὶρ Πὸλ Μαχαίρα.

ἔχει διὰ λόγου μου, [διότι εἰς ὅλον μου τὸ ῥηγάτον δὲν ἔχει περίττου γνωστικὸν ἄνθρωπον·] καὶ ἀνὲν καὶ συμπαθιστῇ ὁ ἕνας, χρῆσι εἶναι νὰ συχωρηθῇ καὶ ὁ ἄλλος. Ἡ ῥήγαινα ἐσπλαγχνίστην τοῦ Ἀλεξόπουλου, εἶπέν του — πολλὰ μεγάλην διαφορὰν ἔχει, [διότι ὁ Ἀλεξόπουλος εἶναι] ἕνας ἄνθρωπος τῶν ἁρμάτων! Καὶ εἶπέν της — ὦ κυρά μου, φαίνεταί σου πῶς ἐγὼ ἐλησμόνησα ταῖς πολλαῖς καὶ μεγάλαις δούλεψαις ταῖς μοῦ ἐποῖκεν ὁ σὶρ Τιπάτ; ὅτι ἀποὺ 'λίγον ἔχανα τὸ ῥηγάτον ἀποὺ τὰ χέργιά μου, ἂν δὲν εἶχεν ποίσειν τὴν νίκην τὴν ἐποῖκεν; ἂν δὲν εἶχεν φέρειν τοὺς λαῆς τῶν ἁρμάτων, πῶς νἄχαμεν ποίσειν κάμπον; καὶ 'κεῖνος μᾶς ἔφερεν καὶ τὸν Ἀλεξόπουλον· ὅμως ὁμπρὸς εἰς τὴν γνῶσιν οὔλα εἶναι οὐδὲ τίποτε· τίντα ζήτημαν νὰ βάλλῃς ὁμπρός του, νὰ μὲν τὸν εὕρῃς δόκιμον; ὅλοι μου οἱ καβαλλάριδες ὁμπρός του εἶναι οὐδὲ τίποτες, ὅνταν νὰ γυρεύσουν νὰ τοῦ μαστορευτοῦν. Γρικῶντα ἡ ῥήγαινα τὰ λογία τοῦτα, ἐννοιάστην πῶς δὲν θέλει νὰ γλυτώσῃ Ἀλεξόπουλον, καὶ νὰ γλυτώσῃ τὸν Τιπὰτ, λαλεῖ τοῦ ῥηγὸς ἡ ῥήγαινα — ἀφέντη, δὲν ἐποῖκαν μικρὸν κακὸν νὰ γλυτώσουν, ὅτι ἐποῖκαν μεγάλην δυναστείαν καὶ παραβουλίαν νὰ σκοτώσουν τὸν βισκούντην, ὅπου εἶναι τὸ κορμίν σου, καὶ τὸν δάσκαλόν σου, τὸν λειτοῦργον (1) τοῦ θεοῦ· καὶ ἀνὲν καὶ τώρας συμπαθίσῃς τους, ἄλλην φορὰν θέλουν ποίσειν δυνατώτερην παραβουλίαν, καὶ θέλουν 'πάρειν οἱ καβαλλάριδες ξόμπλιν, καὶ θέλουν σοῦ ποίσειν κακόν· ἀμμὲ ὅρισε νὰ τοὺς δώσουν σκλερὸν θάνατον, διὰ νὰ φοβηθοῦν, μηδὲν σὲ σκοτώσουν οἱ καβαλλάριδες, ὡς γοῖον ἐποῖκαν τοῦ μακαρισμένου τοῦ πατέρα σου.

Τότε ἔβαλλεν βισκούντην ὁ ῥήγας τὸν μισὲρ Τζουὰν τὲ Βιλλανοβά (2)· καὶ ὁ ῥήγας ἀγκάλεσέν τους εἰς τὴν δυναστείαν εἰς φόνον καὶ παραβουλίαν τὴν ἐποίκασιν. Καὶ [ἐπέψαν τὴν νύκταν καὶ ἐπγιάσαν]. Ἐποῖκαν βουλὴν μεσόν τους (3) καὶ εἶπαν τοῦ ῥηγὸς — ἀγρωνίζομεν πῶς εἶναι πταῖσταις,

1) λειτουργόν. — 2) Βιλλανόλα. Villanova. — 3) Καὶ ἐποῖκαν ἀπόφαν πῶς εἶναι πταίσταις.

παραδίδομέν τους εἰς τὴν ἐλεμοσύνην σου. Καὶ ὁ ῥήγας ἐπαράδωκέν τους τοῦ βισκούντη καὶ τῆς αὐλῆς του, νὰ 'δοῦν ἔντα θάνατον [τοὺς ἐγγίζει] νὰ τοὺς δώσουν· καὶ ὡρίσαν οἱ κριτάδες (νὰ) τοὺς στήσουν εἰς δ' ἁμαξία(1), καὶ ἰχία(2) μέσα τοῦ ἁμαξίου νὰ ἔχῃ ἕναν βολίκιν καρφωμένον, καὶ νὰ τοὺς δήσουν ἀξάγκωνα μὲ τὰ 'ματία(3), ἀνυπόλυτους καὶ ἀνασκούφωτους(4), πᾶσα ἕναν εἰς πᾶσ' ἁμάξιν, καὶ ὀπίσω νὰ στέκῃ ἕνας σεργέντης νὰ κρατῇ τὸν πᾶσα ἕναν μὲ τὰ μαλλία(5)· καὶ ὀπίσω τοῦ ἁμαξίου νὰ ἔχῃ ἕναν ἀσκοφύσιν μὲ τὸ λαμπρὸν καὶ νὰ βράζουν δοντάκραις νὰ τζιμποῦν(6) τὰ κρήατά τους. Καὶ ἤτζου ἐγίνετον. Καὶ ὁ διαλαλητὴς ἐλάλεν — ἄρχοντες [μικροὶ καὶ μεγάλοι], μηδὲν εἶστε ἀπότορμοι νὰ ποίσετε δυναστείαν ἄλλου, οὐδὲ φόνον, οὐδὲ παραβουλίαν, ὅτι τούτη εἶναι ἡ κρίσις τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀφέντη μου τοῦ ῥὲ Πιὲρ [τοῦ] ῥηγὸς Ἱεροσολύμου καὶ Κύπρου, ὅπου νὰ τὸν μαντενιάζῃ(7) ὁ θεός! Καὶ οἱ σεργένταις ἐκεντοῦσάν τους μὲ ταῖς δοντάκραις(8) πυρωμέναις. Καὶ ὁμπρὸς ἦτον ὁ τουρκοπουλιέρης(9), καὶ ὀπίσω ὁ Ἀλεξόπουλος, καὶ ὀπίσω οἱ Φράγγοι. Καὶ ὅνταν ἐπεσῶσαν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ῥηγὸς, ἐννοιάζουνταν πῶς θέλουν τοὺς γλυτώσειν ὁ ῥήγας, καὶ εἶχαν μικρὴν ἄνεσιν· ἀμμὲ ἄνταν ἐφτάσαν εἰς ταῖς τζάμπραις ταῖς ῥηγάτικαις κοντὰ, κατὰ πρόσωπα ἐπαρακαλέσεν ὁ Τιπὰτ τὸν βισκούντην, καὶ ἐστάθησαν τ' ἁμάξια, καὶ ἐβάλλαν φωνὴν μεγάλην — ἐλεημοσύνην, ἀφέντη μας! νὰ φτάσῃ τὸ ψυσικόν σου, νὰ συνπαθιστοῦμεν οἱ πταῖσθαί(10) σου! Τότε ἡ ῥήγαινα [ἐστάθην εἰς τὸ παραθύριν καὶ] μετὰ θυμοῦ ἐφώναξεν τοῦ βισκούντη — ἔπαρε τοὺς φονειάδες καὶ τοὺς παράβουλους ἀπῶδε! Καὶ ὁ σὶρ Τιπὰτ ἐξητίμασεν τὴν ῥήγαιναν καὶ εἶπέν της — ἀβρωμισμένη(11) καὶ κακὴ πολιτικὴ, ἐπεθύμησές με νὰ σ' ἔχω [καὶ 'μήνυσές μου], καὶ ἐγὼ δὲν ἐθέλησα νὰ ποίσω ἀντροπὴν ἔσω τοῦ ἀφέντη μου, καὶ διὰ τοῦτον μοῦ κρούεις τοῦτον τὸν πικρὸν(12) θάνατον· καὶ

1) ἁμάξια. — 2) ἴσα. — 3) 'μάτια. — 4) ἀναμαλλιάριδες. — 5) μαλλιά. — 6) ταῖς δοντάγραις νὰ κόβγουν. — 7) μακαρίσῃ. — 8) ἐκόβγαν τὰ κρήατά τους μὲ ταῖς δοντάγραις. — 9) ὁ Τιπάτ. — 10) πταῖσταί. — 11) βρωμισμένη. — 12) παράβουλον.

τούτη ἦτον ἡ ἀφορμὴ ὅπου πάντα σ' ἐμίσουν(1)! Τὸ λοιπὸν ἐπῆράν τους(2).

Γινώσκετε ἀπού μέναν ὅτι ποῖον ἐπάθαν οἱ ἄνθρωποι ὅπου ἀγαποῦν ταῖς γυναῖκες καὶ πιστεύγουν εἰς τὰ λογία τους· ὅτι τὸ νὰ τοὺς ἀγαποῦν δυνατὰ, τότε γυρεύγουν νὰ τοὺς ἀποβγάλλουν, καὶ ταγίζουν τους πράμματα βραστικὰ καὶ μαγίαις, καὶ τὰ μύρια κακὰ, καὶ λυκαῖς(3) πράσσουν, καὶ εἰς τὸ ὕστερον διὰ ἕναν λόγον θανατόνουν τους· καὶ πολομοῦν ὡς πολομᾷ ἡ ἀρκοῦδα, τὸ νὰ στηρνιάσῃ κολακεύει τὸν ἄνθρωπον ἢ τὸ ζῶον τὸ ἀρσενικὸν, καὶ τὸ νὰ πέσῃ εἰς ἔσμιξιν μετά της, καὶ ν' ἀποστηρνιάσῃ, τότε θανατόνει το· εἰ δὲ ἡ ἀγάπη τοῦ ἀνθρώπου εἶναι πολλὰ βαθεῖα, διότι ἀγαπᾷ τὴν γεναῖκαν ὀλίγον ὀλίγον ὥς του νὰ τελειωθῇ ἡ τελειωμένη ἀγάπη, ἢ μισᾷ την ὀλίον ὀλίον ὥς που νὰ τὴν ἀξαπολύσῃ(4) τελείως. Εἰ δὲ ἡ σκάλα(5) τῆς γυναικὸς ἕναν σκαλὶν ἔχει· ἂν σὲ ἀγαπᾷ, θανατόνει σε(6), καὶ ἂν σὲ μισᾷ, γυρεύγει χωρὶς κώλυσιν νὰ σὲ ξηφτιάσῃ(7).

Καὶ ἤτζου ἐγγαστῶσαν πασᾶναν ζ' ἐγγάστους· καὶ πεσώνοντα εἰς τὴν φούρκαν τῶν κονταρίων, τὴν ἔμπηξεν ὁ αὐτὸς Τιπὰτ, καὶ ἐκεῖ τοὺς ἐκρεμμάσαν. Καὶ τοῦτον ἐγίνετον τῇ παρασκευῇ τῇ ι' ἀπριλίου ατος' Χριστοῦ.

Ὁ ῥήγας μὲ τοῦτα οὖλα τὸν κάμπον δὲν τὸν ἐξήλωσεν, καὶ ἔβαλλεν ἄλλον καπετάνον, καὶ ἔβαλλεν τουρκοπουλιέρην τῆς Κύπρου τὸν μισὲρ Τζουὰν τὲ Πρίες. Ἕνι ἀληθεία ὅτι ὁ σὶρ Τιπὰτ εἶχεν πολλὰ βαρύτιμα πράμματα νὰ δώσῃ χάρισμα καὶ 'ξημερώματα τῆς ῥήγαινας τῆς Βαλιαντίνας, τὴν ἐγδέχουνταν(8)· πρῶτον μίαν σέλλαν ὄμορφην μαγαριταρένην

1) διατὶ πάντα ἤσουν κακὴ πολιτικὴ, καὶ ἐσοὺ ἤσουν ἡ ἀφορμὴ καὶ ἐσκοτῶσαν τὸν ἄντρα σου τὸν καλὸν ῥὲ Πιὲρ διὰ νὰ γαμηθῇς μὲ τὸν κούντην Τερουχᾶς. — 2) Et li menorono alla forca fuor della città, in quella che fece far Tibat per li Genovesi, et li furono impiccati, et fu adi 10 aprile 1376. — 3) λυκιαῖς. — 4) ἀφήσῃ. — 5) ἡ ἀγάπη. — 6) ἃ σὲ ἀγαπᾷ, πολομᾷ σου χίλια κακὰ νὰ τὴν ἀγαπᾷς, καὶ μέσα εἰς ἐκεῖνα τὰ κακὰ προξενᾷ σου θάνατον. — 7) ξηπατζιάσῃ. — 8) εἰς 'ξημέρωμαν τοῦ ῥηγὸς καὶ τῆς ῥήγαινας εἰς τὴν ἁρμασίαν του, τὸ ποῖον ἐκδέχουνταν τὴν ῥήγαιναν τὴν Βαλλιαντίναν.

ἀπευπάνω ὡς κάτω, καὶ πολλὰ πράμματα ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ· καὶ ἐσυνπιάσαν τα καὶ ἐφέραν τοῦ ῥηγός. Τοῦτον οὖλον ἐγίνετον, διατὶ ἐσήκωσεν τὴν ἐλπίδαν ἀπαὶ τὸν θεὸν, καὶ ἐθάρρησεν εἰς τὸν νοῦν του καὶ εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ ῥηγὸς, καὶ διὰ τὴν ἔπα:σιν τοῦ κόσμου ἐγκατέλειπεν τὴν πατρικήν του πίστιν(1) καὶ ἐγίνην λατίνος· τὸ λοιπὸν δὲν καταδικάζω τοὺς λατίνους, ἀμμὲ ἴντα χρῆσι εἶναι Ῥωμαῖος νὰ γενῇ λατῖνος; ἐπειδὴ ὀρθόδοξος χριστιανὸς εἶναι χρῆσι νὰ καταφρονήσῃ τὴν μίαν νὰ 'μπέσῃ εἰς τὴν ἄλλην, καὶ καταφρονεῖς τὴν πρώτην(2); δὲν ἦτον αἱρετικὸς καὶ ἐγίνην ὀρθόδοξος. Ἀποστολικοὶ οἱ λατῖνοι, καὶ καθολικοὶ οἱ Ῥωμαῖοι.

Ἡ ῥήγαινα ἡ Βαλιαντίνα ἦλθεν εἰς τὴν Κύπρον εἰς τὴν ἐχρονίαν τοῦ Χριστοῦ ᾳτοζ', καὶ ὁ ῥήγας ἁρμάστην τὸν ἰούνην τῆς αὐτῆς ἐχρονίας· ἡ ποίγια(3) ἔφερεν πολὺν πλοῦτον μετά της χρυσίον καὶ ἀργύριον καὶ ῥοῦχα, ὅτι ἀφὸν ἐπῆραν τὴν Κύπρον οἱ λατῖνοι τινὰς δὲν ἔφερεν μεγαλείτερον(4) πλοῦτον, ὡς γοῖον τούτην. Καὶ τούτη ἦτον ἀδελφότεκνη τοῦ σινιὸρ Παρναπὸ τοῦ δούκα τὰ Μιλᾶ, πολλὰ σοφὸς καὶ μὲ πολλὴν τυραννίδαν ἐκράτησεν τοὺς Λουμπάρδους(5). Καὶ ἔφτασεν ἡ κρίσις πάραυτα· ὁ πανπόνηρος διάβολος ἐπῆρεν μῖσος ἀναμέσον τῆς νύμφης καὶ τῆς πεθερᾶς. Ὁμοίως ἔφερεν μετά της πολλοὺς φρονίμους ἄνδρας, καὶ καλοπίχεραις(6) ταμιτζέλλαις· καὶ τὴν μίαν ἐπάντρεψέν την μὲ τὸν μισὲρ Τζουὰν Σασσὺν τὴν Τζουάναν Γεραούνα, καὶ τὴν ἄλλην μὲ τὸν μισὲρ Τζουὰν Σπινόλαν, τοῦ πατρὸς τοῦ Λούκα υἱὸς, καὶ ἐλέγαν την Τζακουμίναν, ὁ ποῖος ἐπῆρέν την μετά του εἰς τὴν Γένουβαν, καὶ τὴν ἄλλην μὲ τὸν μισὲρ Σιμοὺν Πιλήστρην(7) ὀνόματι Κατελήνα, καὶ τὴν ἄλλην μὲ τὸν μισὲρ Τζουὰν Μουντολὴφ τὸν ἀφέντην τῆς Βαβατζινίας(8), ὁμοίως καὶ πολλαῖς ἄλλαις.

1) τὸ Ῥωμαϊκον. — 2) Καὶ ἐθάρρησεν ὅτι εἶναι ἄλλος ὁ θεὸς τοὺς Λατίνους παρὰ τοὺς Ῥωμαίους· καὶ εἴ τις πολομᾷ τίτοιαν στῆμαν καὶ ἀλλάσσει τὸ σέβεται, ὁ θεὸς δὲν τὸν ἀγαπᾷ οὐδὲ ὦδε, οὐδὲ ἐκεῖ· καὶ διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ καταφρονοῦν τὴν ὀρθὴν πίστιν. — 3) πγοιά. — 4) περίττου. — 5) πολὺν φουσάτον ἐπῆρεν τὴν Λουμπαρδίαν. — 6) τιμημέναις. — 7) Πιληστρῆν. — 8) Βαβατζινιᾶς. padron del casel Vavalignia.

Θεωρῶντα ὁ ῥήγας ὅτι ἡ γυναῖκά του ἐμίσαν τὴν μητέραν του, ἀθυμήθην τὰ λογία τοῦ σὶρ Τιπὰτ, καὶ ἐμετάνωσεν καὶ ἔχασέν τον· τότε λαλεῖ ὁ ῥήγας τῆς ῥήγαινας τῆς γυναίκας του — κυρά μου, ἔδωκάν μου ν' ἀγρικήσω πῶς ἡ μητέρα μου γυρεύγει νὰ μὲ φαρμακέψῃ! Τότε λαλεῖ του ἡ Βαλιαντίνα — ἐπειδὴ καὶ ἐπληγῶσαν τὴν καρδιάν σου, τίντα τὴν θέλεις ὧδε; πέψε την τοῦ κυροῦ της εἰς τὴν 'Ραούναν! Τότε ἔπεψεν μαντατοφόρον εἰς τὴν 'Ραούναν κ' ἕναν καράβιν νὰ 'πάρουν τὴν ῥήγαιναν. 'Η μητέρα του ἡ Ληνόρα ἔβαλλεν ἐμπιλῆν(1) τῶν χωρίων της τὸν σὶρ Τουμᾶς τὸν Χαρτοφύλακαν. 'Η αὐτὴ ῥήγαινα εἶχεν μίαν ὡραίαν κόρην, ὀνόματι Μαργαρίταν, ἀδελφὴ τοῦ ῥὲ Πιέρ· καὶ ἀπὸ θανάτου τοῦ ῥὲ Πιὲρ τοῦ ἀδελφοῦ της [ἐδῶκαν λύσιν καὶ] ἁρμάστην μὲ τὸν υἱὸν τοῦ πρίντζη τῆς 'Αντιοχείας, [τὸν πρῶτό της ἀνηψιὸν] ὀνόματι Τζάκο τὲ Λουζουνία. Τότε ὥρισεν καὶ ἐπῆραν τὴν ῥήγαιναν τὴν μητέραν του εἰς τὴν Κερίαν(2) διὰ νὰ τὴν βάλλουν εἰς τὸ καράβιν νὰ πάγῃ εἰς τὴν χώραν της· ἡ ποία ἐποῖκεν πολλαῖς ἡμέραις εἰς τὴν Κερηνείαν, διὰ νὰ τὴν βάλλουν εἰς τὸ καράβιν, καὶ ἄργησεν πολλὰ διὰ νὰ 'δηγηθῇ τὸ καράβιν, καὶ ἐθῶρεν ταῖς γυναίκαις ὅπου εἶχαν παιδία καὶ ἀρώταν ταις — ἀρέσκει σας ὁ υἱός μου [ὁ ῥήγας; πολλὰ κακὴν συντροφίαν θέλει σᾶς ποίσειν ἐκεῖνος καὶ ἡ γυναῖκά του! διὰ τοῦτον εἶναι χρῆσι νὰ μηνύσω νὰ ἔλθουν οἱ Γενουβίσοι νὰ 'πάρουν τὸ ῥηγάτον, διότι εἶναι ἄνθρωποι πλούσιοι καὶ θέλουν ποίσειν πᾶσα ἀνάπαυσιν.

Καὶ ἔγραφεν χαρτιὰ καὶ ἔβαλλέν τα πρὸς ποδοῦ τοῦ κρεββατιοῦ]. 'Εγρίκησεν ἡ παίδενα καὶ εἶδέν την ποῦ ἔβαλλεν τὰ χαρτία καὶ εἶπέν το τοῦ ῥηγὸς — ἄλα 'ξάφνου(3) εἰς τὴν τζάπραν τῆς μητέρας σου [διὰ νὰ] τὴν ἰδῇς, καὶ βάρ' τὸ χέριν σου πρὸς ποδοῦ τοῦ κρεββατίου καὶ θέλεις εὕρειν χαρτία(4) καὶ διάβασ' τα. Καὶ ἤτζου ἐγίνην· καὶ πηγαίνοντα εἶδέν τον ἡ ῥήγαινα, καὶ ἐπικράνθην, καὶ εἶπέν του — ἵντα θέλεις τώρα [καὶ ἦλθες]

1) 'μπαλῆν. — 2) Κερήνειαν. — 3) Καὶ ἡ γυναῖκα ὅσον τὴν εἶδεν, μοναῦτα ἐμήνυσέν του τοῦ ῥηγός — ἔλα ἀξάφνου. — 4) τὰ χαρτιά.

ὧδε; Καὶ εἶπέν της ὁ υἱός της — [ἔμαθα πῶς εἶσαι ἄρρωστη, καὶ] ἦλθα νὰ σὲ 'δῶ. Καὶ ἤτζου ὡς γοῖον τῆς ἐσυντύχανεν, ἐγύρεψεν εἰς τὸ κρεββάτιν καὶ εἶδεν τὰ χαρτία· καὶ τὸ νὰ τὰ διαβάσῃ ἐμίσεσέν την, καὶ ἔθελε νὰ τὴν θανατώσῃ, ἀμμὲ διὰ τοὺς λᾶς της δὲν τὸ ἐποῖκεν. Ὅμως ἔρισε νὰ τὴν 'πάρουν ἀπαὶ τὴν Κύπρον· καὶ τῇ τρίτῃ τοῦ σεπτεμβρίου μηνὸς ᾰτοη' Χριστοῦ τὰ ις' κάτεργα τοὺς Βενετίκους καὶ τὸ καράβιν τοὺς Καταλάνους (1), ὅπου ἦλθαν νὰ σηκώσουν τὴν ῥήγαιναν, καὶ τὰ ς' κάτεργα τὰ Καταλάνικα τὰ ἔφερεν ὁ σὶρ Γῆν τὰ Γουνὰλ μὲ τὴν ῥήγαιναν τὴν Βαλιαντίναν, καὶ τὰ γ' κάτεργα τοῦ Δηνὸς (2) δυναστικῶς ἐνέβην εἰς τὸν λιμιόναν τῆς Ἀμμοχούστου.

Νὰ σᾶς ἐξηγηθῶ καὶ πῶς εὑρέθησαν τὰ ις' κάτεργα τὰ Βενέτικα εἰς τὴν Κύπρον· ὅτι ἦσαν ἀμάχην μεσὸν τοὺς Γενουβίσους καὶ τοὺς Βενέτικους ἀποὺ καιρὸν, καὶ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἁρματῶσαν [οἱ Γενουβίσοι] ἕναν μέγαν καράβιν ἡ Μπουκουνιοῦνα (3), καὶ ἐδιαλαλήθην ὅτι εἶναι αὐταρκητὴ (4) νὰ πολεμίσῃ ιη' κάτεργα καὶ μὲν φοβηθῇ· καὶ ἐβγαίνοντα ἡ ἀκουὴ εἰς τὸν κόσμον, ἦλθαν πολλοὶ πραμματευτάδες ὅπου εἶχαν πραμματείαν νὰ πέψουν εἰς τὴν Ἀνατολὴν καὶ ἀναυλῶσάν την, καὶ ἐβάλαν τὰς πραμματειάς (5) τους καὶ ἐκατέβησαν εἰς τὴν Ἀνατολήν· 'γρικῶντα οἱ Βενετίκοι ἁρματῶσαν ις' κάτεργα καλὰ καὶ ἐδῶκάν τα ἑνοῦ παιδίου (6) ὀνόματι Κάρλο Τζὴν (7), ὁποῖος ἐνέβην ἀπότορμα καὶ ἤρτεν γυρεύγοντα τὸ καράβιν, καὶ ἀπεσώθην εἰς τὴν Κύπρον παντέχοντα νὰ τὴν εὕρῃ ἢ εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, ἢ εἰς τὰ νερὰ τῆς Κύπρου. Καὶ ὁ ῥήγας εἶχεν γ' κάτεργα 'δικά του ἁρματωμένα, καὶ [τὰ ς' τὰ εἶχαν] ἔρτειν ἀπαὶ τὴν Καταλονίαν διὰ νὰ σηκώσουν τὴν ῥήγαιναν, καὶ τὰ ς' κάτεργα τὰ καλλιώτερα τὰ Καταλάνικα τὰ ἔφερεν ὁ σὶρ Γγῆν τὰ Γκουνὰλ μὲ τὴν ῥήγαιναν τὴν Βαλιαντίναν. Τότες ἐμήνυσεν ὁ ῥήγας τοῦ ῥηθέντος Κάρλου Τζὲν νὰ σταθῇ εἰς τὸ μηνιόν του, καὶ νὰ σταθῇ εἰς τὸν λιμιόναν τῆς Ἀμμοχούστου· καὶ διὰ τὴν μισιτείαν ὅπου

1) τὰ Βενέτικα καὶ τὸ κάτεργον τὸ Κατελάνικον. — 2) Corriger : Ζὴν ὃς. — 3) Μποκονιοῦλα. — 4) ἀπαστάντε. — 5) ταῖς πραμματείαις. — 6) παίδιου. — 7) Τζί.

ἐμίσαν τοὺς Γενουβίσους, ἐσύμπαψεν καὶ ἔπεψέν του λόγον νὰ πάγῃ εἰς τοὺς ὁρισμούς του· καὶ ὅνταν ἐσυνεβάστησαν ἔπεψέν του τὸ μηνίον τῶν ις' κατέργων, καὶ ἐπῆρεν τὰ ἄλλα κάτεργα καὶ τὸ καράβιν καὶ περφόρτζα ἐνέβην εἰς τὸν λιμιόναν τῆς Ἀμμοχούστου. Καὶ ἔμελλεν νὰ τὴν ἁρματώσουν νὰ πολεμίσῃ μηδὲν τοὺς(1) ἀφήσουν νὰ 'μποῦ, ἀμμὲ δὲν ἐφελέσαν.

Θωρῶντα [οἱ Γενουβίσοι] τὴν μεγάλην δύναμιν τοὺς Βενέτικους ἐφοβήθησαν οἱ Ἀμμοχουστιανοὶ, μηδὲν 'πάρουν οἱ Βενέτικοι τὴν Ἀμμόχουστον· καὶ εἶχαν βουλὴν νὰ τὴν στρέψουν τοῦ ἀφέντη τοῦ ῥηγὸς τῆς Κύπρου· καὶ ἐδηγῆσαν ἕναν ἀποκλισιάρην(2) νὰ πέψουν τὸν ῥῆγα· καὶ ἐκαβαλλίκευσεν καὶ ἤρτεν ὡς τὴν πόρταν· θωρεῖ τον ἕνας Γενουβίσος καὶ λαλεῖ του — ποῦ πάγεις(3); Ὁ ἀποκλισιάρης εἶπέν του — εἰς τὸν ῥῆγα τῆς Κύπρου, νὰ πέψῃ νὰ 'πάρῃ τὴν Ἀμμόχουστον, παροὺ νὰ τὴν πάρουν οἱ ἐχθροί μας οἱ Βενέτικοι, διότι ὁ ῥήγας ἔχει μας ἀποκλεισμένους καὶ κάθεται μὲ φουσάτον ἀπέξω. Εἶπέν του — ὄχι(4). Τότε λαλεῖ τους — τόσον εἶστε δειλιγοὶ(5) καὶ δὲν 'μπορεῖτε νὰ πολεμίσετε γιὰ μίαν ὥραν! θέλετε νὰ χάσετε τὴν ὡραίαν χώραν ἀποῦ χαιρούμεθαν; Προτεστιάζω σας νὰ σᾶς κρίνω ὡς παράβουλους, ἂν τορμίσετε νὰ τὸ ποίσετε! βαστάξετε ὡς τὸ πωρνὸν, καὶ ἂν πέψῃ ὁ ῥήγας τὰ φουσάτα τῆς γῆς, τότε ποίσετε τὸ ἐννοιαστήκετε· εἰ δὲ μὴ, ὅλοι οἱ ἀνθρῶποι ἀς πᾶν κατὰ τὸ κάστρον πρὸς τὴν θάλασσαν νὰ πολεμίσουν, καὶ ἀφῆτε γ'(6) ἀνομάτους νὰ σκοπίζουν εἰς τὴν γῆν, καὶ μὲ τούτην τὴν δύναμιν τὴν ἔχει ὁ τόπος ἐμπορεῖτε νὰ πολεμίσετε τοὺς ἐχθρούς μας. Ὁ λόγος ἔρησεν(7) τοὺς μαντατοφόρους· καὶ μοναῦτα ἐποῖκαν μ' περδέσκαις σανιδέναις καὶ πύργους σανιδένους, καὶ ἀπάνω εἰς τὸν πύργον τοῦ λιμιόνος καὶ ἐκαρφῶσαν καὶ ἐδηγῆσάν τας ἕως γ' ὥραις τῆς ἡμέρας· καὶ βιγλίζοντα ὅτι καμμία δύναμις δὲν ἤρτεν ἀπαὶ τὴν γῆν, ἐβάλαν ιδ' ἀνθρώπους(8) πᾶσα περδέσκας, καὶ ἀφῆκαν ἕναν

1) ἤθραν ἕναν καράβιν εἰς τὸν λιμιόναν, καὶ ἐθέλαν νὰ τὸ ἁρματώσουν διὰ νὰ πολεμήσῃ νὰ μὲν τ.ύς. — 2) μαντατοφόρον. — 3) πᾶς. — 4) δὲν εἶναι ἀλήθεια. — 5) φοβητζιάριδες. — 6) τρεῖς τέσσερης. — 7) ἄρεσεν. — 8) ἀνομάτους.

μόνον(1), καὶ τοὺς ἄλλους ἐστῆσάν τους εἰς τὴν μερίαν τῆς θαλάσσου εἰς ταῖς περδέσκαις ὅπου ἐποῖκαν κηνούργιαις καὶ πύργον. Καὶ τόσα ἐπολεμίσαν ὅτι ἐγαναχτίσαν οἱ Βενετίκοι καὶ εὐκαιρέσαν τὸν λιμιόναν, καὶ πολλοὶ λαβωμένοι καὶ κορπωμένοι. Καὶ ἐξέβησαν τὰ κάτεργα τοὺς Βενετίκους καὶ ἐπῆγαν τὴν στράταν τους εἰς τὴν Δύσιν. Καὶ τὸ καράβιν καὶ τὰ γ' κάτεργα ἦλθαν εἰς τὴν Κερηνείαν.

Τότες ἐνέβην ἡ ῥήγαινα εἰς τὸ καράβιν τὸν ὀκτώβριον μῆναν ἀπ' Χριστοῦ, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ῥόδον μὲ τὰ δύο κάτεργα τὰ ῥηγάτικα καὶ μὲ τὸ καράβιν τὸ Κατελάνικον, καὶ ἐποῖκεν καιρὸν πολύν· καὶ ὅνταν ἐποῖκεν καιρὸν, ἐσηκώθην τὸ καράβιν, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Καταλονίαν εἰς τοὺς λᾶς της.

Μανθάνοντα τὰ κάτεργα ἐπῆγαν γυρεύγοντα τοῦ καραβίου· μοναῦτα ἐποῖκαν ἄρμενα καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Κλόζαν καὶ ἐπῆράν την· θωρῶντα οἱ Βενέτικοι ὅτι δὲν εἶχαν ἴντα νὰ ποίσουν, καὶ τὰ ξύλα τὰ ἦτον εἰς τὴν Βενετίαν ἦτον ὀλίγα, καὶ δὲν ἠμπορῆσαν νὰ καταπροσωπίσουν τοὺς Γενουβίσους [καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Κερήνειαν].

Νὰ σᾶς εἰπῶ διὰ τὸ καράβιν ὅπου ἐσήκωσεν τὴν ῥήγαιναν τὴν Ληνόραν τίνος ἦτον καὶ πῶς εὑρέθην εἰς τὴν Κερηνείαν. Ὁ ῥὲ Πιὲρ θωρῶντα πῶς οἱ Γενουβίσοι ἐκρατοῦσαν τὴν Ἀμμόχουστον ἐμήνυσεν καὶ ἐδιαλαλῆσαν εἰς τὴν Ῥόδον, ὅτις πραμματευτὴς νὰ θελήσῃ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Κύπρον εἰς τὴν Κερηνείαν, νὰ μὲν πλερώσῃ κουμέρκιν· γρικῶντα ὁ σὶρ Φρασὲς Κασεσάντζε ὅπου εὑρίσκετον μὲ τὸ καράβιν του εἰς τὴν Ῥόδον, ἦλθεν διὰ τὸν διαλαλημὸν εἰς τὴν Κερηνείαν· καὶ ὁ ῥήγας ἐπαράδωκέν του τὴν μητέραν του καὶ ἐπῆρέν την.

Νὰ στραφοῦμεν εἰς τοὺς Βενετικούς· θωρῶντα [οἱ Βενετζιάνοι] τὴν ἀδυναμιάν τους ἐπέψαν παρακαληταῖδες, νὰ ποίσουν ἀγάπην οἱ Γενουβίσοι μετά τους, καὶ ἐπέψαν τους καὶ χαρτὶν ἄγραφον νὰ ποίσουν στοιχήματα οἱ Γενουβίσοι, ὡς γοῖον θέλουν ἐκεῖνοι, καὶ οἱ Βενέτικοι(2) νὰ τὰ στερεώ-

1) καὶ ἔβαλλεν ἕναν βίγλα εἰς τὴν γῆν. — 2) Βενετζιάνοι.

σουν. Οἱ Γενουβίσοι ἐμήνυσάν τους νὰ ἔρτουν νὰ κου(ρ)σεύσουν μετὰ τὴν(1) Βενετίαν γ' ἡμέραις, [καὶ] ἄλλα πολλὰ στοιχήματα ἀπρέπα. Θωρῶντα τὴν σουπερπίαν(2) τοὺς Γενουβίσους, καὶ πῶς ἐζήτησαν νὰ κουρσεύσουν τὴν πολλοθαύμαστην χώραν τὴν Βενετίαν, καὶ δὲν τοὺς ἐκαταδέκτησαν· εἶχαν εἰς τὴν φ(υλ)ακὴν ἕναν γνωστικὸν ἄνθρωπον γέρονταν, ὁ ποῖος ἔμελλε νὰ διαβάσῃ εἰς τὴν φυλακὴν οὖλην τὴν ζωὴν διὰ τὸ πταίσιμόν του, κατὰ τὴν τάξιν τους, ὀνόματι μισὲρ Βιτὸρ Πιζάνης, καὶ ἦτον φρόνιμος, ἐζήτησαν ὅλοι ἐν τῷ ἅμα νὰ συγχωρηθῇ καὶ νὰ ἐβγῇ ἀπὸ τὴν φυλακὴν, ὅτι ὅπου βία πρόκειται, ἐκεῖ νόμου μεταθέσις γίνεται, καὶ ἂν ἦναι καὶ δυναστικῶς(3)· καὶ μὲ τὸ θέλημάν τους ἐβγάλαν τον ἀπὸ τὴν φυλακὴν καὶ ἐφέραν τον ἔμπροσθεν τῶν ἀρχόντων, [καὶ εἶπάν του τὸ πρᾶμμαν, καὶ εἶπάν του· Ἐβγαλαμέν σε ἀπὸ τὴν φυλακὴν διὰ χρῆσιν τὴν ἔχομεν, καὶ διὰ ν' ἀγιτιαστῇς, διατὶ εἶσαι γνωστικός]. Καὶ ἐζήτησεν δύναμιν, καὶ ἐδῶκάν του τὰ κάτεργα τὰ ἦτον εἰς τὴν Βενετίαν· καὶ ἐπορεύθην εἰς τὴν Κλόζαν, καὶ μοναῦτα ἐβόλησεν τὰς δύο νάβας τὰς ἐπῆραν εἰς τὴν Κλόζαν τοὺς Βενετίκους εἰς τὸν λιμέναν, καὶ εἶχεν τόσους μέσα· οἱ ποῖγοι Γενουβίσοι ἦτον θαρρούμενοι νὰ 'πάρουν τὴν Βενετίαν, καὶ δὲν ἐβάλαν βιττουαλίαν τοῦ φαγίου μέσα, καὶ τόσον τοὺς ἐστενοχώρησεν ὅτι ἐψοφοῦσαν τῆς πείνας, καὶ ὅσα ξύλα 'λάχαν ἐκεῖ Γενουβίσικα ἐπῆρέν τα ἀπὸ τὴν Κλόζαν, καὶ ὅτις ἐνεφάνισκε νὰ ψαρέψῃ, οἱ Βενετίκοι ἐκαμακεῦγάν τον(4). Καὶ εἶχέν τους ἀποκλεισμένους ὥς που καὶ ἐστράφην ὁ Κάρλο ὁ Τζὲς ἀπὸ τὴν Ἀνατολήν. Καὶ ὄντα τὰ κάτεργα τὰ Βενέτικα ἐξέβησαν ἀπὸ τὴν Κύπρον, ἐπῆγαν γυρεύγοντα τὴν αὐτὴν νάβαν, καὶ τόσον τὴν ἐγυρέψαν ὅτι ἠῦράν την κοντὰ εἰς τὴν Ῥόδον· καὶ μοναῦτα ὁ Κάρλος ἔδησεν εἰς τὰ καταρτία τῶν κατέργων περδέσκαις καὶ ἔβαλεν ἀνθρώπους, καὶ τόσον τὴν ἐπολεμίσαν καὶ μὲ γνῶσιν καὶ δύναμιν ὅτι ἐπῆράν την, καὶ τοὺς λᾶς ἐβάλαν τους καὶ ἐδῆσάν τους, καὶ 'βάλαν λαμπρὸν εἰς τὴν νάβαν καὶ ἐπῆρέν την

1) κουρτζέψουν τήν. — 2) σουμπέρπιαν. — 3) ἐκεῖ ἀποῦ εἶναι χρῆσι, εἶναι νὰ τζακίσουν νόμους καὶ δυναστικῶς. — 4) ἐσκοτόναν τον οἱ Γενουβίσοι.

ἁφτούμενην ἕως τὴν Ῥόδον, καὶ δση ἦτον εἰς τὸ νερὸν δὲν ἐκάγην· καὶ ἐζήτησέν την ἕνας ἄρχων Ῥοδίτης(1) ὅ,τι ἔμεινεν. Ἔβαλλεν τὴν πλώρην πρὸς τὴν Βενετίαν καὶ ἦλθεν ἕως(2) τὴν Κρήτην, καὶ οἱ Κρητικοὶ ἐδιαφεντέψαν τους καὶ ἐπροτεστιάσαν τους μηδὲν πᾶν εἰς τὴν Βενετίαν, ὅτι ἐπῆράν τους οἱ Γενουβίσοι· ὁ Κάρλος δὲν ἐποῖκεν διὰ λόγου τους, ἀμμὲ ἦλθεν πρὸς τὴν Βενετίαν· καὶ ἀποὺ μακρὰ ἀρ(μά)τωσεν ἕναν καράβιν καὶ ἦλθεν κοντὰ εἰς τὴν Βενετίαν. Θωρῶντα οἱ Βενετίκοι ἀποὺ μακρόθεν [τὴν ἀρμάδαν, ἐννοιάστησαν πῶς εἶναι] Γενουβίστκη, καὶ ἐκλαῖαν καὶ ἀνακαλοῦντα, λαλοῦντα — πῶς ἔρχουνται πλούσιοι πραμματευτάδες, καὶ ἡ γυναῖκές σας πλουσίαις καὶ τὰ παιδιά σας· καὶ τώρα ὅλοι νὰ γενοῦν ἀμάλωτα! οὒ, ἐμᾶς τοὺς πτωχοὺς τοὺς ξένους! ὁ θεὸς νὰ μᾶς βοηθήσῃ(3)! Ὅνταν ἐσίμωσεν(4) τὸ καράβιν, ἔρριψεν τὸν παρασκάρμον εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ὅνταν ἐσίμωσεν ἔδειξεν τὸ φλάμπουρον τοῦ ἁγίου Μάρκου, καὶ πάλε ἐλαλοῦσαν — πλανοῦν μας, ἀμμὲ Γενουβίσοι εἶναι! Τότε ἡ βάρκαις ἐκοντέψαν καὶ εἶδάν ταις, ἐβάλαν φωναῖς ὅσην ἐσῶσαν — βίβα ὁ ἅγιος Μάρκος! Ἀγρικῶντα ὁ λαὸς τῆς Βενετίας ἔβαλεν καὶ ἀκεῖνος φωνὴν — ζῇ ὁ ἅγιος Μάρκος! Καὶ εἰς τοῦτον ἀγρικονίσαν τους ἕνας τὸν ἄλλον. Καὶ ἐνέβην ὁ κὺρ Κάρλος καὶ ἐξηγήθην τους πῶς ἐπίασεν τὸ καράβιν. Τότες εἶπάν του πῶς ἐπῆγεν ὁ σὶρ Βιτὸρ εἰς τὴν Κλόζαν καὶ δὲν ἠξεῦραν ἴντα ἐγίνετον· καὶ μοναῦτα ἐξέβην καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Κλόζαν γυρεύγοντα τὸν σὶρ Βιτὸρ, καὶ ἀπαφῆκεν τοὺς Γενουβίσους εἰς ταῖς φυλακαῖς. Πηγαίνοντα ὁ Κάρλος καὶ ηὗρεν τὸν σὶρ Βιτὸρ καὶ εἶχεν τοὺς Γενουβίσους ἀποκλεισμένους· καὶ μανθάνοντα οἱ Γενουβίσοι πῶς ἦλθεν καὶ ὁ Κάρλος μὲ ἄλλα ις' κάτεργα, ἐχάθησαν ἀπὸ τὸν φόβον τους. Καὶ ὁ ἀδελφὸς τοῦ κούντη τῆς Σαβογίας ἦτον ἐκεῖ, καὶ ἐπαρακαλέσαν τον οἱ Γενουβίσοι νὰ τοὺς ποίσουν νὰ συνπάψουν οἱ Βενετίκοι καὶ νὰ κάμουν ἀγάπην· καὶ ἐσύνπαψάν τους μὲ τοῦτον, νὰ χαλάσουν τὴν Κλόζαν μηδὲν πολεμίσουν· ὅτι

1) φρέρης. — 2) Καὶ ἐχάρισέν τού την, καὶ ἦλθεν εἰς. — 3) ἀγιτιάσῃ. — 4) ἐσιμοκόντεψεν.

πᾶσα Βενέτικος ἐπίασεν λ' Γενουβίσους. Καὶ τοῦτον ἐγίνετον κρίσις διὰ τὴν σουπερπίαν τοὺς Γενουβίσους· οἱ Βενέτικοι πρστήτερα ἐπαρακαλοῦσάν τους, καὶ κεῖνοι ἐσουπερπιάζουνταν, καὶ ὁ θεὸς ἀποκούπισέν τους [εἰς τὰ πόδια τοὺς] Βενετίκους· ὁ θεὸς ὑπερηφάνους δὲν 'γρικᾷ, τοὺς ταπεινοὺς διδοῖ νίκος.

Τότε ὠρδινίασεν τὸν μισὲρ Τζουὰν τὲ Πριὲς τὸν τουρκοπουλιέρην καὶ τὸν σὶρ Νιὲρ τὲ Σκολὰρφ (1) καὶ ἐδηγοῦσαν τὴν ὁδηγίαν τοῦ κάστρου· καὶ ἐβάλαν τὴν πόρταν τῆς ἁγίας Παρασκευῆς μέσα καὶ τὴν ρηγάτικην αὐλὴν τὴν λεγομένην τὰ Κουντιάτικα, καὶ ἐπῆραν μερτικὸν ἀπαὶ τὸ περιβόλιν τοῦ σὶρ Πι(ὲ)ρ τὲ Κοῦντζες, καὶ ὡρίσαν τὸν Θαδόκην τοῦ Φαύλα (2) καὶ τὸν ἀδελφόν του τοὺς πρώτους μαστόρους, καὶ ἐπολομεῦσαν τὸ κτίσμαν· καὶ ἐχαλ(άσ)αν τὴν αὐλὴν τοῦ κούντη τοῦ Γιαφᾶ (3), καὶ ἐχαλάσαν τὴν Μαργαρίταν, καὶ ἐθεμελιῶσαν τὸ αὐτὸν κάστρον [ατος' Χριστοῦ]· καὶ ἐχαλάσαν δύο αὐλάδες τοὺς Πατηφελῆδες τὰ ἀνώγεια [καὶ κατώγεια], καὶ ἐπῆρεν ταῖς πέτραις, καὶ ἐποῖκεν ὁ ῥήγας σενίασμαν τοὺς κλορονόμους, τοὐτέστιν τοῦ σὶρ Τζόρτζε (4) Πατηφέλη τὸν χρόνον ὑπέρπυρα (5) ρ' εἰς τὸ Πετζοπουλίον, καὶ τοὺς κλερονόμους τοῦ κὺρ Γιωσὴφ Πατηφὲλ τὸν χρόνον ὑπέρπυρα (6) ρ' εἰς ταῖς καλλιώτεραις ρένταις τῆς ῥηγάδας· [καὶ ἐχαλάσαν καὶ δύο ἁπλίκια πέτρινα], καὶ ἐτάξαν τοὺς ἄρχοντες νὰ δώσουν ἀργάταις καὶ πέτραις, καὶ τοὺς πουρζέζηδες, καὶ τὸν λαόν· καὶ ὅπου εἶχεν ἡ χώρα τοίχους εὔκαιρους, ἐχαλοῦσάν τους καὶ ἐκουβαλοῦσαν ταῖς πέτραις μὲ ἁμαξία καὶ καρία καὶ ἄλογα· καὶ ἐποῖκαν εἰς δέκα μῆνες δσον φαίνεται· καὶ ἐποῖκεν καὶ ὁ ῥὲ Ζὰκ ὀλίγον, καὶ ὁ ῥὲ Τζενίος ὀλίον. Ὁμοίως οἱ Γενουβίσοι οἱ φυλακισμένοι μὲ τὰ σίδερα εἰς τὰ ποδία τους, καὶ τὰ δύο τους ποδία εἰς ἕναν τραβαρσάνιν, καὶ πάλε οἱ δύο εἰς ἕναν τραβαρσάνιν, καὶ ἐβάλαν τους καὶ ἐσγάφαν τὸν θεμελίον (7), καὶ ἐπαρπατοῦσαν εἰς τὴν χώραν καὶ ἐδιακονοῦσαν, καὶ ὁ σεργέντης (8) μετά του(ς)· καὶ τοῦτον

1) Νιὲλ τὲ Σκολάρ. — 2) Θοδόκην τὸν Φαῦλον. — 3) τὲ Τζάφ. — 4) Τζόρτζου. — 5) ὀνομίσματα. — 6) ὀνομίσματα. — 7) θεμελιόν. — 8) οἱ σεργένται.

ἐποϊκάν τούς το, διατὶ ἐτρυπῆσαν τὴν φυλακὴν τοῦ κυροῦ τοῦ Στύρου καὶ ἐθέλαν νὰ φύγουν, κ' ἐπιάσαν τους καὶ ἐβάλαν τους σίδερα μικρὰ, καὶ ἐβγάλαν τους ἀκ τὰ τραβερσία. Καὶ ἐβάλαν ἀπάνω τοὺς Γενουβίσους τοὺς Λευκωσιάταις νὰ πλερόνουν τόσους ἀργάταις τὴν ἡμέραν, καὶ ἦσαν φευγοί· οἱ δὲ φυλακισμένοι ἐπωλοῦσαν τὸ ἐδικόν τους καὶ ἐπλερόναν(1). Καὶ ἀπὸ τὸν πόθον ὁ ῥήγας ἐπῆρεν τὸν ἀρχιεπίσκοπον ὀνόματι Παλουνγκὲρ νὰ εὐλογήσῃ τὸν θεμέλιον, καὶ τότε ἐθεμελιῶσαν. Τὸ ποῖον πολλοὶ ἐπεθάναν διὰ τοιούταις ἀφορμαῖς, καὶ τινὰς δὲν ἠξεύρει πῶς εἶναι, οὐδὲ πρωτομαστόροι, κἂν τε εἰς τὸ κάτζιμον τῆς πρώτης πέτρας, κἂν εἰς τὴν ὀσκίαν τοῦ ἀνθρώπου, κἂν εἰς τὴν συντυχίαν· ὅτι ἂν τὸ 'ξεῦραν οἱ τεχνῖται, ἐθέλαν στοιχειόνειν τοὺς ἐχθρούς τους· ὅμως εἶναι πρᾶγμαν μαρτυρημένον, ὅτι πολλοὶ ἐθανατώθησαν εἰς τίτοι(αν) λογήν. Ὁ ῥήγας ἔβαλλεν τόσην σπουδὴν εἰς τὸ κτίσμαν τοῦ τόπου, ὅτι εἰς καιρὸν α' χρόνον ἐποϊκέν το.

[Καὶ ἔκτισεν ὁ αὐτὸς ῥὲ Πιὲρ τὸ αὐτὸ κάστρον, καὶ ὁ θεῖός του ὁ ῥὲ Τζὰκ, καὶ ὁ ῥὲ Τζενίος ὁ υἱὸς τοῦ ῥὲ Τζὰκ, καὶ ἐποϊκάν το περίφημον. Ὁμοίως ὁ ῥὲ Πιὲρ ἔκτισε καὶ τὴν Ποταμιὰν καὶ τὴν Κάβαν· καὶ τὸ Ἀκάκιν ἔκτισέν το ὁ ῥὲ Χαρὴν ὁ παπποῦς τοῦ ἄνωθεν ῥὲ Πιέρ].

Μετὰ ταῦτα καὶ ἀπὸ θανάτου τοῦ ῥὲ Πιὲρ, ἀφῆκεν μίαν ἀδελφὴν, καὶ ὄνταν ἦρτεν ὁ ῥὲ Τζὰκ ἄρμασεν μὲ τὴν ἀδελφοτέκνην του τὸν υἱὸν τοῦ πρίντζη τῆς Ἀντιοχείας· ὁ ποῖος ῥὲ Πιὲρ ἐπόθανεν τῇ γ' ὀκτωβρίου ᾰτπβ' Χριστοῦ, καὶ θάψαν τον ἀπάνω τοῦ πατρός του ῥὲ Πιὲρ καὶ τοῦ παππού του ῥὲ Οὔνγκε.

Θεωρῶντα οἱ καβαλλάριδες τὸν θάνατον τοῦ ῥὲ Πιὲρ ὠρδινιάσαν νὰ βάλλουν ῥῆγα τὸν συνεσκάρδον(2), τοὐτέστιν τὸν Τζάκον τὲ Λουζουνίαν τὸν κοντοσταύλην(3) τὸν υἱὸν τοῦ ῥὲ Οὔγκε, ὁ ποῖος ἦτον εἰς τὴν φυλακὴν εἰς τὴν Γένουβαν, ὁ ποῖος ἦτον γνήσιος υἱὸς καὶ κληρονόμος τοῦ ῥηγάτου. Καὶ ὠρδινιάσαν τὸν σὶρ Τζουὰν τὲ Πριὲς(4) τὸν τουρκοπουλιέρην

1) ἀπὸ τὴν βαρυτωσύνην ἐφύγαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. — 2) κοντοσταύλην. — 3) ὁ ποιὸς ἦτον καὶ συνεσκάρδος. — 4) Σπρίες.

κουβερνούρην τοῦ ῥηγάτου, εἰς τὸν τόπον τοῦ Τζάκου τὲ Λουζουνία τοῦ συνεσκάρδου καὶ κοντοσταύλη ὥς που νἄρτῃ, καὶ ιβ΄ καβαλλάριδες τῆς βουλῆς νὰ νοικοκυρεύγουν τὸν ῥηγάτον, τοὐτέστιν τὸν σὶρ Τζὰν Γκορὰπ, τὸν ἀδελφὸν τοῦ κουβερνούρη, τὸν σὶρ Τζουὰν τὲ Νβίλαις (1) τὸν βισκούντην τῆς Λευκωσίας, τὸν σὶρ Ἐρινὲτ Κολὰν (2) τὸν τζηβιτάνον τοῦ συγκρίτου, τὸν σὶρ Οὐγκὲτ (3) Λαμπαμὲ, καὶ τὸν ἀδελφόν του τὸν σὶρ Γῆν, τὸν Πιέρον τὲ Μουντολὴφ βαχλιώτην, καὶ τὸν ἀδελφόν του τὸν Χλημὸτ (4) τὸν τζανούνην, ὁ ποῖος ἀφῆκεν τὴν τζανουνίαν [καὶ ἐπῆρεν τὸ φαίουδον] διὰ τὴν δόξαν τοῦ κόσμου, τὸν σὶρ Μαρὴν τὲ Πλεσίε, καὶ τὸν σὶρ Ἀρνὰτ τὲ Μουντολὴφ τὸν Κιτρινιάρην, τὸν σὶρ Τουμᾶς Παρὲκ, Ῥωμαῖος πουρζέζης καὶ ἐγίνην λατῖνος καβαλλάρης, τὸν σὶρ Τουμᾶς τὲ Μόρφου, καὶ τὸν σὶρ Πιὲρ τ' Ἀτιότζε τῆς βότας τῶν σακκίων.

Καὶ μοναῦτα οἱ Γενουβίσοι οἱ φυλακισμένοι οἱ τοπικοὶ ἐτζακίσαν τὰ σίδερα καὶ ἐξέβησαν ἀπὸ τὴν φυλακὴν ἀποὺ τὰ σίδερα καὶ ἀπαὶ τὸ χαντάκιν. Καὶ ἐγίνην ἀγάπη μὲ τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ οἱ Γενουβίσοι τῆς Ἀμμοχούστου ἐμηνῦσάν το εἰς τὴν Γένουβαν, καὶ ἁρματῶσαν οἱ Γενουβίσοι β΄ κάτεργα, καὶ ἐβάλαν τὸν κοντοσταύλην καὶ συνεσκάρδος, καὶ τὴν γυναῖκάν του ἀπάνω, καὶ ἦλθεν (5) εἰς τὴν Κύπρον, καὶ ἐράξαν εἰς τὴν Ἀλικὴν, καὶ ἐμηνῦσαν τοῦ κουβερνούρη, ἀποῦ ἐκουβερνίαζεν τὸ ῥηγάτον διὰ τὸν κοντοσταύλην, καὶ τῆς βουλῆς του.

Ὁ Περὸτ τὲ Μουντολὴφ ἦτον ἀντριωμένος βαχλιώτης, καὶ ἦτον πολλὰ ἠγαπημένος τῆς ῥήγαινας τῆς Βαλιαντίνας, κατὰ τὸ 'πεῖν τοὺς λᾶς· τὴν ποίαν ἐβούλευσέν την ὁ αὐτὸς Περὸτ νὰ κρατήσῃ τὸ ῥηγάτον διὰ λόγου της, καθὼς ἐποῖκεν ὁ πατέρας (6) της καὶ ἐκράτησεν τὸ Μιλὰ καὶ οὔλην τὴν (Λου)μπαρδίαν μὲ δυναστείαν. Καὶ 'γρικῶντα τὰ μαντάτα τὸ ἔλα τοῦ ῥηγὸς ὁ τοποκράτωρ (7) καὶ οὔλη ἡ βουλὴ ἐποῖκαν σύνοδος μὲ οὔλην τὴν βουλὴν, καὶ εἰς πολλὰ λογία καὶ μαλλώματα εἴπασιν — ὁ Τζάκος

1) Νεβίλες. — 2) Ἐρίνες Κόλα. — 3) Οὔγκε. — 4) Γλημότ. — 5) ἤλθαν. — 6) ἡ μητέρα. — 7) ἐκεῖνος ὁποῦ ἦτον εἰς τὸν τόπον του.

εἶναι ἀφέντης, καὶ ἀνὲν κουσεντιάσωμέν του καὶ προσδεκτοῦμέν τον δι' ἀφέντην μας, θαρροῦμεν νὰ χαρίσῃ πολλὰ ψουμία τοὺς Γενουβίσους· ἀμμὲ, ἃ θελήσουν, οἱ Γενουβίσοι νὰ τὸν ἀφήσουν μοναχὸν, τότες νὰ τὸν περιλάβωμεν δι' ἀφέντην μας! Καὶ ὁ Περὸτ ὁ Μουντολὴφ μουλωτὸς(1) λαλεῖ — διατὶ νὰ μὲν 'πάρῃ τὸ ῥηγάτον ἡ κόρη τοῦ ῥὲ Πιὲρ, ἡ ἀδελφὴ τοῦ μικροῦ ῥὲ Πιὲρ, καὶ νὰ τὴν 'παντρέψουν μὲ κανέναν τοῦ τόπου μεγάλον ἀφέντην; καὶ θέλουν τὸν στέψειν ῥῆγα! Καὶ ἐπαράστησέν τους ἀφορμὰς, καὶ πῶς ἐγίνην τοῦτον καὶ ἄλλαις φοραῖς, καὶ τόσον τοὺς ἐσύντυχεν, ἔδωκέν τους ν' ἀγρικήσουν ὅτι ἀρέσαν τους τὰ λογία τοῦ σὶρ Περὸτ, καὶ οὖλοι εἶπαν νὰ πάγῃ [εἰς τὴν Ἀλικὴν] ὁ αὐτὸς Περὸτ νὰ τοὺς ἀπολογηθῇ, καὶ ἐμόσαν του δ,τι ποίσει νὰ τὸ στερεώσουν. Ὁ ποῖος ἐπῆγεν καὶ εἶπέν τους — ἂν θέλετε νὰ τὸν ἀφήσετε [μοναχόν του], θέλομεν τὸν περιλάβειν, εἰ δὲ μὴ, ἐπάρετέ τον εἰς τὸ καλόν.

Καὶ ὁ ῥὲ Ζὰκ ἐπαρακάλεσεν μὲ τὴν ἐλεμοσύνην νὰ τὸν ἀφήσουν ν' ἀπεζεύσῃ· ἀμμὲ ὁ Περὸτ καὶ ὁ Γλημὸτ δὲν ἐθέλαν τὴν παρακάλεσίν του, διατὶ ἐθάρρε νὰ 'πάρῃ τὸ ῥηγάτον, καὶ διὰ νὰ τελειώσῃ τὸ θελῆμαν τῆς βουλῆς. Τότε ἡ κυρὰ ἡ Χελουγῆς τὲ Πρεζουγὴ [ἡ κοντοσταύλαινα] πολλὰ ταπεινὰ ἐπαράλεσεν τὸν Περὸτ νὰ τοὺς ἀφήσῃ διὰ ἐλεημοσύνην εἰς τὴν Κύπρον, διὰ νὰ μηδὲν διαβάσῃ πάλε τὰ κακὰ τῆς θαλάσσου καὶ νὰ φύγῃ καὶ ἀπὸ τὰ χεργία τοὺς Γενουβίσους. Ὁ Περὸτ ἀπολογήθην τους — παρκάτω κακὸν εἶναι νὰ κιντυνεύσῃς ἐσοὺ καὶ ὁ ἄντρας σου, παρὰ ὅλον τὸ ῥηγάτον τοῦτον!

Ἀληθεία καὶ ὁ Λημὸτ(2) καὶ ὁ Περὸτ ἦσαν αἰχμάλωτοι εἰς τὴν Γένουβαν· καὶ ὅνταν ἐζητῆσαν τὸν ῥῆγα καὶ ἀνοίκτησαν ἡ φυλακαῖς, ἐξέβησαν οἱ Γενουβίσοι, καὶ ἐξέβησαν καὶ οἱ αἰχμάλωτοι ἀπὸ τὴν Γένουβαν [καὶ ἐφτάσαν εἰς τὴν Κύπρον πρὶν νἄρτῃ ὁ κοντοσταύλης].

Θωρῶντα τὴν ἀπολογίαν οἱ Γενουβίσοι, ἐστρέψαν τὸν κοντοσταυλη καὶ τὴν γυναῖκάν του καὶ ἐπῆράν τους εἰς τὴν Γένουβαν. Θωρῶντα οἱ καβαλ-

1) ἦτον μ. καί. — 2) Γλημότ.

λάριδες τῆς βουλῆς τὸ ἄμε τοῦ συνεσκάρδου, ἐμετανῶσαν καὶ ἐποῖκαν βουλὴν β' ἡμέραις, καθολικὴν βουλὴν πρῶτον εἰς τὸ σπίτιν τοῦ σὶρ Τουμᾶς Παρὲκ τοῦ ἐμπαλῆ τῆς αὐλῆς τοῦ ῥηγὸς, κατὰ πρόσωπα τοῦ [ἁγίου Γεωργίου τοῦ] Ἀτταλιώτη, τὴ παρασκευὴ τὴ γ' ἑβδομάδος τῆς ἁγίας σαρακοστῆς, καὶ τὴ δ' τῆς τετάρτης ἑβδομάδος ἔσω τοῦ Περὸτ Μουντολὴφ, τοὐτέστιν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σὶρ Τζουὰν τὲ Νόρες τὸ ἐκράτεν ἀμάχιν ἀπὸ τὴν Μαργαρίταν τὲ Νόρες τὴν συμβίαν τοῦ σὶρ Παρτελεμὲ Μουντολὴφ θυγατέραν τοῦ σὶρ Τζουὰν τὲ Νόρες τοῦ τουρκοπουλιέρην, ἡ ποία ἦτον κυρὰ τῆς Στεφάνο Βατιλῆς, τὸ εἶχεν τουέριν καὶ εἶχέν το ἀμάχιν διὰ ὑπέρπυρα ᾳ' ἄσπρα τῆς Κύπρου.

Καὶ ἐφέραν τὸν πατέραν (μου) (1) τὸν κύρην Σταυρινὸν τοῦ Μα(χαι)ρᾶ, ὡς γοῖον λόγιον, καὶ νὰ καταλάβουν τὸ θέλημάν του καὶ τοῦ λαοῦ· καὶ ἐξ ἀκοῆς ἐγίνωσκεν πολλὴν θεολογίαν, καὶ ἔδειξέν τους καὶ παράστησέν τους ἔμπροσθέν τους ὅλους τοὺς καλλίτερους, νὰ ἔχῃ ὁ τόπος ῥῆγα παρὰ νὰ μὲν ἔχῃ (2). Καὶ οἱ ἀφένταις ἀγαποῦσάν τον, ὁμοίως καὶ οἱ πουρζέζηδες, καὶ παρὰ τὰ πάντα ὁ σὶρ Τουμᾶς Παρέκ· καὶ ὅσον ἐξηλωθῆκαν ἀπὸ τὴν βουλὴν, παραῦτα ἐκηρύξαν τ' ὄνομαν τοῦ ῥὲ Τζὰκ οἱ δέκα (3)· ἀμμὲ ὁ Περὸτ καὶ ὁ Γλημὸτ ἐστάθησαν μερίᾳ.

Καὶ τῇ πέμπτῃ, τῇ ιγ' μαρτίου ᾳτπβ' Χριστοῦ ἦτον δ' ἑβδομάδα τῆς σαρακοστῆς, καὶ τὸ πάσχα ἦτον τῇ ς' ἀπρίλη, ἐσυνπιάσαν τοὺς ἄρχοντες τῆς βουλῆς [εἰς τὸ σπίτιν τοῦ κευβερνούρη καὶ] εἶπαν νὰ πέψουν νὰ φέρουν τὸν συνεσκάρδον. Τότε ὁ σὶρ Ἐρνὰτ τὲ Μιλᾶ ἦλθεν ἀπὸ τὴν Γένουβαν, καὶ ἐπρουμουτίασεν πασανοῦ μερίᾳ ἀπὸ τὴν μερίαν τοῦ συνεσκάρδου χωρία, διὰ νὰ τὸν θελήσουν (4)· καὶ ὅλοι ἐκουντεντιάσαν, χωρὶς τοὺς δύο ἀδελφοὺς τὸν Περὸτ καὶ τὸν Γλημότ. Καὶ θωρῶντα ὁ σὶρ Ὀτὲτ τὲ Λαμπαμὲ

1) καὶ τὸν παπᾶν. — 2) νᾶναι ἤτζου. — 3) Καὶ ὅσον ἐσύντυχεν, ἀτζετιάσαν τὸν λόγον του, καὶ εἶπέν τους· Μὲ δίκαιο δὲν εἶναι νᾶναι ῥήγας ἄλλος παρὰ ὁ κοντοσταύλης, καὶ ἀποὺ οὖλα τὰ μερτικὰ ἐκείνου ἐγγίζει. Καὶ παραῦτα ἐβάλαν φωνήν — βίβα ῥὲ Τζάκ! — 4) ἀτζετιάσουν διὰ νὰ ἀποβγῇ ἀπὸ τὴν σκλαβιάν.

τὸ πῶς δὲν ἀρέσκουν τὰ λογία τῆς βουλῆς εἰς τοὺς δύο ἀδελφοὺς, ἔμελλαν νὰ τοὺς πιάσουν νὰ τοὺς ἀποκλείσουν εἰς τὴν φυλακὴν, ἀμμὲ διὰ νὰ μὲν ἐμποδιστῇ τὸ ἔλα τοῦ συνεσκάρδου, ἀπομακρίσαν το ὡς τὸν ὀκτώβρην ατπβ' Χριστοῦ. Πάλε ἐσυναθροίστησαν εἰς τὴν βουλήν του, καὶ ὡς γοῦον καλὸς ὅπου ἦτον ὁ Περὸτ ἐξήλονεν τοὺς λᾶς τῆς βουλῆς(1) ἀπὸ τὴν ἐννοίαν τους, διαφέντεψεν πολλὰ δυνατὰ νὰ μὲν ἦναι ἀπότορμος κανένας νὰ πάγῃ ἔξω τῆς Κύπρου νὰ γυρέψῃ τὸν συνεσκάρδον. Καὶ τὸν ὀκτώβρην μῆναν 'γρικῶντά το ὁ σὶρ Ὀτὲτ Λαμπὰμ ἔπληξεν καὶ εἶπεν τοῦ Περὸτ — φαίνεταί σου διὰ ταῖς ἀφορμαῖς ὅπου λαλεῖς νὰ μείνωμεν εἰς τὸν ὁρισμόν σου καὶ εἰς τὴν ἀφεντίαν σου, τὸ ποῖον παρακαλῶ νὰ μηδὲν γενῇ, ἀλλὰ, ζῇ ὁ ῥὲ(2) Τζάκ! [ἐκεῖνος εἶναι ἀφέντης μας, καὶ εἴ τι λαλεῖς εἶναι κακὰ καὶ παράβουλα!] Καὶ τὸ δεῖλις ἐπέψαν καὶ ἐμηνύσαν τους ὅλοι οἱ καβαλλάριδες οἱ ῥογεμένοι μὲ ὅλον τὸν λαὸν ἐβάλαν φωνὴν μεγάλην — βίβα ῥὲ Τζάκ! τοὐτέστιν ζῇ ὁ ῥήγας ὁ Ἰάκωβος. Καὶ καθεζομένοι εἰς τὴν βουλὴν, δὲν ἐθελῆσαν νὰ ἔρτουν οἱ δύο ἀδελφοὶ, καὶ ἐπέψαν δυναστικῶς καὶ ἐφέραν τους εἰς τὸ ἁπλίκιν τοῦ σὶρ Τζουὰν τὲ Πριὲς τοῦ τουρκοπουλιέρη τῆς Κύπρου, καὶ τὸν κουβερνούρην καὶ τὸν ἀδελφόν του ἐπιάσαν τους καὶ ἐπέψαν τους εἰς τὴν φυλακὴν εἰς τὸ κάστρον τὸν Λέονταν. Καὶ ὄνταν ἐμάθαν καὶ ἦλθεν ὁ ῥὲ Τζὰκ εἰς τὴν Κερηνείαν, εἶπεν τοῦ ἀδελφοῦ του τοῦ Γλημὸτ — ἀδελφὲ, ἂς κρεμμίσωμεν νὰ πᾶμεν εἰς τὴν Κερηνείαν νὰ ζητήσωμεν συμπαθίον(3) τοῦ ῥηγὸς, καὶ θέλει μᾶς συμπαθήσει κατὰ τὰ καλὰ συνηθία τοῦ ῥηγάτου. Τότε ἐπαράσυρεν(4) τὰ σίδερα τοῦ παραθυρίου καὶ ἔποικεν τόπον καὶ 'χώρησέν τον, καὶ ἐξέβην ἀπὸ τὸ παλάτιν, καὶ ἔβαλεν ἕναν μαντύλιν εἰς τὰ δύο του χεργία καὶ ἀπήδησεν, καὶ ἀνασκέλωσεν καὶ ἀγκάλιζεν τὰς ῥίζας τῶν δένδρων, μὲ τὸ μαντύλιν τῶν χερίων καὶ μὲ τὰ σχέλιά του ἀποὺ δέντρον εἰς δέντρον καὶ ἀπέσωσεν χαμαί· καὶ ἐξηστράφησαν(5) τὰ ποδία του, καὶ ἐχρειάστην ἄλογον νὰ

1) τὸ ἔλα τοῦ κοντοσταύλη. — 2) βίβα ῥέ. — 3) συμπάθειον. — 4) Καὶ ἐπαρασύραν. — 5) ἐξηστρέφτησαν.

καβαλλικεύση [ὁ Περὸτ], καὶ ἔμπλασεν 'νοῦ παιδίου τοῦ σὶρ Γιλιὰμ τὲ Λαμπάμε μὲ τὸ ἄλογον, καὶ ἔρχετον ἀπὸ τὸν ἅγιον Πίκτητον, καὶ ἔρριψέν τον ἀπὸ τὸ ἄλογον καὶ ἐκαβαλλίκεψέν το. Καὶ ὁ παιδίος ἦλθεν εἰς τὴν Κερηνείαν, [καὶ ἐποῖκέν το νῶσιν τοῦ κοντοσταύλη πῶς ἔρκεται ὁ] Περὸτ τὲ Μουντολὴφ εἰς τὴν Κερηνείαν, [καὶ] ἐφοβήθην μηπῶς καὶ καταστήση καμμίαν παραβουλίαν, ὅτι ἀκομὴ ἐφοβᾶτον, ἔπεψεν μοναῦτα καὶ ἐγύρευσέν τον, καὶ ηὗρέν τον εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου καὶ ἔπιασέν τον ἀπὸ τὸ βῆμαν· καὶ πολλὰ ἐπαρακάλεσε νὰ τὸν 'πάρουν ὀμπρὸς τοῦ ῥὲ Τζὰκ διὰ νὰ τοῦ δείξῃ πῶς οἱ Ἐμπαμίδες(1) ἦτον οἱ παράβουλοί του· καὶ ἐκεῖνοι ὡρίσαν τὸν Περὸτ νὰ τὸν ἀπολογιάσουν, ἀμμὲ δὲν ἐμπόρησε ν' ἀγρικηθῇ, καὶ μοναῦτα ἐστρέψαν τὸν εἰς τὸν Λειόνταν(2), καὶ ἐβάλαν δύο τραβαρσάνια(3) τοῦ πασανοῦ εἰς τὰ ποδία του. [Καὶ ὁ ἀδελφός του θωρῶντα τὸ κακὸν τὸ ἔπαθεν ὁ ἀδελφός του καὶ εἶπεν· Ἔχοντα καὶ 'πάγει ὁ ἀδελφός μου, τὴν δουλειὰν 'σάζει την· καὶ ἔμεινεν εἰς τὸ καστέλλιν.] Καὶ μετὰ τὸ στέψιμον τοῦ ῥὲ Τζὰκ ἔπεψεν καὶ ἐκόψαν τὰς κεφαλάς(4) τους, καὶ ἐβάλαν τους εἰς ἕναν κιβοῦριν καὶ ἐφορτῶσάν τους εἰς ἕναν βορδόνιν(5) καὶ ἐφέραν τους εἰς τὴν Κάβαν, καὶ 'ψόφησεν τὸ βορδόνιν, καὶ 'κεῖ τοὺς ἐθάψασιν ταῖς κεφαλάδες, [Καὶ ἔκοψε καὶ τὴν κεφαλὴν] τοῦ Πιὲρ τὲ Καρμπίε(6) ὅπου ἦτον καλὸς στρατιώτης, καὶ ἄλλους γ' ὅπου ἦτον εἰς τὴν συντροφιάν τους, ἀπάνω 'ς τὸ δῶμαν τοῦ Ψουπουλίου εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ γειοφυρίου τοῦ Ἑβραίκου, καὶ ἔτρεξεν τὸ αἷμαν 'ς τὸ ψουμὶν ἀποὺ τὴν χολέτραν καὶ ἐπόντιζεν τὸ ψουμὶν κάτω· καὶ ἐκρέμμασαν τὸν μαῦρον τοῦ Περὸτ εἰς τὴν φούρκαν εἰς τὴν ἐχρονίαν ατπε' Χριστοῦ.

Καὶ μετὰ τὸ ἀρεστίασμαν τοὺς δύο ἀδελφοὺς, τοῦ Περὸτ καὶ τοῦ Γλημὸτ τὲ Μουντολὴφ, 'γρικῶντα πῶς ἐκήρυξαν τὸ ὄνομαν τοῦ ῥὲ Τζὰκ εἰς τὴν Λευκωσίαν, ἐξέβην ὁ σὶρ Νικὸλ(7) Πουσὰτ καὶ ἐπῆγεν εἰς τοὺς

1) Τελαπάμιδες. Li Delapame. — 2) Λέονταν. — 3) τραβερσάρια. — 4) ταις κεφαλάδες. — 5) ἄλογον. — 6) Καρτζία. — 7) Πιέρ.

ἀδελφούς μου, τὸν σὶρ Πὸλ Μαχαιρᾶ ὁ ποῖος ἦτον βαχλιώτης τοῦ σὶρ Τζουὰν τὲ Νεβίλαις τοῦ βισκούντη τῆς Λευκωσίας καὶ γραμματικός του, καὶ ἐπαρακάλεσέν τον νὰ τοῦ δώσῃ πουλέττα(1) διὰ νὰ πάγῃ πέρα· καὶ ἐποῖκέν του εἰς τὸν τζηβιτάνον τῆς Κερηνείας καὶ ἐπῆρέν το τοῦ σὶρ Λογῆς Κεντατιάμε, καὶ ἐπῆρεν ὁρισμὸν καὶ ἀναύλωσεν ἕναν γρίπον καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ῥόδον, καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἀναύλωσεν καράβιν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Γενούβαν καὶ ἐπῆρεν τὰ συχαρηκία(2) τοῦ συνεσκάρδου· καὶ ἐποῖκέν του φουμὶν ασ', νὰ τό 'χῃ αἰώνιον εἰς τὰ καλλιώτερα καρτζὰ τῆς ῥηγάδας.

Τότε ἐποῖκαν οἱ Γενουβίσοι στοιχήματα μὲ τὸν ῥὲ Τζὰκ εἰς τὴν μεγάλην ζημίαν τοῦ ῥηγάτου. Ἄνταν ἐμάθαν τὸν θάνατον τοῦ ῥὲ Πιὲρ, ἀπὸ τὴν περιθυμίαν τὴν εἶχαν νὰ ταξειδεύγουν εἰς τὴν Ἀνατολὴν, ἐφέραν τον καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Κύπρον, καὶ ὡς δὲν τὸν ἐδέκτησαν(3), ἐπῆράν τον καὶ 'στράφησαν· τότε ἐποῖκαν τὰ στοιχήματα εἰς τὴν δρεξίν τους, καὶ νᾶχουν τὸν λιμιόναν τῆς Ἀμμοχούστου, καὶ νὰ κρατοῦν τὴν Ἀμμόχουστον διὰ ζ(4) χιλιάδες δουκάτα χρυσὰ ἀμάχιν καὶ [ὡς ὅπου νὰ ἔχῃ μόδον νὰ τὴν ἀποσπάσῃ, καὶ νὰ ὁρίζουν] δύο μίλια ἔξω τῆς Ἀμμοχούστου, μόνον ὁ ἀφέντης ὁ ῥήγας καὶ οἱ καβαλλάριδες νὰ ἔχουν τὰ φουμιά τους καὶ τοὺς εἰσόδους τους χωρὶς τὴν κρίσιν, καὶ νὰ πουλοῦνται ἡ ῥένταις εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ μὲν ἔχουν πογέριν τὰ ξύλα νὰ πεζεύγουν παροὺ εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ τὰ ξύλα τὰ ἔρχουνται ἀποὺ τὴν Τουρκίαν νὰ πεζεύγουν εἰς τὴν Κερηνείαν, ὅσαις σκάλαις εἶναι ἀποὺ τ'(5) Ἁγιάσιν καὶ ἀπάνω ὅλα νὰ ἔρχουνται εἰς τὴν Κερηνείαν, καὶ μηδὲν πηγαίνουν οὐδὲ εἰς τὸ Ἀκρωτῆριν, οὐδὲ εἰς τὴν Πενταγίαν, οὐδὲ εἰς τὸν Ἅγιον Εὐξίφην· ὁμοίως καὶ διὰ τὸν φόβον τὸν ἔχουν ἀπὸ τοὺς Κυπριώταις ἐγράψαν ὅτι, ἂν μαλλώσῃ Κυπριώτης μὲ Γενουβίσον καὶ νὰ λαβωθῇ, ἀποῦ νὰ λαβώσῃ μηδὲν τὸν δεκτῇ ἡ φραντζήζα, ἀμμὲ τὸν Γενουβίσον νὰ τὸν κρίνῃ ὁ καπιτάνος τῆς Ἀμμοχούστου, καὶ τὸν Κυπριώτην νὰ τὸν κρίνῃ ὁ ῥήγας. Καὶ ἔσασε νὰ δώσῃ

1) ὁρισμόν. — 2) συγχαρήκια. — 3) ἀτζετιάσαν. — 4) ἐννακόσιαις. 800 mil. — 5) ὅσα πόρτα ἀπαὶ τό.

ὀμπρὸς τόσαις (1) χιλιάδες δουκάτα, καὶ ἀφῆκεν ἀμάχιν τὸν ἠγαπημένον του υἱὸν ὀνόματι Τζένιον, γεννημένον εἰς τὴν Γένουβαν, σπαρμένος εἰς τὴν φυλακήν. Καὶ [ἦρτεν ὁ κοντοσταύλης εἰς τὴν Κύπρον καὶ] ἔφερεν τὴν γυναῖκάν του ὀνόματι Χελουγῆς, καὶ τοὺς δύο υἱοὺς τοῦ ἀδελφοῦ του τοῦ πρίντζη, καὶ τοὺς καβαλλάριδες καὶ οὔλους τοὺς βαχλιώταις ὅπου εὑρίσκουνταν ἐκεῖ.

Καὶ οἱ Γενουβίσοι διὰ νὰ μηδὲν δράξουν τὸν ῥῆγα ἀποὺ τὰ χεργία τους οἱ Βενετίκοι εἰς τὸ ἔλα του, ἁρματῶσαν ϛ' κάτεργα καὶ ἐφέραν τον εἰς τὴν Κύπρον τὸν ἀπρίλην ᾳτπε' Χριστοῦ εἰς τὴν Κερηνείαν· καὶ ἐπερίλαβάν τον μὲ μεγάλην δόξαν, καὶ εἰς τὴν Λευκωσίαν ἐμπάσαν τον μὲ λιτανείαις, κατὰ τὸ συνῆθιν. Καὶ ἅνταν ἀπέσωσεν εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ῥηγάτικην τῆς Λευκωσίας, εἰς τὴν περίφημον αὐλήν, ἦλθεν ἡ μητέρα τοῦ ῥηγὸς ἡ ῥήγαινα καὶ ἐχάρισέν του τὰ χωρία τοῦ τουεριοῦ (2) της. Καὶ τἄπισα ἐστρέψαν εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν ᾳτπε' Χριστοῦ, καὶ τότε ἐκομμοκεφαλίασεν (3) τὸν Γλυμὸτ καὶ τὸν Περὸτ τὲ Μουντολὴφ, καθὼς ἄνωθεν δηλοῖ.

Καὶ ἅρμασεν τὴν ἀδελφοτέκνην του μὲ τὸν Τζάκο τὲ Λουζουνία τὸν υἱὸν τοῦ ἀδελφοῦ του τοῦ πρίντζη, τὸν κούντην τῆς Τρίπολης, τὴν κόρην τοῦ ῥὲ Πιέρ· καὶ τὸν Τζανὸν τὲ Λουζουνία τὸν πορνικὸν τοῦ πρίντζη τοῦ αὐτοῦ ἐποῖκέν τὸν καβαλλάρην, ἔδωκέν του τ' ὀφφίκιν τοῦ κυροῦ τοῦ Βεροῦτίου (4), καὶ ἅρμασέν τον μὲ τὴν κόρην τοῦ κούντη τὲ 'Ρουχᾶς τὲ Μόρφου, Καὶ τἄπισα ἐστέφθην ῥήγας τῶν 'Ιεροσολύμων τῇ κυριακῇ ᾳτπθ' Χριστοῦ.

Καὶ μετὰ ταῦτα (5) ἐτελεύτησεν ὁ ῥὲ Λέουν (6) ὁ ῥήγας τῆς 'Αρμενίας τῇ κυριακῇ ᾳτ'ιε', καὶ οὗτος εἶναι ῥήγας τῆς 'Αρμενίας, Κύπρου, 'Ιεροσολύμων, ὁ ποῖος ἦτον Κυπρέος (7).

Καὶ οὗλοι οἱ Γενουβίσοι ἐφορῆσαν σχαρλάτα, καὶ εἰς τὸ μανίκιν τους τὸ ἀλιστερὸν ἐβάλλαν γ' στέμματα μαργαριταρένα, τὸ ἀπάνω (8) μεγαλείτερον τοῦ μεσίου, καὶ τὸ κάτω μικρότερον τοῦ μεσίου (9) τὸ κάτω.

1) ἑκατό. — 2) τουεργιοῦ. — 3) ἔκοψεν ταῖς κεφαλάδες. — 4) Βερουτιοῦ. — 5) μέσα εἰς τοῦτον. — 6) Λιβούς. Livon. — 7) Κυπριώτης. — 8) πρῶτον. — 9) μεσάκου.

Ὁ ποῖος πολλὰ ἐχαίρετον ἀπὸ τὰ κυνηγία. Καὶ ἔβαλλεν νὰ πλερόνουν δέκατον τὸ ῥέντον(1) τοὺς καβαλλάριδες καὶ παροίκους καὶ ἐλευθέρους, [καὶ καπέλλαις καὶ ἄλλα πάκτη,] καὶ ὅλα τὰ σπιτία τῆς Λευκωσίας, φούρνους, μύλους, λουτρὰ καὶ περβολία, ἔσω τῆς Λευκωσίας καὶ ἔξω, καὶ εἰς ὅλα τὰ πάκτη καὶ ἔφφιτα καὶ σενιάσματα· καὶ ἔβαλλε νὰ πλερώσῃ πᾶσα ψυχὴ ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου ὀνομίσματα χιλία, καὶ νὰ 'παίρνῃ(2) ἕναν μόδιν ἅλας τῆς Ἁλικῆς, καὶ ἐδιδοῦσάν το εἰς τὰ μακζενία τοῦ Τέμπλου, [διὰ ν' ἀποσπάσῃ τὸν υἱὸν του ἀπὸ τὴν Γένουβαν. Καὶ οὗτος ἐποίκεν πᾶσα 'νοῦ κατὰ τὴν ποσιπλήταν του, καὶ ἐφηνίασεν ὡς τοὺς πτωχοὺς καὶ παροίκους καὶ ἐλευθέρους ἔβαλέν τους νὰ πλερώσουν ἕναν λοκοτίνιν, καὶ νὰ 'πάρῃ ἕναν μόδιν ἅλας διὰ νὰ πλερώσῃ ταῖς ρ' χιλιάδες τὰ δουκάτα]. Καὶ ἔκοψεν τ' ὀφφίκιν τῆς Ταλίας.

Καὶ μοναῦτα ἔστειλεν τὸν σὶρ Τζουὰν Παπὴν εἰς τὴν Γένουβαν διὰ κουβερνούρην τοῦ υἱοῦ του· καὶ ἔμεινεν ὥς που καὶ πέψεν ὁ ῥὲ Τζὰκ τὸν σὶρ Πιὲρ τὲ Καφρὰν τὸν ἀμιράλην ἀποὺ τὴν Κύπρον εἰς τὴν Γένουβαν, καὶ ἐπαρκατέβασεν πολλὰ ἀπὸ στοιχήματα τὰ εἶχαν ποίσειν εἰς τὸ ἔβγα του. Καὶ ἔφερεν τὸν αὐτὸν Τζανὸν εἰς τὴν Ἀμμόχωστον εἰς τὴν ἐχρονίαν ᾳτιβ' Χριστοῦ τὸν ὀκτώβριον· καὶ ἐστεῖλάν του ὀνομίσματα ὀκτακόσιαις χιλιάδες ἄσπρα τῆς Κύπρου, τοὐτέστιν ω' χιλιάδες ὀνομίσματα, καὶ τότες ἐπέψαν τον εἰς τὴν Λευκωσίαν. Καὶ ἔδωκεν ψουμὶν τοὺς καβαλλάριδες ὁποῦ τὸν ἀτζετιάσαν, τοὐτέστιν τοῦ σὶρ Τζουὰν τὲ Πριὲς τουρκοπουλιέρην, τὸν πρίντζην τῆς Γαλ(ιλα)ίας καὶ τὸ χωρίον τὸ Ὅμοδος, τοῦ σὶρ Πιὲρ τὲ Φρὰ(3) τοῦ ἀμιράλη τῆς Κύπρου τὴν Κρήτην, τοῦ τ' Ἀντιότζε τὸ Τριμίθιν, [τοῦ σὶρ 'Οτὲτ] τὲ Τλαπαμὲ(4) τοῦ κοντοσταύλη τῆς Κύπρου [καὶ ἔδωκέν του] τὸ Πισκοπίον, καὶ σὶρ Γῆ τὲ Λαπάμε τὸν Παλλουρόκαμπον

1) ῥεῖκον. — 2) πᾶσα κορμὶν ἀπὸ μικρὸν ἕως μεγάλον καὶ οὖλους τοὺς καβαλλάριδες ψουμάτους νὰ πλερόνῃ πᾶσα εἷς κατὰ ταῖς ῥένταις του· καὶ εἴ τις εἶχεν ὀνομίσματα ᾳ' τὸν χρόνον ἐβίασέν τον νὰ πλερόνῃ ὀνόμισμα ἕναν ἐκεῖνον τὸν χρόνον, καὶ νὰ 'πάρῃ. — 3) Καφρᾶ. — 4) Λαπαμέ.

τοῦ μαριτζᾶ τῆς Κύπρος καὶ Ἱεροσολύμων, τοῦ σὶρ Ἀρνὰτ τὲ Μιλαμᾶς τὰ Τενάγρα(1), τοῦ σὶρ Τζουὰν τὲ Ναβίλες τὸ Ξωμέτοχιν, τοῦ μισὲρ Ὀτὲτ Τζατζάρου(2) τὸ πραστεῖον τῆς Ποταμίας, τοῦ σὶρ Τζουὰν Γοράπ ἀδετούρην τῆς Κύπρου [καὶ ἔδωκέν του καὶ] τὴν Ἀκανθοῦν, τοῦ σὶρ Τζουὰν Σωζομένου τὴν Κρίτουν, καὶ τοῦ σὶρ Τζουὰν Παπὶ τὴν Ἀπαλέστραν. Ὁ αὐτὸς ῥὲ Τζὰκ ἐπρουμουτίασεν τοὺς καβαλλάριδες νὰ τοὺς στρέψῃ τὰ χωργιά τους τὰ τοὺς ἐσήκωσεν ὁ ῥὲ Πιὲρ διὰ τὴν παραβουλιάν τους, ὅτι ἐσκοτῶσαν τὸν πατέραν του. Ἀκομὴ ἐκατάστησεν τὸν κούντην τῆς Τρίπολης καὶ ἔδωκε ἀπὸ τὰ χωργιά του τοῦ ἀδελφοῦ του τοῦ κυροῦ τοῦ Βερουτίου, τὴν Λόφουν καὶ τὴν Παλαμίδα, καὶ Πολεμιδία, καὶ Παλατία(3), καὶ τὸ μερτικὸν τοῦ Ἁγίου Ῥηγίνου, καὶ τὸν Χιτόν. Ὁμοίως ἔδωκεν ἀσενιάσματα τοὺς μαστόρους τοὺς Κερηνειώταις, τοῦ μάστρε Φραντζέσκου τοῦ Περὸτ, Κῆ Πεναφὲ, τοῦ Πάντε Φλὴ, καὶ ἄλλους πολλούς. Ὁ ποῖος [Περὸτ] ἀνάστησεν ἕναν ὅμορφον περιβόλιν καὶ ἕναν ὅμορφον ἀπλίκιν εἰς τὴν Ποταμίαν, καὶ ἐκκλησίαν ὅμορφην στρονγκύλην, [καὶ ἄρεσεν πολλὰ τοῦ ῥὲ Τζάκ].

Τώρα νὰ σᾶς εἰπῶ πῶς ἔβαλλε νὰ πλερόνουν τὸ δέκατον ὁ ῥὲ Τζάκ. Ἀπὸ ἀρχῆς μαρτίου τῆς ἐχρονίας ᾳτπ΄(4) Χριστοῦ ἔβαλαν γραμματικοὺς εἰς τὰ δώδεκα μερτικὰ τῆς Κύπρου καὶ ιβ΄ Γενουβίσους καὶ ἐσυνπιάζαν ἐκεῖνον τὸ ἐσυνπίαζεν πᾶσα εἷς(5)· καὶ ὠρδινιάσαν α΄ καβαλλάρην καὶ ἕναν τζηβιτάνον καὶ ἐβάλαν ἄλλόν 'ναν γραμματικὸν καὶ ἕναν Γενουβίσον καὶ ἐκλέαν(6) τὸ δέκατον τῶν ἐσπιτίων(7), καὶ ἐπλερόνουνταν διὰ οὖλον φευρουάρην ᾳτπη΄ Χριστοῦ. Καὶ μετὰ ταῦτα ἐποῖκεν ὁ μισὲρ Τζουὰν τ' Ἀντιότζε νὰ πλερόνουν [ὅλοι], ποίσουν [ῥένταις], δὲν ποίσουν, καὶ τόσα ἐδίδεν πασαεῖς.

Καὶ εἰς τοὺς ᾳτιγ΄ Χριστοῦ ἐγίνην τὸ γ΄ θανατικὸν καὶ ἐποθάναν πολλοί· καὶ ὀλίγους ἀφῆκαν νὰ μὲν πλερόνουν, χωρὶς τὸ κρασὶν νὰ μὲν

1) Μιλᾶ τὰ Γέναγρα. — 2) Τζέζαρου. — 3) τὰ Πολιμίδια καὶ τὰ Παλάτια. — 4) Probablement : ᾳτπη΄. — 5) ὠρδινίασεν ὁ ῥήγας. — 6) ἐγκλέγαν. — 7) ἐσπιτιῶν.

πλερόνῃ δέκατον, καὶ ἐποῖκάν το διὰ δέκα χρόνους, καὶ πάλε ἄλλους χρόνους ε΄· καὶ τὴν τρίτην φορὰν ἐξαναβάλαν τα καὶ ἐποῖκαν καπόσους χρόνους, καὶ ἔμεινεν ὡς τὴν σήμερον.

Καὶ διὰ τὸν φόβον τοῦ θανατικοῦ ὅπου ἦλθεν τοὺς ᾳβ΄ τοῦ Χριστοῦ ἕως τοὺς ᾳγ΄, ἐμήνυσεν ὁ ῥὲ Τζὰκ τοῦ ἐπισκόπου τῆς Λευκωσίας καὶ ἔπεψεν πολλοὺς ἱερεῖς καὶ τὸν Μέντζην τὸν κατηχητὴν, καὶ ὥρισεν καὶ ἐφέραν εἰκονίσματα ἀποὺ δύο μιλία τριγύρου τῆς χώρας, καὶ ἀποὺ τὸν πύργον ἐγίνην μία λιτανεία καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν ἅγιον Θαράπον, καὶ ἐκεῖ ἐλειτούργησαν καὶ ἐκατήχησαν, καὶ ἐκατέβην ὁ κούντης τῆς Τρίπολης καὶ οὗλοι οἱ ἀφένταις, χωρὶς τὸν ῥὲ Τζὰκ, καὶ οὗλαις ἡ κυράδες καὶ ἡ κούνταινα, ἀνυπόλυτοι, καὶ ἐγίνην μέγαν κλάμαν· καὶ [καθημέρι ἐπεθανῆσκαν πολλοὶ καὶ] ἀθυμήθην ὁ ῥήγας καὶ εἶπεν — μήπως καὶ ὁ θεὸς ἀγγρίστην μετά μας διὰ τὸ δέκατον τὸ ἐβάλλαν ἀπάνω τοὺς λᾶς; τοῦτον ἐποῖκάν το νὰ πλερωθῇ τὸ τέλος τοὺς Γενουβίσους! Ἀμμὲ εἰς τὸ ἀπεσῶμαν τῆς λιτανείας ἀποὺ τὸν ἅγιον Θαράπον(1) εἰς τὸ ἀπλάκιν τοῦ πύργου, ἐχάρισεν τοὺς ψουμάτους τὴν Ταλίαν, ὅπου ἔπαιρνεν δύο λοκότενα τὰ ρ΄, καὶ ἐψηφοῦσαν τὰ χωργία τίντα ἀξάζαν(2) καὶ τὰ σενιάσματα καὶ τὰ κεφαλιάτικα τοὺς ἐλευθέρους, ὅπου ἐπλέροναν κάθα κεφάλιν ὀνόμισμαν α΄. Εἶναι ἀληθεία καὶ ἡ Ταλία ἦτον κακὴ, καὶ ἐπλερόναν δ΄ τὰ ρ΄, καὶ εἴ τι ἄξαζεν τοῦ πασανοῦ τὸ ἐδικόν του νὰ πλερόνῃ πρὸς δ΄ τὰ ρ΄, καὶ οἱ Ἐλευθέροι οὗλοι καὶ ἀποὺ ιε΄ χρονῶν καὶ ἀπάνω, καὶ οἱ παροῖκοι καὶ οἱ σκλάβοι ὀνόμισμαν α΄ τὸ κεφάλιν, καὶ τἄπισα ἐπαρακατεβάσαν(3) το.

[Τὸ λοιπὸν θωρῶντα ὁ ῥήγας τὸ μέγα θανατικὸν, ἐπῆρεν τὴν γυναῖκάν του καὶ οὗλην του τὴν ὑποταγὴν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν Μαχαιρᾶν διὰ νὰ βλεπηθῇ· καὶ ἐποῖκεν κἄποσαις ἡμέραις καὶ τὸ θανατικὸν ἔσφιγγεν καὶ ἐπεθανῆσκαν· καὶ εἶπεν ὁ ῥήγας καὶ ἡ ῥήγαινα — ἀνὲν καὶ οὗλοι παιθάνουν, ἵντα φελοῦμεν ἐμεῖς εἰς τὸ νησὶν, ἔχοντα καὶ 'κεῖνοι πεθανήσκουν;

1) Θεράπον. — 2) εἶχεν ψηφίσειν τὰ χωργιὰ καὶ ῥένταις τίντα ἐξάζαν. — 3) ἐπαρκατέβασέν.

ἀς πᾶμεν νὰ ἀποθάνωμεν καὶ 'μεῖς μετά τους. Καὶ ἐβγῆκεν ὁ ῥήγας καὶ ἡ ῥήγαινα καὶ ὅσοι ἦσαν μητά του ἀπὸ τὸν Μαχαιρᾶν, καὶ ἐποῖκαν μεγάλην λιτανείαν καὶ ἔρκουνταν εἰς τὴν χώραν· καὶ ἡ ῥήγαινα ἀνυπόλυτη καὶ ὅσοι ἦσαν μητά της μὲ μέγαν κλάμαν. Καὶ ἐμηνύσαν τοῦ ἐπισκόπου, καὶ ἐποῖκεν μεγάλην λιτανείαν, καὶ ἐπῆγαν καταπρόσωπα τοῦ ῥηγός ὡς τὸν Στρόβιλον.] Τὸ λοιπὸν ἐστράφην ἡ λιτανεία, καὶ ὀλίον ὀλίον ἐστάθην τὸ θανατικόν(1).

Καὶ πάλε ἔρριψεν ἄλλα χρέη ἀπάνω τοῦ λαοῦ(2) νὰ διδῇ πασαεῖς ὀνόμισμαν α', καὶ νὰ 'παίρνῃ α' μόδιν ἅλας ἀπὸ παιδίου ὡς γέρου(3), καὶ μοναχὸν, καὶ πᾶσα ψυχὴ ἀνθρώπου· ἡ σοῦμα ἦτον ὀγδοήκοντα χιλιάδες τὸν χρόνον· καὶ τοῦτα ἔδωκέν τα ψουμὶν τῆς κόρης του τῆς Τζίβας, καὶ ἐπάντισεν δ' χρόνους, καὶ ἐπόθ(αν)εν ἡ αὐτὴ τάμε Τζίβα, καὶ ἔκοψεν τοῦτον τὸ(4) τέλος. Ὅτι μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τοῦ μάστρ' Ἀντώνη Περγάμου(5) τοῦ ἰατροῦ φυσικοῦ, ὁ ποῖος ἦτον κεφάλιν τοῦ ἐφφικίου τῆς τζάμπ(ρ)ας τοῦ ῥηγὸς, ἐβάλλεν τὸν σὶρ Τζουὰν Σουλουάνη, ὁ ποῖος ἔζησεν ἄχρι τὴν κυριακὴν τῇ κε' αὐγούστου ᾳτ'ιε' Χριστοῦ, καὶ ἀπόθανεν, διότι πολλὰ τὸν ἐκαταρᾶτον ὁ λαὸς καὶ τὸν ῥῆγα καὶ τὸν αὐτὸν Σουλουάνην, ὅτι κάθα χρόνον ἐβάλλαν ἕναν οὖ δύο δανεικὰ τοὺς χριστιανούς.

Καὶ εἰς τοὺς ᾳτ'ις' ἐπρουμουτίασεν ἀποὺ τὴν Ἀμμόχουστον ὁ Ξένος νὰ παραδώσῃ τοῦ ῥὲ Τζὰκ τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἐνῶσάν τον οἱ Γενουβίσοι καὶ καπόσους του συντρόφους καὶ ἐκατακόψαν τους τέσσερα κομματία καὶ ἐκρεμμάσαν τους εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. Ἀμμὲ ἔδειξεν φανὸν πῶς δὲν εἶχεν κανέναν μαντάτον.

Καὶ τὴν δευτέραν θ' σεπτεμβρίου ᾳτ'ιη' Χριστοῦ ἐπέθανεν ὁ αὐτὸς ῥὲ Τζὰκ καὶ ἔθαψάν τον εἰς τὸν Σὰ (Το)μένικον εἰς τὴν δεξιὰν μερίαν τοῦ βημάτου κατὰ πρόσωπα τοῦ ῥὲ Πιέρ.

1) καὶ ὅσον ἐφτάσαν τὸν ῥήγαν, ἐστάθην καὶ τὸ θανατικόν. — 2) Καὶ διαβαίνοντα ὀλίγος καιρὸς καὶ πάλε ἐβάλαν χρέη ἀπάνω τοὺς λᾶς. — 3) παίδιον ὡς γέρον. — 4) τὸ αὐτόν. — 5) τὰ Πέργαμο.

Καὶ τὴ δευτέραν εἰς τὰς ια' νοεμβρίου ατιθ' ἐστέφθην ὁ ῥὲ Τζενίσυς(1) εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν ὑπὸ χειρὸς τοῦ φρὲ Ματαίου, ὁ ποῖος ἦτον ἀπὸ ὄρδινον τοῦ Σὰν Τεμένικου ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ταρσοῦ(2). Ὁ ποῖος ἦτον δυνατὸς καὶ καλὰ γραμματισμένος, καὶ ἠλθάν του καὶ πολλαῖς φοραῖς μεγάλαις ζημίαις.

Τῇ πέμπτῃ, τῇ ἐσχάτῃ σεπτεβρίου αυ' Χριστοῦ, ἐτελεύτησεν ὁ σὶρ Γῆ τὲ Λαπάμε ὁ μαριτζᾶς τῶν Ἱεροσολύμων. Καὶ εἰς αυβ' Χριστοῦ ἀστόχισεν ἡ Ἀμμόχουστος, καὶ ἦλθέν τους μεγάλη ζημία, καὶ ἦτον τὴν ἁγίαν κυριακὴν τῇ κς' μαρτίου. Καὶ ὁ καπετάνος τῆς Ἀμμοχούστου ἦτον σὶρ Ἀντώνη Νενταρκὰρ(3), καὶ εἶχεν ἕναν μοναχὸν φρόνιμον(4) φρὲν Γκῆ Κὰλ, ὁ ποῖος ἦτον πνευματικὸς τοῦ καπετάνου, ὁ ποῖος ἔθελε νὰ θανατώσῃ τὸν καπιτάνον καὶ νὰ δώσῃ τοῦ ῥηγὸς τὴν Ἀμμόχουστον· καὶ ὁ ῥήγας ἐποῖκέν τον ὑποψήφιον διὰ ἐπίσκοπον τῆς Ἀμμοχούστου· καὶ ὠρδινιάσαν καὶ ἐποῖκαν εἰς τὴν Λευκωσίαν ὁ Γαβριέλο ἀνοικτηρία(5), καὶ ἔπεψέν τα μὲ τὸν Μαχ(αιρ)ᾶ εἰς τὴν Ἀμμόχουστο, καὶ ἐδηκίμασάν τα καὶ ἦσαν καλὰ, καὶ μ' ἕναν παιδίον Κατελάνον· καὶ ἐκδέχουνταν νὰ ἔρτῃ ὁ ῥήγας νὰ τοῦ ἀνοίξουν τὴν Ἀμμόχουστον νὰ τὴν 'πάρῃ· καὶ ἐποῖκέν του καὶ πολλαῖς σκάλαις καὶ πολλὰ τζενία διὰ νὰ σκαλώσουν νὰ τὴν 'πάρουν· καὶ διατὶ ἦσαν εἰς ταῖς πρᾶξές του μηχανοὶ ὁ σὶρ Σιμοὺν τὲ Μουντολὴφ(6) καὶ ὁ σὶρ Τζόρτζε Μπιλῆς(7), ἤρτεν ὁρισμὸς ἀπαὶ τὸν Μπιλῆν(8) καὶ ἐσύρτησαν τὰ πράμματα, ἔμειναν ἀργά. Ὁποῖος σὶρ Σιμοῦς ἐξηγᾶτον τῆς ἀποταγῆς του, ὁ λόγος ἐξέβην, καὶ ἔλαχεν εἰς τὴν Κερηνείαν ὁ σὶρ Τουμᾶς Καμπὲ Φρεγκοῦζε καὶ ἦτον εἰς τὸ σπίτιν τοῦ σὶρ Τζουὰν τοῦ γαμπροῦ του, ἀνδρὸς τῆς ἀδελφῆς του ὀνόματι τάμ' Ἀντρολὲ τὲ Καμπὲ Φρεγκοῦζε, καὶ μανθάνοντα τὰ μαντάτα ἐκαβαλλικεῦσε νὰ πάγῃ εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· καὶ ἐποῖκαν νῶσιν τοῦ ῥηγὸς πῶς ἐπῆγεν ὁ Τουμᾶς εἰς τὴν Ἀμμόχουστον διὰ

1) Τζένιος. — 2) Ταρσῶ. — 3) Ἐνταρχᾶ. — 4) καλόγηρον Φράγγον ὀνόματι. — 5) ἀνοικτάργια. — 6) et haveva dentro delli altri che si intendevano con lui, et erano dentrio delli traditori d. Simon de Montolif. — 7) Πιλῆς. — 8) Πιλῆν.

νὰ 'πῇ τὰ μαντάτα τοῦ καπετάνου· καὶ μοναῦτα ἔπεψεν δύο ἀπὸ τοὺς βαχλιώταις του τὸν Τορίαν Καστρισίον(1) καὶ τὸν (Περῆν τὸν) Σαψὸν νὰ πᾶσιν νὰ εὕρουν τὸν αὐτὸν Τοῦμα καὶ νὰ τὸν στρέψουν ὀνέστε νὰ μὲν πάγῃ εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· οἱ ποῖγοι ἐπήγασιν καὶ ἐπλάσαν του, καὶ ἀρωτῆσάν τον ποῦ πάγει, καὶ ὡς φρόνιμος ἐκόμπωσέν τους καὶ εἶπέν τους — πάγω εἰς τὸ πραστεῖον τοῦ γαμπροῦ μου εἰς τὸν Στρογγυλὸν, διὰ δουλίαις τῆς ἀδελφῆς μου· καὶ τώρα στρέφομαι εἰς τὴν Λευκωσίαν! Καὶ ἐπιστέψαν του καὶ ἐστράφησαν. Καὶ 'κεῖνος ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· καὶ ἐμπαίνοντά του εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, ἐθέλησεν ὁ θεὸς ν' ἀγιτιάσῃ τὸν ἀδελφόν μου τὸν Περρῆν Μαχαιρᾶν τὸν βαχλιώτην τοῦ ῥηγός· καὶ διότι ὁ ἀδελφός μου ὁ σὶρ Νικὸλ Μαχαιρᾶς ὁ μεγαλείτερος καὶ ἐγὼ ὁ Λεοντίος ἤμεστεν γραμματικοὶ τοῦ αὐτοῦ σὶρ Τζὰν τὲ Νόρες, καὶ ἦτον φίλος του, καὶ μοναῦτα ἔπεψεν καὶ ἐβουθῆσάν του καὶ ἐβγάλαν τον ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον, μηδὲν τὸν φουρκίσουν. Καὶ εἶπέν τά του τοῦ καπιτάνου τὰ μαντάτα· καὶ ὄνταν τὰ ἐμάθαν καταληπτῶς μὲ τὸ κριτήριον, τοὺς μὲν ἐκατακόψαν, τοὺς δὲ ἐκρεμμάσαν, καὶ ἐκλαΐάν τους οἱ Ἀμμοχουστιανοί· [καὶ ἐθανάτωσεν κη' ἀνομάτους].

Καὶ τὴν κυριακὴν εἰς κγ' τοῦ ὀκτωβρίου ϛυα' Χριστοῦ ἔπεψεν ὁ ῥήγας τὴν ἀδελφήν του τὴν παρθένον Μαργέτταν μὲ τὰ κάτεργα ἀπὸ τὴν Κερηνείαν εἰς τὸν ἄντραν της τὸν ῥὲ Σελάγο, καὶ ἐπέζευσεν εἰς τὴν Λάπιθον· καὶ ἐπῆγεν καὶ ὁ ῥήγας μὲ τὴν μητέραν του τῆς γῆς, καὶ ἐκεῖ ἐτρῶγαν καὶ 'πίναν πολλαῖς ἡμέραις· καὶ εἰς ταῖς γ' τοῦ ὀκτωβρίου ἐπῆγαν εἰς τὸ ταξεῖδίν τους(2).

Καὶ εἰς τὴν αὐτὴν ἐχρονίαν ἦρτεν εἰς τὴν Κύπρον εἰς τὴν Κερηνείαν ἕνας ἀφέντης ὀνόματι Πουτζεγγὰτ(3) μὲ πολλὴν δύναμιν, καὶ μετά του ὁ ἀνηψιός μου ὁ σὶρ Τζόρτζε Μπιμπηλῆς(4) ὅπου ἦτον κουβερνούρης τῆς Κύπρου, καὶ ἐπῆγεν μὲ τοίαν τάξιν, ὅτι ἐπροσδέκτην τὸν Μπουτζεγκὰτ

1) Τόριε Καστρίχιον. — 2) ἐποῖκεν τὸ ταξεῖδίν της. — 3) Πουντζερκάρ. Ponzecal. — 4) Τζόρτζου Μπηλῆς.

πολλὰ καλὰ, καὶ ἔπεψέν του τὸν φρενιμώτερον ἄνθρωπον τὸν εἶδεν ποτέ του, καὶ ἐχάρισέν τον βαρύτιμα κανισκία· καὶ ἐποῖκαν ἀγάπην μὲ τοὺς Γενουβίσους, ὅτι ὁ Πουτζεκὰτ(1) ἔριζεν ἀπάνω τους.

Καὶ εἰς τὴν ἐχρονίαν ᾳυγ' τοῦ Χριστοῦ πάλε ἀρχέψαν εἰς μεγάλην γκάρραν(2) ὡς τοὺς ᾳυς' καὶ ἐξωδίασεν(3) πολὺν βίον καὶ πολλὰ δανεικὰ ἔβαλλεν(4). Καὶ ἐποῖκεν [ὁ ῥήγας] χαράγιν ἀπὸ(5) ς' καρτζὰ καὶ ἐλέγαν το σιζήνιν, καὶ καρτζὰ μικρά· καὶ ἔβαλλεν ἕναν ἐφφίκιν, καὶ ἐπαΐρναν δύο καρτζὰ εἰς τὸ νόμισμαν(6) ἀποὺ πᾶσα πρᾶμμαν ἀποῦ νὰ πουληθῇ, καὶ ἔβαλλεν πολλοὺς κιλιούριδες καὶ ἐκλέξαν(7) πολλὰ καρτζά. Καὶ ἐφέραν λᾶς τῶν ἁρμάτων μὲ τ' ἄλογα καὶ ἀπεζοὺς, καὶ ξύλα, καὶ οὖλα δὲν ἐφελοῦσαν, παρὰ ἦσαν εἰς μεγάλην ζημίαν τοῦ λαοῦ καὶ τοὺς ἄρχοντες, καὶ τοὺς πτωχοὺς τοῦ λαοῦ, καὶ ποτὲ δὲν ἐγλυκάνθην οὐδὲ ἀποὺ ἀγγάραν, οὐδὲ ἀποὺ πόλεμον. Καὶ τοῦτα 'ξηγοῦμαί τα εἰς κοντολογίαν, ὅτι ἂν τὰ ἐξηγηθῆκα ὡς γοῖον ἐγινῆκαν ἦτον πολλὰ βαρετὰ εἰς αὐτόν μου νὰ γράφω καὶ εἰς αὐτῆς σας νὰ τ' ἀγριτκᾶτε.

Καὶ τοὺς ᾳυς' Χριστοῦ ἐκάψαν τὰ τζενία(8) ὁ ῥήγας, καὶ ἐφύγαν ἀπὸ τὴν κατούναν τῆς Ἀμμοχούστου ἕως τὴν ᾳυη' τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ἐσύραν(9) ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον [καὶ ἐφέραν] μίαν [μεγάλην] πουμπάρδαν καὶ ἐπῆρεν τὸ μερὶν τοῦ Καζησέστα, ταῖς ποίαις πουμπάρδαις ἐφέραν ταις κρυφὰ ἀπὸ τὴν Βενετίαν, καὶ κτυπῶντα ἐπόθανεν· καὶ ἐβγῆκαν ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον οἱ Γενουβίσοι, καὶ ἐφέρασιν μίαν μεγάλην πουμπάρδαν καὶ ἤρτασιν εἰς τὴν Λεμεσόν· καὶ μέσα εἰς τὸ καστέλλιν ἦσαν ἀδήγητοι, καὶ ἐπρουμουτιάσαν τους εἰς δύο μῆνες τὰ τοὺς δώσουν τὸ κάστρον· καὶ πρὶν τὸ τάρμε ἀναφάνεν ὁ συνεσκάρδος μὲ τὸν Κάρλο Τζὲ, διὰ τὸ καλοῦ κουβέρνου ἐπῆραν τοὺς Γενουβίσους καὶ(10) τὴν πουμπάρδαν. Καὶ εἰς τοὺς ᾳυθ' Χριστοῦ ἐποῖκαν ἀγάπην.

1) Πουντζερκάρ. — 2) μάχην. — 3) ἐξωδιάσαν. — 4) ἐβάλαν. — 5) χαραγιὸν εἰς. — 6) λοκοτίνιν. — 7) ἐγκλέγαν τα, καὶ ἐγκλέξαν. — 8) τζένια. — 9) ἐβγῆκαν οἱ Γενουβίσοι. — 10) καλὸν κουβέρνον ἐκατάκοψέν τους καὶ ἐπῆρεν καί.

Καὶ ἄρχεψεν ὁ αὐτὸς ῥὲ Τζένιους τὴν μάχην μὲ τοὺς Σαρακηνοὺς, καὶ ἐκουρσεῦγάν τους ἀπὸ τοὺς υδ' Χριστοῦ· καὶ ὁ σουρτάνος ἐδιάβαζέν τα, ὅτι (1) πολλοὶ ἀμιράδες δὲν ἐγρικοῦνταν μετά του, καὶ ἐμούλονεν (2).

Καὶ τοὺς υι' Χριστοῦ ἦλθεν ἄλλον θανατικὸν ὅπου 'πάντισεν περίττου παρὰ α' χρόνον. Καὶ οἱ ἄρχοντες ἀρχοντυνίσκασιν καὶ οἱ δελοιποὶ (3) ἀποὺ τὰ κούρση τοὺς Σαρακηνούς· καὶ ἀπάντισεν ἡ μάχη ὡς τοὺς ᾳυη' Χριστοῦ. Καὶ ἔπεψεν ὁ ῥήγας ἕναν μαντατοφόρον τὸν σὶρ Τουμᾶς Προβόστου, καὶ ἔφερεν μετά του ἄλλον μαντατοφόρον Σαρακηνὸν καὶ ἐμπάσαν τον εἰς τὴν Λευκωσίαν τὴν αὐτὴν ἡμέραν. Ὁ μαντατοφόρος εἶχεν ὁρισμὸν ν' ἀγοράσῃ ὅλα τὰ 'μάλωτα Σαρακηνοὺς, καὶ ὅσοι δὲν ἐβαπτίστησαν ἀγόρασέν τους. Καὶ ἐποῖκαν ἀγάπην καὶ ὁ ῥήγας, ἐπρουμουτίασεν νὰ μὲν τζετιάσῃ πλεῖον κουρσάρους νὰ (4) πέψῃ εἰς τὴν Συρίαν, καὶ ἂν ἔρτουν κουρσάριδες νὰ μὲν τοὺς δώσῃ βιτουαλίαν ἀπαὶ τὴν Κύπρον, οὐδὲ κανένας νὰ τορμήσῃ ν' ἀγοράσῃ κούρση. Καὶ ἐστράφη [ὁ μαντατοφόρος] εἰς τὸν σουλτάνον.

Ὁμοίως ἀποὺ τὴν ι' ἰουνίου ᾳυθ' Χριστοῦ εἶχεν ἡ Κύπρος θανατικὸν μέγαν, καὶ ἀκρίδαν [πολλὴν], καὶ 'πάντισεν γ', δ' χρόνους ὅπου ἐκατάλυσεν οὔλην τὴν χλοὴν (5) τῆς γῆς καὶ τὰ δένδρη (6), καὶ εἰς τοὺς υι' Χριστοῦ ἐποῖκεν πολλὴν ζημίαν εἰς ὅλον τὸ νησὶν, καὶ εἰς τοὺς ιβ' ἐπαρκατέβην· καὶ οἱ λᾶς ἐθερίσαν τὰ κριθαρία, πρὶν ἀρχέψῃ ἡ ἀκρίδα νὰ πολομᾶ ζημία, ἀμμὲ ὅλον τὸ σιτάριν ἐκατάλυσέν το (7), καὶ τὰ ἀμπελία τὰ 'Αρμένικα τοῦ Καλαμουλίου, καὶ ἔρισεν ὁ ῥήγας [τὸν ἄλλον χρόνον] καὶ ἐπιάσαν την, καὶ ἐποῖκεν ὀλίγην ζημίαν.

Καὶ τὰς κε' αὐγούστου ᾳυια' Χριστοῦ ὁ φρερὲς (8) Κουρὴν ὁ π(ρ)ιούρης τῆς Τουλούζας καὶ κουμεντούρης τῆς Κύπρου, καὶ ὁ σὶρ Στινιεμὲ Πινιὸλ ἐφέραν τὴν παρθένον Τζαρλότταν τὲ Πορποῦν (9) ἀπὸ τὴν Φραγγίαν, καὶ

1) ἐβάστανεν, διατί. — 2) ἀμιράδες ἐγρικοῦνταν μὲ τὸν ῥήγαν καὶ διὰ τοῦτον ἐμ. — 3) Καὶ πολλοὶ ἀρχοντύναν. — 4) ἀτζετιάσῃ τοὺς κουρσάριδες εἰς τὸ νησὶν του, οὐδὲ κουρσάριδες νά. — 5) σποράν. — 6) δενδρά. — 7) ἔφαν το. — 8) φρέ. — 9) Πορποῦ.

ἁρμάσαν την (1) μὲ τὸν ῥὲ Τζενίους (2) τὸν αὔγουστον τῇ κε'. Καὶ ἀπεκεῖ καὶ νάρτῃ ἐπαρκατέβην ἡ ζημία τῆς ἀκρίδας· καὶ ἀπὸ τότε ἤλθαν πολλὰ καλὰ εἰς τὴν Κύπρον διὰ τὸ ροιζικὸν τῆς καλορροιζίκης ῥήγαινας· ὡς γοῖον εἴπαμεν καὶ ἡ ἀκρίδα ἦτον πολλὰ, ἀμμὲ δὲν ἐπολόμαν τόσην ζημίαν, ὡς γοῖον ἐπολόμαν εἰς τους υια', ὅτι τὴν ἐχρονίαν ἐκείνην ἐποῖκεν καὶ εἰς χωραφία καὶ εἰς περιβολία καὶ δέντρη καὶ κιτρομηλίαις (3) [καὶ συκαμινιαῖς] καὶ ἀμπελία, καὶ [εἰς γ' χρόνους] οὖλα ἐξήλεψέν τα, καὶ καλαμερὰ, καὶ τοῦ Καλαμουνίου τὰ περιβόλαια εἰς γ' χρόνους ἐξήλειψέν τα παντελῶς, καὶ ἐμεῖναν τὰ δεντρὰ γυμνὰ, ὡς γοῖον τὸν χειμῶναν (4), καὶ κιτρομηλίαις καὶ οὖλα, καὶ 'ληαῖς καὶ κερατζιαῖς καὶ ἐξεράναν πολλά· καὶ ὁνταν ἤλθεν ἡ ῥήγαινα ἄρχεψεν καὶ ἐπαρκατέβην ὁ θυμός της, καὶ ἔτρων, καὶ ἄφηνεν. Θεωρῶντα ἕνας παπᾶς τὴν ζημίαν ὅπου ἐπολόμαν τὴν πολλὴν, ἐπῆγε νὰ τὴν καταραθῇ (5), καὶ 'γρίκα θαῦμαν τὸ ἐγίνην! ἐκαταράθην την (6), καὶ ἤρτεν ἕναν κοπάδιν ἀκρίδα καὶ ἔπεσεν ἀπάνω του, καὶ τόσον τὸν ἐστενοκοπίσαν καὶ ἀπόθανεν [εἰς τὸ χωργιὸν τὸν 'Αχερᾶν], πρὶν νὰ ἔλθῃ ἡ ῥήγαινα. Καὶ ὅσον ἤλθεν, ἐπάντισεν δύο χρόνους, καὶ μὲ λιτανείαις καὶ ἐλεημοσύναις καὶ παρακάλησες ἐσήκωσέν την ὁ θεὸς ἀπὸ τὸ νησίν.

Καὶ τῇ ια' σεπτεμβρίου υιγ' Χριστοῦ ὁ κύρης Χαρὴν τὲ Λουζουνίας ὁ πρίντζης τῆς Γαλιλαίας, κρυφὰ τοῦ ἀδελφοῦ του τοῦ ῥὲ Τζενίους ἐπῆγεν πέρα ἀπὸ τὴν 'Αμμόχουστον, καὶ ἐπῆρεν μετά του τὸν Γιοτῆ τὲ Καφρὰ καὶ τὸν Περρῆν τοῦ Σάλαχα καὶ τὸν υἱόν τοῦ σὶρ Πόλου, καὶ ἕναν Ταλιάνον ὀνόματι Τζολλοῦν, τὸν Περτιλὴν τὲ Σαβόγιε, καὶ τὸν Γιοτὴν τὲ Λαγριδίε (7), καὶ τὸν Νικολὴν τοῦ Καλαμουνιώτη, καὶ τὸν γερακάρην του, καὶ [ἐπῆρεν μητά του ἡ' χιλιάδες δουκάτα]. Γρικῶντά το ὁ ῥήγας ἐθυμώθην πολλά.

Τῇ δευτέρᾳ τῇ ις' μαγίου ἐγέννησεν ἡ ῥήγαινα υἱὸν καὶ ἔκραξέν τον Τζουάνην, καὶ ἐποϊκέν τον ὁ ῥήγας πρίντζην τῆς 'Αντισχείας, ὅτι ὁ κούντης

1) ἁρμάστην. — 2) Τζένιον. — 3) κιτρομηλιαῖς. — 4) γενάρην. — 5) ἀφορίσῃ. — 6) καὶ ὡς γοιὸν τὴν ἀφώριζεν. — 7) Λαγρίδια.

τῆς Τρίπολης ἦτον ζωντανός. Καὶ τὸ σάββατον τῇ κδ' σεπτεμβρίου ϛυιη' τοῦ Χριστοῦ ἐγέννησεν ἡ ῥήγαινα κόρην, καὶ ἐκράξεν την Ἄνναν· καὶ εἰς ὀλίγον καιρὸν ἐγέννησεν δύο μονόκοιλα, καὶ ἐπεθάνασιν, καὶ μετ' ὀλίγον ἐποῖκεν ἄλλην κόρην, καὶ ἐπέθανεν.

Ἡ αὐτὴ κυρὰ ῥήγαινα ἔφερεν μετά της ὑποταγὴν πολλὴν, τοὐτέστιν τὴν τάμε(1) Ζαπίαν τὲ Λεσπάρε ἁρμασμένη μὲ τὸν πορνικὸν τοῦ κυροῦ τῆς ῥήγαινας, καὶ ἅρμασεν μὲ τὸν σὶρ Σιμοῦν τὲ Μόρφου τὸν ἀδετούρην τὴν Μουτζέτταν, καὶ ἅρμασεν μὲ τὸν σὶρ Μαρὴν Βιλερπά τὴν Μετζιλίαν(2), τὴν βυζαστρίαν της μὲ τὸν Λουσιέττον, τὴν Λουτζιέτταν τὴν παρθένον ἑρμασέν την μὲ τὸν Σιμοῦν Φρασὲς, καὶ τὴν κυρὰν τὴν Τζουάναν τὴν χήραν, καὶ τὴν Κατελήναν ἑρμασέν την μὲ τὸν Κουράτον τὸν βαχλιώτην της, ἡ ἄλλη ἡ τάμε Ζαπία ἐπόθανεν παρθένος, καὶ τὴν Κατελήναν τοῦ Πάρου τὴν ἔφερεν ἀποὺ τὴν Ῥόδον ἑρμασέν την μὲ τὸν Μιχάλην τῆς Ὁμορφίας, τὸν ἀδελφόν της τὸν πάσταρδο τὲ Ποργονία. [Καὶ ἔφερεν μητά της ξ' ἀνομάτους . . .] τὸν σὶρ Βραχίμην τὸν μαῦρον τοῦ σπιτιοῦ της, βαχλιώτης τοῦ σὶρ Ἀβαὴν Κουράτο, Ἡρταντοῦν τὸν μάγειρον τοῦ Πασκινὲτ, τὸν Ἐστιένε τὲ Βαρέχα, καὶ τὸν σὶρ Μαρτὴν τὸν Σοφὸν τὸν Τζηκλούρην· καὶ ἔφερεν καὶ ψάλτην τὸν Τζουὰν Μουρέσε τὸν παπᾶ, καὶ τὸν σὶρ Τζουὰν Μαροσίε τὸν παπᾶ, Τζουὰν Ῥόντος, Τζουὰν Κανέλλε, τὸν Τζάκο τὲ Ῥαζὲ, καὶ τὸν Τζηλὲτ Βελιοὺτ, τὸν σὶρ Πιὲρ Βερνιὲτ τὸν παπᾶ, καὶ ἠποῖκεν τίποτο κακὸν καὶ ἀφωρίσαν τον, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν Πάπαν καὶ ἀποφωρίστην, καὶ ἐστράφην μετά της· καὶ τὸν Τζηλὲτ τὸν σεκρετάριον, καὶ τὸν Τζουὰν τὸν Σελλᾶν, καὶ τὴν γυναῖκάν του καὶ τὸν υἱόν του, τὸν Περινὲτ τὸν χρυσοχὸν καὶ τὸν Τζουὰν τὲ Βένα τὸν ἀδελφόν του, καὶ τὸν Κουδραίς· καὶ ὁμοίως καὶ τὸν Τζουὰν τὸν κουφὸν, καὶ τὸν Μετάτον υἱὸν τῆς βυζαστρίας της φρέρην εἰς τὸ Σπιτάλιν. Ἡ ποία ῥήγαινα ἐποῖκεν πολλὰ ψυσικὰ, καὶ ἀνάστησεν τὸ ξενοδοχεῖον τοῦ Σὰντ' Ἀκοστῆ(3), καὶ ἐβάλλαν τὸν Ναρνὰτ

1) τάμου. — 2) μὲ τὴν τάμου Τζετζιλιαν, καί. — 3) καὶ ἠποῖκεν τὸν ῥήγαν καὶ ἀνάστησεν τὸ σπιτάλιν τοῦ Σὰντ' Ἀγοστῆ.

Γυλιὰμ βλεπάτορον, καὶ ἐποῖκεν κρεββατία καὶ παπλώματα καὶ σεντονία διὰ τοὺς ξένους, καὶ ὀξόδους καθημερινὸν νὰ τρῶσιν, καὶ ἄλλα πολλὰ καλὰ τὰ ἐποῖκεν.

Εἰς τοὺς ᾳυιθ' Χριστοῦ καὶ κ' μέγαν θανατικὸν εἰς τὴν Κύπρον, καὶ ἐπέθανεν ὁ κοντοσταύλης τῆς Κύπρου ὁ Λαμπαμέ(1).

Καὶ εἰς τὰς κ' φευρουαρίου ᾳυκ' Χριστοῦ ἐγίνην μεγάλη ταραχὴ ἀνάμεσα τοὺς Γενουβίσους καὶ τοῦ ῥηγὸς, καὶ κακὰ ἐμουλῶσαν. Καὶ διὰ τοῦτον δὲν θωροῦμεν τὰ κακὰ ὅπου μᾶς ἔρκουνται, καὶ πολομοῦμεν πολλὰ κακὰ, καὶ διὰ τοῦτον μερετιάζει μας περίττου κακὰ, παρὰ ποῦ μᾶς ἔρκουνται· ὁ Κύριος εἶπεν, ἀγάπα τὸν πλησίον σου, καὶ ἐμεῖς πολομοῦμεν πᾶσα κακὸν κατὰ πρόσωπα τοῦ θεοῦ. Οἱ Σαρακηνοὶ ἐβαστοῦσαν πολλὰ ἀποὺ τὰ κακὰ ἀποῦ τοὺς ἐπολομοῦσαν ἀποὺ τὴν Κύπρον, διότι ἦρταν πολλαῖς φοραῖς καὶ αἰχμαλωτεῦσάν την καὶ 'πῆραν καὶ ἀνθρώπους καὶ γυναῖκες, καὶ αἰχμαλωτεῦσαν ὅλα τὰ κάστρη τῆς Κύπρου, καὶ πολλαῖς φοραῖς ἐκάψαν την, καὶ μίαν φορὰν τόσον τὴν ἐκάψαν, ὅτι δὲν ἔμεινεν ἄκαγον παρὰ τὸ ὄρος τὸ λεγόμενον 'Ακάμα, καὶ ἐλογίσθην 'Ακάμας.

Καὶ διὰ ταῖς πολλαῖς φοραῖς ὅπου ἐκουρσεῦγαν τὴν Συρίαν οἱ κουρσάριδες, ἐσυνεθίζαν καὶ οἱ Κυπριῶταις καὶ ἐκουρσεῦγάν τους πολλὰ φανερὰ καὶ ἀδιάντροπα. Οἱ Σαρακηνοὶ εἶχαν συνῆθεν καὶ ἐβαστοῦσαν πολλὰ, καὶ δὲν ἐπαῖρναν βεντέτταν, ἂν δὲν τοὔχαν 'πεῖν τοὺς ὀκτρούς τους α', β' καὶ γ', διὰ νὰ ἔχουν νίκην, καὶ ἀπεκεῖ κάμνουν καὶ ἀρχεύγουν νὰ 'πάρουν βετέττα· ἐπέψαν καὶ ἐμηνῦσάν το τοῦ ῥηγὸς, καὶ ὁ ῥὲ Τζενίους ἔπεψεν μαντατοφόρον εἰς τὴν Συρίαν τὸν σὶρ Τουμᾶς Προβόστου, ᾳυιδ', τὸν ποῖον ἐδέκτην ὁ σουλτάνος μὲ μεγάλην τιμὴν, καὶ πολλὰ τὸν ἐτίμησεν, καὶ πλούσια κανισκία τοῦ ἔδωκεν· καὶ ἔπεψεν μοναῦτα τὸν Διετὰρ μαντατοφόρον εἰς τὴν Κύπρον μὲ τὸν αὐτὸν Προβόστουν, τὸν ποῖον ἐτίμησέν τον ὁ ῥήγας καὶ ἐποῖκέν του μεγάλους ὀξόδους, καὶ ἀπλίκεψέν τον εἰς τὰ σπιτία τοῦ σὶρ Τουμᾶς Σπινόλα.

1) ἡ κοντοσταύλαινα τῆς Κ. τοῦ Τελαπάμε.

Καὶ τὴν κυριακὴν, κδ' νοεμβρίου ἐχρονίας ϛυιδ' Χριστοῦ, ἐδιαλαλήθην ἡ ἀγάπη μὲ τὴν Συρίαν μὲ μεγάλην τιμὴν καὶ χαράν· ὁ δὲ μωρὸς λαὸς καὶ πολλὰ ἀπαὶ τοὺς καβαλλάριδες ἐλαλοῦσαν — εἴδετε, πῶς μᾶς ἐφοβήθησαν, καὶ ἐγυρίσαν μοναῦτα νὰ μᾶς κολακέψουν νὰ ποίσωμεν ἀγάπην!

Καὶ τῇ πέμπτῃ, ιε' γενάρη ϛυκα' Χριστοῦ ἐπέθανεν ἡ κυρὰ ἡ ῥήγαινά μας ἡ Τζαρλόττα, καὶ διατὶ ἦτον καὶ [ὁ ῥήγας] ἀστενὴς ἐβάλαν την ἀπὸ τὴν αὐλὴν τὴν ῥηγάτικην κρυφὰ 'πιδεξία, μὲν τὸ νώσῃ ὁ ῥήγας. Καὶ ἦτον θανατικὸν εἰς τὴν Κύπρον. Καὶ ἅντα τὴν ἐπήρασιν εἰς τὸ Κα(βα)λλικίον, τότες ἀρχέψαν οἱ παπάδες νὰ ψάλλουσιν, καὶ ἐπῆράν την εἰς τὸ μοναστῆριν τοῦ Σὰν Τομένικου, καὶ ἐθάψαν την εἰς τὸ μέγαν βῆμαν εἰς τὴν ἀριστερὴν μερίαν κατὰ πρόσωπα τοῦ κιβουρίου τοῦ ῥὲ Τζὰκ τοῦ πεθεροῦ της.

Καὶ τῇ πέπτῃ εἰς τὰς ιε' ἰανουαρίου τῆς αὐτῆς ἐχρονίας ϛυκα', ἐπόθανεν καὶ ἡ κυρὰ ἡ ῥήγαινα Χελουῆς τὲ Πρεζουηὴ, ἡ μητέρα τοῦ ῥὲ Τζενίου, καὶ ἐθάψαν την εἰς τὸ κιβοῦριν τοῦ ἀντρός της τοῦ ῥὲ Τζάκ.

Καὶ τὴν τετράδην, κε' μαρτίου ϛυκε', ἐδιαλαλῆσαν εἰς τὴν Λευκωσίαν καὶ εἰς ὅλην τὴν Κύπρον, ὅτι κανένας μηδὲν εἶναι ἀπότορμος τὴν Κυριακὴν νὰ πουλήσῃ, οὐδὲ ν' ἀγοράσῃ, οὐδὲ καμμίαν πρᾶξιν νὰ ποίσῃ, οὐδὲ γομάριν νὰ ἔλθῃ ἀπέξω τῆς χώρας, καὶ τὸν νὰ τὸν εὕρουν νὰ τὸν βάλλουν εἰς τὴν φυλακὴν νὰ τὸν κυβεντίζουν.

Καὶ πάλε οἱ Ἀζάπιδες(1) ἐκουρσεῦγαν τὴν Συρίαν, καὶ τὰ κούρση ἐγοράζαν τα κρυφὰ ὁ Φιλιπποῦς Μπικε(νὴν) ὁ ἐμπαλῆς τῆς Λεμεσοῦ, καὶ ὁ σὶρ Τζουὰν Γαζὲλ ὁ τζηβιτάνος τῆς Ἁλικῆς. Ὡς γοῖον εἶναι ἀλήθεια, ὅτι ὁ θεὸς εἶναι κριτὴς καὶ δὲν ἀγδέχεται(2) νὰ 'γκαλέσῃ τινὰς, ἀμμὲ τὸ δίκαιον πολομᾷ, διὰ τοῦτον ἔφυγεν ἕνας Σαρακηνὸς σκλάβος καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ Κάργιος, καὶ εἶπέν το τοῦ σουλτάνου πῶς κουρσεύγουν τοὺς Σαρακηνοὺς οἱ κουρσάριδες καὶ ἀγοράζουν τα οἱ Κυπριῶταις, καὶ σουφριάζουν τους, καὶ πολλὰ ἐθυμώθην καὶ ἔπεψεν ϛ' κάτεργα, τῇ κϛ' σεπτεβρίου ϛυκδ', καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Λεμεσὸν νὰ κατηγορήσουν τὴν ἀφεντίαν του — τούτη

1) κουρσάριδες. — 2) ἐγδέχεται.

εἶναι ἡ ἀγάπη σας καὶ ὁ ὅρκος σας, ν' ἀφήνετε τοὺς κουρσάριδες νὰ μᾶς κουρσεύγουν καὶ νὰ δέχεσθε τὰ κούρσῃ; Μανθάνοντά το ὁ ῥήγας ἔπεψεν λᾶς τῶν ἁρμάτων τὸν σὶρ Φιλίππου Προβόστου καπετάνον νὰ πᾷ νὰ βλεπήσῃ μηδὲν ποίσουν ζημίαν. Τότε ἦλθεν ὁ Φίλιππος Πικενὴν (1) ὁ ἐμπαλῆς τῆς Λεμεσοῦ καὶ ἐπῆρεν τὸν σὶρ Φιλίππου (2) Προβόστου, καὶ τὸ φουσάτον ἀφῆκάν το εἰς τὸ καστέλλιν τῆς Λεμησοῦ (3), καὶ ἐπῆγαν οἱ δύο μὲ τοὺς παιδίως (4) τους διὰ ν' ἀποσκεπάσουν τοὺς Σαρακηνούς· καὶ ἐκράτεν ὁ Ἀσιαμπὰκ (5) μίαν σαΐτταν (6) καὶ ἔδωκεν τοῦ σὶρ Φιλίππου Προβόστου, καὶ ἔπεσεν ἀποὺ τ' ἄλογόν του εἰς τὴν γῆν· καὶ ἔφυγεν ὁ Φιλίππου Μπηκενὶς (7) μὲ τὸν παῖδαν τοῦ σὶρ Φιλίππου, καὶ κεῖνον ἀφῆκάν τον εἰς τὴν γῆν, καὶ ἦρταν οἱ Σαρακηνοὶ καὶ ἐκόψαν τὴν κεφαλήν του, καὶ ἐγδάραν (8) την καὶ ἐπῆράν τη τοῦ σουλτάνου εἰς τὸ Κάργιος. Τότες τὸ φουσάτον μας ἐστρέφετον (9)· καὶ οἱ Σαρακηνοὶ ἐκατέβησαν καὶ ἠῦρασιν πολλὰ πράγματα ἀποὺ ταῖς πραμματείαις (10) τοὺς Σαρακηνοὺς, καὶ ἐπῆραν τὰ ῥοῦχα τοὺς Βενετίκους, τὰ ἐκοῦνταν (11) εἰς τὴν Λεμεσὸν εἰς τὸ σπίτιν τοῦ Ἀλφοῦ Σαντεμαρίε τοῦ ἰμπαλίου τοὺς Βενετίκους, καὶ ἐκάψαν τὴν Λεμεσὸν, καὶ ἕναν καράβιν Κρητικὸν καὶ ἕναν κάτεργον κουρσάρικον, τὰ ποῖα ἦσαν συρμένα (12) εἰς τὴν γῆν. Καὶ ὡς γοῖον ἔρχουνταν, ἐμπλάσαν δύο γριπαρίαις Κουρουκιῶταις καὶ ἐκάψαν ταις· εἰς τὸ ἕναν ἦτον ὁ Ἀντρόνικος καὶ ἔφυγεν εἰς τὴν γῆν, καὶ τὸ ἄλλον ἐπῆράν το εἰς τὸ Καργιος. Καὶ ἐπῆγαν εἰς τὰ Κουβουκλία (13) καὶ ἐποίκασιν πολλὴν ζημίαν, καὶ ηὗραν τὸν Σαρακηνὸν τὸν σκλάβον τὸν ἐβαπτίσαν καὶ ἐκράξαν τον Τουμασὴν, ὁ ποῖος ἀρνήθην τὸ βάπτισμαν, [καὶ ὅσον τοὺς εἶδεν ἐπῆγεν μετά τους· καὶ πάλαι οἱ Κυπριῶταις] ἐπιάσαν ὕστερον εἰς τοὺς ᾳυκθ' καὶ ἐκάψαν τον, διατὶ ἀρνήθην τὸ βάπτισμα.

Ὁ ῥήγας ἔπεψεν καὶ ἁρμάτωσεν δύο κάτεργα καὶ δύο γαλιάτζαις καὶ

1) Φιλιππὸς Πικένια. Pichieni. — 2) Φιλίππ. — 3) Λεμεσοῦ. — 4) παιδιούς. — 5) Συαμπάκ. Siambac. — 6) σαγίτταν. — 7) Πηκένης. — 8) ἐκδάραν. — 9) ἐστράφην. — 10) πραμματειαῖς. — 11) ἔρκουνταν. — 12) 'ραμένα. — 13) Κουκούκλια.

ἐπῆγαν κουρσεύγοντα τὴν Συρίαν μὲ τὸν σὶρ Τουμᾶς Προβόστουν, καὶ ἔμπλασεν ἕναν κάτεργον [καὶ ἔρκετον] ἀπαὶ τὸ Ἀγιάσιν καὶ ἐπῆρέν το, καὶ εἶχεν ἕναν Μαμουλούκην, μέγαν ἄνθρωπον, καὶ ἐφέραν τον εἰς τὴν χώραν εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ ὅσοι ἐγλυτῶσαν ἀπὸ τὸν σκοτωμὸν ἐφέραν τους εἰς τὴν φυλακήν.

Καὶ τὴν παρασκευγὴν εἰς τὰς γ' αὐγούστου αυκε' ἐφέρασιν χαρτία τοῦ ῥηγὸς πῶς ἁρματόνουσιν (1) ν' κάτεργα καὶ ἤρτασιν πρὸς τὰς Χελώνας πρὸς τὴν Ἀκρωτίκην, καὶ τὸ σαββάτον ἤρτασιν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. Τότες ἔπεψεν ὁ ῥήγας τὸν ἀδελφόν του τὸν πρίντζης τῆς Γαλιλαίας καπετάνον μὲ φ' ἀνθρώπους τῶν ἁρμάτων μὲ τ' ἄλογα καὶ δύο χιλιάδες ἀπεζοὺς Συριάνους, Ἀρμένιδες, καὶ Ἰευτέρους τῶν χωρίων, καὶ χειροτεχνῖταις ἀπὸ τὴν Λευκωσίαν, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Σίνταν [καὶ εἰς τὴν Τραπέζαν]. Καὶ ἀπέζευσεν μερτικὸν ἀπὸ τοὺς Σαρακηνοὺς καὶ μέρος ἀπὸ τ' ἄλογά τους, καὶ ἐκάψαν τὴν Τράπεζαν καὶ τὴν Καλοψίδαν· καὶ ὁ πρίντζης ἤρτεν εἰς τὴν Σιβούρην καὶ δὲν ἤξευρεν ποῦ εὑρίσκουνται τὰ κάτεργα, οὐδὲ οἱ ἀπεζοὶ, καὶ τὸ γιόμαν ἐφέραν του μαντάτον πῶς εἶναι εἰς τὴν Καλοψίδαν· καὶ ὁ πρίντζης εἶχεν ἔρτειν εἰς τὸν Ἅγιον Σέργην (2) καὶ ἐγύρευγεν τοὺς Σαρακηνοὺς νὰ σμικτῇ μετά τους, καὶ ἔμαθεν τὸ μαντάτον πῶς ἔρκουνται ἀπὸ τὴν Σίβουρην (3). Καὶ εἰς τοὺς Στύλους ἀπάνω εἰς ἕναν βουνάριν ηὕρασιν εἴκοσι Σαρακηνοὺς, ὀκτὼ καβαλλάριδες καὶ ιβ' ἀπεζοὺς, καὶ ἐτρέξασιν ἀπὸ τὸ φουσάτον τοῦ πρίντζη καὶ ἐσκοτῶσαν ς' ἀνομάτους ἀπεζοὺς καὶ ἐπιάσαν καὶ α' ζωντανὸν, καὶ ἄλλοι (4) ἐφύγασιν. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐγίνην μεγάλη πυρὰ, καὶ ἀποθάναν ια' ἀνομάτοι ἀπὸ τὸ φουσάτον τοῦ πρίντζη, ἀπὸ τοὺς καβαλλάριδες, ὁ Τζουὰν τὲ Πουπὶ, ὁ Πιὲρ τὲ Τζαλλὲς, Μαφιὸλ τὲ Σαντατώνι, Ἀλισάντρος Τετὶ, Γασπὰρ τὲ Βιανὲ, Μπενὲτ δὰ Βισέντζω, Ἀρμανὸ Τουκὲτ ὁ βαχλιώτης τοῦ σὶρ Τζουὰν τὲ Γρινιέρς, φρέρε Τζάκε Πελεστρὶ Σπιταλιώτης βαχλιώτης τοῦ Γαριτενεὰλ (5), καὶ ἕνας μορέτης

1) ἁρματόνει ἡ Σουρία. — 2) Γεώργιον. S. Sergi. — 3) πᾶσιν εἰς τοὺς Στύλους. — 4) οἱ δελεποί. — 5) probablement γαρδενάλ = cardinal.

Πάτζης, καὶ ὁ Τζάκο Καντὰχ ὁ λουσιέρης. Καὶ τὴν τετράδην εἰς τὰς ἡ΄ αὐγούστου οἱ Σαρακηνοὶ ἔρχουνταν παραγιάλιν, παραγιάλιν(1), καὶ ὁ πρίντζης ἀκλούθαν τους τῆς γῆς, καὶ ἔρχουνταν πρὸς τὴν Ἀλικὴν, καὶ ἤλθαν ὀμπρὸς εἰς τὴν Πύλαν· ἐπέθανεν ἕνας παιδίος Φλαμίγκος γουνάρης· καὶ ὁ πρίντζης ἐπήγαινεν μὲ ὅλον τὸ φουσάτον του εἰς τὴν Ἀραδίππου· καὶ ἐκείνην τὴν νύκταν ἐκοιμήθην εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Ἀραδίππου.

Καὶ τῇ πέμπτῃ, τῇ θ΄ αὐγούστου, ἔπεψεν [ὁ πρίντζης] ἀπὸ τοὺς λᾶς του νὰ πᾶσιν εἰς τὴν Ἀλικὴν, καὶ ἐκεῖ ἐμπλάσαν Σαρακηνοὺς ἀπεζοὺς, καὶ ἐπολεμίσαν ἀντάμα, καὶ ἐσκοτῶσαν οἱ Σαρακηνοὶ ἀπὸ τοὺς λᾶς μας τὸν Στροῦθον τὸν γερακάρην, καὶ τὸν Τζάκο τὲ Φλουρὶ, καὶ τὸν Τουμᾶς Ἀρμαράττην τὸν βαχλιώτην τοῦ πρίντζη, καὶ τὸν Τζάκον τὸν Κυθριώτην ἀπὸ τοὺς χειροτεχνίταις τῆς Κύπρου, ὁ ποῖος ἦτον διαλαλητὴς, καὶ τὸν σὶρ Τόρος τὲ Κονστᾶς(2) καβαλλάρης Ἀρμένης. Καὶ τὴν παρασκευὴν εἰς τὰς δέκα αὐγούστου ἐφέρασιν μαντάτον τοῦ ῥηγὸς τὸ μεσημέριν(3), τὸ πῶς οἱ Σαρακηνοὶ ἐκάψαν τὰ Κελλία(4) καὶ τὴν Ἀραδίππον, καὶ σῦλον τὸ ἀπλίκιν τὸ δεσποτικὸν, καὶ τὸ ἀπλίκιν τοῦ πύργου τῆς Ἀλικῆς, καὶ τὴν Ἀγρίνσυν, καὶ τὴν Βρωμολαξίαν καὶ τὸ Κίτιν, καὶ ἐκαύασιν(5) ἀποὺ τόπον εἰς τόπον. Καὶ ἀποὺ μίαν τρύπαν ὅπου ἦτον εἰς τὴν Λεμεσὸν εἰς τὸ κάστρον καὶ δὲν ἦτον κτισμένη ἀπέσω, κάπγοι σκλάβοι Σαρακηνοὶ ἐξεύραν τὴν ὅπου ἐδουλεῦγαν εἰς τὸ αὐτὸν κάστρον, τοὺς ποίους εἶχασιν ἀγοράσειν, ὅνταν ἦλθεν ὁ μαντατοφόρος, ἔδειξάν τούς την, καὶ ἐμπάσαν τους καὶ ἐπῆραν τὸ αὐτὸν κάστρον, καὶ ἐσκοτῶσαν τὸ Στέφανον τὲ Βισινσὲ τὸν ἐμπαλῆν τῆς Λεμεσοῦ, καὶ ἐπῆραν τὸν Ῥεκουνίατον καὶ πολλοὺς ἄλλους λᾶς.

Καὶ τὸ σάββατον εἰς τὰς ια΄ αὐγούστου θεωρῶντα ὁ πρίντζης πῶς τὸν ἐδιαφεντεῦγαν οἱ βουλευτάδες του νὰ μὲν ἐσμικτῇ μὲ τοὺς Σαρακηνοὺς, καὶ μὲ ὅμορφο μόδον ἦτον τριγυρισμένος ἀπὸ τὸν ῥῆγα μηδὲν ἐβγῇ ἀπὸ τὴν βουλὴν τους, [ὅτι ἦτον πολλὰ παίδιος], τοὐτέστιν τοῦ σὶρ Τζουὰν τὲ

1) ὅλον παραγιάλιν. — 2) Χτόρους τὲ Κόνστας. — 3) μεσομέριν. — 4) Κελλιά. casal Chielia. — 5) ἐκαῦγαν.

Γρνιέρς καὶ τοῦ σὶρ Πατῆ τὲ Νόρες, καὶ τὸν σὶρ Μπὲς, καὶ πολλὰ ἦτον βαρυμένος καὶ κοντοχρατέτον.

Καὶ τῇ κβ' αὐγούστου ἦλθεν εἰς τὴν Λευκωσίαν· τότε ὁ ῥήγας ἔπεψεν τὸν Τομισίον Ταπαλίον(1) τὸν βισκούντην τῆς Λευκωσίας καπετάνον εἰς τὸ φουσάτον, καὶ ἐπῆραν τὸν κουφάνον(2) καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Λεμεσόν. Καὶ ἄνταν ἐγρικῆσαν οἱ Σαρακηνοὶ τὸ ἔλα τοῦ φουσάτου, ἐποίκασιν ἔγκρυμμαν καὶ ἐξέβησαν ἡ' ἀνομάτοι καὶ ἐκομπόναν τὸ φουσάτον, μπὰς νὰ πάγῃ ἀπάνω τους, οἱ πγοὶ ὁκτὼ Σαρακηνοὶ ἦσαν ἀπάνω εἰς τ' ἄλογα· καὶ οἱ λᾶς μας ἀρχέψαν νὰ τρέξουν ἀπάνω τους· καὶ ἕνας χωργιάτης εἶδεν ἀποὺ ψηλὰ τὸ ἔγκρυμμαν, καὶ ἐκατέβην κάτω καὶ ἔκραξέν τους καὶ ἐδιαφέντευγέν τους μηδὲν πάγῃ τινὰς, ὅτι ὀπίσω εἶναι τὸ ἔκκρυμμαν· τότες ἐστρεψαν καὶ ἐστρέφουνταν. Καὶ θωρῶντα τὸ φουσάτον μας πῶς ἐστρέφετον, ἀπήδησαν καλὰ λ' καβαλλάριδες Μαμουλοῦκοι, ἁρματωμένοι καβαλλάριδες, καὶ ἔρχουνταν γάλιν, γάλιν(3) ἀπάνω τοῦ φουσάτου μας· καὶ ὁ βισκούντης ἐπῆρεν τὸ φουσάτον καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Παλαμίδαν, καὶ 'κεῖ ἐγιομάτισεν, καὶ ἀπογίσμαν ἐπῆγεν εἰς τὸν Λιμνάτην. Καὶ οἱ Σαρακηνοὶ ἦλθασιν εἰς τὴν Παλαμίδαν· καὶ ὅπου 'πηγαίνασιν οἱ Σαρακηνοὶ ἐκαύγασιν τοὺς τόπους· θωρῶντα οἱ Σαρακηνοὶ ὅτι ἀποὺ τὸ φουσάτον μας δὲν εἶχεν ψυχὴν νὰ σμικτῇ μετά τους, ἀμμὲ πάντα ἐφεῦγαν καὶ ἐστρέφουνταν(4) εἰς τὴν Λεμεσὸν, ἐκεῖνοι ἐνέβησαν εἰς τὰ κάτεργα καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ Κάργιος, καὶ ἐβάλαν τὸν Ῥεκουνιάτον εἰς τὴν φυλακὴν μὲ τὸν 'Αντρόνικον τὸν Κουρουκιώτην· ὅτι ἀφὸν ἐπῆραν τὸν ῥῆγα, ὡς γοῖον κάτωθεν θέλω τὸ 'πεῖν, ἐπέψαν μίαν τζούρμαν νὰ 'πάρῃ τὸ πικρὸν μαντάτον τοῦ σουλτάνου, πῶς ἐπιάσαν τὸν ῥῆγα, καὶ ἐπέψαν καὶ τὸν Ῥεκουνιάτον, καὶ ἐκαύσασιν καὶ (τὸν 'Αντρό)νικον, καὶ οἱ δύο ἐδῶκαν θάνατον διὰ τὸν γλυκὺν 'Ιησοῦν· καὶ ἐδέκτησαν τὸν θάνατον εἰς τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ, παρὰ νἄχαν ζήσειν εἰς τὰ ψέματα, νἄχαν μουσθλουμανίσειν, καὶ ἐξητιμάσαν τὸν σουλτάνον καὶ κείνους ὅπου τοὺς ἐκριτηρεῦγαν· καὶ εἰς τὸ ὕστερον ὁ σουργέντης ἔκοψεν τὰς

1) Ταπαλία. — 2) κουφανόν. — 3) γάλι γάλι. — 4) ἐστράφησαν.

κεφαλάς τους ταῖς ἁγίαις, καὶ ἐδῶκαν ταῖς ἁγίαις τους ψυχαῖς εἰς τὰς χεῖρας τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, καὶ αἰωνία τους ἡ μνήμη· καὶ ἔσμιξέν τους ἡ ἐκκλησία μὲ τοὺς μάρτυρες καὶ ἐκανονίσαν τους.

Παγαίνοντα τὰ βρωμισμένα μαντάτα εἰς τὸν ἄθεον σουλτάνον, καὶ εἰς τὴν Δαμασκὸν ἐγρίκησέν τα ἕνας καλὸς ἄνθρωπος τὸν εἶχασιν οἱ Σαρακηνοὶ δι' ἅγιον· ὁ ποῖος ἔμαθεν τὸ κακὸν καὶ ζημίαν ἀποῦ ἐποῖκαν οἱ Σαρακηνοὶ, καὶ ἐπικράνθην πολλά· ὅτι εἰς τὸν καιρὸν ὅπου ἐδιάβην, ἔμαθεν τ' ἀναπειλήματα ὅπου ἀναπειλᾶτον ὁ σουρτάνος τὸν ῥῆγα, καὶ 'ξεύρει κατὰ(1) τὴν δύναμίν του καὶ τὰ κάτεργα τὰ ὥρισεν νὰ ἁρματωθοῦν, καὶ ὡς ἐκεῖνος ἀποῦ 'γρίκησεν ἀποὺ τὸν σὶρ Τουμᾶς Προβόστου τὸν μαντατοφόρον τοῦ ῥηγὸς καὶ ἀπὸ τὸν σὶρ Τζουὰν τὸν Ἀποδεχάτορον(2) τὸν πραμματευτὴν ταῖς ἀντριαῖς τοῦ ῥηγὸς, τὴν καλωσύνην του, ἀγάπησέν τον· ὁ ποῖος δὲν ἦτον πολεμίστης· ὅτι ἔδωκέν του ἀκριβὰ κανισκία καὶ ὁ Προβόστους καὶ ὁ Ἀποδοχάτορος, καὶ δὲν ἀκοῦσε νὰ τὰ 'πάρῃ, παροὺ πράμματα τοῦ φαγίου, ὅτι ἦτον πολλὰ πλούσιος, ὅτι ἐστάθην κουντέντος ἀποὺ τοὺς ἐξόδους ἀποῦ 'πολομούσασιν. Καὶ διὰ τοῦτον ἔπεψεν τὸν ἠγαπημένον του υἱὸν εἰς τὸν ῥῆγα νὰ τὸν ἀποτσακίσῃ ἀπὸ τὸ κακὸν θέλημαν τὸ εἶχεν νὰ πάγῃ νὰ καταπροσωπίσῃ τοῦ σουλτάνου, ὅτι εἶναι ὁ σουλτάνος πολλὰ δυνατὸς, καὶ παρὰ τὰ πάντα βουθᾷ του καὶ ἡ δικαιοσύνη, ὅτι ἔμοσεν ὁ ῥήγας καὶ οἱ λαῖς του νὰ μὲν δώσουν σιτάριν ἢ φαγούραν τοὺς κουρσάριδες, οὐδὲ ν' ἀγοράζουν τοὺς σκλάβους ἀπὸ τοὺς κουρσάριδες, καὶ ἐγινῆσαν ψεματάριδες. Ἀκομὴ ἐμήνυσέν του τὸ πῶς ἔβαλλεν ἀπουκάτω του ὁ σουλτάνος ὅλα τὰ ῥηγάτα τῆς Συρίας ἀπὸ τ' Ἀγιάσιν ὡς τὸ Χαλέπιν, καὶ εἰς τὴν Δαμασκὸν καὶ εἰς τὴν Τρίπολιν καὶ εἰς τὸ Γεροσόλυμαν ὡς τὸ Κάργιος, καὶ ἀνκάλει τὸν νοῦν του, θέλει ξηλοθρέψειν τὸ ἄτυχον νησὶν τῆς Κύπρου, καὶ ἐκραξέν τον(3) διὰ υἱόν του. Καὶ κεῖνον οἱ Σαρακηνοὶ ἐκρατοῦσάν τον διὰ ἅγιον. Καὶ ὅλοι ἀγρωνίσαν πῶς ὁ ῥήγας ἐτζάκισεν τὰ στοιχήματά του καὶ διδοῖ φαγούραν τοὺς κουρσάριδες, καὶ ἀγοράζουν καὶ τοὺς σκλάβους· καὶ ἐθαυ-

1) 'ξεύροντα. — 2) Ἀποδοχάτορον. — 3) τὸν ῥήγαν.

μάζετον ὁ σουλτάνος, — ὅτι ἐμήνυσά του δύο φοραῖς μὲ τὰ ξύλα μου, ὅτι νὰ πέψῃ νὰ στερεώσῃ τὴν ἀγάπην, καὶ δὲν δείχνει. φανόν· φαίνεταί μου, οὔ πολλὰ εἶναι φρόνιμος, οὔ πολλὰ εἶναι πελλός· διὰ τοῦτον προυμουτιάζω του εἰς τὸν θεὸν, νὰ ποίσω ὅλην μου τὴν ἀφεντίαν νὰ 'δῶ ἂν ἠμπορίσω νὰ 'βγῶ εἰς τὴν ἄκραν του, καὶ νὰ κάψω τὸ βρωμονησὶν τῆς Κύπρου, παρὰ νὰ ἔχω τὴν πλημμελιάν τους πάντοτε!

Τοῦτα οὖλα ἐγρίκησεν ὁ σιεχᾶς, καὶ ηὗρεν (1) καὶ εἰς τὸν καιρόν του πῶς πολλαῖς φοραῖς ἐπῆραν οἱ Σαρακηνοὶ [τὴν Κύπρον καὶ ἐκαῦσαν καὶ αἰχμαλωτίσαν την καὶ εἰς παλαιὸν καιρὸν καὶ τώρα], καὶ ὅλα ἀντάμα ἀναγκάσαν τον νὰ τὰ μηνύσῃ τοῦ ῥηγὸς, νὰ τοῦ δείξῃ τὴν ἀγάπην ἀποῦ τὸν ἀγάπαν· καὶ ἀνάγκασεν τὸν υἱόν του διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν ῥῆγα εἰς τὴν Κύπρον, καὶ ἔγραψέν του ἕναν χαρτὶν, καθὼς κάτωθεν δηλοῖ.

«Πᾶσα χάριν γεμάτε ἀφέντη, καὶ τρισεντιμότατε καὶ τρισάκριβέ μου καὶ πολλά μου ἠγαπημένε, πολομῶ σου νῶσιν [νὰ 'ξεύρῃς κατὰ θεὸν], ὅτι μετὰ ἀληθείας ἐγρίκησα τὸ πῶς ὁ σουλτάνος εἶναι πολλὰ ἀγγρισμένος μετά σου, καὶ ἔμαθα πῶς ἐσοὺ εἶσαι ἀφορμὴ, καὶ πολομᾶ μεγάλην ἀρμάδαν νὰ ἔλθῃ ἀπάνω σου καὶ ἀναξηλείψῃ (2) τὸ νησίν σου· καὶ ἐμήνυσέν σου δύο φοραῖς νὰ πέψῃς νὰ στερεώσῃς τὴν ἀγάπην, καὶ [κανέναν] φανὸν δὲν ἔδειξες· ὁμοίως λαλοῦν του πῶς φουμίζεσαι [ἐσοὺ καὶ] ὁ λαός σου νὰ τὸν παιδεύσουν (3), καὶ τότες νὰ ποίσουν (4) ἀγάπην, διὰ νὰ κουσέψουν (5) ἀμάλωτα Σαρακηνοὺς, νὰ 'δηγοῦν ταῖς κλερονομίαις τους. Παιδίν μου, ἐγρίκησα τὰ χαρίσματα τὰ σοῦ ἔδωκεν ὁ θεός· διὰ τοῦτον παρακαλῶ σε νὰ μὲν τοὺς πιστεύγῃς τὰ λογία τοὺς λᾶς σου, καὶ φαίνεταί σου καὶ ἠμποροῦν νὰ ἦναι ἀληθεία (6), ἀμμὲ εἶναι ψέματα· καὶ σοφὸς εἶναι ὅπου διαβάζει διδασκαλίαν ἀποὺ ἄλλους (7), ὅτι μανθάνει ἡ γνῶσι, καὶ λείπεται τὴν παίδευσιν. Διὰ τοῦτον παρακαλῶ σε ὡς ὅσον ἠμπορεῖ, καὶ θειορκίζω σε εἰς τὸν πλάστην σου, μηδὲν θελήσῃς νὰ 'μπῇς ἐς τὸ κρίμαν τοὺς λᾶς

1) εἶδεν. — 2) νὰ 'ξηλείψῃ. — 3) ὅτι νὰ τὸν παιδεύσετε. — 4) ποίσετε. — 5) κουρτζέψουν. — 6) ἀλήθεια. — 7) ἀποῦ 'γρικᾶ σοφούς.

σου, ὅπου μέλλει νὰ χενωθῇ τὸ αἷμάν τους εἰς τὸ νησίν σου (1)· ὅτι ὁ ἀφέντης ὁ σουλτάνος τίτοιος ὡς γοῖον παραμπρὸς δὲν εἶναι (2), ὅτι ἐκράτεν τὴν ἀφεντίαν περφόρτζα καὶ πᾶσα ἀμιρᾶς ἔθελε νὰ 'πάρῃ τὸ σουλτανίκιν, [διότι] τώρα ὅλοι γοῖ ἐχθροί του ἐδιάβησαν, καὶ ἄλλους ἐσκότωσεν, καὶ ἄλλοι ἐπεθάναν, καὶ ἄλλοι παραδόθησάν του, καὶ προυμουτιάζω σου καὶ εἶναι εἰς μεγάλην ἀφεντίαν, μονοκράτωρ τοῦ μουσθλουμανίου (3), καὶ παρὰ τὰ πάντα εἶναι πολλὰ πλούσιος παρὰ σέναν, καὶ ἔχει καὶ πολλοὺς σοφοὺς εἰς τὴν βουλήν του, καὶ τὰ φουσάτα περίττου πειρασμένα τοῦ κόπου παρὰ τὰ 'δικά σου, καὶ δὲν σοῦ 'ξηγοῦμαι διὰ ἀνθρώπους ἁρματωμένους, ἀμμὲ (4) διὰ ἀνθρώπους ἀντριωμένους, καὶ εἶναι διδασκαλεμένοι (5), ὅτι ἔχει μητροπόλεος (6) ὅπου εἶναι δυναταῖς παρὰ ταῖς 'δικαῖς σου καὶ πλουσίαις παρὰ τὴν χώραν σου, καὶ ἂν δὲν πιστέψῃς, ὅρισε νὰ σοῦ φέρουν τὸ χαρτὶν τὸ κράζουν Μαππεμοῦντι (7), καὶ ἄνοιξέ το καὶ θέλεις ἰδεῖν τὴν ἀφεντίαν τὴν κρατεῖ ὁ σουλτάνος· καὶ ἡ μεγαλότητα τοῦ νησίου (8) σου εἶναι μία πέτρα φυτεμένη εἰς τὴν θάλασσαν. Καὶ μὲν γενῇς ἄπιστος, ἀλλὰ πίστευσαί μου· ἐγὼ πολομῶ εἰς αὐτόν σου, ὡς γοῖον πολομᾷ καλὸς πατὴρ πρὸς τὸν υἱόν του (9)· δὲν ἠξεύρω, ἂν ἦναι ὁ θεὸς ἀγγρισμένος μετά σου, καὶ οἱ συνβουλατόροι σου μισοῦν σε καὶ κωλύουν σε· [καὶ ἔπεψέν τους ὁ θεὸς νὰ σοῦ δώσουν σκόλισιν διὰ νὰ αἰγχμαλωτιστῇς]· καὶ προυμουτιάζω σου, ὅτι ἀπὸ τὸν καιρὸν τοῦ Μελαΐζα καὶ τοῦ Μπάρκου, ὁ θεὸς δὲν ἔπεψεν ἤτζου δυνατὸν σουλτάνον· προυμουτιάζω σε εἰς τὸν ποιητὴν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἂν δὲν ἀποστραφῇς ἀπαὶ τὴν μωρικὴν βουλὴν τούτην, θέλεις νικηθῆν, καὶ θέλεις χαλαστῆν, καὶ θέλεις ἐξοριστῆν, καὶ τἄπισα θέλεις τὸ μετανώσειν, καὶ δὲν ἀφεληθῇς. Υἱέ μου, πάγω κατάδικα τῆς συνειδήσης μου καὶ κατάδικα τῆς πίστης μου, διότι εἶσαι ἄλλος παρὰ τὴν

1) νὰ 'χμαλωτισθῇ τὸ νησίν σου καὶ 'γχενωθῇ τὸ αἷμαν τοὺς χριστιανούς. — 2) δὲν εἶναι ὡς γοιὸν τοὺς ἄλλους ὁποῦ ἐδιάβησαν. — 3) μουσλουμανίου. — 4) παρά. — 5) τεχνῖταις τοῦ πολέμου. — 6) πενῆντα χώραις ἀπουκάτω του. — 7) βιβλίον τὸ Παμαμοῦντε. — 8) μεγαλειότητα τοῦ νησιοῦ. — 9) ἕνας καλὸς κύρης εἰς τὸ παιδίν του.

πίστην μου, καὶ ἀβιζιάζω σε κατάδικα τοῦ ἀφέντη μου ὀρθοδόξου, ἀλλὰ ἡ ἀγάπη ἡ μεγάλη τὴν ἔχω μετά σου ἀναγκάζει με τοῦτον ποῖσαι. Ὡς γοῖον 'γρικῶ ἀποὺ ξένους καὶ ἀπὸ τοὺς λᾶς σου τὰ 'ξηγοῦνται διὰ [τὴν βαλεντίζαν σου καὶ] τὰ καλά σου καμώματα, καὶ ἔχω σε διὰ ἀκριβόν μου παιδίν, ὡς θεὸς οἶδεν, ὡς γοῖον νὰ εἶχά σε γεννήσειν, καὶ παραγγέλλω σου, μηδὲν βάλλῃς τὸ κορμίν σου καὶ τὴν βασιλείαν σου εἰς δικιμὴν, καὶ παρακαλῶ τὸν θεὸν νὰ σὲ ἀποβγάλλῃ ἀπαὶ τὰ χέργια τοὺς Σαρακηνούς· καὶ διὰ πιστὴν ἀλήθειαν καὶ τελειουμένην ἀγάπην πέμπω σου τὸν ἀκριβόν μου υἱὸν, καὶ εἴπουν του πολλὰ λογία νὰ σοῦ συντύχῃ, καὶ πίστεψέ του εἴ τι σοῦ 'πῇ. Ἄλλον δὲν σοῦ γράφω· τοὺς ὁρισμούς σου ὅριζέ με· ὁ θεὸς νὰ σὲ πολυχρονῇ.»

Καὶ ἄνταν ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ σιέχη εἰς τὴν Ἀμμόχουστον μὲ τὸ χαρτὶν καὶ μὲ χρήσιμα κανισκία (1), καὶ ἐποῖκάν το νῶσιν τοῦ ῥηγὸς, ἐκάτσεν ὁ ῥήγας εἰς τὴν βουλὴν, καὶ εἶπάν του ὅλοι οἱ καβαλλάριδες νὰ μὲν τορμίσῃ νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ 'μπῇ ὁμπρός του, διὰ νὰ μὲν τὸν μαγέψῃ [ἐκεῖνον] καὶ τὸ φουσάτον του, διότι οἱ Σαρακηνοὶ πολλὰ τὰ τρέχουν (2), καὶ μὲ τὴν τέχνην τῆς ἀστρολογίας ἠμποροῦσι νὰ μᾶς χαλάσουν ἀπὸ τὸν κόσμον. Ὅνταν ἐγρίκησεν ὁ ῥήγας τὴν βουλὴν, ἐθέλησε νὰ ποίσῃ τὸ 'πεῖν τους, καὶ ὥρισε νὰ μὲν τὸν φέρουν ὁμπρός του, ἀμμὲ νὰ τὸν 'πάρουν ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον εἰς τὸ Λευκόνικον. Καὶ ἔπεψεν τὸν μάστρε Τζουὰν Συνγκριτικὸν τὸν ἰατρὸν καὶ τὸν Περρῆν Πελεστρίον (3) τὸν βαχλιώτην του, καὶ ἔφερέν τον καὶ ἐδούλευγέν του ἀποὺ πᾶσα πρᾶμμαν τὸ ἐχρήζετον· καὶ ἔπεψεν τζουρτζουμάνον τὸν σὶρ Μανοὴλ Δαβὶδ τὸν λουσιέρην του, καὶ ἔπεψεν τὸν κὺρ Βασίλη τοῦ Σακκῆ μετά του νὰ τὸν ὁδηγᾷ μουφλεττία ἄσπρα, κρασὶν ἄσπρον τοῦ στομάτου τοῦ ῥηγὸς, καὶ στομαχικὰ, καὶ ἄλλα πολλὰ ὄμορφα πράμματα· ὁ ποῖος εἶχέν τα γιὰ οὐδετίποτες, ἀμμ' ἐζήταν διὰ νὰ ἔλθῃ ὁμπρὸς τοῦ ῥηγὸς, καὶ δὲν εἶχαν ὁρισμὸν, οὐδὲ ἐτορμοῦσαν νὰ

1) ἔφερεν πολλὰ ὥμορφα κανίσκια. — 2) πολλὰ τρέχουν τίτγοια πράμματα. — 3) Πιλιστρῆν.

τὸν φέρουν· καὶ ἄνταν ἐγανάκτισεν ὁ υἱὸς τοῦ σιέχη, εἶπεν τοῦ Πιλιστρῆ — διδῶ σου ρ' δουκάτα, καὶ ἔπαρ' με ὁμπρὸς εἰς τὸν ῥῆγα, οὒ δὲ κανοῦ, σὲ μαντατοφορίαν εἰς τὸ ῥῆγα νὰ μὲ ἀφήσῃ νὰ πάγω ὁμπρός του, ὅτι ἔχω πολλὰ λογία κρυφὰ διὰ νὰ τοῦ συντύχω διὰ τὸ καλόν του. Ὁ αὐτὸς Περρῆς ἦλθεν καὶ πολλὰ ἐβίασεν τὸν ῥῆγα νὰ τοῦ δώσῃ ὁρισμὸν διὰ νὰ τοῦ τὸν φέρῃ, καὶ ψέματα ἐκοπίαζεν, ὅτι οἱ καβαλλκάριδες δὲν τὸν ἀφίναν· καὶ ἄνταν δὲν ἠμπόρησεν πλέον, ἐστράφην· καὶ ὄνταν τὸν εἶδεν ὁ υἱὸς τοῦ σιέχη καὶ δὲν τοῦ ἔφερεν ὁρισμὸν νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν ῥῆγα, εἶπέν του — ἀδελφὲ, ἔχω ἕναν κρυφὸν χαρτὶν ἀπαὶ τὸν πατέραν μου, καὶ ἔπαρ' το καὶ δός το τοῦ ῥηγός. Καὶ ἄνταν τὸ ἔφερεν τὸ χαρτὶν ἔμπροσθεν τοῦ ῥηγὸς, ἐδιαφεντέψαν τον οἱ καβαλλάριδες νὰ μὲν τὸν βάλλῃ εἰς τὸ χέρι του, ἀμμὲ ἔδωκέν το τοῦ σὶρ Τζόρτζε Χατὶπ(1) καὶ ἐμεταγλώττισέν το φράγγικα(2)· καὶ ἄνταν τὸ ἐδιαβάσαν ἔμπροσθεν τῆς βουλῆς, εἶπάν του — ἔξευρε ὅτι ὁ σουλτάνος εἶναι πολλὰ πληξισμένος διὰ λόγου μας καὶ φοβᾶται, καὶ διὰ τοῦτον θέλει νὰ ποίσῃ ἀγάπη, καὶ παρακαλεῖ, καὶ 'μήνυσεν τοῦ σιέχη νὰ πέψῃ τοῦτον τὸ χαρτὶν διὰ νὰ μᾶς κομπώσῃ, διὰ νὰ μὲν πᾶμεν ἀπάνω του· καὶ προυμουτιάζω σου, ἂν πᾶμεν, θέλομεν φέρειν τόσους σκλάβους, ὅτι θέλομεν γεμώσειν τὸ νησίν. Καὶ ἄλλα πολλὰ λογία, βουλὴν ἄπρεπην ἄπρακτους ἀνθρώπους ἀπού δὲν ἠξεῦραν τὸν κόσμον! Τότε ἔπεψεν κανισκία καὶ ἀντίλογον τοῦ υἱοῦ τοῦ σιέχη, καὶ ἐστράφην εἰς τὸν κύρην του πολλὰ πικραμένος.

Καὶ ἄνταν ἐπέσωσεν εἰς τὸν πατέραν του τὸν σιέχην, καὶ θωρῶντά τον πικραμένον, καὶ εἶπέν του πῶς δὲν τὸν ἀφῆκαν νὰ 'δῇ τὸν ῥῆγα, πολλὰ ἔπληξεν, καὶ εἶπεν — ἐγὼ ἔθελα νἄχα πέψειν τὸν υἱόν μου τοῦ σουλτάνου διὰ δουλίαις ταῖς εἶχαν 'δικαῖς του, ἐγὼ ἐφάνην μου νὰ ποίσω φιλανθρωπίαν μὲ τὸν ῥῆγα, καὶ τούτην τὴν τιμὴν μοῦ ποῖκεν! [καὶ ἐστιμίασέν μας ὡς γοιὸν σκύλλους]· τὸν ἀκριβόν μου υἱὸν δὲν τὸν ἔμπασεν ὁμπρός του! ἀκωλύτως τὸ θέλημαν τοῦ θεοῦ εἶναι, ὅτι νὰ μείνῃ εἰς

1) Τζόρτζου Χατή. — 2) φραντζόρτζικα.

τὴν ἀφεντίαν τοῦ(1) ἀφέντη μου τοῦ σουλτάνου(2), διὰ τὴν σουπερπίαν τους!

Ἀκομὴ νὰ σᾶς δείξω καὶ τίντα θαῦμα ἐρωματίστην μίας γυναίκας περὶ τὴν Κύπρον ἀπαὶ τὴν Ἀλεξάνδραν. Ἦτον μία χριστιανὴ, ἡ ποία εἶχεν ἕναν υἱὸν ις΄ χρόνων ὀνόματι Γεώργιον, τοῦ ποίου ἐνέβην του μεγάλη ἀγάπη νὰ πάγῃ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα εἰς τὸν τάφον τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ προσκυνήσῃ ὅλην τὴν γῆν τοῦ Κυρίου, καὶ πάντα ἐλάλεν το τῆς μητέρας του, καὶ δὲν τὸν ἄφινεν διὰ τὸν φόβον τοὺς Σαρακηνοὺς, ἐλάλεν του — υἱέ μου, θωρεῖς πῶς εἶναι θυμωμένοι καὶ ἀγκαρωμμένοι(3) οἱ Σαρακηνοὶ μετὰ τοὺς χριστιανοὺς, καὶ θέλεις νὰ παρπατῇς μεσόν τους ἀπὸ τόπον εἰς τόπον; Ὁ υἱός της ἦτον ἐνάρετος καὶ καλῆς ζωῆς, καὶ δὲν ἄλλαξεν ποτὲ τὸ θέλημάν του ἀπὸ ταῖς ἐντολαῖς τοῦ θεοῦ, καὶ δὲν ἔφευγεν τῆς ἀγάπης, ἀμμ' ἐπλημμέλα νὰ τελειώσῃ τὴν ἐπιθυμίαν του· μίαν τῶν ἡμερῶν εἶπεν τῆς μητέρας του — ἀγλυκεῖά μου μητέρα, παρακαλῶ σε νὰ μὲ ἀφήσῃς νὰ πάγω, καὶ ἂν ἦναι οἱ Σαρακηνοὶ μὲ τοὺς χριστιανοὺς ὀκτρεμένοι(4), ἵντά 'χομεν νὰ φτιάσωμεν ἐμεῖς, ὅπου εἴμεστεν δοῦλοι τοῦ θεοῦ, ὅπου πᾶμεν νὰ δουλεύσωμεν διὰ τὴν ψυχήν μας; Ἐβίασεν τὴν μητέραν του νύκταν καὶ μέραν, καὶ ἐκουντετίασεν νὰ πάγῃ μετά του, καὶ ἐπῆρεν τίποτε φαγούραν, καὶ ἐξέβησαν καὶ ἐπῆγαν τὴν στράταν τους. Καὶ ἐπερπατοῦσαν γ' ἡμέραις, καὶ εἰς τὴν στράταν ηὗραν μίαν ὄμορφην βρύσιν, καὶ εἶχεν ἕναν ὄμορφον δεντρὸν, καὶ πολλὰ ἄρεσεν τοῦ παιδίου νὰ μείνῃ ἐκεῖ ν' ἀναπαυτοῦν, καὶ εἶπεν τῆς μητέρας του — μάνα, ἂς μείνωμεν εἰς τὸν ὄμορφον τόπον τοῦτον. Καὶ τὸ νὰ βάλλουν τὰ ροῦχά τους εἰς τὴν γῆν, δόξου ἕναν ὄφιν καὶ ἤρτεν τρεχάτον καὶ ἐνέβην εἰς τὸ δέντρον(5)· ὁ παιδίος(6) ἐφοβήθην καὶ εἶπεν τῆς μητέρας του — μητέρα, φοβοῦμαι, ὡς γοῖον νὰ κοιμηθοῦμεν μὲν κατεβῇ ὁ ὄφις καὶ ἀδικήσῃ μας. Καὶ ἡ μητέρα τοῦ

1) ἡ ἀφεντειά του ἀπουκάτω τοῦ. — 2) καὶ 'κεῖνος καὶ ἡ βουλὴ του νὰ μείνουν σκλάβοι τοῦ ἀφέντη μου. — 3) ἀγκάρρα. — 4) ὀχτρεμένοι. — 5) δεντρόν. — 6) καὶ ὁ παΐδιος.

εἶπεν — υἱέ μου, ὁ Κύριος ὁ τὰ πάντα γινώσκει, θωρεῖ ποῦ πηγαίνομεν καὶ θέλει πέψειν τὸν ἄγγελόν του τῆς εἰρήνης καὶ θέλει μᾶς φυλάξει. Καὶ ὁ παιδίος(1) εἶχεν μετά του δοξάριν, καὶ πιάνει καὶ σύρνει μίαν σαγίτταν καὶ ἐσκοτῶσεν τὸ θηρίον. Καὶ δσον ἐκάτζεν ὁ παιδίος εἰς τὴν γῆν ἐπιάστην τὸ ἥμισόν του μέλος, καὶ ἡ μητέρα του ἔστρωσέν του καὶ ἔβαλέν τον νὰ κοιμηθῇ. Καὶ ἐνεπνιάστην καὶ εἶδεν δρομαν· καὶ εἶδεν γ' παιδίους στρατιώταις, δμορφοι καβαλλάριδες, ὁ νεῖς τὸ ἄλογον ἄσπρον, ὁ δεύτερος μαῦρον, καὶ ὁ τρίτος βαδίον(2), καὶ λέγουν του — ὦ Γεώργιε! Καὶ εἶπέν τους — ὁρίσετε(3)! Καὶ εἶπάν του — ἴντα πονεῖς; Καὶ εἶπέν τους — πιασμένος εἶμαι, διατὶ ἐσκότωσα ἕναν θηρίον. Καὶ εἶπάν του — μὲν φοβηθῇς! Ἀπεζεύγει, καὶ πιάνουν τον ὁ νεῖς ἀπὸ τὰ μαλλία, ὁ δεύτερος ἀπὸ τὰ χεργία, καὶ ὁ τρίτος ἀπὸ τὰ ποδία, καὶ ἐταυρίσαν τον, καὶ ὑγίανεν. Ὁ παιδίος ἀρώτησέν τους καὶ εἶπέν τους — ἀφένταις μου, πόθεν εἶστε, καὶ τίντα ἐργάζεσθε; Καὶ εἶπάν του — πεμπάμενοι εἰς τὴν βοήθειαν τοὺς Κυπρέους(4) κατὰ πρόσωπα τῶν Σαρακηνῶν(5)! Τότες ἐξύπνησεν καὶ εἶπεν τῆς μητέρας του — χάρου, ὅτι ἐγὼ ἐγίανα. Καὶ εἶπέν της τὸ δρομαν ἀποῦ εἶδεν, καὶ εὐχαρίστην τοῦ θεοῦ. Ἐμεῖναν εἰς τὸν αὐτὸν τόπον δύο 'μερόνυκτα, ἐννοιάζοντα μὴ καὶ 'δοῦν περίττον παρὰ ποῦ εἶδεν γιὰ τὴν Κύπρον· καὶ τὴν γ' νύκταν θωρεῖ ὁ παιδίος ὁ Γεώργιος τοὺς αὐτοὺς στρατιώταις, καὶ — τοῦ θεοῦ θέλοντος, ἐρώτησέν τους, πῶς ἐστράφητε; Καὶ εἶπάν του, ὁ θεὸς ὥρισέν μας νὰ πᾶμεν ἀπὸ τὴν Κύπρον — ὅτι δὲν ὀρπίζουν εἰς τὸν θεὸν, ἀμμὲ ὀρπίζουν εἰς τὰ ψεματινά τους ἅρματα, καὶ γιὰ τοῦτον πᾶμεν ἀπῶδε! Γρικῶντα τοῦτα τὰ λογία(6), ἐπῆρέν τους τὸ κλάμαν καὶ ἐλυπήθησαν πολλὰ, καὶ εἶπέν τα τῆς μητέρας του· καὶ ἐξέβησαν πικραμένοι ἀντάμα, καὶ ἐστράφησαν εἰς τὸν τόπον τους εἰς τὴν Ἀλεξάντραν, καὶ εἶπάν το πολλοὺς χριστιανοὺς εἰς τὸ κρυφόν. [Καὶ ὀλίγοι τὸ ἐπιστεῦσαν καὶ ἐλαλοῦσαν — τώρα ἦλθεν ὁ θεὸς εἰς αὐτόν του

1) παίδιος. — 2) βάδιον. — 3) ὁρίσετέ με. — 4) τῆς Κύπρου. — 5) τοὺς Σαρακηνούς. — 6) λόγια.

νὰ τοῦ συντύχῃ! Καὶ εἰς τὸ ὕστερον ἐλαλοῦσαν· Καλὰ εἶπεν ὁ παίδιος, ἔχοντα καὶ τὴν πίστιν δὲν εἴχαμεν, ὁ θεὸς ἐπαίδευσέν μας!]

Καὶ μετὰ τοῦτον ἐστράφην τὸ φουσάτον τοῦ σουλτάνου μὲ νίκος(1) μὲ τοὺς Μαμαλούκιδες, καὶ ἐξηγήθησαν τὴν ἀταξίαν τοὺς Κυπριώταις, καὶ πῶς εἶναι ἄπρακτοι τῆς ἀντρίας· καὶ τότες ὥρισεν ὁ σουλτάνος καὶ ἐποῖκαν καὶ ἄλλα κάτεργα καὶ τζέρμαις. Καὶ εὑρέθησαν ἐκεῖ Γενουβίσοι μὲ τὸν Μπενὲτ Παραβιζὴν καὶ ἐφουσκόναν τὸν σουλτάνον, λαλῶντα — τίντα δύναμιν ἔχει ὁ ῥήγας τῆς Κύπρου νὰ σὲ καταπροσωπίσῃ; Καὶ ἐφουσκῶσάν τον νὰ δυναμώσῃ τὴν μάχην, διὰ νὰ 'ξοδιάσῃ καὶ νὰ πτωχύνῃ τὸν ῥῆγα, καὶ τότε νὰ 'μποῦν μεσόν τους νὰ τοὺς 'μερώσουν, ἀπὸ τὸν φόβον τους μηδὲν ἀπηδήσῃ τίποτες τῆς Ἀμμοχούστου. Ὁμοίως καὶ ὁ Μακαραμπὰκ ἦτον εἰς τὴν Ἀλεξάντραν ὁ ἀφέντης τῆς Ἀλαγείας μὲ δύο κάτεργα ἐδικά του, καὶ ἔσφιξεν τὸν σουλτάνον καὶ ἀνάγκαζέν τον νὰ πέψῃ τὴν ἁρμάδαν εἰς τὴν Κύπρον.

Καὶ τὸν ἰούνιον ᾳυκς' Χριστοῦ ἔπεψεν ὁ σουλτάνος τὸν Ταχριβὲρ(2) τὸν Μεχαμὲτ μὲ ρν' ξύλα, τζέρμαις, καὶ κάτεργα, καὶ καραβία, μὲ φ' Μαμουλούκιδες καὶ β' χαρφούσιδες(3), καὶ χ' ἀράπιδες, καὶ ἐπεσῶσαν εἰς τὴν Κύπρον εἰς τὴν α' ἰουλίου εἰς τὰ Ληνιδία(4) εἰς τὸ πραστεῖον τῆς Αὐδίμου, καὶ τὸ νὰ πεζεύσουν ἐπολεμίζαν μὲ τὸ κάστρον τῆς Λεμεσοῦ τὸ ἔκτισεν ὁ ῥὲ Τζενίους(5). Καὶ τὴν τρίτην ἡμέραν τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἰουλίου, καὶ ἐλθόντος τὸ μαντάτον εἰς τὸν ῥὲ Τζενίον τὸ πῶς ἐπέσωσεν τὸ φουσάτον τοὺς Σαρακηνούς, [καὶ μοναῦτα ὁ ῥήγας ἔβαλεν ὄρδινον τὴν ἁρμάδαν καβαλλάριδες ἁρματωμένοι ᾳχ' καὶ πεζοὶ δ' χιλιάδες, τοὺς ποιοὺς εἶχέν τους εἰς ὄρδινον ἀπέσω καὶ ἀπέξω τῆς χώρας· καὶ ἐξέβην ἡ ἁρμάδα] ἀπὸ τὴν Λευκωσίαν τῇ τρίτῃ, τῇ β' ἰουλίου ᾳυκς' Χριστοῦ, καὶ ἐπεσώθην εἰς τὴν Ποταμίαν(6), ἐγδέχοντα βοήθειαν ἀπὸ τὴν Ῥόδον, καὶ ἐκεῖ ἐγιομάτισεν.

Καὶ [οἱ Σαρακηνοὶ ἐπέψαν] ἕναν γέρον Μαμουλούκην, ὅπου ἦτον

1) νίκην. — 2) Ταχληβαρδήν. — 3) χαλφούσιδες. — 4) Ληνίδια. — 5) Τζένιος. — 6) ἐπέσωσεν εἰς τὴν Ποταμιάν.

χριστιανὸς καὶ ἀρνήθην τὸν Χριστὸν, μαντατοφόρον εἰς τὸν ῥῆγα, καὶ πρὶν νἄρτῃ εἶπαν τοῦ ῥηγὸς πῶς ἐπῆραν τὴν Λεμεσόν. Καὶ πάλιν οἱ καβαλλάριδες δὲν τὸν ἀφίναν νὰ 'μπῇ ὁμπρός του ὁ μαντατοφόρος.

Καὶ ὁ ῥήγας νὰ ἐμποδίσῃ τὸ ἔλα τους, νὰ μὲν ἔρτουν ἀξάφνου ἀπάνω του, ἔπεψεν τὸν Τζὰκ Δαμπελονία(1) νὰ 'πάρῃ ὅλον τὸ ἀπεζικὸν καὶ νὰ πάγῃ ὁμπρός. Καὶ διότι μὲ ἔβαλεν ὁ ῥήγας εἰς τὸ κρασὶν, καὶ ὥρισέ με καὶ ἐπῆγα μὲ τὴν συντροφίαν του εἰς τὰ κρασία, καὶ ἐπήγαμεν ὡς τὰ Πυρία(2), καὶ ἐκοιμήθημαν εἰς τοὺς κάμπους· καὶ 'ξημερονόντα τῆς παρασκευῆς ἐσηκώθημαν καὶ ἐπήγαμεν εἰς τὴν Χεροκοιτίαν(3). Ἀληθινὰ ἐμπλάσαμεν τὴν πέφτην τοῦ Σφουτζᾶ(4), ὁ ποῖος ἐκαυχίστην καὶ ἐπίασεν καμπόσους Σαρακηνοὺς διὰ νὰ δώσῃ καρδίαν τοῦ λαοῦ· τἄπισα ἐμπλάσα(με)ν ἑνοῦ τζακρατόρου ἀπὸ τοὺς ἄτυχους ὅπου ἦσαν εἰς τὴν Λεμεσὸν, καὶ ἐξηγήθην μας τὸ πῶς τοὺς ἐπῆραν. Καὶ ἐπέψαν ἕναν μαντατοφόρον εἰς τὸν ῥῆγα, καὶ ἔφερέν τον ὁ Φιλιμποῦς ἀπὸ τὴν ἄλλην στράταν, καὶ ἀπεκεῖ ἔρχετον ἕνας παιδίος μαντατοφόρος μὲ τὸν τζακράτορον τῆς Λεμεσοῦ· καὶ τὸ ν' ἀγρικήσῃ ὁ λαὸς πῶς ἐπῆραν οἱ Σαρακηνοὶ τὴν Λε(με)σὸν, ἐπικράνθησαν πολλά.

Τὸ πωρνὸν τὴν παρασκευὴν εἰς τὰς ε' ἰουλίου ᾳυκς' Χριστοῦ ἦλθεν ὁ ῥήγας μὲ ὅλον τὸ φουσάτον εἰς τὴν Χεροκοιτίαν(5), καὶ ἀπλικεῦσαν εἰς τὸν πύργον τῆς Χεροκοιτίας μὲ τοὺς καβαλλάριδες, καὶ οἱ προδέλοιποι ἐβάλαν τέντας, ἄλλοι ἐβάλαν σκοινία· καὶ ἦσαν ὅτοσα ἀπὸ μακρὰ, ὅτι ὅταν ἔθελεν ὁ πανιέρης νὰ ποίσῃ ὁρισμὸν, διότι οὐδὲν εἶχαν τρουμπέττι, ἔβγαινεν ἀπὸ τὸ πωρνὸν(6) καὶ ὡς τὸ μεσομέριν δὲν τοὺς ἐγύριζεν· καὶ ἂν ἔμελλε νὰ ὁρίσῃ ἄλλον ὁρισμὸν, ἔβγαινεν τὸ μεσομέριν καὶ δὲν τοὺς ἐγύριζεν ὡς τὴν νύκταν.

Οἱ Σαρακηνοὶ ἐγράψαν χαρτὶν καὶ ἐπέψαν τοῦ ῥηγὸς, καὶ ἐπέψαν τού το μὲ ἕναν χωργιάτην, λαλῶντα οὕτως. «'Ενάρετε ἀφέντη, ἐμεῖς ἤλθαμεν

1) Τζάκον τὲ Πελόνια. — 2) Πυργιά. — 3) Χοιροκοιτία. — 4) Καὶ εἰς τὴν στράταν ἐμπλάσαν τοῦ Σφόρτζα. — 5) Χοιροκοιτία toujours. — 6) πρωνό.

ὠδᾶ, καὶ ἐσοὺ ὡς γοῖον υἱὸς τοῦ ἀφέντη μας τοῦ σουλτάνου δὲν ἔπεψες τινὰν ἀπὸ τοὺς λᾶς σου νὰ μᾶς προσδεκτῇ τινὰς καὶ νὰ μᾶς 'ξσχνιάσῃ(1) τίντα γυρεύγομε καὶ τίντα ζητοῦμεν· τώρα μηνοῦμέν σου νὰ 'βγῇς καὶ νά 'λθῃς(2) πρὸς ἐμᾶς νὰ ποίσωμεν δῆμαν κῃνουργίον καὶ στοιχήματα τῆς ἀγάπης, καὶ μὲ τοῦτον νὰ μὲν ἔχῃς(3) τοὺς ἀζάπιδες καὶ ἑτέρους κουρσάρους μηδὲν μᾶς πλημμελέψουν, οὐδὲ νὰ τοὺς φιλοξενᾷς εἰς τὸ παγισίον σου, ἀμμὲ νὰ ἔχῃς τοὺς φίλους μας διὰ φίλους σου, καὶ τοὺς ἐχθρούς μας διὰ ἐχθρούς σου, ὡς γοῖον καλοὶ φίλοι καὶ γειτόνοι· καὶ ὁ ἀφέντης μας ὁ σουλτάνος ἔδωκέν μας τὸ πεῦκίν του, νὰ τὸ ἁπλώσωμεν ἀπουκάτω σου διὰ νὰ κάτζῃς· καὶ ὄνταν νἄρτῃς θέλομεν συντύχειν ἀντάμα καὶ θέλεις κρατηθῆν εὐχαρισμένος, καὶ μεῖς θέλομέν σε ἀφήσειν καὶ θέλομεν στραφῆν εἰς τὸν ἀφέντην μας· καὶ ἤξευρε, ἂν δὲν ἔρτῃς εἰς αὐτόν μας, θέλομεν ἔρτειν ἐμεῖς εἰς αὐτόν σου· καὶ ἂς ἦσαι θαρρούμενος, δὲν θέλει διαβῆν ἡ Κερκὴ(4), καὶ θέλομεν ἐσμικτῆν ἀντάμα». Καὶ ἄνταν ἐδιαβάζαν τὸ χαρτὶν, ἀναγελοῦσάν τους [οἱ καβαλλάριδες], διατὶ δὲν τοὺς ἄρεσεν ὁ ὄρδινος τοῦ χαρτίου(5)· καὶ ἄλλοι ἐκοκκίζαν καὶ 'λαλοῦσαν — κομπόνου μας, καὶ πλανοῦ μας! Καὶ ἐπίασαν τὸν μαντατοφόρον τὸν ἔπεψεν ὁ Πικένης καὶ ἐκριτηρεῦγάν τον, καὶ ὁτόσα τὸν ἐπλημμελέψαν ὅτι ἔδωκάν του θάνατον ἄδικα καὶ ἄπιστα, τὸ ποῖον δὲν ἐποῖκαν μαντατοφόρον. Ὁμοίως ἀλλῶναν μαντατοφόρον τὸν εἶχεν πιάσειν ὁ σὶρ Τουμᾶς Προβόστου, καὶ ἐβάλαν τον εἰς τὸν πύργον τῆς τζαρδαχανᾶς καὶ ἐβλέπαν τον εἰς τὴν Λευκωσίαν. Καὶ σκλάβους Σαρακηνοὺς βαπτισμένους ὅπου ἦσαν εἰς τὴν Λευκωσίαν, ἔσφιξάν τους [ἀπάνω εἰς τὴν κεφαλήν τους] νὰ μὴ πᾶσιν μὲ τοὺς Σαρακηνούς· καὶ ἄπρακτα ἐπολομοῦσαν, ὅτι πολλοὶ ἦσαν Σαρακηνοὶ βαπτισμένοι ἀποῦ 'φύγαν καὶ ἐχώστησαν εἰς τὰ ὄρη νὰ μὲν τοὺς πιάσουν οἱ Σαρ(α)κηνοί· ἀπαὶ τοὺς ὁποίους ἦτον ὁ Τζορτζῆ τὲ Ταμαθιάνη ὅπου ἔψηνεν τὸ παροῦτιν καὶ ἐπολόμαν κόλλαν, καὶ ἔψηνεν τὸν ζάχαρην· ὁμοίως ὁ Θεοτοκῆς τοῦ ῥηγὸς ὁ κτίστης, καὶ ὁ Νικολῆς τοῦ Λουτράρη, ὁ Μίκκελλος ὁ Ταλιούρης

1) ἀρωτήσῃ. — 2) νἄρτῃς. — 3) σουφριάσῃς. — 4) Κυριακή. — 5) χαρτιοῦ.

ὁ Συργιάνος ἐλεύθερος, ὁ σκλάβος ὁ Παῦλος τοῦ ἐπισκόπου, ὁ σκλάβος τοῦ μοναστηρίου τοῦ Μαχαιρᾶ, καὶ ὁ σκλάβος ὁ Σταυρίας τοῦ Σταυροῦ τοῦ μεγάλου, καὶ ἕτεροι πολλοί, ὅπου ἐπροθιμοῦσαν ν' ἀπεθάνουν παρὰ νὰ δοθοῦν εἰς τὰ χερία τοὺς Σαρακηνούς. Ἀμμὲ, ὡς ἐθέλησεν ὁ θεὸς νὰ σηκώσῃ τὸν νοῦν ἀποὺ τοὺς ἀβιτζιάλιδες καὶ τοὺς συνβουλάτορους, ὅλα ἐποϊκάν τα ἀξηνάστροφα, ἤτζου ἐποῖκαν καὶ μὲ ταῖς ψυχαῖς τοὺς πτωχοὺς, τῶν πτωχῶν τῶν μαντατοφόρων καὶ ἄλλους πτωχοὺς βαπτισμένους.

Τώρ' ἀς στραφοῦμεν εἰς τὸν ῥῆγα καὶ εἰς τὸ φουσάτον του ὅπου ἀπλικέψαν εἰς τὴν Χεροκοιτίαν. Ἠξεύρετε τὸ πῶς ἡ βίγλαις μας ἤλθαν τὸ σάββατον, εἰς τὰς ς' ἰουλίου ϕυκς', καὶ ἐφέραν μαντάτον πῶς οἱ Σαρακηνοὶ 'δηγοῦνταν (1) ν' ἀπηδήσουν τοῦ φουαατοῦ (2) μας· τότ' ἐμήνυσεν (3) ὅλους τοὺς λᾶς νἄρτουν νὰ κοιμηθοῦν τριγύρου τοῦ πύργου, καὶ ἤτζου ἐγίνετον (4). Καὶ τὸ μεσανυκτικὸν ἐγίνην σημάδιν· ἕναν ἄστρο μέγαν ἐστάθην εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἔπεσεν ἀπάνω τοῦ πύργου, καὶ οἱ λᾶς ἐτρομάξαν καὶ εἶπαν — θεὲ, τοῦτον τὸ σημάδιν νὰ πέσῃ ἀπάνω τοῦ πρίντζη (5), καὶ ὄχι εἰς τὸν ἀφέντην μας τὸν ῥῆγα! Καὶ ὅλην τὴν νύκταν ἀγρυπνοῦσαν, διὰ νὰ βλέπουν τὸν ῥῆγα. Καὶ τὸ κρασὶν ἔλειψεν, δὲν εἶχεν παρὰ δ' γομαρία (6)· ὁ ῥήγας ἀγγρίστην (7) μὲ τὸν Ἀποδοχάτορον, διατὶ δὲν ἐκουβάλησεν κρασία.

Καὶ ἄνταν ἐξημέρωσεν ἡ εὐλογημένη Κυριακὴ εἰς τὰς ζ' ἰουλίου ϕυκς' ἦλθεν ὁ λαὸς νὰ 'πάρῃ κράσιν (8)· [καὶ] ὁ μισὲρ Πατὶ τὲ Νόρες ὁ μαριτζᾶς τῶν Ἱεροσολύμων ὥρισέν με τὸν Λεόντιον τοῦ Μαχαίρα (9), νὰ μὲν δώσω τινὸς κρασὶν τοπικοῦ ὅσο που νὰ φέρουν· οἱ λᾶς ἐδυναστεῦγαν (10) νὰ τοὺς δώσουν, τόσουν ἦτον, ὅτι ἔδραξεν ἕναν γομάριν, ἄλλοι ἕναν ἀσκὶν, ἄλλοι ἐδράξαν δαμαλία (11) καὶ σφακτὰ, καὶ 'γίνην μάλλωμαν καὶ ταραχὴ μεγάλη ὁμπρὸς εἰς τὸν πύργον ὅπου ἦτον τὸ κελλάριν. Θεωρῶντα ὁ αὐτὸς

1) 'δηγοῦνται. — 2) φουσάτου. — 3) καὶ ὥρισεν ὁ ῥήγας. — 4) ἐγίνην. — 5) νὰ διαλύσῃ ἀπάνω τοὺς Σαρακηνούς. — 6) γομάρια. — 7) καὶ ἐμάλλωσεν ὁ ῥήγας. — 8) κρασὶν διὰ τὸ φουσάτον. — 9) Μαχαιρᾶ. — 10) ἐσφορτζιάζαν. — 11) δαμάλια.

μισὲρ Πατὶ τὲ Νόρες τὴν δυναστείαν τὴν ἐποῖκαν καὶ ἐκατακουρσέψαν τὸ κρασὶν, ἐκατέβην ἀπὸ τὴν σκάλαν τοῦ πύργου, καὶ ἐβρούθησεν (1) τὸν λαὸν τόσον, ὅτι ἕνας παιδίος ὀνόματι Χαρίους Σκαραμᾶς καὶ εἶπέν του — ἀφέντη, δέρνεις μας καὶ διώχνεις μας! ποῦ νὰ πᾶμεν ναὺ(ρ)ωμεν νὰ πιοῦμεν, διὰ νὰ σμικτοῦμεν μὲ τοὺς ὀκτρούς μας! Ὁ αὐτὸς μαριτζᾶς ἐθυμώθην καὶ ἔδωκέν του κατὰ κέφαλα, καὶ ἀπὸ τὸν κόρπον ἔμπεσεν τὸ τζαμπεροῦνιν τοῦ αὐτοῦ Χαρίου. Ἄλλοι ἐπῆγαν εἰς τὸ ἁλῶνιν, καὶ ἐπῆραν δεματία σιταρένα καὶ ἐπαραταγίσαν τ' ἄλογά τους, καὶ ἐφάγαν καὶ ἐγεμῶσαν ταῖς κοιλιαῖς τους ὡς γοῖον τοὺς χοίρους (2).

Καὶ ἄνταν ἐπόφαγεν ὁ ῥήγας, ἤρταν κἄτινες ὅπου ἐφέραν μαντάτον τοῦ ῥηγὸς τὸ ἔλα τοὺς Σαρακηνούς· καὶ ἔβαλλεν (3) μίαν τζαλλάδαν εἰς τὴν κεφαλήν του ὁ ῥήγας καὶ ἐκατέβη νὰ καβαλλικεύσῃ, καὶ δὲν εὑρέθην ὁ Σιστρὸς Γρελλιὸς ὅπου νὰ πιάσῃ τὸν κουφανὸν, καὶ εἶδεν τὸν Περρῆν τὸν Δαβὶδ τὸν Φαβᾶ, ἔρισεν καὶ ἐπίασεν τὸν κουφανὸν καὶ ἐπῆγεν ἔμπροσθεν τοῦ ῥηγὸς, καὶ μοναῦτα ἀνάφανεν ὁ Σίστρου, καὶ ἔδωκεν τὸν κουφανόν. Καὶ ἐμήνυσεν ὁ ῥήγας μὲ τὸν πανιέρην του, ὅλοι ν' ἁρματωθοῦν, καὶ ἦτον ἀναμέσον 'νοῦ πεδίου, καὶ ὥρισεν τὸν λαὸν τὸν ἀπεζικὸν νὰ πιάσουν τ' ἅρματά τους καὶ νὰ τὰ βάλλῃ ὁ εἷς κοντὰ τοῦ ἄλλου νὰ ποίσουν ὡς γοῖον τοιχόν (4). Καὶ ὠρδινίασαν ρ' παφεζία μεγάλα. Δόξου καὶ ἀναφάναν ἀπὸ τοὺς λᾶς τοὺς ὀμπρὸς τῆς βίγλας κορπωμένοι ἀποὺ τοὺς Σαρακηνοὺς (5), ὁ ποῖος ἦτον ὁ Σκαρμούτζας καὶ ὁ Κωσταντῆς τοῦ Παπᾶ, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Τερλιβοῦ (6) τοῦ ἐπισκόπου τοὺς Ἀρμένιδες, καὶ ὅσον ἦλθεν ἐπέθανεν· καὶ ἀπὸ τὸ φουσάτον μας ιβ' ἐπιάσαν ἕναν Σαρακηνὸν, καὶ ἀπὸ ξαὐτόν τους ἐσκοτῶσαν δικούς μας γ', ὁ νεῖς ἦτον ὁ Δημήτρης ὁ Λακκᾶς, καὶ ἑτέρους δύο, καὶ ἐφέραν τον εἰς τὴν Τόγνην. Ὁ ῥήγας ἀφῆκεν τὴν τένταν καὶ ἐπῆγεν ὀμπρὸς καὶ δὲν ηὗρεν τινάν· ἔβαλεν σκάρδαις ἀνὰ (7) ρ', καὶ ἀνὰ (8) ν', διὰ νὰ σμικτοῦν εἰς τὸν πόλεμον· τοῦτον ἐγίνην διὰ τὴν (ἀν)υποταγὴν τοῦ

1) ἐξητίμασεν. — 2) τὰ χοιρίδια. — 3) ἐφόρησεν. — 4) τεῖχος. — 5) ἀποῦ τοὺς ἐλαβῶσαν οἱ Σαρακηνοί. — 6) Probablement : πὲρ Λιβοῦ. — 7) ἀπού. — 8) ἀπού.

λαοῦ, ὅτι ὁ καλὸς ἀφέντης ἔβαλεν καπετάνον τὸν σὶρ Τζουὰν τὲ Βερνῆ ἀπάνω εἰς ἕναν μερτικὸν, [καὶ ἦτον δύσκολος], καὶ οἱ λᾶς ἐφοβοῦντάν τον καὶ ἐλαλοῦσαν — ἐμεῖς θέλομεν νὰ ἤμεσθεν(1) εἰς τὸν ὁρισμὸν τοῦ ἀφέντη μας τοῦ ῥηγὸς, ὄχι τοῦτον(2)! Καὶ ἤτζου καὶ οἱ ἄλλοι, καὶ δὲν ἐθέλαν νὰ τοὺς ὑποτακτοῦν(3) ἄλλου παρὰ τοῦ ῥηγὸς, διατὶ ἦτον μοναχός(4).

Οἱ Σαρακηνοὶ ἔρχουνταν(5) πόδιν, πόδιν, καὶ ἐπέψαν καὶ ἐπερικυκλῶσαν τὸ φουσάτον μας ἀπαὶ τ' ἀνατολικὰ μέρη· καὶ οἱ Ἀρμένιδες καὶ ἐλεύθεροι καὶ ἐπῆγαν εἰς ἕναν πλευρὸν καὶ ἐκδέχουνταν τοὺς Σαρακηνούς. Ὁ ῥήγας ἔστεκεν ἰχία μέσα τοῦ φουσάτου, καὶ ὁ πρίντζης δεξιά του, καὶ ὁ σὶρ Τζουὰν τὲ Γρινιὲρ καὶ ὁ σὶρ Πὰτ τὲ Νόρες καὶ ὅλον τὸ φουσάτον ὡς τοῖχον. Καὶ τότες ἀναφάναν οἱ Σαρακηνοὶ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ βουναρίου κατὰ πρόσωπα τοῦ κάμπου, [καὶ τὸ φουσάτον μας ἐστάθην εἰς ἕναν πλευρὸν, καὶ ἐπαβεζῶσαν ὡς γοιὸν ὠρδινίασεν ὁ ῥήγας. Καὶ ὁ ῥήγας ἔστεκεν ἴχια τοῦ φουσάτου, καὶ ὁ πρίντζης δεξιά του]. Καὶ τὸ νὰ 'δοῦν οἱ Συριάνοι καὶ τὸ δελοιπὸν ἀπεζικὸν, ἐβάλασιν μίαν μεγάλην φωνὴν καὶ φοβερὴν, καὶ ἀκτυπῆσαν τὰ ταμπουλλία(6) τους, ὁμοίως καὶ οἱ Σαρακηνοί. Τότες ἀρεστίασεν ὁ ῥήγας τὸ σπαθίν(7) του, καὶ ὅλον τὸ φουσάτον, καὶ ἦλθαν ἀπάνω τους καὶ ἐπλάστισαν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ αὐτοῦ βουναρίου· καὶ ἐσκοτῶσαν πολλοὺς Σαρακηνοὺς, καὶ οἱ Σαρακηνοὶ ἐποίκασιν στρέμμα, καὶ ὁ ῥήγας ἐστράφην πρὸς ὦδε. Καὶ ἕνας παιδίος Τοῦρκος, τὸν ἐκράτεν ὁ ῥήγας εἰς τὸ μηνίον του [ὁποιὸς ἦτον καλὸς ἄνθρωπος ἀπὸ τὸ κορμίν του], εἶπέν του — ἀφέντη, ἂς στραφοῦμεν ἀπάνω τους ἄλλη μίαν φορὰν νὰ τοὺς τζακίσωμεν, ὅτι τὸ τρουμπέττιν ἔπαιξεν(8) στρέμμαν. Καὶ πλεῖον(9) κανένας δὲν ἐστράφην, καὶ τὸ ἀπεζικὸν ἀφῆκαν τὰ παφεζία καὶ τ' ἅρματά τους, [καὶ ἐφύγαν ὠδᾶ καὶ 'κεῖα, διότι ἦτον ἄπρακτοι τοῦ πολέμου]. Καὶ ἕνας ἄνθρωπος τῶν ἁρμάτων ἀπάνω εἰς τὸ ἄλογον εἶδεν τὸν υἱὸν τοῦ

1) ἐμεῖς εἴμασθεν. — 2) τούτου. — 3) τοῦ ἀποτακτοῦν. — 4) διὰ νὰ μὲν ἔχουν πολλοὺς ἀφένταις. — 5) ἔρκουνταν. — 6) ταμπουρέλλιά. — 7) κοντάριν. — 8) ἔκραζεν. — 9) πγειόν.

Τακᾶ καὶ δὲν τὸν ἀγρώνιζεν, καὶ 'φάνην του καὶ εἶναι Σαρακηνὸς, καὶ ἔδωκέν του μὲ τὸ σκουτάριν του, καὶ μὲ τὸ σπαθὶν ἐπέρασέν τον ἀπαὶ τὴν μίαν μερίαν ὡς τὴν ἄλλην, καὶ ἀπόθανεν. Καὶ ἐποῖκεν νίκος ὁ Τζανὸτ ὁ Καστρεσίος, καὶ ὁ Τζόρτζες, καὶ ὁ Πραχίμης, καὶ ὁ Νικόλας Τζαντελιέρ. Καὶ τίποτες δὲν ἐκέρδαισεν, ὅτι τὸ φουσάτον ἔφευγεν. [Καὶ ἐσκοτώθησαν πολλοὶ ἀπὸ τὸ φουσάτον μας, διότι ἦτον ἀνήξευροι, καὶ κακὸν κουβέρνο.]

Οἱ Σαρακηνοὶ(1) ἐννοιάστησαν καὶ ὁ ῥήγας εἶχεν ἔγκρυμμαν εἰς τὸν πύργον τῆς Χεροκοιτίας, καὶ δείχνουσι πῶς φεύγουν διὰ νὰ τοὺς τρέξωμεν, καὶ νὰ διαβοῦμεν τὸν πύργον, καὶ τότες νὰ μᾶς ἀπηδήσουν ἐκεῖνοι ἀποὺ 'μπρὸς καὶ τοῦτοι ἀποὺ πίσω καὶ νὰ μᾶς σκοτώσουν. Καὶ παρακαλοῦν τὸν θεὸν οἱ Σαρακηνοὶ νὰ 'ξαποστείλῃ τινὰν νὰ τοὺς ποίσουν ἀγάπην, καὶ ἡ τύχη δὲν ἔθελεν· καὶ ἀπὸ τὸν φόβον τους ἔρκουνταν πόδιν, καὶ εὑρίσκασιν τοὺς ἀνθρώπους ἀποσταμένους ἀπὸ τ' ἅρματα καὶ ἀπὸ τὴν πυρὰν, καὶ οἱ Σαρακηνοὶ δὲν τοὺς ἐσκοτόναν.

Ὁ ῥήγας ἐπηγαῖνεν τὴν στράταν, καὶ τὸ ἄλογόν του 'σκοντύλισεν δύο τρεῖς φοραῖς, ὅσ' ὧς που καὶ ἔμπλασεν μίας καμήλας εἰς τὴν στράτα, καὶ πάντα ἔρκετον [ὀμπρός του] τὴ στράταν, καὶ τὸ ἄλογον [ἐφοβᾶτον καὶ] δὲν ἠμπόρησε νὰ διαβῇ· καὶ ἀπέζευσεν ὁ ῥήγας, καὶ ἐπῆρεν τὸ ἀλόγον τὸ καβαλλίκευγεν ὁ Ἀντώνη Μαρρῆς(2). Καὶ οἱ Σαρακηνοὶ ἦλθαν ὀμπρὸς εἰς τὴν πόρταν τοῦ ἀπλικίου τῆς Χεροκοιτίας, καὶ ηὗραν τὸν Σαρακηνὸν τὸν μαντατοφόρον τὸν ἐσκότωσεν ὁ πρίντζης εἰς τὸ κριτήριον καὶ [ἄνταν ἐστράφην] ἔβαλλεν νὰ τὸν κάψουν, καὶ ηὗραν τὸ ἀπλίκιν εὔκαιρον· καὶ ἐθυμώθησαν, καὶ ἐφτάσαν τὸν πρίντζην καὶ ἐσκοτῶσάν τον, καὶ ἐκοντοφτάσαν καὶ τὸν ῥῆγα. Καὶ ἐβάλασιν δύο μαμουλούκιδες τὰ κοντάριά τους καὶ ἐκατέβησαν ἀπάνω του· [ὁ ῥήγας δὲν ἐκράτειν κοντάριν, παρὰ τὸ σπαθὶν, καὶ ἔσυρέν το]· καὶ ὁ νεῖς ἔδωκέν του μίαν κονταρίαν εἰς τὸ πρόσωπον, καὶ διαφεντεύτην, καὶ ἔβαλεν φωνὴν ὁ ῥήγας ἀράπικα — Μελέκ! ὅ λέγεται,

1) Καὶ θωρῶντα οἱ Σ. πῶς ἔφευγεν τὸ φουσάτον μας. — 2) καὶ ἐκαβαλλίκεψεν ἄλλον κορσέρην.

ρήγας. Καὶ ὁ ἄλλος Σαρακηνὸς ἐξέβηκεν εὔκαιρος· ὡς γοῦον μοῦ τὸ εἶπεν ὁ κοντοσταύλης τῆς Κύπρου. Καὶ ἐπήρασιν καὶ ἕναν Κατελάνον, ὀνόματι Καρσερὰ(1) Σουὰρ, καὶ ἕναν πτωχὸν μαργαζάνην ὀνόματι Κολὴν καὶ ἐγρίκαν τὴν γλῶσσαν ἀράπικα. Τἄπισα ἐστράφησαν ὀπίσω καὶ ὅσους ηὗραν ἀποσταμένους ἐσκοτῶσάν τους, καὶ τοὺς ὀμπρὸς ἐδιαβάσαν τους εἰς τὸ σπαθίν. Τὸ λοιπονὶν εὑρέθην ἕνας Σαρακηνὸς μαμαλοῦκος, καὶ ἕνας παιδίος καβαλλάρης ἔβαλλέν τον δεύτερον εἰς τὴν γῆν, καὶ 'φοβήθην τον καὶ ἔφυγεν.

Τὸ λοιπονὶν τὸν ῥῆγα, ὅσον ἐγρίκησαν καὶ εἶπεν πῶς εἶναι ὁ ῥήγας, ἐπιάσαν τον, διότι πολὺν φουσάτον μετά του δὲν εἶχεν, καὶ ἐπῆράν τον εἰς τὴν Ἀλικήν. Καὶ 'κείνην τὴν ἡμέραν, πρὶν νὰ νυκτώσῃ ἐφέραν τὰ μαντάτα τοῦ γαρδενάλε εἰς τὴν Λευκωσίαν.

Νὰ σᾶς εἰπῶ καὶ ἀπὸ τοὺς λᾶς ἀποῦ ἐσκοτῶσαν εἰς τὸν κάμπον, οἱ ποῖγοι ἦτον κ', ὁποῦ ὁ θεὸς νὰ τοὺς ἀναπαύσῃ. Πρῶτον ἐσκοτῶσαν τὸν πρίντζην τῆς μεγάλης Ἀντιόχειας τὸν ἀδελφὸν τοῦ ῥηγὸς, τὸν σὶρ Φερμοῦν Παπὶ, τὸν Καρᾶς τὲ Μουντολὴφ, τὸν σὶρ Μπερτελεμὲ δὲ Νεβερία, τὸν σὶρ Μαρτὶ Βιλερμπὰ(2), καὶ τὸν σίρε Τζακὲ δὲ Κιβέντες(3) καβαλλάρην τοῦ πρίντζη, καὶ ὀκτὼ καβαλλάριδες Ἀλαμάνους, ὁμοίως καὶ τὸν Τζανὸτ(4) Προβόστου τὸν υἱὸν τοῦ σὶρ Τουμᾶς, καὶ τὸν Τουμασὶν τὲ Λαγριδία τὸν τζηβιτάνον τῆς Σίβουρης, τὸν Τζανὸτ(5) τ' Ἄκρε βαχλιώτην τοῦ ῥηγὸς, [καὶ τὸν μαρίντζαν τοῦ σταύλου τοῦ ῥηγὸς] τὸν Σιστρὸ Γκιλλίον(6) τὸν Γενουβίσον βαχλιώτην τοῦ ῥηγὸς, ὁ κύρης Τουματζέλλη(7) τοῦ Παραδείσου, τὸν Νικολῆν Τζαντιλιὲρ, βαχλιώτης τοῦ ῥηγὸς, τὸν Τζανὸν τὸν υἱὸν τοῦ Τορία τοῦ Καστρισίου, καὶ τὸν Τζανὸν τὲ 'Ραμεφόρτ, τὸν υἱὸν τοῦ Ἀμαρὶ Γκαλλιὰρτ καντζηλιέρης τοῦ ῥηγὸς, τὸν Χαργιοῦν(8) Σκαραμᾶς ἄνθρωπος τῶν ἁρμάτων καὶ Γενουβίσος τὸ γένος, τὸν Νικολὴν τ'

1) Καὶ 'γρικῶντα οἱ Σαρακηνοὶ πῶς ἦτον ὁ ῥήγας, ἐπέσαν καὶ ἐπιάσαν τον, καὶ συντροφιὰν δὲν εἶχεν νὰ τὸν ἀγιτιάσῃ· καὶ ἐπιάσαν καὶ τὸν Καρτζερά. — 2) Βηλέρπα. — 3) ντὲ Νεβέντες. — 4) Τζὰν τόν. — 5) Τζανόν. — 6) Γκρίλλην. — 7) καὶ τὸν Ματζελλῆν. — 8) Χαρίουν.

Ἄκρες ἄνθρωπος τῶν ἁρμάτων. Καὶ ἀπὸ τὸ κοινὸν τοῦ λαοῦ, τοὐτέστιν ποπλάνους, τὸν σὶρ Τεμὲ τὸν Μακτασίπην, τὸν Νικόλην τὸν Πριμικύρην τὸν μυροψίον, τὸν Τζορτζοῦν τὸν Τζαγγάρην, τὸν μάστρε Πραχίμην πραμματευτὴς, τὸν Ἀντώνην τὸν Τζαγγάρην, Σαρακηνὸς βαπτισμένος, τὸν σιργέντην τὸν Ἀμιραλλίον, τὸν Σάλαχαν, τὸν Φακελάτον, τὸν Νικόλαν τὸν μάγειρον, τὸν ἀδελφὸν τοῦ Γιάννη, καὶ πολλοὺς ἄλλους Συργιάνους, Ἀρμένιδες, ἐλεύθερους καὶ ξενικοὺς, καὶ πολλοὺς Μοραΐταις· καὶ λουσιέριδες, τὸν Νικολὴν Γκαλιάρδον, τὸν Τζορτζὴν τὸν σκοινοπλόκον μονόφθαλμον, τὸν Νικολὸν Σαφήγη μαργαζάνην, καὶ τὸν Τουμασὴν τὸν Πουστροῦν τὸν ῥάφτην, καὶ λουσιέριδες.

Ἀκομὴ νὰ σᾶς δείξω τίντα(1) δύναμιν εἶχεν ὁ ῥήγας τῆς θαλάσσου, καὶ δὲν ἐφτάσαν εἰς τὴν Λεμεσὸν εἰς τὸν πρεπάμενον καιρόν· κάτεργα ῥηγάτικα ζ', β' τῆς Ῥόδου, β' Κατελάνικα, τὸ ἕναν τοῦ σὶρ Ἐμπαλὸ(2) καὶ τὸ ἕτερον τοῦ σὶρ Τζουάνη Φλεντζὲρ(3), καὶ τὸ ἕτερον τοῦ φρὲ Ῥεκάντου, καὶ μία γαλιάτζα τοῦ Ματαίου Κόστα τοῦ Κουτζουμούττα, καὶ γ'(4) καραβία, τοὐτέστιν τὸ ἕναν τοῦ σὶρ Τζόρτζε τὲ Καμπερὲν, τὸ β' τοῦ Κοτζιλίου, τὸ γ' τοῦ Φρὰ Πριγόμαν, τὸ δ' τοῦ Καρσεμίαν Τοναμὰτ, καὶ ἕναν ῥηγάτικον, καὶ δύο μικραῖς. Καὶ ἂν εἶχαν ἀναφάνειν προτήτερα ἀπάνω τοὺς Σαρακηνοὺς(5), δὲν ἐγινίσκετον τὸ κακὸν καὶ ἡ ζημία ἀπού 'γίνην. Ἀμμὲ, ἀφὸν ἐπῆραν τὸν ῥῆγα, ἀναφάναν εἰς τὴν Ἀλικὴν, καὶ θωρῶντά τα οἱ Σαρακηνοὶ ἐφοβήθησαν· καὶ ἐποῖκαν τὸν ῥῆγα οἱ Σαρακηνοὶ καὶ ἐγραψέν τους χαρτὶν νὰ στραφοῦσιν, καὶ ἠδειλιάσαν καὶ ἐστράφησαν, καὶ ἐπῆραν τὸ μηνίον(6) τοῦ ῥηγὸς ἄδικα.

Καὶ ἄνταν ἔμαθεν ὁ κὺρης ὁ γαρδενάλης(7) τὰ κακὰ μαντάτα, παραῦτα τὴν νύκταν ἐσήκωσεν ἀπὸ(8) τὰ ῥηγάτικα πράγματα ὅσα ἐμπόρησεν μὲ τὸν Σηνεστιὲλ Σπινόλα καὶ ἔπεψέν τα εἰς τὴν Κερηνείαν, καὶ ἔβαλεν βλεπατόρους εἰς ταῖς πόρταις τῆς χώρας, μηδὲν ἀναφανοῦσιν(9) οἱ Σαρακηνοί·

1) Ἴντα. — 2) Ἐμπαλήν. — 3) Φλετζέρ. — 4) ζ'. — 5) Καὶ ἂν ἐφτάσαν τοῦτα. — 6) μηνιόν. — 7) Καὶ μανθάνοντα ὁ γαρδηνάλης εἰς τὴν χώραν. — 8) οὖλα. — 9) μὲν ἀναφανοῦν.

καὶ καλὰ αὐγὴν ἐπῆρεν τὸν πρίντζην τῆς Ἀντιοχείας τὸν υἱὸν τοῦ ῥηγὸς τὸν Ἰωάννην(1), καὶ τὴν ἀδελφήν του τὴν κυρὰν τὴν Ἄνναν, καὶ τὴν κυρὰν τὴν Ἀννὲς τὴν ἀδελφήν του, ὁ γαρδεναλης καὶ ὅσους ἠμπόρησεν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Κερηνείαν.

Οἱ Σαρακηνοὶ ἐπῆραν τὸν ῥῆγα καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Ἀλικήν· καὶ ἀνάφανεν ἡ ἀρμάδα τοῦ ῥηγὸς, καὶ ὀμπρὸς(2) δύο καραβία πηληγρίνικα ὅπου πήγαιναν νὰ προσκυνήσουν, καὶ ἀρχέψαν νὰ συντυχάνουν ποῖον ξύλον νὰ πάγῃ ὀμπρός· καὶ οἱ πτωχοὶ οἱ πηληγρίνοι ἐποῖκαν ἄρμενα καὶ ἔδωκαν μέσον τοὺς Σαρακηνοὺς(3), καὶ τινὰς ἄλλος δὲν τοὺς ἀκλούθησεν· καὶ ἐπιάσαν τους οἱ Σαρακηνοὶ, καὶ τοὺς μὲν ἐσκοτῶσαν, τοὺς δὲ ἐπῆραν σιδερωμένους. Καὶ διὰ ὁρισμὸν τοῦ ῥηγὸς, ὡς γοῖον σᾶς τὸ εἴπουν, ἐστράφησαν.

Οἱ Σαρακηνοὶ [ἦρταν] καὶ ἐκουρσεῦσαν τὸ νησὶν καὶ ἀνθρώπους, καὶ κτηνὰ καὶ πράμματα, καὶ ἐπῆραν εἰς τὰ ξύλα. Τὰ κάτεργα τὰ ῥηγάτικα ἐστράφησαν εἰς τὴν Κερηνείαν.

Τὰ σημαδία δὲν λαλοῦν ψέματα, διατὶ ἐκεῖνοι ἀποῦ τὰ δοκιμάζουν ἀγρωνίζουν πῶς εἶναι ἀληθεία· οἱ σκύλλοι ἐγουριάζαν ἀπὸ καιροῦ, οἱ κωρῶναις ἐγουργιάζαν, ἡ κουκουφάδες εἰς τὴν αὐλὴν καὶ εἰς τὰ τειχόκαστρα ἐγουργιάζαν, ὥς που καὶ ἐπῆραν τὸν ῥῆγα. Ὁμοίως τὴν αὐτὴν κυριακὴν ἐγίνετον μία καταχνία, ὅτι πάντες ἐχάθην ὁ κόσμος.

Καὶ οἱ Σαρακηνοὶ ἐβγάλαν τοὺς πηληγρίνους εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐκρατοῦσάν τους ἀπῶδε καὶ ἀπεκεῖ, καὶ ἀκτυποῦσάν τους μὲ ταῖς βιζάκαις ὀμπρὸς τοῦ ῥηγὸς, ὥς που καὶ ἐσκοτῶσάν τους ὅλους· καὶ τοῦτον ἐποῖκάν το διὰ νὰ πάρουν ἀπλαζίριν ὅλην τὴν δευτέραν.

Τότες ἦρτεν τὸ φουσάτον διὰ νὰ ἔρτῃ εἰς τὴν Λευκωσίαν, καὶ ἐδώκασιν τοῦ ῥηγὸς εἰς τὰ κάτεργα. Καὶ ὡς γοῖον ἔρκουνταν ἀπὸ τὴν Ποταμίαν ἐκάψαν τὸ ἀπλίκιν τῆς Ποταμίας καὶ ὅλον τὸ χωργίον· καὶ ὅνταν ἦρταν εἰς τὴν Ἁγίαν Μαρίναν τοῦ Κόννου(4), δὲν ἐτορμίσαν νὰ ἰμποῦν ἔσω εἰς

1) Τζουάνην. — 2) καὶ πρὶν νὰ ἀναφάνῃ ἡ ἀρμάδα ἀποῦ σᾶς ἐξηγήθηκα προτήτερα. — 3) τῶν ξυλῶν τοὺς Σαρακηνούς. — 4) τῆς κάτω πόρτας.

τὴν Λευκωσίαν, θωρῶντά την τόσον μεγάλην. Ἐφοβήθησαν οἱ Βενετίκοι, ὀνοματίαις μυρίων καὶ οὗλοι ἐπῆγαν εἰς τὴν Κερηνείαν. Καὶ [ὁ γαρδενάλης πηγαίνοντα εἰς τὴν Κερηνείαν] ἀφῆκεν κουβερνούρην τὸν Στάθην Πουρελλὴ(1), καὶ ἐπῆγαν οἱ Βενετίκοι καὶ ἄλλοι πολλοὶ καλὰ ᾳ΄ ψυχαῖς εἰς τὸ ἀπλίκιν τοῦ παλίου μὲ τὸ ἀσημοχρούσαφόν τους· τὸ ποῖον(2) ἀπλίκιν ἦτον τοῦ μαριτζᾶ τῆς Κύπρου· καὶ τοῦτον ἐπῆγαν μὲ θάρρος, διατὶ οἱ Σαρακηνοὶ εἶχαν ἀγάπην μὲ τοὺς Βενετίκους· ἀμμὲ — οὐὰ, τὸ 'μάτιν τὸ ψιλὸν τὸ καταπιάσει ὁ κάτος!

Θεωρῶντα οἱ Βενετίκοι πῶς ἦρταν οἱ Σαρακηνοὶ εἰς τὴν Λευκωσίαν καὶ δὲν ἐτορμοῦσαν(3) νὰ 'μποῦν ἔσω εἰς τὴν χώραν, ἐπῆγεν ὁ σὶρ Γιουσὲφ 'Αουτὰτ(4) καὶ ὁ ἀδελφός του ὁ σὶρ Πέχνας, καὶ ὁ σὶρ 'Αμποῦς 'Αουτὰτ καὶ ὁ σὶρ Χίμης, καὶ οὗλα τ' ἀδελφία, καὶ ὁ σὶρ Πατὶ Γουνέμε, [καὶ ἐξέραν τὴν γλῶσσαν,] καὶ ἄψα λαμπάδες καὶ ἐπροσδέκτησάν τους, καὶ ἐδῶκάν τους καρδίαν καὶ ἐμπῆκαν(5) εἰς τὴν θαυμαστὴν Λευκωσίαν. Τότες ἔρχουνταν καὶ ἐζητοῦσαν ἐφφίκια, ὁ μισὲρ Τζουὰν Φλάτρος [καὶ ἐγίνην] γραμματικὸς τοὺς λογαριασμοὺς τῶν ἐμπαλίων, καὶ ἔδειξέν τους καὶ τὰ 'σοδία(6) τῆς ῥηγάδας. Καὶ τότες ἐδιαλαλῆσαν πᾶσα ἄνθρωπος νὰ ἔρτῃ ἔσω του νὰ πολομᾷ ταῖς δουλιαῖς του· ἄλλους ἐδώκασιν σαγίτταις σημάδιν, νὰ μὲν ἔχουν φόβον· καὶ ὅλα ἦσαν ψέματα(7). Τότες ἐφθόνησεν ὁ Μανόλης ὁ 'Ασκᾶς καὶ εἶπεν τοὺς Σαρακηνοὺς καὶ ἐγράψαν χαρτὶν καὶ ἐπέψαν το τοῦ Στασὶ(8) τοῦ Γούλου, ὑπὸ χειρὸς τοῦ σὶρ Πατὶν (Γο)νέμε, καὶ ἐκομπῶσάν τον καὶ ἦλθεν ἀπὸ τὸν ἅγιον Νούφρην ἀπὸ τ' ἀμπελία του, καὶ ἦρτεν διὰ νὰ δείξῃ τὰ 'σοδία(9) τῆς ῥηγάδας, καὶ διὰ νὰ τὸν ποίσουν πράκτορον(10). Καὶ τὸ νὰ ἰδῇ ἡ ἀρμάδα τοὺς Σαρακηνοὺς, τὸ πῶς ἦλθαν τὰ ξύλα τοῦ ῥηγὸς ἀφὸν τὰ ἀπολογιάσαν, ἀπὸ τὸν φόβον τους ἐμηνύσαν τοῦ φουσάτου

1) Πουρνέλλην. — 2) πολλοὶ τῆς Λευκωσίας κοντὰ χίλιαις ψυχαῖς εἰς τὸ σπίτιν τοῦ παλίου ὅσον ἐμάθαν καὶ ἀναφάναν οἱ Σαρακηνοὶ εἰς τὴν Λευκωσίαν, καὶ ἐπῆραν καὶ τὸ ἀσημοχρούσαφόν τους καὶ ταῖς γεναῖκές τους καὶ τὰ παιδιά τους· τὸ πγοιόν. — 3) εἰς τὴν Ἁγίαν Μαρίναν καὶ ἐφοβοῦνταν. — 4) Ἀουτέτ. — 5) ἐμπάσαν τους. 6) 'σόδια. — 7) κομπώματα. — 8) Στάση. — 9) τοὺς ἐσόδους. — 10) πράκτορα.

νὰ στραφοῦν μοναῦτα· καὶ διὰ τοῦτον ἐγλύτωσεν ἡ Λευκωσία καὶ δὲν τὴν ἐκάψαν. Τότες ἐπῆγαν εἰς τὸ σπίτιν τοῦ παλίου, καὶ ηὗραν ὅτοσαις ψυχαῖς καὶ τόσον λογάριν, ὅτι ἐχορτάσαν καὶ ἐκουρσέψαν τα· καὶ ἐβάλαν λαμπρὸν εἰς τὴν πανθαύμαστην αὐλὴν τοῦ ῥηγὸς, καὶ ὀπίσω τοῦ φούντικος· [νοῦς ἀνθρώπου δὲν εἶναι νὰ 'πῇ τινὰς τὴν μεγαλότητάν του καὶ τὴν ὠμορφίαν του· 'δέτε ἂν ἦτον μέγας· καὶ εἶχεν μέσα δ' ἐκκλησίαις διὰ τοὺς δουλευτάδες καὶ λαὸν τὸν εἶχεν.] Καὶ ἐπῆράν τα καὶ ἐπήγασιν.

Καὶ τὴν παρασκευὴν ἐκατακουρσεῦσαν τὰ σπιτία, καὶ τοὺς ναοὺς τοῦ θεοῦ καὶ μοναστηρία, καὶ ἐπῆραν πολὺν βίον καὶ τοὺς χριστιανοὺς, καὶ ἐκουρσεῦσαν τὸν Σταυρὸν τὸν Μέγαν· καὶ τὸ λαμπρὸν ἔθελεν ποίσειν μεγάλην ζημίαν, ἀμμὲ ὁ Χάννας ὁ Δαμασκηνὸς καὶ ἡ κυρὰ ἡ Πέλλα ἡ Μουχρουτήνα δ' ἡμέραις καὶ ἐσβύσαν τα. Καὶ τὴ νύκτα ἐπῆραν τοὺς χριστιανοὺς καὶ βίος, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ ἀνάθεμαν.

Καὶ ἄνταν ἐπῆγεν τὸ παράνομον φουσάτον, ἐσηκώθησαν τὰ σπιτία τοὺς λᾶς, καὶ ἐποῖκαν κούρση καὶ φόνους πολλούς· ὁμοίως ἕνας σορδάτος τοῦ ῥηγὸς ὀνόματι Σφόρτζα, ἐκούρτζεψεν ἔσω ὅσον ἔσωνεν, καὶ ἔθελε νὰ κρατήσῃ τὴν ἀφεντίαν μὲ τοὺς Σπανιόλιδες εἰς τὴν Πάφον. Ἔβαλαν οἱ χωργιάταις καπετάνον εἰς τὴν Λεύκαν, ἄλλον καπετάνον εἰς τὴν Λεμεσὸν, ἄλλον εἰς τὴν 'Ορεινὴν, καὶ εἰς τὴν Περιστερόναν ἄλλον, καὶ εἰς τοῦ Μορφου καπετάνον, καὶ εἰς τὸ Λευκόνικον ῥήγαν 'Αλέξην(1), καὶ ὅλοι οἱ χωργιάταις ἐδόθησαν εἰς τὴν ὑπόταξίν του· καὶ ἀνοῖξαν ταῖς ἀποθήκαις(2) καὶ ἐκουβαλοῦσαν τὰ κρασία τοὺς καλοπίχερους, ἕτεροι ἐπαῖρναν τὸ ψουμὶν ἀπὸ τ' ἁλώνια, ἄλλοι τὰ ζαχάριτα καὶ τὰ προδέλοιπα πράμματα τοὺς καλοὺς λᾶς. 'Ομοίως ἕνας 'Αρμένης καβαλλάρης ἔπαιρνεν τὴν γεναῖκάν του νὰ πάγῃ εἰς τὴν Πάφον, καὶ εἰς τὸ καπετανίκιν τῆς Λεύκας ἐδυναστέψαν τὴν γυναῖκάν του, καὶ κεῖνον ἐσκοτῶσάν τον. 'Ο πίσκοπος ὁ λατῖνος ὁ φρὲ Σαλαμοὺς ἐπήγαινεν πρὸς τὴν 'Αμμόχουστον, καὶ ἐπίασέν τον τὸ φουσάτον τοῦ ῥὲ 'Αλέξη, καὶ ἐκουρσεῦσάν τον καὶ ἐδέραν τον, καὶ ἐποῖκάν

1) ἐποῖκαν ἕναν ῥέ. — 2) τὰ ὀργιά.

του πολλὴν μεγάλην ἀντροπὴν, καὶ ἐσκαπίασεν ἀπὸ τὸν θάνατον. Καὶ πολλὰ κακὰ ἐποίκασιν, καὶ ὁ θεὸς δὲν τὰ βάσταξεν.

Γρικῶντα ὁ γαρδηνάλης ταῖς ἀπιστίαις καὶ κα(κὰ) τὰ ἐπολομοῦσαν οἱ λύκοι (1) καὶ χωργιάταις, ὠρδινίασεν κουβερνούρην τὸν σὶρ Πατὶ τὲ Νόρες τὸν μαριτζᾶν τῶν Ἱεροσολύμων, καὶ τὸν σὶρ Χαρρὴν τὲ Ζηπλὲτ, τὸν Περρὴν Μαχαιρᾶ τὸν βαχλιώτην τοῦ ῥηγὸς, μὲ φουσάτον καὶ ἦλθαν καὶ ἐπιάσαν τὴν Λευκωσία, καὶ ἐδιαλάλησε, πᾶσα ἄνθρωπος νὰ κάτζῃ φρόνιμα καὶ νὰ πολομοῦν ταῖς δουλιαῖς τους, ὡς γοῖον ἦσαν μαθημένοι, καὶ τινὰς μηδὲν τερμίσῃ νὰ ποίσῃ καμμίαν ἀγανάκτησιν, ἀπάνω εἰς τὸ κορμίν του (2). Καὶ ὠρδινίασεν τὸν φρὲ Ἄγγελον τοῦ Σπιταλίου, ὅπου ἦτον εἰς τὴν Πάφον ἐμπαλῆς, νὰ πάγῃ νὰ χαλάσῃ τὰ καπετανίκια τοὺς χωργιάταις μὲ τὸν Ἀντωνίε (3) Ταμιλᾶ· καὶ ἐπῆγαν καὶ ηὗραν τοὺς καπετάνους τοῦ Μόρφου καὶ τῆς Λεύκας (4), καὶ τοὺς μὲν (5) ἐφουρκίσαν, τοὺς δὲ ἐκόψαν ταῖς μούτταις τους (6), καὶ ἄλλοι ἐφύγαν· καὶ ἔπαψεν κακοσύνην (7) τοὺς καταραμένους χωργιάταις. Καὶ ὁ σὶρ Χαρρὴν τὲ Ζηπλὲτ μὲ τὸν Περρὴν Μαχαιρᾶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Λεμεσὸν, καὶ ἐποίκασιν κρίσες ὡς καὶ εἰς τοῦ Μόρφου, καὶ ἐτερεπιάσαν (8) τὸν ῥὲ Ἀλέξην καὶ ἐφέραν τον εἰς τὴν Λευκωσίαν καὶ ἐκρεμμάσαν τον εἰς τὴν φούρκαν τῇ δευτέρᾳ εἰς τὰς ιβ' μαγίου ᾳυκζ' Χριστοῦ.

Καὶ τῇ κυριακῇ, κγ' νοεμβρίου ᾳυκς' Χριστοῦ ἦρτεν ὁ βαχλιώτης τοῦ Πάπα καὶ ἔφερεν τὸ [σ]κιάδιν τοῦ γαρδενάλη καὶ ταῖς βούλλαις διὰ νὰ ὀρδινιάσουν τὸν πρῶτον νοτάρην (9) γαρδενάλην· καὶ τὴν κυριακὴν εἰς τὰς λ' νοεμβρίου ἐφέραν τὸν πρῶτον νοτάρην συντροφιασμένον [μὲ πολλοὺς καβαλλάριδες καὶ ἐπῆράν τον] εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν· ὁ κύρης Οὖγκε τὲ Λουζουνίας ἦτον πρωτοαποστολάριος, ἔτι ὑποψήφιος, ὕστερον (10) πρωτονοτάριος,

1) κλέφταις. — 2) κόμμαν κεφαλῆς. — 3) Ἀντώνην. — 4) εἰς τοῦ M. καὶ εἰς τὴν Λεύκαν καὶ ἕτερους. — 5) καὶ μερτικόν. — 6) των. — 7) εἰς τοῦτον τὸν μόδον ἔπαψεν ἡ κακωσύνη. — 8) ἐπιάσαν. — 9) πρωτωνοτάρην. — 10) πρῶτα ἀποστολὲς, τἄπισα ὑπ. τἄπισα.

τἄπισα εὐαγγελιστής· καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐποϊκάν τον γαρδεναλην διάκον(1) τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου, καὶ ἐβάλαν του τὴν κάππαν τὴν σχαρλάτην(2) καὶ τὸ σκιάδιν, κατὰ τὸ δηλούμενον εἰς τὰ προβιλίζια τοῦ Πάπα.

Καὶ τὴν κυριακὴν εἰς τὰς κγ'(3) νοεμβρίου αὐτῆς ἐχρονίας ἦλθεν ὁ καλὸς Σουάρε(4) ἀπὸ τὸν ῥῆγα εἰς τὴν Κύπρον. Τἄπισα ἦλθεν ὁ φρὲ Ἄγγελος τοῦ Σαντομένικου ἀπὸ τὴν Ῥόδον, καὶ ὁ γαρδεναλης ἔδωκέν του ἀποκάμισα, βρακία καὶ ἕτερα ῥοῦχα νὰ 'πάρῃ τοῦ ῥηγὸς εἰς τὸ Κάριος. Τἄπισα ἔπεψεν τὸν σὶρ Ἐστιένε(5) Σπινόλα καὶ τὸν Τζάνους(6) τὲ Μουντὸλφ καὶ τὸν Ῥιτζὰτ(7) Καμιοῦς, καὶ τὸν Φρατζέσκον Σπίνολα μαντατοφόρους εἰς τὸν σουλτάνον, ἀπάνω εἰς τὴν γαλιάτζαν τοῦ Ματαίου Κόστα· τἄπισα ἐστράφη ὁ σὶρ Ἐστιένε(8) Σπινόλας μὲ χαρτία, καὶ ἐδιαβάσαν τα καὶ ἔδωκάν του ἀντίλογον, ὅτι ἦλθαν μὲ ξύλον Σαρακηνικόν. Ὁ γαρδεναλης ἔπεψεν τὸν Καρσεραὰν Σουαρὲ(9) ἀπάνω εἰς τὸ κάτεργον τοῦ ῥηγὸς, καὶ ἔπεψεν τὸν κύρῃν τοῦ Βεροντίου καὶ τὸν σίρε Ματαῖον Ῥάμες, καὶ τὸν σίρε Τομεσίον Δαμπαλίουν(10), τὸν Περρῆν Μπελεστρὶν(11) καὶ τὸν Τζὰκ δὰ Μπελονία(12), καὶ τὸν μάστρε Τουμασὶ Πίπη, καὶ τὸν σὶρ Κόλε Δελαπριντζέσε(13) τὸν πρωτοψάλτην τῆς ἁγίας Σοφίας, καὶ τὸν Γεώργιον τοῦ Κορόμηλου τὸν μάγειρόν του, καὶ ἀκομὴ ὁ γαρδεναλης ἔστειλεν τοῦ ῥηγὸς ἀπάνω εἰς τὴν γαλιάτζαν τοῦ Ματαίου σὶρ Κοὲτ(14), καθὼς ἄνωθεν δηλοῖ, τὸν σὶρ Ἐστιένε Σπινόλα, τὸν Φερὲτ τὸν τζουτζουμάνον(15) τοῦ σουλτάνου, τὸν Πελιγὲρ Φικερέλλο, τὸν Φρασὲ Σπινοὴλ, καὶ τὸν Ἀλέξην τὸν Γιακούπην τὸν βαχλιώτην τοῦ ῥηγός.

Καὶ τὴν δευτέραν ἐφέραν μαντάτον πῶς ὁ ῥήγας ἀνέφανεν εἰς τὴν Πάφον εἰς ταῖς ιβ' μαγίου ᾳυκζ' Χριστοῦ· καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐφουρκίσαν τὸν ῥὲ Ἀλέξην, καθὼς ἄνωθεν δηλοῖ, ὁ ποῖος ἦτον ἀγελάρχης(16) τοῦ ἐφικίου

1) διάκονον. — 2) σκαρλάτην. — 3) κβ'. — 4) Σουάρα. — 5) σὶρ Νεστόλε. — 6) Τζανούς. — 7) Ῥιτζᾶς. — 8) Ἐστιέ. — 9) ὁ ἀμιραλῆς ἔπ. τὸν Καρτζεραὰν Σουάρ. — 10) Δομένικον Δαμπαλίους. — 11) Πιληστρῆν. — 12) Τζάκον τὰ Πελόνια. — 13) Νικόλου Τελαμπριτζέσε. — 14) Κώσταν. — 15) Φρερὲς τὸν τζουρτζουμάνον. — 16) ἀελάρχης.

τῆς τζάμπρας τοῦ ῥηγὸς, πάροικος ἀπαὶ τὸ χωργίον τῆς Κατωμηλίας(1). Καὶ τὴν τρίτην, εἰς τὰς ιγ' μαγίου, ἦλθεν ὁ Τζένιος τὲ Μουντολήφ. Καὶ τὴν τετράδην, εἰς τὰς ιδ' μαγίου ἐπῆγεν ὁ γαρδενάλης εἰς τὴν Κερηνείαν νὰ ἐγδέχεται τὸν ῥῆγα, καὶ ἦτον μεσοπεντήκοστον, καὶ τὴν νύκταν ἐποίκασιν μεγάλην λυχναπίαν(2) εἰς τὴν Κερηνείαν· [καὶ] τὸ μεσανυκτικὸν ἀναφάναν τὰ ἄρμενα.

[Καὶ εἰς ταῖς ιε' μαγιοῦ τὸ γιόμαν ἦλθαν δύο κάτεργα ῥηάτικα καὶ ἕναν Ῥοδίτικον καὶ δύο νάβαις μὲ τοὺς σκλάβους, καὶ ἀπέζευσεν ὁ ῥήγας εἰς τὸ γειοφύριν τὸ ξυλένον τὸ 'ποῖκεν ὁ γαρδενάλης εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκεῖ ἐχαιρέτησεν ὁ ῥήγας τὸν ἀδελφόν του τὸν γαρδενάλην καὶ τὸν υἱὸν του τὸν Τζουάνην· καὶ εἰς ταῖς ιη' μαγίου τὸ γιόμαν ἐνέβην ὁ ῥήγας εἰς τὴν Λευκωσίαν, καὶ ἐποῖκαν λιτανείαις καὶ ἐμπάσαν τον, ὁμοίως καὶ οἱ Ἑβραῖοι· καὶ ἐπῆγεν ὁ λαὸς ὅλος εἰς τὴν ἁγίαν Παρασκευὴν καὶ ἐμπάσαν τον. Καὶ ὁ ῥήγας ἐποῖκεν συμπαμμὸν μὲ τοὺς Σαρακηνοὺς καὶ ἔφερεν πολλοὺς σκλάβους ἀπὸ τὸ Κάργιος καὶ ἀπὸ τὴν Ἀλεξάντραν, τοὺς ποιοὺς ἐδῶκαν ἐκεῖ οἱ χριστιανοὶ πολλὰ ψυχικὰ, καὶ ἐπῆραν καὶ πολλοὺς εἰς τὴν Μπαρπαρίαν, ἄλλους εἰς τὴν Ἀλλάγιαν, ἄλλους εἰς τὴν Τουρκίαν.

Θάνατος τοῦ ῥὲ Τζένιου.

Καὶ εἰς ταῖς ι' ἰουνίου ᾳυλβ' ἔπεσεν ὁ ῥήγας εἰς μεγάλην ἀρρωστίαν καὶ ἐπιάστην, καὶ ἐποῖκεν ὁ θεὸς τὸ θέλημάν του ἀπαὶ τὸν καλὸν μας ἀφέντην τὸν ῥὲ Τζένιον, ὁπγοιὸς, ἀφὸν τὸν ἐπῆραν, πγειὸν δὲν ἐγέλασεν ἀπὸ τὴν πικρίαν του· ὁπγοιὸς ἐποῖκεν ἕναν χρόνον εἰς τὸ κρεββάτιν πιασμένος χέρια καὶ πόδια, καὶ ἐλαλοῦσαν πῶς τὸν ἐφαρμακέψαν οἱ Σαρακηνοί. Ἔκτισεν πολλὰ ἁπλίκια, ἐτέλειωσεν τὸ καστέλλιν καὶ τὰ σπίτια διὰ νὰ κάθεται, διατὶ ἡ αὐλὴ ἐκάην· ὁπγοιὸς ἦτον σοφὸς, δυνατὸς καὶ ἔμμορφος ἄνθρωπος καὶ καλός· καὶ ἀφὸν ἐπέθανεν ἡ γεναῖκά του, ἄλλην

1) τὴν Κάτω Μηλειάν. — 2) ὥρισεν ὁ γαρδενάλης καὶ τὴν νύκτα ἐποῖκαν μεγάλαις παρακάλεσες.

δὲν ἀγρώνισεν. Καὶ ἡ βουλή του δὲν ἀφῆκεν νὰ ποίσῃ τῆς ὄρεξείς του καὶ ἐξηλόναν τον· καὶ ἐβάλαν πολλὰ δανεικὰ, καὶ ἐψηφίσαν τὸ ἐδικόν του εἰς ἀσῆμιν καὶ χρουσάφιν, πέτραις, τζουέλλια, καὶ ἔξαζεν διακόσιαις χιλιάδες ὀνομίσματα, διότι οἱ Σαρακηνοὶ τὸ νησὶν αἰχμαλωτεῦσάν το, καὶ εὑρέθησάν του καὶ δύο χιλιάδες δουκάτα χρυσᾶ καὶ ἐπῆράν τα καὶ ἀγοράσαν τζαμιλόττια διὰ τὴν πάγαν τοῦ σουλτάνου.

Καὶ πρὶν νἀβγῇ ἡ φωνὴ καὶ ἐπαράδωκεν, ἐμπῆκαν ὅλοι οἱ ἀφένταις καὶ ἐποῖκαν ὅρκον τοῦ υἱοῦ του τοῦ ῥὲ Τζουάνη διὰ νὰ τὸν βλεπίσουν ὡς γοῖον ἀφέντην τους· καὶ τἄπισα ἐποῖκαν διαλαλημὸν καὶ ἐκηρύξαν τὸν θάνατον τοῦ Τζένιου· καὶ μοναῦτα ἐβάλαν φωνήν· Βίβα ῥὲ Τζουάνη.

Καὶ τῇ λ' ἰουνίου ἐθάψαν τὸν καλὸν ῥὲ Τζένιον εἰς τὸν Σὰν Τομένικον, καὶ ἐδῶκαν τοὺς κάτωθεν καβαλλάριδες ἐφφίκια, καὶ ἐβάλαν τοῦ ῥηγὸς συνβουλατόρους, τὸν σὶρ Πιὲρ Τελουζουνίαν τὸν θεῖόν του τὸν κούντην τῆς Τρίπολης καὶ κοντοσταύλης τῆς Κύπρου καὶ ἐκουβέρνιαζεν τὸ ῥηγάτον· καὶ ἐποῖκεν τὸν σὶρ Φιλίππουν Τελουζουνίαν τὸν πορνικὸν τοῦ αὐτοῦ κούντη μαρίτζαν τῆς Ἀρμενίας, καὶ τὸν σὲρ Καρτζερὰ Σουὰρ ἀμιραλῆν τῆς Κύπρου καὶ ἀφέντην Καισαρείας, καὶ τὸν σὶρ Τζὰ Τεκαφρὰ μαριτζὰν τῆς Κύπρου καὶ πράκτοραν, καὶ τὸν σὶρ Τζὰκ Τεφλουρὶ ἀδετούρην τῆς Κύπρου, καὶ τὸν σὶρ Ὀγκὲ Σουτὰν τζαμπερλάνον τῆς Κύπρου, καὶ τὸν μισὲρ Γιάκουμον Γούρρην νομοκριτὴν τὸν υἱὸν τοῦ σὶρ Νικὸλ Γούρρη, τὸν σὶρ Πιὲρ Πιλιστρῆν τουρκοπουλιέρην τῆς Κύπρου, καὶ τὸν σὶρ Ἔκτορ Δαμπαλίον νομοκριτὴν τοῦ συγκρίτου, καὶ σὶρ Ματέο Ῥάμες ἐποῖκάν τον καβαλλάρην, καὶ τὸν σὶρ Φραντζέσκον Τζαρνέρην νομοδιδάσκαλον, καὶ τὸν σὶρ Τζουὰν Σάλαχαν πουρζέζην καὶ ἐμπαλῆν τοῦ συγκρίτου. Καὶ τὰ ἄνωθεν ἐφφίκια ἔδωκέν τούς τα ὁ ῥὲ Τζουάνης καὶ ἐψήφισέν τους διὰ συμβουλατόρους.

Ὁ σὶρ Μπατὴν Τενόρες ὁ μαρίτζας τῆς Κύπρου εὑρίσκετον εἰς τὴν Πόλιν διὰ νὰ φέρῃ γραφὴν διὰ τὸν πρίντζην τὸν υἱὸν τοῦ Τζένιου· καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Κωνσταντινόπολιν καὶ ἠῦρεν τὴν νύμφην ὁποῦ πῆγεν διὰ νὰ φέρῃ ν' ἁρμαστῇ ὁ ῥὲ Τζουάνης· ἐπέθανεν ἡ κόρη τοῦ βασιλέως ϙυλγ',

ἀπέσωσεν εἰς τὴν Κύπρον ὁ ἄνωθεν μισὲρ Μπατῆς καὶ ἐψηφίσαν τον μὲ τοὺς ἄλλους μ' συμβουλατόρους.

Καὶ τῇ κδ' αὐγούστου αυλγ' Χριστοῦ ἐστέφθην ὁ ῥὲ Τζουὰν Λαζανίας] ὑπὸ χειρὸς τοῦ φρὲ Σαλάμου, ἀπὸ τὸν ὄρδινον τοῦ Σὰν Τομένικου ἐπίσκοπος (1) Ταρτούζας, εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν. Καὶ εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐφύσησεν (2) πολλὴ ἀκρίδα. Καὶ ἀπὸ ἀρχῆς ἰουνίου αυλη' Χριστοῦ, ἦλθεν ἕναν [μέγαν] θανατικὸν εἰς τὴν Λευκωσίαν καὶ εἰς τὰ χωρία καὶ ἐποῖκεν πολὺν θάνατον, καὶ ἀπάντησεν (3) μῆνες ιζ', [καὶ ἐπόθανεν λαὸς πολὺς εἰς ὅλην τὴν Κύπρον].

Καὶ τῇ κυριακῇ τῇ γ' ἰουλίου αυμ' Χριστοῦ ἤρτεν ὁ ῥὲ Τζουάνης μὲ τὴν συμβίαν του τὴν Μεδαία (4) εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν καὶ ἐστέφθησαν, [ἡ πγοιὰ ἦτον ἀπὸ τὴν Φράντζαν]. Καὶ τῇ ιγ' σεπτεβρίου αυμ' Χριστοῦ ἐτελεύτησεν ἡ αὐτὴ ῥήγαινα Μετεγία (5), καὶ ἐθάψαν την εἰς τὸν Σὰν Τομένικον εἰς τὸ κιβοῦριν τῆς πεθερᾶς της.

Καὶ τὴν κυριακὴν τῆς Τυρινῆς, τῇ β' φευρουαρίου αυμα' Χριστοῦ ἦλθεν ἡ κυρὰ ἡ Ἑλένη Παλαιολόγου (6), κόρη τοῦ δεσπότου τοῦ Μορεᾶ (7) εἰς τὸν Ἅγιον Αὐξίβιον (8).

Καὶ τὴν τετράδην εἰς τὰς γ' φεβρουαρίου αυμα' Χριστοῦ ἐπῆγεν ὁ πιούρης (9) τῆς Ἀντιοχείας, ὁ τζανούνης ὁ υἱὸς τῆς Καρβούνας, καὶ ἅρμασεν τὸν ῥῆγα (10) μὲ τὴν αὐτὴν Ἑλένην (11).

[Καὶ ἔχοντα καὶ εἰς τοὺς αυνγ' ἔπηρεν ὁ ἄνομος Τοῦρκος τὴν Πόλιν τῇ κη' Μαΐου, ἐποῖκεν μεγάλην λύπην ἡ ἄνωθεν ῥήγαινα εἰς τὴν Κύπρον· καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Κύπρον πολλοὶ καλοὶ ἄνδρες ἀπὸ τὴν Κωνσταντινόπολιν καὶ πολλοὶ καλογῆροι, καὶ διὰ νὰ τοὺς ἀναπάψῃ ἐπῆρεν τὸν ἅγιον Γεώργιον ἐπονομαζόμενον Μάγκανα, καὶ ἔκτισεν καὶ ἐποῖκέν τους μοναστῆριν, καὶ ἐχάρισεν χωργιὰ καὶ πολλαῖς ῥένταις διὰ νὰ μνημονεύγεται.

1) ἐπισκόπου. — 2) εἶχεν. — 3) ἀπέντησεν. — 4) Μετέα. — 5) Μετέα. — 6) Ἑλένα ἡ Παλαιολόγισσα. — 7) Μορεῶς. — 8) Ἐξίφην. — 9) πγιούρης. — 10) τὸν ἄνωθεν ῥὲ Τζουάνην. — 11) Ἑλέναν Παλαιολόγινα.

Καὶ εἰς τοὺς ᾳυνη' ἐπόθανεν ἡ ἄνωθεν ῥήγαινα Ἑλένα, καὶ ἐθάψαν την εἰς τὸν Σὰν Τομένικον.]

Καὶ τὴν τετράδην εἰς τὰς κδ' ἰουλίου ᾳυνη' Χριστοῦ ἐποῖκεν ὁ θεὸς τὸ θελῆμάν του ἀπὸ τὸν ἀφέντην μας τὸν ῥῆγα τὸν ῥὲ Τζουὰν τὲ Λαζανίαν, ὁ ποῖος ἐγεννήθην ἡμέραν δευτέραν, ὁ ποῖος ἐπόθανεν τὴν δευτέραν τὸ δεῖλις, καὶ ἐθάψαν τον εἰς τὸν Σὰν Τομένικον. Ὁμοίως ἐπόθανεν(1) εἰς τὸ αὐτὸν μοναστῆριν καὶ ἡ κόρη του ἡ Τζαρλόττα ἐκεῖ, ἡ ποία ἦτον χήρα ἀπού τὸν πρίντζην τοῦ λεγομένου Τζουὰν τὲ Κοπρέ· καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐδιαλαλῆσάν την ῥήγαινα κατὰ τὸ συνῆθιν. Καὶ ἐπόθανεν καὶ ἡ μητέρα της ὀμπρότερα τὸν πατέρα της ἡμέραις ο', ἡ ποία νὰ τὴν ἀναπαύσῃ καὶ 'κείνην καὶ 'κεῖνον ὁ θεός(2).

ᾳυνη' Χριστοῦ.

1) καὶ ἐκεῖ ἀπόθανεν. — 2) Ἡ πγοιὰ ῥήγαινα Ἔλενα ἐπέθανεν ὀμπροτήτερα ἡμέραις ἑβδομήκοντα παρὰ τὸ ἄντραν της· καὶ ὁ θεὸς νὰ τοὺς μακαρίσῃ.

APPENDICE.

I.

Éloge de Hugues IV, roi de Chypre, par Nicéphore Grégoras.

Nicéphore Grégoras, ayant quitté Constantinople à cause de ses disputes envenimées avec Grégoire Palamas, employa cinq ans (1345—1351) à visiter la Cilicie ou Petite-Arménie, Chypre, Rhodes, Crète et Négrepont. A Chypre, où il séjourna de préférence pendant longtemps, comme l'hôte de son ami Georges Lapithès, il sut se concilier de nombreuses sympathies dans la population et il en profita pour ses querelles religieuses. A l'époque où l'historien byzantin visita l'île (1350) une ère nouvelle venait d'être inaugurée par le roi Henri II, l'oncle du roi Hugues IV (1). Cette tranquillité et cette prospérité sans exemple dans l'histoire chypriote frappa si vivement l'esprit de Grégoras qu'oubliant ses anciennes rancunes de Grec contre les Latins, il ne fait qu'admirer le gouvernement-modèle de ce roi bon et juste, Hugues IV. Ce roi, en effet, fut le premier qui délivra la population grecque de l'esclavage où elle avait été réduite

1) Voy. M. Rey, *Familles d'Outremer*, p. 70.

par les premiers conquérants(1). Non seulement les serfs chypriotes, appelés *perpyriari*, furent proclamés libres moyennant une rançon d'argent(2), mais aussi des esclaves chrétiens vendus auparavant sur des marchés de Chypre furent délivrés grâce à la pitié de généreux Chrétiens. Suivant Grégoras, ce résultat fut dû surtout à l'éloquence et aux nobles sentiments de son ami Georges Lapithès qui devait sa position au roi Hugues IV(3). Cette renaissance paraît à l'historien byzantin un fait d'une importance capitale. Il recommande aux autres rois d'imiter la justice de Hugues IV; il promet de lui consacrer une partie de son histoire, et il lui adresse des lettres qui sont le plus grand éloge qu'un byzantin ait jamais fait à un prince étranger. Voici ce qu'il écrivait à Guy de Lusignan, héritier présomptif de la couronne d'Arménie et gouverneur de la ville de Serres, alors au service de Byzance(4) : Καὶ μάλιστα πάντων τοῦ τῆς Κύπρου ῥηγὸς ὁποίων καὶ ὅσων τὴν νῆσον ἐκεῖνος ἐνέπλησεν ἀγαθῶν κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ῥηγικῆς τε καὶ ἀρχικῆς ἐξουσίας, καὶ πολιτείαν εὐνομουμένην καὶ στάθμην δικαιοσύνης καὶ συχνὰς ἐλευθερίας αἰχμαλώτων καὶ δεσμίων ἀφέσεις καὶ χρεῶν λύσεις καὶ ἀδικουμένων προστασίας, καὶ ὅσα μεγαλοπρέπειαν αὐθεντικὴν δημιουργεῖ, καὶ ὅσα τὴν νῆσον πέπραχεν ἐνδοξοτέραν, καὶ πρός γε ὅσα ἐπὶ τούτοις συνηθροικὼς ἔγωγε ταῖς ἐμαῖς τῆς ὅλης ῥω-

1) *Description de toute l'île de Chypre,* par R. P. Estienne de Lusignan, Paris 1850, f. 70. — 2) Machéras, p. 84. — 3) Le titre de *Mécènes de son siècle* est donné au roi Hugues IV par Lorédan (*Hist. des rois de Chypre,* Paris 1732, I, p. 382). On sait que c'est à ce prince que Boccace à dédié son ouvrage intitulé *Généalogie des Dieux.* — 4) Ms. grec de Paris, 3040, fol. 185, r°.

μαικῆς ἱστορίας ἐντέθεικα βίβλοις, ὑπόδειγμα κράτιστον τοῖς ἐν ἐξουσίαις εἰς μίμησιν τοῦ βελτίονος ἐφεξῆς.

L'histoire composée par Nicéphore Grégoras n'est pas encore connue entièrement. Parmi les livres qui ont été publiés, le XXVe donne une idée exacte des réformes que le roi Hugues a introduites dans son royaume. Une grande partie de ce livre (§§ 7—11) est consacrée à l'île de Chypre et surtout à Georges Lapithès.

L'éloge du roi Hugues IV a été publié avec une version latine dans la Patrologie grecque de l'abbé Migne (vol. 145, col. 397—404) d'après l'édition donnée à Upsal en 1693, in 4°, par Laurentius Normannus. Le copiste du manuscrit dont s'est servi l'éditeur, ayant mêlé des opuscules de Grégoras et de son élève Théodule Magister, c'est sous ce dernier nom que figure l'éloge du roi Hugues dans la Patrologie grecque. Un autre manuscrit de la même bibliothèque, n° 3040, contient cet éloge dont le véritable auteur est Nicéphore Grégoras. Les rédacteurs du catalogue imprimé (vol. II, p. 600) l'ont attribué maladroitement à Jean d'Héraclée. M. Const. Sathas a démontré récemment(1) que tous les opuscules contenus dans ce dernier manuscrit appartiennent à Grégoras. Nous donnons de nouveau ici cet opuscule, en indiquant en note les différences qui existent entre l'édition de Migne ou plutôt de Laurentius Normannus et le manuscrit de Paris, n° 3040.

1) *Annuaire pour l'encouragement des Études grecques en France,* Paris 1880, p. 220, note.

Εἰς τὸν ῥῆγα τῆς Κύπρου.

Ὑψηλότατε, ἐνδοξότατε, εὐγενέστατε, λαμπρότατε, μέγα ῥὴξ τῆς Κύπρου καὶ Ἱερουσαλὴμ(1), οἱ πλεῖστοι τῶν εἰς τὴν μεγαλόπολιν ταυτηνὶ(2) καταιρόντων, ἐπειδὰν πολλὰς ἀμείψαντες χώρας καὶ πόλεις καὶ νήσους καὶ ἠπείρους, διηγεῖσθαι τὰς ἑαυτῶν περιόδους ἐθέλωσιν οἷς ἂν ἐντυγχάνωσι νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν, καὶ μάλισθ' ὁπόσοι γλῶτταν ἔχουσιν(3) ἀρκοῦσαν ἐκ φύσεως ἐξαγγέλλειν τὰ τῆς διανοίας ἀπόρρητα, βελτίους ἑαυτῶν γίνονται μᾶλλον, ὅταν εἰς τοὺς σοὺς ἐπαίνους ἑαυτοὺς ἀπολύσωσι, καὶ τὰς ἡνίας τῆς γλώττης ἐνδῶσι· κἄπειτα ἐρωτώμενοι πρὸς τῶν ἀκουόντων, πῶς φύσει φιλοθεάμονες ὑπάρχοντες, καὶ πολλοὺς διεληλυθότες τόπους, καὶ πολλῶν ἀνθρώπων ἄστεα καὶ νόον ἐγνωκότες, τὴν τῆς Κύπρου μᾶλλον ὑμνοῦσι πολιτείαν, καὶ τὴν δικαιοσύνην τὴν σὴν, καὶ ὅσα πλουτεῖς ἀγαθὰ, ἐκεῖνο δὴ τὸ τῆς Ἀριστοτελικῆς σοφίας ἀπόφθεγμα μιμησάμενοι ἀποκρίνονται· ὡς γὰρ ἐκεῖνος ἐρωτηθεὶς διατί τοῖς καλοῖς μακρότερον ὁμιλοῦμεν, τυφλοῦ τὸ ἐρώτημα εἶναι ἀπεκρίνατο, οὕτω καὶ οὗτοι παρ' ὁτωνδήποτε ἐρωτώμενοι διατί τοῖς σοῖς ἐγκωμίοις ἐπιπλέον(4) ἐνδιατρίβουσι, καὶ γλυκύτητος γέμον ἡγοῦνται ἐντρύφημα τὰ σὰ διηγήματα, κωφοῦ φασὶν εἶναι τὸ ἐρώτημα. Τῶν γὰρ τοιούτων, ὡς εἴρηται, πολλάκις διηγουμένων τὰ κράτιστα τῶν σῶν ἀγαθῶν, καὶ πάντων ἀκουόντων καὶ θαυμαζόντων, ὅστις ἀνήκοος ἔμεινε, φασὶ, κωφὸς ἂν εἴη πάντως ἐξ αὐτῆς γενέσεως, καὶ τῆς βελτίονος λειπόμενος τῶν αἰσθήσεων· πολλῶν γὰρ πελαγῶν καὶ θαλασσῶν οὐσῶν(5) ὁπόσαι νήσους ἔχουσι μεγίστας τε καὶ ἐλαχίστας, καὶ ὁπόσαι μέσην ἔσχον θέσιν, οὔτ' ἐκ τῆς Ἰνδικῆς, οὔτ' ἐκ τῆς ἔξω τῶν Ἀτλαντίδων, οὔτ' ἐκ τῆς ἐντὸς καὶ ὅσην Ἡράκλειοι στῆλαι ὁρίζουσι, φήμη τις ἡμῖν ἀφίκετο(6) κλέος

1) καὶ Ἱερουσαλὴμ manque dans l'édition de Migne. — 2) ταύτην ms. Par. — 3) ἔχωσιν. Migne. — 4) τοῖς ἐγκωμίοις ἐπιπλέον τοῖς σοῖς. Migne. — 5) οὐσῶν manque dans le ms. de Paris. — 6) ἀφίλετο ms. Par.

ἐπιφερομένη τοιοῦτον, ἡλίκον καὶ οἷον ἡ Κύπρος ἡ σή· οὔθ' ἡ Χρυσῆ λεγομένη Χερρόνησος, οὔθ' ἡ τῶν ἀρκτικῶν τῆς οἰκουμένης προκαθημένη μερῶν Θούλη, οὔτε τῶν Βρεττανικῶν (1) οὐδεμία· ναὶ μὴν οὐδ' ἣν τῶν (2) ὅσοι πρὸς μεσημβρίαν καὶ νότον ἄνεμον οἰκοῦσιν Ἰνδοὶ καὶ Αἰθίοπες, θαυμαστὴ (3) τὸ μέγεθος Ταπροβάνη· ἀλλ' οὐδ' ἡ πλησίον καὶ γείτων τοῖς τῶν Ὑρκανῶν ἔθνεσι Κασπία· οὐδ' ὅση ἐκ Γαδείρων τε καὶ Ἡρακλείων (4) ἀρχομένη στηλῶν ἄνεισι μὲν ἄχρι καὶ ἐς τοὺς ὑπερβορείους ἔγγιστα Σκύθας, περατοῦται δ' ἐς Κύπρον τὴν σήν· ἢ μᾶλλον ἄρχεται μὲν ἐκ Κύπρου, περατοῦται δ' ἐς τὰς Ἡρακλείους στήλας· οὕτω γὰρ δικαιότερόν τε καὶ εὐπρεπέστερον λέγειν· δυοῖν γὰρ ὄντων ἄκρων τῆς ἡμέρου ταύτης καὶ ἡμετέρας θαλάττης, καὶ τοῦ μὲν τῆς περιβοήτου καὶ θαυμασίας προκαθημένης Κύπρου, τοῦ δ' ὑφ' Ἡρακλείων ὁριζομένου στηλῶν, νικᾶν ἔγωγε τίθεμαι τὰ πρεσβεῖα τὴν περὶ Κύπρον ἔχειν θάλασσαν, καὶ αὐτόθεν μᾶλλον ἠργμένην (5) τὴν ὅλην ταύτην λέγειν ὑγρὰν οὐσίαν, ἄχρι καὶ ἐς τὰς Ἡρακλείους κατιέναι καὶ περατοῦσθαι στήλας, ἢ τοὐναντίον. Καὶ τοῦτ' εἶναι τοῖς ἄκροις ἀμφοῖν ἔκ γε τοῦ νῦν ἐφεξῆς κανόνα καὶ νόμον ἔγωγε λέγω, τίθεσθαι δηλαδὴ τὴν ἀρχὴν τῇ καθ' ἡμᾶς ταύτῃ θαλάττῃ (6) ἐκ Κύπρου καὶ μὴ ἐξ Ἡρακλείων στηλῶν· καὶ γὰρ τὴν τὰ πάντα βόσκουσαν ἡλίου φλόγα, τὴν παγκόσμιον (7) φημὶ τῆς ἡμέρας λαμπάδα, ἐκεῖθεν ἀρχομένην ὁρῶσιν ἐξ αἰῶνος ἅπαντες ἄνθρωποι, ὅθεν ἡ Κύπρος πεφύτευται πρὸς θεοῦ, κἀκ τῶν μερῶν ἐκείνων ἡμῖν καὶ τὸ τῆς νοητοῦ ἡλίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ συγκαταβάσεως ὤφθη φῶς, καὶ τὸ τῆς παγκοσμίου χαρᾶς μυστήριον· ὡς εἶναι παρὰ τοσοῦτον ὡς ἀληθῶς (8) τὰ παρὰ τὰς Ἡρακλείους στήλας μέρη σκοτεινὰ καὶ ἀλαμπῆ καὶ ἄγρια, παρόσον τὰ παρὰ τὴν Κύπρον ἥμερα καὶ προσηνῆ καὶ λάμποντα, καὶ τέρποντα μὴ μόνον σώματα (9), ὅτι μὴ καὶ

1) βρετανικῶν. Migne. — 2) οὐδὲ τῶν. Migne. — 3) θαυμαστοί. ms. Paris. — 4) Ἡρακλέων. ms. Paris. — 5) ἠρμένην. ms. Paris. — 6) τῆς καθ' ἡμᾶς ταύτης θαλάττης. ms. Paris. — 7) πάγκοσμον. Migne. — 8) καὶ ἀληθῶς σκοτεινά. ms. Paris. — 9) σώματι. ms. Paris.

ψυχὰς αὐτὰς ὅσαι νοερῶς ὁρῶσι [τὸν] δι' ἡμᾶς σαρκωθέντα θεὸν Λόγον, καὶ παθόντα καὶ ἀναστάντα· καὶ συνελόντα φάναι, τοσοῦτο βελτίω(1) τῶν δυτικῶν τὰ ἕωθέν τε καὶ ἐκ Κύπρου, ὅσον ἀλήθεια ψεύδους· εἰ γὰρ τὰ μυθώδη πάντα ψεύδους ἀπόζοντα γέλωτα ὀφλισκάνει, ἦ που τὰ Ἡρακλέους ἅπαντα μύθοις καὶ πλάσμασιν ἐρειδόμενα, γέλωτά τε ὀφλισκάνει μακρὸν, καὶ χλεύην ἅπασαν ἐπισύρεται, ὥστε ποῦ τῶν εἰκότων τὰ ψευδῆ τῶν ἀληθῶν ἡγεῖσθαι, καὶ ἃ γέλωτος πέφυκεν ἄξια, τῶν ὑμνουμένων καὶ μακαριζομένων ἄρχειν, οὕτω πανταχόθεν εἰκότως ἡ σὴ τὸ δίκαιον ἔχει Κύπρος τὰ πρωτεῖα κομίζεσθαι.

Καὶ ταῦτα μὲν ἀμέσως ἐκ θεοῦ τ' ἀγαθὰ Κύπρῳ τῇ νήσῳ προϋπάρχοντα φαίνεται· ἃ δ' ἐκ θεοῦ διὰ σοῦ καὶ διὰ σὲ κράτιστον ὑπηρέτην εὑρημένον θεῷ προσγέγονέ τε καὶ ἐπεγένετο, τίς ἂν ἀξίως τῆς φήμης εἰπεῖν δυνηθείη; τίς δ' οὐκ ἀξίως εἰπὼν οὐκ ἂν αἰσχυνθείη, τὸν αὐτίκα ἔλεγχον ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν ἀνθιστάμενον; ἀδικίας μὲν γὰρ ἁπάσης κρηπῖδας τῆς νήσου ἐξώρισας, πανταχόθεν αὐτῆς ἀνελὼν, καὶ ἀφανισμῷ παντελεῖ παραδοὺς, δικαιοσύνην δ' ἀντεισήνεγκάς τε καὶ εἰσῳκίσω καὶ ᾠκειώσω, ἅτε τὰ πρῶτα φέρουσαν τῶν καλῶν καὶ ῥίζαν καὶ θεμέλιον εὐταξίας οὖσαν ἔσῃ τὰς πολιτείας κοσμεῖ καὶ ἁρμονίαν τοῖς ἀνθρωπίνοις ἐντίθησι πράγμασι πᾶσι, καὶ(2) τὸ πολέμιον ἅπαν ἐξοστρακίζει τῆς νήσου· νῦν μὲν πρὸ τῶν ὅπλων, νῦν δὲ σὺν τοῖς ὅπλοις, συναιρομένου θεοῦ τοῦ τὴν δικαιοσύνην διδάσκοντός τε καὶ ἐποπτεύοντος, οὐ λόγοις(3) μόνον τῆς ἀρετῆς κοσμῶν τὸ σεμνὸν, τὰς τῆς δικαιοσύνης δηλαδὴ πλάστιγγας καὶ τῶν τοιούτων κανόνων τὸ ἀρρεπὲς, ἀλλὰ καὶ πράξεσι καταλλήλαις βεβαιῶν(4) τὴν εὐκοσμίαν τῶν λόγων, δικαστὰς μὲν ἐπιστήσας κατ' ἐκλογὴν τοὺς ἀρίστους, φύλακας καὶ προστάτας τῆς ἰσηγορίας τε καὶ ἰσονομίας, ὡς μὴ λάθῃ διαρρυὲν τὸ συμφέρον, ἀγορανόμοι τε καὶ ὀψονόμοι καὶ δικασπόλοι διηνεκῶς περιΐασι τὰς ἀγορὰς

1) βελτίων. Migne. — 2) καὶ τὸ πολέμιον — ἐποπτεύοντος manque dans Migne. — 3) λόγῳ. Migne. — 4) ici s'arrête le ms. de Paris; ce qui suit appartient à l'édition de Migne.

καὶ πᾶσαν τὴν νῆσον, ἔφοροι τῶν ὠνίων καὶ πράσεων, καὶ φρουροὶ τῆς δίκης ἀκάματοι· ταξιάρχας τε καὶ τῆς εὐνομίας διοικητὰς μὴ μόνον τῶν δημοσίων πράξεων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν τοῖς δήμοις ἠθῶν καὶ λόγων καὶ τρόπων, ὡς ἂν μαραίνηται μὲν καὶ ἀπῇ τὰ κακὰ, ὅσα τὴν τοῦ ψεύδους ἔχει προπέτειαν καὶ ἐπιορκίαν, θάλλῃ δὲ καὶ ἀνθῇ τὰ καλὰ, σεμνότης ἠθῶν, καὶ λόγων εὐστάθεια, καὶ γλώττης εὐσχήμων ἀλήθεια περὶ πᾶσαν τὴν νῆσον, καθάπερ ἄνθη κατ' ἀγροὺς καὶ ζέφυρος ἐν θέρει, τέρποντα καὶ νοῦν καὶ λόγον καὶ αἴσθησιν περιφανῶς. Οἶμαι δὲ καὶ Πλάτων, εἰ περιῆν, ἐμιμήσατό σε ἂν, καὶ ἠγάπησε τὴν σὴν ταυτηνὶ πολιτείαν μᾶλλον ἢ τὴν αὐτῷ νομοθετηθεῖσαν πάλαι, καὶ τοῦ συνεχῶς εἰς Σικελίαν ἀφέμενος πλεῖν, ἔπλει ἂν μᾶλλον εἰς Κύπρον ἕνεκα σοῦ καὶ τῆς σῆς πολιτείας τε καὶ νομοθεσίας.

Τῶν δὴ τοιούτων τῆς νήσου ταύτης ἀρετῶν αἴτιος μὲν σὺ, αἴτιος δ' ἡ σὴ δικαιοσύνη, βάσις γενομένη καὶ κρηπὶς καὶ θεμέλιος ἀκλόνητος τῆς καλῆς οἰκοδομίας σὺν ἁρμονίᾳ καὶ στάθμῃ κρατίστῃ. Τοῖς γὰρ τοιούτοις χρηστοῖς συνοικοδομεῖται καὶ ἐποικοδομεῖται καὶ τὸ κράτιστον τῆς ἀγάπης καὶ διὰ πάσης ἔρχεται τῆς ἐργασίας· καθάπερ χρῶμα χρυσοῦν ἐπανορθοῦν καὶ νέμον εὐφροσύνην ψυχῇ τε καὶ σώματι, ἢ μᾶλλον καθάπερ τις δεσμὸς περισφίγγων καὶ συναρμολογῶν τὴν ὅλην τῶν εἰρημένων συνθήκην καλῶν. Ἄνευ γὰρ ἀγάπης οὐδὲν τῶν ἀγαθῶν ἀγαθόν· αὕτη γάρ σοι καὶ τῆς φιλοξενίας γέγονεν αἰτία σαφὴς, καὶ πάντων μὲν, μάλιστα δ' ἁπάντων τῆς τῶν αἰχμαλώτων ἐλευθερίας, ὁπόσοι πλανῶνται μὲν περιφερόμενοι καὶ περιαγόμενοι πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης, καὶ τῶν τῆς αἰχμαλωσίας πειρῶνται δεινῶν· ἐπὰν δ' ἐς τὴν σὴν ἀφίκωνται Κύπρον, ἀφικνοῦνται δ' ὅσοις ἂν εὐμενέστερον ὀφθαλμὸν ἐπιβάλῃ θεὸς, εὐθὺς καὶ μεταβολὴν ὁρῶσι βίου, καὶ δυστυχίας ἀπαλλαγὴν, καθάπερ λέπρας κάθαρσιν θαυματουργοῦντος Χριστοῦ· ὡς γίνεσθαι παράδοξον τρόπον τὴν ἀπορίαν εὐπορίας μητέρα, καὶ τὴν δυστυχίαν εὐδαιμονίας πηγήν· ὅσα γὰρ αἰχμαλωσίαις ἕπεται δεινὰ, καὶ οἷς ἐπαρῶνται πάντες καὶ ἀπεύχονται μὴ τυχεῖν, πάντα ταῦτα εἰς εὐχῆς

μετενήνεκται λῆξιν αὐτοῖς, ὁπόσοι τῆς σῆς πεπείρανται νήσου, καὶ τοῖς σοῖς προσέσχον τὴν γνώμην χρηστοῖς. Οὐ γὰρ ἐστὶ λέγειν ὡς ὁ τῆς τύχης ἔρριψε κύβος αὐτόθι σφᾶς, οὐδ' ὅτι ἄδηλα φώων χρόνος ἔδειξε τοῦτο τοῖς ταλαιπώροις καινόν· ἀλλ' ἡ καλῶς τε καὶ εὐμενῶς ἄνωθεν αὐτοῖς διατεθεῖσα θεία πρόνοια καλῶς καὶ τούτους εἰς τὴν σὴν ἐπικράτειαν ἤνεγκεν, ὡς καταστῆναι τὸ πάνυ τοι χαλεπὸν τῆς αἰχμαλωσίας δεινὸν εὐθυμίας ἀρχὴν, καὶ πρᾶγμα ῥᾷστα πεῖθον μὴ παντάπασιν ἐπαρᾶσθαι, ἀλλά πως καὶ εὐχαριστεῖν τοῖς τὴν αἰχμαλωσίαν ἐπαγαγοῦσι τὴν πρώτην κατ' αὐτῶν. Οὕτω πάντας ταῖς ἀγαθαῖς σου κατέπληξας φήμαις, καὶ πρὸς τοὺς σοὺς ἔρωτας ἄγεις ῥᾳδίως καὶ πόρρωθεν, ὅσοι τῶν φιλοκάλων καὶ φιλαρέτων εἰσὶ, καὶ ὅσοι τῶν λογίων καὶ σοφῶν ἀκούοντες πρὸς τῶν αὐτόθεν ἀεὶ καταιρόντων ἐνθάδε καὶ διηγουμένων ταῦτά τε καὶ πλείω τούτων, καὶ μάλιστα πάντων, ὅτι κἀκ τῆς θέας αὐτῆς σέ φασι καὶ τῆς τῶν ὄψεων χάριτος ἥκειν εὐθὺς ὥσπερ ἐγγοητεύοντα ταῖς τῶν ὁρώντων ψυχαῖς χάριν τιν' ἀπόρρητον, καὶ ὅπερ ἐπὶ τῶν ἡλιακῶν τῶνδε ἀκτίνων τῆς οὐρανίας λαμπάδος γιγνόμενον βλέπομεν.

II.

Chansons de la reine et d'Arodaphnousa.

Le peuple chypriote chante encore les amours de Pierre Ier de Lusignan et la vengeance de la reine Éléonore contre la maîtresse du roi, Jeanne L'Aleman. Nous empruntons à l'intéressant recueil de M. A. Sakkélarios(1) les deux chansons suivantes qui se rapportent à l'épisode dramatique raconté avec tant de détail par le chronographe chypriote (pages 127—145).

Ἄσμα τῆς Ῥήγαινας καὶ τῆς Ἀροδαφνούσας.

Κἄπου 'στράφτει, κἄπου βροντᾷ, κἄπου χαλάζι ῥίβκει·
μηδὲ 'στράφτει, μηδὲ βροντᾷ, μηδὲ χαλάζι ῥίβκει,
μόνο ἕνι ἡ Ῥήαινα, ταῖς σκλάβαις της 'ξανοίει,
ποίαν ἀαπᾶ ὁ Ῥήας της, κἠ σκλάβαις της τῆς λέσιν.
« Πάνω 'ς τὴν 'πάνω γειτονιὰν ἔχει τρεῖς ἀερφάες,

1) Τὰ Κυπριακὰ, vol. III, Athènes 1868, p. 39—46. Cf. C. Sathas *(Biblioth. gr. med. aevi*, vol. II, préf. p. 96 et 161) et l'étude de M. Gidel sur la chanson d'Arodaphnousa (*Nouv. études sur la littér. gr. mod.*, Paris, 1878 in 8°, p. 445—475).

τὴν μιὰν τὴν λέσιν ἡ 'Ροδοῦ, τὴν ἄλλην ἡ 'Αθθοῦσα,
κὴ τρίτη κὴ καλλίτερη ἔν' ἡ 'Αροδαφνοῦσα·
'Ροδοῦ ἔν' ποῦ τὸν ἀαπᾷ, κὴ 'Αθθοῦσα τὸν φιλάει,
κὴ τρίτη ἡ καλλίτερη στρώνει του καὶ πλαϊάζει»·
«Ποῦ τῶμαθεν ὁ βασιλεᾶς καὶ πάει καὶ κονέβκει!»
Τὸ ἔμαθεν κὴ 'Ρήαινα ἀρκώθη καὶ 'θυμώθη,
χαππάρκα καὶ μηνύματα τῆς 'Ροδαφνοῦς νὰ πάῃ.
«Κὴ ἄνου νὰ πᾷς, 'Αροδαφνοῦ, κὴ 'Ρήαινα σὲ θέλει.»
«Καὶ μένανε ἡ 'Ρήαινα ποῦ μ' ἔδεν, ποῦ μ' ἐξέρει;
κὴ ἂν μὲ θέλῃ μαείραιναν, νὰ πιάσω ταῖς κευτάλαις,
καὶ ἂν μὲ θέλῃ γιὰ χορὸν, νὰ πιάσω τὰ μαντήλια.»
«Κὴ ἄνου νὰ πᾶμεν, 'Ροδαφνοῦ, κὴ ὡς γοιὰν ἂν θέλῃς πᾶμεν.»
Καὶ ἔμπην ἔσω κὴ ἄλλαξε ῥοῦχα τῆς φορεσιᾶς της,
μήτε μακρειὰ, μήτε κοντὰ, ἴσια τῆς ἡλικιᾶς της·
'παπέσω 'φόρησε χρουσᾶ, 'παπέζω χρουσταλλένα,
τέλεια 'ποπάνω 'φόρησε τὰ μαρκαριταρένα·
χρουσὸν μῆλον 'ς τὸ χέριν της καὶ παΐζει το καὶ πάει.
Στέκεται, διαλοΐζεται πῶς νὰ τὴν χαιρετήσῃ·
«καὶ ἂν τῆς 'πῶ μουσκοκαρφειὰ, μουσκοκαρφειὰ λυΐζει·
καὶ ἂν τῆς 'πῶ κληματαρκὰ, κληματαρκά 'χει κόμπους·
καὶ ἂν τῆς 'πῶ τρανταφυλλειὰ, τρανταφυλλειά 'χει 'γκάθια,
καὶ ἂς τὴν χαιρετήσωμεν 'σὰν πρέπει, 'σὰν ἀξίζει».
Καὶ πιάνει τὸ στρατὶν στρατὶν κὴ σῦλον τὸ μονοπάτιν,
τὸ μονοπάτιν 'βκάλλει την 'ς τῆς 'Ρήαινας τὰ σπίτια·
ἀνέβην ἕναν τὸ σκαλὶν, καὶ 'σούστη καὶ 'λυΐστη,
ἀνέβην κὴ ἄλλον τὸ σκαλὶν καὶ 'νιφτοκανακίστη·
τέλεια 'ς τὸ 'πάνω τὸ σκαλὶν κ' ἡ 'Ρήαινα τὴν 'νοιώθει,
φωνάζει καὶ τῆς σκλάβας της τσαέραν γιὰ νὰ φέρῃ.
— Κὴ ὥρα καλή σου, 'Ρήαινα — Καλῶς τὴν πέρτικάν μου,

Καλῶς ἦρτες, Ἀροδαφνοῦ, νὰ φᾷς νὰ πιῇς μητά μας,
νὰ φᾷς τὸ ἄδριν τοῦ λαοῦ, νὰ φᾷς ὀφτὸν περτίκιν,
νὰ φᾶς ἀρκοκεράμυον 'ποῦ τρῶν ἀντρεικωμένοι,
νὰ πιῇς γλυκόποτον κρασὶν 'ποῦ πίνουν φουμισμένοι,
ὁποῦ τὸ πίνουν ἄρρωστοι καὶ 'βρέθουνται γιαμένοι.
— Ἐγὼ 'ἐν ἦρτα, Ῥήαινα, νὰ φᾶ, νὰ ξεφαντώσω,
παρὰ βουλὴν μοῦ ἔστειλες καὶ ἦρτεν νὰ μὲ 'πάρῃ.
Ῥωτᾷ την καὶ 'ξανοίει την ποιὰν ἀπᾷ ὁ Ῥήας.
— Ἐγὼ, κυρὰ μου Ῥήαινα, χαππάριν 'ἐν τὸ ἔχω.
Κατέβην ἕναν τὸ σκαλὶν, καὶ 'σούστη καὶ 'λυΐστη,
κατέβην καὶ ἄλλο τὸ σκαλὶν καὶ νιφτοκανακίστη,
τέλεια 'ς τὸ κάτω τὸ σκαλὶν τῆς Ῥήαινας καὶ λέει·
« ἄ, 'δὲ τὴν τουμπομέτωσην, τὴν τουμπομετωποῦσαν,
τὸ πετεινάριν τὸ τσιφνὸν 'κεῖνο 'ποῦ μοῦ 'λαλοῦσαν! »
Ἡ Ῥήαινα 'ἐν ἄκουσεν, ἡ σκλάβα της ἀκούει·
« ἄ, 'δὲ, κυρά μου Ῥήαινα, Ἀροδαφνοῦ 'ντα σοῦ 'πε·
ἄ, 'δὲ τὴν τουμπομέτωπην, τὴν τουμπομετωποῦσαν,
τὸ πετεινάριν τὸ τσιφνὸν 'κεῖνο 'ποῦ μοῦ 'λαλοῦσαν. »
Χαππάρκα καὶ μηνύματα πάλαι 'ς τὴν Ῥοδαφνοῦσαν
— Ἔλα νὰ 'πᾶμεν, Ῥοδαφνοῦ, κ' ἡ Ῥήαινα σὲ θέλει.
— Τώρά 'μουν εἰς τὴν Ῥήαιναν, καὶ πάλ' ἴντα μὲ θέλει; »
— Ἄνου νὰ πᾶμεν, Ῥοδαφνοῦ, κ' ἡ Ῥήαινα σὲ θέλει.
Ἐμπῆκ' ἔσω καὶ 'φόρησε τὰ 'λόμαυρά της ῥοῦχα,
'ποκάτω 'φόρησε χρουσᾶ, 'ποπάν' τὰ 'λόμαυρά της,
μαυρίζει καὶ τὸ μῆλόν της, καὶ παίζει το καὶ πάει.
Ἀνέβην τό 'να τὸ σκαλὶν καὶ 'σούστη καὶ 'λυΐστη,
κὴ ἀνέβην τἄλλο τὸ σκαλὶν καὶ 'νιφτοκανακίστη,
'πάνω 'ς τὸ τρίτον τὸ σκαλὶν λέει της καὶ λαλεῖ της.
— ἴντα μὲ θέλεις, Ῥήαινα, καὶ ἴντ' ἔν' τὸ θέλημά σου;

— Ἔλα νὰ πᾶμεν, Ῥοδαφνοῦ, κὴ ὁ κάμινος ἀφταίνει.
— Ἔπαρ' μου Ἀλίην Ἀρομονὴν, Ἀλίην καρτερωσύνην,
νὰ βάλω μιὰν φωνὴν μικρὴν καὶ μίαν φωνὴν μεάλην,
πέρκιμ' ἀκούσ' ὁ Ῥήας μου καὶ Ἀρτῃ καὶ μ' ἀποσπάσῃ.
Ἀπάνου Ἀς τὸ φᾶ, Ἀπάνου Ἀς τὸ πιεῖ ὁ Ῥήας τὴν ἀκούει,
— μουλλῶστε οὖλα τὰ βκιολιὰ καὶ οὖλα τὰ λαοῦτα,
τούτ' ἡ φωνὴ Ἀποῦ Ἀξέβηκεν ἔν' τῆς Ἀροδαφνούσας·
καὶ φέρτε μου τὸν μαῦρόν μου σελλοχαλινωμένον —
Πηᾷ, καλλικεύκει τον Ἀσὰν ἦταν μαθημένος,
κὴ ὥστε νὰ Ἀπῇ, ἔχετε Ἀγειὰν, ἐπῆεν χίλια μίλια,
κὴ δσον νὰ Ἀποῦν, εἰς τὸ καλὸν, ἐπῆεν ἄλλα χίλια·
Ἀβρίσκει τὴν πόρταν βαδωτὴν, βάλλει φωνὴν μεάλην.
— Καὶ ἄνοιξέ μου, Ῥήαινα, Τοῦρκοι μὲ κατατρέχουν
— Ἔπαρ' μου Ἀλίην Ἀρομονὴν, Ἀλίην καρτερωσύνην,
γεναῖκα ἔχω Ἀς τὸ σελλὶν, πέρκιμου τὴν γεννήσω.
Κλωτσιὰν τῆς πόρτας ἔβωκεν, ἔξώ Ἀτουν καὶ ἔσω Ἀμπῆκε,
τρέχει καὶ πᾶ Ἀς τὸν κάμινον τὴν Ῥοδαφνοῦν καὶ βλέπει,
καὶ πιάνει καὶ τὴν Ῥήαιναν Ἀς τὸν κάμινον τὴν βάλλει.

Ἕτερον ᾆσμα τῆς Ἀροδαφνούσας.

Εἰς τὴν ἀπάνω γειτονιὰν ἔχει τρεῖς ἀερφάες,
τὴν μίαν λέσιν Χρυσταλλοῦν, τὴν ἄλλην λέν' Λενοῦσαν,
τὴν τρίτην τὴν καλλίτερην λέσιν Ἀροδαφνοῦσαν·
Ἀκείνην Ἀγαπᾷ κὴ ὁ βασιλεᾶς, Ἀκείνην Ἀγαπᾷ κὴ ὁ Ῥήας,
ὁ Ῥήας τῆς Ἀνατολῆς κὴ ὁ βασιλεᾶς τῆς Δύσης.
Ἡ Ῥήϊσσα Ἀποῦ τῶμαθεν, πολλὰ τῆς Ἀκακοφάνη,
χαπάρκα πέμπει τέσσερα τῆς Ῥοδαφνοῦς νὰ πάῃ.

Ἡ Ῥοδαφνοῦ, 'σὰν τῶμαθεν, 'χτύπησεν ἡ καργιά της,
κὴ ἀρκίνησε τὰ κλάμματα μὲ ὅλα τὰ σωστά της·
κὴ ἀπολοᾶτ' Ἀροδαφνοῦ καὶ λέει εἰς τοὺς δούλους.
— Ἴντα μὲ θέλ' ἡ Ῥήϊσσα, ἴντ' ἔν' ὁ ὁρισμός της;
ἐὰν μὲ θέλῃ γιὰ δουλειὰν, νὰ 'πάρω ἐρκαλεῖα,
εἰ δὲ καὶ ἔνῃ γιὰ χορὸν, νὰ πιάσω τὰ μαντήλια.
Οἱ δοῦλοι 'ποκριθήκασιν — ὡς γοιὰν ἐθέλεις πᾶμεν,
διότι βιαζόμεθα, πεινοῦμεν, θενὰ φᾶμεν.
Τότ' ἔμπη μέσ' Ἀροδαφνοῦ τὰ ροῦχά της ν' ἀλλάξῃ,
'πὸ μέσα βάλλει πλουμιστὰ, 'παπέξω χρουσαφένα,
τέλει' ἀπὸ 'πάνω ἔβαλε τὰ μαρκαριταρένα·
καὶ 'παίρνει καὶ μυριστικὰ καὶ λούνει τὸ κορμίν της,
'θαρροῦσε πῶς ἐπήαινεν εἰς τὴν ἰσότιμήν της,
καὶ ἕνα κλῶνον λασμαρὶν, νὰ μὲν τὴν πιάσ' ὁ ἥλιος,
καὶ μῆλον εἰς τὸ χέριν της καὶ παίζει το καὶ πάει.
Εἰς τὸ παλάτιν ἔμπηκε, στέκει διαλοϊσμένη,
στέκει καὶ διαλοΐζεται πῶς νὰ τὴν χαιρετήσῃ.
« Κὴ ἂν τῆς 'πῶ μουσκοκαρφεὰ, μουσκοκαρφεά 'χει κόγκλους,
κὴ ἂν τῆς εἰπῶ τριανταφυλλεὰ, τριανταφυλλεά 'χει 'γκάθια,
καὶ ἀς τὴν χαιρετήσωμεν 'σὰν πρέπει, 'σὰν 'ταιρκάζει.
— Ὧρα καλὴ, βασίλισσα καὶ Ῥήα θυγατέρα,
'ποῦ λάμπεις εἰς τὸν θρόνον σου 'σὰν ἄσπρη περιστέρα ».
Ἡ Ῥήισσα 'ποῦ τὴν θωρεῖ, ἐπροσηκώθηκέν της.
— Καλῶς ἦρτεν, Ἀροδαφνοῦ, νὰ φᾷ νὰ πιῇ μητά μου,
νὰ φάῃ τἄγριν τοῦ λαοῦ, νὰ φᾷ ὀφτὸν περτίκιν,
νὰ πιῇ γλυκόποτον κρασὶν 'ποῦ πίνουν ἀντρειωμένοι,
ὁποῦ τὸ πίνουν ἄρρωστοι καὶ 'βρέθουνται γιαμένοι.
Ἀροδαφνοῦ 'σὰν τ' ἄκουσεν, ἐχάρην ἡ καργιά της,
χρυσὴν τσαέραν ἔπιασεν καὶ 'κάθισε κοντά της.

— Τραντάφυλλόν μου κόκκινον κὴ ὁλόχρυση σαΐττα,
ἴντα θέλεις με, Ῥήϊσσα, καὶ 'μήνυσές μου κ' ἦρτα;
— Σοῦ 'μήνυσα γιὰ νὰ σὲ 'δῶ, νὰ κάτσῃς νὰ 'μιλοῦμεν,
καὶ 'πειτα νὰ συμφάωμεν, νὰ πᾷ νὰ συρκιανοῦμεν.
Ἀπὸ τὸ χέριν πιάνει την καὶ πᾶν εἰς τὸ περβόλιν,
καὶ ὅσοι ταῖς ἐβλέπασιν ταῖς ἐθαμμάζαν οὗλοι,
'σὰν ἀερφαῖς 'περάσασιν ἐκείνην τὴν ἡμέραν,
ἐπῆαν καὶ 'γλεντήσασιν κὴ οὖλον ἐσυρκιανοῦσαν,
κ' ἡ δοῦλαις ἡ παμπόνηραις ἀπὸ μακρὰν 'γελοῦσαν.
Ἡ 'μέρα ἐτελείωσεν κὴ ὁ ἥλιος πᾶ νὰ δύσῃ,
καὶ ἄρκισεν Ἀροδαφνοῦ γιὰ ν' ἀποχαιρετήσῃ.
— Σ' ἀφίνω 'γειὰν, βασίλισσα, χρυσῆς μηλεᾶς κλωνάριν,
'ποῦ 'χεις τὸν τράχηλον λευκὸν 'σὰν τὸ μαρκαριτάριν.
Κ' ἡ Ῥήϊσσα 'ἐν ἄκουσεν καὶ 'ἐν ἀπολογήθην,
κ' ἡ Ῥοδαφνοῦ ἐθύμωσεν, καὶ τότε πάλ' ἀρκίζει.
— Γιὰ 'δὲ τὴν τουμπομέτωπην, τὴν ἀναρκοδοντοῦσαν,
τὸ πετεινάριν τὸ φραχνὸν, καλὰ μοῦ τὸ 'λαλοῦσαν.
Ἡ Ῥήϊσσα 'ἐν ἄκουσεν, κ' ἡ βάαις της ἀκοῦσαν,
— ἄκου, κυρὰ, τὴν Ῥοδαφνοῦν ἴντα λαλεῖ γιὰ σένα·
εἶπέ σε τουμπομέτωπην καὶ ἀναρκοδοντοῦσαν,
τὸ πετεινάριν τὸ φραχνὸν, καλὰ τῆς τὸ 'λαλοῦσαν.
Ἡ Ῥήϊσσα 'σὰν τῶμαθεν, πολλὰ τῆς 'κακοφάνη,
καὶ πάλιν τὴν ἐπαύριον 'ς τὴν Ῥοδαφνοῦν χαππάριν.
— Ἄνου νὰ πᾶμεν, Ῥοδαφνοῦ, κ' ἡ Ῥήϊσσα σὲ θέλει.
— Καὶ χτὲς ἤμουν 'ς τὴν Ῥήϊσσαν, καὶ πάλ' ἴντα μὲ θέλει;
— Ἄνου νὰ πᾶμεν γλήορα, καὶ μένα 'ἐν μὲ μέλει.
Ἅμα τ' ἀκούει Ῥοδαφνοῦ 'χτύπησεν ἡ καργιά της,
καὶ τότε ἐθθυμήθηκε τὰ λόγια τὰ 'δικά της.
— Ἔπαρ' μου 'λίην 'πομονὴν διὰ νὰ συυρίσω,

γιατ' ἔχω φόον 'ς τὴν καργιὰν, 'πίσω 'ἐν θὰ γυρίσω.
Ἔχετε 'γειὰν, σπιτούδιά μου καὶ κλίνη 'ποῦ 'κοιμούμουν,
καὶ τσάμπρα ποῦ 'πινα καφὲν, κὴ αὐλὴ ποῦ 'συρκιανοῦσα·
κλειδόνω σε, σεντοῦκίν μου, καὶ πεὸν 'ἐν σὲ ἀνοίω,
σ' ἀποκοιμίζω, 'γυιοῦδίν μου, μ' ἄλλην θενὰ 'ξυπνήσῃς,
ἐγώ 'μαι 'ποῦ σ' ἐγέννησα κὴ ἄλλη θὰ σ' ἀναγυιώσῃ.
'Επῆρεν οὖλον τὸ στρατὶν κὴ οὖλον τὸ μοναπάτιν,
καὶ τότες ἡ 'Αροδαφνοῦ ἔφτασε 'ς τὸ παλάτιν.
Τὴν σκάλαν 'ποῦ ἐνέβαινεν ἔτρεμεν ἡ καργιά της,
κὴ ἡ 'Ρήϊσσά 'τον ἔτοιμη, κὴ ἁρπάσσει τὰ μαλλιά της.
— Θὰ σὲ σκοτώσω, βρὰ σκυλλοῦ, τώρα νὰ τὸ γνωρίσῃς,
γιατ' ἀαπᾷς τὸν ἄντρα μου, καὶ σοὺ θὰ μ' ἀφανίσῃς·
ἐχάρισά σου τὴν ζωὴν, μά 'θελες ν' αὐταδιάσῃς,
σήμερα ὅμως γνώρισε πῶς τὴν ζωὴν θὰ χάσῃς.
— Παρακαλῶ σε ἄφης με μιὰν ὥρα γιὰ νὰ ζήσω,
τὸν 'Ρήαν μου τὸν ὥμορφον νὰ τὸν 'ποχαιρετήσω.
Ἄρκισε τότε ταῖς φωναῖς, 'σὰν βοῦδιν νὰ μουγκρίζῃ,
καὶ μὲ τραούδια καὶ φωναῖς τέτοιας λογῆς ἀρκίζει.
— Ἔχετε 'γειὰν, ἀμμάδιά μου, ἔχε ὑγείαν, φῶς μου,
ἐγὼ πεὸν ἐτελείωσα καὶ φέβκω 'πὸ τὸν κόσμον.
'Ρήα μου, σ' ἀποχαιρετῶ μὲ δάκρυα, μὲ πόνους,
σ' ἀάπησα καὶ σ' ἀαπῶ, ἔχει τώρα 'χτὼ χρόνους·
σ' ἀάπησα ἀπὸ καργιᾶς, μὰ 'καργιοφλόϊσές με,
κ' ἡ ἄχαρη γεναῖκά σου τώρα 'θανάτωσέν με.
Καὶ βάλλει μιὰν φωνὴν μικρὴν καὶ μιὰν φωνὴν μεάλην,
κὴ ὁ 'Ρήας 'κεῖ ποῦ 'κάθετον ἐσούστη τὸ δρονίν του,
ἀμέσως ἐσηκώστηκεν, τοῦ δούλου του καὶ λέει
— φέρ' ἀπὸ 'κεῖ τὸν ἄππαρον τὸν πετροκαταλύτην
ποῦ καταλυεῖ τὰ σίδερα καὶ πίνει τὸν ἀφρίτην.

Πηᾷ καὶ 'καλίκεψεν εἰς τὸ γριβὶν ἁππάριν,
κὴ ὅσον νὰ 'πῇ, ἔχετε 'γειάν, ἔκοψε χίλια μίλια,
κὴ ὅσον νὰ 'ποῦν, εἰς τὸ καλὸν, ἄλλα 'κατὸν πεῆντα·
χαλιναρκὰν τ' ἁππάρου του, 'ς τὴν χώραν του ἐμπαίνει.
Ἂς 'ποῦμεν γιὰ τὴν Ῥήϊσσαν τῆς Ῥοδαφνοῦς 'ντα κάμνει·
τὴν ἔπιασε 'ποὺ τὰ μαλλιὰ, κόβκει τὴν κεφαλήν της,
καὶ τότες τῆς κακόμοιρης ἐβκῆκεν ἡ ψυχή της.
Νὰ καὶ ὁ Ῥήας ἔφτασεν, καὶ 'χτύπησεν τὴν πόρταν,
ἀλλοίμονον 'ς τὴν Ῥοδαφνοῦν ὁποῦ 'ν εἶχεν σόρταν!
κλωτσιὰν τῆς πόρτας ἔδωκεν, κ' ἡ πόρτα 'ξεκαρφώθη,
'σὰν εἶδεν τόσα αἵματα, 'λιοθυμᾶ, 'ν' νοιώθει.
ὅταν ἐξεζαλίστηκεν κ' ἤρτεν 'ς τὸν ἑαυτόν του,
γυρίζει 'ς τὴν βασίλισσαν, τρέμ' ἀπὸ τὸν θυμόν του.
— Γιατὶ τὴν ἐθανάτωσες, σκύλλα, τὴν κόρην τούτην;
θὰ σβύσω ἀπὸ 'πάνω σου ταῖς δόξαις καὶ τὰ πλούτη.
Ἄμε νὰ πᾷς 'πὸ δᾶ χαμαὶ, φτεῖρα 'ξεκονιδιάρα,
'ς τὸν σταῦλον νὰ τὴν δήσετε 'σὰν τὴν παληογαδάραν·
τὰ κόκκαλα τῆς Ῥοδαφνοῦς 'νὰ παραχρυσώσω,
καὶ σὲ, παληογαδάρα μου, τοὺς σκύλλους 'νὰ δώσω.
Ἀμέσως τὴν 'ξεκούμπισεν αὐτὴν 'ποὺ τὸ παλάτιν,
τὸ λείψανον τῆς Ῥοδαφνοῦς 'ς τὰ χέρκα του τὸ 'κράτει·
ἐμυρκολόα κ' ἔλεγε, μυρκολοᾷ καὶ λέει,
καὶ 'τρέμασιν τὰ χέρκα του, κὴ ἀρκίνησε νὰ κλαίῃ.
— Ἀροδαφνοῦ μου, 'μμάδιά μου, φῶς καὶ παρηορκά μου,
χρόνους ὀχτὼ 'ποῦ σ' ἀγαπῶ καὶ σ' ἔχω 'ς τὴν καρτιάν μου·
ἀγάπουν σε κὴ ἀγάπας με ἀγάπην πιστεμένην,
μὰ τώρα σ' ἐθανάτωσεν ἡ τρισκαταραμένη.
Ἀροδαφνοῦ μου, 'μμάδιά μου, ἐτέλειωσες γιὰ μένα,
καὶ 'γὼ 'γρικῶ τὰ μέλη μου πῶς ἔν' τελειωμένα.

Ἀγάπουν σε, κοκκώνα μου, κ' εἶχα κρυφὸν καμάριν,
καὶ τώρα σ' ἐθανάτωσαν καὶ 'ἐν τῶχα χαπάριν.
Ὁ ἥλιος ἐσβύστηκεν, καὶ 'χάθη τὸ φεγγάριν,
τέτοιαν φωτιὰν ποῦ 'ἐν σβύνει, ποιὸς θενὰ τὴν 'πομείνῃ;
τὰ σίδηρα κρεμάζονται εἰς τὴν κηνούρκαν πόρταν,
οὖλ' ἀγαποῦν καὶ χαίρουσιν, καὶ 'γὼ, χαρὰ 'ς τὴν σόρταν!
Μὲ πόνους καὶ μὲ βάσανα βαρεὰ ἀναστενάζει,
καὶ τὴν θανήν της νὰ γινῇ βασιλικὰ προστάζει.
Τὸ λείψανον ἐσήκωσαν, καὶ 'πῆαν νὰ τὸ θάψουν,
κὴ ὁ βασιλεᾶς ἐπρόσταξεν μεάλοι μικροὶ νὰ κλάψουν.
Ἐπῆράν την καὶ 'θάψαν την, καὶ κλαίουν οἱ 'δικοί της,
ἡ μάνα της, τ' ἀέρφιά της κὴ οὖλοι οἱ συγγενεῖς της.
Ζωὴν καὶ χρόνια νἄχουσιν ὅσοι τὸ ἀναγνώσουν,
κὴ ὅσοι τὸ ἀναγνώσουσι δυὸ δάκρυα νὰ δώσουν·
ὅσοι τ' ἀναγινώσκετε νὰ ἦστ' εὐτυχισμένοι,
κὴ ἀπὸ ἀγάπην λείψετε ὅσ' εἶστε 'παντρεμένοι.

GLOSSAIRE.

GLOSSAIRE.

Les mots marqués d'un astérisque sont d'origine étrangère.

Ἂ (ἄν), si.

Ἂ δὲ (ἄν δὴ), sinon.

Ἀβγάλλω (ἐκβάλλω), montrer. Voir Βγάλλω.

* Ἀβικάρης, vicaire.

* Ἀβιζιάζω et ἀβισγιάζω, aviser.

* Ἀβὶς, avis.

* Ἀβιτζάλης, officier.

Ἀβρωμίζω, salir.

Ἀγάπη, paix, conciliation.

Ἀγγάρα, guerre, corvée. V. Γκάρα.

Ἀγγαρίον, corvée.

Ἀγγαρόνομαι et ἀγκαρόνομαι, combattre.

Ἀγγοῦμαι (ὀγκοῦμαι), se gonfler de colère.

Ἀγγρίζομαι, se fâcher, s'irriter.

Ἀγγρισις et ἄνγκρισις, colère, irritation.

Ἀγελάρχης, surintendant du bétail royal.

Ἁγίασμαν, eau bénite.

Ἀγιάτρευτος, incurable.

* Ἀγιτιάζω, aider. Ἀγιτιάζομαι, s'assurer.

Ἀγκαλειῶ, ἀγκαλίω, ἀγκαλῶ (ἐγκαλῶ), citer devant un juge.

Ἀγκάλεμαν, citation devant un juge.

Ἀγκαλίζω, embrasser.

Ἀγκούρα, ancre.

Ἄγουρος (ἄωρος), non mûr.

Ἀγρελλίον, asperge.

* Ἀγρικῶ *(auricula)*, entendre.

Ἀγρωνίζω (γνωρίζω), connaître.

Ἀγρωνιζάμενος, connaisseur.

Ἀγρωνιμίδα, connaissance.

Ἀγυρεύγω (γυρεύω), chercher.

Ἀδελφότεκνος (ἀδελφιδοῦς), neveu.

* Ἀδετούρης, auditeur.

Ἀδήγητος, non préparé.

Ἀδίπλωτος, non plié.

Ἀελάρχης. V. Ἀγελάρχης.

Ἀζητῶ (ζητῶ), chercher.

Ἀθελῶς, involontairement.

Ἀθθύμησις (ἐνθύμησις), souvenir.

Ἀθθυμίζω (ἐνθυμίζω), faire rappeler.

Ἀθθυμοῦμαι (ἐνθυμοῦμαι), se souvenir.

Αἰγχμαλωτίζω. V. Αἰμαλωτεύω.

Αἰμαλωτεύω (αἰχμαλωτίζω), faire prisonnier. V. Μαλωτεύω.

Αἰχμάλωτον, esclave. V. Ἀμάλωτον et Μάλωτον.
Ἀκανετὸς (ἱκανὸς), suffisant.
Ἀκανέω et ἀκανητάω (ἱκανόω), suffire.
Ἀκλουθῶ (ἀκολουθῶ), suivre.
* Ἀκουμπίζω et ἀκουμπῶ, s'appuyer, s'appliquer.
Ἀκριβὸς, cher, avare.
Ἀκρίδα (ἀκρὶς), sauterelle.
Ἀκρόνομαι (ἀκροῶμαι), entendre.
Ἀκουγὴ, renommée.
Ἀκτυπῶ (κτυπῶ), battre.
* Ἀλεγρέτζα, gaîté.
* Ἀλεγριάζομαι, être gai.
* Ἀλέγρος, gai.
Ἀλιστερὸς (ἀριστερὸς), gauche.
Ἀλλάγιν (ἀλλαγὴ), changement de garnison.
Ἀλλάζω, changer de garnison.
Ἀλλαμᾶς (ἀλλὰ μὴν?), soit!
Ἀλλάμματον (ἄλλαγμα), changement.
Ἀλόγον et ἄλογον, cheval.
Ἀμάλωτον, esclave. V. Αἰχμάλωτον et Μάλωτον.
Ἀμαξίον, chariot.
Ἀμαχεύω, prendre en gage.
Ἀμάχιν, gage, ôtage.
Ἄμε, τὸ, départ. — Impératif du verbe ἄγω, va.
* Ἀμιράλης et ἀμιραλῆς, amiral.
* Ἀμιρᾶς, émir.
Ἀμμάτια (ὀμμάτια), yeux.
Ἀμμὲ (ἂν μὴ), mais.
* Ἀμουροῦζα, maîtresse.
Ἀμπέσω, de dedans. V. Ἀπέσω.
Ἀναβράκωτος, sans braies.
Ἀναγκάζουμαι, se presser.
Ἀναγκαστὸς, pressé.
Ἀναγυιόνω, nourrir, élever.
Ἀνακατόνομαι (ἄνω κάτω), se mêler, se troubler.
Ἀνακέφαλος, sans tête, sans maître.
Ἀνακομπόνω, lier l'habit au-dessous.
* Ἀναλογίον, pupitre.
Ἀναλοχὴ, tumulte.
Ἀναμαλλιάρης, homme à la chevelure désordonnée.
Ἀναμέσον et ἀναμέσα, entre.
Ἀναμιγὴ, mêlée, tumulte.
Ἀναμίγομαι, se mêler, se troubler.
Ἀναπὰ (ἀνάπαυσις), lieux d'aisances.
Ἀναπάλημαν. V. Ἀναπείλημαν.
Ἀναπαμείβω (ἀνταμ.), récompenser.
Ἀναπαμένος, tranquille, content. Ἀναπαμένα, à son aise.
Ἀναπαύω, être content.
Ἀναπειλάω, menacer, injurier.
Ἀναπείλημαν, menace, injure.
Ἀνασκούφωτος, homme à la tête découverte.
Ἀνασταίνω, revivre, fortifier.
Ἀνατολὴ, l'Orient, et surtout la Syrie et la Palestine.
Ἀναφαίνω et ἐνεφαίνω, apparaître.
Ἀνάφεντος, sans maître.
Ἀνὲν et ἂν ἔν (ἂν ἕνε), sinon.
Ἀνήμπορος, malade.
Ἀνηψίος, neveu et cousin.
Ἄνθρουπος (ἄνθρωπος), homme.
Ἀνθρῶποι, serviteurs.
Ἀνισῶς (ἂν ἴσως), si par hasard.
Ἀνοίγει ὁ καιρὸς, l'hiver passe et le printemps (gr. mod. ἄνοιξις) arrive.
Ἀνοικτάριν (ἀνοίγω), clef de la forteresse.
Ἀνοματίζω (ὀνοματίζω), nommer.
Ἀνομάτοι, hommes.
Ἀνόμιμος, homme du peuple.

'Ανορία (ἐνορία), paroisse.
'Αντάμα (ἐν τῷ ἅμα), ensemble.
'Ανταν (ὅταν), quand.
'Αντιβούλης, homme indécis.
'Αντιδυνάμης, protecteur.
'Αντικάνισκον, don en retour d'un autre. V. Κανίσκιν.
'Αντλογος, réponse.
'Αντὶς (ἀντὶ), à la place.
'Αντρας (ἀνὴρ), époux.
'Αντρία et ἀντριὰ (ἀνδρεία), bravoure.
'Αντροπὴ (ἐντροπὴ), honte.
'Αντροπιάζω, outrager.
'Ανυπόληητος, non chaussé.
'Ανυψηλότατος, très haut.
'Ανωρὰς (ἐνωρὶς), à temps.
'Αξ (ἐξ), de.
'Αξάγκωνα, par le dos.
'Αξάζω, valoir. 'Αξαζόμενος, précieux. V. 'Εξάζω.
* 'Αξαμινιάζω, examiner.
'Αξαμὸς, prix, valeur.
'Αξαναμηνάω, mander une seconde fois.
'Αξαπόλυτος, allant sans ordre. V. 'Αξαπολῶ.
'Αξαπολῶ (ἐξαπολύω), laisser. 'Αξαπολοῦμαι, débander.
'Αξαργῶ, tarder.
'Αξαρμάτωτος, désarmé.
'Αξάφνου (ἐξαίφνης), à l'improviste.
'Απαὶ (ἀπὸ), de.
'Απαίτορμος (ἀπότολμος), audacieux, vaillant.
'Απαντῶ, durer.
'Απάνω (ἐπάνω), sur.
'Απανωθιὸν (ἐπάνωθεν), au-dessus.
'Απαρματόνω et ἀποαρματόνω, désarmer.
* 'Απαστάντε, suffisant.
'Απεζεύω et ἀπεζεύγω, débarquer.
'Απεζὸς (πεζὸς), qui va à pied. 'Απεζὰ (πεζῇ), en prose.
'Απέσω, dedans.
'Απήδημαν, assaut.
'Απηδῶ (πηδῶ), s'élancer.
* 'Απλαζὶρ et ἀπλαζίριν, plaisir.
* 'Απλάκιν. V. 'Απλίκιν.
* 'Απλικεύω *(applicare)*, se loger.
* 'Απλίκιν, logement.
'Απλόνω, étendre.
'Απόβγαρμαν, sortie.
'Αποδιαβάζω, se passer, se débarrasser de quelqu'un par la ruse.
'Αποθαίνω, mourir.
'Αποθαρρῶ et ἀποθαρρίζω, se décourager.
'Απόθε et ἀπότε (ὁπόθεν), d'où.
'Αποκάμισον, chemise.
'Αποκάτω (ὑποκάτω), au-dessous.
'Αποκλείω, assiéger.
'Αποκλισιάρης (ἀποκρισιάρης), porteur d'une réponse, ambassadeur.
'Αποκομισθὴς, (κομιστὴς), porteur d'une lettre.
'Αποκόπτω, estimer une valeur à forfait.
'Απόκουππα, la tête en avant. V. 'Απούκουππα.
'Αποκρισιάρης. V. 'Αποκλισιάρης.
'Αποκρυαίνω, se réfroidir, avoir peur.
'Απολέγω, aor. ἀπῶπα, reprendre la parole.
'Απολογιάζω, se débarrasser, tromper.
'Απομακρίζω, éloigner.
'Απομεινίσκω (ὑπομένω), attendre, souffrir.
'Απομονὴ (ὑπομονὴ), patience.
'Απομονητικὸς, patient.
'Απόπαπας, ex-prêtre (insulte à un prêtre).

'Απορημνάω (ἀπομεριμνάω), rester tranquille.
'Αποσκεπάζω, distinguer, découvrir.
'Αποσκότισις et ἀποσκούτησις, tranquillité d'esprit.
Αποσπάζω, délivrer.
'Αποσταίνω, se fatiguer en marchant.
'Αποστηρνιάζω (ἀπο — οἰστρέω), se passer de l'amour.
'Αποστριγγίζω, décrier.
'Αποσώνω, arriver.
'Αποταγὴ (ὑποταγὴ), suite d'un prince.
'Απότε (ὀπόθεν), d'où.
'Αποτζουκίζω, défendre.
'Αποτζακίζω, plier, détourner quelqu'un d'un mauvais projet.
'Αποτορμία, audace.
'Απότορμος et ἀποτόρμος, audacieux.
'Αποτορμῶ, oser.
'Αποὺ (ἀπὸ), de.
'Αποῦ et ὁποῦ, que.
'Απούκουππα, la tête en avant.
'Απουλεύθερος (ἀπελεύθερος), affranchi, esclave.
'Απόφα et ἀπόφαν, ἡ, décision.
'Αποφουσκόνω, se gonfler, s'irriter.
Ἄπρεπος, inconvenant.
'Απτούμενος (ἅπτων), brûlant.
'Αράζω et 'ράζω, prendre terre (sur le navire).
'Αργὰ, tard.
'Αργαλεῖον et ἀργάλιον (ἐργαλεῖον), engin de guerre.
'Αργάτης (ἐργάτης), travailleur.
'Αργῶ, tarder.
'Αρεσκῶ (ἀρέσκω), plaire.
'Αρέτινον et ῥέτινον, rênes.
'Αρκεύω et ἀρκεύγω, commencer.
'Αρκοντιὰ, richesse.
Ἄρμα et ἅρμα, arme. Λᾶς τῶν ἁρμάτων, hommes de guerre.
* 'Αρμάδα, flotte.
'Αρμάζω (ἁρμόζω), marier.
'Αρμασία, mariage.
'Αρματόνω (ἑρματόω), armer.
'Αρμάτωμαν, armement.
'Αρματωσία et ἁρματωχία, armement.
'Αρμενίζω, naviguer.
Ἄρμενον, vaisseau.
'Αρμιρᾶς, amiral. V. 'Αμιράλης.
'Αρμυρὰ (ἁλμυρὰ), vivres conservées dans le sel.
'Αρνὰ (ἀρνὰς), brebis.
'Αρνάομαι (ἀρνέομαι), nier.
* 'Αρρέστα, ἡ, arrestation.
* 'Αρρεστιάζω, arrêter, dégaîner.
* 'Αρσηνάλιν, arsenal.
'Αρτζούνιον (ῥώθων), narine.
'Αρτία (ἀρχοντία), richesse.
'Αρτυματικὸν, épices pour faire une sauce.
'Αρχεύω, commencer. V. 'Αρκεύω.
'Αρχοντολόγιν, noblesse.
'Αρχοντυνίσκω, s'enrichir.
Ἄρχος et ἄρχοντας, *fém.* ἡ ἀρχόντισσα, noble, primat.
'Αρωτῶ (ἐρωτῶ), demander.
'Ας, que.
* 'Ασενίασμα, assignat, rente.
'Ασημένος, d'argent.
'Ασῆμιν, argent.
'Ασημοχρούσαφον, vases ou monnaies d'or et d'argent.
* 'Ασίζα, assise, loi.
'Ασκοφύσιν, soufflet.
'Ασπέρας (ἑσπέρας), le soir.
* Ἄσπρον *(asper)*, monnaie de Chypre équivalant à un besant.

Ἄσπρος, blanc. Γενουβίσος ἄσπρος, les sujets de Gênes habitant Chypre, probablement à cause de leurs habits blancs.

Ἀστενὴς et ἀστενημένος (ἀσθενὴς), malade.

Ἀστενῶ, tomber malade.

Ἀστοίχημαν. V. Στοίχημαν.

Ἀστοχίζω (ἀστοχέω), manquer le but.

Ἄσχημος, laid.

Ἀτζακίζω. V. Τζακίζω.

* Ἀτζάλιν, acier.

Ἄτζαλος (ἀτάσθαλος), sale.

* Ἀτζετιάζω, accepter, consentir.

Ἀτζίπωτος, insolent. V. Τζίπα.

Ἀτίμασμα, parole injurieuse.

* Ἄττον, acte, bravoure.

Ἄτυχος, pauvre.

Αὐγὴ, le matin. Αὐγὴ βαθεῖα, le crépuscule.

Αὐλὴ, cour d'un prince, conseil.

Αὔρι, lendemain.

Αὐτὶν, oreille.

Αὐταρκετὸς, suffisant.

Αὐταρκίζω, suffire.

Ἀφάλιν (ὀμφαλὸς), nombril.

Ἀφεντεύω, gouverner, posséder.

Ἀφέντης et ἀφέντες, seigneur.

Ἀφεντικὸς, ce qui appartient à un seigneur.

Ἀφεντία, seigneurie.

Ἀφήνω et ἀφίνω, laisser.

Ἀφθαλμὸς (ὀφθαλμὸς), œil.

* Ἀφιτζιάλης, officier.

Ἄφνου (αἴφνης), subitement.

Ἀφορμὴ, motif, prétexte.

Ἀφορμολογῶ, trouver des prétextes.

Ἄφτω (ἅπτω), allumer.

Ἀχαμνὸς, faible.

Ἀχωρίζω (χωρίζω), séparer.

Βάγια, nourrice, servante.

* Βαδίος, cheval de couleur baie.

* Βαλέντε et βαλέντης, vaillant.

* Βαλῆς, bailly. V. Ἐμπαλῆς.

* Βαλτίσιμος, vaillant.

Βαρβαρίζω, devenir barbare (en parlant d'une langue).

Βαρετὸς, lourd, ennuyeux.

Βάρκα, barque.

Βαρυνίσκω (βαρύνω), embarrasser.

Βαρὺς, précieux.

Βαρυτωσύνη, travail lourd.

Βασιλειώτης, serviteur du roi.

Βαστῶ, supporter.

Βαχλιώτης (βασιλειώτης), serviteur du roi.

Βγαίνω (ἐκβαίνω), sortir.

Βγία (βία), force.

Βγιάζω (βιάζω), forcer.

* Βεντέττα et βετέττα *(vendetta)*, vengeance.

* Βέργα et βεργὶν, rameau d'un arbre, fouet.

* Βερεττοῦνιν *(verettone)*, dard.

* Βίγλα, vigie.

* Βιγλάτωρ, gardien.

* Βιγλῶ, garder.

Βιζάκα, caillou.

* Βισκούντης, vicomte (chef de police).

* Βιστιρίζω *(investire)*, attaquer un navire.

* Βιττουαλία, provision de vivres.

Βλεπάτορος, gardien.

Βλέπισις, garde.

Βλέπομαι, prendre des précautions.

Βλέπω, garder.

Βοηθίζομαι, s'aider.

Βολάω, submerger.

Βολίκιν, poutre.

Βόρβορα, τὰ, boue.
Βορδόνιν, mulet.
Βοσκαρίδιν, petit pâtre.
* Βότα, caisse, logement royal.
Βοτάνιν, poudre, spécialement le feu grégeois (λαμπρὸν ἑλληνικόν).
Βουθῶ (βοηθῶ), secourir.
Βουλὴ, conseil du roi, décision.
* Βούλλα, sceau.
* Βουλλόνω, sceller.
Βουλεύω et βουλεύγω, donner conseil.
Βουνὶν et βουνάριν (βουνὸς), petite montagne.
* Βουργέσης, bourgeois.
Βουτάω (βυθάω), s'enfoncer.
Βράζω, s'élancer.
Βραστικὸν (δραστικὸν), filtre des sorcières.
Βρέβος et βρέφος, petit enfant.
Βρουθέω et βρουθίζω, s'élancer.
Βρύσι, fontaine.
Βρωμίζω, puer.
Βυζάντιον, monnaie dite besant.
Βυζάστρια, nourrice.

Γαβρὸς, beau-fils.
Γάλαν, *gén.* τοῦ γαλάτου, lait.
Γαλεύω, traire.
Γαλευτῆριν, pot à traire le lait.
Γάλη et γάληνη, (γαληνὰ), doucement.
* Γαλιάτζα, galère.
Γανόνω (γανάω), couvrir un vase d'étain.
* Γαρδενάλε et γαρδενάλης, cardinal.
Γαρισούρα, maladie (inconnue).
Γγίζω (ἐγγίζω), toucher.
Γγόνιν (ἐγγονὸς), petit-fils.
Γδέρνω (ἐκδέρω), écorcher.
Γδὶν et ἰκδὶν, mortier.
Γειὰ (ὑγεία), santé. Γειά σου, bravo!
Γειοφύριν (γέφυρα), pont.
Γείρω (ἐγείρω), élever.
Γεῖς (εἷς), un.
Γείτος (γειτων), voisin.
Γελάω, tromper.
Γέλιον, rire.
Γεμάτος, plein.
Γεμόνω, remplir. — τὸ δοξάριν, préparer l'arc.
Γεναῖκα, femme.
Γερακάρης, fauconnier.
* Γέρνα *(gerla)*, mesure de capacité.
* Γέρρα, guerre. V. Γκάρρα.
Γεύομαι, dîner, goûter.
Γῆ (ἡ), la.
Γιὰ (διὰ), pour.
Γιαίνω (ὑγιαίνω), guérir.
Γιαλὸς (αἰγιαλὸς), côte de la mer.
Γιάσι (ἴασις), guérison.
Γιατρεύω (ἰατρεύω), guérir.
Γιατρὸς (ἰατρὸς), médecin.
Γιλλοῦ (Γελὼ), sorcière.
Γινίσκομαι, se faire.
Γιόμαν (γεῦμα), dîner.
* Γιστέρνα *(cisterna)*, bassin.
* Γιτιάζω. V. Ἀγιτιάζω.
Γίτζαν, tout droit.
* Γκάρρα, guerre. V. Γέρρα.
Γλήγορα, vite.
Γλυτόνω (λυτρόω), sauver.
Γλυφὸν, saumâtre.
Γνᾶζω (ἵνα ζῶ), que je vive!
Γνώθω, γνώθομαι, comprendre.
Γνωστικὸς, prudent.
Γοὶ (οἱ), les.
Γοῖον et γοιὸν (οἷον), comme.
Γομάριον et γομάριν (γόμος), charge d'un animal ou d'un vaisseau.

Γόνατον, genou.
Γονικὸν (ὄνος), âne.
Γονίος (γονεὺς), père.
* Γουζάρω et γουζιάρω, faire usage.
Γούλας, tour d'une forteresse.
Γούμενος (ἡγούμενος), supérieur d'un couvent.
Γουνάρης, fourreur.
Γοῦπος, fosse.
Γουριάζω, hurler.
* Γούρνα *(urna)*, bassin, mesure de capacité.
Γούφα, la fosse, prison souterraine.
* Γράσα, grâce.
Γραφὴ et τὸ γράφος, écrit, lettre.
Γράψιμον, acte public.
Γριπαρία et γρῖπος, bateau d'un pêcheur, grippe.
* Γρίσιον et γρόσιον, γρόχιον, gros, monnaie d'argent.
Γρίκησις, avis.
Γρικῶ, entendre. V. Ἀγρικῶ.
Γρουτάρης (γρυτάριος), marchand colporteur.
Γρωνίζω (γνωρίζω), connaître.
Γυρεύω, chercher.
Γύρισμα, tour. — φεγγαρίου, changement de lune.
Γύρος et γυρὸς, tour.
Γὼ (ἐγὼ), moi.

Δ' et δὲν (οὐδὲν), non.
Δαιμόνια, mauvais esprit, diable.
Δακτύλιν et δακτυλίον (δάκτυλος), doigt, bague.
Δάσκαλος (διδάσκαλος), maître.
Δὲ (οὐδὲ), ni.
Δεῖλις, τὸ, heure de repas.
Δεῖν, τὸ, aspect.
Δέκατον, dîme.
Δελοιπὸς, -ἡ, -ὸν, reste.
Δὲν (οὐδὲν), non.
Δεντρὸν et δέντρον, arbre.
Δέρνω (δέρω), battre.
* Δεσδένιον, dédain.
Δεσπότης, le seigneur grec (despote) de la Morée.
Δετιποτένος (οὐδὲ τιποτένος), vil.
Δηγῶ (ὁδηγῶ), gouverner, préparer.
Δῆμαν, τὸ, (δέμα), lien, alliance de deux princes.
Δημένος, lié. Πρόσωπον δημένον, homme affligé.
Δήνομαι (δέομαι), se lier.
Διαβάζω, passer, lire.
Διαβαίνω, passer. Διαβοῦσαι ἡμέραι, les jours passés.
Διαβαινωμένος καιρὸς, le passé.
Διάβαν et διάβασις, passage.
Διαβατὸν, passage.
Διαζύγιν, poids pour faire l'équilibre.
Διακονέω, mendier.
Διακόνιον, mendicité.
Διάκος (διάκονος), diacre.
Διακόχια (διακόσια), deux cents.
Διαλαλημὸς, enchères, proclamation d'un ordre.
Διαλαλητὴς, crieur public.
Διαλαλῶ, publier un ordre.
Διαλέγω, choisir.
* Διαφεντεμὸς, défense.
* Διαφεντεύω, défendre.
Διάφορος, τὸ, intérêt.
Δίδω et διδῶ, δίνω, donner.
Δικῆος (δίκαιος), juste.
Δίκηον, droit.
Δικιμάζω (δοκιμάζω), éprouver.
Δικόν (ἐδικὸν), propriété.

Διλαλημὸς. V. Διαλαλημός.
Διπλαρία, coup par le non tranchant du sabre.
* Δισπλαζὶρ et δισπλαζέριν, δισπλαζίριν, déplaisir.
Δόκιμος, convenable.
Δοντάγρα (ὀδοντάγρα), tenaille.
Δοξάριν (τόξον), arc.
Δοξεύγω (τοξεύω), tirer l'arc.
Δοξιότης et διοξιότης (τοξότης), archer.
Δόξου (δέξου), voilà.
Δόσιον (δόσις), don.
Δούκας, Duc.
* Δουκάτον, monnaie vénitienne, la république de Gênes.
Δουλευτὴς, serviteur.
Δουλεύω et δουλεύγω, servir.
Δράζω, se saisir de.
* Δράππα, trappe.
Δρόσος, τὸ, rosée.
Δύναμις, forteresse.
Δυναστεύγω, opprimer.
Δυσικὸς, homme de l'Occident.
Δυστυχεύω, s'appauvrir.
Δυσφαμάζω (δυσφημῶ), calomnier.
Δώκω et δώχνω (διώκω), chasser.

Ἔβγα, τὸ, sortie.
Ἐβγαίνω. V. Βγαίνω.
Ἐβγάλλω (ἐκβάλλω), ôter.
Ἐβλέπισις, garde. V. Βλέπισις.
Ἐγγαστόνω, passer des poutres.
Ἔγγαστος (ἄγγατος), poutre.
Ἐγγυμασία et ἐγγυμαχία, ἐγγυμασχία, garantie.
Ἐγγυτὴς (ἐγγυητὴς), garant.
Ἐγδέχομαι (ἐκδέχομαι), attendre.
Ἐγκλέγω (ἐκλέγω), choisir.
Ἐγκλείστρα, couvent de reclus.
Ἔγκρυμμαν et ἔνκρυμμαν, embuscade.
Εἰκόνισμαν, image de saint.
Ἐζήτησις (ζήτησις), demande.
Εἰσόδεμα, rente.
Εἴσοδος et ἔσοδος, ὁ, rente.
Ἔκατσα, *aor.* de κάθημαι. Ἐκάτσαν εἰς τὸ λαμπρὸν, jetèrent dans les flammes.
Ἐκδεχόμενος, ὁ, successeur d'un feudataire.
Ἐκλέω (ἐκλέγω), percevoir un impôt.
Ἔλα, τὸ, arrivée.
Ἐλεμονῶ (ἐλεῶ), avoir pitié.
Ἐλῆα et ἐληὰ (ἐλαία), olivier.
Ἕλληνες, les païens. Ἑλληνικὸν λαμπρὸν, feu grégeois.
Ἐλλιγόνομαι, s'évanouir.
Ἐμερόνω (ἡμερόω), calmer.
Ἐμπαίνω (ἐμβαίνω), entrer, avoir droit sur une chose.
* Ἐμπαλῆς, bailly. V. Μπαλῆς.
* Ἐμπεραδούρης et ἐμπερατούρης, empereur.
Ἐμπιλῆς. V. Ἐμπαλῆς.
Ἐμπιστὸς, fidèle.
Ἐμπιστιωσύνη, confiance.
Ἐμπλάζω, rencontrer quelqu'un en ami ou ennemi.
Ἐμπορῶ, pouvoir.
Ἐνκρίζομαι. V. Ἀγγρίζομαι.
Ἐνεπνιάζομαι (ἐνυπνιάζομαι), voir en songe. V. Ῥοματίζομαι.
Ἐννοιάζομαι, soupçonner.
Ἐντικτίζω (ἀντικτίζω), se ranger.
Ἐντόπιὸς, indigène.
Ἐντυμασία (ἐνδυμασία), habillement.
Ἐξάζω et ἀξάζω, valoir.
Ἐξαρματόνω, désarmer.

Ἐξαυτῆς (ἐξ ἑαυτῆς), de la part de quelqu'un.
Ἐξετιμάζω, insulter.
Ἐξεύρω (ἠξεύρω), connaître.
Ἐξηλόνω et Ἐξηλόνω, perdre.
Ἐξημερόνει, le jour paraît.
Ἐξηστραφίζω, tourner de l'autre côté.
Ἐξοδιάζω, dépenser, gaspiller.
Ἔξοδος et ἐξόδος ὁ, dépense.
Ἐξωδίδω, s'esquiver.
Ἐξωμέρου, à part.
Ἐπαίνω. V. Ἐμπαίνω.
Ἐπαρχία, juridiction.
Ἐπεζεύω. V. Πεζεύω.
Ἐρημιάζω (ἐρημόω), détruire.
Ἐρίζω (ὁρίζω), commander.
Ἐρμάζω. V. Ἁρμάζω.
Ἐρματόνω, armer. V. Ἁρματόνω.
Ἔρκουμαι (ἔρχομαι), venir.
Ἐσοὺ et σοὺ (σὺ), toi.
* Ἐσπίτιον et σπίτιον, maison.
Ἐστρέφω (στρέφω), tourner.
* Ἐτὰ, état d'âge.
Εὐγατίζω, augmenter.
Εὔκαιρος, vide. Εὔκαιρα, en vain.
Εὐκαιρῶ et εὐκαιρόνω, laisser, vider.
Εὐχαρίζομαι (εὐχαριστοῦμαι), se contenter.
Εὐχαρισία, contentement, reconnaissance.
Εὐτειάνω (εὐθὺς), arranger, faire quelque chose. V. Φτειάνω.
Ἐφίορκος (ἐπίορκος), parjure, traître.
Ἐφτάνω (φθάνω), arriver, rejoindre.
* Ἐφφικάτορος, employé.
* Ἐφφίκιν *(officium)*, emploi.
* Ἔφφιτον *(affictus)*, loyer.
Ἐχρὸς (ἐχθρὸς), ennemi, le Diable.

Ζάλη, tempête.
Ζαμμὸς, pincette.
Ζάριν, jeu de dés. V. Ταβλίν.
Ζαρβὸς, gauche.
Ζαρπωτὴς (ἅρπαξ), ravisseur.
Ζάχαρη et ζαχάριν, *gén.* τοῦ ζαχάριτος, *nom. plur.* τὰ ζαχάριτα, sucre.
Ζευγάριν (ζεῦγος), paire.
Ζευστὸς, chaud.
Ζήλα, jalousie.
Ζημίνω et ζημνιόνω, endommager.
* Ζηντηλόμος, gentilhomme.
* Ζητὶλ, gentil.
Ζιῶ (ζῶ), vivre.
Ζουρόνω, salir.
Ζυγὴ (ζυγὰς), paire.

Ἡ (αἱ), *art. fém. au plur.*, les.
Ἡλιακὸς, balcon.
Ἥμισον (ἥμισυ), moitié.
Ἤτζου, ainsi.
Ἠφελῶ (ὠφελῶ), être utile.

Θανατόνω, faire mourir.
Θανατήσιμος, mortel.
Θανατικὸν, épidemie mortelle.
Θαρρούμενα, librement.
Θέλημαν et θελῆμαν, volonté.
Θεμελὸς (θεμέλιον), fondement.
Θωρῶ (θεωρῶ), regarder.

Ἴντα (τίνα), *pronom interrogatif*, que?
Ἱστόρισμαν, peinture.
Ἴχια, tout droit.

* Καβαλλάρης et καβαλλάρος, chevalier.
* Καβαλλαρία, femme d'un chevalier.

* Καβαλλαρόπουλος, enfant d'un chevalier.
* Καβαλλίκευμαν, course à cheval.
* Καβαλλικεύω, se mettre en selle.
Καθαρίζω (καθαιρῶ), destituer.
Καθημέρα et καθημέριν, chaque jour, continuellement.
Καθολικὴ, église métropolitaine.
* Καθόρδινα (κατὰ *ordinem*), en ordre.
Καιρὸς, temps, vent.
Καιρὸς, Saturne.
Κακόκαρδος, affligé.
Κακονώθω, soupçonner.
Κακόποτον, eau difficile à prendre.
Κακουχίζω, tomber malade.
Κακοψυχέω et κακοψυχίζω, tomber malade.
Κάκωσις, persécution.
Καλαμερὰ, haie d'un jardin à roseaux.
Καλάμιν ζαχάριτος, canne à sucre.
* Καλαφατίζω, calfeutrer.
Κάλεσμαν, invitation à un festin.
Καλεσμένος, invité.
Καλλιτερίζω et καλλιωτερίζω, s'améliorer (en parlant de la santé).
Καλόγηρος et καλογῆριν, moine.
Καλόγρηα, nonne.
Καλοπίχερος, honorable.
Καλῶ, inviter.
Καμακεύω, transpercer.
Καμίνιν, fourneau.
Καμὸς, flamme.
Καμπάνα, cloche.
* Κάμπος, camp.
Κάμποσος, quelqu'un.
Κάμωμα, action.
* Κάνα, canne, roseau, mesure de hauteur.
Κανενεὶς, personne.
Κανισκεύω, donner des présents.
Κανίσκιν et κανίσκιον, cadeau.
Κανοὺ (κἂν οὐ), autrement, sinon.
Κανοῦνιν, chaufferette.
* Καντζηλέρης et καντζηλιέρης, chancelier.
* Καντήλα, lampe.
* Καντιτὰ, quantité.
Κάπγοιος, quelqu'un.
* Καπέλλα, chapelle.
Καπετανίκιν, vaisseau-capitaine, dignité et juridiction d'un capitaine.
Καπετάνος, capitaine.
Καπνὸς, taxe sur le feu (καπνὸς) de chaque maison.
Κάποτὲ, une fois.
* Καπουτζετίον. V. Τραπουτζέτιν.
* Κάππα, cape.
Καράβιον, καραβέλα, vaisseau.
Καραβοκύρης, patron d'un vaisseau.
* Κάρβουνον, charbon.
Καρὸς, ignorant (?)
Κάρινος, de noyer.
Καρπάκουλον, pierre précieuse (rubis?).
* Καρτάνα, fièvre quarte.
Καρτζὰ (κέρσα), argent.
Καρφὶν, clou.
Καρφόνω, clouer.
* Κάσα, caisse.
* Καστελλάνος, châtelain.
* Καστέλλιν, château.
* Κάστρον, forteresse.
Καταβγοδίον (κατευόδιον), arrivée.
Καταβγοδοῦμαι, revenir d'un voyage.
Καταγνώνω et καταγνώθω, accuser.
Κατάδικα, contre.
Κατάδικος, ennemi.
Κατακόβγω, tailler en pièces.

Κατακουρσεύω, saccager.
Καταληπτῶς, en détail.
Κατάλος (κατάλυσις), destruction.
Καταλύω, détruire, tuer.
Καταμασῶ, débattre.
Κατἄμματα, en face.
Καταμπλέκω, calommier.
Καταπατητὴς, espion.
Καταπρόσωπα, contre.
Καταρίτιον et κατάρτιον, mât.
Κατασταίνω et καταστήνω, faire des démarches, travailler.
Κατασφίγγω, oppresser.
Καταχερὸς, totalement.
Καταχνιὰ, brouillard.
Κάτερ' et κάτεργον, galère.
Κατεργάρης, homme de galère.
Κατευόδιον, arrivée.
Κατευοδοῦμαι, arriver.
Κάτζιμον, siége.
Κατζουρίζω, brûler.
Κατζούφτερνα (καθηστὴ πτέρνα), les talons tournés.
Κατηορῶ, accuser.
Κατηχῶ, publier.
Κἄτις, quelqu'un.
Κάτοθεν (κατὰ ἓν), chacun.
Κατολίγου, peu à peu.
Κατὸν (ἑκατὸν), cent.
Κάτος, chat.
* Κατούνα (canton), tente de soldats, camp.
Κατωφλίον, seuil.
Καύχα, maîtresse.
Καύω et καύγω, brûler.
Καφίζιον (κάβος), mesure de céréales.
Κεῖ et 'κεῖα, 'κείω (ἐκεῖ), là.
Κείθομαι et κείτομαι, gésir, dormir.
Κελεφὸς, lépreux.
* Κελλάρης, dépensier.
* Κελλάριν, dépôt de vivres.
* Κελλὶν, chambre.
Κεντῶ, piquer, réparer un mur.
Κερατζὰ et κερατζία, caroubier.
Κεράτζιν, caroube.
Κεργὶν, cire.
Κερεκὴ et Κερικὴ, dimanche.
Κερένος, de cire.
Κεφάλαιον, article d'un traité et le traité lui-même.
Κεφάλη, *pl.* κεφαλάδες, tête, chef.
Κεφαλιάτικον, taxe sur chaque tête.
Κηνουργίον (καινουργὴς), neuf.
Κιβοῦριν, cercueil.
Κιλιούρης* et κιλούρης, receveur des impôts.
Κιλιτρία, femme de chambre.
Κιλλάκιν, visière faite de laines de Cilicie.
Κινητικὸν, bien mobile.
Κιντυνεύω et κιντυνεύγω, se trouver en danger.
Κίντυνος, danger.
* Κιτάσσα, quittance.
* Κιτιάζω, accquitter.
Κιτρομηλία, citronnier.
Κιτρομηλόφυλλον, feuille de citronnier.
Κλαδὶν (κλάδος), rameau, branche.
Κλαππόνω, mettre aux fers.
Κλαῦμαν et κλᾶμαν, pleurs.
Κλειδόνω, fermer.
Κληρικὸς, appartenant au clergé.
Κληρονόμος, κληρονόμισσα, héritier.
Κληρονομία, héritage.
Κλῆρος, τὸ, clergé.
Κλιάρος (κριὸς), bouc.
Κλορονόμος. V. Κληρονόμος.
* Κλόστριν, cloître, couvent.

Κλουβὶν, cage.
Κλουθῶ (ἀκολουθῶ), suivre.
Κλωθογυρίζω, entourer.
Κοίταμαι et κοίτομαι, être couché, placé.
Κοκκίζω, s'irriter.
* Κολατζίουν, déjeuner.
Κολλέομαι, s'attacher.
Κόλφος (κόλπος), golfe.
Κόμμαν et κόνμαν, mutilation d'un membre.
Κομμάτιον, pièce.
Κομμοκεφαλιάζω, décapiter.
Κομμοκέφαλος, décapité.
Κομπόνω et κονπόνω, tromper.
Κόμπος, nœud.
Κόμπωμα, tromperie.
Κομπωτὴς, trompeur.
Κόντα et κοντὰ, près.
Κοντάριον, lance.
Κοντεύω, approcher.
Κοντῆσιν et κοντόσιν, la partie courte.
* Κοντοσταύλης, connétable. Κοντοσταύλαινα, femme du connétable.
Κοντοστέκομαι, rester en arrière.
Κοπάδιν, groupe.
Κόπελλος et κοπέλλιν, jeune serviteur. Κοπέλλα, jeune fille.
* Κόπια, copie.
* Κοπιάρω, copier.
Κοπίδιν, tranchant.
Κορακίζω, s'accrocher.
Κόρας, ὁ, le Coran.
Κορδαίνω et κορδόνω (χορδόω), tendre, préparer l'arc.
Κορμὶν et κορμίον, la personne.
Κορνιακτὸς, poussière.
* Κορπόνω, blesser.
* Κόρπος, coup, blessure.
* Κορτέσης, courtois.
Κορτέσικα, courtoisement.
* Κορτζέργιον, cheval de course.
Κορφὴ (κορυφὴ), sommet.
* Κοτένος, de coton.
Κοτεύω. V. Κοντεύω.
* Κόττα, cotte, habit.
Κουβαλιῶ et κουβαλίζω, rassembler.
* Κουβεντιάζω, s'entendre, parler.
* Κουβερνιάζω, gouverner.
* Κουβέρνον, gouvernement.
* Κουβερνούρης, gouverneur.
* Κουβέρτα, couverture de vaisseau.
* Κουβοῦκλιν, couvercle, trule de temple.
Κουζὶν, tonneau. V. Βουτζίν.
Κούζω, crier.
Κουκιὰ, fèves.
Κουκὶν (κόκκος), graine.
Κουκουφὰ, ἡ, chouette.
* Κουμεντούρης, commandeur.
* Κουμέρκιν, impôt de la douane.
* Κουμέσος, commis, représentant d'une maison commerciale.
* Κουμοῦνιν, commune, l'état de Venise et celui de Gênes.
* Κουμπίζω et κουμπῶ, s'appliquer, se soutenir.
* Κουντάτον, dignité de comte.
* Κουντέντε et κουντέντος, content.
* Κουντετιάζω, contenter.
* Κούντης, comte. Κουντέσσα, comtesse.
* Κουντιάτικον, maison de comte.
* Κουντουμάσα et κουντουματζιὸν, contumace, amende.
* Κουντουνάντζα, condamnation.
* Κοῦντρα, contre.
* Κουντραστιάζω, contrarier.
Κοπανίζω, broyer.
Κουπίον, rame.

* Κουριάζω *(curare)*, s'occuper.
* Κουρούνα, couronne.
* Κουρουνιάζω, mettre la couronne.
* Κουρούνιασμαν, fête de couronnement.
* Κουρσάρος, corsaire.
* Κουρσεύω et κουρτζεύω, piller, saccager.
* Κοῦρσος, pillage.
* Κουρτέλλα *(cortella)*, grand couteau.
* Κουρτέσης. V. Κορτέσης.
* Κούρτη, cour de prince.
* Κουσεντιάζω, consentir.
Κουσεύω. V. Κουρσεύω.
* Κούσουλος, consul.
* Κουστούμιον, coutume.
Κουτάλιν, cuiller.
Κουτζίν. V. Κουζίν.
Κουτζούλης, tondu.
* Κούφανος *(gonfanone)*, drapeau royal.
* Κουφερμιάζω, convertir.
* Κουφέττον et κουφετζιοὺν, friandise.
Κουφὸς (κωφὸς), sourd.
Κοφιάρης (κόπτω), fugitif.
Κρασὴ, ἡ, et τὸ κράσιν et κρασὶν, vin.
Κρεββάτι, lit.
Κρεμάζω, pendre.
Κρεμίζω, précipiter.
Κρῆας et κρηᾶς, *pl.* τὰ κρέατα, viande, chair.
* Κρίμαν, crime.
* Κρινέλλια, crénaux.
Κρινίσκω (κρίνω), juger.
Κρίσις, justice, vengeance.
Κριτὴς, *pl.* κριτάδες, juge.
Κριτηρεύγω, mettre à la torture.
Κριτήριον et κριτηρεμὸς, torture.
* Κρόνακα, chronique.
Κρούω, battre.
Κρύβγω, cacher.
Κτηνοβόλιν, troupeau.
Κτηνὸν, bête.
Κτίζω, élever à une dignité.
Κυνηγὸς, défenseur.
Κύρης, *gén.* τοῦ κυροῦ, seigneur, prince.
Κυβεντίζω, déshonorer.
Κωλοσέρνω et κωλοσύρω, faire mourir en traînant par la queue d'un cheval.
Κώλυμαν, empêchement.
Κωλῶ, empêcher.

Λαβόνω, blesser.
Λαγῆνιν, cruche, pot.
Λαγηνόπουλον, petite cruche.
Λαγωνικὸν, lévrier.
'Λάδιον et 'λάδιν, huile.
Λακτία et λαχτία, coup de pied.
Λάμνημαν, mouvement des rames.
Λάμνω, ramer.
Λαμπρὸν, feu. Ἑλληνικὸν, feu grégeois.
Λαμπάζω, s'illuminer, être en délire.
Λαμπαχίον, délire.
Λᾶς, οἱ, peuple. Λᾶς τῶν ἁρμάτων, guerriers. — τῆς μέσης, hommes du marché.
Λάσσω, hurler.
'Λεθερῶ et 'λευτερῶ, mettre en liberté.
* Λεγάτος, légat du Pape.
Λειόντας, lion.
Λειχοῦσα, accouchée.
Λειῶ, décomposer.
'Λευτερῶ et 'λευτερόνω. V. Λεθερῶ.
* Λιζάτον, dignité de lige.
* Λίζος et λίζιος, lige feudataire.
* Λικουβριάζω, recouvrer.
Λιτανεία et λιτὴ, procession.
Λιμιόνας et λιμνιόνας, λιμεόνας (λιμὴν), port.
Λογάριν, objets précieux, argent.

Λογᾶς, homme instruit.
Λογὴ et λοὴ, manière.
Λογία et λόγια, discours, dispute.
Λόγου μου, σου, του, moi-même, toi-même, soi-même.
Λοιπὸν et λοιπονὶν, donc.
Λοκότενον et λοκοτίνιν, monnaie d'or, besant.
* Λόντζα et λότζα, loge, office.
Λοσμένος (λῶστος?), cher.
'Λοσύρω, traîner par ci par là.
* Λουξουρία, luxure.
* Λουσεργίον et λουσέριν, espèce de vaisseau de guerre, du latin *navis lusuria*.
* Λουχέρης et λουσιέρης, aide de camp.
Λυγχναψία et λυχναπία, illumination d'une église.
Λυκὴ, fausse amitié.
Λυμπὰ, testicules.
Λυχνάριον, rubis.

Μάγγανον et μάνγκανον, machine de siège.
* Μάγγιπος *(mancepe)*, boulanger.
Μαγεύω, ensorceler.
Μαγραπίτικος (arab. *Moghreb*), Barbaresque.
Μαθητεύγω, enseigner.
Μακάρι, puissent!
Μακαρίτης et μακαρισμένος, feu.
* Μακελλεῖον, boucherie.
* Μακελλεύω, tuer.
* Μακζένιον et μακζενίον, magasin.
Μαλακτιαίνω, calmer.
Μάλλωμαν et μαλλώματον, querelle.
'Μάλωτος, ὁ, et τὸ 'μάλωτον (αἰχμάλωτος), esclave.
Μαμμοῦ (μαῖα), sage-femme.
Μαμουλοῦκος, mamelouk.
* Μανδάτον, mandat, nouvelle.
* Μανίκιν, manche.
* Μαντατοφορία, ambassade.
* Μαντατόρος et μαντατοφόρος, ambassadeur.
* Μαντενιάζω, maintenir, nourrir.
* Μαούνα, mahone, société de Gênes.
* Μαππεμοῦντι, mappemonde.
* Μαργαζάνης, boutiquier.
Μαργάριν et μαργαριτάριν, perle.
* Μαριτζᾶς et μαρίντζας, maréchal. V. Μόρτζος.
* Μάρκος, marc, monnaie et poids de Venise.
* Μαρτζάσιον *(jus marzasonis)*, droit féodal.
Μαρτυρία, tourment.
Μαρτυρίζω, torturer.
* Μαστοργία, compagnie militaire, artifice de guerre.
* Μαστορεύομαι, se montrer le maître.
* Μάστορος et μάστρος, μάστρε, maître.
* Ματζακάνα et ματζαγκάνα *(mazzacana)*, pilotis.
'Μάτιν (ἱμάτιον), habit.
* Ματίνα, office du matin.
'Μάτιον (ὄμμα), œil.
Μαυλίστρια, entremetteuse.
Μαχαζένιον. V. Μακζένιον.
Μαχανιάζομαι, se fatiguer en combattant.
Μαχίον et μάχιν, gage. V. 'Αμάχιν.
Μεγαλιόνοστον (μέγα ὀστοῦν), le pouce.
Μεγαλυνίσκω, s'aggrandir.
Μεθυστὴς, ivrogne.
Μεινίσκω (μένω), rester.
Μὲν (μὴ), non.
Μένπρινος (μεμβράνη), de parchemin.

'Μέρα, jour.
Μερέα et μερία, μεργία, μεργιὰ, partie.
* Μερετιάζω et μελετιάζω, mériter.
Μερὶν (μηρὸς), cuisse.
'Μερόνω (ἡμερόω), s'adoucir.
Μερτικάρης, partisan.
Μερτικὸν, partie.
Μέση, marché.
Μεσομέριν et μεσημέριν, midi.
Μεσόνω, mêler.
Μεταγνώθω et μετανώθω, se repentir.
Μέφω (μέμφω), blâmer.
Μηνιάζω, salarier.
Μηνίον, salaire.
Μηνῶ, mander.
Μητὰ (μετὰ), avec.
* Μιαμούνης, affranchi.
* Μιλοῦνιν, million.
* Μισὲρ, messire.
Μισεύω, partir.
Μίσος, légume.
Μόδι, muids.
* Μόδος, manière.
Μόναυτα et μοναῦτα, aussitôt.
* Μονέδα, monnaie.
Μονόκοιλος, jumeau.
Μονοκόμματος, d'une seule pièce.
Μονοπάτιν, sentier.
'Μόνω (ὀμνύω), jurer.
Μόρτζος. V. Μαριτζᾶς.
* Μορίζω, mourir.
* Μούλα, mulet.
Μουλόνω, se taire.
Μουλωτὸς, silencieux.
Μουρμουρίζω, murmurer.
Μουσθλουμανίζω, embrasser l'islamisme.
Μουσθλουμανίον, monde musulman.
Μοῦσκος, musc.
Μούττη, nez, pointe.
Μουφλέττιον, espèce de liqueur.
* Μπαλῆς, bailly. V. 'Εμπαλῆς.
* Μπάλιος, baile de Venise.
* Μπερατούρης, empereur.
'Μπιστεύομαι, se confier.
Μποῖος (ποῖος), lequel.
Μπορῶ (ἐμπορῶ), pouvoir.
* Μπουντουλιέρης, bouteiller, officier de Chypre.
Μυροψὸς (μυρεψὸς), épicier.

* Νάβα, navire.
Ναχαρπάγκουλα, rubis.
Νευρία, poutre.
Νίκος, τὸ, victoire.
Νοικοκύρης (οἰκοκύρης), père de famille.
'Νοικτάριον, clef. V. 'Ανοικτάριον.
'Νοματολόγιον (ὀνοματολόγιον), liste des noms.
Νομεύγω et νομεύω, posséder.
Νομὴ, possession.
* Νότα, note.
* Νοτάριος, notaire.
* Ντὲ (de), titre de noblesse.
Νυκτοῦ, pendant la nuit.
Νῶμος (ὦμος), épaule.
Νώνω et νώθω, comprendre.
Νῶσις, avis.

'Ξάζω (ἀξίζω), valoir.
Ξαναστερεόνω, confirmer une seconde fois.
Ξαναστρέφω, retourner.
Ξαπολύω, délivrer.
Ξαρματόνω, désarmer.
Ξαυτῆς μου, σου, του, de ma, ta, sa part.
Ξενητεία, demeure en pays étranger.
Ξενιάζω, donner en présent.

Ξενικὸς, étranger.
Ξένιον et ξενίον, présent.
Ξέρω, connaître.
Ξευράμενος, connaisseur.
Ξηγόρευσις, confession.
Ξηγορευτὴς, confesseur.
Ξηγορεύω, confesser.
Ξηγοῦμαι, raconter.
Ξήκαμπα (ἐξ *campo*), par la plaine.
Ξηκληρίζω et ξηκληρόνω, deshériter.
Ξηλείφω, faire disparaître.
Ξηλοθρεύω, détruire.
Ξηλόνω, détruire.
Ξημέρωμαν, point de jour.
Ξηστικὸς, étonné.
Ξηστοματῆς, par voix orale.
Ξητζιπόνω, insulter.
Ξηφτειάζω, délivrer.
Ξηφτείασμαν, délivrance.
Ξηφωτίζει, le jour arrive.
Ξινάριον, cognée.
* Ξόμπλι, exemple.
Ξορίζω, exiler.
Ξορισμὸς, exil.
Ξορτόνω (ἐξορθόω), réussir.
Ξοχνιάζω (ἐξιχνιάζω), chercher.
Ξυλαλᾶς, xylaloès.
Ξυλόκαστρον, forteresse de bois.
Ξυντωτὸς (ὀξυντωτὸς), pointu.
Ξύστερα, après.
Ξώκαστρον, forteresse extérieure.

* Ὀβεδιάζω et ὀδγιάζω, obéir.
Οὐὰ (οὐαὶ), hélas!
Ὀδηγία, ordre, garnison.
Ὀδηγῶ, gouverner.
Ὀδῶ (ἐδῶ), ici.
Ὀχτρὸς (ἐχθρὸς), ennemi.
Ὀλιγόζωτος, vivant peu.
Ὀλίον, peu.
Ὀλότης, somme.
Ὁμάδα, totalité.
Ὅμνοστος, beau.
Ὁμορφία, beauté.
Ὁμοστικὸς, lié par serment.
Ὀμπρὸς (ἐμπρὸς), devant. Ὀμπρὸς ὀπίσω, de retour.
* Ὀνέστε, honnête.
Ὀνομάτοι, nombre d'hommes.
Ὀνόμισμα (νόμισμα), monnaie d'or.
Ὅντα (ὅταν), quand.
Ὅξοδος et ἔξοδος, ὁ, dépense.
* Ὀξόμπλι, exemple. V. Ξόμπλι.
Ὄξυπνος (ἔξυπνος), éveillé.
Ὀξὺς, fin.
Ὁπλὴ, manière.
* Ὁπληγάδος, obligé.
Ὀπνὰ (πνοὰ), haleine.
Ὀπουπάνω (ἀπεπάνω), au-dessous.
Ὅπου et ὅπω, que.
Ὀργίον, grenier.
* Ὁρδινον, ordre.
Ὄρεξι, envie, désir.
Ὁρίζω, commander.
Ὁρμάζω, marier. V. Ἁρμάζω.
Ὅρομαν (ὅραμα), vision.
Ὄρτου (ὀρθῶς), à droite.
Ὀρπίδα (ἐλπὶς), espérance.
Ὀρπίζω, espérer.
Ὀσκιὰ (σκιὰ), ombre.
* Ὅστα, hostie.
Ὅτις (ὅστις), qui.
Ὅτοιμος (ἕτοιμος), prêt. Ὅτοιμα, aussitôt.
Ὅτοσο et ὁτόσον, tant.
Οὔ, ou.
Οὔδε (οὐδὲ), ni.
Οὐδετιποτένος, vil.

* Ὀφφίκιον, ἐφφίκιν, φφίκιν, office, emploi.
* Ὀφφιτζιάλης, officier.
Ὄχι (οὐχὶ), non.
Ὀχτρὸς (ἐχθρὸς), ennemi.
Ὀχτὼ (ὀκτὼ), huit.

* Παβιέρα, pavillon, camp.
Παγαίνω, aller.
* Πάγιλος, baile de Venise. V. Μπάλιος.
* Παγίσιον, pays, état.
* Παζάγιν et παζάντζιν, passage, expédition.
Παθαίνω, souffrir.
Παῖδας, enfant. Παίδαινα, petite servante.
Παίδιος et παιδίος, garçon, homme brave.
Παιδιωσύνη, jeunesse.
Παίζω τὴν τζάκραν, tirer l'arbalète.
Παίζω τὴν καμπάναν, sonner la cloche.
Παιθαίνω, mourir.
Πaίρω et παίρνω (ἐπαίρω), enlever, prendre. Παίρνω σκοπὸν, surveiller.
Παίνα (ἔπαινος), gonflement.
* Πάκτον *(pactum)*, loyer d'un bien.
* Παλαμάρα *(palamaglio)*, câble de vaisseau.
* Παλάτιν, palais. Παλάτια, l'ancien Milet.
Πάλε et πάλες, ensuite.
Πάλιος, baile de Venise. V. Μπάλιος.
* Πάλλα, balle.
Παναγύριν, fête.
* Πανέλλιν, panneau de la selle.
* Πανιέρης *(banier)*, crieur.
Πανὶν, étoffe.
Πανπάκιν, coton.
Πάντα, toujours.
Παντέχω, attendre.
* Παντιέρα *(bandiera)*, bannière.
Παντοῦ, partout.
Πάπλωμα, couverture de nuit.
Παπούγκια, babouches.
Παππoῦς (πάππος), grand-père.
Παραβουλία, l'acte d'un parjure, trahison.
Παράβουλος et παραβοῦλος, parjure, traître.
Παραγιάλιν (παρ' αἰγιαλὸν), côte de mer.
Παρακαβαλλάρης, chevalier de la suite du prince.
Παρακάθημαι, assiéger.
Παρακαλητὴς, suppliant.
Παραμπρὸς, ci-devant.
Παρανόμιν, surnom.
Παράνομος, infidèle.
Παρασκάρμος (σκαλμὸς), felouque.
Παραταγίζω, nourrir en abondance.
Παραῦτα, aussitôt.
* Παρδέσκα. V. Περδέσκα.
Παρδιαβάζω, parcourir, se promener.
Παρδιάβασις, excursion.
Πάροικος et παροῖκος, *fém.* παροίκισσα, esclave d'origine étrangère.
Παροὺ (παρ' εἰ), si.
* Παρούνης, baron. Παρουνία, baronnie.
* Παροῦτιν, poudre.
* Παρπακάνα *(barbacana)*, mur extérieur.
* Παρτὶς, partie de commerce.
Παρχατώτερος (παρακατώτερος), de condition inférieure.
* Πὰς, passage.
Πασαγεῖς (πᾶς εἷς), chacun.
* Πασανέττιν, visière de casque.
* Πασάντζιν, passage. V. Παζάγιν.

* Πατάλλια, bataille.
* Πατζιάζομαι *(pazzeggiare)*, se compromettre.
* Παφέζιον *(pavese)*, colonne militaire.
* Παφεζόνω, aller en παφέζιον.
Πάφιλος, espèce de vaisseau.
Πγεῖν, τὸ, le boire.
Πγοιὸς, quel.
* Πεγέριν et πογέριν, pouvoir.
Πεθανίσκω, mourir.
Πεθυμία (ἐπιθυμία), désir.
Πεῖον et πειὸν, πειὸ, plus.
Πειρασμένος, éprouvé.
Πελάρα, sottise.
Πελεκάνος, menuisier.
Πελελὸς et πελὸς, sot, fou.
* Πένα, peine, amende.
Πενταχόχιαι, cinq cents.
Πεντῆντα, cinquante.
Πέπτη et πέφτη, jeudi.
Πέρα, τὸ, hors de Chypre, l'Occident.
Περαστικὸς, homme de passage, étranger.
Περάω et περνάω, passer.
Περβολάρης, jardinier.
* Περδίσκα *(perdicella)*, machine de guerre, catapulte.
Περιβάρυσις, incommodité, embarras.
* Περίκουλον, péril.
Περιλαμβάνω, accueillir.
Περισσὸς, nombreux.
Περιστέριον et περιστέργιον, espèce de vaisseau.
Περίττου, plus.
Περνιέρα, cercueil.
* Πέρνουν, clou pour escalader la muraille.
* Περοῦνιν, perron.
Πέρπυρον (ὑπέρπυρον), monnaie d'or, besant.
Περπυριάρης, esclave payant un 'πέρπυρον.
* Περφόρτζα, par force.
* Πετζία, pièce d'étoffe.
Πεύκιον, tapis.
Πηγάδιον, puits.
Πηγὴ, source.
* Πηγὴ et σπίγα *(spia)*, espion.
Πηδάω, assaillir.
* Πηληγρῖνος, pèlerin.
Πήζω et πήσσω, se coaguler.
Πιάνω, prendre. Πιάνομαι, être attaqué d'apoplexie.
Πιθαμὴ (σπιθαμὴ), empan.
* Πιλέριον, pilastre de balcon.
Πινάκιν, assiette.
Πιντόνω, augmenter, remplir.
Πίντωμα, augmentation.
Πισαύριον et πισαυρίου, lendemain.
Πλάγια, côtes.
Πλαγιόνω, tourner d'un côté.
Πλάζομαι, en venir aux mains.
Πλατεῖα, en abondance.
Πλεῖον (πλέον), plus. V. Πεῖον.
Πλημμελεία, querelle.
Πλημμελῶ, tâcher de faire le bien ou le mal.
Πληξίζομαι, se fâcher.
Πλῆξις, chagrin.
Πλήσσω, se fâcher. V. Πληξίζομαι.
Πλιθαρένος (πλίνθος), de tuile.
Πλουσιότης et πλουσιότητα, richesse.
Πλώρη (πρώρα), proue.
* Πογέρι, pouvoir. V. Πεγέριν.
* Ποδέστας et ποδεστᾶς, podestat, consul de Gênes.
Ποθαίνω, mourir.

Ποῖγος (ποῖος), quel.
Πολεμικὸν, engin de guerre.
Πολεμίστης, guerrier.
Πολεμῶ et πολεμίζω, faire la guerre, travailler.
Πολιτική, courtisane.
Πολλοθαύμαστος, admirable.
'Πολογιάζω, tromper.
Πολομῶ, travailler. V. Πολεμῶ.
Πονηρεύγω, exciter.
Ποντίζω, ruiner. Ποντισμένος, ruiné.
* Ποντουλιέρης, bouteiller. V. Μπουντουλιέρης.
Ποξαμάτιν, biscuit.
* Ποπλάνος, plebéien.
* Πόπουλον, peuple.
Πορεύγομαι, passer, vivre.
Πορνικὸς, bâtard.
* Ποσέσον, possession.
* Ποσίπλε, possible.
* Ποσίπλητα, possibilité.
Ποτάπος, quel!
Ποτζουκίζω, obliger.
* Πουλέττον, billet.
* Πουμπάρδα, bombarde.
* Ποῦντος, pont.
* Πουντουλιέρης. V. Ποντουλιέρης.
Πούποτες, nulle part.
* Πουρζέζης, bourgeois.
* Πουτουαλία. V. Βιττουαλία.
Πρακτικὸς et πράτικος, expert.
Πράκτορος, perceveur de taxes.
Πραμμάτεια et πραγματεία, marchandise.
Πραμματευτὴς, marchand.
Πραστειὸν (προάστειον), paroisse.
Πράχτορας et πραχτόρας. V. Πράκτορος.
* Πρέζα, prise.
* Πρεζεντιάζω, présenter.
Πρέκιος (πικρὸς), amer.
Πρεπάμενος, convenable.
Πρήζομαι, se gonfler.
Πρικιὸς, amer. V. Πρέκιος.
Πριμοχιόνιν et προμοχιόνιον (προμαχὼν), rempart.
* Πριντζάτον, dignité de prince.
* Πρίντζης, prince. Πρίντζαινα, princesse.
* Πριούρης, prieur.
* Προβιάζω, prouver.
* Προβιλίζιον et προβιλίζιν, privilège.
Προδέλοιπος, autre.
Προεστὼς, chef de village.
Προθιμῶ (προτιμῶ), préférer.
* Προκορούρης, procureur.
* Προμουτιάζω et προυμουτιάζω, promettre.
Προμοχιόνιν. V. Πριμοχιόνιν.
* Προμουτίασμα et προυμουτίασμα, promesse.
Προποτίζομαι, prendre des eaux salutaires.
Προσκύνημα, lieu de dévotion.
Πρόσωπον καλὸν, bon accueil.
Προυμουτιάζω. V. Προμουτιάζω.
* Προτεστιάζω, protester.
Προυσουδιάζω et προσουδιάζω, tirer un revenu.
Πρωνὸν (πρωϊνὸν), matin.
Πρωτανηψιὸς, cousin germain.
Πρωτόγερος, conseiller.
Πρωτόπνιν, premier sommeil.
Πταίσθης (πταίω), coupable.
Πτωχούλικος, pauvre diable.
Πυληρὴ, place des exécutions à Chypre *(Pilori)*. Strambaldi traduit toujours *Berlina*.
Πυρὰ, chaleur.

Πύρεξις, fièvre.
Πυρόνω, échauffer.
Πωρνὸ, matin. V. Πρωνόν.

'Ράβγω (ῥάπτω), coudre.
'Ραβδὶν, bâton.
'Ραβδουχὸς et ῥαβδοροῦχος, huissier.
'Ράσω et ῥάζω, jeter l'ancre.
'Ράφτης, tailleur.
'Ραψίματον, couture.
* 'Ρὲ, roi.
* 'Ρεβελιάζω, se révolter. 'Ρεβελιασμένος, révolté.
* 'Ρεμέδα (remède), guérison.
* 'Ρέντα, rente.
* 'Ρεσπόστα, réponse.
* 'Ρέστον, reste.
* 'Ρέτινον *(redina)*, rênes.
'Ρεύγω (ὀρέγω), désirer.
* 'Ρήας et ῥήγας, roi. 'Ρήγαινα, reine.
* 'Ρηάτικος et ῥηγάτικος, royal.
* 'Ρηγάδα, trésor royal.
* 'Ρηγάτον, royaume.
* 'Ριβιέρα, rivière.
'Ριζικὸν, fortune.
* 'Ρικομαντιάζω et ῥικουμαντιάζω, recommander.
'Ριμιατὸν, prière(?)
* 'Ριμοῦριν (rumeur), pillage.
* 'Ρισπόστα, réponse. V. 'Ρεσπόστα.
'Ρίφιον et 'ριφιακὸν (ἐρίφιον), chevreau.
'Ρόγα, paye. 'Ρογεμένος, salarié.
'Ροματίζομαι, voir en songe. V. 'Ενυπνιάζομαι.
* 'Ρότζα, roche.
'Ροῦχον, habit.
* 'Ρυφουτιάζω, réfuter, calomnier.
'Ρχίσμα (ὄρχισμα), bal.
'Ρωμανίζομαι, s'enfermer, se défendre.

* Σαγίττα, flèche.
Σάζω (ἰσάζω), accorder.
* Σαΐτία, saïtie, espèce de navire.
* Σάκον, sac, pillage.
Σακουμάνος, guerrier, pillard.
* Σαλβοκοντοῦτον, sauf-conduit.
Σανία (σανὶς), plateau.
Σάντες, tellement.
* Σαούνα. V. Μαούνα.
Σασμὸς, accord.
Σαττία. V. Σαγίττα.
Σγάφω (σκάπτω), creuser.
* Σέλλα, selle.
* Σελλόνω, mettre la selle.
* Σεκρετάριος, secrétaire.
Σένιασμα. V. 'Ασένιασμα.
* Σέντε, escalier(?)
Σεντούκιον (σάνδυξ), coffre.
* Σὲρ et σὶρ, sire.
* Σεραφίον, saphir.
* Σεργέντης et σουργέντης, sergent, bourreau.
Σηκόνω, enlever.
Σημαδεύω, souscrire un acte.
Σημάδιν, signe, drapeau.
* Σιγουργιάζω, assurer.
* Σιγουρτὰ, sûreté.
Σίδερον, fer, ancre.
Σιδερόνω, mettre aux fers.
* Σιέντζιν et σιρέντζιν, camp de siége.
* Σιεχᾶς et σιέχης, cheikh, prêtre musulman.
Σιμὰ, près.
Σιμόνω, approcher.
Σκάζω, lancer une flèche.
* Σκάλα, échelle.
Σκαλεύω (σαλεύω), se déplacer.
* Σκαλόνω, escalader.
Σκανταλίζω, scandaliser.

* Σκάδρα, escadron.
* Σκαπιάζω, échapper.
* Σκαρλάτος et σχαρλάτος, écarlate.
Σκεπάζω, protéger.
Σκιάδιν, chapeau.
Σκίζω, déchirer.
Σκίρση, fortune de mer.
Σκλάβος, esclave.
Σκλαβολόγιον, bande d'esclaves.
Σκλερία, et σκλεργιὰ, mauvaise mer.
Σκληρὸς, cruel.
Σκληρύνω, endurcir.
Σκοινοπλόκος, cordier.
Σκολίζομαι, s'occuper.
Σκοντυλάω et σκοντυλίζω, se heurter.
Σκοπίζω et 'παίρνω σκοπὸν, prendre en considération.
Σκοπὸς, conseil, garde, soupçon.
Σκοτανὸς, ténébreux.
Σκοτισμὸς, trouble.
Σκοτόνω, tuer.
* Σκουζιάζω, excuser, justifier.
Σκουλλίζομαι, s'habiller.
Σκουτάρι, bouclier.
* Σκουτιέρης, écuyer.
* Σκρόφα, truie.
Σκυλομάγγος, gardien de chiens.
Σμίγω, se rencontrer.
'Σοζυγάζω, équilibrer.
Σοδίον (εἴσοδος), rente.
* Σορδάτος et σορδιέρης, soldat.
* Σουλτάνικος, homme de sultan.
* Σοῦμμα, somme.
* Σουπερπία, dédain.
* Σουπερπιάζομαι, devenir hautain.
* Σουπέρπος, superbe.
* Σουρτάνος, sultan.
* Σουφριάζω, souffrir.
* Σπαβεντιάζω, épouvanter.
Σπαθόπουλον (σπάθη), petite épée.
Σπερὸν et 'σπερνὸν (ἑσπέρας), soir.
* Σπέτζια, pièce d'étoffe, marchandise.
Σπίγα. V. Πηγή.
* Σπιγκάρδα. V. Περδέσκα.
* Σπιτάλιν, hôpital.
* Σπίτιν, maison.
Στανεῖο et ὑστανεῖο (δυναστεῖο), forcément.
* Σταντάριν, étendard.
* Στάντζα, appartement.
* Στασίδιον, lieu où on met les saintes images.
* Στάτον, état, camp militaire.
Στεγνόνω, dessécher.
Στεγνὸς (στυγνὸς), rude.
Στέκω, rester.
Στενοκοπημὸς, gêne, embarras.
Στενὸν, τὸ, ruelle.
Στενὸς, étroit.
* Στεντιάζω, opprimer, assiéger.
Στεργὴ (στεραιὰ γῆ), continent.
Στερεόνω, consolider.
Στηρνιάζω, se passionner d'amour.
* Στιμιάζω, estimer.
Στοίχημα, accord.
Στόλος, τὸ, flotte, armée.
* Στουδιάζω, étudier.
Στουπόνω (στύπη), boucher.
Στραβὸς, aveugle.
* Στράτα, rue.
Στρατία, taxe pour la paye des Stradiotes.
Στρατιώτης, soldat à cheval d'origine albanaise; vaillant et beau guerrier.
Στρατοκόπος, voyageur.
Στραχδίον et στραχίδιον (στάχυς), épi, fruit.

Στρέμμα, retour militaire.
Συγχνὰ, souvent.
Συμβουλάτωρ et συμβουλάτορος, conseiller.
Συμβουλεύγομαι, tenir conseil.
Συμπαύω et συμπαύγω, consentir.
Συμπεθερεύω, s'allier à une famille.
Συμπιάζω, rassembler.
Συνεπαντῆς, au devant.
* Συνεσκάρδος et συνασκάρδος, sénéchal.
* Συνεσκαρδίκιν, dignité de sénéchal.
Συνῆθιν, coutume.
* Σύνγκριτον, trésor royal, chancellerie secrète.
Συντροὰ (συντροφία), compagnie.
Συντροφιάζω, accompagner.
Συντυχάνω, parler.
Συντυχία, conversation.
Συρματία et σύρμα, traînée, trace sur un terrain mou.
Σύρνω et σύρω, élancer.
Συτζακίζω, fatiguer.
Συχαρήκιον (συγχαρήκιον), annonce d'une bonne nouvelle et le cadeau qu'on donne.
Συχνοθωρῶ, regarder souvent.
Σφακτὰ, τὰ, troupeau.
Σφαλίζω (ἀσφαλίζω), fermer.
Σφαμμὸς, massacre.
Σφηνοκοποῦμαι, se presser.
Σφίγγω, presser. Σφίγγει ὁ πόλεμος, la guerre s'allume.
Σφικτὰ, étroitement.
Σφικτοπολεμῶ, assiéger étroitement.
Σφοντυλία, coup de poing.
* Σφορτζιάζω, forcer.
* Σφόρτζου, forcément.
Σφυρὶν, marteau.
Σφυρόνω, entrer par un trou étroit.
Σχαρλάτος. V. Σκαρλάτος.
Σχελίων (σκέλος), jambe.
Σώνω, parvenir, pouvoir.
Σωρεύω, rassembler.

* Τάβλα, table.
* Ταβλὶν, espèce de jeu.
Ταγίζω, donner de la nourriture à une bête.
Τάζω et τάσσω, ordonner, promettre.
Ταιργιάζω, accorder, convenir.
* Ταλία, taxe, taille.
Ταμασία (ἀτιμασία), injure.
* Τάμε et ταμὲ, τάμου, madame, et *adv.* dame!
* Ταμιτζέλλα, demoiselle.
Τάμμαν, promesse à une dévotion.
Ταμπρὸς ὀπίσω, de retour, en répétition.
* Ταμπούλλιον, tambour.
Τανύω et τανίζω, étendre la main.
Ταξειδιν, expédition, voyage.
Τάπισον et τὰπισὰ, après.
Ταφουρέτζα (μεταφορὰ), vaisseau de transport.
Τατᾶς, parrain.
Ταυρίζω, étendre.
Ταχία, matin.
Τειχίον, muraille.
Τειχόκαστρον et τειχόκαστρι, enceinte de forteresse.
Τελεῖα, tout-à-fait.
* Τέμπλον, vestibule d'un temple.
* Τέντα, tente.
Τερεπιάζω, arrêter.
Τερμίζω, oser. V. Τορμῶ.
* Τέρμενον et τερμένον, terme.
Τέτραδον, un nombre de quatre.

Τέσσαρης, quatre.
Τετρακάντουνον (τετρα-canton), aux quatre coins.
* Τζαγκάρης, cordonnier.
* Τζαΐνα, chaîne.
Τζακίζω, briser, plier, mettre en déroute.
Τζάκρα, arbalète.
Τζακράτορος, arbalétrier.
Τζαλαπατῶ, fouler aux pieds.
* Τζαλλάδα, casque.
* Τζαμιλλοτίον, camelot.
* Τζαμπερλάνος, chambellan.
* Τζαμπεροῦνιν, casque.
* Τζάμπρα et τζάμπρε, chambre.
* Τζανούνης, chanoine.
* Τζανουνία, canonicat.
* Τζανσελλιέρης et τζασιλλιέρης, chancelier.
* Τζαρδαχάνα et τζαρτζαχάνα (vén. *zardachana*), arsenal.
* Τζάπα *(zappa)*, bêche.
Τζάριν, litière.
* Τζενιάζω *(zanare)*, tromper.
* Τζενίον, engin de guerre.
* Τζεστούρης, jouteur.
Τζεπάζω (σκεπάζω), couvrir, taire.
* Τζετιάζω, accepter.
Τζεφιάζω, tourmenter.
* Τζημνία, cheminée.
Τζήπα et τζίπα (σκέπη), croûte.
Τζιγαρίζω, torturer.
Τζιγαριστὴς, tourmentant.
Τζίκνα (κνίδη), ortie.
Τζιμπῶ, pincer, couper.
* Τζόγια, joaillerie.
* Τζουέλλιον, joyau.
* Τζούστα, joute.
Τηγανίζω, frire.
Τιμάζω (ἀτιμάζω), déshonorer.
Τιμημένος, honorable.
Τίντα et ἴντα, quel?
Τίποτες et τιπότες, τίποτο, rien.
Τίτοιος et τιτοῖος, tel. Τιτοίως, tellement.
* Τοζύρμα, chiourme, équipage de vaisseau.
Τοῖος, tel.
Τοιούτους, *adv.*, ainsi.
* Τολιάζω *(togliere)*, payer.
Τοπικὸς, indigène.
Τοποκράτωρ, lieutenant.
Τόρα et τοροπὶ, maintenant.
Τορμῶ et τορμίζω, τερμίζω, oser.
* Τορτίσιον et τορτίσχιον, torche.
* Τουέριν, douaire.
Τουρκοπουλιέρης, turcoplier, chef des turcopules.
Τουρκόπουλος, turcopule, soldat albanais.
Τουτὲ (τουτέστι), c'est-à-dire.
* Τουτζουμάνος et τουρτζουμάνος, trucheman, interprète.
* Τραβαρσάνιν et τραβερσίον (vén. *traversagno*), poutre mise à travers les pieds des prisonniers.
* Τραβενιάζω et τρεβενιάζω, traverser, souffrir.
* Τρακτιάζω, traiter.
* Τραπουτζέττιν et καπουτζέττιν, trébuchet.
* Τρασινάλιν et τρασινάλιον, arsenal.
Τραχάτος (τρεχάτος), en courant.
Τριβολίον, crochet de fer.
Τριγυριάζω et τριγυρίζω, entourer.
Τριγύρου, autour.
Τρίπατος, à trois étages.
* Τριστέλλιον *(tristellum)*, porte-candelabre.

* Τρόα et τριώα, truie.
Τρομάζω, s'effrayer.
* Τρουμπέττιν et τρουμπεττίον, trompette.
Τρώσω (τιτρώσκω), blesser.
Τρυπὰς, entrée d'un salon.
Τυλίγω, envelopper.
Τυραννίζω, torturer.

Ὑπέρπυρον. V. Πέρπυρον.
Ὑστανειὸ (δυναστειὸ), forcément. V. Σταvειό.

Φαλακὴ (φυλακὴ), prison.
Φαλίζω. V. Σφαλίζω.
* Φαλκόνιν et φαρκονίον, faucon.
Φάμα, renommée.
* Φαμίλια, famille.
Φὰν, τὸ, le manger.
Φανὸς, apparence.
Φαούρα et φαγούρα, vivres.
Φαρμακοῦσα, empoisonneuse.
* Φαρράσης, valet de chambre.
* Φαστιδίον *(fastidio)*, ennui.
Φεγγάριον, lune.
Φελῶ (ὠφελῶ), être utile.
* Φέστα, fête.
Φευγὸς, fugitif.
Φηκάριν, fourreau.
Φθονίζω, envier.
* Φίκιον, office. V. Ὀφφίκιον.
* Φινιάζω, finir.
* Φίνος, fin.
Ὀφίορκος (ἐπίορκος), parjure.
* Φλαμποῦρον et φλάμπουρον, drapeau.
Φοβέρα, menace.
Φοβερίζω, menacer.
Φοβητζιάρης, timide.
Φονείας, assassin; *fém.* ἡ φόνισσα.
Φορεσία et φορεχία, habillement.
Φορέω et φορίζω, porter un habit, être investi d'un office.
* Φορκίζω et φουρκίζω *(forca)*, pendre.
* Φόρτζη, probablement.
Φορτόνω, charger.
* Φορτούνα, tempête.
Φουμίζω (εὐφημίζω), vanter, faire l'éloge.
* Φούντικος *(fondaco)*, marché.
* Φοῦντος, fond de la mer.
* Φουργιάζω, fourrer.
* Φούρκα, gibet.
* Φούρμα, canapé.
* Φουσάτον, armée.
Φούσκα, soufflet.
Φουσκόνω, gonfler, irriter.
Φούστα, fuste, vaisseau corsaire.
* Φραντζίζα, franchise.
Φρένιμος (φρόνιμος), sage.
* Φρέρε et φρέρης, frère, moine.
* Φραντζιάζω, affranchir.
Φτάνω, arriver.
Φτειάνω (εὐθειάνω), arranger. V. Εὐτειάνω.
Φτενὸς, mince.
Φτερνιστήριον, éperon.
Φτηνὸς (εὐθήνω), prodigue.
Φυλάγω, garder.
Φύλαξις, prison.
Φωτίζω, baptiser. Φωτίζει ἡ ἡμέρα, le jour paraît.

Χαλινάριν et χαλιναργίον (χαλινὸς), bride.
Χαλινόνω, mettre la bride.
Χαλῶ, détruire.
Χαμηλὸς, humble, homme du peuple.
* Χανοῦτιν, boutique.
Χαντάκιν, fosse.
Χάνω (χαόω), perdre. Χαμένος, perdu.

Χαραγὴ et χαράγιν, monnaie.
Χάρισμαν, présent.
Χαρκὶν, vaisselle de bronze.
Χαρκὸς, de bronze.
Χάρκωμα. V. Χαρκίν.
Χαρκωματᾶς, chaudronnier.
Χαρτὶν, écrit, lettre. Χαρτὶν ἐλευθερίας, passeport.
Χαρτόνω (χαριτόω), fiancer.
* Χαρφούσης, guerrier égyptien.
Χειλίση (χείλη), lèvres.
Χειροτερίζω, s'aggraver (en parlant d'un malade).
Χενόω (κενόω), vider.
Χέρα, main.
Χερομύλης, moulin à main.
Χεροτεχνίτης, artisan.
Χεροτονῶ, élire.
Χηράτος, vacant.
Χοιρίδιν, porc.
Χολέτρα, canal.
Χολλιάζω, oindre les yeux.
Χοντρὸς, grossier.
Χοντρωσύνη, grossièreté.
Χουχλουμίζω (κοχλάζω), bouillir.
Χρῄζομαι, avoir besoin.
Χρυσάφιν et χρουσάφιν, or.
Χώνω, cacher.
Χώνομαι, s'embusquer.
Χωργίον, village.
Χωργιάτης, paysan.
Χωργιατόπουλον et χωργιατοπούλιν, garçon paysan.
Χώστρα, embuscade.

Ψατίκα, léthargie.
Ψαρεύγω, pêcher.
Ψάριν, poisson.
Ψεματάρης, menteur.
Ψεματολογῶ, mentir.
Ψηλαφῶ, chercher.
Ψηλόνω, élever.
Ψήνω, cuire.
Ψηφάω, apprécier.
Ψῆφος, τὸ, estime.
Ψιλοκοπεύομαι, feindre.
Ψιλὸς, fin.
Ψουμάτος, chevalier rentier.
Ψουμὶν, pain, rente d'un seigneur.
Ψουψούρισμα, chuchotement.
Ψοφῶ, mourir (en parlant des animaux).
Ψυσικὸν, charité.
Ψωριάρης, galeux.

Ὡγοῖον (ὡς γοῖον), comme.
Ὧδᾶ et ὧδε, ici.
Ὧραν (εἰς τὴν), juste.
Ὠφέλμος, utile.
Ὠχρὰ, argument.

)E CH

ar Baptiste Ag

Marc, class. ital.

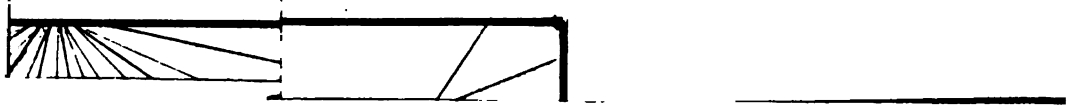

ERNEST LEROUX, ÉDITEUR

28, RUE BONAPARTE, 28

PUBLICATIONS

DE L'ÉCOLE DES LANGUES ORIENTALES VIVANTES

PREMIÈRE SÉRIE

I, II. HISTOIRE DE L'ASIE CENTRALE, de 1153 à 1233 de l'hégire, par Mir Abdul Kerim Boukhary. Texte persan et traduction française, publiés par *Ch. Schefer* de l'Institut, 2 vol. in-8°, avec carte. Chaque volume 15 fr.

III, IV. RÉCIT DE L'AMBASSADE AU KHAREZM, par Riza Qouly Khan. Texte persan et traduction française, par *Ch. Schefer*, de l'Institut, 2 vol. in-8°, avec carte. Chaque volume 15 fr.

V. RECUEIL DE POÈMES HISTORIQUES EN GREC VULGAIRE, relatifs à la Turquie et aux principautés danubiennes, publiés, traduits et annotés par *Émile Legrand*, 1 volume in-8°. 15 fr.

VI. HISTOIRE DE L'AMBASSADE DE FRANCE PRÈS LA PORTE OTTOMANE, par le comte de *Saint-Priest*, publiée et annotée par *Ch. Schefer*, in-8°, 12 fr.

VII. RECUEIL D'ITINÉRAIRES ET DE VOYAGES DANS L'ASIE CENTRALE ET L'EXTRÊME ORIENT, (publié par *MM. Scherzer, L. Leger, Ch. Schefer*), in-8°, avec carte 15 fr.

VIII. BAG-O-BAHAR. Le jardin et le printemps, poème hindoustani, traduit en français par *Garcin de Tassy*, de l'Institut. 1 volume in-8°. 12 fr.

IX. CHRONIQUE ROUMAINE D'URECHI, texte et traduction, par *M. Picot*. 1 vol. in-8°, en 3 parties. 20 fr.

X, XI. BIBLIOTHECA SINICA, par *Henri Cordier*. 2 vol. gr. in-8° à 2 colonnes. 60 fr.

XII. RECHERCHES ARCHÉOLOGIQUES ET HISTORIQUES SUR PÉKIN ET SES ENVIRONS, par le docteur *Bretschneider*. In-8°, fig. et plans. 10 fr.

XIII. HISTOIRE DES RELATIONS DE LA CHINE AVEC L'ANNAM-VIÊTNAM, du XIVe au XIXe siècle, par *G. Devéria*. In-8°, avec une carte 7 fr. 50 c.

XIV, XV. ÉPHÉMÉRIDES DACES. Histoire de la guerre entre les Turcs et les Russes, (1736—1739), par *C. Dapontès*, texte grec et traduction par *Émile Legrand*. 2 vol. in-8°, avec portrait et facsimile. Chaque volume 20 fr.

XVI. RECUEIL DE DOCUMENTS SUR L'ASIE CENTRALE, d'après les écrivains chinois, par *C. Imbault-Huart*. In-8°, avec 2 cartes coloriées. 10 fr.

XVII. LE TAM-TU-KINH, texte chinois avec commentaire annamite, prononciation annamite et chinoise, double traduction, par *A. Des Michels*. In-8°. (Sous presse.) 15 fr.

XVIII. XIX. HISTOIRE UNIVERSELLE, par *Étienne Açoligh de Daron*, traduite de l'arménien, par *E. Dulaurier*, de l'Institut. 2 vol. in-8°. (Sous presse.) 20 fr.

XX. HISTOIRE DU BUREAU DES INTERPRÈTES DE PÉKIN, par *M. Devéria*. In-8°, avec facsimile, figures, etc. (Sous presse.) 15 fr.

DEUXIÈME SÉRIE

I. RELATION DU VOYAGE EN PERSE, en Syrie et en Palestine, en Égypte et en Arabie fait par *Nassiri Khosrau*, de l'an 1043 à 1049, texte persan publié, traduit et annoté par *Ch. Schefer*, de l'Institut. Un beau volume gr. in-8°, avec quatre chromolithographies. 25 fr.

II., III. CHRONIQUE DE CHYPRE PAR LÉONCE MACHÉRAS, texte grec publié, traduit et annoté par *E. Miller*, de l'Institut, et *C. Sathas*. 2 vol. in-8°, avec une carte ancienne reproduite en chromolithographie. Chaque volume 20 fr.

IV, V. DICTIONNAIRE TURC-FRANÇAIS. Supplément aux dictionnaires publiés jusqu'à ce jour, par *A. C. Barbier de Meynard*, de l'Institut. 2 forts volumes, in-8° à 2 colonnes. L'ouvrage paraît en 8 livraisons à 10 fr.

VI. MIRADJ NAMEH, récit de l'ascension de Mahomet au ciel. Texte turc-oriental, publié, traduit et annoté d'après le manuscrit ouïgour de la Bibliothèque nationale, par *Pavet de Courteille* de l'Institut. Un beau volume in-8°, avec facsimiles du manuscrit reproduits en chromolithographie 20 fr.

DUE SEP 30 1920

Crus 440.1.3
Ahronikon Kyprou =
Widener Library
006191085
3 2044 088 711 783